

STARI ZAVET

ZAŠTO JE BILO DOPUŠTENO DA SE GREH POJAVI?

Istorija velike borbe između dobra i zla, još od trenutka kad je ona prvi put izbila na nebu pa sve do konačnog sloma pobune i potpunog iskorenjivanja greha, predstavlja očigledno ispoljavanje Božje ljubavi koja se ne menja.

Tada je savršena harmonija neba bila poremećena. Sklonost jednog anđela da umesto Bogu služi sebi, probudila je osećanje straha kod onih koji su slavljenje Boga smatrali najvišom dužnošću. U nebeskom savetu anđeli su raspravljali sa ovim anđelom - Luciferom. Božji Sin mu je ukazivao na veličinu, dobrotu i pravednost Stvoriteljevu, i na svetu i nepromenljivu prirodu Njegovog zakona. Nebeski poredak utvrdio je sam Bog; odstupanjem od tog poretka Lucifer bi prezreo svog Tvorca i sam sebe survao u propast. Ali opomena, upućena jedino iz neizmjerne ljubavi i milosrđa, samo je još više izazvala duh protivljenja. Lucifer je dopustio da ljubomora i zavist ovladaju njime i postajao je sve uporniji.

Osporiti Sinu Božjem pravo na vrhovnu vlast i time pobiti dokaze o Tvorčevoj mudrosti i ljubavi, to je postao cilj ovog kneza anđela. Tom cilju nameravao je da posveti sve energije svog moćnog duha koji je, iza Hristovog, bio prvi među stanovnicima neba. Ali Onaj koji želi da sva Njegova stvorenja imaju svoju slobodnu volju nije dopustio da iko bude zbunjen lukavstvom kojim je zavodnik pokušao da opravda pobunu. Pre nego što je otpočela borba, trebalo je svima objasniti šta želi Onaj čija je mudrost i dobrota izvor svih njihovih radosti.

Car svemira je sazvao preda se sve vojske neba, da bi u prisustvu svih izložio pravi položaj svog Sina i pokazao Njegov odnos prema svim stvorenim bićima. Sin Božji deli Očev presto, i slava večnoga, samopostojeećeg, nestvorenog, Onoga koji ima život nepozajmljen, okružuje i Njega. Oko prestola je bilo okupljeno ogromno, bezbrojno mnoštvo svetih anđela - "deset hiljada puta deset hiljada i hiljade hiljada"; najuzvišeniji anđeli, kao sluge i podanici, radovali su se svetlosti koja se sa lica Božjeg izlivala na njih. Pred okupljenim stanovnicima neba Car je izjavio da niko, osim Hrista, Njegovog jedinorodnog Sina, ne može potpuno prodrati u Njegove namere, i da je samo Njemu dodeljeno da izvršuje silne savete Očeve volje. Sin Božji je izražavao volju Očevu prilikom stvaranja svih nebeskih vojski i jedino Njemu, pored Boga, pripada vernost i podanička odanost svih. Svoju božansku moć Hristos je ispoljio i prilikom stvaranja ove zemlje i njenih stanovnika. Ali u svemu tom On nije težio za vlašću niti se suprotstavljao Božjim planovima uzdižući sebe, već je uzdizao Očevu slavu izvršavajući Njegove namere dobročinstva i ljubavi.

Anđeli su radosno priznali Hristovu vrhovnu vlast, poklonili se pred Njim i ukazali Mu svoju ljubav i najveće poštovanje. I Lucifer se poklonio zajedno s njima, ali se u njegovom srcu vodila, do tada nečuvana, žestoka borba. Istina, pravda i odanost borile su se protiv zavisti i ljubomore. Za izvesno vreme je izgledalo da uticaj svetih anđela deluje na njega. Dok su se pesme hvala i slave uzdizale u skladnim akordima hiljada radosnih glasova, izgledalo je kao da je zlog duha nestalo; neizreciva ljubav duboko je potresla celo njegovo biće; duša mu se, u skladu sa svetim osećanjima okupljenih, okrenula ljubavi prema Ocu i Sinu. Ali se ponovo ispunio ohološću i poneo sopstvenom slavom. Težnja za prevlašću ponovo je oživela i još više je zavideo Hristu. Visoke počasti koje su Luciferu bile ukazivane on nije cenio kao Božji dar, i one u njemu nisu probudile zahvalnost prema Stvoritelju. On se hvalisao svojom slavom i visokim položajem, i težio je da se izjednači sa Bogom. Nebeske vojske su ga volele i ukazivale mu poštovanje. Anđeli su se radovali što su mogli da izvršuju njegove naredbe, jer je on više od svih bio obdaren mudrošću i slavom. Sin Božji je ipak bio iznad njega, kao Onaj koji je u sili i vlasti bio jednak sa Ocem. On je delio sa Ocem sve, i učestvovao u svim Njegovim savetovanjima, dok Luciferu nije bilo dozvoljeno da bude upućen u sve Božje namere. "Zašto Hristos treba da ima najvišu vlast?" - pitao je ovaj moćni anđeo. "Zašto se Njemu ukazuje veća počast nego Luciferu?"

Napustivši svoje mesto u neposrednoj Božjoj blizini, Lucifer je otišao među anđele da širi duh nezadovoljstva. Delovao je potajno, i za izvesno vreme je svoje prave namere krijo pod izgledom strahopoštovanja prema Bogu. Počeo je da nagoveštava sumnju u pogledu zakona koji vladaju nebeskim bićima. Tvrdio je da su zakoni možda potrebni stanovnicima svetova, ali anđelima, kao višim bićima, takva ograničenja nisu potrebna jer im je (prema njegovom mišljenju) njihova mudrost dovoljan pokazatelj. Oni, navodno, nisu bića koja bi mogla da obećaste Boga; sve njihove misli su svete i stoga ne mogu da pogreše kao ni sam Bog. Uzdizanje Sina Božjeg da po časti bude jednak sa Ocem prikazano je kao nepravda

prema Luciferu, koji je isto tako polagao pravo na počasti i obožavanje. Ako bi ovaj knez anđela zadobio svoj pravi, visoki položaj, to bi - govorio je on - donelo veliku sreću svim vojskama anđela, jer bi on svim svojim podanicima dao potpunu slobodu. Međutim, ovako će izgubiti čak i onu slobodu koju su do sada uživali, jer je nad njima postavljen jedan apsolutni Gospodar i svi će kao zakleti podanici morati da poštuju Njegov autoritet. Tako su vešto i lukavo bile smišljene obmane koje je podli Lucifer brzo širio u nebeskim dvorovima.

Nije, međutim, bilo nikakve izmene što se tiče Hristovog položaja ili Njegovog autoriteta. Luciferova zavist, pogrešno predstavljanje i zahtevi da se izjednači sa Hristom, nametnuli su potrebu da se izloži pravi položaj Sina Božjeg; ali to je bilo tako od samog početka. Međutim, mnogi anđeli su bili zaslepljeni Sotoninim obmanama.

Koristeći se ljubavlju, odanošću i poverenjem koje su u njega imala sveta bića dok su se nalazila pod njegovim rukovodstvom, on je vešto usadivao u njihove misli svoje nezadovoljstvo koje oni nisu razaznavali. Lucifer je Božje namere prikazivao u lažnoj svetlosti - konstruišući ih i iskrivljujući tako da izazovu revolt i nezadovoljstvo. Vešto je navodio svoje slušaoce da izraze svoja osećanja, zatim bi takve izraze, gde god bi to moglo da posluži njegovom cilju, ponavljao kao dokaz da anđeli nisu potpuno saglasni sa Božjom vladavinom. Tvrdi da je potpuno odan Bogu, uporno je isticao da treba menjati čitav poredak i zakone neba zato da bi se božanska vladavina učvrstila. Tako, dok je radio na tome da izazove protivljenje zakonu Božjem i da svoje nezadovoljstvo ulije u misli anđela koji su mu bili potčinjeni, on se prividno trudio da otkloni nezadovoljstvo i nelojalnost anđela prema nebeskom poretku. Dok je tajno podsticao neslogu i pobunu, veoma lukavo je nastojao da spolja izgleda tako kao da mu je jedini cilj da se sačuva odanost Bogu, sklad i mir. Duh nezadovoljstva, podstican na ovakav način, izvršio je svoje zlokobno dejstvo. Dok nije izbila otvorena pobuna, razdor se među anđelima širio neprimetno. Neki su sa odobravanjem gledali na Luciferove nagoveštaje usmerene protiv Božje vladavine. Iako su pre toga bili u potpunoj saglasnosti sa poretkom koji je Bog uspostavio, sada su postali nezadovoljni i nesrećni što ne mogu da proniknu u Njegove nedokučive savete; nisu bili zadovoljni Njegovom namerom da uzdigne Hrista. Takvi su bili spremni da se založe i za drugi Luciferov zahtev prema kojem je trebalo da se on u pogledu autoriteta izjednači sa Sinom Božjim. Ali oni anđeli koji su ostali odani i istinski se držali mudrosti i pravednosti božanske odluke, trudili su se da ove nesrećnike ponovo osveste i usklade sa voljom Božjom. Hristos je bio Sin Božji; On je bio jedno sa Ocem pre no što su anđeli uopšte postojali. On je oduvek stajao s desne strane Ocu; Njegovo prvenstvo, toliko blagosloveno za sve koji su bili pod Njegovom blagonaklonom vlašću, nikad do tada nije bilo dovodeno u pitanje. Harmonija neba nikad nije bila nerušena; čega radi sada treba da nastaje nesklad i nesloga? Samo anđeli koji su ostali odani Gospodu mogli su da sagledaju užasne posledice koje će proisteci iz razdora, i uz najusrdnije preklinjanje savetovali su nezadovoljnike da odustanu od svoje namere i da ostanu verni Bogu i odani Njegovoj vladavini.

Shodno svom božanskom karakteru i velikoj milosti, Bog je dugo imao strpljenja sa Luciferom. Duh nezadovoljstva i nelojalnosti nikad do tada nije bio poznat. To je bio potpuno nov element, nepoznat, tajanstven, neobjašnjiv. Lucifer u početku i sam nije poznavao pravu prirodu svojih osećanja; jedno vreme se plašio da izrazi svoje misli i namere, pa ipak ih nije odbacio. On nije video kuda vodi njegov put. Međutim, bili su preduzeti svi napore koje je samo bezgranična ljubav mogla da uloži, kako bi se on osvestio i odvratio od svoje zablude. Pokazalo se da za njegovo nezadovoljstvo nije bilo razloga i on je bio naveden da uvidi kakve bi bile posledice upornog ostajanja u pobuni. Uvideo je da je "pravedan Gospod na svim putevima svojim, i svet u svim delima svojim" (Psalam 145,17); da su božanske naredbe istinite i da je trebalo da ih kao takve prizna pred celim svemirom. Da je tako postupio, mogao je spasti i sebe i mnoge anđele. Tada još nije bio potpuno odbacio svoju pokornost Bogu. Mada je već bio napustio svoj položaj kao heruvim zaklanjač, da je pristao da se vrati Bogu, da prizna Tvorčevu mudrost i da se zadovolji mestom koje mu je Bog odredio u svom velikom planu, mogao je biti ponovo vraćen u svoju službu. Došlo je, međutim, vreme za konačnu odluku; on je morao ili da se potpuno pokori božanskoj suverenoj vlasti ili da pređe u otvorenu pobunu. On je skoro bio odlučio da se vrati, ali mu oholost to nije dopustila. Priznati da je bio u zabludi, da su njegove zamisli bile pogrešne i da se potčini autoritetu koji je prikazivao toliko nepravednim, to je bila isuviše velika žrtva za onoga ko je bio tako visoko cenjen.

Tvorac je, pun sažaljenja i nežne samilosti prema Luciferu i njegovim sledbenicima, nastojao da ih odvрати od bezdana propasti u koju su srljali. Međutim, Njegova namera je pogrešno tumačena. Lucifer je na Božje dugo strpljenje ukazivao kao na dokaz svoje nadmoćnosti. Tumačio je to kao znak da bi Car svemira ipak pristao na njegove zahteve. Kad bi anđeli čvrsto stali uz njega, tvrdio je Lucifer, oni bi jednog dana ostvarili sve što su želeli. Uporno je branio svoj stav i potpuno se upustio u veliku borbu protiv svog Tvorca. Tako je Lucifer - "svetloša", učesnik slave Božje i čuvar Njegovog prestola, prestupom postao Sotona - "neprijatelj", i Bogu i svim svetim bićima, postao je uzročnik propasti onih koje je nebo poverilo njegovom vodstvu i brizi.

Odbacujući s prezirom argumente i usrdne molbe anđela koji su ostali odani Bogu, on ih je proglasio obmanutim robovima. Davanje prvenstva Hristu proglasio je aktom nepravde i protiv sebe i protiv svih nebeskih vojski i izjavio je da se više nipošto ne bi potčinio takvom napadu na njegovu i njihovu prava. Nikad više ne bi ponovo priznao Hristovu nadmoćnost. Odlučio je da polaže pravo na čast koja treba da mu se ukazuje i da preuzme vlast nad svima koji postanu njegovi sledbenici; svima koji su voljni da stupe u njegove redove obećao je novu i bolju vladavinu u kojoj će svi uživati potpunu slobodu. Veliki broj anđela izjasnio se da ga priznaje za svog vođu. Polaskan odobravanjem koje mu je bilo ukazano, ponadao se da će pridobiti sve anđele na svoju stranu, izjednačiti se sa samim Bogom, i ovladati svim nebeskim vojskama.

Anđeli koji su ostali odani Gospodu još uvek su preklinjali zavodnika i njegove istomišljenike da se potčine Bogu i izložili im neizbežne posledice do kojih može doći: Onaj koji ih je stvorio može savladati njihovu silu i kazniti njihovu pobunjeničku drskost. Nijedan anđeo se ne može sa uspehom suprotstaviti zakonu Božjem, koji je svet isto tako kao i sam On. Opominjali su sve da zatvore svoje uši pred Luciferovim obmanjivačkim razlozima i uporno su preklinjali njega i njegove sledbenike da se bez odlaganja obrate Bogu i priznaju svoju zabludu u pogledu Njegove mudrosti i autoriteta.

Mnogi su bili skloni da poslušaju ovaj savet, da se pokaju za ispoljavanje nezadovoljstva i da ponovo zatraže milost i odobravanje Oca i Njegovog Sina. Lucifer je, međutim, bio spreman za novu obmanu. Silni buntovnik je sada izjavio da su anđeli koji su se ujedinili s njim otišli suviše daleko da bi se mogli vratiti, da on dobro poznaje božanski zakon i zna da im Bog ne bi oprostio. Izjavio je da bi svi koji bi se potčinili autoritetu neba bili lišeni svoje časti i degradirani sa svog položaja. Što se njega lično tiče, odlučio je da nikad više neće priznati Hristov autoritet. Jedini put koji je, prema njegovim rečima, preostajao njemu i njegovim sledbenicima, bio je: tražiti svoju slobodu, i silom zadobiti prava koja im nisu dana dobrovoljno.

Što se tiče njega samoga, Sotona je tada već bio otišao zaista predaleko da bi se mogao vratiti. Ali sa onima koji su bili zaslepljeni njegovim obmanama nije bilo tako. Za njih su saveti i usrdno preklinjanje vernih anđela otvorili vrata nade; i da su poslušali, mogli su raskinuti Sotoninu mrežu i osloboditi se. Ali oholost, ljubav prema njihovom vođi i želja za neograničenom slobodom pretegli su, i molbe božanske ljubavi i milosti su konačno odbijene.

Bog je dopustio da Sotona produži svoje delo dok nezadovoljstvo nije sazrelo do otvorene pobune. Bilo je potrebno da se njegovi planovi razviju u potpunosti da bi svi mogli uvideti kakva je njihova prava priroda i kuda oni vode. Nebeska bića su ga mnogo volela i njegov uticaj na njih bio je veoma jak. Božja vladavina obuhvata ne samo stanovnike neba nego i svih svetova koje je On stvorio; i Sotona je odlučio da, ukoliko uvuče u pobunu sve nebeske anđele, produži i da povuče za sobom i stanovnike svih svetova. Vešto je prikazivao ovo pitanje iz svog ugla, koristeći se varljivim zaključcima i laskanjem da bi osigurao uspeh. Njegova moć obmanjivanja bila je veoma velika. Ogrući se plaštom laži, sticao je preimućstva. Svaki svoj postupak obavijao je takvom tajanstvenošću da je čak i anđelima bilo teško da raspoznaju pravi karakter njegovog dela. Sve dok se nije potpuno razvilo, njegovo se nezadovoljstvo nije moglo sagledati kao pobuna i nije izgledalo tako rdavo kao što je u stvari bilo. Čak ni anđeli koji su ostali odani Bogu nisu mogli u potpunosti razaznati njegov karakter ni sagledati kuda njegovo delo vodi.

Lucifer je svoja kušanja u početku postavljao tako da je on uvek ostajao nerazotkriven. Anđele koje nije mogao pridobiti potpuno na svoju stranu optuživao je za ravnodušnost prema interesima nebeskih bića. Upravo ono delo koje je sam vršio, pripisivao je onim anđelima koji su ostali odani Gospodu. Politika mu je bila prepredeno zbunjivanje argumentima u vezi s Božjim namerama. Sve ono što je bilo sasvim obično i jednostavno on je obavijao tajanstvenošću, i većim izopačavanjem bacao sumnju na najjasnije Božje iskaze. A njegov visoki položaj, tako tesno povezan sa božanskom vladavinom, davao je njegovom izlaganju još veću snagu.

Bog je mogao da se koristi samo onim sredstvima koja su u skladu sa istinom i pravdom. Sotona je, međutim, mogao da se posluži laskanjem i prevarom - što Bog nikad nije mogao da učini. Pokušao je da falsifikuje Božju reč i da lažno prikazuje Njegov plan

vladavine; tvrdio je da je Bog nepravedan što je i anđelima nametnuo zakon, i da, zahtevajući potčinjenost i pokoravanje svojih stvorenja, On u stvari samo nastoji da uzdigne Sebe. Stoga je postalo neophodno da se pred stanovnicima neba i svih svetova razjasni da je Božja vladavina pravedna, a Njegov zakon savršen. Sotona je stvarao utisak da se on zalaže za dobro cele vasion. Pravi karakter ovog nasilnika koji je bespravno hteo da preotme vlast, i njegov stvarni cilj, morao je svima postati jasan. Njemu se moralo dati vreme da se svojim zlim delima sam razotkrije.

Odgovornost za neslogu koju je on lično svojim postupcima izazvao na nebu, Sotona je pripisivao Božjoj vladavini. Tvrdio je da su sva zla samo posledica božanskog upravljanja i da je njegov cilj da popravi Božje uredbе. Zato je Bog dopustio da on ispolji pravu prirodu svojih zahteva i da na delu pokaže predložene promene u božanskom zakonu. Njegovo sopstveno delo moralo je da ga osudi. Sotona je od samog početka tvrdio da on nije pobunjenik. Cela vasiona mora videti obmanjivača u njegovoj pravoj boji, razotkrivenog.

U svojoj beskrajnoj mudrosti, Bog nije uništio Sotonu čak ni onda kad ga je zbacio sa neba. Pošto je Bogu ugodna i prihvatljiva samo služba iz ljubavi, odanost Njegovih stvorenja mora se zasnivati na nepokolebljivom ubeđenju u Njegovu pravičnost i dobronamernost. Stanovnici neba i ostalih svetova, nespremni da shvate prirodu i posledice greha, ne bi u to vreme mogli da uoče Božju pravednost u slučaju da je odmah uništio Sotonu. Da je Sotona bio odmah zbrisan, mnogi bi služili Bogu više iz straha nego iz ljubavi. Uticaj obmanjivača ne bi bio uništen niti bi duh pobune bio potpuno iskorijen. Za dobro čitave vasion kroz beskrajna vremena bilo je potrebno da on potpunije razvije svoja načela kako bi se optužbe protiv Božje vladavine mogle sagledati u svojoj pravoj svetlosti i kako bi pravda i Božja milost, kao i nepromenljivost Njegovog zakona, zauvek ostale van svake sumnje.

Sotonina pobuna treba čitavoj vasioni da posluži kao pouka za sva vremena - da bude večito svedočanstvo o prirodi greha i o njegovim strašnim posledicama. Ishod Sotonine vladavine, posledice koje je to imalo i na ljude i na anđele, trebalo je da pokažu kakvi se plodovi moraju očekivati kad se odbaci Božji autoritet. Trebalo je da se pokaže da od postojanja Božje vladavine zavisi blagostanje svih bića koja je On stvorio. Tako je istorija ove strašne pobune imala svim svetim bićima da posluži kao večita zaštita, sprečavajući ih da ne budu navedeni na ovakav prestup, i čuvajući ih od greha i kazne koju on donosi.

Onaj što vlada na nebesima Jedini vidi kraj još u samom početku - Jedini kome su tajne prošlosti i budućnosti jednako poznate; i Jedini koji, s one strane bola, tame i propasti prouzrokovane grehom, vidi ostvarenje svojih namera ljubavi i blagoslova. Iako je "oblak i mrak oko Njega - blagost i pravda" su "podnožje prestole Njegovom" (Psalam 97,2). I to će stanovnici vasion, i verni i nevernici - shvatiti jednog dana. "Delo je ove stene savršeno, jer su svi putevi Njegovi pravda; Bog je veran, bez nepravde; pravedan je i istinit" (5. Mojsijeva 32,4).

STVARANJE

"Rečju Gospodnjom nebesa se stvoriše, i duhom usta Njegovih sva vojska njihova. Jer On reče, i postade, On zapovedi, i pokaza se" (Psalam 33,6,9). On je "utvrdio zemlju na temeljima njezinim, da se ne pomeri zauvek" (Psalam 104,5).

Kada je Zemlja izašla iz ruke svoga Tvorca, bila je savršeno lepa. Površina joj je bila išarana gorjem, brežuljcima i ravnicama, a između njih nalazile su se divne reke i priyatna jezera. Brežuljci i gorje, međutim, nisu bili krševiti ni strmi i nisu imali stube stenovite litice i užasne ponore, kakvih danas ima. Oštre i zubate strane stenovitih planinskih venaca bile su prekrivene plodonosnim tlom na kome je svuda bujalo zelenilo i plodno rastinje. Nije bilo odvratnih močvara i neplodnih pustinja. Gde god bi se pogled zaustavio, divni žbunovi i ljupko cveće dočekivali su ga s pozdravom. Uzvišice su bile prekrivene šumama čija su stabla bila daleko veličanstvenija od bilo koje vrste drveta koje danas uopšte postoji. Vazduh je bio čist i zdrav, i u njemu nije bilo ni traga od zaraznih isparavanja. Cela slika zemlje prevazilazila je po lepoti svaki i najlepše uređeni park. Vojske anđela su s ushićenjem posmatrale ovaj prizor i radovala se divnom Božjem delu.

Pošto je stvorena zemlja sa svim obiljem životinjskog i biljnog sveta, izveden je na pozornicu čovek - kruna Božjeg stvaranja, biće kojem je zemlja sa svim svojim sjajem i bila namenjena. Njemu je bilo dano da bude gospodar nad svim što je oko moglo sagledati, jer Gospod rače: "Da načinimo čoveka po svojem obličju, kao što smo mi, koji će biti gospodar ... cele zemlje. I stvori Bog čoveka po obličju svojem, po obličju Božjem stvori ga; muško i žensko stvori ih." Ovde se jasno vidi poreklo ljudskog roda, a božanski izveštaj je sastavljen tako jasno da ne postoji mogućnost da se izvedu pogrešni zaključci. Bog je čoveka stvorio po svome obličju. Tu nema nikakve tajne. Nema osnove za pretpostavku da je čovek postao postepenim razvojem iz nižih oblika životinjskog ili biljnog carstva. Takvim

učenjem se veliko delo Stvoritelja svodi na nivo uskih ljudskih i zemaljskih shvatanja.

Ljudi su vrlo uporni u nastojanju da isključe Boga iz vladavine svemirom, i tako unižavaju čoveka time što lažno prikazuju njegovo dostojno poreklo. Onaj koji je nad nama razapeo zvezdano nebo, koji održava svetove u prostoru i najveštijom rukom daje boje poljskom sveću, koji je nebo i zemlju ispunio čudima svoje moći, kad je hteo da kruniše svoje divno delo nije propustio da stvori jedno biće dostojno ruke koja mu je podarila život, i da ga postavi gospodarem nad zemljom koja je bila tako lepa i neuprljana. Rodoslov ljudske porodice, kako nam ga daje božansko nadahnuće, ne vodi preko iz razvoja nekih mikroorganizama, gmizavaca i četvoronožaca, već od Velikog Stvoritelja. Iako stvoren od praha, Adam je bio "sin Božji" (Luka 3,38).

Njega je Bog, kao svog predstavnika, postavio nad bićima nižeg reda. Ova bića nisu bila u stanju da shvate ili priznaju Božje vladalačko dostojanstvo, ali im je ipak dana sposobnost da mogu voleti čoveka i služiti mu. Psalmista kaže: "Postavio si ga gospodarem nad delima ruku svojih, sve si metnuo pod noge njegove ... divlje zveri, ptice nebeske i ribe morske, što god ide morskim putevima" (Psalam 8,6 - 8).

Čoveku je bilo dodeljeno da bude slika Božja, i po spolnom izgledu i po karakteru. Jedino je Hristos "sajnost slave" (Jevrejima 1,3) bića Očeva, dok je čovek stvoren prema uzoru Božjeg oblića. Njegov um je bio u stanju da shvati ono što je božansko. Sklonosti su mu bile čiste; razum je vladao njegovim prohtevima i strastima. Osećao je sreću i svetinju u tome što je na sebi nosio lik Božji i potpuno se pokoravao Njegovoj volji.

Kad je izašao iz ruke svog Tvorca, Adam je bio visokog stasa i savršenih srazmera. Lice mu je bilo oblikovano rumenilom zdravlja i ozareno svetlošću života i radosti. Visinom svog rasta daleko je prevazilazio ljude koji danas žive na zemlji. Eva je bila nešto niža, ali ipak veličanstveno stasita i veoma lepa. Bezgrešni par nije imao na sebi veštačkih haljina; oni su bili zaogrnuti plaštom svetlosti i slave, odećom kakvu nose i anđeli. Tim haljinama svetlosti bili su odeveni dok god su živeli u poslušnosti prema Bogu.

Kad je stvoren Adam, svako živo stvorenje je bilo izvedeno pred njega da bi dobilo ime; On je zapazio da je svakom od njih bio stvoren i parnjak, "ali se ne nađe Adamu drug prema njemu". Među svim stvorenjima koja je Bog stvorio na zemlji nije se našlo nijedno koje bi bilo jednako sa čovekom. "I reče Gospod Bog: nije dobro da je čovek sam; da mu načinim druga prema njemu." Čovek nije stvoren da živi u samoći; on je trebao da bude društveno biće. Bez društva mu svi divni prizori i zanosno zanimanje u Edemu ne bi mogli pružiti potpunu sreću. Čak ni razgovor sa anđelima ne bi mogao da zadovolji njegovu čežnju za saosećanjem, ljubavlju i druženjem. Tada još nije postojalo biće iste prirode koje bi moglo da ga voli i koje bi moglo biti voljeno.

Adamu je sam Bog dao životnog saputnika. Načinio mu je "druga prema njemu" - pomagača koji je njemu odgovarao, biće koje mu je dolikovalo i koje je moglo da bude ujedinjeno s njim u ljubavi i saosećanju. Eva je bila stvorena od jednog Adamovog rebra, što pokazuje da ona nije trebala da vlada nad njim kao glava, a ni da bude, kao podređena, nogama gažena, već da stoji uz njega kao ravnopravna i da bude od njega voljena i štićena. Kao deo čoveka - kost njegovih kostiju i meso njegovog mesa - ona je imala da bude njegovo drugo ja, a to pokazuje kolika unutarnja veza i naklonost puna ljubavi treba da postoji u tom međusobnom odnosu. "Jer niko nije nikad zamrzio telo svoje, nego ga hrani i greje" (Efescima 5,29). "Zato ostavlja čovek oca svojega i mater svoju, i prijanja uz ženu svoju, i dvoje postaju jedno telo."

Prvi obred venčanja je obavio sam Bog. Na taj način ova ustanova potiče od Tvorca svemira. "Ženidbu da drže svi u časti" (Jevrejima 13,4). To je bio jedan od prvih darova koji je Adam, posle pada u greh, poneo sa sobom i preko rajskog praga. Ako se u bračnoj vezi priznaju i poštuju božanska načela, onda je brak blagoslov; on čuva čistotu i sreću roda ljudskog; zadovoljava čovekove društvene potrebe i uzdiže njegovu telesnu, intelektualnu i moralnu prirodu.

"I nasadi Gospod Bog vrt u Edemu na istoku, i onde namesti čoveka, kojega stvori." Sve što je Bog stvorio bilo je savršeno lepo i izgledalo je da nije izostavljeno ništa što bi moglo da doprinese sreći svetog para. Ipak im je Tvorac dao još jedan znak svoje ljubavi, pripremvši jednu naročitu - rajsku baštu koja je imala da bude njihovo prebivalište. Tu je bilo najraznovrsnijeg drveća, najčešće pritisnutog bremenom gusto naćikanih, mirisnih i za jelo veoma ukusnih plodova. Najdivnije su ipak izgledali divni čokoti vinove loze, koja je rasla pravo kao stablo drveta, dok su joj se ogranci povijali pod teretom primamljivih grozdova. najraskošnijih i najrazličitijih boja. Zanimanje Adama i Eve sastojalo se u tome da ogranke vinove loze usmeravaju tako da dobiju oblik senica; na taj način su pravili sebi prebivalište od živog drveća pokrivenog lišćem i plodovima. Mirisljivog cveća svakovrsnih boja bilo je u najvećem izobilju. U sredini vrta stajalo je drvo života, nadvišujući slavam i lepotom sva

ostala stabla. Njegovi plodovi su bili slični zlatnim i srebrnim jabukama, i imali su moć da produžuju život u beskonačnost.

Time je stvaranje bilo završeno. "Tako se dovrši nebo i zemlja, i sva vojska njihova. Tada pogleda Gospod Bog sve što je stvorio, i gle, dobro beše veoma." Edem je cvetao na zemlji. Adamu i Evi je bio dozvoljen pristup drvetu života. Na čistom delu stvaranja nije bilo nikakve senke greha ili smrti. "Kad pevahu zajedno zvezde jutarnje, i svi sinovi Božji klikovahu" (Jov 38,7).

Veliki Bog je postavio temelje zemlji; ceo svet zaodenuo lepotom i ispunio svim što je korisno za čoveka; On je stvorio sva čuda na kopnu i moru. Veliko delo stvaranja završeno je za šest dana. "I svrši Bog do sedmoga dana dela svoja koja učini; i počnu u sedmi dan od svih dela svojih, koja učini; i blagoslovi Bog sedmi dan, i posveti ga, jer u taj dan počinu od svih dela svojih koja učini." Bog je sa zadovoljstvom posmatrao delo svojih ruku. Sve je bilo savršeno, dostojno svog božanskog Stvoritelja; i On se odmarao, ne zato što je bio umoran, već zato što je nalazio zadovoljstvo u plodovima svoje mudrosti i dobrote, i ispoljavanju svoje slave.

Pošto se sedmog dana odmarao, Bog je taj dan posvetio i izdvojio ga od ostalih kao dan počinka i za ljude.

Ugledajući se na primer svoga Stvoritelja, čovek treba da se odmara tog dana, da bi - posmatrajući nebo i zemlju - mogao razmišljati o velikom Božjem delu stvaranja, i da bi mu - dok posmatra dokaze Njegove mudrosti i dobrote - srce bilo ispunjeno ljubavlju i strahopoštovanjem prema svome Tvorcu.

Blagoslovivši sedmi dan, Bog je još u Edemu postavio uspomenu na svoje delo stvaranja. Dan od odmora je bio predan Adamu, ocu i predstavniku cele ljudske porodice. Praznovanjem dana od odmora svi stanovnici zemlje bi trebalo da izraze svoju zahvalnost prema Bogu i priznanje da je On njihov zakoniti vladar, a oni da su delo Njegovih ruku i podanici Njegove vlasti.

Bog je video da je dan od odmora bio bitan za čoveka, čak i onda dok se još nalazio u raju. Bilo mu je potrebno da jednog dana u sedmici ostavi sve svoje interese i težnje da bi se mogao potpuno posvetiti posmatranju Božjih dela i razmišljanju o Njegovoj moći i dobrobiti. Bio mu je potreban dan od odmora da bi ga upečatljivije podsećao na Boga i budio u njemu zahvalnost Onome iz čije je blagotvorne ruke dolazilo sve što je imao i što ga je radovalo.

Božja namera je da dan od odmora usmeri čovekove misli na posmatranje Njegovih dela. Priroda govori njegovom razumu da postoji jedan živi Bog koji je stvorio sve, koji vlada svim što postoji. "Nebesa kazuju slavu Božju i dela ruku Njegovih glasi svod nebeski. Dan danu dokazuje i noć noći javlja" (Psalam 19,1.2). Lepota koja krase zemlju znak je Božje ljubavi. Mi je možemo zapaziti i posmatrati u planinskim vrhovima koji stoje od iskona, u ljupkom drveću koje se uzdiže k nebu, u jedrim pupoljcima i mirisljivom cveću. Sve nam govori o Bogu. Dan od odmora, koji bez prestanka upućuje čoveka na Onoga koji je sve stvorio, nalaže mu da otvori veliku knjigu prirode i da u njoj prati tragove mudrosti, moći i ljubavi Stvoriteljeve.

Naši praroditelji, mada stvoreni nevini i sveti, nisu bili lišeni mogućnosti da pogreše. Bog im je dao slobodnu volju i učinio ih bićima sposobnim da cene mudrost i blagonaklonost Njegovog karaktera i pravičnost Njegovih zahteva, i da potpuno slobodno odlučuju: da li će Mu ukazati ili pak uskratiti svoju poslušnost. Imali su sreću da razgovaraju sa Bogom i svetim anđelima, ali pre no što se njihova sigurnost mogla smatrati ovekovečenom, trebalo je ispitati njihovu vernost. Već od samog početka čovekovog postojanja trebalo je obuzdati sklonost koja je bila osnovni uzrok i Sotoninog pada. Drvo poznanja dobra i zla, koje se nalazilo u sredini vrta, nedaleko od drveta života, bilo je određeno da proverí poslušnost, ljubav i veru naših praroditelja. Okusiti plod s tog drveta bilo im je zabranjeno pod pretnjom smrtné kazne, dok su plodove sa svakog drugog drveta mogli da jedu slobodno. Morali su takođe da budu izloženi Sotoninom kušanju; međutim, da su odoleli iskušenju, bili bi konačno otrgnuti od njegove moći i večito bi se radovali uživajući Božju milost i Njegovo odobravanje.

Bog je čoveku postavio zakon kao neizbežni uslov samog njegovog postojanja. On je bio podanik Božje vladavine, a bez zakona ne može da postoji nijedna vladavina niti bilo kakva vlast. Bog je mogao da stvori čoveka tako da bi mu bilo nemoguće prekršiti Njegov zakon; On je mogao zadržati Adamovu ruku da ne dodirne zabranjeni plod, ali u tom slučaju čovek ne bi imao slobodnu volju, ne bi bio slobodno moralno biće, već samo poslušna mašina. Bez slobodnog izbora, njegova poslušnost ne bi bila dobrovoljna, već prisilna. On ne bi mogao slobodno da razvija svoj karakter, a to bi bilo u suprotnosti sa planom po kome je Bog postupao sa stanovnicima ostalih svetova. To ne bi bilo dostojno čoveka kao razumnog bića, i išlo bi u prilog Sotoninom optužbi da je Božja vladavina u stvari samovoljna tiranija.

Bog je čoveka stvorio dobrog; dao mu je plemenite crte karaktera, bez naklonosti prema zlu. Obdario ga je visokim sposobnostima razuma i stavio pred njega sve što ga je podsticalo da se čvrsto drži svoje odanosti prema Njemu. Uslov večnog blaženstva i sreće

bila je neprekidna i potpuna poslušnost. Pod tim uslovima bio mu je obezbeđen pristup drvetu života.

Edem kao prebivalište naših praroditelja trebalo je da bude uzor svim ostalim prebivalištima njihovih potomaka kad se rašire naseljavajući zemlju. To prebivalište, ukrašeno rukom samog Tvorca, nije bila neka raskošna palata. Ljudi u svojoj gordosti uživaju u veličanstvenim i skupocenim građevinama, i diče se delima svojih ruku. Međutim, prvog čoveka je Bog nastanio u jednoj bašti. To je bilo mesto njegovog prebivališta, njegov stan. Plavo nebo bilo mu je krov u obliku kupole, a zemlja prekrivena nežnim cvetovima i zastiračem od živog zelenila predstavljala je patos; zaštitu nad glavom (umesto baldehina) sačinjavale su lisnate grane divnog drveća, a zidovi njegovog prebivališta bili su prekriveni najveličanstvenijim ukrasom - delima ruku Velikog Umetnika. Sve što je okruživalo sveti par predstavljalo je nauku za sva vremena - da se istinska sreća ne nalazi u zadovoljavanju gordosti, izobilju i raskoši, već u održavanju zajednice s Bogom preko Njegovih savršeno stvorenih dela. Kad bi ljudi manje pažnje poklanjali veštačkim tvorevinama, a više gajili jednostavnost, mnogo više bi odgovarali onom cilju koji je Bog imao kad je stvorio čoveka. Oholost i slavljublje se nikada ne mogu zadovoljiti, ali oni ljudi koji su istinski mudri naći će pravo zadovoljstvo, zadovoljstvo koje oplemenjuje i uzdiže, na izvoru radosti koju je Bog stavio na dohvat svakom.

Stanovnicima Edema bila je stavljena u zadatak i briga za vrt, da ga obrađuju i čuvaju. Njihov rad nije bio zamoran, već prijatan i osvežavajući. Rad je Bogom određen za čoveka i predstavlja za njega pravu blagodat: zanima ga, obuzima mu misli, jača telo i razvija sposobnosti. U duhovnom (umnom) i telesnom radu nalazio je Adam jedno od najvećih zadovoljstava svog svetog života. I kada je, usled neposlušnosti, bio izgnan iz svog divnog doma i primoran da se s čudljivim zemljištem mučno bori za nasušni hleb, upravo taj rad, iako daleko drugačiji od prijatnog zanimanja u Edemu, bio mu je zaštita od iskušenja i izvor sreće. U velikoj su zabludi oni koji rad smatraju prokletstvom, pa makar on bio zamoran i težak. Bogati često s prezrenjem gledaju na radničku klasu. Takvo ponašanje je, međutim, u potpunog suprotnosti s namerom koju je Bog imao kad je stvarao čoveka. Šta su imanja najvećih bogataša u poređenju sa nasleđem datim uzvišenom Adamu. A ipak, Adam nije provodio život u besposličarenju. Premudri Tvorac, koji najbolje zna šta čoveku služi na sreću, odredio je Adamu šta treba da radi. Samo radni ljudi i žene nalaze istinsku životnu radost. Anđeli su vredni radnici; oni služe Bogu zaštićujući sinove ljudske. Stvoritelj nije predvideo mesto za one koji su lenji i neradnici.

Dokle god su se držali svoje odanosti Bogu, Adam i Eva su imali vlast nad celom zemljom. Pokoravalo im se, bez izuzetka, sve što živi na zemlji. Lav i jagnje su se mirno igrali pored njih, ili bi zajedno ležali pored njihovih nogu. Srećne ptice su lepršale svojim krilima oko njih bez ikakvog straha; a kada se njihov radostan cvrkut uzdizao u hvalu Tvorcu, Adam i Eva bi im se pridružili odajući zahvalnost Ocu i Sinu.

Bog se o svetom paru starao ne samo kao Otac već i kao Učitelj, i oni su, kao učenici, primali pouke od Sveznajućeg Tvorca. Njih su posećivali anđeli i uživali su pravo da razgovaraju sa svojim Tvorcem bez ikakve tamne prepreke koja bi ih odvajala od Njega. Bili su ispunjeni snagom koju daje drvo života, a njihova moć shvatanja bila je samo malo manja od andeoske. Tajne vidljivog svemira - "čudesa Onoga koji je savršen u svakom znanju" (Jov 37,16) - predstavljali su za njih neiscrpan izvor pouka i uživanja. Beskrajno nedokučivi Graditelj i Tvorac svega, Onaj koji sve to stalno održava, otkrivao je njihovom umu zakone i pojave u prirodi koje već šest hiljada godina zanimaju čoveka i bude u njemu istraživačke težnje. Upoznavali su se sa zakonom lista, cveta i drveta i zavirivali u tajne svrg živog. Adam je poznao sve živo, od ogromnog levijatana - morskog čudovišta koje se igra u talasima, pa do najsitnijeg insekta koji lebdi u sunčevom zraku. Svakome od njih on je dao ime i poznao im je svima prirodu i navike. Slavu Božju na nebeskom svodu, bezbrojne svetove u njihovom nepogrešivom kruženju, "kako vise oblaci" (Jov 37,16), tajne svetlosti i zvuka, dana i noći - sve je to bilo dostupno proučavanju naših praroditelja. Na svakom listu šume i kamenu planine, na svakoj blistavoj zvezdi, na zemlji, u vazduhu i na nebeskom svodu, za njih je bilo ispisano Božje ime. Poredak i sklad svega stvorenog govorili su im o beskonačnoj mudrosti i sili. Uvek su otkrivali neku privlačnost koja bi im srce ispunila još dubljom ljubavlju i izazvala nove izlive zahvalnosti.

Dokle god su bili verni Božjim zakonima, njihova sposobnost shvatanja, sposobnost da se raduju i da vole, neprekidno se povećavala. Da su ostali verni, oni bi neprestano pronalazili nove riznice saznanja, nove izvore sreće i sve jasniju i jasniju predstavu o neizmernoj i neiscrpoj ljubavi Božjoj.

ISKUŠENJE I PAD

Kad Sotoni nije biše bilo dopušteno da podstiče i širi pobunu na nebu, on je pronašao novo polje za svoje neprijateljstvo prema Bogu. Počeo je smišljati kako da upropasti ljudski rod. U sreći i miru svetog para u Edemu sagledao je viziju onog blaženstva koje je sam

on zauvek izgubio. Gonjen zavišću, odlučio je da ih navede na neposlušnost i na taj način izloži kazni koju učinjeni greh donosi sa sobom. Cilj mu je bio da njihovu ljubav pretvori u nepoverenje, a njihove pesme zahvalnosti u prebacivanje i žaljenje na njihovog Tvorca. Time, ne samo što bi ova nevinost bila gurnuta u istu nesreću i bedu u kojoj se i sam nalazio, već bi obešćastio i Boga i naneo bol celom nebu.

Našim praroditeljima je bila skrenuta pažnja na opasnost koja im preti. Nebeski vesnici su im otkrili istoriju Sotoninog pada i njegove namere da ih uništi. Osim toga, jasno su im prikazali prirodu Božje vladavine koju je knez zla pokušao da obori. Sotona i njegove pristalice pali su upravo zbog neposlušnosti prema Božjim pravednim zahtevima. Koliko je stoga bilo važno da Adam i Eva poštuju ovaj zakon koji je predstavljao jedinu zaštitu za očuvanje poretka i pravičnosti.

Božji zakon je svet isto tako kao i sam Bog. To je otkrivenje Njegove volje, prepis Njegovog karaktera - izraz božanske ljubavi i mudrosti. Harmonija svega stvorenog zavisi od savršenog potčinjavanja svih bića, svega što živi i mrtve prirode, nepromenljivim Tvorčevim zakonima. Bog je postavio zakone po kojima treba da se upravljaju, ne samo živa bića, već i sve pojave u prirodi. Sve je potčinjeno određenim zakonima, koji se ne mogu prenebregavati. Međutim, dok ja sve u prirodi potčinjeno samo prirodnim zakonima, jedino je čovek između svih stvorenja na zemlji odgovoran i pred moralnim zakonom. Čoveku, kao kruni svega stvorenog, Bog je dao moć razuma da shvati Njegove zahteve, pravičnost i blagotvornost Njegovog zakona i njegove svete propise; i od čoveka zahteva nepokolebljivu poslušnost.

Stanovnici Edema, kao i anđeli pre njih, bili su stavljeni na probu; sreću koju im je Bog dao mogli su da sačuvaju samo pod uslovom potpune vernosti Tvorčevom zakonu. Mogli su da slušaju i da žive, ili da budu neposlušni pa da propadnu. Bog ih je učinio dobitnicima bogatih blagoslova; međutim, u slučaju da zanemare Njegovu volju, mogao je Onaj koji čak ni anđele ne šteti kad zgreše, da i njih ne poštedi; prestupom bi izgubili pravo na Njegove darove i navukli na sebe bedu i propast.

Anđeli su ih opomenuli da se čuvaju Sotoninog lukavstva, jer će on u svojim naporima da im postavi zamku i da ih savlada biti neumoran. Dok god budu poslušni Bogu neće im se dogoditi nikakvo zlo, jer bi, ukoliko zatreba, svi anđeli sa neba bili poslani da im pomognu. Ako odlučno odbiju njegov prvi nagoveštaj, moći će da budu sigurni isto tako kao nebeski vesnici. Međutim, ako bi samo jednom podlegli iskušenju, njihova bi se priroda tako izopćila da ne bi više našli u sebi ni snage ni volje da mu se odupiru.

Drvo poznanja dobra i zla bilo je određeno da posluži kao sredstvo za ispitivanje i proveravanje njihove poslušnosti i ljubavi prema Bogu. Gospod je našao za dobro da im postavi samo jednu jedinu zabranu, pošto im je upotreba svega ostalog u vrtu bila slobodna; međutim, ako bi prestupili Njegovu volju i u tom jedinom ograničenju, navukli bi na sebe krivicu prestupa. Sotoni nije bilo dopušteno da ih svuda i stalno lovi svojim kušanjima; pristup k njima bio mu je omogućen samo kod zabranjenog drveta. Ako bi pokušavali da zavire u njegovu prirodu, izložili bi se lukavim napadima Sotone. Skrenuta im je bila pažnja da brižljivo paze na opomenu koju im je Bog poslao i da se zadovolje poukom koju je On našao za dobro da im uputi.

Da bi svoje delo izvršio neprimetno, Sotona je odlučio da kao svog medijuma iskoristi zmiju - što je za njegove obmanjivačke namere bila odlična maska. Zmija je u to vreme bila jedno od naj-mudrijih i najlepših stvorenja na zemlji. Imala je krila, i dok bi letela kroz vazduh izgledala je zasenjujuće sjajna, pošto je imala boje koje su se na suncu prelivala kao uglačano zlato. Odmarala se u bogato načišćanim granama zabranjenog drveta i nasladjivala njegovim ukusnim plodovima; to je bio prizor koji privlači pažnju i zadivljuje pogled posmatrača. Tako se obmanjivač uvukao u vrt mira i tu, vrebajući, čekao na svoju žrtvu.

Anđeli su upozorili Evu da pazi dok u vrtu obavlja svakodnevne poslove, kako se nipošto ne bi odvojila od svog muža; nalazeći se uz njega, biće manje izložena opasnosti kušanja nego kad je sama. Međutim, udubivši se toliko u svoje prijatno zanimanje, ona se nesvesno odvojila od njega. Opasnost je shvatila tek kad je primetila da je sama, ali je potisnula strah, uveravajući samu sebe da ima dovoljno mudrosti i snage da raspozna šta je zlo i da mu se odupre. Ne obazirući se na upozorenje anđela, ubrzo se našla pred zabranjenim drveto posmatrajući ga netremice, i zadivljena i radoznala. Plodovi su bili veoma lepi i ona se pitala zašto im je Bog zabranio da ih jedu. To je za kušaća bio pravi trenutak. Kao da je čitao njene misli, obratio joj se pitanjem: "Je li istina da je Bog kazao da ne jedete od svakoga drveta u vrtu?" Eva se iznenađeno trglala pošto joj se učinilo da čuje odjek sopstvenih misli. Ali je zmija produžila melodičnim glasom, lukavo hvališući njenu izvanrednu ljupkost; a te reči upućene Evi nisu zvučale neprijatno. Umesto da pobegne s tog mesta, ona je oklevala čudeći se kako zmija može da govori. Da joj se obratilo neko biće slično anđelu, to bi probudilo njeno straho-

vanje; međutim, ovako nije ni pomišljala da bi čarobna zmija mogla biti medijum (posrednik) palog neprijatelja.

Na lukavo postavljeno pitanje kušača, ona je odgovorila: "Mi jedemo roda sa svakog drveta u vrtu; samo roda s onoga drveta usred vrta, kazao je Bog, ne jedite i ne dirajte ga, da ne umrete. A zmija reče ženi: Nećete vi umreti; nego zna Bog da će vam se u onaj dan kad okusite s njega otvoriti oči, pa ćete postati kao bogovi i znati što je dobro što li zlo."

Jedući plod s tog drveta, rekla je zmija, oni će dostići viši stupanj razvoja i ući u šire polje saznanja. I ona sama je, navodno, jedući plod sa zabranjenog drveta stekla moć govora. Nagovestila je, zatim, da Bog ljubomorno nastoji da ih u tome spreči, kako ne bi po uzvišenosti postali jednaki s Njim; i da im je okusiti ovaj plod ili ga se čak samo dotaći zabranio upravo zbog tog njegovog čudesnog svojstva koje daje mudrost i silu. Zavodnik je naglasio da se Božja opomena neće stvarno obistiniti, jer je navodno, sračunata samo na to da ih zastraši. Kako bi bilo moguće da oni umru? Zar oni nisu jeli plod sa drveta života? To Bog teži da ih spreči, kako ne bi dostigli viši i plemenitiji stepen razvoja i postali srećniji.

Tako Sotona postupa od Adamovih dana pa sve do danas, i to sa velikim uspehom. On navodi ljude da gube poverenje u Božju ljubav i sumnjaju u Njegovu mudrost. On se neprekidno trudi da podstakne duh nedopustive radoznalosti, nespokojsva, ljubopisivosti i težnje za prodiranjem u tajne Božje mudrosti i sile. U svojim naprima da zabranjuju ono što im je Bog uskratio, hiljade ljudi ne uočavaju one istine koje su bitne za njihovo spasenje. Sotona navodi ljude na neposlušnost prema Bogu, obmanjujući ih da veruju kako su, navodno, otkrili čudnu oblast saznanja. Međutim, to je sve samo obmana. Zaneseni svojim idejama o napretku, oni prekoraju granice koje im je Bog odredio i stupaju na stazu koja vodi u propast i smrt.

Sotona je svetom paru tako prikazao stvar, kao da prestup Božjeg zakona donosi čoveku korist i sreću. Zar ne čujemo i danas slične varljive zaključke? Mnogi govore o skučenosti onih koji se pokoravaju Božjim zapovestima, dok za sebe tvrde da imaju mnogo šire poglede i uživaju znatno veću slobodu. To u stvari nije ništa drugo nego odjek kušačevih reči izgovorenih još u Edemu: "U onaj dan kad okusite s njega" - kad prestupite Božju zapovest - "postaćete kao bogovi". Sotona je tvrdio da mu je uzimanje zabranjenog ploda donelo mnogo dobra, ali činjenicu da je zbog prestupa bio zbačen s neba nije želeo da ističe. Iako je lično iskusio da greh donosi nenadoknadiv gubitak, ipak je prikrijavao sopstvenu bedu kako bi i druge uvukao u isto stanje. Isto tako i danas, prestupnik nastoji da prikriva svoj pravi karakter; on može tvrditi da je svet, ali upravo to uzvišeno ispovedanje čini ga još opasnijim zavodnikom. Gazeći Božji zakon, on se stavlja na stan Sotone, navodeći i druge da postupaju isto tako, na svoju večnu propast.

Eva je zaista poverovala Sotoninim rečima, ali je to nije spaslo od kazne za učinjeni greh. Ona nije verovala Božjim rečima, i tu je bio početak njenog pada. Na sudu ljudi neće biti osuđeni zato što su poverovali u neku laž, već zato što nisu verovali u istinu, jer su propustili priliku da se osvedoče šta je istina. Bez obzira na Sotonino lukavstvo i spremnost da protivreči, ostaje zauvek činjenica da su ljudi odgovorni što ne slušaju Boga. Mi svim srcem moramo težiti da saznamo šta je istina. Sve što je Bog dao da se zapiše na stranicama Njegovih svetih Reči namenjeno je za nauku i opomenu nama, da ne bismo bili obmanuti. Kao da zanamarimo to, upropastićemo sami sebe. Za sve što dolazi u sukob sa Rečju Božjom možemo biti sigurni da potiče od Sotone.

Eva je uzabrala plod sa zabranjenog drveta, ali se još kolebala. Zmija ju je podsetila na reči iz Božje zabrane koje je sama malo pre izgovorila: "Ne dirajte ga, da ne umrete." Međutim, kao što nije umrla kad je plod dodirнула, rekla je zmija, tako joj neće ništa škoditi ni ako ga okusi. Kad je videla da ono što je učinila nije donelo nikakve rđave posledice, Eva se osmelila. A zatim "videći da je rod na drvetu dobar za jelo i da ga je milina gledati i da je vrlo drago radi znanja, uzabrala plod s njega i okusi". Plod je bio veoma prijatnog ukusa i dok ga je jela činilo joj se da oseća neku oživljujuću snagu, uobražavajući da prelazi u neki viši stupanj života. Brala je plodove i jela bez straha. A tada, pošto je sama zgrehila, postala je oruđe u rukama Sotone da upropasti i svoga muža. U stanju neobičnog i neprimordnog uzbuđenja, dok su joj ruke bile pune zabranjenih plodova, potražila ga je i ispričala mu sve što se dogodilo.

Na Adamovom licu se pojavio izraz tuge. Izgledao je iznenađen i zbunjen. Na Evine reči uzvratilo je da je to morao biti neprijatelj kojeg se, prema datom upozorenju, toliko trebalo čuvati; i da ona, prema onome što je Bog rekao, mora umreti. Ona je, međutim, navaljivala na njega da i on jede, ponavljajući zmijine reči kako nije istina da će oni umreti. Dokazivala je da to što zmija govori mora biti istina pošto ona na sebi ne oseća nikakve tragove Božje kazne, već naprotiv, divni i osvežavajući uticaj koji svaku njenu sposobnost prožima novim životom, tako - uobrazilo je ona - kao što se osećaju nadahnuti nebeski vesnici.

Adam je shvatio da je Eva, oglušivši se o jedinu zabranu koja je bila postavljena da bi se ispitala njihova vernost i ljubav prema

Bogu, prestupila Njegovu zapovest. U njegovoj duši se vodila užasna borba. Očajavao je što je dopustio da se Eva odvoji od njega i ostane sama. Ali sada je delo već učinjeno; on mora da se odvoji od svog životnog saputnika u čijem društvu je nalazio svoju radost. Kako da se pomiri s tim? Adam se radovao što je mogao da razgovara s Bogom i svetim anđelima. On je posmatrao slavu Stvoritelja i shvatao uzvišeni zadatak koji je bio namenjen rodu ljudskom ako ostane veran Bogu. Ipak je sve te blagoslove izgubio iz vida u strahu da će izgubiti dar koji je u njegovim očima prevazišao sve drugo - ljubav, zahvalnost i odanost prema Evi. Ona je bila deo njegovog bića i nije mogao podneti pomisao da se rastane s njom. Nije shvatao da ta ista Beskrajna Sila koja ga je sazдала od praha, podarila mu život i tako divan izgled, pa mu u svojoj ljubavi dala družbenicu, može da mu umesto ove da i drugu. Odlučio je da deli njenu sudbinu; ako ona mora da umre, i on će umreti sa njom. A najzad, mislio je on, nije li možda ipak istina to što lukava zmija govori? Pred njim je stajala Eva, lepa i - spolja gledano - isto onakva kakva je bila i pre nego što je sagrašila. Ona je prema njemu izražavala ljubav više nego do tada. Na njoj se nije mogao primetiti nikakav znak smrti, i on je odlučio da ne misli na posledice. Dohvatio je plod i naglo pojeo.

Posle učinjenog greha, i Adamu se učinilo kao da je prešao na viši stupanj razvoja. Ali ga je pomisao da je sagrašio ubrzo ispunila užasnim strahom. Vazduh, koji je do tada bio tako blag i ujednačene temperature, činio se sada grešnom paru oštar i grozno hladan. Nestalo je njihove dotadašnje ljubavi i mira, a umesto toga pojavilo se osećanje krivice, strah od budućnosti i svest o golotinji duše. Nestalo je i haljina svetlosti kojima su tada bili zaogrnuti, pa su se morali potruditi da umesto njih "načine sebi pregače", jer nisu mogli neodeveni da izađu pred Boga i svete anđele.

Tada su počeli da uviđaju pravi karakter i težinu svoga greha. Adam je prekoravao Evu što se u svojoj nepromišljenosti odvojila od njega i dozvolila da je zmija prevari; međutim, oboje su laskali sebi da će im Onaj koji im je dao tolike dokaze o svojoj ljubavi oprostiti taj jedini prekršaj, ili bar da neće biti tako strašno kažnjeni, kao što su se bojali.

Sotona je likovao zbog svog uspeha. On je naveo ženu da izgubi poverenje u Božju ljubav, da posumnja u Njegovu mudrost i prestupi Njegov zakon, a preko nje je prouzrokovao i Adamov pad.

Međutim, Veliki Zakonodavac je odlučio da Adamu i Evi stavi do znanja posledice njihovog prekršaja. Božansko prisustvo se ispoljilo u vrtu. Dok su bili nevini i sveti, uvek bi s radošću i dobrodošlicom pozdravili dolazak svog Tvorca, ali sada su se uplašili i tražili su najzabačeniji kutak u vrtu da bi se sakrili. Ali "Gospod Bog viknu Adamu i reče mu: Gde si? A on reče: Čuh glas Tvoj u vrtu, pa se poplaših jer sam go, te se sakrih. A Bog reče: Ko ti kaza da si go? Da nisi jео sa onog drveta što sam ti zabranio da jedeš s njega?"

Adam nije mogao svoj greh ni poreći ni opravdati; međutim, umesto da pokaže da se kaje, pokušao je da krivicu prebaci na svoju ženu, a time i na samoga Boga. "Žena koju si udružio sa mnom, ona mi dade s drveta, te jedoh." On, koji je iz ljubavi prema Evi svojevremeno odlučio da žrtvuje Božju naklonost prema sebi, svoj opstanak u raju i večni život pun radosti - sada, posle svog pada, pokušava da odgovornost za svoj prekršaj prebaci na ženu, pa čak i na samog Tvorca. Toliko je strašna moć greha.

Kad je žena bila upitana: "Zašto si to učinila?" ona odgovori: "Zmija me prevari, te jedoh." U njenom opravdanju zbog učinjenog greha bila su u isto vreme i pitanja: "Zašto si stvorio zmiju? Zašto si dopustio da uđe u Edem?" Tako je ona, kao i Adam, odgovornost za svoj pad pripisivala Bogu. Duh samoopravdanja vodi poreklo od oca laži; naši praroditelji su podlegli u tome već u trenutku kad su dozvolili da budu izloženi Sotoninom uticaju, i to ispoljavaju svi sinovi i kćeri Adamove. Umesto da skrušeno priznaju svoje grehe, oni pokušavaju da se opravdaju, prenoseći odgovornost na drugoga, na okolnosti, ili na Boga - pri čemu čak i Njegove blagoslove koriste kao povod za gundanje protiv Njega.

Tada je Gospod izrekao presudu zmiji: "Kad si to učinila da si prokleta mimo svakog živinčeta i mimo sve zveri poljske; na trbuhu da se vučeš i prah da jedeš celog veka svojega." Zmiju je morala da snade kazna božanskog suda zato što je poslužila Sotoni kao njegov posrednik. Od najlepšeg bića kojem su se "mimo sve zveri poljske" svi divili, imala je da postane najomrznutija i najprezrenija od svega živoga; da se od nje plaše i da je mrze i ljudi i životinje. Reči koje su zatim upućene zmiji odnose se neposredno na samoga Sotonu i ukazuju na njegov konačni poraz i uništenje: "I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene, i između semena tvojege i semena njezina; ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati."

Evi su predložene nevolje i bolovi, što odsada mora da bude njena sudbina. "A ženi reče: Tebi ću mnoge muke zadati... i volja će tvoja stajati pod vlašću muža tvojege, i on će ti biti gospodar." Kod stvaranja, Bog je Evu izjednačio sa Adamom. Da su ostali poslušni Bogu, u skladu s Njegovim velikim zakonom ljubavi, živeli bi u večitoj međusobnoj harmoniji. Ali greh je doneo razdor i njihov jedinstvo je moglo da se održi samo potčinjavanjem jedne ili druge strane. Eva je prva sagrašila, a iskušenju je podlegla zato što se

uprkos božanskom uputstvu, odvojila od svog muža. Da su se pali ljudi pridržavali načela sadržanih u Božjem zakonu, ova presuda, iako je usledila kao posledica greha, pokazala bi se kao blagodat za njih. Međutim, čovek je isuviše često zloupotrebljavao prednost koja mu je data nad ženom, zagorčavajući još više njenu sudbinu i čineći joj život pravim teretom.

Dok su bili u Edemu, Eva je bila savršeno srećna pored svoga muža, ali se kao i moderne Eve današnjeg vremena, koje se ne mogu zadovoljiti onim što im je dato, zanosila nadom da će prodrati u neku sferu višu od one u koju ju je Bog uputio. Pokušavajući da se uzdigne iznad položaja koji joj je prvobitno bio određen, pala je na nivo daleko niži od onog na kojem se nalazila. Slično će proći svi oni koji dužnosti svog života ne prihvataju s voljom i u skladu sa Božjim planovima. Trudeći se da zauzmu položaj za koji nisu osposobljeni, mnogi ispuštaju upražnjeno mesto na kome bi mogli poslužiti na blagoslov. U težnji da prodru u više sfere uticaja ili interesa, mnoge žene žrtvuju svoje žensko dostojanstvo i plemenitost karaktera, zapostavljajući upravo onaj zadatak koji im je nebo odredilo.

Obraćajući se Adamu, Gospod je rekao: "Što si poslušao ženu i okusio s drveta s kojega sam ti zabranio rekavši da ne jedeš s njega, zemlja da je prokleta s tebe; s mukom ćeš se od nje hraniti do svojega veka; trnje i korov će ti radati, a ti ćeš jesti zelje poljsko. Sa znojem lica svojega ješćeš hleb, dokle se ne vratiš u zemlju od koje si uzet, jer si prah i u prah ćeš se vratiti."

Božja namera nije bila da sveti par zna za zlo, čak ni u najmanjoj meri. On im je pružao dobro bez ikakvih ograničenja, a zlo potpuno uskratio. Međutim oni su nasuprot Njegovoj zapovesti jeli plod sa zabranjenog drveta, a sada su morali nastaviti i dalje da jedu te plodove - znače šta je zlo - u toku celog svog života. Od tog vremena je ljudski rod imao da bude saletan Sotoninim kušanjima. Umesto srećnog zanimanja koje im je prvobitno bilo namenjeno, život pun briga i patnji biće njihova sudbina. Biće izloženi razočarenju, bolu i tuzi, i najzad će morati da umru.

Pritisnuta prokletstvom greha, cela priroda je imala da svedoči čoveku o karakteru i posledicama pobune protiv Boga. Kada je Bog stvorio čoveka, postavio ga je gospodarem nad svom zemljom i nad svim što živi na njoj. Dok god se Adam držao svoje odanosti nebu, sve u prirodi bilo mu je pokorno. Međutim, kad se on pobunio protiv božanskog zakona, niža stvorenja su počela da se opiru njegovom gospodarenju. Na taj način je Gospod, u svojoj velikoj milosti, nastojao da ljudima pokaže svetost svog zakona navodeći ih da na osnovu ličnog iskustva uvide opasnost odbacivanja Njegovih propisa, čak i u najmanjoj meri.

I život patnji i briga, koji je od tada imao da bude čovekova sudbina, bio mu je dat iz ljubavi. To je bila jedna kazna čiju je neophodnost nametnuo greh i koja je imala da bude prepreka zadovoljavanju apetita i strasti, i podsticaj za razvoj samosavlađivanja. To je jedan deo velikog Božjeg plana kojim je predviđeno vraćanje čoveka iz propasti i njegove uniženosti prouzrokovane grehom.

Opomenom datom našim praroditeljima: "U koji dan okusiš s njega umrećeš" (1. Mojsijeva 2,17) - nije se htelo reći da će oni umreti odmah, istoga dana kad stave zabranjeni plod u svoja usta. Međutim, tog istog dana imala je da im bude izrečena neopoziva odluka. Besmrtnost im je bila obećana pod uslovom poslušnosti. Prestupom su izgubili večni život. Istog tog dana imala je da im bude izrečena smrtna presuda.

Da bi mogao večno živeti, čovek je morao nastaviti i dalje da jede plodove s drveta života. Međutim, pošto mu je to bilo uskraćeno, njegova životna snaga je morala stalno da opada sve dok se njegov život najzad nije ugasio. Sotonin plan je bio da Adam i Eva svojom neposlušnošću izazovu protiv sebe Božji gnev; a zatim se nadao da će oni, ukoliko im Bog ne bude oprostio, i dalje nastaviti da uživaju plodove sa drveta života i time ovekovječiti postojanje greha i nevolje. Međutim, odmah posle čovekovog pada, svetim anđelima je bilo naređeno da čuvaju prilaze drvetu života. Ti anđeli su bili okruženi blistavim zracima svetlosti koja je izgledala kao plameni mač. Nikome od potomaka Adamovih nije bilo dopušteno da pređe tu granicu da bi okusio životvorni plod sa drveta života; zato ne postoji besmrtni grešnik.

Bujicu patnji, nastalih usled prestupa naših praroditelja, mnogi smatraju kao suviše veliku kaznu za jedan tako neznatan greh i dovode u pitanje Božju mudrost i pravičnost u vezi sa Njegovim postupkom sa ljudima. Međutim, kad bi se takvi dublje upustili u ovo pitanje, uvideli bi svoju zabludu. Bog je čoveka stvorio po obličju svojem, bez ikakvog greha. Zemlju su imala da nastane bića samo malo manja od anđela, ali je njihova poslušnost morala biti ispitana, jer Bog nije mogao dopustiti da se svet napuni stanovnicima koji ne bi poštovali Njegov zakon. Ipak, u svojoj velikoj milosti, On nije Adamu postavio neku tešku probu. I upravo to što je zabrana bila tako mala, čini greh izuzetno velikim. Jer ako Adam nije mogao da izdrži tu najmanju probu, sigurno je da se ne bi održao ni u težim iskušenjima, da su mu bile poverene veće odgovornosti.

Da je Adamu bilo postavljeno neko veliko iskušenje, onda bi se oni, čija su srca sklona zlu, izgovarali za svoje prestupe tvrdeći: "To je sasvim beznačajna stvar, a Bog ne uzima u obzir sitnice." Na taj

način bi se stalno opravdavali prekršaji u onom što se smatra neznatnim i preko čeg ljudi olako prelaze. Međutim, Bog je jasno pokazao da Mu je greh mrzak, ma koliko bio mali i neznatan.

Evi se činilo da je to sitnica što je ispoljila neposlušnost prema Bogu okusivši plod sa zabranjenog drveta i što je muža navela na prestup; međutim, njen greh je otvorio vrata čitavoj bujici patnji koje su preplavile svet. Ko je u tom trenutku prestupa mogao sagledati užasne posledice koje će taj jedan pogrešan korak izazvati?

Mnogi koji uče da Božji zakon nije obavezan za čoveka, uporno dokazuju da čovek nije u stanju da ispunji njegove propise. Međutim, ako bi to bilo tačno, zašto bi onda Adam morao da podnese kaznu za svoj prekršaj? Greh naših praroditelja izložio je patnji i nevolji čitav svet; i da Bog nije bio toliko dobar i milostiv čovečanstvo bi odavno propalo u beznadežnom očajanju. Neka si niko ne zavarava. "Plata za greh smrt" (Rimljanima 6,23). Prestupanje zakona Božjeg nije danas manje kažnjivo nego što je bilo onda kad je izrečena kazna ocu roda ljudskoga.

Adamu i Evi, posle učinjenog prekršaja, nije više bilo dopušteno da ostanu u Edemu. Oni su iskreno molili da im se dozvoli da ostanu na zavičaju svoje nevinosti i radosti. Priznali su da su izgubili svako pravo na to srećno boravište, ali su se zavetovali da će ubuduće biti strogo poslušni Bogu. Međutim, stavljeno im je do znanja da je njihova priroda tako izopačena grehom da im je usled toga umanjena snaga kojom bi se mogli suprotstaviti zlu i da bi samo Sotoni otvorili put da im uspešnije priđe. Dok su bili u stanju nevinosti, oni su podlegli iskušenju; a sada, svesni svoje krivice, imali bi mnogo manje snage da se sačuvaju.

Skrušeni i neiskazano tužni, oprostili su se sa svojim divnim zavičajem i izašli da se nastane na zemlji, koju je sada pritiskivalo prokletstvo greha. Temperatura vazduha, koja je do tada bila potpuno ujednačena i blaga, postala je sada podložna znatnim promenama, i Bog ih je milostivo snabdeo haljinama od kože da ih štite i od prejake toplote i od hladnoće.

Kad su u uvelom cveću i opalom lišću videli prve znake raspadnja, tugovali su Adam i njegova družbenica više i bolnije nego što danas ljudi tuguju za svojim pokojnicima. Smrt nežnog i ljupkog sveća bila je zaista povod da oni oseću bol; ali kad su veličanstvena stabla zbacila svoje lišće, taj prizor je njihovom umu živo predočio surovu činjenicu da je smrt postala sudbina svega živog na ovom svetu.

Edemski vrt je ostao na zemlji još dugo posle izgnanstva čoveka sa njegovih prijatnih staza. Pali ljudski rod je još dugo mogao da posmatra zavičaj bezgrešnosti, čiji ulaz su sada čuvali anđeli. Otkrivenje božanske slave bilo je na vratima raja koja su čuvali heruvimi. Tu su Adam i njegovi sinovi dolazili da se mole Bogu. Tu su oni obnavljali svoje zavete da će poštovati onaj zakon zbog čijeg prestupa su bili izgnani iz Edema. Kada je plima bezakonja preplavila svet i kada je nevaljalstvo ljudi započelo njihovo uništenje Potopom, tada je Edem uklonila sa zemlje ona ista ruka koja ga je zasadila. Ali u konačnom obnavljanju, kad postane "nova zemlja" (Otkrivenje 21,1), biće i on ponovo uspostavljen i još divnije ukrašen nego što je bio u početku.

Tada će oni koji su držali Božje zapovesti uživati pod drvetom života i imati snagu besmrtnosti, i kroz beskrajna vremena večnosti stanovnici bezgrešnih svetova će u tom vrtu uživati i zadovoljstva, gledati uzor savršenog dela Božjeg stvaralaštva, netaknutog prokletstvom greha - uzor onoga što je cela zemlja mogla biti da je čovek odgovorio veličanstvenom planu svog Tvorca.

PLAN ISKUPLJENJA

Čovekov pad je celo nebo ispunio tugom. Svet koji je Bog stvorio bio je ukaljan prokletstvom greha i nastanjen bićima osuđenim na patnju, bedu i smrt. Izgledalo je da za one što su prekršili Božji zakon ne postoji izlaz. Anđeli su prestali da pevaju svoje pesme zahvalnosti i slave. Svim nebeskim dvorovima zavladała je tuga i žaljenje zbog pada izazvanog grehom.

Sina Božjeg, Veličanstvenog Zapovednika celog neba, obuzelo je duboko sažaljenje prema palom rodu. Kada su se pred Njim ukazale patnje izgubljenog sveta, Njegovo je srce bilo ganuto i ispunjeno beskonačnim saosećanjem i samilošću. Ali božanska ljubav je smislila jedan plan po kojemu čovek može da se iskupi i spase. Prekršeni zakon je tražio grešnikov život. U celom svemiru je postojao samo Jedan koji je, u ime čoveka i u njegovom interesu, mogao da zadovolji pravdu i ispunji to što zakon traži. Pošto je božanski zakon svet isto tako kao i sam Bog, prekršitelje tog zakona mogao je isкупiti svojim ispaštanjem samo Onaj ko je ravan Bogu. Niko, osim Hrista, nije mogao isкупiti ljude od "kletve zakonske" i ponovo ih dovesti u sklad sa nebom. Hristos je bio voljan da primi na sebe krivicu i sramotu greha koji je Božjoj svetosti toliko odvratn da je morao odvojiti Sina od Njegovog Oca. Hristos je bio spreman da se spusti do najvećih dubina patnje i bede da bi spasao pali i izgubljeni rod.

Pred Ocem se lično zauzeo za interese grešnika, dok su vojske neba očekivale ishod tog zalaganja s takvom silinom osećanja i zainteresovanosti da se to rečima ne može izraziti. Dugo je trajao taj

tajni razgovor - "savet mira" (Zaharija 6,13) - za pale ljudske sinove. Plan spasenja je bio postavljen pre no što je zemlja bila stvorena, jer je Hristos Jagnje "koje je zaklano od postanja sveta" (Otkrivenje 13,8); a ipak se i Car svemira morao boriti sam sa sobom pre no što je svoga Sina predao na smrt radi grešnog ljudskog roda. Ali "Jer Bog toliko voli svet da svog jedinog sina - jedinorođenog - daje svetu; da onaj ko veruje u njega ne pogine nego da ima život veći" (Jovan 3,16). O, tajno spasenja! Kakve li ljubavi Božje prema jednom svetu koji Ga nije ljubio! Ko bi mogao da shvati dubinu ove ljubavi koja prevazi - lazi sve što je čoveku poznato? Ta neshvatljiva ljubav će kroz beskrajna vremena večnosti - i za besmrtnne umove, koji teže da proniknu u njenu nedokučivu tajnu - predstavljati predmet divljenja i naj - dubljeg poštovanja.

Bog se otkrio u Hristu "i svet pomiri sa sobom" (2. Korinćanima 5,19). Greh je toliko unizio čoveka da se on sam nikako više nije mogao izmiriti i uskladiti sa Onim čija je priroda samo čistota i dobrota. Međutim, Hristos je, oslobodivši ljude kletve zakonske, mogao da im podari božansku snagu da bi je udružili sa svojim ljudskim naporima. Tako su pokajanjem pred Bogom i verom u Hrista, pali Adamovi potomci ponovo mogli da postanu "deca Božja" (1. Jovanova 3,2).

Plan kojim je predviđeno jedino rešenje za spas čoveka, obuhvatio je svojom beskonačno velikom žrtvom celo nebo. Anđeli se nisu mogli radovati kada im je Hristos izložio plan, jer su zapazili da će spasavanje čoveka njihovom voljenom Zapovedniku morati da nanese neizrecive bolove i patnje. S bolom i čuđenjem slušali su Njegove reči dok im je govorio kako se mora spustiti iz svoje nebeske čistote i mira, iz svoje slave i besmrtnog života, da bi došao u dodir sa uniženošću zemaljskih stanovnika i propatio njihove boli i bio izložen sramoti i smrti. Imao je da se postavi između grešnika i kazne za greh, a ipak će Ga samo malo njih priznati kao Sina Božjeg. Bio je voljan da napusti svoj visoki položaj, kao Veličanstvo neba, i da se pojavi na zemlji, da se ponizi kao čovek i da se, na osnovu ličnog iskustva, upozna s bolovima i iskušenjima koje čovek mora da podnosi. Sve ovo je bilo neophodno da bi mogao priteći u pomoć "onima koji se iskušavaju" (Jevrejima 2,19). A kada završi svoju misiju kao Učitelj, biće predan u ruke bezbožnih ljudi i izložen najstrašnijom smrću, viseći između neba i zemlje kao grešnik i zločinac. Njegova višecasovna borba sa smrću biće tako strašna da anđeli neće moći to više da gledaju, već će pokriti svoja lica pred tim prizorom. Moraće da podnese i duševni strah; čak će i Otac sakriti svoje lice od Njega dok Ga bude pritiskivala krivica prestupa - teret greha svekolikog roda ljudskog.

Anđeli su ničije pali pred noge svog Zapovednika, nudeći svoj život na žrtvu čoveka. Ali život jednog anđela ne bi mogao da otplati dug; samo Onaj koji je stvorio čoveka imao je moć da ga iskupi. Međutim, anđeli su ipak imali da sarađuju u planu isкупljenja. Hristos je imao da bude učinjen manjim od "od anđela ... da bi po blagodat Božjoj za sve okusio smrt" (Jevrejima 2,9). Pošto On treba da primi na sebe ljudsku prirodu, Njegova snaga neće biti jednaka njihovoj, te će oni imati da Mu služe, da Ga krepe i da Mu ublažuju patnje. Oni su isto tako imali da budu "službeni duhovi poslani na službu onima koji će naslediti spasenje" (Jevrejima 1,14). Njihovo će biti da podanike milosti štite od zlih anđela i da razgone tamu kojom ih Sotona stalno obaviša.

Kad anđeli budu morali da gledaju samrtnu borbu i poniženje svoga Gospoda, oni će biti prožeti bolom i ogorčenjem, i poželee da Ga oslobode od Njegovih mučitelja; ali im neće biti dopušteno da spreče bilo šta od onoga što će morati da posmatraju. Deo plana isкупljenja predviđao je da Hristos pretrpi porugu i ismevanje od strane bezbožnih ljudi i On će sve to svojevolejno primiti na sebe da bi mogao postati Isкупitelj čovečanstva.

Hristos je uveravao anđele da će On svojom smrću isкупiti mnoge i uništiti onoga koji ima "državu smrti". On će ponovo zadobiti carstvo koje je čovek svojim prestupom izgubio, a spaseni će ga zajedno s njim naslediti i u njemu večno živeti. Greh i grešnici biće iskorenjeni da nikad više ne ugrožavaju mir neba i zemlje. Naredio je vojskama anđela da se slože sa planom koji je Njegov Otac već prihvatio, i da se raduju što će se Njegovom smrću pali čovek ponovo izmiriti s Bogom.

Tada je nebo ispunila neiskazana radost. Slava i blaženstvo isкупljenog sveta prevazišli su čak i bol i žrtvu Kneza života. Veličanstvenim dvorovima neba zaorili su se prvi akordi one pesme koja će kasnije odjeknuti iznad brežuljaka Vitlejema: "Slava na visini Bogu, a ne zemlji mir; među ljudima dobra volja" (Luka 2,14). Prožeti radošću većom od oduševljenja koje ih je obuzimalo kad je svet bio stvoren, "pevahu zajedno zvezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu" (Jov 38,7).

Čoveku je prvi put nagovešteno spasenje još u vrtu kada je u kletvi upućenoj zmiji izrečena presuda nad Sotonom. Gospod je rekao: "I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene, i između semena tvogaja i semena njezina; ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati" (1. Mojsijeva 3,15). Ova presuda, izrečena u prisustvu naših praroditelja, predstavljala je za njih izvesno i obećanje. Iako je predviđala sukob i rat između čoveka i Sotone, Adam i Eva

su stajali pred Pravednim Sudijom kao krivci, očekujući da čuju presudu koju su zaslužili svojim prestupom; ali pre no što su doznali za život pun muka i bolova koji odsad mora biti njihova sudbina ili za odluku da se moraju vratiti u zemlju od koje su stvoreni, čuli su reči koje su u njima probudile nadu. Iako su morali da pate i stradaju od sile svog moćnog neprijatelja, ipak su mogli s nadom gledati u budućnost, očekujući konačnu pobeđu.

Kad je Sotona čuo da između njega i žene, i između semena njegovog i semena njezina, treba da postoji neprijateljstvo, shvatio je da će njegovo nastojanje da unizi čovekovu prirodu biti sprečavano; da će čoveku posredstvom nečega biti omogućeno da se odupre njegovoj sili. Međutim, kada je plan spasenja potpunije izložen, Sotona i njegovi anđeli su likovali što su uspeali da padom čoveka povuku i Sina Božjega sa Njegovog visokog položaja. Sotona je tvrdio da će svojim planovima, koji su se na zemlji pokazali toliko uspešnim, poraziti čak i Hrista - kad bude primio na sebe ljudsku prirodu - i da će tako uspeti da osujeiti isкупljenje palog ljudskog roda.

Nebeski anđeli su našim praroditeljima potpunije objasnili taj plan kojim je zaveštano njihovo spasenje. Uveravali su Adama i Evu da i pored njihovog velikog greha, neće biti potpuno prepušteni Sotoninoj vlasti. Sin Božji se ponudio da ih svojom smrću isкупi od kazne koju su zaslužili svojim prekršajem. Biće im dato izvesno vreme kušanja i probe, pa će pokajanjem i verom u Hrista moći ponovo da postanu deca Božja.

Žrtva koja je zahtevana zbog njihovog prestupa predstavljala je za Adama i Evu otkrivenje svetosti Božjeg zakona. Kao nikad dotada, uvidali su strahotu greha i njegove užasne posledice. Mučeni grizom savesti, bolom i strepnjom, molili su da krivica i kazna ne padne na Onoga čija je ljubav bila izvor svih njihovih radosti; radije neka to padne na njih i na njihovo potomstvo.

Pošto je zakon Božji osnov Njegove vladavine i na nebu kao i na zemlji, rečeno im je da se kao žrtva za prekršaj tog zakona ne može prihvatiti čak ni život jednog anđela. Nijedan od Njegovih propisa ne može se povući, niti pak izmeniti tako da bi se prilagodio čoveku u njegovom palom stanju; jedino Sin Božji, Onaj koji je stvorio čoveka, može da ispašta za njega i da ga isкупi. Kao što je Adamov prestup doneo nevolju i smrt, tako će Hristova žrtva doneti život i besmrtnost.

Usled greha je pod vlast zlog neprijatelja potpao ne samo čovek, nego i cela zemlja, a planom isкупljenja je trebalo sve da se obnovi i vrati u prvobitno stanje. Adam je, po završetku stvaranja, bio postavljen za gospodara nad svom zemljom. Ali kad je podlegao iskušenju, on je potpao pod vlast Sotone. "Jer ko koga nadvlada, onaj mu i robuje" (2. Petrova 2,19). Kada je čovek postao Sotonin zarobljenik, tada je njegova vlast prešla u ruke osvajača. Tako je Sotona postao "bog sveta ovoga" (2. Korinćanima 4,4). On je nasilno i bespravno prisvojio vlast nad zemljom koja je prvobitno bila data Adamu. Međutim, Hristos je, svojom žrtvom ispaštanja za greh, imao ne samo da isкупi čoveka, već i da mu povрати izgubljenu vlast. Sve što je prvi Adam izgubio, Drugi je imao da vrati i obnovi. Tako kaže prorok: "I ti, kulo stadu, steno kćeri sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast, carstvo kćeri jerusalimske" (Mihej 4,8). A apostol Pavle upućuje dalje na "izbavljenje tečevine na hvalu slave Njegove" (Efescima 1,14). Bog je zemlju stvorio da bi bila boravište svetih i srećnih bića. "Bog, koji je sazdao zemlju i načinio je i utvrdio, nije je stvorio naprazno, nego je načinio da se na njoj nastava" (Isaija 45,18). Taj cilj će se ostvariti tek onda kad zemlja, obnovljena silom Božjom i oslobođena greha, bola i patnji, postane večno boravište isкупljenih. "Pravednici će naslediti zemlju i živće na njoj doveka" (Psalam 37,29). "I više neće biti nikakve prokletinje, i presto Božji i Jagnjetov biće u njemu, i sluge Njegove posluživaće Ga" (Otkrivenje 22,3).

Dok nije sagrašio, Adam je imao sreću da neposredno razgovara sa svojim Tvorcem; ali je greh doveo do razdvajanja između Boga i čoveka, i samo Hristovim ispaštanjem mogla se premostiti provalija, omogućiti spasenje i ponovo uspostaviti blagoslovena veza između neba i zemlje. Čoveku još uvek ostaje uskraćen neposredni pristup Tvorcu, ali Bog održava vezu s njim preko Hrista i anđela.

Tako su Adamu bili otkriveni najvažniji događaji koji su se morali odigrati u istoriji čovečanstva, od onoga vremena kada je božanska presuda bila izrečena u Edemu pa do Potopa, i dalje sve do prvog dolaska Sina Božjeg. Bilo mu je pokazano da će Hristova žrtva biti dovoljno velika da spase sav svet, ali da će mnogi radije izabrati život greha nego život pokajanja i poslušnosti. Iz generacije u generaciju zločin će biti sve veći, a prokletstvo greha i patnje koje on sobom donosi sve teže će pritiskivati ljudski rod, životinje i celu zemlju. Čovekov vek će, zbog njegovog pogrešnog načina života, biti sve kraći. On će stalno gubiti u svojoj telesnoj visini i istrajnosti, a moralne i intelektualne snage će mu stalno opadati, dok svet ne postane pun svakojake bede. Odajući se zadovoljavanju prohteva u jelu i drugim strastima, ljudi neće biti u stanju da shvate i da cene velike istine o planu isкупljenja. Hristos će ipak ostati dosledan onome što je naumio i čega radi On napušta nebo, i neće prestati da se zauzima za ljude, pozivajući ih da Njemu povere sve svoje slabosti i mane. On će zadovoljiti potrebe svih onih koji Mu prilaze u veri. A

uvek će biti i takvih koji će postojano čuvati znanje o Bogu, i koji će ostati neokaljeni i pored bezakonja koje će sve više uzimati maha.

Prinošenje žrtava propisao je sam Bog. To je imalo za cilj da čoveka stalno podseća na njegov greh i da ga navede na kajanje i javno ispoljavanje vere u obećanog Spasitelja, i da palom ljudskom rodu stalno i živo predočava svečanu istinu da je greh prouzrokovao smrt. Za Adama je prinošenje prve žrtve bilo izuzetno bolna i mučna ceremonija. Morao je podići svoju ruku da bi oduzeo život koji je samo Bog mogao darovati. Tada je prvi put video smrt, a znao je da ni čovek ni životinja ne bi morali umreti da je on ostao poslušan Bogu. Kad je zaklao nevinu životinju na žrtvu, zadržtao je pri pomisli da se zbog njegovog greha mora proliti krv prečistog i bezazlenog Božjeg Jagnjeta. Taj prizor je izazvao u njemu dublje i življe razumevanje veličine njegovog prestupa koji je mogao biti otklonjen jedino ispaštanjem i smrću ljubljenog Sina Božjeg. I on se divio neizmernoj dobroti koja je mogla dati takav otkup za spas grešnika. Zvezda nade je zablistala, osvetlila tamnu i strašnu budućnost, i spasla ga od potpunog očajanja.

Međutim, plan iskupljenja je imao jedan dublji i širi cilj nego što je spasenje čoveka. Hristos nije došao na zemlju samo zato da bi stanovnici ovog malog sveta mogli posmatrati zakon Božji onako kako ga treba posmatrati, već da prikaže i opravda karakter Božji pred celim svemirom. Na taj ishod svoje velike žrtve - odraz i uticaj svega toga na stanovnike drugih svetova, isto tako kao i na ljude sa ove zemlje - mislio je Spasitelj kada je pred svoje raspeće rekao: "Sada je sud ovom svetu; sada će biti isteran knez ovoga sveta napo- lje. I kad ja budem podignut od zemlje sve ću privući k sebi" (Jovan 12,31.32). Hristova smrt za čovekovo spasenje, ne samo što je nebo učinila dostupnim čoveku, nego je pred celim svemirom opravdala karakter Boga i Njegovog Sina u njihovom postupku sa pobunom koju je Sotona izazvao. Ona je potvrdila večno trajanje i nepromenljivost Božjeg zakona, i otkrila prirodu greha i njegove posledice.

Ova velika borba se od samog svog početka vodila oko Božjeg zakona. Sotona je pokušavao da dokaže da je Bog nepravedan, da je Njegov zakon pun nedostataka, i da interesi svemira zahtevaju da se taj zakon izmeni. Napadajući zakon, on je u stvari nameravao da sruši autoritet samog Zakonodavca. U ovom sukobu je trebalo dokazati da li su božanski propisi nepotpuni i podložni izmenama i dopunama, ili su savršeni i nepromenljivi.

Kada je bio zbačen s neba, Sotona je odlučio da ovu zemlju pretvori u svoje carstvo. Kad je iskušavao i savladao Adama i Evu, mislio je da je zadobio vlast nad ovim svetom; "jer" - isticao je on - "sami su me izabrali za svog gospodara". Tvrdio je da je nemoguće dati grešniku oproštaj, da su stoga pripadnici palog roda njegovi zakoniti podanici, a ovaj svet njegova svojina. Ali je Bog dao svog ljubljenog Sina - Onoga ko je bio ravan Njemu - da podnese kaznu za prestup i time obezbedio put kojim ljudi mogu ponovo da zadobiju Njegovu milost i odobravanje, i da se vrate u svoj edemski zavičaj. Hristos se zauzeo da iskupi čoveka i da otrgne svet iz Sotoninih kandži. Velika borba, započeta na nebu, treba da se privede kraju upravo na ovom svetu, na tlu za koje Sotona tvrdi da je njegovo.

Ceo svemir se čudio što će se Hristos poniziti da bi spasavao palog čoveka; što će On - koji ide od zvezde do zvezde i od sveta do sveta u prostranstvima vasiona, nadgledajući sve i zadovoljavajući u svom providenju potrebe svih bića u svojoj velikoj tvorevini - pristati da napusti svu svoju slavu i da uzme ljudsku prirodu; to je bila tajna koju su bezgrešni stanovnici drugih svetova želeli da shvate. A kad je došao na ovaj svet, u obliku čoveka, pratili su s najživljim interesovanjem svak Njegov korak na krvlju poprskanom putu, od jasala do Golgote. Nebo je zapazilo svaku uvredu i ismevanje koje je On morao da podnese i znalo je da sve to podstiče Sotona. Nebo je pratilo kak delo suprotstavljanja sili neprijatelja napreduje, kako Sotona neprestano obavlja ljudski rod tamom nanoseći mu tugu, bol i patnje, i kako se Hristos zalaže da sve to osujeti. Nebeska bića su budno pratila borbu između svetlosti i tame i onda kad je ona bila najžešća. A kad je Hristos u svojoj smrtnoj muci, umirući na krstu, uzviknuo: "Svrši se" (Jovan 19,30) - uzvik trijumfa odjeknuo je nebom i čitavim svemirom. Velika borba koja je tako dugo trajala na ovom svetu, tada je odlučena, a Hristos je izašao kao Pobednik. Njegova smrt je dala odgovor na pitanje da li Otac i Sin imaju dovoljno ljubavi prema čoveku da bi to dokazali samoodricanjem i žrtvom. Sotona je pokazao svoj pravi karakter kao lažov i ubica. Pokazao je da bi, kad bi mu bilo dopušteno da zagospodari nad nebeskim bićima, ispoljio isti duh kojim vlada nad sinovima ljudskim potčinjenim njegovoj vlasti. Svi svetovi u svemiru koji su ostali odani, jednoglasno su se složili da uzdižu Božju vladavinu.

Da je bilo moguće menjati zakon, onda bi čovek mogao biti spasan i bez Hristove žrtve; međutim, činjenica da je Hristos morao dati svoj život za pali rod, pokazuje da zakon ne oslobađa grešnika od zahteva koje ima prema njemu. Dokazano je da je plata za greh samo smrt. Hristovom smrću je Sotonina propast postala neizbežna. Međutim, da je zakon bio ukinut na krstu, kao što mnogi tvrde, onda bi sve patnje i smrt ljubljenog Sina Božjeg samo dale Sotoni

upravo ono što je on tražio; onda bi knez zla likovao, jer bi njegove optužbe protiv Božje vladavine bile potkrepljene. Međutim, baš činjenica da je Hristos podneo kaznu za čovekov prestup predstavlja za sva stvorenja najmoćniji i najubedljiviji dokaz da je zakon nepromenljiv; da je Bog pravedan, milostiv i pun samoodricanja i da u svom upravljanju vasionom, beskrajnoj i večnoj pravdi pridružuje i milost.

KUŠANJE KAINA I AVELJA

(Ovo poglavlje zasniva se na 1. Mojsijevoj 4,1-15.)

Adamovi sinovi, Kajin i Avelj, bili su po karakteru veoma različiti. Avelj je bio iskreno i odano veran Bogu. U Tvorčevom postupanju sa palim rodom video je pravednost i milosrđe, i sa radošću je prihvatio nadu iskupljenja. Kajin je, međutim, gajio osećanje pobune i gundao protiv Boga zbog prokletstva izrečenog nad zemljom i nad ljudskim rodom posle Adamovog greha. Dopustio je svojim mislima da se bave istim onim što je i Sotonu dovelo do pada - popuštao je želji za samouzvišavanjem i dovodio u pitanje Božansku pravičnost i Njegov autoritet.

Oba brata su, kao i Adam u početku, morala da budu stavljena na probu da bi se videlo da li oni veruju u Božju reč i hoće li da budu poslušni. Bili su upoznati s planom predviđenim za spasenje čoveka, i shvatili sistem prinošenja žrtava koji je Bog propisao. Znali su da prinošenje žrtava u stvari izražava veru u Spasitelja koji je samim žrtvama slikovito prikazan, i priznanje da za oproštaj greha u potpunosti zavise od Njega; a znali su isto tako da prilagođavanjem tom božanskom planu predviđenom za njihovo iskupljenje pružaju dokaz o svom pokoravanju Božjoj volji. Bez prolivanja krvi nije bilo oproštaja greha; i oni su žrtvovanjem prve mladuncač iz svojih stada imali da pokažu svoju veru u Hristovu krv kao obećanu žrtvu ispaštanja i pomirenja. Osim toga, imali su da prinose Gospodu i prve plodove zemlje kao žrtvu zahvalnosti.

Oba brata su podigla slične oltare i doneli svaki svoju žrtvu. Avelj je, u skladu sa uputstvom koji je Gospod dao, prineo žrtvu iz stada. "I Gospod pogleda na Avelja i na njegov prinos." S neba je sevnula vatra i spalila žrtvu. Međutim, Kajin je, ne obazirući se na izričitu Božju zapovest, prineo samo plodove kao prinos. S neba nije bilo nikakvog znaka koji bi pokazao da je njegova žrtva primljena. Avelj je molio brata da pristupi Gospodu na način koji je On sam propisao, ali je Kajin na njegove molbe postajao sve odlučniji u tome da radi onako kako je on namislio. Kao stariji, osećao se suviše ponosnim da bi dozvolio da ga mladi brat opominje, i prezreo je njegove savete.

Kajin je izašao pred Boga s punim srcem nezadovoljstva i sumnje u obećanu žrtvu i potrebu da se žrtva za greh uopšte prinosi. Njegov prinos nije bio izraz kajanja zbog greha. Smatrao je, kao što i danas mnogi smatraju, da je to samo dokaz slabosti - slediti tačno put koji je Bog propisao i za svoje spasenje se potpuno osloniti na ispaštanje koje će podneti obećani Spasitelj. On je želeo da u svojim postupcima bude samostalan i da istakne svoje lične zaslu-ge. Nije hteo da prinese jagnje, da njegovu krv pomeša sa žrtvenim prinosima, već je prineo svoje plodove, proizvode svoga rada. Njegov je prinos više predstavljao izraz dobrovoljnog priloga ili nečega što se čini iz pažnje i milosti, i smatrao je da je time osiguravao sebi božansku naklonost i odobravanje. Kajin je poslušao Boga samo utoliko što je podigao oltar i prineo žrtvu; ali to je bila samo delimična poslušnost. Propustio je da učini ono što je bilo najvažnije, a to je bilo priznanje da mu je potreban Spasitelj.

Što se riče rođenja i verskog vaspitanja, oba brata su bila jednaka. Obojica su bili grešnici i obojica su priznavali da Bog s pravom zahteva od njih da Mu ukazuju poštovanje i da Mu se mole. Po spoljašnjim znacima njihova je vera bila jednaka do izvesne tačke, ali u onome što je bilo iznad tog, razlika je bila veoma velika.

"Verom prinese Avelj Bogu veću žrtvu nego Kajin" (Jevrejima 11,4). Avelj je shvatio velika osnovna načela iskupljenja. Uvidao je da je grešnik i da između njegove duše i veze s Bogom stoji greh i smrt kao kazna. Prineo je zaklanu životinju, žrtvovani život, i time priznao zahteve zakona koji je bio prekršen. Gledajući u prolivenu krv, video je žrtvu budućnosti - Hrista kako umire raspet na Golgoti; i verujući u spasenje koje će tim biti osigurovano, osvedočio se da je opravdan i da mu je žrtva primljena.

Kajin je isto tako kao i Avelj, imao prilike i mogućnosti da sazna i shvati sve te istine. On nije bio žrtva samovoljne i tiranske Božje namere. Nije jedan od braće bio izabran da bude od Boga primljen, a drugi da bude odbačen. Avelj je izabrao veru i poslušnost; Kajin - neverovanje i pobunu. Cela stvar se zasnivala na tome.

Kajin i Avelj su predstavnici dveju grupacija ili opredeljenja koja će u svetu postojati do svršetka vremena. Jedni će umeti da se koriste žrtvom prinesenom zbog ljudskih prestupa, a drugi će se sve više uzdati i oslanjati na svoje lične zaslu-ge; njihova žrtva, lišena snage božanskog posredništva, neće biti u stanju da im obezbedi Božju milost. Naši prestupi mogu biti oprošteni samo Hristovim zaslugama. Oni koji smatraju da im Hristova krv nije neophodna, da ličnim zaslugama bez božanske milosti nogu steći naklonost i

odobravanje neba, zapadaju u istu onu zabludu u kojoj se nalazio i Kajin. Ako ne prihvate krv koja može da očisti, oni ostaju pod osudom i kletvom. Nije predviđen i ne postoji nijedan drugi način da se čovek oslobodi robovanja grehu.

Najveći deo sveta pripada onoj grupaciji poklonika koji se povode za Kajinovima primerom, jer se skoro sve lažne religije zasnivaju na istom principu - da čovek može obezbediti spasenje ličnim naporima. Mnogi tvrde da ljudskom rodu nije potrebno spasenje, nego razvoj - da bi se sam mogao oplemeniti, uzdići i preporoditi. Kao što je Kajin mislio da može obezbediti božansko odobravanje i prinosom koji je predstavljao žrtvu bez krvi, tako se i ovi nadaju da će uzdići čovečanstvo do Božjeg uzora bez žrtve ispaštanja i pomirenja. Kajinov slučaj pokazuje šta je posledica takvog shvatanja, šta čovek neminovno postaje ako se odvoji od Hrista. U čoveku nema snage kojom bi mogao sam da se obnovi i preporodi, jer čovečanstvo ne teži gore ka onom što je božansko, već dole ka onom što je sotonsko. Hristos je naša jedina nada. "Jer nema drugog imena pod nebom datog ljudima po kome možemo biti spaseni" (Dela 4,12).

Prava vera, vera koja se potpuno oslanja na Hrista, ispoljava se u pokoravanju svim Božjim zapovestima. Od Adamovog vremena pa sve do naših dana velika borba se uvek vodila oko toga da li treba ili ne treba držati Božji zakon. Uvek je bilo ljudi koji su polagali pravo na Božju milost, iako su zapostavljali neke Njegove zapovesti i smatrali ih nevažnim. Međutim, Sveto pismo kaže: "... i delima mu se vera usavršila. Tako je i s verom ako nema dela, mrtva je po sebi" (Jakov 2,22.17). Onaj ko tvrdi da poznaje Boga, a "zapovesti Njegove ne drži, laža je i u njemu istine nema" (1. Jovanova 2,4).

Kad je Kajin video da njegov prinos nije primljen, razgnjevio se i na Boga i na Avelja; žestilo ga je to što Bog nije prihvatio njegovu zamenу umesto žrtve kakvu je nebo propisalo, a na brata se ljutio zato što je ovaj izabrao da bude poslušan Bogu, umesto da se pridruži pobuni protiv Njega. Iako se Kajin oglašio o božansku zapovest, ipak ga Bog nije prepustio samom sebi, već se spustio da urazumljuje čoveka koji se pokazao tako nerazumnim. I Gospod reče Kajinu: "Što se ljutiš? Što li ti se lice promenilo?" Jedan anđeo vesnik preneo mu je božansku opomenu: "Nećeš li biti mlo kad dobro činiš? A kad ne činiš dobro, greh je na vratima. A volja je njegova pod tvojom vlašću, i ti si mu stariji." Kajin je mogao da bira i da se slobodno odluči i opredeli. Da je imao poverenja u zasluge obećanog Spasitelja i bio voljan da se pokori Božjim zahtevima, mogao je da se raduje Njegovoj milosti. Ali, kako je tvrdoglavo ostao u svom neverovanju i prestupu, njegova žalba što je bio odbačen od Boga nije imala osnove.

Međutim, umesto da prizna svoj greh, Kajin je produžio da se žali na Božju nepravdu i da gaji zavist i mržnju prema Avelju. Ljutito je prekoravao brata, nastojeći da ga uvuče u prepirku po pitanju Božjeg postupanja s njima. U krotosti, ali neustrašivo i odlučno, Avelj je branio Božju pravednost i Njegovu dobrotu. Ukazao je Kajinu na njegovu zabludu i trudio se da ga navede da i sam to uvidi. Podsetio ga je na Božje sažaljenje ispoljeno prema njihovim dragim roditeljima što im je pošteđeo život onda kad je mogao da ih kazni smrću istog trenutka, i uporno isticao da ih Bog ljubi, jer da nije tako On ne bi dao svog ljubljenog, bezgrešnog i svetog Sina da pretrpi kaznu koju su oni zaslužili. Sve to je još više rasplamsalo žestinu Kajinovog gneva. Razum i savest govorili su mu da je Avelj u pravu, ali se ljutio što kod njega nije naišao na saglasnost u svom protivljenju i pobuni protiv Boga. U naletu jarosti, ubio je svog brata.

Kajin je mrzeo svog brata i ubio ga, ne zato što mu je ovaj učinio nešto nažao, već zato što "dela njegova bejahu zla, a brata mu pravedna" (1. Jovanova 3,12). Tako su u svim vekovima nepobožni i nepravedni mrzeli one koji su bolji od njih. Aveljev život poslušnosti i nepokolebljive vere, bio je za Kajina stalni ukor. "Jer svaki koji čini zlo mrzi na videlo i ne ide k videlu da se ne pokaraju dela njegova, jer su zla" (Jovan 3,20). "A svi koji hoće pobožno da žive u Isusu Hristu, biće gonjeni" (2. Timotiju 3,12). Ukoliko svetlost kojom verne Božje sluge odražavaju Njegov karakter jače sija, utoliko se gresi nepobožnih jasnije vide, i utoliko su odlučniji njihovi naponi da unište one koji remete njihov mir.

Ubistvo Avelja je prvi primer neprijateljstva koje je, kao što je Bog izjavio, imalo da postoji između zmiје i semena ženinog - između Sotone i njegovih podanika s jedne strane, i Hrista i Njegovih sledbenika s druge strane. Sotona je, zahvaljujući čovekovom prestupu, stekao vlast nad ljudskim rodom, a Hristos je imao da ljude osposobi da zbace njegov jaram. Svaki put kad neka duša, verom u Jagnje Božje, otkaže služenje grehu, to izaziva i rasplamljuje Sotonin gnev. Aveljev sveti život predstavljao je dokaz suprotan Sotoninim tvrdnjama da je ljudima nemoguće da drže Božji zakon. Kada je Kajin, gonjen zlim duhom, video da ne može gospodariti nad Aveljom, toliko se rasrdio na njega da mu je oduzeo život. I svuda gde se nadu takvi koji brane pravdu Božjih zakona, ispoljiće se protiv njih isti ovakav duh. To je isti onaj duh koji je za Hristove učenike podizao sprave za mučenje i potpaljivao plamen lomače kroz sve vekove. Sve svireposti i grozote koje su Hristovi

sledbenici morali da podnesu bile su izazvane i podstaknute od Sotone i njegovih zlih anđela, zato što ih nisu mogli primorati da se potčine njihovoj vlasti. To je bes poraženog neprijatelja. Svaki mučenik za Hrista umirao je kao pobednik. Prorok kaže: "I oni je (staru zmiју koja se zove Đavo i Sotona) pobeđiš krvlju Jagnjetovom i rečju svedočanstva svojega, i ne mariše za život svoj do same smrti" (Otkrivenje 12,11.9).

Kajin je kao ubica ubrzo bio pozvan da odgovara za svoj zločin. "Tada reče Gospod Kajinu: Gde ti je brat Avelj? A on odgovori: Ne znam. Zar sam ja čuvar brata svoga?" Kajin je bio toliko ogrezao u grehu da je potpuno izgubio osećanje i svest da je Bog svuda prisutan i da sve vidi i zna. Poslužio se lažju da bi opravdao svoju krivicu. Ponovo je Gospod progovorio Kajinu: "Šta učini? Glas krvi brata tvojega više sa zemlje k meni." Bog je Kajinu dao priliku da prizna svoj greh. Kajin je imao vremena da razmisli. On je bio svestan veličine dela koje je učinio i laži koju je izrekao da bi učinjeno delo prikrrio, ali se još uvek držao prkosno i pobunjenički, pa stoga ni presuda nije odlagana. Božanski glas koji se do tada mogao čuti u savetima i opomenama, izgovorio je strašne reči: "I sad da si proklet na zemlji koja je otvorila usta svoja da primi krv brata tvojega iz tvoje ruke. Kad zemlju uzradiš, neće ti više davati blaga svojega. Bićeš potukač i begunac na zemlji."

Iako je Kajin svojim zločinom zaslužio smrtnu kaznu, milostivi Tvorac mu je pošteđeo život i dao mu priliku da se pokaje. Ali je Kajin živeo samo zato da još više otvrdne srcem, da se još upornije protivi Božjem autoritetu i da postane poglavica čitavom nizu drskih i razvratnih grešnika. Pod vođstvom Sotone, ovaj otpadnik je predstavljao iskušenje i za druge, a njegov primer i uticaj vršili su svoje unižavajuće dejstvo razvrata i poroka, dok se zemlja nije toliko iskarila i ispunila nasiljem da je morala biti uništena.

Time što je prvom ubici pošteđeo život, Bog je čitavom svemiru pružio objašnjenje velike borbe. Mračna istorija Kajina i Njegovih potomaka najjasnije pokazuje šta bi bilo da je Bog grešniku podario večni život da je ovaj, zahvaljujući tom večnom postojanju, mogao u potpunosti da razvije svoju pobunu protiv Boga. Međutim, veliko Božje strpljenje činilo je bezbožnike još prkosnijim u njihovom bezakonju. Petnaest vekova posle izricanja presude nad Kajinom, svemir je video plodove njegovog primera i njegovog uticaja u zločinima i nemoralu koji su preplavili zemlju. Pokazalo se da je smrtna presuda izrečena nad palim ljudima zbog njihovog prestupa bila i pravedna i milostiva. Ukoliko su duže živeli u grehu, ljudi su utoliko postojali poroćniji. Božja presuda je više bila blagoslov nego prokletstvo upravo zbog toga što je presećala razvoj neobuzdanog bezakonja u čovečijem životu i oslobađala svet uticaja onih koji su postali nepopravljivi u svojoj pobuni protiv Boga.

Sotona se stalno i neumorno trudi pokušavajući na hiljade načina da izobliči Božji karakter i lažno predstavi Njegovu vladavinu. On radi s velikim i dobro organizovanim planovima i čudesnom silom, kako bi stanovnike sveta čvrsto držao pod okriljem svojih zabluda. Nedokučivi i Sveznajući Bog sagledao je kraj još na samom početku, i u Njegovom postupanju sa zlom mogu se videti samo Njegovi dalekosežni i sveobuhvatni planovi. On je imao namere ne samo da savlada pobunu nego i da pred celim svemirom pokaže njenu pravu prirodu. Božji plan je, bez ikakvog uvijanja, pokazao ne samo Njegovu pravednost i milosrđe, već je potpuno opravdao i Njegovu mudrost i pravičnost u postupanju sa zlom.

Sveti stanovnici ne pobunjenih svetova sa najdubljim interesovanjem budno prate događaje koji se odigravaju na zemlji. U stanju u kom se svet nalazio pred Potopom, oni su videli sliku uprave koju je Lucifer nameravao da sprovede na nebu, odbacujući Hristov autoritet i ukidajući Božji zakon. U osionim grešnicima prepotopnog sveta videli su podanike nad kojima je Sotona gospodario. "Nevaljalstvo ljudsko na zemlji" bilo je preveliko "i sve misli srca njihova svagda samo zle" (1. Mojsijeva 6,5). Svaka težnja i pobuda, i svaka misao bile su u ratu s osnovnim Božjim načelima čistote, mira i ljubavi. To je bila slika grozne izopačenosti, posledica Sotonine mudrosti da Božja stvorenja oslobodi ograničenjima koja im nalaže sveti Božji zakon.

U daljem razvoju velike borbe Bog će nepobitnim činjenicama objasniti načela svoje vladavine i pokazati kako su ih Sotona i oni koje je on zaveo krivo prikazivali. Sav svet će na kraju priznati Njegovu pravednost, mada će to priznanje uslediti suviše kasno da bi se njime spasili pobunjenici. Kako se, korak po korak, približava svom konačnom ostvarenju, Božji veliki plan sve više pridobija naklonost i odobravanje celokupnog svemira, koji će biti potpuno ujedinjen s Njim u konačnom iskorenjivanju pobune. Pokazuje se da su se svi oni koji su napustili božanske uredbe stavili na stranu Sotone i ratovali protiv Hrista. Kad knez ovoga sveta bude konačno osuđen i kad svi oni koji su mu se pridružili budu morali da dele njegovu sudbinu, stanovnici svekolikog svemira će kao svedoci izjaviti: "Pravedni su i istiniti putevi Tvoji, Care svetih" (Otkrivenje 15,3).

Adam je dobio još jednog sina koji je imao da bude naslednik božanskog obećanja, zakoniti naslednik duhovnog prava po rođenju. Ime Sit, dato ovom sinu, značilo je "naimenovani" ili "naknadni"; "jer mi" - rekla je mati - "Bog daje drugoga sina za Avelja, kojega ubi Kajin". Sit je po uzrastu bio viši i otmeniji od Kajina i od Avelja, i ličio je na Adama mnogo više nego njegovi stariji sinovi. Bio je uzornog karaktera i išao je Aveljevim tragom, iako po prirodi nije nasledio nikakve bolje osobine od onih koje je mogao imati i Kajin. U vezi sa stvaranjem Adama stoji napisano: "Kad Bog stvori čoveka, po obličju svojem stvori ga"; međutim, čovek - posle pada - "rodi sina po obličju svojem". Dok je Adam bio stvoren bezgrešan, po obličju Božjemu, Sit, kao i njegov brat Kajin, nasledio je grešnu prirodu svojih roditelja jer je bio po obličju njihovom. Ali je on isto tako primio i znanje o Iskupitelju i pouke o pravičnosti. Zahvaljujući božanskoj milosti, mogao je da služi Gospodu i da Ga poštuje, a trudilo se, kao što bi to činio i Avelj da je bio u životu, da ljude naklonjene grehu povрати poslušnosti i poštovanju svoga Tvorca.

"I Situ se rodi sin kojemu nadenu ime Enoh. Tada se počeo prizivati ime Gospodnje." Verni su se i do tada molili Bogu, ali kad su se ljudi stali razmnožavati, razlika između tih dveju grupa bila je sve izrazitija. Na jednoj strani bilo je otvoreno ispovedanje odanosti Bogu, a na drugoj otvoreno preziranje i neposlušnost.

Adam i Eva su osetili i osvedočili se kako su gorki plodovi neposlušnosti, i naučili ono što svaki prestupnik Božjeg zakona, pre ili posle mora naučiti - da su božanski propisi sveti i nepromenjivi i da je kazna za prestup neizbežna. Samo Kajin i njegovi potomci nisu poštovali Božje zapovesti.

Odmah posle prokletstva koje je Bog izrekao nad njim, Kajin se povukao iz porodice svoga oca. U početku se bavio zemljoradnjom, a sada je osnovao grad koji je kasnije nazvao imenom svog najstarijeg sina. Udaljio se od mesta gde se ispoljavala Božja prisutnost, odbacio je obećanje da će Edem biti ponovo vraćen čoveku, trudeći se da svoje zadovoljstvo i uživanje nađe u posedovanju zemlje koja se nalazila pod prokletstvom greha. Na taj način se stavio na čelo one velike grupacije, ogromne većine ljudi koji se klanjaju bogu ovoga sveta. U sticanju sve većeg ovozemaljskog i materijalnog bogatstva, njegovi potomci su bili veoma istaknuti. Ali za Boga nisu uopšte hajali, već su ometali Njegove planove u postupanju s ljudima. Zločinu ubistva kojemu je Kajin otvorio put, Lameh, njegov peti potomak, je dodao još i mnogoženstvo i s prkosnom razmetljivošću priznavao je Boga, ali samo zato što je u činjenici da je Kajin bio pošten osvete, i on sam nalazio garanciju sopstvene bezbednosti. Avelj je živio pastirskim životom, stanujući pod šatorima ili senicama, te su i Sitovi potomci sledili njegov primer "priznavši da su gosti i došljaci na zemlji" i da žele nešto "bolje, to jest nebesko" (Jevrejima 11,13.16).

Za izvesno vreme se ove dve grupe nisu međusobno mešale. Šireći se iz svoje prvobitne postojbine, Kajinovi potomci su počeli da se naseljavaju po ravninama i dolinama gde su živeli sinovi Sitovi; i ovi su se kasnije, da bi se sačuvali od poroćnog uticaja nevernika, povukli u planine i nastanili da tu žive. Dok je ta podvojenost trajala, poštovanje Boga je ostalo čisto. Međutim, kako je vreme prolazilo, oni su, malo po malo, počeli da se mešaju sa stanovnicima dolina. To druženje je imalo veoma rđave posledice. "Sinovi Božji (potomci Sitovi) videše kćeri čovečije (Kajinove) kako su lijepe." Sinovi Sitovi su privučeni lepotom kćeri Kajinovih potomaka, počeli da sklapaju s njima bračne veze, a to Gospodu nije bilo po volji. Mnogi od onih koji su poštovali Boga podlegli su primamljivom iskušenju koje im je stalno bilo pred očima, zagazili u greh i izgubili svoj sveti, zaseban karakter. Mešajući se sa iskvarenima, izjednačili su se s njima u shvatanjima i delima. Bez obzira na ograničenja koja nalaže sedma zapovest, "uzimaše ih za žene koje hteše". Tako sinovi Sitovi "putem Kajinovim podoše" (Juda 11), i usmeriše svoje misli na ovozemaljske uspehe i uživanja, zanemarujući zapovesti Gospodnje. "Ne proslaviše Ga kao Boga, niti Mu zahvališe, nego zaludeše u svojim mislima i potamni nerazumno srce njihovo... Zato ih Bog predaše u pokvaren um da čine što ne valja" (Rimljanima 1,21.28). Greh se širio po zemlji kao smrtonosna guba.

Skoro hiljadu godina živio je Adam među ljudima kao svedok posledica koje greh donosi sobom. Verno se zalagao da zaustavi plimu zla. Bilo mu je stavljeno u dužnost da svoje potomstvo upućuje na put Gospodnji, i on je verno čuvao ono što mu je Bog otkrio i ponavljao to dolazećim generacijama. Svojoj deci i deci svoje dece, do devetog pokolenja, opisivao je sveto i srećno stanje i život u raju, i ponavljao im istoriju o svom padu, pričajući im o patnjama pomoću kojih ga je Bog naučio koliko je neophodno da se Njegov zakon strogo i verno poštuje, i objasnio im milostivo Božje staranje za njihovo spasenje. A ipak je bilo samo malo onih koji su se obazirali na njegove reči. Često je morao da podnosi gorke prekore i prebacivanja zbog greha koji je njegovom potomstvu doneo tolike patnje i nevolje.

Adamov život je bio pun bola, skrušenosti i kajanja. Kad je na pustio Edem, pomisao da mora umreti ispunjavala ga je strahom i užasom. Stvarnost smrti, prvi put je upoznao u ljudskoj porodici kad je Kajin, njegov sin prvenac, postao ubica svoga brata. Obuzet bolnom grižom savesti zbog svog greha i dvostrukim gubitkom - smrću Avelja i odbačenjem Kajina, Adam je bio potpuno satrven tugom. Svojim očima je gledao kako se pokvarenost širi na sve strane i sve više ubrzava propast sveta, koja je najzad i došla u vidu Potopa. Što se tiče smrtnih presude koju mu je izrekao Tvorac i koja mu se u početku činila tako strašna, posle skoro hiljadu godina, u toku kojih je svojim očima morao da gleda posledice greha, osvedočio se da je završetak životnih patnji i bolova u stvari Božja milost. I pored bezbožništva prepotopnog sveta, ono vreme ipak nije bilo, kako se to često smatra, doba neznanja i varvarstva. Ljudi su imali mogućnosti da dostignu viši stepen moralnosti i umnih dostignuća. Raspolagali su velikom snagom i tela i uma, i njihova preimućstva da steknu i versko i naučno saznanje bila su nenadmašna. Pogrešna je pretpostavka da su se oni, pošto su bili tako dugovečni, umno razvijali i sazrevali tek u kasnijim godinama; njihove umne sposobnosti su se rano razvijale, i oni koji su se bojali Boga i živeli u skladu sa Njegovom voljom nastavljali su da se razvijaju u znanju i mudrosti u toku celog svog života. Kad bi se današnji čuveni naučnici mogli sastati sa ljudima istih godina iz prepotopnog sveta, videlo bi se koliko zaostaju za njima, kako u telesnim tako i umnim sposobnostima. Kako se tokom vremena skraćivao čovekov vek i smanjivala njegova telesna snaga, tako su opadale i njegove umne sposobnosti. Ima danas ljudi koji se između svoje dvadesete i pedesete godine posvećuju napornim studijama i svet se divi njihovim uspesima. Kako su, međutim, njihovi uspesi ograničeni u poređenju sa onim što su bili u stanju da postignu ljudi čije su se fizičke i umne snage razvijale vekovima!

Istina je da ljudi savremenog sveta uživaju prednost da se koriste tekovinama svojih prethodnika. Ljudi neobično snažnog uma, koji su planirali, studirali i pisali, ostavili su svoja dela potomcima. Ali čak i u tom pogledu, ukoliko se tiče čisto ljudskih sposobnosti, koliko je bilo veće preimućstvo ljudi onog vremena! Oni su vekovima imali pored sebe onoga koji je bio stvoren po obličju Božjem, koga je sam Tvorac proglasio "dobrim veoma" - čoveka kojega je sam Bog uputio u sva saznanja u vezi sa materijalnim svetom. Istoriju o stvaranju sveta Adam je saznao od samoga Tvorca. Događaje koji su se odigravali više od 9 vekova on je lično posmatrao i sve svoje znanje on je prenosio na potomstvo. Prepotopni ljudi nisu imali knjiga ni pisanih izveštaja, ali pored velike fizičke i umne snage, imali su i jako pamćenje što im je omogućavalo da shvate i zapamte sve što su čuli i da sve to neizmenjeno prenesu dalje svojim potomcima. Osim toga, sedam generacija živelo je istovremeno na zemlji u toku mnogih vekova, što im je omogućavalo da se međusobno savetuju i razgovaraju, i mladima pružalo priliku da se koriste znanjem i iskustvom starijih.

Ljudi onog vremena su imali preimućstvo da Boga upoznaju na osnovu Njegovih dela i to u onoj meri kakva se više nikad nije ponovila. To ni izdaleka nije bila era verskog mračnjaštva, već doba velike svetlosti. Ceo svet je imao mogućnosti da nešto nauči neposredno od Adama, a onima koji su se bojali Boga bio je takođe učitelj sam Hristos, a anđeli savetnici. A imali su još jednog svedoka koji je u prilog istini govorio i bez reči, to je bio Edemski vrt koji je vekovima stajao pred očima ljudi. Pred vratima raja, na kojima su sada kao stražari stajali heruvimi, otkrivala se slava Božja, i tu su dolazili prvi poklonici da se mole Bogu. Tu su podizani oltari i prinošene žrtve. Na tom mestu su Kajin i Avelj prinosili svoje prinoše, i tu se Bog spustio da bi razgovarao sa njima.

Sumnje nisu mogle da ospore istinu o postojanju Edemskog vrta dok god je on, zajedno sa anđelima koji su čuvali pristup njegovim vratima, stajao neposredno pred očima ljudi. Poredak stvaranja, istina o Edemskom vrtu i istorija oba njegova drveta koja su tako tesno povezana sa čovekovom sudbinom, sve su to bile istine koje je čovek veoma teško mogao osporavati dok god se Adam nalazio među živima.

I pored toga što je bezbožništvo sve više uzimalo maha, postojao je čitav niz svetih ljudi koji su, održavajući neprekidnu vezu sa Bogom, bili tako oplemenjeni i uzvišeni kao da su živeli u društvu nebeskih bića. To su bili ljudi snažnog uma i čudesnih sposobnosti. Njima je bio poveren veliki i sveti zadatak - da razviju ispravan karakter i da budu primer pobožnosti, ne samo ljudima svog vremena, već i budućim naraštajima. U Svetim spisima Biblije spomenuti su samo najistaknutiji među njima; međutim, Bog je u svim vremenima imao verne svedoke, uvek je bilo ljudi koji su Mu služili svim svojim srcem.

O Enohu je zapisano da "požive šezdeset i pet godina, i rodi sina". Posle toga je hodio s Bogom živeći još tri stotine godina. U toku tih svojih prvih godina Enoh je ljubio Boga, bojao Ga se i držao Njegove zapovesti. Pripadao je svetoj lozi onih što su čuvali pravu veru predaka i bio potomak obećanog semena. Iz Adamovih usta je doznao za mračnu istoriju pada u greh i za radosnu vest datu u Božjem milostivom obećanju, te se pouzdao u Iskupitelja koji je

imao da dođe. Međutim, posle rođenja svog prvog sina, Enoh je stekao jedno više iskustvo, došao je u jedno prisnije srodstvo sa Bogom. Shvatio je potpunije svoje obaveze i dužnosti koje je imao prema Bogu kao Njegovo dete. Kad je video kolika je ljubav deteta prema ocu, kako se ono jednostavno poverava njegovoj brizi i zaštiti, kada je osetio duboku i iskrenu nežnost sopstvenog srca prema svom prvorodenom sinu, tada je tek stekao dragoceno i pravo saznanje o čudesnoj Božjoj ljubavi ispoljenoj u tome što je svog Sina dao za spas ljudi, i o poverenju koja deca Božja treba da imaju prema svome nebeskom Ocu. Beskrajna i neobjašnjiva Božja ljubav postala je predmet njegovog danonoćnog proučavanja; i svim žarom svoje duše je nastojao da tu ljubav otkriva ljudima među kojima je živio.

Enoh je hodio s Bogom ne u nekom zanosu ili u mašti, već u stvarnim dužnostima svakodnevnog života. Nije se pretvorio u pustinjača, koji se odvajao od svega sveta, jer je imao zadatak koji mu je Bog dao da izvrši među ljudima, kao suprug i otac, kao prijatelj i građanin, uvek je bio i ostajao čvrst, nepokolebljivi sluga Božji.

Njegovo je srce bilo u potpunjoj saglasnosti sa voljom Božjom jer "hoće li dvojica ići zajedno ako se ne sastave" (Amos 3,3). A to sveto putovanje trajalo je tri stotine godina. Malo je religioznih ljudi koji ne bi bili daleko ozbiljniji i pobožniji nego što su, kad bi znali da im preostaje još malo dana života ili da je Hristov dolazak pred samim vratima. Međutim, Enohova vera je - dok su čitavi vekovi proticali - postajala sve veća i sve jača, a njegova ljubav sve usrdnija.

Enoh je bio čovek snažnog uma, visoko razvijene svesti i raspolagao je mnogim znanjima; bio je počastvovan naročitim Božjim otkrivenjima, a ipak je održavajući stalnu vezu sa nebom i shvatajući božansku veličinu i savršenstvo u odnosu na sebe, bio jedan od najsmernijih među ljudima. Ukoliko je bila prisnija Njegov povezanost sa Bogom, utoliko je dublje osećao sopstvenu slabost i nesavršenost.

Potišten zbog sve većeg preovlađivanja bezbožnosti i zla, i strahujući da njihovo neverstvo ne umanji njegovo strahopoštovanje prema Bogu, Enoh je izbegavao druženje s njima, i mnogo je vremena provodio u samoći, odajući se razmišljanju i molitvi. Tako je on hodio sa Bogom težeći da što jasnije shvati Njegovu volju da bi je mogao ispuniti. Molitva je za njega bila disanje duše; živio je u pravoj atmosferi neba.

Preko svetih anđela Bog je Enoh otkrio svoju nameru da uništi svet Potopom, i takođe mu je otkrio još jasnije i potpunije plan ispunjenja. Duhom proroštva je bio prenesen u naraštaje budućnosti koji su imali da žive posle Potopa i pokazani su mu veliki događaji u vezi sa Hristovim ponovnim dolaskom i krajem sveta.

Enoha je uznemirilo i mučilo pitanje u vezi sa stanjem u kojem se nalaze umrli. Činilo mu se da se pravedni isto tako kao i zli pretvaraju u prah i da im je to kraj. Nije mogao da sagleda život sa druge strane groba. U proročkoj viziji bila mu je prikazana Hristov smrt, i pokazano mu je kako On u svojoj svojoj slavi, praćen svim svetim anđelima, ponovo dolazi da svoje verne oslobodi iz groba. Video je isto tako da će u vreme ponovnog Hristovog dolaska u svetu vladati velika iskvarenost, da će to biti naraštaj razmetljiv, neumeren i svojevoljan, ljudi koji će se odricati pravoga Boga i Gospoda Isusa Hrista, gazeći Njegov zakon svojim nogama i prezirući žrtvu ispaštanja i pomirenja. Video je da će pravednici biti krunisani slavom i čašću, dok će bezbožnike, odbačene ispred lica Božjeg, progutati oganj.

Objavljujući narodu ono što mu je Bog otkrio, Enoh je postao propovednik pravde. Oni koji su se bojali Boga, tražili su ovog svetog čoveka da ih pouči i da se s njim zajedno pomole Bogu. On je i javno radio na taj način što je Božja uputstva prenosio svima koji su bili voljni da slušaju reči opomene. Njegovi naponi se nisu ograničavali samo na Sitove potomke. U zemlji u koju je Kajin pobeo želeći da se sakrije od božanskog prisustva, prorok Božji je objavljivao čudesne prizore koji su mu bili pokazani u viziji: "Gle", govorio je on "ide Gospod sa hiljadama svetih anđela svojih da učini sud svima, i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna dela" (Juda 14,15).

On je neustrašivo ukoravao greh. Dok je ljudima svog vremena propovedao o ljubavi Božjoj otkrivenoj u Hristu, pozivao ih je da se vrate sa svojih zlih puteva, podizao je svoj glas protiv bezakonja koje je uzimalo maha i opominjao ljude svog pokolenja da će kazna sigurno snaći krivce. Preko Enoha je govorio Duh Hristov, koji se ne ispoljava samo u izrazima ljubavi, milosrđa i preklinjanja. Sveti ljudi ne govore samo ono što se ljudima sviđa. Bog stavlja na srce i usta svojih glasnika i one istine koje su oštre i prodorne kao mač oštar s obe strane.

Oni koji su ga slušali, osetili su da sila Božja deluje preko Njegovog sluga. Neki su poslušali opomenu i odrekli se svojih greha, ali je većina ismevala svečanu poruku i još odlučnije produžila svojim putem. Sluge Božje u ovim poslednjim danima moraju objaviti sličnu poruku svetu, i isto tako će naići na neverovanje i ismejavanje. Prepotopni svet je odbacio reči opomene onoga koji je hodio s Bogom. Isto tako će i ljudi poslednje generacije postupiti sa svetlošću opomene koju će im doneti Gospodnji vesnici.

Iako je Enohov život bio ispunjen neumornom delatnošću, on je ipak istrajno održavao svoju vezu sa Bogom u molitvi. Ukoliko je njegov zadatak bio veći i hitniji, utoliko su mu molitve bivale istrajnije i usrdnije. S vremena na vreme se potpuno povlačio iz društva. Pošto bi se za izvesno vreme zadržao među ljudima rađajući za njih poukama i primerom, ponovo bi se povlačio u samoću osećajući glad i žeđ za božanskim znanjem koje je samo Bog mogao dati. Održavajući tako neprekidnu vezu sa Bogom, Enoh je sve više i više predstavljao odsjaj božanskog lika. Njegovo je lice zračilo svetom svetlošću, onom svetlošću koje sija sa lica Isusa Hrista. Kad god bi se vraćao sa takvog opštenja sa Bogom, čak su i oni koji nisu bili pobožni sa strahopoštovanjem zapažali nebeski otisak na njegovom licu.

Nevaljalstvo ljudi dostiglo je do te mere da su morali biti osuđeni na propast i uništenje. Kako je koja godina prolazila, plima ljudskih greha i bezakonja sve je više nadolazila, a mračni oblaci božanskog suda i kazne postajali su sve crniji i gušći. Ipak se Enoh - svedok vere - istrajno držao svoga puta, opominjući, preklinjući i poučavajući, trudeći se da suzbije plimu bezakonja i da zaustavi strele osvete. Iako su se grešni ljudi puni želje za zadovoljstvima i uživanjem oglušili o njegove opomene i prezreli ih, njegovo je svedočanstvo bilo od Boga priznato i cenjeno. On nije prestao da se bori protiv zla koje je sve više uzimalo maha, sve dok ga Bog sa ovog grešnog sveta nije preneo u čistu radost neba.

Ljudi ovog pokolenja smejali su se ludosti onoga koji se nije trudio da sakuplja zlato i srebro, niti da stekne imovinu na ovome svetu. Ali Enohovo srce je težilo za večnim i neprolaznim bogatstvom. Njegov je pogled bio upravljen na nebeski grad. On je gledao Cara u svojoj Njegovoj krasoti i slavi kako sedi usred Siona. Njegove misli, njegovi razgovori i njegovo srce - sve je bilo u nebu.

Ukoliko je postojeće bezakonje bilo veće, utoliko je usrdnija bila njegova čežnja za domom Božjim. Iako se još uvek nalazio na zemlji, on je verom boravio u carstvu svetlosti.

"Blago onima čistoga srca, jer će Boga videti." (Matej 5,8). Tri stotine godina je Enoh težio sa čistotom srca, kako bi bio u skladu sa nebom. Tri stoleća je hodio s Bogom. Iz dana u dan je težio za sve prisnijim jedinstvom i povezanošću sa Bogom; opštenje je postajalo sve prisnije dok ga Bog nije uzeo k sebi. On je stajao na samom pragu večnog sveta, između njega i zemlje blaženstva bio je samo jedan korak. I tada su se vrata otvorila, hođenje s Bogom koje je tako dugo trajalo na zemlji, nastavilo se i on je prošao kroz vrata svetog grada - kao prvi između ljudi koji je tamo ušao.

Njegov odlazak se na zemlji osetio kao veliki gubitak. Nestalo je glasa koji je svakodnevno poučavao i opominjao. Bilo je pojedinaca i od pravednika i od bezbožnika koji su bili očevici njegovog odlaska; i oni su, nadajući se da se povukao na neko od onih mesta na koja se obično povlaćio, revnosno tragali za njim, isto onako kao što su kasnije proročki sinovi tražili Iliju, ali bez uspeha. Doneli su izveštaj da ga je nestalo, jer ga je uzeo Bog.

Vaznesenjem Enoha Bog je imao nameru da pruži jednu značajnu pouku. Postojala je opasnost da ljudi, usled strahovitih posledica Adamovog prestupa, padnu u malodušnost i da se obeshrabre. Mnogi su bili spremni da uzviku: "Kakva je korist što se bojimo Boga i držimo Njegove zapovesti, kad prokletstvo pristiću čitav ljudski rod, a smrt nam je svima zajednička sudbina?" Ali one pouke koje je Bog dao Adamu, a koje je Sit ponavljao i Enoh potvrđivao ličnim primerom, razagnale su tamu i turobnu neizvesnost, i ljudima pružile nadu da će, kao što je preko Adama došla smrt, isto tako preko obećanog Iskupitelja doći život i besmrtnost. Sotona se uporno trudio da ljudima nametne verovanje da za pravednoga nema nagrade niti za bezbožnika kazne, i da je ljudima nemoguće da se pridržavaju božanskih propisa. Međutim, Enohov slučaj potvrđuje "da ima Bog i da plaća onima koji Ga traže" (Jevrejima 11,6). On pokazuje šta je sve Bog voljan da učini za one koji drže Njegove zapovesti. On ljudima pruža pouku da je moguće pokoravati se Božjim zakonima; i da čak i onda kad su okruženi grešnicima i iskvarenim ljudima, milošću Božjom mogu da se odupru iskušenjima i da ostanu čisti i sveti. U njegovom primeru mogli su ljudi da vide koliko je blagosloven jedan takav život, a njegovo vaznesenje predstavlja očevidan dokaz o istinitosti njegovog proročanstva u pogledu budućnosti kad će poslušni biti nagrađeni radošću, slavom i besmrtnošću, a prestupnici primiti presudu na večnu smrt.

"Verom bi Enoh prenesen da ne vidi smrti... jer pre nego ga premeštati, dobi svedočanstvo da ugoditi Bogu" (Jevrejima 11,5). Usred sveta koji je zbog svog bezakonja bio osuđen na propast, održavao je Enoh tako neprekidnu zajednicu s Bogom, da nije bilo dopušteno da padne pod vlast smrti. Karakter pobožnosti ovog proroka prikazuje ono stanje svetosti koje moraju dostignuti oni koji će prilikom ponovnog Hristovog dolaska biti "otkupljeni sa zemlje" (Otkrivenje 14,3). Tada će se, kao što je bilo i pred Potop, bezakonje umnožiti. Povodeći se za prohtevima svog izopačenog srca i učenjem varljivih filozofije, ljudi će se pobuniti protiv autoriteta neba. Međutim, Božji narod će, kao Enoh u svoje vreme, težiti za čistotom srca i povinovanjem Božjoj volji, sve dok se Hristov lik ne

bude potpuno ogledao u njima. Slično Enohu, oni će upozoravati svet na ponovni Hristov dolazak i na kazne koje će snaći prestupnika, a svojim svetim rečima i životom osuđići grehe nepokajanih. Kao što se Enoh vazneo na nebo pre nego što je svet bio uništen vodom, tako će pravednici živi biti uzeti sa zemlje pre nego što ona bude uništena vatrom. Apostol kaže: "Jer svi nećemo pomreti, a svi ćemo se pretvoriti u jedanput, u trenutku oka u poslednjoj trubi, jer će zatrubiti i mrtvi će ustati neraspadljivi i mi ćemo se pretvoriti" (1. Korinćanima 15,51,52). "I prvo će ustati oni koji su mrtvi u jedinstvu s Hristom. Zatim ćemo mi živi, koji ostanemo, biti zajedno s njima odneseni u oblacima da se sretnemo s Gospodom na nebu. I tako ćemo uvek biti s Gospodom. Zato tešite jedni druge ovim rečima." (1. Solunjanima 4,16 - 18).

POTOP

(1. Mojsijeva 6 i 7)

U Nojevo doba zemlju je pritiskivalo dvostruko prokletstvo - posledica Adamovog prestupa i bratoubilačkog zločina koji je izvršio Kajin. Ipak to nije mnogo izmenilo spoljni izgled prirode. Očevidnih znakova raspadanja i propasti bilo je, ali je zemlja još uvek bila lepa i bogata darovima Božjeg providenja. Brežuljci su bili krunisani veličanstvenim stablima drveća na koje su se oslanjale vinove loze pod teretom ploda. Prostrane doline, slične Edemskom vrtu, bile su prekrivene bujnim zelenilom i odisale prijatnim mirisom hiljada cvetova. Plodovi zemlje bili su raznovrsni i gotovo bezbrojni. Tadašnja stabla su po svojoj lepoti, veličini i savršenoj srazmeri, daleko prevazilazila današnja. Njihovo tkivo je bilo sastavljeno od finih vlakana i mase čvrste kao kamen. Zlata, srebra i dragog kamenja bilo je u izobilju na sve strane.

Ljudski rod je još uvek imao mnogo od svoje prvobitne snage. Prošlo je samo nekoliko naraštaja od onog doba kada je Adam još smeo da pristupi drvetu koje je život produžavalo, a ljudski vek je još uvek trajao po nekoliko stotina godina. Da su se tadašnji dugovečni ljudi, sa svojom izuzetnom snagom i sposobnošću da planiraju i izvršuju, posvetili službi Bogu, oni bi Njegovo Ime učinili slavom na zemlji i ostvarili bi cilj kojega radi im je On i podario život. Ali su oni propustili da to učine. U to vreme bilo je mnogo džinova, ljudi velikog rasta i snage, čuvenih po svojoj mudrosti, oštroumnih da pronadu i realizuju najraznovrsnije i najčudesnije izume. Međutim, i njihova krivica što nisu obuzdavali širenje bezakonja bila je isto tako velika kao i njihov talenat i njihove umne sposobnosti.

Tim prepotopnim ljudima Bog je dao mnoge i bogate darove, ali su ih oni iskoristili da bi proslavili sebe i pretvorili su ih u prokletstvo, posvećujući svoju ljubav darovima umesto Darodavcu. Upotrebljavali su zlato, srebro, dragi kamenje i skupoceno drvo gradeći od toga sebi stanove, i trudili su se da jedan drugoga nadmaše u ukrašavanju svojih prebivališta najskupocenijim radovima. Težili su samo za tim da zadovolje prohteve svoga oholog srca i tonuli u prizorima uživanja i bezakonju. Pošto se nisu trudili da sačuvaju Boga u svojoj svesti, uskoro su počeli da poriču i Njegovo postojanje. Obožavali su prirodu umesto Boga prirode. Obožavali su čovekovu genijalnost, molili se delima sopstvenih ruku i učili svoju decu da se klanjaju rezanim likovima.

U zelenim poljima i pod senkom divnih stabala podizali su oltare svojim idolima. Prostrani gajevi koji su preko cele godine sačuvali svoje zelenilo, bili su posvećeni obožavanju lažnih bogova. Ti šumarci su se produžavali u prekrasne vrtove čije su duge, vijugave staze bile načičkane svakovrsnim plodonosnim drvećem, ukrašene izvajanim likovima idola i krcate svim što je naslđavalo želje naroda i da ih namami na idolopoklonstvo.

Ljudi su zaboravili na Boga i molili se izmišljotinama koje su sami načinili, i usled toga su sve dublje tonuli u zlo. Dejstvo koje obožavanje idola ima na svog poklonika, psalmista ovako opisuje: "Takvi su i oni koji ih grade i svi oni koji se uzdaju u njih" (Psalam 115,8). To je zakon ljudskog uma da se čovek posmatranjem menja (preobražava) u ono što mu je pred očima. Čovek se ne uzdiže više od granice do koje dosežu njegove predstave i pojmovi o istini, čistoti i svetosti. Ako se um nikada ne uzdiigne iznad onog što je samo ljudsko, ako se on verom ne uzdiigne do dubokog razmišljanja o beskrajnoj mudrosti i ljubavi, čovek će stalno padati sve dublje i dublje. Poklonici lažnih bogova su svojim božanstvima pridavali ljudske osobine i strasti; tako je ono što su smatrali merilom i uzorom karaktera spušteno do sličnosti sa sklonostima grešnog čoveka. Usled toga su se odavali sknavljenju. "I Gospod vide da je nevaljalstvo ljudsko veliko na zemlji i da su sve misli srca njihova svagda samo zle... a zemlja se pokvari pred Bogom, i napuni se zemlja bezakonja." Bog je čoveku dao svoje zapovesti da mu služe kao putokaz u životu, ali je Njegov zakon pogažen, a posledica toga je pojava svih mogućih greha. Nevaljalstvo i bezakonje kojemu su se ljudi otvoreno odavali prevazišlo je svaku meru, pravičnost je pogažena i bačena u prah, a vapaj potlačenih uzdizao se do neba.

Uprkos zabrani koju je Gospod na samom početku dao, množenstvo je bilo rano uvedeno. Gospod je Adamu dao jednu

ženu i time pokazao svoju volju u tom pogledu. Međutim, čovek se posle pada radije rukovodio svojim grešnim prohtevima i željama, i usled toga je došlo do naglog širenja bezakonja, nevaljalstva i bede. Nije se poštovala ni bračna veza ni pravo svojine. Svaki ko je poželeo ženu ili imanje svog bližnjeg, otimao je to na silu, i ljudi su likovali u svojim postupcima napastvovanja i sknavljenja. Naslđavali su se ubijanjem životinja, dok jednog dana nisu postali užasavajuće ravnodušni i prema ljudskom životu.

Svet je tek bio u dobu svog detinjstva, a ipak je bezakonje bilo tako duboko i rasprostranjeno da Bog to više nije mogao da podnosi, te reče: "Hoću da istrijem sa zemlje ljude, koje sam stvorio." Bog je izjavio da se Njegov Duh neće dovesta boriti s grešnim ljudima. Ako ne prestanu da sknave zemlju i njena blaga svojim gresima, istrebiće ih iz svoje tvorevina i uništiti sve ono što je sa zadovoljstvom stvorio da bi im služilo na blagoslov; uništiće i sav životinjski svet i svu vegetaciju koja je davala toliko obilje hrane za sve, a divnu zemlju pretvoriti u ogromnu pustinju i ruševine.

Usred sve većeg preovlađivanja izopačenosti, trudili su se Matusal, Noje i mnogi drugi da sačuvaju znanje o pravom Bogu i da zadrže bujicu moralnog opadanja i zla. Sto dvadeset godina pre Potopa, Gospod je svoju nameru najavio Noju preko jednog svetog anđela i uputio ga da gradi kovčeg. Za vreme građenja kovčega Noje je imao da propoveda da će Gospod pustiti Potop na zemlju da uništi bezbožnike. Onima koji uzveruju u ovu poruku i pokajanjem i reformacijom se pripreme za taj događaj, trebalo je da bude oprošteno i da budu spaseni. Enoh je ponavljao svojim potomcima ono što mu je Bog otkrio u vezi s Potopom, a Matusal i njegovi sinovi koji su još bili živi, slušali su Nojeve propovedi i pomagali pri izgradnji kovčega.

Bog je Noju dao tačne dimenzije kovčega i izričita uputstva u pogledu njegove konstrukcije u svim pojedinostima. Ljudska mudrost ne bi mogla izmisliti građevinu tako velike snage i izdržljivosti. Bog je bio projektant, a Noje samo izvođač radova. Svojim donjim delom kovčeg je bio sličan trupu broda, ali je u izvesnim detaljima više izgledao kao kuća. Bio je visok tri sprata, ali je imao samo jedna vrata koja su bila postavljena na boku. Svetlost je dolazila odozgo, pojedine prostorije su bile tako raspoređene da su sve bile dobro osvetljene. Za izradu kovčega bilo je upotrebljeno čempresovo drvo ili gofer, drvo koje je vekovima održavalo svoju čvrstinu i nije trulilo. Izgradnja tako ogromne konstrukcije bila je duga i naporna. S obzirom na veličinu i ostale osobine ondašnjeg drveta, za njegovu obradu je bila potrebna znatno veća snaga i više truda nego što zahteva obrada drveta u naše vreme, iako su ondašnji ljudi bili daleko snažniji. Ljudi su učinili sve što je bilo u njihovoj moći da bi ovo delo bilo savršeno. Ipak, kovčeg sam po sebi ne bi mogao da odoli buri koja je imala da se sruči na zemlju. Jedino je Bog mogao da spase svoje sluge na uzburkanim talasima silne vode. "Verom Noje primivši zapovest i pobojavši se onoga što još ne vide, načini kovčeg za spasenje doma svojega, kojim osudi sav svijet i posta naslednik pravde po veri" (Jevrejima 11,7). Dok je Noje objavljivao svetu poruku opomene, njegova su dela svedočila o njegovoj iskrenosti. Na taj način je njegova vera usavršena i postala očevdina. On je svetu ličnim primerom pokazao da on zaista veruje u ono što je Bog rekao. Sve što je imao uložio je u izgradnju kovčega. Kad je počeo da gradi ogromnu ladu na suvom zemljištu, sa svih strana su dolazili ljudi da vide ovaj neobičan i dotada nevidljiv prizor i da čuju vatrene reči čudnog propovednika. Svaki udarac pri izgradnji kovčega bio je za narod po jedno svedočanstvo. U početku je izgledalo da su mnogi prihvatili opomenu, ali se ipak nisu obratili Bogu ni istinski pokajali. Oni nisu bili voljni da se odreknu svojih greha. U toku vremena koje je još bilo preostalo do Potopa, njihova vera je bila stavljena na probu, ali se nisu održali do kraja. Savladani neverovanjem koje je sve više uzimalo maha, oni su se najzad pridružili svom dotadašnjem društvu i zajedno s njim odbacili svečanu opomenu. Pojedini su bili duboko osvedočeni i prihvatili bi reči opomene, ali je bilo tako mnogo onih koji su se tome rugali i smejali da su ovi najzad podlegli istom duhu, usprotivili se pozivu milosti i uskoro su bili među najdrskijim i najprkosnijim podsmevačima; jer niko nije toliko bezobziran i ne odaje se grehu do te mere kao oni koji su jednom imali svetlost, pa se usprotivili Duhu Božjem koji može da ubedi i osvedoči dušu.

Ljudi onog naraštaja nisu svi bili idolopoklonici, u potpunom smislu te reči. Mnogi su tvrdili da služe Bogu. Tvrdili su da su njihovi idoli samo vidljiva predstava božanstva i da pomoću njih ljudi mogu steći jasniji pojam o Božjem Biću. Ti su bili najistaknutiji u odbacivanju Nojeve poruke. U svom nastojanju da Boga predstave materijalnim, opipljivim sredstvima, nisu bili u stanju da uvide Njegovo istinsko veličanstvo i moć. Nisu više mogli da shvate svetost Njegovog karaktera kao ni svetost i nepromenljivost Njegove prirode i zakona. Ukoliko se greh više širio, utoliko su počeli tvrditi da Božji zakon više nije na snazi; tvrdili su da je kažnjavanje prestupnika suprotno Božjem karakteru i pobijali tvrdnju da će zemlja snaći Njegove kazne. Da su se ljudi tadašnjeg naraštaja pokoravali božanskim zakonima, oni bi prepoznali Božji glas u opomenama Njegovog sluga, ali je njihov um usled odbacivanja

svetlosti postao toliko pomračen da su bili stvarno ubeđeni da je Nojeva opomena samo jedna obmana.

Na strani pravde nije bila većina niti uopšte mnogo pristalica. Sav svet se svrstao protiv Božje pravde i Njegovih zakona, a Noja su smatrali fanatikom. Kad je Sotona nagovarao Evu na neposlušnost prema Boga, rekao joj je: "Nećete vi umreti" (1. Mojsijeva 3,4). Veliki i mudri ljudi, ljudi koji su u svetu bili poštovani i cenjeni, ponavljali su to isto. "Božje pretnje", govorili su oni, "imaju za cilj samo da zastraše, ali se nikada neće obistinčiti. Ne treba se uznemiravati. Nikada se neće dogoditi da Bog uništi zemlju koja je delo Njegovih ruku i da tako kazni bića koja je sam stvorio. Budite spokojni i ne plašite se. Noje je neobičan fanatik." Svet se smejao ludosti obmanutog starca. Umesto da ponize svoje srce pred Bogom, ostali su i dalje u svojoj neposlušnosti i bezakonju, kao da im Bog i nije ništa progovorio preko svoga sluga.

Ali je Noje stajao kao stena usred oluje. Okružen sveopštim prezrenjem i ismevanjem, istakao se svojom čestitošću i nepokolebljivošću u veri. Njegove reči je pratila nekakva sila, jer je to bio glas Božji upućen ljudima preko Njegovog sluga. Njegova povezanost s Bogom davala mu je beskrajnu moć i snagu za sve vreme od sto dvadeset godina dok je njegov svečani glas opominjao tadašnji naraštaj nagoveštavajući događaje koji su, koliko je ljudska mudrost mogla da proceni, bili nemogući.

Prepotopni svet je znao da se zakoni prirode vekovima nisu menjali. Godišnja doba smenjivala su se uvek u svoje određeno vreme. Do tada nije padala kiša, zemlju je kvasila rosa ili izmaglica. Reke nikada nisu izlazile iz svojih korita, već su bezbedno odnosile vodu u more. Nepromenljivi zakoni su zadržavali velike vode da ne preplave svoje obale. Ali ljudi koji su tako rezonovali nisu priznavali i cenili Onoga čija je ruka sabrala vode i koja ih je stalno zadržava, govoreći: "Dovde ćeš dolaziti, i dalje nećeš" (Jov 38,11).

Pošto su odmicali čitave decenije, a u prirodi nisu nastale nikakve promene, ljudi čija su srca za izvesno vreme drhtala od straha, ponovo su počeli da se utvrđuju u svom ranijem mišljenju. Pomišljali su, kao što i danas mnogi misle, da je priroda iznad Boga, i da su njeni zakoni tako postojali da ih čak ni Bog ne može izmeniti. Izvodili su zaključak da bi, ukoliko bi Nojeva poruka bila tačna, u prirodi moralo doći do poremećaja, i na osnovu toga su poruku u očima sveta prikazali kao opsenu i veliku prevaru. Svoje prezrenje prema Božjoj opomeni ispoljavali su na taj način što su i dalje živeli isto onako kao i pre toga. Nastavili su i dalje sa svojim zabavama i raskalašnim gozbama. Jeli su i pili, sadili i gradili, krojeći planove o uspesima kojima su se nadali u budućnosti. Išli su još dalje u svom bezakonju i nevaljastvu i prkosno su gazili Božje zakone da bi pokazali kako nemaju straha od Svemogućega. Isticali su da, ukoliko bi to što Noje govori bilo istina, to bi sigurno shvatili glasoviti, slavni i veliki mudraci sveta.

Da su stanovnici prepotopnog sveta poverovali, prihvatili opomenu i pokajali se za svoja zla dela, Gospod bi ustegao svoj gnev i pošteo ih kao što je kasnije učinio sa Ninevljanima. Ali svojim upornim protivljenjem glasu savesti i opomenama Božjeg proroka, ondašnji naraštaj je prevršio meru bezakonja i sazreo za uništenje.

Vreme milosti i proveravanja koje im je bilo ostavljeno, približavalo se kraju. Noje se verno pridržavao pouka koje je primio od Boga. Kovčeg je bio završen u svim pojedinostima, onako kako je Gospod zapovedio, i bio je snabdeven hranom i za ljude i za životinje. Tada je sluga Božji uputio narodu svoj poslednji svečani poziv. S bolom i usrdnošću koja se rečima ne može izraziti, preklinjao ih je da potraže utočište dok se još može naći. Oni su ponovo odbacili njegove reči, ismejali ga i rugali mu se. Iznenada, usred ismevanja, gomila podsmevača učuta. Videlo se kako se s planina i šuma spuštaju životinje svake vrste, od najdivljijih do najpitomijih i mirno se upućuju ka kovčegu. Začuo se šum sličan vetru, koji su svojim krilima stvarale ptice, dolazeći sa svih strana. Bilo ih je tako mnogo da su zamračile nebo, ali su se u savršenom redu približavale kovčegu. Životinje su se pokoravale Božjoj zapovesti, dok su ljudi ostali neposlušni. Predvođene svetim anđelima, i životinje i ptice su ulazile "k Noju u kovčeg sve po dvoje, muško i žensko, kao što beše Bog zapovijedio Noju", a od čistih životinja ušlo je po sedam. Svet je ovo posmatrao s čuđenjem, a neki i sa strahom. Pozvani su filozofi da objasne ovu jedinstvenu i neobičnu pojavu, ali uzalud. To je bila tajna u koju oni nisu mogli da proniknu. Međutim, ljudi su svojim upornim odbacivanjem svetlosti postali toliko okoreli da je čak i ovaj prizor ostavio na njih samo trenutni utisak. Posmatrajući sunce kako i dalje sija u svojoj lepoti, i skoro kao Edem ukrašenu Zemlju, osuđeni naraštaj je bučnim veseljem potiskivao probuđeni strah, a svojim delima skrnavljenja kao da je želeo da još više izazove najavljenju kaznu već razgnevljenog Boga.

Bog je zapovedio Noju: "Uđi u kovčeg ti i sav dom tvoj, jer te nadoh pravedna pred sobom ovoga vijeka" (u ovom naraštaju). Svet je odbacio Nojeve opomene, ali je njegov uticaj i primer poslužio i ispravnost, Bog je zajedno s njim spasio i sve članove njegove porodice. Kakvo ohrabrenje za roditeljsku vernost.

Milost je prestala da se zalaže za grešni rod. Sve životinje koje žive na kopnu i ptice nebeske zauzele su svoje mesto u skloništu. U kovčeg je ušao Noje sa svojom porodicom "pa Gospod zatvori vrata za njima". Sinuo je blesak zaslepljujuće svetlosti, a oblak slave, upečatljiviji od munje, spustio se s neba i obavio ulaz u kovčeg. Masivna vrata, koja oni iznutra nikako ne bi mogli da zatvore, lagano su pokrenuta i stavljena na svoje mesto nevidljivim rukama. Noje je bio u skloništu, a oni što su odbacili Božju milost ostali su napolju. Na vratima kovčega nalazio se pečat neba; sam Bog ih je zatvorio, i samo On je mogao da ih otvori. Tako će kad Hristos prestane da posreduje za grešnog čoveka, pre no što po drugi put dođe na oblacima nebeskim, i vrata milosti biti zatvorena. Tada božanska milost neće više obuzdavati bezbožnike, i Sotona će imati neograničenu vlast nad onima koji su odbacili ponuđeno milosrđe. Oni će nastojati da unište Božji narod, ali kao što je Noje bio zatvoren u kovčegu, tako će i pravednici biti zaštićeni božanskom silom.

Sedam dana posle ulaska Noja i njegove porodice u kovčeg, nije se pokazao nikakav znak da se oluja približuje. Za to vreme je njihova vera bila stavljena na probu. Ostali svet, koji se nalazio izvan kovčega, likovao je. Prividno odlaganje ustvrdilo ih je u ubeđenju da je Nojeva poruka bila lažna i da Potop nikad neće doći. Uprkos činjenici da su bili očevici svečanog prizora, videvši kako sve životinje i ptice ulaze u kovčeg i kako Božji anđeo zatvara vrata, oni su i dalje nastavili sa zabavama i bučnim veseljem, pri čemu su se čak smejali i rugali vidljivom ispoljavanju Božje sile. Okupljali su se u masama oko kovčega ismejavajući i vređajući one koji su se nalazili u njemu tako smelo i drsko kako se nikad ranije nisu usudili.

Ali osmog dana nebo prekrise crni oblaci. Sve učestalijem sevaju munja usledila je snažna grmljavina. Uskoro počeo da padaju i krupne kapi kiše. Tako nešto svet dotada nije video, te srca ljudi počeo da lupaju od straha. Svi su se potajno pitali: "Zar je moguće da je Noje zaista bio u pravu i da je svet osuđen na uništenje?" Nebo je bivalo sve mračnije, a kiša padala sve jače i jače. Na sve strane čula se rika i urlik životinja koje su zavijale u divljem strahu, a njihovim neujednačenim krici podsećali su na bolno jadikovanje nad njihovom sudbinom i udesom koji je snažao ljude. "Taj dan razvališe se svi izvori velikog bezdana i otvoriše se ustave nebeske." Izgledalo je kao da se voda sručuje na zemlju u ogromnim slapovima, kao provala oblaka. Reke su izlazile iz svojih korita i plavile doline. Ogromni mlazevi vode su neopisivom snagom izbijali i iz zemlje, izbacujući masivne stene i preko trideset metara u vazduh; tako izbačeno stenje se pri padu duboko zabijalo u zemlju.

Ljudi su prvo posmatrali kako propadaju tvorevine njihovih ruku. Munje sa neba su razarale njihove sjajne građevine, divne vrtove i gajeve u kojima su bili smešteni njihovi idoli, a raskomadane ruševine su letele na sve strane. Bili su razoreni i oltari na kojim su bogovima bila žrtvovana i ljudska bića, a poklonici su zadržali pred silom živog Boga i uvideli da su svojom iskvarenošću i idolopoklonstvom prouzrokovali sopstvenu propast.

Kako je oluja sve više hvatala maha, tako su građevine, stabla drveća, stene i razni predmeti sve više leteli u kovčeg. Strah ljudi i životinja postao je neopisiv. Tutnjavu oluje nadjačavao je jauk naroda koji je prezreo Božji autoritet. I sam Sotona, koji je bio primoran da ostane usred zaraćenih elemenata i sila stihije, strahovao je za svoj opstanak. On je uživao u tome da vlada nad jednim tako snažnim rodnom (kao što su bili prepotopni ljudi) i želeo je da oni žive da bi nastavili svoja gnusna dela i pobunu protiv Vladara neba. Sada je proklinjao Boga okrivljujući Ga za nepravdu i svirepost. Mnogi od ljudi su kao Sotona, hulili na Boga i da su mogli zbacili bi Ga sa prestola svemoći. Drugi su opet, izbezumljeni od straha, pružali ruke prema kovčegu preklinjući da budu pušteni unutra. Ali sve njihove molbe su bile uzaludne. Savest im se najzad probudila i spoznali su da postoji Bog koji vlada na nebu. Najusrdnije su Ga prizivali, ali su Njegove uši ostale zatvorene za njihove vapaje. U tom strašnom času uvideli su da je prestup zakona doveo do njihove propasti. Pa ipak, dok su iz straha od kazne priznavali svoj greh, nisu osetili istinsko kajanje ni odvratnost prema zlu. Da je kazna bila otklonjena, oni bi se ponovo vratili svom starom prkosu prema nebu. Isto tako kad se kazne Božje budu sručile na zemlju pred njeno uništenje vatrom, nepokajani će veoma dobro znati kao su i u čemu grešili, zanemarujući sveti Božji zakon; ipak neće osetiti iskrenije žaljenje i kajanje nego grešnici prepotopnog sveta.

Neki su u svom očajanju pokušavali da silom prodru u kovčeg, ali je čvrsto sagrađena struktura odolela njihovim pokušajima. Drugi su se hvatali za kovčeg dok ih uzburkani talasi nisu odneli, ili su bili otrgnuti i satrveni udarom o neku stenu ili drvo pored kojih je kovčeg prolazio. Masivni kovčeg je podrhtavao u svim svojim spojevima, dok su ga olujni vetrovi nemilosrdno šibali i bacali s talasa na talas. Krici životinja koje su se nalazile u njemu odavali su njihov strah i uznemirenost. Ali usred razbesnelih stihija koje su se međusobno sukobljavale, kovčeg je nastavljao da plovi sa sigurnošću. Anđelima koji su spoznađani u snazi bilo je naređeno da ga čuvaju i štite.

A napolju, gonjene olujom, životinje su kidisale na ljude, kao da od njih očekuju neku pomoć. Neki ljudi su privezivali svoju decu i sebe za velike i snažne životinje, jer su znali da su one veoma otporne u borbi za život i da će se popeti na najviše vrhove da bi izbegle davljenje u vodi koja je stalno nadolazila. Drugi su se opet peli na visoka stabla drveća na bregovima i planinskim vrhovima, ali su stabla bila iščupana iz korena i zajedno sa svojim živim teretom bačena u uskomešane talase. Jedno mesto za drugim otkazivalo je pomoć i morali su da ga napuštaju. Pošto je voda sve više i više nadolazila, ljudi su potražili utočište na vrhovima najviših planina. Često su se ljudi i životinje borili međusobno za kakvo malo mesto, gde bi jedva mogli da stanu nogom na čvrsto tle, dok ih talasi nisu progutali.

Sa najviših vrhova gledali su ljudi na beskrajni okean koji ih je okruživao sa svih strana. Svečane opomene Božjeg slugu nisu im više izgledale kao predmet ismevanja i poruge. Koliko su sada ti osuđeni grešnici čeznuli za prilikom i mogućnošću koje su tako dugo omalovažavali i propustili! Koliko su preklinjali da im se vreme probe produži još samo za jedan čas, da im se još jednom ukaže milost, da čuju još samo jedan poziv sa Nojevih usana! Ali više nisu mogli da čuju slatki glas milosrđa. Ljubav, ništa manje nego i pravda, zahtevala je da se Božjom kaznom učini grehu kraj. Talasi osвете preplavili su i poslednje utočište, a svi oni koji su prezreli Boga izgiboše u jezovito mračnim dubinama.

"... Božjom riječi... tadašnji svijet bi vodom potopljenom i pogibe. A sadašnja nebesa i zemlja tom istom reči zadržana su te se čuvaju za dan strašnog suda i pogibiju bezakonijeh ljudi" (2. Petrova 3,5-7). Približava se druga katastrofa. Gnevom upustošenja Bog će još jednom očistiti zemlju, a greh i grešnici biće uništeni.

Gresi zbog kojih je Božja osveta snašla prepotopni svet, i danas postoje. Strahopoštovanje prema Bogu je iščezlo iz srca ljudi, a na Njegov zakon se gleda sa ravnodušnošću i prezrenjem. Izrazitu i neobuzdanu sklonost ovozemaljskim uživanjima, toliko karakterističnu za prepotopni svet, isto tako ispoljava i današnji naraštaj. Hristos kaže: "Jer kao što su u vreme pred potopom jeli i pili, ženili se i množili, do dana kada je Noje ušao u barku, i nisu znali dok nije naišao potop i podavio ih, tako će biti i dolazak Sina čove čijeg." (Matej 24,38.39). Bog nije osudio prepotopne ljude zato što su jeli i pili. On im je dao plodove zemlje u velikom izobilju da bi zadovoljili svoje svakodnevne potrebe. Njihov se greh sastojao u tome što, koristeći se tim darovima, nisu bili zahvalni Darodavcu i što su se unižavali neograničenim popuštanjem apetitu. Zakonom im je bilo dopušteno da se žene i udaju. Brak je božanska ustanova, jedna od prvih u poretku koji je On uspostavio. On je za ovu ustanovu dao naročita uputstva i zaodenuo je svetošću i lepotom; ali su ta uputstva zaboravljena i brak je izopačen do te mere da je služio samo za zadovoljavanje strasti.

Slično stanje i danas postoji. Preteruje se u svemu što je inače dozvoljeno. Apetit se popušta bez ikakvog ograničenja. Oni što tvrde da su Hristovi sledbenici jedu i piju s pijancima, dok njihova imena stoje u knjigama zajednice na počasnom mestu. Neumerenost umrtvljuje moralne i duhovne snage i utire put zadovoljavanju niskih strasti. Hiljade i hiljade ne osećaju moralne obaveze da obuzdaju svoje čulne prohteve i postaju robovi požude i strasti. Ljudi žive samo radi čulnih uživanja i samo za ovaj svet i ovozemaljski život. Preterivanje prožima sve društvene slojeve i prelazi sve granice. Čestitost i poštenje se žrtvuju raskoši i razmetljivosti. Oni koji žele da se brzo obogate izvrću pravdu i tlače siromašne, a "tela i duše ljudi" još se uvek kupuju i prodaju. Prevare podmićivanja i krađe mogu se sresti i u visokim i u nižim društvenim krugovima, i niko ih ne osuđuje. Novine su pune izveštaja o ubistvima i zločinima počinjenim tako hladnokrvno i bez ikakvog razloga, da izgleda kao da je iščezlo svako osećanje čovečnosti. A te strahote su postale tako obična pojava da jedva izazivaju osudu ili čuđenje. Duh anarhije prožima sve nacije sveta, a pobune i neredi koji s vremena na vreme potresaju svet, samo su znak nagomilane vatrene strasti i bezakonja koje će, kad se jednom otrgnu kontroli i obuzdavanju, preplaviti svet bedom i pustošenjem. Slika kojom Nadahnuće prikazuje stanje prepotopnog sveta isuviše verno prikazuje ono čemu današnje društvo brzo ide u susret. Čak i danas, u ovom veku i to u zemljama koje se smatraju hrišćanskim, svakodnevno se dešavaju zločini crni i užasni isto tako kao što su bili i oni zbog kojih su grešnici prepotopnog sveta bili uništeni.

Pre Potopa Bog je poslao Noja da opomene stanovnike sveta, kako bi se pokajali i izbegli predstojeću opasnost. Pošto se sad približilo vreme Hristovog ponovnog dolaska, Bog šalje svoje slugu da opomenu svet da se pripremi za taj veliki događaj. Ogromne mase žive u prestupu Božjeg zakona, i sada ih On milostivo poziva da se pokore Njegovim svetim propisima. Svima koji su voljni da verom u Hrista i pokajanjem pred Bogom odbace svoje grehe, nudi se oproštaj. Međutim, mnogi misle da odbacivanje greha zahteva veliku žrtvu. Pošto njihov život nije u skladu sa čistim načelima Božje moralne vladavine, oni odbacuju Njegovu opomenu i poriču autoritet Njegovog zakona.

Od svekolikog mnoštva stanovnika koji su živeli na zemlji pre Potopa samo osam duša je uzverovalo i poslušalo reč Božju upućenu preko Noja. Sto dvadeset godina je ovaj propovednik pravde opominjao svet i upozoravao na predstojeću propast, ali je njegova poruka bila odbačena i prezrena. Tako će i sada biti. Pre no što Veliki Zakonodavac dođe s kaznom za neposlušnost, prestupnici će biti opomenuti da se pokaju i vrate prvobitnoj odanosti; ali za većinu će opomene ostati uzaludne. Apostol Petar kaže: "I ovo znaj-te najpre, da će u poslednje dane doći rugači koji će živeti po svojim željama, i govoriti: Gde je obećanje dolaska Njegova? Jer od kako oči pomreše sve stoji tako, od početka stvorenja" (2. Petrova 3,3.4). Zar i do naših ušiju ne dopiru iste reče, i to ne samo od otvorenih nevernika, već i od mnogih koji se penju za propovedaonice? "Nema razloga za uznemirenost", viču oni. "Pre nego što se Hristos pojavi sav svet će se obratiti, a pravednici će vladati hiljadu godina. Mir je i nema se šta bojati. Sve i dalje teče onako kako je bilo od početka. Neka se niko ne uznemirava uzbuđujućim vestima tih zloslutnih vesnika." Ali ova doktrina o hiljadugodišnjem carstvu se ne slaže sa učenjem Hrista i Njegovih apostola. Isus je postavio značajno pitanje: "Ali Sin čovečji kad dođe hoće li naći vjeru na zemlji?" (Luka 18,8). I, kao što smo iz izloženog mogli videti, On kaže da će stanje sveta biti isto onakvo kao što je bilo u danima Noja. Apostol Pavle nas opominje i upozorava da, kako se kraj bude približavao, utoliko više možemo očekivati i širenje bezakonja. "A Duh razgovetno govori da će u poslednja vremena odstupiti neki od vere slušajući lažne duhove i nauke đavolske" (1. Timotiju 4,1). On isto tako kaže da će u "poslednje dane nastati vremena teška" (2. Timotiju 3,1); i daje zaprepašujuć spisak greha koji će se naći među onima koji "imaju obličje pobožnosti".

Kad je vreme milosti za prepotopni svet već bilo završeno, ljudi su se još uvek odavali uzbuđljivim zabavama i bučnom veselju. Oni koji su imali uticaja i vlasti, činili su sve što je bilo u njihovoj moći kako bi im um ljudi stalno bio obuzet zadovoljstvima i uživanjem, da poslednja svečana opomena ne bi ganula ničije srce. Zar se u našim danima ne ponavlja to isto pred našim očima? Dok slugu Božje objavljuju poruku da je kraj svetu pred vratima, svet se potpuno odaje zadovoljstvima i težnji za uživanjem. Uzbuđenja se nižu jedno za drugim, čine ljude ravnodušnim prema Bogu i sprečavaju ih da se potcine uticaju istine koja jedino može da ih spase od predstojećeg uništenja.

U Nojevo doba svetski mudraci su tvrdili da je uništenje sveta vodom potpuno nemoguće; tako i danas ima ljudi od nauke koji pokušavaju da dokažu kako je nemoguće da svet bude uništen vatrom - da je to suprotno zakonima prirode. Ali Bog prirode, Onaj koji je stvorio njene zakone i ima vlast nad njima, može upotrebiti tvorevina svojih ruku da posluže Njegovom cilju.

Kad su velikani i mudraci onoga vremena ubedili ljude da je nemoguće da svet bude uništen vodom, kad je strahovanje naroda bilo umireno, kad su Nojevo proročanstvo svi smatrali zabludom, a na njega gledali kao na fanatika - onda je za Boga nastao pravi trenutak. "Taj dan razvališe se svi izvori velikoga bezdana, i otvoriše se ustave nebeske", a rugači propadoše u talasima vode koja je sve preplavila. I pored sve svoje mudrosti kojom su se tako hvalisavo razmetali, ljudi su prekasno uvideli da je njihova mudrost u stvari bila ludost, da je Zakonodavac viši od zakona prirode i da Svemoćni u ostvarivanju svojih namera ne zavisi od sredstava. "I kako je bilo u vreme Nojevo... tako će biti i u onaj dan kad će se javiti Sin čovečji" (Luka 17,26.30). "Ali će doći dan Gospodnji kao luepž noću, u koji će nebesa s hukom proći, a stihije će se od vatre raspasti, a zemlja i dela što su na njoj izgoreće" (2. Petrova 3,10). Kada mišljenja i zaključci filozofa budu odagnali svaki strah od Božje kazne, kada učitelji budu tumačili da nastupaju dugi vekovi mira i blagostanja, i kada svet - potpuno obuzet poslovima i zadovoljstvima, sejanjem i građenjem, naslađivanjem jelom i pićem, veseljem i zabavama - odbaci Božje opomene, a Njegove vesnike ismeje - "onda će izne- nada napasti na njih pogibao... i neće uteći" (1. Solunjanima 5,3).

POSLE POTOPA

(1. Mojsijeva 7,20 - 9,27)

Voda je nadošla do na petnaest lakata iznad vrha najviše planine. Često je porodici koja se nalazila u kovčegu izgledalo da moraju propasti, jer je njihova lađa bila pet dugih meseci nošena tamom - prividno prepuštena milosti vetra i valova. Bilo je to teško iskušenje, ali se Nojeva vera nije kolebala, jer je bio ubeđen da se na kormilu nalazi božanska ruka.

Kad je voda počela da opada, Gospod je učinio da kovčeg uplovi u jedan predeo zaštićen vencima planina koje su njegovom silom ostale sačuvane. Rastojanje između tih planina nije bilo veliko, te se kovčeg u tom pristaništu mirno kretao, nije više bio gonjen beskrajnim okeanom. To je za umorne i olujom gonjene putnike bilo veliko olakšanje.

Noje i njegova porodica su sa zabrinutošću i čeznjom očekivali da voda opadne, jer su tako dugo i žudno morali čekati da svojom

nogom ponovo zakorače na zemlju. Četrdeset dana posle pojave planinskih vrhova pustili su gavrana, pticu sa jako razvijenim čulom mirisa, da otkrije da li se zemlja prosušila. Ali pošto nije našla ništa osim vode, ptica se stalno vraćala u kovčeg kad god bi iz njega poletela. Sedam dana kasnije, pustili su jednog goluba koji se, ne našavši suvog mesta gde bi se mogao spustiti, vratio u kovčeg. Noje je sačekao još sedam dana i tada ponovo pustio goluba. Kad se istog dana golub vratio s malinovim listom u kljunu, u kovčegu je zavladala velika radost. Posle toga "Noje otkri krov na kovčegu i ugleda zemlju suhu". Ali je još uvek strpljivo čekao. Pošto je na Božju zapovest ušao u kovčeg, čekao je na naročito uputstvo da iz njega izađe.

Najzad se s neba spusti jedan anđeo, otvori masivna vrata, i zapovedi patrijarhu i članovima njegove porodice da izađu iz kovčega i izvedu iz njega sve što je bilo živo. U svojoj velikoj radosti Noje nije zaboravio na Onoga čijom su milostivom zaštitom bili sačuvani. Prvo što je učinio kad je izašao iz kovčega, bilo je da sagrađi oltar i da na njemu prinese po jednu žrtvu od svake čiste životinje i čiste ptice, ispoljavajući time svoju zahvalnost Bogu za oslobodenje i svoju veru u Hrista, kao veliku žrtvu. Taj je prinos bio veoma ugodan Gospodu i doneo je blagoslov ne samo patrijarhu i njegovoj porodici, već i svima koji su imali da žive na zemlji. "I Gospod omirisao miris ugodni i reče u srcu svom: Neću više kleti zemlje s ljudi... dokle bude zemlje, neće nestajati setve ni žetve, studeni ni vrućine, leta ni zime, dana ni noći." U ovome se nalazi jedna pouka za sve buduće naraštaje. Noje je izašao na opustošenu zemlju, ali pre nego što je sebi gradio kuću, podigao je oltar Gospodu. Zaliha u stoci bila mu je mala i mogao je samo uz velike muke da je održi, a ipak je rado iz nje odvojio za žrtvu u znak priznanja da sve pripada Bogu. I nama isto tako prva briga treba da bude da prinesemo Gospodu svoje dragovoljne priloge. Priznanje i zahvalnost za svako ispoljavanje Njegove milosti i ljubavi prema nama treba da bude ispoljeno kako delima pobožnosti, tako i priložima za napredak njegovog dela.

Da se pri svakom naoblacenju i pojavi padavina ljudi ne bi plašili ponovnog Potopa, Gospod je Nojevu porodicu ohrabrio obećanjem: "Postavljam zavet svoj s vama, te od sada neće nijedno telo poginuti od potopa, niti će više biti potopa da zatre zemlju... Metnuo sam dugu svoju u oblaku, da bude znak zaveta između mene i zemlje. Pa kad oblake naučimo videće se duga u oblacima... pa ću je pogledati i opomenuću se večnog zaveta između Boga i svake duše žive u svakom telu koje je na zemlji."

Kolika snishodljivost od strane Gospoda i koliko njegovo saosećanje prema zabludelim stvorenjima Njegovih ruku može da se vidi u postavljanju sjajne i divne duge u oblacima kao znaka Njegovog zaveta sa njima! Gospod kaže da će se kad pogleda na dugu u oblacima opomenuti zaveta svojega. To ne znači da On svoj zavet može zaboraviti nego nam govori našim jezikom, da bismo Ga lakše mogli razumeti. Božja je namera da deci budućih pokolenja, kad zapitaju za značenje veličanstvenog luka koji se posle kiše pojavljuje na nebu, njihovi roditelji ponavljaju istoriju o Potopu, naglašavajući da je Svevišnji postavio dugu u oblacima kao jemstvo da voda nikada više neće poplaviti svet. Na taj način je ona, s pokolenja na pokolenje, imala da bude stalni znak i svedok božanske ljubavi prema ljudima i da jača njihovo poverenje prema Bogu.

Na nebu sjaj sličan pojavi duge okružuje Božji presto i savija se oko Hristove glave. Prorok kaže: "Kao duga u oblaku kad je kiša, tako na oči baše svetlost unaokolo (oko prestola). To beše viđenje slave Boga na očima" (Jezekilj 1,28). A pisac Otkrivenja izjavljuje: "I gle, presto sedi na nebesima i na prestolu seđaše jedan... i oko prestola bio je luk kao tirkiz" (Otkrivenje 4,2-3). Kad čovek svojom velikom krivicom izazove božansku kaznu, tada Spasitelj, zalazeći se pred Ocem za nas, ukazuje na dugu koja se vidi u oblacima, na dugu koja okružuje Božji presto i obavlja Njegovu glavu, kao na znak Božje milosti prema grešniku koji se kaje.

Sa ovim znakom jemstva datim Noju u vezi s Potopom, povezuje Gospod jedno od najdragocenijih obećanja svoje milosti: "Jer mi je to kao potop Nojev; jer kao što se zakleh da potop neće više doći na zemlju, tako se zakleh da se neću razgneviti na te, niti ću te karati. Ako će se i gore pomaknuti, i humovi se pokolebati, opet milost moja neće se odmaknuti od tebe, i zavet mira kojega neće se pokolebati, veli Gospod, koji ti je milostiv" (Isaija 54,9-10).

Kad je Noje ugledao silne i velike životinje i opasne krvoločne zveri koje su zajedno izlaze iz kovčega, uplašio se da ne rastrgnu njegovu malu porodicu koja je brojala svega osam duša. Ali je Gospod svome služi poslao anđela sa ohrabrujućom porukom: "Sve zvijeri zemaljske, i sve ptice nebeske, i sve što ide po zemlji, i sve ribe morske neka vas se boje i straše; sve je predano u vaše ruke."

Potop je izmenio celokupni spoljni izgled Zemljine površine. To je bilo treće strašno prokletstvo koje je zemlju pogodilo kao posledica greha. Kad je voda počela da opada, brda i planine su bile okružene velikim i mutnim morem. Na sve strane ležali su razbacani leševi ljudi i životinja. Bog nije dopustio da se oni raspadaju i zagađuju vazduh, već je učinio da zemlja kao velika grobnica sve to

pokrije i sahrani. Neobično silan vetar koji je imao zadatak da uzbi- je i isuši vodu, duvao je takvom silinom da je odnosio leševe a ponegde i čitave vrhove planina zatrpavajući mrtva tela drvećem, kamenjem i zemljom. Tom prilikom zatrpao je zlato, srebro, plemenito drvo i drago kamenje kojim se prepopotni svet bogatio i kitio, i koje su ljudi čak i obožavali. Tako je svega ovoga nestalo ispred čovekovih očiju i njegovih istraživanja, a zemlja, nošena silinom vode i vetra koji je često navaljivao čitave planine na ova bogatstva, pokрила je sve. Bog je video da grešni ljudi, ukoliko im podari veće bogatstvo, blagostanje i napredak, utoliko pre iskvare svoj put pred Njim. Bogatstva zbog kojih je trebalo da budu zahvalni Darodavcu oni su obožavali, dok je Bog bio obeščašćen i preziran.

Posle Potopa zemlja je izgledala neopisivo ispreturana i opustošena. Brda koja su nekada tako divno izgledala i imala savršene oblike, postala su okrnjena i nepravilna. Po zemljinoj površini svuda je bilo razbacano kamenja, stenje i čitavi planinski grebeni. Na mnogim mestima su nestali brežuljci i čitave planine, tako da se nije poznao ni trag gde su nekad postojali, a na mestu nekadašnjih ravnica sada su se uzdizali planinski vencii. Ove promene su se na nekim mestima mnogo jače isticalle nego na drugim. Tamo gde su nekad na zemlji bila najveća bogatstva, u zlatu, srebru i dragom kamenju, videli su se najveći tragovi prokletstva. A u predelima koji nisu bili naseljeni i gde greh nije bio tako rasprostranjen, prokletstvo je lakše pritiskalo zemlju.

U to vreme sahranjene su u zemlju i ogromne šume. One su se u toku vremena pretvorile u ugalj, obrazujući silne naslage uglja koje i danas postoje, a dajući isto tako i ogromne količine ulja (sirove nafte). Ugalj i ulje se često zapale i gore ispod zemljine površine. Tako se stene zagrevaju do usijanja, krečnjak se pali, a gvozdena ruda se topi. Dejstvo vode na kreč još više podiže temperaturu što dovodi do snažnih zemljotresa i vulkana koji izbacuju usijanu lavu. Kad vatra i voda dođu u kontakt sa ostrim grebenima stena i gvozdene rude, nastaju snažne podzemne eksplozije koje su čuju kao prigušena grmljavina. Vazduh postaje vruć i zagušljiv. Nastaju erupcije vulkana; a pošto one često ne ostavljaju dovoljno širok otvor za izbijanje usijanih elemenata stihije, zemlja se prese, tlo se nadima i ugiba kao morski talasi, pojavljuju se ogromne pukotine i ponekad čitavi gradovi, naselja i planine nestaju u plamenu. Ove čudne pojave će biti sve učestalije i sve užasnije pred sam Hristov drugi dolazak i neposredno pred kraj sveta, kao predznaci njegovog brzog uništenja.

Te dubine predstavljaju Gospodnji arsenal iz kog je uzeto oružje upotrebljeno prilikom uništavanja prepopotnog sveta. Tom prilikom se voda koja je izbijala iz zemlje spojila sa vodom koja je padala odozgo, da bi delo opustošenja bilo upotpunjeno. Posle Potopa, vatra je, isto tako i prilikom Potopa voda, bila Gospodnje oruđe u uništavanju bezbožnih gradova - Sodoma i Gomora. Ovakve kazne su primenjivane da bi oni koji Božji zakon omalovažavaju, a Njegov autoritet bacaju pod noge, zadržali pod Njegovom silom i priznali pravičnost Njegove suverene vladavine. Kad su ljudi ugledali kako iz planinskih vrhova pretvorenih u užarene vulkane kuljaju vatreni slapovi, a rastopljena lava isušuje reke i zatrpava gradove, šireći svuda propast i pustoš, to je ispunilo strahom srca najhrabrijih, a nevernici i rugači moraću priznati da je Božja sila beskonačna.

U vezi sa prizorima, sličnim gornjem opisu, govorili su proroci od davnina: "„O, kad bi nebesa razderao i sišao, da se gore zatresu pred tobom, kao kad vatra zapali suvo granje i učini da voda provrida se tvoje ime obznani tvojim protivnicima i da pred tobom zadrhte svi narodi. Dok si činio zastrašujuća dela koji ma se nismo nadali, sišao si i pred tobom su se zatresle gore." (Isaija 64,1-3). "U razornom vetru i oluji njegov je put, a oblaci su poput praha pod njegovim nogama. Kad zapreti moru, ono presuši, i sve reke on isušuje." (Naum 1,3-4).

Prizori koji će najavljujati drugi Hristov dolazak biće ipak strašniji od svega što je svet video ikada: "Gore se tresu od Njega i humovi se raspadaju, a zemlja gori pred Njim, i vasseljena i sve što živi u njoj. Pred gnjevom Njegovim ko će se održati?" (Naum 1,5-6). "Gospode, savij nebesa svoja i sidi, dotakni se gora i zadimiće se; sevni munjom i razagnaj ih, pusti strijele svoje i raspi ih" (Psalam 144,5-6).

"I daču čudesa gore na nebu i znake dole na zemlji: krv i oganj i pušenje dima" (Dela 2,19). "I beše sijevanje munja, i gromovi i glasovi i bi veliko tresenje zemlje, kakvo nikad ne bi od kako su ljudi na zemlji, toliko tresenje, tako veliko. I sva ostrva pobegoše i gore se ne nadoše. I grad veliki kao glava pade s neba na ljude" (Otkrivenje 16,18.20.21).

Kad se munje s neba sjedine s vatrom koja će izbijati iz zemlje, planine će goreti kao užarene peći izbacujući užasne mlazeve lave, koja će zatrpavati vrtove, rodna polja, sela i gradove. Od usijane rastopljene mase, sručene i na tokove velikih reka, voda će uzavreti kao u loncu usled čega će ogromni masivi stena neopisivom snagom biti zabacani svuda po zemlji. Reke će presahnuti. Čitava zemlja će podrhtavati; svuda će biti užasnih zemljotresa i vulkanskih erupcija.

Tako će Bog istrebiti bezbožnike sa zemlje. Ali će pravednici usred svih tih potresa i uzburkanosti biti sačuvani, kao što je Noje bio sačuvan u kovčegu. Bog će biti njihovo utočište i pod krilima

Njegovim zakloniće se. Psalmista kaže: "Jer si Ti, Gospode, pouzdanje moje. Višnjega si izabrao sebi za utočište. Neće te zlo zadesiti, i udarac neće dosegnuti do kolibe tvoje" (Psalam 91,9.10). "Jer bi me sakrio u senici svojoj u zlo doba; sklonio bi me pod krov šatora svojega; na kamenu goru popeo bi me" (Psalam 27,5). Božje obećanje glasi: "Kad me ljubi izbaviću ga, zakloniću ga kad je poznao ime moje" (Psalam 91,14).

BUKVALNO ZNAČENJE SEDMICE

Sedmica stvaranja vodi poreklo od stvaranja sveta, i kao takva je sačuvana u biblijskoj istoriji i ostala je do današnjeg dana. Prvu sedmicu je odmerio sam Bog kao uzor svim sedmicama do svršetka vremena. Kao i svaka druga, i ona se sastojala od sedam dana koje treba shvatiti u bukvalnom smislu reči (kao dane od dvadeset i četiti časa). Šest dana ja Bog proveo u delu stvaranja, a sedmog je otpočnuo.

U zakonu objavljenom na Sinaju, Bog je istakao sedmicu i objasnio činjenice na kojima se ona zasniva. Dajući zapovest: "Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ" i određujući šta u toku šest dana treba raditi, a šta sedmog dana ne treba raditi, On je naveo razlog za takvo gledište o sedmici, ukazujući na sopstveni primer: "Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima; a u sedmi dan počinu; zato je blagoslovio Gospod dan od odmora, i posvetio ga" (2. Mojsijeva 20,8-11). Ovo je divan i ubedljiv razlog da dane stvaranja treba smatrati prirodnim danima, u bukvalnom smislu reči. Prvih šest dana u sedmici dati su čoveku za rad, jer je Bog isto toliko vremena prve sedmice proveo u delu stvaranja. Sedmog dana, u znak sećanja na Tvorčev počinak, treba i čovek da se uzdrži od svakog posla

Međutim, pretpostavka da su za događaje prve sedmice bile potrebne hiljade i hiljade godina, udara u sam temelj četvrte zapovesti. Time se Tvorac prikazuje kao zapovednik koji od ljudi zahteva da jednu običnu sedmicu od sedam prirodnih dana smatraju uspomnom na neki veliki i neodređeni vremenski period. Ali to se nikako ne može uskladiti sa Njegovim načinom postupanja s ljudima. Na taj način se čini neodređenim i zamagluje ono što je On učinio posve jasnim. Takva i slična shvatanja potiču najčešće od najopasnijeg vida neverovanja. Pravi karakter ovakvog shvatanja toliko je zavijen da mu nasedaju mnogi i od onih što tvrde da veruju u Bibliju.

"Rečju Gospodnjem nebesa su stvorena, i dahom usta njegovih sva vojska njihova.... Jer on je rekao, i nastalo je; on je zapovedio, i postalo je." (Psalam 33,6.9). U Bibliji nema ni pomena o nekim dugim vekovima u kojim se zemlja postepeno razvijala iz haosa. Za svaki uzastopni dan stvaranja, Sveto pismo kaže da je imao veće i jutro, kao i svaki drugi dan koji je od tada nastupio. Pri završetku svakog od tih dana, saopštava se šta je Tvorac tog dana učinio. A na kraju izlaganja o prvoj radnoj sedmici kaže se: "To je postanje neba i zemlje, kad postaje, kad Gospod Bog stvori nebo i zemlju" (1. Mojsijeva 2,4). Iz ovoga se ne može ništa drugo zaključiti nego da su dani stvaranja bili isto takvi kao i današnji, obični sedmični dani. Svaki od tih dana nazvan je danom stvaranja, jer je svakog dana Bog stvorio nešto novo.

Neki geolozi tvrde da se u samoj zemlji mogu naći dokazi da je ona mnogo starija nego što to uči Mojsijevo predanje. Pronađene su kosti ljudi i životinja, kao i ratno oružje, okamenjeno drvo, itd. I sve je to daleko veće nego što je današnje ili što je bilo u toku poslednjih nekoliko hiljada godina, pa se iz toga izvodi zaključak da je zemlja bila nastanjena daleko pre onog vremena koje je u istoriji stvaranja pomenuto kao početak, i da su ta bića po snazi i veličini daleko prevazilazila ljude koji danas žive. Ovakvim zaključcima su i mnogi koji tvrde da veruju u Bibliju navedeni da prihvate gledište prema kojem su dani stvaranja bili dugi, neodređeni vremenski periodi.

Međutim geologija ne može da dokaže ništa mimo biblijske istorije. Oni koji se sa toliko samopouzdanja oslanjaju na ovakva otkrića i donose svakojake zaključke nemaju odgovarajuću predstavu o veličini prepotopnih ljudi, životinja i drveća, niti o velikim promenama koje su tada nastale. Ostaci nađeni u zemlji, pružaju dokaze o prilikama koje se u mnogo čemu razlikuju od današnjih, ali se o vremenu u kojem su te prilike vladale može nešto saznati samo iz nadahnutih zapisa Svetog pisma. Nadahnuće je u istoriji o Potopu objasnilo ono što geologija nikad ne bi dokučila. Ljudi, životinje i drveće iz Nojevih dana, po nekoliko puta veći od današnjih, zatrpani su naslagama zemlje, i to je sačuvano kao dokaz za buduće naraštaje da je prepotopni svet zaista uništen vodom. Božja je namera bila da otkrivanje ovih ostataka ojača veru u nadahnutu istoriju Svetog pisma, ali ljudi u svojim lakomislenim i taštīm zaključcima padaju u istu onu zabludu kojoj su nasedali i stanovnici prepotopnog sveta - ono što je Bog dao da bi im poslužio kao blagoslov, oni svojom zloupotrebom pretvaraju u prokletstvo.

U svojoj lukavosti Sotona navodi ljude da veruju u izmišljotine nevernika; jer na taj način može da učini nerazumljivim Božji zakon, koji je sam po sebi sasvim jasan, i da osmeli ljude u pobuni protiv božanske vladavine. Njegovi napori su posebno usmereni protiv

izveštaja o stvaranju, jer on tako jasno ukazuje na živog Boga, Tvorca neba i zemlje.

Neprekidno se ulažu napori da se delo stvaranja (nastanak života na zemlji) prikaže kao rezultat prirodnih uzroka i procesa; i ljudske zaključke, suprotne jasnim biblijskim činjenicama, prihvataju čak i oni koji tvrde da su religiozni. Mnogi se protive pretraživanju proročanstva, naročito onih iz knjige Danilove i Otkrivenja Jovanovog, tvrdeći da su tako maglovita i nerazumljiva da ih ne možemo shvatiti; a ipak ta ista lica željno i s oduševljenjem prihvataju nagađanja geologije, koja su u protivrečnosti s onim što je Mojsije zapisao. Međutim, ako je tako teško shvatiti ono što je Bog otkrio, koliko je tek nedosledno prihvatiti samo nagađanja o onom što On nije otkrio!

"Što je tajno, ono je Gospoda Boga našega, a javno je naše i sinova naših dovek" (5. Mojsijeva 29,29). Bog nikada nije otkrio ljudima sve potanko kako je stvarao svet; ljudska nauka nikada neće proniknuti u tajne Svevišnjega. Njegova stvaralačka moć nedokučiva je isto tako kao i Njegovo postojanje.

Bog je dopustio da se posredstvom nauke i umetnosti mlazevi svetlosti izliju na svet; ali ako oni koji za sebe tvrde da su naučnici izlažu ove predmete sa čisto ljudskog gledišta, oni će nesumnjivo doći do pogrešnih zaključaka. Razmišljanja o stvarima koje su iznad onoga što je otkriveno u Reči Božjoj, može biti bezazleno sve dotle dok naša shvatanja ne dođu u protivrečnost sa činjenicama iznesenim u svetim spisima; ali oni koji ostavljaju Božju Reč i pokušavaju da delo stvaranja objasne na takozvanim "naučnim principima", lutaju nepoznatim okeanom bez karte i kompasa. I najveći umovi, ako se u svom pokušaju da odrede granicu između nauke i otkrivenja ne rukovode Rečju Božjom, sigurno će se zaplesti i naći u zabuni. Pošto su Tvorac i Njegova dela toliko iznad njihove moći poimanja da nisu u stanju da to objasne prirodnim zakonima, oni biblijsku istoriju smatraju nepouzdanom. Oni koji sumnjaju u verodostojnost zapisa Starog i Novog zaveta, biće navedeni da odu i za korak dalje - da sumnjaju i u postojanje Boga; i onda, izgubivši lenger, ostaju prepušteni sami sebi da bi se razbili o hridine neverovanja.

Takvi gube jednostavnost vere. Vera u božanski autoritet svete Božje Reči treba da bude nepokolebljiva. Ljudsko znanje je nepouzdan. Oni koji u sve sumnjaju, koji Bibliju čitaju samo zato da bi cepidlačili i kritikovali, mogu nepotpunim shvatanjem i Biblije i nauke, tvrditi da su u njima našli protivrečnosti. Međutim, kad se pravilno shvate, Biblija i nauka su u savršenom skladu. Mojsije je pisao pod vođstvom Svetog Duha, i pravilno primenjena teorija geologije nikada neće doći do takvih otkrića koja se ne bi mogla složiti sa njegovim navodima. Svaka istina, i u prirodi i u otkrivenju, dosledna je sebi u svakom svom ispoljavanju.

U Reči Božjoj postavljaju se mnoga pitanja na koja ni najučeniji ljudi neće moći da odgovore. Naročito se skreće pažnja na činjenicu da i u najobičnijim pojavama svakodnevnog života ima tajni koje ljudski um, pored sve mudrosti kojom se tako razmetljivo hvališ, nikada neće potpuno shvatiti.

Ipak ljudi od nauke misle da mogu shvatiti Božju mudrost u vezi s onim što je On učinio ili što može da učini. Veoma je rasprostranjena ideja da je Bog svojim zakonima sam sebi vezao ruke. Ljudi ili poriču postojanje Boga ili o Njemu ništa neće da znaju, ili pak uobražavaju da sve mogu objasniti, pa čak i delovanje Njegovog Duha na ljudsko srce, i oni više ne poštuju Njegovo ime niti se plaše Njegove sile. Oni ne veruju u natprirodnost, niti shvataju Božje zakone i Njegovu beskonačnu moć da preko njih sprovodi svoju volju. Uobičajeni izraz "zakoni prirode" obuhvata ono što su ljudi uspeali da pronađu i otkriju u vezi sa zakonima koji vladaju u svetu prirode; međutim, kako je ograničen i skućeno njihovo saznanje, a kako je ogromna oblast u kojoj Tvorac može da deluje u skladu sa svojim zakonima, a ipak potpuno nedokučivo za um ograničenih smrtnika!

Mnogi uče da materija ima životnu snagu - da su joj date izvesne osobenosti i da je zatim ostavljena da deluje sopstvenom energijom koja je neodvojiva od nje, i da se priroda u svom delovanju pokorava utvrđenim zakonima u koje se čak ni sam Bog ne meša niti može da utiče na njih. To je lažna nauka, nešto što se ne može potkrepiti Božjom Reči. Priroda je samo Tvorčev sluga. Bog nikada nije ukidao svoje zakone niti je radio protiv njih, već se stalno koristi njima kao svojim instrumentima. Priroda svedoči o prisustvu i delotvornoj energiji jednog razumnog bića koje deluje preko nje i vlada njenim zakonima. U prirodi je prisutno neprekidno delovanje Oca i Sina. Hristos kaže: "Otac moj doslije čini, i ja činim" (Jovan 5,17).

U pesmi hvale koju je Nemija zapisao, Leviti su pevali: "Ti si sam Gospod, Ti si stvorio nebo, nebesa nad nebesima i svu vojsku njihovu, zemlju i sve što je na njoj... Ti oživljavaš sve to i vojska nebeska Tebi se klanja" (Nemija 9,6). Što se tiče stvaranja ovog sveta, delo Božje je u tom bilo potpuno i savršeno. Jer "su dela i bila gotova od postanja svijeta" (Jevrejima 4,3). Ali se Njegova snaga ispoljava u stalnom održavanju Njegove tvorevine. Naizmenični otkucaji pulsa i dah za dahom ne slede zato što se mehanizam jednom stavljen u pokret sam od sebe i dalje kreće, već svaki dah i svaki

otkucaj srca predstavljaju očevidan dokaz o sveobuhvatnoj brizi Onoga čijom silom živimo i mičemo se i jesmo (Dela 17,28). Zemlja ne donosi iz godine u godinu obilje svojih plodova i proizvoda, niti se bez prestanka kreće oko Sunca zato što je goni neka sila koja postoji u njoj samoj. Božja ruka vodi planete i održava ih na njihovim tačno određenim putevima po nebu. On "izvodi vojsku svega toga na broj i zove svako po imenu, i velike radi sile Njegove i jake moći ne izostaje nijedno" (Isaija 40,26). Zahvaljujući Njegovoj sili buja i razvija se biljni svet, i samo na taj način se pupoljak razvija u list. On "čini te raste na gorama trava" (Psalam 147,8), Njegovom silom doline postaju plodne. "Sve zverje šumsko... traži od Boga hrane sebi" (Psalam 104,20.21). Sve živo na zemlji od najmanjeg insekta pa do čoveka, stalno zavisi od brige Njegovog providenja. Prema divnim rečima psalmiste: "Sve Tebe čeka da im daješ hranu na vreme. Daješ im, primaju; otvoriš ruku svoju, site se dobra" (Psalam 104,27.28). Njegova reč vlada stihijama prirode. "On zastire nebo oblacima, sprema zemlji dažd... daje snijeg kao vunu, sipa inje kao pepeo" (Psalam 147,8.16). "On kada pusti glas svoj, buće vode na nebesima, podiže paru sa krajeva zemaljskih, pušta munje sa daždom, i izvodi vjetar iz staja Njegovih" (Jeremija 10,13).

Bog je temelj svega što postoji. Svaka istinska nauka u skladu je sa Njegovim delima; svako pravo obrazovanje vodi čoveka poslušnosti prema Njegovoj vladavini. Nauka iznosi na videlo stalno nova čuda, ona uspeva da se vine u daleke visine i da istražuje uvek nove dubine; ali njena traganja ne iznose ništa što bi bilo suprotno božanskom otkrivenju. U težnji da potkrepi lažne predstave o Bogu, neznanje može da se poziva na nauku, ali se knjiga prirode i pisana Božja Reč međusobno ne isključuju; već naprotiv, jedna drugu dopunjuju i osvetljavaju. To nas navodi da prema Tvorcu gajimo duboko poštovanje i da u Njegovu Reč imamo poverenja na osnovu zdravog razuma.

Među smrtnicima nema bića koje bi moglo u potpunosti da shvati postojanje, moć, mudrost, ili dela Onoga koji nema ni početka ni kraja. Jedan od svetih pisaca kaže: "Možeš li ti tajne Božje dokučiti, ili dokučiti savršenstvo Svemogućega? To su visine nebeske, šta ćeš učiniti? Dublje je od pakla (bezdana), kako ćeš pozna? Duže od zemlje šire od mora" (Jov 11,7-9). Ni najznačajniji ovozemaljski umovi ne mogu istraživanjem da dokuče i shvate Boga. Mogu ljudi još mnogo da istražuju i neprekidno da uče novo i novo, ali iznad svega toga još uvek ostaje beskonačnost.

O Božjoj moći i Njegovoj veličini svedoče dela koja je on stvorio. "Nebesa objavljuju slavu Božju, o delu ruku njegovih nebeski svod govori" (Psalam 19,1). Oni koji pisanu Božju Reč uzmu za svog savetnika naći će u nauci pomoćno sredstvo da lakše shvate Boga. "Jer što se na Njemu ne može videti, od postanja sveta moglo se poznati i videti na stvorenjima, i Njegova večna sila i božanstvo" (Rimljanima 1,20).

VAVILONSKA KULA

(1. Mojsijeva 9,25-27; 11,1-9)

Da bi opustošenu zemlju koja je Potopom nedavno bila očišćena od moralne izopačenosti, ponovo naselio ljudima, sačuvao je Bog samo jednu porodicu, članove domaćinstva Nojevog, čoveka za kojega je sam rekao: "Jer te nadoh pravedna pred sobom ovoga veka" (1. Mojsijeva 7,1). Ipak se u trojici Nojevih sinova ubrzo razvila razlika isto tako velika kakva se u svetu mogla videti i pre Potopa. U Simu, Hamu i Jafetu, koji su imali da budu osnivači roda ljudskog, mogao se unapred naslutiti karakter njihovih potomaka.

Govoreći pod uticajem božanskog nadahnuća Noje je prikazao istoriju triju velikih loza koje su imale da vode poreklo od ove trojice, kao otaca budućeg čovečanstva. Govoreći o potomcima Hamovim, rekao je: "Proklet da je Hanan, i da bude sluga slugama braće svoje!" Hamov neprirodni prestup pokazuje da je ono poštovanje koje je kao sin dugovao svome ocu, već odavno bilo iščezlo iz njegove duše. Osim toga, ovaj prestup je otkrio nečistotu i niskost njegovog karaktera. Te rdave osobine ovekovečene su u Hamu i njegovim potomcima koje su, zbog njihovih stalnih prestupa, snalazile Božje kazne.

S druge strane, poštovanje koje su Sim i Jafet ispoljili prema svome ocu, a time i prema božanskim uredbama, obećavalo je lepšu budućnost njihovom potomstvu. U pogledu ovih sinova otac je rekao: "Blagosloven da je Gospod Bog Simov i Hanan da mu bude sluga! Bog da raširi Jafeta da živi u šatorima Simovim, a Hanan da im bude sluga!" Iz kolena Simovog trebalo je vodi svoje poreklo izabrani narod Božjeg zaveta, i loza obećanog Iskupljenja. Simov Bog je imao da bude samo Onaj koji je sve stvorio, i od njega su imali da vode svoje poreklo Avram i narod Izrailja, iz kojega je trebalo da se pojavi i sam Hristos. "Blago narodu u kojega je sve ovako! Blago narodu u kojega je Gospod Bog!" (Psalam 144,15). A Jafet treba da živi u šatorima Simovijem. Jafetovim potomcima je naročito bilo namenjeno da učestvuju u blagoslovima Jevandelja.

Hamovi potomci su se spustili do najnižeg oblika neznaboštva. Iako su proročanskom kletvom bili osuđeni na robovanje, zla kob je ipak vekovima bila odlagana. Bog ih je pored sve njihove

nepobožnosti i izopačenosti podnosio sve dok nisu prešli granicu Njegovog božanskog strpljenja. Tada su bili lišeni svega što su imali i postali sluge potomcima Sima i Jafeta.

Nojevo proročanstvo nije bilo neka samovoljna pretnja gnevom ili objavom milosti. To proročanstvo nije određivalo karakter ili sudbinu njegovih sinova, ali je pokazivalo kakve će biti posledice životnog puta koji su oni svaki za sebe ponaosob birali, i karaktera koji su razvijali. Ono je, uzimajući u obzir njihov karakter i ponašanje, predstavljalo izraz Božje namere s njima i njihovim potomstvom. Deca, po pravilu nasleđuju sklonosti i težnje svojih roditelja, i ugledaju se na njihov primer; tako se gresi roditelja ponavljaju kod dece i potomaka iz naraštaja u naraštaj. Tako se i Hamovo nepoštovanje i niskost ponavljalo u njegovom potomstvu, donoseći im prokletstvo tokom mnogih naraštaja. "Jedan grešnik kvare mnogo dobra" (Propovednik 9,18).

S druge strane, koliko je bogato bila nagrađena Simova pažnja prema ocu i koliki se niz istaknutih svetih ljudi pojavljuje u njegovom potomstvu! "Zna Gospod dane bezazlenima" i "na natražju je njegovu blagoslov" (Psalam 37,18.26). "I tako znaj da je Gospod Bog tvoj, Bog veran koji drži zavjet svoj i milost svoju do hiljadu koljena onima koji Ga ljube i drže zapovesti Njegove" (5. Mojsijeva 7,9).

Nojevi potomci su za izvesno vreme ostali da žive između planina gde se kovčeg zaustavio. Kad su počeli da se namnožavaju, otpadništvo je ubrzo dovelo do odvajanja. Oni što su želeli da zaborave na svoga Tvorca i da odbace ograničenja nametnuta Njegovim zakonom, osećali su stalno da im smeta učenje i primer njihovih bogobojažljivih saplemenika, i posle izvesnog vremena konačno su odlučili da se odvoje od onih koji su služili Bogu. Stoga su se povukli u dolinu Senar, na obalama reke Eufkrat. Privučeni lepotom položaja i plodnošću tla odlučili su da ovu ravnicu učine svojom postojbinom.

Rešili su da tu podignu grad i u njemu kulu zaprepašujuće visine, pošto je trebalo da ona predstavlja pravo čudo sveta. Taj poduhvat je preduzet sa namerom da se spreči raseljavanje naroda po naseobinama. Bog je ljudima naredio da se razidu po svoj zemlji, da je ponovo napune i ovladaju njom; međutim, ovi graditelji Vavilona su odlučili da svoju zajednicu učine jedinstvenom i da osnuju monarhiju koja će kasnije pokoriti celu zemlju. Tako bi njihov grad postao prestonica sveopšteg svetskog carstva; svojom slavom i lepotom privlačio bi pažnju i izazivao divljenje celog sveta, i predstavljao ponos i diku slavnih graditelja. Veličanstvena kula, koja bi dopirala do neba, zamišljena je da ostane kao spomenik mudrosti i moći njenih graditelja i da njihovu slavu večito prenosi s naraštaja na naraštaj.

Stanovnici doline Senar nisu verovali u Božji zavet da neće više pustiti Potop na zemlju. Mnogi od njih su tvrdili da Bog i ne postoji, a Potop pripisivali posledicama prirodnih pojava i uzroka. Drugi su opet verovali u neko nadmoćno biće koje je, po njihovom svedočenju uništilo prepotopni svet, ali se njihovo srce, kao i nekad Kajinovo, bunilo protiv Njega. Jedan od ciljeva koji su sebi postavili prilikom građenja kule bilo je održavanje lične bezbednosti u slučaju ponovnog Potopa. Time što su nameravali da kulu podignu daleko više od nivoa do kojeg je dopirala voda Potopa, mislili su da će izbeći svaku moguću opasnost. A pošto bi na taj način bili u mogućnosti da dopru u oblast oblaka, ponadali su se da će tako moći da utvrde i uzrok Potopu. Celokupni poduhvat je zamišljen tako da još više uzdigne gordost njegovih projektanata, i da misli budućih pokoljenja odvraća od Boga vodeći ih idolopoklonstvu.

Kad je kula bila delimično izgrađena, jedan deo je bio predviđen za stanove graditelja; ostale, sjajno uređene i ukrašene odaje bile su posvećene njihovim lažnim bogovima. Ljudi su se radovali svojim uspesima i slavili bogove od srebra i zlata, suprotstavljajući se gospodaru neba i zemlje. Iznenada u poslu koji je tako uspešno napredovao nastade zastoj. Anđeli su bili poslani da ometu namere graditelja. Kula je već bila dostigla zavidnu visinu pa je radnicima na vrhu bilo nemoguće da neposredno opšte sa onim na podnožju; zbog toga su na raznim mestima bili postavljeni ljudi čiji je zadatak bio da lančano prenose od jednih do drugih naloge koji je materijal potreban i razna uputstva u vezi sa izvođenjem radova. Dok su poruke na taj način prenošene od jednog do drugog, jezik im je bio pometen, tako da je tražen materijal koji uopšte nije bio potreban, a zahtevi postavljeni na taj način donosili su nešto sasvim suprotno od onog na šta se mislilo. Nastala je zabuna i zaprepašćenje. U celokupnom poslu nastao je zastoj. Svaka dalja saradnja je bila onemogućena. Graditelji nikako nisu mogli da sebi objasne ovaj neobični nesporazum i u svojoj pometnji i besu, počeli su da prebacuju krivicu jedan na drugoga. Tako se njihov savez završio svadom i krvoprolićem. Za dokaz Božjeg negodovanja, munje s neba su razorile gornji deo kule i oborile gač na zemlju. Tako su ljudi morali da osele i uvide da na nebu postoji Bog koji vlada čitavim svemirom.

Do tog vremena su svi ljudi govorili jednim istim jezikom. Tada su se, svi oni koji su mogli međusobno da se sporazumevaju, izdvojili u posebne grupe i razišli se svaki na svoju stranu. "Tako ih Gospod rasu odande po svoj zemlji." To razilaženje je doprinelo da

se ljudi rasele po zemlji; tako se Božja namera ipak ostvarila i to upravo onim sredstvima kojima su ljudi pokušali da spreče i onemoguću njeno ostvarenje.

Međutim, koliki je to bio gubitak za one koji su se suprotstavili Bogu! Njegova je namera bila da ljudi, kad se razidu u razne krajeve zemlje da bi osnivali nacije, ponesu sobom i saznanje o Njegovoj volji, kako bi svetlost istine mogla da se prenosi nastupajućim naraštajima u svom nesmanjenom sjaju. Noje, taj verni propovednik pravde, živio je posle Potopa još trista i pedeset godina, a Sim pet stotina godina. To je njihovim potomcima pružilo priliku da se neposredno upoznaju s Božjim zahtevima i sa istorijom o Njegovom postupanju s njihovim precima. Međutim, oni nisu želeli da sačuvaju saznanje o Bogu, a pometnjom jezika im je, u velikoj meri, bilo onemogućeno neposredno opštenje sa onima koji su mogli da im prenesu svetlost.

Graditelji Vavilona su u sebi gajili duh nezadovoljstva i pobune protiv Boga. Umesto da se sa zahvalnošću opominju Njegove milosti ispoljene prema Adamu i Njegovog, isto tako na milosti zasnovanog zaveta sa Nojem, oni su se žalili na Njegovu strogost ispoljenu u tome što je prve ljude izagnao iz Edema i što je svet uništio Potopom. Međutim, dok su gundali protiv Boga kao samovoljnog i strogog sudije, sami su prihvatili sistem najsvirepije tiranije. Sotona se trudio da izazove prezir i nepoštovanje prema sistemu prinošenja žrtava koje su simbolično predstavljale Hristovu smrt; a kad su misli naroda bile pomračene idolopoklonstvom, naveo ih je da sistem prinošenja žrtava tako izvitopere da su svoju rođenu decu prinosili na žrtvu lažnim bogovima. Kada su se ljudi odvojili od Boga, tada su božanske osobine - pravda, čistota i ljubav - bile potisnute tlačenjem, nasiljem i svirepim nečovještvom.

Stanovnici Vavilona su odlučili da osnuju vladavinu koja bi bila nezavisna od Boga. Međutim, među njima je ipak bilo i takvih koji su se bojali Gospoda, ali su bili obmanuti tvrđenjem bezbožnika i upleteni u njihove planove. Radi tih pobožnih ljudi Bog je odlagao svoje kazne i dao ljudima vremena da otkriju svoj pravi karakter. Kada se otkrilo šta oni nameravaju, sinovi Božji su nastojali da ih od toga odvrte, ali su ovi bili potpuno jedinstveni u svom poduhvatu koji je predstavljao drsko izazivanje neba. Da oni u ovom nisu bili sprečeni, svet bi se moralno potpuno izopačio još u svom detinjstvu. Njihov savez se zasnivao na pobuni; to bi bilo jedno carstvo stvoreno da uzvisi njih same, a ne da se u njemu slavi i poštuje Bog. Da se tom svezi nisu stalo na put, zavlada bi surova sila i pravo jačega; a pravda, mir, sreća i bezbednost, bili bi prognani sa zemlje. Umesto božanskih pravila koja su "sveta i pravedna i dobra" (Rimljanima 7,12), ljudi su silom hteli da postave zakone koji odgovaraju namerama njihovog sebičnog i svirepog srca.

Oni što su se bojali Gospoda molili su se najusrdnije da On posreduje. "I Gospod side da vidi grad i kulu, što zidahu sinovi čovečiji." Bog je iz milosrđa prema svetu osujetio namere onih što su gradili kulu i srušio spomenik njihove drskosti. Iz milosti im je pomeo jezike da bi na taj način onemogućio njihove pobunjeničke namere. Bog dugo ima strpljenja sa ljudima i podnosi njihovu izopačenost, ostavljajući im dovoljno vremena da se pokaju, ali On zapaža svaki njihov pokušaj da zbace autoritet Njegovih pravednih i svetih zakona. S vremena na vreme nevidljiva ruka koja drži skiptar vlasti podiže se da bi sprečila širenje bezbožnosti i bezakonja. Pruženi su neosporni dokazi da Tvorac svemira, Onaj čijoj mudrosti, ljubavi i istini nema ni početka ni kraja, zaista ima vrhovnu vlast na nebu i na zemlji i da niko ne može nekažnjeno prkositi Njegovoj sili.

Planovi graditelja Vavilona završili su se sramnim porazom. Spomenik njihove gordosti ostao je spomenik njihove ludosti. Pa ipak, ljudi nastavljaju da idu istim putem - oslanjajući se samo na sebe i odbacujući Božji zakon. To je ono načelo koje je Sotona pokušao da nametne još na nebu, isto ono čime se Kajin rukovodio kad je doneo svoj prinos.

I danas ima ljudi koji podižu kule. Nevernici svoje teorije izgrađuju na tobožnjim zaključcima nauke odbacujući pri tom Božje otkrivenje izraženo u Njegovoj Reči. Usuduju se da izriču svoje mišljenje i sud o Božjoj moralnoj vladavini; preziru i omalovažavaju Njegov zakon i hvalešu se da im osim ljudskog razuma ništa više nije potrebno. I pošto "nema odmah osude za zlo delo, zato srce sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo" (Propovednik 8,11).

U takozvanom "hrišćanskom svetu" mnogi se odvrćaju od jasnog učenja Biblije i svoje verovanje izgrađuju na ljudskim teorijama i prijatnim izmišljotinama. Oni ukazuju na svoju "kulu" kao na put kojim se može popeti na nebo. I dok uče da grešnik ne mora umreti i da se spasenje može osigurati i bez pokoravanja Božjem zakonu, ljudi se s divljenjem prosto unose u vešto sročene reči takvih govornika. Kad bi oni što tvrde da su Hristovi sledbenici bili voljni da prihvate Božje merilo (Njegov zakon), to bi ih ujedinilo; ali dokle god se ljudskoj mudrosti pridaje veća važnost nego Njegovoj svetoj Reči, postojeća podela, razdor i neslaganje. Postojeća konfuzija današnjih protivrečnih sekti i veroispovesti potpuno odgovaraju izrazu "Vavilon", koji proročanstvo (Otkrivenje 14,8; 18,2) primenjuje na crkve ovih poslednjih dana toliko naklonjene svetu.

Mnogi se trude da sebi stvore nebo sticanjem i obezbeđivanjem bogatstva i vlasti. Oni "pakosno govore o nasilju, oholo govore" (Psalam 73,8), gazeći nogama ljudska prava i omalovažavajući božanski autoritet. Ponosni silnici mogu za izvesno vreme imati veliku silu i vlast, mogu čak biti i uspešni u svemu što predumu, ali će na kraju doživeti samo razočarenje i bedu.

Blizu je vreme kada će Bog voditi istragu. Svevišnji će sići da vidi šta su sinovi ljudski izgradili. Otkriće se Njegova sila, Njegova vrhovna vlast, a dela ljudske oholosti biće bačena u prah. "S neba gleda Gospod, i vidi sve sinove ljudske; a s prestola na kome sedi, pogleda na sve koji žive na zemlji" (Psalam 33,13-14). "Gospod razbija namere neznabošcima, uništava pomisli narodima. Namera je Gospodnja tvrda doveka, misli srca Njegova od kolena na koleno" (Psalam 33,10.11).

GOSPOD POZIVA AVRAMA

(1. Mojsijeva 12)

Posle razilaženja iz Vavilona, idolopoklonstvo je ponovo postalo gotovo sveopšta pojava, i Gospod je okorele prestupnike zakona pustio da idu svojim zlim putevima, a od Simove loze je izabrao Avrama da bude čuvar Njegovog zakona za buduća pokolenja. Avram je odrastao u sredini prožetoj sujeverjem i neznaboštvom. Čak je i porodica njegovog oca, preko koje je bilo sačuvano saznanje o Bogu, popustila pred zavodljivim uticajima koji su je okruživali i "služila drugim bogovima" osim živom Bogu.

Ali se prava vera nije smela ugasiti ni zatrti. Bog je uvek čuvao jedan mali ostatak vernih koji su Mu služili. Adam, Sit, Enoh, Matusal, Noje, čuvali su - u neprekidnoj liniji - dragocena otkrivenja Njegove volje. Idolopoklonstvo ga je mamilo sa svih strana, ali uzalud. Veran među nevernicima, neiskvaren otpadničtvom koje je sve više uzimalo maha, on je istrajno, nepokolebljivo i odano služio jedinom i pravom Bogu. "Gospod je blizu svih koji Ga prizivaju, svih koji Ga prizivaju u istini" (Psalam 145,18). On je Avramu saopštio svoju volju i dao mu jasno saznanje o zahtevima svog zakona i o spasenju omogućenom preko Hrista.

Avramu je bilo obećano, što je ljudima onog vremena posebno bilo drago, da će mu potomstvo biti mnogobrojno i doživeti nacionalnu veličinu. "I učinicu od tebe veliki narod, i blagosloviću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov." Uz to je dobio i obećanje koje je za naslednika vere bilo dragocenije od svega drugog, obećanje da će se iz njegove loze pojaviti i Iskupitelj sveta: "I u tebi će biti blagoslovena sva plemena na zemlji." Ali kao prvi uslov za ispunjenje ovih obećanja, bilo je kušanje njegove vere; od njega se tražila izvesna žrtva.

Poruka Božja upućena Avramu glasila je: "Idi iz zemlje svoje i od roda svojega i iz doma oca svojega u zemlju koju ću ti ja pokazati." Da bi ga Bog mogao osposobiti za njegov veliki budući zadatak - da bude čuvar svetih proročanstva i žive reči Božje, morao je Avram da raskine svaku vezu sa svojim dotadašnjim društvom. Uticaj srodnika i prijatelja ometao bi vaspitanje koje je Gospod nameravao da pruži svome sluzi. Pošto je Avram na naročit način bio povezan s nebom, morao je da živi među strancima. Morao je da izgradi poseban karakter, nešto što se potpuno razlikuje od sveta. Svoje postupke on nije mogao da objasni čak ni svojim prijateljima. Ono što je duhovnog karaktera mogu da shvate samo oni koji su skloni duhovnosti, zato njegovi idolopoklonički srodnici nisu mogli da shvate njegove postupke ni pobude koje su ga na to navodile.

"Verom poslušaj Avram kad bi pozvan da izađe u zemlju koju htede da primi u nasljedstvo, i izađe ne znajući kuda ide" (Jevrejima 11,8). Avramova spremnost da poslušaj bez ikakvog pitanja ili sumnje, predstavlja jedan od najupečatljivijih primera vere koji se mogu naći u celoj Bibliji. Za njega je vera zaista bila "tvrdo čekanje onoga čemu se nadamo, i dokazivanje onoga što ne vidimo" (Jevrejima 11,1). Oslanjajući se na božansko obećanje, bez ikakvog opipljivog jemstva da će se ono doista ispuniti, on je napustio svoj dom, rodbinu i zemlju svojih predaka i iselio se, ne znajući kuda, da bi otišao tamo kuda ga vodi Bog. "Verom se kao stranac nastanio u obećanoj zemlji kao u tuđini i živio je u šatorima sa Isakom i Jakovom, sunaslednicima istog obećanja." (Jevrejima 11,9).

Proba kojoj je Avram ovim bio izložen nije bila nimalo laka, niti je žrtva koja je tražena od njega bila mala. Bilo je jakih veza koje su ga vezivale za zavičaj, rodbinu i prijatelje, ali on nije oklevao niti se ustezao da se odazove Božjem pozivu. On nije u pogledu obećane zemlje postavljao pitanja: da li je zemljište plodno, klima zdrava, ima li ta zemlja pogodnu okolinu i da li pruža priliku za nagomilavanje bogatstva. Bog je rekao, a njegov sluga je imao samo da poslušaj; za njega je najsrećnije mesto na zemlji bilo ono koje mu Bog odredi.

I danas se mnogi kušaju isto tako kao što je nekada kušan i proveravan Avram. Iako oni ne čuju Božji glas kako im govori neposredno s neba, On ih ipak poziva učenjem svoje Reči i događajima svoga providenja. Oni mogu biti pozvani da napuste svoje zanimanje koje im obećava bogatstvo i čast, da se odreknu podesnih i korisnih veza i odvoje od svojih srodnika, da bi krenuli

putem koji, na izgled, pruža samo tegobe, samoodricanje i žrtve. Bog je odredio zadatak koji oni treba da izvrše; međutim, lakši život i uticaj prijatelja i rodbine ometali bi razvoj upravo onih osobina koje su najbitnije za izvršenje tog Bogom određenog zadatka. On ih prizdva od uticaja i podrške ljudi, i navodi ih da osele potrebu Njegove pomoći i da zavise samo od Njega kako bi On mogao da im se otkrije. Ko je spreman da se na poziv Proviđenja odrekne svojih omiljenih planova, porodičnih i drugih prisnih veza i društva? Ko pristaje da se prihvati novih dužnosti i da stupi u nepoznate oblasti da bi nepokolebljiva srca i s voljom radio na delu Božjem, smatrajući dobitkom gubitke podnesene Hrista radi? Onaj ko je voljan da ovako postupi, ima veru Avramovu i moći će da sa njime deli "večnu i od svega pretežniju slavu" (2. Korinćanima 4,17), slavu prema kojoj "stradanja sadašnjega vremena nisu ništa" (Rimljanima 8,18).

Avramu je nebeski poziv prvi put bio upućen dok se još nalazio u "Uru haldejskom", i odazivajući se tom pozivu on je prešao u Haran. Do tog mesta pratili su ga otac i još neki članovi porodice, bez obzira na to što su oni službu pravom Bogu povezivali sa idolopoklonstvom. Tu je Avram ostao sve do Tarine smrti. Međutim, sada mu je božanski glas naredio da napusti mesto gde se nalazio grob njegovog oca i da dalje ide. Njegov brat Nahor, sa članovima svoje porodice, nije mogao da se odvoji od svog zavičaja i od svojih idola. Osim Sare, žene Avramove, jedino se Lot, sin davno preminulog Arana, odlučio da deli sudbinu patrijarhovog putničkog života. Ipak, grupa koja je krenula iz Mesopotamije nije bila tako mala. Avram je imajući tada već velika stada ovaca i goveda, što je na Istoku predstavljalo bogatstvo, bio okružen brojnim skupom odanih slugu i pastira. Napustio je zemlju svojih otaca, da se nikad više u nju ne vrati, i uzevši sa sobom sve što je imao krenuo je "sa svim blagom koje bijahu stekli i s dušama koje bijahu dobili u Haranu". Mnoge od tih duša rukovodile su se obzirima daleko višim nego što su služba i lični interes. Za vreme svog boravka u Haranu, Avram i Sara su svojim primerom mnoge naveli da služe pravom Bogu. Ti ljudi su bili čvrsto vezani za patrijarhovu porodicu i domaćinstvo, prateći ga u obećanu zemlju. "I podoše u zemlju Hanansku, i dodoše u nju."

Prvo mesto u kojem su se zaustavili bilo je Sihem. Avram je svoje šatore razapeo u senkama Moreških hrastova, u širokoj dolini punoj trave, maslinjaka i živih izvora. S jedne strane bilo je brdo Eval, a s druge Garizin. Patrijarh je ušao u divnu i dobru zemlju - "U zemlju potoka, izvora i dubokih voda koje izviru u dolinama i u brdima; u zemlju pšenice i ječma, vinove loze, smokvama i narova, u zemlju maslina i meda" (5. Mojsijeva 8,7-8). Ali za obožavaoca živog Boga je šumovite brežuljke i plodne ravnice pritiskivala teška senka. "Bijehu tada Hananeji u toj zemlji." Stigavši na cilj, Avram je zemlju svojih nada zatekao nastanjenu tuđinskim plemenima i punu idolopoklonstva. U njenim šumarcima je svuda bilo oltara podignutih lažnim bogovima, a na okolnim uzvišicama su ljudska bića bila prinošena na žrtvu lažnim bogovima. Iako se oslanjao na božansko obećanje, ipak mu srce, dok je podizao svoje šatore, nije bilo slobodno od mučnih predosećanja. Tada se "javi Gospod Avramu i reče: Tvome sjemenu daću zemlju ovu." Ovim jemstvom da je božansko prisustvo uvek uz njega i da nije prepušten milosti bezbožnika, njegova vera je bila ohrabrena. "I Avram načini onde žrtvenik Gospodu koji mu se javi." Nastavljajući svoj put sve dalje, uskoro se preselio nedaleko od Vetilja; i tu je takođe podigao oltar i prizvao ime Gospodnje.

Avram, "prijatelj Božji", ostavio nam je jedan dostojan primer. Njegov život je bio život molitve. Gde god bi razapeo svoje šatore, u neposrednoj blizini je podizao i oltar. Pozivajući sve članove svoga domaćinstva da prisustvuju jutarnjoj i večernjoj žrtvi. Kad bi on svoje šatore sklopio i preselio se dalje, oltar je ostajao. Kasnijih godina je bilo mnogo putnika Hananejaca koji su prihvatili pouke od Avrama, i kad god bi koji od njih naišao na ovakav oltar, odmah je znao ko je pre njega bio na tom mestu, i podigavši svoj šator putnik bi odmah popravio i oltar i tu bi se molio Bogu živome.

Avram je produžio svoje kretanje prema jugu, i tada je njegova vera još jednom bila stavljena na probu. Nebo je uskratilo kišu, potoci prestadoše da teku u doline, a trava po ravninama počeo da se suši i vene. Stada ovaca i goveda nisu više nalazila paše, i celoj naseobini zapreti glad. Da li je patrijarh sada posumnjao u vodstvo providenja? Zar se nije čežljivo prisećao obilja haldejskih ravnica? Svi su željno i sa nestrpljenjem čekali da vide što će Avram učiniti, pošto ga je stizao udarac za udarcem. Dokle god je njegova vera izgledala nepokolebljiva, svi su osećali da još ima nade; bili su čvrsto uvereni da je Bog njegov prijatelj i da ga On još uvek vodi. Avram nije mogao da objasni vodstvo Providenja; njegova očekivanja se nisu ostvarila, ali je on ipak čvrsto verovao u obećanje: "Blagosloviću te u ime svoje, proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov." Uz najusrdniju molitvu razmišljao je kako da održi život svoje čeljadi i svojih stada, ali nije dopuštao da nastale okolnosti pokolebaju njegovu veru u Božju Reč. Da bi izbegao glad, uputio se u Misir. On nije raskinuo s Hananom, niti se u svojoj krajnje teškoj nevolji vratio u zemlju haldejsku iz koje je došao i u kojoj se nije znalo za osku-

dicu, već je pokušao da privremeno pribежиште nade što je moguće bliže, ne udaljujući se nipošto od obećane zemlje i nameravajući da se ubrzo vrati u nju, jer ga je tu uputio i sam Bog.

Gospod je u svom Proviđenju pustio da Avrama snade ovo iskušenje da bi ga naučio potčinjavanju, strpljenju i veri - poukama koje su imale da budu zapisane za dobro onih koji će kasnije biti pozvani da podnose patnje i nevolje. Bog svoju decu vodi putem pouzdanje polažu u Njega. On je dopustio da Jova zadese muke i nevolje, ali nije zaboravio na Njega. Dopustio je da ljubljени Jovan bude prognan u samoću pustog Patama, ali se upravo tu sreo sa sinom Božjim i od Njega dobio Otkrivenje ispunjeno prizorima besmrtnе slave. Bog dopušta da iskušenja prosto saleću Njegov narod da bi se istrajnošću u veri i poslušnošću duhovno obogatilo, i da bi svojim primerom mogao postati izvor snage za druge. "Jer ja znam misli koje mislim za vas, govori Gospod, misli dobre, a ne zle" (Jeremija 29,11). Upravo ona iskušenja koja našu veru stavljaju na najtežu probu i izazivaju utisak kao da nas je Bog napustio, treba da nas najviše približe Hristu, kako bismo sve svoje terete položili pred Njegove noge i primili spokojstvo koje će nam on dati u zamenu za sve to.

Bog je svoj narod proveravao u vatrenoj peći nevolja. U plamenu užarene peći se pravo zlato uzvišenog karaktera odvaja od troske. Isus budno prati proces prečišćavanja; On zna šta je potrebno da bi se dragoceni metal očistio, kako bi mogao odsjajivati zracima Njegove ljubavi. Upravo tim teškim kušanjima i proveravanjem, Bog svoje slugе uči i čini krotkima. On vidi da pojedini imaju sposobnosti koje bi se uspešno mogle upotrebiti u njegovom delu, i takve On stavlja na probu; u svom proviđenju On ih dovodi u položaje i okolnosti koji predstavljaju probu i proveravanje za njihov karakter i otkrivaju im nedostatke i slabosti za koje čak ni oni sami nisu znali. On im pruža priliku da te nedostatke otklone i da se osposobe za službu Njemu. Pokazuje im njihove slabosti i uči ih da se oslone na Njega kao na svoju jedinu pomoć i sigurnost. Tako se ostvaruje Njegov cilj. Oni se izgrađuju, vaspitavaju, disciplinuju i pripremaju da ispune veliki zadatak, ono čega radi su im i daju njihove sposobnosti. Kad ih Bog pozove na delo, oni su spremni, a nebeski anđeli mogu da se ujedine sa njima u određenom zadatku koji treba da se izvrši na zemlji.

Za vreme svog boravka u Misiru, Avram je pokazao da ni on nije bio slobodan od ljudskih slabosti i nesavršenosti. Prikrivajući činjenicu da je Sara njegova supruga, ispoljio je nepoverenje u božansku zaštitu, jedan nedostatak one uzvišene vere i hrabrosti koje su tako često i plemenito obeležavale njegov život. Sara je bila žena lepa lica, izrazio belog tena, i on je pomislio da će je tamnopusi Egipćani sigurno poželeti kao lepu strankinju i da se neće nimalo ustručavati da joj ubiju muža, kako bi mogli da je uzmu. To ga je navelo na zaključak da ni najmanje neće zgrešiti ako neistinitom tvrdnjom predstavi Saru kao svoju sestru, jer je ona, u stvari, i bila kći njegovog oca, mada ne i njegove majke. Međutim, to zatajivanje njihovog pravog međusobnog odnosa bila je obmana. Nikakvo odstupanje od stroge ispravnosti ne može biti Bogu ugodno. Time što nije imao dovoljno vere, Avram je Saru izložio velikoj opasnosti. Čuvši za njenu lepotu, misirski car naredi da je dovedu u njegov dvor, nameravajući da je uzme za ženu. Ali je Gospod, u svojoj velikoj milosti, zaštitio Saru, posлавši na carsku porodicu svoju kaznu. Tako je monarh saznao istinu o svemu ovome, i, razočaran što su ga prevarili, prekorio je Avrama i vratio mu ženu rekavši: "Zašto mi to učini?... Zašto si mi kazao: Sestra mi je, te je uzeh za ženu. Sad, eto ti žene, uzmi je pa idi."

Car je mnogo držao do Avrama. Čak ni posle ovoga nije dopustio da se ma šta učini našao ni njemu ni njegovoj čeljadi, već je naredio da ih sigurnosti radi prati straća dokle god se budu nalazili u njegovom dvoru. U to vreme je Misircima zakonom bilo zabranjeno da se mešaju sa stranim pastirima i da s njima jedu i piju. Faraon je ljubazno i velikodušno pustio Avrama da bude slobodan, ali mu je naredio da napusti Misir ne usuđujući se da mu dozvoli dalji boravak. On mu, ne znajući, umalo nije naneo veliku uvredu; ali se Bog umešao i spasao cara da ne učini tako veliki greh. Faraon je u tom strancu video čoveka kojega Bog nebeski ceni i ukazuje mu poštovanje, i plašio se da u njegovom carstvu ostane čovek koji je tako očevito bio pod zaštitom božanske milosti. Ukoliko bi Avram ostao u Misiru, njegovo sve veće bogatstvo i ugled mogli bi da izazovu zavist i pohotu Misiraca, i mogla mu se naneti neka uvreda za koju bi vladar bio smatran odgovornim, pa bi carsku porodicu ponovo snašla kazna.

Opomena data faraonu poslužila je Avramu kao zaštita u njegovim kasnijim odnosima sa neznabožčkim narodima; jer stvar nije mogla ostati u tajnosti, i pokazalo se da Bog kojomu Avram služi štiti svoga slugu, i da bi se svaka uvreda nanenesa njemu osvetila samom počinitelju. Opasno je vredati i zlostavljati nekog ko je dete Nebeskog Cara. Na ovo poglavlje iz Avramovog života misli psalmista kad, govoreći o izabranom narodu, kaže da Bog "karaše za njih careve: ne dirajte u pomazanike moje i prorocima mojim ne činite zla" (Psalam 105,14,15).

AVRAM U HANANU

(1. Mojsijeva 13; 14; 15; 17,1-16; 18)

Avram se vratio u Hanan "vrlo bogat stokom, srebrom i zlatom". Lot je još uvek bio s njim, i ponovo su došli u Vetilj i svoje šatore razapeli pored oltara koji su podigli još onda kada su se tu prvi put zaustavili. Ubrzo su se osvedočili da uvećavanje bogatstva donosi sobom i veće teškoće. Dok su se mučili i bili u iskušenjima, živeli su zajedno i lepo se slagali, a sa blagostanjem se pojavila opasnost koja je pretila da ih zavadi. Pašnjaci nisu bili dovoljno prostrani za mnogobrojna stada ovaca i goveda obojice, a česta trvenja među pastirima dovodila su do raspravljanja i među njihovim gospodarima. Postalo je očividno da se moraju razići. Avram je od Lota bio stariji po godinama, a pravo prvenstva je imao i po srodstvu i po položaju i bogatstvu; ipak je on bio prvi koji je predložio pomirljivo rešenje. Iako mu je svu tu zemlju sam Bog dao, on se velikodušno odrekao tog prava:

"Nemoj da se svađamo ja i ti, ni moji pastiri i tvoji pastiri, jer smo braća", rekao je Avram. "Nije li ti otvorena cela zemlja? Odeli se od mene. Ako ćeš ti na levo, ja ću na desno; ako ćeš ti na desno, ja ću na levo."

U ovome se ispoljila plemenitost i nesebičnost Avramovog duha. Koliko ih ima koji bi pod sličnim uslovima, izlažući opasnosti sve, uporno tražili svoja lična prava i preimućstva! Koliko je porodica koje su se upravo zbog toga rasule! Koliko se skupština razbilo, a delo Božje postalo predmet prezira i podsmeha među nevernicima! "Nemoj da se svađamo ja i ti", kaže Avram, "jer smo braća"; i to ne samo po prirodnom srodstvu već i kao poštovaoci pravog Boga. Deca Božja u celom svetu sačinjavaju jednu porodicu i svi treba da se rukovode istim duhom ljubavi i pomirljivosti. "Bratskom ljubavi budite ljubazni jedan prema drugome. Čašću jedan drugoga većeg činite" (Rimljanima 12,10). To je učenje našeg Spasitelja. Kad bismo uvek prema svakom bez razlike bili prijateljski naklonjeni, i kad bi drugima činili samo ono što želimo da se nama čini, nestalo bi bar polovine zala i nevolja koje život sobom donosi. Duh samouzdizanja je duh Sotone, ali srce u kome se gaji ljubav Hristova imaće i ljubav prema bližnjem, ljubav koja "ne traži svoje" (1. Korinćanima 13,4,5). Takvo srce će poslušati božanski nalog: "Ne gledajte samo na svoju korist nego i na korist drugih" (Filipljanima 2,4).

Iako je Lot za svoje blagostanje imao da zahvali svojoj vezi sa Avramom, ipak nije ispoljio nikakvu zahvalnost prema svom dobročinitelju. Učtivost je nalagala da pravo izbora prepusti Avramu, ali umesto da učini tako, on se trudio da sva preimućstva biranja prigrabi sa sebe. "Tada Lot podiže oči svoje i sagleda svu ravnicu Jordansku, kako celu natapaše reka, beše kao vrt Gospodnji, kao zemlja Misirska, sve do Zagora." Najplodniji predeo u celoj Palestini bila je dolina jordanska koja je posmatrača podsećala na izgubljeni raj, a po lepoti i plodnosti ličila je na ravnice koje natapa Nil, odakle su se upravo bili vratili. Bilo je tu i mnogo divnih i bogatih gradova čije su pijace prepune sveta obećavale uspešnu trgovinu. Zasjepljen izgledima na ovozemaljske dobiti, Lot nije bio u stanju da sagleda moralna i duhovna zla sa kojima se tu morao sresti. Stanovnici te doline "behu nevaljali, i grešiše Gospodu veoma"; ali Lot o tome ništa nije znao, ili je znajući, smatrao da to nije važno. I "izabra sebi svu ravnicu jordansku i otide Lot na istok... premještajući svoje šatore do Sodoma". Kako je malo predviđao užasne posledice svog sebičnog izbora!

Posle razilaženja s Lotom, Avram je još jednom dobio od Gospoda obećanje da će sva ta zemlja pripasti njegovom potomstvu. Uskoro zatim, on je prešao u Hevron, razapeo svoj šator pod Mamrijskim hrastovima, i pored njega podigao oltar Gospodar. Na svežem vazduhu ove visoravni gde ja bilo maslinjaka i vinograda, a po svim okolnim brežuljcima rodnih polja i prostranih pašnjaka, živio je Avram potpuno zadovoljan svojim jednostavnim, patrijarhalnim životom, prepustivši Lotu opasno izobilje i raskoš sedomske doline.

Okolni narodi su poštovali Avrama kao moćnog kneza i mudrog i sposobnog poglavara. On nije susedima uskraćivao svoj uticaj. Njegov život i karakter u upadljivoj suprotnosti sa životom tih idolo-poklonika, vršili su veoma snažan uticaj u prilog istinskoj veri. U svojoj odanosti prema Bogu bio je nepokolebljiv, dok je svojom ljubaznošću i dobronamernošću ulivao poverenje i sticao prijateljstvo, a njegova neizveštačena veličina mu je donosila priznanje i visoko poštovanje.

Svoju veru nije smatrao dragocenim blagom koju treba čuvati tako ljubomorno da u njemu ne može uživati niko sem sopstvenika. Istinska vera se ne može tako smatrati, jer je takvo shvatanje u suprotnosti sa načelima Jevandjelja. Dokle god Hristos boravi u srcu čoveka nije moguće sakriti svetlost njegove prisutnosti niti ta svetlost može da oslabi ili da se ugasi. Naprotiv, ona će iz dana u dan postajati sve blistavija dok magla sebičnosti i greha koja obavija dušu ne iščezne pred svetlim zracima Sunca Pravde.

Pripadnici Božjeg naroda su Njegovi predstavnici na zemlji i Njegova je namera da oni budu svetlost u moralnoj tami koja pokriva ovaj svet. Rasejani širom cele zemlje - po gradovima, varošima i

selima, oni su Božji svedoci, kanali kojima On želi da nevernom svetu prenese znanje o svojoj volji i o čudima svoje milosti. Prema Božjem planu, svi koji treba da učestvuju u velikom spasenju, treba da budu Njegovi misionari. Pobožnost religioznih ljudi predstavlja merilo po kojem ljudi ovog sveta cene Jevandjelje. Strpljivo podnošenje nevolja, primanje blagoslova u zahvalnosti, hrabro odolevanje iskušenjima, ispoljavanje krotкости, dobrote, miloti i ljubavi tako da nam to pređe u naviku - to su videla kojima blista pravi karakter, a on ničega zajedničkog nema sa tamom sebičnog srca u kome nikada nije zablistala svetlost života.

Bogat u veri, plemenit u velikodušnosti, nepokolebljiv u poslušnosti i skroman u jednostavnosti svog putničkog života, Avram je isto tako bio mudar u diplomatiji, a u ratu hrabar i vešt. Iako je bio poznat kao učitelj nove vere, ipak su vladari amorejskih ravnica po kojima je on premeštao svoje šatore, tri cara koji su inače bili braća, ispoljili svoje prijateljstvo prema njemu pozivajući ga da stupi sa njima u savez radi veće bezbednosti, jer je zemlja bila puna nasilja i tlačenja. Uskoro mu se ukazala prilika da iz ovog saveza izvuče korist.

Hodologomor, car Elamskih, je četrnaest godina pre toga prodro u Hanan i potčinio ga. Neki od domorodačkih knezova su se sada odmetnuli, nisu više hteli da služe Elamskom caru, pa je ovaj sa svojim saveznicima ponovo upao u zemlju da bi ih prinudio na pokornost. Pet hananskih careva ujedinili su svoje snage i presreli napadače u dolini Sidimskoj, ali su bili potpuno poraženi. Veliki deo vojske bio je uništen i razbijen, a oni koji su umakli tražili su sklonište po okolnim planinama. Pobednici su opljačkali gradove u dolini i vratili se s bogatim plenom i mnogobrojnim zarobljenicima, među kojima se nalazio i Lot sa svojom porodicom.

Živeći spokojno u senkama mamrijskih hrastova, Avram je od jednog begunca saznao za ishod bitke i nesreću koja je zadesila i njegovog sinovca. U njemu se nije bila zadržala nikakva rdava uspomena na Lotovu surovu nezahvalnost. Sva njegova osećanja ljubavi i sažaljenja probudila su se i on je odlučio da ga mora spasti. Zatraživši, pre svega drugog, božanski savet, Avram se spremio za rat. Iz svog vlastitog logora pozvao je trista osamnaest slugu obučениh za borbu, ljude koji su bili naučeni da se boje Boga, da slušaju svog gospodara i da rukuju oružjem. Njegovi saveznici: Mamrije Eshol i Avnan pridružili su mu se sa svojim četama i zajedno krenuli da progone napadače. Elamljani i njihovi saveznici su bili ulogoreni kod Dana, na severnoj granici Hanana. Opijeni dotadašnjim poredama i ne plašeći se da bi ih već pobede neprijatelj mogao napasti, bezbrižno su se odali pirovanju. Patrijarh je svoje borbene snage podelio tako da se u logor prodire sa svih strana, a prepad je izvršen u toku noći. Takav snažan i neočekivan napad završio se brзом i potpunom pobedom. Car elamski je bio ubijen, a njegova vojska zahvaćena paničnom izbezumljenošću, potpuno je potučena. Lot i njegova porodica, zajedno sa ostalim zarobljenicima, bili su oslobođeni, i u ruke pobednika pao je bogat plen. Za ovaj trijumf se imalo zahvaliti prvo Bogu, pa odmah zatim Avramu. Poštovalac živog Boga je učinio veliku uslugu zemlji u kojoj je živio i pokazao se kao izuzetno hrabar i odvažan čovek. Pokazalo se da pravednost ne znači kukavičluk i da je Avramu njegova vera dala snage i smelosti da se založi za pravdu i da odbrani potlačene. Svojim junačkim delom stekao je veliki ugled i uticaj među okolnim plemenima. Pri povratku mu je na susret izašao car sedomski sa svojom pratnjom, da bi mu ukazao čast kao pobedniku. Molio ga je da blago zadrži, a samo zarobljenike da otpusti. Po ratnim običajima, ratni plen je pripadao pobedniku, ali Avram u ovaj pohod nije krenuo s ciljem da ostvari neku dobit, i odbio je ponude da se koristi tuđom nesrećom; jedino je zahtevao da se njegovim saveznicima da ono na što su imali pravo.

Malo ih je koji bi se u ovakvom iskušenju pokazali tako plemenitim kao Avram. Malo ih je koji bi odoleli iskušenju da se dočepaju bogatog plena. Njegov primer predstavlja ukor za one koji su sebičnog, koristoljubivog i podmitljivog duha. Avram je poštovao zahteve pravde i čovečnosti. Njegov postupak je oličenje biblijskog načela: "Ljubi bližnjega svoga kao sebe samoga" (3. Mojsijeva 19,18). "Dižem ruke svoje" rekao je on, "ka Gospodu Bogu višnjemu, čije je nebo i zemlja, zaklinjući se; ni konca, ni remena od obuće neću uzeti od svega što je tvoje, da ne rečeš: Ja sam obogatio Avrama." Nije hteo da pruži povod da se misli kako je pošao u rat dobitka radi ili da za svoje blagostanje treba da blagodari poklonima ili nečijoj milosti. Bog je obećao da će blagosloviti Avrama i Njemu je trebalo da se pripiše sva čast i slava.

Druga ličnost koja je pred patrijarha kao pobednika izašla sa dobrodošlicom bio je Melisedek, car salimski, koji je doneo hleb i vino da mu osveži vojsku. Kao "sveštenik Boga Višnjega", on je blagoslovio Avrama i zahvalio Gospodu što je preko svog slugu izvršio tako veliko oslobođenje. "I dade mu Avram desetak od svega."

Avram se rado vratio svojim šatorima i stadima, ali su mu dušu obuzimale misli koje donose nespokojstvo. On je bio miroljubiv čovek, izbegavao je svako neprijateljstvo i svađu, koliko god je to bilo u njegovoj moći. S užasom se prisećao strašnog prizora krvo-

prolića koji se odigravao pred njegovim očima. Ali narodi čije je vojske on porazio ponovo će upasti u Hanan, u to nema sumnje, i on će posebno biti predmet njihove osvete. Budući na taj način upleten u nacionalne kavgе, spokojstvo njegovog mirnog života, moralo je biti narušeno. Osim toga, on još nije stupio u posed Hanana kao obećane Zemlje, niti se sada više mogao nadati da će dobiti nasleđnika, kome bi se moglo ispuniti dato obećanje.

Jedne noći ponovo je Avram u viziji čuo Božanski glas: "Ne boj se Avrame, Ja sam štit i plata je tvoja vrlo velika. Ali su zloslutna strahovanja tako teško pritiskala njegov duh da više nije bio u stanju da dato obećanje prihvati sa bezuslovnim poverenjem kao ranije. Molio je da mu se pruži nekakav opipljiv dokaz da će se obećanje zaista ispuniti. A kako se obećanje može ispuniti kad još nije dobio sina? "Šta ćeš mi dati kad živim bez dece... eto meni nisi dao poroda, pa će sluga rođen u kući mojoj biti moj nasleđnik." Predložio je da svog odanog slugu Elijezera usvoji kao sina i da ga učini nasleđnikom svojih dobara. Ali mu je dato čvrsto obećanje da će njegov nasleđnik biti njegov rođeni sin. Zatim mu je bilo rečeno da izađe iz šatora i da pogleda na bezbrojne zvezde koje su svetlucale na nebu. Kad je to učinio, začule su se reči: "Tako će biti sjeme tvoje." I "vero- va Avram Bogu i primi mu se u pravdu" (Rimljanima 4,3).

Patrijarh se još uvek molio za neki vidljivi znak koji bi ojačao njegovu veru, a budućim naraštajima poslužio kao dokaz da će se Božje milostive namere zaista ispuniti. Gospod je pristao da sa svojim slugom učini zavet, pri čemu se poslužio ceremonijalom koji se među ljudima obično primenjivao kao potvrda neke svečane obaveze. Po božanskom uputstvu, prineo je Avram na žrtvu jednu junicu, jednu kozu i jednog ovna, svako od tri godine starosti. Prepolovio ih je po sredini i rasečene delove stavio jedan prema drugom na izvesnom razmaku. Tome je dodao grlicu i golupče, ali njih nije rasekao. Kad je učinio sve to, sa strahopoštovanjem je prošao između razdvojenih delova žrtve i zavetovao se Bogu na večitu poslušnost. Sve do zalaska sunca budno i istrajno je bdio nad telima zaklanih životinja, pazeći da ih ne oskrnave i ne pojedu ptice grabljivice. Kad je sunce zašlo, zaspao je dubokim snom; "i gle strah i mrak velik obuze ga". U snu je čuo glas Božji da ne očekuje da će odmah stupiti u posed obećane zemlje, već mu je skrenuta pažnja na patnje koje će njegovi potomci morati da podnesu pre nego što se konačno nastane i učvrste u Hananu. Bio mu je otkriven plan isкупljenja, u kome Hristova smrt predstavlja veliku žrtvu, a video je Njegov dolazak u slavi. Avramu je isto tako bila pokazana obnovljena zemlja u svojoj edemskoj lepoti, koja će mu biti darovana zauvek, kao konačno i potpuno ispunjenje obećanja.

Kao zalag tog Božjeg zaveta sa ljudima "gle, peć se dimljaše, i plamen ognjeni" - simbol božanskog prisustva - "prolaziše između onih delova", i potpuno ih spali. Još jednom je Avram čuo glas koji je potvrdio da će hananska zemlja biti dana njegovim potomcima "od vode Misirske do vode velike, vode Eufrata".

Kad je Avram proveo u Hananu skoro dvadeset pet godina, javi mu se Gospod i reče: "Ja sam Bog svemoguć, po mojoj volji živi i budi pošten." Patrijarh je u strahopoštovanju pao ničice i slušao dalje: "I učiniću zavet između sebe i tebe, i vrlo ću te umnožiti." Kao spoljni znak ispunjenja tog zaveta, njegovo ime koje se dotad kratko izgovaralo "Avram" promenjeno je tako da se izgovara duže i naglašeno "Avraam", što znači "otac mnogim narodima". I Sarino ime je promenjeno na sličan način, a izgovoreno sa novim naglaskom značilo je "kneginja" jer, reče božanski glas, "blagosloviću je i biće mati mnogim narodima, i carevi narodima izići će od nje".

U to vreme je Avramu dat obred obrezanja "kao pečat prave vere koju imaše u neobrezanju" (Rimljanima 4,11). To je za patrijarha i njegove potomke imao da bude znak da su posvećeni službi Božjoj i izdvojeni od idolopoklonika, i da ih Bog prihvata kao svoje osobito blago. Tim obredom oni su se obavezali da će verno ispunjavati uslove zaveta učinjenog sa Avramom. Nisu smeli da sklupaju bračne veze sa neznabošcima, jer bi time izgubili strahopoštovanje prema Bogu i Njegovom svetom zakonu, izložili bi se iskušenju da učestvuju u grešnim običajima neznabožaca i uvučeni u idolopoklonstvo.

Bog je Avramu ukazao veliku čast. Nebeski anđeli su mu se javljali i razgovarali sa njim kao što razgovara prijatelj sa prijateljem. Kad je trebalo izvršiti presudu nad Sodomom, to se od njega nije tajilo, i on je imao da bude zastupnik grešnika pred Bogom. Njegovo opštenje sa anđelima pokazuje isto tako lep primer gostoljubivosti.

Jednog vrelog letnjeg popodneva sedeo je patrijarh na vratima svog šatora i posmatrajući mirnu panoramu predela pred sobom, zapazio u daljini tri putnika kako se približuju. Pre nego što su se približili njegovim šatorima, stranci su zastali, kao da se dogovaraju šta treba da učine. Ne čekajući da ga zamole za gostoprimstvo Avram je brzo ustao i, pošto su se izgleda zaputili drugim pravcem, požurio je da ih sa velikom ljubaznošću privoli da mu učine čast time što će svratiti k njemu da se osveže. Svojim rukama doneo je vode da operu noge prašnjave od pešačenja. Sam je odredio čime će ih poslužiti i dok su se oni odmarali u prijatnom hladu, spremio im je jelo pa je iz poštovanja stajao pored njih dok su jeli i uživali u nje-

govom gostoprimstvu. Ovaj izraz učtivosti Bog je smatrao dovoljno značajnim da bi bio zapisan u Njegovoj Reči; i hiljadu godina kasnije, nadahnuti apostol misleći upravo na to, piše: "Gostoljubivosti ne zaboravljajte, jer neki i ne znajući iz gostoljubivosti primiše anđele na konak" (Jevrejima 13,2).

Avram je u svojim gostima video samo tri umorna putnika, ne pomišljajući da je među onima koje je posluživao bio i Onaj koji je nepogrešiv. Međutim, sad se otkrio pravi karakter nebeskih vesnika. Iako su na put krenuli kao vesnici gneva, oni su Avramu, čoveku vere, prvo govorili o blagoslovima. Iako je Bog strog da žigoše zlo i kazni prestupnike, On ne nalazi neko uživanje u osveti. Delo uništavanja je "neobičan posao" za onoga čija je ljubav beskraja.

"Gospod je blizak s onima koji ga se boje." (Psalam 25,14). Avram je poštovao Boga, ali je i Gospod poštovao i njega upućujući ga u svoje savete i otkrivajući mu svoju volju. "Kako bih tajio od Avrama?" rekao je Gospod. "Vika je u Sodomu i Gomoru velika i grijeh je njihov grdan. Zato ću sići da vidim da li sve čine kao što vika dođe preda me, ako li nije tako da znam." Bog je veoma dobro znao veličinu greha sedomskih, ali se izrazio rečima razumljivim za ljude, kako bi mogla da se shvati pravednost Njegovog postupka. Pre no što je nad prestupnicima izvršena presuda, On je bio spreman da sam ode k njima da još jednom ispita njihov način života i da im, ukoliko nisu prešli granice božanske milosti, pruži priliku za pokajanje.

Dvojica od nebeskih vesnika su otišla, ostavivši Avrama nasamo sa Onim za koga je sada znao da je Sin Božji. I čovek vere se najusrdnije zauzeo za stanovnike Sodoma. Jednom ih je spasio svojim mačem, a sada se trudio da ih spase svojim molitvama. Lot je sa svojom porodicom još uvek živeo tamo, a nesebična ljubav koja je Avrama nagnala da ih spasava od Elamljana, sada je činila sve što se učiniti moglo da ih, ako je to volja Božja, spase od oluje božanske presude.

U dubokom strahopoštovanju i poniznosti izložio je on svoju molbu: "Gle, sad bih progovorio Gospodu, ako i jesam prah i pepeo." Nije se dičio samopouzdanjem, niti razmetao svojom pravdom. Pravo na milost nije polagao na osnovu svoje poslušnosti ili žrtava koje je podneo vršeći volju Božju. Osećajući se i sam grešnikom, zalagao se za grešnike. Takav duh treba da poseduju svi koji pristupaju Bogu. Avram je ispoljio onakvo poverenje, kakvo pokazuje dete kada za nešto moli voljenog oca. Prišao je sasvim blizu nebeskom vesniku i najusrdnije uporno ponavljao svoju molbu. Iako je Lot bio jedan od doseljenika u Sodomu, on nije učestvovao u bezakonju njegovih stanovnika. Avram je mislio da u toj mnogoljudnoj varoši mora biti još i drugih poštovalaca pravoga Boga. Imajući to u vidu, preklinjao je: "Ti nikada ne bi tako postupio i pogubio pravednika zajedno sa zlim, tako da se pravednom desi isto što i zlom! Zar Sudija cele zemlje neće činiti ono što je pravo?" Avram nije molio samo jednom, već više puta. Videći da njegove molbe nailaze na odgovor, ohrabrio se i produžio da moli sve dok nije dobio garanciju da će grad biti pošteđen ako bi se u njemu našlo samo deset pravednika.

Avramova molitva je bila prožeta ljubavlju prema dušama koje su bile osuđene na propast. Dok je osećao odvratnost prema gresima izopačenih stanovnika tog grada, on je želeo da se ti grešnici spasu. Njegovo tako duboko i iskreno interesovanje i zalaganje za stanovnike Sodoma pokazuje koliko bismo zabrinutost mi morali da osećamo za nepokajane. Greh treba mrzeti, ali grešnika treba voleti i imati prema njemu samilosti. Svuda oko nas nalaze se duše koje beznadežno odlaze u propast, strašnu isto tako kao što je bila i ona što je snašla i Sodom. Svaki dan za nekoga znači svršetak vremena probe i kušanja. Svakog trenutka neki prelaze granicu iza koje milost više ne dopire. A gde su glasnici opomene i usrdnog preklinjanja koji bi pozvali grešnika da izbegne tu strašnu sudbinu? Gde su ruke ispružene da ga otrgnu od smrti? Gde su oni koji bi se u poniznosti i istrajnoj veri molili Bogu za njega?

Duh koji je Avram ispoljio je duh Hristov. Sin Božji je i sam najiskreniji posrednik za dobro grešnika. On, koji je platio veliku cenu za njihovo isкупljenje, zna prednost ljudske duše. On je prema grehu osećao odvratnost kakva može da postoji samo u besprekorno čistoj duši, ali je prema grešniku ispoljavao ljubav koju samo beskraja dobrota može da shvati. U svojim samrtničkim mukama na krstu, dok je i sam bio pod strašnim teretom greha celog sveta, On se za svoje ubice i sve one što su ga ismejavali molio: "Oče, oprostimo im, jer ne znaju šta čine" (Luka 23,34).

Apostol Jakov za Avrama kaže: "I prijatelj Božji nazva se" (Jakov 2,23); a apostol Pavle kaže za njega da je "otac svih koji veruju" (Rimljanima 4,11). Božje svedočanstvo o vernom patrijarhu glasi: "Avram je slušao glas moj, i čuvao zapovesti moje, pravila moja i zakone moje." A na drugom mestu kaže: "Jer znam da će zapovediti sinovima svojim i domu svojem nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro, da bi Gospod navršio na Avramu što mu je obećao." Za Avrama je bila velika čast što je bio pozvan da bude otac nacije koja će vekovima biti čuvar i poverenik Božje istine namenjene ovom svetu - nacije preko koje svi narodi na zemlji treba da budu blagosloveni dolaskom obećanog

Mesije. Ali Onaj koji je patrijarha pozvao na ovo i ukazao mu tu veliku čast, našao ga je dostojnim toga. To su reči koje je izgovorio Gospod. Onaj koji "pomisli razume izdaleka" i o ljudima pravilno sudi, rekao je: "Jer znam za njega." Nikada Avram nije odstupio od istine iz sebičnih pobuda. Uvek se držao zakona i postupao pravedno i ispravno. I ne samo što se on sam bojao Boga, već je razvijao i podizao veru i u svome domu. Učio je pravdi i ispravnosti i članove svoje porodice. Božji zakon je bio pravilo njegovog doma.

Avramovo domaćinstvo je obuhvatalo više od hiljadu duša. Oni koji su pod uticajem njegovog učenja odlučili da služe pravom i jedinom Bogu, nalazili su u Njegovom logoru svoj dom; i tu su kao u nekoj školi primali pouke kojima su se pripremali da postanu predstavnicima prave vere. Zbog toga je na Avramu počivala velika odgovornost. On je obučavao starešine domova i njegov način rukovođenja se na taj način prenosio i u domaćinstva kojima su oni imali da upravljaju.

U prvo vreme je otac bio gospodar i sveštenik u porodici, a sinovi i kćeri bi mu se pokoravali poštujući njegov autoritet čak i onda kad je već i svako od njih osnovao svoju porodicu. Njegovi potomci su bili naučeni da u njega gledaju kao u svog starešinu i u verskim i u ovozemaljskim pitanjima. Avram je nastojao da ovekoveči taj patrijarhalni sistem upravljanja, pošto je on znatno doprinosio da se sačuva znanje o Bogu. Bilo je potrebno da se članovi porodice povežu međusobno, kako bi izgradili bedem protiv idolopoklonstva koje je bilo veoma rasprostranjeno i duboko ukorenjeno. Svim mogućim sredstvima koja su mu stajala na raspolaganju, Avram se trudio da stanovnike svog logora sačuva da se ne mešaju s neznabošcima i da ne gledaju njihove idolopokloničke običaje, jer je znao da će prisnost sa zlom i neprimetno iskvartiti i oslabiti odanost istinskim načelima. Najveća mu je briga bila da iz uma onih koje je poučavao isključi svaki oblik lažne vere i da im živo predoči veličanstvo i slavu živog Boga, kao onoga kome se javno treba moliti.

Mudro je to sam Bog uredio izdvojivši svoje verne, koliko god je moguće od svake veze s neznabošcima, i učinivši ih samostalnom nacijom koja nije imala ništa zajedničko sa ostalim narodima. On je pozvao Avrama da se odvoji od svojih idolopokloničkih srodnika kako bi patrijarh mogao članove svoje porodice da vaspitava nesmetano od zavodljivih uticaja kojima bi bio okružen u Mesopotamiji, i kako bi njegovi potomci iz naraštaja u naraštaj mogli da sačuvaju pravu veru u svoj njenoj čistoti.

Ljubav prema svojoj deci i članovima svog domaćinstva, navela je Avrama da čuva njihova verska ubeđenja, da im znanje o božanskim uredbama i zakonima prenese kao najsvetiji zavet koji je mogao da ostavi njima, a preko njih i svemu svetu. Svi su bili poučeni da se nalaze pod vlašću Boga koji je na nebu. Roditelji nisu smeli da zapostavljaju svoju decu i da na njih vrše pritisak, a deca nisu smela da budu neposlušna. Božji zakon je svakom propisao dužnosti, i sreća i blagostanje mogu se obezbediti samo pokoravanjem tom zakonu.

Svojim ličnim primerom, tihim uticajem svog svakodnevnog života, pružao je stalnu pouku. Nepokolebljiva čestitost, čovekoljublje i nesebična učtivost - osobine koje su izazivale divljenje careva, ispoljavane su u tom domu. Miris takvog života, plemenitosti i ljubaznosti njegovog karaktera, otkrivala je svima da je on bio povezan sa nekom. On nije zapostavljao dušu ni najnižeg slugu. U njegovom domaćinstvu nije za slugu važio drugi zakon nego i za gospodara, niti je bilo carske staze za bogatog a druge za siromašnog. Sa svima se postupalo kao sa ravnopravnim nasljednicima blagodati života, i to pravično i saosećajno.

"On će zapovedati domu svojem nakon sebe." On neće biti kriv zbog nemarnosti da obuzda rdave navike svoje dece, neće ih razmaziti svojom slabošću, nesavesnošću i popuštanjem; niti će osećanje dužnosti žrtvovati zahtevima pogrešno shvaćen ljubavi. Dajući pouke o pravdi i ispravnosti, Avram je time podržavao i autoritet pravednih i dobrih zakona.

Kako je i u našim danima malo onih koji se ugledaju na ovaj primer! Kod mnogih roditelja se javlja slepa i sebična sentimentalnost pogrešno nazvana ljubavlju, koja se ispoljava u tome što dopuštaju da njihovom voljom vladaju deca čije su strasti još neukročene, a rasuđivanje nedozrelo i neoformljeno. To je prava svirepost prema mladima i najveća nepravda prema svetu. Roditelji svojim popuštanjem unose nesklad u porodicu i društvo. To u mladima jača želju da se rukovode svojim sklonostima, umesto da se potčine božanskim zahtevima. Odrasli u takvom duhu, oni u svom srcu nose protivljenje volji Božjoj i svoj duh nereligioznosti i nepokornosti prenose na svoju decu i decu njihove dece. Trebalo bi da roditelji zapovedaju domu svojem i "nakon sebe", kao što je Avram činio. Učite decu da budu poslušna roditeljskom autoritetu, a to će poslužiti kao prvi korak u pokoravanju Božjem autoritetu.

Mnoga zla proističu iz toga što čak i takozvane "verske vode" na Božji zakon gledaju sasvim olako. Rasprostranjeno učenje da božanski propisi nisu više obavezni za ljude, utiče na moral naroda kao idolopoklonstvo. Oni koji se trude da umanje zahteve svetog Božjeg zakona, direktno potkopavaju temelje upravljanja i porodi-

com i nacijom. Roditelji koji ispovedaju religiju a ne drže se uredba Gospodnjih, ne zapovedaju ni svojoj deci da se drže puteva Njegovih. Božji zakon nije pravilo njihovog života. Kad deca takvih dorastu da osnuju svoje ognjište, oni ne osećaju nikakvu obavezu da svoje mlade uče onome čemu ni oni sami nisu bili poučavani. To je razlog što ima toliko porodica u kojima se ništa ne zna o Bogu; zato izopačenost i porok toliko uzimaju maha.

Sve dok roditelji i sami ne budu svim srcem hodili po zakonu Gospodnjem, oni neće biti u stanju da, kao Avram, zapovede sinovima svojim "nakon sebe" da se drže puteva Njegovih. U tom pogledu je potrebno da dođe do jedne duboke i korenite reforme. Roditelji se moraju reformisati i propovednici se takođe moraju reformisati, jer se u njihovim porodicama oseća da nemaju Boga. Ako žele da do ove promene zaista dođe, oni moraju u svoje porodice uneti Reč Božju, i uzeti Njega za svog Savetnika. Decu treba učiti da su uputstva Reči Božje Njegov glas upućen njima, i da se tome moraju bezuslovno povinovati. Osim toga, decu treba sa strpljenjem savetovati, i neumorno poučavati kako treba da žive da bi ugodili Bogu. Deca takvih roditelja biće u stanju da odole i najprepređenijim lukavstvima nevernika. Neka prihvate Bibliju kao osnov svoje vere, i imaće temelj koji nadolazeća plima skepticizma neće moći da potkopa.

Ima veoma mnogo domova u kojim je molitva zapostavljena. Roditelji kažu da nemaju vremena za jutarnje i večernje bogoslužje. Nekoliko trenutaka ne mogu da posvete u zahvalnost Bogu za toliko obilje Njegove milosti - za blagotvorne sunčeve zrake i osvežavajuće pljuske kiše koji doprinose da u prirodi sve buja i raste, i za zaštitu svetih anđela. Nemaju vremena da se pomole za božansku pomoć i vođstvo, i za stalno Hristovo prisustvo u porodici. Na posao polaze bez ijedne misli o Bogu i nebu. Njihove duše u Božjim očima imaju takvu vrednost da je Sin Božji dao svoj život da bi ih spasao od propasti i potpune beznadežnosti; međutim, oni tu Njegovu veliku dobrotu ne znaju da cene.

Oni što tvrde da ljube Boga treba slično patrijarsima starih vremena, gde god razapnu svoj šator, da pored njega podignu i "oltar" Gospodu. Ako je ikada bilo vreme da svaka kuća bude dom molitve, onda je to sigurno danas. Očevi i majke treba često da uzdižu svoja srca Bogu u skrušenoj molitvi za sebe i za svoju decu. Otac, kao sveštenik porodice, treba jutrom i večerom da prinosi "žrtvu usana svojih" Gospodu na porodičnom oltaru, dok žena i deca treba da mu se pridruže u molitvi i odanju zahvalnosti Bogu. U takvoj porodici će se Isus rado zadržavati.

Svaki religiozni dom treba da zrači blistavim zracima svetlosti. Ljubav treba da se otkriva u postupcima. Ona treba da se održava u svakom međusobnom opštenju ukućana, u pažnji, ljubaznosti i nesebičnoj učtivosti. Ima porodica gde se ovo načelo primenjuje - porodica u kojima se poštuje Bog i gde vlada prava ljubav. Iz takvih domova se jutarnja i večernja molitva uzdiže k Bogu, svakog dana kao ugodni miris tamjana, a Njegova milost i blagoslovi spuštaju se na molitelje kao jutarnja i večernja rosa.

Dobro sredeno domaćinstvo moćan je dokaz u prilog istinske vere - dokaz koji nevernici ne mogu da ospore. Svi mogu videti da se delotvoran uticaj takve porodice pozitivno odražava na deci i da je sa njima Bog Avramov. Kad bi domovi onih što tvrde da su religiozni imali pravi verski karakter, oni bi vršili snažan uticaj na dobro. Oni bi zaista bili "svetlo svetu" (Matej 5,14). Za svakog vernog roditelja Bog nebeski kaže ono što je nekada rekao za Avrama: "Jer znam da će zapovediti sinovima svojim i domu svojem nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro da bi Gospod navršio na Avramu što mu je obećao."

KUŠANJE VERE

(1. Mojsijeva 16; 17,18-20; 21,1-14; 22,1-19)

Obećanje da će dobiti sina, Avram je imao da prihvati bez ikakvog pitanja ili sumnje, ali on nije sačekao da Bog ispuni svoju reč u svoje vreme i na način koji je On odredio. Da bi se ispitala njegova vera u Božju moć, ispunjenje ovog obećanja je bilo odloženo za izvesno vreme; ali on nije izdrao probu. Sara je, smatrajući nemogućim da u svojoj dubokoj starosti dobije dete, predložila Avramu da u cilju ostvarenja božanske namere, kao drugu ženu uzme jednu od njenih kućnih pomoćnica. Mnogoženstvo je bilo uobičajeno i toliko rasprostranjeno da se više nije smatralo za greh; ali ono ipak nije bilo ništa manje nego prestup Božjeg zakona i bilo je kobno za svetost i spokojstvo porodičnog života. Avramov brak s Agarom imao je rdave posledice, na samo za njegovu porodicu, već i za buduće naraštaje.

Polaskana čašću svog novog položaja kao Avramova žena, i nadajući se da će biti majka velike nacije koja treba da potekne od Avrama, Agara je postala ohola i razmetljiva i prezrivo se ponašala prema svojoj gospodarici. Uzajamna ljubomora dveju žena poremetila je mir i spokojstvo nekada tako srećne porodice. Prinuden da sluša žalbe i jedne i druge, Avram se uzalud trudio da ponovo uspostavi harmoniju i slogu. Iako je Agar uzeo za ženu samo na Sarino uporno navaljivanje, ona ga je sad prekoravala kao

da je to bila njegova krivica. Želela je da svoju suparnicu otera, ali Avram to nije dopustio, jer je Agara imala da bude majka njegovog deteta, deteta koje je on tako čežnjivo očekivao i koje je trebalo da bude sin obećanja. Pa ipak, pošto je Agara bila Sarina sluškinja, on je prepuštao da ona i dalje ostane pod njenim nadzorom. Međutim, Agarin ponosni duh nije podnosio oštrinu grubog ponašanja koje je svojom drskošću sama izazvala. "I Sara je stade zlostavljati, te ona pobeže od nje."

Uputila se bila prema pustinji, i dok se, usamljena i bez prijatelja, odmarala kraj jednog izvora, javi joj se anđeo Gospodnji u ljudskom obliku i, da bi je podsetio na njen položaj i dužnost, obrati joj se rečima: "Vrati se gospodi svojoj i pokori joj se." Ali ukoru su bile dodate i reči utehe: "Umnožiću veoma seme tvoje da se neće moći prebrojiti od množine." A za večito sećanje na Njegovu milost, bilo joj je naređeno da svoje dete nazove Ismailo, "Bog čuje".

Kad je Avramu bilo već skoro sto godina, Bog mu je još jednom ponovio obećanje da će dobiti sina, i bilo mu je zajamčeno da će budući naslednik biti Sarino dete. Ali Avram još uvek nije shvatio obećanje. Obuzet ljubavlju prema svom sinu, uzviknuo je: "Neka živ bude Ismailo pred Tobom". Tada mu je obećanje bilo ponovljeno rečima koje se ne mogu pogrešno razumeti: "Zaista, Sara, žena tvoja, rodiće ti sina i nađenu ćeš mu ime Isak, i utvrdiću zavjet svoj s njim." Ipak, Bog nije bio ravnodušan ni prema Avramovoj očinskoj želji za Ismaila. "A za Ismaila, uslišio sam te. Evo blagosloviću ga, i daću mu porodicu veoma veliku, i umnožiću ga veoma... Učiniću od njega veliki narod."

Isakovo rođenje, kao ispunjenje najdražih nada, ostvarenje koje se čekalo skoro celog života, ispunilo je šatore Avrama i Sare velikom radošću. Međutim, za Agaru je taj događaj značio propast njenih omiljenih slavljeničkih očekivanja. Ismaila, koji je već bio dečak, svi u logoru su smatrali naslednikom ne samo Avramovog bogatstva nego i svih blagoslova obećanih njegovom potomstvu. A sada je, odjednom, bio potisnut u stranu, pa su i majka i sin u svojoj razočaranosti omrzli Sarino dete. Opšte ispoljavanje radosti je još više jačalo njihovu ljubomoru, dok se Ismailo nije drznuo da ismeva naslednika Božjih obećanja. Sara je u Ismailovoj sklonosti da stvara nemir videla izvor neprekidnih sukoba i nesloge, pa se obratila Avramu s molbom i zahtevom da Agaru i njenog sina istera iz logora. Za patrijarha je to bilo bolno i veoma mučno. Kako da istera Ismaila, sina svojega, koji mu je još uvek bio toliko drag? U svojoj zbunjenosti i neodumici molio se za božansko uputstvo. Preko jednog od svetih anđela, Gospod ga je posavetovao da ispuni Sarinu želju i da ljubav prema Ismailu ili Agari ne treba da stane na put tome, jer se samo na taj način mogla uspostaviti sloga i sreća u nje-govoj porodici. Anđeo mu je dao utešno obećanje da Ismailo, iako mora biti odvojen od očinskog doma, neće biti zaboravljen i napušten od Boga, on će živeti i postaće otac velikog naroda. Avram je poslušao reči anđela, ali s dubokim bolom. Njegovo očinsko srce tištalo je neizreciva tuga kad je iz kuće izveo Agaru i Ismaila, sina svojega.

Uput dat Avramu u vezi s neprikosnovenošću bračnog zaveta, predstavlja pouku za sva vremena. Tim mu je bilo objašnjeno da se pravo i sreća te zajednice moraju čuvati, čak i po cenu velikih žrtava. Sara je bila Avramova jedina prava supruga. Nijedna druga osoba nije mogla zahtevati da s njom deli pravo žene i majke. Ona je poštovala svog muža, i kao takva se u Novom zavetu spominje kao dostojan primer. Ona nije pristala na to da Avramova ljubav bude posvećena i drugoj; Gospod je nije prekorio zbog toga što je tražila da se suparnica istera. Do braka s Agarom došlo je samo zbog toga što ni Avram ni Sara nisu imali dovoljno poverenja u Božju moć.

Bog je Avrama pozvao da bude otac vernih i njegov život je imao da služi kao primer vere za buduće naraštaje. Međutim, njegova vera nije bila savršena. Da nije imao dovoljno poverenja u Boga, pokazalo se onda kada je prikrivao činjenicu da mu je Sara žena, i ponovo kada je stupio u brak s Agarom. Da bi ga usavršio do najvišeg stepena, Bog ga je izložio još jednom iskušenju, najtežoj borbi koju je čovek ikada bio pozvan da izdrži. Jedne noći je u snu dobio nalog da ode u zemlju Moriju i da tamo, na brdu koje će mu biti pokazano, prinese na žrtvu sina svojega, svog milog Isaka.

U vreme kada je primio ovu zapovest, Avram je imao sto dvadeset godina. Njega su smatrali starcem čak i ljudi njegove generacije, kada je ljudski vek bio znatno duži nego danas. U svojim mladim godinama on je imao dovoljno snage da izdrži teškoće i nevolje, i da odvažno i smelo prezre svaku opasnost; ali sada je vatra njegove mladosti bila ugašena. Čovek u snazi muževnosti može hrabro da se suočava sa teškoćama i mukama pred kojima bi mu u poznijim godinama života, kad mu noge već klekaju ka grobu, srce zadrhtalo. Međutim, Bog je na Avrama poslednje i najteže iskušenje pustio u doba kada je već bio pritisnut teretom godina i kad je čeznuo da se odmori od brige i patnje koje život sobom donosi.

Okružen blagostanjem i počastima, patrijarh je u to vreme živio u Virsaveji. Bio je vrlo bogat pa su ga vladari zemlje u kojoj je živio poštovali kao moćnog kneza. Hiljade ovaca i goveda pokrivala su ravnicu koje su se prostirale oko njegovog logora. Na sve strane bili su šatori ljudi koji su ga najodanije podržavali, domovi stotina nje-

govih slugu. Sin obećanja koji je već ulazio u doba zrelosti bio je pored njega. Izgledalo je kao da nebo svojim blagoslovima kruniše požrtvovani život ovog čoveka koji je ispunjenje svoje dugo odlagane nade tako strpljivo čekao.

Voden verom, Avram je raskinuo vezu sa svojim rodnim zavičajem - napustio grobove svojih otaca i napustio otadžbinu svog roda. Po zemlji svog nasleđstva lutao je kao stranac. Po Božjoj zapovesti proterao je svog sina Ismaila. I sada, kada je dugo očekivani sin ulazio u godine muževnosti i kada se patrijarhu učinilo da je ugledao ispunjenje svojih nada, predstojalo mu je iskušenje veće od svih dotadašnjih.

Zapovest je bila izgovorena rečima koje su očinskom srcu morale da nanesu najbolniju ranu: "Uzmi sada sina svojega, jedinca svojega miloga Isaka... i spali ga na žrtvu." Isak je bio svetlost njegovog doma, uteha i krepost njegove starosti, pre svega naslednik nesrećnim slučajem ili usled bolesti, nežno očevo srce bi bilo slomljeno, a njegova seda glava bi bila oborena tim dubokim bolom; međutim, njemu je bilo zapovedeno da sopstvenom rukom prolije krv svoga sina. To mu se činilo kao užasna nemogućnost.

Sotona je bio spreman da mu došapne kako mora biti da je prevaren jer Božji zakon kaže: "Ne počinij zločin ubistva", a Bog ne bi zahtevao ono što je jednom zabranio. Izašavši iz svog šatora, Avram podiže pogled ka mirnom i vedrom nebu i pomisli na obećanje koje mu je bilo dato pre skoro pedeset godina - da će semena njegovog biti kao zvezda na nebu. Ako to obećanje treba da ispuni preko Isaka, kako on može da bude predan na smrt? Avram je bio u iskušenju da poveruje da je možda obmanut. U sumnji koja ga je mučila i u duševnom bolu, savio se do zemlje, i molio se tako kao nikad do tada da mu se, ako zaista mora da izvrši ovaj užasan zadatak, pruži neka potvrda o datoj zapovesti. Prisetio se anđela poslatih da mu otkriju Božju nameru u uništenju Sodoma, vesnika koji su mu doneli obećanje da će dobiti ovog sina i otišao je na mesto gde se više puta susretao sa nebeskim vesnicima, nadajući se da će ih ponovo sreći i dobiti podrobnije uputstvo, ali niko ne dode da mu olakša. Izgledalo je kao da je sasvim zagnan u tamu; a zapovest Božja: "Uzmi Isaka", stalno je odzvanjala u njegovim ušima. Zapovest se morala izvršiti, a on se nije usudio da je odlaže. Približavao se dan i on je morao da krene.

Vrativši se u svoj šator, uputio se mestu gde je Isak spavao dubokim i spokojnim snom mladalačke nevinosti. Za jedan trenutak, zaustavio se očev pogled na dragom licu sinovljevom, a onda se drhteći okrenu na drugu stranu. Uputio se Sari koja je takođe spavala. Da li da je probudi, da bi još jednom mogla da zagrlji svoje dete? Da li da joj saopšti Božji zahtev? Osećao je potrebu da s njom podeli teret koji mu je pritiskivao dušu, i da zajedno ponesu tu strašnu odgovornost. Ali, plašeći se da bi ga ona mogla sprečiti u izvršenju božanske zapovesti, ipak se uzdržao zbog toga. Isak je bio njena radost i njen ponos; njen život je bio čvrsto vezan za njega i materinska ljubav bi mogla da odbije toliku žrtvu.

Najzad je Avram probudio sina i saopštio mu da na jednom udaljenom brdu treba da prinesu žrtvu. Isak je često odlazio sa ocem da se pomole Bogu i prinesu žrtvu na nekom od oltara koji su obeležavali njegov ranije pređeni put, i zato ga ovaj poziv nije uzbudio ni iznenadio. Ubrzo su bile gotove sve pripreme za put. Drva su bila pripremljena i natovarena na magare, i sa dvojicom slugu oni su krenuli na put.

Otac i sin su čuteći išli jedan pored drugoga. Patrijarhu, pritisnutom teškom tajnom koju još ni sa kim nije podelio, nije bilo do razgovora. Mislio je kako će se ponosna i nežna majka osećati onog dana kad joj se bude vratio bez sina. Znao je dobro da će joj srce biti probodeno kao nožem ako joj sin bude oduzet.

Polako se završavao dan koji se Avramu činio duži od svih dana koje je preživeo u svom životu. Dok mu je sin spavao sa momcima, on je svu noć proveo u molitvi, nadajući se još uvek da će se pojaviti nebeski glasnik s porukom da je dosta sa iskušenjem i da se mladić može nepovređen vratiti kući. Ali nikakvog olakšanja nije bilo za njegovu namučenu dušu. Tako je prošao još jedan dugi dan i još jedna noć poniznosti i molitve, dok mu je u ušima stalno odzvanjala zapovest po kojoj je imao da ostane bez deteta. Sotona je bio blizu da mu došapne sumnju i neverovanje, ali se Avram odupro njegovom navaljivanju. Kad su trećeg dana krenuli na put, patrijarh je, upravivši svoj pogled u pravcu severa, ugledao obećani znak, oblak slave je lebdeo iznad brda Morije i on je znao da mu to govori glas s neba. Čak ni u tom času nije gundao protiv Boga, već je jačao svoju dušu zadržavajući se na dokazima o Njegovoj dobroti i vernosti. Taj sin mu je darovan onda kad se tome više nije mogao nadati; i zar Onaj koji mu je dao taj dragoceni dar nije imao pravo da ponovo uzme ono što je Njegovu i bilo! Ona je vera ponovila obećanje: "U Isaku nazvaće ti se seme" (Jevrejima 11,18) - seme bezbrojno kao pesak na obali. Isak je bio dete čuda, i zar Onaj koji mu je dao život nije u stanju da ga ponovo povрати? Gledajući preko granice vidljivog, Avram je shvatio božansku reč: "smatrao je da ga Bog može i iz mrtvih podići" (Jevrejima 11:19).

Ipak niko osim Boga nije mogao da shvati kolika je žrtva za oca da svog sina prepusti smrti. Avram je želeo da niko osim Boga ne vidi prizor rastanka. Slugama je naredio da ostanu tu, rekavši: "Ja i dete idemo onamo, pa kad se pomolimo Bogu, vrtićemo se k vama." Drva su bila natovarena na Isaka, na onoga koji je imao da bude i žrtva, otac je poneo nož i oganj; i, dok su se zajedno uspinjali ka vrhu brda, mladić se u sebi dugo čudio otkud će doći žrtva tako daleko od stada i torova. Najzad on progovori: "Oče,... ete ognja i drva, a gde je jagnje za žrtvu?" O, kakvog li iskušenja! Koliko je draga reč "oče" duboko zasekla u Avramovo srce! Ipak, on još uvek nije mogao da mu saopšti strašnu istinu. "Bog će se, sinko", reče on, "postarati za jagnje sebi na žrtvu".

Na određenom mestu podigli su oltar i stavili drva na njega. Tada je Avram drhtećim glasom saopštio svome sinu božansku poruku. Sa strahom i iznenađenjem saznao je Isak za svoju sudbinu, ali je bez otpora pristao da bude žrtvovan. Da je hteo, mogao je pobeći, jer starac, izmučen bolom i iscrpljen borbom za poslednja tri strašna dana, ne bi mogao da se usprotivi volji snažnog mladića. Ali je Isak još iz detinjstva bio vaspitan da dobrovoljno i s poverenjem posluša, i pošto mu je Božja namera bila izložena, dragovoljno se pokorio. On je verovao isto kao i Avram, i smatrao je za čast što je baš on bio pozvan da svoj život položi na žrtvu Bogu. Nežno je pokušavao da ublaži očev bol i hrabrio njegove iznemogle ruke da vežu uže kojim je sam imao da bude privezan za žrtvenik.

A onda su izrečene poslednje reči ljubavi, prolivene poslednje suze, i poslednji put se otac i sin zagrlile. Otac poteže nož da zakolje sina jedinca, ali mu je ruka bila odjednom zadržana. Andeo Božji viknu patrijarha s neba: "Avrame, Avrame!" On brzo odgovori: "Evo me." I ponovo se začu glas: "Ne diži ruke svoje na dete, i ne čini mu ništa, jer sada poznah da se bojiš Boga, kada nisi požalio sina svoje- ga, jedinca svojega, mene radi."

Obazrevši se, Avram ugleda jednog ovna koji se nedaleko bio "zapleo u česti rogovima", i bez odlaganja je tu novu žrtvu prineo na oltar "umesto sina svojega". U svojoj velikoj radosti i zahvalnosti Avram je to sveto mesto nazvao imenom "Gospod će se postarati".

Na brdu Moriji ponovio je Bog još jednom svoj zavet potvrđujući svečanom zakletvom, blagoslov Avramu i njegovom semenu za sva buduća pokolenja. "Sobom se zakle, veli Gospod, kad si tako učinio, i nisi požalio sina svojega, jedinca svojega, zaista ću te blagosloviti i seme tvoje veoma umnožiti, da ga bude kao zvezda na nebu i kao peska na bregu morskome; i naslediće seme tvoje vrata neprijatelja svojih. I blagosloviće se u semenu tvojem svi narodi na zemlji, kad si poslušao glas moj."

Avramov veliki podvig vere stoji kao stub svetlosti i osvetljava stazu slugu Božjih u svim budućim pokolenjima. On nije pokušavao da se izgovara kad je trebalo da izvrši volju Božju. Da je bio sklon sumnji, u toku tri dana putovanja imao je dovoljno vremena da promisli i da posumnja u Boga. Mogao je pomisliti da će se na njega, ako zakolje sina svojega, gledati kao na ubicu, kao na drugog Kajina; da će njegove pouke i saveti biti odbačeni i prezreni, i da će na taj način biti lišen uticaja i mogućnosti da čini dobro svojim bližnjima. Mogao je da odbije poslušnost pozivajući se i na svoju duboku starost. Ali se patrijarh nije zaklonio ni za jedan od tih izgovora. Avram je bio samo čovek, imao je lična osećanja i sklonosti kao i svako od nas, ali se nije zaustavio na pitanju kako će se obećanje ispuniti ako Isak bude žrtvovan. Nije se zadržavao na zaključcima svog ranjenog srca. Znao je da je Bog veran i pravičan u svim svojim zahtevima, i poslušao je zapovest do poslednjeg slova. "Avram verova Bogu i primi mu se u pravdu, i prijatelj Božji nazva se" (Jakov 2,23). A apostol Pavle kaže "da su ono sinovi Avramovi koji su od vere (Galatima 3,7). Ali Avram je svoju veru posvedočio delima." Nije li naš [otac] Avraham bio opravdan svojim delima, kada je prineo svog sina kao žrtvu na oltar? I po tome i sami možete videti da je vera delovala sa njegovim delima – i delima je vera postala potpuna." (Jakov 2,21,22). Mnogi ne shvataju tesnu povezanost koja postoji između vere i dela. Oni kažu: "Samo veruj u Hrista i siguran si. Držanje zakona nema nikakvog značaja ni važnosti." Međutim, prava vera se otkriva u poslušnosti. Jevrejima koji nisu verovali, Hristos je rekao: "Kad biste vi bili deca Avramova, činili bi ste dela Avramova" (Jovan 8,39). A za oca svih vernih Gospod kaže: "Avram je slušao glas moj i čuvao naredbe moje, zapovesti moje, pravila moja i zakone moje" (1. Mojsijeva 26,5). Apostol Jakov kaže: "Vera ako nema dela, mrtva je po sebi" (Jakov 2,17). A Jovan koji se toliko zadržavao na ljubavi, dodaje: "Jer je ovo ljubav Božja, da zapovesti Njegove držimo, i zapovesti Njegove nisu teške" (1. Jovanova 5,3).

Posredstvom simbola i obećanja, Bog je Avramu "unapred objavio" Jevanđelje (Galatima 3,8). I patrijarhova vera je bila usredsređena na Iskupitelja koji treba da dode. Hristos je rekao Jevrejima: "Avram, otac vaš, bio je rad da vidi dan moj, i vide i obradova se" (Jovan 8,56). Ovan, prinesen na oltar umesto Isaka, predstavljao je sina Božjeg koji je imao da bude žrtvovan umesto nas. Kad je čovek zbog prestupa Božjeg zakona bio osuđen na smrt, Otac je – pogledavši na svog Sina – rekao grešniku: "Živi, našao sam otkup."

Kad je od Avram zahtevao da žrtvuje svog sina, Bog je imao nameru da mu živo predoči stvarnost jevanđelske istine, i da ispita njegovu veru. Duševni bol i patnje koje je imao da pretrpi u toku onih strašnih dana njegove probe, bili su dopušteni da bi na osnovu ličnog iskustva bar unekoliko shvatio veličinu žrtve koju Svemoćni i večni Bog prinosi za iskupljenje čoveka. Nijedno drugo kušanje ne bi za Avramovu dušu bilo toliko bolno kao žrtvovanje voljenog sina. A Bog je svog Sina dao da bude izložen sramnom ponižavanju, mučenju i smrti. Anđelima koji su morali da budu svedoci poniženja i duševnih muka Sina Božjeg, nije bilo dopušteno da intervenišu, kao u Isakovom slučaju. Tada nije bilo glasa koji bi uzviknuo: "Dosta je". Da bi spasio izgubljeni rod, Car slave je morao da položi svoj život. Ima li jačeg dokaza koji je beskrajan ljubav i samilost Božja mogla da pruži? "Koji dakle svog sina ne poštede, nego Ga predade za sve vas, kako dakle da vam s Njim sve ne daruje?" (Rimljanima 8,32).

Žrtva koja je tražena od Avrama imala je da posluži ne samo za njegovo lično dobro, niti pak isključivo na blagodat i korist budućih pokolenja, već je imala da predstavlja pouku za bezgrešne stanovnike neba i drugih svetova. Ova zemlja, kao poprište velike borbe između Hrista i Sotone – poprište na kojem se plan spasenja sprovodi i ostvaruje – predstavlja udžbenik za ceo svemir. Pošto je Avram nekim svojim ranijim postupcima pokazao da nije imao dovoljno poverenja u Božja obećanja, Sotona ga je optuživao pred anđelima i pred Bogom, dokazujući da nije ispunio uslove zaveta i da zato nije dostojan ni blagoslova koji je prekršeni zavet predviđao. Bog je želeo da odanost svog sluga dokaže pred svim stanovnicima neba, da pokaže da On ne može prihvatiti ništa sem savršene poslušnosti, i da im još potpunije otkrije plan spasenja.

Nebeska bića su posmatrala prizor koji je predstavljao ispit za Avramovu veru i za Isakovu poslušnost. Proba je bila daleko teža od one kojoj je Adam bio izložen. Pokoravanje zapovesti koja je bila data našim praroditeljima nije zahtevalo nikakve patnje. Ali zapovest data Avramu, tražila je najbolniju žrtvu. Celo nebo je sa čuđenjem i divljenjem posmatralo Avramovu nepokolebljivu poslušnost i odalo priznanje njegovoj veri. Pokazalo se da su Sotonine optužbe bile lažne. Bog je izjavio o svome sluzi: "Sad (nasuprot Sotoninim optužbama) poznah da se bojiš Boga kad nisi požalio sina svojega, jedinca svojega, mene radi." Zavet potvrđen zakletvom pred nebeskim bićima i predstavnicima drugih svetova, pokazivao je da će poslušnost biti nagrađena.

Čak i za anđele je bilo teško da shvate tajnu spasenja – da razumeju da Zapovednik neba, Sin Božji, mora umreti za grešne ljude. Zapovest upućena Avramu da žrtvuje svog sina izazvala je pažnju nebeskih bića. S najvećom ozbiljnošću pratili su oni svaki korak u izvršavanju ove zapovesti. Kad je Isak zapitao Avrama: "Gde je jagnje za žrtvu?" i kad je Avram odgovorio: "Bog će se postarati za jagnje sebi na žrtvu", i kad je očeva ruka bila zadržana u trenutku kad je već bio zamahnuo da zakolje sina, i kad je umesto Isaka žrtvovan ovan za kojega se zaista Bog postarao – tada je zablistala svetlost nad tajnom iskupljenja i tada su anđeli jasnije shvatili čudesno staranje Božje za spasenje čoveka (1. Petrova 1,12).

UNIŠTENJE SODOMA

(1. Mojsijeva 19)

Sodom je bio najlepši grad u dolini Jordana. Ležao je u ravnici koja je po lepoti i plodnosti bila "kao vrt Gospodnji". Tu je u izobilju bujao tropski biljni svet. To je bio rasadnik palmi, maslina i vinograda, a prijatan miris cveća širio se u toku cele godine. Polja su bila prekrivena bogatom letinom, a okolni brežuljci stadima ovaca i govoda. Umetnost i trgovina doprinosile su svoj udeo bogaćenju ponosnog grada. Istočnjačke riznice ukrašavale su i kitle palate Sodoma, a pustinski karavani su svojim dragocenostima snabdevali njegove pijace i prodavnice. S malo razboritosti i truda mogle su se zadovoljiti sve životne potrebe, a cela godina je ličila na niz praznika i svetkovina.

Opšte izobilje vodilo je raskoši i ponositosti. Neaktivnosti i bogatstvo učinili su da srca koja nikada nisu bila mučena oskudicom ili tugom postanu još tvrdi. Izobilje i besposličenje izazivali su želju za uživanjem, i ljudi su se odavali zadovoljavanju čulnih strasti. "Evo", kaže prorok, "Prestup Sodoma, tvoje sestre, bio je u tome što su u njoj i njenim okolnim gradovima vladali ponos, samozadovoljstvo zbog obilja hrane i bezbrižan mir, i što nije pomagala ne voljnicima i siromašnima. Ona i njeni gradovi bili su oholi i preda mnom su gadosti činili, sve dok ih nisam uništio, kad sam video da to treba učiniti." (Jezekilj 16,49,50). Ljudi ni za čim ne teže više nego za bogatstvom i neradom, i upravo to je dalo povoda gresima zbog kojih su bili uništeni gradovi ove doline. Njihov nekoristan i dokon život učinio ih je žrtvama Sotoninih kušanja, i oni su lik Božji u sebi izobličili do te mere da su bili više slični Sotoni nego Bogu. Besposličenje je najveće prokletstvo koje može snaći čoveka, jer odmah za njim sledi porok i zločin. Na taj način se slabi um, izopačuje shvatanje i unižava duša. U pozadini svega toga nalazi se Sotona s namerom da uništi sve one koji nisu oprezni, i čija dokonost mu daje mogućnost da im se približi

pod nekom privlačnom maskom. On kod ljudi nikada ne postiže veći uspeh nego kad im se približi u časovima njihove dokonosti.

U Sodomu je vladalo bučno veselje, zabave, gozbe, pirovanja i pijančenja. Ljudi su se bez ikakvog ograničenja odavali najnižim i najgnusnijim strastima. Otvoreno su prkosili Bogu, protivili se Njegovom zakonu i nalazili uživanje u nasilju. Iako su imali pred sobom primer prepotopnog sveta, i dobro znali kako se gnev Božji ispoljio u njihovom uništenju, ipak su živeli istim bezbožničkim životom.

U vreme kada se Lot preselio u Sodom, izopačenost još nije bila uzela tolikog maha, i Bog je u svojoj milosti dopustio da zraci svetlosti zablistaju u moralnoj tami. Kad je Avram oslobodio elamske zarobljenike, pažnja naroda je bila skrenuta na pravu veru. Stanovnicima Sodoma Avram nije bio nepoznat, a njegovo poštovanje nevidljivog Boga bilo je za njih predmet podsmeha. Međutim, njegova pobjeda nad daleko moćnijim borbenim snagama i njegovo velikodušno postupanje sa zarobljenicima i plenom, izazivali su njihovo čuđenje i divljenje. I dok se pronosila vest o njegovoj obdarenosti i hrabrosti, niko nije mogao da se oslobodi pomisli da ga je pobednikom učinila samo nekakva božanska sila. A njegov plemeniti duh nesebičnosti koji je sebičnim stanovnicima Sodoma bio toliko stran, bio je još jedan dokaz o nadmoćnosti njegove vere kojoj je on svojom hrabrošću i vernošću ukazivao čast.

Blagosiljajući Avrama, Melhisedek je priznao da je živi Bog izvor njegove snage i pobjede. "Blagosloven da je Avram Bogu Višnjemu čije je nebo i zemlja! I blagosloven da je Bog Višnji koji predade neprijatelje tvoje u ruke tvoje" (1. Mojsijeva 14,19,20). Ovom narodu je sam Bog progovorio preko svog providenja, ali su i poslednji zraci svetlosti bili odbačeni isto tako kao i svi prethodni.

A sada se Sodomu približavala poslednja noć. Oblaci osвете su već bacali svoju senku na grad osuđen na propast. Ali ljudi to nisu ni primećivali. Dok su se anđeli, koji su imali zadatak da sve unište, približavali gradi i ušli u njega, ljudi su sanjali o napretku, bogaćenju i uživanju. Njihov poslednji dan došao je, ali i prošao kao i svaki drugi. Spuštalo se veče pružajući sliku zanosne miline i sigurnosti. Sunce na zalasku je svojim zracima osvetljavalo prizor neuporedive lepote. Večernja svežina izmamila je stanovnike grada i oni su, uvek željni uživanja, šetali u grupama naslađujući se lepotom večernjih trenutaka.

Dva stranca su se u sam sumrak približila kapiji grada. Izgledali su kao putnici koji se očevidno ne žure da odu jer nastupa noć. Niko u tim skromnim putnicima nije mogao da prepozna moćne vesnike božanskog suda, a vesela gomila nije ni sanjala da će svojim postupkom prema tim božanskim vesnicima još ove noći dostići vrhunac bezakonja i tako osuditi na uništenje i sebe i svoj ponosni grad. Međutim, u gradu se našao jedan čovek koji je sasvim spontano ukazao pažnju ovim strancima i pozvao ih u svoj dom. Lot nije znao njihov pravi karakter, ali su učtivost i gostoljublje bile njegove navike; to je bio sastavni deo njegove vere - pouke kojima ga je Avram učio ličnim primerom. Da nije ispoljio duh učtivosti i ljubaznosti, možda bi bio ostavljen u Sodomu da propadne zajedno s ostalima. Mnoga domaćinstva su, zatvarajući svoja vrata pred strancima, odbila tako i Božjeg vesnika koji bi im, da je bio primljen, doneo blagoslov, nadu i mir.

Svaki postupak u životu, ma kako beznačajan izgledao, ima svoj uticaj na dobro ili na zlo. Vernost ili nehat u onome što izgleda kao beznačajna dužnost, može otvoriti vrata najvećim blagoslovima ili najvećim životnim tegobama. U malim postupcima se proverava karakter. Ispravne postupke svakodnevnog života, obavljene u duhu samoodricanja i voljna srca, Bog posmatra sa zadovoljstvom. Mi ne treba da živimo samo za sebe, već i za druge. Samo ako zaboravimo na sebe i ako smo uvek ljubazni i spremni da pomognemo drugima, možemo svoj život učiniti blagoslovenim. Neznatne pažnje i uobičajene ljubaznosti mogu mnogo doprineti životnoj sreći, a zanemarivanje ovih osobina doprinosi, ne manje, da ljudi postaju ojađeni i potišteni.

Imajući u vidu zlostavljanje koje je strance očekivalo u Sodomu, Lot je sebi stavio u zadatak da ih odmah po ulasku u grad uzme u zaštitu, nudeći im gostoprimitstvo u svom domu. On je sedeo na vratima kad su se putnici približili i, čim ih je ugledao, ustao je sa svog mesta, pošao im u susret i ljubazno se pred njima poklonio, rekavši: "Hodite, gospodo, u kuću slugu svojega i prenoćite." Izgledalo je kao da oni odbijaju njegovo gostoprimitstvo, rekavši: "Ne, nego ćemo prenoćiti na ulici." Ovaj odgovor je, međutim, odavao njihovu dvostruku nameru - da ispitaju Lotovu iskrenost i izazovu utisak kao da im nije poznat karakter ljudi iz Sodoma, pa smatraju da je bezopasno ostati preko noći na ulici. Njihov odgovor je Lota učinio još odlučnijim da ih ne prepusti milosti svetine. Nije prestao da navaljuje sa svojim ponudama, sve dok oni nisu popustili i pristali da uđu u njegovu kuću.

Ponadao se da će svoju nameru sakriti od besposličara okupljenih na gradskim vratima na taj način što će strance zaobilaznim putem odvesti do svoje kuće; ali dok su se oni ustručavali, odugovlačili i uporno odbijali ponudu, bili su primećeni i pre nego što su legli da spavaju, masa bezakonika je opkolila kuću. Bilo je to ogrom-

no mnoštvo i mladih i starih koje je podjednako raspalila najgnusnije strast. Stranci su se upravo raspitivali za osobenosti ovoga grada, a Lot ih je upozorio da noću nipošto ne izlaze iz kuće. U tom se začuše uzvici i zajedljivo izazivanje rulje koja je tražila da se stranci izvedu napolje.

Znajući da ti bezakonici, ukoliko bi bili izazvani na nasilje, lako mogu provaliti u kuću, Lot je izašao napolje pokušavajući da na njih utiče ubeđivanjem: "Nemojte, braćo, činiti zla", zamolio je on. Pri tom je upotrebio reč "braćo" kao njihov sused, nadajući se da će ih umiriti i da će se oni posramiti svojih zlih namera. Ali su njegove reči delovale kao dolevanje ulja na vatru. Njihov bes se začas pretvorio u orkan oluje. Ismejavali su Lota, tvrdeći da on pokušava da im gospodari i zaprete mu da će s njim postupiti još gore nego što su nameravali s njegovim gostima. Navalili su na njega i, da se anđeli Božji nisu umešali da ga oslobode, rastrgli bi ga u komade. Nebeski vesnici "digoše ruke i uvukoše Lota k sebi u kuću i zatvorishe vrata". Ono što je usledilo zatim otkrilo je karakter gostiju koje je on primio u kuću. "A ljudi što behu pred vratima kućnim ujedanput oslepiše od najmanjeg do najvećeg, te ne mogahu naći vrata." Da nisu oslepeli na oba oka i da kazna Božja nije učinila da se uplaše, oni ne bi odustali od svojih zlih namera. Ta za njih poslednja noć bila je isto tako puna greha kao i mnoge prethodne; ali milost koju su tako dugo omalovažavali bližila se kraju. Stanovnici Sodoma prešli su bili granicu božanske dobrote - skrivenu granicu između Božjeg strpljenja i Njegovog gneva. Vatra Njegove osвете samo što nije planula nad dolinom Sidimskom.

Anđeli tada otkriše Lotu cilj svoje misije: "Hoćemo da zatremo mesto ovo, jer je vika njihova velika pred Gospodom, pa nas posla Gospod da ga zatremo." Stranci kojima je Lot ponudio svoju zaštitu, sada obećase da će oni njega zaštititi, i da će izbaviti i sve članove njegove porodice koji pristanu da zajedno s njim pobegnu iz tog bezbožničkog grada. Iznurena rulja se polako razila te je Lot mogao izaći da opomene i upozori svoju decu. Ponovio im je reči anđela: "Ustajte i idite iz ovoga mesta, jer će sad Gospod zatrti ovaj grad." Ali se njima činilo kao da on zbija neku šalu. Ismejavali su i njega i njegovu sujeverna strahovanja. Njegove udate kćeri su bile potpuno pod uticajem svojih muževa. Njima je tu bilo sasvim dobro. Nisu uočavali nikakav znak opasnosti. Sve je ostalo isto onako kao što je i do tada bilo. Bile su veoma bogate i nisu mogle verovati da bi divni Sodom mogao biti uništen.

Pun bola, Lot se vratio kući i izložio svoj neuspeh. Anđeli mu tada narediše da uzme ženu svoju i one dve kćeri što su još bile kod kuće, i da odmah napusti grad. Ali, Lot je oklevao. Iako ga je tištilo što je svakog dana morao gledati nasilja, ipak nije imao pravu predstavu o niskosti i gnusobi bezakonja koje je vladalo u tom izopačenom gradu. On još nije uvideo užasnu neminovnost da Bog svojom kaznom stane na put grehu. Neke od njegove dece bila su vezana za Sodom, a žena nije bila voljna da se odvoji od njih. Pomisao da mora ostaviti ono što mu je bilo najdraže na svetu izgledala mu je teža nego što je verovao da može podneti. Teško je bilo napustiti raskošno snabdevenu kuću i sve bogatstvo koje je stekao radom u toku celog svog života, i otići kao bedni beskućnik. Zanesen brigom, On "se stade ščinjati", nemajući volje da pođe. Da nije bilo Božjih anđela, svi bi oni propali zajedno sa Sodomom. Nebeski glasnici tada uzeše za ruku njega, njegove dve kćeri, te ih izvedoše iz grada.

Tu ih anđeli ostaviše i vratiše se u Sodom da bi izvršili svoj zadatak uništenja. Onaj kome je Avram upućivao svoje molbe, jedva je išćupao Lota. U svim gradovima u dolini nije se moglo naći ni deset pravednika, ali je zahvaljujući patrijarhovom zalaganju i molitvama onaj jedini čovek koji se tu bojao Boga ipak bio otrgnut od uništenja. Nalog koji mu je dat zvučao je veoma potresno: "Izbavi dušu svojog i ne obaziri se natrag i u celoj ovoj ravnici da nisi stao, beži na ono brdo da ne pogineš." Ustručavanje i oklevanje u tom trenutku, moglo je biti sudbonosno. Jedan jedini čežnjivi pogled bačen na grad kome predstoji propast, jedan trenutak predomisla - nja ili oklevanja da napuste svoj divni zavičaj - mogli su ih stati života. Oluja Božjeg suda čekala je samo da ovi jedini ubogi begunci izmaknu.

Ali je Lot, zbunjen i uplašen, molio da bude pošteđen onoga što mu je bilo naređeno, da ga smrt ne bi zadesila pre nego što bi stigao na određeno mesto. I njegova vera je znatno oslabila usled stalnog doticaja s nevernicima dok je živio u tom bezbožničkom gradu. Knez nebeski bio je na njegovoj strani, a on se ipak plašio za svoj život kao da ga Bog, koji je do tada pokazao prema njemu toliku ljubav i brigu, ne bi i dalje čuvao. Trebalo je da potpuno poveri nebeskim vesnicima svoju volju i svoj život, ne sumnjajući i ne postavljajući nikakva pitanja. Ali, kao i mnogi drugi, on je pokušavao da se sam pobrine za svoj život. "Eno grad blizu, onamo se može uteći, a mali je; da bežim onamo; ta mali je te ću ostati živ." Grad koji se tu spominje zvao se Valaka, a kasnije je nazvan Sigor. Od Sodoma je bio udaljen samo nekoliko kilometara, a bio je isto tako iskveren i osuđen na uništenje. Ali Lot je molio da bude pošteđen, ističući da moli zato što je grad mali, i želja mu je bila

ispunjena. "Eto, poslušaću te i zato neću zatrti grada za koji reče." O, koliko je Bog milostiv prema zabludelim stvorenjima svojih ruku!

Još jednom je Lotu ponovljena svečana i ozbiljna zapovest, jer se vatrena oluja više nije mogla odlagati. Jedan od begunaca se, i pored zabrane, usudio da se osvrne na grad predat propasti, te se pretvorio u slan kamen, i ostao kao spomenik božanske kazne. Da se sam Lot nije ustezao da posluša upozorenje anđela već da je odmah pohitao u pravcu brda, bez ikakve primedbe i kolebanja, tada bi i njegova žena uspjela da pobegne. Uticaj njegovog primera sačuvao bi je od greha koji je zapečatio njenu propast. Ali svojim ustručavanjem i odugovlačenjem doprineo je da ona olako uzme božansku opomenu. Iako je telom bila u ravnici, srce joj je ostalo u Sodomu, te je zajedno s njim i propala. Bunila se protiv Boga što je Njegova kazna zahvatila i njeno imanje i njenu decu. Iako joj je bila ukazana velika milost tim što je bila izvedena iz bezbožničkog grada, ipak je smatrala da je isuviše strogo tražiti od nje da prepusti uništenju sve svoje bogatstvo koje je godinama skupljala. Umesto da zahvalno prihvatiti ponudeno oslobođenje, ona se drsko osvrtna priželjkujući onakav život kakav su vodili oni koji su odbacili božansku opomenu. Njen greh je pokazao da nije bila dostojna života, za čiji je spas bila tako malo zahvalna.

Moramo paziti da ne uzimamo olako ono što je u Božjem providenju tako milostivo učinjeno radi našeg spasenja. Ima religioznih ljudi koji kažu: "Šta je imam od toga što ću biti spasen, ako se sa mnom ne mogu spasti i moja žena i deca!" Njima se čini da nebo za njih neće predstavljati spasenje ako zajedno s njima ne budu i njihovi najbliži. Međutim, imaju li ljudi s takvim osećanjima pravu predstavu o svome odnosu prema Bogu i o Njegovoj dobroti i milosti prema njima? Zar oni zaboravljaju da su vezani najjačim vezama ljubavi, časti i vernosti koje ih obavezuju da služe svome Stvorcu i Spasitelju? Poziv milosti upućen je svakome, i ako naši prijatelji ili srodnici odbacuju molbu Spasiteljeve ljubavi, treba li onda i mi da se okrenemo od Njega? Spasenje duše je nešto što po vrednosti nema poređenja. Hristos je naše spasenje platio neizmernom cenom i ko god zna da ceni tu veliku žrtvu i vrednost duše neće prezreti ponudenu Božju milost zbog toga što je drugi preziru. Baš ta činjenica da drugi ne priznaju pravedne Božje zahteve, treba da nam bude utoliko veći podstrek da poštujemo Boga nastojeći da i one na koje možemo uticati navedemo da i oni prihvate Njegovu ljubav.

"I kad sunce ogranu po zemlji, Lot dođe u Sigor." Izgledalo je da svetli zraci jutarnjeg sunca najavljuju gradovima u dolini samo blagostanje i mir. Po ulicama je počinjao bučni metež svakodnevnog života; ljudi su krenuli svaki svojim putem, bilo na svoje poslove ili uživanja predviđena za taj dan. Lotovi zetovi su se smejali strahopoštovanju i opomenama izlapelog starca. Ali, iznenada i neočekivano, kao grom iz vedrog neba, naiđe oluja. Bog je s neba prepunu čašu ognja i sumpora izilio na gradove i plodne ravnice. Njihove palate, hramovi, skupocene zgrade, vrtovi, vinogradi i vesele gomile ljudi željnih uživanja, koji su još prošle večeri ismejali Božje vesnike - sve je bilo uništeno. Dim požara peo se visoko u vis kao dim iz kakve ogromne peći, a divna sidimska dolina pretvorila se u pustinju koja nikada više neće biti obrađena ni nastanjena - ostade svedočanstvo koje svim pokolenjima čovečanstva govori o neizbežnosti kazne Božje nad prestupnicima.

Plamen koji je progutao gradove u ravnici baca svetlost opomene sve do naših dana. To potvrđuje strašnu i ozbiljnu pouku da Božja milost, iako se prestupniku dugo i strpljivo ukazuje, ima i granicu preko koje ljudi sa svojim gresima ne mogu preći. Kad se do te granice dođe, onda pružanje milosti prestaje, a počinje izvršenje kazne.

Spasitelj sveta kaže da ima i većih greha nego što su bili oni zbog kojih su uništeni Sodoma i Gomor. Oni što poziv jevanđelja, kojim se grešnici pozivaju na pokajanje čuju, a ne odazovu se, krivi su pred Bogom i grešniji nego stanovnici sidimske doline. A još veći greh od njihovog imaju oni što tvrde da poznaju Boga i da drže Njegove zapovesti, dok se svojim karakterom i svakodnevnim životom odriču Hrista. U svetlosti Spasiteljevih reči, sudbina Sodoma predstavlja ozbiljnu opomenu, ne samo onima koji snose krivicu za počinjeni greh, nego i svima koji se igraju sa preimućtvima i svetlošću poslanom s neba.

Verni svedok poručuje anđelu Efeske crkve: "No imam na tebe, što si ljubav svoju prvu ostavio. Opomeni se dakle od kuda si spao i pokaj se i prva dela čini. Ako li ne, doći ću ti skoro i dignuću svećnjak tvoj s mesta njegova, ako se ne pokaješ" (Otkrivenje 2,4.5). Odgovor na ponudenu ljubav i praštanje Spasitelji čeka sa saosećanjem nežnijim nego što su pobude koje pokreću srce zemaljskih roditelja da praštaju zabludelim sinu koji pati. On dozi-va zabludele ovim rečima: "Vratite se k meni i ja ću se vratiti k vama" (Malahija 3,7). Ali ako zabludeli tvrdoglavo okleva, ne obraćajući pažnju na glas opomene koji tako nežno i s ljubavlju poziva, tada će biti ostavljen u tami. Srce koje je dugo preziralo Božju ljubav otvrdne u grehu i ne oseća više uticaj Božje milosti. Strašna će biti sudbina onoga za čiji slučaj Spasitelj pored sveg svog zalaganja konačno mora da kaže: "Udružio se s lažnim bogovima (prionu za

idole svoje), ostavi ga" (Osija 4,17). Na dan strašnoga suda biće lakše stanovnicima Sodoma i Gomora nego onima koji su znali za ljubav Hristovu, a ipak se okrenuli od nje da bi uživali u zadovoljstvima grešnog sveta.

Vi što prezirete ponude milosti, pomislite na dugi niz zapisa nagomilanih protiv vas u nebeskim knjigama, jer se tamo vodi tačan izveštaj i beleže podaci o bezbožnosti naroda, porodica i svakog pojedinca. Bog može dugo imati strpljenja dopuštajući da se izveštaj produžava, upućujući poziv na pokajanje i milostivo nudeći oproštaj; ipak, dolazi vreme kad će račun biti zaključen, kad će pasti odluka za svaku dušu; kad će sopstvenim izborom svakog pojedinca biti odlučena njegova sudbina. Tada će biti dat znak za izvršenje presude.

Današnje stanje vere u svetu daje povod za ozbiljnu zabrinutost. Veoma se olako uzima Božje strpljenje i Njegova milost. Milioni gaze Božji zakon i proglašavaju ga nevažecim, "učeci zapravo ljudske zapovesti" (Matej 5,9). Neverstvo uzima maha u mnogim crkvama. Nije to neverovanje u najširem smislu te reči - otvoreno poricanje Biblije - već neverovanje koje se oblači odećom hrišćanstva, a u stvari potkopava veru u Bibliju kao u Božje otkrivenje. Živa i usrdna pobožnost ustupila je mesto praznim formalnostima. Kao posledica toga, javlja se sve češće čulnost i otpadanje od Boga i vere. Hristos je rekao: "Tako kao što bi u dane Lotove... tako će biti i u onaj dan kad će se javiti Sin čovečiji" (Luka 17,28). Svakodnevni zapisi o onome što se danas zbiva potvrđuju ispunjenje ovih reči. Svet naglo sazreva za uništenje. Kazne Božje će se ubrzo sručiti na ovu zemlju i biće uništeni i greh i grešnici.

Naš Spasitelj je rekao: "Ali se čuvajte da kako vaša srca ne otežaju žderanjem i pijanstvom i brigama ovoga sveta, i da vam ovaj dan ne dođe iznenada. Jer će doći kao zamka na sve koji žive po svoj zemlji" - na sve one čiji su interesi usredsređeni na ovaj svet. "Stražite dakle jednako i molite se Bogu da biste se udostojili uteći od svega ovoga što će se zbiti, i stati pred Sinom čovečijim" (Luka 21,34-36).

Pre uništenja Sodoma, bog je Lotu poslao vesnike s porukom: "Izbavi dušu svoju i ne obaziri se na trag, i u cijeloj ovoj ravnici da nisi stao; beži na ono brdo da ne pogineš." Isti glas opomene čuli su i Hristovi učenici pre razaranja Jerusalima: "A kad vidite da Jerusalim opkoli vojska, onda znajte da se približilo vreme da opusti. Tada koji budu u Judeji neka beže u gore" (Luka 21,20.20). Nisu smeli gubiti vreme spasavajući bilo šta od svoje imovine, već su svim silama morali nastojati da pruženu priliku iskoriste za bekstvo.

To je bilo izdvajanje od bezbožnika, odlučan rastanak s njima, bežanje za spas života. Tako je bilo u vreme Nojevo; tako u slučaju Lotovom; tako s učenicima pred razaranje Jerusalima, a tako će biti i u poslednje dane. Opet će se glas Božji čuti u opomeni upućenoj Njegovom narodu da se odvoji od bezbožništva koje sve više uzima maha.

Stanje moralne iskvarenosti i otpadništva koje će preovladivati u verskom svetu poslednjih dana, bilo je pokazano još proroku Jovanu u slici Vavilona prikazanog kao "grad veliki koji ima carstvo nad carevima zemaljskim" (Otkrivenje 17,18). Pre njegovog uništenja, s neba će biti upućen poziv: "Izidite iz nje, narode moj, da se ne pomešate u grehe njezine i da vam ne naude zla njezina" (Otkrivenje 18,4). Kao u dane Noja i Lota, odvajanje od greha i grešnika mora biti očevidno i odlučno. Između Boga i sveta ne može biti nikakvog kompromisa, nikakvog osvrtnja natrag da bi se sačuvalo zemaljsko blago. "Ne ćete moći služiti i Bogu i ovom svetu" (Matej 6,24).

Slično stanovnicima doline Sidimske, ljudi i danas sanjare o blagostanju i miru. "Izbavi dušu svoju... beži", glasi opomena Božjih anđela; ali ljudi slušaju druge glasove koji govore: "Ne uzbudite se, nema nikakvog razloga za uzbunu." Mnogi viču: "Mir je, i nema se šta bojati", dok nebo tvrdi da prestupniku predstoji propast koja samo što se nije sručila na njega.

I one noći, uoči svoje propasti, građani Sidimske doline nisu prestali da se odaju razuzdanom uživanju i da ismejavaju strahovanja i opomene Božjeg vesnika. Ali svi ti hulnici propadoše u plamenu; baš te noći zauvek su zatvorena vrata milosti pred bezbrižnim i bezbožnim stanovnicima Sodoma. Bog neće dovela trpeti da Ga ljudi ruže i vredaju; s Njim se nije šaliti. "Evo ide dan Gospodnji ljuti, s gnjevom i jarošću, da obrati zemlju u pustoš i da istrebi grešnike iz nje" (Isaija 13,9). Najveći deo ljudi na svetu odbaciće Božju milost i biće zahvaćen iznenadnom i neizbežnom propašću. Ali oni koji poslušaju opomenu biće "u zaklonu Višnjega" i počivaće "u senci Svemogućega". Njegova će im istina biti "štit i ograda". Njima pripada obećanje: "Duga života nasitiću ga i pokazati mu spasenje svoje" (Psalam 91,1.4.16).

Lot nije dugo živeo u Sigoru, i tu je vladalo bezakonje kao i u Sodomu, i strahujući da i ta varoš ne bude razorena, nije smeo ni tu da ostane. I zaista, ne prođe dugo, a i Sigor bi uništen, kao što je i bila Božja namera. Lot se zatim uputi u brda i življavaše tamo u jednoj pećini, lišen svega onoga čega radi se usudio da svoju porodicu izloži uticaju bezbožničkog grada. Ali ga je prokletstvo sodomsko progonilo čak i tamo. Grešno ponašanje njegovih kćeri usledilo je

kao posledica zlog uticaja onih s kojim su se družile u tom poroćnom gradu. Moralna iskvarenost toliko im se uvukla u karakter da nisu bile u stanju razlikovati dobro od zla. Jedini Lotovi potomci, Moavci i Amonci, bili su idolopoklonička plemena, bunтовnici protiv Boga i ogorčeni neprijatelji Njegovog naroda.

Kakve li razlike između života Avramovog i Lotovog? Nekad su zajedno išli kroz život, na istom oltaru prinosili žrtve, živeli jedan do drugog u svojim šatorima kao došljaci; ali koliko se sada razilaze njihovi putevi? Lot je izabrao Sodom radi koristi, zadovoljstva i uživanja. Napustio je Avramov žrtveni oltar i njegovu svakodnevnu žrtvu živome Bogu, dopustio je svojoj deci da se druže s bezbožnim i iskvarenim idolopoklonicima; ali se ipak u njegovom srcu zadržao strah pred Bogom, jer Sveto Pismo kaže za njega da je bio "pravednik". Njegovu pravednu dušu mučili su svakodnevni odvratni razgovori koje je morao slušati, nasilje i pokvarenost koje nije mogao da spreči. Bio je spasen u poslednjem času kao "glavnja istrgnuta iz ognja" (Zaharija 3,2), ali lišen svega što je imao, ostavljen bez žene i bez dece i ozloglašen pod stare dane, morao je živeti u pećini kao divlja zver; on svetu nije ostavio nijedan naraštaj pravednih ljudi, već dve idolopokloničke nacije koje su bile u neprijateljstvu s Bogom i ratovale protiv Njegovog naroda sve dotle dok nisu prepunile čašu svog bezakonja i bile predate propasti. Koliko su strašne bile posledice jednog nepromišljenog koraka!

Mudrac kaže: "Ne muči se da se obogatiš i prodi se svoje mudrosti." "Lakomac zatire svoju kuću, a ko mrzi na poklone, živ će biti" (Priče 23,4; 5,27). A apostol Pavle dodaje: "A koji hoće da se obogate, oni upadaju u napasti i zamke i u mnoge lude i škodljive želje koje potapaju čoveka u propast i pogibao" (1. Timotiju 6,9).

Kad se nastanio u Sodomu, Lot je bio čvrsto rešen da se drži dalje od bezbožnih ljudi i da to naredi i "domu svom nakon sebe". Ali je приметно odstupio od toga. Zavodnički uticaji kojima je bio okružen delovali su negativno na njegovu veru, a veze njegove dece sa stanovnicima Sodoma duboko su povezale njegove interese s njihovim. Posledice toga su očevide.

I danas mnogi čine istu grešku. Kad traže mesto stanovanja, oni više paze na ovezalmalske pogodnosti i mogućnost zarade, nego na moralne i društvene uticaje kojim će biti izloženi i koji će okružavati njihovu porodicu. U nadi da postignu što veće blagostanje, biraju lepu i plodnu dolinu, ili se nastane u nekom gradu koji pruža mogućnost naglog bogaćenja; ali im zbog toga deca bivaju izložena iskušenjima i često sklappaju takva poznanstva koja vrlo nepovoljno utiču na razvoj pobožnosti i izgradnju ispravnog karaktera. Atmosfera slabog morala, neverovanja ili ravnodušnosti prema verskim stvarima, često deluje suprotno uticaju roditelja. Deci je stalno pred očima protivljenje roditeljskom i božanskom autoritetu. Mnogi se prisnije zbližuju s nevernicima i povezuju svoju sudbinu s Božjim neprijateljima.

Kad sebi tražimo dom, Bog želi da prvenstveno obratimo pažnju na moralne i verske uticaje koji će okružavati nas i članove naše porodice. Možda ćemo se sticajem okolnosti naći u mućnom položaju, jer mnogi ne mogu imati onakvu okolinu kakvu bi želeli; ali ma kuda da nas dužnost odvede, Bog će nam dati snage da ostanemo neiskvareni, ako stalno stražimo u molitvi verujući u Hristovu milost. Ali se bez potrebe ne smemo izlagati uticaju koji nepovoljno deluje na izgradnju uzvišenog karaktera. Ako se svojevoljno izlažemo atmosferi svetovnosti i nepoverenja, suprostavljamo se volji Božjoj i izgonimo svete anđele iz svoga doma.

Svi koji svojoj deci stvaraju zemaljska bogatstva i osiguravaju poštovanje sveta na račun njihovih večnih interesa, uvideće na kraju da su sva ta prividna preimućstva i blagodati u stvari strahoviti gubitak. Mnogi, slično Lotu, doživljavaju da vide propast svoje dece i jedva spasavaju sopstvenu dušu. Sve što su u svom životu radili propada, a celi život im je tužni neuspeh. Da su se rukovodili pravom mudrošću, njihova bi deca možda imala manje ovezemaljskog blagostanja, ali bi zato stekla pravo na neprolazno večito nasleđstvo.

Nasleđstvo koje je Bog obećao svome narodu nije na ovom svetu. Avram na ovom svetu nije imao zemlje "ni stopa" (Dela 7,5). Bio je vrlo bogat pokretnim blagom koje je upotrebljavao da slavi Boga i pomaže bližnje, ali ovaj svet nije smatrao svojim zavičajem. Gospod ga je pozvao da napustu svoje idolopokloničke zemljake i obećao mu je za večita vremena zemlju Hanansku; ali ipak je nisu nasleđili ni on, ni sin njegov, ni sinovi njegovog sina. Kad je zaželeo da ima posebno mesto da sahrani svoje mrtve, i to je morao kupiti od Hananejaca. Njegova jedina imovina u obećanoj zemlji sastojala se od jedne grobnice isklešane u steni u pećini Makpeli.

Međutim, Božja reć ipak nije izneverila. Samo zauzimanje Hanana od strane Jevreja, nije znaćilo njeno potpuno ispunjenje. "Avramu i semenu njegovu rećena biše obećanja" (Galatima 3,16). Sam Avram je imao da učestvuje u blagoslovima obećanog nasleđstva. Moglo je izgledati da se ispunjenje obećanja suviše odlaže, ali "je jedan dan pred Gospodom kao hiljadu godina, a hiljadu godina kao jedan dan" (2. Petrova 3,8). Može izgledati kao da se s ispunjenjem tog obećanja "okleva", ali će u određeno vreme "zaceo doći, i neće odoci" (Avakum 2,3). Obećanje dato Avramu i njegovom

semenu nije se odnosilo samo na Hanan, već na celu zemlju. Tako kaže apostol: "Jer obećanje Avramu ili semenu njegovu da bude nasleđnik svetu, ne bi zakonom nego pravdom vere" (Rimljanima 4,13). A Biblija jasno govori da obećanja data Avramu treba da se ispune preko Hrista. Svi koji su Hristovi, "seme su Avramovo i po obećanju nasleđnici" (Galatima 3,29) "za nasleđstvo nepropadljivo koje neće istrnuti ni uvenuti" (1. Petrova 1,4); a to je zemlja oslobođena kletve grehovne. Jer "carstvo i vlast i veličanstvo carsko pod svim nebom daće se narodu svetaca Višnjega" (Danilo 7,27), "smerni će nasleđiti zemlju i nasleđivaće se množinom mira" (Psalam 37,11).

Bog je Avramu u viziji pokazao to besmrtno nasleđstvo koje neće uvenuti i time je njegova nada bila zadovoljena. "Verom dođe Avraam u zemlju obećanu kao u tuđu i u kolibama živeše sa Isakom i Jakovom sunasleđnicima obećanja toga. Jer čekaše grad koji ima temelje, kojemu je zidar i tvorac Bog" (Jevrejima 11,9,10).

Za Avramove potomke stoji napisano: "U veri pomreše svi ovi, ne primivši obećanja, nego ga videvši izdaleka i poklonivši mu se i priznavši da su gosti i došljaci na zemlji." Ovde na zemlji moramo živeti kao gosti i došljaci ako malo bolje nasleđstvo želimo, "to jest nebesko" (Jevrejima 11,13,16). Oni koji su deca Avramova, teže za onim gradom koji i On "čekaše... kojemu je zidar i tvorac Bog".

ISAKOVA ŽENIDBA

(1. Mojsijeva 24)

Avram je bio već u dubokoj starosti i osećao da mu se bliži kraj, a ostao mu je nedovršen još jedan posao čime je trebalo osigurati ispunjenje obećanja njegovom potomstvu. Isak je bio Bogom određen da, kao oćev nasleđnik, bude verni ćuvav Božjih zakona i otac izabranog naroda, ali on još nije bio oženjen. Stanovnici zemlje hananske odali su se idolopoklonstvu i Bog je zabranio sklappanje braćnih veza između njih i Njegovog naroda, znajući da bi takve veze vodile samo otpadničtvu. Patrijarh je strahovao od delovanja poroćnih uticaja koji su okružavali njegovog sina. U Isakovom karakteru odražavala se Avramova vera u Boga i potćinjenost Njegovoj volji; ali su osećanja mladog ćoveka, koji je po prirodi bio popustljiv i blag, bila veoma snažna. Ako bi se vezao za ženu koja se nije bojala Boga, pretila je opasnost da, mira radi, žrtvuje svoja načela. Po Avramovom mišljenju izbor žene za njegovog sina, predstavljao je pitanje od ozbiljne važnosti; stoga je brižno nastojao da ga oženi devojkom koja ga neće odvrćati od Boga.

U stara vremena su sklappanje braka za sinove ili ććeri obićno ugovarali roditelji, pa je to bio obićaj i među Božjim narodom. Ni od koga se nije traćilo da stupi u brak s osobom koju nije mogao voleti; ali kad god bi se kolebali u svojim osećanjima i sklonostima, mladi bi se oslanjali na sud iskusnih i bogobojaćljivih roditelja. Protiviti se roditeljima, znaćilo je ne samo vveđanje i sramotu, nego se ćak smatralo i kao zloćin.

Imajući poverenja u mudrost i ljubav svoga oca, Isak je bio zadovoljan s tim da celu stvar prepusti njemu, a verovao je i da će Bog svemu dati pravac. Patrijarhove misli bile su usmerene prema rodbini u zavićajnoj Mesopotamiji. Iako nije bila sasvim slobodna od idolopoklonstva, rodbina njegovog oca je ipak znala na pravog Boga i molila Mu se. Isak nije smeo napustiti Hanan da bi oćiao k njima, ali bi se među njima možda našla devoćka koja bi bila spremna da napusti svoj zavićaj da bi se udružila s njim u ćuvanju neiskvarenog i ćistog poštovanja živog Boga. Avram je taj znaćajan zadatak poverio "sluzi svojem u najstrićjmu", poboćnom i iskusnom ćoveku zdravog rasuđivanja, koji mu je dugo i verno slućio. Obavezao ga je svećanom zakletvom pred Bogom da mu za sina neće uzeti ććer Hananeja, već devoćku iz porodice Nahora u Mesopotamiji. U slućaju da se ne naće devoćka koja bi pristala da napusti svoju porodicu i rodbinu, onda se sluga oslobaćao zakletve; ali Isaka nipošto da ne odvede tamo. U njegovom tećskom i delikatnom zadatku hrabrio ga je patrijarh, uveravajući ga da će Bog krunisati uspehom njegov poduhvat. "Gospod Bog nebeski koji me je uzeo iz doma oca moćega... On će poslati anđela svojega pred tobom."

Sluga je bez odlaganja krenuo na put. Uzevši deset kamila za potrebe svojih saputnika, kao i za pratnju neveste u povratku, pripremio je i darove namenjene budućoj izabranici i njenim sroćnicima, pa se uputio na dugi put do Damaska i dalje do bogatih ravnica koje okružuju veliku reku Istoka. Kad je stigao do Harana, "grada Nahorova", zaustavio se pored izvora izvan gradskih zidova gde su meštanke pred veće dolazile po vodu. Bio je veoma zabrinut i zamišljen. Od njegovog izbora zavisile su važne posledice ne samo za porodicu njegovog gospodara, već i za buduća pokolenja; a kako da izvrši mudar izbor među ljudima koji su mu bili potpuno nepoznati? Setivši se Avramovih reći da će Bog poslati anđela svojega pred njim, pomoli se iskreno i traći uputstvo. U porodici svoga gospodara bio je navikao na stalnu ljubaznost i gostoljubivost te se molio da po tako ććivom i plemenitom ponaćanju prepozna devoćku koju je Bog izabrao.

Odgovor na njegovu molitvu stigao je pre nego što je ona bila do kraja izgovorena. Među ženama koje su dolazile na izvor, našla se

jedna čije je učtivo ponašanje privuklo njegovu pažnju. Kad se vraćala s izvora, stranac izađe pred nju i zatraži da se napije iz krčaga koji je nosila na ramenu. Vrlo ljubazno mu je ispunila zahtev i ponudila da zahvati vode i za kamile njegove; bilo je uobičajeno da takvu uslugu čak i kneževske kćeri čine stadima svojih očeva. Time je traženi znak bio dobijen. Devojka je bila veoma lepa, a njena spremnost da tako ljubazno pruži uslugu svedočila je o dobroti i nežnosti srca i o energičnoj prirodi. Kako ga je divno vodila božanska ruka! Pošto se za ukazanoj ljubaznosti odužio bogatim darovima, zapitao ju je za poreklo i rodbinu, i pošto je doznao da je kći Vatuila, Avramovog sinovca "savivši se pokloni se Gospodu".

Došljak je zamolio za konak u kući njenog oca i izražavajući svoju zahvalnost, izneo je činjenice o svojoj povezanosti sa Avramom. Kad se devojka vratila kući, ispričala je šta joj se dogodilo, te Lavan, njen brat, odmah požuri da dovede stranca i njegovu pratnju i da im ukaže gostoprimstvo.

Elizejer nije hteo da jede dok nije ispričao šta mu je gospodar naložio, kako se za to molio na izvoru, i sve okolnosti koje su pratile tu njegovu molitvu. A zatim je zapitao: "Ako ćete dakle učiniti ljubav i vjeru gospodaru mojem, kažite mi, ako nećete, kažite mi, da idem na desno ili na levo." Odgovor je glasio: "Od Gospoda je ovo došlo i mi ti ne možemo kazati ni zlo ni dobro. Eto Reveka je u tvojoj vlasti, uzmi je pa idi i neka bude žena sinu gospodara tvog, kao što каза Gospod."

Pošto je dobio pristanak rodbine, pitali su i samu Reveku pristaje li da ode tako daleko od očeve kuće, i da se uda za sina Avramovog. Na osnovu svega što se dogodilo, ona je verovala da je nju sam Bog odredio za Isakovu ženu i reče: "Hoću!"

Sluga je već zamišljao i predosećao radost svoga gospodara povodom uspešno završenog zadatka, te je bio nestrpljiv da pođe; i sledećeg jutra oni krenuše kući. Avram je u to vreme živio u Virsaveji, a Isak je čuvao stada po okolini i, kad je trebalo sačekati slugin povratak iz Harana, uputio se šatorima svog oca. "A beše izišao pred veče Isak da se pomoli Bogu; i podigav oči svoje ugleda kamile gde idu. I Reveka podigavši oči svoje ugleda Isaka, te skoči s kamile i reče sluzi: Ko je onaj čovek što ide preko polja pred nas? A sluga reče: Ono je gospodar moj. I ona uze pokrivalo i pokri lice. I pripovedi sluga Isaku sve što je svršio. I odvede je Isak u šator Sare matere svoje; i uze Reveku i ona mu posta žena i omilje mu. I Isak se utješio za materom svojom."

Avram je imao na um posledice koje je bračna veza između onih koji se boje Boga i onih koje Ga se ne boje imala od dana Kajinovih pa sve do njegovog vremena. Imao je pred očima posledice svog braka sa Agarom, i bračne odnose Ismaila i Lota. Rođenje Ismaila, što je predstavljalo mešanje pravedničkog semena s bezbožničkim, došlo je samo zato što ni Avram ni Sara nisu imali dovoljno vere. Nasuprot očevom uticaju, na Ismaila je delovao idolopoklonički uticaj rodbine njegove majke i njegove bračne veze sa ženama neznabožackog porekla. Ljubormora i zavist Agare i žena koje je ona izabrala za svoga sina Ismaila, predstavljale su za Avramovu porodicu zatvoreni krug iz kojeg je on uzalud pokušavao da se oslobodi.

Pouke koje je Ismailo primio od Avrama u svom ranom detinjstvu nisu ostale bezuspešne, ali je pod uticajem njegovih žena u porodici uspostavljeno idolopoklonstvo. Odvojen od oca i ogorčen svadom i razmimoilaženjem u porodici, lišenoj ljubavi i bogobojažljivosti, Ismailo je bio primoran da izabere razbojnički život pustinjskog poglavice: "Ruka će se njegova dizati na svakoga a svaćija na njega" (1. Mojsijeva 16,12). On se kasnije kajao za svoja dela i postupke, i vratio se na pravi put da služi Bogu oca svojega, ali ova karakterna crta prenesena na potomstvo, ostala je. Moćna nacija koja vodi svoje poreklo od njega, predstavlja jedan ratoboran neznabožacki narod koji je Isakovim potomcima bio većito iskušenje i uznemiravao ih.

Lotova žena je bila sebična i nereligiozna, a svoj uticaj na muža koristila je da bi ga odvojila od Avrama. Da nije bilo po njenom, ne bi Lot ostao u Sodomu, lišavajući se mudrog i bogobojažljivog save-ta iskusnog patrijarha. Uticaj njegove žene i stanovnika tog bezbožničkog grada doveli bi ga do potpunog otpadništva od Boga da nije bilo verno upućenih pouka koje je ranije primio od Avrama. Lotova ženidba i njegov izbor Sodoma za mesto prebivališta, predstavljali su prve karike u lancu događaja koji su svetu donosili samo zlo tokom mnogih generacija.

Nijedan bogobojažljiv čovek ne može se bez opasnosti vezati za osobu koje se ne boji Boga. "Hoće li dvojica ići zajedno ake se ne slože?" (Amos 3,3). Sreća i jedinstvo bračne zajednice zavise od jednosturnosti i sloge supružnika, ali između vernika i nevernika postoji osnovna razlika u ukusu, navikama i namerama. Svako od njih služi drugom gospodaru koji se nikada ne mogu složiti. Ma koliko da su nečiji principi čisti i uzorni, uticaj nevernog supružnika uvek će naginjati odvajanju od Boga.

Onaj ko je u bračnu zajednicu stupio pre obraćenja, dužan je da posle obraćenja bude još verniji svome supružniku, ma koliko se oni razilazili u svojim verskim ubeđenjima; ali Božje zahteve treba poštovati više nego sve zemaljske odnose, pa čak ako bi zbog toga

došlo i do iskušenja i progonstva. Duhom ljubavi i krotosti verna strana može da pridobije nevernog supružnika. Međutim, sklapanje bračne zajednice između religioznog čoveka i nevernika je po Bibliji zabranjeno. Božja zapovest glasi: "Ne vucite u tuđem jarmu nevernika" (2. Korinćanima 6,14.17.18).

Isak je bio visoko cenjen od Boga i izabran za naslednika obećanja koje je trebalo da bude blagoslov celom čovečanstvu; ali on se, mada mu je tada bilo već četrdeset godina, potčinio odluci svoga oca kada je ovaj odredio iskusnog i pobožnog slugu da mu izabere ženu. Ishod ovakve ženidbe je, kao što je u Svetim zapisima prikazano, slika čiste i prave porodične sreće: "I odvede je Isak u šator Sare, matere svoje, i uze Reveku i ona mu posta žena i omilje mu. I Isak se utješio za materom svojom."

Kakve li suprotnosti između ponašanja Isakovog i onog za čim teže mladi današnjeg vremena, pa čak i oni što tvrde da su religiozni! Na žalost, vrlo često mladi smatraju da pitanje: kome će pokloniti svoja najbolja osećanja, treba da rešavaju oni sami - da je to oblast u koju ni Bog ni roditelji ne treba da se mešaju ni na koji način. Još mnogo pre nego što dostignu odgovarajuću zrelost, osećaju se sposobnim da izvrše svoj izbor, bez pomoći roditelja. Međutim, samo nekoliko godina provedenih u braku obično je dovoljno da uvide svoju zabludu, ali je tada prekasno za otklanjanje zlokočnih posledica. Isti nedostatak samosavlđivanja i mudrosti kojim je uslovljen prenatržen izbor i sada samo još povećava zlo, dok brak ne postane čemerni jaram. Mnogi su tako doživeli brodolom i uništili svoju sreću i za ovaj i za budući život.

Ako uopšte postoji pitanje koje treba pažljivo razmatrati i potražiti savet starijih i iskusnijih ljudi, to je stupanje u brak; ako je ikada Biblija potrebna kao savetodavac, kao ikada božansko vođstvo treba tražiti u molitvi - to treba najusrdnije učiniti pre no što se preduzme korak koji vezuje čoveka za celi život.

Roditelji stalno treba da imaju pred očima svoju odgovornost za buduću sreću svoje dece. Isakovo pokoravanje očevoj odluci bila je normalna posledica vaspitanja koje ga je osposobilo za život poslušnosti. Iako je Avram zahtevao od svoje dece da poštuju njegov roditeljski autoritet, ipak je njegov svakodnevni život davao dokaza o tome da taj autoritet nije bio neko samoljubivo ili samovoljno gospodarenje, već se zasnivao na ljubavi i nastojanju da im obezbedi blagostanje i sreću.

Očevi i majke treba da se osećaju dužnim da osećanja svoje dece usmeravaju tako da svoju naklonost i ljubav poklone onome ko će im biti odgovajajući drug. Oni su isto tako dužni da ličnim poučavanjem i primerom, uz pomoć Božje milosti, karakter svojih sinova i kćeri od najranijeg detinjstva tako uobličavaju da budu čisti i plemeniti, naklonjeni dobroti i istini. Slične se duše međusobno privlače; slični cene jedni druge. Zato nastojte da u dušu mladih usadite ljubav prema istini, dobroti i čistoti, i oni će težiti za društvom onih koji imaju iste karakterne osobine.

Neka roditelji u svom karakteru i domaćem životu ispoljavaju ljubav i dobrotu nebeskog Oca. Neka dom bude obasjan suncem vedrine i sreće. To će za vašu decu imati daleko veću vrednost nego imanje i novac. Neka ljubav prema domu uvek živi u njihovom srcu, tako da kasnije sećanje na dane detinjstva i na rodnu kuću, kao skrovište mira i sreće, u njihovim mislima dolazi odmah iza maštanja o sreći i blaženstvu neba. Svi članovi porodice nisu uvek istog karaktera i sklonosti, te će često biti potrebno pokazati više strpljenja i popustljivosti; ipak ljubavlju i primerom samodiscipline mogu svi biti povezani u najprisniju zajednicu.

Prava ljubav je uzvišeno i sveto načelo, ona se po svojoj prirodi potpuno razlikuje od one ljubavi koja je probuđena samo nekim podsticajem ili nagonom, i koja naglo iščezava čim naiđe na ozbiljnije iskušenje. Vernošću u vršenju dužnosti poverenih u roditeljskoj kući, mladi se pripremaju za vođenje sopstvenog domaćinstva. Zato im omogućite, dok su još sa vama, da ispoljavaju samoodricanje i ukazuju ljubaznost, uslužnost i ljubav. Takva ljubav neće biti nepostojana; i svako ko je odrastao i vaspitan u takvoj kući, kad jednom i sam postane glava sopstvene, znaće da usreći osobu koju bude izabrao za svog bračnog druga. U tom slučaju brak neće predstavljati završetak ljubavi, nego će u njemu prava ljubav tek da počne.

JAKOV I ISAV

(1. Mojsijeva 25,19-34; 27)

Jakov i Isav, Isakovi sinovi blizanci, predstavljaju očevidnu i značajnu suprotnost i u karakteru i u životu. Tu nejednakost pred-skazao je Božji anđeo još pre njihovog rođenja. U odgovoru na molitvu koju je Reveka uputila u svom strahu i zabrinutosti, on joj je rekao da će imati dva sina i da će svaki od njih biti glava moćnog naroda, ali da će jedan biti veći od drugoga i da će mladi imati prvenstvo.

Kad je Isav odrastao, uživao je u zadovoljavanju svojih prohteva i njegovo interesovanje bilo je potpuno usredsređeno na sadašnjost. Pošto se nikako nije mirio s tim da ga neko obuzdava, našao je zadovoljstvo u divljoj slobodi lova; tako je izrana izabrao lovački život. Ali ipak je bio ljubimac svoga oca. Krotkog i miroljubivog pastira

privlačila je smelost i energija njegovog starijeg sina, koji je neustrašivo krstario preko brda i pustinja i vraćao se svome ocu sa ulovljenom divljači i uzbudljivim pričama o svojim pustolovinama. Jakov je bio uvek zamišljen, vredan i pažljiv. Razmišljao je više o budućnosti nego o sadašnjosti i zadovoljavao se da ostane kod kuće čuvajući stada i obrađujući zemlju. Majka je cenila njegovo strpljenje, istrajnost, vrednoću i predostrožnost. Njegova osećanja bila su duboka i snažna, a usrdne i neprekidne pažnje donosile su joj mnogo više sreće nego Isavovi plahoviti i povremeni izlivi ushićenosti. Reveka je više volela Jakova.

Isak i Reveka su smatrali da su obećanja data Avramu i potvrđena njegovom sinu u isto vreme i veliki cilj njihovih želja i nada. Isav i Jakov su znali za ta obećanja. Bili su poučeni da nasledno pravo ima velikog značaja, jer ono ne donosi samo zemaljska bogatstva, već sadrži u sebi duhovno prvenstvo. Prvorođeni je uvek imao da bude sveštenik porodice, a iz redova njegovih potomaka trebalo je da dođe i Spasitelj sveta. S druge strane, prvorođeni je imao i odgovornosti. Onaj koji nasledi blagoslove prvorođenog, morao je posvetiti svoj život Bogu; morao se pokoravati Božjim naredbama kao i Avram. Morao je postupati u skladu sa otkrivenom voljom Božjom pri izboru bračnog druga i u svim prilikama javnog i porodičnog života.

Isak je upoznao svoje sinove s tim preimućstvima i uslovima i obrazložio im da Isav, kao stariji po rođenju, ima pravo na prvenstvo. Ali Isav nije imao naklonosti prema verskom životu, niti je mario za pobožnost. Zahtevi i obaveze duhovnog prvorodstva predstavljali su za njega neželjena i mrska sputavanja. Božji zakon, koji je predstavljao uslov božanskog zaveta učinjenog sa Avramom, Isav je smatrao ropskim jarmom. Sklon da popušta ličnim prohtevima, ni za čim nije težio toliko kao za slobodom da radi ono što se njemu sviđa. Po njegovom shvatanju, sreća se sastojala u bogatstvu, moći, veselju i uživanju u nasladama. Dičio se neograničenom slobodom svog divljeg, skitničkog života. Sećajući se anđelovih reči, Reveka je karakter svojih sinova čitala sa jasnijim razumevanjem nego Isak. Bila je ubeđena da je Jakovu namenjeno da bude naslednik božanskog obećanja. Ona je Isaku ponavljala reči anđela, ali su očeva osećanja bila usredsređena na starijeg i ostao je nepokolebljiv u svojoj nameri.

Jakov je od majke doznao za božansko nagoveštenje prema kojem je pravo prvorođenog imalo pripasti njemu, i bio je ispunjen neizrecivom čežnjom za preimućstvima koja bi tim pravom stekao. Nije žudeo za očevim bogatstvom - njegova čežnja odnosila se na duhovno preimućstvo prvenca. Da održava prisne duhovne odnose s Bogom kao što je to činio pravedni Avram, da za svoju porodicu prinosi žrtve pomirenja, da bude jedan od predaka izabranog naroda i obaćenog Mesije, da nasledi večno i nepropadljivo blago obuhvaćeno blagoslovima zaveta - to su bila preimućstva i počasti kojim su gorele njegove najusrdnije želje. Njegove misli bile su stalno upućene na ono što će tek doći i on je želeo da shvati nevidljive blagoslove budućnosti.

S prikrivenom čežnjom, slušao je sve što im je otac pričao o duhovnim preimućstvima prvorođenog, dok je u srcu verno čuvao i pamtio ono što je saznao od majke. O toj stvari mislio je dan i noć sve dok ona nije obuhvatila njegovo celokupno životno interesovanje. Međutim, iako je večne blagoslove cenio više nego privremena zemaljska dobra, Jakov o Bogu kojemu je odavao toliko poštovanje ipak nije imao znanje stečeno iskustvom. Njegovo srce nije bilo preporođeno božanskom milošću. Mislio je da se obećanje koje je bilo njemu namenjeno ne može ispuniti sve dotle dok Isav zadržava pravo prvorođenoga, te je stalno smišljao na koji način bi se domogao blagoslova koji je njegov brat tako malo cenio, a koji je za njega bio toliko dragocen.

Kad se jednog dana umoran i iscrpljen vratio iz lova, Isav zaista jela koje je Jakov upravo pripremao, a ovaj, imajući na umu uvek onu za njega najglavniju misao, spremno iskoristi priliku i ponudi da utoli bratovljev glad ali po cenu prvenačkog prava. Lakomisleni lovac, spreman da popušta svojim prohtevima, zavapi: "Evo hoću da umrem, pa što će mi prvenstvo?" I za činiju neke crvene čorbe prepusti svoje pravo prvorođenog i pogodbu potvrdi zakletvom. U šatorima svoga oca svakako bi dobio hranu za najkraće vreme koliko je bilo neophodno da se ona pripremi, ali da bi zadovoljio trenutnu želju, lakomisleno je dao u zamenu slavno nasledje koje je njegovim očevima dao sam Bog. Sva njegova pažnja i interesi bili su usmereni na sadašnjost. Bio je spreman da nebesko žrtvuje zemljskom, da za trenutno zadovoljenje da u zamenu dobro i sreću budućnosti.

"Tako Isav nije mario za prvenstvo svoje." Kad se oslobodio prvenstva, učinilo mu se kao da je osetio neko olakšanje. Sad mu ništa nije stajalo na putu - mogao je da radi šta je hteo. Koliko ih je i danas koji za pusto zadovoljstvo, lažno nazvano slobodom, prodaju svoje pravo prvenstva koje im pruža čisto, neokaljano i večito nasledstvo u nebu.

Podležući i dalje i još dublje spoljnim i zemljskim privlačnostima, uze Isav dve žene između kćeri hetejskih. One su služile lažnim bogovima i svojim idolopoklonstvom zadavale Isaku i Reveki

mного јада и горчине. Исав је тим прекршио један од услова завета, којим је било забрањено склапање брачних веза између изабраног народа и незнабожаца, па ипак је Исак још увек био непоколебљив у својој одлуци да њему остави благослов прворођеног. Ту његову одлуку нису могли изменити ни Рекејини разлози, ни Јаковљева усрдна чежња за благословом, ни Исавова равнодушност према обавезама обаћења.

Много година је било прошло док Исак, тада већ остарио, слеп и очекујући скору смрт, није одлучио да изрекне благослов свом старијем сину. Међутим, пошто је знао за Рекејино и Јаковљеву противљење његовој намери, одлучио је да овај свећани обред изведе у тајности. У складу са обичајем да се поводом такве свећаности приреди гожба, патријарх је наредио Исаву: "Узми оруђе своје, туп и лук и изађи у планину, те ми улови лова, и зgotови ми јело... да те благослови душа моја док нисам умро."

Рекеја је предосетила његову намеру. Била је убеђена да је то супротно оним што је Бог њој открио као своју божањску волју. Исак је претиле опасност да се изложи Бојјем незадовољству и гневу ускраћујући свом млађем сину оно што му је Бог доделио. Узалуд се трудила да Исака убеди разлозима, и зато је одлучила да прибегне лукавству.

Тек што се Исав упutio да изврши очево наређење, Рекеја се дала на остваривање своје намере. Изложила је Јакову шта се догађа и убеђила га да се нешто мора предузети и то одмах, да би се спречило да благослов буде коначно и неопозиво, додјелен Исаву. Уверавала је и храбрila свог млађег сина да, уколико буде поступио по њеним упутствима, он може primitи тај благослов, као што је Бог обећао. Помисао да треба преварити оца, падала му је веома тешко и јакo га је забринула. Осећао је да би му такав грех пре doneo проклетство негo благослов. Али је његово двоумљење и strahовање пред сопственом савешћу било савладано, и он најзад одлучи да послуша упутства своје мајке. Није имао намеру директно да говори лаж, али кад је већ иступио с тим пред оца, учинило му се да је отишао исувише далеко да би се mogao vratiti, те је преваром primio жељени благослов.

Јаков и Рекеја су успели да остваре свој план, али им је превара donela само патњу и бол. Бог је рекао да ће Јаков добити прavo прворођеног, и Његова рећ би се испунила у време да су имали поверења и strpljivo чekali да Он ради за њих. Али, као што и данас чине многи који се називају decom Бојјом, они нису били voljni да препусте ствар у Бојје руке. Рекеја се горко жалала што је тако погрешан савет дала сину који се због тога морао одвојити од ње и више му никад није видела лица. Од тренутка кад је primio прворodство, Јаков је осетio терет кривце и целог живота је осуђивао самog себе. Згрешио је против оца, против брата, против сопствене душе и против Бога. У једном судбоносном тренутку учинио је дело због којег се кajaо целог живота. Тај prizor му је живо излазио пред очи у току каснијих година, кад год би му душу тиштало рђаво понашање његових sinova.

Тек што је Јаков ишао из очевог шатора, stigao је Исав. Iako је своје првеначко прavo продао и продају потvrdио свећаном заклетвом, он је сада био одлучан да сеbi осигура благослове који из тога проистичу без обзира на захтеве свог брата. С духовним првенством била су повезана и овоzemaljska preimućstva која би му омогућила вођство породице и два пута већи uдео у наследивању очевог богатства. Ово последње су били благослови које је он mogao ceniti. "Digni се и поседи се да једеш лова могeга", реће он ocу, "па да ме благослови душа твоја".

Дрштећи од изненађења и bola, стари и обнеvidели otac saznade да су оца преvarили. Његове дуго и с љубављу гајене наде биле су осујећене, а он је duboko и болно осећао разочарање које је морало pogoditi његовог старијег сина. Ипак му је sinulo на pamet сведочење да је Бојје providење спречило његове namere и остварило оно што је он управо hteo да избегне. Setio се рећи који је андео uputio Рекеји и увидо да је Јаков, и поред greha који је сада учинио, ipak био podesniji за ispunjenje Бојје namere. Док су му рећи благослова биле на usnama, осетio је дух пророчанства; и сада, shvativši sve што се desilo, ipak је потvrdио благослов који је и nehotice dao Јакову: "Он ће и остати благословен."

Isav је мало cenio благослов док год је изгледало да му је сигурно да dohvatu, али сад када га је zauvek izgubio, он је зажеleo да га добије. Сва snaga његове neobuzdane и strasne prirode uzbunila се, а бол и bes избili су užasnom snagom. Zaridaо је горко из свег glasa: "Благосови и мене, оће! ... Nisi li i meni оставио благослов?" Али dato obećanje није се смело poreći. Своје првеначко прavo, које је тако лако продао, није mogao више добити. "За једно јело", за trenutno zadovoljenje apetita који никад није bio obuzdavan, Isav је продао своје nasledstvo; али кад је увидео своју ludost, било је исувише kasno да ponovo stekne прavo на благослов. "Pokajanje не наде mesta ako га и sa suzama тражаше" (Јеврејима 12,16.17). Исаву није било ускраћено прavo да pokajanjem потражи Бојју naklonost, али више није било никакавог načina ни sredstva којима би повратио првеначко прavo. Његов бол није proisticao из осведочености о grehu; он се није трудио нити жеleo да се izmirи с Bogom. Било му је жао због posledica његовог greha, али не и због samог greha.

Zbog svoje ravnodušnosti prema blagoslovima i Božjim zahtevima, Isav se u Bibliji naziva "opoganjen" (Jevrejima 12,16). On predstavlja sve one koji malo cene iskupljenje stečeno krvlju Hristovom i koji su spremni da žrtvuju svoje nebesko nasleđe za prolazne ovozemalske interese. Veliki je broj onih koji žive samo za ovaj svet, bez ikakve brige i misli o budućnosti. I oni viču kao i Isav: "Da jedemo i pijemo jer ćemo sutra umrijeti" (1. Korinćanima 15,32). Oni su robovi svojih sklonosti, i umesto da se vežbaju u samoodricanju, oni se radije odriču onoga što se po vrednosti ne može ni sa čim uporediti. Kad treba birati: ili popuštanje izopačenom apetitu, ili nebeske blagoslove obećane samo onima koji se odriču sami sebe i boje se Boga, onda se daje prvenstvo apetitu, a nebo i Bog se gotovo zanemaruju. Koliko se njih čak i među takozvanim hrišćanima odaju zadovoljstvima koja su štetna po zdravlje i koja umrtvljuju osjetljivost duše. Njih vreda kad im se ukaže da je dužnost uzdržavati se od svakog prljanja tela ili duha, da bi usavršili svetost u strahu Božjem. Oni uviđaju da nije moguće obezbediti nebesko blaženstvo, a u isto vreme zadržati svoja škodljiva uživanja, i pošto je put većinom životu tako uzan, oni odlučuju da ne idu njime.

Hiljade njih prodaju svoje prvenstvo pravo za čulna uživanja. Zdravlje se žrtvuje, umne sposobnosti slabe, a nebeske vrednosti odbacuju; i to sve zbog jednog trenutnog zadovoljstva, zbog zadovoljenja koje čoveka i slabi i unižava. Kao što se Isav probudio, i ludost svoje brzoplete i prenagljeno učinjene zamene uvideo tek onda kad je bilo isuviše kasno da se posledice toga otklonile, tako će na dan Božjeg suda biti i sa onima koji nebesko nasleđe zamenjuju za sebično zadovoljavanje telesnih želja.

JAKOVLJEVO BEKSTVO I IZGNANSTVO

(1. Mojsijeva 28; 29; 30 i 31)

Pošto mu je razjareni brat pretio ubistvom, Jakov je morao da napusti očevo ognjište kao begunac i izgnanik; ali ne bez očevog blagoslova. Isak mu je ponovio obećanje zaveta i, kao nasledniku obećanja naredio mu da se oženi devojkom iz roda svoje majke u Mesopotamiji. Jakov je na svoj put ipak krenuo usamljen, veoma zabrinut i duboko uznemirena srca. Stotinama kilometara je morao putovati, samo sa štapom u ruci, kroz oblasti nastanjene divljim plemenima. Opterećen grižom savesti, postiden i u stalnom strahu da mu rasrdeni brat ne bi ušao u trag, klonio se svakog susreta sa ljudima. Bojao se da nije zauvek izgubio blagoslov koji mu je Bog nameravao dati, a Sotona je bio spreman da ga muči iskušenjima.

Drugog dana uveče bio je već vrlo daleko od očevih šatora. Osećao je da je izgnanik i znao je da su mu sve te muke doneli samo njegovi pogrešni postupci. Tama očajanja pritiskivala mu je dušu i on se jedva usuđivao da se moli Bogu. Ali, ostaviši potpuno sam, on je potrebu za Božjom zaštitom osećao više nego ikada ranije. Plaćući i s dubokom skrušenošću, priznao je svoj greh i najusrdnije se molio za neki vidljivi dokaz da nije potpuno napušten. Ali ipak, njegovo potišteno srce još nije našlo olakšanja. Potpuno je izgubio svako poverenje u samog sebe, a bojao se da ga je odbacio i Bog njegovih otaca.

Ali Bog nije napustio Jakova. On je još uvek bio milostivo naklonjen svom zabludom i nepoverljivom sluzi. Pun milosti, Gospod je Jakovu otkrio baš ono što mu je bilo potrebno - otkrio mu je Spasitelja. On je zgrešio, ali mu je srce bilo ispunjeno blagodarnošću kad je pred sobom ugledao otkriven put kojim je mogao ponovo zadobiti Božju naklonost.

Umoran od puta, putnik leže na zemlju, i umesto jastuka stavi kamen pod glavu. U snu je video svetle i blistave stepenice čija je osnova bila na zemlji, dok im je vrh dopirao do neba. Po njima su se andli penjali i silazili: "Ja sam Gospod Bog Avrama, oca tvoga, i Bog Isakov." Zemlja na kojoj je izgnanik spavao bila je obećana njemu i njegovom potomstvu s uveravanjem: "Svi narodi na zemlji blagosloviće se u tebi i u semenu tvojemu." To je obećanje bilo dato Avramu i Isaku, a sad je ponovljeno i Jakovu. A onda, s naročitim obzirom prema njegovoj trenutnoj usamljenosti i tuzi, bile su izgovorene reči utehe i ohrabrenja: "I evo ja sam s tobom i čuvaću te kud god pođeš i dovešću te natrag u ovu zemlju, jer te neću ostaviti dokle god ne učinim što ti rekoh."

Gospodu su bili poznati rdavi uticaji koji su Jakova očekivali i opasnosti koje su mu pretile. Milostivo je otkrio pokajničkom izgnaniku svu budućnost, kako bi mogao da shvati namere koje je imao s njim, i kako bi bio spreman da odoli iskušenjima kojima će sigurno biti izložen kad se nađe sam među idolopoklonicima i prepredenim ljudima. Trebalo je da mu pred očima uvek bude veliki cilj koji je morao ostvariti; a svest da će se Božja namera ispuniti preko njega, imala je stalno da ga podstiče na vernost.

U ovoj viziji Jakovu je bio otkriven plan iskupljenja, ali ne u potpunosti, već samo u onoj meri koliko je njemu za ono vreme bilo potrebno. Tajanstvene stepenice koje je video u snu bile su isto ono na šta je Hristos ukazao u svom razgovoru s Natanilom: "Od sada ćete", rekao je On, "videti nebo otvoreno i anđele Božje gde se penju i silaze Sinu čovečijemu" (Jovan 1,51). Do trenutka čovekove pobune protiv Božje vladavine, čovek je slobodno i nesmetano

održavao vezu s Bogom. Ali je greh Adama i Eve odvojio zemlju od neba, tako da čovek nije više mogao razgovarati sa svojim Tvorcem. Ipak, svet nije ostavljen u osamljenosti i beznađu. Ove stepenice ili lestve predstavljaju Isusa, najodabranijeg posrednika za opštenje s nekom. Da On svojim ličnim zaslugama nije premostio provaliju koju je načinio greh, anđeli, čiji je zadatak da budu čuvari i zaštitnici, ne bi mogli održavati nikakvu vezu sa palim ljudima. Hristos je spona koja čoveka u njegovoj slabosti i bespomoćnosti povezuje s izvorom beskrajsne snage.

Sve ovo je bilo otkriveno Jakovu u njegovom snu. Iako je on otkrivenje odmah shvatio, ipak su velike i tajanstvene istine toga otkrivenja bile predmet njegovog proučavanja kroz celi život, i vremenom su mu bivale sve jasnije.

Kad se Jakov probudio od sna, bila je već duboka noć. Blistave prilike iz njegove vizije nestale su. Video je pred sobom samo nejasne i tamne konture usamljenih brežuljaka, a iznad njih nebo obasuto blistavim zvezdama. Ipak ga je obuzimalo svečano osećanje da je Bog s njim. Prisutnost Nevidljivoga ispunjavala je samoću divljine. "Sigurnoo je Gospod na ovom mestu; a je ne znah", reče Jakov. "Ovde je zaista kuća Božja, i ovo su vrata nebeska."

"I usta Jakov ujutru rano, i uze kamen što beše metnuo sebi pod glavu, i utvrdi ga za spomen i preli ga uljem." U skladu s običajem da se važni događaji ovekoveče, Jakov je tu podigao spomenik u znak sećanja na Božju milost da bi, kad god tim putem ponovo naiđe, mogao zastati na tom mestu i pomoliti se Bogu. I nazva mesto ono Vetilj, što znači "Božja kuća". Uz duboku zahvalnost ponovio je obećanje koje mu je Gospod dao da će uvek biti uz njega; a zatim je učinio svečani zavet: "Ako Bog bude sa mnom i sačuva me na putu kojim idem, i da mi hleba da jedem i odela da se oblačim, i ako se vratim u miru u dom oca svojega, Gospod će mi biti Bog, a kamen ovaj koji utvrdih za spomen, biće dom Božji i što mi god daš od svega ću deseto dati tebi."

U ovim rečima nije Jakov imao nameru da postavlja Bogu uslove. Gospod mu je i tako već bio obećao blagoslov i napredak, a ovo svečano obećanje je predstavljalo izliv osećanja srca koje je bilo prepuno zahvalnosti za Božju milost i dokaz njegove ljubavi prema Bogu. Jakov je osećao da je Bog njemu postavio izvesne zahteve koje je on morao ispuniti, i da naročite znake Božje naklonosti prema njemu treba nečim i da uzvрати. Tako i svaki blagoslov nama darovan zahteva da na to nečim odgovorimo Onome od koga potiče svaki dobar dar i svaka blagodat koju primamo.

Religiozan čovek često treba da se obazire na ono što je preživio i da se sa zahvalnošću podseti na oslobođenje koje mu je Bog podario, podržavajući ga kad je bio u iskušenju, otvarajući mu put i izlaz kad je sve izgledalo zavijeno u tamu, i potkrepljujući mu snagu koja je bila na izmaku. Sve to on treba da smatra kao očevide neke o budnoj brizi i zaštiti nebeskih anđela. Imajući i na umu sve te bezbrojne blagoslove, on često ponizna srca punog zahvalnosti treba da se zapita: "Šta ću vratiti Gospodu za sva dobra što mi je učinio?" (Psalam 116,12).

Svoje vreme, sposobnosti i imanje, treba da posvetimo Onome koji nam je sve te blagodati dao. U svakom oslobođanju od neke nevolje, u svakoj novoj i neočekivanoj primljenoj blagodati i milosti, treba da vidimo Božju dobrotu; i svoju zahvalnost treba da izrazimo, ne samo rečima, već kao Jakov, darovima i žrtvama namenjenim za napredak Njegovog dela. Kao što stalno primamo Božje blagoslove, tako neprestano treba i da dajemo.

"I što mi god daš", reče Jakov, "od svega ću deseto dati tebi." Zar ćemo se mi, koji uživamo punu svetlost i koji se radujemo svim preimućstvima jevanđelja zadovoljiti da dajemo Gospodu manje nego oni koji su živeli u ranija vremena kad nije bilo tolikih prednosti? Zar naše obaveze ne treba da budu povećane u istoj meri u kojoj su nam povećani i blagoslovi? Ali kako je uzaludno pokušavati da se matematičkim ciframa izračunavaju vreme, novac i ljubav uzvraćeni za onu ljubav koja je neizmerna, i dar čija je vrednost neshvatljiva. Deseti deo za Hrista! O, siromašne li milostinje i neznatne nagrade za sve ono što je tako skupo plaćeno!

Novom i istrajnom verom u Božje obećanje, i ubeđen u prisustvo nebeskih anđela, produžio je Jakov svoj put "u zemlju istočnu". Ali koliko se njegov dolazak razlikovao od dolaska Avramovog sluga, skoro sto godina pre toga! Sluga je vodio čitavu povorku momaka na kamilama, a nosio je i bogate zlatne i srebrne darove; Revekin sin je stigao kao usamljeni putnik, bos i bez ičega, osim jednog štapa u ruci, dok su mu noge bile izranjavane od dugog pešačenja. Kao i Avramov sluga, Jakov je zastao kod jednog izvora i tu je sreo Rahilju, mladu kćer Lavanovu. Sada je Jakov bio taj koji se ponudio da učini uslugu, spreman je podigao kamen s izvora da se stado napoji. Pošto se predstavio i otkrio kao srodnik, primili su ga u Lavanovu kuću. Iako je došao bez pratnje i bez ikakve imovine, već posle nekoliko sedmica pokazalo se šta vredi njegova marljivost i umešnost, te su ga molili da ostane. Bilo je ugovoreno da Jakov služi Lavanu sedam godina da bi dobio Rahilju za ženu.

U ranija vremena bio je običaj da mladoženja pre nego što se veridba potvrdi, isplati nevestinom ocu izvesnu sumu u novcu ili da odgovarajuću vrednost nadoknadi na neki drugi način, u skladu sa

svojim okolnostima. To je smatrano kao neka vrsta zaštite bračne veze. Očevi su smatrali da je nesigurno sreću svojih kćeri poveriti ljudima koji se nisu pobrinuli za sve što je potrebno za održavanje porodice. Ako nisu bili dovoljno umešni i sposobni da vode svoje poslove stičući zemlju ili blago u stoci, postojala je bojazan da bi se njihov život mogao pokazati nedostojnim. Aki nisu bili dovoljno umešni i sposobni da vode svoje poslove stičući zemlju ili blago u stoci, postojala je bojazan da bi se njihov život mogao pokazati nedostojnim. Ali za one koji nisu imali ništa čime bi mogli da plate određeni iznos za ženu, bilo je predviđeno nešto drugo. Oni su mogli, umesto da plate, raditi izvesno vreme kod devojičinog oca. Vreme trajanja tog rada bilo je određivano prema vrednosti miraza koji je tražen. Ako se momak pokazao u službi veran i u svakom pogledu dostojan, onda je dobio gospodarevu kćer za ženu i obično joj je bilo dato u miraz i sve ono što je njen otac dobio od momka. U Rahiljinom i Lijinom slučaju, Lavan je sebično zadržao sve što je trebalo da im da; upravo na to su one i mislile kad su pred svoj polazak iz Mesopotamije rekly: "Prodao nas je pa je još i naše novce jednako jeo."

Taj stari običaj, iako često zloupotrebljavan, kao i u Lavanovom slučaju, imao je i svojih dobrih strana. Kad je prosilac morao prvo služiti da bi dobio nevestu, tim je bila sprečena prerana ženinica, a u isto vreme pružila se prilika da se ispita dubina njegove ljubavi i sposobnost za samostalno izdržavanje porodice. U naše vreme radaju se mnoga zla baš usled toga što se postupa suprotno. Često se događa da su verenici pre venčanja imali vrlo malo vremena i prilike da upoznaju navike i prirodne sklonosti jedni drugih, a što se tiče svakodnevnog života, oni su potpuno nepoznati jedno drugom u trenutku kad pred oltarom stupaju u bračnu zajednicu. Mnogi suviše kasno uviđaju da nisu jedno za drugo, a posledica njihove veze je doživotna nesreća. Često žena i deca pate zbog očeve bezbrižnosti, lenjosti ili poroćnih navika. Kad bi se, po ovom starom običaju, karakter mladoženje ispitivao pre venčanja, mogle bi se izbeći mnoge velike nesreće.

Jakov je za Rahilju verno služio sedam godina, a te godina "učiniše mu se kao sedam dana jer je ljubljao". Ali sebični i lakomi Lavan, želeći da tako vernog čoveka zadrži za stalnog slugu, svirepo je i bolno prevario Jakova podmetnuvši mu Liju umesto Rahilje. Činjenica da je Lija učestvovala u toj prevari, tako je uticala na Jakova da je nikad nije mogao voleti. Na njegovo razočarenje i prekoru Lavan mu je odgovorio ponudom da služi još sedam godina ako želi da dobije Rahilju. Osim toga, otac je zahtevao da ni Lija ne bude odbačena, da se ne bi sramotila porodica. Tako se Jakov našao u veoma mučnom i teškom položaju. Najzad je odlučio da zadrži i Liju i da se oženi Rahiljom. Rahilju je uvek više voleo, ali je ovo izazvalo Lijinu ljubomoru i zavist, te mu je život bio zagorčan stalnim suparništvom među sestrama.

Dvadeset punih godina ostao je Jakov u Mesopotamiji i služio Lavana koji je, prezrevši sve obaveze srodstva, uvek nastojao da sva primućstva te veze iskoristi za sebe. Lavan je tražio da mu Jakov služi četrnaest godina, da bi mu dao obe svoje kćeri, a za ostalo vreme Jakovljeva plata je deset puta menjana. Ali je Jakov ipak služio verno i marljivo. Pri poslednjem razgovoru, Jakov je Lavanu živo opisao svoju neumornu revnost i mnogo nespavanje da bi štiti interese svoga sebičnog i lakomog gospodara. "Evo, dvadeset godina bijah kod tebe; ovce tvoje i kože tvoje ne jaloviše se, a ovnove iz stada tvojega ne jedoh. Što bi zveri zaklali nisam ti donosio, sam sâm podmirivao; od mene si tražio što bi bilo ukradeno danju ili noću. Danju me ubijaše vrućina, a noću mraz i san mi ne padaše na oči."

Bilo je neophodno da pastir svoja stada čuva i danju i noću, jer im je pretila opasnost od divljih zveri i razbojnika kojih je bilo mnogo i uopšte se nisu plašili, stvarajući često pravi kaos u stadu koje nije bilo savesno čuvano. Jakov je imao mnogo pomoćnika koji su bili zaposleni oko velikog Lavanovog stada, ali je on sam bio odgovoran za sve. Čitava godišnja doba morao je on lično provoditi kod stada, da bi ga u vreme suše sačuvao da ne izgine od žeđi, a u hladne mesece da se noću ne premrzne. Jakov je bio glavni pastir, a ostale sluge bili su samo potpastiri. Kad god bi se izgubila neka ovca, štetu bi imao da snosi glavni pastir; a on je od momaka kojima je bila poverena briga za ovce tražio da strogo vode računa o tome da se stado množi i napreduje.

Pastirov život ispunjen vrednoćom i trudom, njegovu nežnost i saosećanje prema tim nemoćnim stvorenjima, poverenim njegovom staranju, upotrebio je nadahnuti pisac da bi prikazao neke od najdragocenijih jevanđelskih istina. Hristos je prikazan kao pastir u odnosu prema svom narodu. On je video kako su posle pada u greh Njegove ovce bile osuđene da propadnu na mračnim putevima prestupa. Da bi spasio one koji lutaju, napustio je svu slavu i čast Očevog doma. On kaže: "Tražicu izgublenu, i dovešću natrag odaganu, ranjenu ću zaviti i bolesnu okrepiti. Zato ću izabaviti stado svoje da ne bude više grabež, i zveri poljske neće ih jesti" (Jezekilj 34,16.23.28). Njegov glas se čuje kako svoje stado doziva da se senkom zaklanja danju od vrućine, "i On mu je utočište i zaklon od poplave i od dažda" (Isaija 4,6). U svojoj brizi za svaku pojedinu ovcu On je neumoran; On jača slabe, leči bolesne, skuplja jaganjce,

podize ih na grudi i nosi ih u naručju. Zato i Njegove ovce vole Njega. "A za tudinom neće da idu nego beže od njega, jer ne poznaju glasa tuđega" (Jovan 10,5).

Hristos kaže: "Pastir dobri dušu svoju polaže za ovce. A najamnik koji nije pastir, kome nisu ovce svoje, vidi vuka gde ide i ostavlja ovce i beži: i vuk razgrabi ovce i raspudi ih. A najamnik beži, jer je najamnik i ne mari za ovce. Ja sam pastir dobri i znam svoje, i mene moje znaju" (Jovan 10,11-14).

Hristos, kao glavni pastir, poverio je svoje stado svojim slugama, kao potpastirima; i On im naređuje da osećaju svetu odgovornost za stado koje im je povereno, ispoljavajući za njega onakvo interesovanje kakvo je On pokazao. On im je svečano zapovedio da budu verni i da čuvajući stado jačaju slabe, podizu iznemogle i štite ih od proždrljivih i gladnih vukova.

Da bi spasio ovce, Hristos je založio svoj život; i On poziva svoje pastire da se u ispoljavanju takve ljubavi ugledaju na Njegov primer. "A najamnik, koji nije pastir, kome nisu ovce svoje" ne oseća pravo interesovanje i privrženost prema stadu; on radi samo za novac i brine se samo za sebe. Njegova je pažnja usmerena samo na sopstvenu dobit umesto da se brine za interese onog što mu je povereno. Kad naiđu opasnosti i teškoće, takav će pastir napustiti stado i pobeći.

Apostol Petar opominje i savetuje potpastire: "Pasite stado Božje koje vam je predato i nadgledajte ga, ne silom nego dragovoljno i po Bogu. Niti za nepravedne dobitke, nego iz dobra srca. Niti kao da vladate narodom, nego budite ugledi stadu" (1. Petrova 5,2.3). A Pavle kaže: "Pazite dakle na sebe i na sve stado u kome vas Duh Sveti postavi vladikama da pasete crkvu Gospoda Boga koju steče krvlju svojom, jer ja ovo znam da će po odlasku mome ući među vas teški vuci koji neće štedeti stada" (Dela 20,28.29).

Sve one koji brige i terete neizbežno za vernog pastira smatraju nepoželjnim, apostol opominje: "Ne silom nego dragovoljno, niti za nepravedne dobitke, nego iz dobra srca" (1. Petrova 5,2). Sve takve neverne sluge Glavni Pastir bi rado otpustio, Hristova zajednica je iskupljena Njegovom krvlju i svaki treba da zna da su ovce poverene njegovoj brizi plaćene žrtvom koja se ne da izmeriti. On mora smatrati da je vrednost svake od njih neprocenljivo velika i biti neumoran u svojim naporima za njihovo zdravlje i napredovanje. Pastir koji je prožet Hristovim duhom, slediće Njegov primer nesebičnosti i neprestano će se zalagati za dobro onog što mu je povereno; pod rukom takvog Pastira stado će napredovati.

Od svih će se zahtevati da tačno polože račun o svom radu. Učitelj će svakog pastira pitati: "Gde je stado koje ti je predato, stado slave tvoje?" (Jeremija 13,20). Svaki koji se veran nađe, primiće svoju bogatu nagradu. "Kad se javi poglavar pastirski, primićete venac slave koji neće uvenuti" (1. Petrova 5,4).

Kad je Jakovu dosadila služba kod Lavana, i kad je rešio da se vrati u Hanan, on je svome tastu rekao: "Pusti me da idem u svoje mjesto i u svoju zemlju. Daj mi žene moje za koje sam ti služio i decu moju, da idem, jer znaš kako sam ti služio." Ali ga je Lavan nagovarao da ostane govoreći mu: "Vidim da me je blagoslovio Gospod tebe radi." Znao je da mu se imovina uvećala pod Jakovljevom upravom.

Onda reče Jakov: "Malo je bilo što si imao dok ja ne dođoh; ali se umnoži veoma." Međutim, kako je vreme prolazilo, Lavan je postao zavidljiv, jer se Jakov "obogatilo vrlo, te imaše mnogo stoke, sluga, sluškinja, kamila i magaraca". Lavanovi sinovi su bili isto tako zavidljivi kao i njihov otc, i do Jakovljevih ušiju su došle njihove uvredljive rači: "Jakov uze sve što beše našega oca i od onoga što beše našega oca steče ovo blago. I vide Jakov da lice Lavanovo nije prema njemu kao pre."

Jakov bi već odavno napustio svog lukavog rođaka da se nije plašio susreta sa Isavom. Sad je osetio da mu preti opasnost i od Lavanovih sinova, koji su tvrdeći da je njegovo bogatstvo ustvari njihovo, lako mogli pokušati da ga se i na silu dočepaju. Bio je u velikoj nedoumici i potištenosti, ne znajući šta da preduzme. Ali sećajući se obećanja koje mu je milostivo dato kod Vetilja, predade svoju stvar Bogu i zatraži uputstvo od Njega. U snu je dobio odgovor na svoju molitvu: "Vrati se u zemlju otaca svojih i u rod svoj i ja ću biti s tobom."

Pošto Lavan nije bio kod kuće, Jakovu se pružila povoljna prilika da otputuje. Brzo je kupio stada sitne i krupne stoke i poslao ih je napred, a zatim je uzevši žene, decu i sluge, prešao reku Eufkrat i žurno krenuo ka gori Galadu na granici Hanana. Posle tri dana doznao je da Lavan za njihovo bekstvo i pošao u poteru za njima; stigao ih je sedmi dan njihovog putovanja. Bio je strašno ljut i rešen da ih primora na povratak, ne sumnjajući nimalo da mu to neće uspeti, jer je njegovih ljudi bilo mnogo više. Beguncima je zaista pretela velika opasnost.

Svoju neprijateljsku nameru Lavan nije uspeo da ostvari samo zato što se Bog umešao da zaštititi svog slugu. "Mogao bi vam dosaditi", rekao je Lavan, "ali Bog oca vašega noćas mi reče govoreći: Čuvaj se da ne govoriš s Jakovom ni lijepo ni ružno". Znači da ga nije smeo ni primoravati da se s njim vrati, niti ga na povratak navesti lukavstvom i laskanjem.

Lavan je svojevremeno zadržao miraz svojih kćeri, i prema Jakovu se ponašao uvek lukavo i surovo; a sad ga je s dvoličnošću njemu toliko svojstvenom prekoravao što je otišao tajno, ne pruživši mu kao ocu ni priliku da priredi oprostajnu gozbu, niti da se pozdravi i oprosti sa svojim kćerima i njihovom decom.

U odgovoru na to, Jakov je otvoreno izneo Lavanovo sebično i gramežljivo ponašanje i apelovao na njega kao na svedoka o svojoj vernosti i poštenju. "Da nije Bog oca mojega, Bog Avramov i strah Isakov bio sa mnom, sigurno bi me otpustio prazna, ali je Bog video nevolju moju i trud ruku mojih, pa te ukori noćas."

Lavan nije mogao poreći navedene činjenice, te zato predloži da se pomire i da to potvrde svečanim zavetom. Jakov pristade, i kao znak saveza načiniše jednu gomilu kamenja. Tu gomilu načinenu u obliku stuba Lavan je nazvao Mispa, "kula staražara", ili osmatračnica, govoreći: "Neka Gospod gleda između mene i tebe, kad ne uzmognemo videti jedan drugoga."

"I još reče Lavan Jakovu: Gledaj ovu gomilu i gledaj ovaj spomenik koji podigoh između sebe i tebe. Svedok je ova gomila i svedok je ovaj spomenik da ni ja neću pristajeci preko ove gomile k tebi, ni ti k meni da nećeš preći preko ove gomile i spomenika ovog na zlo. Bog Avramov i bogovi Nahorovi, bogovi oca njihov, neka sude među nama. A Jakov se zakle strahom oca svojega Isaka." Da bi postignuti sporazum potvrdili, obe strane prirediše gozbu. Noć su proveli u prijatnom raspoloženju, a u zoru se rastadoše, i Lavan sa svojim pratnjom otiđe svojoj kući. Tim rastankom i odvajanjem prekinuta je svaka veza koja je vezivala Avramovu decu sa stanovnicima Mesopotamije.

NOĆ BORBE

(1. Mojsijeva 32. i 33)

Iako je Jakov napustio Padam-Aram zato što ga je Bog na to upućivao, ipak je sa strepnjom i veoma zabrinut krenuo onim putem kojim je pre dvadeset godina došao kao begunac. Uvek mu je pred očima bio greh koji je učinio kad je prevario svoga oca. Znao je da je njegovo dugogodišnje izgnanstvo neposredna posledica tog greha. Danju i noću razmišljao je o tim događajima; celim putem ga je savest mučila i optuživala. Kad su se u daljini pojavili brežuljci njegovog zavičaja, patrijarhovo srce je bilo duboko uzbuđeno. Sva prošlost izade mu živo pred oči. Sećajući se greha, setio se u isto vreme i Božje milosti i obećanja da će mu Bog pomoći i voditi ga.

Pošto se približavao cilju svoga puta, sama pomisao na Isavu uznemiravala ga je mračnim slutnjama. Po Jakovljevom odlasku, Isav je sebe smatrao jedninim naslednikom celokupnog očevo imanja i bogatstva. Vest o Jakovljevom povratku sigurno će kod Isava podstaći strahovanje da mu brat dolazi zato da traži svoje pravo nasleđa. Isav je sad mogao mnogo naškoditi svome bratu; da je hteo, mogao mu se usprotiviti silom, i to ne samo iz želje da mu se osveti, nego da obezbedi sebe, da mu niko ne smeta u uživanju bogatstva koje je tako dugo smatrao ličnom svojinom.

I ovom prilikom je Gospod Jakovu dao znak da će ga štititi. Kad je prolazio južno od gore Galada, učinilo mu se da vidi dve grupe nebeskih anđela koji su išli ispred i iza njegove pratnje, krećući se zajedno s njegovom povorkom, kao njeni zaštitnici. Jakov se setio vizije koju je svojevremeno imao u snu kod Vetilja i laknu mu na srcu, jer je u tome video dokaz da ga na povratku čuvaju oni isti nebeski vesnici koji su mu ulivali hrabrost i nadu kad je bežao iz Hanana. "I Jakov reče: Ovo je oko Božji. I prozva ono mesto Mahanaim" - "dve vojske ili dva logora".

Ipak je Jakov osećao da mora nešto preduzeti radi svoje bezbednosti. Zbog toga je poslao svome bratu glasnike sa pomirljivim pozdravom. Tim glasnicima on je tačno izložio kojim rečima treba da oslove Isava. Još pre rođenja braće - blizanaca, bilo je proročeno da će "stariji služiti mlađem", i da sećanje na to ne bi dalo povoda ogorčenju, Jakov je ovim slugama naglasio da ih šalje "gospodaru svomemu Isavu". A kad budu izvedeni pred Isava, treba da svoga gospodara prikažu kao "slugu Jakova". Da Isav ne bi pomislio da se Jakov vraća kao ubogi putnik s namerom da zahteva očevu zaostavštinu, Jakov se pobrinuo da poruku dopuni: "Imam volova i magaraca, ovaca i sluga i sluškinja, i poslah da javim tebi, gospodaru svojem, e da bi našao milost pred tobom."

Ali su se sluge vratile s izveštajem da se Isav približava s četiri stotine momaka, a nisu mu donele nikakav odgovor na prijateljsku poruku. Izgledalo je sasvim sigurno da je Isav krenuo da se sveti. Sve u logoru obuze strah. "A Jakov se uplašio jako i zabrinu se." Vratiti se natrag nije mogao, a produžiti napred nije se usuđivao. Njegovi nenaoružani i nezaštićeni ljudi nisu bili spremni ni za kakav neprijateljski sukob. Zato ih je i podelio u dve grupe, ukoliko bi jedna bila napadnuta, da se druga može spasavati begstvom. Iz svojih brojnih stada vekilikodušno je poslao poklone Isavu, s prijateljskom porukom. Učinio je sve što je bilo u njegovoj moći da izgadi nepravdu koju je učinio svome bratu, i da odstrani opasnost koja mu je pretila, a zatim se pokajnički ponovno pomolio Bogu za zaštitu. "Bože oca mojega Avrama i Bože oca mojega Isaka, Gospode koji si mi kazao: Vрати se u zemlju svoju i u rod svoj i ja ću ti biti dobrotvor!

Nisam vredan tolike milosti i tolike vere što si učinio sluzi svojem, jer samo sa štapom svojim predoh preko Jordana, a sad sam gospodar od dve čete. Izbavi me iz ruke brata mojega, iz ruke Isavove, jer se bojim da ne dođe i ubije mene i mater s decom."

Upravo su bili stigli do potoka Javoka, i pošto se spusti noć, poslao Jakov svoju porodicu preko plicaka na drugu stranu potoka, a on osta sam. Odlučio je da provede noć u molitvi, i želeo je da bude sam sa Bogom. Bog bi mogao da slomi i razneži Isavovo srce. Patrijarh je u to polagao svoju jedinu nadu.

Bilo je to u usamljenom planinskom predelu, gde su se skrivale divlje životinje i često zadržavali razbojnici i ubice. Usamljen i bez zaštite, Jakov se u dubokom bolu pognuo k zemlji. Bila je ponoć. Sve što mu je bilo najmilije u životu, bilo je odvojeno od njega, izloženo opasnosti i smrti. Najteže mu je padala pomisao da je baš on kriv što su ta nevinna bića izložena opasnosti. U najusrdnijim vapajima i sa suzama u očima upućivao je on svoje molitve Bogu. Iznemada oseti nečiju tešku ruku na plećima. Pomislio je da to nekakav neprijatelj namerava oduzeti mu život, te je pokušao da odgurne tu ruku. Tako se u tami rvao s nekim. Nijedna reč nije bila izgovorena, ali je Jakov upotrebio sve snage i nijednoga trenutka nije popustio u svojim naporima. Dok se tako borio za svoj život, dušu mu je pritiskalo osećanje krivice; pred njega su izlazili njegovi gresi da bi ga odvojili od Boga. Ali se u svojoj krajnjoj duševnoj teskobi opomenuo Božjeg obećanja, i iz sveg srca je preklinjao za milost. Borba je trajala skoro do zore, kad se nepoznati svojim prstom dotače njegovog stegna "te se Jakovu iščasi stegno iz zglavka". Tada je patrijarh prepoznao karakter svoga protivnika. Znao je da se bori s jednim nebeskim vesnikom, i da ga zato, i pored natčovečanskih naprezanja, nije mogao savladati. Bio je to Hristos, "anđeo zavjeta" koji se lično otkrio Jakovu. Patrijarh je sada bio onesposobljen, patio je od žestokih bolova, ali nije posustao. Sav slomljen i obuzet kajanjem, čvrsto je stegao anđela: "Plaka i moli mu se" (Osija 12,5), preklinjući ga za blagoslov. Morao je dobiti uverenje da mu je greh oprostjen. Fizički bol nije mogao odvratiti njegove misli od ovog predmeta. Odluka mu je bila sve čvršća, a vera ozbiljnija i istrajnija, sve do poslednjeg trenutka. Pokušavajući da ga se oslobodi, anđeo je rekao: "Pusti me, zora je", ali je Jakov odgovorio: "Neću te pustiti dok me ne blagosloviš." Da je to bila drska i razmetljiva samouverenost, Jakov bi bio trenutno uništen, ali on je priznajući svoju nedostojnost bio siguran da Bog koji drži zavet neće izneveriti.

Jakov se junački borio s anđelom "i nadjača" (Osija 12,4). Poniznošću, pokajanjem i potpunom potčinjenošću, taj grešni, zabludeli smrtnik savladao je Veličanstvo neba. On se grčevito držao Božjeg obećanja, a srce beskrajne ljubavi nije se moglo oglušiti o molbu grešnika.

Sad je Jakovu jasno stajala pred očima zabluda koja ga je navela da pomoću prevare dođe do prava prvorodenoga. On nije imao poverenja u Božja obećanja, već se upinjao da ličnim naporima ostvari ono što bi Bog svakako izvršio u svoje vreme i na svoj način. Za dokaz da mu je sve oprosteno, njegovo ime, koje ga je do tada podsećalo na učinjeni greh, zamenjeno je novim imenom koje je imalo da ovekoveči njegovu pobedu. "Od sada se nećeš zvati Jakov nego Izrailj, jer si se junački borio s Bogom i s ljudima, i odoleo si".

Jakov je dobio blagoslov za kojim mu je duša žudela. Bilo mu je oprosteno ono što je brata potisnuo i oca prevario. Tako je prošla najveća kriza njegovog života. Sumnja, očajanje, zbunjenost i griza savesti zagorčale su mu život, ali se sada sve izmenilo; nastupio je slatki mir izmirenja s Bogom. Više se nije plašio susreta sa svojim bratom. Bog, koji mu je oprostio grehe, može ublažiti i Isavovo srce da prihvati pokajanje i skrušenost svoga brata.

Dok se Jakov borio sa anđelom, drugi nebeski vesnik je bio poslan Isavu. Isav je u snu video svoga brata koji je dvadeset godina kao izgnanik bio odvojen od očevo ognjišta; bio je očevičad njegovog bola što pri svom povratku ne zatiče majku u životu; video ga je okruženog vojskom Božjih anđela. Ovaj san Isav je ispričao svojim vojnicima, i naredio im da Jakovu ne čine nikakavog zla, jer je s njim Bog njihovih otaca.

Najzad su se grupe približile jedna drugoj; pustinski poglavica ne čelu svojih ratnika, i Jakov sa svojim ženama i decom, a za njima pastiri i devojke i dugi redovi stoke sitne i krupne. Oslanjajući se na svoj štap, patrijarh je istupio napred da sretnu grupu ratnika. Bio je bleđ i iznemogao od nedavne borbe. Išao je lagano i od bolova hramao na svakom koraku. Ali mu je lice zračilo radošću i spokojstvom.

Ugledavši patnika kako hramlje, "Isav istrča pred njega i pade mu oko vrata i celiva ga i obojica se zaplakaše". Čak su i srca grubih Isavovih vojnika bila ganuta kad su videli taj prizor. Premda im je on ispričao svoj san, oni nisu sebi mogli da objasne otkud odjednom tolika promena kod njihovog poglavice. Iako su videli patrijarhovu nemoć, oni nisu ni slutili da je upravo ta slabost sačinjavala njegovu snagu.

One strašne noći na Javoku, kad je uništenje izgledalo neizbežno, naučio je Jakov koliko je ljudska pomoć ništavna, a pouzdanje u ljudsku moć bez osnova. Video je da mu jedina pomoć može doći od Onoga kome je tako teško zgoreo.

Nemoćan i nedostojan, on se molio Bogu za milost obećanu grešniku koji se kaje. To obećanje ga je uverilo da će mu Bog oprostiti i primiti ga. Pre i nebo i zemlja mogu proći nego što će ta reč ostati neispunjena; to je bilo ono što ga je održavalo u toku cele strahovite borbe.

Jakov je one noći, pune straha i borbe, preživio muke i nevolje koje očekuju Božji narod pred sam drugi dolazak Hristov. Gledajući u svetlo utvori na to vreme, prorok Jeremija kaže: "Ćusmo viku od prepadanja, straha, a mira nema... jer je veliki ovaj dan, nije bilo takvoga i vrijeme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaciti iz nje" (Jeremija 30,5 - 7).

Kad Hristos bude prestao da posređuje za ljude, onda će početi to vreme muke i nevolje. Tada će neopoziva odluka za svaku pojedinu dušu biti donesena i neće više biti krvi pomirenja koja bi mogla očistiti od greha. Kad Hristos napusti svoje mesto kao čovekov posrednik pred Bogom, onda će biti data svedčana izjava: "Ko čini nepravdu, neka još čini nepravdu; i ko je pogan, neka se još pogani; i ko je pravedan neka još čini pravdu i ko je svet neka se još sveti" (Otkrivenje 22,11). Božji Duh koji obuzdava zlo tada će se potpuno povući sa zemlje. Kao što je Jakovu njegov rasrdni brat pretio smrću, tako će i Božjem narodu pretiti opasnost od bezbožnika rešenih da ga unište. I kao što se patrijarh borio svu noć da bi se oslobodio Isavove ruke, tako će pravednici dan i noć vapiti Bogu da ih oslobodi od neprijatelja kojim će biti opkoljeni.

Sotona je Jakova optuživao pred Božjim anđelima, polazući pravo na to da ga uništi zbog njegovog greha; on je i Isava naveo da pode protiv svoga brata; i u toku cele one duge noći patrijarhove teške borbe i rvanja, Sotona se upinjao da mu silom nametne osećanja krivice, da bi ga obeshrabrio i uništio njegovo pouzdanje u Boga. Kad je Jakov savladan svojim bolom, ne puštajući anđela, zavapio u suzama, i nebeski Vesnik ga je, ispitujući njegovu veru, takođe podsetio na učinjeni greh i pokušao da ga se oslobodi. Ali se Jakov nije dao odgurnuti. On je znao da je Bog milostiv i pozivao se na Njegovu milost. Ukazivao je na činjenicu da je on svoje grehe okajao i tražio oslobođenje. Kad je promislilo o celom svom životu, skoro je pao u oćajanje, ali se ipak čvrsto držao anđela i vapjućim rećima ponavljao svoju usrdnu molbu sve dok nije pobedio.

Takvo će biti i iskustvo Božjeg naroda u njegovoj poslednjoj borbi sa silama zla. Bog će tada ispitati njihovu veru, istrajnost i poverenje u Njegovu moć da ih oslobodi. Sotona će nastojati da ih zastreši mišlju da je njihovo stanje beznađno, da je njihov greh suviše veliki da bi mogao biti oprostjen. Oni će biti duboki svesni svoje nedostojnosti; kad se budu setili svoga života, izgubiće skoro svaku nadu. Ali pomisao na veličinu Božjeg milosrđa i iskrenost njihovog pokajanja, ohrabriće ih da se pozivaju na obećanja koja je Hristos upućivao i beznađnim grešnicima kad su se kajali. Njihova vera neće popustiti zato što im molitva neće biti odmah uslišena. Oni će se čvrsto držati Božje sile, kao što se Jakov čvrsto držao anđela, a vapaj njihove duše biće: "Neću te pustiti dok me ne blagosloviš!"

Da Jakov nije već ranije okajao svoj greh što je prvenaćko pravo stekao prevarom, Bog ne bi uslišio tada njegovu molbitvu, niti bi mu tako milostivo pošteđeo život. Tako bi, i u vreme nevolje, pripadnici naroda Božjeg bili savladani, ukoliko bi imali još neokajanih greha koji bi izlazili pred njih dok ih bude mućio strah i neizvesnot; oćajanje bi uništilo njihovu veru i oni ne bi imali smelosti ni pouzdanja da se mole Bogu za svoje oslobođenje. Ali, iako duboko svesni svoje nedostojnosti, oni neće imati da otkriju nijedan sakriveni greh. Njihovi gresi će Hristovom krvlju iskupljenja već biti izbrisani, i oni ih se neće moći ni setiti.

Sotona mnoge navodi da veruju da će Bog olako preći preko njihovog neverstva u manje važnim životnim pitanjima; ali svojim postupkom sa Jakovom Bog je pokazao da On ni na koji način ne može potvrditi ni odobriti zlo. Svi oni koji se trude da svoje grehe sakriju ili opravdaju, i dopuštaju da oni u nebeskim knjigama ostaju nepriznati i neoprostjeni, biće nadvladani od Sotone. Ukoliko se smatraju pobožnijima i ukoliko je viši položaj koji zauzimaju, utoliko je njihov slučaj u Božjim očima žalosniji i teži, a trijumf velikog protivnika sigurniji.

Jakovljeva povest je isto tako dokaz da Bog neće odbaciti one koji su bili prevareni i navedeni na greh, ali su se istinskim pokajanjem vratili na pravi put. Potćinjavanjem sopstvenog "ja" volji Božjoj i čvrstom verom, Jakov je postigao ono što, boreći se vlastitim silama, nije mogao postići. Tako je Bog naućio svoga slugu da mu samo božanska sila i Božja milost mogu dati onaj blagoslov za kojim je toliko žudeo. Tako će biti i sa onima koji budu živeli u poslednje dane. Kad ih opasnosti okruže sa svih strana i kad im dušu obuzme oćajanje, tada će morati da se oslone samo i jedino na zasluge Hristove krvi. Svojom snagom mi ne možemo učiniti ništa. U svojoj beznađnoj nedostojnosti moramo se osloniti na zasluge raspetog i vaskrslog Spasitelja. Nema toga ko će propasti ako ovako bude ćinio. Dug crni spisak naših greha stoji pred očima Svemogućega. Spisak je zakljućen, i nijedan od naših prestupa nije izostavljen. Ali onaj koji je pre toliko vremena ćuo vapaj svoga sluga, ćuće i našu molbitvu prožetu verom i oprostiće nam naše prestupe. On je to obećao i On će održati reć.

Jakov je odoleo zato što je bio istrajan i odlućan. Njegovo iskustvo potvrćuje silu istrajne molitve. Sad je vreme da naućimo šta znaći ovakva stalna molitva i nesalomljiva vera. Najveće pobeće Hristove zajednice ili pojedinaćnog ćoveka nisu one koje se postižu talentom, obrazovanjem, bogatstvom ili kakvim drugim prednostima i uslovima povoljnim za ćoveka; to su pobeće koje se postižu u razgovoru duše s Bogom u tajnoj molitvi, kad se vera u duševnoj borbi usrdno hvata za ruku svemoćne sile.

Oni koji nisu voljni da odbace svaki greh i da svesrdno traže Božji blagoslov, neće ga nikad ni dobiti. Ali oni koji se ćvrsto drže Božjeg obećanja kao Jakov, i koji budu tako postojani i iskreni kao što je bio on, uspeće kao što je i on uspeo. "A kamo li Bog neće odbraniti svoje izabrane koji ga mole dan i noć. Kažem vam da će ih odbraniti brzo" (Luka 18,7.8).

POVRATAK U HANAN

(1. Mojsijeva 34; 35; 37)

Prešavši reku Jordan, "dode Jakov zdravo u grad Sihem u zemlji Hananskoj". Tako je patrijarhova molitva upućena u Vetilju, da ga Bog u miru opet vrati u njegovu zemlju, bila uslišena. Izvesno vreme živeo je on u dolini Sihemskoj. Tu je Avram, više od sto godina pre toga, prvi put razapeo svoje šatore i podigao prvi oltar u obećanoj zemlji. Tu je Jakov za "sto novaca" kupio od sinova Emora, oca Sihemovog, komad zemlje na kome je razapeo svoj šator. I on je tu podigao oltar i nazvao ga "El-elahe - Izrael" - "Silni Bog Izriljev" (1. Mojsijeva 33,19.20). Isto kao i Avram, Jakov je pored svojih šatora podizao žrtvenik, i sve ćlanove svog domaćinstva pozivao da prisustvuju prinošenju žrtve jutrom i večerom. Tu je iskopao i studenac na koji je, sedamnaest vekova kasnije, dolazio sin Jakovljev i Spasitelj, i kraj kojeg je, odmarajući se od podnevne žege, pričao svojim zaćudenim slušaoćima o studencu ćija voda "ćeće u život vjećni" (Jovan 4,14).

Boravak Jakovljev i njegovih sinova u dolini Sihemskoj, završio se nasiljem i krvoprolićem. Jedna kći porodice bila je osramoćena i ožalošćena, a dva brata su bila upletena u ubistvo. Ćeo jedan grad bio je opustošen pokoljem izvršenim u znak osvete zbog nezakonitog postupka jednog nepromišljenog mladića. Poćetak koji je doveo do tako strašnih posledica, bilo je delo Jakovljeve ćkćeri, koji "izade da gleda devoćke u onom kraju", izloživši se opasnosti stupanja u vezu s nevernicima. Svako ko traži zadovoljstva meću onima koji se ne boje Boga, zalazi u Sotoninu oblast i izlaće se iskušenjima.

Simeunova i Levijeva svirepa verolomnost nije bila neizazvana; ipak njihov postupak prema Sihemljanima predstavlja težak greh. Oni su veoma brižljivo nastojali da Jakov ne sazna za njihovu nameru, i kad je saznao za vest o njihovoj osvetti bio je užasnut. Lukavstvo i nasilje njegovih sinova duboko ga je potreslo, i samo je rekao "Smetoste me, i omraziste me narodu ove zemlje... u mene ima malo ljudi, pa ako se skupe na me, hoće me ubiti, te ću se istrićebiti ja i dom moj." Ali bol i odvratnost s kojom je on ćak i posle pedeset godina, kad je u Misiru ležao na samrtnićkoj postelji, gledao na ovaj njihov krvavi postupak, ogledaju se u njegovim rećima: "Simeun i Levije, braća, maćevi su im oružje nepravdi. U tajne njihove da ne ulazi duša moja, sa zborom njihovim da se ne sastavlja slava moja... Proklet da je gnev njihov, što beše nagao, i ljutina njihova što beše žestoka" (1. Mojsijeva 49,5-7).

Jakov je osetio da postoji razlog za duboku poniznost. U karakteru njegovih sinova ispoljila se svirepost i laž. U njegovom logoru bilo je lažnih bogova, a idolopoklonstvo je do izvesne mere našlo uporište ćak i u njegovoj porodici. Neće li ih Gospod, postupajući prema njihovoj zaslući, prepustiti osvetti okolnih naroda?

Dok je Jakov tako bio pritisnut brigom i strahom, uputi ga Gospod da ode južno odatle, prema Vetilju. Pomisao na to mesto podsećala je patrijarha ne samo na njegov san o anđelima i na Božje obećanje, već i na zavet koji je tu učinio da će mu Gospod biti Bog. Odlućio je da pre no što se uputi na to sveto mesto oćisti svoj dom od tragova idolopoklonstva kojim je bio oskrvnrjen. Zbog toga je naredio svim ćlanovima svoga domaćinstva: "Bacite tuće bogove što su u vas, i oćistite se, i preobucite se, pa da se dignemo i idemo gore u Vetilj, da naćinim onde žrtvenik Bogu, koji me je ćuo u dan nevolje moje i bio sa mnom na putu kojim sam išao."

Duboko uzbudjen, Jakov je ponavljao priću o svojoj prvoj poseti Vetilju, kako mu se tu Gospod oćtkrio u noćnoj viziji, dok je kao usamljeni putnik, napustivši šator svoga oca, bećao da spase život. Oživljavanje uspomena na Božje ćudesno postupanje s njim još više je raznećilo njegovo srce; njegova deca su bili ganuta, obuzela ih je neka umirujuća sila; on ih je tada na najuspećniji naćin pripremao da mu se pridruže u molitvi i odavanju poćasti Bogu kad budu stigli u Vetilj. "I dadoše mu sve bogove tuće koji bijahu u njihovim rukama, i oboće, koje imahu u ušima; i Jakov ih zakopa pod hrastom kod Sihema."

Bog je pustio strah na stanovnike one zemlje, tako da nisu ni pokućali da se svete za pokolj poćinjen u Sihemu. Putnici su nesmetano došli u Vetilj. Tu se Gospod ponovo javio Jakovu i ponovio

mu svoje zavetno obećanje. "A Jakov metnu spomenik na istom mjestu gde mu Bog govori, spomenik od kamena."

U Vetilju je Jakov doživio žalost izgubivši Devoru, koja je dugo bila poštovan član u porodici njegovog oca. Ona je bila Revekina dojkinja i pratila je svoju gospodaricu iz daleke Mesopotamije u zemlju Hanansku. Prisustvo te ostarele žene bilo je za Jakova vrlo dragoceno jer ga je podsećalo na njegovo detinjstvo i mladost, a naročito na majku koja ga je tako nežno i mnogo volela. Devoru su sahranili uz izraze tuge i žalosti tako duboke da je hrast pod kojim je sahranjena nazvan Alon-vakut (hrast plača). Činjenicu - da su njen život ispunjen vernom službom i tuga za njom kao članom domaćinstva smatrani vrednim pomena u Reči Božjoj - ne treba propustiti nezapaženom.

Od Vetilja do Hevrona bilo je svega dva dana hoda, ali su ta dva dana donela Jakovu veliki bol - umrla mu je i Rahilja. Dva puta po sedam godina služio je za nju, ali ljubav prema njoj činila mu je sve te napore veoma lakim. Koliko je njegova ljubav bila duboka i trajna, pokazalo se mnogo godina kasnije kad ga je bolesnog, pred skorom smrću u Misiru, posetio Josif; tom prilikom je, već ostareli patrijarh, oživljavajući uspomene iz svog života, naglasio: "Jer kad se vratio iz Padana, umre mi Rahilja u zemlji Hananskoj, na putu, kad baše još malo do Efrate, i pogrebah je na putu u Efratu, a to je Vitlejem" (1. Mojsijeva 48,7). Iz cele porodične istorije svog dugog i mučnog života, Jakov je u svojim sećanjima pomenuo samo Rahilju.

Pred svoju smrt rodila je Rahilja i drugoga sina. Umirući nazvala ga je Venonija, ali mu je otac dao ime Venijamin, "desna ruka" ili "štap starosti". Rahilja je bila sahranjena da mestu gde je umrla, i tu je podignut spomenik da bi joj se spomen ovekovečio.

Na putu za Efratu još je jedan taman zločin uprljao Jakovljevu porodicu, usled čega je najstariji sin Ruvim izgubio privilegije i počasti prvorođenog.

Najzad Jakov završi svoje putovanje "i dođe k Isaku, ocu svojem, u Mamrij u Kirijat-arvu, koji je Hevron, gde Avram i Isak behu došljaci". Tu je ostao sve dok mu otac nije umro. Za oslabelog i obnevidelog Isaka, prijatelje pažnje tog davno odbeglog sina, bile su uteha za sve godine što ih je proveo u samoći i patnji.

Jakov i Isav sreli su se uz samrtničku postelju svoga oca. Nekad je stariji brat predviđao taj događaj kao priliku za osvetu; ali su se od tada njegova osećanja znatno izmenila. Potpuno zadovoljan duhovnim blagoslovima prvorodstva, Jakov se svog prava u nasleđivanju bogate očeve zaostvštine odrekao u korist starijeg brata. Tako je to nasleđstvo pripalo Isavu, što je on, uostalom, jedino tražio i cenio. Njih više nije međusobno otuđivala nikakva ljubomora ili mržnja, ali ipak su se razišli, i Isav je otišao u planinu Šir. Bog, koji je prebogat u blagoslovima, dao je Jakovu, pored viših duhovnih dobara za kojima je žudeo, i zemaljske blagoslove. Blago oba brata "beše vrlo veliko, te ne mogahu živeti zajedno, niti ih zemlja, gde bijahu došljaci, mogaše nositi od množine stoke njihove". Taj rastanak bio je u skladu s namerama koje je Bog imao za Jakova. Pošto su se braća međusobno veoma razlikovala po svojim verskim ubeđenjima, bilo je bolje da žive odvojeno.

Isav i Jakov dobili su potpuno isto vaspitanje i spoznaju o Bogu i obojici je slobodno stajalo na volju da se vladaju po Božjim zapovestima i zasluže Njegovo odobravanje, ali ne učiniše obojica tako. Dva brata krenula su različitim putevima, i njihove staze su se sve više udaljavale jedna od druge.

Bog nije tiranski, zato što ima mogućnost da bira, odbacio Isava uskraćujući mu pravo na blagoslove spasenja. Darovi njegove milosti preko Hrista slobodno su pristupačni svakome. Čovek propada jedino ako sam, sopstvenim izborom srlja u propast. Bog je u svojoj Reči izneo uslove pod kojima svaka duša može biti izabrana za večni život - poslušnost Njegovim zapovestima pomoću vere u Hrista. Bog je izabrao karakter koji je potpuno u skladu s Njegovim zakonima, i svakom ko dostigne merilo postavljeno u Njegovom zahtevu biće dozvoljeno da uđe u carstvo slave. Hristos je sam rekao: "Ko vjeruje Sina, ima život večni, a ko ne veruje Sina, neće videti života" (Jovan 3,36). "Jer ne će svako ko mi kaže: 'Gospode', ući u carstvo nebesko, veće u njega ući onaj koji čini volju Oca moga." (Matej 7,21). A u Otkrivenju On izjavljuje: "Blago onima koji tvore zapovesti Njegove, da im bude vlast na drvo života i da uđu na vrata u grad" (Otkrivenje 22,14). To je jedina mogućnost izbora izložena u Reči Božjoj u pogledu čovekovog konačnog spasenja.

Izabrana je svaka duša koja svoje spasenje gradi sa strahom i drhtanjem. Izabran je onaj koji hoće da uzme "sve oružje Božje" i da se bori u dobroj borbi vere. Izabran je onaj koji hoće da straži u molitvi, koji istražuje Sveto pismo i neda se podstaći ili nagovoriti na zlo. Izabran je onaj koji u veri ostane stalan i postojan, pokoravajući se svakoj reči koja izlazi iz usta Božjih. Blagodati i mogućnosti isкупljenja pristupačne su svakome; plodove isкупljenja uživace oni koji ispunje postavljene uslove.

Isav je prezreo blagoslove zaveta. On je više voleo prolazna zemaljska uživanja nego duhovna dobra i stekao je ono što je želeo. Izbor kojim je zauvek odvođen od Božjeg naroda on je izvršio sam i to sa predumišljajem. Jakov se opredelio za nasleđe vere. Trudio se

da do toga dođe lukavstvom, prevaram i neistinom, ali je Bog dopustio da ga učinjeni prestup podstakne na popravljnje. I pored svih gorkih iskustava svojih kasnijih godina, Jakov nikad nije odstupio od svog cilja niti je svoj izbor napustio. Iskustvo mu je pokazalo da je, pokušavajući da ljudskom mudrošću ili lukavstvom dođe do blagoslova, u stvari ratovao protiv Boga. Samopouzdanje je bilo iskorenjeno. Nije se više lužio spretnošću. Umesto lukavstva i prevare, njegov se život sada odlikovao jednostavnošću i istinom. Iskustvo ga je naučilo da se s iskrenim poverenjem preda u ruke Svemogućega, i da se u dane nevolje i patnje skrušeno preda Božjoj volji. Niži elementi njegovog karaktera bili su uništeni u ognjenoj peći nevolje; pravo zlato prečišćavano je, sve dok se u Jakovu nije pojavila nepomračena vera Avramova i Isakova.

Jakovljevi greh i čitav niz događaja koje je on izazvao, imali su i svoj neizbežan uticaj - uticaj koji je svoje gorke plodove otkrio u karakteru i životu njegovih sinova. Kad su ti sinovi dospeli u zrele godine, ispoljavali su ozbiljne nedostatke. U porodici su se pojavile posledice mnogoženstva. To strašno zlo pretilo je da uguši i same izvore prave ljubavi, a svojim uticajem slabilo je i najsvetije veze. Ljubomora pojedinih majki zagorčavala je porodični život. Deca su odrasla kao svadalice i nepodložna kontroli, što je očevo život zamračivalo strašnom zabrinutošću i bolom.

Ali ipak našao se jedan čiji se karakter upadljivo razlikovao od ostalih. Bio je to Josif, stariji sin Rahiljin, mladić čija retka lična lepota kao da je bila samo odsjaj unutrašnje lepote i duše i srca. Čist, vreden i veseo, mladić je odavao i moralnu ozbiljnost i čvrstinu. Slušao je očeve pouke i želeo da bude poslušan Bogu. Osobine kojima se kasnije isticao u Misiru - krotost, vernost i istinitost, već tada su se ispoljavale u njegovom svakodnevnom životu. Pošto mu majka nije više bila živa, bio je potpuno odan ocu, a Jakovljevo srce je bilo naročito vezano za to dete njegove starosti. "Izrael ljubljase Josifa najviše između svih sinova svojih."

Ali baš ta očevo naklonost imala je da postane uzrok patnje i bola. Jakovljeva nemudro ispoljena naklonost prema Josifu izazvala je ljubomoru i zavist njegovih ostalih sinova. Kad je Josif primetio rdavo ponašanje svoje braće, bio je duboko uznemiren. Usudio se da im na prijateljski način prigovori, ali je tim izazvao samo još veću mržnju i ozlojeđenost. On nije mogao da gleda kako oni greše protiv Boga, i sve je iznosio pred oca, nadajući se da će ih njegov autoritet navesti da se poprave.

Jakov je oprezno izbegavao da okrutnošću ili strogošću ne izazove njihovu jarost. Duboko uzbuđen, izložio je svoju zabrinutost za svoju decu i molio ih da imaju poštovanja prema njegovoj sedoj kosi i da ne osramote njegovo ime, a iznad svega tražio je od njih da ne obeščašćuju Božje ime takvim nepoštovanjem Njegovih propisa. Posramljeni što je njihovo nevaljalstvo obelodanjeno, izgledalo je kao da se ti mladi ljudi kaju, ali su oni skrivali svoja prava osećanja koja su sada postala još gora.

Kad je Jakov, opet ne misleći na posledice, poklonio Josifu šarenu haljinu, skupocenu tuniku kakvu su nosile samo ugledne ličnosti, to je za njih bio nov dokaz očeve pristrasnosti. Zbog toga su posumnjali da on namerava potisnuti starije sinove i prvenačko pravo predati Rahiljinom sinu. Njihova zloba se još više probudila kad im je dečak jednog dana ispričao svoj san: "Vezasmo snoplje u polju, a moj snop usta i uspravi se, a vaši snopovi idahu unaokolo i klanjaju se snopu momemu."

Tada mu braća, puni gneva i zavisti rekoše: "Da nećeš još biti car nad nama i zapovedati nam?"

Uskoro je Josif usnio još jedan san sličnog značaja, što im je takođe ispričao: "Usnih opet san, a to se sunce, mesec i jedanaest zvezda klanjahu meni." Ovaj san je protumačen kao njegova očevd-nat težnja za prvenstvom. Otac, koji se tu našao, prekorio ga je rekavši: "Kakav je te san što si snio? Eda li ćemo doći ja i mati tvoja, i braća tvoja da se klanjamo tebi do zemlje?" Uprkos prividne strogosti njegovih reči, Jakov je verovao da je Bog Josifu otkrio budućnost.

Dok je mladić stajao pred svojom braćom lica ozarena Duhom nadahnuća, oni nisu mogli da sakriju svoje čuđenje i divljenje; ali nisu hteli da odustanu od svojih zlih puteva i mrzela su čistotu koja je osuđivala njihove grehe. U srcu im se rasplamsavao isti duh koji je vodio i Kajana.

Tražeci pašu za svoja stada, Jakovljevi sinovi su morali ići iz mesta u mesto, i često su mesecima bili odvojeni od kuće. Upravo posle ovoga oni se uputiše na jedno mesto koje je njihov otac svojevremeno kupio kod Sihema. Prošlo je izvesno vreme od njihovog odlaska, a otac nije dobijao vesti od njih, te se zabrinu, imajući na umu njihov svirepi postupak prema Sihemljanima. Zato je poslao Josifa da ih potraži i da mu donese izveštaj o njima. Da je Jakov znao pravo raspoloženje ostalih svojih sinova prema Josifu, ne bi ga nipošto poslao samog, ali su oni svoja osećanja brižljivo prikrivali.

Josif se vesela srca rastao s ocem; ni starac ni mladić nisu ni sa njali šta će se sve zbiti, pre nego što se opet budu videli. Kad je Josif posle dugog i tegobnog puta stigao u Sihem, nije tamo mogao naći svoju braću i njihova stada. Raspitavši se za njih, bio je upućen u Dotaim. Putovao je preko osamdeset kilometara, a sada je trebalo

pešačiti još preko dvadeset, ali se on žurio i onako zamišljen zabravio na svoju zamorenost; mislio je samo na to da svog starog oca oslobodi briga i da pronađe svoju braću koju je, i pored njihove surovosti, još uvek voleo.

Braća su ga videla kad im se približavao. Jačinu njihove mržnje nije ublažavala pomisao na njegov dugi put pređen samo zato da bi njih našao, na umor i glad, ni na dužnost s pravom očekivanog gostoprimitstva i bratske ljubavi. Sam pogled na onu šarenu haljinu, dokaz očeve ljubavi, ispunjavao ih je izbezumljenošću. Podrugljivo su povikali: "Gle, evo onoga što sne sanja." Zavist i osveta, odavno gajene i prikrivane u njihovom srcu, sada su potpuno ovladale njima. "Hajde sada da ga ubijemo", rekoše oni, "i da ga bacimo u koju od ovih jama, pa ćemo kazati: ljuta ga je zverka izjela. Onda ćemo videti šta će biti od njegovih snova."

Da nije bilo Ruvima, oni bi svoju nameru izveli. Ali se on prestravio od pomisli da učestvuje u ubistvu svoga brata, pa je predložio da Josifa živog bace u jednu jamu da tamo sam umre. Ruvim je, međutim, imao nameru da kasnije spase Josifa i da ga živog vrati ocu. Pošto je uspeo da i ostalu braću nagovori da pristanu na njegov plan, udaljio se od njih, bojeći se da neće moći dovoljno savladati svoja osećanja, pa će tim otkriti svoju pravu nameru.

Josif im se približio ne sluteći opasnost, radostan što je najzad stigao na cilj svog dugog putovanja. Ali umesto očekivanog pozdrava, bio je užasnut srditim i osvetoljubivim pogledima na koje je naišao. Uхватili su ga i svukli s njega njegovu šarenu haljinu. Ovakav postupak i otvorene pretnje svedočile su o njihovim ubilačkim namerama. Na njegova najusrdnija preklinjanja nije bilo odgovora. On je bio potpuno u vlasti tih izbezumljenih ljudi. Prvo su ga na naj-suroviji način dovukli do jedne duboke jame, i gurnuli ga u nju. Pošto su se sa sigurnošću uverili da nema nikakve mogućnosti spasa ni izlaska, ostavili su ga da tamo umre od gladi, a oni sami "sedose da jedu".

Ali nekima od njih to još nije bilo dovoljno; u ovoj osveti nije nadeno ono zadovoljenje koje su oni tražili.

Ubrzo posle toga, ugledaše jednu grupu putnika koja im se približavala. Bio je to karavan Ismailaca s druge strane Jordana koji su putovali u Misir, noseći začine i raznu drugu robu. Tada Juda predloži da svoga brata prodaju kao robu tim trgovcima umesto da ga prepuste smrti. Tako će ga se otresti na siguran način, a neće uprljati ruke njegovom krvlju. "Jer nam je brat", naglašavao je Juda, "naše je telo". S tim predlogom su se odmah svi složili, te brzo izveduše Josifa iz jame.

Kad je Josif ugledao trgovce, odmah mu je bila jasna užasna stvarnost. Strašna sudbine da postane rob plašio se više nego smrti. U agoniji strašna preklinjao je jednog po jednog od svoje braće, ali uzalud. Pojedini su zaista bili ganuti sažaljenjem, ali su se bojali da ne budu ismejani, te ostadoše nemi. Svi su osećali da su otišli suviše daleko da bi se mogli vratiti. Ako bi Josif bio pošteđen, on bi svakako rekao ocu, koji ne bi mogao preći olako preko njihove svireposti prema njegovom najmilijem sinu. Srca su im ostala neosetljiva pred njegovim vapajima, i oni ga predadoše u ruke neznačajkim trgovcima. Karavan produži svoj put, i uskoro se izgubi iz vida.

Ruvim se vratio k jami, ali Josifa tu više nije bilo. Sav prestravljen, i osuđujući samoga sebe, razderao je svoje haljina i potražio ostalu braću vičući: "Nema deteta, a ja kuda ću?" Kad je saznao za Josifovu sudbinu i shvatio da nije u mogućnosti da ga vrati, bio je prinuđen da se pridruži ostalima u pokušaju da sakriju svoju krivicu. Potom su zaklali jedno jare i njegovom krvlju natopili Josifovu haljinu, a zatim je poslali ocu dodavši da su tu haljinu našli u polju i da se boje da to nije haljina njihovog brata. "Vidi je li haljina sina tvojega ili nije", bile su njihove reči. Oni su taj prizor sa strahom očekivali, ali se nisu nadali da će morati da gledaju očevo potpuno odavanje tuzi i bolu koji mu je srce razdirao. "Sina je mojega haljina", reče Jakov, "ljuta ga je zverka izjela; Josif je zaista raskinut." Uzalud su sinovi i kćeri pokušavali da ga uteše. On "razdera haljine svoje i metnu kostret oko sebe, i tužase za sinom svojim dugo vremena". Izgledalo je da ni vreme ne može olakšati ni ublažiti njegov bol. "S tugom ću u grob leći za sinom svojim", jecao je u svom očaju. Užasnuti onim što su učinili, ali strahujući od očevih prekora, Jakovljevi sinovi su ipak u svom srcu krili istinu o sopstvenoj krivici koja je sad čak i njima izgledala veoma velika.

JOSIF U MISIRU

(1. Mojsijeva 39 do 41)

U međuvremenu, Josif je sa svojim gospodarima putovao za Misir. Kad je karavan prolazio južnim granicama Hanana, mladić je mogao videti iverice brežuljaka po kojima su bili šatori njegovog oca. Sećajući se milog roditelja, gorko je plakao u svojoj usamljenosti i bolu. Ponovo mu je izašao pred oči prizor iz Dotaima. Video je svoju ljutitu braću i osećao njihove grozne poglede. U užasu su mu odzvanjale uvredljive i podrugljive reči kojima su odgovarali na sve njegove očajničke vapaje. Sa strepnjom u srcu gledao je na svoju budućnost. Kakva li promena! Od nežno voljenog sina, postao je

nemoćan i prezren rob. Kakva li ga sudbina tek očekuje u toj tuđoj zemlji u koju sada idu i gde će biti sam i bez prijatelja? Josif se u početku potpuno odao svom neizmernom bolu i strahu.

Ali, po Božjem providenju, čak i to iskustvo imalo je da mu služi na blagoslov. Samo za nekoliko časova saznao je ono što inače godinama ne bi naučio. Svojom velikom i nežnom ljubavlju prema njemu, otac je pogrešio što je bio pristrasan i suviše se brinuo za njega. Ta nemudra naklonost razbescelila je njegovu braću i izazvala ih na postupak koji ga je odvojio od zavičaja. Posledice svega toga imale su odjeka u njegovom karakteru. Bilo je grešaka koje su ranije bile podsticane, a koje je sada trebalo ispraviti. On je bio zadovoljan sobom i strogo tačan. Naviknut na nežne pažnje i brigu svoga oca, sad se osećao nespričan za teškoće koje su ga očekivale u gorkom i nezbrinutom životu roba u tuđini.

Onda mu se misli uputiše Bogu njegovih otaca. U detinjstvu su ga učili da tog Boga ljubi i da Ga se boji. Često je u očevom šatoru slušao priču o viziji koja je Jakovu bila pokazana kad je kao begunac i izgnanik bežao od kuće. Slušao je o obećanjima koja je Gospod dao Jakovu i kako su ona bila ispunjena; kako su u teškim časovima došli Božji anđeli i dali mu prava uputstva, tešili ga i štitili. Dознаo je i za Božju ljubav kojom je za ljude predviđen i Spasitelj. Sve te dragocene pouke sad su živo izlazile pred njega. Josif je verovao da će Bog njegovih otaca biti i njegov Bog. Tada se svim srcem predao Gospodu i molio se da "Čuvar Izrailjev" bude i s njim u zemlji njegovog izgnanstva.

Duša mu je ustreptala od dubokog uzbuđenja kad je odlučio da se verno oda Bogu i da pod svim okolnostima postupi onako kako dolikuje podaniku nebeskog cara. Odlučio je da služi Gospodu svim svojim srcem, da pred svoja životna iskušenja istupi hrabro, u duhovnoj snazi i moralnoj postojanosti, i da svaku dužnost verno izvrši. Iskustvo samo jednog dana predstavljalo je prelomnu tačku u Josifovom životu. Njegova strahovita nesreća stvorila je od razmaženog deteta promišljenog, odvažnog i samostalnog čoveka.

Kad je karavan stigao u Misir, Josif je prodan Petefriju, zapovedniku carske straže, kod kojega je služio punih deset godina. Tu je bio izložen iskušenjima nesvakidašnjeg karaktera. Našao se usred idolopoklonstva. Obožavanje lažnih bogova bilo je praćeno svom raskoši carskog dvora, a podržavano bogatstvom i kulturom cele jedne, u to vreme, najcivilizovanije nacije na svetu. A ipak je Josif istrajao u svojoj jednostavnosti i vernosti Bogu. Svud oko njega osećao se i video porok, ali se on držao kao da ništa od toga i ne vidi i ne čuje. Nije dopustio čak ni svojim mislima da se zadržavaju na onome što je zabranjeno. Želja da postigne naklonost Misiraca, nije ga mogla navesti da krije svoja načela. Da je samo pokušao da to učini, iskušenja bi ga savladala. On se nije stideo vere svojih otaca i nije ni pokušao kriti činjenicu da je poštovalac živog Boga.

"I Gospod beše sa Josifom i bi srećan. I gospodar njegov vide da je Gospod s njim i da sve što radi, Gospod vodi u napredak u ruci njegovoj." Petefrije je iz dana u dan sticao sve veće poverenje u njega, te ga je najzad unapredio za upravitelja sveg svog imanja i dao mu sva ovlašćenja: "I ostavi u Josifovim rukama sve što imaše, i ne razbiraše ni zašto osim jela koje jedaše."

Upadljiv uspeh koji je pratio sve što je Josifu bilo povereno nije bio rezultat nekog naročitog čuda, već je Božji blagoslov krunisao njegovu vrednoću, savesnost i preduzimljivost. Josif je svaki svoj uspeh pripisivao Božjoj milosti, pa je čak i njegov idolopoklonički gospodar shvatao to kao tajnu njegovog besprimernog uspeha u svakom poduhvatu. Svakako da uspeha ne bi bilo bez Josifovih istrajnih i dobro smišljenih napora. Bog je bio uzdizan i slavljen odanošću svog vernog slugu. To je bila Njegova namera da se Njegov poklonik svojom čistotom i ispravnošću istakne u upadljivoj suprotnosti sa idolopoklonicima - da bi na taj način videlo božanske milosti moglo da zablista usred tame neznaštva.

Josifova plemenitost i vernost pridobila su srce njegovog gospodara, i on ga je najzad više smatrao kao sina nego kao robu. Mladić je tako došao u dodir s uglednim i učenim ljudima, i stekao znanje iz raznih oblasti nauke, jezika i vođenja poslova - obrazovanje koje je bilo potrebno budućem premijeru misirskih države.

Ali su Josifova vera i čestitost morale biti ispitane u ognju iskušenja. Žena njegovog gospodara pokušavala je da ovog mladog čoveka navede da prekrši Božji zakon. Do toga trenutka on je ostao neokaljan pokvarenošću koja je cvetala u toj neznačajnoj zemlji, ali kako da se suprostavi ovom iskušenju, tako neočekivanom, tako snažnom i zavodljivom? Josif je dobro znao šta ga čeka ako ne pristane. Na jednoj strani bilo je prikrivanje, odobravanje, uživanje i nagrade, a na drugoj sramota, tamnica, a možda i smrt. Njegov celi budući život zavisio je od te trenutne odluke. Da li će trijumfovati načelo? Hoće li Josif i dalje ostati veran Bogu? Anđeli su posmatrali taj prizor s neopisivom zabrinutošću.

Josifov odgovor pokazuje koliko silu imaju verska osnovna načela. On nije hteo da izneveri poverenje ni zemaljskog gospodara, i odlučio je da ostane veran svome nebeskom Gospodaru, bez obzira na to kakve će biti posledice. Pred očima sveznajućeg Boga i svetih anđela mnogi dopuštaju sebi slobodu da učine nešto što nikada ne bi učinili pred svojim bližnjima; ali Josif je prvo pomislio na

Boga. "Kako bih učinio tako grdno zlo i Bogu zgrešio?" bile su njegove reči.

Kad bismo uvek mislili na to da Bog vidi i čuje sve šta mi radimo, da se o našim rečima i postupcima vodi tačan izveštaj, i da ćemo jednog dana za sve to odgovarati, tada bi se plašili da grešimo. Neka mladi uvek imaju na umu da ih Bog vidi bilo gde da se nalaze i bilo šta da rade. Njemu ne promakne nijedan naš postupak. Ne možemo sakriti svoje puteve od Sveznajućega. Ljudski zakoni, ma kako strogi, često se prestupaju, a da se za prestup na dozna, i stoga ostane nekažnjen. Ali to nije slučaj s Božjim zakonima. Ni najtamnija noć ne može da zakloni krivica. On može misliti da je sam, ali svakom njegovom postupku prisutan je nevidljivi svedok. Pred Božjim pogledom čak ni pobude našeg srca nisu skrivene. Svaki postupak, svaka reč, svaka pomisao, sve se tačno beleži, kao da na svetu postoji samo to jedino lice, i kao da je sva pažnja neba uredsređena samo na njega.

Josif je stradao zbog svoje čestitosti, jer mu se zavodnica, ne uspevši u svojoj nameri da ga zavede, osvetila optužujući ga za gnusni zločin, usled čega je bio bačen u tamnicu. Da je Petefrije verovao optužbama svoje žene, mladi Jevrejin bi izgubio život. Ali čednost i ispravnost koje su jednako i dosledno krasile njegov život, predstavljale su dokaz o njegovoj nevinosti; pa ipak, da bi se "spasao uglied" kuće njegovog gospodara, Josif je bio nemilosrdno degradiran, osramoćen i bačen u tamnicu.

U početku je tamničar postupao s Josifom veoma svirepo. Psalmista kaže: "Okovima stegoše noge njegove, gvožđe tištaše dušu njegovu; dok se steče reč njegova i reč Gospodnja proslavi ga" (Psalam 105,18,19). Ali Josifov pravi karakter blistao je čak i u mraku tamnice; on je u svojoj veri i u svom strpljenju ostao istrajan. Za tolike godine vernog služenja dobio je najsvirepiju kaznu, ali ga to nije razočaralo, niti je izgubio veru. Imao je onaj mir koji dolazi od svesti o sopstvenoj nevinosti i stoga je svoj slučaj potpuno prepustio Bogu. Nisu ga mučile misli o sopstvenoj krivici jer je nije imao, već je nastojao da zaboravi svoj bol, trudeći se da ublaži tugu i patnje drugih. Čak i u tamnici je našao prilike za svoje delo. U toj školi patnje Bog ga je pripremio za veću korisnost u životu, a on se nije opirao neophodnoj disciplini. U tamnici je, gledajući posledice tlačenja, tiranije i zločina, naučio pouku o pravičnosti, saosećanju i milosrđu što ga je pripremila da svoju buduću vlast primenjuje mudro i sa sažaljenjem.

Iz dana u dan, Josif je sve više zadobijao poverenje tamničara. Njegovo ponašanje u zatvoru - pravičnost u svakodnevnom životu i sažaljenje prema svima koji pate i tuguju - otvorilo mu je put budućem blagostanju i časti. Odblesak svakog zraka svetlosti kojim mi druge osvetljavamo, ogleda se na nama samima. Svaka reč puna ljubavi i milosrđa upućena onima koji pate i tuguju, svaki postupak preduzet s ciljem da se pomogne potlačenima, svaki dar pružen oskudnima, ako potiče iz pravih pobuda, doneće nam blagoslov.

Glavni peharnik, i šef faraonove pekare, bili su bačeni u tamnicu zbog nekih svojih prestupa, i tako dospеше pod Josifov nadzor. Kad je jednog jutra primetio da su vrlo tužni, ljubazno ih je zapitao šta im je; oni obojica odgovoriše da su usnili čudne snove i da bi jako želeli saznati njihovo značenje. "Šta znače, nije li u Boga? Ali pripovedite mi", reče im Josif. Kad je svaki ispričao svoj san, Josif im je rekao šta koji san znači. Peharnik se imao treći dan opet vratiti na svoj posao, da dodaje čašu faraonu kao i ranije, dok će pekar, po carevom naređenju, biti pogubljen. U oba slučaja njegovo tumačenje se ispunilo.

Carev peharnik izrazio je Josifu svoju najveću zahvalost, kako za ohrabrujuće tumačenje sna, tako i za mnoge ljubazne usluge i pažnje; u odgovoru na to - objasnivši mu na najdirljiviji način nepravdu svoga tamnovanja - Josif ga je zamolio da se zauzme za njegovu stvar pred carem. "Ali nemoj zaboraviti mene, kad budeš u dobru", reče Josif, "učinim milost i pomeni za me faraonu i izvedi me iz ove kuće, jer su me ukrali iz zemlje Jevrejske, a ovde nisam ništa učinio da me bace u ovu jamu." Peharnik je video da mu se san do sitnica ispunio, ali kad mu je bila vraćena služba i careva naklonost, potpuno je zaboravio na svoga dobročinitelja. Tako je Josif tamnovao još dve godine. Nada koja je gorela u njegovom srcu, postepeno je odumirala, a svim drugim iskušenjima se pridružila još i gorka zaoka nezahvalnosti.

Međutim, božanska ruka je bila na delu i vrata tamnice samo što se nisu otvorila pred njim. Misijski car usnio je u jednoj noći dva sna koji su očevito ukazivali na isti događaj i nagoveštavali neku veliku nesreću. On nije razumeo njihovo značenje, a ipak to nije prestalo da ga uznemirava. Svi mudraci i gatar njegovog carstva nisu mogli da ih protumače. Careva zbunjenost i zabrinutost sve više je rasla i strah je obuzimao celi dvor. Opšta uzbuđenost podsetila je peharnika na njegov nekadašnji san i njegovo tumačenje. Tako se najzad setio Josifa, i savest ga je kosnula zbog tolike zaboravnosti i nezahvalnosti. Odmah je ispričao caru kako je jedan mladi Jevrejin, koji je s njim zajedno bio u tamnici, protumačio snove i njemu i šefu careve pekare, i kako se to tumačenje potpuno obistinilo.

Za faraona je bilo neprijatno poniženje ostaviti mudrace i gatare svoga carstva i obraćati se za savet nekakvom strancu i robu, ali je

bio spreman i na najveće poniženje da bi svom uznemirenom duhu našao olakšanje i mir. Odmah su poslali po Josifa. On se u tamnici presvukao i ošišao, jer mu je kosa za vreme dugog tamnovanja i nemilosti jako izrasla. Zatim ga izvedoše pred cara.

Tada reče faraon Josifu: "Usnih san, pa mi niko ne ume kazati šta znači, a za tebe čujem da umeš kazivati sna. A Josif odgovori faraonu i reče: To nije u mojoj vlasti, Bog će javiti dobro faraonu." Josifov odgovor otkriva njegovu skromnost i veru u Boga. Smerno je odbio čast kojom se njemu lično pripisuje mudrost. "To nije u mojoj vlasti." Bog jedini može objasniti svaku tajnu.

Zatim faraon ispriča svoj san. "Usnih, a ja stojim kraj reke na obali. I gle, iz reke izade sedam krava debelih i lepih, te stadoše pasti po obali. I gle, iz njih izade sedam drugih krava, rdavih i vrlo ružnih i mršavih kakvih nisam video u celoj zemlji Misirskoj. I ove krave mršave i ružne pojedoh one sedam debelih. Kad im beše u trbuhu, ne poznavah se da su im u trbuhu, nego opet behu onako ružne kao pre. U tom se probudih. Pa opet usnih, a to sedam klasova izraste iz jednog stabla, jedrih i lijepih, a iza njih iskljia sedam malih, tankih i šturih. I ovi tanki klasovi proždreše onih sedam lepih. I ovo pripovedih gatarima, ali mi nijedan ne zna kazati šta znači."

"A Josif reče faraonu: Oba su sna faraonova jednaka. Bog javlja faraonu šta je naumio." Sedam sledećih godina biće vrlo rodne. Polja i sva zemlja biće izdašniji nego ikada prije. A posle ovog perioda uslediće sedam godina jer će glad satrti zemlju. "Gde će se zaboraviti sve obilje u zemlji Misirskoj, jer će glad satrti zemlju." To što se san ponovio, bio je dokaz da će se zaista obistiniti i da će to biti uskoro. "Nego sad neka potraži car čoveka mudra i razumna, pa neka ga postavi nad zemljom Misirskom. I neka gleda faraon da postavi starešine po zemlji, i neka pokupe petinu po zemlji Misirskoj za sedam rodni godina. Neka skupljaju od svakog žita za sedam rodni godina koje idu, i neka snesu pod ruku faraonovu svakoga žita u sve gradove, i neka čuvaju. Da se nađe hrane zemlji za sedam godina gladnih, kad nastanu, da ne propadne zemlja od gladi."

Tumačenje je bilo tako razborito i logično, a predložene smerne date su tako valjano i oštromno, da se u tačnost nije moglo sumnjati. Ali kome da poveri izvođenje ovog plana? Od toga mudrog izbora zavisilo je održanje celog naroda. Car je bio uznemiren, te je cela stvar uzeta za izvesno vreme u razmatranje. Monarh je od peharnika doznao o Josifovom mudrom i razboritom rukovođenju svim što mu je u tamnici bilo povereno. Bilo je jasno da je Josif raspolagao visoko razvijenim sposobnostima. Peharnik, sav ispunjen samoprekorima, trudio se da svoju raniju nazahvalnost ispravi na taj način što je svog dobročinitelja najtoplije pohvalio, a dalja careva raspitivanja dokazala su tačnost njegovih navoda. U celom carstvu Josif je bio jedini čovek obdaren mudrošću da ukaže na opasnost koje je pretila carstvu, i istakne neophodnost pripreme za otklanjanje takve opasnosti. Car se uverio da je on zaista naj sposobniji za izvođenje plana koji je sam predložio. Bilo je jasno da je u Josifu božanska moć, jer nijedan među carevim državicima nije bio toliko sposoban da u to kritično vreme povede državu. Cinjenica da je Josif bio Jevrejin i rob nije mnogo značila kad je tome suprotstavljena njegova mudrost i zdravo rasuđivanje. "Možemo li naći čoveka kakav je ovaj, u kome bi bio duh Božji?" pitao je car svoje savetnike.

Odluka je pala i Josif je bio iznenađen kad su mu saopštili: "Kad je tebi javio Bog sve ovo, nema nikoga tako mudrog i razumnog kao što si ti. Ti ćeš biti nad domom mojim i sav će ti narod moj usta lju-bit; samo ću ovim prestolom biti više od tebe." Tada uze faraon da odene Josifa znacima njegovog budućeg visokog položaja "I skide faraon prsten s ruke svoje i metnu ga Josifu na zlatnu veržicu o vrat, i posadi ga na kola koja behu druga za njegovim, i zapovedi da pred njim viču: Klanjajte se! i da ga je postavio nad svom zemljom Misirskom."

"Postavi ga gospodarem nad domom svojim i zapovednikom nad svim što imaše, da vlada nad knezovima njegovim po svojoj volji i starešine njegove urazumljuje" (Psalam 105,21,22). Josif je iz tamnice bio unapređen za gospodara nad celim Misirom. To je bio položaj visoke časti, ali pun teškoća i rizika. Na velikoj visini niko ne može stajati bez opasnosti. Kao što oluja skromni cvetić u dolini ostavlja netaknutim, a na vrhovima planina čupa i najsnažnije drveće, tako i oni koji su u skromnom životu dokazali svoju čestitost mogu biti odvučeni u ponor upravo onim iskušenjima koja obično prate svetovni uspeh i ovozemaljsko blagostanje. Ali je Josifov karakter odoleo iskušenjima i onima u teškim danima i onima u blagostanju. On je ispoljavao istu vernost Bogu kako u tamničkoj ćeliji, tako i u faraonovoj palati. Uvek se osećao kao stranac u nezabogačkoj zemlji, daleko od svojih srodnika koji su poštovali Boga. Međutim, on je čvrsto verovao da božanska ruka usmerava njegove korake, te ne prestajući da se oslanja na Boga, prionu na svoje nove dužnosti. Preko Josifa je pažnja faraona i misirskih velikana bila usmerena na pravog Boga; iako su se oni i dalje držali svog idopoklonstva, ipak su naučili da poštuju načela ispoljena u karakteru i životu podanika živog Boga.

Kako je Josif uspeo da postigne takvu čvrstinu karaktera, takvu ispravnost i mudrost? - Od svojih najranijih godina više se rukovodio dužnošću nego ličnim sklonosima, te su čestitost, jednostavno poverenje i plemenitost detinje prirode doneli svoj rod u postupcima zrelog čoveka. Čist i jednostavan život doprineo je razvoju kakvo fizičkih tako i duhovnih snaga. Opštenjem s Bogom, posredstvom Njegovih dela i posmatranjem velikih istina poverenih naslednicima vere, uzdignuta je i oplemenjena njegova duhovna priroda, a njegov um ojačan i izoštren bolje nego što bi to moglo učiniti ma kakvo studiranje. Verna savesnost u svim dužnostima i na svakom položaju od najnižeg do najvišeg, odnegovala je sve njegove sposobnosti za najvišu službu. Ko živi u skladu s Tvorčevom voljom, obezbeđuje sebi najčistiji i najplemenitiji razvoj karaktera. "Strah je Božji mudrost i uklanjati se od zla jest razum" (Jov 28,28).

Malo ih je koji shvataju koliko sitnice u životu utiču na razvoj karaktera. Nijedna dužnost koju treba da izvršimo nije u stvari beznačajna. Raznolikost okolnosti s kojima se iz dana u dan susrećemo, određena je zato da se proverí naša vernost i da se osposobimo za veće zadatke. Vernošću i privrženošću načelima u obavljanju svakodnevnih poslova, um se navikava da zahteva dužnosti stavlja iznad zadovoljstva i ličnih sklonosti. Oni koji su ovako disciplinovani, ne kolebaju se između dobra i zla, kao što se trska povija na vetru. Oni su verni svojoj dužnosti, jer su tako vaspitani da su im vernost i istina prešle u naviku.

Čestitost karaktera ima veću vrednost nego zlato ofirsko.

Bez toga nije moguće steći poštovanje i dostojanstvo čoveka. Ali karakter se ne nasleđuje. To se ne može kupiti. Moralne odlike i plemenite umne sposobnosti nisu posledice slučaja. Najdragoceniji darovi nemaju vrednosti ako se ne koriste. Obrazovanje plemenitog karaktera je doživotni zadatak i mora biti rezultat brižljivo uložених i istrajnih napora. Bog pruža prilike, a uspeh zavisi od toga kako ćemo ih mi iskoristiti.

JOSIF I NJEGOVA BRAĆA

(1. Mojsijevoj 41,55-56; 42 do 50)

Od samog početka rodniх godina počelo se s pripremama za nastupajuću glad. Pod Josifovim rukovodstvom podignuta su, u svim važnijim mestima misirске zemlje, ogromna skladišta i predviđene sve potrebne mere za čuvanje viškova koje je obećavala bogata žetva. Isti postupak primenjivan je u toku svih sedam plodnih godina, dok se nije nogomilalo toliko žita da se nije moglo ni izračunati koliko ga ima.

A tada je nastupilo sedam gladnih godina, kao što je Josif unapred predkazao. "I beše glad po svim zemljama, a po svoj zemlji Misirskoj beše hleba. Ali najposle nasta glad i po svoj zemlji Misirskoj, i narod povika faraonu za hleb; a faraon reče svim Misircima: Idite k Josifu, pa što vam on kaže ono činite. I kad glad beše po svoj zemlji, otvori Josif žitnice i prodavaše Misircima."

Glad je zahvatila i zemlju hanansku, i jako se osećala i u onom delu zemlje gde je živio Jakov. Čuvši za bogate zalihе hrane koje je skupio misirski car, desetorica Jakovljeviх sinova se zaputiše u Misir da kupe žita. Kad su stigli, uputili su ih carevom predstavniku te sa ostalima koji su došli da traže hranu, izadoše pred gospodara nad zemljom misirskom. I "pokloniše mu se licem do zemlje". "Josif dakle pozna braću svoju, ali oni njega ne poznaše." Njegovo jevrejsko ime bilo je zamenjeno novim, koje mu je car dao, a između prvog misirskog ministra i dečaka kojeg su oni prodali ismailskim trgovcima, bilo je jako malo sličnosti. Kad je Josif video svoju braću na kolenima pred sobom, setio se svojih snova i događaji iz prošlosti oživeše mu pred očima. Odmerivši ih svojim ostrim pogledom, odmah je primetio da među njima nema Venijamina. Da nije i on pao kao žrtva podmukle svireposti ovih neukrotivih ljudi? On je odlučio da dozna istinu i zato strogim glasom reče: "Vi ste uhode, došli ste da vidite gde je zemlja slaba."

"Nismo, gospodaru", odgovoriše oni, "nego sluge tvoje dođoše kupiti hranu. Svi smo sinovi jednog čoveka, poštени ljudi, i nikada nisu sluge tvoje bile uhode." On je hteo da sazna da li su još uvek tako osioni kao što su bili kada je on bio sa njima. Osim toga, zanimalo ga je kako je u njegovom zavičaju, pa je i hteo i to da izvuče iz njih iako je znao da ga lako mogu slagati. Oni ih je i dalje optuživao, a oni odgovoriše: "Nas je bilo dvanaest braće, sluga tvojih sinova jednog čoveka u zemlji Hananskoj; eno, najmlađi je danas kod oca našeg, a jednog nema više."

Praveći da sumnja u istinitost njihove priče i sumnjujući ih još uvek kao špijune, gospodar reče da ih želi proveriti zahtevajući da njih deveterica ostanu u Misiru dok jedan ode da dovede najmlađeg brata od kuće. Ako na to ne pristanu, tada će ih zaista smatrati kao uhode. Međutim, Jakovljevi sinovi nisu mogli pristati na taj predlog, jer bi njihovi kod kuće gladovali dok ovaj jedan ode da dovede brata i opet dođe, a oni tek onda odnesu žito; osim toga, koji bi između njih pristao da otputuje sam, ostavljajući svoju braću u tamnici? Kako bi izašao oca na oči pod tim uslovima? Izgledalo je sasvim izvesno da će biti pogubljeni, ili postati robovi; ako bi doveli Venijamina, i on bi svakako imao da deli njihovu sudbinu. Zato su

odlučili da ostanu i da pate svi zajedno radije nego da svome ocu dodaju još veći bol odvajajući ga od jedinog sina koji mu je još preostao. Tada ih zatvoriše u tamnicu, gde su ostali tri dana.

U toku minulih godina, otkako Josif nije bio među njima, karakter ovih Jakovljeviх sinova se znatno izmenio. Ranije su bili zavirljivi, neobuzdani, skloni prevari, surovi i osvetoljubivi. Ali sad, pošto ih je snašla nevolja, pokazali su se nesebični, verni jedan drugom i odani svom ocu, poštujući njegov autoritet, mada su i sami bili već sredovečni ljudi.

Dani tamnovanja u misirskom zatvoru bili su za Josifovu braću dani gorkog tugovanja i bola. Za to vreme razmišljali su o svojim gresima iz prošlosti. Pošto Venijamina nisu mogli dovesti, izgledalo im je sasvim sigurno da će biti oглаšени za špijune, a nisu se mnogo nadali da će otac pristati da se odvoji od Venijamina. Trećeg dana Josif je naredio da se braća ponovo izvedu pred njega. Nije se usuđivao da ih i dalje drži u zatvoru, da ne bi otac i ostali članovi porodice za to vreme patili od gladi. "Ako ste radi života", reče im tada, "ovo činite, jer se ja bojim Boga; ako ste poštени ljudi, jedan brat između vas neka ostane u tamnici, a vi idite i odnesite žita koliko treba porodicama vašim. Pa onda dovedite k meni najmlađeg brata svojega da se posvedoče reči vaš i da ne izginete." Oni su na taj predlog pristali, iako nisu imali mnogo nade da će otac pustiti Venijamina da s njima pođe u Misir. Josif je s njima govorio preko tumača, te misleći da ih državnik ne razume, oni su između sebe slobodno razgovarali i u njegovom prisustvu. Optuživali su jedan drugoga zbog svog nekadašnjeg postupka s Josifom. "Doista se ogrešismo o brata svojega jer videsmo muku duše njegove kad nam se moljaše, pa se oglušismo, zato dođe na nas muka ova." Ruvim, koji je u Dotaimu nameravao da ga spase reče tada: "Nisam li vam govorio, nemojte se grešiti o dete? Ali me ne poslušaste, zato se evo traži od nas krv njegovu." Slušajući sve to, Josif nije mogao da savlada svoja osećanja, izašao je napolje i plakao. Kad se vratio, naredio je da Simeuna vežu pred njima i ponovo vrate u tamnicu. Simeun je bio podstrekač onog svirepog postupka s bratom i glavnim učesnik u tom zločinu, zato je izbor sad pao baš na njega.

Pre nego što je otpustio braću, Josif je naredio da se svakom izda žito, i da im se potajno stavi novac odozgo u vreće. Bili su snabdeveni za put hranom i za sebe i za stoku. Kad je na putu jedan od njih otvorio svoju vreću, iznenadio se našavši u njoj svoj zavešljaj sa sebroм. Kad su ostali to čuli, nije im bilo prijatno i uplašili su se. Govorili su jedan drugome: "Što nam to učini Gospod?" Nisu znali da li to treba smatrati kao dobar znak od Gospoda ili je On to dopustio da bi ih kaznio za njihov greh i izložio ih još većim patnjama. Osvedočili su se da je Bog video njihov greh i da ih sada kažnjava.

Jakov je zabrinuto očekivao povratak svojih sinova, i kad su najzad stigli, svi članovi domaćinstva su se okupili oko njih slušajući nestrpljivo dok su oni pričali sve što im se dogodilo. Strah i zabrinutost ispuni svako srce. Ponašanje misirskog državnika je nagoveštavalo neko зло. Njihova strahovanja su se još povećavala kad su otvorili vreće, i u njima našli svaki svoje novce. Stari otac povika u svom bolu: "Potrste mi decu; Josifa nema, Simeuna nema, pa hoćete i Venijamina da mi uzmete. Sve se skupilo na me." Ruvim je odgovorio: "Dva sina moja ubij, ako ti ga ne dovedem natrag, daj ga u moje ruke, ja ću ti ga opet dovesti." Te nepromišljene reči nisu mogli da smire Jakova. Njegov odgovor je bio: "Neće ići sin moj s vama, jer je brat njegov umro i on osta sam, pa ako bi ga zadesilo kakvo зло na putu kojim ćete ići, svalili biste me stara s tugom u grob."

Ali glad potraja, te u toku vremena nesta žita donesenog iz Misira. Jakovljevi sinovi su dobro znali da u Misir ne vredi ići bez Venijamina. Nisu imali mnogo nade da će izmeniti očevu odluku, te su čuteći očekivali šta će biti. Senka gladi postajala je sve tamnija; u zabrinutosti koja se ogledala u licu svakog člana porodice starac je čitao njihovu potrebu. Najzad je rekao: "Idite opet i kupite nam malo hrane."

Juda odgovori: "Tvrdo nam se zarekao onaj čovjek govoreći: Nećete videti lica mogega, ako ne bude s vama brat vaš. Ako ćeš pustiti s nama brata našega, ići ćemo i kupićemo ti hrane. Ako li nećeš pustiti, nećemo ići, jer nam je kazao onaj čovjek: Nećete videti lica mogega ako ne bude s vama brat vaš." Kad je video da se otac koleba, produžio je: "Pusti dete sa mnom pa ćemo se podignuti i otići, da ostanemo živi i ne pomremo, i mi i ti i deca naša." I ponudi se da garantuje za svog brata i da bude "kriv doveka", ako Venijamin ne bude vraćen ocu.

Jakov nije mogao dalje da uskraćuje svoj pristanak i naredio je sinovima da se sprema za put. Zapovedio im je da ponesu onom državniku poklone kakvi se još mogu poneti iz zemlje u kojoj vlada glad - "malo tamjana, malo meda, mirisava korenja, smirne, urme, badema" i dva puta više novca. "I uzmite brata svojega i ustanite pa idite opet onom čoveku." Pred sam polazak svojih sinova, koji su polazili na put pun neizvesnosti, ustade starac, podiže ruke k nebu i izgovori molitvu: "Bog svemoguću da vam dâ da nadete milost u onog čoveka, da vam pusti brata vašega drugoga i Venijamina. Ako li ostanem bez dece, nek ostanem bez dece."

Tako su se ponovo uputili u Misir i našli pred Josifom. Kad je Josif ugledao Venijamina, svog rođenog i jedinog brata po majci, bio je duboko ganut. Ipak, još uvek je krio svoja osećanja, ali je naredio da te ljude povedu njegovoj kući, gde je imao da se pripremi zajednički ručak. Kad su ih povelu u državnikovu palatu, Josifova braća se uplaše da će biti pozvani na odgovornost zbog novca nadenog u njihovim vrećama. Mislili su da je sve to namerno pripremljeno, kako bi se našao izgovor za njihovo porobljavanje. U svojoj potištenosti obratili su se upravniku Josifove kuće, ispričali mu pod kojim su okolnostima došli u Misir. Kao dokaz o svojoj nevinosti rekli su mu da su vratili novac pronađen u svojim vrećama, a još i drugog novca su doneli da kupe hranu. "Ne znam ko nam je metnuo novac u naše vreće." A on im odgovori: "Budite mirni i ne bojte se. Bog vaš i Bog oca vašega, metnuo je novac u vreće vaše. Novci su vaši bili u mene." To je ublažilo njihovu zabrinutost, a kad im se pridružio i Simeun, koga puštise iz tamnice, oni osetiše da je Bog zaista milostiv prema njima.

Kad se državnik ponovo našao među njima, oni mu ponudiše darove i savivši se ponizno, "pokloniše mu se do zemlje". Tada se Josif opet setio svojih snova, i pošto je pozdravio goste, odmah ih je upitao: "Kako je otac vaš stari za koga mi govoriste? Jel još živ? Dobro je sluga tvoj, otac naš, još je živ", rekoše oni i ponovo se pokloniše. Zatim se njegov pogled zaustavi na Venijaminu te zapita: "Je li vam to najmlađi brat za koga mi govoriste? Bog da ti bude milostiv, sinko!" Ali savlada osećanjima nežnosti nije bio u stanju ništa više da kaže. "I ušav u jednu sobu, plaka onde."

Pošto se savladao i pribrao, vrati se natrag te počeo jesti. Prema klasnim zakonima, Misirci nisu smeli jesti sa pripadnicima druge narodnosti. Jakovljevi sinovi su zato jeli sami za zasebnim stolom, dok je državnik, u skladu sa svojim visokim zvanjem, uvek jeo sam. Ostali Misirci jeli su za drugim stolom. Kad su svi posedali, iznenadise se braća videći da su posadeni po starešinstvu. "I uzimajući jela ispred sebe, slaše njima, i Venijaminu dopade pet puta više nego drugima." Ispoljavajući ovu naročito naklonost prema Venijaminu, Josif je želeo da vidi hoće li braća i njemu zavideti i mrzeti ga, kao što su nekad s njime činili. Pošto su još uvek mislili da Josif ne razume njihov jezik, slobodno su međusobno razgovarali. Tako je on imao prilike da sazna njihova prava osećanja. I pored toga želeo je da ih još jednom proveru pa je, pre no što su pošli, naredio da se njegova srebrna čaša stavi u vreću njegovog najmlađeg brata.

Braća su veselo krenula kući. S njima su bili Simeun i Venijamin. Stoka im je bila natovarena žitom, i svi su osećali da su srećno umakli opasnostima koje su im se činile neizbežnim. Ali tek što su izašli iz grada, stiže ih Josifov sluga i obrati im se optužbom: "Zašto vraćate zlo za dobro? Nije li to čaša iz koje pije moj gospodar? I neće li po njoj sigurno poznati kakvi ste? Zlo ste radili što ste to učinili." Mislilo se da ta čaša ima neku naročitu osobinu da otkrije otrov, ako bi se u nju usulo što otrovno. U ono vreme su takve čaše bile veoma cenjene kao zaštita od trovanja.

Na slugine optužbe putnici odgovoriše: "Zašto govoriš, gospodaru, takve reči? Sačuvaj Bože da sluge tvoje učiniše tako što! Eno smo ti doneli natrag iz zemlje Hananske novce koje nadosmo ozgo u vrećama svojim, pa kako bismo ukrali iz kuće gospodara tvojega srebro ili zlato? U kojega se između sluga tvojih nađe, onaj neka pogine i s vrh toga mi ćemo biti robovi gospodaru momemu."

"I on reče: Neka bude kako rekoste, ali u koga se nađe, onaj da mi bude rob a vi ostali nećete biti krivi."

Pretres je odmah počeo. "I brže poskidaše svi na zemlju vreće svoje i razdresiše svaki svoju vreću." Misirac pregleda svačiju vreću, počevši od Ruvimove pa redom do najmlađeg. U Venijaminovj vreći nađe se čaša.

U znak najveće žalosti razderaše braća svoje haljine i vratiše se lagano u grad. Oni su sami unapred osudili Venijamina da robuje. Išli su za gradom Misircem do palatke velikog državnika, te kad izađoše pred njega, padoše na kolena. "Šta ste to učinili?" upitao ih je On. "Zar niste znali da čovek kao što sam ja može doznati?" Josif je naslanjao da ih navede da priznaju svoj greh. On se nikada nije razmetao nekom sposobnošću da može pogadati tajne stvari, ali je lteo da kod njih izazove verovanje da može čitati tajne njihovog života.

Juda je odgovorio: "Šta da ti rečemo, gospodaru? Šta da govorimo? Kako da se pravdamo? Bog je otkrio zločinstvo tvojih slugu. Evo, mi smo robovi tvoji, gospodaru, i mi i ovaj u koga se našla čaša".

"A Josif reče: Bože sačuvaj! Neću ja to. U koga se našla čaša, on neka mi bude rob, a vi idite s mirom ocu svojemu."

U svom dubokom bolu Juda se sada na kolenima primače Josifu i zavapi: "Čuj me gospodaru, dopusti da progovori sluga tvoj gospodaru svojem, i neka se gnev tvoj ne raspali na slugu tvojega, jer si ti kao sam faraon." Dirljivo i ubedljivim rečima opisao mu je duboki bol koji je obuzeo njihovog oca kad je nestalo Josifa i očevo uporno opiranje da Venijamin pođe u Misir, pošto je Venijamin bio još jedini sin koji je ostao od Rahilje, a njegov otac je nju toliko voleo. "Pa sada da otidem sluzi tvojoj, oci svojoj, a ovo dete da ne bude s nama, kako je duša onoga vezana za dušu ovoga, umreće kad vidi da nema deteta, te će sluge tvoje svaliti staroga slugu tvoje-

ga, a oca svojega s tugom u grob. A tvoj se sluga podjemčio za dete ocu svome rakavši: Ako ti ga ne dovedem natrag, da sam kriv ocu svome doveka. Zato neka sluga tvoj ostane na mesto deteta da bude rob gospodaru momemu, a dete neka ide s braćom svojom. Jer kako bi se vratio k ocu svome bez deteta, da gledam jade koje bi mi oca zadesili?"

Josifu je bilo dosta. Video je u svojoj braći plodove istinskog pokajanja. Saslušavši Judninu plemenitu molbu, naredio je da se udalje svi i da on sa ovim strancima ostane nasamo; a tada, briznuvši u plač povika: "Ja sam Josif, je li mi otac još u životu?"

Njegova braća su se zapanjila i zanemela od straha i iznenađenja. Zar misirski državnik da bude njihov brat Josif? Josif kojemu su zavideli, kojega su hteli ubiti, i kojega su najzad prodali kao roba! Pred oči im je izašlo sve zlo što su mu učinili. Setili su se kako su prezirali njegove snove i kako su se trudili da ometu njihov ostvarenje. Uprkos tome, oni su svojim postupkom baš doprineli da se ti snove ostvare. A sad, pošto su potpuno u njegovoj vlasti, očekivali su da će se on sigurno osvetiti za nepravdu koju je morao podneti.

Videvši njihovu zbunjenost i strah, reče im prijateljski: "Pristupite bliže k meni" i kad su prišli nastavio je: "Ja sam Josif, brat vaš, kojega prođadoste u Misir. A sada nemojte žaliti niti se kajati što me prođadoste ovamo, jer Bog mene posla pred vama radi života vašega." Osetivši da su već dovoljno propatili zbog svoje svireposti prema njemu, on je plemenito nastojao da razagna njihov strah i da ublaži gorčinu njihovih samoprkora.

"Jer je već dve godine dana glad u zemlji", nastavio je on, "a biće još pet godina, gde neće biti ni oranja ni žetve. A Bog me posla pred vama da vas sačuvam na zemlji i da vam izbacim život izbacjenjem prevetlikim. I tako niste me vi opravili ovamo nego sam Bog, koji me postavi ocem faraonu i gospodarem od svega doma njegova i starešinom nad svom zemljom Misirskom. Vratite se brže k ocu momemu i kažite mu: Ovako veli sin tvoj Josif: Bog me je postavio gospodarem svemu Misiru, hodi k meni ti i sinovi tvoji i sinovi sinova tvojih, i ovce tvoje i goveda tvoja i što je god tvoje. A eto vidite i očima svojim i brat moj Venijamin očima svojim da vam iz usta govorim."

Tada pade oko vrata Venijaminu bratu svojem, i plaka. I Venijamin plaka o vratu njegovom. I izljubi svu braću svoju i isplaka se nad njima. Potom se braća njegova razgovarahu s njim". Oni su ponizno i skrušeno priznali svoj greh i molili za oprostaj. Dugo ih je mučio nemir i griža savesti, i sad su se radovali što su još u životu.

Vest o ovom događaju brzo je doprla i do cara, koji je u svojoj težnji da Josifu izrazi dužnu zahvalnost, potvrdio poziv upućen Josifovoj porodici, naglasivši: "Što ima najbolje u svojoj zemlji Misirskoj, vaše je." Tako su braća bila snabdevena bogatim zalihama, kolima, i svim što je bilo potrebno za preseljenje njihovih porodica i svih članova njihove pratnje u Misir. Venijaminu je Josif dao bogatije darove nego ostaloj braći. Bojeći se da ne usput ne raspravljaju, naredio im je pred polazak: "Nemojte se koriti putem."

Jakovljevi sinovi se vratiše svom ocu s radosnom porukom: "Još je živ Josif i zapoveda nad svom zemljom Misirskom." Starac je od iznenađenja prvo bio potpuno savlada; nije mogao da veruje u te reči. Ali kada je video dugu povorku kola i natovarene stoke i kad je opet video Venijamina pored sebe, povero i povika pun radosti: "Dosta mi je kad je još živ sin moj Josif, idem da ga vidim dokle nisam umro."

Desetorici braće preostalo je još jedno delo poniznosti. Tek tada su priznali ocu prevaru i svirepost koje su toliko godina zagorčavale život i njemu i njima. Jakov nije mogao ni pomisliti da bi oni bili u stanju učiniti tako strašan greh, ali je uvideo da je sve ipak izašlo na dobro, te je oprostio svojoj zabludeloj deci i blagoslovio ih.

Uskoro su svi krenuli u Misir, stari otac sa svojim sinovima i njihovim porodicama, sa stadima, sa krupnom i sitnom stokom, i mnogobrojnim pratiocima. Radosna srca su putovali do Virsaveje, gde je patrijarh doneo žrtvu zahvalnosti i u molitvi zatražio od Gospoda garanciju da će On biti s njim. Preko noći mu se javi Gospod govoreći: "Ne boj se otići u Misir, jer ću onde učiniti od tebe narod veliki. Ja ću ići s tobom u Misir i ja ću te odvesti onamo, i Josif će metnuti ruku svoju na oči tvoje."

Ovo obećanje: "Ne boj se otići u Misir, jer ću onde učiniti od tebe narod veliki", bilo je vrlo značajno. Avramu je bilo obećano potomstvo mnogobrojno kao zvezde, ali se do tada izabrani narod veoma sporo namnožavao. A Hananska zemlja, tada ponudena, nije predstavljala povoljno tle za razvoj takve nacije kakva je bila proročena. Ta je zemlja tada bila u posedu moćnih neznabožičkih plemena od kojih je imala da bude oduzeta tek "u četvrtom kolenu" (1. Mojsijeva 15,16). Da bi potomci Izraelja tu postali mnogobrojan narod, oni bi morali rasterati starosedeoce te zemlje ili se s njim izmešati. Ovo prvo nisu mogli da učine, jer to nije bilo u skladu sa božanskim uređenjem; a ako bi se izmešali sa Hananejcima, izložili bi se opasnosti da budu zavedeni idolopoklonstvom. Misir je, međutim, pružao uslove neophodne za ispunjenje božanske namere. Tako im je bilo stavljeno na raspolaganje jedno dobro

navodnjavano i plodno zemljište, što je pružalo velike mogućnosti za njihovo brzo razmnožavanje. A samim tim, što su zbog osobenosti svog zanimanja morali u Misiru naići na antipatije, "jer su Misircima svi pastiri nečisti" - bili su u mogućnosti da kao narod ostanu potpuno odvojeni i zaštićeni od učešća u idolopoklonstvu Misiraca.

Kad su stigli u Misir, uputiše se odmah svi u zemlju Gesemsku. U tom pravcu je u susret njima krenuo i Josif u svojim državičkim kolima, praćen vladarskom pratnjom. Obuzet jednom jedinom misliju, dok mu je srce bilo duboko uzbuđeno neodoljivom čežnjom, on je potpuno zaboravio na dostojanstvo svog položaja i sjaj svoje okoline. Ugledavši putnike kako se približavaju, nije više mogao savladati osećanja čije su čežnje u toku tolikih godina bile suzbijane. Skočio je iz svojih kola i potrčao da zagrlji oca i da mu izrazi dobrodošlicu. Pao mu je oko vrata i dugo plakao. Tada "reče Izrailj Josifu: Sada ne marim umreti kad sam te video da si još živ".

Josif povede petoricu od braće da ih predstavi faraonu i da dobije odobrenje za zemlju koja će im ubuduće pripadati. Iz zahvalnosti koju je dugovao i ukazivao svom prvom ministru, monarh bi ih primio s počastima koje se ukazuju visokim državnim funkcionerima, ali Josif veran živom Bogu, želeći da sačuva svoju braću od iskušenja kojima bi bili izloženi na neznabožačkom dvoru, savetovao im je da, kad ih car zapita, slobodno kažu čim se zanimaju. Jakovljevi sinovi poslušale taj savet i potrudili se da kažu da su u ovu zemlju došli samo na privremeni boravak, a ne da u njoj stalno žive. Time su unapred sebi zadržali pravo da se odsele kad im se to bude svidelo. Car im je za postojbinu dodelio, kao što je obećao "najbolje što ima u zemlji Misirskoj" - pokrajinu Gesemsku.

Uskoro posle dolaska, izvede Josif i svog oca pred faraona. Carski dvorovi su za patrijarha bili nepoznati i on je tu bio samo stranac i gost. Međutim, on je usred veličanstvenih prizora prirode održavao vezu s moćnijim vladarem nego što su zemljski carevi, pa je tada - svestan da je viši od faraona - podigao svoje ruke i blagoslovio ga.

Pri svom prvom susretu s Josifom, Jakov je izjavio da bi rado završio svoj život, s tim radosnim završetkom svih briga i tugovanja. Ali mu Bog dade još sedamnaest godina da proživi mirno i povučeno u zemlji Gesemskoj. Te godine su mu proticale u srečnoj suprotnosti sa onima koje su im predhodile. On je u svojim sinovima video dokaze njihovog istinskog kajanja. Video je da njegova porodica raspolaže svim uslovima potrebnim da se razvije u veliku naciju, i tvrdo je verovao u obećanje da će se oni jednog dana nastaniti u Hananu. Bio je okružen svim znacima ljubavi i pažnje koje je mogao da pruži prvi ministar Misira. Tako je srećan i zadovoljan što se opet našao uz svog davno izgubljenog sina, časno i u miru legao u grob.

Kad je osetio da mu se bliži kraj, poslao je po Josifa. Još uvek čvrsto verujući u Božje obećanje da će im Hananska zemlja biti data u posed, rekao mu je: "Učini mi milost i veru, nemoj me pogrebsti u Misiru, nego neka ležim kod otaca svojih; i ti me odnesi iz Misira i pogrebi u grobu njihovom." Josif je obećao da će tako učiniti, ali se Jakov nije sa tim zadovoljio. Tražio je svečanu zakletvu da će biti sahranjen kod svojih otaca u pećini Makpelskoj.

Još jednoj važnoj stvari je trebalo posvetiti pažnju. Josifove sinove je trebalo zvanično uvrstiti među sinove Izrailjeve. Došavši na poslednji razgovor s ocem, Josif je doveo i svoja dva sina, Manasiju i Jefrema. Zahvaljujući svojoj majci, deca su bila povezana sa najvišim redovima misirskog sveštenstva, a položaj njihovog oca otvarao im je put bogatstvu i ugledu, ako se odluče da se povežu s Misircima. Međutim, Josifova želja je bila da mu sinovi ostanu sjeđinjeni s njegovim narodom. On je svoju veru u zavetna obećanja ispoljavao tim što je želeo da se njegovi sinovi odreknu svih počasti koje misirski dvor može pružiti, da bi dobili mesta među plemenima prezrenih pastira kojima je bila poverena živa reč Božja.

Jakov je rekao: "Sada dakle dva sina tvoja što ti se rodiše u zemlji misirskoj, pre nego dodoh tebi u Misir, koji su, Jefrem i Manasija, kao Ruvim i Simeun, neka budu moji." Oni su imali da budu primljeni među sinove Jakovljeve i da svaki od njih bude rodonačelnik jednog izrailjskog plemena. Tako je Josifu pripala jedna od prvenačkih privilegija koju je Ruvim izgubio - dvostruki deo u Izrailju.

Jakovljeve oči bile su otežale od starosti, te nije ni primetio prisustvo ove dvojice mladića; ali kad je zapazio konture njihovog lika zapitao je: "Dovedi ih k meni da ih blagoslovim." Kad ih je otac priveo bliže, patrijarh ih zagrlji i poljubi položivši svečano svoje ruke na njihove glave da ih blagoslovi. Zatim je izgovorio sledeću molitvu: "Bog, kome su svagda ugađali oci moji Avram i Isak, Bog koji me je hranio od kako sam postao do današnjeg dana, andeo koji me je izbavljao od svakoga zla, da blagoslovi decu ovu, i da se po mom imenu i po imenu otaca mojih, Avrama i Isaka, prozovu i da se kao ribe namnože na zemlji!" Tu nije bilo nikakvog samopouzdanja i oslanjanja na ljudsku moć i dovrtljivost. Bog je bio njegov zaštitnik i oslonac. Nije se tužio na teške dane svoje prošlosti; o svojim jadima i iskušenjima nije više govorio kao o nečem što je bilo "protiv" njega. Navirala su samo sećanja na milost, ljubav i dobrotu koje je Bog ispoljio prema njemu u toku njegovog putničkog života.

Kad se blagosiljanje završilo, rekao je svome sinu: "Evo, ja ću skoro umreti, ali će Bog biti s vama i odvešće vas opet u zemlju otaca vaših." Te reči su budućim naraštajima u toku dugih godina robovanja i patnji bile svedočanstvo o njegovoj veri.

Najzad se svi Jakovljevi sinovi sakupiše oko njegovog smrtničkog odra. Obraćajući se svojim sinovima, Jakov je rekao: "Skupite se i poslušajte sinovi Jakovljevi, poslušajte Izrailja, oca svojega... da vam javim, šta će biti do posvetka". Često je on duboko zabrinut i uznemiren razmišljao o njihovoj budućnosti i pokušavao da nekakao predstavi sebi tok razvoja pojedinih plemena. A sad, dok su njegova deca čekala da prime njegov poslednji blagoslov, dođe na njega duh proroštva, te mu se jasno prikaza budućnost njegovih potomaka. Izgovarao je ime jednog po jednog svojih sinova, opisao mu karakter i ukratko prikazao budući razvoj njegovog plemena.

Ruvime, ti si prvenac moj,
Krepost moja i početak sile moje,
Prvi gospodstvom i prvi snagom.

Tako je otac prikazao kakav bi trebalo da bude položaj Ruvina kao prvenca; ali njegov strašni greh u Migdal-Ederu učinio ga je nedostojnim prvenačkog blagoslova. A onda je Jakov nastavio -

Navro si kao voda,
Nećeš biti prvi.

Sveštenstvo je bilo dodeljeno Leviju, carstvo i mesijansko obećanje Judi, a dvostruki udeo u nasleđstvu Josifu. Ruvimovo pleme se nikad nije uzdiglo do neke uzornosti i dostojanstva u Izrailju. Ono nije bilo ni tako brojno kao Judino, Josifovo ili Danovo, a bilo je među prvima koja su bila odvedena u ropstvo.

Iza Ruvima su po godinama starosti bili Simeun i Levije. Oni su bili udruženi u svirepoj osveti nad Siheemljanima i najviše su bili krivi što je Josif bio prodat kao rob. Za njih je rečeno:

Razdijeliću ih po Jakovu,
I rasuću ih po Izrailju.

Prilikom prebrojavanja Izrailjaca pred sam ulazak u Hanan, Simeunovo pleme je bilo najmanje. Mojsije u svom poslednjem blagoslovu nije ni spomenuo Simeuna. Kad su se nastanili u Hananu, ovo pleme je dobilo samo jedan mali deo od onoga što je dopalo Judi, a porodice koje su kasnije postale moćne stvorile su razne naseobine i nastanile se iznad granica svete zemlje. Ni Levije ne dobi nasleđstvo osim četrdeset osam gradova, rasejanih po raznim delovima zemlje. Međutim, svojom odanošću živom Bogu (za vreme idolopoklonstva kod Sinaja), kad su se ostala plemena otpadila, pleme Levijevo je sebi osiguralo mesto u svetoj službi u svetinji, i tako se prokletstvo pretvorilo u blagoslov.

Vrhunski blagoslovi prvenačkog prava pripali su Judi. Samo značenje njegovog imena - što znači pohvala - otkriva se u proročanskoj istoriji toga plemena:

Juda, tebe će hvaliti braća tvoja,
A ruka će ti biti za vratom neprijateljima tvojim
I klanjaće ti se sinovi oca tvogoga.
Laviću Juda!
S plena si se vratio, sine moj,
Spusti se i leže kao lav, i kao ljuti lav;
Ko će ga probuditi?
Palica vladalačka neće se odvojiti od Jude
Niti od nogu njegovih onaj koji postavlja zakon
Dokle ne dođe Onaj kome pripada,
I Njemu će se pokoravati narodi.

Lav, car šume, je odgovarajući simbol za ovo pleme iz kojeg je imao da se rodi David i sin Davidov - "Onaj kome pripada palica vladalačka" - pravi "lav od koljena Judina", kome će se najzad sve sile pokloniti i svi narodi sveta ukazati poštovanjem.

Većini svoje dece, predskazao je Jakov srećnu budućnost. Najzad dođe na red ime Josifovo, i dok je prizivao blagoslove "nad glavom odvojenoga između braće", očevo se srce preli kao prepuna čaša:

Josif je rodna grana,
Rodna grana kraj izvora,
Kojoj se ogranci raširiše svrh zidova.
Ako ga i ucveliš ljuto i streljaše na nj,
I biše mu neprijatelji strelci,
Opet osta jak luk njegov,
I ojačaše mišice ruku njegovih
Od ruku jakoga Boga Jakovljeva,
Odakle posta pastir, kamen Izrailju.
I od Svemogućega koji će te blagosloviti
Blagoslovima ozgo s neba,
Blagoslovima ozdo iz bezdana,
Blagoslovima od dojaka i od materice.
Blagoslovi oca tvogoga nadvisiše blagoslove mojih starih
Svrh brda večnih.

Neka budu nad glavom Josifovom
I nad temenom odvojenog između braće.

Jakov je uvek bio čovek dubokih i vatrenih osećanja. On je svoje sinove mnogo i nežno voleo, i njegovo svedočanstvo upućeno svakome od njih ponaosob nije predstavljalo izlive pristrasnosti, naročite naklonosti ili pak ozlojeđenosti. Svima je oprostio i sve ih je voleo do poslednjeg. Njegova očinska nežnost našla je izraza samo u rečima ohrabrenja i nade; ali na njega se spustila Božja sila, pa je pod uticajem proročanskog duha bio primoran da svakome kaže istinu, ma kako ona bila bolna.

Izgovoriš svoje poslednje blagoslove, Jakov je ponovio nalog u pogledu mesta njegovog pogreba. "Kad se priblerem k rodu svome, pogrebite me kod otaca mojih u pećini koja je na njivi Efrona Hetejina. Onde pogreboše Avrama i Saru, ženu njegovu, onde pogreboše Isaka i Peveku, ženu njegovu, i onde pogreboh Liju." I tako je poslednji čin njegovog života bio da ispolji svoju veru u Božje obećanje.

Poslednje Jakovljeve godine bile su kao veće mira i spokojsva, posle burnog i mučnog dana. Nad njegovom životnom stazom gomilali su se tamni oblaci, a ipak je njegovo sunce zašlo potpuno čisto, a nebeski zraci osvetlili su njegove poslednje časove. Sveto pismo kaže: "Uveče će biti svetlost" (Zaharija 14,7). "Hrani čistotu i pazi pravdu, jer će u čoveka mirna ostati natražje" (Psalam 37,37).

Jakov je grešio i mnogo je patio. Mnogo godina muka, briga i tuge moralo je proći od onog dana kad je zbog svog velikog greha morao da napusti šatore svoga oca kao begunac. Bio je došljak i bez zavičaja, daleko od majke koju nikad više nije video; sedam godina radio je za izbranicu koju je voleo, ali ipak, samo zato da bi ga najzad na besprimeran način prevarili; dvadeset godina proveo je u teškoj službi kod lakomog i srebroljubivog rodaka; video je kako mu se bogatstvo namnožava i sinovi oko njega rastu, ali je malo radosti mogao naći u porodici koju je razjedala zavist, ljubomora i nesloga; teško ga je rastužila i tištila sramota jedine kćeri, pa osveta njene braće, zatim Rahiljina smrt, pa Ruvimov neprirodni zločin, Judin greh, svirepa prevara i zločin prema Josifu - koliko je dug i taman niz zala koja su se nadovezala jedno na drugo i koja je morao da gleda. Nprestanio je morao žnjeti plodove svog prvog pogrešnog koraka. Često je zapažao da njegovi sinovi ponavljaju grehe za koje je on sam bio kriv. Ali disciplinovanje, ma koliko bilo gorko, ispunito je svoj zadatak. To popravljenje, iako bolno, donelo je "miran rod pravde" (Jevrejima 12,11).

Nadahnuće verno beleži greške dobrih ljudi, onih ljudi koji su bili odlikovani Božjim odobravanjem. U stvari, njihove greške su prikazane potpunije nego njihove vrline. Tome se mnogi čude, a nevernici ma to pruža priliku da ismevaju Bibliju. Međutim, baš to predstavlja jedan od vajjaćih dokaza za tačnost Svetoga pisma u kome se činjenice ne ulepšavaju i gresi glavnih ličnosti ne prikrivaju. Ljudi su toliko podložni predrasudama da nikad ne mogu potpuno nepristrasno prikazati istoriju. Da su Bibliju pisali nenadahnuti ljudi, onda bi karakter njegovih glavnih ličnosti svakako bio prikazan u daleko povoljnijoj svetlosti. Ali ovako, imamo tačniji izveštaj o njihovim iskustvima.

Ljudi kojima je Bog podario veliku milost i poverio im veliku odgovornost, bili su ponekad savladani iskušenjima i grešili su, isto tako kao što se i mi danas upinjemo, posrćemo i često padamo u zabludu. Njihov život sa svim njihovim greškama i ludostima, otkriven nam je u potpunosti da bi nam poslužio i kao ohrabrenje i kao opomena. Da su nam ti ljudi prikazani kao bezgrešni, mi bismo u svojoj grešnoj prirodi morali očajavati zbog svojih slabosti i nedostataka. Ali kad vidimo kako su se drugi, u isto tako beznađežnim okolnostima kao što su naše, ipak borili, kako su u iskušenjima padali kao i mi, pa su milošću Božjom ipak bili ohrabreni da se bore i pobeđuju, onda ćemo i mi biti ohrabreni u svojoj težnji za pravdom. Kako su oni, iako ponekad potučeni, ipak dolazili k sebi i bili od Boga blagosloveni, tako možemo i mi postati pobednici u snazi Isusovoj. S druge strane, zapisi njihovog života mogu nam služiti kao opomena. Iz toga vidimo da Bog nipošto "ne pravda krivoga". On vidi grehe i onih koji su Mu najmiliji i s njima postupa čak i strožije nego sa onima koji nemaju toliku svetlost i odgovornost.

Posle Jakovljeve sahrane, strah je ponovo ispunio srca Josifove braće. I pored sve njegove ljubavnosti i dobrote ispoljene prema njima u svim prilikama njihovog života, svest o njihovom grehu ih je ipak nagonila da budu nepoverljivi i zastrašeni. Možda je on, mislili su oni, svoju osvetu odlagao iz poštovanja prema ocu, i možda sad namerava da ih pohodi dugo nameravanom kaznom za njihov zločin. Nisu se usuđivali da lično izađu pred njega, već su poslali poruku: "Otac tvoj zapovedi na samrti: Ovako kažite Josifu: Molim te oprosti braći svojoj greh što ti napakostiše; sada oprosti bezakornje slugama Boga oca tvojeg." Ta poruka dirnula je Josifa do suza; saznajući za to, braća dođoše i padoše pred njega govoreći: Evo smo sluge tvoje." Josifova ljubav prema braći bila je velika i nesebična, i nije mogao podneti pomisao da se oni plaše njegove osvete; to ga je zabolelo. "Ne bojte se!" rekao im je, "zar sam ja umesto Boga? Vi ste mislili zlo po me, ali je Bog mislio dobro i učinio što se danas zbiva,

da sačuva u životu mnogi narod. Ne bojte se, ja ću hraniti vas i vašu decu."

Josifov život je slika Hristovog života. Zavist je navela Josifovu braću da ga prodaju kao roba; mislili su da na taj način onemoguće da on bude veći od njih. A kad je bio odveden u Misir, laskali su sebi da se više ne moraju uznemiravati zbog njegovih snova, jer su otклонili svaku mogućnost da se ti snovi obistine. Ali njihovim postupcima gospodario je Bog, te se dogodilo baš ono što su oni pokušali da spreče. Tako su i jevrejski sveštenici i starešine zavidele Hristu, strahujući da će On privući pažnju javnosti i odvratiti ljude od njih. Ubili su Ga da bi sprečili da postane car, ali su tim samo doprineli da se to upravo ostvari.

Kroz svoje patnje i robovanje u Misiru, Josif je postao spasitelj cele porodice svoga oca; ipak, ta činjenica nimalo ne umanjuje krivicu njegove braće. Tako isto su i Hristovi neprijatelji, raspinjući Ga, u stvari samo doprineli da On postane Iskupitelj čovečanstva, Spasitelj palog roda i Vladar celog sveta; ali zločin Njegovih ubica gnusan je i zaslužan prezrenja isto tako kao da ruka božanskog providenja nije upravljala događajima na slavu Njegovog imena i za dobro čovečanstva.

Kao što su Josifa prodala njegova braća, tako ja Hrista Njegovim najgorčnijim neprijateljima prodao jedan od Njegovih učenika. Josif je bio lažno optužen i bačen u tamnicu samo zbog svoje čestitosti, morala i vrline, tako je i Hristos bio prezren i odbačen, zato što je Njegov pravedni i nesebični život predstavljao stalni ukor grešnicima; i mada nije imao nikakve krivice, ipak je bio optužen i osuđen samo na osnovu izjava lažnih svedoka. A Josifovo strpljenje i mirno podnošenje nepravde, tlačenja i ugnjetavanja, njegova spremnost da oprosti, njegova plemenita dobrodružnost i dobronamernost prema nepravednoj braći - sve je to slika Spasitelja koji je, ne žaleći se, podnosio pakost i zlostavljanje od strane bezbožnih ljudi i koji rado prašta, ne samo svojim ubicama, već i svima koji dođu k Njemu, priznaju svoje grehe i zatraže oproštaj.

Josif je posle smrti svog oca živio još pedeset i četiri godine. Doživio je da vidi, "sinove Jefremove do trećega koljena; i sinovi Mahira sina Manasijina rodiše se i odrastoše na koljenima Josifovijem". Video je kako se njegov narod množi, živi u blagostanu i napreduje, ali je njegova vera u Božje obećanje da će se Izrailj vratiti u Zemlju Obećanu ostala nepokolebljiva u toku celog njegovog života.

Kad je video da mu se bliži kraj, sazvaio je oko sebe sve svoje srodnike. Iako je bio mnogo cenjen i poštovan u zemlji faraona, Misir je za njega ipak bio samo zemlja njegovog izgnanstva. Stavljanje do znanja da je svoju sudbinu vezao za sudbinu Izrailja predstavljalo je poslednji čin njegovog života. Poslednje reči su mu bile: "Ali će vas Bog pohoditi i izvešće vas iz ove zemlje u zemlju za koju se zakleo Avramu, Isaku i Jakovu." Zatim je svečano zakleo sinove Izrailjeve da njegove kosti ponesu sa sobom kad pođu u zemlju hanansku. "Potom umre Josif i beše mu sto i deset godina i pomazaše ga mirisima, i metnuše ga u kovčeg u Misiru." I tokom vekova koji su usledili - vekova teškog i mučnog robovanja - taj kovčeg je služio kao podsetnik na Josifove poslednje reči izgovorene na samrti; i za Izrailjce predstavljao svedočanstvo da je njihov boravak u Misiru samo privremen, bodreći ih da svoje nade usredsreduju na Zemlju Obećanu, jer je vreme oslobođenja sigurno moralo doći.

MOJSIJE

(2. Mojsijeva 1-4)

Da bi u vreme "sedam godina gladnih" snabdeo hranom, misirski narod je prodao vladaru svu svoju stoku i zemlju, i na kraju se obavezao na doživotno robovanje. Međutim, Josif se mudro pobrinuo za njihovo oslobođenje; dozvolio im je da budu carevi zakupci, da svoju zemlju uzimaju pod najam i da od ostvarenih godišnjih prihoda jednu petinu daju caru.

Ali Jakovljeva deca nisu bila prinuđena da prihvataju ovakve uslove. Zahvaljujući uslugama koje je Josif učinio misirskom narodu oni su, pored toga što im je za postojbinu bila data cela jedna pokrajina, bili oslobođeni od plaćanja poreza, a za sve vreme dok je glad trajala bili su obilno snabdeveni hranom. Car je javno priznao da Misir za svoje obilje, dok su drugi narodi umirali od gladi, ima da zahvali samo milostivom posredovanju Boga Josifovog. On je takode uvideo da je Josifovo upravljanje znatno doprinelo materijalnom bogatstvu njegovog carstva, te se njegova zahvalnost izražavala u naročitim privilegijama prema Jakovljevoj porodici.

Međutim, kako je vreme odmicalo, veliki čovek kome je Misir imao toliko da zahvali ode u grob, a s njim i naraštaj koji je uživao blagoslove njegovog rada. "Tada nasta nov car u Misiru, koji ne znaše za Josifa." Josifove zasluge za narod njemu nisu bile nepoznate, ali ih on nije priznao, trudeći se da ih sahrani i što pre preda zaboravu. "I reče narodu svojem: Gle, narod sinova Izrailjevijeh veći je i silniji od nas. Nego hajde da lukavo postupamo s njima da se ne množe, i kad nastane rat, da ne pristanu s neprijateljima našim i ne udare na nas i ne otidu iz zemlje."

Izraeljaca je već bilo vrlo mnogo; "narodiš se i unožiš se, i napredovaše i osiliše veoma da ih se zemlja napuni". Zahvaljujući Josifovom brižnom staranju i naklonosti cara koji je u to vreme vladao, oni su se naglo raširili po svojoj zemlji. Ali ipak su se održali kao zaseban narod i sa Misircima nisu imali ništa zajedničkog ni u običajima ni u veri. Njihovo naglo namnožavanje zabrinulo je cara i njegov narod da ovi u slučaju rata ne pređu na stranu neprijatelja. Ipak, državnička mudrost nije dozvoljavala da ih proteraju iz zemlje. Mnogi od njih bili su vredni i sposobni radnici, i svojim radom mnogo doprineli opštem nacionalnom bogatstvu. Caru su takvi radnici bili potrebni za podizanje njegovih sjajnih palata i hramova. Zbog toga ih je svrstao u isti rang sa Misircima koji su carstvu prodali i sebe i svoje imanje. Ubrzo zatim bili su im postavljeni nastojnici, i time je njihovo porobljavanje bilo upotpunjeno. "I žestoko nagonjahu Misirci sinove Izraeljeve na poslove, i zagorčavahu im život teškim poslovima, blatom i opekama, i svakim radom u polju i svakim drugim poslom, na koji ih žestoko nagonjahu. Ali što ga više mučahu, to se više množaše i napredovaše."

Car i njegovi savetnici nadali su se da će podvrgavajući Izraeljce teškom i mučnom radu smanjiti njihov broj i slomiti njihov nezavisan duh. Ne uspešivši da ostvare svoju nameru, pristupili su još svirepijim merama. Bile su izdate naredbe onim ženama čije je zanimanje omogućavalo sprovođenje takve naredbe: da svu jevrejsku mušku decu ubijaju pri samom porodu. Pokretač ovoga bio je sam Sotona. On je znao da među Izraeljcima treba da se rodi jedan koji će biti njihov oslobodilac; i ponadao se da će, podstrekavši cara da im ubija decu, onemogućiti ostvarenje ove božanske namere. Ali su se ove žene bojale Boga i nisu se usuđivale da izvršuju jedan tako svirep nalog. Njihov postupak je bio po volji Gospodu i On ih je za to blagoslovio. Car je bio ogorčen što se njegova naredba ne izvršuje, te ju je još više pooštrio i proširio. Cela nacija je bila pozvana da lovi i ubija njegove bespomoćne žrtve. "Tada zapovedi faraon u svemu narodu svojem govoreći: Svakoga sina koji se rodi (Jevrejima) bacite u vodu, a kćeri ostavljajte u životu."

Dok je ta naredba bila u punoj snazi, rodio se sin Amramu i Johavedi, pobožnim Izraeljcima iz plemena Levijeva. Novorođenče je bilo "krasno dete" (Jevrejima 11,25) i roditelji, verujući da se približilo vreme oslobođenja Izraelja i da bi Bog uskoro mogao da podigne izabaviteља svome narodu, odlučili su da svoje dete ne žrtvuju. Vera u Boga jačala je njihovih srca "i ne pobojaše se zapovesti careve" (Jevrejima 11,23).

Majka je uspela da skriva dete tri meseca. Zatim, videvši da ga više neće moći sa sigurnošću čuvati, načinila je kovčezić od site, obložila ga bitumenom i smolom da ne propušta vodu; i položivši dete u njega odnela ga u trsku pored reke. Nije se usuđila ostati tamo da ga čuva da ne bi izložila opasnosti i svoj život i život deteta; ali je njegova starija sestra Marija, stajala nedaleko, naizgled nezainteresovana, ali u stvari budno pazeći da vidi šta će se dogoditi sa njenim malim bratom. A bilo je tu i drugih koji su budno pazili. Majčine usrdne molitve predale su dete Božjem staranju, i anđeli, nevidljivi za ljudske oči, lebdeli su nad njegovom sićušnom kovčegom. Anđeli su faraonovu kćer uputili baš na to mesto. Mala korpa je izazvala njenu ljubopitnost i kad je u njoj ugledala "krasno dete", jednim pogledom je pročitala i celu njegovu istoriju. Detinje suze izazvale njenu sažaljenju i ona saosećajno pomislila na njegovu nepoznatu majku koju je pribegla i ovakvim sredstvima samo da poštedi život svom dragom detetu. Ona odlučila da spase dete i da ga posini.

Marija je skriveno posmatrala svaki pokret i kad je primetila da se sa detetom nežno postupa, usudila se da pride bliže, i najzad reče: "Hoćeš li da idem i da ti dovedem dojkinju Jevrejku da ti odoji dijete?" I odobriše joj.

Sestra požuri majci s radosnom veću i obe se bez odlaganja vratile faraonovoj kćeri, koja reče: "Uzmi ovo dijete i odoj mi ga, i ja ću ti platiti."

Bog je uslišio majčine molitve; njena vera je bila nagrađena. Duboko zahvalna, ona hrabro i slobodno tada pristupi svojoj srećnoj dužnosti. Verno je iskoristila pruženu priliku da svoje dete vaspita i podigne za Boga. Ona je pouzdano verovala da je dete sačuvano za nekakav veliki zadatak, a znala je da će uskoro morati biti izloženo uticajima sračunatim na to da ga odvrata od Boga. Imajući u vidu sve to, vaspitavala ga je još brižljivije i pumnije nego ostalu svoju decu. Trudila se da u njegovu dušu usadi Božji strah i ljubav prema pravdi i istini, i najusrdnije se molila Bogu da ga sačuva od svakog rdavog uticaja. Razotkrila mu je ludosti i greh idolopoklonstva i od malena ga je učila da se moli živome Bogu, koji ga jedino može čuti i pomoći mu u svakoj nevolji.

Čuvala je dečaka dokle god je to bilo moguće, ali ga je morala predati kad mu je bilo oko dvanaest godina. On je iz svoje skromne kućice bio doveden u carski dvor, kćeri faranonovoj, i "ona ga posini". Ipak, čak ni tu on nije zaboravio utiske primljene u detinjstvu. Pouke primljene od majke nisu mogle biti zaboravljene. Upravo to ga je sačuvalo od gordosti, neverstva, i poroka koji je cvetao u sjaju carskog dvora.

Koliko je dalekosežan po svojim posledicama bio uticaj jedne Izraeljke, jedne robinje u zemlji svog izgnanstva! Celi Mojsijev budući život, veliko delo koje je izvršio kao vođa izraeljskog naroda, dokazuju od kolike je važnosti zadatak jedne pobožne majke. Nema zadatka koji bi se mogao upoređivati sa ovim. Majka u velikoj meri sudbinu dece drži u svojim rukama. Ona utiče na razvoj uma i karaktera, rađajući ne samo za ovaj život, nego i za večnost. Ona seje seme koje će niknuti i doneti rod bilo na dobro ili na zlo. Njeno nije da jedan divan lik izveze na platnu, niti da ga izvaja iz mermera, već da u živu ljudsku dušu utisne božansku sliku. Ona naročito snosi odgovornost za uobličavanje dečjeg karaktera u njihovom ranom detinjstvu. Utisci koje deca u to vreme primaju ostaju im u sećanju u toku celog života. Vaspitanje i obrazovanje svojih sinova i kćeri od njihovog najranijeg detinjstva roditelji treba da usmeravaju tako da im deca postanu religiozna. Oni su povereni našem staranju ne zato da bi postali naslednici zemaljskog prestola, već da kao sinovi Bogu i Hristu žive kroz beskrajna vremena večnosti.

Svaka majka treba da oseća da su njeni trenuci od neprocenjive vrednosti. Njeno delo će biti ispitivano na dan velikog suda. Tada će se ispostaviti da su greška i prestupi mnogih proizašli iz neznanja i nemarnosti onih čija je dužnost bila da stopala svoje dece usmere pravim putem. Tada će se ispostaviti da mnogi, koji su svetlošću genija u istini i svetosti bili za svet veliki blagoslov, treba za načela koja su bila pokretač njihovog uticaja i uspeha da zahvale molitvama pobožne majke.

Na faraonovom dvoru Mojsije je dobio najviše građansko i vojno obrazovanje. Vladar je odlučio da svog usvojenog unuka učini naslednikom svog prestola, i mladić je bio vaspitan za taj visoki položaj. "I nauči se Mojsije svoj premudrosti misirskoj i beše silan u rečima i u delima" (Dela 7,22). Njegove izuzetne sposobnosti kao vojskovođe učinile su ga miljenikom misirskih armija. Svuda su ga smatrali čovekom dostojnim divljenja. Sotonine namere su bile osujećene. Upravo ona naredba kojom su jevrejska deca bila osuđena na smrt, doprinela je, po Božjem providenju, da budući vođa Njegovog naroda dobije potrebno obrazovanje i spremu.

Anđeli su uputili izraeljske starešine i objasnili im da se vreme njihovog oslobođenja približilo i da je Mojsije čovek kojim će se Bog poslužiti da izvrši taj zadatak. I Mojsiju su isto tako anđeli otkrili da je Bog njega izabrao da robovanju svog naroda učini kraj. Pretpostavljajući da će se oni oslobađati silom oružja, očekivalo je da će on morati da povede jevrejske mase protiv misirske vojske; i imajući to u vidu, suzbijao je svoja osećanja, da ga privrženost prema faraonu i njegovoj kćeri kao svojoj drugoj majci ne bi ometala u sprovođenju božanske volje.

Po misirskim zakonima, svaki koji bi došao na faraonski presto morao je biti član svešteničke kaste; tako je i Mojsije, kao zakoniti prestolonaslednik, morao biti upućen u tajne misirske vere. Ta dužnost bila poverena sveštenicima. Ali, iako je revnosno i neumorno izučavao sve to, ipak ga nisu mogli pridobiti da učestvuje u molitvama lažnim bogovima. Pretili su mu da će, ukoliko ostane uporan u svojoj privrženosti jevrejskoj veri, biti lišen prestola i da će ga se careva kći odreći kao sina. Ali je on nepokolebljivo ostao pri svojoj odluci da zakletvu na vernost ne daje nikome osim jedinome Bogu, Tvorcu neba i zemlje. Zaključcima do kojih se dolazi na osnovu zdravog razuma dokazao je sveštenicima i poklonicima lažnih bogova koliko je besmisleno njihovo sujevno obožavanje mrtvih stvari. Niko nije mogao osporiti njegove dokaze niti izmeniti njegovu rešenost; ipak su za izvesno vreme trpeli njegovu upornost, uzimajući u obzir njegov visoki položaj i naklonost koju je uživao i kod cara i kod naroda.

"Verom Mojsija, pošto se rodi, kriše tri meseca roditelji njegovi, jer videše krasno dete i ne pobojaše se zapovesti careve. Verom Mojsije, kad bi veliki, ne htede da se naziva sinom kćeri faraonove; i voleše stradati sa narodom Božjim, nego li imati zemljsku sladost greha" (Jevrejima 11,23-26). Mojsije je imao sposobnosti da zauzme istaknuto mesto među velikim ljudima na zemlji, da blista na dvorovima tada najslavnijeg carstva i da u svoju ruku uzme skiptar njegove sile. Svojom intelektualnom veličinom on nadvisuje velike ljude svih vremena. Kao istoričaru, pesniku, filozofu, vojskovođi i zakonodavcu, njemu nema ravna. Međutim, iako je sve to bilo pred njim, on je ipak imao moralne snage da odbije primamljive izgleda na bogatstvo, čast i slavu; "I voleše stradati sa narodom Božjim, nego li imati zemljsku sladost greha" (Jevrejima 11,25).

Mojsije je bio poučen da će nagrada na kraju biti dodeljena poniznim i poslušnim slugama Božjim, te je zemaljska dobit pod tim znanjem pala na odgovarajuću beznačajnu vrednost. Njemu su primamljivo isticali sjajnu faraonovu palatu i vladarski presto, ali on je znao da se u tim gopodstvenim odajama kriju uživanja zbog kojih čovek zaboravlja Boga. Njegov pogled je preko velelepnosti raskošnog dvora i iznad vladarske krune bio usmeren ka višim počastima koje će biti ukazana svecima Svevišnjega u Njegovom carstvu neopoganjenom prljavštinom greha. On je u veri video krune i vence neprolazne slave koje će nebeski Car staviti na glave pobednika. Ta vera mu je dala hrabrosti da napusti gorde velikodostojnike misirskog dvora i da se pridruži siromašnom, poniznom i

prezrenom narodu koji je, umesto služenja grehu, odlučio da služi jedino Bogu.

Mojsije je ostao na dvoru do svoje četrdesete godine. Često je mislio o bednom stanju u kojem se nalazio njegov narod, posećivao je svoju potlačenju braću i hrabrio ih uveravanjem da će se Bog postarati za njihovo oslobođenje.

Bolno razdiran ozlojeđenostu koja ga je često obuzimala dok je gledao kako ih tlače, goreo je željom da osveti nepravdu koju su morali da podnose. Kad je, izašavši tako, jednog dana video kako jedan Misirac tuče Izrailjca, priskočio je i ubio Misirca. Osim prisutnog Izrailjca niko to nije video, a Mojsije odmah zakopa leš u pesak. Time je pokazao svoju spremnost da se založi za stvar svoga naroda i ponadao se da će se oni sad podići da povrate svoju slobodu. "Mišljaše, pak, da braća njegova razumeju da Bog njegovom rukom njima spas daje; ali oni ne razumeše" (Dela 7,25). Oni još nisu bili pripremljeni za slobodu. Sutradan je video kako se dvojica Jevreja međusobno svađaju. Pošto je bilo očevino da čijoj je strani krivica, Mojsije ukori krivca, koji uzvрати prekoru, osporavajući mu pravo da se meša i drsko ga optuži za jučerašnji zločin. "Ko je tebe postavio knezom i sudijom nama?" reče on. "Hoćeš li da me ubiješ kao što si ubio Misirca?"

Cela stvar se brzo pročula među Misircima, i, veoma preuveličana, stiže do ušiju faraonovih. To je caru bilo predstavljeno kao događaj od ogromne važnosti. Mojsije je, navodno, nameravao da svoj narod povede protiv Misiraca, da zbaci vladu i sam sedne na presto; i zato carstvo ne može biti sigurno dok je on među živima. Vladar je odmah odlučio da Mojsije mora umreti, ali je Mojsije svestan opasnosti koja mu preti pobjegao u pavcu Arabije.

Bog ga je vodio na njegovom putu, te ja našao utočište kod Jotora, sveštenika i kneza madijanskog, koji je takođe poštovao Boga. Posle izvesnog vremena, Mojsije se oženi jednom od kćeri Jotorovih, i tu, u službi kod svoga tasta, čuvajući njegova stada, ostao je punih četrdeset godina.

Odlučivši da ubije Misirca, Mojsije je zapao u istu onu zabludu u koju su tako često zapadali i njegovi preci, a to je preuzimanje u sopstvene ruke onoga što je Bog obećao da će On učiniti. Božja volja nije bila da se Njegov narod oslobađa ratom, kao što je to Mojsije zamišljao, već Božjom snagom, tako da slava pripadne jedino Njemu. Pa i ipak, i taj preuranjeni postupak Bog je iskoristio za ostvarivanje svoje namere. Mojsije još nije bio spreman za veliko delo koje ga je očekivalo. Imao je i on još da uči lekciju vere koju su u svoje vreme morali da nauče i Avram i Jakov - ne oslanjati se za ispunjenje Božjih obećanja na ljudsku snagu i mudrost, već samo na Božju silu. Bilo je i drugih pouka koje je Mojsije imao da primi u tišini i miru planinske usamljenosti. U školi samoodricanja i tegoba imao je da se nauči strpljenju i obuzdavanju svojih strasti. Njegovo srce moralo je biti u potpunom skladu s Bogom da bi bio u stanju poučavati Izrailjce poznajući Njegove volje. Morao je kroz lično iskustvo biti pripremljen da ukazuje očinsko staranje i brigu za sve kojima bude zatrebala njegova pomoć.

Čovek ne bi pristao na tako dug period muka i povučенosti, smatrajući to velikim gubitkom vremena. Ali je onoga koji je imao da postane vođa izabranog naroda, beskrajna mudrost pozvala da četrdeset godina obavlja najniže pastirske poslove. Navika da vodi brigu, da zaboravi na sebe odajući se potpuno i nežno svome stadi, imala je da ga pripremi da postane saosećajan i dobrodušan, i veoma strpljiv pastir Izrailja. To iskustvo nije moglo biti zamenjeno nikakvim obrazovanjem ili kulturom primljenom od ljudi.

Mojsije je bio naučen mnogo čemu čega se trebalo odviknuti i odučiti. Uticaji koji su ga u Misiru okruživali - ljubav njegove hraniteljke i druge majke, visoki položaj koji je zauzimao kao carev unuk, raspustan život u svemu, prevejano mudrovanje, prepredenost, tajanstvenost lažne vere, sjaj idolopokloničkog bogoslužjenja, svečana veličanstvenost arhitekture i vajarstva - sve je to ostavljalo dubok utisak na um u njegovom razvoju i, do izvesne mere, uobličavalo njegov karakter. Te utiske mogli su da izbrisu samo vreme, promena okoline i stalno održavanje veze s Bogom. I sam Mojsije se sa svoje strane morao boriti kao što se čovek bori za životni opstanak, da bi odbacio zabludu i prihvatio istinu, ali kad bi ta borba postajala isuviše teška za ljudsku snagu, Bog je bio njegov pomoćnik.

U svima koji su bili izabrani da izvrše izvesno delo za Boga zapaža se ljudski elemenat. Ali oni nisu smeli da ostanu nepromenljivo ukalupljeni u svojim navikama i karakteru, zadovoljavajući se s tim da u tom stanju ostanu. Oni su se najusrdnije trudili da od Boga prime mudrost i da nauče kako treba da rade za Njega. Apostol kaže: "Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište od Boga koji daje svakom bez razlike i ne kori nikoga i daće mu se" (Jakov1,5). Ali Bog ne daje ljudima nebesku svetlost dok su oni zadovoljni sobom i sklони da ostanu u tami. Da bi mogao primiti Božju pomoć, čovek mora uvideti svoju slabost i nepotpunost; on mora svoj duh prilagoditi onoj velikoj promeni koja treba da se izvrši u njemu; on mora biti pokrenut na usrdnu molitvu i istrajne napore. Rđave navike i običaje treba odbaciti; samo odlučnim nastojanjem da se takve zablude isprave i podrede ispravnim načelima,

može se izvojevati pobjeda. Mnogi nikad ne uspevaju da dodu do onog položaja koji bi inače mogli zauzeti, samo zato što očekuju da Bog učini za njih ono što snagom koju im je On dao, mogu i sami da učine. Svi koji su sposobni da zauzmu neki koristan položaj u životu, moraju proći kroz najtežu duhovnu i moralnu disciplinu, i Bog će im pomoći ujedinjujući svoju božansku snagu sa njihovim ljudskim naporima.

Okružen i zaštićen prirodnim bedemom planina, Mojsije je bio sam sa svojim Bogom. Veličanstveni misirski hramovi sa svojim sujeverjem i zabludom nisu više ostavljali svoj utisak na njegov duh. U svečanoj veličini "brda večnih", posmatrao je on veličanstvo Najuzvišenijega, i shvatao koliko su, kad se uporede s tim, ništavni i neznatno sićušni bogovi Misira. Tvorčevu ime bilo je ispisano svuda oko njega. Mojsiju se činilo da se nalazi u prisutnosti Božjoj i u stalnoj senci Njegove zaštite i sile. Tu je iščezla njegova gordost i više mu se nije činilo da je sam sebi dovoljan. U strogoj jednostavnosti pustinskog života, iščezle su sve posledice udobnosti i raskoši Misira. Mojsije je postao strpljiv, bogobojažljiv i smeran, "vrlo krotak mimo sve ljude na zemlji" (4. Mojsijeva 12,3), ali snažan verom u "jakoga Boga Jakovljeva".

Kako su godine odmicala, on je krstareći sa svojim stadima po usamljenim mestima razmišljao o stanju svog potlačenog naroda; i dok je u svojim mislima "prebrajao" dela Božja u postupanju s njegovim očevima i Njegova obećanja o nasledstvu izabranog naroda, njegove molitve za izrailjski narod uzdizale su ga nebu dan i noć. Nebeski anđeli su rasprostirali svoju svetlost oko njega. Tu je pod nadahnućem Svetoga Duha, napisao knjigu Postanja (1. Knjigu Mojsijevu). Duge godine koje je kao begunac proveo usred pustinijske samoće bile su bogate blagoslovima, ne samo za Mojsija i njegov narod, već i za ceo svet kroz sve vekove.

"A posle mnogo vremena, umre car misirski; i uzdisahu od nevolje sinovi Izrailjevi i vikahu; i vika njihova radi nevolje dode do Boga. I Bog ču uzdisanje njihovo i opomenu se Bog zaveta svoga sa Avramom i Isakom i Jakovom. I pogleda Bog na sinove Izrailjeve i vide ih. Bilo je došlo vreme za oslobođenje Izrailja. Ali Božja namera je bila da to izvrši na takav način koji će potpuno poraziti i poniziti ljudsku oholost. Oslobođilac je imao da se pojavi kao običan pastir i to samo s jednim štapom u ruci; ali je Bog nameravao da taj štap učini simbolom svoje moći. Kad je jednog dana vodeći svoje stado došao "na goru Božju Horiv", Mojsije je ugledao jedan žbun sav u plamenu; i grane, i lišće i stablo, sve je gorelo, a ipak je izgledalo da ništa ne sagoreva. Prišao je bliže da vidi taj čudni prizor. U tom ga je iz plamena neki glas pozvao po imenu. Zadrhtavši od straha, on odgovori: "Evo me." Bio je upozoren da se ne približuje ne odajući poštovanje: "Izuj obuću svoju s nogu svojih, jer je mjesto na kojem stojiš sveta zemlja... Ja sam Bog oca tvojega, Bog Avramov, Bog Isakov i Bog Jakovljevi." To je bio isti Onaj koji se kao Anđeo zaveta pokazao njegovim precima u stara vremena. "A Mojsije zakloni lice svoje, jer ga strah beše gledati u Boga."

Poniznost i strahopoštovanje treba da krase ponašanje svih koji izlaze pred Boga. U ime Isusovo mi možemo izaći pred Njega s punim poverenjem, ali Mu se ne smemo približavati s drskom uobraženošću kao da je On ravan nama. Ima i takvih koji se velikom, svemoćnom i svetom Bogu, koji se nalazi u nedokučivoj svetlosti, obraćaju tako što bi oslovili nekog sebi ravnog ili čak nižeg od sebe. Ima ih koji se u svom ponašanju u Njehovom domu osećaju slobodnijim nego što bi se usudili da budu u prijemnoj prostoriji nekog zemaljskog vladodršca. Takvi bi morali imati na umu da se nalaze u prisutnosti Onoga kome se klanjaju serafimi i pred kim anđeli skrivaju svoja lica. Bogu pripada najveće poštovanje i svi koji zaista osećaju Njegovo prisustvo, smerno će se pred Njim pokloniti i uzviknuti, kao što je Jakov uzviknuo kad Ga je u snu video: "Kako je strašno mesto ovo! Ovo je zaista kuća Božja i ovo su vrata nebeska" (1. Mojsijeva 28,17).

Dok je Mojsije stajao pred Bogom, čekajući u dubokom strahopoštovanju, glas iz plamena nastavi: "Dobro videh nevolju naroda svojega u Misiru i čuh viku njegovu od zla koje mu čine nastojnici, jer poznah muku njegovu. I sidoh da ga izbavim iz ruku misirskih i da ga odvedem iz one zemlje u zemlju dobru i prostranu, u zemlju gde mlijeke i med teče... Sada hajde da te pošaljem faraonu da izvedeš narod muku, sinove Izrailja iz Misira."

Zapanjen i užasnut ovom zapovešću, Mojsije ustuknu rekavši: "Ko sam ja da idem k faraonu i da izvedem sinove Izrailjeve iz Misira?" Odgovor je glasio: "Ja ću biti s tobom, a ovo neka ti bude znak da sam te ja poslao: Kad izvedeš narod iz Misira služićete Bogu na ovoj gori."

Misleći na teškoće koje je trebalo savladati, na zaslepljenost, neznanje i neverovanje svoga naroda, u kome mnogi nisu imali skoro nikakve predstave o Bogu, Mojsije je rekao: "Evo, kad otidem sinovima Izrailjevima pa im rečem: Bog otaca vaših posla me k vama; ako mi reknu kako mu je ime, šta ću im kazati?" Odgovor je bio: - "JA SAM ONAJ ŠTO JESTE. Tako ćeš kazati sinovima Izrailjevima: KOJI JESTE, ON me posla k vama."

Mojsije je dobio zadatak da prvo sakupi starešine Izrailjeve, one najplemenitije i najpravičnije među njima, koji su dugo patili i tugo-

vali zbog svoga robovanja, i da im saopšti Božju poruku i obećanje o oslobođenju. A zatim je zajedno sa starešinama trebalo da izađe pred cara i da mu kažu:

"Gospod Bog jevrejski srete nas, pa ti se molimo da izidemo tri dana hoda u pustinju, da prinesemo žrtvu Gospodu Bogu svojemu."

Mojsiju je unapred bilo rečeno da će faraon odbiti molbu da Izrailjcima dopusti odlazak. Ali ipak, Božji sluga nije smeo da se obeshrabri, jer je Bog baš tim hteo da ispolji svoju moć i pred Misircima i pred svojim narodom. "Ali ću pružiti ruku svoju i udariću Misir svim čudesima svojim koja ću učiniti u njemu; i onda će vas pustiti."

Dobio je uputstva i u vezi s pripremama koje je trebalo izvršiti pre polaska. "I učiniću da narod nađe ljubav u Misiraca", rekao je Gospod, "pa kad pođete, nećete poći prazni, nego će svaka žena zaiskati u susede svoje i domaćice svoje nakita srebrnog i nakita zlatnoga i haljina." Misirci su se obogatili plodovima rada nepravedno iznuđivanog od porobljenih Izrailjaca, i kad je najzad došao trenutak da ovi krenu u svoj novi zavičaj, imali su prava da zahtevaju nagradu za svoj dugogodišnji teški rad. Rečeno im je da traže dragocenosti koje se lako mogu nositi, a Bog je učinio da nađu milost u očima Misiraca. Velika čuda koja će biti učinjena za njihovo oslobođenje tako će ispuniti strahom srca tlačitelja da će zahtevi robova odmah biti ispunjeni.

Mojsije je video pred sobom teškoće koje su mu se činile nesavladivim. Koje dokaze je mogao izneti svome narodu da je on zaista poslat od Boga? "Ali neće mi verovati", reče on, "ni poslušati glasa mogega, jer će reći: Nije ti se Gospod javio." A tada mu je bio dat dokaz koji je odgovarao njegovom shvatanju. Bilo mu je naređeno da baci svoj štap na zemlju, a kad je to učinio, štap se pretvorio u zmiju, "i Mojsije pobeže od nje". Zatim mu je bilo naređeno da je uhvati i ona se opet pretvorila u štap. Onda mu je bilo rečeno da stavi svoju ruku u nedra. Poslušao je, "a kad je izvadi iz nedara a to mu ruka gubava, bela kao sneg". A kad mu je bilo naređeno da je ponovo stavi u nedra i izvadi, video je da je opet postala čista kao i druga. Ovim znacima Gospod je ohrabrio Mojsija i dao mu čvrsto obećanje da će se njegov narod i sam faraon osvedočiti da se pred njima otkriva Onaj koji je moćniji od misirskog cara.

Ali je sluga Božji još uvek bio savladan mišlju o neobičnom i čudесnom delu koje se pred njim dogodilo. Onako zbunjen i uplađen, branio se da ne zna dobro govoriti. "Molim ti se, Gospode, nisam reći čovjek, niti sam pre bio, niti sam od kako si progovorio sa slugom svojim, nego sam sporih usta i sporog jezika." On je zaista bio dosta zaboravio misirski jezik jer je dugo bio odsutan iz Misira, i nije više mogao lako da se služi tim jezikom kao ranije dok je živio u toj zemlji.

Gospod mu reče: "Ko je dao usta čovjeku? Ili ko može stvoriti nema ili gluha, ili okata ili slepa? Zar ne ja Gospod?" Uz to je dodao i uveravanje da će ga svuda pratiti: "Idi dakle, i ja ću biti s ustima tvojim, i učiću te šta ćeš govoriti." Ali je Mojsije još uvek molio da Bog izabere neku pogodniju ličnost. Ti izgovori su isprva proisticali iz skromnosti i snebivanja, ali pošto je Gospod obećao da će odstraniti sve poteškoće i obezbediti konačan uspeh, onda je svako daljnje ustezanje i žaljenje na svoju nesposobnost bilo samo izraz nepoveravanja prema Bogu. To je pokazivalo strahovanje da Bog nije u stanju da ga osposobi za taj veliki zadatak na koji ga poziva, ili da se prevario u izboru pravoga čoveka.

Zatim je Mojsije bio upućen na Arona, svoga starijeg brata, koji je savršeno govorio misirski, jer se tim jezikom služio svakodnevno. Bilo mu je rečeno da će mu Aron poći u susret. Sledeće Gospodnje reči bile su bezuslovna zapovest:

"Njemu ćeš kazati i metnućeš ove riječi u usta njegova, i ja ću biti s tvojim ustima i ustima njegovim i učiću vas šta ćete činiti. I on će umesto tebe govoriti, i on će biti umesto usta, a ti ćeš biti njemu umesto Boga. A taj štap uzmi u ruku svoju, njim ćeš činiti čudesa." Više se nije mogao opirati, jer je svaki razlog za izvinjavanje bio odstranjen.

U trenutku kad mu je božanska zapovest bila data, Mojsije nije imao poverenja u samog sebe, osećao se malodušan i spor na jeziku. Bio je savladan osećanjem sopstvene nesposobnosti da govori Izrailju u Božje ime. Ali kad se jednom primio zadatka, pristupio mu je svim srećem i potpuno se pouzdao u Boga. Svest o veličini zadatka koji mu je bio poveren probudila je u njemu najveće snage njegovog uma. Njegovu spremnost da poslušao pratio je Božji blagoslov i on je postao reći, pun nade, pribran i potpuno osposobljen za najveće delo koje je ikad bilo povereno jednom čoveku. To je izraziti primer šta Bog može učiniti da bi ojačao karakter onih koji imaju puno poverenje u Njega i koji se bezuslovno pokoravaju Njegovim zapovestima.

Čovek će dobiti snagu i delotvornost ako se prihvata odgovornosti koje Bog stavi na njega, i ako se svom dušom trudi da se osposobi za pravilno izvršenje dodeljenog mu zadatka. Ma kako da mu je položaj skroman, a sposobnosti ograničene, svaki koji ima poverenja u božansku snagu i koji se trudi da svoj zadatak izvrši verno, dostići će prave veličine. Da se Mojsije oslonio na svoju

snagu i mudrost, i veliki zadatak požudno prihvatio, pokazao bi se potpuno nesposobnim za tako veliko delo. Činjenica da jedan čovek oseća svoju slabost predstavlja bar izvestan dokaz da on uvida veličinu dodeljenog mu zadatka, i da će se obraćati Bogu za savet i pomoć.

Mojsije se vratio svome tastu i izrazio želju da poseti svoju braću u Misiru. Jotor se jednodušno saglasio s tim i blagoslovio ga, rekavši: "Idi s mirom." Tako je Mojsije sa ženom i decom krenuo na put. Nije se usudio da im otkrije cilj svoga putovanja, jer u tom slučaju oni možda ne bi smeli da pođu s njim. Međutim, pre nego što je stigao u Misir, došao je do zaključka da bi radi njihove sigurnosti najpametnije bilo da ih pošalje kući u Madijam.

Potajni strah od faraona i Misiraca, čiji se gnjev rasplio protiv njega još pre četrdeset godina, nagonio je Mojsija da se još više opire povratku u Misir; ali pošto je odlučio da se pokori božanskoj zapovesti, Gospod mu je otkrio da su njegovi neprijatelji pomrli.

Na putu iz Madijama Mojsije je iznenađen, i na strašan način, bio upozoren na Božje neraspoloženje prema njemu. Javio mu se jedan anđeo u tako pretećem stavu, kao da bi hteo da ga uništi na licu mesta. Nikakvo objašnjenje nije bilo dato, ali se Mojsije odmah setio da je zanemario jedan od Božjih zahteva. Podlegavši ubeđivanju svoje žene, propustio je da obreže svog mlađeg sina. Nije ispunio uslov pod kojim je njegov sin imao da stekne pravo na blagoslove zaveta sklopljenog između Boga i Izrailja; a ovakav propust od strane izabranog narodnog vođe mogao je samo oslabiti snagu božanskih propisa u očima naroda. Uplašivši se da joj muž ne pobegne zbog toga, Sefora sama izvrši čin obrezivanja, i anđeo odmah pusti Mojsija da ide svojim putem. Zadatak koji je imao da izvrši pred faraonom dovodio je Mojsija u vrlo opasan položaj; njegov život mogao je biti sačuvan samo zaštitom svetih anđela. Međutim, dok nije izvršio zanemarenu dužnost za koju je znao, on nije mogao biti siguran, jer u tom slučaju Božji anđeli ne bi mogli da ga štite.

U vreme nevolje, neposredno pred Hristov ponovni dolazak, pravednici će biti sačuvani zahvaljujući samo zaštiti nebeskih anđela, ali za prestupnike Božjeg zakona neće biti sigurnosti. Anđeli tada neće moći da štite oni koji su zanemarili jednu od Božjih zapovesti.

MISIRCE STIŽU KAZNE

(2. Mojsijeva 5; 6; 7; 8; 9; 10)

Anđeli su uputili Arona da krene u susret svome bratu s kojim se tako dugo nije video; i oni su se sreli u sred pustinjske samoće, nedaleko od Horiva. Tu su porazgovarali o svemu, "I Mojsije kaza Aronu sve reči Gospodnje, za koje ga posla i sve znake koje mu zapovedi" (2. Mojsijeva 4,28). Zatim zajedno krenuše u Misir; i kad su stigli u zemlju Gesemsku, sakupili su sve izrailjske starešine. Aron im je preneo sve što je Bog učinio i rekao Mojsiju, a zatim im je Mojsije pokazao znake koje mu je dao Bog. "I narod verova; i razumeše da je Gospod pohodio sinove Izrailjeve i video nevolju njihovu; i saviše se i pokloniše se" (2. Mojsijeva 4,31).

Mojsije je imao zadatak da i caru prenese jednu poruku. Kao izaslanici Cara nad carevima, Mojsije i Aron stupe u faraonovu palatu, i progovoriše u ime Gospodnje: "Ovako kaže Gospod, Bog Izrailjev: Pusti narod moj da mi praznuje praznik u pustinji."

"Ko je Gospod da poslušam glas njegov?" uzvratiti monarh. "Ne znam Gospoda, niti ću pustiti Izrailja."

"A oni rekoše: Bog jevrejski srete nas. Molimo ti se da otidemo tri dana u pustinju, da prinesemo žrtvu Gospodu Bogu svojemu da ne pošalje na nas pomor ili mač."

Car je već čuo za njih i za interesovanje koje su oni izazvali u narodu. Njihove reči rasplasiše njegov gnjev i on povika: "Mojsije i Arone, zašto odvlačite narod od rada njegova? Idite na svoj posao." U carstvu se već osetio gubitak od kako su ova dva stranca počela da unose poremećaj. Misleći na to, faraon je dodao: "Eto, naroda je mnogo u zemlji, a vi još hoćete ostaviti svoje poslove."

U toku svog mučnog robovanja, Izrailjci su do izvesnog stepena izgubili pravi pojam o Božjem zakonu i odstupili od Njegovih propisa. Božje zapovesti su uopšte malo poštovane, a pritisak i prekomerni zahtevi njihovih nadzornika prividno su potpuno onemogućili njihovo pridržavanje. Međutim, Mojsije je objasnio svom narodu da je prvi uslov za oslobođenje - poslušnost prema Bogu; i napor koji su bili učinjeni da se poštovanje Božjih zapovesti ponovo zavede, nisu ostali nezapaženi od strane njihovih tlačitelja.

Car je bio veoma uzbuđen i uznemiren predpostavljajući da Izrailjci nameravaju da se pomoću pobune oslobode robovanja i služenja njemu. Nezadovoljstvo je, po njegovom mišljenju, bilo posledica besposličenja, pa je zato hteo da im uskrati svaki trenutak slobodnog vremena u kojem bi mogli da kuju svoje opasne planove. Odmah je preduzeo mere da njihove okove još jače stegne, da bi slomio i uništio njihov nezavisni duh. Istoga dana izdate su nove naredbe koje su još svirepije otežale njihov ionako težak rad. Najčešće upotrebljavani građevinski materijal u onoj zemlji bile su opeke sušene na suncu. Židovi najlepših građevina podizani su od

tog materijala, a zatim oblagani kamenom; i za pravljenje tih opeka bili su korišćeni mnogobrojni robovi. Pošto su pri izradi opeka isec-kana slama ili pleva mešane s blatom, da bi opeke bile čvrste, za te poslove bila je potrebna ogromna količina slame. Tog dana je car naredio da ih više ne snabdevaju slamom koju su sada sami radnici morali da nabavljaju kako znaju, a ipak da i dalje isporučuju isti broj opeka kao i do tada.

Ta naredba je unela veliku zabrinutost među Izrailjce u celoj zemlji. Misirski nastojnici su postavili pojedine između Jevreja za upravitelje da nadgledaju radove i oni su bili odgovorni za rad svojih potčinjenih. Kad je ova careva naredba stupila na snagu, narod se razmleo po svojoj zemlji da čupa strnjiku umesto pleva; ali je bilo nemoguće da u isto vreme urade i to, i da naprave isti broj opeka kao i obično. Za taj nedostatak bili su jevrejski upravitelji svirepo tučeni.

Misleći da njihove muke dolaze od nadzornika, a ne od samog cara, jevrejski upravitelji podoše caru da se žale. Faraon ih je prezri-vo dočekao: "Besposličite, besposličite i zato govorite: Da idemo da prinesemo žrtvu Gospodu." Bilo im je naredeno da se vrate na posao i da im se teret ni u kom slučaju neće olakšati. Kad su se vratili, sreli su Mojsija i Arona i povikali na njih: "Gospod neka vas vidi i sudi što nas omraziste faraonu i slugama njegovim, i dodaste im mač u ruku da nas pobiju."

Kad je Mojsije saslušao te prekre mu je jako žao i veoma se zabrinuo. Narod je morao znatno više patiti. Očajnički vapaji i starih i mladih čuli su se na sve strane i svi su se složili u tome da je on kriv za drastično pogoršanje njihovog ionako teškog stanja. S ogorčenjem u duši, Mojsije se obrati Gospodu rečima: "Gospode, zašto si navukao to zlo na narod? Zašto si me poslao? Jer od kako izidoh pred faraona i progovorih u tvoje ime, još gore postupa s narodom ovim, a ti ne izbavi naroda svojega." Odgovor je glasio: "Sad ćeš videti šta ću učiniti faraonu, jer pod rukom krepkom pustiće ih i isteraće ih iz zemlje svoje pod rukom krepkom." Ponovo mu je bilo ukazano na zavet učinjen s njegovim očevima i Bog ga je uveravao da će taj zavet biti ispunjen.

Za sve vreme robovanja u Misiru bilo je među Izrailjcima ljudi koji su ostali verni obožavanju živog Boga. Njih je obuzimala tuga i zabrinutost kad su svakodnevno gledali kako njihova deca prisustvuju gnusobama neznaboštva i kako se čak i klanjaju njihovim lažnim bogovima. U svojoj nevolji i potištenosti vapili su Bogu da ih oslobodi misirskog jarma, da bi se oštresli razornog uticaja idolo-poklonstva. Oni se nisu odriicali svoje vere, već su objašnjavali Misircima da je predmet njihovog obožavanja Tvorac neba i zemlje, jedini pravi i živi Bog. Iznosili su im dokaze o Njegovoj moći i o Njegovom postojanju od stvaranja do dana Jakovljevih. Tako se Misircima pružila prilika da se upoznaju s jevrejskom verom; ali smatrajući da im je ispod dostojanstva da budu poučavani od svojih robova, trudili su se da Božje poštovaoce zavedu obećanjima i nagradama, a kad to nije uspeo, primenjivali su pretnje i svireposti.

Izrailjske starešine su nastojale da održe veru svoje braće, po-navljajući im obećanja data njihovim očevima i proročanske reči koje je Josif izgovorio pred svojom smrću, predskazujući njihovo oslobođenje iz Misira. Neki su to slušali i verovali. Drugi su gleda-jući okolnosti koje su ih okruživale, gubili svaku nadu. Kad su Misirci doznali o čemu se govori među njihovim robovima, ismevali su njihova očekivanja i podrugljivo osporavali moć njihovog Boga. Ukazujući im na činjenicu da su samo nacija robova, zajedljivo su dobacivali: "Ako je vaš Bog pravičan i milosrdan i ima veću moć nego misirski bogovi, zašto vas ne učini slobodnim narodom?" Isticali su im svoje stanje. Oni su se klanjali božanstvima koja su Izrailjci nazivali lažnim bogovima, a ipak su bili bogata i moćna nacija. Hvalili su se da su ih njihovo bogovi blagoslovili izobiljem i da su im oni predali Izrailjce da im robuju, i razmetali se svojom silom što one koji služe Gospodu mogu da tlače i uništavaju. Šam faraon se hvalisao da Jevreje ni sam njihov Bog ne može izbaviti iz njegove ruke.

U srcu mnogih Izrailjaca su ovakve i slične reči uništavale svaku nadu. Činilo im se da je zaista tako kao što Misirci govore. Bila je istina da su robovi i da njihovi mučitelji mogu s njima činiti šta hoće. Decu su im lovili i ubijali, a njima samima bio je život u opasnosti. Ali oni su ipak poštovali Boga nebeskog i Njemu upućivali svoje molitve. Ako je Bog Avramov, Isakov i Jakovljev zaista iznad svih drugih bogova, On ih sigurno neće ostaviti da tako robuju idolo-poklonicima. Međutim, oni koji su ostali verni Bogu, razumeli su da je do toga došlo zato što se Izrailj odvojio od Boga, što je podle-gao sklonosti da stupa u bračne veze s idolopoklonicima. Međutim, oni koji su ostali verni Bogu, razumeli su da je do toga došlo zato što se Izrailj odvojio od Boga, što je podle-gao sklonosti da stupa u bračne veze s idolopoklonicima i neznabožackim narodima, i tako bio naveden da služi lažnim bogovima. Oni su verovali da su to bili razlozi što je Bog dopustio da oni postanu roblje i uveravali su svoju braću da će On uskoro slomiti jaram ropstva i tlačenja.

Jevreji su očekivali da će biti oslobođeni bez ikakvog naročitog ispitivanja njihove vere ili bilo kakvih patnji i teškoća. Ali oni još nisu bili spremni za oslobođenje. Njihova vera u Boga bila je slaba i

oni nisu bili voljni da strpljivo podnose svoje nevolje sve dok Bog ne uvidi da su se osposobili za delo koje ih očekuje. Mnogi od njih bi radije pristali da ostanu u ropstvu, nego da se izlažu teškoćama vezanim za preseljavanje u jednu nepoznatu zemlju; a i običaji mnogih Izrailjaca bili su već toliko slični običajima Misiraca da su više voleli ostati u Misiru. Zato ih Gospod nije oslobodio odmah, kad je prvi put ispoljio svoju silu pred faraonom. On je tako vodio događaje da je misirski car mogao potpuno ispoljiti svoj tiranski duh, a On sam da se potpunije otkrije svom narodu. Kad budu videli Njegovu pravičnost, Njegovu moć i ljubav, tada će se odlučiti da napuste Misir i da se posvete Njegovoj službi. Mojsijev zadatak bi bio daleko lakši da među Izrailjcima nije bilo toliko zavedenih koji nisu bili voljni da napuste Misir.

Gospod je zapovedio Mojsiju da narodu ponovi obećanje o oslobođenju s novim uveravanjem u Božju milost. On je učinio kao što mu je bilo naredeno, ali oni nisu hteli da ga slušaju. Sveto pismo kaže: "Ali ne poslušashe Mojsija od slabosti duha svojega i od ljutoga ropstva." Zatim Bog ponovno naredi Mojsiju: "Idi, kaži faraonu caru misirkome neka pusti sinove Izreijeve iz zemlje svoje." Zaplašen i obeshrabren, Mojsije odgovori: "Eto, sinovi Izreiljevi ne poslušashe me, a kako će me poslušati faraon?" Gospod mu reče da povede sa sobom i Arona i da opet izade pred faraona sa zahtevom "da izvedu sinove Izreiljeve iz zemlje misirske."

Bilo mu je rečeno da vladar neće popustiti sve dok Bog ne sruči svoje kazne na Misir i ne izvede Izreiljce pomoću izuzetnog ispolja-vanja svoje sile. Pre pojave svakog pojedinog od najavljenih zala, Mojsije bi faraonu opisao njihovu prirodu i delovanje, kako bi mogao biti pošteđen ako pristane da pusti narod. Svakom njegovom odbijanju posle primenjene kazne usledila je još oštrija i teža, dok mu se gordo srce nije slomilo i dok nije priznao Tvorca neba i zemlje kao jedinog živog i pravog Boga. Gospod je Misircima pružio priliku da vide koliko je ništavna mudrost njihovih silnika i nepouzdana moć njihovih bogova kad se usprotive zapovestima živog Boga. On je odlučio da kazni misirski narod zbog njihovog idolopoklonstva i da učutka njihovo hvalisanje blagoslovima dobivenim od njih-ovih bezivotnih bogova. Bog je odlučio da proslavi svoje ime, da bi i drugi narodi čuli za Njegovu moć i uzdrhtali pred Njegovim silnim delima, i da bi se Njegov narod odvratio od lažnih bogova i služio samo Njemu.

Mojsije i Aron ponovo stupišu u raskošne dvorane misirskog cara. Tu su okružena visokim stubovima i sjajnim ukrasima, bogatim slikama i izvajanim likovima neznabožackih bogova, pred vladarem najmoćnijeg carstva onoga vremena stajala dva predstavnika porobljenog naroda tražeći ponovno oslobođenje Izrailja, kako im je Bog naredio. Car je zatražio da učine neko čudo, kako bi dokaza-li da ih Bog šalje. Mojsije i Aron su već dobili uputstvo šta treba raditi u slučaju da se od njih tako nešto zatraži, i Aron baci štap svoj pred faraona. Od štapa postade zmija. Car posla po "mudrace i vračare" i baciše i Oni "svaki svoj štap i prometnuše se štapovi u zmije, ali štap Aronov prožre njihove štapove". Car na to, odlučnije nego ikad, odgovori da i njegovi vračari imaju istu takvu moć kao Mojsije i Aron, i da su sluge Gospodnje u stvari varalice; i oseti se potpuno sigurnim da odbije njihove zahteve. Ali iako je prezirao njihovu poruku, Božja sila ga je uzdržala da im ne učini nikakvo zlo.

Pred faraonom je Božja ruka činila čuda, a ne neka ljudska moć ili uticaj kojim su Mojsije i Aron raspolagali. Ti znaci i čuda učinjeni su s ciljem da faraona osvedoče da je Mojsija poslao veliki "Ja sam", i careva je dužnost bila pustiti Izrailjce da slobodno služe Bogu živome. I vračari su takođe pokazali znake i čuda, ali oni nisu to izvodili svojom snagom ili veštinom, već pomoću sile Sotonine koji im je kao njihov bog pomogao i da imitiraju Božje delo.

Madioničari nisu stvarno pretvorili štapove u zmije, nego su pomoću velikog varalice, vradžbinama uspeali samo da izazovu taj utisak. Nije bilo u moći Sotoninog da štapove pretvori u žive zmije. Knez zla, iako još uvek ima svu mudrost i silu jenog palog anđela, ipak nije imao moć da stvara ili da daje život; to preimućstvo pripa-da jedino Bogu. Ali sve što je bilo u Sotoninoj moći on je i učinio - izvršio je imitaciju. Za ljudske oči štapovi su se zaista pretvorili u zmije. Da je to tako, verovali su i faraon i njegovi dvorani. Njihove zmije se po spoljašnjosti ni u čemu nisu razlikovale od zmije nastale od Mojsijevog štapa. Iako je Gospod učinio da prava zmija proguta lažne, ipak faraon u tome nije video delo Božje sile, već posledice jedne vrste madioničarstva nedmoćnijeg od vradžbina njegovih slugu.

Faraon je hteo da opravda svoju upornost u protivljenju Božjoj zapovesti, i zato je tražio ma kakav razlog da omalovažava čudo koje je Bog učinio preko Mojsija. Sotona mu je pružio baš to što je tražio. Delom koje je učinio preko vračara, on je pred Misircima stvorio utisak da su Mojsije i Aron samo vračari i gatar, i da poruka koju donose ne može biti poštovana kao da dolazi od nekog višeg bića. Tako je Sotonino podmetanje ostvarilo svoj cilj koji se sastojao u tome da Misirce ohrabri u njihovom protivljenju i da faraonu otvrdne srce pred svešću o sopstvenoj krivici. Sotona se isto tako ponadao da će pokolebati veru i Mojsija i Arona u božansko porek-lo njihove misije i u nadmoćnost sile Njegovih oruđa. On je bio pro-

tiv toga da se sinovi Izrailjevi oslobode ropstva da bi služili Bogu živome.

Ali knez zla imao je još jednu dublju nameru kad je ispoljavao svoja čuda preko misirskih vračara. On je vrlo dobro znao da Mojsije u svom nastojanju da slomi ropski jaram sinova Izrailjevih, predstavlja Hrista koji je imao da čitav ljudski rod oslobodi jarma grehovnoga. On je znao da će i Hristos, kad se bude pojavio, činiti velika čuda da bi dokazao svetu da Ga je Bog poslao. Sotona je strepeo za svoju vlast. Pokušavajući da imitira delo Božje izvršeno preko Mojsija, nadao se ne samo da omete oslobodenje Izrailjaca, već i da proširi uticaj koji će vekovima kasnije potkopavati veru u Hristova čuda. Sotona se neprekidno trudi da imitira Hristovo delo i da utvrdi svoju vlast na koju uporno polaže pravo. On navodi ljude da Hristova čuda smatraju i objašnjavaju kao posledice ljudske veštine i moći. U srcu mnogih na taj način uništava veru u Hrista kao u Sina Božjega, i navodi ih da odbace ponudu milosti datu u planu isкупljenja.

Car je obično jutrom šetao obalom reke, te su Mojsije i Aron sledećeg jutra bili upućeni da ga tamo potraže. Pošto je Nil svojim plavljenjem i natapanjem zemljišta bio izvor hrane i bogatstva za ceo Misir, tu su reku Misirci smatrali i poštovali kao božanstvo, i vladar je svaki dan išao tamo da joj ukaže počast. Tu oba brata ponoviše svoju poruku, a zatim Mojsije pruži štap svoj i udari njim po vodi. Sveta reka se pretvorila u krv i sve ribe u njoj uginuše, a ona počeo odvratno da zauzima. I voda po kućama, koju su Misirci kao rezervu čuvali u naročitim cisternama, takođe se pretvorila u krv. "Ali i vračari misirski učiniliše tako svojim vraćanjem. I okrenuv se faraon otide svojoj kući, i ne mari za to." Mučenje je trajalo sedam dana, ali nije imalo efekta.

Još jednom je štap bio pružen iznad vode, te iziđoše zabe iz reke i razidoše se po svoj zemlji. Uđoše u odaje, u spavaće sobe, pa čak i u peći za hleb i u naćve. Misirci su i žabe smatrali kao svete životinje, i nisu ih uništavali, ali je ta ljigava napast postala nesnosna. Čak su vrvile i po faraonovoj palati, te je vladar nestrpljivo želeo da budu odstranjene. Vračari su uspeli da izazovu utisak kao da su oni navukli žabe, ali oterati ih nisu mogli. Videvši to, faraon je postao malo ponizniji. Pozvao je Mojsija i Arona i rekao im: "Molite Gospoda da ukloni žabe od mene i naroda mojega, pa ću pustiti narod da prinese žrtvu Gospodu." Podsetivši cara na njegova ranija hvalisava razmetanja, braća zatražiše da im odredi vreme kad treba da se mole da bi bilo odstranjeno. On im je odredio sutrašnji dan, nadajući se potajno da će za to vreme same žabe nestati i tako ga saćuvati gorkog poniženja da se potčini Bogu Izrailjevom. Ali je mučenje potrajalo tačno do određenog vremena, kad su sve žabe u celom Misiru pocrkale, ali su njihova tela, rasturena na sve strane, svojim raspadanjem zagađivala i trovala vazduh.

Gospod ih je mogao u trenutku sve pretvoriti u prah, ali to nije učinio da vladar i njegov narod ne bi rekli da je i to rezultat vradžbina kakvu i njihovi vračari znaju. Tela mrtvih žaba zgrtali su na gomile. Time je i vladaru u celom Misiru pružen dokaz koji njihova ništavna filozofija nije mogla pobiti, dokaz da to delo nije bilo izvedeno nikakvim vradžbinama, već da je zaista predstavljalo kaznu od strane Boga nebeskog.

"A kad faraon vide gde odahnu, otvrdnu mu srce." Po Božjoj naredbi pruži Aron svoju ruku i sav prah u celoj zemlji misirskoj pretvori se u vaši. Faraon pozva vraćare da učine to isto, ali ni ovo ne mogaše učiniti. Tim je bilo pokazano da je Božje delo nadmoćnije od Sotoninog. Vračari su sami priznali: "Ovo je prst Božji". Ali car ipak ostade uporan.

Apeli i opomene nisu dali željene rezultate, i morala je da usledi nova kazna. Vreme njenog delovanja bilo je unapred rećeno da ne bi posle rekli da je došlo slučajno. Neka gadna vrsta mušica ispunila kuće i razmle se po poljima "da se sve u zemlji pokvari od bubuina". Te "bubine" su bile velike i otrovne, i njihov ubod je zadavao velike bolove ljudima i životinjama. Kao što je unapred bilo rećeno, zemlja Gesemska nije bila zahvaćena ovom kaznom.

Tada je faraon ponudio Izrailjcima da prinesu žrtvu u samom Misiru, ali oni nisu hteli da prihvate takav predlog. "Ne valja tako", reće Mojsije, "kad bismo prineli na žrtvu Gospodu Bogu svome što je nećisto Misircima, na oći njihove, ne bi li nas pobili kamenjem?" One životinje koje su Izrailjci prinostili na žrtvu, Misirci su smatrali svetima; a strahopoštovanje prema tim životinjama bilo je tako veliko, da je smatrano za smrtni zloćin ako se neka od njih, čak i slučajno, ubije. Prema tome, Jevreji nisu mogli da prinese žrtve u Misiru, a da time ne povrede osećanja svojih gospodara. Zato je Mojsije ponovno predložio da odu tri dana hoda u pustinju. Vladar je pristao i zamolio slugu Božje da se mole Bogu da ukloni zlo. Oni mu obećaše da će to učiniti, ali ga opomenuše zbog njegove ranije varljivosti u ophođenju s njima. Nevolja je bila otklonjena, ali je vladarevo srce usled stalne upornosti toliko otvrdnulo da je još uvek odbijao da ih pusti.

Usledio je još strašniji udarac - pomor sve stoke u Misiru, koja se zatekla u polju. Ginule su, kako svete životinje, tako i teglećka marva: krave, volovi, ovce, konji, kamile, magarci. Bilo je izrićito naglašeno da će Jevreji biti poštećeni toga; i kad je car poslao glas-

nike u kuće Izrailjaca, pokazalo se da je istina ono što je Mojsije rekao: "Od stoke Izrailjeve ne uginu nijedno." Car je i dalje ostao uporan.

Zatim je Mojsije dobio nalog da uzme pepela iz peći i da "ga baci u nebo pred faraonom". Taj ćin imao je duboko znaćenje. Ćetiri stotine godina pre toga, Bog je Avramu tlaćenje koje je u budućnosti oćekivalo Njegov narod prikazao u simbolu peći koje "se dimljaše" i plamena ognjenoga (1. Mojsijeva 15,17). On je tada rekao da će tlaćitelje pohoditi svojim kaznama, a porobljenje osloboditi s velikim blagom. Izrailjci su u Misiru dugo ćamili u "peći" nevolje. Ovaj Mojsijev postupak bio je za njih pouzdan dokaz da se Bog opomenuo svojih zavetnih obećanja i da je došlo vreme njihovog oslobođenja.

Pepeo baćen u vis, razasuo se po celom Misiru u vidu finog praha i gde god je pao "postaše kraste... po ljudima i po stoci". Do tad su sveštenici i vračari hrabрили i podržavali faraona u njegovoj tvrdoglavosti, ali je sad došao sud koji je pogodio i njih. Spopadnuti odvratnom i mućnom bolešću pred kojom je njihova hvalisava sila bila nemoćna i ćinila ih samo još prezrenijima, nisu više bili u stanju da se bore protiv Boga Izrailjevog. Ćela nacija je morala uvideti koliko je glupo verovati vraćarima kad nisu u stanju da zaštite ni sami sebe.

Ali faraonovo srce još je uvek bilo tvrdno. A tada mu Bog poslao poruku: "Sad ću pustiti sva zla svoja na srce tvoje i na rod tvoj, da znaš da niko nije kao Ja na celoj zemlji... ali te ostaviš da pokažem na tebi silu svoju." Bog mu nije dao život u tom ćilju, ali je svojim providenjem tako vodio događaje da se baš taj faraon naće na prestolu kad je došlo vreme oslobođenja Izrailja. Iako je taj oholi tiranin svojim zloćinima proigrao Božje milosrće, život mu je ipak bio poštećen, kako bi zahvaljujući njegovoj tvrdoglavosti Gospod mogao da ispolji svoja čuda u zemlji misirskoj. Događajima upravlja Božje providenje. On je mogao da postavi na presto nekog milosrdnijeg cara koji ne bi smeo da se suprostavlja moćnom ispoljavanju božanske sile. Ali u tom slučaju ne bi bile ostvarene Gospodnje namere. On je dozvolio da Njegov narod oseti tlaćiteljsku svirepost Misiraca, da bi dobio pravu sliku o unižavajućem uticaju idolopoklonstva. U svom postupanju s faraonom, Bog je pokazao svoju mržnju prema idolopoklonstvu i svoju odlućnost u kaćnjanjanju svireposti i tlaćenja.

Što se tiće faraona, Bog je rekao: "Ja ću učiniti da mu otvrdne srce i ne pusti naroda" (2. Mojsijeva 4,21). Da bi carevo srce otvrdnulo, nije bila potrebna nikakva natprirodna sila. Bog je dao faraonu najubedljivije dokaze svoje moći, ali je vladar uporno odbijao da primi svetlost. Pri svakom ispoljavanju beskrajne sile koju je on odbacio, bio je sve odlućniji u svom opiranju. Seme pobune koje je posejao kad je odbacio pravo ćudo, donelo je svoju žetvu. A kad se usudio da produži sa takvim ponaćanjem, i kako je njegova upornost rasla sa stepena na stepen, srce mu je bivalo sve tvrdie, dok najzad nije ugledao i hladno mrtvo lice svoga prvenca.

Bog govori ljudima preko svojih slugu upućujući im opomene i upozorenja, i osuđujući greh. On svakom daje prilike da popravi svoje greške pre nego što mu se one ukorene u karakteru; ali ako neko odbije ponudenu milost i ne želi da se popravi, Božja sila ne posrećuje da bi osujetila ono ćemu su ustremljeni njegovi postupci. Takvom se ćini da je lakše ponoviti istu grešku, nego joj se usprotiviti: tako se srce grešnika tvrdnie i zatvara pred uticajem Svetog Duha. A dalje odbacivanje svetlosti dovodi ga u takav poloćaj da daleko jaći uticaji ne mogu ostviti na njega neko trajnije dejstvo.

Ko jednom podlećne iskušanju, drugi put će podleći mnogo lakše. Svako ponavljanje greha smanjuje snagu da mu se odupreme, zaslepljuje oći i ućućuje ubećenje. Svako posejano seme popustljivosti, donosi i svoj plod. Bog ne ćini ćuda da bi sprećio žetvu. "Sta ćovek poseje, ono će i poćnjeti" (Galatima 6,7). Ko ispoljava nevernićku drskost i tupu ravnodućnost prema Božjoj istini, poćnjeće ono što je sam sejao. Otuda dolazi da hiljade ljudi potpuno ravnodućno slućaju one istine koje su ih nekada dirale do samog srca i duboko uzbućivale. Oni su sejali zapostavljanje i opiranje istini, i to isto moraju i da ćanju.

Svi oni koji svoju nemirnu savest umiruju mišlju da svoj rdavi put mogu izmeniti kad god to zaćele, i misle da se s pozivom milosti mogu igrati i prihvatiti ga kad se njima ućini pogodno, izlaću se velikoj opasnosti i ćine to na svoju pogibao. Oni misle da, razmotrivši sav svoj uticaj na strani velikog buntovnika, u poslednjem trenutku opasnosti mogu da promene voću. Ali se to ne izvodi tako lako. Iskustvo, vaspitanje i navike stalnog popućtanja grehu ostavljaju tako dubok i trajan utisak na njihov karakter da oni posle ne mogu prihvatiti Isusov karakter. Da njihova staza nije bila osvetljena, slućaj bi bio drugaćiji. Milost bi im bila ukazana i oni bi imali mogućnosti da prihvate njene ponude; ali pošto je svetlost dugo odbacivana i prezirana, ona će im najzad biti i uskraćena.

Posle toga faraon je bio upozoren da će se sledeća kazna srućiti u obliku grada. "Sada pošalji te skupi svu stoku svoju i što god imaš u polju, jer će pasti grad na sve ljude i na svu stoku što se zatekla u polju i ne bude sкупljeno u kuću, i izćinuće", glasila je opomena. Kiša i grad su u Misiru bile retke pojave, a takvu oluju kakva je sad

nagoveštena nikad ovde niko nije video. Vest o tome se brzo pročula, i svi oni koji su verovali reči Gospodnjoj sakupiše svoju stoku, dok su oni koji su prezirali opomenu ostavili sve svoje napolju. Tako se zajedno s kaznom pokazala i Božja milost, narod je bio stavljen na probu, i pokazalo se koliko je njih, zahvaljujući ispoljavanju božanske sile, bilo navedeno da se boje Boga.

Nevreme je naišlo upravo onako kao što je unapred bilo rečeno - "oganj smiješan sa gradom, silan veoma, kakvoća ne beše u svojoj zemlji misirskoj otkako je ljudi u njoj. I pobi grad po svojoj zemlji misirskoj sve što god beše u polju od čoveka do živinčeta, i sve bilje u polju je potro grad, i sva drveta u polju polomi." Uništenje i pustoš obeležavali su stazu anđela izvršitelja. Jedino je Gesemska zemlja bila pošteđena. Tako je Misircima bilo pokazano da zemljom vlada živi Bog, da se i stihije prirode pokoravaju Njegovom glasu i da se jedina sigurnost nalazi samo u poslušnosti Njemu.

Sva zemlja misirska drhtala je pod stršnim izlivom Božje kazne. Faraon je žurno poslao po Mojsija i Arona i zavapio: "Sada zgreših, Gospod je pavađen; a ja i moj narod jesmo bezbožnici! Molite se Gospodu, jer je dosta. Neka prestanu gromovi Božji i grad pa ću vas pustiti i više vas neće niko ustavljati. A Mojsije mu reče: Kad izađem iz grada raširiću ruke svoje prema Gospodu, gromovi će prestati i grada više neće biti, da znaš da je Gospodnja zemlja."

Mojsije je znao da spor još nije završen. Faraonova priznanja i obećanja nisu poticala od neke korenite promene u njegovom shvatanju ili srcu, već su iznuđena strahom i zaprepašenošću. Međutim, Mojsije je ipak obećao da će prihvatiti njegov zahtev, jer nije hteo da mu da povoda za dalje opiranje. Ne vodeći računa o nepogodi koje je besnela, prorok je izašao, a faraon i svi koji su se našli oko njega videše kako sila Božja štiti svog vesnika. Izašavši iz grada, "Mojsije raširi ruke svoje ka Gospodu i prestaše gromovi i grad i dažd ne padoše na zemlju". Ali se carevo srce vratilo svojoj izopačenosti tek što se oslobodilo straha.

Tada Gospod reče Mojsiju: "Idi k faraonu, jer sam ja učinio da otvrdne srce njegovo i srce slugu njegovih, da učinim sve znake svoje među njima i da pripovedaš sinovima svojim i unucima svojim što učinih u Misiru i kakve znake svoje pokazah na njima, da biste znali da sam ja Gospod!" Gospod je ispoljio svoju moć, da bi ojačao veru Izrailjaca u Sebe kao u jedinoga pravog i živog Boga. On je hteo da pruži očevidan dokaz o razlici koju je On postavio između njih i Misiraca, da bi svi narodi spoznali da su Jevreji, koje su oni prezirali i tlačili, bili pod zaštitom Boga nebeskog.

Mojsije je upozorio vladara da će, ako i dalje ostane uporan, u kazni koja sledi naići prava najezda skakavaca koji će pokriti lice zemlje i pojesti sve zelenilo što je ostalo. Oni će se razmilet i po kućama, pa čak i po njegovom dvoru. To će, rekao je Mojsije, biti takva napast kakvu "nisu videli oci tvoji, ni oci otaca tvojih, otkako su postali na zemlji do danas".

Faraonovi savetnici bili su užasnuti. Uništenjem stoke, naciji je već bila nanosena ogromna šteta i gubitak. Grad je pobio i mnogo naroda. Šume su bile pretvorene u krš, usevi uništeni. Tako su brzo izgubili sve ono do čega su došli mučnim radovima Jevreja koji su im robovali. Celoj zemlji pretila je glad. Kneževi i dvorani navalise na cara i ljutito zatražiše: "Dokle će nas taj mučiti? Pusti ih neka služe Gospodu Bogu svojem. Zar još ne vidiš gde propade Misir?"

Opet su pozvali Mojsija i Arona, i vladar im reče: "Idite, poslušajte Gospodu Bogu svojem! A koji su što će ići?"

"A Mojsije reče: S decom svojom i sa starcima svojim ići ćemo, sa sinovima i sa kćerkama svojim, sa stokom svojom sitnom i krupnom, ići ćemo, jer imamo praznik Gospodnji."

Car se napuni gnjeva. "Tako bio Gospod s vama", kriknu on, "kako ću vas ja pustiti s decom vašom. Vidite da zlo mislite. Neće biti tako, nego vi ljudi idite i poslužite Gospodu, jer to tražite. I otera ih od sebe faraon." Faraon je nastojao da Jevreje teškim radom potpuno uništi, i decu im je ubijao, a sada se pretvarao kao da mu je stalo do njihovog dobra, i kao da se nežno brine za njihovu decu. Prava namera mu je ustvari bila da im žene i decu zadrži kao taoce, kao garanciju da će se ljudi zaista vratiti.

Posle toga, Mojsije pruži štap svoj iznad zemlje, i dunu vetar sa istoka i donese skakavce. "I popadoše po svim krajevima misirskim silni veoma, kakvih pre nikada nije bilo." Bilo ih je toliko da su prekrilili nebo, tako da se na zemlji sve zamračilo, i opustošili su sve zelenilo što je još bilo preostalo na zemlji. Faraon je žurno poslao po proroke i rekao: "Zgreših Gospodu Bogu vašem i vama. Ali mi još sada samo oprostite grijeh moj i molite se Gospodu svojem da ukloni od mene samo ovu smrt." Oni učiniše tako, i podiže se silan vetar sa zapada i odnese sve skakavce prema Crvenom moru. Car je u svojoj upornoj odlučnosti ipak još uvek odbijao da ih pusti.

Stanovništvo Misira je bilo već na ivici očajanja. Nevolje koje su već naišle izgledale su nepodnošljive, a strah od budućnosti ispućavao je njihova srca. Nacija je faraona obožavala kao zastupnika njihovih bogova, ali su se sad mnogi uverili da se on opire Onome kome služe sve sile prirode. Jevreji kao robovi, tako čudesno zaštićeni, postade svesni da se blizi čas njihovog oslobođenja. Njihovi nadzornici se više nisu usuđivali da ih tlače kao do tada. U celom Misiru vladao je potajni strah da bi se porobljeni narod

svakog trenutka mogao podići i osvetiti se za nepravdu koja mu je tako dugo činjena. U strahu i zadržavajući dah, svaki se pitao: Šta će sada biti?

Iznenada se nad celom zemljom spusti tama tako gusta i neprobivna da im se činilo kao da je mogu "opipati". Ne samo što je narod bio potpuno lišen svetlosti, već je i vazduh bio tako težak da se jedva moglo disati. "Ne vidahu jedan drugoga i niko se ne mače s mjesta gde beše za tri dana. Ali se kod svih sinova Izrailjevih videlo po stanovima njihovim." Sunce i mesec su za Misirce bili božanstva kojima su se klanjali. Iznenadnom pojavom ove tajanstvene tame, bili su i poklonici i njihova božanstva poraženi pred Silom koja se zauzela za stvar njihovih robova. Ali ma koliko bila strašna, ova kazna predstavlja očevidan dokaz o Božjoj samilosti i Njegovoj nesklonosti uništavanju. On je Misircima na ovaj način dao vremena za razmišljanje i kajanje pre nego što je pustio na njih poslednje i najstrašnije zlo.

Najzad je stah prinudio faraona na jedan ustupak. Pred kraj trećeg dana mraka pozvao je ponovo Mojsija i dao pristanak da narod izađe, pod uslovom da samo stoka sitna i krupna ostane. "I stoka naša nek ide s nama da ne ostane ni papka", uzvratil Jevrejin odlučno, "jer između nje treba da uzmemo čim ćemo poslužiti Gospodu Bogu svojem, a ne znamo kojim ćemo poslužiti Gospodu, dok ne dođemo onamo". Carev gnev je tada planuo u neobuzdanom besu: "Idi od mene i čuvaj se da mi više ne dođeš na oči, jer ako mi dođeš na oči poginućeš."

I Mojsije mu odgovori: "Pravo si kazao, neću ti više doći na oči." "Mojsije beše vrlo veliki čovek u zemlji misirskoj kod sluga faraonovih i kod naroda." Misirci su se ponašali prema Njemu sa svetim strahopoštovanjem. Car se nije usuđivao da mu učini ma kakvo zlo, jer je narod u njemu gledao jedinog koji ima silu da otkloni zlo. Narod je želeo da se Izrailjcima dopusti odlazak, samo car i sveštenici bili su ti koji su se do kraja protivili Mojsijevim zahtevima.

PASHA

(2. Mojsijeva 11; 12,1-32)

Kad je zahtev za oslobađanje Izrailjaca prvi put bio postavljen misirskom caru, on je takođe bio upozoren i na najstrašniju kaznu koja je imala da usledi. Mojsiju je bilo naređeno da mu prenese: "Ovako kaže Gospod: Izrailj je sin moj, prvenac moj. I kazah ti: Pusti sina mojega da mi posluži. A ti ga ne hte pustiti; evo ja ću ubiti sina tvoje, prvenca tvoje" (2. Mojsijeva 4,22.23). Iako od Misiraca prezreni, Izrailjci su od Boga bili visoko cenjeni i On ih je izdvojio da kao poseban narod budu čuvari Njegovog zakona. Tim svojim naročito dodeljenim privilegijama i blagoslovima imali su prvenstvo među ostalim narodima, kao što sin prvenac ima među ostalom braćom.

Kazna koja je Misircima prvo bila nagoveštena, trebalo je da ih snade kao poslednja. Bog je veoma strpljiv i obilan milosrdem. On se naročito nežno brine za bića koja su stvorena po Njegovom obličju. Da su se Misirci pokajali kad su im bili uništeni usevi i stoka sitna i krupna, ne bi im deca bila pogođena; ali taj narod se upravo protivio Božjoj zapovesti i sad je morao da padne i poslednji udarac.

Mojsiju je pod pretnjom smrtno kazne bilo zabranjeno da se pojavi pred faraonom; ali se i poslednja Božja poruka morala preneti upornom vladaru, i Mojsije još jednom izađe pred njega sa jezivim nagoveštenjem: "Ovako veli Gospod: Oko ponoći proći ću kroz Misir i pomreće svi prvenci u zemlji misirskoj, od prvenca faraonova koji ćeš sedeti na prestolu njegovu, do prvenca sluškinje za žrvnjem, i od stoke što je god prvenac. I biće vika velika po svojoj zemlji misirskoj, kakve još nije bilo niti će ikad biti. A kod sinova Izrailjevih nigde neće ni pas jezikom svojim maći, ni među ljudima ni među stokom, da znate da je Gospod učinio razliku između Izrailjaca i Misiraca. I doći će sve te sluge tvoje k meni i pokloniće mi se govoreći: Idi i ti i sav narod koji je pristao za tobom. I onda ću izaći."

Pre nego što je ta presuda bila izvršena, Gospod je sinovima Izrailjevim preko Mojsija dao uputstvo u vezi s njihovim izlaskom iz Misira, a posebno u vezi s čuvanjem od dolazeće kazne. Svaka porodica, sama ili udružena s nekom drugom, ukoliko je bila malobrojna, morala je zaklati jagnje ili jare i to zdravo i bez mane, zatim kitu isopa umočiti u krv zaklane žrtve i pokropiti njome "oba dovratka i gornji prag na kućama u kojima će ga jesti", da andeo koji je imao zadatak da "tu noć" pobije "sve prvence u zemlji Misirskoj", ne bi ušao u njihovu kuću. Meso su morali pojesti u toku noći, i to s hlebom bez kvasca i gorkim zeljem, kao što im je Mojsije rekao: "Opasani, obuća da vam je na nogama i štap da vam je u ruci, i jedite žurno, jer je prolazak Gospodnji."

Gospod je rekao: "Jer ću proći po zemlji misirskoj tu noć i pobiću sve prvence u zemlji misirskoj, od čoveka do živinčeta, i sudiću svim bogovima misirskim, ja Gospod. A krv ona, biće vam znak na kućama u kojima ćete biti, i kad vidim krv, proći ću vas, te neće biti među vama pomora, kad stanem ubijati po zemlji misirskoj."

Za uspomenu na to veliko oslobođenje, izrailjski narod je imao da praznuje taj dan u svim budućim pokolenjima. "I taj će vam dan biti za spomen i praznovaće ga Gospodu od koljena do koljena; praznujte ga zakonom večnim." Kad su kasnijih godina praznovali taj praznik, oni su bili dužni da svojoj deci ponavljaju istoriju o tom velikom oslobođenju, kao što im je Mojsije zapovedio: "Recite: Ovo je žrtva za prolazak Gospodnji, kad prođe kuće sinova Izrailjevih u Misiru ubijajući Misirce, a domove naše sačuva."

Osim toga, svakog prvenca i između ljudi i između stoke trebalo je posvetiti Gospodu i to se moglo zadržati samo uz otkupninu, da se ne bi zaboravilo da su prilikom ubijanja prvenaca u zemlji misirskoj prvenci Izrailja milostivo bili pošteđeni takve sudbine, zahvaljujući jedino žrtvi izmirenja. "Jer je moj svaki prvenac, od onoga dana kad pobih sve prvence u zemlji misirskoj, posvetih sebi svakog prvenca u Izrailju od čoveka do živinčeta, moji će biti" (4. Mojsijeva 3,13). Kad je bila uspostavljena služba u šatoru od sastanka, Gospod je, umesto prvenca iz svega naroda, za službu u svetinji izabrao pleme Levijevu. Gospod reče Mojsiju: "Jer su meni dani između sinova Izrailjevih: za sve prvence između sinova Izrailjevih uzeh njih" (4. Mojsijeva 8,16). Međutim, od naroda se ipak i dalje tražilo da u znak priznanja Božje milosti, otkupljuju svoje prvence (4. Mojsijeva 18,15,16).

Pasha je imala da bude i uspomena i simbol, ne samo da podseća na oslobođenje iz Misira, već i da unapred ukazuje na veliko oslobođenje koje je Hristos imao da izvrši, oslobađajući svoj narod od jarma grehovnoga. Žrtveno jagnje predstavljalo je "Jagnje Božje", u kojemu se nalazi naša jedina nada za spasenje. Apostol kaže: "Jer i pasha naša zakla se za nas, Hristos" (1. Korinćanima 5,7). Nije bilo dovoljno samo to što je pashalno jagnje bilo zaklano, već su se njegovom krvlju morali pokropiti dovratnici; tako i zasluge Hristove krvi mora da prihvati duša. Nije dosta verovati da je On umro za ovaj svet, već moramo verovati da je umro lično za nas. Zasluge žrtve pomirenja moramo prihvatiti lično za sebe.

Isop upotrebljen za kropljenje krvlju bio je simbol čišćenja, on je bio upotrebljavan i pri otklanjanju gube i čišćenja onih koji bi postali nečisti dodirivanjem mrtvaca.

Njegov značaj vidi se takođe i u molitvi psalmiste: "Pokropi me isopom i očistiću se; umij me i biću belji od snega" (Psalam 51,7).

Jagnje se moralo ispeći celo, i nijedna mu se kost nije smela slomiti; isto se tako nijedna kost nije smela prelomiti na Jagnjetu Božjem koje je moralo da umre za nas radi (Jovan 19,36). Tako je bilo prikazano i savršenstvo Hristove žrtve.

Meso su morali pojesti. Da bismo dobili oprostaj greha, nije dovoljno samo verovati u Hrista, već preko Njega i Njegove reči treba neprestano da primamo duhovnu hranu i snagu.

Hristos je rekao: "Ako ne jedete tela Sina čovečijeg i ne pijete krvi Njegove, nećete imati života u sebi. Koji jede moje telo i pije moju krv, ima život večni" (Jovan 6,53-54,56). A da bi objasnio značenje toga što je rekao, dodao je: "Reči koje vam ja rekoah duh su i život su." Isus je prihvatio zakon svoga Oca, primenjivao njegova načela u svom životu, otkrio duh toga zakona i pokazao njegovo blagotvorno delovanje na srce. Jovan kaže: "I reč postade telo i uselo se u nas puno blagodeti i istine, i videsmo slavu njegovu, slavu kao jedinorodnoga od Oca" (Jovan 1,14). Hristovi sledbenici moraju da dele Njegovu iskustva. Oni moraju prihvatiti Reč Božju i potpuno joj se prilagoditi, tako da ona postane pokretačka sila njihovog života i postupaka. Hristovom silom oni se moraju preobraziti u Njegovo obličje i odsjajivati božanskim osobinama. Oni moraju uzimati telo i krv Sina Božjega, inače neće imati života u sebi. Duh i delo Hristovo moraju biti duh i delo Njegovih učenika.

Jagnje je trebalo jesti zajedno s gorkim zelijem, što je ukazivalo na gorko robovanje u Misiru. Tako i mi kad primamo hleb koji predstavlja Hrista, treba da to činimo skrušena srca i kajući se za svoje grehe. Upotreba beskasnog hleba imala je takođe svoje značenje. Zakonom o Pashi, što su Jevreji strogo i poštovali, izričito je bilo zabranjeno da se za vreme praznika u njihovim kućama nađe kiselo testo. Isto tako i kvasac greha mora da bude odstranjen iz srca svih onih koji žele da od Hrista prime život i duhovnu hranu. Pavle piše crkvi u Korintu: "Očistite dakle stari kvasac da budete novo testo... jer i pasha naša zakla se za nas, Hristos. Zato da praznujemo ne u starom kvascu, ni u kvascu pakosti i lukavstva, nego u beskasnom hlebu čistote i istine" (1. Korinćanima 5,7,8).

Pre nego što su dobili slobodu, porobljeni su morali da pokažu veru u veliko oslobođenje koje samo što nije nastupilo. Znak krvi morao je biti stavljen na njihove kuće, a oni su, zajedno sa svim članovima svojih porodica morali da se odvoje od Misiraca i da se sakupe u svojim stanovima. Da su Izrailjci i u najmanjoj sitnici zane-marili dato im uputstvo, da svoju decu nisu izdvojili od dece Misiraca, da su jagnje samo zaklali, a propustili da njegovom krvlju pokrope svoje dovratnike, ili da je ma ko od njih išao iz svoje kuće, oni ne bi bili sigurni. Mogli bi oni iskreno verovati da su učinili sve što je bilo potrebno, ali ih njihovo verovanje ne bi spaslo. Svi oni koji bi propustili da poslušaju Gospodnja uputstva izgubili bi svoje prvence od ruke anđela izvršitelja.

Svoju veru narod je morao da potvrdi poslušnošću. Tako i svi oni koji se nadaju spasenju na osnovu zasluga Hristove krvi, treba da znaju da i oni sami moraju nešto preduzeti za svoje lično spasenje. Iako samo Hristos može da nas spase od kazne za učinjene presteupe, naše je da se od greha okrenemo poslušnošću. Čovek se spasava verom, a ne delima; ali svoju veru čovek ipak mora dokazati delima. Bog je dao svoga Sina da umre kao žrtva pomirenja i ispaštanja za grehe sveta. On je otkrio svetlost istine, pokazao put života, dao nam mogućnosti, preimućstva i propise, a sad je na čoveku da se koristi tim spasonosnim sredstvima pomoći; on mora ceniti pomoć koju mu Bog pruža i koristiti se njome - verovati i pokoravati se svim božanskim zahtevima.

Kad je Mojsije izneo Izrailjcima Božje odredbe i mere potrebne za njihovo oslobođenje, "tada narod savi glavu i pokloni se". Veselo nadanje slobodi, strahovito saznanje o kazni koja samo što se nije sručila na njihove tlačitelje, briga i trud oko iznenadnog odlaska - sve to za trenutak nestalo u zahvalnosti njihovom milostivom Oslobođiocu. Čak su i mnogi Misirci bili navedeni da jevrejskog Boga priznaju kao jedinog, pravog i istinitog Boga, i molili su za dozvolu da se sklone u izrailjske kuće kad anđeo izvršitelj bude naišao. Prihvaćeni su rado i s dobrodošlicom, i oni su se zavetovali da će u buduće služiti Bogu Jakovljevom i da će izaći iz Misira zajedno s Njegovim narodom.

Izrailjci su poslušali uputstva koja im je Gospod dao, pa su se žurno i čuteći pripremali za polazak. Sakupili su sve članove svojih porodica, zaklali pashalno jagnje, ispekli meso na vatri i pripremili hleb bez kvasca i gorko zelje. Otac svake porodice, koji je ujedno bio i sveštenik, poprskao je krvlju dovratnike i sve članove svog domaćinstva pozvao da se čvrsto ujedine međusobno. Pashalno jagnje su jeli u žurbi i tišini. U svetom strahopoštovanju ceo narod se molio i stražio. Od neopisanog straha drhtalo je srce svakog prvenca, bio on odrastao i snažan čovek ili malo nejakko dete. Pri pomisli na strašni udarac koji je te noći imao da padne, očevi i majke su čvrsto grlili svoju prvorodenčad. Ali, anđeo izvršitelj smrtne presude ne poseti nijednu izrailjsku kuću. Na njihovim vratima bio je znak krvi - znak zaštite Spasiteljeve - i zatirač ne prođe kroz njih.

Oko ponoći "bi velika vika u Misiru, jer ne beše kuće u kojoj ne beše mrtvaca". Svi prvenci u zemlji misirskoj bili su pobijeni; "od prvenca faraonova koji htede sedeti na prestolu njegovu, do prvenca suznja u tamnici, i što god beše prvenac od stoke". Od jednog do drugog kraja velikog misirskog carstva, ponos svake porodice bio je uništen. Vika i naricanje prolamali su vazduh. Car i dvorani stajali su bleđa lica i drhtavih kolena, užasnuti pred strahovitim događajem. Faraon se setio onoga što je jednom rekao: "Ko je Gospod, da poslušam glas njegov i pustim Izrailja? Ne znam Gospoda niti ću pustiti Izrailja." A sada, kad je njegov drski prkos nebu ponižen i srušen u prah, on "dozva Mojsija i Arona po noći i reče: Ustajte, i idite iz naroda mojega i vi i sinovi Izrailjevi, i otidite, i poslužite Gospodu, kao što govoriste. Uzmite i ovce svoje i goveda svoja, kao što i govoriste, i idite, pa i mene blagoslovite." I carski savetnici i sav narod misirski, molili su Izrailjce da odu iz njihove zemlje, "jer govorahu: izgubismo svi."

IZLAZAK IZRAILJACA IZ MISIRA

(2. Mojsijeva 12,34-51; 14; 15)

Opasani i obuvani, sa štapom u ruci, Izrailjci su stajali čuteći, u dubokom strahopoštovanju, ali ipak puni nade, čekali su samo da padne carska naredba koja će omogućiti odlazak. Pre nego je osvanulo jutro, oni su već bili na putu. U toku izlivanja zala, dok je ispoljavanje Božje sile stvaralo veru u srcima robova, a njihovo tlačjenje ispunjavalo strahom, Izrailjci su se postepeno sakupljali u zemlji gesemskoj; i pored iznenadnosti njihovog polaska, izvesne pripreme neophodne za organizaciju i upravljanje masama u pokretu bile su već izvršene, oni su bili podeljeni po formacijama i potčinjeni određenim vodama.

Tako su krenuli "oko šest stotina tisuća pešaka, samih ljudi, osim dece. I drugih ljudi mnogo otide s njima". U toj ogromnoj masi bilo je ne samo onih koji su bili pokrenuti verom u Boga Izrailjevog, već isto tako i jedan veći broj onih koji su želeli samo da izbegnu kaznu, ili koji su se priključili ovoj ogromnoj povorci iz proste radoznalosti. Ti su za Izrailjce bili samo smetnja i stalna zamka.

Narod je poveo "i stoke sitne i krupne vrlo mnogo". To je bila lična svojina Izrailjaca, koji svoje vlasništvo nisu nikad prodali caru kao Misirci. Kad su Jakov i njegovi sinovi došli u Misir, doveli su i svoja stada koja su se tu veoma namnožila. Pre nego što su napustili Misir, Izrailjci su po Mojsijevom uputstvu tražili obeštećenje i naknadu za svoj neplaćeni rad, što Misirci u tom trenutku, kad su toliko želeli samo da ih se što pre oslobode, nisu mogli da odbiju. Tako robovi krenuše natovareni plenom uzetim od svojih tlačitelja.

Tog dana je okončana istorija otkrivena Avramu u proročkoj vi-ziji vekovima ranije: "Seme će tvoje biti došljaci u zemlji tuđoj pa će joj služiti, i ona će ih mučiti četiri stotine godina. Ali ću suditi i narodu kojemu će služiti; a posle će oni izaći sa velikim blagom" (1. Mojsijeva 15,13,14).

Tih četiri stotine godina navršilo se. "I u isti dan izvede Gospod sinove Izrailjeve iz zemlje Misirske u četama njihovijem." Pri polasku iz Misira, Izrailjci nisu zaboravili kosti Josifove koje su kao dragoceno zaveštanje tako dugo čekale na ispunjenje Božjeg obećanja, i za vreme mračnih godina izrailjskog robovanja podsećale narod na oslobođenje.

Umesto da krenu putem koji je vodio direktno za Hanan, ali preko zemlje filistejske, Gospod je pravac njihovog kretanja usmerio nešto južnije, prema obali Crvenog mora. "Jer Bog reče: Da se ne pokaje narod kad vidi rat, i ne vrati se u Misir." Da su pokušali proći kroz Filisteju, naišli bi na otpor, jer se Filisteji, smatrajući ih robovima koji beže od svojih gospodara, ne bi ustezali da ih napadnu. Izrailjci nisu bili dobro opremljeni da prihvate sukob sa tim moćnim i ratničkim narodom. Oni nisu mnogo znali o Bogu i njihovom vera u Njega bila je slaba, te bi se uplašili i izgubili hrabrost. Nisu bili naoružani ni navikli na rat, odvaznost im je bila oslabljena dugim robovanjem, a osim toga vodili su sa sobom žene, decu i stada sitne i krupne stoke. Tim što ih je poveo prema Crvenom moru, Gospod im se otkrio ne samo kao Bog suda, nego i kao Bog saosećanja i samilosti.

"Tako otišavši iz Sohota stadoše u oko u Etamu na kraj pustinje. A Gospod idaše pred njima u stubu od oblaka, vodeći ih putem, a noću u stubu od ognja svetleći im, da bi putovali danju i noću." Psalmista kaže: "Razastre im oblak za pokrivač i oganj da svetli noću" (Psalam 105,39; vidi takođe i 1. Korinćanima 10,1,2). Zastava njihovog nevidljivog Vode bila je uvek s njima. Danju im je oblak bio putovođa ili se nad njima širio kao zaštitni pokrivač; štiti ih je od sunčeve žege, a svojom senkom, svežinom i vlagom pružao prijatno osveženje i olakšavao im putovanje kroz vrelu i bezvodnu pustinju. Noću se taj oblak pretvarao u ognjeni stub koji im je osvetljavao logor i predstavljao stalni dokaz o Božjem prisustvu.

Na jednom od najlepših i najutešnijih mesta Isaijinog proročanstva, govori se o stubu oblaka i stubu ognja, čime se prikazuje Božja naklonost i Njegova briga za svoj narod u poslednjoj velikoj borbi sa silama zla. "Gospod će stvoriti nad svakim stanom na gori Sionskoj i nad zborovima njezinim, danju oblak s dimom i svetlost plamena ognjena noću, jer će nad svom slavom biti zaklon. I biće koliba da senkom zaklanja danju od vrućine i da bude utočište i zaklon od poplave i od dažda" (Isaija 4,5,6).

Izrailjci su išli preko jednog sumornog prostranstva sličnog pustinji. Već su počeli da se iščuduju kuda to idu. Vremenom su se i umorili, a u srcu pojedinih se pojavi i strahovanje da bi Misirci mogli krenuti u poteru za njima. Ali oblak je bez zadržavanja produžio napred, i oni su išli za njim. Tada gospod uputi Mojsija da skrene u jednu stenovitu klisuru i da se ulogore tu pored samog mora. Bilo mu je otkriveno da je faraon pošao u poteru za njima, ali da će se Bog proslaviti oslobađajući ih.

U Misiru se proneo glas da sinovi Izrailjevi, umesto da se zadrže u pustinji radi održavanja najavljenog bogoslužjenja, žurno požuruju prema Crvenom moru. Faraonovi savetnici rekoše caru da su mu robovi pobešli i da se više nikad neće vratiti. Misirci su počeli da žale zbog svoje navodne ludosti što su smrt svojih prvenaca pripisivali sili Božjoj. Njihovi velikani, čim su se otrgli od straha, objašnjavali su sve pretrpljene kazne i nevolje kao posledice prirodnih pojava. Njihovo ogorčeno jadikovanje vidi se u rečima:

"Šta učinismo te pustismo Izrailja da nam ne služi?"

Tada faraon pokupi svu svoju vojsku, konjanike, vojvode i pešake, "i uze šest stotina kola izabranih i što još beše kola misirskih i nad svima vojvode". Pred vojskom se nalazio sam car sa svojim velikodostojnicima. Da bi zadobili naklonost bogova i tim obezbedili uspeh svoga poduhvata, povelili su sa sobom i sveštenike. Car je odlučio da Izrailjce zastraši tim što će im pokazati svu veličinu svoje sile. Misirci su se plašili da će ih drugi narodi ismejavati što su bili naterani da se pokore izrailjskom Bogu; ali ako sada krenu s velikom silom i begunce vrata, mogu ne samo sačuvati svoju čast i slavu, nego opet imati robove koji će im služiti kao i do sada.

Jevreji su se ulogorili pored mora čija pučina im je izgledala nesavladiva prepreka za dalje putovanje. Južno od njih bile su krševite planine kroz koje se takođe nije moglo proći. Odjednom ugledaše u daljini sjajno oružje i ratna kola kao izvidnicu velike vojske. Kad su im se ratnici približili, prepoznali su u njima Misirce koji su ih gonili. Strah ispuni srca Izrailjaca. Neki zavapiše Gospodu, ali većina požuri Mojsiju sa žalbom: "Zar ne beše grobova u Misiru, nego nas dovede da izginemo u pustinji? Šta učini te nas izvede iz Misira? Nismo li to govorili u Misuru i rekli: Prodi nas se, neka služimo Misircima? Jer bi nam bilo bolje služiti Misircima nego izginuti u pustinji."

Mojsije je bio vrlo uznemiren što je njegov narod imao tako malo poverenja u Boga, iako su već toliko puta bili očevici ispoljavanja Njegove sile u njihovu korist. Kako su mogli da za postojeću opasnost i teškoće u kojima su se našli optužuju njega kad je on učinio samo ono što mu je Bog zapovedio? Tačno je bilo da oni ne bi uspeli da se izvuku da se Bog nije zauzeo za njihovo oslobođenje, ali budući da su u taj položaj bili dovedeni pokoravajući se božanskim uputstvima, Mojsije ni najmanje nije strahovao od posledica. On je

narodu mirno i ubedljivo govorio: "Ne bojte se, stanite pa gledajte kako će vas Gospod izbaviti danas. Jer Misirce koje ste gledali danas, nećete ih nikada više videti doveka. Gospod će se biti za vas, a vi ćete ćutati."

Nije bilo nimalo lako održati mase naroda u uverenju da spase-nje treba čekati od Gospoda. Onako oskudni u disciplini i samosavlđivanju, brzo su padali u vatru i bili nepromišljeni. Očekivali su da će odmah pasti u ruke tlačitelja, te su iz sveg glasa kukali i jadikovali. Čudesni stub od oblaka do tada su smatrali divnim Božjim znakom koji im je pokazivao kad treba da krenu napred, a sada su se pitali da to nije bio predznak kakve velike nesreće; jer nije li ih upravo on zaveo na suprotnu stranu planine, u ovaj besputni kraj? Tako je njihovom zaslepljenom duhu Božji anđeo izgledao kao preteča propasti.

Ali sad kad im se misirska vojska približila, nadajući se da će ih lako učiniti svojim plenom, veličanstveni oblak se podiže u nebo, prede preko Izrailjaca i spusti se između njih i misirskih četa. Neprovidni zid mraka postavi se između progonjenih i njihovih gonilaca. Misirci nisu više mogli da vide logor Jevreja i bili su primorani da stanu. Međutim, kako je noćna tama bivala sve gušća, od toga zida je Jevrejima dolazila svetlost koja je obasjavala celi logor.

Tada se povrati nada u srca Izrailjova, a Mojsije podiže glas svoj Gospodu. "A Gospod reče Mojsiju: Što više k meni? Kaži sinovima Izrailjevim neka idu. A ti digni štap svoj i pruži ruku svoju na more, i rascepi ga, pa neka idu sinovi Izrailjevi posred mora suhim."

Opisujući prolaz Izrailjaca kroz Crveno more, psalmista peva: "Po moru beše put tvoj, i staze tvoje po velikoj vodi, i trag tvoj ne poznavашe se. Vodio si narod svoj kao ovce rukom Mojsijevom i Aronovim" (Psalam 77,19,20). Kad je Mojsije pružio svoj štap, voda se razdvojila i Izrailjci su išli posred mora suhim tlom, dok im je voda sa strane stajala kao zid. Svetlost Božja iz plamenog stuba presijavala se po zapušenim vrhovima uzburkanih talasa i osvetljavala njihovu stazu koja se protezala kroz more kao ogromna duboka brazda i gubila se u tamnoj daljini suprotne obale.

"I Misirci, terajući ih podoše za njima, posred mora, svi konji faraonovi, kola i konjici njegovi. A u stražu jutarnju pogleda Gospod na vojsku misirsku iz stuba od ognja i oblaka, i smete vojsku misirsku." Tajanstveni oblak pred njihovim začuđenim očima pretvorio se u ognjeni stub. Grmljavina se prolamala i munje su sevale. "Iz oblaka lijaše voda, oblaci davahu glas i strijele Tvoje lećahu. Grmljahu gromovi Tvoji po nebu; munje Tvoje sevahu po vasioni, zemlja se treaše i njihaše" (Psalam 77,17,18).

Misirce je zahvatila panika i zaprepašćenost. Usred razbesnelih stihija, u kojima su čuli glas razgnjevljenog Boga, pokušali su da se vrata svojim tragom i pobegnu na obalu sa koje su pošli. Ali Mojsije pruži svoj štap, i ogromne mase vode nagomilane s obe strane, ričući jezivo i pomamno za svojim plenom, sručiše se uz pisak i tutnjavu i u svojoj tamnoj dubini progutaše misirsku vojsku.

Kad je svanulo jutro, ono je masama Izrailja otkrilo šta je preostalo od njihovog moćnog neprijatelja - oklopljeni leševi koje je more izbacilo na pustu obalu. Jedna jedina noć bila je dovoljna da im donese potpuno spasenje od najužasnije opasnosti. To ogromno bespomoćno mnoštvo za borbu nesposobnih robova, žena, dece i stoke, sa morem pred sobom, i moćnim četama Misiraca za sobom, videlo je kako im se kroz vodu otvara staza i kako su njihovi neprijatelji, u trenutku očekivanog trijumfa, bili podavljani. Sam Bog im je doneo oslobođenje, i Njemu se obratiše srca svih u zahvalnosti i veri. Njihova osećanja našla su izraza u pesmi hvale. Duh Božji side na Mojsija i on povede pobedonosnu pesmu zahvalnosti, prvu i najuzvišeniju od svih pesama koje su ljudima poznate. Stotine hiljada Izrailjaca prihvatilo je hvalospev:

"Pevaću Gospodu, jer se slavno proslavi,

Konja i konjika vrže u more.

Sila je moja i pesma moja Gospod, koji me izbavi;

On je Bog moj, i slaviću ga;

Boga oca mogega, i uzvisiću ga.

Gospod je velik ratnik; ime mu je Gospod.

Kola faraonova i vojsku njegovu vrže u more;

Izbrane vojvode njegove utopiše se u Crvenom moru.

Bezdani ih pokriše;

Padoše u dubinu kao kamen.

Decnica tvoja, Gospode, proslavi se u sili;

Desnica tvoja, Gospode satr neprijatelja.

I mnoštvom veličanstva svojega oborio si one koji ustaše na te;

Pustio si gnjev svoj, i proždre ih kao slamu.

Od daha nozdrva tvojih sabra se voda;

Stade u gomilu voda koja teče;

Stinuše se vali usred mora.

Neprijatelj reče: teraću, stignuću, deliću plen.

Nasitiće ih se duša moja,

Izvući ću mač svoj, istrebiće ih ruka moja.

Ti dunu vjetrom svojim, i more ih pokri,

I utonuše kao olovo u dubokoj vodi.

Ko je kao ti među silnima, Gospode?

Ko je kao ti slavan u svetosti,

Strašan u hvali, i da čini čudesa?
 Ti pruži desnicu svoju, i proždrije ih zemlja.
 Vodi milošću svojom narod koji si iskupio,
 Vodiš krepošću svojom u stan svetosti svoje.
 Čuće narodi, i zadrhtaće;
 Muka će spopasti one koji žive u zemlji filistejskoj.
 Tada će se prepasti starešine edomske,
 Junake moavske spopašće drhat,
 Uplašće se svi koji žive u Hananskoj.
 Spopašće ih strah i trepet;
 Od veličine ruke tvoje zamuknuće kao kamen,
 Dokle ne prođe narod tvoj, Gospode,
 Dokle ne prođe narod koji si zadobio.
 Odvešćeš ih i posadićeš ih na gori nasljedstva Tvojega,
 Na mjestu koje si sebi za stan spremio, Gospode,
 U svetinji, Gospode, koju su tvoje ruke utvrdile.
 Gospod će carovati do vijeka"

(2. Mojsijeva 15,1-18).

Ovaj uzvišeni slavopoj odjekivao je iz grla mnoštva hiljada Izrailjevih kao što se diže glas iz velike dubine. Pesmu su prihvatile i izrailjske žene koje je, kad su s bubnjima i sviralama izašle u kolo, predvodila Marija, sestra Mojsijeva. Daleko preko pustinje i mora razlegao se zvuk veseloga slavopoja, a planine su vraćale odjek njihovog refrena: "Pevaću Gospodu jer se slavno proslavi."

Ova pesma i veliko oslobođenje koje je u njoj opevano ostavili su neizbrisav utisak i uspomenu koja se nikad nije zaboravila u jevrejskom narodu. Iz stoleća u stoleće ponavljali su je izrailjski proroci i pesnici kao dokaz da je živi Bog sila i spasenje onih koji se Njemu poveravaju. Ta pesma nije pesma samo jevrejskog naroda. Ona ukazuje unapred na uništenje svih neprijatelja pravde, kao i na krajnju pobjedu Božjeg Izrailja. Prorok sa Patama je video "one što pobeđiše... gde odeveni u belo stoje na moru staklenom i imaju harfe Božje u rukama svojim... i pevahu pesmu Mojsija, sluga Božjega i pjesmu Jagnjetovu" (Otkrivenje 15,2.3).

"Ne nama, Gospode, ne nama nego imenu svojem u daj slavu po milosti svojoj" (Psalam 115,1). Tim duhom je bila prožeta pesma oslobođenja Izrailja i taj isti duh treba da bude u srcu svih onih koji ljube Boga i boje se imena Njegova. Oslobođivši našu dušu od robovanja grehu, Gospod je za svakoga od nas izdejsstvovao oslobođenje veće od onoga što su Jevreji doživeli na Crvenom moru. Slično hiljadama Izrailja, i mi treba i srcem i dušom da hvalimo "Gospoda za milost Njegovu i za čudesa njegova radi sinova ljudskih" (Psalam 107,8). Oni koji razmišljaju o velikoj Božjoj milosti i ne zaboravljaju nijednoga dobra koje im je On učinio, opasuju se radošću i pevaju u srcima svojim Gospodu. Blagoslovi koje svakog dana primamo iz Božje ruke, a iznad svega drugog ljubav i žrtva našeg Spasitelja koji je umro da bi nama stavio na dohvrat sreću spasenja i blaženstvo neba, to treba da bude tema našeg stalnog zahvaljivanja. Kakvo milosrđe i kakvu neuporedivu ljubav je Bog pokazao pred nama, izglubljenim grešnicima, povezujući nas zavetnim odnosom sa sobom kao svoje naročito "blago mimo sve narode". Koliku žrtvu je Spasitelj podneo da bismo se mi mogli nazvati decom Božjom! Treba da hvalimo Gospoda za blaženu nadu koja je velikim planom iskupljena i nama pružena, treba da Ga slavimo za veliko nebesko nasljedstvo i za Njegova divna obećanja, da budemo zahvalni što Isus živi i što se pred Ocem zalaže za nas.

"Onaj mene poštuje", kaže Tvorac, "koji prinosi hvalu na žrtvu" (Psalam 50,23). Svi stanovnici neba sjedinjuju se u odavanju hvale i slave Gospodu. Učimo se i mi, još dok smo ovde, pesmi anđela, da bismo je mogli pevati zajedno s njima kad se jednom pridružimo nji-hovim sjajnim redovima. Kažimo sa psalmistom: "Hvaliću Gospoda za života svojega, pevaću Gospodu svojem dok me je god" (Psalam 146,2). "Da te slave narodi, Bože, da te slave svi narodi" (Psalam 67,5).

Bog je u svom providenju doveo Jevreje u onaj klanac pored mora, da bi u njihovom oslobođenju pokazao svoju moć i osetno ponizio gordost njihovih tlačitelja. On je mogao da ih spase i na drugi način, ali je izabrao baš ovaj da bi ispitao njihovu veru i ojačao njihovo pouzdanje u Njega. Oni su bili malaksali i užasnuti, ali da nisu poslušali kad im je Mojsije naredio da krenu napred, Bog ne bi otvorio put pred njima. "Verom predoše Crveno more kao po suhoj zemlji" (Jevrejima 11,29). Spustivši se do same vode, oni su pokazali da veruju u reči Božje izgovorene preko Mojsija. Učinili su sve što je bilo u njihovoj moći, a onda je Svemogućí razdvojio more da bi im stvorio prolaz.

Velika pouka koja se iz ovoga može izvući važi za sva vremena. Život religioznog čoveka je često pun opasnosti, i dužnost koju treba izvršiti izgleda veoma teška. Uobrazilja često stvara sliku prema kojoj je ispred nas sigurna propast, a iza nas ropstvo i smrt. A ipak, Božji glas jasno govori: "Samo napred". Mi treba da se pokorimo toj zapovesti čak i onda kad svojim očima nismo u stanju da prodremo kroz tamu neizvesnosti i kad pod nogama već osećamo hladne talase. Kolebljivi duh, koji većito sumnja, nikad se neće osloboditi prepreka koje ometaju naše napredovanje. Oni koji svoju

spremnost da poslušaju ovaj glas odlažu sve dok svaka senka neizvesnosti ne iščezne, a više ne bude nikakve opasnosti od neuspeha ili poraza, uopšte nikad neće ni poslušati. Neverovanje došaptava: "Sačekajmo dok se sve prepreke ne uklone i dok ne budemo mogli jasno videti put pred sobom"; ali vera hrabro goni napred, "sve veruje, svemu se nada".

Isti oblak koji je za Misirce bio veliki tamni zid, za Izrailjce je bio izvor svetlosti koja je obasjavala celi njihov logor osvetljujući svojim blistavim zracima i put koji se pružao pred njima. Tako često i danas događaji koji su delo providenja donose onima koji sumnjaju samo tamu i očajanje, a vernima videlo i mir. Put kojim nas Bog vodi može da prolazi i kroz pustinju i kroz more, ali je to ipak siguran put.

OD CRVENOG MORA DO SINAJSKJE GORE

(2. Mojsijeva 15,22-27; 16; 17; 18)

Prešavši Crveno more, Izrailjci su produžili put i dalje pod vodstvom stuba od oblaka. Prizor koji ih okružavao bio je veoma sumoran - gola i pusta brda, neplodne suve doline i beskrajno more, čije su obale bile pokrivene leševima njihovih neprijatelja; a ipak ih je svest da su sada slobodan narod ispunjavala radošću, te je svaka pomisao na nezadovoljstvo izčezla.

Ali se dogodilo da na putu kojim su išli tri dana nisu mogli naći vode. Zalihe koje su poneli već su bile istrošene. Nisu imali ništa čime bi ugasiili svoju vatrenu žeđ na mučnom pešačenju kroz vrele ravnice. Mojsije, koji je dobro poznavao tu okolinu, znao je ono što ostali nisu znali, da voda u Meri, najbližem mestu gde je bilo izvora, nije za piće. Sa najvećom zabrinutošću posmatrao je oblak koji ih vodi. Srce mu se cepalo kad je čuo kako se kroz povorku pronosi radostan uzvik: "Evo vode, evo vode!" Ljudi, žene i deca počele radosno da se tiskaju oko izvora, kad odjednom svi bolno zavapiše - voda je bila gorka.

U užasnom strahu i očajanju prebacivali su Mojsiju što ih je poveo tim putem, zaboravljajući da je sam Bog iz onog tajanstvenog oblaka vodio i Mojsija isto tako kao i njih. U svom bolu zbog nevolje koja ih je snašla, Mojsije učini ono što su oni zaboravili da učine; on usrdno zavapi Gospodu za pomoć. "Gospod mu pokaza drvo, te ga metnu u vodu i voda posta slatka." Na tome mestu je Izrailjcima, preko Mojsija, bilo dato obećanje: "Ako dobro uzaslušaš glas Gospoda Boga svojega i uščiniš što je pravo u očima Njegovim i ako prigrene uho zapovestima Njegovim i uščuvaš sve naredbe Njegove, nijedne bolesti koje sam pustio na Misir neću pustiti na tebe, jer sam ja Gospod lekar tvoj."

Iz Mere otide narod u Elim "gde beše dvanaest izvora i sedamdeset palmi". Tu ostadoše nekoliko dana pre nego što udoše u pustinju Sin. Mesec dana po odlasku iz Misira, prvi put su načinili logor u pustinji. Zaliha u hrani počela je da se izmiče. U pustinji je bilo vrlo malo trave, te su i stada počela da im se smanjuju. Kako da se prehrani toliko mnoštvo? Opet se u njihovim srcima pojavila sumnja, i ponovo počele da gundaju. Čak su i vodeći ljudi i starešine pristali uz većinu i žalili se protiv Bogom određenog vodstva Mojsija i Arona. "Kamo da smo pomrli od ruke Gospodnje u zemlji misirskoj, kad sedasmo kod lonaca s mesom i jedosmo hleba izobilja, jer nas izvedoste u ovu pustinju da pomorite sav ovaj zbor gladu."

Gladovali nisu - njihove prirodne potrebe su bile zadovoljene, ali su se plašili budućnosti. Nisu mogli da shvate kako će toliki narod održati svoj život idući kroz pustinju, a u svojoj uobrazilji već su videli kako im deca gladuju. Gospod je pustio teškoće na njih i dozvolio da im ponestane hrane, kako bi se oni svim srcem obratili Njemu, koji ih je do tada izbavio iz svake nevolje. Da su se u nastaloj potrebi obratili Njemu, On bi im pružio dokaz o svojoj ljubavi i brizi. On je obećao da neće pustiti nijedne bolesti na njih ako budu držali Njegove zapovesti. Pretpostavljanje da će oni ili njihova deca umirati od gladi bilo je samo rezultat grešnog neverovanja.

Bog im je obećao da će On biti njihov Bog, da će ih izdvojiti kao svoj izabrani narod i odvesti u veliku i dobru zemlju. Ali su oni kod svake prepreke na koju su usput nailazili gubili hrabrost. On ih je izveo iz Misira na tako čudesan način da bi ih uzdigao, oplemenio i učinio slavam na zemlji. Međutim, teškoće i lišavanja su bili neophodni radi njih samih. Bog ih je izbavio iz stanja uniženosti i udostojio ih počasnog mesta među narodima, i značajnog i svetog poverenja. Da su imali vere u Boga u pogledu svega što je On činio za njih, oni bi radosno i lako podnosili sve neprijatnosti, lišavanja i patnje; ali oni nisu imali poverenja u Gospoda iako su bili očevici neprekidnih dokaza Njegove sile. Zaboravili su svoje gorko robovanje u Misiru. Zaboravili su dobrotu i silu Božju ispoljene u njihovom korist prilikom njihovog oslobođanja iz ropstva. Zaboravili su kako su njihova deca bila pošteđena kad je anđeo izvršitelj pobio sve prvincu u Misiru. Zaboravili su veliko ispoljavanje sile Božje na Crvenom moru. Zaboravili su da je vojsku Njegovog neprijatelja, koji je pokušao da ih goni, progutala morska voda dok su oni sigurno prošli stazom pripremljenom za njih. Oni su videli i osećali samo svoje trenutne nezgode i teškoće, i umesto da govore: "Bog je učinio veliko delo za nas i od nemoćnih robova stvorio veliku naci-

ju", govorili su samo o teškoćama putovanja i pitali se u nedoumici kad će se njihovo tegobno lutanje najzad završiti.

Istorija o doživljajima Izrailja u pustinji zapisana je za nauku Izrailju Božjem od kraja vremena. Zapis o Božjem postupanju sa putnicima u pustinji, o svim njihovim lutanjima, patnjama od gladi, žeđi i umoru, i potresnom ispoljavanju Njegove sile u njihovu korist, puni su opomena i pouka Njegovom narodu za sva vremena. Različita iskustva koja su Jevreji tu stekli, predstavljala su pripremnu školu za život u obećanoj zemlji hananskoj. Bog želi da Njegov narod u ovim danima ponizna srca i prijemljiva duha razmotri iskušenja kroz koja je stari Izrailj prolazio, kako bi iz toga mogao izvući pouku u svojoj pripremi za nebeski Hanan.

Osvrćući se na Izrailjce, mnogi se čude njihovom neverstvu i gundanju, i čini im se da oni ne bi bili tako nezahvalni. Međutim, kad god se njihova vera stavi na ma kakvu probu, oni ne ispoljavaju više postojanosti ni strpljenje nego što je pokazao i stari Izrailj. Kad zapadnu u teškoće, oni gundaju protiv postupaka kojima Bog želi da ih oplemeni. Iako su im sve trenutne potrebe zadovoljene, ipak nisu voljni da brigu za budućnost prepuste Bogu, već stalno brinu da ne osiromaše i da im deca ne budu ostavljena da pate. Neki uvek predviđaju samo zlo, preuveličavajući predstojeće teškoće, tako da i ne vide sve one blagoslove za koje bi trebalo da budu zahvalni. I umesto da ih teškoće, na koje u životu nailaze, navedu da se za pomoć obrate Bogu, jedinom Izvoru snage, one ih još više odvajaju od Njega, jer u njima izazivaju nezadovoljstvo i neraspoloženje.

Da li je dobro da budemo tako maloverni? Zašto bismo bili nezahvalni i nepoverljivi? Isus je naš prijatelj; celo nebo je zainteresovano za naše dobro, a naše brige i strahovanje žaloste Svetog Božjeg Duha. Ne popuštajmo zabrinutosti koja nas samo nagrizta, zamara i iscrpljuje, a u podnošenju iskušenja ne predstavlja nikakvu pomoć. Ne treba davati nepoverenju u Boga, osećanju koje priprema za budućnost smatra glavni životni zadatkom, kao da se naša sreća sastoji samo u ovozemaljskim stvarima. Božja volja nije da Njegov narod bude pritisnut brigama. Međutim, Hristos ne kaže da na našem putu neće biti nikakve opasnosti. On ne obećava da će svoj narod izdvojiti iz sveta punog greha i zla, već nas upućuje na utočište koje nikad nije izneverilo. Sve umorne i brigom opterećene On poziva: "Dođite meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vam pomoći da nosite vaš teret. Uzmite moj teret na sebe i naučite od mene, jer ja sam dobar i smeran i imam srca, pa ćete naći u meni odmor za svoje duše." (Matej 11,28.29). U Bogu možemo naći mir i spokojstvo i sve svoje brige možemo prepustiti Njemu, jer On brine za nas (Vidi 1. Petrova 5,7).

Apostol Pavle kaže: "Gledajte, braćo, da ne bude kad u kome od vas zlo srce neverstva da odstupi od Boga živoga" (Jevrejima 3,12). Imajući u vidu sve što je Bog učinio za nas, naša vera treba da bude snažna, delotvorna i postojana. Umesto da gundamo i da se žalimo, neka reči našeg srca uvek budu: "Blagosiljaj, dušo moja, Gospoda i sve što je u meni sveto ime Njegovo; blagosiljaj, dušo moja, Gospoda i ne zaboravljaj nijednoga dobra što ti je učinio" (Psalam 103,1.2).

Bog nije zaboravio potrebe Izrailjaca. On je rekao njihovom vodi: "Evo učinicu da vam daždi iz neba hleb!" Narodu je bilo dato uputstvo da svakog dana sakupi koliko mu treba, a šestog dana dva puta više, kako bi se održalo poštovanje sedmog dana.

Mojsije je uveravao zbor da će njegove potrebe biti zadovoljene: "Doveće će vam dati Gospod mesa da jedete, a ujutru hleba da se nasitite, jer je čuo Gospod viku vašu". Zatim je dodao: "Jer šta smo mi? Nije na vas vaša vika nego na Gospoda." Zatim je naredio Aronu da im kaže: "Pristupite pred Gospoda jer je čuo viku vašu." I dok im je Aron govorio "pogledaše u pustinju, i gle, slava Gospodnja pokaza se u oblaku". Božje prisustvo je predstavljalo sjaj kakvog do tada nikad nisu videli. Posredstvom pojave koja je delovala na njihova čula, trebalo je da steknu predstavu o Bogu. Morali su biti poučeni da njihov vođa nije samo jedan čovek kao što je Mojsije, već Svemoguću, kako bi se bojali Njegovog imena i slušali Njegov glas.

Pred veće celi logor natkrišše velika jata prepelica, tako da je bilo dosta mesta za sve. A ujutru beše "po pustinji nešto sitno okruglo, sitno kao slana po zemlji... A beše kao sjeme korijandrovo i belo... I dom Izrailjev prozva taj hleb mana." Mojsije reče: "To je hleb što vam daje Gospod da jedete." Narod je skupljao man u pustinji i pomreše. Ovo je hleb koji silazi s neba... koji jede od ovoga hleba živeće uvek; i hleb koji ću ja dati, telo je moje koje ću ja dati za život sveta" (Jovan 6,33.48.51). I među blagoslovima obećanim narodu Božjem za buduću život stoji napisano: "Koji pobedi daću mu da jede od mane sakrivene" (Otkrivenje 2,17).

Napustivši pustinju Sin, Izrailjci se premestiše u Rafadin. I tu nije bilo vode, te oni opet posumljaše u Božje providenje. U svom slepilu i drskosti oni su se Mojsiju obratili s provokativnim zahtevom: "Daj nam vode da pijemo." Ali on nije izgubio strpljenje, već im je odgovorio: "Što se svađate sa mnom? Što kušate Gospoda?"

U svom gnjevu i ljutini oni su vikali: "Zašto si nas izveo iz Misira da nas i sinove naše i stoku našu pomoriš žeđu?" Kad su posle kukanja za hranom bili tako snabdeveni, oni su se sa stidom sećali svog neverovanja i gundanja, i obećali su da će ubuduće imati poverenje u Gospoda; ali su ubrzo zaboravili na svoje obećanje i već na prvom proveravanju pokazali se da nemaju vere. Stub od oblaka koji ih je vodio izgledao im je kao zastor iza kog se krije neka strahovita tajna. A Mojsije - ko je on? - pitali su se oni - i s kakvim ciljem nas je izveo iz Misira? Srca su im bila puna sumnje i nepoverenja, i drsko ga optužili da gladovanjem, žeđu i nedaćama hoće

malo". U svojoj drugoj poslanici Korinćanima apostol Pavle objašnjava ovaj biblijski zapis i daje praktičnu pouku: "Jer se ne želi da drugima bude radost a vama žalost nego jednako. Da u sadašnje vrijeme vaš suvišak bude za njihov nedostatak, da i njihov suvišak bude za vaš nedostatak; da bude jednakost. Kao što je napisano: Ko je mnogo skupio nije mu preteklo, a ko je malo skupio nije mu nedostalo" (2. Korinćanima 8,13-15).

Šestoga dana narod nakupi "po dva gomora na svakoga". Starešine požuriše da izveste Mojsija o tome šta se dogodilo. On je na to odgovorio: "Ovo kaza Gospod: Sutra je sedmi dan, odmor svet Gospodu; što ćete peći pecite, što ćete kuvati kuvajte danas; a što preteče ostavite i čuvajte za sutra." Oni tako učiniše i sve ostade nepokvareno. "I reče Mojsije: Jedite to danas, jer jer je danas odmor Gospodnji, danas nećete naći u polju. Šest ćete dana kupiti, a sedmi je dan odmor, tada ga neće biti."

Bog zahteva da se Njegov sveti dan i danas praznuje i drži tako svetim kao u doba Izrailjaca. Ovu zapovest datu Jevrejima svi religiozni ljudi treba da prihvate kao Božji nalog koji se isto tako odnosi i na njih. Dan koji prethodi odmoru treba učiniti danom pripreme kako bi spremni dočekali svete časove. Ni u kom slučaju ne dopuštajmo sebi da zbog svojih poslova prekoračimo granicu tog svetog vremena. Bog je naredio da se vodi briga o bolesnicima i o onima koji pate; prema toma, sve ono što je potrebno da se uradi radi olakšanja njihovog stanja predstavlja delo milosrđa, a ne prestup dana od odmora. Međutim, svaki nepotreban rad treba izbegavati. Mnogi iz nemarnosti neke sitne poslove koje su šestog dana mogli dovršiti odlazu do samog početka sedmog dana. Toga ne bi trebalo da bude. Posao koji je bio zanemaren do početka dana od odmora treba ostaviti nedovršenim dok dan od odmora ne prođe. To bi onima koji su nemarni i zaboravni moglo poslužiti kao podsetnik da svoje poslove u toku šest radnih dana obavljaju savesno i promišljeno.

U toku svakog drugog putovanja kroz pustinju Izrailjci su svake sedmice bili očevidci trostrukog čuda koje je imalo da im u dušu utisne svest o značaju i svetosti dana od odmora. Šestoga dana padala je dvostruka količina mane, a sedmoga dana nije uopšte padala. Osim toga, samo onaj deo se održavao nepokvaren preko noći koji je bio namenjen za dan od odmora, dok bi se inače mana ostavljena za sutradan redovno pokvarila.

Okolnosti u vezi sa davanjem mane pružaju ubedljive i nepobitne dokaze da praznovanje dana od odmora nije bilo uvedeno tek kad je dat zakon na Sinaju, kako to mnogi tvrde. Za obaveznost praznovanja dana od odmora Izrailjci su znali pre nego što su i stigli do Sinaja. Sveta priroda dana od odmora bila im je stalno predočavana na taj način što su svakog šestog dana morali skupiti dvostruku količinu mane kako bi imali za sedmi dan, kada ona uopšte nije padala. A kad su neki iz naroda i sedmog dana izašli da kupljaju man u, Gospod je postavio pitanje: "Dokle ćete se protiviti zapovestima mojim i zakonima mojim?"

"Sinovi Izrailjevi jedom manu četrdeset godina, dok ne dodoše u zemlju u kojoj će živeti; jedom manu dok ne dodoše na među zemlje Hananske." U toku četrdeset godina oni su ovim čudesnim snabdevanjem svakog dana bili podsećani na neprestanu Božju brigu i ljubav. Prema rečima psalmiste, Bog im je davao "hleb nebeski... Hleba andelskoga jedaše čovek" (Psalam 78,24.25); to je bila hrana koju su za njih anđeli pripremali. Hranjeni hlebom nebeskim, oni su svakodnevno primali očiglednu pouku da su, imajući Božje obećanje, obezbeđeni životnim potrebama isto tako pouzdano kao da ih u plodnim dolinama zemlje Hananske okružuju talasasta polja zrelog žita.

Mana koja je padala s neba i održavala Izrailjce, simbolično je predstavljala Onoga koji "je hleb Božji... koji silazi s neba i daje život svijetu... Ja sam hleb života", kaže Isus. "Očevi vaši jedom manu u pustinji i pomreše. Ovo je hleb koji silazi s neba... koji jede od ovoga hleba živeće uvek; i hleb koji ću ja dati, telo je moje koje ću ja dati za život sveta" (Jovan 6,33.48.51). I među blagoslovima obećanim narodu Božjem za buduću život stoji napisano: "Koji pobedi daću mu da jede od mane sakrivene" (Otkrivenje 2,17).

Napustivši pustinju Sin, Izrailjci se premestiše u Rafadin. I tu nije bilo vode, te oni opet posumljaše u Božje providenje. U svom slepilu i drskosti oni su se Mojsiju obratili s provokativnim zahtevom: "Daj nam vode da pijemo." Ali on nije izgubio strpljenje, već im je odgovorio: "Što se svađate sa mnom? Što kušate Gospoda?"

U svom gnjevu i ljutini oni su vikali: "Zašto si nas izveo iz Misira da nas i sinove naše i stoku našu pomoriš žeđu?" Kad su posle kukanja za hranom bili tako snabdeveni, oni su se sa stidom sećali svog neverovanja i gundanja, i obećali su da će ubuduće imati poverenje u Gospoda; ali su ubrzo zaboravili na svoje obećanje i već na prvom proveravanju pokazali se da nemaju vere. Stub od oblaka koji ih je vodio izgledao im je kao zastor iza kog se krije neka strahovita tajna. A Mojsije - ko je on? - pitali su se oni - i s kakvim ciljem nas je izveo iz Misira? Srca su im bila puna sumnje i nepoverenja, i drsko ga optužili da gladovanjem, žeđu i nedaćama hoće

da pomori i njih i njihovu decu da bi se domogao njihove imovine. U buri jarosti, besa i očajanja umalo ga nisu kamenovali.

U bolu i tuzi Mojsije zavapi Gospodu: "Šta ću činiti s ovim narodom?" Bilo mu je naređeno da uzme sa sobom starešine Izrailjeve i štap kojim je u Misiru činio čuda i da izade pred narod. Tada mu reče Gospod: "A ja ću stajati pred tobom onde na steni na Horivu; a ti udari u stenu i poteći će iz nje voda da pije iz nje narod." On poslušao učinivši tako, i voda poteče živim mlazom koji je bio dovoljan za čeli logor. Umesto da naredi Mojsiju da podizanjem svog štapa, kao nekad u Misiru, prizove neku strašnu kaznu na one što su prednjačili u tom neopravdanom gundanju, Gospod je u svojoj velikoj milosti učinio da taj štap bude oruđe njihovog osobođenja.

"Raskida stene u pustinji i poji ih kao iz velike bezdane; izvodi potoke iz kamena i vodi vodu rekama" (Psalam 78,15.16). Mojsije je udario po steni, ali je Sin Božji bio taj koji je, obavijen oblakom, stajao pored njega i On je izveo životvornu vodu iz kamena. Slavu Gospodnju videli su ne samo Mojsije i izrailjske starešine, nego i sav narod koji je na izvesnom odstojanju stajao. Da nije bilo oblaka, oni bi svi izginuli od stravičnog sjaja Onoga koji je bio u oblaku.

U svojoj žedi narod je kušao Boga govoreći: "Je li Gospod među nama ili nije? - Ako nas je Gospod doveo ovamo, zašto nam ne da i vode kao što nam je dao hleba?" Neverovanje ovako ispoljeno predstavljalo je zločin, i Mojsije se uplašio da ih zbog toga ne snađe Božja kazna. Zato je ona mesta nazvao Masa i Meriva što znači "kušanje" i "svada", da bi ih to podsećalo na njihov greh.

A tada im je zapretila nova opasnost. Zbog toga što su se bunili protiv Gospoda, On je dopustio da ih napadnu njihovi neprijatelji. Divlje i ratničko plemo Amalika, koje je živelo u onom kraju, podiže se na Izrailjce i pobi sve one koji su se umorni i iznemogli našli u pozadini. Znajući da većina njegovog naroda nije spremna za bitku, Mojsije naredi Isusu Navinu da iz pojedinih plemena prikupe jednu četu ratnika i da je sledećeg dana povede protiv neprijatelja, dok će on sam sa Božjim štapom u ruci stajati na jednoj uzvišici nedaleko od njih. Po tome rasporedu Isus Navin napade neprijatelja sledećeg dana, dok su Mojsije, Aron i Or stajali na jednom brežuljku sa koga se bitka mogla posmatrati. Mojsije se molio Bogu za pobedu Izrailjaca držeći ruke uzdignute k nebu i Božji štap u desnoj ruci. Kako se bitka rasplamsavala videlo se da su Izrailjci pobeđivali sve dok je Mojsije držao uzdignute ruke, a čim bi ih spustio, odmah je nadvladivao neprijatelj. Kad se Mojsije umorio, Aron i Or su mu poduprli ruke i tako ih držali sve do zalaska sunca, kada je neprijatelj bio nateran da se povuče.

Držeći ruke Mojsiju, Aron i Or su pokazali narodu da im je svima bila dužnost da ga podržavaju u njegovom teškom zadatku dok je imao da prima zapovesti od Gospoda i da ih prenosi njima. I Mojsijev stav bio je značajan, jer je pokazivao da je Bog sudbinu naroda uzeo u svoje ruke, dokle god su oni imali poverenje u Njega. On se borio za njih i savladivao njihove neprijatelje. Ali čim su se odvojili od Njega i pouzdali se u sopstvene snage, bili su slabiji čak i od onih koji nisu znali za Boga i neprijatelji su ih pobeđivali.

Kao što su Jevreji pobeđivali dok god je Mojsije držao ruke uzdignute prema nebu i za njih se molio Bogu, tako će i Božji Izrailj pobeđivati sve dok bude imao čvrstu veru u svog moćnog Pomagača. Ali božanska snaga ipak mora biti povezana sa ljudskim naporima. Mojsije nije verovao da će Bog pobediti neprijatelja ako Izrailj ostane neaktivan. Dok je veliki vođa vapio Gospodu, Isus Navin je sa svojim hrabrim borcima ulagao krajnje napore da bi savladao neprijatelje Izrailja koji su u isto vreme bili i Božji neprijatelji.

Pošto je Amalik bio savladan, Bog je naredio Mojsiju: "Zapiši to za spomen u knjigu i kaži Isusu neka pamti da ću sasvim istrebiti spomen Amalikov ispod neba." Neposredno pred svoju smrt, veliki vođa je svome narodu svečano naložio: "Opominji se šta ti je učinio Amalik na putu kad idaste iz Misira, kako te dočeka na putu i pobi na kraju sve umorne koji idahu za tobom, kad si bio sustao i iznemogao i ne boja se Boga... zatri spomen Amalikov pod nebom; ne zaboravi" (5. Mojsijeva 25,17-19). Gospod je o tom bezbožničkom narodu rekao još i ovo: "Što se ruka beše podigla na presto Gospodnji, Gospod će ratovati na Amalika od kolena do kolena."

Amalici nisu bili neupućeni u pogledu Božjeg karaktera i Njegove suverene vlasti, ali umesto da Ga se boje, rešili su da prkose Njegovoj sili. Oni su ismejavali čuda i znake koje je Bog preko Mojsija učinio pred Misircima i rugali se okolnim narodima koji su se toga plašili. Zaklinjali su se svojim bogovima da će uništiti Jevreje, tako da im nijedan ne umakne, i drsko su se hvalisali verujući da je izrailjski Bog nemoćan da bi se njima suprostavio. Izrailjci njima nisu učinili nikakvu nepravdu niti su ih na bilo koji način ugrožavali. Njihov napad ničim nije bio izazvan. Pokušaj da unište Božji narod bio je samo iskaljivanje mržnje i prkosa prema Bogu. Amalici su dugo bili grešnici čija se "ruka diže na svakoga" i njihovi zločini su vapili Bogu za osvetom, pa ipak ih je On u svojoj milosti još uvek pozivao da se pokaju; ali kada su se okomili na umorne, iznemogle i nezaštićene iz krajnjih redova Izrailja, tada su zapečatili sudbinu svoje nacije. Bog je naročito naklonjen najslabijima među svojom decom. Nijedan svirepi postupak u tlačenju slabih i

nezaštićenih ne ostaje na nebu nezapažen. Božja ruka se pruža kao štit nad svima koji Ga ljube i boje Ga se, i neka ljudi paze da ne udare na tu ruku, jer ona drži mač pravde.

Nedaleko od mesta gde su se Izrailjci ulogorili bio je zavičaj Jotora, tasta Mojsijevog. Saznavši za oslobođenje Jevreja, Jotor je sada krenuo da ih poseti i da odvede Mojsiju njegovu ženu i njegova dva sina. Veliki vođa je preko vesnika već bio obavešten o njihovom dolasku i veselo im je pošao u susret. Posle prvih pozdrava uveo ih je u svoj šator. On je svoju porodicu morao poslati natrag kad se na putu za Misir suočio sa opasnostima vezanim za oslobađanje Izrailja iz ropstva, ali je sad ponovo mogao veselo uživati u njihovom društvu. Ispričao je Jotoru sva čudesa koja je Bog učinio za svoj narod, a patrijarh se radovao i blagosiljao Gospoda, zatim je zajedno s Mojsijem i starešinama Izrailjevim učestvovao u prinošenju žrtve i održavanju svečanog praznika u spomen na Božje milosrđe.

Ostavši izvesno vreme u logoru, Jotor je ubrzo zapazio koliko veliki teret pritiskuje Mojsija. Održati red i mir u tolikom mnoštvu neobrazovanih i potpuno neukih ljudi bio je zaista težak zadatak. Mojsije je bio njihov priznati vođa i sudija, te je imao da rašava ne samo pitanja od opšteg narodnog značaja, već i da rasuđuje pojedinačne međusobne nesporazume i sukobe u narodu. On je to dopuštao, jer mu se na taj način pružala prilika da ih poučava i upućuje, što se vidi i iz njegovih reči: "Kazujem im naredbe Božje i zakone Njegovе." Ali mu Jotor stavi primedbu na to, rekavši: "Umorićeš se ti i narod koji je s tobom, jer je to teško za tebe; nećeš moći sam vršiti." Zatim je savetovao Mojsija da izabere ljude i postavi ih nad hiljadom, i druge nad stotinom, pedesetinom i desetinom i to "ljude poštene, koji se boje Boga, ljude pravedne, koji mrze na mito". Njihovo je bilo da sude u svim manje važnim stvarima, dok su teži i važniji slučajevi imali ipak da budu iznošeni pred Mojsija. "Ti budi pred Bogom za narod, i stvari njihove javljaj Bogu. I uči ih naredbama i zakonima Njegovim i pokazuj im put kojim će ići i šta će raditi." Taj savet je bio prihvaćen i doprineo je ne samo da Mojsiju bude lakše, nego i da se zavede savršeniji red u narodu.

Bog je mnogo cenio Mojsija i činio je čuda njegovom rukom; međutim, činjenica da je on bio izabran za učitelja drugima, nije ga navela na zaključak da njemu nisu potrebne nikakve poruke. Bogom izabrani vođa Izrailja lako je prihvatio predlog bogobojažljivog sveštenika madijanskog i usvojio njegov plan kao mudro razvrstavanje.

Iz Rafidima, narod je produžio svoj put idući za stubom od oblaka. Put ih je vodio preko bezvodnih dolina, strmih uspona i stenovitih klisura. Često su, prošavši preko pešćanih pustinja ugledali pred sobom krševite masive planina koje su se poput ogromnih barijera isprečile na samom njihovom putu, pa im se činilo da im je svako dalje kretanje onemogućeno. Ali kad su im se približili, ugledali su među brdima klanice i prolaze, a iza njih nove ravnice. Tako su sada morali proći jednom od tih dubokih klisura. Bio je to veličanstven i uzbudljiv prizor. Između stenovitih masiva koji su se sa obe strane dizali stotinama metara u vis kretala se kao reka povorka Izrailjaca i njihovih stada ovaca i goveda i gubila se u daljini dokle je oko dopiralo. A sada se pred njima u svečanoj veličanstvenosti uzdizao masiv Sinajskog vrha. Stub od oblaka se zadržao na samom njegovom vrhu, a narod je u podnožju razapeo svoje šatore. Tu je trebalo da se zadrži skoro godinu dana. Preko tog stuba od oblaka osiguravao im je božansku zaštitu i dok su oni spavali, na logor je tiho padao nebeski hleb.

Jutarnje rumenilo pozlatilo je tamne planinske grebene, a svetli sunčevi zraci prodreše u duboke klisure i okrepiše usamljene putnike kao zraci milosti sa Božjeg prestola. Na sve strane su se videle silne krševite stene koje u svojoj tajanstvenosti kao da svedoče o većitoj trajanju i veličanstvenosti. Pred tim prizorom ljude je obuzimalo osećanje svečanosti prirode i strahopoštovanja. Čovek je morao osetiti kako je slab i koliko je njegovo znanje malo u prisutnosti Onoga "koji je izmerio gore na merila i bregove na poteg" (Isaija 40,12). Tu su Izrailjci imali da prime najdivnije otkrivenje koje je Bog ikada dao ljudima. Tu je Gospod sakupio svoj narod da bi im svetost svojih zahteva utisnuo u dušu objavljujući im svoj sveti zakon sopstvenim glasom. U njihovom životu je moralo doći do velikog i korenitog preobražaja, jer je unižavajući uticaj dugogodišnjeg robovanja i druženja sa idolopoklonicima ostavio svoje obeležje na njihovom karakteru i navikama. Bog, pružajući im jasnu predstavu o samom sebi, nastojao da ih uzdigne na viši moralni stupanj.

IZRAILJ PRIMA ZAKON

(2. Mojsijeva 19 - 24)

Ubrzo pošto su se ulogorili pod Sinajom, Mojsije je bio pozvan da se popne na goru da bi se susreo sa Gospodom. Penjao se sam stenovitom i vrletnom stazom približavajući se oblaku koji je skrivao Božje prisustvo. Izrailj je tada bio doveden u prisični odnos sa Svevišnjim - da bi se i kao zajednica i kao nacija pripojio Bogu i svrstao pod Njegovu vladavinu. Božja poruka narodu glasila je:

"Videli ste šta sam učinio Misircima i kako sam vas kao na krilima orlovim nosio i doveo vas k sebi. A sada, ako dobro uzaslušate glas moj i usćuvate zavet moj, bićete moje blago mimo sve narode, premda je moja sva zemlja. I bićete mi carstvo svešteničko i narod svet."

Mojsije se vratio narodu i skupivši starešine izrailjske saopštio im je božansku poruku. Oni na to odgovoriše: "Što je god kazao Gospod, činićemo." Tako su stupili u svečani zavetni odnos sa Bogom i obavezali se da Ga prihvataju za svog gospodara, na osnovu čega su, u naročitom smislu, postali podanici Njegove vlasti.

Zatim se njihov vođa ponovno popeo na goru gde mu je Gospod rekao: "Evo, ja ću doći k tebi u gustom oblaku, da narod čuje kad ti stanem govoriti i da ti veruje do veka." Kad su usput nailazili na teškoće, bili su skloni da gundaju protiv Mojsija i Arona optužujući ih da su izveli izrailjski narod iz Misira samo zato da bi ga uništili. Gospod je, međutim, hteo da Mojsiju ukaže čast pred njima kako bi ubuduće imali poverenja u njega i slušali njegova uputstva.

Bog je hteo da prizor prilikom objavljivanja svog zakona učini veličanstvenim i duboko upečatljivim, da bi istakao uzvišenost njegovog karaktera i značaja. Narodu je trebalo živo i neizbrisivo predočiti istinu da sve što je u vezi sa služenjem Bogu mora biti primano sa najvećim strahopoštovanjem. Gospod je rekao Mojsiju: "Idi k narodu i osveštaj ih danas i sutra, i neka operu haljine svoje, i neka budu gotovi za treći dan, jer će u treći dan sići Gospod na goru Sinajsku pred svim narodom." U toku nastupajućih dana, sve vreme je trebalo posvetiti svečanoj pripremi za izlazak pred lice Božje. Nikakva nečistoća nije smela ostati ni na njihovom telu ni na odeći. A pošto im Mojsije ukaže na njihove grehe, morali su se poniziti u skrušenosti, postu i molitvi, da bi im srca mogla biti očišćena od svakog bezakonja.

Pripreme su bile izvršene upravo onako kako je bilo naređeno; i, pokoravajući se naknadno datom uputstvu, Mojsije je naredio da se postavi granica oko gore da na određeni prostor, koji se smatrao svetim, ne bi zakoračio ni čovek ni životinja. Ako bi se ko usudio da se dotakne gore bio bi odmah kažnjen smrću.

Kad su trećeg dana ujutru oči svega naroda bile uprte u goru, njen vrh je bio pokriven gustim oblakom, koji je postajao sve tamniji i gušći, i spuštao se sve dok cela gora nije bila obavijena mrakom i strahovitom tajanstvenošću. Tada se začuo glas trube koji je pozivao narod da izađe pred Gospoda, i Mojsije ih je doveo do samog podnožja gore. Iz guste tame počeo se savajati blistave munje praćene snažnom grmljavinom mnogobrojnih gromova čiji odjek su okolna brda činila još stravičnijim. "A gora se Sinajska sva dimljaše, jer side na nju Gospod u ognju; i dim se iz nje podizao kao dim iz peći i sva se gora tresala veoma." U očima sakupljenog mnoštva je izgled slave Gospodnje na vrhu planine bio kao proždričući oganj. "I truba sve jače trubljaše." Znaci Božje prisutnosti bili su tako strašni da se narod tresao od straha i padao na lice. Čak je i sam Mojsije uzviknuo: "Uplašio sam se i drhćem" (Jevrejima 12,21).

Zatim se grmljavina utišala. Truba se više nije čula, zemlja je bila mirna. Pre nego što se začuo Božji glas, nastupila je svečana tišina. Gospod je objavio svoj zakon govoreći iz guste tame koja Ga je obavijala, dok je stajao na gori okružen pratnjom anđela. Opisujući taj prizor, Mojsije kaže: "Gospod izađe sa Sinaja i pokaza im se sa Sira; a u desnici mu zakon ognjeni za njih. Doista ljubi narode; svi su sveti Njegovi u ruci tvojoj; i oni se slegoše k nogama tvojim da prime reči tvoje" (5. Mojsijeva 33,2-3).

Bog se otkrio ne samo kao strahovito veličanstvo sudije i zakonodavca, već i kao milosrdni zaštitnik svoga naroda. "Ja sam Gospod Bog tvoj koji sam te izveo iz zemlje misirske iz doma ropskoga." Onaj koji im je već bio poznat kao Vođa i Oslobodilac, koji ih izveo iz Misira, koji im je otvorio put kroz Crveno more i uništio faraona i njegovu vojsku i koji se pokazao nadmoćnijim od svih misirskih bogova - taj im je sada objavljivao svoj zakon.

Zakon objavljen tom prilikom nije isključivo dat samo za dobro Jevreja. Bog je njih počastvovao učinivši ih čuvarima i poštovateljima svoga zakona; međutim, davanje zakona je trebalo da bude svečano zaveštanje za celi svet. Propisi sadržani u Deset Božjih zapovesti odnose se na sve ljude, i svi treba da im se pokoravaju. Tih deset kratkih, ali sadržajnih i autoritativnih propisa obuhvataju dužnosti čoveka i prema Bogu i prema bližnjima, a svih deset se zasnivaju na velikim osnovnim načelima ljubavi: "Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom, i svom snagom svojom i svom misli svojom, i bližnjega svojega kao samoga sebe" (Luka 10,27; vidi tadode 5. Mojsijeva 6,4-5; 3. Mojsijeva 19,18). Načela sadržana u tih Deset zapovesti izložena su detaljno i data u takvom obliku da se mogu primeniti na svakog čoveka u svim životnim okolnostima i u svim prilikama.

"Nemoj imati drugih bogova osim mene."

Večni, živi i nedokučivi Bog, koji nema ni početka ni kraja, koji nije neko stvoreno biće, jedini je Izvor života i Tvorac svega stvorenog. Onaj koji sve održava, - i samo Njemu se treba klanjati i obožavati Ga. Ljudima je zabranjeno da bilo kome ili bilo čemu drugom daju prvo mesto u svojoj naklonosti ili službi. Ako cenimo i

volimo bilo šta drugo što na neki način vodi smanjivanju naše ljubavi prema Bogu ili ide na uštrb službe koju Mu dugujemo, tada već od toga stvaramo sebi drugog boga.

"Ne gradi sebi rezani lik niti bilo kakvu sliku od onoga što je gore na nebesima ili dole na zemlji, ili u vodama ispod zemlje. Ne klanjaj im se niti im služi."

Po drugoj zapovesti zabranjeno je klanjanje čak i pravom Bogu posredstvom slika i likova. Mnogi neznabožački narodi su tvrdili da su njihove slike samo predstave i simboli preko kojih se božanstvu daje poštovanje, ali Bog je izjavio da takvo obožavanje predstavlja greh. Već sam pokušaj da se Večiti predstavi opipljivim materijalnim predmetima unižava čovekovu predstavu o Bogu. Odvratan na takav način od neuporedivog Božjeg savršenstva, um se više usmerava na tvar nego na Tvorca. I ukoliko su čovekove predstave o Bogu niže, utoliko se i on sam unižava.

"Jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj."

Prisni i sveti odnos Boga prema Njegovom narodu, predstavljen je simbolom bračne veze. Pošto je idolopoklonstvo u stvari duhovna preljuba, Božje nezadovoljstvo i negodovanje protiv toga podesno je prikazano kao revnovanje ili ljubomora.

"Koji pohodim grehe otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga koljena, onih koji mrze na mene." Neizbežno je da deca ispaštaju i trpe posledice prestupa svojih roditelja, ali deca neće biti kažnjena za grehe otačke osim ako i sama učestvuju u njima. Međutim, obično je slučaj da deca idu stazom svojih roditelja. Sinovi postaju saučesnici u gresima svojih očeva i po zakonu nasleđa, i samim tim što se ugledaju na njih. Rđave sklonosti, izopačen apetiti, propao moral, kao i telesne bolesti i izopačenosti, prenose se kao nasleđe od oca na sina, do trećega i do četvrtoga kolena. Ova strašna istina treba da ima snažan uticaj na ljude da bi ih odvratila od grešnog života.

"A milost pokazujem i hiljaditom kolenu onih koji me vole i drže se mojih zapovesti." Dok zabranjuju klanjanje lažnim bogovima, druga zapovest sadrži nalog i poziv ljudima da služe pravom Bogu. Onima koji se verno pridržavaju svojih dužnosti, tu se obećava milost, i to ne samo do trećeg i do četvrtog kolena, kao gnev kojim se pretilo onima koji mrze Boga, već do hiljaditog kolena.

"Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svojega, jer neće pred Gospodom biti prav ko uzme ime njegove uzalud."

Ova zapovest ne samo da zabranjuje krivokletstvo i obične psovke, već zabranjuje pominjanje Božjeg imena na lakomislen i bezbrižan način, ne uzimajući u obzir duboko značenje te reči koju treba izgovarati s najdubljim strahopoštovanjem. Lakomisleno spominjanje Božje ime u običnom razgovoru, pozivajući se na Njega u beznačajnim stvarima i često izgovarajući Njegovo ime ne misleći uopšte o tome, mi Ga obeščašćujemo. "Ime je Njegovo sveto" (Psalam 111,9). Svako treba da misli o Njegovom veličanstvu, čistoti i svetosti kako bi mu se u srce utisnuo pojam o uzvišenosti Njegovog karaktera, a Njegovo sveto ime treba izovarati sa strahopoštovanjem i dostojanstvom.

"Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi i svršuj sve poslove svoje, a sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu; tada nemoj raditi nijednoga posla, ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živinče tvoje, ni stranac koji je među vratima tvojim. Jer, je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima, a u sedmi dan počinu; zato je blagoslovio Gospod sedmi dan i posvetio ga."

Dan od odmora nije uveden kao nešto novo, već kao dan od odmora koji je bio ustanovljen još prilikom stvaranja sveta. Njega se treba sećati i treba ga praznovati kao uspomenu na Tvorčevu delo stvaranja. Ukazujući na Gospoda kao na Svoritelja neba i zemlje, on ističe upravo ono po čemu se pravi Bog razlikuje od svih lažnih bogova. Svi koji praznuju sedmi dan ističu time činjenicu da služe Gospodu. Tako je dan od odmora znak vernosti ljudske prema Bogu dokle god na zemlji bude bilo koga da mu služi. Četvrta zapovest je jedina između svih deset u kojoj se spominje i ime i zvanje Zakonodavca. Ona je jedina koje kazuje čijim autoritetom je zakon dat. Prema tome, ona je pečat Božji kojim je zakon zapečaćen kao očevitim znakom svoje autentičnosti i obaveznosti.

Bog je ljudima dao šest dana određenih za rad, i On traži da oni sve svoje poslove obavljaju tokom tih šest radnih dana. Tokom dana od odmora dozvoljena su samo dela milosrđa i ono što se ne može odložiti za neki drugi dan; za bolesne i one koji pate mora se u svako doba voditi briga, ali nepotreban rad treba strogo izbegavati. Međutim, ovde nije kraj postavljanju zabrana. "Ni govoreći reči", kaže prorok. Sve one koji sedmog dana raspravljaju o poslovima, ili za njih prave planove, Gospod smatra kao da su stvarno učestvovali u obavljanju tih poslovnih poduhvata. Da bismo dan od odmora zaista držali svetim, čak ni svojim mislima ne bismo smeli dopustiti da se tog dana zadržavaju na zemaljskim stvarima. A ta zapovest se odnosi i na sve one koji se nalaze "među vratima" našim. Ukućani i stanari treba da ostave na stranu sve svoje ovozemaljske poslove u

toku svetih časova. Svi treba da se pridruže slavljenju Gospoda prisustvujući bogoslužjenju na taj sveti dan.

"Poštuj svog oca i svoju majku da ti se pro duže dani na zemlji koju ti daje Gospod, tvoj Bog."

Roditelji imaju pravo na ljubav i poštovanje kakvo se ne duguje nikome više. Sam Bog, koji ih je učinio odgovornim za duše poverene njihovoj brizi, odredio je da roditelji u prvim godinama dečjeg života budu pred decom Njegovi predstavnici. I svaki onaj ko odbacuje zakoniti autoritet roditelja, odbacuje autoritet Boga. Peta zapovest traži od dece ne samo da roditeljima ukazuju ljubav i nežnost, već i da im olakšavaju svakodnevne brige, da čuvaju njihov ugled, i da im u starosti pruže potporu i utehu. Ta zapovest zahteva da se poštuju i služitelji zajednice i organi vlasti, i svi kojima je Bog dao autoritet.

"Ovo je", kaže apostol, "prva zapovest s obećanjem" (Efescima 6,2). Za Izrailjce, koji su očekivali da uskoro uđu u Hanan, ona je predstavljala garanciju poslušnosti, dugog života u toj dobroj zemlji; ali ona ima jedno šire značenje, odnosi se na savkoliki Božji Izrailj, i obećava večni život na zemlji oslobođenoj kletve grehovne.

"Ne poćini zloćin ubistva."

Svaki nepravedni postupak koji doprinosi skraćivanju života, duh mržnje i osvete, ili popuštanje nekoj strasti koja nas navodi na nepravedne postupke prema drugima ili u nama izaziva samo želju da im naudimo, "jer koji mrzi na brata svojega, krvnik je ljudski"; sebićnu nemarnost u potpomaganju siromašnih i onih koji pate; svako puštanje sebi na volju, nepotrebno lišavanje ili preteran rad koji bi bio štetan po zdravlje - sve je to, u većim ili manjem stepenu, prestup šeste zapovesti.

"Ne učini preljubu."

Ova zapovest zabranjuje ne samo prljava dela, već i nemoralne misli i želje i bilo kakvu naviku koja bi ih podsticala. Čistota se traži ne samo u spoljašnjem životu nego i u tajnim namerama i pobudama srca. I sam Hristos, koji je učio koliko su obaveze Božjeg zakona dalekosežne, kaže da misao i pogled mogu isto tako biti grešni kao nedozvoljena dela.

"Ne ukradi."

Ova zabrana obuhvata kako javne tako i tajne grehe. Osmu zapovest osuđuje otmicu ljudi i trgovinu robljem, i zabranjuje osvajaćke ratove. Ona osuđuje provala i razbojništva. Ona zahteva najstrože poštenje u najsitnijim pojedinostima svih životnih događaja. Ona zabranjuje preteranu zaradu u trgovini, zahteva da se pošteno plaćaju sva opravdana potraživanja i zarade, i proglašuje da se u nebeskim knjigama svaki pokušaj da se čovek koristi neznanjem, slabošću ili nesrećom drugih beleži kao prevara.

"Ne svedoći lažno protiv svog blišnjeg."

Ovde se misli na svaku lažnu reć, na svaki pokušaj ili nameru da se bližnji prevari. U samoj nameri da se čovek prevari nalazi se laž. Lagati se može isto tako mićom oka, pokretom ruke ili izrazom lica, kao i rećima. Svako namerno preterivanje, svaki nagoveštaj ili uvijanje koje je sračunato da izazove pogrešan ili preteran utisak, pa čak i izlaganje činjenica na takav način da se slušalac zavede, predstavlja laž. Ova zapovest zabranjuje svaki pokušaj da se ugledu blišnjega naškodi netaćnim prikazivanjem, zlim nagaćanjem, opaćanjem ili prenošenjem glasnica. Čak i namernim skrivanjem istine, kojim možemo da oštetimo druge, činimo prestup devete zapovesti.

"Ne poćeli kuću svog blišnjeg. Ne po - Źe li Źenu svog blišnjeg, ni njegovog roba, ni njegovu robinju, ni njegovog bika, ni nje - govog magarca, niti išta što pripada tvom blišnjem."

Zabranjujuć sebićne Źelje koje predstavljaju izvor svih grešnih postupaka, deseta zapovest udara u sam koren svih greha. Ko se, pokoravajuć se zakonu BoŹjem, uzdrŹava da čak i ne poćeli ništa što pripada drugom, neće nikada biti naveden da učini neko zlo delo prema svojim blišnjima.

Tako su deset svetih propisa Zakona BoŹjeg bili izgovoreni usred grmljavine, plamena i čudesnog ispoljavanja sile i velićanstva velikog Zakonodavca. Bog je objavljivanje svoga zakona praprotio ispoljavanjem svoje moći i slave, da Njegov narod ne bi nikad zaboravio taj prizor i da bi uvek bio ispunjen dubokim poštovanjem prema Zakonodavcu kao Tvorcu neba i zemlje. Hteo je isto tako da svim ljudima pokaŹe svetost, znaćaj i većitu trajnost svoga zakona.

Izrailjski narod je bio potpuno savlaćan strahom. Duboko upećatljiva sila glasa BoŹjeg kao da je prevazišla ono što su njihova uzdrhtala srca mogla da podnesu. Kać im je zakon bio izloćen kao BoŹje veliko merilo pravednosti, oni su kao nikad do tada shvatili svu odvratnost greha i sopstvenu grešnost u očima svetog Boga. U strahu i dubokom poštovanju uzmakli su se od gore i stali izdaleka. Zatim zavapiše Mojsiju: "Govori nam ti i slušaćemo, a neka nam ne govori Gospod da ne pomremo." Njihov voda im je odgovorio: "Ne bojte se jer Bog doće da vas iskuća i da vam pred očima bude strah Njegov, da ne biste grešili." Ali narod ipak ostade na izvesnom

odstojanju i sa strahom netremice posmatraše prizor dok "Mojsije pristupi mraku u kojem beće Bog".

Ropstvom i neznaboštvom zaslepljen i uniŹen, narod nije bio pripremljen da u potpunosti i pravilno shvati dalekoseŹna načela Deset BoŹjih zapovesti. Da bi se obaveznost ovih zapovesti bolje razumela i da bi se one primenjivale, dati su i drugi propisi koji su jasnije prikazali njihovu primenu. Ti propisi nazvani su zakonima zbog toga što su sastavljeni u bezgranićnoj mudrosti i pravednosti, i što su prema njima sudiće imale da sude. Za razliku od deset zapovesti, njih je primio samo Mojsije i on je imao zadatak da ih prenese narodu.

Prvi od tih zakona odnosio se na sluge. U stara vremena su prestupnici ponekad bili osućivani od sudića da budu proćati kao roblje. U mnogim slućajevima su poverioci proćavali svoje dućnike, a siromaštvo je često nagonilo ljude da proćaju sami sebe ili svoju decu. Mećutim, Jevrejin nije smeo ni u kom slućaju da bude proćat kao rob. Njegov rok slućbe bio je ogranićen najviše na šest godina; sedme godine morao je biti pušćen na slobodu. Otmica ljudi (kidnapovanje), namerna ubistva i protivljenje roćiteljskom autoritetu bili su kaćnjavani smrću. DrŹanje robova koji nisu bili izrailjskog porekla bilo je dozvoljeno, ali su njihova lićnost i njihov Źivot bili strogo zašćićeni. Ubijanje roba bilo kaćnjivo, a povreda koju bi mu naneo njegov gospodar, makar da je u pitanju bio i samo jedan zub, davala mu je pravo na slobodu.

Izrailjci su do nedavno i sami bili sluge, i sad kad su oni mogli da drŹe sluge, morali su se čuvati da ne ispoljavaju duh svireposti i iznućivanja, od čega su i sami toliko patili pod vlašću svojih nadzornika u Misiru. Sećanje na sopstveno gorko robovanje trebalo je da ih učini spremnima da se stave u poloŹaj sluge, da budu ljubazni i saosećajni, i da sa drugima postupaju onako kako bi Źeleli da se s njima postupaju.

Naroćitu paŹnju je trebalo pokloniti zašćiti udovica i siroćandi, i čuvanju njihovih prava, te su bili propisani neŹni obziri prema njihovom bespomoćnom stanju. "Ako li koju ucveliš u čemu god", kaže Gospod, "i poviće k meni, pobiću vas maćem pa će vaše Źene biti udovice i vaša deća siroćad." Ni stranci koji bi se pripojili Izrailju nisu smeli biti zlostavljani ni cveljeni. "Došljake ne cveli, jer vi znate kakva je duša došljaku, jer ste bili došljaci u zemlji misirskoj."

Bilo je zabranjeno uzimati kamate od siromaha. Ako bi nekom siromahu bila uzeta haljina ili pokrivać kao zalog, to se moralo vratiti isti dan pre zalaska sunca. Ko se ogrešio kraćom, morao je vratiti dvostruko. Bilo je naredeno da se poštuju sudiće i vlastodršci, a sudiće su bile upozorene da ne izvrću pravdu prihvatajuć laŹne dokaze i da ne primaju mito. Zabranjeno je bilo lažno optuŹivanje i klevećta, a propisano je prijatljivo drŹanje čak i prema neprijatelju.

Narod je još jednom bio opomenut na svetu obavezu u pogledu dana od odmora. Bili su odrećeni i godišnji praznici o kojima su svi mućkarci imali da se skupe pred Bogom, da Mu prinesu Źrtve zahvalnosti i prve plodove Njegovog obilja. Cilj svih tih propisa bio je objašnjien. Oni nisu bili nametnuti samo zato što je tako hteo Onaj koji je imao vrhovnu vlast, već je sve bilo dano za dobro Izrailja. Gospod je rekao: "Bićete mi sveti ljudi" - dostojni da budete priznati od svetog Boga.

Ove zakone je Mojsije morao zapisati, i zajedno sa ploćama deset zapovesti, za čije objašnjienje su i bili dati, briŹljivo čuvati kao osnovni zakon nacije i kao uslov pod kojim će BoŹja obećanja data Izrailju biti ispunjena.

Tada im je Bog uputio poruku: "Evo, ja šaljem anćela svojega pred tobom da te čuva na putu i da te odvede na mesto koje sam ti pripremio. Čuvaj ga se i slućaj ga, nemoj da ga rasrđiš, jer vam neće oprostiti greha, jer je moje ime u njemu. Nego ako ga dobro uzaslućas i ustvoriš sve što kaćem, ja ću biti neprijatelj tvojim nerijateljima i protivnik tvojim protivnicima." U toku svekolikog putovanja i lutanja Izrailja, Hristos je, u stubu oblaka ili ognja, bio njihov voda. I dok su postojali simboli koji su ukazivali na Spasitelja čiji je dolazak trebalo očekivati u budućnosti, Spasitelj je takoće bio prisutan meću njima. On je Mojsiju davao naredbe za narod i On je bio poslat pred njima kao jedinii izvor blagoslova.

Kać je sišao s gore, "Mojsije kaza narodu sve reći Gospodnje i sve zakone i odgovori narod jednim glasom i rekoše: Činićemo sve što je rekao Gospod." Taj zavet, zajedno sa rećima Gospodnjim koje su ih obavezivale da datu obavezu ispune, Mojsije je zapisao u jednu knjigu.

Zatim je usledilo potvrćivanje zaveta. U podnoŹju gore podignut je oltar i pored njega dvanaest stubova "za dvanaest plemena Izrailjevih", kao svedoćanstvo da je zavet prihvaćen. A tada su izabrani mladićii prineli Źrtvu.

Pošto je poprskao oltar krvlju zaklanih Źrtava, Mojsije "uze knjigu zavjetnu i proćita narodu". Tako su uslovi zaveta bili svećano ponovljeni i svakom je bilo dato na volju da ih prihvati ili odbije. Oni su prvo obećali da će slućati glas BoŹji. Mećutim, u mećuvremenu su čuli objavljivanje Njegovog zakona, i osnovna načela toga zakona bila su im u pojedinostima objašnjiena da bi mogli znati šta sve ovaj zavet obuhvata. I tada je narod još jednom jednoglasno odgovorio: "Što je god rekao Gospod činićemo i slućaćemo." Jer kad Mojsije

izgovori sve zapovesti po zakonu svomu narodu, onda uze krvi jarčije i teleće... te pokropi i knjigu i sav narod govoreći: Ovo je krv zaveta koji Bog načini s vama" (Jevrejima 9,12.20).

Tada je trebalo izvršiti pripreme za konačno uspostavljanje izabranog naroda i njegovo potpuno potčinjavanje Bogu kao svome caru. Mojsiju je bilo naređeno: "Izadi gore ka Gospodu, ti i Aron i Nadav i Avijud i sedamdeset starih Izrailjevih, i poklonite se iz daleka. I Mojsije neka sam prustupi ka Gospodu a oni neka ne pristupe." Dok se narod molio Bogu u podnožju, ovi izabrani ljudi su bili pozvani da se popnu na goru. Ta sedamdesetorica su imala da potpomažu Mojsiju u upravljanju izrailjskim narodom, pa ih je Bog obdario svojim Duhom i ukazao im čast da vide Njegovu silu i veličinu. "I videše Boga Izrailjeva i pod nogama njegovim kao delo od kamena safira i kao nebo kad je vedro." Oni nisu ugledali Boga, ali su videli slavu Njegovog prisustva. Ranije oni ne bi mogli da podnesu takav prizor, ali ih je ispoljavanje Božje moći ispunilo strahopoštovanjem i dovelo do pokajanja; oni su duboko razmišljali o Njegovoj slavi, čistoti i milosti, sve dok se nisu sasvim približili Onome koji je bio predmet njihovih razmišljanja.

Mojsije i Isus Navin "koji ga služaše" bili su pozvani da zajedno izadu pred Gospoda. I pošto su za izvesno vreme morali da budu odsutni, Mojsije je odredio Arona i Ora da, zajedno sa starešinama, rade umesto njega. "I otide Mojsije na goru i oblak pokri goru. I beše slava Gospodnja na gori Sinajskoj." Kao znak naročito Božjeg prisustva oblak je u toku šest dana pokriva goru; ali im se Gospod za to vreme za to vreme nije otkrio ni saopštio svoju volju. Za to vreme je Mojsije istrajno čekao da bude pozvan na prisustvo Najvišega. Njemu je bilo naređeno: "Popni se k meni na goru i ostani ovde", te je, i pored toga što su njegovo strpljenje i poslušnost bili stavljeni na probu, ipak istrajao i nije napustio svoje mesto. To vreme čekanja bilo je za njega vreme pripreme i temeljnog samoispitivanja. Čak ni za povlašćeni sluga Božji nije mogao odmah pristupiti Bogu i izdržati ispoljavanje Njegove slave. Trebalo mu je šest dana da se posveti Bogu odajući se tihoj molitvi i ispitujući svoje srce pre nego što je mogao biti pripremljen da neposredno opšti sa svojim Tvorcem.

Sedmog dana je Mojsije pozvan da ude u oblak, a taj dan je bio dan od odmora. Gusti oblak otvorio se pred očima svega naroda izrailjskog, a Božja slava zablistala kao živi oganj. "I Mojsije ude usred oblaka i pope se na goru; i osta Mojsije na gori četrdeset dana i četrdeset noći." U četrdesetodnevni boravak na gori nisu uključeni i šest dana pripreme. Za tih šest dana sa Mojsijem je bio i Isus Navin i oni su zajedno jeli manju i pili iz potoka koji iz gore izvire. Ali Isus Navin ne ude sa Mojsijem u oblak. On je ostao napolju i dalje čekajući Mojsija da se vrati, i za to vreme je svakog dana uzimao hranu i vodu, dok je Mojsije postio svih četrdeset dana.

Dok se bavio na gori, Mojsije je primio uputstvo za izgradnju svetinje u kojoj je Božje prisustvo trebalo da se otkrije na osobit način. "I neka mi načine svetinu da među njima nastavam" (2. Mojsijeva 25,8), glasila je Božja naredba. Bila su data uputstva da se odamah sagrađi šator od sastanka za bogoslužjenje.

Od tada je narod imao da bude počastvovan stalnim pristupstvom svoga Cara. "I nastaniću se među sinovima Izrailjevim, i biću im Bog... I šator od sastanaka posvetiće se slavom mojom" (2. Mojsijeva 29,45-49), glasilo je uveravanje dato Mojsiju. Kao simbol Božjeg autoriteta i oličenje Njegove volje, Mojsiju je bio predan prepis zapovesti ispisan Božjim prstom na kamenim pločama (5. Mojsijeva 9,10; 2. Mojsijeva 32,15.16), da bi se u svetom kovčegu zaveta čuvala u svetinji koja je imala da predstavlja vidljivo središte nacionalnog bogoslužjenja.

Izrailjci su od plemena robova bili uzdignuti iznad svih drugih da Caru nad carevima budu naročito "blago mimo sve narode". Po Božjem providenju oni su bili izdvojeni od sveta da bi im se moglo dati sveto poverenje. Bog ih je učinio čuvarima svoga zakona, i nameravao je da se preko njih sačuva među ljudima znanje o Njemu. Tako je trebalo da svetu, obavijenom u tamu i mrak, zasija nebeska svetlost i da se začuje glas koji će sve narode pozvati da se okane svojih idola i da služe Bogu živome. Da su Izrailjci ostali verni i opravdali sveto poverenje koje im je bilo dato, postali bi velika sila u svetu. Bog bi bio njihov zaštitnik i odbrana, i uzdigao bi ih iznad svih ostalih naroda. Preko njih bi se svetu otkrivala Njegova svetlost i istina, i oni bi, pod Njegovom mudrom i svetom upravom, predstavljali očevidan primer koliko je služenje Bogu uzvišenije od svakog oblika idolopoklonstva.

IDOLOPOKLONSTVO NA SINAJU

(2. Mojsijeva 32-34)

Vreme Mojsijeve odsutnosti bilo je za Izrailj vreme čekanja i neizvesnosti. Narod je znao da je on sa Isusom Navinom otišao na goru i ušao u gusti oblak koji je, kako se iz doline u podnožju moglo videti, obavijao vrh planine i iz kojeg je s vremena na vreme blesnuo znak božanskog prisustva. Oni su željno očekivali njegov povratak. Navikli još dok su bili u Misiru da božanstva predstavljaju vidljivim stvarima, bilo im je teško da veruju u neko nevidljivo biće, pa su

oslonac za svoju veru nalazili u Mojsiju. Ali tada im je on bio oduzet. Prolazili su dani i sedmice, a on se nije vraćao. Iako se oblak još uvek mogao videti, mnogima se u logoru činilo da ih je njihov vođa zauvek napustio, ili da ga je progutala uništavajuća vatra.

U tom periodu čekanja imali su vremena da razmišljaju o upravo objavljenom Božjem zakonu i da pripremaju svoja srca za prijem novih otkrivenja koja su im mogla biti pružena. Za takvo delo im nije preostalo suviše vremena; i da su u nastojanju da jasnije shvate Božje zagteve ponizili svoja srca pred Njim, bili bi sačuvani od iskušenja. Ali oni nisu postupili tako, te uskoro postadoše bezbrižni, nepažljivi i skloni bezakonju. To je naročito bio slučaj sa "svetinom" - masom onih koji su im se pripojili pri izlasku iz Misira i izmešali s njima. Oni su bili nestrpljivi i nisu mogli sačekati da uđu u obećanu zemlju, u zemlju u kojoj je teklo mleko i med. Međutim, ta dobra zemlja bila im je obećana samo pod uslovom poslušnosti, a to su oni izgubili iz vida. Neki su predlagali da se vrate u Misir, ali bilo da se ide natrag u Misir, ili da se produži za Hanan, većina naroda je bila odlučila da se na Mojsija više ne čeka.

Osećajući se bespomoćni u odsutnosti svoga vođe, oni se vratiliše svome starom sujeverju. "Svetina" opet prva postade nestrpljiva i stade negodovati; ti što su se pripojili Izrailju i pomešali s njim, predvodili su u otpadništvu koje je usledilo. Među predmetima i životinjama koje su Misirci smatrali kao simbole božanstva bili su i vo i tele; i na predlog onih koji su u Misiru bili naviknuti na takav oblik idolopoklonstva, načiniše jedno tele i počeo da mu se klanja. Narod je želeo da ima neku vidljivu predstavu Boga koji će ići pred njima umesto Mojsija. Bog nije dao nikakvu svoju sliku i zabranio je svaku materijalnu predstavu koja bi služila u tom cilju. Velika i uzbudljiva čuda učinjena u Misuru i na Crvenom moru imala su da ojačaju i učvrste njihovu veru u Njega kao nevidljivog i svemoćnog Pomagača Izrailjaca - jednog istinitog Boga. I njihova želja za nekim vidljivim ispoljavanjem Njegove prisutnosti bila je zadovoljena pojavom stuba od oblaka i ognja koji je vodio narod, i u ispoljavanju Njegove slave na gori Sinajskoj. Međutim, dok je oblak Božjeg prisustva još uvek bio pred njima, oni se u svom srcu vratiliše misirskom idolopoklonstvu i slavu istinitog i nevidljivog Boga predstaviše likom jednog vola.

Za vreme Mojsijeve odsutnosti sudijski autoritet je bio poveren Aronu, i oko njegovog šatora skupi se ogromna masa sa odlučnim zahtevom: "Hajde načini nam bogove koji će ići pred nama, jer tome Mojsiju koji nas izvede iz zemlje misirske ne znamo šta bi."

Govorili su da oblak koji ih je do tada vodio, sada stalno i nepomično miruje na gori i da ih dalje neće voditi. Oni su, prema tome, umesto njega morali da načine jedan lik; i ako se, kao što je već bilo predloženo, odluče da se vrate u Misir, onda su očekivali da će kod Misiraca naići na odobravanje ako pred sobom budu nosili taj lik, priznajući ga kao svog boga.

Ova teška kriza zahtevala je čoveka čvrstog, odlučnog i nepokolebljivog, čoveka koji čast pred Bogom ceni više nego odobravanje javnog mnjenja, ličnu bezbednost pa čak i sam život. Ali tadašnji vođa Izrailja nije imao te osobine. Aron se pokazao slab pred narodom. Njegova kolebljivost i bojažljivost u tom kritičnom trenutku učinila ih je samo još odlučnijima. Nered se povećavao. Izgledalo je da je narodom sasvim ovladala slepa i potpuna izbezumljenost. Bilo je i takvih koji su ostali verni svome zavetu s Bogom, ali je glavnina naroda uzela učešća u otpadništvu. Ti malobrojni koji su se usudili da pravljenje predložene lika proglase idolopoklonstvom bili su svirepo zlostavljani, i u nastaloj pometnji i uzbudenju konačno izgubili život.

Umesto da plemenito istraje u odbrani Božje časti, Aron je plašeći se za sopstvenu bezbednost popustio navaljivanju naroda. Prvo je naredio da se u narodu pakupe sve zlatne oboce (minđuše) i da se donesu pred njega, nadajući se da će ih gordost naterati da odustanu od takve žrtve. Ali oni dragovoljno dadoše svoje ukrase, te on od toga načini zlatno tele, imitirajući misirska božanstva. Narod povika jednoglasno: "Ovo su bogovi tvoji, Izrailju, koji te izvedoše iz zemlje misirske." Aron je ravnodušno trpeo to vređanje Boga. On je učinio i nešto više od toga. Kad je video sa kakvim zadovoljstvom je tele primljeno, podigao je pred njim oltar i naredio da se objavi: "Sutra je praznik Gospodnji." Ta vest je posredstvom trube, od grupe do grupe, prenesena po celom logoru. "I sutra dan ustaviš rano prineseš žrtve paljenice i žrtve zahvalne, i poseda narod te jedge i piše; i posle ustaše da se igraju". I pod izgovorom da drže "praznik Gospodnji" oni su se odavali žderanju i razvratnom naslađivanju.

Kako često i danas nailazimo na ljubav prema zadovoljstvima, maskiranu spoljnim "obličjem pobožnosti". Vera koja dozvoljava ljudima da se, vrešći verske obrede, odaju sebičnosti i čulnim zadovoljstvima i danas je masama isto tako mila kao i u doba Izrailja. A još uvek ima popustljivih "Arona" koji u zajednici zauzimaju odgovorne položaje, a u isto vreme popuštaju željama neobraćenih i na taj način ih podržavaju u grehu.

Prošlo je svega nekoliko dana od kako su Jevreji učinili svečani zavet s Bogom i obavezali se da će slušati Njegov glas. Tada su drhteći stajali pred gorom i slušali Božje reči: "Nemoj imati drugih bogova uza me." Još uvek je pred očima skupa lebdela Božja slava

iznad Sinajске gore, ali se oni odvrtiše od nje i zatražiše druge bogove. "Načiniše tele kod Horiva i klanjahu se kipu. Menjahu slavu svoju na priliku vola koji jede travu." (Psalam 106,19,20). Veću nezahvalnost i drskiju uvredu nisu mogli naneti Onome koji im se otkrio kao nežni Otac i svemoćni Car.

Mojsije je na gori bio upozoren na otpadništvo naroda u logoru i dobio je naređenje da se odmah vrati. "Idi, sidi, jer se narod tvoj pokvari, koji si izveo iz zemlje misirske. Brzo zadoše s puta koji sam im zapovedio, načiniše sebi tele liveno i pokloniše mu se i prinesoše mu žrtvu." Bog je mogao celom tom pokretu učiniti kraj već u samom početku, ali je dozvolio da se on razvije do tog stepena kako bi svojim kažnjavanjem izdaje i otpadništva mogao svima pružiti pouku.

Božji zavet sa Njegovim narodom bio je poništen i On je rekao Mojsiju: "I sada pusti me da se raspali gnev moj na njih i da ih istrebim; ali od tebe ću učiniti narod veliki." Izraljski narod a naročito "svetina" - oni što su im se pridružili i pomešali s njima, stalno su bili skloni da se bune protiv Boga. Oni su gundali i protiv svog vođe i zadavali mu bol svojim neverstvom i tvrdoglavošću, i njih takve dovesti u zemlju obećanja bio bi vrlo težak i izvanredno naporan zadatak. Svojim grehom oni su već bili prekoračili granicu Božje milosti, i pravda je zahtevala da budu uništeni. Zato je Bog odlučio da ih uništi i da od Mojsija stvori bolji narod.

"Pusti me da se raspali gnev moj na njih i da ih istrebim", glasile su Božje reči. A kad je Bog naumio da ih uništi, ko bi se mogao zauzeti za njih? Koliko ih ima koji bi grešnike jednostavno prepustili njihovoj sudbini! Koliko ih ima koji tešku sudbinu napora, tereta i samopožrtvovanja, za koje je uzvrćena samo nezahvalnost i protivljenje, ne bi radosna srca zamenili uglednim i lakšim položajem, kad je i sam Bog ponudio oslobađanje?

Ali je Mojsije uočio da ima nade za spasenje iako je izgledalo da osim razočaranja i gneva nema ništa drugo. Božje reči: "I sada pusti me", shvatio je da Bog ne samo što mu ne zabranjuje da se za narod zauzme već da ga na to i hrabri; one su predstavljale nagoveštaj da Izrailjce može spasiti samo njegova (Mojsijeva) molitva, i da će Bog poštediti svoj narod ako se neko za njega bude molio. "A Mojsije se zamoli Gospodu Bogu svojem i reče: Zašto se Gospode raspaljuje gnev na narod Tvoj, koji si izveo iz zemlje misirske silom velikom i rukom krepkom?"

Bog je jasno stavio do znanja da On ovakve više ne priznaje za svoj narod. Govoreći Mojsiju o njima, On je naglasio: "Tvoj narod koji si izveo iz zemlje Misirske." Međutim, Mojsije se smerno odrekao prava na vođstvo Izrailja. Oni nisu bili njegovi nego Božji - "narod Tvoj koji si izveo iz zemlje misirske silom velikom i rukom krepkom." "Zašto", naglasio je Mojsije, "da govore Misirci i reku: Na zlo ih izvede da ih pobije po planinama i da ih istrebi sa zemlje."

Za nekoliko meseci od kada su Izrailjci izašli iz Misira, vest o njihovom čudesnom oslobođenju bila se porširala među sve okolne narode. Sve neznabožce obuze strah i užasne slutnje. A ako bi Izrailjci sada bili uništeni, njihovi neprijatelji bi likovali a Bog bi bio obeščašćen. Misirci bi tvrdili da su bili u pravu kad su govorili da ih On ne vodi u pustinju da Mu prinesu žrtvu, već da budu žrtvovani. Oni ne bi mislili na grehe Izrailjaca; uništavanje naroda kome je do tada tako očevidno ukazivao čast, moralo bi škoditi ugledu Njegovog imena. Kako velika odgovornost počiva na onome koga je Bog počastvovao da Njegovo ime učine slavom na zemlji! Sa kolikom obazrivošću oni treba da se čuvaju od svakog greha, da ne bi izazvali Njegove kazne i da ne bi dozvolili da se Njegovo ime sramoti pred nevernima!

Kad se Mojsije u svojoj molitvi zalagao za Izrailjce, njegove bojažljivosti je nestalo u dubokom interesovanju i ljubavi za one za koje je kao oruđe u rukama Božjim toliko učinio. Bog je saslušao njegovu prekljanje i uslišio njegovu nesebičnu molitvu. On je proveravao svoga slugu; hteo je da vidi kolika je njegova vernost i ljubav prema zabludelim i nezahvalnom narodu, i Mojsije je plemenito izdržao probu. Njegovo zalaganje za Izrailjce nije imalo ničeg sebičnog u sebi. Blagostanje i napredak bili su mu draži od lične časti, draži od preimućstva da postane otac moćne nacije. Njegova vernost, prostodušnost i istinska čestitost bile su po volji Gospodu i On mu je, kao vernom pastiru, poverio veliki zadatak - da odvede Izrailjce u obećanu zemlju.

Kad su Mojsije i Isus Navin sišli sa gore (Mojsije je imao u rukama "ploče svedočanstva"), čuli su uzvike i klicanje uzbuđenog mnoštva, koje se nalazilo u stanju divlje uskomešanosti. Isus Navin, kao ratnik, prvo pomisli da su ih neprijatelji napali. "Vika ubojna u okolu", reče on. Ali je Mojsije pravilnije procenio pravu prirodu uzbuđenosti. "Nije to vika kako viču koji su jači, nit je to vika kako viču koji su slabiji, nego čujem viku onih koji pevaju."

Kad su se približili logoru videli su kako narod kliče i igra oko svog idola. To je bio prizor neznabožackog pirovanja, oponašanje idolopokloničke proslave Misiraca, ali daleko od svečanosti i bogobojazljivog poštovanja živog Boga. Mojsije je bio zaprepašćen. On se upravo vratio iz prisustva Božje svetosti, i mada je bio upozoren na sve to što se događa, ipak nije očekivao toliku uniženost i tako strašnu pokvarenost Izrailjaca. Zato se njegov gnev raspalio. Da bi

pokazao svoje gnušanje prema njihovom zločinu, bacio je kamene ploče, i one se razbiše pred očima svega naroda; to je značilo da kao što su oni raskinuli svoj zavet sa Bogom i Bog raskida zavet sa njima. Stupivši među njih, Mojsije prođe kroz gomile razvratnika i zgrabivši idola baci ga u vatru. Zatim ga je satio u prah i posuvši ga po vodi koja je dolazila sa brda dao je narodu da pije. Tako je bilo prikazano potpuno ništavilo onoga što su oni obožavali.

Veliki voda je pozvao svog brata koji je snosio krivicu za sve ovo i strogo ga upita: "Šta ti učini ovaj narod te ga uvalu u tolikih greh?" Aron je pokušavao da se brani pričajući kako je narod bučno to tražio i kako bi ga ubili da nije izašao u susret njihovoj želji. "Nemoj se gneviti gospodar" rekao je, "ti znaš da je ovaj narod brz na zlo. Jer rekoše mi: Načini nam bogove, koji će ići pred nama, jer tome Mojsiju koji nas izvede iz zemlje misirske ne znamo šta bi. A ja im rekoh: Ko ima zlata neka ga skida sa sebe. I dadoše mi, a ja ga bacih u vatru i izide to tele." Hteo je da Mojsije poveruje kako se desilo čudo - da je zlato bilo bačeno u vatru i nekom natprirodnom silom pretvoreno u tele. Ali je njegovo pravdanje i zaobilaženje bilo uzaludno. S pravom je smatran kao glavni krivac.

Činjenica da je Aron bio blagosloven i cenjen daleko više od ostalog naroda, činila je njegov greh tako odvratnim. Aron "kojega beše Gospod osvetio", (Psalam 106,16); načinio je idola i proglasio praznik. On je bio postavljen za Mojsijevog zastupnika, i Bog je za njega svedočio: "Znam da je on rečit" (2. Mojsijeva 4,14); a ipak je propustio da spreči idolopoklonike u njihovoj bogohulnoj nameri. On, koji je bio Bogom određen da izrekne presudu i Misircima i njihovim bogovima, ravnodušno je i kao nem slušao kako se pred izlizanim kipom izjavljuje: "Ovo su bogovi tvoji Izrailju, koji te izvedoše iz zemlje misirske." On, koji je sa Mojsijem bio na gori i ugledao slavu Božju, koji je video da u ispoljavanju te slave nema ničega od čega bi se mogla načiniti kakva slika - on je bio taj koji je tu slavu promenio "na priliku vola koji jede travu" (Psalam 106,20). On kojemu je Bog u odsustvu Mojsijevom poverio upravu nad narodom odobrio je njihovu pobunu. "Beše se Gospod i na Arona razgnevio veoma da ga htede ubiti" (5. Mojsijeva 9,20). Ali na Mojsijevo usrdno zalaganje i molitve bio mu je život pošteđen, a kajanjem za svoj veliki greh i poniznošću opet je stekao Božju milost.

Da je Aron imao hrabrosti da se založi za pravdu bez obzira na posledice, mogao je sprečiti ovo otpadništvo. Da je on čvrsto ostao pri svojoj vernosti Bogu, da je podsetio narod na odgovornost koju su primili prilikom objavljivanja zakona i na njihov svečani zavet s Bogom i obećanje da će Ga slušati, zlo je moglo biti sprečeno. Međutim, njegovo popuštanje željama naroda i ravnodušnost sa kojom je ostvarivao njihove planove, ohrabrila ih je da u svom grehu idu i dalje nego što su u početku mislili.

Kad je Mojsije po povratku u logor pozvao pobunjenike na odgovornost, narod je njegove oštre prekore i njegovo negodovanje ispoljeno u razbijanju svetih ploča sa zakonom upoređivao sa neprijatnim rečima i dostojanstvenim držanjem njegovog brata, i njihove simpatije su bile na strani Arona. Da bi opravdao sebe, Aron je pokušavao da krivicu za svoju slabost što je propustio ovakvom zahtevu prebaci na narod; ali i pored toga, njihova srca su bila puna divljenja njegovoj blagosti i strpljenju. Ali Bog ne gleda na što ljudi gledaju. Aronom popustljiv duh i njegova želja da udovolji narodu zaslepile su njegove oči da nije video koliko je grdan bio greh koji je odobrio. Njegovo ponašanje u podržavanju greha u Izrailju, svojim uticajem stajalo je života hiljade ljudi. U kakvoj suprotnosti sa ovim je bilo držanje njegovog brata Mojsija koji je izvršavajući nežno Božje sudove, pokazao da mu je dobro Izrailja bilo draže i važnije od ličnog napredovanja, časti i samog života.

Od svih greha koje će Bog kazniti, nijedan u Njegovim očima nije teži od onoga čime se drugi hrabre i podstiču da čine zlo. Bog želi da Njegove sluge dokažu svoju vernost time što će prestup odlučno osuditi, ma koliko im to bolno padalo. Oni koji su počastvovani božanskim nalogom ne smeju biti slabiji, povijajući se kako vetar duva. Oni ne smeju težiti uzdizanju sebe niti pak izbegavati neprijatne dužnosti, već moraju nepokolebljivom vernošću vršiti delo Božje.

Iako je Bog uslišio Mojsijevu molitvu i poštedeo Izrailjce od uništenja, ipak je njihovo otpadništvo moralo biti kažnjeno. Bezakanje i nepokornost do kojih je uz Aronovo dopuštanje došlo morali bi, da nisu bili brzo ugušeni, buknuti u otvoreno bezbožništvo i odvesti narod u nepovratnu propast. Morale su se preduzeti najodlučnije mere da se zlo ukloni s puta. Stojeći na ulazu u logor, Mojsije je narodu uputio poziv: "K meni ko je Gospodnji." Oni koji nisu uzeli učešća u otpadništvu pozvani su da stanu Mojsiju s desne strane, a oni koji su bili krivi ali se pokajali, levo. Zapovest je bila izvršena, i pokazalo se da pleme Levijevo nije učestvovalo u idolopoklonstvu. Bilo je i iz drugih plemena mnogo onih koji su se kajali zbog učinjenog greha. Ali većina preostalih, uglavnom "svetina" koja je i tražila da se tele načini, uporno je istrajala u svojoj pobuni. U ime Gospoda Boga Izrailjevog, Mojsije naredi onima koji su mu stajali s desne strane i koji nisu učestvovali u idolopoklonstvu da pripašu mačeve i pobiju sve one koji su ostali uporni u svojoj

pobuni. "I pogibe naroda u onaj dan do tri hiljade ljudi." Bez obzira na položaj, srodstvo i prijateljstvo, oni koji su predvodili u zlu bili su istrebljeni, ali koji su se pokajali i ponizili bili su pošteđeni.

Oni koji su izvršili tu strašnu presudu radili su u ime Božjeg autoriteta i izvršili su nalog nebeskog Cara. Ljudi se moraju čuvati toga da u svom ljudskom slepilu sude i osuđuju svoje bližnje, ali kad im Bog naredi da izvrše Njegovu presudu nad nepravdom, onda se to mora poslušati. Oni koji su izveli to bolno delo, pokazali su time svoje gnusanje i zgražavanje nad pobunom i idolopoklonstvom, i još potpunije se posvetili služenju istinitom Bogu. Gospod je cenio njihovu vernost i to je pokazao tim ští je plemenu Levijevom dodelio naročito odličie i ugled.

Izrailjci su počinili izdaju prema Gospodu koji ih je kao njihov car obasuo tolikim dobroćinstvima, i čijem autoritetu su se oni dobrovoljno obavezali na poslušnost. Da bi se u božanskoj vladavini održala pravda, sa tim izdajnicima se moralo postupiti prema njihovoj glasu, ali se Božje milosrđe ispoljilo čak i u ovom slučaju. Iako je čuvao autoritet svoga zakona, On je svima dao slobodnu volju, mogućnost izbora i priliku da se pokaju. Istrebljeni su bili samo oni koji su istrajali u pobuni.

Ovaj greh je morao biti kažnjen da bi to i za okolne narode predstavljalo svedočanstvo o Božjem negodovanju protiv idolopoklonstva. Izvršavajući zahteve pravde nad prestupnicima, Mojsije je, kao oruđe u Božjim rukama, morao da ostavi istoriji svečani i javni protest protiv njihovog zločina. Pošto je trebalo da Izrailjci osude idolopoklonstvo susednih naroda, njihovi neprijatelji bi im kasnije mogli prebaciti da je i sam narod koji tvrdi da je živi Bog njegov Bog, načinio zlatno tele kod gore Horiva i klanjao mu se. A ovako, iako prinuđeni da priznaju sramnu istinu, Izrailjci su na strašnu sudbinu prestupnika mogli da ukažu kao na dokaz da njihov greh nije bio ni dozvoljen ni oprostjen.

I ljubav, ništa manje nego i pravda, zahteva da se taj greh osudi. Bog je ne samo vrhovni gospodar, nego i zaštitnik i čuvar svoga naroda. On istrebljuje one koji odlučno ostaju u pobuni, da ne bi i druge vodili u propast. Pošteđevši život Kajinu, Bog je celom svemiru pokazao šta bi bilo ako bi greh ostao nekažnjen. Uticaj njihovog života i njegovog učenja na njegovo potomstvo, doveo je ljudski rod do tolike izopačenosti da je svet morao biti uništen Potopom. Povest prepotopnih ljudi svedoči da dug život nije blagoslov za grešnika; Božje dugo strpljenje nije sprečilo njihovu bezbožnost. Ukoliko su ljudi duže živeli, utoliko su bili iskvareniji.

Tako je bilo i sa otpadničtvom na Sinaju. Da prestupnike nije odmah snašla kazna, posledice bi bile iste kao i kod prepotopnog sveta. Zemlja bi se napunila bezakonjem i izopačenošću kao i u vreme Nojevo. Da su ti prestupnici bili pošteđeni, zla koja bi iz toga proistekla bila bi veća čak i od onoga što je usledilo zbog toga što je Kajin ostao u životu. To što je tom prilikom postradalo njih nekoliko hiljada bila je samo Božja milost, da ne bi istom kaznom morao pohoditi milione. Da bi spasao mnoge, morao je ipak neke kazniti. Osim toga, odbacivši svoju vernost prema Bogu, narod je proigrao božansku zaštitu; i, lišena Njegove odbrane, cela nacija je bila izložena sili svojih neprijatelja. Da zlo nije bilo na vreme odstranjeno, oni bi ubrzo pali kao plen u ruke svojih brojnih i moćnih neprijatelja. Za dobro Izrailjaca, a isto tako i za pouku budućim pokolenjima, bilo je potrebno da se prestup odmah kazni. To je bila ništa manja milost i za same grešnike, jer im je na taj način bila uskraćena mogućnost da i dalje produže svojim zlim putem. Da su ostali u životu, isti duh koji ih je podsticao da se protive Bogu, ispoljio bi se u vidu međusobne mržnje i svade, i najzad bi se međusobno uništili. Zločin je bio kažnjen brzo i strahovito i to iz ljubavi prema svetlu, prema Izrailju, pa čak i prema prestupnicima.

Kad je narod najzad shvatio koliko je njegova krivica ogromna, strah je zavladao celim logorom. Bojali su se da će svaki prestupnik biti uništen. Iz sažaljenja prema njima i njihovoj mucí, Mojsije je obećao da će se pred Bogom još jednom zauzeti za njih.

"Vi ljutito sagriješiste" rekao im je, "zato sada idem gore ka Gospodu, e da bih umolio da vam oprostí greh." Tada je otišao i izašavši pred Gospoda zavapio je u svojoj ispovesti: "Molim ti se, narod ovaj ljuto sagreši načinivši sebi bogove od zlata. Ali oprostí im grehe, ako li nećeš, izbriši me iz knjige svoje koju si napisao. A Gospod reče Mojsiju: Ko mi je zgrišio onoga ću izbrisati iz knjige svoje, a sada idi, vodi taj narod kuda sam ti kazao. Evo, moj će anđeo ići pred tobom, a kad ih pohodim, pohodiću na njima greh njihov."

U Mojsijevoj molitvi nailazimo na nebeske knjige u kojima su upisana imena svih ljudi i sva njihova dela, bila dobra ili zla. Knjiga života sadrži imena svih onih koji su ikada bili u službi Božjoj. Ako se neko od njih odvoji od Boga i upornim ostajanjem u grehu postane na kraju potpuno neosetljiv za uticaj Svetog Duha, imena takvih će na sudu biti izbrisana iz knjige života, a oni sami će biti prepušteni propasti. Mojsije je shvatio koliko bi strašna bila sudbina grešnika; pa ipak, ako izrailjski narod treba da bude odbačen od Boga, onda je tražio da i njegovo ime bude brisano zajedno sa njegovim; on ne bi mogao gledati kako se kazna Božja sručuje na one koji su tako milostivo bili oslobođeni iz ropstva. Mojsijevo zalaga-

nje za Izrailjce ilustruje posredovanje Hristovo za grešne ljude. Međutim, Mojsiju Gospod nije dozvolio da primi krivicu prestupnika, što je bilo dopušteno samo Hristu. "Ko mi je sagrešio, onoga ću izbrisati iz knjige svoje", kaže On.

U dubokoj žalosti, narod je sahranio svoje mrtve. Samo od mača palo ih je tri hiljade; uskoro posle toga ude pomor u logor, a zatim je usledila poruka da ih više neće pratiti Božje prisustvo na njihovom putovanju. Bog je izjavio: "Jer neću sam ići s tobom jer si narod tvrdovrat, pa bi te mogao sastrti putem." I bila je izdata zapovest: "A sada skini nakit svoj sa sebe." Tada zavlada žalost u celom logoru. Tužni i poniženi "poskidaše sa sebe sinovi Izrailjovi nakite svoje kod gore Horiva".

Šator koji je do tada služio kao privremeno mesto za bogoslužje bio je, po božanskom uputstvu, premešten "iza ikola daleko". To je bio još jedan dokaz više da im je Bog uskratio svoje prisustvo. On se otkrio Mojsiju, ali ne i njima kao narodu. Taj prekor ih bolno dirnuo i u svom strahu i obuzeti grizom savesti očekivali su još veće nesreće. Da nije Gospod izdvojio Mojsija iz logora da bi ih mogao potpuno uništiti? Ali ipak nisu ostali bez ikakve nade. Šator je bio razapet izvan logora, a Mojsije ga je nazvao "šator od sastanka". Svi koji su se zaista pokajali i želeli da se vrate Gospodu, bili su pozvani da se upute tamo, da priznaju grehe i da traže milost. Kad su se vratili svojim šatorima, Mojsije ude u šator od sastanka. Narod je sa najvećim strahom i interesovanjem očekivao da vidi ma kakav znak kojim bi se potvrdilo da je Mojsijevo zalaganje za njih prihvaćeno. Ako se Gospod bude spustio da se sastane sa Mojsijem, onda su se mogli nadati da neće biti sasvim uništeni. Kad se stub od oblaka spustio i zaustavio ispred ulaza u šator, narod zaplaka od radosti, "i svak se klanjaše pred vratima od svojega šatora".

Mojsije je vrlo dobro poznavo izopačenosti i slepocu onih koji su bili povereni njegovoj brizi. Poznavao je i sve teškoće sa kojima je imao da se bori. Ali mu je sve ovo pružilo pouku da mora imati pomoć Božju da bi mogao vladati nad narodom. Molio se za jasnije otkrivenje Božje volje i za jemstvo Njegovog prisustva. "Gledaj, ti mi kažeš: Vodi taj narod a nisi mi kazao koga ćeš poslati sa mnom, a rekao si: Znam te po imenu i našao si milost preda mnom. Ako sam dakle našao milost pred Tobom pokaži mi put Tvoj da te poznam i nađem milost pred Tobom; i vidi da je ovaj narod tvoj narod." Odgovor je glasio: "Moje će lice ići napred, i daću ti odmor." Ali Mojsije još nije bio zadovoljan. Njegovu dušu pritiskivalo je osećanje svesti o strašnim posledicama u slučaju da Bog prepusti Izrailjce njihovoj tvrdoglavosti i pokajanju. On nije mogao izdržati da njegovi interesi budu izdvojeni od interesa njegove braće i molio se da Bog opet podari narodu svoju milost i da stub od oblaka i ognja kao znak prisustva Njegovog i dalje usmerava pravac njihovog kretanja. "Ako neće ići napred lice Tvoje, nemoj nas kretati odavde. Jer po čemu će se poznati da smo našli milost pred Tobom, ja i narod Tvoj? Zar ne po tome što Ti ideš sa nama? Tako ćemo se razlikovati i ja i narod Tvoj od svakoga naroda na zemlji."

"A Gospod reče Mojsiju: Učiniću i to što si kazao jer si našao milost preda mnom i znam te po imenu." Još uvek prorok nije prestao da preklinje. Svaka molba mu je bila uslišena, ali je on žudeo za većim dokazima Božjeg odobravanja i milosti. Zaiskao je nešto što do tada nijedno ljudsko biće nije tražilo: "Pokaži mi slavu svoju."

Bog ga nije prekorio da je ovim svojim zahtevom drsko prekorao granice dozvoljenog, već mu se obratio rečima milosti: "Učiniću da prođe sve dobro moje ispred tebe." Nezaklonjenu slavu Božju ne može ni jedan čovek videti u svom smrtnom stanju i ostati živ; ali je Mojsiju bilo obećano da će od božanske slave moći da vidi toliko koliko je bio u stanju da izdrži. Ponovo je bio pozvan da se popne na goru; i tada ruka koja je stvorila svet, ruka koje "premešta gore da niko ne opazi" (Jov 9,5), uze to stvaranje od praha, tog čoveka silne vere, i stavi ga u raselinu jedne stene dok je slava Božja i sve dobro Njegovo prolazilo ispred njega. To iskustvo - a iznad svega obećanje da će ga božansko prisustvo stalno pratiti - bilo je za Mojsija siguran dokaz da će uspeti u zadatku koji je stajao pred njim; to je za njega imalo neuporedivo veću vrednost nego sve nauke misirske i sva njegova dostignuća kao državnika i vojskovođe. Nikakva zemaljska sila, veština ili obrazovanje ne mogu zameniti stalno Božje prisustvo.

Za prestupnike je strašno pasti u ruke Boga živoga; a Mojsije je sam stajao u prisustvu Večnoga i nije se uplašio jer je njegova duša bila u skladu sa voljom svoga Tvorca. "Da sam video u srcu svome bezakonje", kaže psalmista, "ne bi me uslišio Gospod" (Psalam 66,18). Ali "tajna je Gospodnja u onih koji ga se boje i zavet svoj javlja im" (Psalam 25,14).

Bog se proglasio kao "Gospod Bog milostiv, žalostiv, spor na gnev i obilan milosrđem i istinom. Koji čuva milost hiljadama, prašta bezakonja i nepravde i grehe, koji ne pravda krivoga".

"A Mojsije brže savi glavu do zemlje i pokloni se." Opet se molio Bogu da oprostí prestupe narodu svojemu i da ga ponovo primi za svoje nasleđe. Molitva mu je bila uslišena i Gospod mu je milostivo obećao da će obnoviti svoje milosrđe prema Izrailjcima i da će njih

radi učiniti "čudesa koja nisu učinjena nigde na zemlji ni u kom narodu".

Mojsije je ostao na gori četrdeset dana i četrdeset noći i za sve to vreme je kao i prvi put, održao svoj život na čudesan način. Nikom nije bilo dopušteno da pođe s njim, niti je iko za to vreme smeo da se približi gori. Po Božjem uputstvu, Mojsije je pripremio dve kamene ploče i poneo ih sobom na goru, i ponovno "napisa Gospod na ploče zaveta, deset riječi".

Za sve vreme koje je Mojsije proveo u opštenju s Bogom, na njegovom licu se ogledala slava božanskog prisustva; i kad je sišao s gore, on nije znao da mu lice sija blještavom svetlošću. Takva svetlost je obasjavala lice prvog hrišćanskog mučenika Stefana kad je bio izveden pred svoje sudije: "I pogledaše na nj svi koji sedahu na saboru, videše lice njegovo kao lice anđela" (Dela 6,15). I Aron i sav narod ustuknuše od Mojsija "i ne smedoše pristupiti k njemu". Videvši njihovu zbunjenošću i strah ali ne znajući razlog toga, on ih pozvao da mu pridu bliže. Uveravao ih je da im je izmirenje s Bogom zajemčeno, da im je On još uvek milostiv. U njegovom glasu oni nisu mogli da primete ništa drugo sem ljubavi i preklinjanja, i najzad se jedan usudi da mu pride. Uplašen isuviše da bi bilo šta mogao da kaže, čuteći je gledao u lice Mojsijevo a zatim u nebo. Veliki voda je shvatio što to znači. Svesni svoje krivice i osećajući da im Bog još uvek nije naklonjen, Izrailjci nisu mogli podneti nebesku svetlost koja bi ih, da su ostali poslušni, ispunila radošću. Krivac ima i razloga da se plaši. Duša slobodna od greha neće želiti da se skriva pred nebeskom svetlošću.

Mojsije je imao mnogo šta da im prenese; i iz sažaljenja prema njima, prekrrio je svoje lice velom, što je i kasnije činio kad god se vraćao narodu sa svog susreta s Bogom.

Tom svetlošću koje je odsajajavala s Mojsijevo lice, Bog je nameravao da u srca Izrailjaca utisne sveti i uzvišeni karakter svog zakona i slavu jevanđelja otkrivenu preko Hrista. Dok je Mojsije bio na gori, Bog mu je pokazao ne samo ploče zakona, nego i plan spasenja. On je uvideo da svi simboli i pred slike jevrejske žrtvene službe predskazuju žrtvu Hristovu, i da nebeska svetlost koja blista sa Golgote predstavlja slavu zakona Božjeg isto tako kao i sjaj koji je sada zračio sa njegovog lica. Božanski zraci su predstavljali svetost i slavu zaveta, čiji je vidljivi posrednik bio Mojsije, kao preteča pravg Posrednika.

Svetlost koja je zračila sa Mojsijevo lice predstavlja blagoslove koje oni što drže Božje zapovesti primaju zahvaljujući Hristovom posredovanju. Ona isto tako predstavlja dokaz da ukoliko je naša veza sa Bogom prisnija i naše shvatanje Njegovih zahteva jasnije, utoliko ćemo se potpunije saobraziti božanskom obličju i utoliko ćemo biti spremniji da postanemo učesnici u božanskoj prirodi.

Mojsije je bio Hristova predlika. Kao što je posrednik Izrailjaca morao da pokrije svoje lice, jer narod nije mogao da gleda u njegovu slavu, tako je i Hristos, božanski posrednik, odenuo svoje božanstvo u ljudski oblik kad je došao na zemlju. Da je došao odeven nebeskom slavom, bio bi nepristupačan za ljude u njihovom grešnom stanju. Oni ne bi mogli izdržati slavu Njegove prisutnosti. Zato se On ponizio i bio sazdan "u obličju tela grehovnoga" (Rimljanima 8,3), da bi mogao doći u dodir s palim ljudskim rodom i uzdići ga.

NEPRIJATELJSTVO SOTONE PREMA ZAKONU

Za izvesno vreme je izgledalo da će već prvi Sotonin napor da sruši Božji zakon - učinjen još među bezgrešnim stanovnicima neba - biti krunisan uspehom. Veći broj anđela bio je tada zaveden. Ali prividni Sotonin uspeh završio se porazom i gubitkom, odvajanjem od Boga i prognoštom sa neba.

Kad se sukob ponovno razvio na zemlji, Sotona je opet dobio prividno preimućstvo. Čovek mu je svojim padom u greh postao rob, a ljudsko carstvo je palo u ruke začetniku svih pobuna. Tada je izgledalo da je Sotoni otvoren put da stvori jedno nezavisno carstvo, i da prkosi autoritetu Boga i Njegovog Sina. Međutim, planom spasenja je čoveku pružena mogućnost da ponovno dođe u sklad sa Bogom, da se pokorava Njegovom zakonu i da se na kraju i on i cela zemlja oslobode od sile Sotonine.

Tako je Sotona ponovo bio poražen i ponovo nastavio da vara, pokušavajući da svoj poraz pretvori u pobedu. Da bi pali ljudski rod podstavakao na pobunu, on sada tvrdi da je Bog nepravedan zato što je dozvolio da čovek prekrši Njegov zakon. "Kad je Bog znao kakve će biti posledice", ponavlja lukavi kušač, "zašto je dozvolio da čovek bude kušan, da pogreši i da tako navuče na sebe bedu i smrt?" Zaboravljajući veliko Božje strpljenje i milost kojom je čoveku dato još jedno vreme milosti i probe, ne vodeći računa o zapanjujuće ogromnoj žrtvi koju je Car neba podneo za grešnog i pobunjenog čoveka, deca Adamova slušaju kušača i bune se protiv Onoga koji je jedini u stanju da ih spase od uništavajuće sile Sotonine.

I danas hiljade optužuju Boga na isti način. Oni ne uviđaju da ta optužba osporava čoveku slobodan izbor, lišava ga njegovog prava da odlučuje kao razumom obdareno biće i stvara od njega običan automat. Bog nema nameru da silom vlada nečijom voljom. Čovek je stvoren kao slobodno moralno biće. Slično stanovnicima svih

ostalih svetova, i njegova poslušnost je morala biti isprobana; ali on nikada nije bio doveden u takav položaj da je popuštanje zlu postalo neizbežno. Nije dopušteno da naide takvo iskušenje kojem se zaista ne može odoljeti. Bog je predvideo toliko mogućnosti da čovek u borbi sa Sotonom nikada nije morao biti poražen.

Kad su se ljudi na zemlji namnožili, skoro ceo svet je prešao u redove pobunjenika. Izgledalo je da Sotona još jednom zadobio pobedu. Ali je sila Svemoguća ponovo presekla delovanje nepravde i zla, i zemlja je Potopom bila oprana od svoje moralne izopačenosti.

"Jer kad su sudovi Tvoji na zemlju", kaže prorok, "uče se pravdi koji žive u vasseljeni. Ako se i pomiluje bezbožnik, ne uči se pravdi... jer ne gleda na veličanstvo Gospodnje" (Isaija 26,9.10). Tako je bilo posle Potopa. Odahnuvši od Njegovih kazni, stanovnici zemlje se ponovo pobuniše protiv Gospoda. Dva puta je svet pogazio Božji zavet i Njegove uredbe. Božanski autoritet su odbacili ne samo prepotopni ljudi, nego isto tako i Njegov potomci. Tada je Bog stupio u zavetni odnos sa Avramom i izabrao sebi narod koji je imao da bude čuvar Njegovih zakona. A Sotona se odmah dade na posao postavljajući svoje zamke i nastojeći da taj narod zavede i uništi. Jakovljeva deca su bila izložena iskušenju da sklappaju bračne veze sa neznabošcima i da se klanjaju njihovim idolima. Ali je Josif ostao veran Bogu i njegova vernost je ostala kao trajno svedočanstvo u prilog prave vere. Da bi ugasio tu svetiljku, Sotona je iskoristio zavist i zlobu Josifove braće, podstičući ih da ga kao roba prodaju u tuđu zemlju. Ali je ipak svim tim događajima upravljao Bog i učinio je da, zahvaljujući upravo tome, misirski narod stekne pojam o Njemu. Kako u kući Petefrijevoj tako i u tamnici, Josif je, bojeći se Boga, sticao obrazovanje i znanje koje ga je spremalo za njegov visoki državnički položaj. Iz faraonove palate Njegov uticaj se osećao po celoj zemlji, a znanje o Bogu širilo se na sve strane. Izrailjci su u Misiru uživali blagonaklonost i obogatili se; i oni koji su među njima ostali verni Bogu imali su u svojoj okolini veliki uticaj. Idolopokloničke sveštenike je, kad su videli da nova vera nailazi na povoljan prijem, zahvatio paničan strah i uzbuna. Sotona ih je zadahnuo svojim neprijateljstvom prema Bogu i Njegovom zakonu i oni se zauzeše da svetlost ugase. Njima je bilo povereno vaspitavanje prestolonaslednika; i upravo taj duh odlučnog suprostavljanja Bogu i revnovanja za idolopoklonstvo uobličavalo je karakter budućeg monarha, i doveo do sve one svireposti i tlačenja jevrejskog naroda.

Četrdeset godina posle Mojsijevo bekstva iz Misira, izgledalo je kao da je idolopoklonstvo pobedilo. Iz godine u godinu je nada Izrailjaca sve više iščezavala. Misirski car i narod su likovali u svojoj sili i ismejivali Boga Izrailjevog. Taj duh je rastao sve dok nije dostigao svoj vrhunac u onom faraonu koji se tako drsko suprostavio Mojsiju. Kad je vođa Jevreja stupio pred cara sa porukom "Gospoda Boga Izrailjskog", faraon mu je, ne zato što nije znao za pravoga Boga već zato što je prkosio Njegovoj sili, drsko odgovorio: "Ko je Gospod da poslušam glas njegov... Ne znam Gospoda." Faraonovo protivljenje božanskoj zapovesti, od početka do kraja, nije bilo posledica neznanja, već mržnje i prkosa.

Iako su Misirci tako dugo odbacivali ponuđeno poznavanje Boga, On im je ipak dao dovoljno vremena da se pokaju. U danima Josifovim, Misir je bio za Izrailjce mesto utočišta. Tim što su Božjem narodu pružili gostoprimitvo, Misirci su ukazivali poštovanje Bogu, i zato je Onaj koji dugo trpi, koji je spor na gnjev i pun sažaljenja, svakoj kazni puštenoj na njih dao vremena da učini svoje - da deluje vaspitno; kažnjeni su bili da pate baš od onoga što su obožavali. Misirci su dobili očevidan dokaz o sili Božjoj i svi koji su hteli mogli su da se potčine Bogu i izbegnu Njegove kazne. Svojom tvrdoglavošću i verskim zanesenjaštvom, car je samo doprineo da se znanje o pravom Bogu još više proširi i da Mu počnu služiti mnogi čak i između Misiraca.

Baš zato što su Izrailjci toliko naginjali povezivanju s neznabošcima i podržavanju njihovog idolopoklonstva, Bog je dopustio da sidu u Misir, gde je Josifov uticaj bio veliki i gde su imali sve uslove da ostanu kao zaseban narod. Tu je veliko i grubo idolopoklonstvo Misiraca, a posebno svirepost i tlačenje koje su preživljavali u kasnijem periodu svog bavljenja u Misiru, trebalo da ih ispuni odvratnošću prema idolopoklonstvu i da ih navede da se vrate Bogu svojih otaca. I upravo to što je Bog u svom providenju dopustio da naide, Sotona je nastojao da iskoristi u ostvarivanju svojih ciljeva, zamračujući um Izrailjaca i navodeći ih da oponašaju navike svojih neznabožačkih gospodara. Zbog sujevernog obožavanja životinja od strane Misiraca, Jevreji za vreme svog robovanja nisu smeli da prinesu žrtve Bogu. Tako njihove misli nisu tom službom bile upućivane na Hrista kao Veliku žrtvu, i njihova vera je slabila. Kad je došlo vreme za oslobađanje Izrailja, Sotona se ponovo isprečio da ometa Božje namere. On je odlučio da jedan tako veliki narod, koji je brojao više od dva miliona duša, mora biti zadržan u neznanju i sujeverju. Taj narod, koji je prema Božjem obećanju trebalo da bude blagosloven, da se umnoži, da postane sila na zemlji i da znanje o Bogu i Njegovoj volji prenosi i na druge - narod koji je Bog nameravao da postavi za čuvara svojih zakona - baš taj narod je Sotona

po svaku cenu hteo da zadrži u tami i ropstvu kako bi iz misli i sećanja ljudi potpuno izbrisao pojam o Bogu.

Kad je Mojsije pred carem činio čuda, Sotona se opet našao tu nastojeći da osujeti delovanje toga na srce faraona, kako bi ga sprečio da prizna Božju nadmoćnost i da posluša Njegove zapovesti. Sotona je činio sve što je u njegovoj moći da imitira Božju silu i da se suprostavi Njegovoj volji. Međutim, time je samo bio pripremljen put za ispoljavanje još veće božanske moći i slave, a postojanje i nadmoćnost pravog i živog Boga učinjeni su još očevitim i za Izrailjce i za ceo Misir.

Bog je Izrailjce oslobodio silnim ispoljavanjem svoje moći i kažnjavanjem svih misirskih bogova. "I izvede narod svoj u radosti, izabrane svoje u veselju i dade im zemlju naroda i trud tudinaca u nasledstvo, da bi čuvali zapovesti Njegove i zakone Njegove pazili" (Psalam 105,43-45). Oslobodio ih je ropstva da bi ih doveo u dobru zemlju - u zemlju koja je po Njegovom providenju bila pripravljena za njih kao uočište i gde su, pod senom krila Njegovih, imali sigurnu zaštitu od neprijatelja. Hteo je da ih približi sebi i privuče u svoj večni zagrljaj; a kao uzvrat za sva Njegova dobra i ukazano milosrđe, od njih je tražio da ne uzimaju drugih Bogova pored Njega, Boga života, i da Njegovo ime učine slavom na zemlji.

Mnogi od Izrailjaca su za vreme svog robovanja u Misiru izgubili gotovo svaku predstavu o svetosti Božjeg zakona i Njegove propise mešali su sa neznabožackim običajima i tradicijama. Zato ih je Bog doveo na Sinaj i tu im objavio svoj zakon svojim sopstvenim glasom.

Sotona i njegovi zli anđeli bili su opet na delu. Čak i za vreme dok je Bog objavljivao Izrailjcima svoj zakon, Sotona je smišljao kako će ih navesti na greh. On je hteo da u očima neba izopači baš onaj narod koji je bio od Boga izabran. Navodeći ih na idolopoklonstvo, hteo je da uništi efikasnost svakog oblika bogoslužnja; jer kako čoveka može da uzdiže i oplemenjuje obožavanje nečega što nije više od njega samoga i što se može predstaviti njegovom rukotvorinom. Kad bi uspeo da ljude zaslepi do te mere da silu, veličanstvo i slavu Beskonačnoga predstavljaju likom rezanim ili čak predstavom neke životinje, kako bi ih naveo da se, zaboravljajući čak i činjenicu da su "rod Božji", budući stvoreni po obličju Tvorca, spuste dotle da se besmisleno klanjaju tim mrtvim predmetima - tada bi pred njima bio otvoren put za potpuno izopačenje; zle strasti srca ničim više ne bi bile suzbijane i Sotona bi zauzeo potpunu vlast.

Čak i u samom podnožju gore na kojoj je Bog objavio svoj zakon, Sotona je počeo da sprovodi svoje planove za obaranje tog zakona, i tako produžio isto delo koje je počeo još na nebu. Sotona je neumorno podsticao sumnju, otpadništvo i pobunu za onih četrdeset dana dok je Mojsije bio na gori s Bogom. Dok je Bog pisao svoj zakon da bi ga predao narodu, koji se zavetovao da će služiti Njemu, Izrailjci su, odrekavši vernost živom Bogu, tražili bogove od zlata. Kad se Mojsije vratio iz strašnog prisustva božanske slave s propisima zakona, koji su oni prilikom njegovog objavljivanja prihvatili uz svečanu obavezu, zatekao ih je kako se, u otvorenom prkosu i protivljenju tim zapovestima, klanjaju zlatnom teletu.

Navodeći Izrailjce da tako drsko vređaju i ruže živog Boga, Sotona je nameravao da ih upropasti. Pošto su se, izgubivši svako osećanje svesti o preimućstvima i blagoslovima koji su im bili ponudeni i odrekavši se svoje svećane i ponovljene zakletve na vernost, toliko izopačili, Sotona se ponadao da će Bog potpuno raskinuti s njima i konačno ih prepustiti da propadnu. Tako bi osigurao propadanje semena Avramovog, koje je kao seme obećanja trebalo da sačuva znanje o istinitom Bogu i preko kojeg je trebalo da dođe i Onaj koji je kao pravo "seme" ženino imao da stane na glavu Sotoni. Veliki buntovnik je imao da uništi Izrailj i da tako spreči i omete Božje namere. Ali je i ovoga puta bio poražen. Iako su teško zgrešili, Izrailjci kao narod ipak nisu bili uništeni. Dok su oni koji su se tvrdoglavo držali na strani Sotone bili istrebljeni, onima koji su se ponizno i skrušena srca pokajali, milostivo je bilo oprošetno. Istorija o ovom grehu treba da služi kao večito svedočanstvo o grešnosti i kažnjivosti idolopoklonstva i o pravednosti Onoga koji dugo trpi i velike je milosti.

Celi svemir bio je svedok događaja na Sinaju. U ishodu delovanja i jedne i druge strane videla se razlika i suprotnost između Božjeg i Sotoninog načina vladanja. Ponovo su bezgrešni stanovnici drugih svetova imali priliku da vide posledice Sotoninog otpadništva i prirodu vladavine koju bi on zaveo na nebu da mu je bilo dozvoljeno da zagospodari.

Navodeći ljude na prestup druge zapovesti, Sotona je smerao da u njihovim očima uniži predstavu o božanstvu. Ukalanjem četvrte zapovesti nameravao je da ih navede da potpuno zaborave na Boga. Gospod s pravom zahteva, da se ljudi, odbacujući sve neznabožacke bogove, klanjaju i služe samo Njemu, jer je On Tvorac kome sva stvorena bića imaju da zahvale za svoje postojanje. Tako je prikazan u Bibliji. Prorok Jeremija kaže: "A Gospod je pravi Bog, Bog živi i car večni... bogova koji nisu načinili neba i zemlje, nestaje sa zemlje i ispod neba. On je načinio zemlju silom svojom, utvrdi vasiljenu mudrošću svojom i razumom svojim razastro nebesa." "Svaki čovek posta bezuman od znanja, svaki se zlatar osramoti

likom rezanim, jer su laž liveni likovi njegovi i nema duha u njima. Taština su delo prevarano, kad ih pohodim, poginuće. Nije takav dio Jakovljevi, jer je tvorac svemu" (Jeremija 10,10-12; 14,16). Dan od odmora, kao uspomena na Božju stvaralačku moć, upućuje na Njega kao na Tvorca neba i zemlje. Prema tome, taj dan je stalni svedok Njegovog postojanja i upućuje na Njegovu veličinu, na Njegovu mudrost i ljubav. Da je taj dan uvek sveto praznovan, nikada ne bi bilo ljudi koji se odruču Boga niti bi bilo idolopoklonika.

Uvođenje dana od odmora, koji svoje poreklo vodi još iz Edemskog vrta, staro je isto toliko koliko i sam svet. Svi patrijarsi od postanja sveta, praznovali su i poštovali taj sveti dan. Za vreme robovanja u Misiru, Izrailjci su bili primoravani od svojih nadzornika da prestupaju dan od odmora, i usled toga je u velikoj meri bila i izgubljena predstava o njegovoj svetosti. Kad je zakon objavljen na Sinaju, prve reči četvrte zapovesti bile su: "Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ" - što pokazuje da dan od odmora nije tada zaveden, već smo tim rečima upućeni na njeno poreklo u stvaranju. Da bi potpuno izbrisao Boga iz ljudskog pamćenja, Sotona je težio da uništi taj veliki spomenik. Kad ljudi budu navedeni da zaborave na svoga Tvorca oni više ne ulažu nikakve napore da bi se suprotstavili sili zla i Sotona je potpuno siguran u svoj plen.

Sotonino neprijateljstvo prema Božjem zakonu, nateralo ga je da ratuje protiv svake od deset zapovesti. Veliko načelo ljubavi i vernosti prema Bogu, Ocu svih ljudi, jako je slično načelu detinje ljubavi i poslušnosti roditeljima. Nepoštovanje roditeljskog autoriteta ubrzo dovodi i do nepoštovanja i Božjeg autoriteta. Otuda Sotonino nastojanje da umanjí obaveznost pete zapovesti. Neznabožacki narodi su načelu sadržanom u toj zapovesti poklanjali malo pažnje. Kod mnogih naroda se deca odriču roditelja ili ih prepuštaju da umru čim toliko ostare da više ne mogu sami brinuti za sebe. Majka je u porodici uživala vrlo malo poštovanja, i posle muževljeve smrti morala se pokoravati autoritetu svoga najstarijeg sina. Preko Mojsija je deci bilo naloženo da poštuju i slušaju svoje roditelje. Međutim, čim su se Izrailjci udaljili od Boga i peta zapovest je, kao i sve ostale, bila zapostavljena.

Sotona je bio "krvnik ljudski od početka" (Jovan 8,44); i čim je stekao vlast nad ljudskim rodom, navodio ih ne samo da se međusobno mrze i ubijaju, već je, da bi još drskije prkosio Božjem autoritetu, učinio da prestup šeste zapovesti postane deo njihove vere.

Izopačenim pojmovima o božanskim svojstvima, neznabožacki narodi su bili navedeni na verovanje da je potrebno i ljude prinostiti na žrtvu da bi se bogovi umilostivili; toga radi su bile izvodene najsvirepije grozote u raznim oblicima ido lopoklonstva. Među tim i takvim grozotama, bio je i običaj da poklonici ispred svojih idola provode kroz oganj svoju decu. Kad bi dete prošlo kroz oganj nepovredeno, narod je verovao da su im žrtve primljene, a dete je smatrano za naročito ljubimca bogova, obasipano je darovima, a kasnije u životu stalno je uživalo veliki ugled. Ma koliko ono dražilo druge svojim prestupima, nikada nije bilo kažnjavano. Ako bi se ipak dete u vatri opeklo, onda mu je sudbina bila zapečaćena. Verovalo se da se gnjev bogova može umiriti samo ako se žrtvi oduzme život, te je zato dete i prinošeno na žrtvu. U doba velikih zastranjivanja ovi su običaji vladali u izvesnoj meri i među Izrailjcima.

I prestup sedme zapovesti bio je ranije činjen u ima religije. Najodvratniji i najgnusniji običaji postali su sastavni deo neznabožackog bogoslužnja. Čak i bogovi su bili prikazivani kao poročni, pa su se i njihovi poklonici puštali na volju svojim najnižim strastima. Neprirodni poroci su preovladavali, a verske svetkovine bile su obeležene opštim javnim nemoralom.

Mnogoženstvo je već vrlo rano bilo uobičajeno. To je bio jedan od greha koji su doprineli da se Božji gnjev sruči na prepotopni svet. Ipak je ovo zlo i posle Potopa bilo veoma rasprostranjeno. Lukavo smišljen Sotonin napad bio je usmeren da izopači ustanovu braka, da oslabi njene obaveze i umanju njenu svetost; jer nije imao sigurnijeg načina da u ljudima izbriše lik Božji i da otvori vrata bedi i poroku.

Već od samog početka velike borbe Sotona je imao nameru da lažno predstavi Božji karakter i podstakne pobunu protiv Njegovog zakona. Izgledalo je da mu je to delo najzad bilo krunisano uspehom. Mase osluškuju Sotonina ubeđivanja i protive se Bogu. Ali i pored svekolikog delovanja zla, Božje namere se postojano ispunjavaju. Svoju pravdu i dobročinstvo On ispoljava prema svim bićima koje je stvorio. Sotona je svojim kušanjima uspeo da sve pripadnike roda ljudskog učini prestupnicima Božjeg zakona; ali žrtvom Sina Božjeg otvoren je put kojim oni mogu da se vrate Bogu. Zahvaljujući Hristovoj milosti njima je omogućeno da se pokoravaju zakonu Božjem. Tako Bog u svakom vremenu, između otpadnika i pobunjenika sabira i izvodi jedan narod koji je veran Njemu - narod "kojemu je u srcu zakon Njegov" (Isaija 51,7).

Sotona je prevarom zaveo anđele; on je to svoje delo sprovodio među ljudima kroz sva vremena i tim putem će nastaviti do kraja. Kad bi on otvoreno tvrdio da ratuje protiv Boga i Njegovog zakona, onda bi ga se ljudi čuvali, ali on se pretvara i meša istinu sa zabludom. Najopasnije su one laži koje su pomešane sa istinom. Tako se

prihvataju zablude koje porobljavaju i uništavaju dušu. Na taj način Sotona vuče svet za sobom. Ali doći će dan kada će njegovom trijumfu jednom zauvek biti učinjen kraj.

Božje postupanje s pobunom dovešće do potpunog razotkrivanja dela koje je tako dugo bilo maskirano. Posledice Sotonine vladavine i plodovi odstupanja od božanskih zakona biće otvoreno izneseni pred oči svih stvorenih bića. Božji zakon će biti potpuno opravdan. Onda će se pokazati da je Bog u svim svojim postupcima s pobunom uvek imao u vidu večne interese svoga naroda i dobro svih svetova koje je On stvorio. Sam Sotona će pred celom vasionom priznati pravednost Božje vladavine i opravdanost Njegovog zakona.

Nije daleko vreme kad će se Bog podići da opravda svoj pogaženi autoritet. "Gospod izlazi iz mesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo" (Isaija 26,21). "Ali ko će podneti dan dolaska Njegova? I ko će se održati kad se pokaže?" (Malahija 3,2).

Izrailjski narod, zbog svoje grešnosti, nije smeo da se približi gori kad je Bog nameravao da se spusti na nju da bi objavio svoj zakon, jer bi svi bili uništeni gorućom slavom Njegovog prisustva. Kad je takvim ispoljavanjem Njegove sile bilo obeleženo mesto izabrano za objavljivanje Božjeg zakona, kako li će tek strašan da bude Njegov sud kad bude došao da te svete propise opravda? A kako će oni koji su Njegov autoritet gazili nogama podneti Njegovu svetost na veliki dan krajnjeg obračuna? Osećanje straha i užasa koji su Izrailjci podneli na Sinaju trebalo je da im predoči prizore suđenja. Zvuk trube pozvao je Izrailjce da izađu u susret Bogu svojem. Glasom arhangelovim i trubom Božjom biće na kraju pozvani i živi i mrtvi sa cele zemlje da izađu pred svoga Sudiju. Na gori Sinanskoj su, u pratnji mnoštva anđela, bili i Otac i Sin. Na dan velikoga suda Hristos će doći "u čast svoga Oca koji je na nebesima, sa svojim anđelima" (Matej 16,27). Tada će on sedeti na prestolu slave svoje, a pred Njim će biti sakupljeni svi narodi.

Kad se božanska prisutnost ispoljila na Sinaju, slava Gospodnja je u očima Izrailjaca izgledala kao oganj koji sve uništava. Ali kad Hristos bude dolazio u slavi svih svetih anđela, zemlja će sva biti kao u plamenu od neopisane svetlosti Njegovog prisustva. "Ide Bog naš i ne čuti. Pred Njim je oganj koji proždire, oko Njega je bura velika. Doziva nebo ozgo i zemlju da sudi narodu svojem" (Psalam 50,3,4). "Reka ognjena" (Dan. 7,10) izlaziće i teći ispred Njega, tako da će se "stihije od vatre raspasti, a zemlja i dela na njoj izgorće" (2. Petrova 3,10). Gospod Isus će se pojaviti "s neba s anđelima sile svoje u ognju plamenome, koji će dati osvetu onima koji ne poznaju Boga i ne slušaju jevanđelja Gospoda našega Isusa Hrista" (2. Solunjanima 1,7,8).

Od kako je čovek stvoren, nikad se nije videlo takvo ispoljavanje božanske sile kao što je to bio slučaj prilikom objavljivanja zakona na Sinaju. "Zemlja se tresae i nebo se rastapaše od lica Božjeg i ovaj Sinaj od lica Boga, Boga Izrailjeva" (Psalam 68,8). Usred najstrahovitijih potresa uzdrhtale prirode čuo se Božji glas iz oblaka kao zvuk trube. Planina se tresla od podnožja do vrha, a tisuće Izrailjaca, prebledeli i uzdrhtali od straha, padoše licem na zemlju. Onaj čiji je glas tada potresao zemlju poručuje: "Još jednom ja ću potresti ne samo zemlju nego i nebo" (Jevrejima 12,26). Sveto pismo kaže: "Gospod će s visine riknuti i iz stana svetinje svoje pustiće glas svoj", "i zatrešće se nebo i zemlja" (Jeremija 25,30; Joil 3,16). Tog velikog dana čak i nebo će se izmaći "kao knjiga kad se savije" (Otkrivenje 6,14). A sve planine i svako ostrvo pokrenuće se sa svoga mesta. "Sva će se zemlja ljuljati kao pijan čovek i premestiće se kao koliba, jer će joj otežati bezakonje njezino, te će pasti i neće više ustati" (Isaija 24,20).

"Zato će svaka ruka klonuti i svako srce čovečje rastopiti se. A oni će se smesti, muke i bolovi spopašće ih, mučiće se... prepašene se jedan drugoga, lica će im biti kao plamen." "I pohodiće vasiljence za zloću i bezbožnike za bezakonje i ukinuću razmetanje oholih i ponos silnih oboriću" (Isaija 13,7,8,11).

Kad se Mojsije vratio sa gore gde je bio u božanskom prisustvu i gde je primio ploče svedočanstva, grešni izrailjski narod nije mogao da podnese svetlost koja je zračila sa njegovog lica. A kako tek prestupnici neće moći da gledaju u Sina Božjeg kad u slavi Očevoj i okružen svim nebeskim četama bude došao da sudi prestupnicima svoga zakona i svima onima koji su prezreli i odbacili Njegovo pomirenje. Oni koji su zapostavljali Božji zakon i nogama gazili krv Hristovu "carevi zemaljski i boljari i bogati i vojvode i silni..." sakriće se "po pećinama i po kamenjarima gorskim" i govoriće bregovima i stenama: "Padnite na nas i sakrijte nas od lica onoga što sedi na prestolu i od gneva Jagnjetova. Jer dođe veliki dan gneva Njegova i ko može ostati?" (Otkrivenje 6,15-17). "Tada će baciti čovek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne... ulaziće u raseline kamene i u pećine kamene od straha Gospodnjega i od slave veličanstva Njegova, kad ustane da potre zemlju" (Isaija 2,20,21).

Tada će postati očevidno da je Sotonina pobuna protiv Boga dovela do propasti ne samo njega nego i sve one koji su pristali da budu njegovi podanici. On im je prikazivao da se prestupom postižu mnoga dobra, ali će se na kraju jasno pokazati da je "plata za greh

smrt" (Rimljanima 6,23). "Jer gle, ide dan koji gori kao peč, i svi će ponositi i svi koji rade bezbožno biti strnjika, i upaliće ih dan koji ide, veli Gospod nad vojskama, i neće im ostaviti ni korena ni grane" (Malahija 4,1). Sotona, kao koren svih zala, i svi koji čine zlo, kao grane, biće potpuno uništeni. Biće učinjen kraj grehu, propasti i svim nevoljama koje je on prouzrokovao. Psalmista kaže: "Ubio si bezbožnika i ime si im satro do veka za svagda. Neprijatelju nesta mačeva sasvim... pogibe spomen njihov" (Psalam 9,5,6).

Ali usled bure božanskih kazni Božja deca neće imati razloga da se plaše. Gospod će "biti utočište svome narodu i krepost sinovima Izrailjevim" (Joil 3,16). Onaj dan koji će prestupnicima Božjeg zakona doneti strah i propast, osvanuće poslušnima "sa radošću neiskazanom i proslavljenom" (1. Petrova 1,8). "Skupite mi svece moje", kaže Gospod, "koji su učinili sa mnom zavet na žrtvi. I nebesa oglašiću pravdu njegovu, jer je taj sudija Bog" (Psalam 50,5,6).

"Tada ćete se obratiti i videćete razliku između pravednika i bezbožnika, između onoga koji služi Bogu i onoga koji mu ne služi" (Malahija 3,18). "Poslušajte me koji znate pravdu; narode kojemu je u srcu zakon moj." "Evo uzimam iz tvoje ruke čašu strašnu, talog u čaši gneva svojega nećeš više piti." "Ja sam utešitelj vaš" (Isaija 51,7,22,12). "Ako će se i gore pomaknuti i humovi se pokolebati, opet milost moja neće se odmaknuti od tebe, i zavet mira mojega neće se pokolebati, veli Gospod, koji ti je milostiv" (Isaija 54,10).

Velikim planom spasenja svet će biti vraćen u svoje prvobitno stanje. Sve što je grehom bilo izgubljeno biće milošću Božjom ponovo povraćeno. Iskupljen je ne samo čovek nego i cela zemlja, da bude večno boravište poslušnih. Sotona se šest hiljada godina svim silama borio da bi zemlju zadržao u svojoj vlasti. Ipak će se prvobitni Božji cilj, ono čega radi je zemlja i stvorena, konačno ostvariti. "Ali će sveci Višnjega preuzeti carstvo i držaće carstvo navek i dovek" (Daniilo 7,18).

"Od istoka sunčanoga do zapada da se slavi ime Gospodnje" (Psalam 113,3). "I Gospod će biti car nad zemljom, u onaj dan biće Gospod jedan i ime Njegovo jedno" (Zaharija 14,9). U Svetom pismu stoji: "Doveka je, Gospode, reč Tvoja utvrđena na nebesima." "Dela su ruku Njegovih istina i pravda, verne su zapovesti Njegove, tvrde su za vavek veka, osnovane na istini i pravdi" (Psalam 119,89; 111,7,8). Sveti propisi koje je Sotona mrzeo i nastojao da uništi biće cenjeni i poštovani u svakolikom bezgrešnom svemiru. I "kao što iz zemlje raste bilje i u vrtu niče što se poseje, tako će Gospod učiniti da nikne pravda i pohvala pred svim narodima" (Isaija 61,11).

ŠATOR OD SASTANKA I SLUŽBE ODRŽAVANE U NJEMU

(2. Mojsijeva 25; 40; 3. Mojsijeva 4 i 16)

Dok je bio s Bogom na gori, Mojsiju je bilo naredeno: "I neka mi načine svetinju da među njima nastavim"; i bila su mu data detaljna uputstva o podizanju šatora i celokupnoj njegovoj konstrukciji. Svojim otpadništvom Izrailjci su izgubili blagoslov božanskog prisustva, pa je podizanje svetinje Božje među njima bilo za izvesno vreme onemogućeno. Međutim, pošto su kasnije ponovo primili nebesku milost, veliki voda je pristupio izvršenju božanske zapovesti.

Izabrane ljude Bog je obdario naročitim veštinom i mudrošću potrebnom za podizanje svete građevine. Sam Bog je dao Mojsiju plan za izgradnju i objasnio mu sve pojedinosti u vezi sa veličinom, oblikom i materijalom koji će se upotrebiti kao i u vezi sa svima predmetima kojima će svetinja biti snabdevena. Ta svetinja, ljudskim rukama građena, trebalo je da bude "prilika prave" i "obličje nebeskih stvari" (Jevrejima 9,24,23). Ona je u minijaturi predstavljala nebeski hram u kojem Hristos, naš Veliki prvosveštenik, pošto je prineo svoj život na žrtvu, zastupa grešnike. Bog je Mojsiju, dok je bio na gori, pokazao nebesku svetinju i naredio mu da sve načini tačno prema pokazanom uzoru. Mojsije je sva ta uputstva preneo starešinama Izrailja, i pažljivo ih sve zapisao.

Za izgradnju svetinje bile su potrebne velike i skupe pripreme. Bio je potreban najdragoceniji materijal u velikoj količini, a ipak je Gospod uzimao samo dobrovoljne darove. "Reci sinovima Izrailjevim da mi skupe prilog. Od svakoga ko drage volje daje, uzmite prilog meni." Tako je glasila Božja zapovest koju je Mojsije ponovio skupu. Prvo što se tražilo u pripremi mesta gde je trebalo da Svevišnji nastava bilo je iskreno odavanje Bogu i duh požrtvovanosti.

Narod se jednodušno odazvao. "I vratiše se svako koga podiže srce njegovo i koga god duh pokrete dragovoljno i donesoše prilog Gospodu za građenje šatora od sastanka i za svu službu Njemu i za haljine svete. Dolaziše ljudi i žene, ko god beše dragovoljna srca i donosiše spone i oboce i prstenje i narukvice i svakojake nakite zlatne, i svaki donese prilog zlata Gospodu."

"Ko god imaše porfire, skerleta, crvca, tankoga platna, kostreti, koža ovnujskih crveno obojenih i koža jazavčijih, svaki donošaše. I ko god prilagaše srebro ili mjed, donošaše u prilog Gospodu i u koga god beše drveta sitima, za svaku potrebu u službi donošaše."

"I sve žene vešte predoše svojim rukama i donosiše što napre-doše za porfiru, skerlet, crvac i tanko platno. I sve žene koje podiže srce njihovo i bijahu vešte predoše kostret."

"A glavari donosiše kamenje oniksovo i kamenje za ukivanje po oplečku i po naprsniku. I miris i ulje za videlo i ulje za pomazanja i za kad mirisni" (2. Mojsijeva 35,21-28).

Dok su radovi na podizanju svetinje bili u toku, sav narod - staro i mlado, ljudi, žene i deca - donosiše svoje darove sve dotle dok oni koji su radili na izgradnji nisu videli da je dovoljno, pa je čak i više nego što se može upotrebiti. I Mojsije je bio prinuđen da javno obnaroduje: "Ni čovek ni žena da ne donosi više prilog za svetinju. I zabrani se narodu da donosi." Nezadovoljstvo i gundanje Izrailjaca kao i kazne kojima ih je Bog pohađao zbog njihovih greha, zabeleženi su samo kao opomene za kasnije naraštaje; dok njihova odanost, revnost i požrtvovanost predstavljaju uzor dostojan podražavanja. I svi oni kojima je draga služba Bogu i koji cene blagoslove Njegovog svetog prisustva ispoljiće isti duh i istu požrtvo-vanost kad je u pitanju podizanje takvog doma gde će On moći da se sastaje sa njima. Oni će se truditi da Bogu prinosе žrtvu od najboljeg što imaju. Dom podignut za Gospoda ne sme biti pod dugovima, jer se time Njegovu ime obeščašćuje. Sredstva od dobro-voljnih priloga za dovršavanje takvog posla treba da bude dovoljna, da bi radnici, kao nekad graditelji svetinje, mogli da kažu: "Više donosi narod nego što treba da se uradi delo, koje je Gospod zapovedio da se uradi."

Svetinja je bila tako sačinjena da su je Izrailjci u svojim pohodi-ma mogli u svako doba rasklopiti i poneti. Ona je zato bila dugačka samo pedeset i pet stopa, a široka i visoka po osamnaest. A ipak je to bila divna i sjajna građevina. Za izradu svetinje i nekih delova opreme bilo je upotrebljeno bagremovo drvo zato što je od sveg ostalog drveta koje se moglo naći na Sinaju bilo najotpornije protiv truljenja. Zidove su sačinjavale uspravno postavljene daske, koje su bile uglavljene u srebrnom postolju, učvršćene stubovima i povezane poprečnim prevornicama. Sve je bilo obloženo zlatom, što je celoj građevini davalo izgled kao da je od čistog zlata. Krov su sačinjavala četiri sloja zastirača, od kojih je najdonji bio "od tanko-ga platna uzvedenoga i od porfire i od skerleta i od crvca; i po njima vezani heruvimi". Ostala tri sloja sastojala su se jedan od kozije dlake, drugi od crvene obojene ovnujske kože, a treći od koža jazavčijih, i to tako sve sastavljeno da sačinjava jednu celinu i pot-punu zaštitu.

Unutrašnji prostor bio je podeljen u dva dela razdvojena bogatom i lepom zavesom koju su pridržavali stubovi obojeni zlatom; takva ista zavesa zatvarala je ulaz i u prvo odeljenje. Ove zavese, kao i unutrašnji zastor koji je sačinjavao donji deo krova ili svod, bili su urađeni u najlepšim bojama, plavoj, ljubičastoj i crvenoj. Pored toga, na njima su zlatnim i srebrnim koncem bili izvezeni heruvimi, čime su simbolično bile predstavljene vojske anđela povezanih sa delom koje se vrši u nebeskoj svetinji, službenih duhova koji pomažu narodu Božjem na zemlji.

Sveti šator je bio okružen otvorenim prostorom, nazvanim trem, koji je bio ograđen zavesama od najfinijeg platna, obešenim o mesingane stubove. Ulaz u taj ograđeni prostor nalazio se na istočnoj strani i bio je zatvoren zavesama od skupocenog materijala i divne izrade, koje su ipak bile manje od zavesa same svetinje. Pošto su zastori trema bili upola niži nego zidovi same svetinje, narod je jasno mogao da vidi svetinju sa njene spoljne strane. U tremu, nedaleko od samog ulaza, bio je mesingani oltar za žrtve paljenice. Na tom žrtveniku bile su prinošene Bogu sve žrtve paljenice, a nje-govi rogovi bili su kropljeni krvlju izmirenja. Između oltara i ulaza u svetinju bio je umivaonik, koji je takođe bio mesingani, sačinjen od ogle-dala što su izrailjske žene dobrovoljno priložile. U tom umi-vaoniku sveštenici su prali i ruke i noge, kad god bi ulazili u svetinju ili pristupali oltaru da prinesu žrtvu Gospodu.

U prvom odeljenju, ili svetinji, stajao je sto sa postavljenim hle-bovima, svetnjak i zlatna kadionica. Sto sa postavljenim hlebovima nalazio se na severnoj strani. Oivičen ukrasnim vencem, on je bio sav obložen zlatom. Na taj sto su sveštenici svakog sedmog dana morali da postavljaju dvanaest beskvasnih hlebova, da ih podele na dve gomile i zatim okade tamjanom. Te su hlebove kasnije, pošto su bili smatrani kao sveti, mogli da jedu samo sveštenici. Prema jugu se nalazio sedmokraki svetnjak sa sedam žižaka. Kraci su mu bili ukrašeni izvanredno lepo izrađenim cvetovima koji su ličili na krin, a ceo svetnjak je bio izrađen od čistog zlata. Pošto na svetinji nije bilo prozora, svetla su morala da gore dan i noć i nikada se nisu smeli istovremeno pogasiti svi žižci na njegovom svetnjaku. Ispred same zavesa koja je odvajala svetinju od svetinje nad svetinjama i Božjeg neposrednog prisustva, stajao je zlatni kadioni oltar. Na tom oltaru je sveštenik svako jutro i svako veče palio tamjan; rogove oltara je pomazivao krvlju žrtve prinesene za greh, a na dan izmire-nja je ceo oltar bio pokropljen krvlju. Vatra na tom oltaru zapalio je sam Bog i ona je najbrži-ljivije održavana. Sveti miris tamjana širio se danju i noću po celoj svetinji i daleko izvan nje.

Iza unutrašnje zavesa bila je svetinja nad svetinjama, središnja tačka slikovite službe pomirenja i posredništva koje je predstavljao

sponu između neba i zemlje. U tom odeljenju nalazio se kovčeg zaveta, načinjen od bagremovog drveta, okovan zlatom spolja i iznu-tra, a pri vrhu oivičen zlatnim vencem. Taj kovčeg je bio namenjen da bi se u njemu čuvalе kamene ploče na kojima je sam Bog ispisao deset zapovesti. Nazvan je kovčeg Božjeg svedočanstva, ili kovčeg zaveta, jer su deset Božjih zapovesti činile osnovu zaveta sklo-pljenog između Boga i Izrailja.

Poklopac svetoga kovčega - nazvan presto milosti - bio je izrađen od čistoga zlata, i natkriljen heruvimima takode načinjenim od zlata i postavljenim jedan prema drugom. Po jedno krilo svakog heruvima bilo je okrenuto na gore, dok je drugo, u znak strahopoštovanja i poniznosti, zaklanjalo samo telo anđela (vidi Jezekilj 1,11). Stav obojice anđela koji su bili okrenuti jedan prema drugom i sa strahopoštovanjem gledali na kovčeg zaveta, predstav-lja ono poštovanje sa kojim nebeske čete gledaju na Božji zakon i njihovo interesovanje za plan iskupljenja.

Nad prestolom milosti bio je sveti oblak slave, ispoljavanje Božjeg prisustva, a preko heruvima je Bog objavljivao svoju volju. Iz tog oblaka su božanske poruke ponekad bile saopštavane prvosvešteniku. Ponekad bi zrak svetlosti padao na desnog anđela i tim potvrđivao da je Bog zadovoljan. Senka na levom anđelu pokazivala je Božje negodovanje ili odbacivanje.

Božji zakon koji se nalazio u tom kovčegu predstavljao je veliko merilo pravde i suda. Po tom zakonu su izricane smrtnе presude prestupnicima; ali iznad zakona se nalazio presto milosti na kojem se otkrivalo Božje prisustvo i sa kojeg je, zahvaljujući pomirenju os-tvarenom preko Hrista, grešnik dobijao oproštaj. Tako se u Hristovom delu za naše iskupljenje, simbolički prikazivanom službom u svetinji, ispunjavaju reči: "Milost i istina srešće se, pravda i mir poljubice se" (Psalam 85,10).

Nema reči kojima bi se mogla opisati slava i lepota prizora koji je pružala unutrašnjost svetinje - pozlaćeni zidovi na kojima se video odsjaj svetlosti sa zlatnog svetnjaka i raskošni preliv i boja bogato izvezenih zavesa sa njihovi blistavim likovima anđela, sto i kadioni oltar, sve se presijavalo u zlatu; a iza zavesa sveti kovčeg zaveta sa svojim tajanstvenim heruvimima, iznad kojih je lebdeo sveti oblak slave - vidljivo otkrivenje Božjeg prisustva. Međutim, sve je to bio samo slabi odblesak slave hrama Božjeg na nebu, velikog središta Njegovog dela za iskupljenje čoveka.

Za izgradnju svetinje bilo je potrebno oko pola godine. Kad je bila završena, Mojsije je pregledao sve radove i uporedio ih sa uzorom koji mu je bio pokazan na gori i sa uputstvima koja je dobio od Boga. "I pogleda Mojsije sveto delo, i gle, načiniše ga kao što beše zapovedio Gospod, tako ga načiniše i blagoslovi ih Mojsije." Izrailjci su u masama žurili i sa interesovanjem tražili da vide svetu građevinu. Dok su se oni za zadovoljstvom divili prizoru, stub od oblaka se nadneo nad svetinju, spustio se na nju i potpuno je obavio. "I napuni se šator slave Gospodnje." To je bilo otkrivenje Božjeg veličanstva, te za izvesno vreme ni sam Mojsije nije mogao da uđe u svetinju. Duboko uzbuđeni, Izrailjci su posmatrali znak koji im je svedočio da je delo njihovih ruku bilo prihvaćeno. Nijedan glas nije se čuo kao izraz radosti. Svi su bili obuzeti svećanim strahopoštovanjem. Radost njihovog srca našla je izliva u suzama radosnicama i oni su tiho šaputali reči usrdne zahvalnosti Bogu što se spustio da nastava među njima.

Po božanskoj naredbi, za službu u svetinji izdvojeno je bilo pleme Levijevo. U najdavnija vremena svaki je domaćin bio i sveštenik za svoju porodicu. U doba Avramovo smatralo se da sveštenstvo po zakonu nasleđa pripada najstarijem sinu. Sada je Gospod, umesto prvenaca svega izrailjskog naroda, uzeo pleme Levijevo da vrši službu u svetinji. Tom vidljivom počašću pokazao je koliko je cenio njihovu vernost, kako u privrženosti Njegovoj službi tako i u izvršavanju Njegove kazne kad se celi Izrailj otpadio klan-jajući se zlatnom teletu. Međutim, sveštenička služba bila je ograničena na porodicu Arnonovu. Samo je Aronu i njegovim sinovima bilo dopušteno da služe pred Bogom. Ostalim pripadnici-ma plemena bila je poverena briga o šatoru i njegovoj opremi i pomaganje sveštenicima pri bogosluženju; ali nisu smeli da prinosе žrtve, da kade, niti da posmatraju svete stvari dok ne stave zastor na lice.

U skladu sa dužnošću koju su imali da obavljaju, sveštenicima je bilo propisano i naročito odelo. "I načini svete haljina Aronu, bratu svojemu za čast i diku", tako je Bog naredio Mojsiju. Odeća običnog sveštenika bila je od belog lanenog platna izatkana iz jednog dela. Bila je duga skoro do stopala, a u struku obavijena belim lanenim pojasom izvezenim plavom, ljubičastom i crvenom bojom. Tu nji-hovu odeću upotpunjavao je turban ili mitra. Mojsiju je kod gorućeg žbuna bilo naredeno da izuže obuću s nogu svojih, jer je zemlja na kojoj stoji sveta. Tako ni sveštenici u svetinju nisu smeli da ulaze, jer bi i samim česticama prašine koja se zadržati na obući to sveto mesto bilo oskrnjeno. Obuću su morali ostavljati u tremu, i pre nego što bi ušli u svetinju morali su oprati ruke i noge, i tek tada su mogli da pristupe bogosluženju ili prinošenju žrtve. Tako im je stalno bila pred očima pouka da oni koji žele da se približe Gospodu moraju biti slobodni od svega što skrnavi i prlja dušu.

Odelo sveštenika je bilo od skupocenog materijala i divno umetnički izgrađeno, što je dolikovalo njegovom visokom položaju. Pored lanene odeće običnog sveštenika, nosio je odeždu ili plašt od porfire (ljubičasto-plave tkanine sa crvenkastim prelivima) koji je takođe bio izatkan iz jednog dela dok mu je rub bio ukrašen zlatnim zvončićima i ukrasima u obliku nara koji su bili izvezeni koncem plave, ljubičaste i crvene boje. Preko toga nosio je oplećak, kraći gornji deo svećane odore "od zlata i od porfire i od skerleta i od crvca i od tankoga platna uzvedenoga, vezen". Opasan je bio divno izrađenim pojasom od istog materijala. Oplećak je bio bez rukava, i na njegovom zlatom izvezenom poprsju bila su ugrađena dva oniks kamena na kojima su bila urezana imena dvanaest plemena Izrailjskih.

Preko tog oplećka nosio se naprsnik, najsvetiji deo svešteničke odeće. Izrađen je bio od istog materijala kao i oplećak. Imao je oblik četvurgaonika i po jednu kopču na svakoj strani, tako da se mogao obesiti o zlatne alke na plavoj vrpci i poseti na poramicama oplećka. Ivice su mu bile ukrašene raznovrsnim dragim kamenjem i to od onih istih vrsta od kojih su načinjeni dvanaest temelja grada Božjeg. Pored samih tih ivica bilo je dvanaest dragih kamenova učvršćenih u zlatu i poredanih u redove po četiri u kojima su, isto kao i u oniks-kamenju, ugrađenom u oplećku, bila urezana imena dvanaest plemena Izrailjevih. Gospod je naredio: "I neka nosi Aron imena sinova Izrailjevih, na naprsniku sudskom, na srcu svom, kad oblaži u svetinju za spomen pred Gospodom vazda." Tako i Hristos, veliki Prosveštenik, pozivajući se pred Ocem na svoju krv prolivenu za grešnika, nosi u srcu svojem ime svake duše koja se kaje i veruje. Tako i psalmista kaže: "Ja sam nesrećan i ništ, neka se Gospod postara za me!" (Psalam 40,17).

Desno i levo na naprsniku nalazila su se dva velika i vrlo sjajna kamena, poznata pod imenom urim i tumim. Preko njih je Božja volja bila objavljivana prvosvešteniku. Kad su se pred Gospoda iznosila pitanja od presudne važnosti, On je svoje odobravanje ili pristanak izražavao svetlosnim krugom oko desnog kamena, a svoje negodovanje ili nezadovoljstvo senkom oko levog kamena.

Mitra (sveta kruna) prosveštenika sastojala se iz belog lanenog turbana na koji je plavom vrpcom bila pričvršćena zlatna tablica sa natpisom: "Svetinja Gospodu". Sve što je bilo u vezi sa odelom ili držanjem provosveštenika moralo je biti takvo, da kod gledaoca izazove utisak i predstavu o Božjoj uzvišenosti, i svetosti Njegove službe, kao i o neophodnosti čistoće onih koji dolaze u Njegovu prusutnost.

"Obličju Božjem i seni nebeskih stvari" (Jevrejima 8,5), trebalo je da služi ne samo svetinju nego i služba koju su vršili sveštenici. Zbog toga je ova služba bila veoma značajna, a Bog joj je preko Mojsija potpuno jasno odredio svaku pojedinost. Bogoslužjenje u svetinji sastojalo se iz dva dela - svakodnevnog službe i one koja je objavljena jednom u godini. Svakodnevna služba je obavljana u tremu - pored oltara žrtvenika i u prvom odeljenju svetinje; dok je godišnja služba vršena u samoj svetinji nad svetinjama.

Nijedan smrtnik, osim prvosveštenika, nije smeo videti unutrašnjost svetinje nad svetinjama. Samo jednom u godini sveštenik je smeo da uđe, i to tek posle najbrižljivijih i najozbiljnijih priprema. Ulazio je drhćući, a narod je sa strahopoštovanjem i čuteći čekao na njegov povratak. Srca su im pritom bila puna ozbiljnih molitvi za Božji blagoslov. Pred kovčegom, ispred kojeg se nalazio presto milosti, prosveštenik je vršio službu pomirenja za Izrailj, a u svetom oblaku slave Bog se sastajao sa njim. Ukoliko bi se on zadržao duže nego obično, oni bi bili užasnuti plašeći da nije zbog njihovih ili pak svojih greha poginuo od slave Božje.

Svakodnevna služba sastojala se od jutarnjeg i večernjeg prinošenja žrtve paljenice, paljenja tamjana na zlatnom kadionom oltaru i posebnih žrtava za grehe pojedinaca. Osim toga, bilo je žrtava koje su bile prinošene sedmog dana, o mladima i naročitim praznicima.

Svako jutro i svako veče spaljivano je na oltaru po jedno jedno-godišnje jagnje. Osim toga, prinošena je i hrana koja je predstavljala svakodnevni dar naroda živom Bogu i njihovu stalnu zavisnost od Hristove krvi izmirenja. Bog je izričito bio zapovedio da svaka žrtva koja se Njemu prinosi mora biti zdrava i bez mane (2. Mojsijeva 12,5). Sveštenici su bili dužni da pregledaju svaku životinju koja je bila dovedena za žrtvu i da vrate svaku na kojoj nađu kakav nedostatak. Samo ona žrtva koja je bila "bez mane" mogla je slikovito predstavljati čistotu Onoga koji je bio očekivan da svoj život pri-nese na žrtvu "kao bezazleno i prečisto jagnje" (1. Petrova 1,19). Apostol Pavle upućuje na tu žrtvu da bi pokazao kakvi treba da budu Hristovi sledbenici. On kaže: "Molim vas dakle, braćo, milosti Božje radi, da date telesa svoja u žrtvu živu svetu, ugodnu Bogu; to da bude vaše duhovno bogomoljstvo" (Rimljanima 12,1). Mi treba da se svim svojim bićem posvetimo Božjoj službi i da se trudimo da tu žrtvu učinimo što savršenijom. Bog će biti zadovoljan samo onda ako Mu damo najbolje što imamo. Svaki onaj koji Ga ljubi svim srcem, želeće da Mu posveti najbolji deo svog života i stalno će se truditi da sve snage svog bića dovede u sklad sa zakonima prirode,

čime će njegove umne i duhovne sposobnosti, kao i spremnost da posluži Bogu biti potpomognute.

Prinošenjen tamjana, sveštenik je dolazio u vezu sa Božjim prisustvom neposrednije nego bilo kojim delom svakodnevnog bogoslužjenja. Pošto unutrašnja, ili druga zavesa svetinje nije dopirala do same tavanice šatora, Božja slava koja se otkrivala iznad prestola milosti mogla se delimično videti i iz prvog odeljenja. Prinosi tamjan pred Gospoda, sveštenik je gledao prema kovčegu zaveta, i kako se dim mirisnog kada uzdizao, Božja slava se spuštala na kovčeg i često toliko ispunjavala oba odeljenja svetinje da se sveštenik morao povući u vrata svetinje. Kao što je u slikovitoj službi sveštenik ispunjen verom gledao na presto milosti koji nije mogao videti, tako i Božji narod sada upućuje molitve Hristu, svom velikom prosvešteniku, koji iako nevidljiv za ljudske oči, u nebeskoj svetinji posreduje za njih.

Miris tamjana koji se uzdizao zajedno sa molitvama dece Izrailjeve, predstavljao je Hristove zasluge i Njegovo posredovanje, Njegovu potpunu pravednost koja se verom pripisuje Njegovom narodu i koja jedina može učiniti da služba grešnih ljudskih bića bude prihvatljiva i ugodna Bogu. Pred zastorom svetinje nad svetinjama stajao je oltar stalnog prinošenja žrtava i ispaštanja. Oni su se mogli približiti Bogu samo posredstvom prolivene krvi i mirisnog kada - a to su simboli koji upućuju na velikog posrednika preko koga se grešnici mogu približiti Bogu i preko koga verne i pokajničke duše jedino mogu da dobiju milost i spasenje.

Kad su sveštenici jutrom i večerom ulazili u svetinju da pale tamjan i da kađe, svakodnevna žrtva je već stajala spremna čekajući da bude prinesena na oltar koji se nalazio u predvorju. To je bio trenutak najdublje interesovanja za sve one koji su okupljeni, pred svetinjom, čekali na bogoslužjenje. Pre nego što su posredstvom sveštenikove službe stupili u prisustvo Božje, morali su ozbiljno ispitati svoja srca i priznati svoje grehe. Licem okrenuti prema svetinji, oni su se sjedinjavali u tihoj molitvi. Tako su se njihove molitve uzdizale k nebu zajedno sa oblakom mirisnog kada, dok su se u veri pozivali na zasluge obećanog Spasitelja, simbolično predstavljenog samom žrtvom. Casovi određeni za jutarnju i večernju žrtvu smatrani su svetima i u celom jevrejsko narodu važili kao vreme određeno za bogoslužjenje. A kad su se u kasnija vremena Jevreji rasuli po udaljenim zemljama kao robovi, uvek bi se u isto vreme okretali licem prema Jerusalimu i svoje molitve upućivali Bogu Izrailjevom. U tom običaju religiozni ljudi mogu da vide primer za jutarnju i večernju molitvu. Dok osuđuje običaje koji predstavljaju samo ponavljanje formalnosti bez životnog duha pobožnosti i molitve, Bog sa velikim zadovoljstvom gleda na one koji Ga ljube i koji se svako jutro i svako veče klanjaju pred Njim tražeći oprašaj za učinjene grehe i moleći se za blagoslov.

Hlebovi postavljeni u svetinji redovno su zamenjivani i držani pred Bogom, kao stalna ponuda. Tako su sačinjavali sastavni deo svakodnevnog žrtve. Nazvani su postavljeni hlebovi ili "hlebovi prisustva", jer su bili stalno pred licem Gospodnjim. To je bio znak čovekovog priznanja da za svoju hranu, i u telesnom i u duhovnom pogledu, zavisi od Boga i da sve prima samo zahvaljujući Hristovom posredovanju. Bog je Izrailjce i u pustinji hranio hlebom sa neba, i oni su stalno zavisili od Njegove dobrote i u zemaljskoj hrani i u duhovnim blagoslovima. I mana i hlebovi postavljeni u svetinji ukazivali su na Hrista, na živi hleb koji je večito u pristnosti Božjoj nas radi. On sam kaže: "Ja sam hleb živi koji side s neba" (Jovan 6,48-51). Na hlebove su stavljali tamjan, a kad su sedmog dana hlebove zamenjivali svežima, tamjan su spaljivali na oltaru u znak sećanja na Boga.

Najvažniji deo svakodnevnog bogoslužjenja bio je onaj koji se odnosio na službu za pojedince. Grešnik koji se pokajao, donosio bi svoju žrtvu pred vrata šatora od sastanka i, stavljajući svoje ruke na glavu žrtvine, ispovedao bi svoje grehe čime ih je simbolično prenosio sa sebe na nevinu žrtvu. Zatim bi svojom rukom zaklao životinju, a sveštenik je krv unosio u svetinju i kropio njome ispred zavesu iza koje se nalazio kovčeg sa zakonom koji je grešnik prestupio.

Tom ceremonijom je greh, posredstvom krvi, simbolično prenošen na svetinju. U nekim slučajevima krv nije unesena u svetinju, već je sveštenik morao pojesti meso kao što je Mojsije zapovedio sinovima Aronovim: "I dade vam je Gospod da nosite greh svega zbora" (3. Mojsijeva 10,17). Obe ceremonije su slikovito predstavljale prenošenje greha sa pokajnika na svetinju.

Takva je bila služba koja je tokom cele godine obavljana iz dana u dan. Pošto su gresi Izrailjaca na taj način bili preneseni na svetinju, ona je postojala nečista, i bilo je neophodno izvršiti jedno naročito delo da se i sa nje gresi uklone. Bog je naredio da se za svako odeljenje svetinje, kao i za oltar, izvrši izmirenje "i tako ga očistiti i posvetiti ga od nečistote sinova Izrailjevih" (3. Mojsijeva 16,19).

Jednom godišnje, na veliki dan izmirenja, sveštenik je ulazio u svetinju nad svetinjama. Službom tu obavljenom, upotpunjavao je bogoslužjenje vršeno u toku cele godine.

Na dan izmirenja dovedena su pred šator od sastanka dva jarca i tu je za njih bila bacana kocka: "Jedna ždreba Gospodu, a drugi ždreba Azazelu." Prvi jarac imao je da bude zaklan i prinesen kao

žrtva za grehe naroda, a sveštenik je unosio njegovu krv iza zavese i kropio njome kovčeg zaveta po zaklopcu. "I tako će očistiti svetinju od nečistota sinova Izrailjevih i od prestupa njihovih u svim gresima njihovim; tako će učiniti i u šatoru od sastanka koji je među njima usred nečistota njihovih."

"I metnuvši Aron obe ruke svoje na glavu jarcu živome, neka ispovedi nad njim sve bezakonje sinova Izrailjevih i sve prestupe njihove u svim gresima njihovim, i metnuvši ih na glavu jarcu neka ga da čoveku spremnom da ga istera u pustinju." Sve dok jarac na taj način nije bio uklonjen, narod se nije osećao slobodnim od tereta svojih greha. Dok se vršilo delo izmirenja, svako je imao da se kaje i da muči dušu svoju. Svi poslovi su morali biti obustavljeni, a ceo zbor Izrailjaca morao je ovaj dan provoditi u molitvi, postu i dubokom ispitivanju srca i svečanoj skrušenosti pred Bogom.

Tom službom koja je vršena jednom u godini narod je imao da nauči značajne istine u vezi sa izmirenjem. Sve žrtve koje su prinose u toku godine, zamenjivale su u neku ruku samog grešnika, ali krv žrtvovane životinje nije donosila potpuno izmirenje za greh. Ona je bila predviđena samo kao sredstvo kojim se greh sa pokajnika mogao preneti na svetinju. Time što je prineo krv, grešnik je priznao autoritet zakona koji je prekršio i dao izraz svome verovanju u Onoga koji je imao da ukloni sve grehe sveta; ali tim grešnik nije bio potpuno oslobođen osude i kletve zakona. Prvosveštenik je na dan izmirenja, prinevši žrtvu za ceo zbor, ulazio u svetinju nad svetinjom i krvlju zaklane žrtve kropio presto milosti iznad kovčega u kome su se nalazile ploče sa Božjim zakonom. Tako su zahtevi zakona, koji je tražio grešnikov žiot, bili zadovoljeni. Zatim je sveštenik u ulozu posrednika primio grehe na sebe i izlazeći iz svetinje nosio je na sebi teret izrailjske krivice. Pred vratima svetinje stavio je svoje ruke na glavu jarcu koji je predstavljao Azazela (Sotonu), "ispovedio nad njim sva bezakonja sinova Izrailjevih i sve prestupe njihove u svima gresima njihovim". I kada je taj jarac posle toga oteran, smatralo se da je odneo sobom i sve njihove grehe, te se narod oslobodio od njih. Tako je bila vršena služba "koja služi obličju i seni nebeskih stvari" (Jevrejima 8,5).

Kao što je rečeno, zemaljsku svetinju je načinio Mojsije prema uzoru koji mu je bio pokazan na gori. Svetinja je morala ostati "prilika za današnje vreme u koje se prinose dari i žrtve". Obe svete odaje su bile "obličje nebeskih stvari", a Hristos, naš veliki prvosveštenik, "je sluga svetinjama i istinskoj skinjiji koju načini Gospod a ne čovek" (Jevrejima 9,9.23; 8,2). Kad je apostolu Jovanu u viziju bilo dopušteno da razgleda hram Božji na nebu, zapazio je kako "od prestola izlazaahu munje i gromovi i glasovi i sedam žizaka ognjenih gorahu pred prijestolom". "I drugi anđeo dođe i stade pred oltarom i imaše kadionicu zlatnu i beše mu dato mnogo tamjana da dā molitvama svih svetih na oltar zlatni pred prestolom" (Otkrivenje 4,5; 8,3). Proroku je tada bilo dozvoljeno da razgleda prvo odeljenje svetinje na nebu, i tamo je video "sedam žizaka ognjenih" i "zlatni oltar" što je u zemaljskoj svetinji bilo predstavljeno sedmokrakim zlatnim svetnjakom i kadionim oltarom. Zatim, "otvori se crkva Božja na nebu" (Otkrivenje 11,19), i on pogleda iza unutrašnje zavese u svetinju nad svetinjama. Tu je ugledao "Čivot (kovčeg) zaveta Njegova" (Otkrivenje 11,19), prestavljen svetim kovčegom koji je Mojsije dao načiniti da bi se u njemu čuvao Božji zakon.

Mojsije je zemaljsku svetinju načinio prema uzoru koji mu je bio pokazan (Dela 7,44). Pavle tvrdi da su "skinjia i svi sudovi službeni", pošto su bili izrađeni, predstavljali "obličje nebeskih stvari" (Jevrejima 9,21.23), a Jovan kaže da je svetinju video na nebu. Ta svetinja u kojoj Isus posreduje za nas predstavlja veliki original, prema kojem je svetinja podignuta u vreme Mojsijevo rađena kao kopija.

Nikakva zemaljska građevina ne može predstavljati veličinu i slavu nebeskog hrama u kome boravi Car nad Carevima i gde "tisuća tisuća" služe Njemu, "i deset tisuća po deset tisuća" stoje "pred njim" (Danilo 7,10); onog hrama koji je ispunjen slavom večitog prestola, gde serafimi, svetli zaklanjači Njegove slave, u najvećem strahopoštovanju pokrivaju svoja lica. Ipak se posredstvom zemaljske svetinje i njenog bogoslužjenja mogu naučiti važne istine o nebeskoj svetinji i velikom delu koje se tamo vrši za isкупljenje čoveka.

Spasitelj je posle svog vaznesenja imao da počne svoju prvosvešteničku službu za nas. Pavle kaže: "Hristos ne uđe u rukotvorenu svetinju koja je prilika prave, nego u samo nebo da se pokaže sad pred licem Božjim za nas" (Jevrejima 9,24). Kao što se Hristova služba sastoji iz dva velika dela, od kojih svaki ima određeno vreme i osobito mesto u nebeskoj svetinji, tako se i zemljska služba sastojala iz dva dela, svakodnevnog i godišnjeg bogoslužjenja koja nisu obavljana u istom odeljenju svetinje.

Kao što se Hristos posle vaznesenja pojavio pred Bogom da bi ponudio svoju krv kao otkup za one koji su se pokajali, tako je i sveštenik u svakodnevnoj službi krvlju žrtve kropio svetinju da bi grešnik dobio oprostaj.

Hristova krv, iako je pokajanog grešnika oslobađala kazne koju zakon traži, ipak nije odmah izbrisala greh; on je morao ostati u svetinji zapisan do konačnog pomirenja. Tako je i u simboličnom

službi krvlju prinesene žrtve greh bio uklonjen sa pokajnika, ali je ostajao na svetinji sve do dana pomirenja.

Na veliki dan suda, mrtvi će ustati da prime platu, "kao što je napisano u knjigama, po delima svojima" (Otkrivenje 20,12). Tada će, zahvaljujući zaslugama Hristove prolivene krvi, gresi pravih pokajnika biti izbrisani iz nebeskih knjiga. Tako će svetinja biti oslobođena i očišćena od greha. U zemaljskoj službi je to veliko delo izmirenja ili brisanja greha bilo simbolično predstavljeno obredima vršenim na Dan pomirenja - čišćenjem zemaljske svetinje, vršenim na taj način što su gresi koji su je skrnavili konačno bili odstranjeni pomoću krvi žrtve prinesene za greh.

Kao što će u konačnom izmirenju gresi pravih pokajnika biti izbrisani iz nebeskih knjiga, da se na njih nikad više i ne pomisli, tako su i onda gresi simbolično bili odneseni u pustinju i zauvek odstranjeni iz zajednice.

Pravda zahteva da Sotona najzad bude kažnjen, jer je začetnik zla i neposredni podstrekač svih greha koji su uslovlili smrt Sina Božjeg. Hristovo delo iskupljenja čoveka i čišćenja vasiona od greha biće okončano uklanjanjem greha iz nebeske svetinje i prenošenjem krivice za sve to na Sotonu, koji mora primiti konačnu kaznu. Tako je i u simboličnoj službi godišnji ciklus obreda završavan čišćenjem svetinje i ispovedanjem greha nad glavom jarca Azazelovog koji je predstavljao Sotonu.

Tako je službom obavljenom u svetinji, a kasnije u hramu, narod svakog dana bio poučavan velikim istinama u vezi sa Hristovom smrću i Njegovom službom; a jednom godišnje misli su im bile upućivane na završne događaje u velikoj borbi između Hrista i Sotone - na konačno čišćenje svemira od greha i grešnika.

GREH NADAVA I AVIJUDA

(3. Mojsijeva 10,1-11)

Posle osvećenja šatora od sastanka bili su posvećeni i sveštenici za njihovu službu. Ova bogoslužjenja su trajala sedam dana, od kojih je svaki bio obeležen naročitim ceremonijom. Osmoga dana oni su stupili u svoju službu. Uz pomoć svojih sinova, Aron je prineo žrtvu koju je Bog zahtevao i, podigavši svoje ruke, blagoslovio je narod. Sve je bilo učinjeno onako kako je Gospod naredio, i On je primio žrtvu i na neobičan način ispoljio svoju slavu; oganj je došao od Gospoda i spalio žrtvu na oltaru. Narod je sa strahopoštovanjem i živim interesovanjem posmatrao ovo čudesno ispoljavanje Božje sile. Oni su u tome videli znak Božje slave i Njegovog odobravanja, i podigavši zajednički glas u zahvalnosti i obožavanju padali su licem na zemlju kao da se nalaze u neposrednoj prisutnosti živog Boga.

Ali uskoro posle toga zadesila je porodicu prvosveštenika iznenađna i strašna nesreća. Za vreme bogoslužjenja, dok su se molitve i hvale naroda dizale k Bogu, dva Aronova sina uzeše kadionice i "metnuše oganj u njih i na oganj metnuše kad", da bi se slatki miris uzdizao do Gospoda. Ali su oni prekršili Njegovu zapovest podmetnuvši "oganj tuđ". Da bi spalili tamjan uzeli su običnu umesto svete vatre, koju je zapalio sam Bog, i izričito odredio za tu svrhu. Zbog toga greha je pušten oganj s neba i spalio ih pred očima svega naroda.

Pored Mojsija i Arona, Nadav i Avijud su zauzimali najviše položaje u Izrailju. Bili su naročito počastvovani od Gospoda na taj način što im je, pored sedamdesetorice starešina, bilo dopušteno da ugledaju Njegovu slavu na gori. Zato za njihov prestup nije bilo izgovora niti se preko toga moglo preći olako. Sve je to njihovu krivicu činilo još težom. Neka ljude ne laskaju sebi da nesmetano mogu grešiti zato što su primili veliku svetlost, ili zato što su, slično izrailjskim starišinama, bili na "gori" i imali prednost da opšte sa Bogom i borave u svetlosti Njegove slave, i da Bog neće tako strogo kazniti njihovu nepravdu samo zato što su svojevremeno bili od Njega počastvovani. To je sudbonosna zabluda. Velika svetlost i primljena preimućstva zahtevaju od nas razvijanje vrline i svetosti u srazmeri sa ukazanim prednostima. Ništa što je manje od ovoga, Bog ne može da prihvati. Nikada ne treba da se uljuljavamo u bezbrižnosti i sigurnosti zato što nam je dodeljen neki naročit blagoslov ili što smo stekli kakvo preimućstvo. To nam nipošto ne sme davati slobodu da grešimo, niti pak podsticati na verovanje da Bog u svom postupanju sa nama neće biti tako strog. Sva preimućstva koja nam je Bog dao služe kao Njegova pomoćna sredstva da unesu žar u naš duh, vernost u naše napore i energiju u naša nastojanja da ispunimo Njegovu svetu volju.

Nadav i Avijud nisu u svojoj mladosti bili naviknuti na samosavlđavanje. Popustljiva narav njihovog oca i njegov nedostatak u čvrstini za pravednu stvar, učinili su da je on zanemario disciplinovanje svoje dece. Pustio je sinove da se povode za sopstvenim sklonostima. Navike da popuštaju svojim željama toliko su, dugim upražnjavanjem, zagospodarile nad njima da čak ni odgovornost najsvetije službe nije imala snage da ih savlada. Oni nisu bili naučili da poštuju autoritet svoga oca, i stoga nisu uvidali koliko je neophodno da se Božji zahtevi izvršuju sa najvećom tačnošću. Aronovo nerazumno popuštanje sinovima pripremilo ih je da postanu predmet božanske kazne.

Bog je hteo da pouči svoj narod da Mu prilazi sa najvećim strahopoštovanjem, i to samo na onaj način koji je On odredio. On ne može odobriti samo delimičnu poslušnost. Nije bilo dovoljno da se pri tom svečanom bogoslužju skoro sve uradi onako kako je On odredio. On je izrekao prokletstvo nad onima koji odstupaju od Njegovih zapovesti, ne praveći razliku između svetog i nesvetog. On preko proroka objašnjava: "Teško onima koji zlo zovu dobro, a dobro zlo, koji prave od mraka svetlost i od svetlosti mrak... Teško onima koji misle da su mudri i sami su sebi razumni... koji pravdaju bezbožnika za poklon, a pravednima uzimaju pravdu... jer odbaciše zakon Gospoda nad vojškama i prezreše reč sveca Izrailjeva" (Isaija 5,20-24). Neka se niko ne vara verujući da neki deo Božjih zapovesti nije bitan, ili da će On prihvatiti bilo kakvu izmenu Njegovih zahteva. Prorok Jeremija kaže: "Ko je rekao što i zbilo se a Gospod da nije zapovedio?" (Plač Jeremijin 3,37). Bog u svojoj Reči nije dao nijednu zapovest koju ljudi mogu držati ili ne držati, a da ne snose posledice svog izbora. Ako ljudi izaberu ma koji drugi put osim potpune poslušnosti, pokazaće se da "mu je kraj put k smrti" (Priče 14,12).

"Tada reče Mojsije Aronu, i Elazaru i Itamaru sinovima njegovim: Nemojte otkrivati glava svojih ni haljina svojih razdirati, da ne izginete i da se Gospod ne razgnevi na sav zbor... jer je na vama ulje pomazanja Gospodnjega." Veliki vođa je podsetio svoga brata na Božje reči: "U onima koji pristupaju k meni biću svet i pred celim narodom proslaviću se". Aron je čutao. Smrt njegovih sinova koji su tako iznenada otišli i u tako strašnom grehu - u grehu koji je, što je sada i sam uviđao, bio posledica baš njegovog zapostavljanja dužnosti - ispunjavala je očevo srce dubokim bolom, ali on svojim osećanjima nije davao izraza. Nije se usuđivao da ispoljava svoj bol da ne bi izgledalo kao da saučestvuje u njihovom grehu. Zbor nije smeo biti naveden da gunda protiv Boga.

Gospod je hteo poučiti svoj narod da prizna opravdanost Njegovog načina popravljanja i kažnjavanja, kako bi se drugi bojali. Bilo je među Izrailjcima i takvih za koje je ova užasna kazna predstavljala opomenu da se ne zanese nadom da će, računajući na Božje strpljenje, moći nekažnjeno grešiti sve dok im sudbina ne bude potpuno zapečaćena. Božanska osuda pogađa one što ispoljavaju lažno sažaljenje prema grešniku koji se upinje da svoj greh opravda. Greh ima takvo delovanje da umrtvi moralna osećanja, tako da prestupnik ne shvata veličinu prestupa i, lišen ubeđujuće sile Svetog Duha, ostaje delimično slep prema svome grehu. Hristove sluge su dužne da ove zablude duše upozore na opasnost koja im preti. Oni koji efekat opomene uništavaju time što pred grešnikom skrivaju pravi karakter i posledice greha, teše se da na taj način da ispoljavaju svoju religioznu ljubav. Međutim, oni u stvari samo doprinose da se omete delovanje Svetog Duha i potpomažu da mu se grešnik usprotivi. Oni uljuljuju grešnika da spava na samoj ivici propasti. Oni postaju saučesnici u njegovoj krivici i izlažu se strašnoj odgovornosti za njegovo ostajanje u grehu i nepokajanje. Mnogi su propali zbog tog lažnog i varljivog saosećanja.

Nadav i Avijud nikad ne bi učinili taj smrtonosni greh da pre toga nisu bili delimično opijeni obilnim uzimanjem vina. Oni su znali da je za ulazak u svetinju bilo potrebno najbrižljivije i najsvečanije pripremanje, jer se tu ispoljavalo Božje prisustvo. Međutim, svojom neumerenošću oni su se diskvalifikovali za tu svetu službu. Misli su im bile pomućene, a shvatanje morala otupelo, tako da više nisu bili u stanju da prave razliku između svetog i običnog. Aronu i njegovim preostalim sinovima bila je data opomena: "Vina i silovita pića nemoj piti, ni sinovi tvoji s tobom, kad ulazite u šator od sastanka da ne izginete. To neka vam je uredba večna od kolena na koleno. Da biste mogli raspoznavati šta je sveto a šta nije i šta je čisto a šta nečisto. I da biste učili sinove Izrailjeve svim uredbama koje vam je kazao Gospod preko Mojsija." Upotrebom alkoholnih pića se slabi telo, zamaćuje um, i unižavaju moralne sile. Pod uticajem alkohola ljudi ne shvataju svetost onoga što je sveto ni obaveznost Božjih zahteva. Svi koji zauzimaju položaje od velike i svete odgovornosti treba da budu strogo umereni, kako bi im razum ostao bistar da mogu razlikovati pravdu od nepravde, i kako bi imali čvrstinu načela i mudrosti da dele pravdu i ukazuju milosrde.

Iste obaveze ima svaki Hristov sledbenik. Apostol Petar kaže: "Vi ste izabrani rod, carsko sveštenstvo, sveti narod, narod dobika" (1. Petrova 2,9). Bog od nas zahteva da sve svoje snage održavamo u najboljem stanju da bi naša služba Njemu mogla biti ugodna. Tamo gde se upotrebljavaju opojna pića doći će do istih posledica kao u slučaju ovih izrailjskih sveštenika. Savest će izgubiti svoju osetljivost i neizostavno otvrdnuti do te mere da razlikovanje između svetog i nesvetog neće imati više nikakvog značaja. Kako onda možemo udovoljiti zahtevima Božjih zapovesti? "Ili ne znate da su telesa vaša crkva Svetog Duha, koji živi u vama, kojega imate od Boga i niste svoji? Jer ste kupljeni skupo. Proslavite dakle Boga u telesima svojim i dušama svojim što je Božje. Ako dakle jedete, ako li pijete, ako li drugo što činite, sve na slavu Božju činite" (1. Korinćanima 6,19,20; 10,31). Hristovoj je zajednici za sva vremena upućena svečana i strašna opomena: "Ako pokvari ko crkvu Božju,

pokvariće njega Bog, jer je crkva Božja sveta, a to ste vi." (1. Korinćanima 3,17).

ZAKON I ZAVET

Adamu i Evi je još od samog stvaranja bio poznat Božji zakon i oni su tačno znali šta on od njih zahteva. Propisi toga zakona bili su ispisani u njihovom srcu. Kad je čovek pao usled prestupa, zakon nije menjan već je ustanovljen sistem spasavanja s ciljem da se prestupnici ponovo vrate poslušnosti. Bilo je dato obećanje o dolasku Spasitelja i uveden žrtveni sistem koji je unapred ukazivao na Hristovu smrt kao na veliku žrtvu za grehe sveta. Međutim, da Božji zakon nikada nije bio prestupljen ne bi bilo smrti ni potrebe da se obećava Spasitelj, niti bi uopšte bilo potrebno prinositi žrtve.

Adam je svoje potomke poučavao Božjem zakonu, i tako je zakon, prenošenjem sa oca na sina, predavan sledećim pokolenjima. Ali i pored toga što je za spasenje čoveka toliko učinjeno, vrlo je malo onih koji to cene i koji se vraćaju poslušnosti. Prestupi zakona toliko su iskvareli svet da je bilo neophodno Potopom "oprati" zemlju od njene izopačenosti. Zakon je tada bio sačuvan preko Noja i njegove porodice i oni su propise Božjih zapovesti predali svojim potomcima. Kad su ljudi ponovo odstupili od Boga, On je izabrao Avramu, čoveka za kojeg je mogao reći: "Avram je slušao glas moj i čuvao naredbu moju, zapovesti moje, pravila moja i zakone moje" (1. Mojsijeva 26,5). Njemu je bio dat obred obrezanja kao znak da su oni koji su ga primili bili posvećeni službi Božjoj - znak zaveta da su se odvojili od idolopoklonstva da bi se pokoravali zakonu Božjem. Propust i neuspeh Avramovih potomaka da taj zavet održe, što se vidi iz njihove sklonosti da sklapaju bračne veze sa neznabošcima i prihvataju njihove navike, uslovi su njihovog bavljenja i robovanje u Misiru. Međutim, opštenje sa idolopoklonicima, i prisilno potčinjavanje Misircima učinili su da Božji propisi budu još više iskvareni primesom ništavnog i svirepog učenja neznabožaca. Kad ih je toga radi izveo iz Misira, Gospod se zavijen u slavu i okružen anđelima, spustio na goru Sinajsku i uz najupečatljivije ispoljavanja veličanstvenosti objavio svoj zakon tako da je to mogao čuti sav narod.

Pa ipak, On svoje propise tom prilikom nije poverio pamćenju naroda tako sklonom da zaboravlja Njegove zahteve, već ih je ispisao na kamanim pločama. On je hteo da Izrailjcima uskrati svaku mogućnost mešanja neznabožackih predanja sa Njegovim svetim propisima ili zamenjivanja Njegovih zahteva propisima i običajima ljudskim. Ali se On isto tako nije zaustavio na tome što im je objavio deset zapovesti. Narod je pokazao kako lako pada u zabludu i nijedna vrata iskušenje nisu smela ostati bez straže. Mojsiju je bilo naređeno da ispiše zakone i prava onako kako mu je Bog zapovedio, da bi se tačno moglo znati šta se traži. Ova objašnjenja i uputstva u vezi sa dužnostima naroda prema Bogu, sa međusobnim obavezama i odnosima prema došljacima bila su u stvari samo podrobnije razjašnjenja osnovna načela sadržana u deset zapovesti. To je bilo potrebno da niko ne bi bio doveden u zabludu. Ta objašnjenja su data s ciljem da sačuvaju svetost i nepovredivost onih deset zapovesti ispisanih na kamenim pločama.

Da je čovek držao Božji zakon onako kako je on bio dat Adamu posle njegovog pada, kako ga je primio Noje i preuzeo Avram, obrezanje uopšte ni bi ni bilo potrebno. A da su se Avramovi potomci držali onog zaveta čiji znak je bio obrezanje, nikada ne bi bili zavedeni idolopoklonstvom i ne bi u Misiru morali da pate kao roblje. Zakon Božji bi bio zapisan u njihovim mislima i ne bi ga bilo potrebno objavljivati na Sinaju, niti ispisivati na kamenim pločama. Da su se ljudi držali načela sadržanih u deset zapovesti, ne bi bila potrebna dodatna uputstva data Mojsiju.

I sam žrtveni sistem predat Adamu, bio je izopačen od njegovih potomaka. Sujeverje, idolopoklonstvo, svirepost i razvratnost izvitoperili su jednostavnu i značajnu službu koju je Bog propisao. Tokom dugog zajedničkog života i mešanja sa neznabošcima, izrailjski narod je mnoge njihove običaje uneo u svoje bogoslužje. Zato im je Gospod na Sinaju dao određena uputstva u vezi sa žrtvenom službom. Kad je svetinja bila završena, Bog je sa Mojsijem opštio iz oblaka nad prestolom milosti i davao mu određena uputstva u vezi sa prinošenjem žrtve i ceremonijama koje je u bogoslužju trebalo održavati. Tako je Mojsiju bio dat ceremonijalni zakon i on ga je zapisao u jednu knjigu. Ali deset zapovesti objavljenih na Sinaju, ispisao je sam Bog na kamenim pločama, koje su nepovredivo čuvane u kovčegu zaveta.

U vezi sa zakonom objavljenim na Sinaju, Nemija kaže: "I sišao si na goru Sinajsku i govorio s njima s neba i dao im sudove prave i zakone istinite, uredbе i zapovesti dobre." (Nemija 9,13). A Pavle, "apostol neznabožaca", dodaje: "Tako je dakle zakon svet, i zapovest sveta, i pravedna i dobra" (Rimljanima 7,12). To može biti samo zakon od deset zapovesti, jer je to zakon u kojem se kaže: "Ne zaželi" (Rimljanima 7,7).

Oni koji tvrde da je Hristos došao da ukine Božji zakon i da ukloni Stari zavet, govore o periodu jevrejstva kao o vremenu tame, i jevrejsku veru prikazuju tako kao da se sastojala samo iz ceremonija i formalnosti. To je svakako zabluda, Svuda na stranicama

svete istorije u kojoj se govori o Božjem postupanju sa Njegovim izabranim narodom, nalaze se sveti tragovi Velikog "Ja sam". Nikad sinovima ljudskim nije bilo dato veće i otvorenije otkrivenje Njegove moći i slave nego onda kad je On jedini bio priznat kao gospodar Izrailja i kad je svome narodu dao zakon. Tu je bio skiphtar koji nije nosila čovečija ruka, a veličanstveni nastup nevidljivog cara Izrailjevog bio je neshvatljivo veliki i ulivao najdublje strahopoštovanje.

U svim tim otkrivanjima božanskog prisustva ispoljavala se slava Božja kroz Hrista Isusa. "Bog beše u Hristu i svet pomiri sa sobom" (2. Korinćanima 5,19). Hristos je bio temelj i središte celokupnog žrtvenog sistema kako u doba patrijarha tako i u jevrejsko doba. Od greha naših prvih roditelja Bog više nije neposredno opšto sa ljudima. Otac je predao svet u ruke Hristotove da bi On svojim delom posredništva isкупio ljude i opravdao autoritet i svetost Božjeg zakona. Svako opštenje između neba i palog ljudskog roda održavano je samo preko Hrista. Sin Božji je našim prvim roditeljima dao obećanja o isкупljenju. On je bio taj koji se u viziji otkrivao patrijarsima. I svi oni: Adam, Noje, Avram, Isak, Jakov i Mojsije suštinski su shvatili smisao jevandjelja. Oni su spasenje očekivali samo preko čovekovog Zamenika i Jemca. Sveti ljudi od davnina održavali su vezu sa Spasiteljem koji je imao da dođe na zemlju u čovečjem obliku; a neki od njih su i govorili sa Hristom i svetim anđelima licem k licu.

Hristos je bio ne samo voda Jevreja u pustinji - andeo u kome je bilo ime Božje, i koji je obavijen oblakom išao pred narodom - već je upravo On bio taj koji je svojim glasom objavio zakon Izrailju.

Usred veličanstvenog ispoljavanja božanske slave na gori Sinajskoj, Hristos je, u prisustvu svega naroda, objavio deset propisa Očevog zakona. Upravo On je bio taj koji je Mojsiju dao zakon ispisani na kamenim pločama.

I glas koji je prorocima javljao božansku volju za Njegov narod takođe je bio glas Hristov. Obraćajući se crkvi, apostol Petar kaže: "Koje spasenje tražiše i ispitivaše za nj proroci, koji za vašu blagodat proročeše, ispitujući u kakvo ili u koje vreme javljaše duh Hristov u njima, unapred svedočeci za Hristove muke i za slave po tome" (1. Petrova 1,10.11). U celom Starom zavetu govori nam glas Hristov. "Jer je svjedočanstvo Isusovo duh proroštva" (Otkrivenje 19,10).

U svojim poukama, dok je lično bio među ljudima, Isus je misli slušalaca uvek usmeravao na Stari zavet. On je govorio Jevrejima: "Pregledajte pisma, jer vi mislite da imate u njima život večni; i ona svedoče za mene" (Jovan 5,39). U to vreme su pisma Starog zaveta sačinjavala celu Bibliju. Sin Božji je i ovo rekao: "Oni imaju Mojsija i proroke, neka njih slušaju." A zatim je dodao: "Ako ne slušaju Mojsija i proroke, da ko iz mrtvih ustane neće verovati" (Luka 16,29.31).

Isus je bio svetlost svome narodu - videlo svetu - i pre nego što je u ljudskom obliku došao na zemlju. Prvi zračak svetlosti koji je prodro tamu u koju je greh zavio ovaj svet, došao je od Hrista. Od njega je došao i svaki zrak nebeskoga sjaja koji je pao na stanovnike zemaljske. U planu isкупljenja Hristos je alfa i omega - prvi i poslednji.

Od kako je Spasitelj prolio svoju krv za izbavljenje od greha i vazneo se na nebo "da se pokaže pred licem Božjim za nas" (Jevrejima 9,24), svetlost zrači sa krsta Golgote i iz nebeske svetinje. Ali činjenica da nam je darovana tako jasna svetlost ne sme nas navesti da potcenimo onu koja je u simbolima primljena u ranija vremena i koja je ukazivala na dolazak Spasitelja. Hristovo jevandjelje baca svetlost na jevrejsko uređenje i daje značenje ceremonijalnom zakonu. Otkrivajući nove istine i osvetljavajući one koje su još od početka bile poznate, Jevandjelje čini još jasnijim karakter Božji i Njegove nemere u postupanju sa izabranim narodom. Svaki naknadan zrak svetlosti koji primamo, dat nam je da jasnije shvatimo plan isкупljenja koji nije ništa drugo od sprovođenja volje Božje u spasavanju čoveka. Tako vidimo novu lepotu i novu snagu u nadahnutoj Reči Božjoj i proučavamo njene stranice sa dubljim i življim interesovanjem.

Mnogi misle da je Bog postavio nekakav zid podele između Jevreja i ostalih naroda; da su Njegova ljubav i Njegovo staranje uskraćeni ostalim narodima, i namenjeni isključivo Izrailju. Ali Bog nije želeo da Njegov narod postavlja zid između sebe i svojih bližnjih. Srce beskrajne ljubavi naklonjeno je svim stanovnicima zemlje. Iako su Ga odbacili, On se stalno trudi da im se otkrije, i da ih učini sudeonicima svoje ljubavi i milosti. Svoje blagoslove On je dao izabranom narodu da bi bili preneseni i na druge.

Bog je pozvao Avrama i ukazao mu čast blagoslovivši ga; a patrijarhova vernost je bila svetlost za stanovnike svih zemalja u kojima se zadržavao. Avram se nije izdvajao od ljudi među kojima je živio. On je održavao prijateljske veze sa carevima susednih naroda od kojih su ga neki visoko cenili i poštovali; a njegova čestitost i nesebičnost, hrabrost i dobronamernost, predstavljale su karakter Božji. U Mesopotamiji, u Hananu, u Misiru, pa čak i stanovnicima Sodoma Bog nebeski se otkrio preko ovoga svog predstavnika.

Tako se Misircima i svim ostalim narodima koji su bili povezani s tim moćnim carstvom Bog otkrio preko Josifa. Zašto je Gospod

odlučio da Josifa uzdigne na tako visok položaj među Misircima? On je mogao i na drugi način ostvariti svoje namere sa Jakovljevom decom. Ali bog je hteo da Josif svojim životom bude jedan luč svetlosti, i doveo ga je na carski dvor, kako bi zraci nebeske svetlosti mogli da se šire blizu i daleko. Zahvaljujući svojoj mudrosti i pravičnosti, svojoj čistoti i dobronamernosti u svakodnevnom životu, svojim poštivanjem i interesovanjem za ljude - i to pripadnike idolopokloničke nacije - Josif je bio Hristov predstavnik. U svome dobročinitelju, kome je zahvalnost i priznanje ukazivalo čitav Misir, taj neznabožacki narod je mogao da vidi ljubav svoga Tvorca i Spasitelja. Tako je i preko Mojsija Bog postavio svetlost pored samog prestola najmoćnijeg carstva na zemlji, kako bi svi koji to žele mogli upoznati pravog i živog Boga. A sva ta svetlost bila je data Misircima pre nego što je Bog digao svoju ruku da ih kazni.

Prilikom oslobađanja Izrailjaca iz Misira, glas o Božjoj sili raščuo se nadaleko i naširoko. Ratoborni stanovnici tvrđave Jerihona drhtali su. "I kad to čusmo", kaže Rava, "rastopi se srce naše i ni u kome već nema junaštva od straha vašega; jer je Gospod Bog vaš, Bog gore na nebu i dole na zemlji" (Isus Navin 2,11) - vekovima posle izlaza Izrailjaca iz Misira filistejski sveštenici su posećali svoje sunarodnike na muke Misiraca i opominjali ih da se ne protive Bogu Izrailjevom.

Bog je pozvao Izrailjce, blagoslovio ih i uzdigao, ne zato da bi jedino oni uživali u blagodatima koje proističu iz pokoravanja Njegovom zakonu, već da bi se kroz njih otkrio svim stanovnicima zemlje. I radi ostvarivanja upravo toga cilja On im je naredio da se ne mešaju sa idolopokloničkim narodima koji su ih okruživali.

Idolopoklonstvo i svi gresi koji potiču od njega bili su mrski Bogu, te je naredio svome narodu da se ne mešaju sa ostalim narodima i da ne čine ono "što oni čine", i da ne zaboravljaju Boga. Zabranio im je sklapanje brakova sa idolopoklonicima da se njihova srca ne bi odvrtila od Njega. I tada je bilo potrebno, baš kao i danas, da Božji narod ostane čist i "neokaljan od sveta". Morali su biti slobodni od svetskog duha, jer je on suprotan istini i pravdi. Međutim, Bog nije imao nameru da se Njegov narod, pravedan u svojim očima i isključiv, izdvaja od sveta, tako da ne može vršiti nikakav uticaj na njega.

Slično ovome Učitelju, Hristovi sledbenici treba u svako doba da budu videlo ostalom svetu. Spasitelj je rekao: "Ne može se grad sakriti kad na gori stoji. Niti se užije sveća i meće pod sud nego na svećnjak, te svetli svima koji su u kući" - to jest, u svetu. A zatim produžuje: "Tako da se svetli vaše videlo pred ljudima; da vide vaša dobra dela i slave Oca vašega koji je na nebesima" (Matej 5,14-16). A to je baš ono što su činili Enoh, Noje, Avram, Josif i Mojsije - upravo ono što je Izrailj, kao Božji narod, prema Njegovoj nameri trebalo da čini.

Samo njihovo zlo srce neverovanja, srce kojim je zagospodario Sotona, navelo ih da sakriju svoju svetlost, umesto da svetle ostalim narodima. Isti taj duh verskog zanesenjaštva, zatucanosti i netrpeljivosti naveo ih je da prihvataju zle običaje neznabožaca ili da se u svojoj nadmenosti isključivosti potpuno izdvoje, kao da su Božja ljubav i naklonost jedino njihova privilegija. Kao što se u Bibliji prikazuju dva zakona od kojih je jedan nepromenljiv i večit, a drugi privremen i prolazan, tako postoje i dva zaveta. Zavet milosti je prvi put zaključen sa čovekom u Edemu, kad je posle učinjenog greha dato božansko obećanje da će seme ženino stati zmiji na glavu. Taj savez je nudio svima ljudima oproštaj i podršku Božje milosti da bi ubuduće verom u Hrista mogli da budu poslušni. Obećan im je večni život pod uslovom da ostanu verni Božjem zakonu. Na tome su patrijarsi zasnivali svoju nadu u pogledu spasenja.

Isti taj zavet bio je obnovljen sa Avramom u obećanju: "I blagosloviće se u semenu tvojemu svi narodi na zemlji" (1. Mojsijeva 22,18). To obećanje je ukazivalo na Hrista. Avram ga je tako i shvatio (vidi Galatima 3,8.16), pa je od Hrista i očekivao oproštaj greha. Ta vera mu je uračunata u pravdu. Zavet učinjen sa Avramom je takođe podržavao važnost autoriteta Božjeg zakona. Gospod se javio Avramu rekavši: "Ja sam Bog svemoguć, po mojoj volji živi i budi pošten" (1. Mojsijeva 17,1). Božja svedočenja o Njegovom veru sluzi glasila je: "Avram je slušao glas moj i čuvao naredbu moju, zapovesti moje, pravila moja i zakone moje" (1. Mojsijeva 26,5; 17,7). A njemu je Bog rekao: "Postavljam zavet svoj između sebe i tebe i semena tvoje, nakon tebe od kolena do kolena, da je zavet večan, da sam Bog tebi i semenu tvojemu nakon tebe" (1. Mojsijeva 17,7).

Iako je taj zavet bio učinjen sa Adamom i obnovljen sa Avramom, ipak nije mogao biti potvrđen sve do Hristove smrti. Prema Božjem obećanju, zavet je postojao od kako je bio dat prvi nagoveštaj o isкупljenju; bio je prihvaćen verom; ipak, otkako je potvrđen od Hristove strane, naziva se Novi zavet. Božji zakon je bio osnova toga zaveta, koji je u stvari samo jedno sredstvo da se čovek opet dovede u saglasnot sa božanskom voljom na taj način što je doveden u položaj koji mu omogućuje da bude poslušan Božjem zakonu.

Drugi jedan sporazum - nazvan u Bibliji "stari" zavet - sačinjen je na Sinaju između Boga i izrailjskog naroda, a zatim potvrđen

krvlju zaklane žrtve. Zavet obnovljen sa Avramom potvrđen je Hristovom krvlju i naziva se "drugi" ili "novi" zavet, jer je krv kojom je zapečaćen prolivena posle krvi prvoga zaveta. Da je Novi zavet bio na snazi i u doba Avramova očevidno proističe iz činjenice da je on tada bio potvrđen ne samo obećanjem, već i zakletvom Božjom - "dvema nepokolebljivim stvarima u kojima Bogu nije moguće slagati" (Jevrejima 6,18).

Ali zašto je na Sinaju formulisan drugi zavet kad je u Avramovskom zavetu bilo sadržano obećanje o iskupljenju? Izrailjski narod je za vreme svog robovanja u velikoj meri izgubio pojam o Bogu i načelima Avramovskog zaveta. Kad ih je oslobodio iz Misira, Bog je nastojao da im otkrije svoju moć i milost kako bi ih naveo da Ga ljube i da imaju poverenja u Njega. Doveo ih je do same obale Crvenog mora - gde je pobeći od Misiraca, koji su im bili za petama, izgledalo potpuno nemoguće - da bi shvatili koliko su bespomoćni i koliko im je neophodna božanska pomoć. A tada se pobrinuo da ih oslobodi Misiraca koji su ih gonili. Tako su bili ispunjeni ljubavlju i zahvalnošću prema Bogu i stekli poverenje u Njegovu moć koja im je pomagala. On ih je vezao za sebe kao osloboditelja iz prolaznog (misirskog) ropstva.

Međutim, u njihove misli je trebalo utisnuti još jednu veliku istinu. Pošto su živeli usred idolopoklonstva i pokvarenosti, oni nisu imali pravu predstavu o Božjoj svetosti, o težini grešnosti sopstvenog srca, o potpunju nesposobnosti da se samo svojom snagom pokoravaju zakonu Božjem. A nisu ni osećali koliko im je bio potreban Spasitelj. Svemu tome ih je trebalo naučiti.

Bog ih je doveo na Sinajsku goru i otkrio im svoju slavu. Tu im je dao svoj zakon i, pod uslovom da budu poslušni, obećao im je vlike blagoslove: "Ako dobro uzaslušate glas moj i ušćuvate zavet moj... bićete mi carstvo svešteničko i narod svet" (2. Mojsijeva 19,5.6). Međutim, oni nisu uviđali grešnost sopstvenog srca. Zato su bili spremni da odmah i bez razmišljanja učine zavet s Bogom. Uvereni da su u stanju da sami "utvrde svoju pravdu", izjavili su: "Što je god rekao Gospod činićemo i slušaćemo" (2. Mojsijeva 24,7). Prisustvovali su objavljivanju zakona u veličanstvenosti koja traži najsudbije strahopoštovanje i stajali su pod gorom drhteći od straha, a ipak su posle samo nekoliko sedmica raskinuli svoj zavet s Bogom i klanjali se liku rezanom. Božjoj milost se više nisu mogli nadati na osnovu zaveta koji su raskinuli; i sada, pošto su uvideli svoju grešnost i potrebu oproštaja bili su dovedeni da lično osele koliko im je potreban i Spasitelj koji je bio otkriven u Avramovom zavetu i nagovešten prinošenjem žrtava. I sada su se verom i ljubavlju vezali za Boga kao svog oslobodioca od robovanja grehu. Tek sada su bili spremni da cene blagoslove Novog zaveta.

"Novi zavet" je zasnovan na obećanju o praštanju greha i o božanskoj milosti koja je u stanju da preporodi srce i da ga dovede u sklad s načelima Božjeg zakona. "Nego ovo je zavet što ću učiniti s domom Izrailjevijem, posle ovih dana, govori Gospod; metnuću zavet svoj u njih i na srcu njihovu napisaću ga... jer ću im oprostiti bezakonja njihova i greha njihovih neću više pominjati (Jeremija 31,33-34).

Isti zakon koji je bio ispisan na kamenim pločama, utisnuo je Sveti Duh na ploče srca. Umesto zaludnog nastojanja da "utvrdi-mao" neku svoju pravdu, treba da prihvatimo pravdu Hristovu. Njegova krv je izmirenje za naše grehe. Njegova poslušnost se pripisuje nama. Tada srce preporodeno Svetim Duhom donosi "rod dohovni". Zahvaljujući Hristovoj milosti uspećemo da živimo u poslušnosti prema zakonu Božjem, upisanom u našem srcu. A ako imamo u sebi Duh Hristov, živimoće onako kako je On živeo. On je preko proroka najavio o sebi: "Hoću činiti volju tvoju, Bože moj, i zakon je tvoj meni u srcu" (Psalam 40,8). A kad je bio među ljudima rekao je: "Ne ostavi Otac mene sama; jer ja svagda činim što je Njemu ugodno" (Jovan 8,29).

Apostol Pavle jasno pokazuje u kakvom su odnosu u Novom zavetu zakon i vera. On kaže: "Opravdavi se dakle verom imamo mir s Bogom kroz Gospoda svojega Isusa Hrista." "Kvarimo li dakle zakon verom? Bože sačuvaj! Nego ga još utvrđujemo." "Jer što zakonu beše nemoguće, jer bješe oslabljen telom, posla Bog Sina svojega u obličju tela grehovnog i za greh osudi greh u telu." "Da se pravda zakona ispuni u nama koji ne živimo po telu nego po duhu" (Rimljanima 5,1; 3,31; 8,3,4).

Božje delo je bilo isto u svim vremenima, iako je bio različit stepen njegovog razvoja i različito ispoljavanje Njegove sile, kako je to bilo potrebno da bi se udovoljilo potrebama ljudi u svim vekovima. Počevši od prvog jevanđelskog obećanja (datog pre čovekovog izgnanstva iz Edmema), tokom čitavog patrijarhalnog i jevrejskog perioda, pa čak i do naših dana, zapaža se postepeni razvoj Božjih namera u planu iskupljenja. Spasitelj koji je simbolično najavljen u obredima i ceremonijama jevrejskog zakona upravo je onaj koji je otkriven u jevanđelju. Razbijeni su oblaci koji su obavijali Njegov božanski lik, nestalo je magle i senki, a Isus, Spasitelj sveta, stoji pred nama otkriven. On koji je sa Sinaja objavio Deset Božjih zapovesti i predao Mojsiju propise ceremonijalnog zakona, upravo On je održao i jevanđelsku besedu na gori. Velika načela ljubavi prema Bogu, koja je On istakao kao temelj zakona i proroka, samo

su ponavljanje onoga što je preko Mojsija već bilo rečeno jevrejskom narodu. "Čuj, Izrailju, Gospod je Bog naš jedini Gospod, zato ljubi Gospoda Boga svojega iz svega srca svojega i iz sve duše svoje i iz sve snage svoje" (5. Mojsijeva 6,4.5). "Ljubi bližnjega svojega kao sebe samoga" (3. Mojsijeva 19,18). U oba zaveta je isti učitelj. Božji zahtevi su isti. Načela Njegove vladavine se ne menjaju. Jer sve dolazi od Onoga "u kojega nema promene ni menjanja videla i mraka" (Jakov 1,17).

OD SINAJA DO KADISA

(4. Mojsijeva 11 i 12)

Izrailjci su radove na izgradnji svetinje počeli posle izvesnog vremena po dolasku na Sinaj, a sveta građevina bila je podignuta tek početkom druge godine po izlasku iz Misira. Zatim je usledilo posvećivanje sveštenika, proslava pashe, prebrojavanje naroda i usavršavanje raznih mera predostrožnosti neophodnih i bitnih za njihovo građansko i versko uređenje, tako da su ostali ulogoreni na Sinaju skoro čitavu godinu dana. Tu je bogosluženje dobilo izvesne određene oblike. Bili su dati zakoni za upravljanje nacijom i stvorena je snažnija organizacija za njihov ulazak u zemlju Hanansku.

Uprava Izrailjaca odlikovala se najtemeljijom organizacijom, čudesnom kako u svojoj potpunosti, isto tako i u svojoj jednostavnosti. Zadirujuć red koji se tako očividno zapaža u savršenom razvrstavanju svih Božjih stvorenih dela pokazivao se i u nacionalnom uređenju Izrailja. Bog je bio središte autoriteta i vlasti - suvereni vladari Izrailja. Mojsije je bio vidljivi vođa, Bogom određen da deli pravdu i primenjuje zakone u Njegovu ime. Od plemenskih starešina kasnije je izabran savet sedamdesetorice koji je imao da pomaže Mojsiju u rešavanju manjih sporova među pojedincima i u opštoj brizi za narod. Zatim su dolazili sveštenici koji su u svetinji pitali Gospoda za savet. Nad pojedinim plemenima su vladali poglavari ili knezovi, a pod njima su bile "starešine za tisućnike i stotinare i pedesetare i desetare" (5. Mojsijeva 1,15); i najzad, služitelji koji su se mogli upotrebiti za razne dužnosti.

Jevrejski logor imao je svoj tačno određeni poredak. Bio je podeljen u tri velika dela, od kojih je svaki imao svoje određeno mesto. U sredini je bila svetinja, boravište nevidljivog cara. Oko nje su bili šatori sveštenika i levita, a iza ovih bila su ulogorena sva ostala plemena.

Levitima je bilo povereno da se, i u toku putovanja i zadržavanja u mestu, brinu za svetinju i za sve što je uz to pripadalo. Kad bi kretali na put, Leviti su morali rasklopiti svetinju, a kad bi usput zastajali, morali su je opet sastaviti. Pod pretnjom smrtno kazne, nikom iz ostalih plemena nije bilo dozvoljeno da joj se približi. Leviti su kao potomci trojice Levijevih sinova bili podeljeni u tri grupe, i svakom je bio određen naročiti položaj i zadatak. Ispred svetinje, i nedaleko od nje bili su šatori Mojsija i Arona. Južno od svetinje bili su sinovi Katovi, čija je dužnost bila da se brinu o kovčegu zaveta i o ostaloj opremi. Na severu su bili sinovi Merarijevi, oni "čuvahu daske od šatora i prevornice njegove i stupice njegove i stopice njegove, i sve sprave njegove i sve što njemu pripada" (4. Mojsijeva 3,36). Iza svetinje su bili sinovi Gersonovi koji "čuvahu šator i naslon, pokrivač njegov i zavjese na vratima šatora od sastanka" (4. Mojsijeva 3,25).

Za svako pleme bilo je tačno određeno mesto. Svako je pleme, i u pokretu i pri kampovanju, moralo biti pod svojom zastavom, kao što je Gospod naredio. "Sinovi Izrailjevi neka staju u oko, svaki kod svoje zastave sa znakom doma otaca svojih, prema šatoru od sastanka unaokolo." "Kako u oko staju, tako neka i idu, svaki svojim redom, pod svojom zastavom" (4. Mojsijeva 2,2.17). Svetina koja se pri izlasku iz Misira pomešala sa Izrailjcima i krenula s njima nije smela kampovati među plemenima Izrailjevijem, već se morala zadržati izvan granica okola, a njihovi potomci su do trećeg kolena morali biti isključeni iz zajednice (5. Mojsijeva 23,7.8).

U celom okolu i u njegovoj okolini bila je zahtevana najsavesnija čistoća i najsavesniji red. Na snazi su bili detaljni sanitarni propisi koji su se odnosili na čuvanje i održavanje zdravlja. Ko bi iz bilo kakvog razloga bio nečist, nije smeo ostati u okolu. Ove mere su bile neizostavno nužne za čuvanje i održavanje zdravlja u tako velikoj ljudskoj zajednici; a bile su isto tako potrebne i za održavanje potpunog reda i čistoće, kako bi se Izrailj mogao radovati prisutnosti svetog Boga. "Jer Gospod Bog tvoj ide usred okola tvogoga da te izbavi i da ti predla neprijatelje svoje; zato neka je oko tvoj svet" (5. Mojsijeva 23,14).

Pri svakom pokretu Izrailjaca išao je i "kovčeg zaveta Gospodnjega pred njima... tražeći mesto gde bi počinili" (4. Mojsijeva 10,33). Nošen rukama sinova Katovih, sveti kovčeg u kojem je bio zakon Božji uvek je bio njihova predhodnica. Pred njima su išli Mojsije i Aron, a nedaleko je bilo mesto sveštenika sa srebrnim trubama. Tim sveštenicima je Mojsije davao naredjenja koja su oni zvučima truba prenosili narodu. Dužnost starešina svake grupacije bila je da, prema ugovorenim trubnim znacima, tačno obaveštavaju narod o pravcu kojim treba krenuti. Svaki onaj ko bi zanemario da se povinuje datom uputstvu bio bi kažnjen smrću.

Bog je Bog reda. Sve što je u vezi s nebom u savršenom je redu; potčinjavanje i savršena disciplina obeležavaju i pokrete anđeoskih četa. Uspeh se može očekivati samo tamo gde je red i skladna akcija. Od svih koji rade u Njegovom delu Bog i danas traži red i doslednost, ništa manje nego što je tražio i u vreme Izraelja. Svi koji za Njega rade moraju postupati promišljeno, a ne bezbrižno, prepuštajući ishod slučaju. On želi da se svaki zadatak u Njegovom delu vrši verno i savesno, da bi On na to mogao staviti pečat svoga odobranja.

Izraeljce je sam Bog vodio na svim njihovim putovanjima. Mesto gde je trebalo da se ulogore bilo je obeleženo spuštanjem stuba od oblaka; i tu je trebalo da ostanu dok god se oblak zadržavao nad šatorom od sastanka. Kad je trebalo produžiti put, oblak se dizao iznad svetinje. Svečanim prizivanjem Gospoda obeležavan je svaki put i polazak i zaustavljanje naroda. "I kad polažaše kovčeg, govoraše Mojsije: Ustani, Gospode, i neka se razaspu neprijatelji svoji, i neka beže ispred tebe koji mrze na te. A kad se ustavljaše govoraše: Uvрати se, Gospode, k mnoštvu tisuća Izraeljevih" (4. Mojsijeva 10,35-36).

Između Sinaja i Kadisa, na granici Hananskoj, bilo je svega jedanaest dana putovanja; i u nadi da će najzad dospeti u hvaljenu zemlju, izraelske čete krenuše ponovo na put čim je oblak za to dao znak. Bog je učinio toliko čuda da bi ih izbavio iz Misira, i sada, pošto su se svečano bili obavezali da ga prihvataju za svog Gospodara, i pošto ih je Svevišnji priznao za svoj "izabrani narod", zar je moglo biti blagoslova koje nisu mogli da očekuju?

Ipak su se mnogi protivili kad je trebalo krenuti sa mesta gde su tako dugo bili utaboreni. Nije mnogo trebalo pa da to mesto smatraju kao svoj zavičaj. Pod zaštitom tih granitnih stena, sakupio je Bog svoj narod da bi mu, odvojenom od ostalih naroda, ponovio svoj sveti zakon. Oni su rado podizali svoj pogled ka svetog gori, na čijim se drvenim vrhovima i golim grebenima tako često otkrivala slava Božja. Prizor je bio tako tesno povezan sa prisustvom Boga i svetih anđela, da im je to mesto izgledalo suviše sveto da bi ga napustili bez razmišljanja ili čak sa veseljem.

Ipak, na znak trubača, krenuo je celi logor sa svetinjom u sredini, i svakim plemenom na određenom mestu i pod svojom zastavom. Svi su zabrinuto očekivali da vide u kom će pravcu oblak krenuti. Kad se oblak uputio prema istoku, gde su, kao nabacani jedan preko drugog, bili samo stenoviti masivi planina, crni i pusti, u srcima mnogih se pojavilo osećanje tuge i sumnje.

Što su dalje išli, put je bio sve teži. Pešačili su preko kamenitih uvala i golih pustinja. Svuda ih je okruživala velika divljina - išli su po "zemlji pustoji i punoj propasti, po zemlji suhoj i gde je sen smrtni, po zemlji preko koje niko nije hodao i u kojoj niko nije živeo" (Jeremija 2,6). Klisure koje su se tu i tamo provlačile između stena bile su pune ljudi, žena i dece, sa natovarenim kolima i dugim redovima stada sitne i krupne stoke. Zbog svega toga sporo su i teško odmicali, a posle dugog logorovanja nisu bili ni spremni da podnose opasnosti i teškoće putovanja.

Posle tri dana putovanja počeli su se javno žaliti. Prva u tome bila je svetina, oni što su se Izraeljcima pridružili pri izlasku iz Misira, ali se nikad nisu potpuno ujedinili s njima i stalno su tražili povoda za zamerke. Buntovnici nisu bili zadovoljni pravcem kretanja i stalno su zamerali Mojsiju tvrdeći da ih vodi pogrešnim putem, iako su znali da je i on, isto tako kao i oni sami, išao za oblakom. Nezadovoljstvo je kao zarazna bolest brzo obuhvatila sve u logoru.

Opet su počeli da viču tražeći mesa. Iako su bili bogato snabdeveni manom nisu bili zadovoljni. Za vreme robovanja u Misiru Izraeljci su bili primorani da se održavaju najprostijim i najjednostavnijom hranom, ali je jak apetiti izazvan oskudicom i teškim poslovima učinio da im je ta hrana prijala i da im se sada čak činila veoma ukusnom. Pored toga, među njima je bilo i dosta Misiraca koji su navikli na raskošnu hranu i oni su bili prvi koji su počeli da se žale. Pred sam dolazak na Sinaj, Gospod im je pored name, na njihovu viku dao i mesa, ali samo za jedan dan.

Bog je mogao da ih snabdeva i mesom isto tako lako kao i manom, ali im je to bilo uskraćeno radi njihovog dobra. On je nameravao da im pruži hranu koja je njihovim potrebama odgovarala bolje nego grozničavo razdražljiva ishrana na kakvu su bili navikli u Misuru. Izopvaćeni apetit se morao dovesti u zdravo stanje, kako bi im prijala prvobitna čovekova ishrana - plodovi zemlje, koje je Bog Adamu i Evi dao još u Edemu. Iz tog razloga su se Izraeljci morali, u velikoj meri, odreći hrane životinjskog porekla.

Sotona ih je navodio u iskušenje da takvo ogaraničenje smatraju neopravdanim i svirepim. On ih je podsticao da žele ono što je bilo zabranjeno, jer je znao da neobuzdano popuštanje apetitu vodi odavanju čulnim zadovoljstvima, i da će na taj način lakše podjarmiti narod pod svoju vlast. Začetnik bolesti i bede hvatao je ljude tamo gde su najslabiji i gde je imao najvećeg uspeha. Kušanjem usredsređenim na popuštanje apetitu on je, sa velikim uspehom, zavodio ljude još od onog dana kad je Evu nagovorio da okusi zabranjeni plod. Tim istim sredstvom služio se kad je navodio Izraeljce da gundaju protiv Boga. Neumerenost u jelu i piću navodi ljude da se odaju niskim strastima, i to utire put zanemarivanju svih

moralnih obaveza. I kad ih spopadne iskušenje, oni više nemaju snage da me se odupru.

Bog je Izraeljce izveo iz Misira, da bi ih u zemlji hananskoj mogao učiniti čistim, svetim i srećnim narodom. Da bi postigao taj cilj, On ih je podvrgao određenoj disciplini potrebnoj za njihovo vlastito dobro i dobro njihovih potomaka. Da su, pokoravajući se Njegovom mudrom ograničenju, savladali apetit, među njima ne bi bilo bolesti ni nemoći. Njihovo potomstvo bi bilo obdareno i telesnom i umnom snagom. Oni bi imali jasnu predstavu o istini i dužnosti, oštroumno zapažanje, moć razlikovanja i zdrav sud. Ali njihova nesprenost da se potčine ograničenjima i zahtevima koje im je sam Bog postavio, sprečila ih je u mnogome da dostignu visoki standard koji im je On namenio i da prime blagoslove koje je bio gotov da im udeli.

Psalmista kaže: "I kušaše Boga u srcu svome istući jela po volji svojoj i vikaše na Boga, i rekoše: Može li Bog zgotoviti trepu u pustinji? Evo, on udari u kamen i poteče voda i reke ustadoše; može li i hleba dati? Hoće li i mesa postaviti narodu svojem? Gospod ču i razljuti se" (Psalam 78,18-21). Na svom putovanju od Crvenog mora do Sinaja, oni su često gundali i bunili se, ali imajući sažaljenje prema njihovom neznanju i slepilu, Bog ih tada nije kažnjavao za te grehe. Međutim, od onog vremena bio im se otkrio na Horivu. Oni su primili veliku svetlost jer su bili očevici ispoljavanja Božjeg veličanstva, Njegove moći i milosti; stoga je njihovo nezadovoljstvo i neverovanje sada predstavljalo veliki greh. Osim toga, oni su se zavetovali da prihvataju Boga za svoga cara i da će se pokoravati Njegovom autoritetu. Njihovo gundanje je sad predstavljalo pobunu, te je morala uslediti brza i vidljiva kazna, da bi se Izraelj spasao od anarhije i propasti. I "Gospod se razgnevi i raspali se na njih oganj Gospodnji i sažeže krajnje u okolu". Najodgovorniji za pobunu bili su uništeni munjom iz oblaka.

Narod je u strahu i užasu preklinjao Mojsija da se pomoli Bogu za njih. On je to učinio i vatra se ugasila. Za uspomenu na taj događaj Mojsije je to mesto nazvao Tavera - vatra.

Međutim, uskoro se pojavi još veće zlo. Umesto da preživeli budu navedeni da se ponize i pokaju, izgledalo je kao da je ova strašna kazna još više rasplamsala njihovu pobunu. Na sve strane se moglo videti kako se narod sakuplja na vratima svojih šatora, te plače i jadikuje. "A svetina što beše među njima beše vrlo lakoma, te i sinovi Izraeljevi stadoše plakati govoreći: Ko će nas nahraniti mesom? Opomenusmo se riba što jedosmo u Misuru zabađava i krastavaca i dinja i luka crnoga i beloga. A sada posahnu duša naša i nema ništa osim mane pred očima našim." Tako su oni izražavali svoje nezadovoljstvo s hranom koju je sam Tvorac predvideo za njih, iako su stalno imali dokaz da je ona potpuno odgovarala njihovim potrebama; jer uprkos svih napora i teškoća koje su morali da izdrže, u njihovim plemenima nije bilo bolesnih ni iznemoglih.

Mojsije je bio savladan bolom. Molio se Bogu da ne uništi narod izraelski, iako bi u tom slučaju od njegovog potomstva postao veliki narod. U svojoj velikoj ljubavi prema njima, molio je da se radije njegovo ime izbriše iz knjige živih nego da narod bude izložen uništenju. On je sve učinio za njih, a oni mu sad to tako uzvraćaju. Za sve svoje nevolje, pa čak i za one uobražene patnje, teretili su njega; i svojim bezbožničkim gundanjem teško vreme briga i odgovornosti pod kojim je posrtao činili dva puta težim. U svom dubokom bolu on je čak pao u iskušenje da ne veruje Bogu. Molitva mu je ličila na optužbu. "Zašto učini takvo zlo služi svojem? I zašto ne nadoh milosti pred tobom, nego metnu na mene teret svega naroda ovoga?... Otkuda meni mesa da dam svemu ovom narodu? Jer plaću preda mnoom govoreći: Daj nam mesa da jedemo. Ne mogu ja sam nositi svega naroda ovoga, jer je teško za mene."

Bog je saslušao njegovu molitvu i naredi mu da sakupi sedamdeset strašina - ljudi koji su ne samo po godinama najstariji, nego koji su imali dostojanstvo, životno iskustvo i zdrav sud. "I dovedi ih šatoru od sastanka neka onde stanu s tobom. Tada ću sići i govoriti onde s tobom i metnuću na njih da nose s tobom teret narodni i da ne nosiš ti sam."

Gospod je Mojsiju dozvolio da sam izabere najvernije i naj-sposobnije ljude da bi s njima podelio odgovornost. Njihov uticaj imao je da mu pomogne u obuzdavanju razjarenog naroda i gušenju pobune. Ali ipak je njihov izbor na kraju imao loše posledice. Da je Mojsije ispoljio čvrstu veru u Božju silu i dobrotu, o čemu je imao tako očevide dokaze, oni nikada ne bi bili izabrani. Ali je on preuveličavao breme svoje odgovornosti, tako da je gotovo izgubio iz vida činjenicu da je on u stvari samo oruđe kojim se Bog služi. On ni u najmanjoj meri nije imao izgovora da popušta duhu gundanja koji je bio pravo prokletstvo za Izraelj. Da se potpuno pouzdao u Boga, On bi ga stalno i vodio, dajući mu snage u svakoj teškoći koja je mogla da iskrсне.

Mojsiju je bilo naređeno da pripremi narod za ono što je Bog nameravao učiniti s njim. "Pripravite se za sutra da jedete mesa, jer plakaste da Gospod ču i rekoste: Ko će nas nahraniti mesa? Jer nam dobro beše u Misuru. Daće vam dakle Gospod mesa i ješćete. Nećeti jesti jedan dan, ni dva dana, ni pet dana, ni deset dana, ni dvadeset dana; nego celi mjesec dana, dokle vam na nos ne udari i ne ogadi

vam se zato što odbaciste Gospoda koji je među vama i plakaste govoreći: Zašto izidosmo iz Misira?"

"Šest stotina hiljada pešaka ima naroda u kojem sam", uzviknuo je Mojsije, "a ti kažeš, daću im mesa da jedu celi mesec dana. E da li će im se poklati ovce i govoda da im dostane? Ili će im se pokupiti sve ribe morske da im bude dosta?"

Zbog tako ispoljenoga nepoverenja bio je ukoren: "Zar ruka Gospodnja neće biti dovoljna? Videćeš hoće li biti ili neće ono što ti rekoh."

Mojsije je ponovio zboru reči Gospodnje i proglasio naimenovanje sedamdesetorice izabranih starešina. Ono što je ovaj veliki voda stavio u dužnost tim izabranim ljudima može s pravom poslužiti sudijama i zakonodavcima današnjeg vremena kao uzor sudijske pravičnosti. "Saslušavajte raspre među braćom svojom i sudite pravo između čoveka i brata njegova i došljaka koji je s njim. Ne gledajte ko je ko na sudu, saslušavajte i maloga i velikoga, ne bojte se nikoga, jer je sud Božji" (5. Mojsijeva 1,16.17).

Zatim je Mojsije pozvao sedamdesetoricu pred šator od sastanka. "I Gospod side u oblaku i govori njemu i uzevši od duha koji beše na njemu, metnu na onih sedamdeset ljudi starešina; i kad duh dođe na njih, prorokovahu i ne prestajahu." Slično učenicima na dan Pedesetnice, oni su bili "obučeni u silu s visine". Gospod je hteo da ih na taj način pripremi za njihovo delo i da im ukaže na čast pred zborom, kako bi narod imao poverenje u njih kao u Bogom izabrane ljude koji su imali da dele vlast sa Mojsijem pri upravljanju Izrailjem.

S druge strane, to je bio još jedan dokaz o plemenitosti i nesebičnom duhu velikog vode. Dvojica od sedamdesetorice, osećajući se u svojoj skromnosti nedostojinima tako odgovornog položaja, nisu su se pridružila svojoj braći okupljenoj ispred šatora od sastanka; ali se Duh Gospodnji spustio i na njih tamo gde su se našli, te i oni "stadoše prorokovati u okolu". Saznavši za ovo, Isus Navin je hteo da spreči tu nepravilnost, strahujući da zbog toga ne dođe do rascepa. Revnujući za čast svoga Gospodara on reče: "Mojsije, gospodar moj, zabrani im." Odgovor je bio: "Zar zavidiš mene radi? Kamo da sav narod Gospodnji postanu proroci i da Gospod pusti duh svoj na njih."

Tada se podiže silan vetar od mora noseći čitava jata prepelica i "razasu ih po okolu, na dan hoda odonud i na dva lakta od zemlje". Narod je radio ceo dan i svu noć i ceo drugi dan da bi pokupio hranu koja mu je bila data na tako čudnovat način. Bile su sakupljene ogromne količine. "Ko nakupi najmanje, nakupi deset gomora." Sve što se nije moglo odmah upotrebiti sušili su vešajući "ih sebi redom oko okola", tako da su im rezerve, kao i što je bilo obećano, mogle potrajati čitav mesec dana.

Bog im je dao ono što im nije služilo na dobro, zato što su tako uporno čeznuli za tim. Nisu bili zadovoljni hranom koja se pokazala toliko blagotvorno za njihovo zdravlje. Njihove pobunjeničke želje bile su zadovoljene, ali su zato morali da snose posledice. Naslađivali su se bez mere i granice, i zbog takve neumerenosti morala je da usledi neodložna kazna. "I udari Gospod narod pomorom vrlo velikim." Mnogi su se porazboljevali i poumिरali od strašne groznice, dok su najveći krivci bili udareni pomorom čim su okusili hranu za kojom su žudeli.

U Asirotu, prvom mestu logorovanja po odlasku iz Taveru, Mojsija je očekivalo još jedno gorko iskušenje. Marija i Aron su bili veoma cenjeni među Izrailjcima i zauzimali su odgovorne vodeće položaje. Oboje su imali proročanskog dara, i oboje su božanskim providenjem bili udruženi sa Mojsijem u oslobođanju Izrailja. "I poslah pred tobom Mojsija, Arona i Mariju" (Mihej 6,4), kaže Gospod preko proroka Miheja. Jačina Marijinog karaktera pokazala se još u ranom detinjstvu dok je kao dete na obali Nila pazila na mali kovčez u kojem je bio sakriven Mojsije kao novorođenče. Njenim samosavladivanjem i taktičnošću Bog se poslužio da bi sačuvao život budućem osloboditelju svoga naroda. Bogato obdarena smislom za pesmu i muziku, Marija je predvodila izrailjske žene u pesmi i igri na obali Crvenog mora. U ljubavi pred narodom i po častima od strane neba, samo Mojsije i Aron su bili ispred nje. Ali isto ono zlo koje je izazivalo rascep u nebu, pojavilo se i u srcu ove žene Izrailjke, i ona nije propustila da nade saučesnika u svom nezadovoljstvu.

Pri naimenovanju sedamdesetorice starešina Aron i Marija nisu bili pitani za savet i mišljenje i to je izazvalo njihovu ljubomoru na Mojsija. Prilikom Jotorove posete, dok su Izrailjci išli preme Sinaju, Mojsije je vrlo rado prihvatio savet svoga tasta što je u srcu Arona i Marije probudilo strahovanje da je njegov uticaj na velikog vodu, jači, veći i presudniji od njihovog. Oni su smatrali da je i pri organizovanju saveta sedamdesetorice, njihov položaj i autoritet bio zanezaren. Marija i Aron nikada nisu osetili koliko je veliki teret briga i odgovornosti bio na Mojsiju; ali pošto su bili izabrani da mu pomažu, mislili su da i oni ravnopravno s njim učestvuju u odgovornostima i dele teret vodstva, te su smatrali da je postavljanje novih pomagača suvišno.

Mojsije je kao nik drugi shvatio značaj i važnost velikog dela koje mu je bilo povereno. Bio je svestan svojih slabosti i tražio je

savet od Boga. Aron je o sebi mislio više nego što valja misliti i manje se pouzdao u Boga. Koliko je slab kad je u pitanju bila poverena odgovornost pokazao je sramnim pristajanjem na idolopokloničko bogoslužjenje na Sinaju. Ali zaslepljeni ljubomorom i častoljubljem Aron i Marija su to izgubili iz vida. Bog je Aronu ukazao veliku čast i priznanje izabравši njegovu porodicu za svetu i visoku svešteničku službu; međutim, čak i to je sada uvećavalo njegove težnje za samopouzdanjem. "I rekoše: Zar je samo preko Mojsija govorio Gospod? Nije li govorio i preko nas?" Pošto su smatrali da je Bog i njima isto toliko naklonjen kao i Mojsiju, mislili su da imaju pravo i na isti položaj i autoritet.

Popuštajući duhu nezadovoljstva, Marija je pronašla razloge da se žali na ishod događaja kojima je sam Bog upravljao. Njoj nije bila po volji Mojsijeva ženidba. To što je on umesto da se oženi Jevrejkom uzeo ženu druge nacionalnosti, ona je smatrala povredom i porodičnog i nacionalnog ponosa. Prema Sefori su se ponašali sa neskrivenim prezirom.

Mojsijeva žena iako je bila Madijanka, i (po arapskoj pokrajini Hus iz koje je poticala) nazivana "Husitkinjom", ona je ipak bila potomak Avramov. Od Jevrejki se po spoljašnosti razlikovala samo utoliko što je imala nešto tamniju kožu. Iako nije bila Izrailjka, Sefora je ipak služila pravome Bogu. Bila je to krotka i povučena duša, plemenita, puna ljubavi i vrlo osetljiva pred patnjama drugih. Iz tog razloga je Mojsije, kad su bili na putu za Misir, i pristao da se ona vrati u Madijan. Zeleo je da se poštedi bola koji bi joj zadalo posmatranje kazni koje su imale da snađu Misirce.

Kad se Sefora u pustinji ponovno sastala sa svojim mužem, videla je da teret briga i odgovornosti koje je preuzeo na sebe prevazilazi njegove snage, i svoje strahovanje je poverila ocu koji je predložio šta treba učiniti da bi se to olakšalo. To je bio glavni razlog Marijinog neraspoloženja prema Sefori. Pateći u duši što su ona i Aron navodno bili zapostavljeni i smatrajući da je tome kriva Mojsijeva žena, zaključila je da je samo Seforin uticaj sprečio Mojsija da se i s njima savetuje, što je ranije redovno činio. Da je Aron odlučno istupio za pravdu mogao je da spreči to zlo. Ali umesto da Mariji pokaže koliko je njeno ponašanje pogrešno, odobravao joj je, saslušavao je njena jadikovanja i učestvovao u njenoj ljubomori.

Mojsije je strpljivo prećutao sve njihove prigovore i optužbe. Iskustvo stečeno dugogodišnjim mukama i čekanjem u Madijanu, poniznost i dugo strpljenje, osposobili su Mojsija da lakše podnese neverovanje i gundanje naroda kao i gordost i zavist onih koji su morali da budu njegovi nepokolebljivi pomoćnici. "A Mojsije beše čovek vrlo krotak, mimo sve ljude na zemlji." Iz tog razloga su mu i božanska mudrost i vodstvo bili dodeljeni "mimo sve" druge. Sveto pismo kaže: "Upućuje krotke istini, uči krotke hoditi putevima njegovim" (Psalam 25,9). Gospod vodi krotke zato što se oni daju poučiti i pristaju da ih upućuje. Oni iskreno žele da spoznaju volju Božju i da je tvore. Spasiteljevo obećanje glasi: "Ko hoće Njegovu volju tvoriti, razumeće je li ova nauka od Boga ili ja sam od sebe govorim." (Jovan 7,17). A preko apostola Jakova On objašnjava: "Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga koji daje svakom bez razlike i ne kori nikoga i daće mu se" (Jakov 1,5). Ali ova obećanja se odnose samo na one koji su svim srcem spremni da slede Gospoda. Bog ne čini nasilja ni na čiju volju ili savest. Zato On i ne može da vodi one koji su suviše ponosni da bi bili poučavani i koji uporno ostaju pri tome da mogu sami ići svojim putem. Za dvočlanih čoveka - koji teži da ostvari svoju volju, a tvrdi da tvori volju Božju - rečeno je: "Takav čovek neka ne misli da će primiti što od Boga" (Jakov 1,7).

Mojsija je izabrao sam Bog, i na njemu je bio Božji Duh, stoga je Marijino i Aronovo gundanje predstavljalo izneveravanje ne samo prema izabranom vodi već i prema samom Bogu. Buntovnički šaptači su bili izvedeni pred šator od sastanka i pozvani da se suoče sa Mojsijem. "Tada side Gospod u stubu od oblaka i stade na vratima od šatora. I viknu Arona i Mariju i dodoše oboje." Proročanski dar im nije bio osporavan; Bog im se mogao obraćati u utvarama i snovima. Ali Mojsiju, za koga je sam Gospod rekao: "Koји je veran u svemu domu mome", bilo je dozvoljeno prisnije opštenje s Bogom. S njim je Gospod govorio "iz usta k ustima". "Kako se dakle ne pobojaste vikati na slugu mogega, na Mojsija? I gnjev se Gospodnji raspali na njih i on otide." Kao znak Božjeg negodovanja, nestade oblaka nad šatorom od sastanka, a Mariju je snašla kazna. Ostala je "gubava, bela kao sneg". Aron je bio pošteđen, ali je kažnjavanje Marije i za njega bio oštar prekor. Sada, pošto je njen ponos bio srušen u prah, Aron je priznao da su zgrešili i preklinjao je za svoju sestru da ne bude ostavljena od Boga i prepuštena da umre od te gadne i smrtonosne bolesti. Na Mojsijeve molitve Gospod je uklonio gubu, ali je Marija ipak sedam dana bila isključena iz logora. Tek pošto je ona bila proterana iz logora, znak Božje milosti se ponovno spustio nad šator od sastanka. Iz poštovanja prema njenom visokom položaju i u bolu zbog nesreće koja ju je zadesila, ceo zbor je ostao u Asirotu sve dok ona nije bila vraćena u oko.

Ovo ispoljavanje Božjeg negodovanja trebalo je da posluži kao opomena svemu narodu da spreči širenje nezadovoljstva i

neposlušnosti. Da Marijina zavist i nezadovoljstvo nisu bili obelodanjeni i primerno kažnjeni, došlo bi do velikog zla. Zavist je jedna od najgorih sotonskih osobina koja može da nađe mesta u ljudskom srcu, i najzlokobnija po svojim posledicama. Zato i kaže mudrac u svojim pričama: "Jarost je nemilostiva i gnev je plah; ali ko će odoleti zavisti?" (Priče 27,4). Zavist je prvo na nebu dovela do razmoilaženja i razdora, a među ljudima je prouzrokovala neopisiva zla. "Jer gde je zavist i svađa, onde je nesloga i svaka zla stvar" (Jakov 3,16).

Opadanje drugih ili suđenje o njihovim pobudama i postupcima nipošto ne treba uzimati olako. "Ne opadajte jedan drugoga, braćo, jer ko opada brata ili osuđuje brata svojega, opada zakon i osuđuje zakon, a ako zakon osuđuješ, nisi tvorac zakona nego sudija" (Jakov 4,11). Samo je jedan sudija "koji će izneti na videlo što je sakriveno u tami, objaviće savete srdačne" (1. Korinćanima 4,5). I svako ko preuzima na sebe da sudi i osuđuje svoje bližnje, nezakonito prisvaja pravo koje pripada samo Tvorcu.

Biblija jasno uči da se moramo čuvati da ne bismo olako iznosili optužbe protiv onih koje je Bog pozvao da rade kao Njegovi izaslanici. Opisujući razuzdane i napuštene grešnike, apostol Petar kaže: "Koji su bezobrazni i samovoljni i ne držeći, huleći na slavu. Kad anđeli koji veću snagu i silu imaju, ne izgovaraju na njih pred Gospodom hulnoga suda" (2. Petrova 2,10.11). A Pavle u svome uputstvu namenjenom onima koji su postavljeni nad zajednicom kaže: "Na sveštenika ne primaj tužbe, osim kad imaju dva ili tri svedoka" (1. Timotiju 5,19). Onaj koji je na pojedince stavio tešku odgovornost učitelja i vođa u svome narodu smatraće članove odgovornim za njihovo ponašanje i odnos prema Njegovim slugama. One koje Bog poštuje i njih treba da poštuju. Kazna koja je snašla Mariju treba da bude opomena za sve one koji popuštaju ljubomori i gundaju protiv onih na koje je Bog položio teret svoga dela.

DVANAEST UHODA

(4. Mojsijeva 13 i 14)

Jedanaest dana po odlasku sa gore Horiv, Jevreji su se ulogorili kod Kadisa u pustinji Faran, nedaleko od granica obećane zemlje. Tu je narod predložio da se pošalju uhode da ispituju zemlju. Mojsije je stvar izneo pred Gospoda i dobio dozvolu, sa uputstvom da u tu svrhu bude izabran po jedan starešina od svakog plemena. Ljudi su odabrani kako je bilo naloženo i Mojsije im je rekao da odu i vide kako zemlja izgleda, kakav joj je položaj i prirodna preimućstva, kakvi ljudi žive u njoj, da li su slabi ili jaki, i jesu li mnogobrojni ili ih je malo; sem toga, da ispituju prirodu zemljišta i njegovu plodnost i donesu plodove te zemlje.

Uhode su otišle i pregledale celu zemlju, ušavši na južnoj granici i nastavljajući prema severnoj. Vratili su se posle četrdeset dana. Izrailjski narod ih je očekivao sa silnom ljubopitljivošću, gajeći velike nade. Vest o povratku uhoda pronela se od plemena do plemena i svi su joj se obradovali. Narod je sav pohrlio u susret uhodama koje su srećno izmakle opasnostima tog rizičnog poduhvata. Unode su donele plodove koji su svedočili o plodnosti zemlje. To je bilo u vreme sazrevanja grožđa, pa su uzeli jedan grozd koji je bio tako ogroman da su ga dvojica nosila na motki preko ramena. Doneli su i smokava i šipaka koji su tamo uspevali u izobilju.

Narod se radovao što će mu biti dodeljena zemlja i dok je Mojsije primao izveštaj, pažljivo su slušali da im ne promakne nijedna reč. "Idosmo u zemlju u koju si nas poslao - govorile su uhode - doista teče u njoj mleko i med i evo roda njezina." Narod je bio oduševljen i žarko želeo da poslušna glas Gospodnji, da odmah pođe i zauzme zemlju. Ali pošto su opisali plodnost i lepotu zemlje, sve uhode, osim dvojice, počele iznositi opasnosti i teškoće koje čekaju Izrailjce ukoliko krenu u osvajanje zemlje Hananske. Nabrojali su moćne narode koji su živeli u pojedinim delovima zemlje i govorili da su gradovi opasani silnim i velikim zidovima, a da u njima živi vrlo jak narod te bi bilo nemoguće savladati ga. Pričali su kako su videli divove, sinove Enakove, i da je besmisleno i pomišljati na osvajanje takve zemlje.

Tada se celi prizor promenio. Nada i odvažnost ustupali su mesto kukavičkom očajanju dok su uhode izražavale osećanja svojih nevernih srca, ispunjenih obeshrabrenjem koje je izazvao Sotona. Njihovo neverovanje bacilo je mračnu senku na čitav zbor i zaboravljena je moćna sila Božja, koja se tako često otkrivala za dobro Njegovog izabranog naroda. Narod nije imao strpljenja niti je razmišljao da će ih Onaj, koji ih je dotle doveo, sigurno odvesti i u ovu zemlju. Nisu se opominjali kako ih je Bog čudom oslobodio od njihovih tlačitelja otvarajući pred njima put kroz more i uništavajući faraonovu vojsku koja ih je gonila. Ostavljali su Boga po strani kao da je sve zavisilo od snage njihovog oružja.

U svom neverovanju, pomišljali su da i Božja moć ima svojih granica i više nisu imali pouzdanja u Onoga koji ih je do tada vodio. Tako su ponovno pali u istu grešku i pobunili se protiv Mojsija i Arona. Govorili su: "To je dakle kraj svim našim nadama." "To je dakle zemlja radi koje prevalismo put čak iz Misira da bi je dobili."

Osuđivali su svoje vođe da su prevarili narod i doneli nesreću Izrailju.

Narod je u svom očajanju i razočaranju bio neutešan. Nastade jadikovanje praćeno gundanjem nezadovoljnika. Halev je shvatio situaciju i, hrabro istupajući u odbranu Božje reči, činio sve što je mogao da ublaži rdav uticaj svojih nevernih drugova. Narod je začuao za trenutak da bi saslušao njegove ohrabrujuće reči o dobroj zemlji. On nije poricao ono što je bilo rečeno: zidovi su zaista bili visoki, a stanovnici Hanana snažni. Međutim, Bog je tu zemlju obećao Izrailjcima. I Halev je stišavao narod govoreći: "Hajde da idemo da je uzmemo jer je možemo pokoriti."

Ali su ostala deseterica prekidala Haleva i opisivala prepreke u još crnijoj boji nego ranije: "Ne možemo ići na onaj narod, jer je jači od nas... i sav narod koji u toj zemlji videsmo jesu ljudi vrlo veliki. Videsmo onde i divove, sinove Enakove, roda divovskoga i činjaše nam se da smo prema njima kao skakavci, takvi se i njima činismo."

Pošto su već jednom krenuli pogrešnim putem, ti ljudi su tvrdoglavo nastavili da se protive Halevu, Isusu Navinu, Mojsiju i Bogu. Svaki dalji postupak činio ih je samo još odlučnijim. Bili su rešeni da obeshrabre svakog i da osujete svaki napor preduzet u nameri da se Hanan zauzme. Izvrtali su istinu da bi ojačali svoj kobni uticaj. Govorili su: "Zemlja koju prodosmo i uhodismo, zemlja je koja proždire svoje stanovnike." Taj izveštaj bio je ne samo strašan nego i lažan, protivrečan sam sebi. Uhode su izveštavale da je zemlja plodna i bogata, da su ljudi divovskog rasta, što bi svakako bilo nemoguće u jednoj klimatski tako nezdravoj zemlji za koju se može reći da "proždire svoje stanovnike". Ali kad ljudi jednom posrnu u neverstvu, potčinjavaju se time sotonskoj vlasti i niko ne može predvideti dokle će ih on odvesti.

"Tada se podiže sav zbor i stade vikati i narod plakaše onu noć." Uskoro se pojavilo nezadovoljstvo i došlo do otvorene pobune. Sotona je imao potpunu vlast i činilo se da je narod izgubio razum. Proklinjali su Mojsija i Arona, zaboravljajući da Bog čuje njihove zle reči i da strahovite izlive njihovog besa vidi Andeo obavijen oblakom. Puni ogorčenja, vikali su: "Kamo da smo pomrli u zemlji Misirskoj ili da pomremo u ovoj pustinji." A zatim su ustali i protiv Boga govoreći: "Zašto nas vodi Gospod u tu zemlju da izginemo od mača, žene naše i deca naša da postanu roblje? Nije li bolje da se vratimo u Misir? I rekoše među sobom: "Da postavimo starešinu, pa da se vratimo u Misir." Tako su optuživali ne samo Mojsija, nego i Boga što ih je obmanuo obećavši im zemlju koju neće moći da osvoje. U tome su išli tako daleko da su čak izabrali i starešinu koji će ih vratiti u zemlju patnji i robovanja iz koje ih je izbavila snažna ruka Svemogućega.

U bolu i poniznosti "padoše Mojsije i Aron ničice pred svim zborom sinova Izrailjevih", ne znajući šta bi valjalo činiti da ih odvrte od njihove prenaljene i nerazumne namere. Halev i Isus Navim trudili su se da stišaju bunu. U znak bola i očajanja razdrli su svoje haljine i izašli među narod. Njihov snažni glas jasno je nadvikivao bolno jadikovanje i reči pobune: "Zemlja koju prodosmo i uhodismo vrlo je dobra zemlja. Ako smo mili Gospodu, On će nas odvesti u tu zemlju, i daće nam je; zemlju u kojoj teče mleko i med. Samo se ne odmećite od Gospoda i ne bojte se naroda one zemlje; odstupio je od njih zaklon njihov, a s nama je Gospod, ne bojte ih se."

Hananejci su svojim zlim delima napunili čašu bezakonja i Bog ih više nije hteo trpeti. Pošto im je uskratio svoju zaštitu, lako su mogli postati plen. Zahvaljujući Božjem zavetu Izrailjci su morali biti sigurni da je zemlja njihova. Ali oni su prihvatili lažne izveštaje nevernih uhoda te je čitav zbor bio obmanut. Izdajnici su obavili svoj posao. Da su samo dvojica doneli rdave izveštaje, a da su ih deseterica hrabрили da osvoje zemlju u Božje ime, oni bi ipak, zbog svoga neverstva, radije prihvatili izveštaj one dvojice nego deseterice. Međutim, samo su se dvojica zauzela za istinu dok se ostalih deset stavilo na stranu pobunjenika.

Neverne uhode glasno su proklinjale Haleva i Isusa Navina, te se čak podiže i vika da ih treba kamenovati. Pomahnitela gomila zgrabila je kamenje da pobije ove verne ljude. Kao izbezumljeni nasrtali su uz ludačku dreku, ali im kamenje odjednom ispade iz ruku. Svi su učitali drhteći od straha. Bog se umešao da spreči njihove ubilačke namere. Njegovo prisustvo kao blesak munje obasjalo je šatod od sastanka. Sav je narod video Božji znak. Otkrio im se Neko ko je moćniji od njih i nijedan se nije usuđivao da i dalje pruža otpor. Ostale uhode, koje su donele rdave izveštaje, obuzete strahom, povukoše se u svoje šatore.

Tada se diže Mojsije i uđe u svetinju. Gospod mu je rekao o narodu. "Udariću ga pomorom i rasuću ga. A od tebe ću učiniti narod velik i jači od ovoga." Ali se Mojsije i ovom prilikom zauzeo za svoj narod. Nije mogao dozvoliti da oni budu uništeni, a on sam da postane otac drugog i moćnijeg naroda. Pozivajući se na Božju milost, preklinjao je: "Neka se dakle proslavi sila Gospodnja kao što si rekao govoreći: Gospod dugo čeka i obilan je milosrdem, prašta bezakonja i grehe... oprosti bezakonja ovome narodu radi velike milosti svoje, kao što si praštao narodu ovome od Misira dovde."

Gospod je obećao da će poštediti Izraelj, da ga neće smesta uništiti; ali zbog njihovog neverovanja i kukavičluka nije mogao ispoljiti svoju silu i potčiniti im njihove neprijatelje. Stoga im je u svojoj milosti naložio, kao jedini siguran put, da se vrate ka Crvenom moru.

Buneći se, narod je vikao: "Kamo da smo da smo pomrli u zemlji Misirskoj ili da pomremo u ovoj pustinji." Sada je trebalo udovoljiti toj njihovoj molbi. Gospod im je rekao: "Učiniću vam onako kako ste želeli i ja ću. U ovoj će pustinji popadati mrtva telesa vaša i svi između vas koji su izbrojani u svem broju vašem od dvadeset godina i više, koji vikaste na me, nećete ući u zemlju... A decu vašu za koju rekoste da će postati roblje, njih ću odvesti, i oni će poznati zemlju za koju ne marite." A za Haleva reče: "A slugu svojega Haleva u kome beše drugi duh, i koji se sasvim mene držao, njega ću odvesti u zemlju u koju je išao i seme će je njegovo naslijediti." I kao što su uhode provele četrdeset dana na svom putu, tako su izraelska plemena morala lutati po pustinji.

Kad je Mojsije upoznao narod s Božjom odlukom, njihov bes se pretvorio u tugu. Znali su da su zaslužili kaznu. Desetorica nevernih uhoda odmah su kažnjeni pomorom pred očima celog Izraelja, a o njihovom udesu narod je čitao svoju presudu.

Izgledalo je da su se zaista pokajali za svoje grešno ponašanje; međutim, više su žalili zbog posledica svog rđavog postupanja, a ne zato što su bili svesni svoje nezahvalnosti i neposlušnosti. Kad su videli da Gospod neće popustiti u svojoj odluci, ponovo se u njima javila samovolja, te izjaviše da se neće vraćati u pustinju. Time što im je naredio da se povuku i udalje od zemlje svojih neprijatelja, Bog je kušao njihovu prividnu odanost i pokazao im da nisu bili iskreni. Znali su da su se teško ogrešili popustivši nerazumnom besu i želji da pobiju uhode koji su ih podsticali na pokornost Bogu. Oni su, međutim, bili samo zastrašeni uvidevši da su učinili kobnu grešku čije će posledice po njih biti veoma pogubne. Srca su im pak ostala nepromenjena i trebalo im je samo kakav izgovor pa da opet učine slično zlo. A ta prilika im se pružila kad im je Mojsije, u ime Božjeg autoriteta, naložio da se opret vrate u pustinju.

Odluka da Izraeljci za četrdeset godina ne uđu u Hanan, predstavljala je gorko razočarenje i za Mojsija i Arona, Haleva i Isusa Navina; ipak, oni su Božju odluku primili bez gundanja. Ali su oni koji su se žalili na Božje postupanje s njima i koji su govorili da će se vratiti u Misir, mnogo plakali i jadikovali kad su im bili uskraćeni blagoslovi koje su do tada prezirali. Ranije su se žalili nizašta, a sada im je Bog dao razloga za plakanje. Da su plakali zbog svog greha koji im je verno bio predočen, ovakva osuda ne bi ni bila izrečena. Oni su, međutim, plakali samo zbog kazne. Njihov bol nije odražavao kajanje, pa nije ni mogao da opovrgne presudu.

Celi noć su proveli u jadikovanju, a izjutra dobiše novu nadu. Odlučili su da iskupe svoj kukavičluk. Kad im je Bog naredio da odu i uzmu zemlju, nisu poslušali, a sad kad im je naredio da se povuku, opet su se bunili. Odlučili su da predu u napad i silom osvoje zemlju; možda će Bog prihvatiti njihove napore, a onda izmeniti i svoju nameru u pogledu njih.

Bog im je pružio preimućstvo i stavio u dužnost da uđu u zemlju kad On to bude odredio, ali je ta dozvola bila povučena zbog njihove samovolje i nemarnosti. Sotona je postigao svoj cilj sprečivši ih da uđu u zemlju Hanansku; sada ih je, u vezi sa Božjom naredbom, podsticao da učine baš ono što su odbijali da učine onda kada je to Bog zahtevao. Tako je veliki varalica uspeo da ih pobedi navodeći ih na neposlušnost i po drugi put. Kad je trebalo uzeti Hanansku zemlju, nisu verovali da se njihovim nastojanjima pridružuje sila Božja, a sada su nameravali da bez Božje pomoći, vlastitim snagama, postignu cilj. "Sagresismo Gospodu - povikaše oni - ići ćemo i bićemo se sasvim kako nam je zapovedio Gospod Bog naš" (5. Mojsijeva 1,41). Prestup ih je tako strahovito bio zaslepio. "Ići ćemo i bićemo se", vikali su oni; ali Gospod im nikada nije naložio da to čine. Njegova namera nije bila da oni tu zemlju zauzmu ratom, već strogom poslušnošću Njegovim zapovestima.

Iako su im srca ostala nepromenjena, narod je ipak bio naveden da prizna svoju grešku i ludost svoje pobune prilikom dolaska uhoda. Tek sada su uvidali vrednost blagoslova koji su suviše brzo odbacili. Priznali su da ih je iz Hanana isključilo sopstveno neverstvo. "Sagresismo Gospodu" - time su priznali da je krivica do njih samih a ne do Boga, kojemu su tako nepravedno prebacivali da im on nije ispunio dato obećanje. Mada njihovo priznanje nije proisticalo iz pravog pokajanja, ono je ipak doprinelo da se shvati opravdanost Božjeg stava u odnosu na njih.

Gospod i danas postupa na sličan način da bi proslavio svoje ime tako što će ljude navesti da priznaju Njegovu pravdu. Kad se oni koji tvrde da ljube Boga žale na Njegovu providenju, preziru Njegova obećanja i podležući iskušenjima sjedinjuju sa zlim anđelima kako bi omeli Božje planove, onda Gospod tako usmerava događaje da se zli ljudi, iako možda ne osećaju pravo kajanje, osećaju primorani da priznaju svoj greh i bezbožnost svojih postupaka kao i pravednost i dobrotu Božju u Njegovom postupanju prema njima. Na taj način Bog deluje da bi izobličio dela tame. Čak iako duh koji je navodio na zle postupke nije korenito izmenjen, ipak dolazi do priznanja

koja će sačuvati Božju čast i opravdati one koji savesno osuđuju greh, pa makar zato morali da iskuse i protivljenje i klevetanje. Tako će biti i kada dođe do konačnog izlivanja gneva Božjeg. Kad Gospod bude došao "s hiljadama anđela svojih da učini sud svima i da pokara bezbožnike za sva njihova bezbožna dela" (Juda 14,15). Svaki grešnik će biti naveden da uvidi i prizna pravednost osude koja mu je bila izrečena.

Ne obazirući se na Božju zapovest, Izraeljci su se spremali da Hanan osvoje ratom. Opremljeni oklopima i ratnim oružjem, smatrali su se potpuno spremnim za borbu, ali su u Božjim očima i očima Njegovih ožalošćenih slugu izgledali vrlo jadno. Kada je, skoro četrdeset godina kasnije, Bog naredio Izraeljcima da ustanu i osvoje Jerihon, obećao je da će On ići s njima. Kovčeg sa zapovestima nošen je ispred njihovih četa. Bog je imenovao vođe koji su pod Njegovim nadzorom imali da upravljaju njihovim kretanjem. Uz takvo vodstvo, ništa im nije moglo naškoditi. Ali sada, uprkos Božjoj naredbi i ozbiljnim zabranama njihovih vođa, pošli su u susret neprijateljskoj vojsci, bez kovčega zaveta i bez Mojsija.

Truba je zatrabila uzbunu i Mojsije je požurio za njima da ih opomene: "Zašto prestupate zapovest Gospodnju? Od toga neće biti ništa. Ne idite gore, jer Gospod nije među vama; nemojte da vas pobiju neprijatelji vaši jer je Amalik i Hananej tamo pred vama i izginuće od mača, jer odustaste od Gospoda pa neće ni Gospod biti s vama."

Hananejci su čuli o tajanstvenoj sili koja je izgleda štitila taj narod, kao i o čudima koja su se dešavala njih radi te su zato sakupili veliku vojsku da bi se suprotstavili osvajačima. Napadačka vojska nije imala vođu. Nisu se čak ni pomolili Bogu da im da pobedu. Krenuli su u bitku sa očajničkom odlukom da izmene svoju sudbinu ili da u borbi izginu. Iako nevešti ratovanju, bilo je to veliko mnoštvo naoružanih ljudi, te su se nadali da će iznenadnim i žestokim napadom savladati svaki otpor. Drsko su izazivali neprijatelja koji se nije usuđivao da ih napadne.

Hananejci su se rasporedili na jednoj stenovitijoj visoravni kojoj se teško moglo prići, i to samo strmim i opasnim padinama. Ogroman broj Jevreja mogao je učiniti samo da njihov poraz bude još strahovitiji. Polako su se uspinjali strmim planinskim prolazima, izloženi smrtonosnim hicima neprijatelja koji se nalazio iznad njih. Ogromne stene su se kotrljale na niže i ostavljale za sobom krvave tragove smravljenih ljudi. Oni koji su stigli do vrha, bili su tako umorni da su odmah bili odbijeni sa velikim gubicima. Bojno polje je bilo prekriveno leševima, a izraelska vojska potpuno potučena. Propast i smrt - to su bile posledice ovog pobunjeničkog eksperimenta.

Najzad, prinudeni da se ponize, preživeli dodoše ponovo i "plakahu pred Gospodom, ali Gospod ne posluša glasa njihova" (5. Mojsijeva 1,45). Ohrabreni sjajnom pobedom, neprijatelji Izraelja koji su ranije sa strahom i drhtanjem očekivali približavanje moćne vojske bili su rešeni da im se ponovo suprostave. Sve što se govorilo o čudesima koja je Gospod učinio za svoj narod, smatrali su sada neistinom i osećali da nemaju više razloga za strahovanje. Ovaj prvi poraz Izraelja, nadahnua je Hananejce hrabrošću i odlučnošću, što je znatno uvećalo teškoće oko osvajanja zemlje. Izraeljcima nije preostalo ništa drugo nego da se ispred očiju svojih pobednički raspoloženih neprijatelja povuku što dublje u pustinju, svesni da će ona biti groblje čitavog jednog pokolenja.

KOREJEVA BUNA

(4. Mojsijeva 16 i 17)

Kazne kojima su Izraeljci bili pogođeni obuzdavale su izvesno vreme njihovo nezadovoljstvo i nepokornost, ali se duh pobune još uvek nalazio u srcu, i najzad doneo veoma gorke plodove. Ranije pobune bile su obično neredi, posledice iznenadnih izliva razdražene mase; ali sada je stvorena jača zavera, proistekla iz odlučne namere da se obori autoritet vođa koje je postavio sam Bog.

Korej, vođa ovog pokreta, bio je Levit iz Katove porodice i Mojsijev srodnik, sposoban i uticajan čovek. Iako mu je bila dodeljena služba u šatoru od sastanka, on nije bio zadovoljan svojim položajem, već je težio za svešteničkim dostojanstvom. Njegova ljubomora i nezadovoljstvo izazvani su time što je sveštenička služba koja je ranije bila poveravana provorodnom u svakoj porodici, dodeljena samo Aronu i njegovom domu. Stoga je Korej već duže vremena potajno radio protiv Mojsijevog i Aronovog autoriteta mada se nije usuđivao da se otvoreno digne protiv njih. Ali napokon se osmelio i rešio da obori i građanski i verski autoritet. Brzo je pronašao istomišljenike. Nedaleko od Korejevog šatora i šatora sinova Katovih, na južnoj strani svetinje, nalazio se logor Ruvimovog plemena; u blizini Korejevog bili su šatori Datanovi i Avironovi, dvojice knezova pomenutog plemena. Ti knezovi su mu se spremno pridružili u sprovođenju častoljubivih planova. Kao potomci najstarijeg Jakovljevog sina, tvrdili su da građanski autoritet pripada njima, te odlučili da sa Korejem podele svešteničke počasti.

Korejevu nameru potpomagalalo je i stanje narodnog rapoloženja. Usled ogorčenosti i razočarenja, u njima su se ponovo javile ranije sumnje, ljubomora i mržnja, i ponovo izazvale žalbe protiv tako strpljivog vođe. Izraelci su stalno gubili iz vida činjenicu da su pod Božjim vođstvom. Zaboravljali su da je Andeo zaveta bio njihov nevidljivi vođa, da je zaklonjeno oblakom pred njima išlo Hristovo prisustvo, i da je Mojsije upravo od Njega dobijao sva uputstva. Nisu bili voljni da se pomire sa strašnom presudom po kojoj su morali pometri u pustinji, i zato su rado prihvatili tumačenje da im je presudu izrekao Mojsije, a ne Bog. Ni najusrdniji naponi najkorektnijeg čoveka na zemlji nisu mogli savladati nepokoran duh tog naroda. Iako su se među njima zapazili znaci Božjeg negodovanja zbog ranijih grešaka - njihovi redovi razbijeni a broj smanjen - nisu opomenu primili k srcu. Opet su podlegli iskušenju.

Mojsije je u svom skromnom i pastirskom životu bio daleko mirniji i srećniji, nego na sadašnjem položaju vođe jednog velikog zbora nemirnih duhova. Ali Mojsije se nije usuđivao da bira. Umesto pastirskog štapa bila mu je data palica moći koju nije mogao odložiti dok mu Bog to ne naredi.

Onaj ko čita tajne svakog srca, primetio je namere Korejeve i njegovih drugova, i dao svom narodu takva upozorenja i opomene, da su se mogli sačuvati od obmana tih podmuklih ljudi. Oni su videli kaznu Božju koja je snašla Mariju zbog njene ljubomore i žalbi na Mojsija. Bog je izjavio da je Mojsije veći od svakog proroka. "Njemu govorim iz usta k ustima... kako se dakle ne pobjoaste vikati na slugu mojega na Mojsija?" Te pouke važile su ne samo za Arona i Mariju nego i za celi Izrailj.

Korej i njegovi zaverenici imali su prednost da vide posebno otkrivenja Božje sile i veličine. Pripadali su onom broju ljudi koji su sa Mojsijem bili na gori i videli Božju slavu. Ali od tog vremena nastupila je promena. U početku su bili izloženi jednom malom iskušenju koje je s vremenom postajalo sve jače i jače dok im Sotona nije obuzeo misli, te su se usuđivali da čak i javno izražavaju svoje nezadovoljstvo. Izjavljujući da im je mnogo stalo do narodnog blagostanja, oni su u početku došaptavali svoje nezadovoljstvo jedan drugom, a kasnije i vodećim ljudima u Izrailju. Njihova nagovaranja su tako rado prihvaćena da su se usudili da odu i dalje, dok najzad nisu i sami poverovali da su nadahnuti revnošću za Boga.

Uspelo im je da zavedu dvesta pedeset knezova, uglednih i poštovanih ljudi. Tvrdo su se nadali da će uz tako uticajne i jake saradnike izvršiti korenite izmene u načinu vladanja i da će Mojsijevu i Aronovu upravu znatno popraviti.

Ljubomora je izazvala zavist, a zavist pobunu. Dugo su raspravljali o tome s kakvim pravom Mojsije uživa tako veliki autoritet i tako veliku čast. Te rasprave su ih najzad navele na pomisao da on zauzima položaj koji bi isto tako mogao zauzimati ma koji od njih. I oni su obmanjivali jedan drugoga i sami sebe, misleći da su se Mojsije i Aron sami prihvatili svojih položaja. Nezadovoljnici su govorili da su se ove vode same uzdignle nad zborom Gospodnjim, preuzevši sveštenička zvanja i vlast, iako njihov dom nije imao većih prava od ostalih domova Izrailjaca; nisu bili svetiji od ostalih i trebalo je da se zadovolje time što će biti ravnopravni sa ostalom braćom, koji su isto tako uživali prednost Božjeg prisustva i zaštite.

Zatvorenci su se zatim obratili narodu. Za one koje su u zabludi i koji zaslužuju prekor, ništa nije prijatnije nego da im se ukazuje naklonost i upućuje pohvala. Tako su Korej i njegova braća privukli pažnju zbora i dobili njegovu podršku. Tvrđili su da je zabluda reći da narodno nezadovoljstvo izaziva Božji gnjev. Govorili su da zbor nije grešio jer je tražio samo svoje pravo, da je Mojsije oholi gospodar koji je optuživao ljude kao grešnike, a da je u stvari narod svet i Gospod je usred njega.

Korej se zatim osvrnuo na njihova putovanja po pustinji, kako su bili dovedeni u teške neprilike i mnogi izgubili život zbog gundanja i neposlušnosti. Slušaoci su pomišljali da je sada sve jasno, da su mogli izbeći sve te opasnosti samo da je Mojsije drugačije postupao. Bili su uvereni da je on kriv za sve tiškoće i da su bili isključeni iz Hanana zbog pogrešnog vođstva Mojsijevog i Aronovog. Činilo im se da bi njihovo putovanje bilo veoma mirno i srećno da im je Korej bio vođa, da ih je hrabrio ističući njihova dobra dela umesto da kori njihove grehe. Umesto lutanja po pustinji, mogli su da odu pravo u obećanu zemlju.

U tom izražavanju nezadovoljstva ogledali su se veća sloga i saglasnost među neskladnim elementima zajednice nego što je to bilo ikada ranije. Korejev uspeh kod naroda pojačavao je njegovo samopouzdanje i ubeđenje da će uzurpacija vlasti od strane Mojsija, ukoliko mu se ne stane na put, ugroziti slobodu naroda. On je tvrdio da mu je Bog otvorio oči i ovlastio ga da izvrši promenu u vođstvu pre nego što bude kasno. Ali mnogi se nisu slagali sa Korejevim optužbama protiv Mojsija. Opominjali su se strpljivog i poštovanog rada Božjeg sluga i savest im nije bila mirna. Zbog toga je bilo neophodno da se njegovom velikom zalaganju za Izrailjce pripiše neka sebična pobuda; ponovljena je stara optužba da je on izveo narod iz Misira da bi ga u pustinji uništio i prigrabio narodnu imovinu.

Izvesno vreme se sve to radilo u tajnosti. A kad je pokret narastao do te mere da je postao javan, pojavio se Korej na čelu svoje stranke i otvoreno optužio Mojsija i Arona da su prigrabili za sebe onu vlast na koju isto toliko imaju prava i Korej i njihovi drugovi. Dalje, iznosili su optužbu da je narodu oduzeta sloboda i nezavisnost. "Dosta nek vam je", govorili su zaverenici, "sav ovaj narod, svi su sveti i među njima je Gospod. Zašto se vi podizete nad zborom Gospodnjim?"

Mojsije nije ni naslućivao kakva se zavera kuje, a kad je odjednom shvatio svu njenu stravičnost, pao je ničice vapeći Bogu u tajnoj molitvi. Zatim je ustao, pribran i snažan, iako tužan. Bog ga je sigurno vodio dok je izgovarao reči: "Sutra će pokazati Gospod ko je Njegov, i ko je svet, i koga je pustio k sebi, jer koga je izabrao onoga će pustiti k sebi." Ta proba trebalo je da bude odložena za sledeći dan kako bi svi imali vremena da razmisle. Zatim je trebalo da svaki od onih koji su polagali pravo na sveštenički poziv dođe i svojom kadionicom okadi šator od sastanka u prisustvu čitavog zbora. Zakon je jasno govorio da u svetinji mogu služiti samo oni koji su pozvani u svetu službu. Čak su i Nadav i Avijud, iako sveštenici, bili pobijeni jer su se usudili da uprkos Božjoj zapovesti prinesu "oganj tud". No Mojsije je ipak svoje tužioce pozvao da povere Bogu svoju stvar ako žele da se prihvate tog opasnog poziva.

Obraćajući se posebno Koreju i Levitima koji su mu se pridružili, Mojsije je rekao: "Malo li vam je što vas je Bog Izrailjev odvojio iz zbora Izrailjeva pustivši vas sebi da vršite službu u šatoru Gospodnjem i da stojite pred zborom i služite za nj? Pustio je k sebi tebe i svu braću tvoju, sinove Levijeve s tobom, a vi tražite još i sveštenstvo? Zato ti i sva družina tvoja skupiste se na Gospoda. Jer Aron šta je, da vičete na nj?"

Datan i Aviron nisu bili zauzeli tako drzak stav kao Korej; i Mojsije ih je, nadajući se da su oni samo uvučeni u zaveru i da nisu sasvim iskvareni, dozvao k sebi da bi saslušao njihove optužbe. Međutim, oni nisu hteli da dođu, već su bezobzirno odbili da priznaju njegov autoritet. Njihov odgovor, izrečen pred celim narodom, glasio je: "Malo li je što si nas izveo iz zemlje u kojoj teče mleko i med, da nas pobiješ u ovoj pustinji, nego još hoćeš da vlašdaš nad nama? Jesi li nas odveo u zemlju gde teče mleko i med i jesi li nam dao da imamo njiva i vinograda? Hoćeš li oči ovim ljudima da iskopaš? Nećemo da idemo."

Tako su upotreбили one iste reči kojima je Bog opisao obećano nasleđe da bi prikazali zemlju svog robovanja. Mojsija su optuživali da on samo zato tvrdi da radi pod Božjim vođstvom da bi održao svoj autoritet; izjavili su da više neće dozvoliti da ih on vodi po pustinji kao slepce i to čas prema Hananu, čas prema pustinji, kako to trenutno odgovara njegovim častoljubivim namerama. Tako je onaj koji je bio sličan nežnom ocu i strpljiv pastir, prikazan kao tiranin mračnog karaktera i uzurpator. Njega su krivili za isključenje iz Hanana, mada je to bila kazna za njihove sopstvene grehe.

Bilo je očigledno da je narod bio na strani nezadovoljnika, ali se Mojsije nije trudio da opravdava sebe. U prisustvu čitavog zbora pozivao se na Boga kao svedoka da su njegove namere bile čiste a stav ispravan, i molio se da mu On bude sudija.

Sledećeg jutra, dvesta pedeset knezova sa Korejem na čelu pojavile se sa kadionicama pred šatorom. Bili su odvedeni u trem svetinje, dok je ostali narod bio sakupljen napolju da sačeka ishod. Nije Mojsije sakupio zbor da bude svedok Korejevog poraza i poraza njegove grupe, već da budu svedoci njihove pobeđe. Veliki deo zbora bio je na Korejevoj strani, jer je ovaj sa sigurnošću očekivao da će pobediti Arona.

Pošto su se tako okupili pred Gospodom "pokaza se slava Gospodnja svemu zboru". Bog je upozorio Mojsija i Arona: "Odvojte se od toga zbora da ih odmah satrem." Ali oni padoše ničice sa molbom: "Bože duhovima i svakom telu, ovaj je jedan zgrešio i na sav li ćeš se zbor gnjeviti?"

Korej je istupio iz zbora da bi se uputio Datanu i Avironu kad se Mojsije sa sedamdesetoricom starešina uputio tim ljudima koji su odbili da mu pridu, kako bi ih poslednji put opomenuo. Mnoštvo je krenulo, i pre nego što je uputio svoju poruku, Mojsije je po Božjem nalogu opomenuo prisutne: "Odstupite od šatora tih bezbožnika, i ne dohvatajte se ničega što je njihovo, da ne izginete sa svih greha njihovih." Narod je poslušao opomenu, jer su svi bili prožeti strahom od kazne koja je predstojala. Glavni pobunjenici su videli kako ih napuštaju oni koje su obmanuli, ali su ostali nepokolebljivi u svojoj drskosti. Stajali su sa svojim porodicama pred vratima svojih šatora kao da baš prkose Božjoj opomeni.

Tada je Mojsije u ime Boga Izrailjevog izjavio pred celim zborom: "Ovako ćete poznati da me je Gospod poslao da činim sva ova dela i da ništa ne činim od sebe. Ako ovi pomri kao što mru svi ljudi i ako budu pokarani kao što bivaju pokarani svi ljudi, nije me poslao Gospod. Ako li što novo učini Gospod i zemlja otvori usta svoja i proždre ih sa svim što je njihovo i siđu živi u grob, tada znajte da su ovi ljudi uvredili Gospoda."

Oči sveg Izrailja bile su uprte u Mojsija, i sa strahom su očekivali šta će se dogoditi. A kad je Mojsije prestao da govori, tvrdo tlo se izmiče i zaverenici živi propadoše u utrobu zemlje zajedno sa

svim što je pripadalo njima "i nesta ih iz zbora". Narod se razbeža jer se osećao saučesnikom u grehu osuđenih.

Ali kazna još nije bila potpuna. Oganj sevu iz oblaka i proguta dvesta pedeset knezova koji su prineli svoj kad. Pošto nisu bili začelnici zavere, nisu ni bili uništeni sa glavnim pobunjenicima. Bilo im je dopušteno da vide njihov kraj i data prilika da se pokaju; ali oni su žalili pobunjenike te ih je snašla ista sudbina.

Izrailjci su mogli izbeći Božju kaznu čak i onda kad ih je Mojsije molio da se spasu predstojeće propasti, samo da su se Korej i njegova grupa pokajali i zatražili oprost⁵. Međutim, njihova uporna tvrdoglavost zapečatila im je sudbinu. Čitav zbor je bio saučesnik u njihovoj krivici jer su im svi, u većoj ili manjoj meri, bili naklonjeni. Ipak, Bog je u svojoj velikoj milosti pravio razliku između vođa zavere i onih koji su bili samo zavedeni. Narodu koji je dozvolio da bude zaveden pružena je mogućnost da se pokaje. Bili su im dati snažni dokazi da su pogrešili, a da je Mojsije bio u pravu. Jasno otkrivenje Božje sile odstranilo je svaku neizvesnost.

Hristos, anđeo koji je išao pred Jevrejima, trudio se da ih spase od propasti. Čeznuo je da im podari oprostaj. Božja kazna tek što se nije sručila na njih predstavljala je poziv na pokajanje. Njihovoj pobuni je iznenada učinjen kraj tako što se na naročit način umesalo samo nebo. I sada, da su primili poruku Božjeg providenja, mogli su biti spaseni. Ali, dok su prestrašeni bežali pred kaznom, oni se nisu izležili od pobunjenišva. Te noći su se vratili svojim šatorima uplašeni, ali ne i pokajani. Korej i njegova družina su Izrailjcima toliko laskali da su ovi najzad zaista poverovali kako su oni kao narod vrlo dobri, a da im je Mojsije nanosio nepravdu i zlostavljaio ih. Ako priznaju da su Korej i njegova družina bili u zabludi, a Mojsije u pravu, onda bi bili primorani da kao Božju reč prihvate i osudu po kojoj su imali pomreti u pustinji. Oni pak nisu bili voljni da se tome pokore i trudili su se da poveruju kako ih je Mojsije prevario. Gajili su uzaludnu nadu da će im novi poredak umesto briga, svađe i ukora doneti olakšanje i pohvalu. Ljudi koji su propali laskali su im i tvrdili kako ih mnogo vole i kako im je veoma stalo do njih, te je narod došao do zaključka da su Korej i njegovi saučesnici morali biti dobri ljudi, a da je Mojsije na neki način prouzrokovao njihovu propast.

Teško je bilo moguće da ljudi nanesu Bogu veću uvredu od ove: odbaciti i prezreti oruđa koja je Bog hteo da upotrebi za njihovo sopstveno spasenje. Međutim, Izrailjci nisu samo to učinili, već su nameravali da ubiju Mojsija i Arona. Nisu viđali koliko je bilo potrebno da se mole Bogu kako bi im oprostio njihov težak greh. Niti su tu noć kušanja proveli u kajanju i priznanju svojih greha, već u smišljanju kako će se usprotiviti dokazima koji su potvrđivali njihove velike grehe. Još uvek su gajili mržnju prema ljudima koje je Bog izabrao i skupljali svu snagu da se usprotive njihovom autoritetu. Sotona je bio spreman da im pomuti um i da ih zaslepljene vuče u propast.

Celi Izrailj se razbežao u strahu kad je čuo jauk osuđenih grešnika koji su propadali u dubinu govoreći: "Da nas ne proždre zemlja." "A sutradan vikaše sav zbor sinova Izrailjevih na Mojsija i Arona govoreći: "Pobiste narod Gospodnji." Nameravali su čak da primene i silu protiv tih vernih i samopožrtvovanih vođa.

Na to se iznad svetinje pojavilo otkrivenje božanske slave i začuo glas iz oblaka, obraćajući se Mojsiju i Aronu: "Uklonite se iz tog zbora da ih odmah satrem."

Mojsije nije bio kriv za učinjeni greh te se stoga nije ni plašio i nije odmah otišao da ne bi prepustio zbor propasti. Ne žureći da se udalji i skloni, Mojsije je i u toj strahovitoj krizi pokazao pravo staranje pastira za povereno mu stado. Molio se Bogu da u gnjevu ne unušti svoj izabrani narod. Svojim posredovanjem zaustavio je ruku osвете da neposlušni i buntovnički Izrailj ne bi bio potpuno uništen.

Ali izvršitelj gneva je izašao i pomor je učinio svoje. Prema uputstvu svoga brata, Aron uze kadionicu "otrča usred zbora... i okadi, očisti narod." "I stajaše među mrtvima i živima." Kako se dizao miris tamjana, tako su se Mojsijeve molitve iz svetinje dizale Bogu, te se pomor zaustavi: ali tek onda kad su već četrnaest hiljada Izrailjaca ležali mrtvi kao dokaz o kažnjivosti gundanja i pobune.

Sem toga, dat je još jedan dokaz da sveštenstvo pripada samo Aronovoj porodici. Po Božjoj naredbi, svako je plemo donelo po jednu palicu i na njoj ispisalo svoje ime. Aronovo ime je stajalo na palici plemena Levijevog. Sve palice su bile postavljene u svetinji "pred svedočanstvom". Procvetala palica trebalo je da predstavlja Božji znak da je dodično plemo izabrano za svešteničku službu. "A sutradan dođe Mojsije u šator od svedočanstva i gle, procvetala palica Aronova od doma Levijeva; beše napupila i cvetala, i bademi uzreli na njoj." Ta palica je pokazana narodu, a zatim je ostavljena da se čuva u šatoru kao svedočanstvo budućim pokolenjima. Tim čudom je konačno rešeno pitanje sveštenstva.

Tako je najzad bilo utvrđeno da su Mojsije i Aron govorili božanskim autoritetom i narod je bio primoran da poveruje neprijetnoj istini da moraju pomreti u pustinji. "Pomresmo" vikali su u glas, "propadosmo, svi propadosmo". Tada su priznali da su zgrešili

što su se pobunili protiv svojih vođa i da je Koreja i njegovu družinu snašla pravedna Božja kazna.

U Korejevoj pobuni se može zapaziti, samo u manjoj srazmeri, delovanje onog istog duha koji je izazvao Sotoninu pobunu na nebu. Upravo su gordost i samoljublje podstakli Lucifera da se žali na Božju vladavinu i pokuša da sruši poredak koji je vladao na nebu. Od svog pada, Sotona je neprestano težio da ulije ljudima svoj duh zavisti i nezadovoljstva, i težnju za položajem i počastima.

Tako je on delovao i na duh Koreja, Datana i Avirona kako bi u njima probudio želju za samouzvišenjem i podstakao zavist, nepoverenje i pobunu. Sotona ih je naveo da odbace Boga kao svoga vođu na taj način što će odbaciti ljude koje je Bog naimenovao. I dok su vređajući Mojsija i Arona u stvari hulili na Boga, bili su do te mere obmanuti da su sebe držali za pravedne, a one koji su ih verno ukoravali za greh - Sotoninim oruđima.

Zar nema i danas tih istih zala koja leže u osnovi Korejeve propasti? Gordost i slavloljublje su široko rasprostranjeni, a popuštanje takvim sklonostima otvara put zavisti i borbi za prevlast; duša se otuđuje od Boga i nesvesno prelazi u Sotonine redove. Slično Koreju i njegovim drugovima, i danas mnogi, čak i među takozvanim Hristovim sledbenicima, razmišljaju, planiraju i silno teže za samouzvišenjem; takvi su spremni, samo da bi sebi obezbedili pristalice, čak da izopače istinu i da naruže sluge Gospodnje pripisujući im najniže i najsebičnije pobude koje u stvari pokreću njihova vlastita srca. Tim neprestanim ponavljanjem laži, uprkos jasnim suprotnim dokazima, najzad i sami počinju da veruju da je to istina. Trudeći se da unište poverenje naroda u one ljude koje je Bog izabrao, oni zaista misle da rade dobro i da Bogu službu čine. Jevreji nisu bili voljni da se pokore Božjim uputstvima i ograničenjima. Oni nisu podnosili nikakva ograničenja. I to je bio glavni uzrok njihovog gundanja protiv Mojsija. Da im je bilo dozvoljeno da rade šta hoće, manje bi se žalili na svog vođu. Tokom čitave istorije crkve, Božje sluge su nailazile na isti taj duh. Popuštajući grehu, ljudi omogućuju Sotoni da pride njihovoj duši i tako zapadaju u sve veće bezakonje. Usled odbacivanja svetlosti potamni razum i otvrdne srce, te je još lakše učiniti sledeći korak ka grehu i odbaciti još jasniju svetlost, sve dok se najzad navika da čine zlo sasvim ne ukoreni. Greh im više ne izgleda grešan. Onaj koji verno objavljuje reč Božju i osuđuje njihov greh, navlači na sebe vrlo često njihovu mržnju. Pošto ne žele da podnose bol i žrtvu, što je nužni pratilac preporoda, oni se okreću protiv sluge Božjeg izjavljujući da su njegovi prekori nepravdni i preoštri. Slično Koreju, oni tvrde da je narod bez krivice, a da je onaj koji ih ukorava u stvari kriv za sve zlo. I tako, umirujući svoju savest tom zabludom, zavidljivci i pobunjenici se udružuju da bi sejali razdor u zajednici i slavili ruke onoga koji nastoji da je izgradi.

SVAKI napredak ostvaren naporima onih koje je Bog pozvao da prednjače u Njegovom delu, izazivao je podzorenje. Zavidljivci i nezadovoljnici pogrešno prikazuju svaki postupak.

Korej se ne bi ponašao kako se ponašao da je znao da su sve zapovesti i uputstva koja su bila data Izrailju dolazila od Boga. Ali on je to mogao znati. Bog je dao ubedljive dokaze koji su svedočili da On vodi Izrailj⁵. Međutim, Korej i njegovi saučesnici odbacili su svetlost i postali tako zaslepljeni da ni najočiglednija otkrivenja Njegove sile nisu bila dovoljna da ih ubede; oni su sve to pripisivali ljudskoj ili Sotoninoj moći. Isto tako se poneo i narod koji je toga dana, po propasti Korejevoj, došao Mojsiju i Aronu govoreći: "Pobiste narod Gospodnji." Mada su imali ubedljive dokaze da se njihovo ponašanje nije svidelo Bogu, jer je uništio one koji su ih obmanuli, ipak su se usudili da Božju kaznu pripisuju Sotoni, izjavljujući da su smrt tih navodno dobrih i svetih ljudi prouzrokovali Mojsije i Aron pomoću sile zla. To im je zapečatilo sudbinu. Učinili su greh protiv Svetoga Duha, greh čija je posledica potpuna neosetljivost čovečijeg srca na uticaj božanske milosti. Hristos kaže: "I ako ko kaže reč protiv Sina čovečijega, oprostići će mu se, a onome koji kaže nešto protiv Svetog Duha, ne će se oprostiti" (Matej 12,32). Te reči je izgovorio naš Spasitelj u ono vreme kada su jevrejski sveštenici dela milosti, koja je On činio silom Božjom, pripisivali Velzevulu. Bog opšti sa ljudima posredstvom Svetoga Duha, a oni koji namerno odbacuju to sredstvo kao sotonsko, sami prekidaju vezu između duše i neba.

Bog deluje ispoljavanjem Svetoga Duha da bi grešnika pokarao i ubedio, a kad se delo Svetog Duha konačno odbaci, onda Bog ništa više ne može učiniti za dušu. On se na taj način poslužio poslednjim sredstvom božanske milosti. Prestupnik se odvojio od Boga, i više nema nikakvog sredstva kojim bi se mogao lečiti od greha. Ne postoji nikakva druga sila kojom bi Bog mogao ubediti i obratiti grešnika. Božji nalog tada glasi: "Ostavi ga" (Osija 4,17). "Jer kad mi grešimo navalice, pošto smo primili poznanje istine, nema više žrtve za greh, nego strašno čekanje suda i revnost koji će da pojede one koji se suprote" (Jevrejima 10,26.27).

U PUSTINJI

Tama pustinje je skoro četrdeset godina skrivala decu Izrailjevu od naših pogleda. Mojsije kaže: "A vremena za koje idosmo od

Kadis-Varnije pa dokle predosmo preko potoka Zareda, beše trideset i osam godina, dokle ne izumre u okolu sav naraštaj, ljudi za vojsku kao što im se beše zakleo Gospod. Jer i ruka Gospodnja beše protiv njih potirući ih iz okola dok ne pomreše" (5. Mojsijeva 2,14.15).

Tokom svih tih godina, narod je stalno bio podsećan da je pod kaznom Božjom. U pobuni kod Kadisa odbacili su Boga, te je i Bog njih odbacio za izvesno vreme. Pošto su se pokazali neverni u odnosu na Njegov zavet, trebalo je da izvesno vreme budu lišeni znaka zavetnog, čina obrezanja. Njihova želja da se vrate u zemlju ropstva pokazala je da su bili nedostojni slobode i učestvovanja u svečanom obredu pashe, koji je bila ustanovljena da ovekoveči njihovo oslobođenje od ropstva.

Ipak, neprestana služba u svetinji svedočila je da se Gospod nije potpuno odrekao svog naroda. U svom providenju, On se još uvek starao o njihovim potrebama. Ponavljajući istoriju njihovog lutanja, Mojsije je rekao: "Jer te je Gospod Bog tvoj blagoslovio u svakom poslu ruku tvojih i zna put tvoj po ovoj velikoj pustinji, i ovo četrdeset godina beše s tobom Gospod Bog tvoj i ništa ti nije nedostajalo" (5. Mojsijeva 2,7). A levitska himna koju je verno zabeležio Nemija, živo predstavlja Božju brigu za Izrailjce, čak i tokom onih godina kad su bili odbačeni i prognani: "Ni onda ih radi velike milosti svoje nisi ostavio u pustinji; stub od oblaka nije odstupio od njih danju, vodeći ih putem, niti stub ognjeni noću, svetleći im putem kojim će ići. A dao si im dobri svoj duh da ih urazumljuje, a mane nisi ustegao od usta njihovih i vode si im dao u žedi njihovoj. I četrdeset godina hranio si ih u pustinji... odelo im neovešta i noge ne otekoše" (Nemija 9,12-21).

Lutanje kroz pustinju nije bilo određeno samo kao kazna za pobunjenike i nezadovoljnike, već i kao vaspitno sredstvo za mladi naraštaj, kao priprema za ulazak u obećanu zemlju. Mojsije im je objasnio: "Gospod Bog tvoj te gaji kao što čovek gaji svoje dete... da bi te namučio i iskušao da se zna šta ti je u srcu; hoćeš li držati zapovesti Njegove ili nećeš. I mučio te je, i gladu te morio; ali te je opet hranio manom, za koju ti nisi znao ni oči tvoji, da bi ti pokazao da čovek ne živi o samom hljebu nego o svemu što izlazi iz usta Gospodnjih" (5. Mojsijeva 8,5.2.3).

"Nade ga u zemlji pustoju, na mestu strašnom, gde buči pustoš, vodi ga unaokolo, uči ga i čuva kao zenicu oka svojega" (5. Mojsijeva 32,10). "U svakoj tuzi njihovoj on beše tužan, i anđeo koji je pred njim spase ih. Ljubavi svoje radi i milosti svoje radi On ih izbavi, i podiže ih i nosi ih sve vreme" (Isaija 63,9).

Pa ipak, svi podaci koje imamo o njihovom životu u pustinji primeri su pobune protiv Gospoda. Korejeva buna bila je uzrok što je u Izralju uništeno četrnaest hiljada duša. A bilo je i pojedinačnih slučajeva u kojima se ogledao isti duh nepoštovanja božanskog autoriteta.

Jednom prilikom, sin neke Izrailjke i Misirca, koji je pripadao svetini što je sa Jevrejima pošla iz Misira, napustio je mesto u svom delu logora i ušao u logor Izrailjaca, tvrdeći da ima pravo da tamo razapne svoj štaor. Božja zapovest je to zabranjivala; potomci Misiraca su do trećeg kolena morali biti isključeni iz zbora. Tako se izrodila svađa između njega i jednog Izrailjca, i stvar je došla pred sudije koji osuđiše prestupnika.

Besan zbog takve odluke, ovaj je psovao sudiju i u svojoj vatrenoj raspi hulio na Božje ime. Odmah su ga doveli pred Mojsija. Bilo je zapovedeno: "Ko opsuje oca svojega ili mater svoju da se pogubi" (2. Mojsijeva 21,17); ali za donošenje presude po ovom slučaju nije bilo nikakvih uputstava. Prestup je bio tako strašan da su osetili potrebu da zatraže posebno uputstvo od Gospoda. Coveka su držali zatvorenog sve dok nisu razumeli volju Božju. Presudu je izgovorio sam Gospod; po Božjoj naredbi bio je izveden iz logora, i tamo kamenovan. Oni koji su svedočili da je kriv, stavili su svoje ruke na njegovu glavu i tako potvrdili da je optužba protiv njega istinita. Tada su oni prvi bacili kamenje, a ostali narod za njima, i tako je izvršena kazna.

Posle toga je usledilo objavljivanje jednog zakona po kojem se sudilo u sličnim slučajevima: "Ko bi god pohulio Boga svojega, nosiće greh svoj. Ko bi ružio ime Gospodnje, da se pogubi, sav narod da ga zaspe kamenjem; i došljak i domorodac koji bi ružio ime Gospodnje da se pogubi" (3. Mojsijeva 24,15.16).

Ima ljudi koji osporavaju Božju ljubav i pravednost zato što tako teško kažnjava zbog reči izgovorenih u ljutini i nastupu strasti. Ili upravo Božja ljubav i Njegova pravičnost zahtevaju da se na rdave reči protiv Boga gleda kao na veliki greh. Kazna nad prvim prestupnikom treba ostalima da posluži kao opomena da se Božje ime mora poštovati. Da je greh tog čoveka ostao nekažnjen, i drugi bi se iskvarili; a na kraju bi možda mnogi životi morali biti žrtvovani.

Pripadnici svetine - oni što su se sa Izrailjcima pomešali pri izlasku iz Misira, predstavljali su stalni izvor iskušenja i nevolje. Oni su tvrdili da su se odrekli svojih idola i da se mole samo pravome Bogu; ali je njihovo ranije vaspitanje ostavilo traga na njihovom karakteru i navikama, što se u većoj ili manjoj meri ogledalo u sklonosti ka mnogoboštvu i nepoštovanju prema Bogu. Obično su oni bili ti koji su započinjali svađu, i prvi su se žalili, te bi tako celi

logor zarazili svojim neznabožskim navikama i gundanjem protiv Boga.

Ubrzo po povratku u pustinju došlo je i do jednog prestupa u pogledu praznovanja dana od odmora i pod okolnostima koje su ga učinile naročitim grehom. Objavljivanje božanske odluke da će Izrailj biti lišen obećanog nasleđstva, izazvalo je bunt. Jedan čovek, gnjevan što će biti isključen iz Hanana i rešen da prkosi Božjem zakonu, usudio se da javno prestupi četvrtu zapovest tako što je na dan odmora otišao da kupi drva. Za vreme boravka u pustinji bilo je strogo zabranjeno paliti vatru u sedmi dan. Ali se ta zapovest nije protezala i na zemlju Hanansku u kojoj je oštra klima često namećala potrebu korišćenja vatre; u pustinji je bilo dovoljno toplo i vatra nije bila potrebna. Taj čovek je potpuno samovoljno i namerno prekršio četvrtu zapovest i učinio greh ne nepromišljeno ili iz neznanja, već drsko i prkosno.

Uhvatili su ga na delu i odmah doveli pred Mojsija. Već je bilo rečeno da se prestup dana od odmora mora kazniti smrću, ali nije bio poznat način izvršenja kazne. Mojsije je izneo slučaj pred Gospoda koji je dao sledeće uputstvo: "Neka se pogubi taj čovek, neka ga zaspe kamenjem sav zbor iza okola" (4. Mojsijeva 15,35). Huljenje na Boga i namerno prestupanje dana od odmora bili su kažnjeni istom kaznom, jer su podjednako bili izraz nepoštovanja Božjeg autoriteta.

Danas dan od odmora mnogi, mada on potiče još od stvaranja, odbacuju kao jevrejsku ustanovu i tvrde da bi se, ukoliko dan od odmora treba praznovati, i prestup te zapovesti morao kažnjavati smrću; međutim, ovde vidimo da se huljenje na Boga kažnjavalo istom kaznom kao i prestup dana od odmora. Zar da iz toga zaključimo da i treću zapovest treba odbaciti kao takvu koja se odnosila samo na Jevreje? U stvari, obrazloženje o smrtnoj kazni može se primeniti na treću, petu i na svih ostalih deset zapovesti, isto toliko koliko i na četvrtu. I ako Gospod danas možda ne kažnjava prestupnike zakona privremenim kaznama, Njegova reč ipak objavljuje da je plata za greh smrt; i na poslednjem odmeravanju kazne pokazuje se da je smrt deo svih onih koji su prestupali Njegove svete propise.

Tokom svih četrdeset godina boravka u pustinji, narod je trostrukim čudom u vezi sa dobijanjem mane svake sedmice bio podsećan na svećanu obavezu prema danu od odmora. Ali čak ni to im nije pomoglo da budu poslušni. Mada se nisu usuđivali da dan od odmora prestupe tako otvoreno i drsko kao i onaj koji je za to bio posebno kažnjen, ipak su bili vrlo nemarni u pogledu poštovanja četvrte Božje zapovesti. I to se ubraja među razloge zbog kojih je prvom pokoljenju bio uskraćen ulazak u obećanu zemlju. Njihovi potomci, međutim, nisu iz toga izvukli nikakvu pouku. Za vreme četrdesetogodišnjeg lutanja oni su toliko zanemarili praznovanje dana od odmora da je Bog, mada ih nije sprečio da uđu u Hanan, ipak rekao da će po naseljavanju u zemlji obećanja biti rasuti među neznabošce.

Sinovi Izrailjevi su od Kadisa krenuli natrag u pustinju, i kad je vreme njihovog boravka u pustinji bilo završeno, "dodoše u pustinju sinsku, prvoga meseca i stade narod u Kadisu" (4. Mojsijeva 20,1).

Tu je umrla Marija i tu su je sahranili. Od prizora radosti na obali Crvenog mora, kad je Izrailj pesmom i igrom slavio pobjedu živog Boga, pa do groba u pustinji, koji je označavao kraj životnog lutanja - to je bila sudbina miliona ljudi koji su iz Misira krenuli sa velikim nadama. Greh je otrgao čašu blagoslova sa njihovih usana. Da li će sledeće pokolenje primiti k srcu ovu pouku?

"Preko svega toga još grešiše i ne verovaše čudesima Njegovim... kad ih ubijaše onda prilažahu k Njemu i obraćahu se i iskahu Boga. I pominjahu da je Bog odbrana njihova i Višnji izbavitelj njihov" (Psalam 78,32-35). Međutim, nisu se vraćali Bogu s iskrenim namerama. Čak i kad su tlačeni od neprijatelja tražili pomoć od Onoga koji ih je jedino mogao osloboditi, "srce njihovo ne beše Njemu verno i ne behu tvrdi u zavetu Njegovu. Ali, On beše milostiv i pokrivaše greh, i ne pomori ih, često ustavljaše gnev svoj... opominjaše se da su telo, vetar koji prolazi i ne vraća se" (Psalam 78,37-39).

VODA IZ STENE UDARENA "DVA PUTA"

(4. Mojsijeva 20,1-13)

Iz stene koju je Mojsije udario na gori Horiv potekao je prvi put oživljavajući mlaz koji je osvežavao Izrailjce u pustinji. Kad god im je bilo potrebno za sve vreme lutanja kroz pustinju, uvek su bili snabdevani vodom i to čudom Božje milosti. Voda koja se pojavila na Horivu, međutim, nije nastavila da teče. Gde god im je usput zatrebalo, voda je izvirala iz stenskih pukotina pored njihovog logora.

Moć Hristovih reči činila je da je za Izrailjce uvek tekla osvežavajuća voda. "I svi jedno piće duhovno piše, jer piju od duhovne stene koja ide sa njima, a stena beše Hristos" (1. Korinćanima 10,4). On je bio izvor svih zemaljskih kao i duhovnih blagoslova. Hristos, istinita stena, bio je s njima za sve vreme njihovog lutanja. "Neće ožedniti kad ih povede preko pustinje; vodu iz

stene točiće im jer će rascepiti kamen i poteći će voda" (Isaija 48,21). "Otvori kamen i proteče voda, reke protekoše po suhoj pustinji" (Psalam 105,41).

Udarena Stena je simbolično predstavljala Hrista i tim simbolom date su najdragocnije duhovne istine. Kao što je životvorna voda potekla iz stene koju je Mojsije udario, tako i od Hrista za kojega "mi mišljismo da Ga Bog bije" i koji je bio "ranjen za naše prestupe, izbijen za naša bezakonja" (Isaija 53,4,5), teče reka spasenja za izgubljeni rod. Kao što je stena imala da bude jednom udarena, "tako se i Hristos jednom prinese da uzme mnogih grehe" (Jevrejima 9,28). Naš Spasitelj nije trebalo da bude i drugi put žrtvovan, a oni koji čeznu za blagoslovom Njegove milosti treba samo u ime Isusa da to zatraže izlivajući želju svoga srca u pokajničkoj molitvi. Takva molitva će Gospoda nad vojskama podsetiti na Isusove rane, i tada će životvorna krv ponovo poteći. Simbol te krvi bila je živa voda koja je potekla za Izrailj.

Pošto su se naselili u Hananu, Izrailjci su uz velike izlive radosti praznovali dan kad im je iz stene u pustinji potekla voda. U Hristovo vreme je ta svetkovina postala veoma upečatljiva ceremonija. Nju su izvodili o prazniku senica kad bi se u Jerusalimu okupio narod iz cele zemlje. Praznovanje je trajalo sedam dana i svakog od tih sedam dana izlazili su sveštenici sa muzikom i horom Levita, da bi zlatnom posudom zahvatili vodu iz izvora Siloamskog. Za njima je išlo mnoštvo molilaca, toliko koliko ih je moglo doći do vode da piju. Za to vreme odjekivali su veseli akordi: "S radošću ćete crpiti vodu iz izvora ovoga spasenja" (Isaija 12,3). Zatim bi zahvaćena voda bila odnesena u hram uz zvuk truba i svečanu pesmu: "Evo, stoje noge naše na vratima tvojim, Jerusaleme!" Dok su pesme hvalile celog mnoštva pobedonosno odjekivale uz muziku instrumenata i prodoran zvuk truba, voda je izručivana na oltar za žrtve paljenice.

Spasitelj se poslužio tom simboličnom službom da bi misli naroda uputio na blagoslove koje je došao da im donese. "A u poslednji veliki dan praznika" mogao se čuti Njegov glas kako odjekuje kroz prostorije hrama: "Ko je žedan neka dođe k meni i pije. Koji me veruje kao što Pismo reče iz njegova tela poteći će reke žive vode. A ovo", svedoči Jovan, "reče za duha kojega posle primiše oni koji vjeruju u ime Njegovo" (Jovan 7,37-39). Osvežavajuća voda, koja izvire u pustoju i suhoj zemlji, čini da pustinja procveta, i daje život onima na umoru - to je simbol Božje milosti koju samo Hristos može dati, a koja kao živa voda čisti, osvežava i jača dušu. Onaj u kome boravi Hristos nosi u sebi nepresušni izvor milosti i snage. Hristos uveseljava život i osvetljava životnu stazu svima onima koji ga zaista traže. Njegova ljubav, primljena u srce, donosi dobra dela za život večni. I ona ne samo što blagosilja dušu u koju ulazi, već se kao živa reka izliva u rečima i pravednim postupcima osvežavajući sve žedne oko sebe.

U razgovoru sa ženom Samarjankom na Jakovljevom izvoru, Spasitelj se poslužio istom slikom: "A koji pije od vode koju ću mu ja dati, neće ožednjeti doveka, nego voda što ću mu ja dati biće u njemu izvor vode koja teče u život večni" (Jovan 4,14). Hristos povezuje oba simbola - On je i stena i živa voda.

Isto tako lepe i upečatljive figure mogu se naći u celoj Bibliji. Mnogo stoleća pre Hristovog dolaska, Mojsije je ukazivao na Njega kao stenu spasenja Izrailjeva (5. Mojsijeva 32,15). Psalmista, pevajući o Njemu, nazvao ga je: "Izbavitelju moj", "tvrđi grad i pristanište meni je u Bogu", "grad moj i krepost moja", "Bog je grad srca mojeg i deo moj doveka", "Bog je moj tvrdo utočište moje". I u Davidovim pesmama se Njegova milost predstavlja kao tiha voda, "na zelenoj paši" gde nebeski pastir pase svoje stado. I opet kaže: "Hrane se od izobilja doma Tvojega i iz potoka slabosti svojih Ti ih napajaš. Jer je u Tebe izvor života" (Psalam 19,14; 62,7; 71,3; 73,26; 94,22; 23,2; 36,8,9). A mudrac kaže: "Reči su iz usta čovečijih duboka voda, izvor je mudrosti potok koji se razleva" (Priče Solomunove 18,4). Za Jeremiju je Hristos "izvor žive vode", a za Zahariju "otvoren izvor... za grijeh i nečistotu" (Jeremija 2,13; Zaharija 13,1).

Isaija Ga opisuje kao "večnu stenu" kao "sen od velike stene u zemlji sasušenoj" (Isaija 26,4; 32,2), i beleži dragoceno obećanje koje nam živo predstavlja životvorni mlaz koji je potekao za Izrailj. "Siromahe i uboge koji traže vode a nje nema, kojima se jezik osušio od žeđi, njih ću uslišati, ja Gospod, ja Bog Izrailjev neću ih ostaviti." "Jer ću izliti vodu na žednoga i potoke na suhu zemlju", "jer će u pustinji provreti vode i potoci u zemlju sasušenoj". Najzad je dat poziv: "Oj žedni, koji ste god, hodite na vodu" (Isaija 41,17; 44,3; 35,6; 55,1). A na poslednjoj strani Svete Reči nailazimo na odjek toga poziva. "Bistra kao kristal", teče reka žive vode od prestola Božjeg i Jagnjetovog, i kroz sva vremena odzvanja poziv milosti: "I ko je žedan neka dođe, i ko hoće neka uzme vodu života za badava" (Otkrivenje 22,1,17).

Neposredno pred dolazak jevrejskih masa u Kadis, usahnula je živa voda koja je toliko godina izvirala kraj njihovog logora. Gospod je nameravao da još jednom okuša svoj narod. Hteo je da ispita da li će se pouzdati u Njegovo providenje ili će se povesti za primerom neverstva svojih otaca.

Pred njihovim očima su se pružali brežuljci hananske zemlje, i za svega nekoliko dana hoda trebalo je da stignu do granice obećane

zemlje. Nisu bili mnogo udaljeni od Edoma koji je pripadao Isavovom potomstvu, i kroz koji je vodio određeni put kroz Hanan. Mojsiju je bilo naredno: "Obrnite se na sever i zapovijedi narodu, i reci: Sada ćete preći preko mede braće svoje, sinova Isavovih koji žive u Siru; i oni će vas se bojati... Jela kupujte od njih za novce i jedite, i vodu kupujte od njih i pijte" (5. Mojsijeva 2,3-6). Ova uputstva trebalo je da budu dovoljna da shvate zašto je prestalo snabdevanje vodom; pred njima se pružao put za Hanan kroz pokrajine koje su bile plodne i bogate vodom. Bog im je obećao da će nesmetano proći kroz Edom i da će imati dovoljno hrane i dovoljno vode. Ako je, dakle, čudesna voda usahnula, to je trebalo da bude povod velikoj radosti i znak da je njihovo lutanje po pustinji pri kraju. Da nisu bili zaslepljeni neverstvom, oni bi to sigurno razumeli. Međutim, ono što je trebalo da služi kao dokaz da će sa Božje obećanje ispuniti, postalo je povod za sumnju i gundanje. Izgledalo je da su oni izgubili svaku nadu da će im Bog dati Hanan, te su žalili za blagoslovima pustinje.

Međutim, pre no što im je bilo dozvoljeno da uđu u Hanan, morali su pokazati da veruju u Božja obećanja. Vode je nestalo pre nego što su stigli u Edom. Tako im je za izvesno vreme pružena prilika da idu verom (kao što je išao Avram), a ne da gledaju samo ono što se vidi. Međutim, prvo iskušenje izazvalo je isti pobunjenički i nezahvalni duh kakav su ispoljavali i njihovi očevi. Čim se u logoru začula vika zbog vode zaboraviše na onu ruku koja ih je tolike godine snabdevala svim potrebama, i umesto da traže pomoć od Boga bunili su se protiv Njega i vikali u očajanju: "Kamo da smo pomrli kad pomreše braća naša pred Gospodom" (4. Mojsijeva 20,1-13), što znači da su žalili što nisu među onima koji su pomrli prilikom Korejeve pobune.

Njihova vika je bila uprerena protiv Mojsija i Arona: "Zašto dovedoste zbor Gospodnji u ovu pustinju, da izginemo i mi i stoka naša? I zašto nas izvedoste iz Misira i dovedoste nas na ovo zlo mesto gde ne rodi ni žito ni smokva ni šipak, a ni vode nema za pice?"

Vode se uputiše vratima šatora od sastanka i padoše licem na zemlju. Tada se ponovno javila "slava Gospodnja" i Mojsiju je bilo naloženo: "Uzmi štap i sazovite zbor ti i Aron brat tvoj i progovorite steni pred njima, te će dati vodu svoju, tako ćeš im izvesti vodu iz stene."

Oba brata izadoše pred narod. Mojsije je držao štap u ruci. Bili su to već ostareli ljudi. Dugo su podnosili bunotvnički duh i tvrdoglavost Izrailjaca; ali sada je najzad čak i Mojsija izdalo strpljenje. "Slušajte, odmetnici!" uzviknuo je on, "Hoćemo li vam iz ove stene izvesti vodu?" I umesto da progovori steni, kao što mu je Bog naredio, on udari dva puta u stenu svojim štapom.

Voda je potekla jakom mlazom, dovoljnim da utoli žeđ hiljada Izrailjevih. Ali je bila učinjena velika greška. Mojsije je bio suviše uzbuđen dok je govorio. Njegove reči su bili više izraz ljudske strasti nego svetog gnjeva zbog toga što se Bog obećavao. "Slušajte, odmetnici", rekao je on. Ta optužba je, doduše, bila opravdana; međutim, čak ni istinu ne treba govoriti kad je čovek uzbuđen i nestrpljiv. Kad je Bog naredio Mojsiju da prekori Izrailjce za njihovu pobunu, ovome je to teško padalo baš kao i njima, ali je Bog bio uz njega i pomagao mu da objavi vest. Međutim, kad je Mojsije preuzeo na sebe da optuži narod, ožalostio je Božjeg Duha i samo nanoe štetu narodu. Jasno se moglo videti da nije imao strpljenja ni samosavlđivanja. Tako je nezadovoljnim dat povod da se pitaju da li je on u prošlosti uvek postupao po Božjem uputstvu, a i da opravdaju svoje grehe. Mojsije je uvredio Boga isto tako kao što su Ga i oni uvredili. Govorili su da je njegovo ponašanje od samog početka bilo za osudu i zasluživalo proveru. Sada si našli izgovor koji su tako dugo tražili da odbace sve opomene koje im je Bog poslao preko svoga sluge.

Mojsije je ispoljio nepovernje prema Bogu: "Hoćemo li vam iz ove stene izvesti vodu?" - pitao je on, kao da Gospod neće učiniti ono što je obećao. Zato je Gospod ukorio obojicu braće. "Što me ne verovaste i ne proslaviste me pred sinovima Izrailjevim." U trenutku kad je ponestalo vode, čak je i njihova vera u ispunjenje Božjeg obećanja bila pokolebana nezadovoljstvom i pobunom naroda. Upravo je zbog neverstva prvo pokoljenje bilo osuđeno da izumre u pustinji, a ipak se među njihovom decom ispoljio isti duh. Zar da i oni ne dožive ispunjenje obećanja? Umorni i obehtrabreni Mojsije i Aron nisu se potrudili da zaustave bujicu narodnih osećanja. Da su sami ispoljili nepokolebljivu veru u Boga, mogli su prikazati stvar narodu u sasvim drugačijoj svetlosti primenom svog autoriteta, kojim su raspolagali kao sudije, i mogli su suzbiti negodovanje. Dužnost im je bila da učine sve što je u njihovoj moći da poprave stanje stvari pre nego što zatraže od Boga da On radi za njih. Koliko je samo zla moglo biti sprečeno da je pobuna u Kadisu bila brzo ugušena!

Svojom naglašću Mojsije je oslabio snagu pouke koju je Bog nameravao da pruži narodu. Stena je kao simbol Hrista imala da bude udarena jednom, kao što je i Hristos trebalo da bude žrtvovan samo jednom. Drugi put je samo trebalo progovoriti steni, baš kao što i mi u ime Isusovo treba samo da zatražimo blagoslov. Time što

je Mojsije i drugi put udario štapom po steni, izgubljeno je značenje tog lepog simbola koji je ukazivao na Hrista.

Staviše, Mojsije i Aron su sebi pripisali silu koja je pripadala jedino Bogu. Neophodnost božanskog posredovanja činila je taj trenutak posebno ozbiljnim i vođe Izraelja su to morali iskoristiti, uliti narodu strahopoštovanje prema Bogu i ojačati veru naroda u Njegovu moć i dobrotu. Uzviknuvši u gnev: "Hoćemo li vam iz ove stene izvesti vodu?", stavili su se na mesto Boga, kao da oni sami raspolažu tom silom, premda su imali svoje slabosti i strasti kao i ostali ljudi. Umoran od stalnog negodovanja i pobune u narodu, Mojsije je izgubio iz vida svog Svemoćnog pomagača; lišen božanske snage, ukaljao je povest svog života ispoljavanjem ljudske slabosti. Čovek koji je do kraja svoga života mogao ostati čist, snažan i nesebičan, najzad je podlegao. Bog je bio obeščašćen pred zborom sinova Izrailjevih, a trebalo Ga je proslaviti i uzvisiti.

Tom prilikom Bog nije kaznio one čije je bezbožno ponašanje izazvalo Mojsija i Arona. Ukor je upućen vođama. Njega su uvredili oni koji su stajali kao Božji zastupnici. Mojsije i Aron osetili su se uvređenim gubeći iz vida činjenicu da se narod nije bunio protiv njih, već protiv Boga. Gledali su samo na sebe i samo svoja osećanja uzimali u obzir; tako su nesvesno pali u greh i propustili da narodu ukažu na njegovu veliku krivicu pred Bogom.

Kazna koja je odmah zatim bila izrečana bila je gorka i izuzetno ponižavajuća. "A Gospod reče Mojsiju i Aronu: Što mi ne verovaste i ne proslaviste me pred sinovima Izrailjevim, zato nećete odvesti zbora toga u zemlju koju sam im dao." I oni su morali umreti zajedno sa pobunjenicima pre nego što Izrailj pređe Jordan. Da su Mojsije i Aron imali visoko mišljenje o sebi i da su pokazali negodovanje zbog Božje opomene i ukora, tada bi njihov greh bio daleko veći. Međutim, njima se nije mogao pripisati greh samovolje; bili su jednostavno savladani iznenadnim iskušenjem, ali su se odmah iskreno pokajali. Bog je prihvatio njihov kajanje, mada nije mogao da ih ne kazni zbog štete koju je njihov greh mogao naneti narodu.

Mojsije ovu osudu nije zatajio od sinova Izrailjevih, već im je rekao da ih ne može odvesti u obećanu zemlju, zato što je propustio da slavu pripiše Gospodu. On ih je molio da uoče tešku kaznu koja ga je snašla pa da onda prosude kako Bog mora gledati na njihovo gundanje i na to što na jednog čoveka svaljuju krivicu za zla koja su samo svojom, daleko većom krivicom navukli na sebe. Rekao im je koliko se molio Bogu da mu oprosti i povuče kaznu, i kako je bio odbijen. "Ali Gospod Bog beše gnevna na me zbog vas i ne usliši me" (5. Mojsijeva 3,26).

U svakoj teškoći iskušenju, Izrailjci su bili spremni da optuže Mojsija što ih je izveo iz Misira, kao da je on, a ne Bog, preduzeo ovo delo. Tokom svih putovanja, kad god bi se žalili na teškoće na koje su usput nailazili i bunili se protiv vođa, Mojsije im je govorio: "Vaša vika upravljena je protiv Boga, nisam ja, već je Bog izdejstvovao vaše oslobođenje." Međutim, njegove žustre reči pred stenom: "Hoćemo li vam iz ove stene izvesti vodu?" išle su u prilog njihovim optužbama, utvrdile ih u neverstvu i opravdavale njihovo negodovanje. Bog je hteo da im taj utisak zauvek izbriše iz sećanja te nije dozvolio Mojsiju da uđe u obećanu zemlju. Tako su dobili nedvosmisleni dokaz da njihov vođa nije bio Mojsije, nego moćni Anđeo za kojega je Gospod rekao: "Evo ja šaljem anđela svojega pred tobom da te čuva na putu i da te odvede na mesto koje sam ti pripremio. Čuvaj ga se i slušaj ga... jer je moje ime u njemu" (2. Mojsijeva 23,20.21).

"Pa i na mene se razgnevi Gospod zbog vas", naglasio je Mojsije. Narod je upirao pogled u Mojsija i pozivajući se na njegov greh zamerao Bogu što ga je izabrao za vođu svoga naroda. Prestup je bio poznat celom zboru; i da je Bog olako prešao preko toga, stvorio bi se utisak da se neverovanje i nestrpljenje mogu opravdati kod onih koji zauzimaju odgovorne položaje ukoliko su bili izazvani. Ali kada je bilo objavljeno da zbog tog jednog greha Mojsije i Arno neće ući u Hanan, narod je shvatio da Bog ne gleda ko je ko i da će sigurno kazniti prestupnika.

Istoriju Izraelja trebalo je zabeležiti kao pouku i opomenu budućim pokolenjima. Ljudi svih vremena morali su u Bogu nebeskom gledati nepristrasnog sudiju koji ni u kom slučaju ne opravdava greh. Malo je onih koji shvataju koliko je greh strašan. Ljudi se teše da je Bog odevče dobar da bi kaznio prestupnike, ali iz svetlosti biblijske istorije jasno proizilazi da Gospoda upravo Njegova ljubav i dobrota obavezuju da sa grehom postupa kao sa kobnim zlom koji ne narušava mir i sreću svemira.

Čak ni Mojsijeva pravednost i vernost nisu mogle otkloniti kaznu za greh koji je učinio. Bog je i veće prestupe praštao narodu, ali se prema gresima vođa nije mogao odnositi kao u slučaju greha na onima koje su vodili. On je Mojsija cenio više od ma kog drugog čoveka na zemlji. Otkrio mu je svoju slavu i preko njega saopštio Izraelju svoje zakone. To što je Mojsije uživao tako veliku svetlost i imao veliko poznavanje istine, samo je još više otežavao njegovu krivicu. Vernost u prošlosti ne može okajati rdavo delo. Velika svetlost prednosti i odgovornosti poverene čoveku još više otežavaju njegovu krivicu i kaznu.

Po ljudskom gledištu, Mojsije nije učinio naročito veliki greh. Njegov greh je bila obična pojava. Psalmista kaže: "I pogreši ustima svojim" (Psalam 106,33). Po ljudskoj oceni, to je moglo izgledati neznatno. Ali pošto je Bog zbog tog greha tako strogo postupio prema svom najvernijem i najcenjenijem sluzi, izvesno je da ga neće trpeti ni kod drugih. Bogu nisu ugodne naše sklonosti da svoju braću osuđujemo, niti da gajimo duh samouzdizanja. Svi oni koji popuštaju tom zlu, bacaju senku sumnje na Božje delo i onima koji sumnjaju daju povoda da se i izgovaraju za svoje neverovanje. Ukoliko je nečiji položaj istaknutiji i uticaj veći, utoliko je potrebni-

je da neguje strpljenje i poniznost. Kada Božja deca, naročito oni na odgovornim položajima, budu navedeni da sebi pripišu čast koja pripada Bogu, Sotona likuje. Zadobio je pobjedu. Tako je i on sam pao i tako najuspešnije kuša druge i odvodi u propast. Da bi nas sačuvao od njegovih zamki, Bog nam je u svojoj Reči dao toliko mnogo primera koji ukazuju na opasnost od samouzvišenja. Nema u našoj prirodi nijedne pobude, nijedne osobine duha ili naklonosti srca, koje ne bi morale biti svakog trenutka pod Božjim nadzorom. Nema blagoslova koji Bog dodeljuje čoveku niti iskušenja koje On dozvoli, a koje Sotona neće ili ne može da iskoristi kako bi kušao dušu, mučio i uništio samo ako mu se pruži i najmanje preimućstvo. Stoga, ma koliko bilo veliko duhovno videlo jednog čoveka, i ma koliko on uživao u božanskom blagoslovu i milosti, ipak treba da hodi smerno pred Bogom tražeći u veri da on usmerava svaku njegovu misao i gospodari svakim njegovim osećanjem.

Svi koji ispovedaju pobožnost, podležu svetoj obavezi da sačuvaju svoj duh i da se vežbaju u samosavlavljanju, čak i kada su izazvani. Tereti stavljeni na Mojsija bili su vrlo veliki. Malo je ljudi koji su bili ili će biti tako teško kušani kao što je on bio kušan; pa ipak, to nije moglo predstavljati izgovor za njegov greh. Bog se svesrdno pobrinuo za svoje izabrane, i ako se oni pouzdaju u Njegovu snagu, nikada neće postati igračka okolnosti. Ni najjače iskušenje ne može predstavljati izgovor za greh. Ma koliko veliki bio pritisak na dušu, ipak je prestup samo naše delo. Ni zemlja ni pakao nemaju tu silu da nekog primoraju da čini zlo. Sotona nas napada tamo gde smo slabi, ali mi ipak ne moramo biti savladani. Ma koliko taj napad bio neočekivan i težak, Bog se pobrinuo za pomoć i Njegovom silom možemo odneti pobjedu.

PUTOVANJE OKO EDOMA

(4. Mojsijeva 20,14-29; 21,1-9)

Logor Izrailjaca u Kadisu nalazio se nedaleko od granice Edoma, pa su i Mojsije i narod želeli da kroz tu oblast nastave put u obećanu zemlju. I zato su, po Božjoj zapovesti, poslali odomskom caru sledeću poruku:

"Ovako kaže brat tvoj Izrailj; ti znaš sve nevolje koje nas snadoše: kako naši oci sidoše u Misir i bejasmo u Misiru dugo vremena i kako Misirci zlo činjaše nama i ocima našim. I vikasmo ka Gospodu i Gospod ču glas naš, i posla anđela koji nas izvede iz Misira i evo smo u Kadisu gradu na tvojoj međi. Pusti nas da prodemo kroz tvoju zemlju. Nećemo ići preko polja i vinograda, niti ćemo piti vode iz tvojeg studenca. Ići ćemo carskim putem, nećemo skretati ni desno ni levo dok ne dođemo na među tvojim."

Kao odgovor na ovu čitavu molbu došla je pretnja: "Ne idi preko moje zemlje da ne izađem s mačem preda te."

Iznenadeni ovom odbojnošću, vođe Izraelja uputile su još jednu molbu caru sa obećanjem: "Ići ćemo utrenikom, i ako se napijemo tvoje vode, mi ili stoka naša, platićemo je; ništa više, samo da pešice predemo."

"Nećete proći" - glasio je odgovor. Naoružane čete Edomaca već su bile postavljene u tesnacima tako da u tom pravcu nije bilo moguće mirno i nesmetano proći, a Jevrejima je bilo zabranjeno da upotrebe silu. Morali su stoga ići zaobilaznim putem, oko Edoma.

Da se narod u iskušenju pouzdao u Boga, Vojvoda vojske Gospodnje proveo bi ih kroz Edom, i stanovnici te zemlje bi se tako uplašili da bi umesto neprijateljstva ispoljili naklnost. Ali Izrailjci nisu odmah postupili po Božjoj reči i dok su jadikovali i protestovali, prošla je zlatna prilika. Kad su najzad pristali da podnesu caru svoju molbu, ona je bila odbijena. Od kada su izašli iz Misira, Sotona je neprestano nastojao da njihov put obaspe smetnjama i iskušenjima, kako ne bi nasledili Hanan. A svojim neverstvom oni su mu toliko puta omogućili da osujeći Božje namere.

Važno je verovati Božjoj reči i po njoj smesta i postupiti, dok Njegovi anđeli čekaju da nam pomognu. Zli anđeli su spremni da nam onemoguće svaki korak napred. A kada Bog u svom providenju naloži svojoj deci da krenu napred, kada namerava da za njih učini nešto veliko, Sotona ih kuša kako bi oni svojom neodlučnošću i kolebanjem navukli na sebe Božje negodovanje; on se trudi da izazove duh svađe i probudi nezadovoljstvo i neverovanje, a tada ih na taj način liši blagoslova kojima Bog želi da ih obaspe. Božje sluge moraju uvek biti spremne da krenu napred čim im Njegovo

providenje otvori put. Svako oklevanje daje Sotoni vremena da prouzrokuje njihov poraz.

U svojim uputstvima datim Mojsiju u vezi sa njihovim proslaskom kroz Edom, objasnivši da će se Edomci plašiti Izrailjaca, Gospod je zabranio svom narodu da to iskoristi protiv njih. Jevreji nisu smeli opljačkati Edomce, koristeći to što se Božja sila otkrila za Izrailjce, a strah Edomce učinio lakim plenom. Bilo im je naređeno: "Ali se i vi dobro čuvajte. Nemojte zametati boja s njima, jer vam neću dati zemlje njihove ni stope, jer sam dao Isavu goru Sir u nasljedstvo" (5. Mojsijeva 2,4.5). Edomci su bili potomci Avrama i Isaka, i za ljubav tih svojih slugu, Bog je ukazao milost deci Isavovoj. Dao im je goru Sir i niko ih nije smeo uznemiravati sve dok oni sami zbog svojih greha ne ostanu van domašaja Njegove milosti. Jevreji su imali da istrebe stanovnike Hanana koji su napunili čašu bezakonja i da preuzmu njihovu zemlju; ali su Edomci još uvek bili u milosti, te se prema njima moralo postupati milosrdno. Bogu je "mila milost" i On ispoljava sažaljenje pre nego što kazni. On je savetovao Izrailjcima da poštede narod u Edomu pre nego što je od njih zatražio da pobiju stanovnike Hanana.

Preci Izrailjaca i Edomaca bili su braća, pa je među njima trebalo da vlada bratska ljubav i prijateljstvo. Izrailjcima je bilo zabranjeno da se Edomcima svete za uvredu koja im je bila nanesena time što su im ovi zabranili prolaz kroz svoju zemlju. Nisu se smeli nadati da će im biti dat jedan deo Edomske zemlje. I baš zato što su Izrailjci bili Božji izabrani i blagosloveni narod, morali su poštovati sva ograničenja koja im je On nametnuo, Bog im je obećao sjajno nasleđe, međutim, nisu se smeli zanositi mišlju da na celoj zemlji samo oni imaju sva prava i da druge mogu uništavati. Bilo im je naređeno da u ophođenju sa Edomcima strogo paze kako im ne bi učinili nikakvu nepravdu. Mogli su s njima trgovati i kupovati neophodne životne namirnice, ali da odmah plate sve što dobiju. Da bi se podstaklo njihovo pouzdanje u Boga i poslušnost prema Njegovoj reči, bilo im je napomenuto: "Gospod Bog tvoj blagoslovio te je u svakom poslu ruku tvojih... ništa ti nije nedostajalo." Oni nisu zavisili od Edomaca, jer su imali Boga koji je neiscrpni izvor svake pomoći. Ni silom ni lukavstvom nisu se smeli dočepati bilo čega što im nije pripadalo, već su u svom celokupnom ophođenju morali primenjivati načelo Božjeg zakona: "Ljubi bližnjega svojega kao sebe samog."

Da su na takav način prošli kroz Edom, da su postupali u skladu sa Božjom namerom, njihov bi prolaz poslužio kao blagoslov ne samo njima, nego i stanovnicima te zemlje, jer bi im pružio priliku da dođu u dodir sa Božjim narodom, da se upoznaju sa njihovim bogoslužjenjima i osvedoče se koliko Bog pomaže napredovanje onih koji Ga ljube i koji Ga se boje. Ali je sve to bilo sprečeno zbog neverstva Izrailja. Na njihovu viku Bog im je dao vode, ali je dozvolio da za njihovo neverstvo usledi kazna. Ponovo su morali prolaziti kroz pustinju gde su gasili svoju žeđ na čudotvornom izvoru, a koji im više ne bi bio potreban samo da su se pouzdali u Njega.

Tako su izrailjske čete ponovo okrenule prema jugu, i pošle kroz pustinju koja im je sada izgledala još tužnija pošto su pre toga bacili pogled na zelene predele između brežuljaka i dolina zemlje Edomske. Iznad planinskog venca koji je nadvisio pustinju dizalo se brdo Or na čijem je vrhu Aron trebalo da umre i bude sahranjen. Kad su Izrailjci stigli do tog brda, Bog je naložio Mojsiju:

"Uzmi Arona i Eleazara, sina njegova, i izvedi ih na goru Or. I svuci Aronu haljine njegove i obuci ih Eleazaru sinu njegovom, pa će se Aron pribрати i umreće onde" (4. Mojsijeva 20,25.26).

Oba starca su se zajedno sa Aronovim sinom s mukom penjali na brdo. I Mojsije i Aron bili su sedi starci od oko sto dvadeset godina. Njihov dugi i plodan život bio je obeležen najtežim iskušenjima i najvećim dokazima poštovanja koji su ikada pali u deo jednom čoveku. Bili su ljudi najvećih prirodnih sposobnosti a sve njihove sile bile su savršene, uzvišene i oplemenjene opštenjem sa Večnim Bogom. Celi svoj život proveli su u nesebičnom radu za Boga i svoje bližnje; na licu im se mogla pročitati velika intelektualna snaga, čvrstina i plemenitost namere i snažna osećanja ljubavi.

Mnogo godina su Mojsije i Aron stajali rame uz rame u svojim naporima i brizi. Zajedno su se izlagali nebrojenim opasnostima i zajedno uživali vidne Božje blagoslove; a sad je došao trenutak da se rastanu. Išli su veoma lagano, jer je svaki trenutak preostalog zajedničkog života bio dragocen. Uspinjanje uz strmo brdo mučno je napredovalo, i pošto su često morali zastajkivati da se odmore, govorili su o prošlosti i budućnosti. Pred njima je, dokle god su pogledom mogli dosegnuti, ležala pustinja po kojoj su tako dugo lutali. Dole u ravnici bile su ulogorene izrailjske čete kojima su ovi izabrani ljudi posvetili najbolji deo svoga života, za čiju su se dobrobit najdublje interesovali i podneli tolike žrtve. Negde s druge strane edomskih planina bio je put koji je vodio u obećanu zemlju - zemlju čije blagoslove neće okusiti ni Mojsije ni Aron. U srcu tih ljudi nije bilo ni traga osećanja nezadovoljstva, a njihova usta nisu izražavala nikakva negodovanja, ali im se na licu ipak ogledala ozbiljna tuga kad bi se setili šta ih je isključilo iz nasleđa njihovih otaca.

Aron je završio svoje delo za Izrailj. Četrdeset godina pre toga, kad mu je bilo osamdeset tri, pozvao ga je Bog da se pridruži

Mojsiju u njegovom velikom i važnom zadatku. On je pomogao svome bratu da izvede sinove Izrailjeve iz Misira. On je držao ruke velikog vode dok su Jevreji ratovali sa Amalicima. Bilo mu je dozvoljeno da se popne na Sinajsku goru, da se približi Bogu i ugleda božansku slavu. Gospod je Aronovoj porodici poverio svešteničku službu i počastvovao ga dodeljujući mu sveto zvanje prosveteštenika. Podržao ga je u svetoj dužnosti prilikom izlivanja krvavih kazne kad su uništeni Korej i njegova družina. Upravo je Aronovim posredovanjem pomor tada prestao. Kad su njegova dva sina bila ubijena zato što su prekršili izričitu Božju zapovest, on se nije pobunio pa čak ni negodovao. A ipak je povest njegovog plemenitog života bila okaljana. Aron je učinio veliki greh kad je na Sinaju popustio zahtevu naroda i načinio zlatno tele; drugi put je ipak zgrešio kad se udružio sa Marijom u zavisti i gundanju protiv Mojsija. A sa Mojsijem je u Kadisu uvredio Gospoda ne poslušavši zapovest da progovori steni iz koje je trebalo da poteče voda.

Bog je želeo da te velike vode Njegovog naroda budu predstavnici Hrista. Aron je nosio imena izrailjskih plemena na svojim grudima. On je narodu saopštavao Božju volju. Stupao je na dan pomirenja u svetinju nad svetinjama kao posrednik za sve Izrailjce, "ne bez krvi". Obavivši svoje delo, on je izlazio da blagoslovi narod isto onako kao što će Hristos, kad završi svoju posredničku misiju, doći da blagoslovi svoj narod koji Ga očekuje. Upravo je zbog uzvišenog karaktera svete službe, koju je vršio u svojstvu zastupnika našeg velikog prvosveteštenika, Aronov greh u Kadisu smatran tako velikim.

S dubokim bolom, Mojsije je skinuo sa Arona svete haljine i obukao ih Eleazaru koji je tako, božanskim naimenovanjem, postao njegov naslednik. Zbog svog greha u Kadisu, Aron je bio lišen preimućstva da u Hananu nastavi svoju prvosvetešteničku službu - da u obećanoj zemlji prinese prvu žrtvu i tako osveti nasleđstvo Izrailja. Mojsije je kao vođa naroda trebalo da nastavi sa nošenjem tereta do same granice Hanana. Biće mu dozvoljeno da samo iz daleka vidi obećanu zemlju, ali ne i da u nju stupi. Koliko bi bila drugačija budućnost tih Božjih slugu da su, stojeći pred stenom u Kadisu, bez gundanja podneli iskušenje koje je naišlo na njih! Zlo delo se ne može nikada sasvim ispraviti. Biva da delo čitavog života ne može da nadoknadi ono što je izgubljeno u jednom jedinom trenutku iskušenja ili nepromišljenosti.

Odsutnost velikih voda iz logora, i činjenica da ih je pratio Eleazar koji je, kao što je to bilo dobro poznato, trebalo da nasledi Arona u svetoj službi, budili su strahovanja, te je njihov povratak nestrpljivo očekivan. Gledajući oko sebe u svekolikom zboru, ljudi su primećivali da su skoro svi odrasli koji su izašli iz Misira pomrli u pustinji. Sve ih je obuzimala zla slutnja pri pomisli na kaznu izrečenu Mojsiju i Aronu. Pojedini su naslućivali cilj tajanstvenog odlaska na vrh brda Or; brigu su im, sem toga, uvećavala i njihova gorka sećanja i samoosudivanje.

Najzad su ugledali Mojsija i Eleazara kako se lagano spuštaju niz brdo, ali Arona nije bilo s njima. Eleazar je nosio prvosvetešteničku odeću kao znak da je nasleđio svoga oca u svetoj službi. Kad se celi narod teška srca okupio oko svoga vode, Mojsije je saopštio da je Aron umro na brdu Or i da su ga tamo sahranili. Svi zaplakaše tužeći i jadikujući jer su voleli Arona, iako su mu često zadavali bol. "A kad vide sav zbor da umre Aron, plaka sav dom Izrailjev za Aronom trideset dana."

O sahrani izrailjskog prvosveteštenika Sveto pismo jednostavno beleži: "Onde umre Aron i onde bi pogreben" (5. Mojsijeva 10,6). Koliko je velika razlika između te sahrane koja je bila obavljena po izričitoj Božjoj zapovesti, i današnjih običaja. Danas je sahrana kakvog istaknutog čoveka često povod za upadljivo i preterano razmetanje. Kad je Aron umirao, iako je bio jedan od najčuvenijih ljudi koji su ikada živeli, pored njega su se našla samo njegova dva najbliža prijatelja koji su bili svedoci njegove smrti i obavili sahranu. I taj usamljeni grob na brdu Or ostao je zauvek skriven od pogleda Izrailjaca. Ne čini se Bogu čast time što se priređuju velike svečanosti i prave preterani troškovi oko povratka tela umrlih u prah.

Ceo zbor je žalio za Aronom, ali gubitak niko nije mogao osetiti tako bolno kao Mojsije. Aronova smrt je živo podsetila Mojsija da se i njemu primiće kraj; ma koliko još bio kratak boravak na zemlji, on je duboko osetio gubitak svog stalnog pratioca - jedinog čoveka koji je tokom tolikih godina delio s njim zlo i dobro, nade i strahovanja. Od sada je Mojsije morao da nastavi sam; međutim, znao je da mu je Bog prijatelj, pa se još više oslonio na Njega.

Ubrzo posle napuštanja brda Or, Izrailjci su pretrpeli poraz u boju sa Ardadom, jednim od hananskih careva. Ali kad su ozbiljno potražili Boga, On im je pružio pomoć te su pobedili svoje neprijatelje. Ta pobjeda, umesto da ih ispuni zahvalnošću i navede da osećaju koliko zavise od Boga, probudila je u njima osećanja gordosti i samopouzdanja. Nije prošlo mnogo vremena, a oni su se po svom starom običaju opet počeli buniti. Bilo im je krivo što izrailjska vojska pre četrdeset godina, posle pobune zbog zlih uhoda, nije odmah ušla u Hanan. Na svoj dugi boravak u pustinji gledali su kao na nepotrebno odlaganje, smatrajući da su i u ono vreme mogli isto tako lako pobediti svoje neprijatelje kao i sada.

Putujući dalje prema jugu naišli su na žarku i peskovitu dolinu, u kojoj nisu mogli naći nikakvu biljku ni hlada. Put im se činio dug i težak, a mučili su ih umor i žeđ. I opet nisu uspjeli da odole kušanju vere i strpljenja. Sve su se više odvajali od Boga zato što su neprestano gledali samo mračnu stranu svojih iskustava. Izgubili su iz vida činjenicu da bi bili pošteđeni zaobilaznja oko Edoma da se kod Kadisa, gde je voda prestala da im teče iz kamena, nisu bunili. Trebalo je da im srca budu ispunjena zahvalnošću prema Onome koji ih je tako blago kažnjavao. Umesto toga, uobražavali su da bi već bili u obećanoj zemlji da se Bog i Mojsije nisu umešali. Premda su sami sebi stvorili poteškoće i svoju sudbinu otežali više nego što je Bog nameravao, krivili su Boga za svu svoju nesreću. Glave su im do te mere bile pune gorkih misli, odnosno Božjeg postupanja s njima, da su najzad postali nezadovoljni svim i svačim. Činilo im se da je Misir bolji i ugodniji od slobode i zemlje u koju ih je Bog vodio.

Pošto su dali mesta nezadovoljstvu, Izrailjci su bili skloni da iznalaze mane čak i blagoslovima koje su uživali: "I vikaše narod na Boga i na Mojsija: zašto nas izvedoste iz Misira da izginemo u ovoj pustinji? Jer nema ni hleba ni vode, a ovaj se nikaki hleb već ogadio duši našoj."

Mojsije je Izrailjcima verno izneo njihov veliki greh. Jedino ih je Božja sila sačuvala "preko pustinje velike i strašne, gde žive zmije vatrene i skorpije, gde je suša i nema vode" (5. Mojsijeva 8,15). Svakog dana tokom putovanja bili su sačuvani nekim od čuda Božje milosti. Na celom putu kojim ih je Bog vodio nalazili su vodu kojom su gasili žeđ, hleb sa neba da utole glad, a mir i bezbednost u senci oblaka preko dana i u stubu od ognja preko noći. Anđeli su im pomagali kad su se uspinjali strmim padinama ili pešačili mučnim stazama po pustinji. Uprkos teškoća koje su podnosili, u njihovim redovima nije bilo sustalih ni iznemoglih. Od tolikog dugog putovanja nijednome nije čak ni noga otekla, niti im je odelo oveštalo. Bog je učinio da im se i grabljive zveri iz šuma i otrovni gmizavci iz pustinje pokoravaju. I pošto se pored svih tih znakova Njegove ljubavi narod ipak i dalje neprestano žalio, Bog je odlučio da im uskrati svoju zaštitu, dok ne nauče da cene Njegovu milosrdnu naklonost i dok Mu se ponovo ne obrate u kajanju i u poniznosti.

Budući u zaštiti Božje sile, nisu ni primećivali bezbrojne opasnosti koje su ih stalno okruživale. U svojoj nezahvalnosti i neverstvu stalno su pominjali smrt, i sada je Gospod dopustio da smrt dođe. Zmije otrovne koje su predstavljale pravu napast za pustinju nazivali su vatrenim zmijama, zbog strahovitog delovanja njihovog ujeda koji je odmah izazivao zapaljenje i brzu smrt. Pošto na Izrailjcima nije više počivala Božja zaštitnička ruka, mnogi iz naroda bili su napadnuti od ovih otrovnih stvorova.

U čitavom logoru zavladao je strah i pometnja. Skoro u svakom šatoru našao se po koji mrtvac ili bolesnik na umoru. Niko se nije osećao sigurnim. Često bi se kroz tišinu noći prolomio prodoran krik najavljujući nove žrtve. Svi su se trudili da nađu oko bolesnika ili da zaštite one koji još nisu bili pogođeni. Sada se iz njihovih usta nije čulo nikakvo gundanje. U poređenju sa trenutnim patnjama, ranije poteškoće i iskušenja nisu izgledali vredni pažnje.

Najzad se narod ponizio pred Bogom. Došli su Mojsiju sa svojim priznanjima i molbama. "Zgrešismo što vikasmo na Gospoda i na tebe." A samo malo pre toga optuživali su ga kao najcrnjeg neprijatelja i prikazivali uzročnikom svih svojih muka i nevolja. Međutim, čak i u trenutku kad su im te rači prelazile preko usana, znali su da je optužba bila lažna; i čim ih je snašla kazna, pohitali su k njemu kao jedinom čoveku koji se mogao za njih zauzeti kod Boga. "Moli Boga neka ukloni zmije od nas", glasila je molba.

Bog je naredio Mojsiju da napravi jednu zmiju od bronz, koja će ličiti na živu, da je podigne visoko usred naroda. Svako koga bi ujela zmija, trebalo je samo da pogleda u ovu od bronz, pa da odmah ozdravi. On je to učinio, i po okolu se brzo pronela radosna vest da će svi postradali od ujeda ovih otrovnica ostati u životu samo ako pogledaju u zmiju od bronz. Mnogi su već bili pomrli, i kad je Mojsije podigao svoju zmiju na jednu motku, neki nisu verovali da će samo jedan pogled na metalnu figuru moći da ih izleči. Takvi su pomrli zbog svog neverstva. Međutim, mnogi su verovali u moć Bogom danog sredstva. Očevi, majke, braća i sestre sa strahom i čežnjom nastojali su da iznemogli pogled svojih strodnika, često i samrtnika, usmere na podignutu zmiju. Iako potpuno iznureni i na samrti, trebalo je samo jednom da pogledaju, pa da odmah potpuno ozdrave.

Narod je dobro znao da se sila koja može da izazove takvu promenu ne nalazi u zmiji od bronz. Moć isceljenja mogla je doći jedino od Boga. On je u svojoj mudrosti izabrao baš takav način da bi pokazao svoju silu. Zahvaljujući tom jednostavnom sredstvu, narod je bio naveden da shvati da je upravo sopstvenim grehom navukao to zlo na sebe. Istovremeno su dobili obećanje da nemaju razloga da se plaše sve dok budu poslušni Bogu, jer će ih On sačuvati.

Podizanje bronzane zmije trebalo je da pruži Izrailjcima važnu pouku. Oni se nisu mogli sami spasiti od smrtonosnog dejstva otrova u njihovim ranama. Jedino je Bog bio u mogućnosti da ih izleči; a od njih se tražilo da pokažu poverenje u Njegov način izlečenja.

Morali su pogledati da bi živeli. Bogu su mogli ugoditi samo verom, a time što su pogledali u zmiju davali su dokaza o svojoj veri. Znali su oni da u samoj zmiji nema nikakve sile, već da je to simbol Hrista; na taj način ukazano im je na neophodnost verovanja u Njegove zasluge. Pre toga su mnogi, prinoseći žrtve Bogu, mislili da su se time sasvim oslobodili svojih greha. Oni se nisu pouzdali u budućeg Spasitelja kojeg su te žrtve samo simbolično predstavljale. I sada je Bog hteo da im pokaže da njihove žrtve, same po sebi, nemaju veću moć od bronzane zmije, ali su sredstvo, baš kao i zmija, da njihove misli upute na Hrista kao na najveću žrtvu za grehe.

"I kao što Mojsije podiže zmiju u pustinji, tako treba Sin čovečiji da s podigne, da ni jedan koji ga veruje ne pogine nego da ima život večni" (Jovan 3,14-15). Svi koji su ikad živeli na zemlji, osetili su smrtonosni "stare zmije koja se zove Đavo i Sotona" (Otkrivenje 12,9). Kobne posledice greha mogu biti otklonjene jedino pomoću sredstva za koje se Bog postarao. Izrailjci su spasavali svoj život na taj način pto bi pogledali u podignutu zmiju. Međutim, taj pogled je u sebi sadržao i veru. Ostajali su u životu zato što su verovali u Božju reč i sredstvo predviđeno za njihovo ozdravljenje. Tako i grešnik može da gleda u Hrista i živi. Verom u žrtvu pomirenja on dobija oprostaj. Za razliku od beživotnog simbola, Hristos ima u sebi snage i moći da pomogne grešniku koji se kaje.

Iako grešnik ne može da se spase svojom snagom, on ipak mora nešto preduzeti da bi obezbedio spasenje. Hristos kaže: "Koji dolazi k meni neću ga isterati napolje" (Jovan 6,37). Međutim, taj pogled je doći k Njemu; i ako se kajemo za svoje grehe, moramo verovati da će nas On primiti i oprostiti nam. Vera je dar od Boga, ali od nas zavisi da li ćemo je oživotvoriti. Vera je ruka kojom duša prihvata milost - ponuđeni Božji dar.

Jedino nam Hristova pravda može dati pravo na blagoslove zaveta milosti. Mnogi su težili i dugo nastojali da dobiju ove blagoslove, ali ih nikad nisu primili, zato što su mislili da mogu sami nešto učiniti da bi ih zalužili. Mi ne smemo verovati da nas mogu spasiti sopstvene zasluge; Hristos je jedina nada našeg spasenja. "Jer nema drugog imena pod nebom danog ljudima kojim bi se mi mogli spasiti" (Dela 4,12).

Ako se potpuno poverimo Bogu i pouzdamo u zasluge Isusa - Spasitelja koji prašta grehe, onda ćemo sigurno primiti pomoć koju želimo. Neka niko ne gleda sebe kao biće koje ima moć da samo sebe izbavi. Isus je umro za nas, jer mi sami nismo bili u stanju da to učinimo. U Njemu je naša nada, naše opravdanje i naša pravda. Kad sagledamo svoju grešnost, ne treba da očajavamo niti da se plašimo kao da nemamo Spasitelja ili kao da On nema za nas milosti. Baš u tim trenucima On nas poziva da dodemo k Njemu u svojoj bespomoćnosti i On će nas izbaviti.

Mnogi Izrailjci nisu hteli da sebi pomognu lekom koji je nebo odredilo. Mrtvi i oni na samrti ležali su svuda oko njih i oni su znali da će bez Božje pomoći, i sami sigurno propasti; pa ipak, i dalje su ridali zbog svojih rana, bolova i sigurne smrti, sve dok im nije ponestalo snage i oči se ukočile, a mogli su za trenutak da se izleće. Ako smo svesni svojih potreba, ne bi trebalo trošiti snagu na jadilokanje. Ako uvidamo bespomoćnost svog položaja bez Hrista, ne smemo se predati malodušnosti, već se moramo osloniti na zasluge raspetog i vaskrslog Spasitelja. Pogledaj i živi! Isus nam je dao svoju reč; On će spasiti ove one koji dođu k Njemu. Premda će milioni kojima je potrebno izlečenje odbaciti njegovu ponuđenu milost, nijedan koji se bude poudao u Njegove zasluge neće biti prepušten propasti.

Mnogi nisu voljni da prime Hrista sve dok im se potpuno ne objasni tajna plana spasenja. Odbijaju da pogledaju sa verom, iako uviđaju da su hiljade već pogledale i osetile delotvornost upravljanja pogleda na Hristov krst. Mnogi lutaju lavirintima filozofije u potrazi za dokazima i razlozima koje nikada neće naći, a odbacuju dokaze koje im je Bog milostivo dao. Odbijaju da hode u svetlosti Sunca pravde, sve dok im se ne objasni razlog zašto to sunce sija. Svi koji uporno ostaju pri takvom stavu, neće nikada doći do poznanja istine. Bog nikada neće ukloniti sve povode za sumnju. On daje dovoljno dokaza kao osnov za veru, a ako se oni ne prihvate, duh ostaje u tami. Oni koji su bili ujedeni od zmije otrovnice mogli su da se kolebaju i predomišljaju da li da pogledaju u bronzanu zmiju ili ne, ali bi u tom slučaju propali pre nego što bi doneli odluku da poslušaju. Naša je dužnost da najpre pogledamo, a onda će nam pogled vere dati život.

OSVAJANJE VASANA

(5. Mojsijeva 2; 3,1-11)

Stigavši u oblast južno od Edoma, Izrailjci su se uputili ka severu i ponovo okrenuli prema obećanoj zemlji. Put ih je vodio preko prostrane visoravni koju je osvežavao povetarac sa susednih brežuljaka. Bila je to prijatna promena posle žarkog sunca u dolini, te su vedro pohitali napred, puni nade. Prešavši potok Zared, pošli su istočno od zemlje moavske, jer im je bilo zapovedeno: "Nemoj pakostiti Moavcima ni zametati boja s njima, jer ti neću dati zemlje njihove u nasledstvo, jer da doh sinovima Lotovim u nasledstvo Ar"

(5. Mojsijeva 2,9). Isto uputstvo ponovljeno je i u vezi sa Amoncima koji su takode bili Lotovi potomci.

Idući dalje ka severu, izrailjske čete su ubrzo naišle na zemlju Amorejaca. Taj snažni i ratoborni narod je prvobitno zauzimao južni deo Hananske zemlje; ali pošto su se namnožili, prešli su reku Jordan, zaratili sa Moavcima i osvojili jedan deo njihove oblasti. Tu su se nastanili i potpuno zagospodarili celom oblašću od Arnona do Javoka. Put kojim su Izrailjci želeli da izbiju na Jordan vodio je upravo kroz tu oblast, pa je Mojsije poslao prijateljsku poruku Sionu, caru amorejskom: "Da pređem preko tvoje zemlje, upravo ću putem ići, neću skretati ni na desno ni na levo. Hranu da mi daješ za novce da jedem, i vodu za novce da mi daješ da pijem, samo da prođem pešice" (5. Mojsijeva 2,27-28). Odgovor je bio odlučno odbijanje, a sve amorejske čete su bile pozbane da se suprostave prodoru stranaca. Izrailjci su se veoma uplašili od te snažne vojske, budući nespremni za sukob sa dobro naoružanim i izvežbanim snagama. U pogledu veštine ratovanja, njihovi neprijatelji su bili u primućstvu. I prema svim ljudskim procenama, Izrailjcima je brzo morao doći kraj.

Ali je Mojsije neprestano upirao pogled u stub od oblaka, i stalno hrabrio narod govoreći da je znak Božjeg prisustva još uvek sa njima. Istovremeno im je savetovao da učine sve što je u ljudskoj moći kako bi se pripremili za rat. Njihovi neprijatelji su željno očekivali početak bitke u ubeđenju da će nespremne Izrailjce zbrisati sa lica zemlje. Međutim, Onaj čija je sva zemlja, naredio je vodi Izrailja: "Ustanite idite i pređite preko potoka Arnona; gle, dao sam ti u ruke Siona Amorejina, cara Esevonskoga i zemlju njegovu; počni uzimati naslednju i zavojšti na nj. Danas počinjem zadavati strah i trepet od tebe narodima pod celim nebom. Koji god čuju za te, drhteće i prepadaće se od tebe."

Ovi narodi na granicama Hanana bili bi pošteđeni da se nisu, prkoseći Božjoj reči, usprotivili prolasku Izrailjaca. Čak i prema tim neznabožackim narodima Gospod se pokazao kao Onaj koji "dugo trpi i velike je milosti". Kad je Avramu u viziji bilo pokazano da će njegovo seme, sinovi Izrailjevi, četiri stotine godina boraviti u tuđoj zemlji, Bog je obećao: "A oni će se u četvrtom kolenu vratiti ovamo, jer gresima amorejskim još nije kraj" (1. Mojsijeva 15,16). Iako su Amorejci bili idolopoklonici i zbog svog velikog bezakonja zaslužili pravedni kaznu, Bog ih je ipak štedeo četiti stotine godina da bi im pružio nesumljive dokaze o tome da je On jedini i pravi Bog, Tvorac neba i zemlje. Sva Njegova čuda koja je učinio izvođeci Izrailjce iz Misira, bila su im poznata. Imali su dovoljno dokaza i mogli su upoznati istinu samo da su hteli da se odvrte od svog idolopoklonstva. Ali su oni odbacili svetlost i prionuli za svoje idole.

Kad je Gospod po drugi put doveo svoj narod do granica Hanana, tim neznabožackim narodima pruženi su novi dokazi o Njegovoj moći. Da je Bog bio uz Izrailjce videlo se već i po tome što su pobedili cara Arada i Hananejce, kao i na osnovu čuda učinjenog u cilju spasavanja onih koji su umirali od ujeda zmija otrovnica. Iako je Izrailjcima bio onemogućen prolaz kroz Edomsku zemlju, pa su bili primoravani da idu dugim i mučnim putem pored Crvenog mora, ipak oni u svom prolazu pored granica Edoma, Moava i Amona nisu ispoljavali duh neprijateljstva, nisu ljudima nanosili nikakvu štetu, niti im što našao činili. Kad su stigli do granice amorejske, zamolili su da im dozvole samo prolaz kroz njihovu zemlju uz obećanje da će poštovati ista ona pravila kojih su se pridržavali u svom kontaktu sa ostalim narodima pored čijih granica su prolazili. Međutim, kad je car Amoreja odbio ovu učtivu molbu i prkosno sakupio vojsku za borbu, čaša njihovog bezakonja se prepunila i Gospod je upotrebio svoju silu da ih uništi.

Izrailjci su prešli reku Arnon i nadirali ka neprijatelju. Došlo je do oružanog sukoba iz kojeg su Izrailjci izašli kao pobednici. Iskorišćivši to preimućstvo, oni su uskoro zaposeli celu zemlju amorijsku. Neprijatelj naroda Gospodnjeg pobeđivao je u stvari vojvoda vojske Gospodnje; On je to mogao učiniti i trideset i osam godina ranije, samo da se Izrailj pouzdao u Njega.

Vojska Izrailjaca krenula je dalje puna nade i hrabrosti. Idući neprestano ka severu naišli su na jednu zemlju koja je predstavljala pravu borbu za njihovu hrabrost i poverenje u Boga. Pred njima se pružalo moćno i gusto naseljeno carstvo Vasan, puno velikih utvrdjenih gradova koji i danas izazivaju divljenje sveta: "Šezdeset gradova... utvrdjeni zidom visokim, vratima i prevornicama, osim drugih mesta bez zidova, vrlo mnogo (5. Mojsijeva 3,4-5). Kuće su bile izgrađene od tako velikog crnog kamena da ih nikakva sila onog vremena nije mogla osvojiti. To je bila zemlje puna divljih pećina, strmih litica, strašnih provalija i stenskih uporišta. Stanovnici te zemlje su bili potomci jednog divovskog plemena, a i sami su bili neobično visoki i snažni. Sem toga, bili su tako surovi i nasilnici da su predstavljali strah i trepet za sve okolne narode. Og, njihov car, izdvajao se po snazi i hrabrosti čak i u takvom jednom narodu džinovskog rasta.

Ali stub od oblaka je išao napred i jevrejske čete su predvođene njim stigle do Edraina, gde je car džinova sa svojom vojskom očekivao njihov dolazak. Og je vrlo vešto odabrao mesto za borbu. Grad Edrain ležao je na rubu jedne visoravni koja se strmo spuštala u

dolinu i bila pokrivena šiljatim vulkanskim stenama. Do nje se moglo doći vrlo strmim i zamornim pešačkim stazama. U slučaju poraza, njegova vojska se mogla skloniti u stenovitu pustinju gde ih stranci ne bi mogli dalje progoniti.

Siguran u pobedu, car je izašao na otvorenu ravnicu sa ogromnom vojskom; odozgo, sa visoravni, gde su se videle hiljade ratničkih kopanja, čuli su se izazivački povici ljudi željnih borbe. Srca mnogih Izrailjaca zadrtala su od straha pri pogledu na visoki stas tog gorostasa nad džinovima, mnogo više od ostalih njegovih ratnika, na vojsku koja ga je okružavala, na naizgled neosvojivu tvrđavu iza koje je bilo ušaćeno na hiljade ljudi. Ali je Mojsije bio spokojan i nepokolebljiv. Gospod je rekao za Vasanskog cara: "Ne boj ga se, jer ga dadoh u tvoje ruke sa svim narodom njegovim i sa zemljom njegovom da učiniš s njim onako kako si učinio sa Sionom, carem amorejskim, koji seđaše u Esevonu."

Nepokolebljiva vera njihovog vođe nadahnula je celi narod poverenjem u Boga. Svi su se pouzdali u njegovu svemoguću ruku i ona ih nije napuštala. Pred Vojvodom vojske Gospodnje nisu se mogli održati ni moćni divovi, ni bedemima opasani gradovi, ni naoružana vojska, ni brdska utvrđenja. Gospod je vodio svoju vojsku i Gospod je razbijao neprijatelja; Gospod je pobeđivao u korist Izrailja. Gorostasni car je bio uništen zajedno sa svojom vojskom, a Izrailjci su zauzeli celu njegovu zemlju. Tako je Gospod istrebio sa zemlje taj čudni narod koji se bio odao bezboštvu i gadostima idolopoklonstva.

Prilikom osvajanja Galada i Vasana, mnogi Izrailjci su se setili događaja od pre četrdeset godina, koji su se odigrali u Kadisu i zbog kojih su Izrailjci bili osuđeni na duga lutanja kroz pustinju. Sada su uvidali da je izveštaj uhoda o obećanoj zemlji bio po mnogo čemu tačan. Gradovi su bili opasani zidovima i veoma veliki, a čuvali su ih džinovi prema kojima su Jevreji izgledali kao pravi patuljci. Sada su se mogli уверiti da je kobna greška njihovih očeva bila u tome što se nisu oslonili na Božju silu. Jedino ih je to sprečilo da ne uđu odmah u obećanu zemlju. U ono vreme, kad su prvi put hteli da uđu u Hanan, čitav poduhvat je bilo mnogo lakše izvesti nego sada. Gospod je obećao svome narodu da će ići pred njim i boriti se umesto njega samo ako narod bude slušao Njegov glas. On je čak hteo da pošalje stršljene da oteraju stanovnike one zemlje. Ti narodi tada još nisu bili sasvim obuzeti strahom, te su vrlo malo činili u cilju sprečavanja izrailjskog nadiranja. Ali kada je ovom prilikom Bog naredio Izrailjcima da krenu napred, oni su se morali sukobiti sa opreznim i moćnim neprijateljem i boriti se sa brojnom i dobro obučenom vojskom koja se dobro pripremala da bi osujetila njihovo napredovanje.

U sukobu sa Ogom i Sionom, narod je bio izložen istim iskušenjima kojima su njihovi očevi tako očigledno podlegli. Ali iskušenje je ovoga puta bilo mnogo ozbiljnije nego onda kada je Bog naredio Izrailju da ide napred. Teškoće na njihovom putu bivale su sve brojnije od kako su odbili da krenu napred onda kada im je bilo naređeno da to učine u ima Gospodnje. Tako Bog još uvek proverava svoje izabrane. Ako ne odole iskušenju, On ih ponovo dovodi u isti položaj, samo što je drugi put iskušenje mnogo jače i žešće od predhodnog. I tako se to nastavlja sve dok ne izdrže probu ili im Bog, ukoliko ostanu uporni, uskraćuje videlo i ostavlja ih u tami.

Setili su se Jevreji tom prilikom i kako je njihova vojska, kad je jednom krenula u boj, bila poražena i hiljade njih poubijano. Ali tada su postupili sasvim suprotno Božjem naređenju. Išli su bez Mojsija, Bogom određenog vođe, bez stuba od oblaka, znaka Božje prisutnosti, i bez kovčega zaveta. A sada je Mojsije bio među njima i jačao im srce rečima vere i nade. Obavijen u stub od oblaka, pred njim je išao Sin Božji, a sveti kovčeg pratio je vojsku. To iskustvo sadrži pouku i za nas. Moćni Bog Izrailjev je i naš Bog. U Njega se možemo pouzdati, i ako se budemo pokoravali Njegovim zapovestima On će raditi za nas isto tako očigledno kao što je nekada radio za svoj narod. Svaki koji teži da ide stazom dužnosti, biće ponekad spopadnut sumnjom i nepoverenjem. S vremena na vreme na putu će se pojaviti na oko nesavladive prepreke tako da će srce onih koji se budu predali malodušnosti klonuti. Ali takvima Bog poručuje: "Samo napred. Vršite svoju dužnost po svaku cenu. Teškoće koje izgledaju tako strašne i ispunjavaju vašu dušu strahom nestaće čim krenete napred stazom poslušnosti, smerno se uzdajući u Boga."

VALAM

(4. Mojsijeva 22; 23; 24)

Posle osvajanja Vasana Izrailci su se vratili na Jordan i ulogorili se duž reke iznad njenog ušća u Mrtvo more, prema jerihonskoj ravnici, pripremajući se za predstojeće osvajanje Hanana. Nalazili su se vrlo blizu granice Moava, čije je stanovnike njihovo prisustvo ispunjavalo strahom.

Izrailj nije uznemiravao Moavce, ali su ovi ipak imali zle slutnje prateći šta se događa u okolnim zemljama. Amorejci, pred kojima su oni ranije morali da se povuku, bili su sada pobeđeni od Jevreja, a područje koje su Amorejci oteli Moavcima nalazilo se sad u rukama Izrailjaca. Vojske Vasana podlegle su pred tajanstvenom silom

koja je bila obavijena u stubu od oblaka, i Jevreji su zaposeli džinovska utvrđenja. Moavci se nisu usuđivali da ih napadnu; pribegavanje oružju činilo im se beznačajnim pokušajem pred tom natprirodnom silom koja je delovala u korist Izrailja. Zato su odlučili, kao što je to pokušao i faraon u svoje vreme, da pozovu u pomoć čarolije kako bi osujetili Božje delo. Hteli su da na Izrailj navuku neko prokletstvo.

Moavci su sa Madijancima bili tesno povezani u nacionalnom i verskom pogledu. Zato je Valak, car moavski, i uspeo da izazove strah kod srodnog naroda i sebi obezbedi njihovu saradnju protiv Izrailjaca, uputivši im vest: "Sada će ova množina pojesti sve što je oko nas kao vo travu u polju." Govorilo se da neki Valam, iz Mesopotamije, ima natprirodnu moć te se proćuo sve do zemlje moavske. Odlučili se da zatraže njegovu pomoć. Poslali su, dakle, poslanike "starešine moavske i starešine madijanske" da ga dovedu i posluže se njegovim vraćanjem i madijama protiv Izrailja.

Izaslanstvo je odmah krenulo na daleki put preko brda i pustinje do Mesopotamije; i našavši Valama, preneli su mu poruku svoga cara: "Evo narod izide iz Misira, evo prekrpio je zemlju i stoji prema meni. Nego hodi, prokuni mi ovaj narod, jer je jači od mene; e da bih mu odolio i pobio ga ili isterao iz zemlje ove; jer znam koga blagosloviš biće blagosloven, a koga prokuneš biće proklet."

Valam je nekada bio dobar čovek i Božji prorok, ali se kasnije otpadio i odao se pohoti i lakomstvu; međutim, i dalje se izdavao za slugu Svevišnjega. Njemu je bilo dobro poznato šta je sve Bog učinio za Izrailjce, i kad su poslanici došli i saopštili mu poruku, znao je da mu je dužnost da odbije Valakove nagrade i vrati izaslanike. Ali on se usudio da se igra sa iskušenjem, rekavši polanicima da prenoće kod njega, uz objašnjenje da im ne može dati tačan odgovor pre nego što upita Gospoda za savet. Valam je znao da njegova kletva ne može naneti Izrailjcima nikakvo zlo. Bog je bio na njihovoj strani i nikakva neprijateljska ni paklena sila nije ih mogla nadvladati dokle god su bili Njemu odani i verni. Ali su reći izaslanika laskale njegovom ponosu: "Koga blagosloviš biće blagosloven, a koga prokuneš biće proklet." Podmićivanje skupocenim poklonima i izgledi na ugled podstakli su u njemu pohlepu. Gramzivo je prihvatio ponudeno blago, a zatim pokušao da udovolji Valakovim zahtevima pretvarajući se da postupa po Božjoj volji.

U toku noći Valamu se javio anđeo Gospodnji i rekao mu: "Ne idi s njima, niti kuni toga naroda jer je blagosloven."

Sutradan Valam otpusti poslanike, iako mu to nije bilo pravo, ali im reče šta mu je Gospod kazao. Bio je besan što su mu tako naglo propali izgledi na dobit i počast, pa je ljutito uzviknuo: "Vratite se u svoju zemlju, jer mi ne da Bog da idem sa vama."

Valamu "omilje plata nepravedna" (2. Petrova 2,15). Greh lakomosti, koji Bog označava kao idolopoklonstvo, učinio je Valama licemerom i posredstvom tog jednog greha Sotona je zadobio potpunu vlast nad njim. Upravo je to prouzrokovalo njegovu propast. Kušać uvek nudi ljudima primamljivu zemaljsku dobit i počasti kako bi ih odvojio od službe Bogu. On im došaptava da ih preterana savestnost samo sprečava da uživaju u blagostanju. Tako mnogi bivaju navedeni da napuste stazu strogog poštenja. Jedan pogrešan korak čini drugi još lakšim, a sledeći su sve smeliji i odlučniji. Kad se jednom predaju vlasti lakomstva i težnji za vlašću, ljudi su u stanju da učine najstrašnije grehe. Mnogi laskaju sebi da mogu za izvesno vreme napustiti stazu strogog poštenja dok ne postignu kakav svoj cilj, da bi se kasnije opet na nju vratili kad oni to budu hteli. Takvi se sami upliću u Sotonine mreže i retko mu posle mogu umaći.

Kad su izaslanici preneli Valaku da je prorok odbio da pođe s njima, oni nisu pomenuli da mu je to Bog zabranio. Misleći da je Valam oklevao samo zato da bi dobio veću nagradu, car je poslao još više knezova i to uglednijih od onih prvih, sa obećanjima o još većoj počasti i ovlašćenjem da udovolje svim uslovima koje bi postavio. Hitna Valakova poruka Valamu glasila je: "Nemoj se zatezati, molim te, nego dodi k meni, jer ću te dobro darivati i što god rečeš činiću; zato dodi, molim te, prokuni mi ovaj narod."

Valam je i po drugi put bio izložen kušanju. U svom odgovoru na zahtev izaslanika Valam je naoko pokazao veliku savestnost i poštenje, uveravajući ih da ga nikakva količina zlata i srebra ne može navesti da radi protiv volje Božje. Međutim, u sebi je čeznuo da udovolji carevoj molbi, i premda mu je volja Božje već bila jasno pokazana, ubedio je poslanike da prenoće kako bi mogao još jednom zapitati Boga, kao da je Svevišnji čovek koji se da nagovoriti.

U toku noći Gospod se javio Valamu i rekao mu: "Kad su došli ti ljudi da te zovu, ustani i idi s njima, ali što ti kažem oni čini." Tako je Gospod dopustio Valamu da čini po svojoj volji, jer je ovaj to uporno zahtevao. Nije se trudio da tvori Volju Božju, već je izabrao sopstveni put, pa tek onda pokušao da dobije Božju saglasnost.

I danas ima na hiljade ljudi koji slično postupaju. Ne bi im bilo teško da shvata svoju dužnost kad bi to bilo u skladu sa njihovim naklonostima. Ona je jasno izložena u Bibliji ili određena okolnostima i zdravim razumom. Ali pošto su ti dokazi suprotni njihovim željama i sklonostima, oni ih najčešće odbacuju i usuduju se da pridu Bogu pitajući Ga šta im je dužnost. Sa lažnom savestnošću dugo se i usrdno mole za videlo. Međutim, Bog ne dozvoljava da se

s Njim neko igra. On često dopušta takvim osobama da postupaju po svojim željama, ali da snose i posledice. "Ali ne poslušaj narod moj glasa mojega... i ja ih pustih na volju srca njihova neka hode po svojim mislima" (Psalam 8,11.12). Kad neko jasno vidi šta mu je dužnost, onda neka ne prilazi Bogu s molitvom da mu se ipak dozvoli da je ne izvrši. Štaviše, treba smerna i ponizna duha da se moli za snagu i mudrost kako bi mogao ispuniti njene zahteve.

Moavci su bili iskvareni, idolopoklonički narod; pa ipak, prema svetlosti koju su imali, njihova krivica nije u očima neba bila tako velika kao Valamova. Pošto se izdavao za Božjeg proroka, smatralo se da sve što govori, govori u ime božanskog autoriteta. Prema tome, nije smeo govoriti kako se njemu dopada, nego je morao objaviti poruku koju će mu Bog dati. "Što ti kažem, ono da činiš", glasila je božanska zapovest.

Valam je dobio dozvolu da krene sa izaslanicima iz Moava, ako ga ujutru budu pozvali. Međutim, naljutivši se što se on opet kolebao i očekujući ponovno odbijanje, oni su krenuli natrag i ne dogovorivši se s njim. Tako je otpao svaki izgovor da mora da udovolji zahtevima Valaka. Ali je Valam odlučio da se dokopa velike nagrade, te uze životinju na kojoj je obično jahao i krenu i on na put. Bojao se da mu čak i sad ne bude uskraćena Božja dozvola, te je nestrpljivo žurio da mu na neki način ne izmakne nagrada za kojom je toliko žudeo.

Ali "anđeo Gospodnji stade na put da mu ne dā". Životinja je ugledala Božjeg glasnika koji je za ljudske oči bio nevidljiv i skrenula s puta u polje. Valam je surovo tukao životinju dok je nije vratio na put, ali se u jednom tesnacu između strmih stena ponovno pojavio anđeo. Životinja je pokušala da se ukloni pred pretećom pojavom i tako prikleštila gospodarevu nogu uz stenu. Valam nije video da se nebo umešalo i nije shvatao da mu Bog preprečava put. Razbesneo se i batinama primoravao magaricu da produži put.

"Potom anđeo Gospodnji otide dalje i stade u tesnacu, gde ne bješe mesta da se skrene ni desno ni levo." Magarica se toliko uplašila od pretećeg stava anđela, da najpre stade kao ukopana, a onda se sruši na zemlju sa svojim gospodarem. Bezgranično ljut, Valam je udarao životinju još svirepije nego ranije. Tada joj Bog otvori usta, "skot nemi progovori glasom čovečijim i zabrani bezumlje prorokovo" (2. Petrova 2,16). "Šta sam ti učinila", reče ona, "te me bješe treći put?"

Besan što je na taj način bio zaustavljen na svome putu, Valam se obratio životinji kao kakvom biću obdarenom razumom: "Sto mi prkosiš. Da imam mač u ruci sad bih te ubio." Vajni čarobnjak, na putu da prokune čitav jedan narod kako bi im oslabio snagu, nije bio u stanju ni da ubije životinju koja ga je nosila.

Tada se Valamu otvoriše oči i on ugleda anđela Božjeg sa isukanim mačem spremnog da ga ubije. Upalašen "on savi glavu i pokloni se licem svojim". Anđeo mu reče: Zašto si bio magaricu svoju već tri puta? Evo ja izidoh da ti ne dam jer tvoj put nije meni po volji. Kad me ugleda magarica, ona se ukloni ispred mene već tri puta; a da se nije uklonila ispred mene tebe bih već ubio, a nju bi ostavio u životu."

Valam je imao da zahvali za svoj život sirotom životinji s kojom je tako nemilosrdno postupao. Zaslepljen lakomošću i slavljubljem, čovek koji se izdavao za Božjeg proroka i koji je izjavio da su njemu "oči otvorene" i da "vidi utvaru Svemogućega", nije uspeo da primeti Božjeg anđela kojeg je nema životinja jasno videla. "Bog sveta ovoga oslepi razume nevernika" (2. Korinćanima 4,4). Koliko je samo njih zaslepljeno na taj način! Srljaju zabranjenim putevima, prestupaju Božji zakon, i ne mogu da vide da je Bog sa svojim anđelima protiv njih. A onda se kao Valam, ljute na one koji hoće da ih sačuvaju od propasti.

Valam je svojim postupanjem prema toj jadnoj životinji pokazao kakav ga duh vodi. "Pravednik se brine za život svog živinčeta, a u bezbožnika je srce nemilostivo" (Priče Solomovne 12,10). Malo je takvih koji uviđaju koliko je grešno zlostavljati životinje ili im nanositi patnju zapostavljajući ih. Onaj koji je stvorio čoveka, stvorio je i životinje i "dobar je prema svima i žalostiv na sva dela svoja" (Psalam 145,9). Životinje su stvorene da služe čoveku, ali on nema prava da ih muči grubim postupanjem i svirepim zahtevima.

Upravo zbog čovekovog greha "sva stvar uzdiše i tuži sa nama do sad" (Rimljanima 8,22). Patnja i smrt nametnute su, dakle, ne samo ljudskom rodu već i životinjama. Otuda čoveku i dolikuje da ublaži, a ne da uvećava teret patnji ostalim Božjim stvorenjima. Ko zlostavlja životinje zato što su u njegovoj vlasti, istovremeno je i kukavica i tiranin. Nanositi bol, pa bilo to bližnjima ili nemim stvorenjima, sotonkska je osobina. Mnogi misle da se o njihovoj svireposti nikad neće ništa doznati jer ih jadne neme životinje ne mogu otkriti. Ali kad bi se takvim ljudima otvorile oči kao Valamu, videli bi anđela kao svedoka koji će protiv njih svedočiti gore na nebu. Izveštaj stiže na nebo i dolazi dan kada će biti izrečena presuda onima koji zlostavljaju Božja stvorenja.

Ugledavši Božjeg vesnika, Valam je užasnut povikao: "Zgrešio sam, jer nisam znao da ti stojiš na putu; ako tebi nije po volji, ja ću se vratiti." Gospod ga je pustio da produži put, ali mu je dao da znanja da će njegovim rečima upravljati Božja sila; Bog je hteo da

Maovcima pruži dokaz o tome da su Jevreji pod zaštitom neba. I to je učinio vrlo ubedljivo pokazujući im koliko je Valam nemoćan da izgovori i jednu kletvu kad mu Bog nije za to dao dozvolu.

Saznavši da se Valam približava, moavski car je izašao sa velikom pratnjom da ga dočeka na granici svoje zemlje. Kad je izrazio čuđenje što je Valam oklevao da dođe, iako mu je obećana tolika nagrada, prorok je odgovorio: "Evo sam došao k tebi, ali hoću li moći što govoriti? Sto mi Bog metne u usta ono ću govoriti." Valam je mnogo žalio zbog toga ograničenja; bojao se da neće moći izvesti svoju nameru, jer je nad njim vladala Božja sila.

Uz velike počasti, car je zajedno sa velikodostojnicima ispratio Valama "na visinu Valovu" odakle su se lepo mogle sagledati sve jevrejske čete. Posmatrajte proroka kako stoji na uzvišici i gleda logor izabranog naroda Božjeg. Kako su malo Izrailjci znali o onome što se događa u njihovoj blizini! Kako su malo znali o Božjem staranju za njih i danju i noću! Kako je slaba moć zapažanja Božjeg naroda! Kako su u svim vremenima odveć sporo shvatali veliku Božju ljubav i milosrđe! Kada bi mogli sagledati čudesnu Božju moć koja se neprestano ispoljava u njihovu korist, zar im se srca ne bi ispunila zahvalnošću za Njegovu ljubav, i strahopoštovanje pri pomisli na Njegovu veličanstvo i silu?

Valam je znao ponešto o jevrejskoj žrtvenoj službi i ponadao se da dobije Božji blagoslov i postigne svoj grešni cilj na taj način što će nadmašiti Jereje skupocenim darovima. Do te mere su idolopoklonička osećanja Moavaca ovladala njegovom dušom. Njegova mudrost pretvorila se u ludost; njegov dihovni vid je potamneo; sam je sebe potpuno zaslepio potčinjavajući se sili Sotoninoj.

Po Valamovom uputstvu podignuto je sedam oltara, i on je na svakom prineo žrtvu. Zatim se povukao na jednu "visinu" da bi opštio s Bogom, obećavši Valaku da će govoriti što mu Bog bude stavio "u usta".

Car je stajao pored žrtvenika sa moavskim velikanima i knezovima, a radoznala masa se okupila oko njih žudno očekujući prorokov povratak. Najzad je i on stigao, i narod je očekivao da čuje reči koje će zauvek paralisati čudnovatu silu ispoljenu toliko puta u korist omrznutih Izrailjaca. Valam je rekao:

"Iz Arama dovede me Valak
Car moavski s planine istočne, govoreći:
Hodi, prokuni mi Jakova,
Hodi, naruži Izrailja.
Kako bih kleo onoga koga ne kune Bog?
Ili kako bi ružio onoga koga Gospod ne ruži?
Jer s vrh stene vidim ga
I s humova gledam ga.
Gle, ovaj će narod nastaviti sam,
I s drugim narodima neće se pomešati.
Ko će izbrojati prah Jakovljeve
I broj od četvrti Izrailja?
Da bih ja umro smrću pravdnikom;
I kraj moj da bi bio kao njihov!"

Valam je priznao da je došao s namerom da prokune Izrailjce. A reči koje je izgovarao bile su posve suprotne osećanjima njegovog srca. Bio je primoran da izgovori blagoslove iako mu je duša bila puna kletvi.

Dok je posmatrao izrailjski logor, Valam je sa čuđenjem uočio njihov napredak. Moavci su prikazali Izrailj kao surovo, neobuzdano mnoštvo koje pustoši zemlju poput razbojničke rulje i predstavlja pravu napast za sve susedne narode. Međutim, njihov logor pružao je sasvim suprotnu sliku. Valam je veliki broj njihovih šatora video u savršenom redu; sve je nosilo obeležje temeljne discipline i reda. Ukazano mu je na milost kojom je Bog obasipao Izrailjce i na njihov osobiti karakter u svojstvu izabranog naroda. Oni nisu bili što i drugi narodi, već mnogo uzvišeniji od njih. "Ovaj će narod nastaviti sam i s drugim narodima neće se mešati." U vreme kad su te reči bile izgovorene, Izrailjci nisu imali stalnih naselja, a njihovi običaji i njihov naročiti karakter nisu bili poznati Valamu. Međutim, kako se ovo proročanstvo upečatljivo ispunilo u kasnijoj istoriji Izrailja! Za sve vreme svog robovanja, kroz sva stoleća od kako su bili rasejani među ostale narode, Jevreji su uvek ostali osobiti narod. Tako je i narod Božji - pravi Izrailj - iako rasejan po narodima, na ovoj zemlji samo došljak, čiji je pravi zavičaj nebo.

Valamu je tada bila pokazana ne samo istorija jevrejskog naroda kao nacije, već i razvoj i napredak pravog Božjeg Izrailja do svršetka vremena. Video je da je Bog naročito naklonjen onima koji Ga ljube i boje Ga se. Uočio je kako ih štiti Njegova ruka dok su prolazili kroz tamnu dolinu senu smrtnog. Video je kako izlaze iz svojih grobova krunisani slavom, čašću i besmrtnošću. Video je kako se spaseni raduju neprolaznoj lepoti nove zemlje. Gledajući sve to, Valam je uzviknuo: "Ko će izbrojati prah Jakovljeve i broj od četvrti Izrailja?" A kad je na čelu svakog pojedinca ugledao krunu slave, zapazio radost koja je blistala na svakom licu i sagledao u budućnosti onaj beskrajni život neizmernih blaženstava, izrekao je ozbiljnu molbu: "Da bih ja umro smrću pravdnikom i kraj moj da bi bio kao njihov."

Da je Valam bio sklon da primi videlo koje mu je Bog ponudio, on bi tada doprineo da se te njegove reči obistine; on bi odmah prekinuo svaku vezu sa Maovcima, ne bi se i dalje igrao sa Božjom milošću, već bi mu se odmah vratio sa dubokim pokajanjem. Ali Valamu omilje "plata nepravedna" i on odlučio da je nipošto ne propusti.

Valak je s poverenjem očekivao kletvu koja bi na Izrailj pala poput mraza ili medljike zadajući mu smrtni udarac; stoga je, čuvši prorokove reči, ljutito povikao: "Šta to radiš od mene? Ja te dozvah da prokuneš neprijatelje moje, a gle, ti blagosiljaš jednako". Valam je, u nastojanju da nužnost prikaže kao vrlinu, tvrdio kako su te reči posledica njegovog poštovanja volje Božje; u stvari, one su iz njegovih usta potekle božanskom silom. Njegov odgovor je bio: "Zar neću paziti i govoriti ono što mi je Gospod metnuo u usta?"

Valak čak ni tada nije odustao od svoje namere. Pomislio je da je veličanstveni prizor velikog jevrejskog logora delovao na Valama zastrašujuće te se nije usudio da protiv njih primeni svoje čarolije. Car je zato odlučio da proroka odvede na takvo mesto odakle se vidi samo jedan deo logora. Ako Valam bude naveden da prokune narod deo po deo, ubrzo će propasti i logor u celini. Na vrhu jedne uzvišice koji se zvala Fazga, učinjen je još jedan pokušaj. Ponovo su podigli sedam oltara i na svakom prineli žrtvu kao i prvi put. Car je sa svojim knezovima ostao kod žrtava, dok se prorok povukao da razgovara s Bogom. I proroku je ponovo poverena božanska vest koju on nije mogao da izmeni, niti da spreči njeno ispunjenje.

Kad se vratio ljudima koji su ga očekivali sa nespokojsvom, bilo mu je postavljeno pitanje: "Šta veli Gospod?" Odgovor je, kao i ranije, ispunio strahom srce cara i knezova:

"Bog nije čovek da laže
Ni sin čovečiji da se pokaje.
Što kaže, neće li učiniti
I što reče neće li izvršiti?
Gle primih da blagoslovim;
Jer je On blagoslovio a ja neću poreći.
Ne gleda na bezakonje u Jakovu
I na nevaljalstvo u Izrailju.
Gospod je njegov s njim
I graja u njemu kao car kad nadvlada".

Uplašen ovim otkrivenjima Valam je uzviknuo: "Jer nema čini na Jakova ni vraćanja na Izrailja." Veliki vrač je oprobao svoju madijsku većinu u skladu sa željama Moavaca; ali baš tim povodom se moglo reći za Izrailj: "Šta je učinio Bog!" Sve dok su bili pod Božjom zaštitom, nije ih mogla savladati nijedna nacija, nijedan narod, ma koliko ih Sotona u tome pomagao. Ceo svet se mora diviti čudnom delu koje je Bog izveo za svoj narod - da jedan čovek, koji je odlučio da pođe putem greha, bude do te mere obuzet Božjom silom, da je uzvišenim, snažnim pesničkim jezikom, umesto nameravanog prokletstva, izrekao nadragocenije i najbogatije blagoslove. A Božja milost, otkrivena Izrailjcima u to vreme, trebalo je da bude zaloga da će on u svako doba zaštititi svoju poslušnu i vernu decu. Kad Sotona bude nadahnua rdave ljude da opadaju, muče i iništavaju Božji narod, oni će se prisetiti baš ovog slučaja i time ojačati svoju hrabrost i pouzdanje u Boga.

Potišten i očajan, moavski car je povikao: "Nemoj ga ni blagosiljati." Pa ipak, još se pomalo nadao i odlučio da još nešto pokuša. Odveo je Valama na brdo Fegor gde je bio podignut hram posvećen raspusnoj službi Valu, njihovom bogu. Tu su podigli isti broj oltara kao i ranije, i prineli isto toliko žrtava. Ali Valam se nije povlačio u samoću da, kao u prethodnim slučajevima, sazna Božju volju. Nije se trudio ni da primeni vradžbine, već je stojeći pored oltara posmatrao šatore Izrailja. I ovoga puta je Duh Božji sišao na njega i iz njegovih usta došla je božanska poruka:

"Kako su lepi šatori tvoji, Jakove!
I kolibe tvoje, Izrailju!
Pružili su se kao potoci,
Kao vrtovi kraj reke,
Kao mirisava drveta, koja je posadio Gospod,
Kao kedri na vodi.
Poteći će voda iz vedra njegova
I seme će njegovo biti među velikim vodama
I car će se njegov podignuti svrh Agaga,
I carstvo će se njegovo uzvisiti.
Bog ga je izveo iz Misira
I on mu je kao snaga jednorogova;
Poješće narode koji su mu neprijatelji
I kosti će njihove potrti
I strelama svojim postreljati ih.
Spustio se, leži kao lavić i kao ljuti lav;
Ko će ga probuditi?
Ko tebe blagosilja, biće blagosloven;
A ko tebe kune biće proklet."

Napredak Božjeg naroda prikazan je ovde najlepšim slikama koje se mogu naći u prirodi. Prorok upoređuje Izrailj sa plodnim ravnica pokrivenim bogatom žetvom; sa cvetnim vrtovima koje

navodnjavaju nepresušni izvori; sa miomirisnim drvetima Gospodnjim i veličanstvenim kedrom. Ova slika je jedna od najljepših i najprikladnijih u celoj nadahnutoj Reči. Kedar sa Livana poštovali su svi narodi Istoka. Vrsta drveta kojoj on pripada može se naći svuda gde su ljudi kročili nogom: od polarnih krejeva do tropskih zona; vrućina im godi, ali prkose i hladnoći; duž reka rastu bogati i raskošni, ali se visoko dižu i u suhoj i u žednoj pustinji. Njihov koren prodire duboko u stenovita brda te hrabro prkose oluji. Njihovo lišće ostaje zeleno i sveže kad sve drugo izumre pod dahom zime. Livanski kedar se ističe između svih ostalih drveta svojom debljinom, čvrstinom i izuzetnom snagom. I on se uzima kao simbol da se prikažu oni čiji je "život skriven s Hristom u Bogu" (Kološanima 3,3). Sveto pismo kaže: "Pravednik se zeleni kao finik, kao kedar na Livanu uzvišuje se" (Psalam 92,12). Božje ruka je uzvisila kedar kao šumskog cara. "Je le ne mogahu se izjednačiti sa njegovim granama i javori ne bijahu kao ogranci njegovi, nijedno drvo u vrtu Božjem ne beše na lepotu tako kao on" (Jezekilj 31,8). Kedar se često upotrebljava kao simbol carskog dostojanstva. To što se on u Svetom pismu koristi da prikaže pravednike, pokazuje kako nebo gleda na one koji tvore volju Božju.

Valam je pretekao da će car Izrailjev biti veći i moćniji od Agaga. Ovo ime je davano carevima Amalika koji su u to vreme bili vrlo moćna nacija; ali je Izrailj, ukoliko ostane veran Bogu, trebalo da potčini sebi sve svoje neprijatelje. Sin Božji bio je car Izrailjev, i za njegov presto je rečeno da jednoga dana treba da se uzdigne nad svom zemljom, a njegova vlast nad svim zemaljskim carstvima.

Dok je Valak slušao prorokove reči, obuzimali su ga strah i bes zbog propalih nada. Ljutilo ga je što mu Valam nije mogao pružiti bar utešan odgovor, kad se sve bilo zaverilo protiv njega. Prezirivo je posmatrao lukave i varljive postupke prorokove. Najzad je besno viknuo: "Odlazi u svoje mesto; rekoh da ću te darivati, a eto Gospod ne da ti dara." Na to mu je odgovoreno da je prorok unapred pome-nuo kako će govoriti samo ono što mu Bog bude naložio.

Pre nego što će se vratiti u svoj narod, Valam je izgovorio veoma lepo, uzvišeno proročanstvo o Spasitlju sveta i o konačnoj propasti Božjih neprijatelja:

"Vidim ga, ali ne sad,
Gledam ga, ali ne iz bliza,
Izići će zvezda iz Jakova
I ustaće palica iz Izrailja,
Koja će razbiti knezove Maovske
I razoriti sve sinove Sitove."

Na kraju je predskazao propast Moava i Edoma, Amalika i Keneja, ne ostavljajući tako ni najmanji znak nade moavskom caru.

Razočaran u svom očekivanju bogatstva i počasti, zavađen s carem i svestan da je izazvao negodovanje Božje, Valam se vratio sa zadatka koji je sam izabrao. Kad je stigao u svoj zavičaj, izgubio je silu Božjeg duha i njegovo srebro ljublje, do tada potiskivano, ponovo je uzelo maha. Bio je spreman da se posluži bilo kojim sredstvom samo da dobije nagradu koju je Valak obećavao. Valam je znao da blagostanje Izrailjaca zavisi jedino od njihove poslušnosti prema Bogu, i da nema drugog načina da se Izrailjci upropaste, sem da se navedu na greh; zato je odlučio da ponovo stekne naklonost Valaka time što će posavetovati Moavce kako da postupe da bi navukli prokletstvo na Izrailj.

Odmah se vratio u zemlju moavsku i izložio caru svoje planove. Sami Moavci bili su isto tako ubeđeni da će Bog sve dotle štiti Izrailjce dok Mu budu bili verni. Plan koji je predložio Valam bio je: odvojiti Izrailjce od Boga primamljujući ih u idolopoklonstvo. Kad bi se mogli navesti da učestvuju u nedostojnoj službi Valu i Astaroti, njihov svemoćni zaštitnik bi ih napustio i predao na milost i nemilost okolnim ratobornim narodima. Maovski car je vrlo rado prihvatio taj plan, a Valam je ostao da i sam pomogne u njegovom izvođenju.

Valam je bio svedok uspešnog ostvarenja ovog đavolskog plana. Video je kako Božje prokletstvo stiže Njegov narod i kako hiljade padaju pod Njegovom osudom. Ali božanska pravda, kažnjavajući grešnike među Izrailjcima, nije mimošla podstrekače greha. Valam je ubijen u borbu između Izrailjaca i Madijanaca. On je naslutio da ni njegov kraj da nije daleko kad je (u nadahnuću) uzviknuo: "O, da bih ja umro smrću pravedničkom i kraj moj da bi bio kao njihov!" Ali on nije izabrao da živi životom pravednika, te mu je bila dodeljena sudbina Božjih neprijatelja.

Valamova sudbina je slična Judinoj, a njihovi karakteri imaju upadljivu sličnost. Obojica su pokušavali da istovremeno služe i Bogu i mamoni, i obojica pretrpeli strašan neuspeh. Valam je priznao pravoga Boga i tvrdio da mu služi; Juda je verovao u Isusa kao Mesiju i pridružio se Njegovim sledbenicima. Međutim, Valam je želeo da službu živom Bogu pretvori u sredstvo za sticanje bogatstva i svetske časti; a kad mu to nije pošlo za rukom, spotakao se, pao i razbio se. Juda je očekivao da će zahvaljujući svojoj vezi sa Hristom obezbediti sebi bogatstvo i slavu u carstvu koje je Mesija, kako je on verovao, nameravao da osnuje. Neispunjenje njegovih nada dovelo ga je do otpadništva i propasti. I Valam i Juda primili su veliku svetlost i uživali posebna preimućstva, ali im je jedan jedi-

ni omiljeni greh zatrvao celi karakter i prouzrokovao njihovu propast.

Opasno je dozvoliti da se loša karakterna osobina uvuče u srce. Samo jedan greh koji gajimo unižice karakter i sve plemenite sile podčiniti zlim prohtevima. Udaljavanje jednog jedinog čuvara savesti, odavanje samo jednoj rđavoj navici, ili samo jedno zane-marivanje visokih zahteva dužnosti, ruši odbrambeni zid duše i otvara prolaz Sotoni da uđe i zavodi. Jedini siguran put je da zajed-no sa Davidom svakog dana iskrena srca upućujemo molitvu: "Utvrđi stope moje na stazama svojim da ne zalaze koraci moji" (Psalam 17,5).

OTPADNIŠTVO NA JORDANU

(4. Mojsijeva 25)

Pobednička izrailjska vojska vratila se iz Vasana sa srcem punim radosti i obnovljenom verom u Boga. Već su bili osvojili jednu bogatu oblast i tvrdo su verovali da će odmah zauzeti celi Hanan. Jedino se još reka Jordan nalazila između njih i obećane zemlje. Na drugoj strani Jordana prostirala se dolina pokrivena zelenilom, navodnjavana potocima i izvorima, sva u senci raskošnih palmi. Na zapadnoj strani ravnice uzdizali su se tornjevi i palate Jerihona koji je tako obilovao palmama da je nazvan "palminim gradom".

Na istočnoj strani Jordana, između reke i visoravni preko koje su bili prešli, nalazila se takođe jedna ravnica, širine od nekoliko kilometara, a protezala se duž reke. U toj zaklonjenoj dolini vlada la je tropska klima; tu je rastao sitim ili bagrem, po čemu je dolina i dobila ime "Sitimska dolina". Izrailjci su se tu ulogorili nalazeći pri-jatan zaklon u bagremovim šumarcima kraj reke.

Međutim, baš u toj privlačnoj okolini oni su imali da naidu na jedno zlo mnogo strašnije od moćnih vojski naoružanih ljudi i divljih životinja u pustinji. Tu zemlju, tako bogato obdarenu prirodnim preimućstvima, skvrnili su njeni stanovnici. Za vreme javnih bogoslužjenja Valu, njihovom vrhovnom božanstvu, redovno su se mogli videti najsravniji prizori bezboštva. Svuda je bilo mesta poznatih po idolopoklonstvu i raspusnosti, koja su čak i svojim imenima podsećala na poročnost naroda.

Takva okolina delovala je na Izrailjce izopačujuće. Njihov um se privikao na zle misli koje su im stalno bile nametane; život lagodnosti i nerada urodio je plodom: gotovo neosetno otpadili su se od Boga i dospeli u takav položaj gde će postati lak plen iskušenja.

Dok su boravili kraj Jordana, Mojsije je pripremao osvajanja Hanana. Veliki vođa je potpuno bio obuzet tim važnim zadatkom; ali je za narod to vreme predaha i iščekivanja predstavljalo veliko iskušenje: nije prošlo ni nekoliko sedmica, a oni su svoju istoriju okaljali užasnim odstupanjem od vrline i čestitosti.

U početku, Izrailjci su vrlo malo dolazili u dodir sa svojim neznabožskim susedima. Međutim, posle izvesnog vremena, Madijanke počele krišom ulaziti u logor. Njihova pojava nije nikog uznemirila, te su mirno produžile sa svojim planovima, a Mojsiju niko nije skrenuo pažnju na to. Cilj ovih žena je bio da opštenjem sa Izrailjcima skrenu njihovu pažnju na svoje neznabožske običaje, kako bi ih na taj način navele na prestup Božjeg zakona i ido-lopoklonstvo. Te prave namere pažljivo su skrivane pod maskom prijateljstva, tako da čak ni čuvari naroda nisu ništa posumnjali.

Po Valamovom savetu, moavski car je priredio veliku svečanost u čast svojih bogova i potajno udesio da Valam nagovori Izrailjce da i oni tu uzmu učešća. Pošto su ga ovi smatrali za Božjeg proroka, nije mu bilo teško da ostvari svoj cilj. Veliki deo naroda je pošao za njim da prisustvuju svečanostima. Usudili su se da zađu u zabranjenu oblast i zapleli se u Sotonine mreže. Očarani muzikom i igrom, namamljeni lepotom neznabožskih kaluderica, zapostavili su svu svoju vernost prema Bogu. Pridružili su se veselju i slavlju. Vino im je pomutilo razum i porušilo sve ograde samosavladijanja. Strast je potpuno ovladala i pošto su svoju savest okaljali razvratnošću, dali su se nagovoriti da se poklone i pred idolima. Prinosili su žrtve na neznabožskim oltarima i učestvovali u veoma unižavajućim obredima.

Nije dugo potrajalo, a ovaj se otrov kao smrtonosna zaraza širio po čitavom izrailjskom logoru. Pobednici nad neprijateljima u oružanoj borbi, podlegloše lukavstvu neznabožskih žena. Izgledalo je kao da je sav narod opčinjen. Starešine i vodeći ljudi su među prvima pogrešili, a i mnogo njih iz naroda, tako da je otpadništvo postalo opšte. "I Izrailj prionu uz Velfegora", (4. Mojsijeva 25,5). Kad je Mojsije najzad primetio zlo, uspeh zavere njihovih neprijatelja je bio već tako veliki da su Izrailjci učestvovali ne samo u sramnom klanjanju Velfegoru, već su se i običaji neznabožaca zapazili u celom logoru. Ostareli vođa je bio duboko ogorčen, a gnjev Božji se rasplamteo.

Razvratni postupci Izrailjaca učinili su ono što sva Valamova čaranja nisu mogla da učine - Izrailj se odvojio od Boga. Kazna je brzo naišla i narod je počeo uvidati veličinu i odvratnost svoga greha. U logoru se pojavila strahovita zaraza u kojoj je podleglo na desetine hiljada. Bog je zapovedio da sudije predaju na smrt vođe u ovom otpadništvu. Naredba je odmah izvršena. Prestupnici su

odmah pogubljeni, a njihovi leševi obešeni pred očima celog Izrailja da bi zbor, videći kako Gospod strogo postupa sa njihovim vođama, duboko osetio koliko je Bogu gnusan njihov greh i strahotu Njegovog gneva protiv njih.

Svi su osećali da je kazna bila pravedna, te pohitaše pred šator od sastanka da u suzama priznaju svoj greh. I dok su oni tako plakali pred Bogom, dok je strahoviti pomor još uvek besneo po logoru, a sudije ispunjavale svoj zadatak, naide Zamrije, jedan od izrailjskih plemića, vodeći jednu madijansku bludnicu, "kćer Sura, kneza narodnog u domu oca svojega među Madijancima"; prkosno, pred svim Izrailjcima, uveo ju je u svoj šator. Porok nikada nije bio smeliji i drskiji. Zagrejan vinom, Zamrije je razglašavao "greh svoj kao Sodom" (Isaija 3,9), i dičio se svojom sramotom. Sveštenici i starešine sa bolom i poniznošću padoše ničice plačući "između trema i oltara, i vapeći Gospodu da poštedi svoj narod i neda nasledstva svojega pod sramotu"; u isti mah, taj izrailjski knez se na oči celog skupa razmetao svojim grehom, izazivajući Božju osvetu i ismejavajući narodne sudije. Tada Fines, sin Eleazara prvosveštenika, ustade usred zbora i uzevši koplje "ude za čovekom Izrailjem u šator" i ubi ih oboje. Tako je zlo zaustavljeno; sveštenik koji je izvršio Božju kaznu bio je počastvovan od celog Izrailja, a sveštenička služba zauvek potvrđena njemu i njegovom domu.

"Fines odvrati gnjev moj od sinova Izrailjevih" glasila je božanska poruka. "Zato mu kaži: Evo mu dajem svoj zavet mirni. I imaće on i seme njegovo nakon njega zavet sveštenstva večnoga, jer revnova za Boga svojega i očisti sinove Izrailjeve."

Kazna koja je snašla Izrailje zbog greha u Sitimu uništila je preživele iz onog velikog mnoštva kojem je skoro pre četrdeset godina bila izrečena osuda "da će pomreti u pustinji". Prebrojavanje naroda koje je za njihova boravka u dolini Jordanskoj bilo izvedeno po Božjoj naredbi, pokazalo je da "ne bješe nijedan od onih koje izbrojiše Mojsije i Aron sveštenik kad brojiše sinove Izrailjeve u pustinji Sinajskoj... osim Haleva sina Jefonijina i Isusa sina Navina" (4. Mojsijeva 26,64.65).

Bog je kaznio Izrailje zato što su se dali zavesti primamljivim lukavstvima Madijanaca; ali Božja kazna nije mimoišla ni uzročnike greha. Amalici koji su napali umorne i iznemogle iz redova izrailjskih u Rafidinu, bili su kažnjeni tek posle dužeg vremena, dok su Madijanci, zato što su naveli Izrailjece na greh, morali odmah biti kažnjeni kao još opasniji neprijatelji. Gospod je zapovedio Mojsiju: "Osveti sinove Izrailjeve na Madijancima, pak ćeš se onda približiti k rodu svojem" (4. Mojsijeva 31,2). Taj nalog je odmah izvršen. Od svakog plemena bilo je izabrano po hiljadu ljudi i poslato pod vođstvom Finesa "i zavojište na Madijance kako zapovedi Gospod Mojsiju i pobiše... pet careva madijanskih i Valama, sina Veorova, ubiše mačem" (4. Mojsijeva 31,9). Čak i žena koje je napadačka vojska zarobila bile su po Mojsijevoj naredbi pogubljene, kao najodgovorniji i najopasniji neprijatelji izrailjskog naroda.

Takav je bio kraj onih koji su mislili zlo Božjem narodu. Psalmista kaže: "Popadoše narodi u jamu koju su iskopali, u zamku koju su sami namestili, uhvati se noga njihova" (Psalam 9,15). "Jer neće odbaciti Gospod naroda svojega i dostojanja svojega neće ostaviti. Jer će se sud vratiti na pravdu i njega će naći svi prava srca." Kad se ljudi "spremaju na dušu pravednikovu", onda će im Gospod "vratiti za bezakonje njihovo, za njihovu zloću" (Psalam 94,14.15.21.23).

Kad je Valam bio pozvan da prokune Jevreje, nije im mogao naneti nikakvo zlo svojim madijama. Jer Gospod "ne gleda na bezakonja u Jakovu ni na nevaljalstvo u Izrailju" (4. Mojsijeva 23,21). Ali kada su popuštajući iskušenju prestupili Božji zakon, izgubili su svoju zaštitu. Ukoliko Božji narod ostane veran Božjim zapovestima, tada neće biti "čini na Jakova ni vraćanja na Izrailja". Sva Sotonina moć i svi njegovi lukavi planovi smišljeni su zato da ih navedu na greh. Ako oni koji tvrde da su čuvari Božjeg zakona, prestupaju Njegove propise, odvajaju se time od Boga i nikada neće biti u stanju da odole Njegovim neprijateljima.

Isti oni Izrailjci koje nije moglo savladati oružje Madijanaca, ni sve njihove vradžbine, pali su kao žrtve madijanskih bludnica. Uticaj i moć žene, angažovane u službi Sotone, u stanju je da zavede i uništi dušu. "Jer je mnoge ranila i oborila, i mnogo je onih koje je sve pobila" (Priče 7,26). Na taj način su Sitova deca bila navedena da odstupe od svoje čestitosti, te se sveto seme izopačilo. Tako je i Josif bio kušan. Tako je i Samson izdao svoju snagu i zaštitu Izrailja predau u ruke Filisteja. Ovde je posrnuo i David. I Solomun, najmudriji među carevima, čovek kojega je Bog tri puta nazvao svojim ljubimcem, postao je rob svoje strasti, te je žrtvovao svoju čestitost istoj zavodničkoj sili.

"Ovo se pak sve događalo ugledi njima, a napisa se za nauku nama, na koje posledak sveta dode. Jer koji misli da stoji neka se čuva da ne padne" (1. Korinćanima 10,11.12). Sotona tačno poznaje materijal sa kojim će imati posla u ljudskom srcu. On poznaje najosetljivije tačke u ljudskom karakteru jer ih je hiljadama godina proučavao sa paklenom revnošću; stoga se u svim pokoljenjima trudio da najjače ljude, knezove u Izrailju, savlada upravo tim iskušenjem koje je s toliko uspeha primenio u Velfegoru. U svim

stolećima zapažale su se na sve strane takve karakterne crte kao olupine broda razbijenog o stenu grešnih strasti. Danas kada se približujemo kraju vremena i kad Božji narod stoji na granici nebeskog Hanana, Sotona će kao i u prošlosti udvostručiti svoje napore kako bi im sprečio ulazak u obećanu zemlju. On postavlja svoje zamke svakoj duši. Otuda svi moraju biti oprezni, a ne samo neuki i neobrazovani. On će smisliti iskušenja, čak i za one koji se nalaze na najvišim položajima i najsvetijim dužnostima; ako mu bude pošlo za rukom da okalja njihovu dušu, onda će moći da uništi i mnoge druge. I danas se on služi istim sredstvima kao i pre tri hiljade godina. Putem prijateljstva sa svetom, pomoću draži i lepote, željom za zadovoljstvima, veseljem, raznim svečanostima i čašom vina, on navodi na prestup sedme zapovesti.

Pre nego što ih je naveo na idolopoklonstvo, Sotona je Izrailjce podstakao na razvrat. Svi oni koji kaljaju Božji lik u vlastitom telu i skrnave Njegov veliki hram, neće se ustručavati od bilo kakvog obećavanja Boga samo da udovolje željama svog pokvarenog srca. Čulna zadovoljstva slabe um i unižavaju dušu. Životinjski prohtevi otupljuju moralne i intelektualne snage; robovi strasti nikada ne mogu shvatiti svetu obavezu držanja Božjeg zakona, ceniti službu pomirenja ili imati pravi pojam o vrednosti duše. Dobrota, čistota i istina, strah Božji i ljubav prema svetim stvarima - sva ova sveta osećanja i plemenite težnje, koje vezuju čoveka sa nebeskim svetom - bivaju uništeni u ognju želja. Duša postaje mračna, mrtva pustinja, boravište zlih duhova i "tamnica svih ptica nečistih i mrskih". Bića stvorena po obličju Božjem srozavaju se do nivoa nerazumnih životinja.

Time što su se družili sa idolopoklonicima i učestvovali u njihovim slavljenjima, Jevreji su bili navedeni na prestup Božjeg zakona i tako navukli kaznu na svoj narod. I danas Sotona ima najviše uspeha u mamljenu Hristovih sledbenika na greh kad ih navede da se druže sa nepobožnima i uživaju u njihovim zadovoljstvima. "Zato izidite između njih i odvojte se, govori Gospod, i ne dohvatajte se do nečistote i ja ću vas primiti" (2. Korinćanima 6,17). Bog i danas zahteva od svog naroda da se jasno razlikuje od ostalog sveta u svojim navikama, moralu i načelima, kao što je to u stara vremena zahtevao od Izrailja. Ukoliko se budu verno pridržavali Njegove nauke, ta razlika će postojati - ne može biti drugačije. Opomene upućene u ono vreme Jevrejima da se ne mešaju sa neznabošcima, nisu manje neposredne i jasne od opomena koje danas religioznim ljudima zabranjuju da se prilagođavaju duhu i običajima nevernika. Hristos nam poručuje: "Ne ljubite svet ni što je na svetu. Ako ko ljubi svet nema ljubavi očine u njemu" (1. Jovanova 2,15). "Prijateljstvo ovoga sveta je neprijateljstvo Bogu. Jer koji hoće svetu prijatelj da bude, neprijatelj Božji postaje" (Jakov 4,4). Hristovi sledbenici se moraju odvojiti od grešnika i njihovo društvo tražiti samo kao priliku da im čine dobro. Moramo odlučno izbegavati društvo onih koji se trude da nas odvoje od Boga. I dok izgovaramo molitvu: "Ne naveden nas u iskušenje", treba i sami, koliko god možemo, da izbegavamo iskušenja.

Izrailjci su bili navedeni na greh kad su se nalazili u blagostanju i sigurnosti. Zaboravili su da stalno valja imati Boga pred očima, zanemarili molitvu i gajili duh samopouzdanja. Blagostanje i popuštanje prohtevima oslabili su tvrđavu duše i u nju se uvukoše grešne misli. Izdajnici unutar zidova srušili su tvrđavu načela i predali Izrailj sili Sotoninoj. Sotona i danas pokušava da na isti način upropasti svaku dušu. Dug proces pripreme, za koji svet ne zna, odvija se u srcu pre no što jedan religiozan čovek učini otvoreni greh. Duša ne prelazi odjednom sa čistote i svetosti na pokvarenost, porok i zločin. Potrebno je izvesno vreme da bi se bića stvorena po obličju Božjem unizila do životinjske ili sotonске prirode. Posmatranjem se preobražavamo. Čovek koji se bavi nečistim mislima može doći dotle da mu prijaju gresi koje je ranije osuđivao.

Sotona se trudi svim mogućim sredstvima da razglasi zločin i unižavajuće poroke. Ne možemo proći ulicama naših gradova, a da ne uočimo kako se razbojništvo javno ističe, bilo prikazivanjem u romanu ili izvođenjem na pozornici. Tako se duh, malo pomalo, navikava na greh. U novinama se narodu prikazuju zla dela i poroci; sve ono što može da izazove strasti iznosi se na najzujljiviji način. Ljudi toliko slušaju o unižavajućim zločinima da najzad i osetljiva savest, koja se u početku grozila takvih scena otupi, te sa požudnim interesovanjem prati takve vesti.

Mnoga od uobičajenih uživanja današnjeg sveta, omiljena čak i kod onih koji tvrde da su religiozni, usmerena su u istom cilju kao i ona neznabožacka. U stvari, ima vrlo malo zadovoljstava koja Sotona ne koristi kao sredstvo da uništava dušu. Vekovima je on preko drame nastojao da probudi strasti i uzdigne porok. Sotona se služi i operom, njenom oćaravajućom muzikom i zanosnom igrom kako bi srušio barijeru načela i otvorio vrata čulnim nasladama. Na svakom skupu radi zadovoljstva gde se podstiču oholost i popuštanje apetitu, gde se čovek navodi da zaboravlja na Boga i gubi iz vida večne interese, tu Sotona okiva svoje lance oko duše.

Savet Mudraca glasi: "Svrh svega što se čuva čuvaj srce svoje jer iz njega izlazi život" (Priče 4,23). Jer kako čovek misli u srcu svom takav je i on. Božanska milost mora da obnovi srce, jer bez toga ono

će uzalud čeznuti za čistotom u životu. Ko se trudi da nezavisno od Hristove milosti izgradi plemeniti karakter pun vrlina, taj zida kuću na pesku. U žestokoj buri iskušenja, takva kuća će se sigurno srušiti. Svaka duša treba da se moli Bogu kao što se David molio: "Učini mi Bože čisto srce i duh pravi ponovi u meni" (Psalam 51,10). A kad primimo božanski dar koji "je sila Božja verom sačuvala za spase-nje" (1. Petrova 1,5), moramo se truditi da to usavršimo.

Međutim, i mi treba nešto da preduzmemo da bismo se uspro-tivili iskušenju. Ko ne želi da postane plen Sotoninih lukavstava, mora zatvoriti sve prilaze koji vode duši. Treba izbegavati čitanje, gledanje ili slušanje svega onoga što izaziva nečiste misli. Duh se ne sme dozvoliti da nekontrolisano luta po predmetima koje nametne neprijatelj duša. Apostol Petar kaže: "Zato ljubazni, zapregnuvi bedra svojega uma, budite trezni... kao poslušna deca, ne vladajući se po prvim željama u svome neznanju, nego po svecu koji vas je pozvao i vi budite sveti u svemu življenju" (1. Petrova 1,13-15). A Pavle govori: "A dalje, braćo moja, što je god istinito, što je god pošteno, što je god pravedno, što je god prečisto, što je god preljubazno, što je god slavno i još ako ima koja dobrodetelji i ako ima koja pohvala, to mislite" (Filiplijanima 4,8). To iziskuje ozbiljnu molitvu i neprekidnu budnost. Stalni uticaj Svetog Duha trebalo bi da nas potkrepljuje, da naše misli upravlja gore i navikava ih da se zadržavaju na onom što je čisto i sveto. Moramo revnosno proučavati Reč Božju. "Kako će mladić očistiti put svoj? Vladajući se po Tvojim riječima. U srce svoje zatvorio sam reč Tvoju da ti ne grešim" (Psalam 119,9.11).

Greh Izrailjaca kod Velefegora navukao je kaznu Božju na čitav narod; danas taj isti greh neće možda biti tako brzo kažnjen, ali će sigurno primiti svoju odmazdu. "Ako pokvari ko crkvu Božju, pokvariće njega Bog" (2. Korinćanima 3,17). Priroda stavlja pečat strahovite kazne za takve zločine - kazne koje će svakako snaći svakog prestupnika pa bilo to ranije ili kasnije. Ova vrsta greha, više od ma kog drugog, predstavlja uzrok strahovitog izopačenja našeg roda, kao i bolesti i bede koje su prokletstvo sveta. Ljudi mogu uspeti da svoje prestupe prikuju pred svojim bližnjima, ali to ne znači da neće požneti sigurne posledice: patnju, bolest, maloumnost i smrt. A s druge strane ovoga života stoji sud sa konačnom odlukom i većinom kaznama. "Oni koji tako čine, neće naslediti carstva Božjega", već će se sa Sotonom i njegovim zlim anđelima naći u "jezeru ognjenom" koje je "druga smrt" (Galatima 5,4; Otkrivenje 20,14).

"Jer s usana tuđe žene kaplje med i grlo joj je mekše od ulja. Ali joj je posledak gorak kao pelen, oštar kao mač, s obe strane oštar" (Priče 5,3.4). "Neka je daleko od nje put tvoj i ne približi se k vratima kuće njezine, da ne bi dao drugima slave svoje i godina svojih nemilostivome, da se ne bi tuđinci nasitili tvojega blaga i trud tvoj da ne bi bio u tuđoj kući. I da ne ridaš na posledak kad se stroši meso tvoje i telo tvoje." "Jer k smrti vodi dom njezin." "Ko god ude k njoj ne vraća se." "A on ne zna da su onde mrtvaci, u dubokom grobu da su zvanice njezine." (Priče Solomunove 5,3.4.8-11; 2,18.19; 9,18).

PONAVLJANJE ZAKONA

(5. Mojsijeva 4; 5; 6; 28)

Bog je nagovestio Mojsiju da se približava trenutak za zauzi-manje Hanana; ostareli prorok je stajao na uzvišici iznad Jordana i obećane zemlje, posmatrajući sa vlikim interesovanjem nasleđstvo svoga naroda. Da li bi bilo moguće da se opozove presuda izrečena nad njim zbog greha učinjenog kod Kadisa? Sa dubokom usrdnošću zavapio je: "Gospode Bože, ti si počeo pokazivati služi svojem veličinu svoju i krepku ruku svoju, jer koji je Bog na nebu ili na zemlji, koji bi tvorio dela kakva su tvoja i u koga bi sila bila kakva je tvoja? Daj mi da pređem i vidim zemlju dobru koja je preko Jordana i goru dobru Livan" (5. Mojsijeva 3,24-27).

Odgovor je bio: "Dosta, ne govori mi više za to. Popni se na vrh ove gore i podigavši oči svoje na zapad i na sever i na jug i na istok, vidi očima svojim jer nećeš preći preko Jordana."

Bez i najmanjeg negodovanja, Mojsije se pokorio Božjoj odluci. A onda se zabrinuo za Izrailj. Ko će se starati za njihovu dobrobit onako kako je on to činio? Iz dubine srca potekla je njegova molitva: "Gospode Bože duhovima i svakom telu, postavi čoveka nad ovim zborom, koji će izlaziti pred njima i koji će dolaziti pred njima, koji će ih izvoditi i opet dovoditi, da ne bi bio zbor Gospodnji kao ovce koje nemaju pastira" (4. Mojsijeva 27,16-23).

Gospod je saslušao molitvu svoga slugu i odgovorio: "Uzmi k sebi Isusa sina Navina, čoveka u kome je duh moj i metni ruku svoju na nj. I izvedi ga pred Eleazara sveštenika i pred sav zbor i podaj mu zapovest pred njima. I podaj mu od slave svoje, da ga sluša sav zbor sinova Izrailjevih" (4. Mojsijeva 27,18-20). Isus Navin je dugo poma-gao Mojsiju, a pošto je bio mudar, vešt i veran čovek, izabran je i za njegovog naslednika.

Rukopoložen od strane Mojsija, Isus Navin je svečano primio značajnu dužnost vođe Izrailja. Bilo mu je dozvoljeno učestvovanje u upravljanju. Preko Mojsija je zboru došla reč Gospodnja: "I neka stupi pred Eleazara sveštenika da ga pita za sud Urim pred

Godpodom. Po zapovesti njegovoj neka polaze i po zapovesti nje-govoj neka dolaze on i svi sinovi Izrailjevi s njim i sav zbor."

Pre nego što će napustiti položaj narodnog vođe, Mojsiju je bilo naloženo da im ponovi istoriju njihovog oslobođenja iz Misira i putovanja po pustinj, kao i zakon izgovoren sa Sinaja. Kada je zakon bio dat na Sinaju, samo je malo njih iz sadašnjeg zbora bilo dovoljno odraslo da bi razumeli svu ozbiljnost trenutka. A pošto je trebalo da uskoro pređu Jordan i uđu u obećanu zemlju, Bog je želeo da im izloži zahteve svoga zakona i da im predoči da je poslušnost uslov napretka i sreće.

Mojsije je stajao pred narodom da bi im ponovio svoje posled-nje opomene i savete. Lice mu je obasjavala sveta svetlost. Kosa mu je bila bela od starosti, ali držao se uspravno, crte lica su mu izražavale nesmanjenu snagu i zdravlje, pogled mu je bio bistar i živahan. To je bio važan trenutak, a on im je duboko osećajno opisi-vao milost i ljubav njihovog svemoćnog Zaštitnika.

"Jer zapitaj sada za stara vremena, koja su bila pre tebe od onoga dana kad stvori Bog čoveka na zemlji, i od jednoga kraja neba do drugoga, je li kad bila ovakva stvar velika i je li se kad čulo što tako? Je li kad čuo koji narod glas Božji gde govori ispred ognja, kao što si ti čuo i ostao živ? Ili, je li Bog pokušao da dode te uzme sebi narod iz drugoga naroda kušanjem, znacima i čudesima i ratom i rukom krepkom i mišicom podignutom i strahotama velikim, kao što je učinio sve to za vas Gospod Bog naš u Misiru na vaše oči? Tebi je to pokazano da poznaš da je Gospod Bog i da nema drugoga osim njega."

"Ne zato što bi vas bilo više nego drugih naroda, prihvati vas Gospod i izabra vas, jer vas beše manje nego ikog drugog naroda. Nego što vas Gospod miluje i što drži zakletvu kojom se zakleo ocima vašim, zato vas je Gospod izveo rukom krepkom, izbavio vas iz kuće ropske, iz ruke faraona cara misirskog. I tako znaj da je Gospod Bog tvoj, Bog veran koji drži zavet svoj i milost svoju do hi-ljadu kolena onima koji Ga ljube i drže zapovesti njegove" (5. Mojsijeva 7,7-9).

Izrailjski narod je bio uvek gotov da za sve svoje nevolje okriv-i Mojsija. Ali sada su otpale sve sumne da je on bio suviše ponosan, častoljubliv i sebičan, te su s poverenjem slušali šta im je govorio. A Mojsije im je verno iznosio sve njihove greške i prestupe njihovih otaca. Zbog dugog lutanja kroz pustinju često su bili nestrpiljivi i bunili se; međutim, nije Bog bio kriv što je zauzimanje Hanana toliko odgađano. Njemu je još više bilo žao nego njima što nije mogao da ih odmah odvede u zemlju obećanu i na taj način pokaže svim narodima svoju silnu moć. Bez pouzdanja u Boga, puni gor-dosti i neverstva, oni nisu bili spremni za ulazak u obećanu zemlju. Oni ni u kom pogledu nisu predstavljali naciju čiji je Bog Gospod, jer im je nedostajao Njegov karakter - čistota, dobrotu i blago-naklonost. Da su njihovi očevi s poverenjem pristali da ih Bog vodi, da su se pokoravali Njegovim zakonima i živeli po Njegovim propisi-ma, oni bi se već odavno nastanili u obećanoj zemlji kao napredan, svet i srećan narod. Odlaganje njihovog ulaska u tu dobru zemlju obeščašćavalo je Boga i umanjivalo Njegovu slavu u očima okolnih naroda.

Mojsije je razumevao karakter i vrednost Božjeg zakona, pa ih je uveravao da nijedan drugi narod na svetu nema tako mudre, pravične i blagodatne zakonske odredbe kao što su ove date Jevrejima. "Gle", nastavio je Mojsije, "učio sam vas uredbama i zakonima kao što mi zapovedi Gospod Bog moj, da biste tako tvo-rili u zemlji u koji idete da je nasledite. Držite dakle i izvršujte ih jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima koji će kad čuju sve ove uredbi reći: Samo je ovaj veliki narod, narod mudar i razuman."

Mojsije je skrenuo pažnju naroda na "onaj dan kad stajao pred Gospodom Bogom svojim kod Horiva". Zatim je zapitao okupljene Jevreje: "Koji je veliki narod kojemu je Bog blizu, kao što je Gospod Bog naš kad ga god zazovemo? I koji je narod veliki koji ima uredbi i zakone pravedne kao što je sav ovaj zakon koji iznosim danas pred vas?" I danas bi se ovo pitanje upućeno Izrailju moglo ponoviti. Zakoni koje je Bog dao starom Izrailju bili su mudriji, bolji i humaniji od zakona najcivilizovanijih naroda na zemlji. Svi ljudski zakoni sadrže tragove slabosti i strasti neobnovljenog srca; Božji zakoni pak nose pečat božanskog.

"A vas uze Gospod i izvede vas iz peći gvozdene, iz Misira, da mu budete narod nasledni, kao što se vidi danas." Zemlja u koju je trebalo uskoro da uđu bila im je opisana niže navedenim rečima, ali je mogla biti njihova samo pod uslovom poslušnosti Božjem zakonu. Međutim, koliko su te reči morale uzbuditi srca Izrailjaca kad su pomišljali da baš onaj koji im je na tako živopisan način prikazao obećanu zemlju, neće imati dela u nasleđu svoga naroda i to zbog njihovog greha:

"Jer Gospod Bog tvoj uvešće te sada u dobru zemlju", "koja nije kao zemlja misirska gde si sEjao svoje seme i zaljevao na svojim nogama kao vrt od zelja, nego je zemlja u kojoj su brda i doline, i natapa je dažd nebeski"; "u zemlju u kojoj ima dosta potoka, i izvo-ra i jezera što izviru po dolinama i po brdima; u zemlju izobilnu pšenicom i ječmom i vinovom lozom i smokvama i šipcima; zemlju izobilnu maslinama od koje biva ulje, i medom; u zemlju gde nećeš

sirotinjski jesti hleba, gde ti neće ništa nedostajati. U zemlju gde je kamenje gvožđe, i gde ćeš iz brda njezinih seći med".

"A kad te uvede Gospod Bog tvoj u zemlju za koju se zakleo ocima tvojim Avramu, Isaku i Jakovu da će ti je dati, u gradove velike i dobre kojih nisi zidao, i u kuće pune svakoga dobra koje nisi punio i na studence iskopane koje nisi kopao, u vinograde i u maslinjake koje nisi sadio, i staneš jesti i nasitiš se, čuvaj se da ne zaboraviš Gospoda." "Pazite da ne zaboravite zaveta Gospoda Boga koji revnuje." A ukoliko budu činili ono što je zlo u Božjim očima: "Brzo će vas nestati sa zemlje u koju idete preko Jordana da je nasledite" - naglasio je Mojsije.

Pošto je javno ponovio zakon, Mojsije je dovršio ispisivanje svih propisa, odredbi i kazni koje mu je Bog saopštio, kao i pravila žrtvenog sistema. Knjiga u kojoj je sve to bilo sadržano predata je za to odgovornim služiteljima i radi svake sigurnosti postavljena kraj kovčega. Međutim, veliki vođa se još uvek bojava da bi njegov narod mogao odstupiti od Boga. U jednom neobično svečanom i uzbudljivom govoru izložio im je blagoslove koje će primiti ako budu poslušni, kao i prokletstva koja će uslediti kao posledica prestupa:

"Ako dobro uzaslušaš glas Gospoda Boga svojega držeći i tvoreći sve zakone njegove koje ti je danas zapovedam... blagosloven ćeš biti u gradu i blagosloven ćeš biti u polju, blagosloven će biti plod utrobe tvoje, i plod zemlje tvoje i plod stoke tvoje... blagoslovena će biti kotarica tvoja i načve tvoje. Blagosloven ćeš biti kad odlaziš, blagosloven ćeš biti kad dolaziš. Daće ti Gospod neprijatelje tvoje koji ustaju na te da ih biješ... Gospod će poslati blagoslov da bude s tobom i u žitnicama tvojim, i u svemu za šta se prihvaćaš rukom svojom."

"Ali ako ne uzaslušaš glasa Gospoda Boga svojega da držiš i tvoriš sve zapovesti Njegove i uredbе Njegove koje ti ja danas zapovedam, doći će na tebe sve ove kletve i stignuće te." "I bićeš čudo i priča, i podsmeh svim narodima u koje te odvede Gospod". "I rasejaće te Gospod po svom narodima, s jednog kraja zemlje do drugoga, i onde ćeš služiti drugim bogovima koje nisi znao ti, ni oci tvoji, drvetu i kamenu. Ali u onim narodima nećeš odahnuti, niti će se stopalo noge tvoje odmoriti, nego će ti Gospod dati onde srce plašljivo, oči iščiljele i dušu iznemoglu. I život će tvoj biti kao da visi prema tebi... Jutrom ćeš govoriti: Kamo da je veče! A večerom ćeš govoriti: Kamo da je jutro! Od straha kojim će se strašiti srce tvoje i od onoga što ćeš gledati očima svojim."

Proročkim okom, u nadahnuću, Mojsije je gledao kroz vekove i opisao strahovite prizore konačne propasti Izraelja kao naroda i opustošenje Jerusalima od strane rimske vojske: "Podignuće Gospod ne tebe narod iz daleka, s kraja zemlje, koji će doletjeti kao orao, narod kojemu jezika nećeš razumeti. Narod bezdušan koji neće mariti za starca niti će deteta žaliti."

Potpuno opustošenje zemlje i strahovite patnje naroda za vreme opsade Jerusalima pod Titom, što se ispunilo posle toliko vekova, veoma su slikovito dati: Taj narod "izešće plod stoke tvoje i plod zemlje tvoje dok se ne istrebiš... i stegnuće te po svima mestima tvojim dokle ne popadaju zidovi tvoji visoki i tvrdi, u koje se uzdaš po svoj zemlji tvojoj... te ćeš jesti plod utrobe svoje, meso od sinova svojih i kćeri svojih koje ti da Gospod Bog tvoj u teskobi i nevolji kojom će te pritužiti neprijatelji tvoji. Žena koja je bila meka i vrlo nežna među vama, koja od mekoće i nežnosti nije bila navikla stajati nogom svojom na zemlju, prozliće se prema milome mužu svome, prema sinu svome i prema kćeri svojoj... i deci koju rodi, jer će ih jesti krišom u oskudici svojoj od nevolje i od teskobe kojom će ti pritužiti neprijatelji tvoji po svim mestima tvojim."

Mojsije je završio sledećim upečatljivim rečima: "Svedočim vam danas nebom i zemljom, da sam stavio pred vas život i smrt, blagoslov i prokletstvo; zato izaberi život da budeš živ ti i sjeme tvoje. Ljubeci Gospoda boga svojega i slušajući glas Njegov i držeći se Njega, jer je ON život tvoj i dužina dana tvojih da bi nastavao da zemlji za koju se zakleo Gospod ocima tvojim, Avramu, Isaku i Jakovu, da će im je dati."

Da bi ove istine što dublje usadio u srca prisutnih, veliki vođa ih je izrazio svetim stihovima. Ta pesma je bila ne samo istorijska, nego i proročanska. Iznoseći čudesno Božje postupanje sa svojim narodom u prošlosti, istovremeno je osvetlio i značajne događaje budućnosti i konačnu pobedu vernih kada Hristos ponovo bude došao u sili i slavi. Narodu je bilo naloženo da dobro upamti tu proročansku pesmu i da je prenosi svojoj deci i deci svoje dece. Ta pesma se morala pevati kad se narod okupi na bogoslužjenje i ponavljati pri polasku na svakodnevni rad. Dužnost roditelja je bila da te reči tako usade u osetljive detinje duše da ih deca nikada ne zaborave.

Pošto si Izraeljci, u jednom posebnom smislu, imali da budu čuvari Božjeg zakona, trebalo im je značenje ovih propisa i važnost poslušnosti naročito istaći, a preko njih i njihovoj deci i deci njihove dece. U vezi sa zakonima i uredbama koje im je dao, Bog je naredio: "I često ih napominji sinovima svojim i govori o njima kad sediš u kući svojoj, i kad ideš putem, kad ležeš i kad ustaješ... i napiši ih na dovratnicima od kuće svoje i na vratima svojim."

Kada kasnije njihova deca budu zapitala: "Kakva su to svedočanstva i uredbе i zakoni što vam je zapovedio Gospod Bog vaš?", onda roditelji treba da im ponove istoriju milostivog postupanja Božjeg prema njima - šta je sve Bog učinio radi njihovog izbavljenja i da bi se mogli pokoravati Njegovim zakonima - i da naglase: "Zapovijedi nam Gospod da vršimo sve ove uredbе bojeći se Gospoda Boga svojega, da bi nam bilo dobro svagda i da bi nas sačuvao u životu kao što se vidi danas. I biće nam pravda ako uzdržimo i ustvorimo sve zapovesti ove pred Gospodom Bogom svojim, kako nam je zapovedio."

MOJSIJEVA SMRT

(5. Mojsijeva 31; 32; 33 i 34)

U Božjem postupanju prema izabranom narodu zapažaju se, pored ljubavi i milosrđa, i najubedljiviji dokazi o Njegovoj strogoj i nepristrasnoj pravdi. Istorija jevrejskog naroda pruža nam s tim u vezi dosta primera. Bog je dao Izraelju velike blagoslove. Njegova nežna ljubav prema njima opisana je veoma dirljivo: "Kao što orao izmamluje orliće svoje, diže se nad ptićima svojim, širi krila svoja, uzima ih i nosi na krilima svojim." Međutim, kako ih je strogo i brzo kažnjavao za njihove prestupe!

Beskrajna Božja ljubav ispoljila se u tome što je dao svoga jedinorodnoga Sina za spas izgubljenog roda. Hristos je došao na zemlju da ljudima otkrije karakter svoga Oca, i Njegov život je bio pun dela božanske nežnosti i milosrđa. A ipak, sam Hristos izjavljuje: "Dokle nebo i zemlja stoje, neće nestati ni najmanjega slova ili jedne title iz zakona" (Matej 5,18). Isti onaj glas koji grešnika poziva strpljivim i ljubaznim molbama da Mu pride i u Njemu nađe oprostaj i mir, na sudu će onima koji su prezreli Njegovu milost narediti: "Idite od mene prokleti" (Matej 25,41). U celoj Bibliji Bog se prikazuje ne samo kao nežan Otac, već i kao pravedni sudija. I premda Mu je mila milost i prašta "bezakonja i nepravde i grehe", On ipak "ne pravda krivoga" (2. Mojsijeva 34,7).

Veliki vladar nad svim narodima izjavio je da Mojsije neće uvesti Izraeljce u obećanu zemlju, i ni najusrdnije molitve Božjeg slugе nisu mogle preinačiti tu odluku. On je znao da mora uvreti. A ipak, ni za trenutak nije posustao u svojoj brizi za Izraelj. Verno je nastojao da pripremi narod za ulazak u obećano nasledstvo. Po Božjoj zapovesti, Mojsije i Isus Novin uputili su se ka svetinji, dok je stub od oblaka stajao na vratima. Tada je narod svečano predat staranju Isusa Navina. Mojsijevo delo kao vođe Izraelja bilo je završeno; ali u interesu svojega naroda, on je još uvek zaboravljao na sebe. U prisustvu okupljenog naroda on se, u ime Božje, obratio svom nasledniku sledećim rečima čestitanja i svete radosti: "Budi slobodan i hrabar, jer ćeš ti uvesti sinove Izraeljeve u zemlju za koju sam im se zakleo, i ja ću biti s tobom." A zatim se okrenuo starešinama i knezovima poveravajući im ozbiljnu obavezu da verno ispunjavaju sve zakone koje im je Bog dao preko njega.

Posmatrajući ostarelog čoveka kojeg će uskoro nestati iz njihove sredine, narod se ponovo setio sa dubokom zahvalnošću njegove očinske nežnosti, njegovih mudrih saveta i neumornog truda. Koliko puta su njihovi gresi izazivali opravdane Božje kazne, a Mojsijeve iskrene molitve učinile da ih Bog pored svega poštedi. Njihov bol još je više pojačavao griza savesti. U gorkom kajanju sećali su se da je upravo njihova izopačenost navela Mojsija na greh, zbog kojeg je sada morao umreti.

Nestanak njihovog omiljenog vođe predstavljaće za Izraeljce daleko veći prekor nego što bi to bila ma koja druga kazna u slučaju da je Mojsije ostao u životu i produžio da ispunjava svoj zadatak. Bog je hteo da oni osećaju da ne smeju zagorčavati život svom budućem vođi, kao što su to činili sa Mojsijem. Bog govori svome narodu u vidu blagoslova kojima ih obasipa; a ako se oni ne cene, onda u vidu uskraćivanja istih, kako bi ih podstakao da uvide svoje grehe i da Mu se vrate svim srcem.

Istoga dana Mojsiju je naredeno: "Izidi na goru Navav... i vidi zemlju Hanansku koju dajem sinovima Izraeljevima u državu i umri na gori na koju izideš i priberi se k rodu svojemu." Mojsije je često izlazio iz logora kad je trebalo opštiti sa Bogom; ali ovoga puta trebalo je da krene na jedan novi i tajanstveni zadatak. Morao je otići i predati svoj život u ruke svoga Tvorca. Mojsije je znao da će umreti sam i da nijednom zemaljskom prijatelju neće biti dopušteno da mu se nađe u njegovim poslednjim časovima. Događaj koji je predstojao bio je obavijen tajanstvenošću i ispunjavao ga strahom tako da mu se srce stezalo. Najteže iskušenje bilo je odvojiti se od naroda s kojim su njegov život i interesi tako dugo bili povezani. Ali on je bio navikao da se pouzda u Boga i u nepokolebljivoj veri preporučio je i sebe i svoj narod Njegovoj milosti i ljubavi.

Mojsije je poslednji put stajao pred sakupljenim narodom. I ovoga puta je na njega sišao duh Božji dok je uzvišenim i dirljivim rečima izricao blagoslove svakom plemenu ponaosob i najzad svima zajedno:

"Izraelju! niko nije kao Bog
Koji ide po nebu tebi u pomoć,
I u veličanstvu svojem na oblacima.

Zaklon je Bog večni
 I pod mišicom večnom;
 On će odagnati ispred tebe neprijatelje tvoje
 I reći će, zatri!
 Da bi nastavio Izrailj sam.
 Bezbrizno, izvor Jakovljeve
 U zemlji obilnoj žitom i vinom;
 I nebo će njegovo kropiti rosom.
 Blago tebi, Izrailju! Ko je kao ti,
 Narod kojega je sačuvao Gospod,
 Štit pomoći tvoje."

(5. Mojsijeva 33,26-29)

Mojsije je zatim napustio zbor i čuteći sam pošao uzbrdo. Krenuo je "na goru Navav, na vrh Fazge". Na tom usamljenom vrhu zastao je posmatrajući bistrim okom prizor koji se pružao pred njim. Daleko na zapadu videle su se plave vode velikog mora; na severu se uzdizao k nebu vrh brda Hermona; na istoku se nalazila dolina moavska, a još dalje Vasan, prizor izrailjskog trijumfa; daleko na jugu bila je pustinja po kojoj su tako dugo lutali.

U toj samoći osvrnuo se Mojsije na svoj život, u kojem je bilo toliko mnogo muka i nevolja, od onoga dana kad je okrenuo leđa počastima dvora i izgledu na misirski presto, da bi svoju sudbinu povezo sa sudbinom izabranog naroda. Setio se onih dugih godina koje je proveo čuvajući Jotorova stada u pustinji, pojave anđela "u plamenu ognjenom iz kupine" i kako je bio pozvan da oslobodi Izrailj. Ponovo je sagledao čudesnu Božju moć koja se ispoljavala u korist izabranog naroda, i Njegovo strpljenje i milost za sve vreme dugih godina lutanja i pobune. I pored svega što je Bog za njih učinio, i pored njegovih ličnih napora i molitava, samo su se dva čoveka, od tolike množine Izrailjaca koji su izašli iz Misira, našla dovoljno verna da mogu ući u obećanu zemlju. Dok je pregledao rezultate svoga truda, Mojsiju se činilo da mu je život, iako pun iskušenja i samopožrtvovanja, prošao skoro uzalud.

Međutim, on nije žalio što je nosio terete. Znao je da je sam Bog odredio njegove zadatke i njegovo delo. Kad je prvi put bio pozvan da izvede narod iz Misira, uplašio se odgovornosti; ali kad se jednom prihvatio dužnosti, nikada nije ustuknuo pred teretom. Čak i kad mu je Gospod nudio da ga oslobodi teškoća time što će uništiti buntovnički Izrailj, on na to nije pristajao. Mada su mu iskušenja bila teška, on je ipak uživao u naročitim znacima Božje milosti; da vreme svog bavljenja u pustinji, stekao je bogato iskustvo posmatrajući otkrivenja Božje sile i slave, boraveći u Njegovoj ljubavi; osećao je da je bilo mudro što je odlučio "stradati s narodom Božjim, negoli imati zemaljsku sladost greha".

Gledajući na iskustvo koje je stekao kao vođa Božjeg naroda, zapažao je jednu mrlju u toj povesti. Kad bi se taj prestup mogao izbrisati, mislio je Mojsije, onda se on ne bi plašio smrti. Međutim, Bog je učinio da stekne uverenje da su pokajanje i vera u obećanu žrtvu jedino što On traži; i još jednom je Mojsije okajavao svoju grešku i preklinjao za oproštaj u ime Isusovo.

I tada se pred njim, kao u panorami, ukazao vidik obećane zemlje. Svaki deo te zemlje bio mu je prikazan i to ne mutno i neodređeno u maglovitoj daljini, već bistro, jasno i lepo, na njegovu veliku radost. Tu zemlju on nije video onakvu kakva je stvarno izgledala, već kakva će izgledati posle preuzimanja od strane Izrailjaca i primanja Božjeg blagoslova. Činilo mu se kao da gleda drugi Edemski vrt. Bilo je tu brda obraslih livanskim kedrima, brežuljaka pokrivenih srebrnastim maslinama i punih mirisa od vinove loze; zatim širokih zelenih dolina prepunih cveća i plodova. Bilo je tropskih palmi, talasastih žitnih polja, sunčanih dolina kroz koje su vijugali potoci i svojim upotpunjavanjima ptičiji poj. Bilo je tu sjajnih gradova, raskošnih vrtova i bogatih jezera; mnogo-brojna stada pasla su na padinama brežuljaka, a između stena skrivalo se blago divljih pčela. To je u stvari bila zemlja kakvu je Mojsije pod uticajem Duha Božjeg opisao izrailjskom narodu: "Blagovlovena je zemlja njegova od Gospoda, blagom s neba, rosom iz dubine ozdo i blagom koje dolazi od sunca i blagom koje dolazi od meseca i blagom starih brda, i blagom većnih humova. I blagom na zemlji i obiljem njezinim."

Mojsije je video kako se Božji izabrani narod nastanjuje u Hananu i kako svako pleme živi na svom nasleđu. Zatim je sagledao dugu i žalosnu istoriju svoga naroda koji će se otapati i biti kažnjavan. Video je kako će zbog svojih greha biti rasejan među nezabošce. Video je kako slava odlazi od Izrailja, kako njihovi lepi gradovi leže u ruševinama, a njihove stanovnike kao roblje odvođe u tudinu. Video je kako se ponovo vraćaju u zemlju svojih otaca i najzad kako potpadaju pod vlast Rima.

Bilo mu je dozvoljeno da gleda u budućnost i vidi pravi dolazak Spasiteljev. Video je Isusa kao dete u Vitlejemu. Čuo je glasove anđeoskih horova kako pevaju pesme hvale Bogu i objavljuju mir na zemlji. Video je na nebu zvezdu koja je mudrace s Istoka dovela Isusu, i velika svetlost obasjala je njegovu dušu kad se setio proročkih reči: "Izaći će zvezda iz Jakova i ustaće palica iz Izrailja, koja će razbiti knezove moavske i razoriti sve sinove Sitove" (4. Mojsijeva 24,17). Video je Hristov skromni život u Nazaretu,

Njegovu službu ljubavi i samilosti, Njegova isceljenja i kako je bio odbačen od gordog i nevernog naroda. S čuđenjem je slušao njihovo hvalisavo uzdizanje Božjih zakona, dok su u isto vreme odbacivali Onoga preko koga je taj zakon i dat. Video je Isusa na Maslinskoj gori kako se u suzama oprašta sa svojim omiljenim gradom. Mojsijevo srce se stezalo od bola, a krupne suze su se sli-vale niz njegove obraze iz sažaljenja prema Sinu Božjemu, kad je video da će narod, tako blagosloven od neba, konačno biti odbačen - narod za koji je on toliko radio, molio se i žrtvovao, radi kojeg je čak pristao da mu se i ime izbriše iz knjige života. Najbolnije su ga rastužile reči: "Eto će vam se ostaviti vaša kuća pusta" (Matej 23,38).

Pratio je Spasitelja u Getsimaniju, video duševnu borbu, izdajstvo, rug, bičevanje i raspeće. Mojsije je video da kao što je on u pustinji podigao zmiju, tako isto i Sin Božji mora biti podignut "da nijedan koji ga veruje ne pogine, nego da ima život večni" (Jovan 3,15). Bol, negodovanje i užas ispunjavali su Mojsijevo srce kad je video kako jevrejski narod ispoljava licemerstvo i sotonsku mržnju prema svom Izbavitlju, moćnom Anđelu koji je u stubu od oblaka išao pred njihovim očevima. Čuo je Hristov samrtnički uzvik: "Bože moj, Bože moj, zašto si u me ostavio?" (Marko 15,34). Video je kako Spasitelj leži u novom Josifovom grobu. Tada mu se činilo da je svet obavijen tamom beznada i očaja. Ali pogledavši još jednom, video je Isusa kao pobednika koji vodi mnoštvo zarobljenika, i u pratnji anđela odlazi na nebo. Video je kako se blistava vrata otvaraju da Ga prime i kako nebeske vojske pozdravljaju svoga Zapovednika trijumfalnim pesmama. Tom prilikom mu je bilo otkriveno da i on treba da bude jedan od Spasiteljevih pratilaca koji će otvoriti večna vrata. Dok je posmatrao taj prizor, na licu mu se zapažao sjaj svetog vida. Sve njegove žrtve, sva njegova iskušenja, izgledala su mu tako sićušna u poređenju sa žrtvama i iskušenjima Sina Božjeg, i potpuno beznačajna prema "večnoj i od svega pretežnijoj slavi" (2. Korinćanima 4,17). Radovao se što je mogao makar i delimično učestvovati u Hristovim patnjama.

Mojsije je video i Hristove učenike kako se razilaze po svetu da šire jevanđelje. Video je kako je telesni Izrailj izneverio svoj visoki poziv kojim ga je Bog počastvovao; u svom neverovanju propustili su da budu videlo svetu; međutim, iako su oni prezreli Božju milost i proigrali blagoslove koje su mogli imati kao izabrani narod - Bog ipak nije odbacio seme Avramovo; veličanstvene namere koje je hteo da ostvari preko Izrailja morale su se ispuniti. U seme Avramovo biće ubrojani svi oni koji su kroz Hrista postali deca vere; oni će biti naslednici zaveta; slično Avramu i oni su pozvani da objasne svetu Božji zakon i jevanđelje Njegovog Sina. Mojsije je video kako svetlost jevanđelja preko Hristovih učenika obasjava narode "koji sede u tami" (Matej 4,16), i kako hiljade ljudi iz nezabožackih zemlja prilaze njenim izlazećim zracima. Posmatrajući sve to, radovao se razvoju i napretku Božjeg Izrailja.

A onda mu je pokazan još jedan prizor. Video je kako je Sotona navodio Jevreje da odbace Hrista, dok su istovremeno tvrdili da poštuju zakone Njegovog Oca. Zatim je video hrišćanski svet u sličnoj zabludi - priznaju Hrista, a odbacuju Božji zakon. Kao što je čuo kako jevrejski sveštenici i starešine, tražeći da se Hristos uništi, izbezumljeno viču: "Uzmi, uzmi, raspni ga!", isto tako je čuo i kako takozvani hrišćanski učitelji viču: "Zakon je ukinut!" I ponovo se Mojsije začudio i užasn timer. Kako oni koji tvrde da veruju u Hrista mogu da odbace zakon koji je upravo On objavio sa svete gore? Kako uopšte neko ko se boji Boga može da zapostavlja Njegov zakon koji je osnova Njegove vladavine na nebu i na zemlji? Međutim, Mojsije je s radošću primetio da verna manjina još uvek poštuje i veliča Božji zakon. Video je poslednji veliki nalet zemaljskih sila u nameri da unište one koji drže Božji zakon. Sagledao je vreme kada će Bog ustati da kazni zemljske stanovnike za njihovo bezakonie, a da zakloni one koji se boje Njegovog imena. Čuo je kako Bog izgovara zavet mira sa onima koji su se pokoravali Njegovom zakonu, i video kako odjek tih reči iz Njegovog svetog stana potresa i nebo i zemlju. Video je drugi Hristov dolazak u slavi, video je kako pravedni ustaju na večni život, a živi sveti se preobražuju ne videvši smrti i uz pesme radosti zajedno se uzdižu prema gradu Božjem.

Još jedan prizor se ukazao pred njegovim očima - zemlja oslobođena prokletstva, lepša od divne obećane zemlje, koja se upravo nalazila pred njim. U njoj nema greha, ni smrti. Tu spaseni narodi nalaze svoj večni zavičaj. Sa neiskazanom radošću posmatrao je Mojsije taj prizor - ostvarenje oslobođenja slavnijeg od onoga što su njegove najsmelije nade ikad naslikale. Zemaljsko lutanje se zauvek završava, a Božji Izrailj najzad ulazi u dobru - Novu zemlju.

Najzad je vizije nestalo i njegov pogled je ponovo počivao na zemlji hananskoj koja se u daljini prostirala pred njim. Tada Mojsije, kao kakav umoran putnik, leže da se odmori. "I umre onde Mojsije sluga Gospodnji u zemlji Moavskoj po reči Gospodnjoj, a pogrebe ga Gospod u dolini, u zemlji Moavskoj prema Vet-Fegoru, i niko ne dozna za grob njegov do današnjeg dana." Mnogi koji nisu hteli da slušaju Mojsijeve savete dok je bio živ, došli bi u opasnost da obožavaju njegovo mrtvo telo da su znali gde je sahranjeno. Iz

tog razloga je ovo mesto ostalo skriveno od ljudi. Ali su anđeli Božji sahranili telo Njegovog vernog slugu i čuvali usamljeni grob.

"Ali ne usta više prorok u Izraelu kao Mojsije, kojega Gospod pozna licem k licu. U svim znacima i čudesima za koja ga posla Gospod... i u svom delima krepke ruke i u svom strahotama velikim koje učini Mojsije pred svim Izraeljem."

Da Mojsijev život nije bio okaljani onim jenim grehom, kada je propustio da oda Bogu čast prilikom izvođenja vode iz stene, Mojsije je mogao da uđe u obećanu zemlju i da ne videvši smrt bude prenesen na nebo. Njegovo telo ipak nije trebalo da dugo ostane u grobu. Sam Hristos, sa anđelima koji su Mojsija sahranili, došao je s neba da probudi zaspalog proroka. Sotona je bio likovao kad mu je uspelo da navede Mojsija na greh protiv Boga i da ga učini podložnim smrti. Veliki neprijatelj je tvrdio da mu je Bog dao vlast nad mrtvima kada je izgovorio osudu. "Jer si prah i u prah ćeš se vratiti" (1. Mojsijeva 3,19). Moć smrti i groba nije do tada niko skrsio, i na sve oni koji su se našli u grobovima on je polagao pravo kao na svoje roblje koje se nikad ne može osloboditi iz njegove mračne tamnice.

Sada je Hristos prvi put nameravao da vrati život umrlom. I dok se Knez života u pratnji blistavih anđela približavao grobu, Sotona je strepeo da ne izgubi svoju vlast. Sa svojim zlim anđelima spremio se da ospori pravo upada u oblast koju je smatrao samo svojom. Hvalisao se da je sluga Božji postao njegov zarobljenik. Izjavljivao je da čak ni Mojsije nije bio u stanju da održi Božji zakon, da je prisvojio počasti koje pripadaju Bogu - učinio isti greh zbog kojeg je i Sotona bio isteran sa neba - te je zbog tog prestupa potpao pod Sotoninu vlast. Praskonski izdajica ponavljao je one iste optužbe koje je već iznosio protiv Božje vladavine i ponovo se žalio na Božju nepravdu prema njemu.

Hristos se nije upuštao u raspravu sa Sotonom. On je mogao navesti kako je Sotonino delo izazvalo strahovita zla na nebu i prouzrokovalo propast velikog broja njegovih stanovnika. Mogao ga je podsetiti na laž izgovorenu u Edemskom vrtu, koja je navela Adama na greh i donela smrt čitavom ljudskom rodu. Mogao je skrenuti pažnju Sotoni i na to da je upavo on navodio Izraelce na bunu i nezadovoljstvo što je najzad iscpilo veliko strpljenje njihovog vođe, te je u jednom trenutku slabosti pao u greh usled čega je potpao pod vlast smrti. Međutim, Hristos je sve to prepustio svom Ocu, rekavši: "Gospod neka ti zapreti!" (Juda 9). Spasite se nije upuštao u prepirku sa svojim protivnikom, već je odmah na licu mesta otpočeo svoje delo suzbijanja moći palog neprijatelja, dajući umrlom život. U tome se ogledala nadmoć Sina Božjeg koju Sotona nikako nije mogao da ospori. Vaskrsenje je bilo obezbeđeno jednom za svagda. Sotoni je bio otet njegov plen, a umrlim pravednicima omogućeno je da ponovo ožive.

Mojsije je zbog greha potpao pod Sotoninu vlast. Zakoniti zarobljenik smrti po sopstvenim zaslugama, bio je međutim, pozvan u besmrtni život zahvaljujući pravu koje su mu omogućile Spasiteljeve zasluge. Mojsije je proslavljen ustao iz groba i uzneo se u Božji grad zajedno sa svojim Oslobođiocem.

Božja ljubav i pravda, sem u slučaju žrtvovanja Hrista, nikada se nisu tako potpuno ispoljile kao u Njegovom postupanju sa Mojsijem. Bog je isključio Mojsija iz Hanana da bi pružio pouku koju nikad ne treba zaboraviti - da On zahteva strogu poslušnost i da se ljudi moraju čuvati da ne pripisuju sebi čast koja pripada njihovom Tvorcu. On nije mogao uslišiti Mojsijevu molitvu da dobije deo u naseđu Izraelja, ali On ipak nije svoga slugu ni zaboravio ni napustio. Bog nebeski je shvatao patnje koje je Mojsije morao da podnese. On je zapazio svaki postupak verne službe tokom dugih godina teškoća i iskušenja. Na vrhu Fazge, Bog je Mojsija pozvao u neizmerno slavnije nasleđe nego što je to bio zemaljski Hanan.

Na gori probršenja, Mojsije se pojavio zajedno sa Ilijom koji je bio uznet ne okusivši smrt. Poslao ih je Otac da Njegovom Sinu odnesu videlo i slavu. Tako je najzad bila uslišana Mojsijeva molitva koju je uputio pre mnogo stoleća. Stao je svojom nogom na "goru dobru" (5. Mojsijeva 3,25), koja je postala sastavni deo nasleđa njegovog naroda, i razgovarao sa Onim u kome su usredsređena sva obećanja data Izraelju. To je bio poslednji prizor otkriven ljudskom oku, odnosno povesti ovog čoveka koga je nebo tako visoko cenilo.

Mojsije je bio Hristova predlika. On je sam rekao Izraeljcima: "Proroka ispred tebe, između braće tvoje, kao što sam ja, podignuće ti Gospod Bog tvoj, njega poslušajte" (5. Mojsijeva 18,15). Bog je našao za shodno da Mojsije prođe kroz školu patnje i lišavanja kako bi se osposobio da povede izraelske čete u zemaljski Hanan. A Božji Izraelj, na svom putu u nebeski Hanan, ima Vojskovođu kome nije potrebno nikakvo ovozemaljsko pripremanje radi osposobljavanja za božanskog vođu; a ipak je i On bio usavršen kroz patnju; "jer u čemu postrada i iskušen bi, u onome može pomoći i onima koji se iskušavaju" (Jevrejima 2,18). U našem Spasitelju nije bilo ljudskih slabosti ni nesavršenosti, a ipak je umro da bi nama omogućio pristup u obećanu zemlju.

"I Mojsije dakle beše veran u svemu domu njegovu, kao sluga za svedočenje onoga što je trebalo da se govori. Ali je Hristos kao

Sin u domu svojem, kojega smo dom mi, ako slobodu i slavu nada do kraja tvrdo održimo" (Jevrejima 3,5,6).

PRELAZ PREKO JORDANA

(Isus Navin 1; 2; 3; 4; 5,1-12)

Izraeljci su duboki žalili za svojim preminulim vođom, i trideset dana su posvetili naročitoj službi u znak sećanja na njega. Nikada ranije, dok je bio među njima, nisu tako shvatali vrednost njegovih mudrih saveta, njegovu očinsku nežnost i nepokolebljivu veru. Sa novim i dubljim poštovanjem prisećali su se dragocenih pouka koje im je davao za života.

Mojsije je bio mrtav, ali njegov uticaj nije iščezao zajedno s njim; trebalo je i dalje da živi i deluje u srcu naroda. Dugo će još oni nositi u sebi uspomenu na taj sveti i nesebični život koji je i dalje svojom tihom i ubedljivom silom menjao i oblikovao - čak i one koji ga nisu hteli slušati dok je bio živ. Kao što sjaj zalazećeg sunca osvetljava vrhove bregova, iako je sunce već odavno izšlo sa vidika, tako dela čistih, svetih i dobrih ljudi šite svetlost u svetu čak i mnogo godina posle njihove smrti. Njihova dela, njihove reči i primer većito žive. "Pravednik će se spominjati uvek" (Psalam 112,6).

Iako su bili ispunjeni bolom zbog svog velikog gubitka, Izraeljci su znali da neće biti prepušteni sami sebi. Preko dana je još uvek nad svetinjom stajao stub od oblaka, a preko noći od ognja, što je predstijalo dokaz da će Bog i dalje biti njihov vođa i pomagač ukoliko budu hodili putem Njegovih zapovedi.

Isus Navin je odsada bio priznati vođa Izraelja. On je naročito bio poznat kao ratnik, i njegovi darovi i sposobnost bili su u tom trenutku istorije njegovog naroda izuzetno dragoceni. Odvažan, odlučan i istrajan, nepodmitljiv, zaboravljajući na sebe u brizi za one koji su mu bili povereni, i iznad svega nadahnut živom verom u Boga - to su bile karakterne crte čoveka koga je Bog izabrao da predvodi izraelske čete prilikom ulaska u obećanu zemlju. Za sve vreme boravka u pustinji, on je bio Mojsijev prvi savetnik; njegova tiha i iskrena vernost i istrajnost, postojanost kada su se mnogi kolebali, čvrstina da ostane na strani istine čak i u opasnosti, ukazivali su i pre nego što ga je Bog pozvao da zauzme taj visoki položaj, da je pogodan za Mojsijevog naslednika.

Isus Navin je sa najvećom zabrinutošću i bez samopouzdanja gledao na zadatak koji se nalazio pred njim, ali je njegova bojazan bila otklonjena Božjim obećanjem: "S tobom ću biti kao što sam bio s Mojsijem, neću odstupiti od tebe niti ću te ostaviti... jer ćeš ti predati tome narodu u nasledstvo zemlju za koju sam se zakleo očima njihovim da ću im je dati." Njima je trebalo da pripadne sva zemlja do livanskih visina, do obale velikoga mora i obale Eufrata na istoku.

Tom obećanju je odmah pridodata i zapovest. "Samo budi slobođan i hrabar da držiš i tvoriš sve po zakonu, koji ti je zapovedio Mojsije sluga moj." Božje uputstvo je glasilo: "Neka se ne rastavlja od usta tvojih knjiga ovoga zakona, nego razmišljaj o njemu dan i noć." "Ne odstupaj od njega ni na desno ni na levo da bi napredovao kuda god podeš."

Izraeljci su se još uvek nalazili na istočnoj obali Jordana koji je predstavljao prvu prepreku za osvajanje Hanana. Prva Božja poruka Isusu Navinu glasila je: "Ustani, predi preko toga Jordana ti i sav taj narod u zemlju koju ja dajem sinovima Izraeljevim." Što se tiče načina na koji je trebalo preći reku, nije mu bilo dato nikakvo uputstvo. Međutim, Isus Navin je dobro znao da kad Bog nešto naredi, On uvek nađe i načina da Njegov narod izvrši takvu zapovest. U toj veri, neustrašivi vođa je odmah otpočeo sa pripremama za pokret.

Na nekoliko kilometara s druge strane reke i baš prema mestu gde su se Izraeljci bili ulogorili, nalazio se veliki i dobro utvrđen grad Jerihon. Taj grad je u stvari bio ključ za celu zemlju, te je za Izraelce značio ozbiljnu prepreku. Isus Navin je stoga poslao dva mladića da uhode grad i izvide koliko ima stanovnika, koliko bogatstva i kakva su mu utvrđenja. Stanovnici grada, zastrašeni i nepoverljivi, bili su stalno na oprezu, te je ovim poslanicima pretila velika opasnost. Međutim, ipak su uspeli da ih primi jedna žena, neka Rava, koja ih je zaštitila po cenu sopstvenog života. Da bi joj se odužili za njenu dobrotu, obećali su joj da će je poštovati kad budu zauzimali grad.

Uhode se bezbedno vratili sa izveštajem: "Zaista dao nam je Gospod u ruke svu tu zemlju, i svi stanovnici one zemlje uplašili su se od nas." U Jerihonu im je bilo rečeno: "Jer čusmo kako Gospod pred vama osuši Crveno more kad izidoste iz Misira i šta ste učinili od dva cara amorejska koji behu preko Jordana, od Siona i Oga koje pobiste. I kad to čusmo, rastopi se srce naše i ni u koga već nema junaštva od straha vašega. Jer je Gospod, Bog vaš, gore na nebu i dole na zemlji."

Tada je Isus Navin izdao naredbu za pokret. Narod je trebalo da se snabde hranom za tri dana, a vojska pripremi za borbu. Svi su rado prihvatili plan vođe, uveravajući ga da će mu pokloniti svoje poverenje i pomoći. "Što si nam god zapovedio činićemo, i kuda nas god pošalješ ići ćemo. Slušaćemo te kako smo slušali Mojsija, samo neka Gospod Bog tvoj bude s tobom kao što je bio s Mojsijem."

Napustivši logor u bagrenjaku kod Sitima, vojska se spustila do obale Jordana. Svi su, međutim, znali da bez Božje pomoći neće moći preći na drugu stranu. U to doba godine, u proleće, voda u Jordanu je zbog istopljenog snega bila toliko nadošla da se izlivala iz rečnog korita, pa je bilo nemoguće reku pregaziti na onim mestima gde se to obično činilo. Bog je želeo da prelaz Izrailjaca preko Jordana ostane zabeležen kao čudo. Po Božjem uputstvu, Isus Navin je naložio narodu da se osvešta. Morali su odbaciti sve grehe i očistiti se od svake spoljne nečistoće. "Jer će sutra učiniti Gospod čudesa među vama." Kovčeg zaveta je trebalo da ide pred njima. Kad su videli da znak Božjeg prisustva kreće iz sredine logora i da ga sveštenici nose prema reci, onda "podoše i oni s mesta svojega i odoše za njim". Okolnosti pod kojima će pregaziti reku bile su tačno predskazane. "Po ovome ćete poznati da je Bog živi posred vas i da će doista odagnati ispred vas Hananejce..." rekao je Isus Navin. "Evo kovčeg zaveta Gospoda svoj zemlji poći će pred vama preko Jordana."

U određeno vreme došlo je do pokreta; pred povorkom je išao kovčeg zaveta nošen od strane sveštenika. Narodu je bilo zapovedeno da se drži na izvesnom odstojanju od kovčega zaveta, tako da se između njih i kovčega nalazio prazan prostor od oko jednog kilometra. Svi su sa najvećom pažnjom posmatrali kako sveštenici prilaze obali Jordana. Videli su kako oni sa svetim tereotom odvažno zakorače u snažan i penušav tok reke i "okvasiše noge svoje na kraju vode". U tom trenutku se najednom sva vodena masa uzvodno od toga mesta zaustavila, a ona druga otekla ostavljajući suho korito reke.

Po Božjoj naredbi, sveštenici su došli do sredine reke i tu se zadržali sve dok sva vojska nije prešla na suprotnu obalu. Tako je u dušu svih prisutnih utisnuta činjenica da je Jordan zaustavila ona ista sila koja je njihovim očevima pre četrdeset godina otvorila put kroz Crveno more. Pošto je sav narod prešao, i kovčeg zaveta je prenet na zapadnu obalu. Čim su sveštenici stigli na sigurno mesto "i stadoše na suho nogom svojom", zaustavljena voda ponovno je puštena u prirodni tok reke.

Buduća pokolenja nisu smela ostati bez vidljivog svedočanstva o ovom velikom čudu. Dok su sveštenici sa kovčegom još stajali u reci, dvanaestorica unapred izabраниh ljudi, od svakoga plemena po jedan, uzeli su po jedan kamen sa rečnog dna i poneli ga na zapadnu obalu reke. Od tog kamenja je trebalo podići spomenik na onom mestu s druge strane reke gde će se prvi put ulogoriti. Narodu je bilo naređeno da se svojoj deci i unučićima prepričava povest o čudesnom oslobođenju koje je sam Bog učinio za njih, kao što reče Isus Navin: "Da bi poznali svi narodi na zemlji da je ruka Gospodnja kreпка, da bi ste se svagda bojali Gospoda Boga svojega."

Uticao tog čuda, i na Jevreje i na njihove neprijatelje, bio je od velikog značaja. To je za Izrailce bila garancija da je Bog neprestano s njima i da ih štiti - dokaz da će On za njih, preko Isusa Navina, činiti isto što je činio i preko Mojsija. Takav dokaz bio je neophodan da ohrabri i ojača njihova srca u trenutku kad pristupe osvajanju Hanana - velikom poduhvatu pred kojim se pre četrdeset godina pokolebala vera njihovih otaca. Pred sam prelaz preko reke, Gospod je rekao Isusu Navinu: "Danas te počinjem uzvišavati pred svim Izrailjem, da poznaju da ću s tobom biti, kao što sam bio s Mojsijem." A rezultat je bio ispunjenje datog obećanja. "Taj dan uzvisi Gospod Isusa pred svim Izrailjem; i bojahu ga se kao što su se bojali Mojsija, svega veka njegova."

Ovo ispoljavanje božanske voći u korist Izrailjaca bilo je određeno i zato da poveća strah s kojim su okolni narodi gledali na njih, i da na taj način pripremi put za njihovu lakšu i potpuniju pobedu. Kad su carevi amorejski i hananski čuli da je Bog pred sinovima Izrailjevim zaustavio vodene mase Jordana, u njima se srce "rastopi" od straha. Nije dugo prošlo otkako su Jevreji pobili pet careva madijanskih, moćnoga Siona, cara amorejskoga, i Oga, cara vasanskoga, a sada je prelaz preko nabujalog i penušavog Jordana ispunio sve okolne narode zaprepasčenjem. Hananejcima, svemu Izrailju i samom Isusu Navinu pružen je nesumnjiv dokaz da je Bog živi, car neba i zemlje, zaista među svojim narodom, i da ih neće ostaviti niti odstupiti od njih.

Nedaleko od Jordana podigli su Jevreji svoj prvi logor u Hananu. Ovde "obreza Isus sav narod". "I sinovi Izrailjevi stojeći u okolu u Galgalu slaviše pashu". Privremeno ukidanje obrezanja od vremena pobune u Kadisu bilo je za Izrailce stalno svedočanstvo da je raskinut njihov zavet sa Bogom. I prekid praznovanja Pashe, uspomene na njihovo oslobođenje iz Misira, takođe je predstavljao očevdan dokaz sa kolikim negodovanjem je Gospod gledao na njihovu želju da se vrate natrag u zemlju svoga robovanja. Ali sada su prošle godine odbačenosti. Bog je još jednom priznao Izrailce kao svoj narod i znak zaveta bio je opet uspostavljen. Čin obrezanja izvršen je nad svima koji su rođeni u pustinji. I Gospod je rekao Isusu Navinu: "Danas skidoh s vas sramotu misirsku", i kao uspomenu na to, mesto njihovog logora nazvano je Galgal - "skinuti" (skidanje sramote).

Neznabožački narodi su sramotili Gospoda i Njegov narod zbog toga što Jevreji nisu uspjeli da, kako su ovi očekivali, zaposednu

Hanan odmah po svom izlasku iz Misira. Njihovi neprijatelji su likovali što su Izrailjci tako dugo lutali po pustinji, i podrugljivo su govorili kako Bog jevrejski nije u stanju da ih uvede u obećanu zemlju. Ali sada je Gospod vidljivo otkrio svoju moć odobravanja otvorišći Jordan pred svojim narodom, i njihovi neprijatelji nisu više mogli da ih sramote.

"Četrnaestoga dana toga meseca, uveče", praznovana je Pasha na polju jerihonskom. "I sutradan, posle pashe, jedomo od žita one zemlje hlebove beskasne i zrna pržena isti dan. I presta mana sutradan pošto jedomo žita one zemlje, i već više ne imamo mane sinovi Izrailjevi, nego jedomo od roda zemlje Hananske one godine." Duge godine njihovog lutanja po pustinji bile su privedene kraju. Izrailj je najzad stupio svojom nogom na tlo obećane zemlje.

PAD JERIHONA

(Isus Navin 5,13-15; 6; 7)

Izrailjci su stupili u Hanan, ali ga još nisu bili zauzeli; i prema svim ljudskim procenama, borba za osvajanje zemlje morala je biti duga i teška. Ona je bila naseljena narodima snažne rase, spremnim da se suprotstave nadiranjima na njihovu teritoriju. Razna plemena iz straha pred zajedničkom opasnošću, sjedinila su se. Njihovi konji i gvozdena bojna kola, njihovo poznavanje zemlje i ratna veština, davali su im veliko preimućstvo. Pored toga, zemlja je bila zaštićena tvrđavama - "velikim gradovima ograđenim do neba" (5. Mojsijeva 9,1). Izrailjci su se mogli nadati da će kao pobednici izaći iz predstojećih borbe jedino pomoću one sile koja nije bila njihova.

Jedno od najvećih utvrđenja u zemlji, veliki i bogati grad Jerihon - ležao je upravo pred njima, na neznatnoj udaljenosti od njihovog logora u Galgalu. Na rubu jedne plodne ravnice koja je obilovala bogatstvom raznih tropskih plodova, ovaj gordi grad je sa svojim palatama i hramovima punim raskoši i poroka, iza svojih masivnih utvrđenja prkosio Bogu Izrailjevom. Jerihon je bio jedan od centara idolopokloničke službe, posebno posvećen Astaroti, boginji meseca. Tu je bilo skoncentrisano sve što je bilo najodvratnije i najizopačenije u veri Hananejaca. Izrailjski narod, sećajući se živo strašnih posledica svog nedavnog greha s Velfegora, posmatrao je ovaj neznabožački grad s odvratnošću i zgražanjem.

Isus Navin je uvideo da zauzimanje Jerihona mora predstavljati prvi korak u osvajanju Hanana. Ali je pre svega želeo da ima garanciju božanskog vođstva, i to mu je bilo pruženo. Kad se povukao iz okola da bi u tajnoj molitvi zatražio da Bog Izrailjev ide pred svojim narodom, video je jednog naoružanog ratnika, veličanstvenog uzrasta i zapovedničkog držanja, "s golim mačem u ruci". Na svoje pitanje: "Jesi li naš ili naših neprijatelja?" Isus Navin je dobio odgovor: "Nisam, nego sam vojvoda vojske Gospodnje, sada dodoh." Zapovest slična onoj koju je Mojsije dobio na gori Horivu: "Izuj obuću s nogu, jer je mesto na kome stojiš sveta zemlja", otkrila je pravi karakter ovog tajanstvenog stranca. Veliki i Uzvišeni Vojvoda koji je stajao pred vođom Izrailja bio je sam Hristos. Obuzet strahopoštovanjem, Isus Navin je pao na svoje lice i poklonio se. Zatim je dobio obećanje: "Evo dajem ti u ruke Jerihon i cara njegova i junake njegove", i primio uputstvo za zauzimanje grada.

Pokoravajući se božanskoj zapovesti, Isus Navin je svrstao vojsku Izrailjevu. Nije smeo biti preduzet nikakav napad. Imali su jednostavno samo da kruže oko grada, noseći pred sobom kovčeg zaveta, i trubeći u trube. Na čelu su išli ratnici, četa izabраниh ljudi, ne zato da bi pobedili svojom ratnom veštinom i junaštvom, već poslušnošću prema uputstvima primljenim od Boga. Iza njih je stupalo sedam sveštenika s trubama. Zatim je, okružen sjajnim oreolom božanske slave, na rukama sveštenika odvedenih u haljine koje su označavale njihovu svetu službu, nošen kovčeg Božjeg zaveta. Na kraju je išla vojska Izrailjeva, svako pleme pod svojom zastavom. Ovako je izgledala povorka koja je obilazila oko osuđenog grada. Osim topota moćnih četa i svečanog zvuka truba, koje su sa okolnih brežuljaka odjekivale ulicama jerihonskim, nije se čuo nikakav drugi glas. Kad je obilaženje oko grada bilo završeno, vojska se u tišini vratila u svoje šatore, a kovčeg zaveta bio je odnesen na svoje mesto u šator od sastanka.

S čuđenjem i sve većim nemirom posmatrali su stražari grada svaki pokret i izveštavali svoje starešine. Oni nisu razumeli značenje ovolikog razmetanja i parade; ali kad su videli kako moćne čete svakog dana sa svetim kovčegom zaveta i sveštenicima obilaze oko grada, ovaj tajanstveni prizor ispuni srca naroda i sveštenika strahom. Ponovo su ispitili svoja jaka utvrđenja i uverili se da ona mogu prkositi najjačem napadu. Mnogi su ismevali pomisao da im se ovim jednostavnim obilaženjem može nešto naškoditi. Drugi su gubili hrabrost čim bi ugledali povorku koja je svakog dana obilazila oko njihovog grada. Oni su se opomenuli kako se nekad Crveno more razdvojilo pred ovim narodom i kako im je nedavno načinjen put kroz Jordan. Nisu znali kako će još čudo Bog učiniti za njih.

Šest dana su izrailjske čete tako obilazile oko grada. Osvanuo je i sedmi dan i Isus Navin je svrstao vojsku Gospodnju. Sada su dobili naređenje da obidu sedam puta oko Jerihona i da zatim uz snažno treštanje truba poviču iz sveg glasa, jer im je Bog dao grad.

Ogromna vojska svečano je obišla oko zidova osuđenih na propast. Sve je bilo tiho, samo se čuo odmereni bat mnogih koraka i već uobičajeni zvuk truba koji je prolamao tišinu ranoga jutra. Masivni zidovi od čvrstoga kamena kao da su prkosili saletanju ovih ljudi. Stražari na zidovima gledali su sa sve većim strahom dole, kad je za prvim obilaženjem usledilo drugo, zatim treće, četvrto, peto i šesto. Šta bi mogla biti svrha ovog tajanstvenog kretanja? Kakav im strašan događaj predstoji? Nisu smeli duže da čekaju. Kad je sedmi krug završen, moćna povorka stala je mirno. Trube, koje su za izvesno vreme umuknule, zatreštaše ponovo takvom snagom da se čak i zemlja zatresla. Čvrsti kameni zidovi sa svojim silnim kulama i tornjevima, uzdrmaše se i zaljuljaše se u svojim temeljima, te s praskom i užasnom lomljavom padoše na zemlju. Stanovnici Jerihona bili su potpuno paralisani od straha, a izrailjske čete nesmetano udoše i zauzeše grad.

Sve stanovnike grada i sve živo što se nalazilo u njemu "ljudi i žene, staro i mlado, volove, ovce i magarce", morali su pobiti mačem. Bila je pošteđena samo verna Rava i njena porodica, jer su joj to obećale uhode. Sam grad bio je spaljen. Njegove palate, hramovi, veličanstvene zgrade sa svim njihovim raskošnim ukrasima, bogatim draperijama i skupocenim haljinama, bili su predati plamenu. Što se nije moglo uništiti ognjem, "sve srebro i zlato i posude od mjedi", moralo je biti posvećeno službi šatoru od sastanka; pa čak i tlo na kome je bio sazidan grad, bilo je proketo. Jerihon nije više nikada bio sazidan kao tvrđava. Svakom ko bi se usudio da ponovo podiže zidove koje je srušila božanska moć, bila je izrečena kazna. U prisustvu svega naroda bila je data svečana izjava: "Proklet da je pred Gospodom čovek koji bi ustao da gradi ovaj grad Jerihon! Na prvcu svom osnovao ga, i na mezimcu svom postavio mu vrata."

Potpuno uništenje jerihonskih stanovnika bilo je samo izvršenje zapovesti unapred date preko Mojsija, odnosno hananskih stanovnika: "I kad ih razbiješ, potri ih." (5. Mojsijeva 7,2). "A u gradovima ovih naroda koje ti Gospod Bog tvoj daje u nasljedstvo, ne ostavi u životu nijedne duše žive" (5. Mojsijeva 20,16). Mnogima izgleda da su ove zapovesti suprotne duhu ljubavi i milosrđa, onome na što se ukazuje u drugim delovima Biblije. Ali u stvari, to je bilo ono što je zahtevala beskrajna mudrost i pravda. Naseljavajući Izrailjce u Hananu, Bog je nameravao da oni kao nacija razviju sistem vladavine koja bi predstavljala manifestaciju Njegovog carstva na zemlji. Oni su imali ne samo da sami budu naslednici prave vere, već i da njena načela rašire po celoj zemlji. Hananejci su se odali najodvratnijem i najnižem neznaboštvu, te je bilo neophodno da se zemlja očisti od onoga što bi zaista sprečavalo ispunjenje Božjih milostivih namera.

Stanovnicima Hanana bilo je dato dovoljno prilika za pokajanje. Na četrdeset godina pre toga, otvaranja Crvenog mora i kažnjavanje Misiraca predstavljalo je nepobitan dokaz o nadmoći Boga Izrailjevog. A sada je pobeda nad carevima madijanskim, Galadom i Vasanom i dalje pokazivala da je živi Bog iznad svih bogova. Svetost Njegovog karaktera i Njegova odvratnost prema nečistoti, pokazale su se u kaznama koje su snašle Izrailjce zbog njihovog učestvovanja u gnusnim obredima službe Velfegoru. Svi ti događaji bili su poznati stanovnicima Jerihona. A bilo je mnogo i takvih koji su isto kao i Rava bili osvedočeni da je Bog Izrailjev "jedan Bog i na nebu i na zemlji", ali nisu hteli da to priznaju i da Mu se pokoravaju. Slično prepotopnim ljudima, Hananejci su živeli samo zato da bi ružili nebo i skrnavili zemlju. I ljubav i pravda zahtevala su da ovi odmetnici od Boga i neprijatelji ljudskog roda budu što pre uništeni.

Kako su lako nebeske vojske srušile zidove Jerihona, tog ponosnog grada, čija su utvrđenja četrdeset godina pre toga tako strašno zaplašila srca nevernih uhoda. Svemoguća Bog Izrailjev rekao je: "Evo dajem ti u ruke Jerihon." Protiv te reči svaka ljudska sila bila je nemoćna.

"Verom padoše zidovi jerihonski" (Jevrejima 11,30). Vojvoda vojske Gospodnje govorio je samo sa Isusom Navinom; On se nije otkrio svemu zboru Izrailjaca kojima je bilo prepušteno da veruju rečima Isusa Navina ili da u njih sumnjaju, da se pokoravaju naredbama koje je Bog preko njega davao ili da odbace njegov autoritet. Oni nisu mogli videti vojsku anđela koja ih je pratila pod vodstvom Sina Božjeg. Mogli su da pomisle: "Kako je to besmislen i smešan poduhvat: obilaziti oko gradskih zidova trubeći u trube ovnujskih rogova. To ne može imati nikakvog uticaja na ovu moćnu tvrđavu." Međutim, baš to jednostavno produžavanje ove ceremonije sve do rušenja zidina, pružilo je mnogim Izrailjcima priliku da učvrste i pokažu svoju veru. Trebalo im je utisnuti u duh činjenicu da njihova snaga ne zavisi od ljudske mudrosti i moći, već da je njihovo spasenje jedino u Bogu. Trebalo ih je naviknuti da se potpuno oslone na snagu svoga nebeskog Vođe.

Bog će mnogo učiniti za sve one koji u Njega veruju. Razlog što oni koji tvrde da su Njegov narod imaju tako malo snage, u tome je što se oni suviše oslanjaju na sopstvenu mudrost, i ne pružaju Gospodu mogućnost da pokaže svoju moć u njihovu korist. On će svojim vernima pomoći u svakoj nevolji ako se u potpunosti oslone na Njega i ako Ga budu verno slušali.

Uskoro posle pada Jerihona, Isus Navin je odlučio da zauzme Gaj, jedan mali grad među uvalama, nekoliko kilometara zapadno od Jordanske ravnice. Zato je poslao uhode koje su donele vest da u tom mestu nema mnogo stanovnika i da nije potrebno slati veliku vojsku za njegovo osvajanje.

Velika pobeda koju je sam Bog izvojevao za Izrailjce, učinila ih je suviše samopouzdanima. Osećali su se potpuno sigurnim zato što im je Bog obećao da će im dati Hanansku zemlju, a izgubili su iz vida činjenicu da im samo Božja pomoć može obezbediti uspeh. Čak ni Isus Navin, pri svom planiranju zauzimanja Gaja, nije zatražio savet od Boga.

Tako su Izrailjci počeli da precenjuju sopstvene snage, i da potcenjuju sopstvene neprijatelje. Očekujući laku pobedu, smatrali da će za zauzimanje toga mesta biti dovoljno tri hiljade ljudi. I ne pitajući da li je Bog s njima, pohitali su u napad. Napredovali su do vrata samoga grada, ali su tu naišli na odlučan otpor. Tada, spopadnuti paničnim strahom od velikog broja i savršene opreme njihovog neprijatelja, okretoše leđa i bezglavo pobeogoše niz strme padine brega. Hananejci potekoše za njima "i goniše ih od vrata... i pobiše ih na strmeni". Iako gubitak od trideset i šestorice ljudi nije bio tako veliki, ipak je poraz obeshrabrujuće delovao na celu zajednicu. "I rastopi se srce u narodu i posta kao voda." To je bio njihov prvi stvarni sukob sa Hananejcima, a šta će tek biti u većim bojevima koji su ih očekivali, kad su ih branioi jedne ovako male varoši nagali u bekstvo. Isus Navin je u ovom bolnom neuspehu video znak Božjeg negodovanja, te s bolom u duši "razdrije haljine svoje i pada licem na zemlju pred kovčegom Gospodnjim, i leža do večera, on i starešine Izrailjeve, i posuše se prahom po glavi".

"I reče Isus: Jaoh! Gospode Bože, zašto preveđe ovaj narod preko Jordana da nas predaš u ruke Amorejcima da nas pobiju? O da šćasmo ostati preko Jordana! Jaoh! Gospode, šta da kažem kad je Izrailj obratio pleća pred neprijateljima svojim? Čuće Hananejci i svi stanovnici te zemlje i sleći će se oko nas i istrebiće ime naše sa zemlje; i šta ćeš učiniti od velikog imena svojega?"

"A Gospod reče Isusu: Ustani, što si pao na lice svoje? Zgriješio je Izrailj i prestupio zavet moj koji sam im zapovijedio." To je bilo vreme za odlučnu i brzu akciju, a ne za očajavanje i jadikovanje. U logor se uvukao potajni greh, i krivac se morao pronaći i ukloniti, da bi prisustvo Gospodnje i Njegov blagoslov ponovo mogli biti sa Njegovim narodom. "Neću biti više s vama ako ne istrebite između sebe prokletinju."

Božju zapovest prestupio je jedan od onih koji su bili određeni da izvršuju Njegove kazne. A za krivicu prestupnika, smatran je odgovornim ceo narod, "jer uzeše od prokletih stvari i zatajiše, i ukradoše i metnuše među svoje stvari". Isusu je bilo dato uputstvo kako da pronađe i kazni prestup. Za otkrivanje krivca poslužili su se bacanjem kocke. Prestupnik nije bio odmah izobličen, već je cela stvar izvesno vreme ostavljena u neizvesnosti kako bi svi osetili svoju odgovornost za grehe koji su postajali među njima, i na taj način bili navedeni da ispituju svoja srca i da se ponize pred Bogom.

Rano ujutru sakupi Isus narod "po plemenima"; tako je počela svečana i upečatljiva ceremonija. Istraga je napredovala polako ali sigurno. Krug onih na koje je strašni test primenjivan sve više se sužavao. Prvo su ispitivana plemena, zatim porodice, pa domovi, i najzad se pronašao čovek; Ahan sin Harmije iz plemena Judina, bio je prokazan Božjim prstom kao onaj koji je smeo Izrailja.

Isus Navin je svečano zakleo Ahana da prizna istinu kako bi odgovornost bila neosporna i da ne bi bilo prebacivanja da je nepravedno kažnjen. Nesrećni čovek je potpuno priznao svoju krivicu: "Istina je, ja zgrehih Gospodu Bogu Izrailjevu... Videh u plenu jedan lep plašt vavilonski, i dvesta sikala srebra i jednu šipku zlata od pedeset sikala, pa se polakomih i uzeih; i eno je zakopano u zemlju usred mojeg šatora." Odmah su poslani ljudi u njegov šator koji su na označenom mestu počeli da kopaju, "i gle, beše zakopano u šatoru njegovu i ozdo srebro. I uzeše iz šatora i donesoše Isusu i svim sinovima Izrailjevim i metnuše pred Gospoda".

Presuda je bila izrečena i odmah izvršena. "Što si nas smeo?" rekao je Isus Navin, "Gospod da te smete danas." Pošto je sav narod smatran odgovornim za Ahanov greh, i pošto su svi trpeli njegove posledice, morali su preko svojih prestavnika uzeti učešća u kažnjavanju krivca "i zaslu ga kamenjem sav Izrailj".

Zatim su iznad njega nabacali veliku gomilu kamenja da ostane svedočanstvo o učinjenom grehu i kazni zbog njega. "Otuda se poziva ono mjesto dolina Ahor", što znači "smutnja", jer u knjizi Dnevnika stoji: "Ahan koji smuti Izrailja ogrešiv se o stvari proklete" (1. Dnevnika 2,7). Ahanov greh je počinjen uprkos najneposrednijih i najsvečanijih opomena i najmoćnijih otkrivenja Božje sile. Izrailjcima je bilo rečeno: "Čuvajte se prokletih stvari da i sami ne budete prokleti." Ta zapovest je izdata ubrzo po čudotvornom prelasku preko Jordana, obnavljanju Božjeg zaveta i obrezanju naroda, posle obnovljenog praznovanja Pashe i pojave anđela zaveta - Vojvode vojske Gospodnje. Ona je usledila po uništenju Jerihona, pružajući dokaz o uništenju svih koji prestupaju Božji zakon. Činjenica da su Izrailjci za svoju pobedu nad Jerihonom imali da zahvale isključivo Božjoj sili, dala je naročitu težinu ovoj zapovesti

po kojoj im je bilo zabranjeno da ma šta prisvoje od tamnošnjeg plena. Bog je tu tvrđavu osvojio silom svoje reči. Pobjeda je bila Njegova i stoga je taj grad zajedno sa svim što mu je pripadalo trebalo posvetiti Njemu.

Među milionima Izrailjaca našao se samo jedan čovek koji se u tom svečanom času trijumfa i suda drznuo da prestupi Božju zapovest. Ugledavši skupocene vavilonske tkanine, Ahan nije mogao da savlada svoju pohlepu. Čak i u trenutku kad je gledao smrti u oči, nije mogao da ne kaže: "Lep plašt vavilonski". Jedan greh vuče drugi za sobom, i on je prisvojio zlato i srebro posvećeno Gospodnjoj riznici - zakidajući na taj način Bogu prve plodove zemlje hananske.

Smrtni greh koji je Ahana odveo u propast imao je svoj koren u pohlepnosti - jednom od uobičajenih greha koji se najčešće uzima olako. Dok se drugi gresi istražuju i kažnjavaju, pohlepnosti se retko zamera, iako je ona u stvari prestup desete zapovesti. Koliko je taj greh ogroman i koliko su njegove posledice strašne vidi se iz Ahanovog slučaja.

Lakomstvo je zlo koje se postepeno razvija. Ahanova gramzivost i nezasićena želja za sticanjem pretvorila se u naviku i čvrsto ukorenila tako da ju je skoro nemoguće bilo iskoreniti. Iako je uživao u tome zlu, ipak se zaprepastio pri pomisli da će time naneti nesreću celom Izrailju; ali je greh umrtvio njegovu savest i kad je naišlo iskušenje on je pao kao lak plen.

Zar se i danas ne greši uprkos isto tako svečanih i jasnih opomena. I nama je isto tako jasno i određeno zabranjeno da se odajemo lakomstvu kao što je i Ahanu bilo zabranjeno da prisvoji bilo šta od plena zatečenog u Jerihonu. Bog u svojoj Reči lakomstvo poistovećuje sa idolopoklonstvom. I nama je upućena opomena: "Ne možete Bogu služiti i mamoni" (Matej 6,24). "Gledajte i čuvajte se od lakomstva" (Luka 12,15). "Lakomstvo da se i ne spominje među vama" (Efescima 5,3). Pred nama je strahovita sudbina Ahana, Jude, Ananije i Safire; a pre svih ovih - sudbina Lucifera, "zvezde Danice", toga koji je u svojoj pohlepi za vlašću težio za višim položajem i zbog toga zauvek proigrao sjaj i blaženstvo neba. Ipak, uprkos svim tim opomenama, svuda i na sve strane preovlađuje lakomstvo.

Priljavi trag te zle sklonosti svuda se pokazuje. U porodicama zbog toga dolazi do nesloge i razmimoilaženja, ona kod siromašnijih izaziva zavist i mržnju prema bogatijima, ona dovodi do svirepog tlačenja siromašnih od strane imućnijih. A to zlo postoji ne samo u svetu, već i u zajednici. Kao i svugde, čak se i ovdje nailazi na sebičnost, pohlepnost, podvaljivanje, zapostavljanje milosrđa i bratske ljubavi, i zakidanje Boga "u desetku i prinosu" (Malahija 3,8). Među "redovnim" članovima zajednice koji se čak smatraju "uglednim i dobro stojećim", avaj! nalaze se mnogi Ahani. Ima ljudi koji redovno dolaze u skupštinu i sedaju za Gospodnju trpezu (primaju svetu večeru), a u sastavu svoje imovine kriju nezakonito stečeni dobitak, stvari koje je Bog prokleo. Za ljubav kakvog "vavilonskog plašta" i danas mnogi žrtvuju odobravanje savesti i svoju nadu na nebo. Svoje poštenje i sposobnost da u životu budu korisni, mnogi daju u zamenu za kesu srebrnika. Vapaji oskudnih i siromašnih zapostavljaju se i ne čuju; širenje jevanđelja se sprečava postupcima koji religiju prikazuju u lažnoj svetlosti i raspljuju se prezir i nipodaštavanje vere od strane nevernika; a takozvani hrišćani ipak pohlepno produžuju da nagonilavaju bogatstvo. "Eda li će čovek zakidati Boga? A vi mene zakidate", kaže Gospod (Malahija 3,8).

Ahanov greh je doneo nesreću celoj naciji. Zbog jednog prestupnika, Božje negodovanje pogada Njegovu zajednicu sve dok se prestup ne pronađe i ne ukloni. Uticaja nesavesnih članova, Zajednica treba da se plaši više nego svojih otvorenih neprijatelja, nevernika i bogohulnika. Oni uskraćuju Izrailju Božji blagoslov i slabe Božji narod.

Kad na Zajednicu naiđu teškoće, kad postoji hladnoća i duhovno opadanje što neprijateljima Božjim pruža priliku da likuju, tada članovi, umesto da skrštenih ruku oplakuju to žalosno stanje, treba da se zapitaju da među njima nije neki Ahan. Neka svaki od njih ponizno ispita svoje stace pronalazeći skrivene grehe koji odstranjuju od njih Božje prisustvo.

Ahan je bio svestan svoje krivice, ali je njegovo priznanje bilo prekasno učinjeno da bi mu moglo koristiti. Video je kako je izrailjska vojska bila poražena i kako se obeshrabrena povlačila od Gaja, a ipak nije istupio da bi priznao svoj greh. Video je kako su Isus Navin i starešine Izrailjeve pali na zemlju u bolu koji se rečima ne može opisati. Da je tada priznao svoj greh, pružio bi izvestan dokaz o pravom pokajanju, ali je on još uvek čutao. On je razumeo da je reč o nekom velikom grehu, pa je čak i tačno čuo kakav je karakter toga greha. Međutim, njegove usne su još uvek bile zapečaćene. A tada je nastalo ispitivanje. Kako mu je duša zadržala od straha kad je bilo pogođeno prvo njegovo pleme, pa njegova porodica i najzad njegov dom. Ali on još uvek nije priznao svoj greh sve dok prst Božji nije bio upravljen pravo na njega. Tek tada, kad više nije mogao da sakrije svoj greh, priznao je istinu. Često se čine slična priznanja. Velika je razlika između priznavanja činjenica koje su već dokazane i priznavanja greha koji su poznati samo prestupniku i Bogu. Ahan

ne bi priznao svoj greh da se nije nadao da će time otkloniti posledice svoga prestupa. Ali je njegovo priznanje poslužilo samo da bi se videlo koliko je pravedna kazna koja ga je snašla. Tu nije bilo pravog kajanja, skrušenosti, promene shvatanja, niti gnušanja prema zlu.

Takva priznanja će davati nepokajani na dan Božjeg suda, kad slučaj svakog pojedinca bude odlučan za život ili za smrt. Svakoga će posledice njegovog ponašanja nagnati da prizna svoj greh. Duša će biti prinudena da oseti užasnu svest o krivici i strašno očekivanje suda. Ali takva priznanja ne mogu da spasu grešnika.

Slično Ahanu, mnogi se osećaju sigurni sve dotle dok njihovi bližnji ništa ne znaju o njihovim prestupima, i laskaju sebi da Bog neće biti tako strog da izobličih njihovom bezakonje. Svi takvi će se zateći u svojim gresima i u onaj dan kad će biti prekasno za kajanje, kad se više neće moći očistiti "nikakvom žrtvom ni prinosom". Kad se nebeske knjige otvore, onda Sudija neće rečima iznositi ljudima njihove grehe, već će ih samo pogledati prodornim i ispitujućim pogledom, te će se svako delo i svaki postupak u životu prestupnika živo pojaviti u njegovom sećanju. Tada neće biti potrebno da se, kao u vreme Isusa Navina, krivac traži od plemena do porodice, već će njegove vlastite usne priznati svoju sramotu. Tada će gresi koji su tako brižljivo skriveni, da za njih ne bi saznali drugi, biti objavljeni pred celim svetom.

BLAGOSLOV I PROKLETSTVO

(Isus Navin 8)

Posle izvršenja presude nad Ahanom, Isud Navin je dobio naređenje da svrsta sve ljude sposobne za boj i da ponovo krene na Gaj. Božja sila bila je sada sa Njegovim narodom, te uskoro osvojiše grad.

Zatim su bile prekinute sve vojne operacije, kako bi sav Izrailj mogao učestvovati u svečanosti jedne verske službe. Narod je čeznjivo očekivao da se ustali i udomi u Hananu, a još nisu imali svoje zemlje ni domaćeg ognjišta za svoje porodice; i da bi došli do toga, morali su odagnati Hananejce. Međutim, ovaj važan zadatak je morao biti odložen, jer je jedna viša dužnost zahtevala svu njihovu pažnju.

Pre nego što su stupili u posed svog nasleđstva, morali su obnoviti svoj zavet vernosti prema Bogu. U poslednjim uputstvima datim preko Mojsija, dva puta je bilo naglašeno da se po ulasku u zemlju obećanu sva plemena sazovu na uzvišice Eval i Garizim kod Sihema, radi svečanog priznavanja Božjeg zakona. Pokoravajući se tom nalogu, izadoše iz logora svi, ne samo ljudi nego i žene, deca i stranci koji su bili među njima, te prodoše kroz zemlju svojih neprijatelja do doline Sihemske, koja je bila blizu središta zemlje. Iako ih je još uvek okruživao neprijatelj koji još nije bio pobeđen, ipak su se osećali sigurni pod Božjom zaštitom sve dotle dok su Mu bili verni. I tada, kao u danima Jakovljevim, "strah Božji dode na gradove koji behu oko njih" (1. Mojsijeva 35,5); i niko ih ne uznemiravaše.

Mesto koje je bilo izabrano za ovo svečano bogoslužje već je bilo posvećeno zbog svoje povezanosti sa istorijom njihovih očeva. Tu je Avram podigao Bogu svoj prvi oltar u zemlji Hananskoj. Tu su Avram i Jakov prvi put razapeli svoje šatore. Tu je nešto kasnije kupljena njiva na kojoj su plemena sahranila Josifovo telo. Tu je bio izvor koji je Jakov iskopao i hrast pod kojim je zakopao mnogobožacke idole svoje porodice.

To je kao jedno od najboljih mesta u celoj Palestini, bilo priklatno da bude pozornica na kojoj će se odigrati ovaj najupečatljiviji prizor. Između neplodnih visova prostirala se divna dolina sa zelenim poljima, prošarana tu i tamo malinjicama, navodnjavana potocima i živim izvorima, i ukrašena raznovrsnim poljskim cvećem. Brda Eval i Garizim, stojeći nedaleko jedno naspram drugog, sa jedne i sa druge strane ove doline, predstavljali su sa svojim ispučenim delovima neku vrstu prirodne govornice, tako da se svaka reč izgovorena na jednoj strani mogla jasno čuti na drugoj, dok su blago spuštene padine pružale dovoljno prostora za ovaj ogromni skup.

Prema uputstvima koja je Mojsije ostavio, na Evalu je bio podignut jedan veliki spomenik od kamena. Na tom kamenju, prethodno premazanom naročitim malterom, bio je ispisan zakon - i to ne samo onih deset zapovesti objavljenih na Sinaju i urezanih na kamenim pločama, već i svi ostali zakoni koji su bili dati Mojsiju i zapisani u knjigu. Pored tog spomenika bio je podignut i žrtvenik od netesanog kamena na kojem su prinošene žrtve Gospodu. Činjenica da je žrtvenik na Evalu morao biti podignut na gori na kojoj je trebalo da bude izrečeno prokletstvo, značila je da je Izrailj prestupom zakona navukao na sebe opravdani Božji gnjev i da bi oni već bili pogođeni sudom i kaznom da nije bilo Hrisotvog izmirenja, predstavljenog upravo tim žrtvenikom.

Na brdu Garizimu bilo je sakupljeno šest plemena - sva ona plemena koja su poticala od Lije i Rahilje, dok su ostala plemena, koja su poticala od njihovih pomoćnica, bila postavljena na Evalu. Sveštenici sa kovčegom zaveta bili su u dolini između tih brda. Na

znak trube nasta tišina i tada Isus Navin u prisustvu tog velikog skupa, stojeći pored svetog kovčega, pročitao blagoslove namenjene onima koji se budu pokoravali zakonu Božjem. Sva plemena sa Garizima odgovorila su rekavši: Amin. Zatim je pročitao i pretnju prokletstvom na što su plemena za Evala odgovorila na isti način. Hiljade i hiljade glasova sjediniše se u jedinstven akord dajući svečani odgovor. A tada je usledilo čitanje Božjeg zakona sa svim pravilima i propisima koji su im bili dati preko Mojsija.

Izrailj je na Sinaju čuo zakon neposredno iz Božjih usta, a Njegove svečane propise, koje je sopstvenom rukom ispisao na kamenim pločama, čuvali su u kovčegu zaveta. Sada je sve to bilo ponovno ispisano tako da su ga svi mogli čitati. Svi su imali prednost da lično vide uslove zaveta pod kojima su imali pravo da naslede zemlju Hanansku. Svi su se morali upoznati sa uslovima zaveta, i dati svoj pristanak na blagoslov - ako uzaludašaju, ili prokletstvo - ako ne uzaludašaju. Zakon nije bio samo ispis na kamenju spomenika, već ga je Isus Navin glasno pročitao pred celim narodom. Prošlo je samo nekoliko sedmica otkako je Mojsije usmenim predanjem izložio sadržinu cele svoje pete knjige; ipak je Isus Navin ponovio zakon joj jednom.

Čitanje zakona pažljivo su slušali ne samo ljudi Izrailjci, već i njihove žene i deca. A to je i bilo važno, jer je trebalo da se oni upoznaju sa svojim dužnostima. U vezi sa svojim zakonima i uredbama, Bog je naredio Izrailju: "Nego složite ove reči moje u srce svoje i u dušu svoju i vežite ih za znak sebi na ruku i neka vam budu kao počeonik među očima vašim. I učite sinove svoje govoreći im o njima... da bi se umnožili dani vaši i sinova vaših po zemlji za koju se zakleo Gospod očima vašim da će im je dati, kao dani nebu nad zemljom" (5. Mojsijeva 11,18-21).

Svake sedme godine trebalo je sve propise zakona pročitati pred svim narodom, kao što je Mojsije naredio: "Svako sedme godine u određeno vrijeme, godine oprosne, na praznik senica, kad dođe sav Izrailj i stane pred Gospoda Boga na mestu koje izabere, čitaj ovaj zakon pred svim Izrailjem da čuju, sabravši narod, ljude, žene i decu i došljake koji budu u mestima tvojim da čuju i uče i da se boje Gospoda Boga vašega; i da drže i tvore sve reči ovoga zakona. I sinovi njihovi koji još ne znaju neka čuju i uče bojati se Gospoda Boga vašega, dokle ste god živi na zemlji u koju idete preko Jordana da je nasledite" (5. Mojsijeva 31,10-13).

Sotona je uvek na delu nastojeći da izvitoperi sve što je Bog rekao; da zaslepi duh i pomrači um, te tako navede ljude na greh. Iz tog razloga je Gospod tako opširan i svoje razloge tumači tako jasno da niko ne mora biti obmanut. Bog stalno nastoji da ljude privuče pod svoju zaštitu, kako Sotona ne bi mogao da primenjuje na njih svoju obmanjivačku i svirepu moć. Bog se spustio dotle da ljudima govori sopstvenim glasom i ispisuje im životvorne izreke svojom rukom. I te blagoslovene reči, prožete životom i svetlošću istine, ostavljene su ljudima da im budu najsavršeniji voda. I baš zato što se Sotona stalno trudi da pažnju i naklonost srca odvрати od Božjih obećanja i zahteva, potrebno je da se sve to pomno proučava, zapažati i primi k srcu.

Svi oni koji poučavaju narod verskim stvarima, treba da posvete više pažnje činjenicama biblijske istorije i opomenama i zapovestima Gospodnjim. To treba izlagati jednostvnim rečima prilagođenim čak i detinjim shvatanjima. Dužnost je, kako roditelja, tako i propovednika, da poklone pažnju upućivanju mladih u Sveto pismo.

Roditelji mogu i treba da zainteresuju svoju decu na razne načine da traže znanje na svetim stranicama. Ali ako žele da svoje sinove i kćeri pridobiju za Reč Božju, moraju se i oni sami za nju zainteresovati. Oni moraju da se upoznaju sa njenim učenjem i da o tome govore, kao što je to Bog naredio Izrailju: "Kad sediš u kući svojoj i kad ideš putem i kad ležeš i kad ustaješ" (5. Mojsijeva 11,19).

Svi oni koji žele da im deca poštuju Boga i da Ga ljube, moraju o Njegovoj dobroti, o Njegovom veličanstvu i o Njegovoj sili, da govore onako kako je to otkriveno u Njegovim rečima i delima stvaranja.

Svako poglavlje i svaki stih Svetog pisma predstavljaju izvesno Božje saopštenje upućeno ljudima. Sve te propise bi trebalo da vežemo kao znak na ruci svojoj i da nam budu kao počeonik među očima. Kad bi se ti propisi stalno proučavali i ispunjavali, Božji narod bi, kao nekada Izrailjci, bio vođen danju u stubu od oblaka, a noću u stubu ognjenom.

SAVEZ SA GAVAONJANIMA

(Isus Navin 9 i 10)

Od Sihema Izrailjci se ponovo vrtišu u Galgal, prvo mesto njihovog logorovanja u Hananu. Tu ih je uskoro posetilo jedno neobično izaslanstvo. Ljudi iz toga izaslanstva želeli su da sa Izrailjcima stupe u pregovore. Izjavili su da dolaze iz daleke zemlje, što se po njihovoj spoljašnosti moglo i videti. Odelo im je bilo staro i dotrajalo, a obuća iskrpljena. Hleb što su poneli sobom bio se uplesnio, a stari mehovi za vino bili su poderani i podvezivani, kao da su ih usput u žurbi krpili.

Pričali su kako su njihovi sunarodnici u svojoj dalekoj domovini - tobož van granice Palestine - čuli za čuda koja je Bog učinio za svoj narod, pa su ih zato poslali da sa Izrailjcima sklope savez. Jevrejima je izričito bilo naglašeno da se čuvaju ma kakvog saveza sa idolopokloničkim stanovnicima Hanana, i zato njihove vode posumnjaše u istinitost svega što su ti došljaci pričali. "Može biti da sedite usred nas", rekoše vode Jevreja. Na to izaslanici odgovorile Isusu: "Mi smo sluge tvoje." Ali kad ih je Isus Navin direktno zapitao: "Ko ste i od kuda idete", oni ponoviše svoje ranije iskaze i da bi potvrdili svoju iskrenost dodadoše: "Ovo je hleb naš, vruć smo ponijeli od kuća svojih kad smo pošli pred vas, a sad eto osušio se u uplesnio. A ovo su mehovi vinski, nalismo nove a eto su se već poderali; a haljine naše i obuća naša ovešta od daljnoga puta."

Ovo je imalo prelomno delovanje. Jevreji "ne upitaše Gospoda šta će reći. I Isus učini s njima mir i zadade im veru da će ih ostaviti u životu; i zakleše im se knezovi od zbora". Tako je savez bio sklopljen, a tri dana kasnije istina je bila otkrivena. Tada "čuše da su im susedi i da žive usred njih". Znajući da nisu u mogućnosti da se Izrailjcima odupru silom, Gavaonjani su pribegli lukavstvu da bi spasli svoje živote.

Negodovanje Izrailjaca kad su saznali da su na takav način prevareni bilo je veoma veliko. Njihovo neraspoloženje se još povećalo kad su pošli tri dana stigli u gradove Gavaonske koji su se nalazili nedaleko od samog središta obećane zemlje. "Sav zbor vikao se na knezove." Ali se ovi nisu usudili da pogaze i raskinu sporazum, iako zasnovan na prevari, jer su im se bili "zakleli Gospodom Bogom Izrailjevim". "I ne pobiše ih sinovi Izrailjevi." Gavaonjani su se zavetovali da će se odreći idolopoklonstva i služiti Gospodu; i poštediti im život nije značilo prekršaj božanskog naloga da se idolopoklonički stanovnici Hanana istrebe. Datom zakletvom Jevreji se nisu obavezali da čine neki greh. Iako je ta zakletva bila postignuta prevarem, ipak se nije smela pogaziti. Obaveza na koju se datom rečju zaklinjemo - ukoliko nas ne vezuje da učinimo neko zlo - treba da za nas predstavlja svetinju. Nikakvi obziri prema dobitku, mogućnosti zarade, osvete ili ličnim interesima ne smeju ni na koji način da utiču na neprikosnovenost zadate reči ili zakletve. "Mrske su Gospodu lažljive usne" (Priče 12,22). "Ko će izaći na goru Gospodnju i ko će stati na svetom mestu njegovu?" "Ko se kune bližnjem pa ne poriče" (Psalam 24,3; 15,4).

Gavaonjanima je bilo dozvoljeno da žive, ali su bili obavezni da kao sluge svetinje obavljaju sve najteže poslove. "I odredi ih Isus u taj dan da seku drva i nose vodu zboru, i za oltar Gospodnji." Oni su ove uslove sa zahvalnošću prihvatili, budući svesni da su zgrešili i da su se morali radovati što im se pružila prilika da otkupe svoj život na bilo koji način. "A sada eto smo u tvojim rukama", rekoše oni Isusu Navinu, "čini što misliš da je dobro i pravo da s nama učiniš". Vekovima su njihovi potomci bili povezani sa službom svetinje.

Oblast Gavaonjana obuhvatala je četiri grada. Nisu imali cara, već savet starešina i senatora. Gavaon, najvažniji od njihovih gradova "beše veliki grad, kao kakav carski grad", "i svi ljudi u njemu behu hrabri". Izrailjci su ulivali veliki strah stanovnicima Hanana, a upečatljiv primer za to bila je činjenica da su stanovnici jednoga ovako moćnog grada morali prihvatiti tako unižavajuću ulogu samo da bi spasli život.

Za Gavaonjane bi, međutim, bilo daleko bolje da su se prema Izrailjcima ponašali iskreno. Jer dok im je potčinjavanje živom Bogu osiguralo spasenje života, prevara im je donela sramotu i učinila ih robovima. Bog se postarao da u blagoslovima zaveta mogu učestvovati svi oni koji se odreknu neznanstva i sjedine se sa Izrailjem. Pod izrazom: "došljak koji živi usred tebe", mislilo se i na njih; i sa malim izuzetcima, i oni su imali prava na iste blagodati i preimućstva kao i Izrailjci. Božja zapovest je glasila: "Ako je u tebe došljak u zemlji vašoj ne čini mu krivo. Ko je došljak među vama, neka vam bude kao onaj koji se rodio među vama, i ljubi ga kao sebe samog" (3. Mojsijeva 19,33-34). Što se tiče Pashe i prinošenja žrtava, bilo je naredeno: "Vama i došljaku koji je među vama, jedan da je zakon... došljak će biti kao i vi pred Gospodom" (4. Mojsijeva 15,15).

Takvi su bili uslovi pod kojima su i Gavaonjani mogli biti primljeni, da nisu pribegli prevari. Za stanovnike Gavaona koji "beše kao carski grad", i čiji "svi ljudi... behu hrabri", nije bilo nimalo lako da se ponize i postanu sluge koje će celom zboru cepati drva i nositi vodu. Ali oni su, u nameri da prevare, uzeli na sebe dotrajalu odeću, i ona je ostala na njihovim ramenima kao znak doživotnog slugovanja. Tako su oni tokom svih generacija svojim podređenim položajem predstavljali svedočanstvo o Božjoj mržnji na neistinu.

Podjarmljivanje Gavaonjana od strane Izrailja, ispunilo je strahom srca hananskih careva. Odmah su preduzete mere da se osvete onima koji su skupili mir sa napadačima. Pod vodstvom Adonisedeka, cara jerusalimskog, pet hananskih careva je stupilo u savez protiv Gavavonjana. Oni su naglo nadirali, a Gavaonjani nisu bili spremni za odbranu, te poslaše jedno izaslanstvo Isusu u Galgal: "Nemoj dignuti ruku svojih sa sluga svojih; hodi brzo k nama, izbavi nas i pomoz nam, jer se skupiše na nas svi carevi amorejski koji žive u gorama." Opasonost nije pretila samo Gavaonjanima, već i

Izrailjcima. Taj grad je držao prolaze za srednju i južnu Palestinu, i morao se održati po svaku cenu ako je trebalo osvojiti zemlju.

Pripremivši se, Isus Navin je odmah krenuo da Gavaon oslobodi opsade. Stanovnici opsjednutog grada bojali su se da će on odbaciti njihov poziv zato što su ga prevarili; ali s obzirom da su se oni bili predali Izrailjcima i pristali da služe pravom Bogu, Isus Navin se osećao obaveznim da ih zaštiti. Ovoga puta nije hteo da krene bez božanskog saveta, i Gospod ga je hrabrio da preduzme što je naučio. "Ne boj se, jer ih dadoh tebi u ruke, nijedan ih se neće održati pred tobom." "I izađe Isus iz Galgala, on i sav narod što beše za boj, svi junaci."

Pešačeci celu noć, Isus Navin je sa svojom vojskom u zoru bio pred Gavaonom. Još se knezovi zaverenici nisu ni rasporedili oko grada, kad Isus udari na njih. Napad se završio potpunim porazom zaverenika. Veliki broj poraženih vojnika povlačio se pred Isusom ka Vetronu; i kad su bežeći tako stigli na vrh stene, sunovratili su se "niz vrlet Vetronsku" na drugu stranu planine. Tada se na njih osu žestoko nevretime, "baci Gospod na njih kamenje veliko iz neba... i više ih izgibe od kamena gradnoga nego što ih pobiše sinove Izrailjevi mačem".

Dok su Amoreji bežali glavom bez obzira, nadajući se da će negde u planinskim utvrđenjima naći sklonište, Isus je gledajući sa vrha jednog grebena zaključio da je dan suviše kratak da bi mogao završiti započeto delo. Ako neprijatelje ne dotuče sasvim, oni će se uskoro opet skupiti i ponovo započeti borbu. "Tada progovori Isus Gospodu... i reče pred sinovima Izrailjevim: Stani sunce nad Gavaonom i mesečec nad dolinom Elonskom. I stade sunce i ustavi se mesec dok se ne osveti narod neprijateljima svojim... i stade sunce na sred neba i ne naže k zapadu skoro za celi dan."

Pre nego što se spustilo veče, ispunilo se Božje obećanje dato Isusu Navinu. Sva neprijateljska vojska bila je predata u njegove ruke. Događaji koji su se odigrali toga dana trebalo je da zauvek ostanu u sećanju Izrailjaca. "I ne bi takvoga dana ni pre ni posle, da Gospod posluša glas čovječiji, jer Gospod vojeva za Izrailja." "Sunce i mesec stadoše u stanu svome, idaše prema svetlosti tvoje strele, prema sevanju sjajnoga koplja tvojega. Srdito si išao po zemlji, gnevno si gazio narode. Izašao si na spasenje narodu svojemu" (Avakum 3,11-13).

Duh Božji je inspirisao molitvu Isusa Navina da bi se pružio još jedan snažni i nepobitni dokaz o sili i moći Boga Izrailjevog. Stoga ovaj zahtev od strane velikog vođe nije bio drsko prekraćenje dozvoljenog. Isusu Navinu je bilo obećano da će Bog savladati njegove neprijatelje, ali se on ipak trudio tako usrdno kao da uspeha potpuno zavisi samo od izrailjske vojske. Učinio je sve što ljudska snaga može učiniti, a tada je u veri zavapio Bogu za pomoć. Tajna uspeha leži u povezivanju božanske sile s ljudskim naporima. Najviši uspeh postižu oni koji se bez ustezanja oslanjaju na mišicu Svemogućega. Onaj isti čovek koji je naredio: "Stani sunce nad Gavaonom, i mesečec nad dolinom Elonskom", satima se molio Bogu pognut licem do zemlje u logoru kod Galgala. Ljudi molitve su ljudi duhovne snage.

Ovo silno čudo svedoči da svim stvorenim vlada Tvorac. Sotona se trudi da delovanje božanske pokretačke snage u prirodnom svetu sakrije pred očima ljudi - da izgube iz vida neumorno delovanje prvog velikog začelnika. Ovo čudo predstavlja prekor za sve koji uzdižu prirodu iznad Boga prirode.

Bog po svojoj vlastitoj volji poziva sve sile prirode da poraze i sruše moć Njegovih neprijatelja - "Oganj i grad, sneg i voda, vetar silni, koji izvršuje reč Njegovu" (Psalam 148,8). Kad su se nez-nabožacki Amoreji podigli da spreče Božje namere, On je intervenisao, bacivši odozgo "kamenje grdno" na neprijatelje Izrailjeve. O velikoj bitci koja će se odigrati u poslednjim prizorima svetske istorije, prorok kaže: "Gospod otvori riznicu svoju i izvadi oružje gneva svojega" (Jeremija 50,25). "Jesi li ulazio u riznice snežne, ili riznice gradne jesi li video", pita Gospod, "koje čuvam za vreme nevolje, za dan boja i rata?" (Jov 38,22,23).

Opisujući uništenje koje će uslediti kad "glas veliki iz crkve nebeske" odjekne govoreći: "Svrši se", pisac Otkrivenja kaže: "I grad veliki kao glava pade se neba na ljude" (Otkrivenje 16,17,21).

PODELA HANANA

(Isus Navin 10,40-43; 11; 14-22)

Posle pobede kod Vetrona, ubrzo je osvojen celi južni Hanan. "Tako pobi Isus svu zemlju, gore i južnu stranu i ravnice i dolinu... a sve te careve i zemlju njihovu uze Isus ujednaput; jer Gospod Bog Izrailjev vojevaše za Izrailja. Potom se vrati Isus i sav Izrailj s njim u oko u Galgal."

Plemena severne Palestine užasnuta uspehom koji je pratio vojsku Izrailjaca, stvorila su odbrambeni savez protiv njih. Na čelu tog saveza bio je Javin, car asorski - car pokrajine zapadno od jezera Meroma. "Izidoše oni i sve vojske njihove." Ta je vojska bila veća od svih na koje su Izrailjci do tada naišli u Hananu. "Mnogi narodi kao pesak na bijegu morskom i konji i kola mnoga veoma. Svi ti carevi dogovoriše se i stadoše zajedno u oko na vodi Meromu

da udare na Izrailja." Tada je Isusu Navinu ponovo upućena ohrabrujuća poruka: "Ne boj ih se, jer sutra u ovo doba ja ću učiniti te će svi biti pobijeni pred Izrailjem."

Nedaleko od jezera Meroma, Isus Navin je napao na logor saveznika i potpuno uništio njihovu vojsku. "I Gospod ih dade u ruke Izrailju te ih razbiše i teraše ih... da ne ostaviše nijednoga živa." Bojna kola i konje kojima su se Hananejci ponosili i tako hvalisavo razmetali, Izrailjci nisu smeli da prisvoje. Po Božjoj naredbi, kola su sva bila spaljena, a konji osakaćeni tako da se više u borbi nisu mogli upotrebiti. Izrailjci nisu smeli da se pouzdaju u konje i u kola, već u "ime Gospoda Boga svojega".

Gradovi su osvajani jedan za drugim, a Asor, glavno utvrđenje saveznika, bio je spaljen. Rat je potrajao više godina, i na kraju je Isus Navin postao gospodar Hanana. "I zemlja počinu od rata."

Ali, iako je moć Hananejaca bila slomljena, oni ipak nisu bili potpuno izbačeni iz zemlje. Na zapadu su Filisteji još uvek držali plodnu dolinu duž morske obale, a severno od njih bila je oblast Sidonaca u čijem je posedu takođe bio i Livan; i južni deo zemlje, prema Misiru, još uvek je bio u rukama neprijatelja Izrailjevih.

Pa ipak, delo koje je preostajalo Isusu Navinu nije bilo da nastavi sa ratovanjem. Pre no što je prestao da vodi i naredjuje, veliki voda je imao da izvrši još jedan naročiti zadatak. Svu zemlju, osvojenu i neosvojenu, trebalo je razdeliti plemenima. Dužnost svakog plemena bila je da samo dovrši potpuno oslobađanje onog dela zemlje koji mu bude dodeljen u nasledstvo. Da su se oni pokazali verni i odani Bogu, On bi odagnao neprijatelje njihove ispred njih; a obećao im je da će još više proširiti njihove granice ako ostanu verni Njegovom zavetu.

Podela zemlje bila je poverena Isusu Navinu, prvosvešteniku Eleazaru i poglavarima plemena; nasledstvo svakog plemena bilo je odlučivano žrebom. Sam Mojsije je odredio granice zemlje i podelio je pojedinim plemenima još pre nego što su i stigli u Hanan. Iz svakog plemena izabrao je po jednog kneza koji je imao da prisustvuje podeli. Pleme Levijevo, budući posvećeno službi u svetinji, nije bilo zahvaćeno ovom deobom. Međutim, Levitima je bilo dodeljeno četrdeset i osam gradova u raznim krajevima zemlje.

Pre nego što je počela deoba zemlje, Halev je sa poglavarima svoga plemena izašao s jednim naročitim zahtevom. Pored Isusa Navina, Halev je tada bio najstariji čovek među Izrailjcima. Njih dvojica su između dvanaestorice uhoda bili jedini koji su o obećanoj zemlji doneli povoljan izveštaj i hrabрили narod da krene, i u Božje ime preuzme zemlju. Halev je Isusa Navina podsetio na obećanje koje mu je tada bilo dato kao nagrada za njegovu vernost: "Zemlja po kojoj si hodio nogama svojim dopašće tebi u nasledstvo i sinovima tvojim do veka; jer si se sasvim držao Gospoda Boga mogega." Stoga je molio da se Hevron dodeli njemu. Tu je godinama bio zavičaj Avrama, Isaka i Jakova; i tu su, u pećini Makpelskoj, oni bili i sahranjeni. U Hevronu je bilo sedište strašnih Enakima, koji su svojim zastrašujućim izgledom toliko prestravili uhode da su preko njih uništili hlabrost svega Izrailja. To je, između svih drugih, bilo mesto koje je Halev, uzdajući se u Božju silu, izabrao za svoje nasleđe.

"A sada, eto, sačuva me Gospod u životu, kao što je rekao", nastavio je Halev. "Ima već četrdeset i pet godina kako to reče Gospod Mojsiju... i sad, eto, ima mi danas osamdeset i pet godina. I danas sam još krepak kao što sam bio kad me je Mojsije slao; krepot mi je i sada onakva kao što je bila onda za boj, i da odlazim i dolazim, zato daj mi sada ovu goru, za koju je govorio Gospod u onaj dan, jer si čuo u onaj dan da su onde Enakimi i gradovi veliki i tvrdi; da ako bude Gospod sa mnom, te ih isteram kao što je Gospod kazao." Ovaj zahtev su podržali poglavari plemena Judinog. Halev je sam, budući naimenovan da od strane svog plemena učestvuje u deobi zemlje, izabrao i pozvao ove ljude da budu svedoci njegovog zahteva, kako se ne bi dobio utisak da on svoj autoritet i položaj koristi za lične i sebične ciljeve.

Zahtev mu je bio odmah prihvaćen. Nikome se sa većom sigurnošću i poverenjem ne bi moglo poveriti osvajanje te džinovske tvrđave. "I Isus ga blagoslovi i dade Hevron Halevu, sinu Jefonijinu u nasledstvo... jer se jednako držao Gospoda Boga Izrailjeva." Halevova vera je i sada bila isto onakva kao kad je svojim svedočenstvom protivrečilo zlim izveštajima desetorice uhoda. On je verovao da će Bog prema datom obećanju predati Hanan svome narodu, i u toj veri se nepokolebljivo i "sasvim držao Gospoda". On je zajedno sa svojim narodom izdržao sva duga lutanje kroz pustinju i preživeo sva razočaranja i sve tegobe krivaca; a ipak se nije žalio na to, već je slavio i hvalio milost i dobrotu Onoga koji ga je sačuvao i održao u pustinji dok su njegova braća propadala. Gospod ga je održao u najvećim patnjama, opasnostima i nedaćama pretrpljenim u toku lutanja kroz pustinju, pa i u svim ratnim godinama od kako su ušli u Hanan, te je i sad, kad mu je već bilo više od osamdeset godina, njegova snaga bila nesmanjena. On za sebe nije tražio one oblasti koje su već bile osvojene, nego baš ovo mesto za koje su uhode, više nego za bilo koje drugo, tvrdile da je neosvojivo. Uz Božju pomoć on je hteo da se uhvati u koštac upravo s tom silom čija su džinovska utvrđenja pokolebala veru Izrailja. Halev to nije

tražio zato što je bio željan slave ili veličanja. Hrabri stari ratnik želeo je da narodu pruži jedan primer kojim će Bog biti proslavljen, a plemena ohrabrena, da sasvim i do kraja pokore zemlju koju su njihovi očevi smatrali neosvojivom.

Halev je primio nasleđstvo za kojim je njegovo srce žudelo četrdeset godina, i verujući da će Bog biti s njim, izagnao je "odatle... tri sina Enakova". Pošto je tako obezbedio imovinu za sebe i svoj dom, njegova revnost nije popustila. On se nije udobno smestio da uživa na svom nasleđstvu, već je nastavio borbu i osvajanja u korist nacije i na slavu Božju.

Kukavice i buntovnici su propali u pustinji, ali su Halev i Isus Navin, koji su svoju dužnost kao izviđači izvršili verno, doživeli da jedu grožđe sa potoka Eshola. Svakome je bilo dato po njegovoj veri. Nevernici su gledali kako se njihova strahovanja ispunjavaju. I pored Božjeg obećanja, oni su tvrdili da se Hanan ne može osvojiti, i zato ga nisu ni nasledili. A oni koji su imali poverenja u Boga, i koji su manje gledali u naizgled nesavladive teškoće, a više u snagu svog Svemoćnog Pomagača, udoše u dobru zemlju. Samo čvrstom i nepokolebljivom verom ovi stari ratnici "pobediše carstva... utekoše od ostrice mača, ojačaše od nemoći, postaše jaki u bitkama, rasteraše vojske tude" (Jevrejima 11,33.34). "Vera je naša ova pobeđa koja pobeđi svet" (1. Jovanova 5,4).

U drugom zahtevu, takođe u vezi sa deobom zemlje, ispoljio se duh sasvim suprotan onome koji je pokrenuo Haleva. Te zahteve su podneli potomci Josifovi iz plemena Jefremova, zajedno sa polovinom plemena Manasijana. S obzirom da su brojno bili najjači, pripadnici ovih plemena su zahtevali da im se dodeli dva puta veća oblast nego ostalima. Zemlja koje je žrebom njima bila dodeljena bila je neplodnija i obuhvatala je najbogatije krajeve saronске doline, ali su mnogi važniji gradovi u dolini još uvek bili u rukama Hananejaca, i pripadnici ovih plemena, plašći se opasnosti i napora neophodnih da se ti gradovi zauzmu, težili su nove delove u onim krajevima koji su već bili osvojeni. Pleme Jefremovo bilo je ne samo jedno od najvećih u Izralju, već je i sam Isus Navin poticao iz njega, i stoga su pripadnici ovog plemena smatrali da njima pripadaju naročiti obziri. "Zašto si nam dao u nasleđstvo jedan deo i jedno uže", isticali su oni, "kad nas je množina i Gospod nas je blagoslovio dovde". Ali se od nesavitljivog vođe nije moglo izmamiti ni najmanje odstupanje od stroge pravičnosti.

Njegov odgovor je glasio: "Kad vas je množina, idite u šumu i onde krčite sebi u zemlji Ferezejskoj i Rafajskoj, ako vam je tesna gora Jefremova."

U njihovom odgovoru otkriva se pravi razlog njihove žalbe. Nedostajala im je vera i hrabrost da izagnaju Hananeje. "Neće nam biti dosta ove gore", rekoše oni, "a svi Hananeji koji žive u dolini imaju gvozdena kola".

Sila Boga Izrailjevog je bila obećana Njegovom narodu, i da su sinovi Jefremovi imali veru i hrabrost kakvu je ispoljio Halev, nikakav neprijatelj se ne bi mogao održati pred njima. Isus Navin se odlučno usprotivio njihovim otvorenim zahtevima da se ne izlažu naporima i opasnostima. "Velik si narod i silan si", naglasio je on, "nećeš imati jednog dela, nego gora neka bude tvoja; ako je šuma, iseci je, pa ćeš imati mede njezine, jer ćeš izagnati Hananeje, ako i imaju gvozdena kola, ako i jesu jaki". Tako su njihovi argumenti okrenuti protiv njih. Ako su zaista bili tako veliki narod kao što su tvrdili, onda su morali biti u stanju da idu sopstvenim putem kao i njihova braća. Uzdaajući se u Božju pomoć, nisu imali razloga da se plaše gvozdениh kola.

Do tada je Galgal bio glavno nacionalno središte i tu se nalazio šator od sastanka. A tada je šator od sastanka trebalo preneti u ono mesto koje je bilo određeno za njegov trajni smeštaj. To je bio Silom, jedno malo mesto u delu Jefremovom. Silom se nalazio u centralnom delu zemlje, pa je svim plemenima bio lako pristupačan. Taj predeo zemlje je bio već potpuno oslobođen, tako da poklonici nisu imali čega da se plaše, niti ih je bilo ko uznemiravao. "I sabra se sav zbor sinova Izrailjevih u Silom, i onde namestiše šator od sastanka pošto pokoriše zemlju." Kad je kovčeg sa šatorom od sastanka prenošen iz Galgala, plemena koja su još uvek bila ulogorena posla su za njim i smestila se u blizini Siloma. Tu su ostali sve dok se nisu raselili svako na svoje nasleđe.

Kovčeg zaveta je ostao u Silomu tri stotine godina, sve dok, zbog greha doma Ilijevog, nije pao u ruke Filisteja, kada je i Silom bio razoren, kovčeg zaveta nikad više nije bio vraćen u šator od sastanka smešten u Silomu, i služba svetinje je najzad bila premeštena u hram podignut u Jerusalimu, a Silom je izgubivši značaj potpuno pao u zaborav. Ostale su samo ruševine obeležavajući mesto gde je on nekada stajao. Na njegovu sudbinu ukazivano je vekovima kasnije u opomeni upućenoj Jerusalimu. "Idite sada na moje mesto koje je bilo u Silomu gde namestitih ime svoje od početka, i vidite što sam učinio za zloću naroda svojega Izrailja...", kaže Gospod preko Jeremije, "zato ću učiniti tome domu, koji se zove mojim imenom, u koji se vi uzdate, i ovome mestu koje dadoh vama i ocima vašim, kao što sam učinio Silomu" (Jeremija 7,12-14).

"A kad podeliše zemlju po međama njezinim", i kad je svako pleme dobilo svoje nasleđstvo, tada je i Isus Navin izjavio svoj

zahtev. I njemu je, isto kao i Halevu, bilo dato naročito obećanje u vezi sa nasleđstvom; ipak on nije tražio neke prostrane oblasti već samo jedan jedini grad. "I dade mu grad koji zaista... a on sagradi grad i naseli se u njmu." Tome gradu je dato ime Tamnat-Sarah, što znači "preostali deo". To je ime ostalo kao večitо сведочанство о plemenitosti karaktera i nesebičnosti osvajača koji je, umesto da prvi dograđi plen osvajanja, čekao sa svojim zahtevima dok nije bila ispunjena i poslednja želja njegovog naroda.

Šest od gradova koji su bili dodeljeni Levitima - po tri na svakoj strani Jordana - bili su proglašeni za gradove utočišta gde je mogao da se skloni svako ko bi nehotično izvršio ubistvo. Nalog o proglašavanju takvih gradova dao je još Mojsije kad je rekao: "Od gradova koji vam dopadnu, odvojte gradove za utočište da u njih uteče krvnik koji ubije koga nehotice. I ti će vam gradovi biti utočišta od osvetnika da ne pogine krvnik dokle ne stane na sud pred zbor" (4. Mojsijeva 35,11.12). Ovo plemenito staranje bilo je neophodno zbog starog običaja krvne osвете, po kojem je ubijenog imao da osveti njegov najbliži rođak ili naslednik. U slučajevima kada je krivica bila očigledna, nije bilo neophodno čekati na sudsku istragu. Osvetniku je bilo dozvoljeno da progoni ubicu svuda i da ga ubije gde ga stigne. Gospod je video da to vreme nije bilo pogodno za ukidanje ovakvog običaja, stoga se pobrinuo za bezbednost onih koji bi ubistvo učinili nehotice.

Gradovi utočišta bili su tako raspoređeni da se za pola dana hoda moglo u jedan od njih stići iz ma kog dela zemlje. Putevi kojima se do njih stizalo bili su stalno održavani u dobrom stanju, i svuda duž puta morali su stajati putokazi na kojima je jasnim i krupnim slovima bila ispisana reč "Utočište", kako se begunac ne bi zadržavao nijednog trenutka. Tim preimućstvom mogao je da se koristi svaki, bio on Jevrejin, stranac ili došljak. Ali dok se pazilo da nevinu ne bude ubijen, pazilo se i na to da krivac ne umakne kazni. Slučaj svakog begunca morao je biti podrobno ispitao od nadležnih vlasti, i samo ako se utvrdilo da nije kriv za ubistvo za koje zakoni predviđaju kaznu, mogao je naći zaštitu u gradu utočišta. Krivac je bio predavan osvetniku. A oni koji su imali pravo na zaštitu, mogli su je uživati samo pod uslovom da ne napuštaju grad utočišta. U slučaju da je neko izašao van propisanih granica i da ga je tu zatekao osvetnik, morao je to neobraćanje pažnje na Božje staranje platiti svojim životom. Međutim, po smrti prvosveštenika, svima koji su našli sklonište u gradu utočišta bilo je dozvoljeno da se vrate na svoje nasleđstvo.

Prilikom suđenja zbog ubistva, optuženi nije smeo biti osuđen na osnovu izjave jednog svedoka, čak ako bi i sve okolnosti ubedljivo govorele protiv optuženog. Gospod je naredio: "Ko bi hteo pogubiti čoveka, po svedocima neka pogubi krvnika; ali jedan svedok ne može svedočiti da se ko pogubi" (4. Mojsijeva 35,30). To uputstvo je Mojsiju za izrailjski narod dao sam Hristos; a kad je lično bio među svojim učenicima na zemlji, Veliki Učitelj je - upućujući ih kako treba postupati za zabludelim - ponovio ovu pouku prema kojoj svedočenje jednoga čoveka nije dovoljno da bi se optuženi osudio ili pak oslobodio optužbe. Sporna pitanja nikad ne treba odlučivati prema gledištu i mišljenju samo jednog čoveka. U svim takvim prilikama treba da se slažu iskazi bar dvojice ili više njih, i da zajednički snose odgovornost, "da sve reči ostanu na ustima dva ili tri svedoka" (Matej 18,16).

Ako bi se utvrdilo da je optuženi kriv za ubistvo, nikakvo ispaštanje ni otkup nisu ga mogli osloboditi. "Ko proilije krv čovečiju, njegovu će krv prolići čovjek" (1. Mojsijeva 9,6). "Ne uzimajte otkupa za krvnika koji zasluži smrt, nego neka se pogubi" (4. Mojsijeva 35,31). "Odvuci ga i od oltara mojega da se pogubi", glasila je Božja zapovest (2. Mojsijeva 21,14). "A zemlja se ne može očistiti od krvi koja se prolje na njoj drukčije nego krvlju onoga koji je prolje" (4. Mojsijeva 35,33). Sigurnost i čistota nacije zahtevale su da se ubistvo strogo kažnjava. Život ljudskog bića se mora poštovati kao svetinja, jer ga može dati samo Bog.

Gradovi utočišta koje je Bog predodredio svom narodu u staro vreme predstavljaju simbol pribežišta koje mi nalazimo u Hristu. Isti milostivi Spasitelj koji je u ono vreme odredio ove gradove, kao privremeno (ovozemaljsko) skonište, obezbedio je, prolivanjem svoje vlastite krvi za prestupnike Božjeg zakona, sigurno pribežište u kojem oni mogu naći zaštitu od druge smrti. Nema te sile koja će iz Njegovih ruku istrgnuti dušu koja se Njemu obrati za oproštaj. "Nikakva dakle sad nema osuđenja onima koji su u Hristu Isusu." "Ko će osuditi? Hristos Isus koji umre pa još i vaskrsne, koji je s desne strane Bogu i moli za nas." (Rimljanima 8,1.34). "Da bi u dvema nepokolebljivim stvarima... imali jaku utehu, mi koji smo pribegli da se uhvatimo za nadu koja nam je data" (Jevrejima 6,18).

Onaj ko je bežao u grad utočišta nije smeo da gubi nijedan trenutak. Porodicu i zanimanje morao je da napusti. Nije imao vremena čak ni da se pozdravi sa svojim najmilijima. Njegov je život bio u pitanju, i sve drugo moralo je biti žrtvovano tom jedinom cilju - stići do mesta bezbednosti. Na umor se nije mislilo, prepreke nisu ni primećivane, begunac se ni za trenutak nije usudivao da uspori svoje korake, sve dok se nije našao među zidovima toliko željenog grada.

Sve dok u Hristu ne nađe zaklon, grešnik je izložen opasnosti od večne smrti; i kao što su begunca oklevanje i bezbrižnost mogli da liše jedine šanse i izgleda na život, tako isto odlaganje i ravnodušnost mogu da dovedu i do propasti duše. Sotona, veliki neprijatelj, svakog prestupnika Božjeg zakona prati u stopu, i svi oni koji nisu svesni svoje opasnosti i ozbiljno ne potraže zaštitu u većnom zaklonu, brzo će pasti kao žrtva.

Begunac koji bi u ma koje vreme napustio grad utočišta izlagao se opasnosti da padne u ruke krvnom osvjetniku. Tako je narod bio upućivan da se čvrsto drži pravila i metoda koja je beskrajna mudrost odredila radi njegove sigurnosti. Nije dovoljno da grešnik samo veruje u Hrista pa da mu greh bude oprošten; on mora, kroz veru i poslušnost, *ostati* u Njemu. "Jer kad mi grešimo navalice, pošto smo primili poznanje istine, nema više žrtve za grehe, nego strašno čekanje suda i revnost ognja koji će da pojede one koji se suprote" (Jevrejima 10,26,27).

Dva izrailjska plemena, Gadovi i Ruvimovi, i polovina plemena Manasijana, primili su svoje nasledstvo još pre nego što su prešli reku Jordan. Prostrane visoravni i bogate šume Galada i Vasana koje su tim pastirskim plemenima nudile velike pašnjake za njihova stada, imale su privlačnosti kakvih se nije moglo naći čak ni u samom Hananu. Želeći da tu ostanu, pripadnici ova dva i po plemena obavezali su se da spremne srazmerno odgovarajući broj naoružanih ljudi koji su imali da, zajedno sa svojom braćom, pređu preko Jordana i da im pomažu u bitkama za oslobođenje zemlje, sve dok i oni ne dođu do svoga nasledstva. Ta obaveza je bila verno ispunjena. Kad je ostalih deset plemena ušlo u Hanan, "predoše i sinovi Ruvimovi i sinovi Gadovi i polovina plemena Manasijana pod oružjem... oko četrdeset hiljada naoružanih predose pred Gospodom preko Jordana na boj u polje jerihonsko" (Isus Navin 4,12,13). Četiri duge godine su se hrabro borili uz svoju braću. A tada je došlo vreme da se vrate u zemlju svoga nasledstva. I kao što su u borbi bili ravnopravni sa svojom braćom, tako su ravnopravno i plen podelili i vratili se "u šatore svoje sa stokom vrlo mnogom, sa srebrom i zlatom i mesingom i gvoždem i odelom vrlo mnogim". Sve to je trebalo da podeli sa onima što su ostali kod kuće, kod svojih porodica i svojih stada.

Oni su sada polazili na svoju novu postojbinu koja je Jordanom bila odvojena od svetinje; i Isus Navin je zabrinuto srca gledao na njihovo odvajanje, znajući kako će teško i ozbiljno u svojoj izolovanosti i osamljenosti biti kušani da prime običaje neznabožackih plemena koja su živela pored njihovih granica.

I dok su tako misli Isusa Navina i drugih vođa još uvek bile ispunjene nespokojsvom i mučnim slutnjama, do ušiju im dopreše čudni izveštaji. Na Jordanu, nedaleko od mesta na kojem je Izrailjski narod na tako čudesan način prešao reku, ona dva i po plemena podigoše veliki oltar sličan oltaru žrtveniku u Silomu. Božji zakon je pod pretnjom smrtno kazne, zabranjivao uvođenje bilo kakvog bogoslužjenja pored službe u svetinji. Da je pomenuti oltar bio podignut s takvim ciljem, on bi, samim svojim postojanjem, odvrćao pripadnike ovih plemena od prave vere.

Predstavnici naroda se skupiše u Silomu i u vatri svoje uzbuđenosti i negovodavanja odlučili da odmah zaratuju protiv prestupnika. Međutim, pod uticajem opreznijih bilo je rešeno da se prvo pošalje izaslanstvo koje će od predstavnika tih dva i po plemena zatražiti objašnjenje zašto su oni to uradili. Tada izabraše deset knezova, od svakog plemena po jednog. To izaslanstvo predvodio je Fines, koji se kod Fegora istakao svojom izrazitom revnošću.

Dva i po plemena su pogrešila kad su bez prethodnog objašnjenja započela delo koje je pružalo povod za tako teške sumnje i nagađanja. Izaslanici su, smatrajući da su njihova braća učinila težak greh, pri samom susretu istupili sa oštirim prekorom. Optužili su ih za pobunu protiv Gospoda, opominjući ih da se sete kako je Bog kaznio Izrailje kad su prionuli uz Velfegara. U ime svega Izrailja, Fines je izjavio sinovima Ruvimovim i Gadovim da, ukoliko ne žele da u ovoj zemlji budu bez oltara žrtvenika, slobodno dođu ostaloj braći, s druge strane Jordana, gde će u nasleđu imati ista prava kao i ostali.

U svom odgovoru, optuženi su objasnili da njihov oltar nije podignut s ciljem da bude i žrtvenik, već jedino da posluži kao svedočanstvo da i oni imaju istu veru kao i njihova braća u Hananu, iako ih razdvaja reka. Strahovali su da njihova deca u budućim vremenima ne budu odlučena od svetinje, kao da nisu pripadnici izrailjskog naroda. Onda bi ovaj oltar, podignut po uzoru na oltar Gospodnji u Silomu, predstavljao očevitno svedočanstvo da su njegovi graditelji takođe bili i poklonici živog Boga.

Izaslanici su sa velikom radošću primili ovo objašnjenje i odmah odneli poruku onima koji su ih poslali. Sve ratničke namere bile su napuštene i narod se ujedinio radujući se i hvaleći Boga.

Sinovi Ruvimovi i Gadovi urežbaše tada natpis na oltaru da bi se znalo zašto je podignut. "Svedok među nama da je Gospod Bog", rekoše oni. Na taj način su hteli da preduprede buduće nesporazume i odstrane ono što bi moglo da odvede od iskušenja.

Kako često zbog običnih nesporazuma iskrсну ozbiljne teškoće čak i među onima koji imaju najpoštenije namere, i ako nema

učitovosti i popuštanja, može doći do vrlo teških, pa čak i sud-bonosnih posledica. Pripadnici deset plemena su imali na umu kako je, u Ahanovom slučaju, Bog negodovao što nije bilo dovoljno budnosti da bi se otkrili gresi koji su bili među njima. Zato su ovog puta rešili da postupe brzo i odlučno. Ali u svom nastojanju da izbegnu predhodno učinjenu grešku, otišli su u suprotnu krajnost. Umesto da se prijateljski raspitaju i doznaju činjenice o celom slučaju, oni su krivili i osuđivali svoju braću. Da si sinovi Gadovi i Ruvimovi odgovorili u istom duhu, siguno je da bi došlo do rata. Dok je s jedne strane važno da se prema grehu postupi strogo i odlučno, s druge strane, isto je tako važno izbegavati prenapljene odluke i neosnovane sumnje.

Ima ljudi koji su vrlo osetljivi kad se iznese i najmanja zamerka na račun njihovog ponašanja, ali su isuviše strogi u postupku prema onima za koje pretpostavljaju da su u zabludi. Prekorima i osuđivanjem još niko i nikada nije bio oslobođen od svoga pogrešnog mišljenja i vraćen na bolji put, ali su mnogi na taj način još više udaljeni od pravog puta i navedeni da svoje srce zatvore pred bilo kakvim dokazima i ubeđivanjem. Prijateljsko raspoloženje, dobrota, učtivost i spremnost na popuštanje, mogu spasti zabludelog i pokriti mnogo greha.

Mudrost koju si ispoljili sinovi Ruvimovi, Gadovi i Manasijini vredna je ne samo pohvale nego i podražavanja. Dok su se iskreno trudili da stvar prave vere unaprede, o njima se pogrešno sudilo i bili su strogo prekoravani, pa ipak nisu ozlojeđeno uzvraćali istom merom. Prijateljski, učtivo i strpljivo su saslušali optužbe svoje braće pre nego što su pokušali da se brane, a tek onda su lepo objasnili zašto su to radili i potpuno dokazali svoju nevinost. Tako je na prijateljski način otklonjena teškoća koja je mogla imati ozbiljne i teške posledice.

Oni koji su u pravu, mogu čak i pod lažnim optužbama da ostanu i spokojni i puni obzira. Bogu je poznato sve što ljudi pogrešno razumeju i pogrešno iznose; i svaki naš slučaj možemo sa sigurnošću prepustiti u Njegove ruke. Svi oni koji Njemu povere svoju stvar mogu biti sigurni da će je On opravdati isto onako kao što je pronašao Ahanovu krivicu. Srce kojim vlada Hristov duh ispoljavaće onu ljubav koja "dugo trpi i milokrvna je".

Božja je volja i želja da među Njegovim narodom vlada jedinstvo i bratska ljubav. Neposredno pred svoje raspeće, Hristos se molio za svoje učenike da budu jedno kao što je On bio jedno sa Ocem, da i svet uzveruje da je On bio od Boga poslat. Ta neobično dirljiva i divna molitva odnosi se na Njegove sledbenike kroz sva stoleća, sve do naših dana, jer On naročito naglašava: "Ne molim pak samo za njih, nego i za one koji me uzveruju, njihove reči radi" (Jovan 17,20). Iako ne smemo žrtvovati nijedno načelo istine, moramo se neprekidno zalagati težeći da postignemo stanje takvog jedinstva. Tim ćemo dokazati da smo i mi Njegovi učenici. "Potom će", kaže Hristos, "svi poznati da ste moji učenici, ako imate ljubav među sobom" (Jovan 13,35). A apostol Petar bodri zajednicu ovim rečima: "A najposle budite svi složni, žalostivi, bratoljubivi, milostivi, ponizni: ne vraćajte zla za zlo, ni psovke za psovku, nego na suprot, blagosiljajte, znajući da ste na to pozvani da nasledite blagoslov" (1. Petrova 3,8,9).

POSLEDNJE REČI ISUSA NAVINA

(Isus Navin 23 i 24)

Ratovi i osvajanja zamlje najzad su završeni i Isus Navin se povukao u mir porodičnog života u Tamnat-Sarahu. "A posle mnogo vremena, pošto Gospod umiri Izrailja od svih neprijatelja njegovih unaokolo i Isus bi star i vremenit, dozva Isus sve sinove Izrailjeve, starešine njihove i poglavare njihove i sudije i upravitelje."

Prošlo je bilo već nekoliko godina od kako se narod udomio na svojoj baštini, i već su se mogli primetiti plodovi istih zala koja su Izraju ranije donosila kazne. Kad je Isus Navin osetio da ga obuzima staračka nemoć i uvideo da se njegov životni zadatak uskoro mora završiti, zabrinuo se za budućnost svoga naroda. I kad su se još jednom okupili oko svoga ostarelog vode, on im se obratio rečima iz kojih se videla očinska ljubav: "Videli ste sve šta je učinio Gospod Bog vaš svim ovim narodima vas radi, jer je Gospod Bog vaš vojevao za vas." Iako su Hananeji uglavnom bili pokoreni, oni su još uvek držali znatan deo zemlje koja je bila obećana Izrailjcima, pa je Isus Navin bodrio svoj narod da ne posustane i ne zaboravi zapovest Gospodnju prema kojoj je te idolopokloničke narode trebalo sasvim izagnati.

Narod je u većini slučajeva oklevao da potpuno odagna nezabošce. Plemena su se povukla, svako na svoje nasledstvo, vojska je bila raspuštena i izgledi da se rat obnovi bili su vrlo slabi. Ali Isus Navin je rekao: "Gospod Bog vaš razagnaće ih ispred vas i istrebiće ih ispred vas i nasledićete zemlju njihovu kao što vam je rekao Gospod Bog vaš. Zato ukrepite se dobro da držite i tvorite sve što je napisano u knjizi zakona Mojsijeva da ne odstupite od njega ni na desno ni na levo."

Isus Navin je apelovao da narod sam posvedoči da je Bog ispunio sva data obećanja, ukoliko su oni sa svoje strane ispunili

uslove za to. "Poznajte dakle svim srcem svojim i svom dušom svojom", naglasio je on, "da nije izostalo ništa od svega dobra što vam je obrekao Gospod Bog vaš." Osim toga, istakao je da će Bog ispuniti i svoje pretnje isto tako kao što je ispunio i svoja obećanja. "A kako vam se navršilo svako dobro, što vam je obrekao Gospod Bog vaš, tako će Gospod pustiti na vas svo zlo... ako prestupite zavet Gospoda Boga svojega... raspaliće se gnev Gospodnji na vas i nestaće vas brzo s te dobre zemlje koju vam je dao."

Sotona mnoge obmanjuje naizgled prihvatljivom teorijom da je Božja ljubav prema Njegovom narodu tako velika da će im oprostiti svaki učinjeni greh; on prikazuje da su pretnje na koje nailazimo u Reči Božjoj upućene samo zato da se ljudi poprave, ali da se one nikad neće doslovno ispuniti. Međutim, Bog je u svom celokupnom postupanju sa svojim stvorenjima, pridržavajući se načela pravednosti, otkrio pravi karakter greha - pokazujući da su njegove neminovne posledice samo beda i smrt. Bezuslovnog praštenja greha nikada nije bilo niti će biti. Takvo opraštenje pokazalo bi da su napuštena načela pravde koja predstavljaju osnov Božje vladavine. To bi prenerazilo stanovnike nepalih svetova u celom svemiru. Bog je verno ukazao na posledice greha, i ako te opomene ne bi bile istinite, kako bismo onda mogli verovati i u sigurnost Njegovih obećanja? Ta takozvana dobrota koja bi potisnula pravdu nije dobrota nego slabost.

Bog je tvorac i izvor života, i svi Njegovi zakoni od samog početka dani su na život. Ali je greh prekinuo poredak koji je Bog zaveo i nastao je nesklad. Sve dok postoji greh, patnje i smrt su neizbežni. I samo zato što je Spasitelj nas radi poneo na sebi "kletvu grehovnu", možemo se nadati da će nas On osloboditi i strašnih posledica koje greh donosi sobom.

Odazivajući se pozivu koji je Isus Navin uputio pred samu svoju smrt, starešine i predstavnici plemena ponovo se sakupiše u Sihemu. U celoj zemlji nije bilo grada koji bi ih više podsećao na tolike njihove svete uspomene, upućujući njihove misli na Božji zavet učinjen sa Avramom i Jakovom i na njihovo svečano obnavljanje zaveta koje su učinili ulazajući u Hanan. Tu su bila brda Eval i Garizim, nemi svedoci njihove svečano date zakletve koju su sada, ovako sakupljeni oko svoga vođe na samrti, imali da obnove. Na sve strane je bilo svedočanstava koja su govorila o tome šta je sve Bog učinio za njih; kako im je dao zemlju za koju se nisu mučili, gradove koje nisu gradili, vinograde i maslinjake koje nisu zasađivali. Isus Navin je još jednom ponovio celu istoriju Izrailja, nabrajajući čudesna Božja dela, kako bi svi mogli da uvide Njegovu ljubav i samilost, i da Mu služe "verno i istinito".

Po Isusovom naređenju iz Siloma je donesen kovčeg zaveta. Prilika je bila neobično svečana i taj simbol Božjeg prisustva imao je da duboki i trajni utisak koji je Isus Navin želeo da ostavi na narod učini još upečatljivijim. Pošto je izneo Božju dobrotu ispoljenu prema Izrailjcima, pozvao ih je u ime živog Boga da izaberu kome će služiti. Još uvek su potajno bili obožavani idoli, i zato je Isus Navin sada nastojao da ih navede na odluku kojom će taj greh biti izagnan iz Izrailja. "Ako li vam nije drago služiti Gospodu", naglasio je on, "izaberite sebi danas kome ćete služiti". Želeo je da ih navede da služe Bogu, ali ne prisilno, već sasvim dobrovoljno. Jer pravu osnovu vere predstavlja ljubav prema Bogu. Služiti Bogu samo zato što se nadamo obećanoj nagradi ili iz straha od kazne ne vredi ništa. Licemerstvo i formalno učestvovanje u verskim obredima vredi Boga više nego otvoreno otpadništvo.

Stari vođa je predstavnicima naroda snažno naglasio da dobro promisli o svemu što im je rekao i da se odluče da li zaista hoće da žive onako kako su žveli uniženi neznabožački narodi oko njih. Ako vam se ne sviđa da služite Bogu, koji je izvor sile i blagoslova, onda izaberite danas kome ćete služiti - "ili bogovima kojima su služili oci vaši", od kojih se Avram na božanski poziv odvojio, "ili bogovima Amoreja u čijoj zemlji živite". Ove poslednje reči bile su oštar prekor za Izrailjce. Bogovi Amoreja nisu bili u stanju da zaštite i odbrane svoje poklonike. Zbog svojih odvratnih i unižavajućih greha, ti bezbožni narodi su uništeni, a sva dobra zemlja koju su nekad držali bila je predata Božjem narodu. Kakve li ludosti za Izrailj da izabere bogove Amoreja - idolopoklonstvo zbog kojeg su ti narodi bili uništeni! "A ja i dom moj", reče Isus Navin, "služićemo Gospodu". Ista sveta revnost koja je inspirisala srce njihovog vođe, preneti je bila i na narod. Na njegovo traženje došao je odlučan i jednodušan odgovor: "Ne daj Bože da ostavimo Gospoda i da služimo drugim bogovima."

"Ne možete služiti Gospodu", reče Isus Navin, "jer je svet Bog, Bog revnitelj, neće podnositi vaše nevere i vaše grehe". Pre nego što se moglo govoriti o trajnoj reformi, oni su morali biti navedeni da osećaju svoju potpunu nesposobnost da se sopstvenom snagom potčine Gospodu. Oni su prestupili Njegov zakon, koji ih je osuđivao kao prestupnike, ne predviđajući način oslobodenja od te osude. I dok god su se oslanjali na svoju snagu i sopstvenu pravdu, bilo im je nemoguće da postignu oprostaj Božjeg zakona i uzalud su se obavezivali da će služiti Gospodu. Samo kroz veru u Hrista mogli su sa sigurnošću da prime oprostaj greha i snagu da se pokoravaju zakonu Božjem. Morali su prestati da svoju nadu na spasenje zas-

nivaju na sopstvenim naporima. Da bi bili Bogu ugodni, morali su se potpuno osloniti na zaluge obećanog Spasitelja.

Isus Navin se trudio da njegovi slušaoci dobro odmere težinu svojih reči i da se uzdrže od zaveta za čije ispunjenje nisu bili spremni. Ali su oni svoju izjavu ponovili iskreno i sa dubokom ozbiljnošću: "Ne, nego ćemo Gospodu služiti." Izjavljujući jednodušno da su sami sebi svedoci da su izabrali živog Boga, još jednom su ponovili svoju zakletvu na vernost Njemu: "Gospodu Bogu svojemu služićemo i glas Njegov slušaćemo."

"Tako učini Isus zavet s narodom onaj dan i postavi im uredbe i zakone u Sihemu." Pošto je o celom tom svečanom događaju napisao izveštaj, postavio ga je zajedno sa knjigom zakona u kovčeg zaveta. A tada je podigao jedan stub kao spomenik, rekavši: "Evo, kamen ovaj neka vam bude svedočanstvo, jer je čuo sve reči Gospodnje, koje nam je govorio; i neka vam bude svedočanstvo da ne biste slagali Bogu svojemu. Potom raspusti Isus narod, svakoga na njegovo nasleđstvo."

Delo Isusa Navina za izrailjski narod ovim je bilo završeno. On "se sasvim držao Gospoda", i u Božjoj knjizi pored njegovog imena piše - "Sluga Gospodnji". Najplemenitija pohvala i svedočanstvo o njegovom karakteru kao javnog i opšte poznatog vođe je istorija onog naraštaja koji je uživao u plodovima njegovog rada: "I služi Izrailj Gospodu svega veka Isusova i svega veka starešina koji dugo življaše iza Isusa."

DESETAK I PRINOS

U starozavetnom sistemu kod Jevreja je bilo zavedeno da se deseti deo od svih prihoda daje za održavanje javnih bogoslužjenja. Izrailju je to bilo objavljeno preko Mojsija: "I svaki desetak zemaljski od useva zemaljskoga i od voća, Gospodnji je, svetinja je Gospodu." "I desetak od goveda i od sitne stoke, koje će doći pod štap pastirski, deseto da je sveto Gospodu" (3. Mojsijeva 27,30-32).

Ali sistem destka ne potiče od Jevreja. Od najstarijih vremena Gospod je polagao pravo na deseti deo i to je uvek bilo priznato i poštovano. Avram je dao desetak Melhisedeku, svešteniku Boga Višnjega (1. Mojsijeva 14,20). A kad je Jakov kao izgnanik i putnik zanočio u Vetilju, zavetovao se Gospodu govoreći: "Što mi god daš, od svega ću deseto dati tebi." (1. Mojsijeva 28,22). I kad su Izrailjci bili organizovani kao nacija, zakon o desetku je potvrđen kao božanska uredba, i od pokoravanja tome zavisilo je njihovo blagostanje.

Uredba o desetku i darovima data je s ciljem da u misli i srca ljudi utisne veliku istinu - da je Bog izvor svih blagoslova darovanih Njegovim stvorenjima i da ljudi Njemu duguju zahvalnost za dobre darove Njegovog providenja.

"On sam daje svima život i dihanje i sve" (Dela 17,25). Gospod kaže: "Moje je sve gorsko zverje i stoka po planinama na hiljade" (Psalam 50,10). "Moje je srebro i moje je zlato" (Agej 2,8). A ljudi mogu steći imovinu samo ako im Bog podari snage za to (5. Mojsijeva 8,18). Kao priznanje da sve to dolazi od Njega, Gospod traži da Mu se jedan deo Njegovih dobara vrati u vidu darova i priloga namenjenih za održavanje Njegove službe.

"Svaki desetak je Gospodnji." Tu je upotrebljen isti oblik izražavanja kao i u zapovesti koja se odnosi na praznovanje dana od odmora: "A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvom" (2. Mojsijeva 20,10). Bog je jedan određen deo vremena i sredstava poverenih ljudima rezervisao za sebe, i čovek ne može nijedan od tih delova zadržati za svoje interese, a da se ne ogreši.

Desetak je isključivo bio namenjen Levitima, plemenu koje je bilo izabrano i izdvojeno za službu u svetinji. Ali to nije predstavljalo neku granicu prilaganja u verske svrhe. Sator od sastanka, a kasnije i hram, bili su podignuti isključivo od dobrovoljnih darova; a da bi se podmirile neophodne popravke i ostali izdaci, Mojsije je naredio da pri svakom preobrojavanju naroda, svaki priloži po pola sikla za "službu svetinji". U vreme Nemijinog, takav prinos se skupljao svake godine. Vidi: 2. Mojsijeva 30,12-16; 2. Carevima 12,4,5; 2. Dnevnika 24,4-13; Nemija 10,32-33. S vremena na vreme prilagane su bogu i žrtve zahvalne i žrtve paljenice za greh. Najveći broj žrtava prinošen je o godišnjim praznicima. A velikodušno se prilagalo i za siromašne.

Čak i pre nego što je bilo moguće priložiti desetak odavalo se priznanje Božjim zahtevima. Prvi među plodovima zemlje koji bi sazeo, bio je posvećen Njemu. Prva vuna kod striže ovaca, prvo žito s gumna, prvo ulje i prvo vino, bilo je odvajano za Gospoda; tako isto i svako prvo dobijeno mladunče od stoke i od stada; za prvorođenog sina davana je otkupnina. Prvi plodovi su morali biti izneseni pred Gospoda u svetinji, i od tada su pripadali sveštenicima za njihovu upotrebu.

Tako je narod neprestano bio podsećan da je Gospod pravi vlasnik njihovih njiva i njihovih stada ovaca i goveda, da im je On blagotvornim zracima sunca i kišom omogućio setvu i žetvu, da je On Tvorac svega što imaju, i da je njih učinio samo pristavima Njegovih dobara.

Kad su se Izrailjci, natovareni prvim plodovima sa svojih njiva, voćnjaka i vinograda skupljali ispred svetinje, to je predstavljalo

javno priznavanje Božje dobrote. Predajući darove svešteniku, darodavac je govorio kao da je Bog pred njim: "Otac moj beše siromah Sirin", a zatim je opisivao boravak u Misiru i muke iz kojih je Bog izbavio Izraeljce "rukam krepkom i mišicom podignutom i stahotom velikom i znacima i čudesima. I dovede nas na ovo mesto i dade nam zemlju ovu, zemlju u kojoj teče mleko i med. Zato sad evo donesoh prvine od roda ove zemlje koju si mi dao, Gospode" (5. Mojsijeva 26,5.8-11)

Prilozi zahtevani od Jevreja za verske i dobrotvorne svrhe iznosili su punu četvrtinu celokupnih njihovih prihoda. Moglo se očekivati da će tako velike dažbine osiromašiti narod; ali, nasuprot, verno ispunjavanje ovih propisa je u stvari predstavljalo jedan od uslova njihovog napretka i blagostanja. Pod uslovom da budu poslušni, Gospod je dao sledeće obećanje: "I zapreću vas radi proždrljivcu, te vam neće kvariti roda zemaljskog i vinova loza u polju neće vam biti nerodna... i zvaće vas blaženim svi narodi, jer ćete biti zemlja mila" (Malahija 3,11.12).

Upečatljiv prikaz posledica sebičnog uskraćivanja upravo onih dobrovoljnih darova za Božju stvar, jasno je bio pružen u danima proroka Ageja. Po svom povratku iz vavilonskog ropstva, Jevreji su se prihvatili da obnove dom Gospodnji; ali naišavši na odlučan otpor od strane svojih neprijatelja prekinuli su sa radom; i pogođeni velikom sušom koja ih je zaista osiromašila oni su došli do zaključka da je završiti građevinu hrama u tom trenutku bilo nemoguće. "Još nije došlo vreme", zaključivali su oni, "vreme da se sazida dom Gospodnji". Ali Gospod poruči preko svoga proroka: "Je li vama vreme da sedite u kućama svojim obloženim daskama, a ovaj je dom pust? Zato sada okavajte veli Gospod nad vojskama: Uzmite na me puteve svoje. Sejete mnogo a uvozite malo; jedete a ne bivajte siti; pijete a ne napijate se; odijevate se a nijedan ne može da se zgreje, i koji zaslužuje novce meće ih u prodrtna tobolac" (Agej 1,2-6). A zatim je naveden razlog: "Izgledate mnogo a eto malo; i što unesete u kuću, ja razduham; zašto? veli Gospod nad vojskama, zato što je dom moj pust a vi svaki trpíte za svoj dom. Zato se zatvori nebo nad vama; da nema rose i zemlja se zatvori da nema roda njezina. I dozvaš sušu na zemlju i na gore i na žito i na vino i na ulje i na sve što zemlja rada, i na ljude i na stoku i na svaki rad ručni" (Agej 1,9-12). "Kad ko dođe ka gomili od dvadeset mera, beše deset, kad dođe ka kaci da dobije pedeset vedara, iz kace beše dvadeset. Bih vas sušom i medljikom i gradom; svako delo ruku vaših" (Agej 2,16.17).

Probuđeni ovim opomenama, Izraeljci se dadoše na posao da sagrađe dom Božji. A tada im dođe reč Gospodnja: "Uzmite na um od toga dana nazad, od dvadeset četvrtoga, meseca devetoga, do dana kada se osnova crkva Gospoda, uzmite na um ... od ovoga ću dana blagosloviti" (Agej 2,18.19).

Mudrac kaže: "Jedan prosipa i sve više ima; a drugi tvrdíje suviše i sve je siromašniji" (Priče 11,24). Istu pouku ponavlja i apostol Pavle u Novom zavetu: "Koji s tvrdom seje, s tvrdom će i požnjeti." "A Bog je kadar učiniti da je među vama izobilna svaka blagodet, da u svemu svagda svako dovoljstvo imajući izobilujete za svako dobro delo" (2. Korinćanima 9,6.8).

Božja je namera bila da Izraeljci kao Njegov narod budu videlo svim narodima na zemlji. Njihova bogoslužjenja, održavana tako da budu pristupačna svakome, trebalo je da predstavljaju svedočanstvo o postojanju i suverenosti Boga živoga. Za njih je bila naročito prednost da svojim priložima za održavanje tog bogoslužjenja daju izraz svoje vernosti i ljubavi prema Njemu. Bog je tako uređio da se vide-lo i istina na zemlji šire zahvaljujući naporima i žrtvama onih koji već raspoložu nebeskim darovima. On je anđele mogao učiniti zas-tupnicima svoje istine; mogao je svoju volju objaviti sopstvenim glasom, kao što je objavio zakon na Sinanskoj gori; ali u svojoj bez-graničnoj ljubavi i mudrosti, On je pozvao ljude da učestvujući u tom delu i budu Njegovi saradnici.

U doba starozavetnog Izraelja, davanje desetka i darova bilo je neophodno za održavanje bogoslužjenja i verskih obreda. A treba li Božji narod u ovim danima da daje manje? Prema načelu koje je postavio sam Hristos, naši darovi Bogu treba da budu u srazmeri sa videlom i preimućtvima koje uživamo. "Kome je god mnogo dao, mnogo će se i iskati od njega" (Luka 12,48). Spasiteljeve reči učenicima kad ih je slao na delo bile su: "Zabadava ste dobili, zabadava i dajite" (Matej 10,8). Pošto su naša preimućstva i blagoslovi koje primamo daleko veći - a pred svega zato što stalno imamo pred očima neuporedivu žrtvu Sina Božjega - zar ne treba onda i naša zahvalnost da bude izražena u još obilnijim darovima da bi na taj način poruka spasenja doprla i do drugih? Delo Jevanđelja, koje se sve više širi, za svoje održavanje i napredovanje traži više nego što se zahtevalo u vreme starozavetnog Izraelja. Upravo to, zakon o desetku i prinosu čini danas još potrebnijim nego što je bio u Starom zavetu. Kad bi Božji narod, umesto pribegavanja nepobožnim i nesvetim metodama samo da napuni blagajnu, obilnije potpomagao Božju stvar svojim dobrovoljnim darovima, Bog bi bio poštovan i mnogo više duša bi bilo pridobijeno za Hrista.

Mojsijev plan da se prikupe sredstva za izgradnju svetinje bio je veoma uspešan. Nije bilo potrebno navaljivati s traženjem. On se nije služio lukavstvima kojima u današnje vreme mnoge zajednice

tako često pribegavaju. Nije pravio neke velike svečanosti. Nije pozivao ljude na svečane praznike, na igranke ili zajednička veselja. Niti je organizovao kakvo praštanje greha za novac ili nešto slično tome. Takvim i sličnim nesvetim sredstvima on se nije služio da bi došao do sredstava za podizanje Božje svetinje. Gospod je naredio Mojsiju da pozove sinove Izraeljeve da donesu svoje darove. On je imao da primi prilog od svakog ko je dobrovoljno i od srca davao. I darovi su donošeni u tolikom obilju da je Mojsije morao narediti da prestanu donositi, jer je bilo priloženo više nego što se moglo upotrebiti.

Bog je ljude učinio svojim pristavima. Imovina koju je stavio u njihove ruke predstavlja sredstva koja je On predvideo za širenje Jevanđelja. Onima koji se pokazu kao verni pristavi On će poveriti i veće odgovornosti. "Jer one ću poštovati", kaže Gospod, "koji mena poštuju" (1. Samuilova 2,30). "Bog ljubi onoga koji dragovoljno daje", i kad Njegov narod radosna i zahvalna srca donosi svoje darove i priloge Njemu, "ne sa žalošću ili od nevolje", pratiće ih Njegovi obilni blagoslovi, kao što je obećao u svojoj Reči: "Donesite sve desetke u spremu da bude hrane u mojoj kući i okušajte me u tom, veli Gospod nad vojskama, hoću li vam otvoriti ustave nebeske i izliti blagoslov na vas, da vam bude dosta" (Malahija 3,10).

BOŽJE STARANJE ZA SIROMAŠNE

Da bi se podstaklo sakupljanje naroda na bogoslužjenja, i pomoglo siromašnima, bio je uveden još jedan desetak od celokupnog prihoda. U pogledu prvog desetka Gospod je rekao: "A sinovima Levijevim evo dajem u nasljedstvo sve desetke od Izraelja" (4. Mojsijeva 18,21). A za ovaj drugi, On je naredio: "I jedi pred Gospodom Bogom svojim na mestu koje izabere, da onde nastani ime svoje, desetak od žita svojega, od vina svojega i od ulja svojega, i prvine od stoke svoje krupne i sitne, da se učiš bojati se Gospoda Boga svojega svagda" (5. Mojsijeva 14,23.29; 16,11-14). Taj desetak, ili odgovarajuću vrednost u novcu, morali su svake druge godine da donose u mesto gde se nalazila svetinja. Pošto je Bogu prinesena žrtva zahvalnica i određeni deo dat svešteniku, poklonici su od preostalog dela priređivali versku gozbu na koju su bili pozivani leviti, stranci, siročad i udovice. Na taj način se na godišnjim praznicima vodila briga o žrtvama zahvalnicama i blagovanju prisutnih, a narod je bio privučen u društvo levita i sveštenika da ga ovi upute i ohrabre u službi Bogu.

Međutim, svake treće godine ovaj drugi desetak upotrebljavan je kod kuće za gošćenje levita i sirotinje, kao što je Mojsije rekao: "Da jedu u mestima tvojim i nasite se" (5. Mojsijeva 26,12). Taj desetak je predstavljao fond za dobrotvorne svrhe i negovanje gostoljublja.

Osim toga, bilo je i drugih propisa i mera za zaštitu siromašnih. Zakoni dati preko Mojsija ničim se, posle priznanja zahteva Božjih, ne odlikuju više nego duhom dobrovoljnog, njeznog i gostoljubivog postupanja prema siromašnima. Iako je Bog obećao da će svoj narod obilno blagosloviti, ipak Njegova namera nije bila da se među njima ne zna za sirotinju. On je čak rekao da zemlja nikad neće biti bez siromaha. U Njegovom narodu će uvek biti i takvih kojima će biti potrebno ukazati sažaljenje, nežnost i dobročinstvo. Kao i danas, i tada su ljudi patili od nesreća, bolesti i oskudice; ipak, dok god su se držali uputstva primljenih od Boga među njima nije bilo prosjaka ni takvih koji su bili ostavljeni da nemaju hleba.

Božji zakon siromašnima daje pravo na izvestan deo zemaljskih plodova. Ako je neko bio gladan, imao je pravo da svrati u najbližu njivu, voćnjak ili vinograd i da slobodno uzme onoliko koliko mu je potrebno da utoli glad. U skladu s tom odredbom i Hristovi učenici su trgli klasje i jeli žito kad su jednog dana prolazili kroz polje zre-log žita.

Sve što je na poljima, voćnjacima i vinogradima preostajalo posle žetve i berbe, pripadalo je siromašnima. "Kad žanješ letinu svoju na njivi svojoj", rekao je Mojsije, "ako zaboraviš koji snop na njivi ne vraćaj se da ga uzmeš... kad treseš masline svoje ne zagledaj granu po granu pošto otreseš... kad bereš vinograd svoj ne pabirči pošto obereš; neka došljaku, siroti i udovici. I opominji se da si bio rob u zemlji Misirskoj" (5. Mojsijeva 24,19-22; 3. Mojsijeva 19,9.10).

Svake sedme godine bile su predviđene naročite povlastice za siromašne. Nazivali su je oprosna godina i ona je počinjala odmah posle žetve. U vreme setve, koja je dolazila odmah posle berbe, te godine nisu smeli sejati. U proleće nisu smeli vezivati vinograde, niti očekivati kakav doprinos sa njiva ni iz vinograda. Od onoga što je samo od sebe rađalo smeli su da jedu samo dok je bilo sveže, ali ništa nisu smeli smeštati u spremu. Plodovi te godine morali su osta-ti za došljake, siročad i udovice, pa čak i za poljske životinje. (2. Mojsijeva 23,10.11; 3. Mojsijeva 25,5).

Ali ako je zemlja rađala samo koliko da pokrije redovne potrebe, od čega je onda narod mogao da živi one godine kad nije bilo žetve? Bog je obećao da će se On za to postarati. "Pustiću blagoslov svoj na vas šeste godine, pa će roditi za tri godine. I sejaće osme godine, a ješće letinu staru do devete godine, dokle ne prispe rod njezin, ješćete stari" (3. Mojsijeva 25,21.22).

Praznovanje oprosne godine trebalo je da bude od koristi i za zemlju i za narod. Kad je zemljište sedme godine ostalo neobrađeno, iduće godine je rađalo utoliko više. Narod je bio oslobođen od teških poljskih poslova; i mada su se razne vrste radovala za to vreme ipak mogle nastaviti, svi su koristili slobodno vreme u prijatnom odmoru što im je pružalo priliku da svoje fizičke snage osveže za napore sledeće godine. Imali su više slobodnog vremena da se posvete razmišljanju i molitvi, upoznavanju s naukom i zahtevima Gospodnjim i poučavanju svojih porodica.

Svake oprosne godine Jevreji su morali da otpuste svoje robove i to ne bez odgovarajuće otpremnine. Zapovest Gospodnja o tome je glasila: "A kad ga otpustiš od sebe slobodna, nemoj ga otpustiti prazna. Daruj ga čim između stoke svoje i s gumna svojega i iz kace svoje, podaj mu čim te je blagoslovio Gospod Bog tvoj" (5. Mojsijeva 15,13-14).

Najam radniku morao se isplaćivati odmah: "Nemoj zaneti najamnika, siromaha i potrebnoga između braće svoje, ni došljaka koji je kod tebe, u zemlji tvojoj u mestu tvojem. Podaj mu najam njegov isti dan, i da ga ne zađe sunce u tebe, jer je siromah i tim dušu drži" (5. Mojsijeva 24,14-15).

Bili su dati naročiti propisi i u pogledu postupanja prema onima koji su bežali od svojih gospodara: "Nemoj izdati slugu gospodaru njegovu, koji uteče k tebi od gospodara svojega. Nego neka ostane kod tebe, usred tebe, u mestu koji izabere u kojem gradu tvom, gde mu bude drago; nemoj ga cveliti" (5. Mojsijeva 23,15-16).

Za siromahe, sedma godina bila je godina praštanja dugova. Jevrejima je bilo naređeno da uvek potpomažu svoju oskudnu braću pozajmljujući im novac bez kamate. Izričito je bilo zabranjeno uzimati zeleniški interes od siromašnih ljudi. "Ako osiromaši brat tvoj i iznemogne ruka njegova pored tebe, prihvati ga, i kao stranac i došljak neka poživi uz tebe. Nemoj primiti od njega kamate ni dobiti, nego se boj Boga da bi poživeo brat tvoj uz tebe. Novac mu nemoj davati na kamatu niti mu hrane pozajmaj radi dobiti" (3. Mojsijeva 25,35-37). Ako je dug ostao neplaćen do godine oprosne, onda se čak ni glavnica nije mogla naplaćivati. Narod je bio izričito i strogo opomenut da nipošto ne uskraćuje pružanje pomoći svojoj siromašnoj braći na račun toga: "Ako bude u tebi koji siromah između braće tvoje... nemoj da ti se stvrdne srce tvoje i da stisneš ruku svoju bratu svojemu siromahu... Čuvaj se da ne bude kakvo nevaljalstvo u srcu tvom pa da rečeš: Blizu je sedma godina, godina oprosna, i da oko tvoje ne bude zlo prema bratu tvojemu siromahu pa da mu ne daš, a on zato da vapi ka Gospodu na te i bude ti greh." "Jer neće biti bez siromaha u zemlji. Zato ti zapovedam i kažem: Otvaraj ruku svoju bratu svojemu nevoljniku i siromahu svojemu u zemlji svojoj." "Nego otvori ruku svoju i pozajmi mu rado, koliko mu god treba u potrebi njegovoj" (5. Mojsijeva 15,7-9,11.8).

Niko nije morao da se plaši da će zbog svoje darežljivosti osiromašiti. Poslušnost prema Božjim zapovestima donosila je i osiguravala samo napredak i blagoslov: "Te ćeš davati u zajam mnogim narodima a ni od koga nećeš uzimati u zajam, i vladati mnogim narodima a oni tobom neće vladati" (5. Mojsijeva 15,6).

Posle sedam "oprosnih godina", "sedam puta po sedam godina" dolazila je velika oprosna godina - jubilej. "Tada zapovedi neka zatruči truba... po svoj zemlji vašoj. I posvetite godinu pedesetu i proglasite slobodu po zemlji svima koji žive u njoj. To neka vam je oprosna godina i tada se vratite svaki na svoju baštinu, i svaki u rod svoj vratite se" (3. Mojsijeva 25,9-10).

Truba koja je najavljivala jubilej trebalo je da odjekne "desetog dana sedmog meseca, na dan očišćenja". Sirom zemlje, gde god su živeli Jevreji, čuo se zvuk trube koji je pozivao sve sinove Izrailjeve da pozdrave dolazak oprosne godine. Veliki dan izmirenja donosio je Izrailju oprostaj greha, i narod je vesela srca pozdravljao ovaj svečani jubilej.

Kao i svake oprosne godine, zemlja se nije smela ni zasejavati ni žnjeti, a sve što je samo od sebe rodilo, smatralo se zakonitom svojnom siromašnih. I oni robovi jevrejskog porekla koji zbog specifičnosti svog položaja nisu bili oslobođeni oprosne godine, sada su puštani na slobodu. Ali ono čim se jubilara godina posebno odlikovala bilo je vraćanje svih zemljišnih poseda njihovim prvobitnim vlasnicima. Po naročitoj Božjoj zapovesti, zemlja je narodu bila izdvojena "ždrebom". Po izvršenoj deobi nikome nije bilo dozvoljeno da trguje sa svojim nasledem. Niko nije imao pravo da svoju zemlju prodaje, izuzev ako ga siromaštvo nije nateralo da to učini; a ako bi on, ili ko od njegovih, bilo kad poželeo da svoju nekadašnju zemlju otkupi, kupac se nije smeo ustručavati da mu je natrag proda; a ako i ne uzmogne da je otkupi, zemlja je u jubilarnoj godini ipak morala biti vraćena prvobitnom vlasniku ili nekom od njegovih naslednika.

Gospod je Izrailjcima objasnio: "Ali da se zemlja ne prodaje za svagda, jer je moja zemlja" (3. Mojsijeva 25,23). Narodu je u dušu trebalo utisnuti činjenicu da je zemlja koja mu je privremeno bila data u posed u stvari Gospodnja, i da On, kao zakoniti i prvobitni vlasnik, naročito vodi brigu o siromašnima i nesrećnima. Svima je trebalo jasno staviti do znanja da siromašni imaju isto toliko prava da žive u Božjem svetu koliko i oni imućniji.

Na taj način se naš milosrdni Tvorac postarao da smanji patnje siromašnih i nevoljnih, da i u njihov život unese neki zrak nade i sunčeve svetlosti.

Gospod je hteo da onemogući neumerno nagomilavanje bogatstva i moći. Velika zla su neizbežan ishod upravo preteranog nagomilavanja bogatstva kod jednih, i siromaštva i uniženosti kod drugih. Da moć bogatih nije bila ograničavana, ona bi najzad postala toliko velika da bi siromašni, mada u Božjim očima dostojni svakog poštovanja, bili smatrani nižima i podređenima od strane svoje imućnije braće. Međutim, svest o toj podređenosti morala bi izazvati nezadovoljstvo i gnjev siromašnjih. To bi kod njih stvorilo osećanje očajanja i beznadežnosti što neminovno vodi demoralisanju jednog društva i otvara vrata zločinu svake vrste. Propisi koje je Bog ustanovio dati su s ciljem da potpomognu socijalnu ravnopravnost. Merama preduzimanima na ovaj način, svake oprosne, a naročito jubilarne godine, regulisano je bilo umnogome sve ono što je u međuvremenu propušteno u socijalnom, političkom i ekonomskom životu nacije.

Ti propisi su dati s ciljem da donesu blagoslov ne samo siromašnima, nego isto tako i bogatima. Sprečavali su pohlepu i želju za samouzdizanjem i podsticali duh plemenitosti i dobročinstva, a time što su među svim klasama razvijali trpeljivost i poverenje, potpomagali su progres društvenog poretka i stabilnost uprave koja je vladala narodom. U velikom spletu čovečanstva mi smo svi međusobno povezani, i sve što možemo učiniti da bismo usrećili i uzdignili druge vraća se u blagoslovu nama samima. Zakon o uzajamnoj zavisnosti obuhvata sve društvene klase. Siromah ne zavisi od bogatog više nego što bogat zavisi od siromaha. Dok siromašni čeznu za blagoslovima koje je Bog dodelio njihovoj imućnijoj braći, bogati osećaju da ne mogu bez verne službe, snage uma, kostiju i mišića, što je kapital siromašnih.

Pod uslovom poslušnosti naredbama Gospodnjim, Izrailjcima su obećani veliki blagoslovi. "Davaću vam dažd na vreme i zemlja će rađati rod svoj i drveta će u polju rađati rod svoj. I vršidba će vam stizati berbu vinogradsku, a berba će vinogradska stizati sejanje, i ješćete hljeb svoj do sitosti, i živećete bez straha u zemlji svojoj, jer ću dati mir zemlji te ćete spavati, a neće biti nikoga da vas plaši. Učiniću te će nestati zle zveri iz zemlje i mač neće prolaziti preko vaše zemlje... I hodiću među vama i biću vam Bog i vi ćete biti moj narod... Ako li me ne uzaslušate i ne učinite sve ove zapovesti... i raskinete zavet moj... zaludu ćete sejati seme svoje, jer će ga jesti neprijatelji vaši. I okrenuću lice svoje nasuprot vama i seći će vas neprijatelji vaši i koji mrze na vas biće vam gospodari i bežaćete kad vas niko ne tera" (3. Mojsijeva 26,4-17).

Mnogi sa velikim oduševljenjem ističu da bi trebalo da u ovozemaljskim blagoslovima svi ljudi imaju jednako učešće. Ali Stvoritelj cilj nije to. Različitošću spoljnih životnih uslova, jedno je od sredstava kojim Bog proverava i razvija karakter. Pored toga, Njegova je namera da se oni koji imaju ovozemaljsko blago osećaju samo pristavima Njegovih dobara koja su im poverena da bi ih upotreabili na blagoslov onih koji pate i oskudevaju.

Hristos je rekao da siromahe imamo svagda sa sobom, i On sjeđinjuje svoje interese sa interesima svoga naroda koji pati. Srce našeg Spasitelja saoseća sa najsirimašnjim i najskromnijima među Njegovom zemaljskom decom. On nam kaže da su i oni Njegovi predstavnici na zemlji. Saosećanje i dobročinstvo ukazano njima, Hristos prima kao da je samom Njemu namenjeno. Svaku okrutnost ili bezobzirnost ispoljenu prema njima, On prima kao da je Njemu učinjena.

Koliko bi drugačije izgledalo stanje sveta, ne samo u moralnom i duhovnom, nego i u materijalnom pogledu da su uvek poštovani zakoni koje je sam Bog dao za dobro siromašnih! Sebičnost i samoživot ne bi se ispoljavale kao danas, već bi se svako najobazriviše zalagalo da doprinese sreći i blagostanju drugih, a ne bi bilo toliko rasprostranjene beda i nemaština koje se danas susreću u mnogim zemljama.

Načela koje je Bog propisao, sprečila bi bujice užasnih zala koja su u svim vekovima nastajala iz tlačenja siromašnih od strane bogatijih i iz mržnje siromašnih prema bogatima. I dok bi s jedne strane sprečavalo nagomilavanje ogromnih bogatstava i odavanje bezgraničnoj raskoši, dotle bi s druge strane onemogućila upravo tim uslovljeno neznanje i uniženost hiljada i hiljada onih koji, kao sluga za bednu platu, gomilaju drugima ogromna bogatstva. Ta načela bi donela miroljubiva rešenja za probleme koji u današnje vreme prete da ispune svet anarhijom i krvoprolićem.

GODIŠNJI PRAZNICI

(3. Mojsijeva 23)

Tri puta godišnje sakupljao se sav izrailjski narod u svetinju radi bogoslužjenja (2. Mojsijeva 23,14-16). Jedno vreme su ti sastanci održavani u Silomu. Kasnije je Jerusalim postao središte nacionalnog bogoslužjenja i tu su se skupljala sva plemena za godišnje svetkovine.

Narod je bio okružen pripadnicima divljih, ratobornih plemena koji su jedva čekali da se dočepaju njihove zemlje; a ipak je bilo naređeno da svi za rat sposobni ljudi i sav narod koji je mogao putovati, tripud godišnje napuste svoj zavičaj i da se upute mestu određenom za sabor, koje se nalazilo blizu središta cele zemlje. Šta je moglo sprečiti njihove neprijatelje da ne napadnu njihove nezaštićene stanove i da ih ne opustoše ognjem i mačem? Šta je moglo sačuvati zemlju od upada nekih neprijatelja koji bi Izrailjce mogli da učine robovima? Bog je obećao da će On biti zaštitnik svoga naroda. "Anđeli Gospodnji stanom stoje oko onih koji se Njega boje i izbavljaju ih" (Psalam 34,7). Dok su Izrailjci bili na bogoslužnju, božanska sila je obuzdavala njihove neprijatelje. Bog je dao obećanje: "Jer ću izagnati narode ispred tebe i međe tvoje raširiću, i niko neće poželeti zemlje tvoje, kad staneš dolaziti da se pokažeš pred Gospodom Bogom svojim tri puta u godini" (2. Mojsijeva 34,24).

Prva od tih svetkovina, Pasha, ili praznik presnih (beskvasnih) hlebova, bila je u Avivu, prvom mesecu jevrejske godine, što odgovara kraju marta i početku aprila. Zimska hladnoća je u to vreme prošla, a i velike kiše su prestale, pa se cela priroda radovala svežini i lepoti proleća. Trava se zelenila po brežuljcima i dolinama i svuda je poljsko cveće krasilo livade i polja. Mesec, koji je u to vreme bio skoro pun, davao je svojim sjajem noći mnogi čara i večernje časove činio pravim uživanjem. To tako divno godišnje doba je sveti pesnik ovako opevao:

"Jer gle, zima prođe,
Minuše daždi, otidoše.
Cveće se vidi po zemlji,
Dođe vreme pevanju,
I glas grličin čuje se u našoj zemlji.
Smokva je pustila zametke svoje,
I loza vinova ucvala miriše."

Pesma nad psalmima 2,11-13.

Grupe hodočasnika su se bile razmилe po celoj zemlji putujući za Jerusalim. Pastiri od svojih stada, stočari sa planina, ribari sa Galilejskog mora, zemljoradnici sa svojih polja i sinovi proročki iz svojih svetih škola - svi su se uputili mestu gde je Bog otkrivao svoju prisutnost. Rastojanja koja su dnevno prelazili bila su kratka, jer su mnogi išli pešice. Karavanima su stalno prilazile nove grupe, te su pred ulazak u sveti grad često postajali veoma veliki.

Veselost prirode budila je radost u srcima Izrailjaca i podsticala ih na zahvalnost Darodavcu svih dobara. Tada su pevani veliki jevrejski psalmi u kojima se uzdiže slava i veličanstvo živog Boga. Na znak signalne trube i uz pratnju muzičkih instrumenata, iz stotine grla zaorila se pesma zahvalnosti:

"Obradovah se kad mi rekoše:
Hajdemo u dom Gospodnji!
Eto, stoje noge naše
Na vratima tvojim, Jeruslime...
Onamo idu plemena, plemena Gospodnja...
Da slave ime Gospodnje...
Ištite mira Jerusalimu!
Neka bude dobro onima koji ljube tebe..."

Psalam 122,1-6

Ugledavši oko sebe brežuljke ("visine") na kojima su neznabošci imali običaj da potpaljuju vatre na svojim oltarima, sinovi Izrailjevi su zapevali:

"Hoću li k visinama podići oči svoje?
Odakle mi dolazi pomoć?
Pomoć je meni od Gospoda
Koji je stvorio nebo i zemlju."

Psalam 121,1.2.

"Ko se uzda u Gospoda,
On je kao gora Sion,
Ne pomešta se, ostaje do veka.
Oko Jerusalima su gore
I Gospod je oko naroda svojega.
Od sad i do veka."

Psalam 125,1.2.

Kad su se popeli na uzvišice sa kojih se video sveti grad, sa svetim strahopoštovanjem su ugledali mnoštvo onih koji su išli na bogoslužjenje kako se približuju hramu.

Ugledali su i dim tamjana kako se uzdiže iz svetinje, a kad su začuli zvuke truba kojima su leviti najavljivali svetu službu, obuzelo ih je oduševljenje tog svečanog trenutka pa su zapevali:

"Velik je Gospod i slavan veoma,
U gradu Boga našega,
Na svetoj gori svojoj.
Prekrasna je visina,
Uteha svoj zemlji - gora Sion."

Na severnoj strani njezinoj,
Grad cara velikoga."

Psalam 48,1.2.

"Neka bude mir oko zidova tvojih,
I čestitost u dvorima tvojim."

"Otvorite mi vrata od pravde,
Ući ću na njih, slaviću Gospoda."

"Izvršiću obećanja svoja Gospodu,
Pred svim narodom Njegovim,
U dvoru doma Gospodnjega,
U sred tebe, Jeruslime, aleluja."

Psalam 122,7; 118,19; 16,18.19.

Hodočasnici su u Jerusalimu sve kuće bile otvorene i svima su prenoćišta davana besplatno. Ali to ipak nije bilo dovoljno za toliki zbor, te su bili razapeti i šatori gde god je to u gradu bilo moguće, pa čak i po okolnim brežuljcima.

Četrnaesti dan tog meseca, uveče, praznovana je Pasha, čija je svečana i ubedljiva ceremonija ovekovčila uspomenu na oslobođenje iz ropstva u Misuru, i unapred ukazivala na žrtvu koja je imala da ih oslobodi robovanja grehu.

Posle Pashe sledio je sedmodnevni praznik presnih (beskvasnih) hlebova. Prvog i sedmog dana su održavani sveti sabori i tada se nije smeo obavljati nikakav ropski posao. Na drugi dan praznika, pred Gospodu su donešeni prvi plodovi žetve. U Palestini je prvo žito bio ječam koji je dozrevao upravo prvih dana praznika. Sveštenici su pred Božjim oltarom obrtali prvi snop toga žita, kako bi se pokazalo da sve Njemu pripada. Tek kad je ta ceremonija bila završena, mogla je početi žetva.

Pedeset dana posle prinošenja prvih plodova, dolazio je praznik Pedesetnica, koji se još nazivao i praznik žetve ili praznik sedmica. U znak zahvalnosti za hranu koja se dobija od žita, prinošena su Gospodu dva hleba ispečena od testa, pripremljenog s kvascem. Praznik Pedesetnice trajao je samo jedan dan i bio je posvećen bogoslužnju.

Sedmog meseca bio je praznik Senica ili praznik berbe. Ovim se praznikom Bogu odavala zahvalnost i priznanje za obilan rod voćnjaka, vinograda i maslinjaka. Tada je bio i najveći godišnji zbor naroda. Zemlja je dala svoje obilje. Žetva je bila sakupljena u žitnice; voće, vino i ulje bili su smešteni na svoje mesto. Prvi su plodovi bili prineseni, i sada je bio red da narod svojim darovima izrazi i posvedoči svoju zahvalnost Bogu što ih je tako obilno blagoslovio.

Ovaj praznik je pre svega trebalo da predstavlja povod za veliku radost. Dolazio je upravo posle velikog dana izmirenja, kada im je dato sigurno obećanje da se njihovi gresi neće više ni pominjati. Izmireni pred Bogom, izlazili su sada pred Njega da bi izrazili svoje priznanje za Njegovu dobrotu i da bi Ga slavili za Njegovu milosrđe. Pošto su radovi na žetvi bili završeni, a teškoće nove godine još nisu počele, narod je bio slobodan od briga i mogao se odati svečanom i osvežavajućem uticaju tog trenutka. Iako je samo očevima i sinovima bilo naređeno da se pojave na svečanosti, ipak su im se - ukoliko je to bilo moguće - pridruživali i svi članovi porodice, a iz gostoljublja su bili pozvani čak i slugе, leviti, stranci i siromasi.

I Pasha i Senice bili su praznici sećanja i uspomena. Da bi se podsetio na putnički život svojih predaka u pustinji, narod je tada napuštao svoje domove i živeo pod šatorima ili senicama, načinjenim od zelenih "grana palminih, grana sa gustih drveta i vrbe sa potoka" (3. Mojsijeva 23,42.43).

Prvog dana praznika bio je sveti sabor, a zatim je sedmodnevnom slavlju dodat i osmi dan koji je praznovan na isti način kao i prvi, održavanjem svetog sabora.

Na tim godišnjim skupovima i mladi i stari radovali su se bogoslužnju, a zajedničko opštenje naroda iz svih krajeva zemlje jačalo je veze koje su ih međusobno vezivale i veze koje su ih vezivale s Bogom.

I kao što su sinovi Izrailjevi slavili oslobođenje koje je Bog učinio njihovim očevima, i podsećali se na čudotvorno održavanje života u toku putovanja po izlasku iz Misira, tako i mi sa zahvalnošću treba da se sećamo različitih puteva kojima nas je On u svome providenju iz tame zabluda izveo na dragocenu svetlost svoje milosti i istine.

Onima koji su živeli daleko od svetinje, trebalo je za godišnje skupove više od mesec dana slobodnog vremena da bi prisustvovali ovim svetkovinama. Taj primer odanosti i posvećivanja Bogu treba da u nama ojača važnost bogoslužjenja i potrebu da svoje ovozemaljske i sebične interese i želje potčinimo duhovnim i neprolaznim potrebama. Mi ćemo svakako izgubiti ako propustimo priliku koja nam se pruža da se zajednički sastanemo i međusobno hrabrimo i jačamo u službi Bogu. U tom slučaju, istinitost Njegovih reči gubi u našem unutrašnjem životu svoju živost i svoj značaj. Naša srca sa sve manje osvežena i ohrabrena Njegovim svetim uticajem i sve više gubimo od svog duhovnog života. Kao erligiozni ljudi mnogo gubi-

mo usled toga što u međusobnim odnosima oskudevamo u simpatijama jedni prema drugima. Ko se povlači u sebe, ne ispunjava dužnost koju mu je Bog dodelio. Mi smo svi deca jednoga oca, i što se tiče naše sreće, zavisimo jedan od drugoga. Na nas polažu pravo i Bog i ljudi. Prava nega društvenih osobina u našoj prirodi je da druge učinimo srećnim. Ono što nas iznutra vezuje sa našom braćom donosi nama samima sreću kad se trudimo da usrećimo druge.

Praznik senica nije bio samo istorijski, već i simbolični praznik. On nije samo podsećao na boravak u pustinji, već je kao praznik berbe i sakupljanja zemaljskih plodova ukazivao na poslednji dan velike žetve, kada će Gospodar žetve poslati svoje žeteoce da kukolu svežu u snopove i da ga spale, a pšenicu da smeste u Njegovu žitnicu. U to vreme će svi bezbožnici biti uništeni, "i biće kao da ih nije bilo" (Avdija 16). A svi glasovi u celom svemiru sjediniće se da veselo slave Boga. Pisac Otkrivenja kaže: "I svako stvorenje što je na nebu i na zemlji i pod zemljom i što je na moru i što je u njima, sve čuh gde govore: Onome što sedi na prestolu i Jagnjetu, blagoslov i čast i slava i država va vek veka" (Otkrivenje 5,13).

Izraeljci su na dan senica slavili Boga, sećajući se Njegove milosti za vreme njihovog oslobođanja iz Misira i Njegovog nežnog staranja za njih u toku njihovog lutanja po pustinji. Radovali su se i zato što su znali da su im gresi oprosteni pošto su upravo tih dana završili službu izmirenja. Međutim, kada se isкупljeni sakupe u nebeskom Hananu, radovaće se neizrecivom radošću i slavam što su se zauvek oslobodili ropstva grehovnoga pod kojim "sva stvar uzdiše i tuži s nama do sad" (Rimljanima 8,22). Tada će veliko Hristovo delo izmirenja za ljude biti završeno, a njihovi gresi zauvek uništeni.

"Radovašće se tome pustinja i zemlja sasušena,
Veseliće se pustoš i procvetati kao ruža.
Procvetaće obilno, i veseliće se radujući se i pevajući;
Slava livanska daće joj se i krasota karmilska i saronka;
Ta će mesta videti slavu Gospodnju, krasotu Boga našega...
Tada će se otvoriti oči slepima, i uši gluhima otvoriće se.
Tada će hromi skakati kao jelen, i jezik nemoga pevaće,
Jer će u pustinji provreti vode i potoci u zemlji sasušenoj.
I suho će mesto postati jezero, i zemlja sasušena izvoru vodeni,
U stanu zmajevskom, po požama njihovijem, biće trava, trska i sita.
I onde će biti nasap i put, koji će zvati sveti put;
Neće ići po njemu nečisti, nego će biti za njih;
Ko uzide njim, ni lud neće začiti.
Neće onde biti lava, i ljuta zvijer neće ići po njemu,
niti će se onde naći, nego će hoditi izabavljeni.
I koje iskupi Gospod, vратиće se i doći će u Sion pevajući,
I večna će radost biti nad glavom njihovom,
Dobiće radost i veselje, a žalost i uzdisanje bežaće."

Isaija 35,1.2.5 - 10.

NEKI OD RANIJIH SUDJIA

(Sudije 6; 7; 8 i 10)

Smestivši se u Hananu, plemena nisu uložila energične napore da upotpune osvajanje zemlje. Oni su se brzo zadovoljili zadobijenim oblastima, posustali u svojoj revnosti i prestali da ratuju. "A kad ojača Izraelj, udari na Hananeje danak, ali ih ne izagna" (Sudije 1,28).

Gospod je sa svoje strane verno ispunio obećanja data Izraelju; Isus Navin je savladao moć Hananejaca i zemlju obećanu podelio izrailjskim plemenima. Oni su, oslanjajući se na sigurnu božansku podršku, imali samo da upotpune delo, da preostale starosedoce izagnaju iz zemlje. Ali oni propustiše da to učine. Upuštajući se u savez sa Hananejima, oni su prekršili izričitu Božju zapovest i tako nisu ispunili osnovni uslov pod kojim im je zemlja hananska bila obećana.

Već u prvim saopštenjima koja im je Bog dao na Sinaju, bili su opomenuti da se čuvaju idolopoklonstva. Neposredno po objavljivanju zakona, preko Mojsija im je bila upućena poruka u vezi sa narodima u Hananu. "Nemoj se klanjati bogovima njihovim niti im služiti, ni činiti što oni čine, nego ih sasvim obori i likove njihove sasvim izlomi. I služite Gospodu Bogu svojem i On će blagosloviti hleb tvoj i vodu tvoju, i ukloniće bolesti između vas" (2. Mojsijeva 23,24.25). Bilo im je dato sigurno obećanje da će sam Bog, dokle god oni budu poslušni Njemu, pokoravati njihove neprijatelje. "Pustiću strah svoj pred tobom i uplašiću svaki narod na koji dođeš i obratiću tebi pleća svih neprijatelja tvojih. Poslaću i stršljene pred tobom da teraju Jeveje, Hananeje i Heteje ispred tebe. Neću ih oterati ispred tebe za jednu godinu, da ne opusti zemlja i da se zveri poljske ne namnože na tebe. Pomalo ću ih odgoniti ispred tebe dokle se ne namnožiš i zauzmeš zemlju... jer ću vama u ruke dati one koji žive u onoj zemlji da ih oteraš ispred sebe. Nemoj hvatati vere s njima ni s bogovima njihovijem. Neka ne sede u zemlji tvojoj da te ne navrate da se ogrešiš o mene, jer bi služio bogovima njihovima, i to bi ti bila zamka" (2. Mojsijeva 23,27-33). Ova uputstva je Mojsije svečano ponovio pred svoju smrt, a isto to učinio je i Isus Navin.

Bog je svoj narod postavio u Hananu da kao jedan snažan bedem zadržava bujicu moralnih zala, da ne preplavi svet. Da su Izraeljci ostali verni Bogu, oni bi, prema božanskoj nameri, išli iz pobeде u pobeđu. On bi im predao u ruke narode veće i moćnije nego što su bili Hananeji. Obećanje je glasilo: "Jer ako dobro uzdržite sve ove zapovesti koje vam ja zapovedam da tvorite, ljubeći Gospoda Boga svojega i hodeći svim putevima Njegovim i Njega se držeći, tada će oterati Gospod sve ove narode ispred vas i nasledićete narode veće i jače nego što ste sami. Svako mesto na koje stupi stopalo noge vaše, vaše će biti; od pustinje do Livana i od reke, reke Eufrata, do mora zapadnog, biće međa vaša. Neće se niko održati pred vama; strah i trepet vaš pustiće Gospod Bog vaš na svu zemlju na koju stupite, kao što vam kazam" (5. Mojsijeva 11,22-25).

Ali, zanemrivši visoki cilj koji im je bio namenjen, oni su se radije udobno smestili i odali uživanju. Propustili su priliku da upotpune osvajanje zemlje, i zato su tokom mnogih naraštaja bili potiskivani i tlačeni od ostatka ovih idolopokloničkih naroda koji su im, kao što je prorok unapred kazao, bili "trnje u očima i ostani vašim bokovima..." (4. Mojsijeva 33,55).

Izraeljci "se pomešale sa neznabožcima i naučiše dela njihova" (Psalam 106,35). Oni su se sklapanjem bračnih veza pomešali sa Hananejima, te se idolopoklonstvo raširilo po zemlji kao kakva kuga. "Stadoše služiti idolima njihovim i oni im bijahu zamka. Sinove stadoje i kćeri svoje prinosiše na žrtvu đavolima... i oskvrni se zemlja krvnim delima... I planu gnev Gospodnji na narod njegov, i omrznu mu dio njegov" (Psalam 106,36-40).

Dok je još bilo u životu pokolenje koje je Isus Navin upućivao, idolopoklonstvo nije toliko uzimalo maha, ali su roditelji pripremili put za otpadništvo svoje dece. Nepoštovanjem božanskih ograničenja od strane onih koji su ušli u zemlju hanansku, posejano je seme zla koje je nastavilo da donosi gorke plodove mnogim naraštajima. Jevrejima su njihove jednostavne životne navike osiguravale blagodat telesnog zdravlja; ali druženjem s neznabožcima bili su navedeni da popuštaju apetitu i strastima, što je postepeno smanjivalo njihovu telesnu snagu, i slabilo im duhovne i moralne sile. Izraeljci su zbog svojih greha bili odvojeni od Boga. Njegova snaga im je bila uskraćena i više nisu bili nadmoćniji od svojih neprijatelja. Tako su najzad bili pokoreni od strane upravo onih naroda koje su oni uz Božju pomoć mogli da pokore.

"I ostaviše Gospoda Boga otaca svojih koji ih je izveo iz zemlje Misirska", "I vodio ih kao stado preko pustinje". "Uvrediše ga visinama svojim, i idolima svojim razdražiše ga." Te Gospod "osavi naselje svoje u Silomu, šator, u kojem zivljaše s ljudima. I opravi u ropstvo slavu svoju, i krasotu svoju u ruke neprijatelju" (Sudije 2,12; Psalam 78,52.58.60.61). Ipak se On nikad nije sasvim odrekao svog naroda. Uvek je postojao jedan mali ostatak onih koji su ostali verni Bogu; i Gospod je s vremena na vreme podizao verne i hrabre ljude da ruše idolopoklonstvo i oslobađaju Izraelj od njegovih neprijatelja. Ali kad bi oslobodilac umro i kad se narod oslobodio njegovog autoriteta, postepeno se opet vraćao idolopoklonstvu. I tako se istorija zastranjivanja i kažnjavanja, a zatim kajanja i oslobađanja, neprekidno ponavljala.

Car mesopotamski, car moavski, a posle njih Filisteji i Hananeji od Asora, pod vodstvom Sisare, jedan za drugim tlačili su narod izrailjski. Gospod je podizao Gotonila, Aoda, Samegara, Devoru i Varaka da oslobađaju svoj narod. Ali opet "sinovi Izrljevi činiše što je zlo pred Gospodom te ih dade u ruke Madijancima". I do tada je ruka ovog tlačitelja ne tako teško pritiskala izrailjska plemena koja su živela istočno od Jordana, ali u nevolji koja je sada naišla, oni su imali strašno da pate.

Amalici su još uvek bili u južnom delu Hanana, a Madijanci na istočnoj granici, i u pustinji s druge strane istočne granice još uvek su bili nepomirljivi neprijatelji Izraelja. Madijance su Izraeljci još za Mojsijeva života bili skoro sasvim uništili. Međutim, od onda su se oni jako namnožili i ojačali. Žudeli su za osvetom te im se sada, kad su Izraeljci izgubili Božju zaštitu, pružila prilika da se osvete. Od njihovih pljačkačkih pohoda patila su ne samo plemena istočno od Jordana već i cela zemlja. Divlji i grubi stanovnici pustinje "dolažahu kao skakavci" u zemlju Izrljjevu zajedno sa svojim stadima stoke sitne i krupne (Sudije 6,5). Širili su se od Jordana do filistejske doline kao opasna kuga. Dolazili su čim je žetva počela da pristiže i ostajali dok i poslednji zemaljski plodovi nisu bili ubrani. Pustošili su polja, pljačkali i zlostavljali stanovnike, a zatim se ponovo vraćali u pustinju. Zbog toga su Izraeljci, koji su stanovali u unutrašnjosti zemlje, bili primorani da napuštaju svoje domove i da beže u gradove koji su bili opasani zidovima, tražeći zaštitu u tvrđavama, pa čak i u planinskim pećinama skrivenim između stena. Takvo tlačanje trajalo je sedam godina, a kad su se ljudi u svojoj mucu ponovo setili Božjih opomena i priznali svoje grehe, Bog im je ponovo podigao izbavitelja.

Gedeon je bio sin Joasov iz plemena Manasijina. Deo plemena kojem je ova porodica pripadala nije imao vodeću ulogu. Međutim, Joasova porodica se odlikovala hrabrošću i čestitošću. Za njegove hrabre sinove bilo je rečeno: "Svaki beše na očima kao carski sin" (Sudije 8,18). Svi do jednoga su izginuli u borbi protiv Madijana, a

njegovo ime ulivalo je strah zavojevačima. Gedeonu je bio upućen božanski poziv da oslobodi svoj narod. U tom trenutku bio je baš zaposlen oko vršidbe svoje pšenice. Nešto malo žita bilo je sakriveno, i pošto se nije usudio davati taj posao obavlja na običnom gumnu, povukao se na jedno mesto blizu muljače za ceđenje vina; pošto je berba grožđa bila još dosta daleko, vinogradi nisu privlačili ničiju pažnju. Radeći tako u tajnosti i u miru, Gedeon je bio žalostan zbog postojećeg stanja i razmišljao kako bi se mogao slomiti jaram tlačitelja njegovog naroda.

Odjednom "javi mu se anđeo Gospodnji" i oslovi ga rečima: "Gospod je s tobom, hrabri junače!"

"O gospodaru moj!" bio je njegov odgovor, "kad je Gospod s nama, zašto nas snade sve ovo? I gde su sva čudesa Njegova koje nam pripovedaše oci naši govoreći: Ni je li nas Gospod izveo iz Misira? A sada nas je ostavio Gospod i predao u ruke Madijanima."

Nebeski glasnik nastavi: "Idi u toj sili svojoj i izbavićeš Izrailja iz ruku madijanskih. Ne poslah li te?"

Gedeon je tražio nekakav znak da je vesnik koji mu se obraća bio Anđeo zaveta koji se u prošlim vremenima zalagao za Izrailjce. Božji anđeli koji su nekad razgovarali sa Avramom jednom prilikom su prihvatili njegovo gostoprimstvo; i Gedeon je sada usrdno zatražio da nebeski glasnik ostane kod njega kao njegov gost. Požurivši svome šatoru, pripremio je iz svojih siromašnih zaliha jedno jare i beskasne hlebove, te je sve to izneo i postavio pred Njega. Ali mu anđeo naredi: "Uzmi to meso i te hlebove presne i metni na onu stenu, a supu prolji." Gedeon je to i učinio, a tada mu je bio dat traženi znak: anđeo je svojim štapom dodirnuo meso i beskasne hlebove, i iz stene je buknuo plamen spalivši žrtvu. Anđela zatim nestade ispred očiju njegovih.

Gedeonov otac Joas, koji je učestvovao u otpadništvu svojih sunarodnika, živeo je u Ofri i tu podigao veliki oltar Valu, pred kojim su se meštani klanjali. Gedeonu je bilo naređeno da taj oltar razori, a na onoj steni gde mu je žrtva bila spaljena, da podigne oltar živom Bogu i da tamo prinese žrtvu. Prinošenje žrtava Gospodu bilo je povereno sveštenicima i to samo na oltaru podignutom u Silomu. Ali onaj koji je uspostavio obrednu službu i na koga su sve te žrtve ukazivale, imao je vlast da menja svoje zhteve. Oslobođenju Izrailja morao je prethoditi svečani protest protiv služenja i klanjanja Valu. Gedeon je morao objaviti rat idolopoklonstvu pre nego što je mogao krenuti u borbu protiv neprijatelja svoga naroda.

Božanski nalog bio je verno izvršen. Znajući da će naići na otpor ako pokušao da radi javno, Gedeon je svoj zadatak izveo u tajnosti. Uz pomoć svojih slugu, sve je završio za jednu noć. Strašan je bio bez stanovnika Ofre kad su sledećeg jutra došli da se poklone Valu. Oni bi Gedeona i ubili da Joas - koji je bio obavešten o poseti anđela - nije ustao u odbranu svoga sina. "Vi li hoćete da branite Vala?" reče Joas, "Vi li hoćete da ga izbavite? Ko ga brani poginuću jutros. Ako je bog, neka sam raspravi s njim što mu je raskopao oltar." A ako Val nije mogao ni svoj oltar da odbrani, kako mu se onda mogla poveriti zaštita njegovih poklonika?

Tako su stišane sve zle misli protiv Gedeona, a kad je zatrubio u ratnu trubu, ratnici iz Ofre bili su prvi koji su se skupili pod njegovu zastavu. Odmah su razaslati glasnici pripadnicima plemena Manasijinog i Asirovog, Zavulonovog i Neftalimovog, i svi su se odazvali pozivu.

Gedeon se nije usudio davati da povede ovu vojsku dok ne dobije još jedan dokaz da ga je Bog pozvao na taj zadatak i da će On biti s njim. Zato se molio: "Ako ćeš ti izbaviti Izrailja mojom rukom kao što si rekao, evo ja ću metnuti runo na gumno, ako rosa bude samo na runu a po svoj zemlji suho, onda ću znati da ćeš mojom rukom izbaviti Izrailja, kao što si rekao." Ujutru je runo bilo vlažno, dok je zemlja bila potpuno suva. Ali on ipak posumnja, jer krzno samo po sebi vuče vlagu ako je ima u vazduhu, te zato ta pojava nije mogla biti odlučujuća. Zbog toga se molio da znak bude obrnut i preklinjao da njegova preterana predostrožnost ne uvredi Gospoda. Molba mu je bila uslišena.

Ohrabren na taj način, Gedeon je poveo svoje snage da udari na zavojevače. "A svi Madijani i Amalici i istočni narod, behu se skupili i prešavši preko Jordana behu stali u oko u dolini Jezraelu." Sva Gedeonova vojska nije bila veća od trideset dve hiljade ljudi; pa ipak, kad se pred njima ukaza ogromna masa ljudstva njihovog neprijatelja, dođe mu reč Gospodnja: Mnogo je naroda s tobom, zato im neću dati Madijana u ruke, da se ne bi hvalio Izrailj suprot meni govoreći: Moja me ruka izbavi. Nego sada oglasi da čuje narod i reci: Ko se boji i koga je strah, neka se vrati i neka ide odmah ka gori Galadu." Svi oni koji nisu bili voljni da se izlažu opasnostima i teškoćama, ili su im srce ovozemaljski interesi odvojili od dela Božjeg, nisu mogli da doprinesu snazi izrailjske vojske. Njihovo prisustvo je moglo samo da bude izvor slabosti.

U Izrailju je bio zakon da se svaki put pred polazak u bitku objavi pred celom vojskom: "Ko je sagradio novu kuću, a nije počeo sedeti u njoj, neka ide, nek se vrati kući svojoj, da ne bi poginuo u boju i drugi počeo sedeti u njoj. I ko je posadio vinograd, a još ga nije brao, neka ide, nek se vrati kući svojoj, da ne bi poginuo u boju, i drugi ga brao. I ko je isprosio devojk, a još je nije odveo, neka ide,

nek se vrati kući svojoj, da ne bi poginuo u boju i drugi je odveo." A vojvode su morale da naglase još o ovo: "Ko je strašljiv i trne mu srce, neka ide, nek se vrati kući svojoj, da ne bi trnulo srce braći njegovoj kao njemu" (5. Mojsijeva 20,5-8).

Zato što je, u poredenju sa brojnim neprijateljima, imao tako malo ljudi, Gedeon je propustio da izvrši objavljivanje ove uobičajene poruke. On se zaprepastio kad mu je Gospod rekao da je njegova vojska suviše velika. Ali je Gospod video oholost i neverovanje u srcima prisutnih. Zagrejanih uzbuđljivim Gedeonovim pozivom, oni su bili spremni da se odazovu, ali kad su ugledali ogromne mase Madijanaca, mnogi su se uplašili. Ipak, u slučaju da Izrailjci pobeđu, ti isti bi, umesto da pobeđu pripisuju Bogu, svu slavu prisvojili za sebe.

Gedeon je poslušao Božju zapovest, ali je teška srca gledao kako se dvadeset i dve hiljade ljudi, ili više nego dve trećine celokupne vojske, podižu i kreću kućama. A tada mu ponovo dođe reč Gospodnja: "Još je mnogo naroda. Svedi ih na vodu i onde ću ih prebrati. Za kojega ti god rečem: Taj neka ide s tobom, neka ide s tobom." Očekujući da će izaći pravo pred neprijatelja, narod se spusti na vodu. Samo nekoliko njih na brzinu uzeše malo vode u šaku, popiše je i krenuše dalje, a većina se spusti na koljena i udobno pijaše do mile volje sa površine vodene. Od deset hiljada ljudi samo tri stotine ih je bilo koji su vodu prinosili ustima rukom; ali samo su oni bili izabrani. Svi ostali dobili su dozvolu da se vrate kući.

Karakter se često stavlja na probu najjednostavnijim sredstvima. Oni koji su u trenutku opasnosti mislili samo na zadovoljenje svoje potrebe, nisu bili ljudi u koje bi se moglo pouzdati u teškim časovima. Za nemarne i one koji gledaju da ugrade sebi, nema mesta u delu Božjem. Njegov izbor pao je na one malobrojne koji nisu hteli da se zbog zadovoljenja ličnih potreba zadržavaju u vršenju svoje dužnosti. Ovih tri stotine izabranika, pored toga što su bili hrabri i spremni na samosavlđivanje, bili su i ljudi vere. Oni nisu bili okaljani idolopoklonstvom. Njih je Bog mogao da povede i preko njih je mogao da oslobodi Izrailj. Uspех nije zavisio od broja. Bog svoje delo oslobađanja može da izvrši sa malim brojem isto kao i sa velikim. On se ne proslavlja toliko velikim brojem, koliko karakterom onih koji Mu služe.

Izrailjci su bili na obronku jednog brda sa kojega se mogla videti dolina u kojoj su bile ulogorene čete neprijatelja. "A Madijani i Amalici i sav narod istočni ležahu po dolini kao skakavci, tako ih beše mnogo; i kamilama njihovim ne beše broja, beše ih mnogo kao peska po bregu morskome" (Sudije 7,12). Gedeon je zadržao pri pomisli na bitku koja mu je predstojala. Ali mu se Gospod javi u toku noći i naredi mu da "sa Furom, momkom svojim", siđe do logora madijanskoga nagovestivši mu da će tamo čuti nešto što će ga ohrabriti. On se spustio upravo do madijanskog logora i, dok je u tišini i tami osmatrao, čuo je kako jedan od neprijateljskih vojnika priča drugome vojniku svoj san: "Gle, usnih, a to pečen hleb ječmen kotrljaše se ka okolu madijanskom i dođe do šatora i stade udarati o njih, te padahu i ispremeta ih, i popadoše šatori." Onaj drugi je odgovorio rečima koje su uzbudile srce skrivenog izviđača: "To nije drugo nego mač Gedeona sina Joasova, čoveka Izrailjaca. Predao mu je u ruke Bog Madijane i sav ovaj oko." Gedeon je razumeo da mu preko tih nepoznatih madijanskih vojnika govori glas Božji. Vrativši se svojim malobrojnim ljudima rekao im je: "Ustajte, jer vam daje Gospod u ruke oko madijanski!"

Božanskim uputstvom dat mu je plan za napad i on odmah krenu da ga izvrši. Tri stotine ljudi trebalo je podeliti u tri čete. Svaki čovek dobio je po jednu trubu i baklju, privremeno skriven u zemljani krčag. Zatim su bili tako raspoređeni da su se približavali logoru madijanskom sa različitih strana. Kad je u ponoć odjeknuo Gedeonov ratnički rog, zatrubiše tri stotine truba; zatim iz odjednom razbijenih krčaga planuše stotine zapaljenih lučeva, i tri stotine Gedeonovih vojnika se ustremiše na neprijatelja uz stravičan ratni polič: "Mač Gospodnji i Gedeonov."

Vojska je bila iznenađena na spavanju. Na sve strane videla se svetlost zapaljenih lučeva i odsvuda je dopirao odjek truba i ratni poklič napadača. Madijanci su mislili da su predani na milost i nemilost nekakve natprirodne sile, te ih potpuno obuze paničan stah. Uz divlje krike uzbune i straha, bežali su na sve strane da spasu život i u zabuni, misleći da tuku neprijatelja, ubijali su jedan drugoga. Kad se pronela vest o pobeđi, pritekoše još hiljade Izrailjaca, koji su bili otpušteni kućama i pomogoše u gonjenju neprijatelja koji je bežao. Madijanci su bežali prema Jordanu, nadajući se da se dočepaju svoje zemlje s druge strane reke. Zato Gedeon posla glasnike plemenu Jefremovu s porukom da zadrže neprijatelja na južnim plićacima. U međuvremenu, Gedeon se sa svojih tri stotine ljudi, "koji behu umorni goneći", prešao reku u poteri za onima koji su uspeali da se domognu druge obale. Oba cara madijanska, Zaveja i Salmana, koji su predvodili čitavu tu armadu, i koji su sa petnaest hiljada vojnika uspeali da umaknu, savladao je Gedeon, potpuno porazio njihove snage, a vođe pohvatao i pobio.

U tom potpunom prazu uništeno je ništa manje od sto dvadeset hiljada zavojevača. Moć Madijanaca bila je tako slomljena, da nikad

više nisu bili u stanju da povedu rat protiv Izraelja. Ubrzo se na sve strane pročulo da je Bog Izraeljev još jednom vojevao za svoj narod. Strah koji je obuzeo okolne narode kad su saznali sa kakvim jednostavnim sredstvima je pobedio ovaj samopouzdan i ratoborni narod, nije moguće rečima opisati.

Voda kojeg je Bog izabrao da savlada Madijane, nije među Izraeljcima zauzimao neki istaknuti položaj. On nije bio ni sveštenik, ni vladar, ni levit. On je sam sebe smatrao za najmanjeg u kući oca svojega. Ali je Bog u njemu video čoveka hrabrog i čestitog. On se nije pouzdao samo u sebe, već je dragovoljno prepustio da ga Bog vodi. Bog za svoje delo ne bira uvek ljude najvećeg talenta, već one sa kojima se može najbolje poslužiti. "Pre slave ide smernost" (Priče Solomunove 15,33). Gospod najuspešnije može da radi preko onih koji su najsvesniji svoje nesposobnosti i koji se potpuno oslanjaju na Njega gledajući u Njemu svoga vođu i izvor svojih snaga. On će ih učiniti jakim i mudrima povezujući svoju snagu sa njihovom slabošću, i svoju mudrost sa njihovim neznanjem.

Gospod bi za svoj narod mogao učiniti mnogo više kad bi se negovala istinska skromnost. Ali, malo ima takvih kojima bi On mogao poveriti veliku odgovornost ili veliki uspeh, a da ne postanu samopouzdan i da ne zaborave koliko od Njega zavise. To je razlog što Bog pri izboru oruđa za svoje delo zaobilazi one koje svet smatra velikima, talentovanima i dostojnim poštovanja. Takvi ljudi su vrlo često suviše ponosni i samoljubivi. Oni smatraju da mogu raditi ne pitajući Boga za savet.

Jednostavno trubljenje izraelske vojske oko Jerihona, i Gedeonovih malobrojnih četa oko madijanskog logora, Božjom silom bilo je pretvoreno u moćno oruđe kojim je srušena moć neprijatelja. Najsavršeniji sistem koji su ljudi ikad mogli izmisliti, ako je lišen božanske sile i mudrosti, pokazaće se pogrešnim. S druge strane, metodi koji najmanje obećavaju doneće najviše uspeha ako su Bogom određeni i primenjeni u poniznosti i veri. Vera u Boga i potčinjavanje Njegovoj volji bitni su danas za religioznog čoveka u duhovnoj borbi, isto tako kao što su u ono vreme bili za Gedeona i Isusa Navina u njihovim ratovima protiv Hananeja. Ponavljajući ispoljavanje svoje sile u korist Izraeljaca, Bog ih je želeo navesti da veruju u Njega i da Mu se s poverenjem obraćaju za pomoć u svakoj nevolji. On je i danas isto tako voljan da pomogne napore svoga naroda i da izvrši velika dela preko slabih ljudskih oruđa. Čitavo nebo očekuje da mi tražimo božansku mudrost i snagu. Bog je taj "koji može još izobilnije sve činiti što istemo ili molimo" (Efescima 3,20).

Kad se Gedeon vratio sa pohoda protiv narodnih neprijatelja, prekoravali su ga i optuživali njegovi zemljaci. Kad su se Izraeljci na njegov poziv sakupili protiv Madijana, pleme Jefremovo je izostalo. Oni su smatrali da je takav poduhvat vrlo opasan, a pošto ih Gedeon nije naročito pozvao, uzeli su to kao opravdanje da ne pođu za svojim braćom. Ali kad su novosti o trijumfu Izraelja doprle do njih, sinovi Jefremovi bili su ljubomorni što nisu i oni učestvovali u tome. Posle poraza Madijanaca, sinovi Jefremovi su po Gedeonovom naređenju zaposeli plicake Jordana na kojima bi Madijanci mogli preći reku, te su tako onemogućili povlačenje begunaca. Zahvaljujući tome potučen je veliki broj neprijatelja i oba kneza Madijanska, Oriv i Ziv, bili su uhvaćeni. Na taj način su Jefremovi ljudi iskoristili pobeđu i pomogli da do nje dođe. Ali ipak su bili ljubomorni i gnevni na Gedeona kao da se on rukovodio sopstvenom voljom. Oni nisu videli da je pobeđa Izraeljaca u stvari Božje delo i nisu cenili Njegovu moć i Njegovu milost ispoljenju u njihovom oslobođenju; i baš time su posvedočili da nisu bili dostojni da ih Bog izabere za svoja naročita oruđa.

Vraćajući se sa pobedničkim trofejima, oni su Gedeonu ljutito prebacivali: "Šta nam to učini te nas ne pozva kad pođe u boj na Madijane?"

"Pa šta sam ja učinio tako kao vi?" umirivao ih je Gedeon, "nije li pabirčenje Jefremovo bolje nego berba Avijezerova? Vama je u ruke dao Gospod knezove madijanske, Oriva i Ziva, pa što mogu ja učiniti tako kao vi?"

Duh ljubomore je lako mogao raspaliti svađu koja bi dovela do sukoba i krvoprolića, ali je Gedeonov odgovor u kojem se videla njegova smernost i čednost ublažio srdžbu sinova Jefremovih te su se u miru vratili svojim stadima. Gedeon je bio čvrst i nepopustljiv kad su bila u pitanju načela, u ratu veoma hrabar, a ipak u ophođenju s ljudima retko ljubazan i učtiv.

Da bi izrazili svoju zahvalnost Gedeonu što ih je oslobodio od Madijanaca, Izraeljci su mu predložili da ga postave za cara i to tako da se presto osigura i njegovom potomstvu. Taj predlog bio je direktan prestup načela teokracije. Bog je bio car nad Izraeljem i podizanje na presto bilo kod čoveka značilo je odbacivanje božanskog autoriteta. Gedeon je shvatio tu činjenicu. Iz njegovog odgovora vidi se koliko su njegove pobude bile plemenite i istinite. "Neću vam ja biti gospodar", naglasio je on, "niti će vam sin moj biti gospodar, Gospod će vam biti gospodar."

Ali je Gedeon zapao u drugu zabludu koja je donela nesreću ne samo njegovoj kući, nego i celom Izraelju. Vreme neaktivnosti i otpuštanja koje obično nastupa posle velikih napora, često je skopčano sa većim opasnostima nego vreme borbe. U takvoj opas-

nosti se i Gedeon sada našao. Obuzeo ga je duh nekog nespokojstva i nemira. Do tada je nalazio zadovoljstvo u vernom izvršavanju naloga primljenih od Boga. A sada, umesto da sačeka da ga Bog i dalje vodi, počeo je krojiti sopstvene planove. Kad Božja vojska zadobije neku veliku pobeđu, Sotona udvostručava svoje napore da osujeći delo Božje. Tako je on i Gedeonovom uznemirenom duhu došaptavao misli i planove kojima je nameravao da zavede izraelski narod.

Zato što mu je bilo naređeno da prinese žrtvu na onoj steni na kojoj mu se javio anđeo, Gedeon je mislio da je pozvan da bude sveštenik. Ne čekajući božansko posvećenje, počeo je da traži pogodno mesto gde bi zaveo sistem bogoslužjenja sličnog onome koje je obavljano u šatoru od sastanka. Pošto mu je narod bio veoma naklonjen, bez ikakvih teškoća je mogao da ostvari svoj plan. Na njegov zahtev, svi su mu predali zlatne grivne, što su kao ratni plen uzeli od Madijanaca. Osim toga, narod je sakupio i mnogo drugih dragocenosti zajedno sa bogato ukrašenim odorama obojice madijanskih knezova. Od tako dobijenih materijala Gedeon je napravio svećani oplećak i naprsnik, podražavajući odeću prvosveštenika. Ovaj njegov postupak bio je zamka ne samo za njega i njegovu porodicu, nego i za ceo narod izraelski. Neovlašćeno bogoslužjenje dovelo je do toga da su mnogi iz naroda najzad potpuno napustili Boga i služili idolima. Posle Gedeonove smrti, jedan veliki deo naroda, zajedno sa njegovom porodicom, bio je zahvaćen novim otpadničtvom. Upravo onaj čovek koji je nekada, rušeći Valov oltar, zatirao idolopoklonstvo u Izraelju, sada je zaveo narod od Boga.

Vrlo je malo onih koji shvataju koliko su dalekosežne njihove reči i njihovi postupci. Kako često zablude roditelja imaju najubitačnije delovanje na njihove sinove i sinove sinova njihovih, daleko posle njihove smrti. Svako ima izvesnog uticaja na druge i odgovoran je za posledice toga uticaja. Reči i dela imaju ubedljivu moć, i ishod onoga što mi sada činimo pokazaće se tek kasnije. Uticaj koji vrše naše reči i dela, imaće sigurno svoje povratno delovanje na nas same u obliku blagoslova ili prokletstva. Ta pomisao daje životu uzvišenu ozbiljnost i treba da nas navede na molitvu Bogu da bi nas On vodio svojom mudrošću.

I oni koji se nalaze na najvišem položaju mogu da vode u zabludu. I najmudriji se varaju, i najjači mogu da se spotaknu i posrnu. Zato je neophodno da naš put bude stalno osvetljen videlom odozgo. Naša jedina sigurnost nalazi se u tome da svoj put bezuslovno poverimo Onome koji je rekao: "Hajde za mnom".

Posle Gedeonove smrti "ne sećase se sinovi Izraeljevi Gospoda Boga svojega, koji ih je izbavio iz ruku svih neprijatelja njihovih unaokolo. I ne učiniše milost domu Jerovala Gedeona, prema svemu dobru što je on učinio Izraelju." Zaboravljajući sve čime ih je Gedeon zadužio, i kao sudija i kao osloboditelj, Izraeljci su za svog cara izabrali njegovog vanbračnog sina Avimeleha, koji je, da bi učvrstio svoju vlast, pobio Gedeonove zakonite sinove, sve sem jednoga. Kad ljudi odbace strah Božji, onda ubrzo izgube i pojam časti i pravičnosti. Zahvalno priznanje Božje milosti navodi ljude da odaju priznanja i onima koji su, slično Gedeonu, verno poslužili na blagoslov Njegovom narodu.

Pod vlašću bogobojažljivih sudija koji su vladali posle Avimelehove smrti, idolopoklonstvo je za izvesno vreme bilo obuzdavano; ali posle kraćeg vremena, omanuti narod se opet vratio običajima neznabožačkih naroda koji su živeli oko njih. Mnogi iz severnih plemena obožavali su bogove sirijske i sidonske. Na jugozapadu su bogovi filistejski, a na istoku moavski i amonski odvrćali srca Izraeljaca od Boga njihovih otaca. Ali je za otpadništvo ubrzo usledila kazna. Amonci pokoriše istočna plemena i, prešavši reku Jordan, nadirahu u oblast Judinu i Jefremovu. Sa zapada su dolazili Filisteji iz svoje doline pored mora i pljačkali na sve strane. Izgledalo je da je Izraelj ponovno predat u ruke svojih ogorčenih neprijatelja.

I ovoga puta su Izraeljci potražili pomoć od Onoga kome su toliko puta okrenuli leđa i vredali Ga. "Tada vapiše sinovi Izraeljevi ka Gospodu govoreći: Sagriješismo ti što ostavismo Boga svojega i služimo Valima." Ali patnje nisu izazvale pravo kajanje. Oni su jadikovali zbog patnji koje im je greh doneo, a ne zato što su vredali Boga prestupanjem Njegovog svetog zakona. Pravo kajanje je nešto više od samog žaljenja zbog učinjenog greha. Ono predstavlja odlučno vraćanje sa zlog puta.

Preko jednog od svojih proroka Gospod im je odgovorio: "Od Misirana i Amoreja, i od sinova Amonovih, i od Filisteja, i od Sidonjana i od Amalika i od Moavaca koji vas mučiše, nisam li vas izbavljao kad vapiste meni? Ali vi ostaviste mene i služite drugim bogovima; zato vas više neću izbavljati. Idite i vičite one bogove koje ste izabrali, neka vas oni izbave u nevolji vašoj."

Ove svećane i strahovite reči upućuju misli na drugi prizor - na veliki dan poslednjeg suda - kad će svi oni koji su odbacili Božju milost i prezreli Njegovu dobrotu biti izvedeni pred lice Njegove pravde. Pred tim sudom moraće da polože račun svi koji su svoje Bogom dane talente: vreme, sredstva ili umne sposobnosti, upotrebili za službu bogovima ovoga sveta. Oni se odriču svog istinskog Prijatelja koji ih ljubi, da bi krenuli putem udobnosti i zemaljskog

uživanja. U izvesnim trenucima oni stvarno zažele da se vrate Bogu; ali su svu njihovu pažnju obuzele svetske ludosti i zablude. Lakomisleno odavanje uživanju, oholost u odevanju i zadovoljavanju apetita, učine srce tako tvrdim, a savest toliko neosetljivom da se glas istine više uopšte i ne čuje. Dužnost se zanemaruje. Sve ono što je od neprolazne vrednosti uzima se olako, dok se najzad ne izgubi svaka želja da se žrtvuje za Onoga koji je toliko dao za ljude. Ali kad dođe žetva, požnjaće ljudi ono što su posejali.

Gospod kaže: "Što zvali će ne htešte, pružah ruke svoje, ali niko ne mari. Nego odbaciste svaki savet moj i karanja mojega ne htešte primiti. Zato ću se i ja smeјati vašoj nevolji, rugaću se kad dođe čega se bojite, i pogibao vaš ka oluja kad dođe, kad navali na vas nevolja i muka. Tada će me zvati, ali se neću odazvati; rano ćete me tražiti ali me nećete naći. Jer mrziše na znanje, i straha Gospodnjega ne izabraše. Ne pristaše na moj savet i prezreše sva karanja moja. Zato će jesti plod od putova svojih i nasitiće se save-ta svojih." "Ali ko me sluša, boraviće bezbrižno i biće na miru, ne bojeći se zla" (Priče Solomunove 1,24-31.33).

Tada se Izrailjci poniziše pred Bogom. "I pobacaše između sebe bogove tude i stadoše služiti Gospodu." To ražalosti milostivo i puno ljubavi srce Božje - "i sažali mu se radi muke sinova Izrailjevih". O, kolikog li strpljenja i milosrđnosti Božje! Kad god su Izrailjci kao Njegov narod odbacili grehe koji su ih odvojili od Njega, On je uslišio njihove molitve i još jednom se zauzeo za njih.

Podiže im Gospod oslobođioca u licu Jeftaja iz Galada, koji potuče sinove Amonove i uspešno savlada njihovu moć. Toga puta su Izrailjci osamnaest godina patili pod pritiskom svojih neprijatelja, a ipak su ponovo zaboravili pouku koju im je ta patnja donela.

A kad se narod Božji opet vratio svojim zlim putevima, Gospod je ponovno dopustio da ih podjarme i tlače njihovi moćni neprijatelji - Filisteji. Taj surovi ratoborni narod tlačio ih je mnogo godina, a s vremena na vreme ih potpuno podjarmljivao. Oni su se izmicali s tim idolopoklonicima na taj način što su uzimali učešća u njihovim uživanjima i bogoslužnjima, dok se najzad nisu izjednačili s njima u duhu i interesima. A tada ti, tobožnji prijatelji, postadoše Izrailjcima najgorčeniји neprijatelji, pokušavajući na sve moguće načine da ih potpuno unište.

Slično starozavetnom Izrailju, i religiozni ljudi često popuštaju uticaju sveta i prilagođavaju se opšte prihvaćenim načelima i običajima da bi stekli prijateljstvo nevernika. Ali će se na kraju pokazati da su ti prividni prijatelji u stvari najopasniji neprijatelji. Biblija jasno uči da između ovog sveta i Božjeg naroda ne može biti nikakvog jedinstva. "Ne čudite se, braćo moja, ako svet mrzi na vas" (1. Jovanova 3,13). A naš Spasitelj kaže: "Ako svet na vas uzmrzi, znajte da na mene omrznu pre vas" (Jovan 15,18). Sotona nastoji da preko bezbožnika, pod plaštom želje za prijateljstvom, navede i pripadnike Božjeg naroda na greg da bi ih odvojio od Boga. A kad ih jednog dana na taj način liši njihove zaštite, tada on svoje predstavnike navodi da se okrenu protiv njih i da svim sredstvima nastoje da ih unište.

SAMSON

(Sudije 13, 14, 15 i 16)

Usred široko rasprostranjenog otpadništva, oni koji su ostali verni Bogu nisu prestajali da Njemu upućuju svoje molitve za oslobođenje Izrailja. Iako je izgledalo da im Bog ne čuje molitvu, iako je iz godine u godinu vlast njihovih tlačitelja bivala sve teža, Božje providenje je za njih ipak spremalo pomoć. I baš u prvim godinama robovanja pod Filistejima, rodilo se dete preko kojeg je Bog nameravao da ponizi silu njihovog moćnog neprijatelja.

Na kraju brdovite pokrajine koja je nadvisivala filitejsku ravnici bilo je malo mesto Saraj. Tu je živela porodica Manoja iz plemena Danova, jedna od malobrojnih koje su usred opšteg otpadništva ostale potpuno odane Bogu. Manojevoj ženi, koja je bila nerotkinja, "javi se anđeo Gospodnji" s porukom da će roditi sina preko kojeg će Bog početi da oslobađa Izrailja. U vezi s tim, anđeo joj je dao uputstvo kako sama treba da živi i kako da odgaja dete. "Nego sada čuvaj se da ne piješ vina ni silovita pića i da ne jedeš ništa nečisto." Ista zabrana je važila i za dete od samog početka. Osim toga, bilo joj je rečeno da detetu nikad ne treba seći kosu, jer je od rođenja trebalo da bude posvećeno Bogu kao nazirej.

Žena je potražila muža i opisavši mu pojavu anđela, ponovila primljenu poruku. A tada, u strahu da ne učine kakvu grešku u tom važnom delu koje im je bilo povereno, Manoje se pomoli Bogu govoreći: "O Gospode! Neka opet dođe k nama čovek Božji, kojega si slao, da nas nauči šta ćemo činiti s detetom kad se rodi."

Kad se posle toga anđeo ponovo pojavio, Manoje je bojažljivo i zabrinuto zapitao: "Kad bude što si kazao, kako će biti pravilo za dete i šta će se činiti s njim?" Anđeo im je ponovio predhodno dato uputstvo - "žena neka se čuva od svega što sam joj kazao. Neka ne jede ništa što dolazi s vinove loze, i vina i silovita pića neka ne pije i ništa nečisto neka ne jede. Što sam joj zapovijedio, sve neka drži."

Za dete obećano Manoj, Bog je predvideo značajan zadatak, i da bi se budućem oslobođitelju osigurale sposobnosti neophodne za

izvršenje tog zadatka, životne navike i za njega i za majku morale su biti brižljivo propisane. "I vina i silovita pića neka ne pije", rekao je anđeo za Manojevu ženu, "i ništa nečisto neka ne jede što sam joj zapovijedio, sve neka drži." Majčine navike utiču na formiranje deteta bilo u dobrom ili rđavom pravcu. Ako želi dobro svome detetu, majka prva mora da se vlada prema načelima umerenosti i samoodricanja. Nisu mudri savetnici oni koji preporučuju da se budući majci ispuni svaka želja i svaki prohtev. To mišljenje je pogrešno i štetno. Zapovešću upućenom od samog Gospoda, buduća majka je pod najsvečanijom obavezom morala da vlada sobom.

Ovu odgovornost snose ravnomerno i otac i majka. Oba roditelja prenose na svoju decu kako svoje duhovne i telesne osobine, tako i svoje sklonosti i prohteve. Zbog neumerenosti roditelja, deca su vrlo često lišena telesne, duhovne i moralne snage. Ljudi naklonjeni alkoholu i duvanu prenose svoje nezaježljive prohteve, svoju razjarenu krv i nervnu razdražljivost i na svoju decu. Razvrtnici svoje ružne prohteve, pa čak i odvratne bolesti, zakonom nasleđa prenose na potomstvo. A pošto se deca opiru iskušenjima sa još manje snage nego roditelji, sklonost opadanju je svakim naraštajem sve veća. Roditelji su u velikoj meri odgovorni ne samo za žestoke strasti i izopačene prohteve svoje dece, već i za nesreću hiljada onih koji se radaju nemi, slepi, bolesljivi i neuravnoteženi.

Svaki budući otac i majka treba da se pitaju: "Šta ćemo činiti sa detetom kad se rodi?" Mnogo olako uzimaju činjenicu da na dete imaju svoje delovanje i uticaj i pre njegovog rođenja; međutim, pouka koju je nebo uputilo ovim jevrejskim roditeljima i koja je dva puta bila izričito i svečano ponovljena, pokazuje kako naš Tvorac gleda na to.

Za dete obećanja nije bilo dovoljno samo da primi dobro nasleđe od strane roditelja, već je ovome moralo da usledi i brižljivo vaspitanje i formiranje ispravnih navika. Bog je naredio da se budući sudija i oslobođitelj Izrailja od detinjstva vaspitava u strogoj umerenosti. On je od samog rođenja imao da bude nazirej, budući da mu je bila zabranjena upotreba vina i žestokih pića. Deca se već od najranijeg detinjstva moraju učiti umerenosti, samoodricanju i samosavlđivanju.

Zabrana data preko anđela odnosila se na sve "nečisto". Razlikovanje između čistih i nečistih namirnica nije bila samo nekakva ceremonija ili proizvoljan propis, već se zasnivalo na zdravstvenim načelima. Čudesne životne sposobnosti kojima se jevrejski narod odlikuje hiljadama godina, u velikoj meri su rezultati poštovanja upravo tog razlikovanja. Načela umerenosti ubuhvataju i sve drugo, a ne samo zabranu žestokih pića. Upotreba razdražujuće ili teško probavljive hrane često je isto tako škodljiva za zdravlje, a u mnogim slučajevima upravo ona seje seme pijanstva. Prava umerenost nas uči uzdržavanju od svega što je štetno, a razborito upotrebi onoga što je zdravo i korisno. Malo je ljudi koji pravilno shvataju u koliko meri njihove navike u jelu utiču na njihovo zdravlje i karakter, na njihovu korisnost u ovom svetu i na njihovu večnu sudbinu. Apetit uvek treba da bude pod kontrolom moralnih i umnih sila. Telo treba da služi duhu, a ne duh telu.

Obećanje dato Manoj ispunilo se u svoje vreme rođenjem sina kojem su dali ime Samson. Kad je dečak počeo da se razvija, videlo se da je bio obdaren neobičnom telesnom snagom. Međutim, ta snaga nije poticala od njegove dobre građe, što su vrlo dobro znali i on i njegovi roditelji, već je zavisila od pokoravanja uslovima koji su mu, kao nazireju bili postavljeni, i koje je simbolično obeležavala njegova nepostržižena kosa. Da se Samson pokoravao Božjim zapovestima tako verno kao jegovi roditelji, on bi doživeo plemenitiju i srećniju sudbinu. Ali njega je iskvarilo druženje sa idolopoklonicima. Pošto je grad Saraj bio u blizini filistejske zemlje, Samson se upustio s njima u prijateljske odnose. Tako je u njegovoj mladosti došlo do prisnih prijateljstava koja su zamaćila celi njegov život. Jedna mlada devojka koja je živela u filistejskom gradu Tamnatu osvojila je njegovo srce i on odlučio da je uzme za ženu. Njegovi bogobojazljivi roditelji pokušavali su da ga odvrte od toga, ali njegov jedini odgovor je bio: "Njom me oženi jer mi je ona omiljena". Najzad su roditelji postupili po njegovoj želji i došlo je do sklapanja braka.

Upravo kad je ulazio u doba svoje muževnosti, kad je morao da vrši svoju Bogom određenu misiju - u doba kad je više no ikad trebalo da bude veran Bogu - Samson se povezao sa neprijateljima Izrailja. On se nije pitao da li će mu takva ženidba pomoći da bolje proslavi Gospoda, ili će ga dovesti u takav položaj da će mu ostvarenje ciljeva koji su predstavljali njegov životni zadatak biti onemogućeno. Bog je obećao mudrost svima onima koji pre svega teže da Njega proslave, ali takvog obećanja nema za one koji nastoje da zadovolje samo svoje želje.

Koliko je njih koji uporno nastavljaju istim putem kojim je išao Samson! Kako se često sklapaju bračne veze između pobožnih i bezbožnih zato što u izboru supružnika gospodare samo telesne naklonosti. Mladi ne pitaju Boga za savet, niti imaju u vidu Njegovu slavu. Religija bi trebala da ima odlučujući uticaj na bračne odnose, ali vrlo često se dešava da pobude koje dovode do sklapanja takve

zajednice nisu u saglasnosti sa moralnim načelima. Sotona se neprekidno trudi da poveća i učvrsti svoju moć nad Božjim narodom. On to postiže na taj način što navodi pojedince da stupaju u bračne odnose sa njegovim podanicima; a da bi to postigao, on svim silama nastoji da u njihovom srcu bude nečiste strasti. Ali Bog je u svojoj Reči dao jasno uputstvo svome narodu da se ne povezuje s onima u čijem srcu nema Njegove ljubavi. "Kako li se slaže Hristos s Velijarom? Ili kakav deo ima verni sa nevernima? Ili kako se slaže crkva Božja sa idolima?" (2. Korinćanima 6,15,16).

Prilikom svadbene svečanosti Samson je stupio u prisne odnose sa onima koji su mrzeli izraelskog Boga. Svaki onaj koji dobrovoljno stupa u takve odnose, biće prinuđen da se u izvesnoj meri prilagodi običajima i navikama novog društva. Tako provedeno vreme gore je nego propušteno. Misli se i govori samo o onome što je usmereno da sruši bedeme načela i da oslabi tvrđavu duše.

Žena radi koje je Samson prestupio Božju zapovest da bi je dobio, pokazala mu se nepravna još pre nego što je bila završena svadbena svečanost. Razjaren njenom verolomnošću, Samson je napusti za izvesno vreme i sam se vratio u Saraj, kući oca svojega. A kad se kasnije smirio i vratio se da uzme svoju ženu, ona se već udala za drugoga. Kad je on na to iz osvete popalio sva filistejska polja i vinograde, Filisteji se toliko na nju naljutiše da su je ubili, iako je na verolomnost bila navedena upravo njihovim pretnjama čime je i počela cela stvar. Samson je i pre toga već bio dao dokaza o svojoj neobičnoj snazi, golim rukama ubio je jednog mladog lava i pobio trideset ljudi u Askalonu. A tada, razjaren zbog toga što su mu Filisteji na tako svirep način umorili ženu, napade ih "i polomi ih ljuto". Zatim se u potrazi za sigurnim skloništem od svojih neprijatelja povukao "u pećinu od stene Etama", u plemenu Judinu.

Međutim, i tu ga je progonila jaka vojska njegovih neprijatelja, te stanovnici Judinog plemena, našavši se u velikoj nevolji, rešise da ga predaju njegovim neprijateljima. Tako se njih tri hiljade uputiše k njemu u planinu. Ali, iako su bili toliko mnogobrojni, ipak se ne bi usudili da mu se približe da nisu bili sigurni da im on kao svojim sunarodnicima neće učiniti ništa. Samson je pristao da ga vezanog predaju Filistejima, ali je prethodno zahtevao obećanje od sinova Judinih da ga oni neće napasti, i na taj način primorati da i njih uništava. Dozvolio je da ga vežu sa dva nova konopca i da ga odvedu u logor njegovih neprijatelja koji su se tome silno obradovali. Ali dok su njihovi povici odjekivali od okolnih bregova "duh Gospodnji side na njega". On tada raskinu novu jaku užad kao konce nagorele u vatri. A tada, dočepavši se prvog oružja koje mu je palo pod ruku, iako je to bila samo magareća čeljust, udaraše njome po Filistejima jače nego kopljem ili mačem, dok ih sve u strahu ne razjuri. Hiljadu su svojih mrtvih ostavili pred njim.

Da su Izrailjci bili spremni da se slože sa Samsonom i iskoriste njegovu pobedu, mogli su još tada da se oslobode ropstva svojih tlačitelja. Ali su se oni poneli kukavički. Zapostavili su zadatak koji im je Bog poverio i umesto da izagnaju neznabošce, oni su prihvatili njihove unižavajuće običaje, odobravali njihovu svirepost, pa su čak podržavali i njihovu nepravdu sve dok se nije okrenula direktno protiv njih. A kad su i sami potpali pod vlast tlačitelja, ropski su se potčinjavali poniženjima koja su mogli izbeći da su se pokoravali Bogu. Čak i kad im je Bog podigao osloboditelja, oni su ga napuštali i često se sjedinjavali sa svojim neprijateljima.

Posle ove pobeде, Izrailjci su Samsona učinili sudijom i on je vladao dvadeset godina. Ali jedan pogrešan korak, priprema put i za drugi. Samson je prestupio Božju zapovest što je uzeo ženu Filestejsku i ponovno se usudio da se odaje nedozvoljenoj strasti i to još među tim svojim smrtnim neprijateljima. Pouzdavši se u svoju veliku snagu koja je Filistejima ulivala toliki strah, odvažno je krenuo u Gazu nekoj bludici. Tamnošnji stanovnici, doznajući za njegov dolazak, zaželeše da mu se osvete. Njihov neprijatelj se nalazio među zidovima jednog od njihovih najjačih gradova. Zato su bili sigurni u svoj uspeh i samo su čekali jutro da bi upotpunili svoj trijumf. Oko ponoći, Samson se razbudi. Glas savesti ga je optuživao, i pri pomisli da je prestupio svoj zavet kao nazirej, nije imao mira. Ali i pored toga što je učinio greh, Božja milost mu još nije bila uskraćena. I ovoga puta mu je njegova čudesna snaga pomogla da se oslobodi. Otišao je na gradsku kapiju, izvalio je iz mesta, i zajedno sa stubovima i prevornicama izneo je na vrh jednog brda na putu za Hevron.

Ali čak ni to što je jedva uspeo da umakne, nije ga odvratilo sa njegovog zlog puta. On se više nije usudio da se vrati među Filisteje, ali nije prestao da srlja za čulnim zadovoljstvima koja su pretila da ga unište. "Posle toga zamilova devojkicu na potoku Soriku", nedaleko od njegovog rodnog mesta. Ime joj beše Dalida, što znači "rasipnica". Dolina Sorik bila je čuvena po svojim vinogradima. I to je bilo jedno iskušenje za lutajućeg nazireja koji se već odao uzimanju vina, te je na način raskinuo i drugu kariku u lancu koji ga je vezivao za čistotu i Boga. Filisteji su pažljivo pratili sve što je njihov neprijatelj radio i kad se spustio dotle da ponovo stupi u nedozvoljenu vezu, odlučili su da ga upropaste pomoću Dalide.

Filisteji su u dolinu Sorik uputili jedno izaslanstvo sastavljeno od najuglednijih ljudi iz svake oblasti njihove zemlje. Oni se nisu usuđivali da Samsona uhvate dok je u njemu njegova velika snaga, ali cilj im je bio da ako je ikako moguće doznaju tajnu njegove sile. Zato su potkupili Dalidu da to dozna i da im otkrije.

Kada je Samsona njegova izdajnica počela da obasipa svojim pitanjima, on ju je varao govoreći da će oslabiti i postati kao i ostali ljudi ako bude izložen određenim postupcima. Ali kad god bi ona primenila predloženi postupak, ispostavilo se da je to bila prevara. Zato ga je optuživala za neiskrenost rekavši: "Kako možeš govoriti: Ljubim te, kad srce tvoje nije kod mene? Već si me tri puta prevario ne hoteti mi kazati gde ti je velika snaga." Samson se tri puta mogao jasno уверiti da je njegova čarobnica bila u zaveri sa Filistejima da ga ubije; a svaki put kad u svojoj nameri nije uspela, ona je sve okrenula na šalu, a on je slepo odbijao od sebe svaki strah.

Iz dana u dan ga je Dalida mučila dok "mu duša ne prenemozе da umre"; a ipak ga je prevećanim lukavstvom držala na svojoj strani. Najzad je bio savladan i odao joj tajnu: "Britva nije nikad prešla preko glave moje, jer sam nazirej Božji od utrobe matere svoje; da se obrijem, ostavila bi me snaga moja, i oslabio bih i bio bih kao i svaki čovek." Čim je to čula, Dalida posla po filestejske prkave da odmah dođu. I dok je ratnik spavao, odsekoše mu sa glave guste pramenove kose. I tada, kao što je već tri puta pre toga učinila, ona povika: "Evo Filisteji na te, Samson!" Trgavši se iznenaden, Samson pomisli da će kao i ranije uništiti Filisteje svojom snagom, ali nemoćne ruke ga više nisu slušale i on je shvatio "da je Gospod odstupio od njega". Kad su mu odseklі kosu, Dalida je prva počela da ga muči i da mu zadaje bol, da bi na taj način proverila njegovu snagu, jer se Filisteji nisu usuđivali da mu se približe sve dok se nisu potpuno уверili da je njegove snage zaista nestalo. Tada ga oni uhvatiše, izvadiše mu oba oka i odvedoše ga u Gazu. Tamo su ga okovali lancima i primoravali da radi teške poslove.

Kakva promena za čoveka koji je bio sudija i zaštitnik Izrailja! A sada, nemoćan, slep, zatočen i ponižen do te mere da radi ropske poslove. Malo po malo, prestupao je on i pogazio uslove svoga svetog poziva. Bog je s njim dugo imao strpljenja, ali kad se toliko odao sili greha da je izdao svoju tajnu, tada je i Bog odstupio od njega. U samoj njegovoj dujoj kosi nije bilo sile, ali je ona bila znak njegove odanosti Bogu; i kad je on i taj simbol žrtvovao radi zadovoljenja svojih strasti, proigrao je i blagoslove koji su bili obeleženi tim znakom.

U svojim patnjama i poniženju, kao igračka u rukama Filisteja, Samson je kao nikad do tada shvatio i uvideo svoju slabost; i nevolja ga je navela na pokajanje. Kako mu je izrastala kosa, tako mu se postepeno i snaga vraćala. Međutim, njegovi neprijatelji se toga nisu nimalo plašili, smatrajući da je on samo okovani i bespomoćni sužanj.

Filisteji su svoju pobedu pripisivali svojim bogovima i likujući ismevali Gospoda Boga Izrailjevog. U čast Dagona, boga riba, i "zaštitnika mora" priređena je bila velika svečanost, na koju se sakupio narod i knezovi iz cele doline filistejske. Mase poklonika ispunile su ogromni hram i tiskale se na galerijama do samog krova. Praznično veselje ispunjavalo je celu zgradu. Velelepnom prizoru prinošenja žrtve usledila je muzika i pirovanje. A tada je, kao vrhunski trofej Daganove moći bio uveden i Samson. Njegova pojava dočekana je sa uzvicima likovanja. Narod je zajedno sa svojim knezovima ismejavao Samsonovu bedu i hvalio boga koji je savladao "neprijatelja i zatirača zemlje". Posle izvesnog vremena, kada se umorio, Samson je zamolio da mu dozvole da se nasloni na dva centralna stuba koji su držali krov hrama. A onda se tiho pomoli Bogu: "Gospode, Gospode, opomeni me se, molim te, i ukrepi me, da se osvetim jedanput Filistejima za oba oka svoja." Zatim obuhvati oba stuba svojim moćnim rukama i kriknuvši: "Neka umrem s Filistejima", naleže svom snagom, i pade krov uništivši u jednom trenutku celo to ogromno mnoštvo. "I bi mrtvih koje pobi umirući više nego onih koje pobi za živoga svojega."

Pod ruševinama Dagonovog hrama bili su zajedno sahranjeni i idol i njegovi poklonici, i sveštenik, i seljak, i ratnik, i plemić. A među njima je bilo i džinovsko telo onoga koji je bio Bogom izabran da bude osloboditelj svoga naroda. Vest o ovom strašnom događaju prošla se i u zemlji Izrailjaca, i Samsonovi rodaci dodoše sa svojih brežuljaka i bez ikakvih smetnji preuzeše mrtvo telo svoga hrabrog heroja. "I vrativši se, pogreboše ga između Saraje i Estaola u grobu Manoja, oca njegovog."

Božje obećanje da će preko Samsona "početi da izbavlja Izrailja iz ruku filistejskih" ispunilo se, ali kako je mračan i strašan zapis o životu tog čoveka koji je mogao da posluži na slavu Bogu i da bude ponos svoje nacije. Da je Samson ostao veran svom božanskom pozivu, ispunila bi se Božja namera u pogledu njegovog ugleda i uzvišenosti. Ali je on popustio u iskušenju, pokazao se nedostojnim poverenja koje mu je bilo ukazano, te je svoju misiju završio porazom, ropstvom i smrću.

Samson je fizički bio najjači čovek na zemlji, ali je u samosavladivanju, moralnoj vrlini i čvrstini bio među najslabijima. Mnogi pogrešno smatraju da su jake strasti znak jakog karaktera, a u stvari,

svaki onaj koji dozvoli da strasti njim ovladaju pravi je slabić. Istinska veličina jednog čoveka meri se prema jačini osećanja koja on može da savlada, a ne prema jačini osećanja koja njega savladaju.

Briga koju Bog u svom providenju vodi o čoveku nije Samsonu bila uskraćena, tako da se on mogao pripremiti za izvršenje zadatka na koji je pozvan. Od samog početka svog života, živio je u okolnostima koje su bile povoljne za razvoj njegove telesne i duhovne snage i razvitak njegove moralne čvrstoće. Ali pod uticajem rđavog društva on je zanemario da stalno hodi s Bogom, što predstavlja jednu sigurnost za čoveka, i bujica zla zahvatila ga je. Svi oni koji na putu dužnosti bivaju dovedeni u iskušenje mogu biti sigurni da će ih Bog sačuvati; ali ako se ljudi svojevoli izlažu sili iskušenja, sigurno će pasti, ranije ili kasnije.

Sotona svim svojim silama nastoji da zavede baš one ljude koje Bog namerava da upotrebi kao svoja oruđa za neko naročito delo. On nas napada tamo gde smo najslabiji, nastojeći da preko karakternih nedostataka ovlada celim našim bićem; i on zna da je, ukoliko mi te svoje nedostatke ne otklonimo, njegov uspeh siguran. Ipak, niko ne mora da bude pobeđen. U borbi protiv sila zla čovek nije prepušten sam sebi. Pomoć nam je na dohvat ruke i biće pružena svakoj duši koja je iskreno bude zatražila. Božji anđeli koji se, lestvama prikazanim u Jakovljevom snu, neprekidno penju i silaze, pomoći će svakoj duši, koja to želi, da se usigne čak i na samo nebo.

DETE SAMUILO

(1. Samuilova 1; 2,1-11)

Elkana, levit iz gore Jefremove, bio je imućan i uticajan čovek, jedan od onih koji ljube Boga i boje Ga se. Njegova žena Ana bila je vrlo pobožna. Njen karakter odlikovao se skromnošću, dubokom usrdnošću i plemenitom verom.

Božji blagoslov za kojim su svi Izrailjci ozbiljno čeznuli, bio je uskraćen ovom pobožnom paru; u njihovoj kući nije se čuo veseli dečji glas. Želja da svoje ime ovekoveči, navela je supruga - baš kao i mnoge druge - da uđe u drugi brak. Ali taj korak nije doneo sreću, jer je bio posledica nedovoljnog poverenja u Boga. Porodica se namnožila sinovima i kćerima, ali su radost i lepota božanske svete ustanove bile okaljane, a porodični mir narušen. Nova žena Fenina bila je ljubomorna i uskogruda, a njeno ponašanje oholo i bestidno. Ani se činilo da joj je propala svaka nada, i život joj je postao teret; ali je svoje iskušenje ipak podnosila krotko, bez žalbi.

Elkana je verno poštovao Božje propise. Bogoslužjenje se još uvek održavalo u Silomu, ali zbog neredovnosti službi, koje je on vršio u svetinji kao levit, njegove usluge nisu više bile tražene. On je ipak sa svojom porodicom odlazio da se na propisanim skupovima pomoli Bogu i prinese žrtvu.

Zao duh, koji je predstavljao prokletstvo za njegov dom, osećao se čak i za vreme svetih svečanosti u vezi sa bogoslužjenjem. Pošto je žrtva zahvalnica bila prinesena, okupila bi se, prema starom običaju, cela porodica na svečani i radosni praznik. U takvim prilikama Elkana je majci svoje dece davao jedan deo i svakom njenom sinu i njenoj kćeri takode po jedan deo. Međutim, u znak poštovanja, Ani je davao dva dela kao da je i ona imala sina. Razjarena ljubomorom, druga žena je zahtevala prvenstvo za sebe, tvrdeći da joj je Bog naročito naklonjen, i kinjila Anu prebacujući joj da je nerotkinja i da je to znak da nije ugodna Bogu. To se ponavljalo iz godine u godinu, te Ana više nije mogla da izdrži. Pošto nije mogla da sakrije svoj bol, neprestano je plakala i odlazila sa svečanosti. Uzalud je njen suprug pokušao da je uteši. "Ana, zašto plačeš? I zašto ne jedeš? I zašto je srce tvoje neveselo? Nisam li ti ja bolji nego deset sinova?"

Ana se nije žalila. Sve svoje tegobe, koje nije mogla deliti ni sa kim na zemlji, poveravala je samo Bogu. Ozbiljno se molila da Gospod skine njenu sramotu i podari joj sina, koga će ona podići i odgojiti za Njega. Svečano se zavetovala da će svoje dete od samoga rođenja posvetiti Bogu, ako joj molba bude uslišena. Približila se samom ulazu u svetinju, i u svom duševnom bolu ona "se pomoli Gospodu plačući mnogo". Molila se u sebi ne izgovarajući glasno nijednu reč. U ono zlo vreme, za takve se molitve nije znalo.

Terevenke, pa čak i pijanstvo, nisu bili ništa neobično i pri samim verskim svečanostima. Zato je Ilije, prvosveštenik, posmatrajući Anu, pomislio da je pijana od vina. Smatrajući da je zaslužila prekor reče joj strogo: "Dokle ćeš biti pijana? Otrijezni se od vina svojega."

Iznenadena i puna bola, Ana odgovori ljubazno: "Nisam pijana, gospodaru, nego sam žena tužna u srcu; nisam pila vina ni silovita pica, nego izlivam dušu svoju pred Gospodom."

Prvosveštenika je to duboko dirnulo jer je bio Božji čovek i umesto prekora, izrekao je blagoslov: "Idi s mirom, a Bog Izrailjev da ti ispunji molbu, zašto si ga molila."

Bog je uslišio Aninu molitvu i podario joj ono za šta Ga je usrdno preklinjala. Ugledavši svoje dete, nazva ga Samuilo - "jer ga isprosi u Gospoda". Čim je mališan bio toliko odrastao da se mogao odvojiti od majke, ispunila je svoj zavet. Ona je volela svoje dete

svom odanošću majčinog srca; posmatrajući ga svakoga dana kako se razvija i slušajući njegov detinji govor, volela ga je sve više i više. To joj je bilo jedino dete, osobiti dar neba; međutim, pošto ga je primila kao dar posvećen Bogu, ona nije htela da Darodavcu uskrati ono što je Njegovo.

Kad je Ana sa svojim mužem ponovo pošla u Silom, donela je svešteniku u ime Božje svoj dragoceni poklon rekavši: "Čuj, gospodaru, kako je živa duša tvoja, gospodaru, ja sam ona žena koja je stajala ovde kod tebe moleći se Gospodu. Molih se za ovo dete i ispunio mi Gospod molbu moju, zašto sam Ga molila. Zato i ja dajem njega Gospodu, dokle je god živ da je dat Gospodu." Vera i pobožnost ove Izrailjke duboko je dirnula Iliju. Vrlo popustljiv kao otac, uplašio se i skrušio kad je video veliku žrtvu ove majke koja se odvajala od svog jedinog deteta da bi ga posvetila službi Bogu. Osetio se ukorenim zbog sopstvene sebične ljubavi, pa se ponizio i sa strahopoštovanjem priklonio u molitvi.

Majčino srce bilo je puno zahvalnosti i radosti i ona je čeznula da izrazi Bogu svoju blagodarnost. Duh proroštva se spustio na nju i ona "se pomoli i reče:

Razveseli se srce moje u Gospodu;
Podiže se rog moj u Gospodu;
Otvoriše se usta moja na neprijatelje moje,
Jer sam radosna radi spasenja Tvojega.
Nema svetoga kao kao što je Gospod;
Jer nema drugoga osim tebe;
I nema stene kao što je Bog naš.
Ne govorite više ponosito,
I neka ne izlaze iz usta vaših reči ohole;
Jer je Gospod Bog koji sve zna,
I On udešava namjere.
Luk junacima slomi se,
I iznemogli opasahu se snagom.
Koји bijahu siti, naimaju se za hleb;
A koji bijahu gladni, nisu više;
I nerotkinja rodi sedmoro,
I koja imaše dece iznemoglo.
Spušta u grob i izvlači.
Gospod siromašni i bogati.
Ponižuje i uzvišuje,
Siromaha podiže iz praha,
I iz bunjišta uzvišuje ubogoga
Da ga posadi s knezovima;
I daje im da naslede presto slave;
Jer su Gospodnji temelji zemaljski
I na njima je osnovao vasiljenu.
Sačuvaće noge milih svojih,
A bezbožnici će umaknuti u mraku;
Jer svojom snagom neće čovek nadjačati.
Koји se suprote Gospodu, satrće se.
Na njih će zagrmeti s neba;
Gospod će suditi krajevima zemaljskim,
I daće snagu caru svojemu,
I uzvisiće rog pomazaniku svojemu."

Anine reči bile su proročke reči i odnosile se kako na Davida, koji je trebalo da vlada kao car Izrailja, tako i na Mesiju, Božjeg pomazanika. U pesmi hvale govori se u početku o drskoj ženi svađalici, a kasnije o propasti Božjih neprijatelja i o konačnom trijumfu iskupljenih.

Iz Siloma se Ana spokojno vratila svome zavičaju u Rami, ostavivši dete Samuila da se obučava za službu u domu Gospodnjem, pod rukovodstvom prvosveštenika. Još od onog trenutka kad je dete počelo da poima, ona ga je učila da poštuje i ljubi Boga i da sebe smatra Gospodnjom svojinom. Svaki predmet, koji se nalazio oko njega, poslužio joj je kao sredstvo da njegove misli uputi Tvorcu. Ni posle rastanka sa detetom nije prestala njena materinska briga. Svakoga dana se ona molila Bogu za njega. Svake godine mu je sopostvenom rukom pravila plašt, i kad je sa svojim mužem odlazila u Silom na molitvu, davala ga je detetu u znak svoje ljubavi. Svaka nit maloga plašta bila je utkana uz molitvu da joj sin ostane čist, plemenit i veran. Nije se molila da on postigne zemaljsku veličinu, već je usrdno preklinjala da joj sin dospe do one veličine koju nebo ceni - da poštuje Boga i da bude na blagoslov svojim bližnjima.

Koliko je samo nagradu Ana za to primila! I koliko njen primer može da podstakne na vernost! Svakoj majci se pružaju prilike od neprocenjive, beskrajne vrednosti. Skromno polje rada i ispunjavanje običnih dužnosti, koje mnogim ženama teško padaju, trebalo bi smatrati velikim i plemenitim delom. Veliko preimućstvo svake majke je da svojim uticajem posluži svetu na blagoslov, a ispunjavanje tog zadatka doneće i njenom srcu veliku radost. Ona može poravnati put koracima svoga deteta, put koji vodi kroz svetlost i tamu ka uzvišenom gornjem svetu. Međutim, ona se može nadati da će karakter svoga deteta izgraditi prema božanskom obliku jedino ako i sama u svom životu bude nastojala da sledi Hristovu nauku. Svet je prepun uticaja koji mogu iskariti čoveka. Na mlade vrše

snažan uticaj moda i običaji. Ako je majka nemarna u svojoj dužnosti da poučava, vodi i obuzdava, deca će prirodno prihvatiti zlo i udaljiti se od dobra. Neka se svaka majka češće obrati Spasitelju s molitvom: "Kakvo će biti pravilo za dete i šta će činiti s njim?" Neka svaka majka ima na umu uputstvo koje je Bog dao u svojoj Reči, pa će primiti mudrost kada joj zatreba.

"A dete Samuilo rastijaše i beše mio i Gospodu i ljudima." Iako je svoje detinjstvo proveo služeći u svetinji posvećenoj Bogu, Samuilo ipak nije bio zaštićen od zlih uticaja ili rđavog primera. Ilijevi sinovi se nisu bojali Boga, niti su poštovali svoga oca; ali Samuilo sa nije družio s njima niti se ugledao na njihove zle puteve. Neprestano se trudio da postane ono što je Bog očekivao od njega. A tu prednost ima svako mlado biće. Bogu je ugodno kad se i mala deca posvete Njegovoj službi.

Samuilo je bio poveren Ilijevoj brizi i ljupkost detinjeg karaktera izazvala je u starom svešteniku toplu naklonost. Malisan je bio ljubazan, velikodušan, poslušan i pun poštovanja. Ožalošćen zbog otpadništva svojih sinova, Ilije je nalazio mira, utehe i blagoslova u prisustvu svog malog štićenika. Samuilo je bio uslužan i odan, i čak ni otac ne bi svoje dete toliko voleo koliko je Ilije voleo Samuila. Bilo je nečeg neobičnog u tome što se između najvišeg narodnog sudije i jednog deteta rodila tako topla naklonost. Kad god bi ostarelog Ilija obuzela nemoć ili bi ga grizla savest zbog rđavog ponašanja njegovih sinova, on se obraćao Samuilu da ga teši.

Bilo je uobičajeno da leviti ne stupaju u zvaničnu službu dok ne navrše dvadeset i pet godina, ali je kod Samuila učinjen izuzetak. Svake godine su mu bile poveravane sve važnije dužnosti, i još kao dete nosio je laneni oplećak kao znak da je posvećen za službu u svetinji. Iako je bio sasvim mlad kad je doveden da služi u svetinji, Samuilo se odmah prihvatio dužnosti u službi Božjoj, u skladu sa svojim mogućnostima. Te dužnosti su u početku bile vrlo skromne i nisu uvek bile prijatne, ali ih je on ispunjavao što je bolje mogao i drage volje. Njegova vera se zapažala u svim životnim dužnostima. Sebe je smatrao slugom Božjom, a svoj rad Božjim delom. Njegovi napori su bili ugodni Bogu, jer su poticali iz ljubavi prema Bogu i iskrene težnje da čini Njegovu volju. Tako je Samuilo postao pomaćak Gospodu neba i zemlje. I Bog ga je osposobio da izvrši veliko delo u Izraelju.

Deci bi njihov rad izgledao mnogo prijatniji i časniji, kad bi ih roditelji učili da su njihove sitne svakodnevnne dužnosti u stvari put koji im je Bog odredio, škola u kojoj treba da se obuču kako bi mogli verno i uspešno vršiti službu. Izvršavanje svake dužnosti kao Gospodu, zaodeva lepotom i najskromnije zanimanje i povezuje radnike na zemlji sa svetim bićima koji na nebu vrše volju Božju.

Uspeh u ovom životu ili uspeh u zadobijanju budućeg života, zavisi od savesnog i vernog poklanjanja pažnje malim stvarima. Savršenstvo se ogleda u najmanjem Božjem delu baš kao i u najvećem. Ona ista ruka koja održava svetove u njihovom kruženju kroz vasionu, stvorila je nežno i vešto ljiljane u polju. I kao što je Bog savršen u svom delokrugu, tako treba i mi da budemo savršeni u svom. Skladan, lep i snažan karakter izgrađuje se ličnim ispunjavanjem dužnosti. U najmanjim, kao i u onim važnijim postupcima u našem životu, vernost treba da bude glavno obeležje. Poštenje u malim stvarima, delo vernosti i ljubaznosti osvetliće stazu života; i kad naš rad na zemlji bude završen, pokazaće se da je svaka od najmanjih dužnosti koje su bile verno ispunjene, imala svoj uticaj na dobro - uticaj koji se neće zaboraviti.

Mladi u naše vreme mogu u Božjim očima biti isto tako dragoceni kao Samuilo. Time što će verno istrajati u svom religioznom poštenju i čestitosti, mladi mogu imati snažnog upliva u delu reforme. Takvi su ljudi potrebni u današnje vreme. Za svakoga od njih ima Bog neki zadatak. I nikada ljudi nisu ostvarili veći uspeh u radu za Boga i čovečanstvo, nego što to mogu da postignu upravo u ovim našim danima, samo ako budu verno ispunjavali dužnosti koje im je Bog dodelio.

ILIJE I NJEGOVI SINOVİ

(1. Samuilova 2,12-36)

Ilije je bio izrailjski sveštenik i sudija. Zauzimao je najveće i najodgovornije položaje u Božjem narodu. Kao Božji izabranik za obavljanje najsvetijih svešteničkih dužnosti i kao najveći sudijski autoritet u zemlji, smatran je od naroda čovekom na koga se valja ugledati i imao velikog uticaja na izrailjska plemena. Međutim, on koji je bio određen da vlada narodom, nije mogao upravljati sopstvenom porodicom. Ilije je bio popustljiv otac. Pošto je voleo mir i ugodnost, nije se koristio svojim autoritetom da ispravlja rđave navike i strasti svojih sinova. Umesto da im se suprotstavlja i da ih kažnjava, on je popuštao njihovim željama i ostavljao ih da idu svojim putevima. Umesto da na vaspitanje svojih sinova gleda kao na najvažniju dužnost, on je tu stvar zanemario. Izrailjskom svešteniku i sudiji je sasvim jasno bila predočena dužnost da roditeljskim autoritetom gospodari i obuzdava decu koju mu je Bog podario. Ali je Ilije pred tom dužnošću ustuknuo, jer je ona od njega zahtevala da se suprotstavlja volji svojih sinova, da ih kažnjava i uskraćuje im

ponešto. Ne procenjujući strahovite posledice do kojih je moralo doći zbog takvog njegovog postupanja, dozvoljavao je da mu deca rade šta hoće i zanemario svoju obavezu da ih osposobi za službu Bogu i životne dužnosti.

Bog je za Avrama rekao: "Jer znam da će zapovediti sinovima svojim i domu svom nakon sebe da se drže puteva Gospodnjih i da čine što je pravo i dobro" (1. Mojsijeva 18,19). Ilije je pak dozvoljavao da mu deca gospodare. Otac je bio potčinjen deci. Prokletstvo zbog prestupanja zakona jasno se ispoljavalo u pokvarenosti i zlu kojima je bilo obeleženo ponašanje njegovih sinova. Oni nisu imali pravo shvatanje o Božjem karakteru ili svetosti Njegovog zakona. Očeva služba bila je za njih obična stvar. Iz malena su bili navikli na svetinju i bogosluženje; ali, umesto da neguju sve veće strahopoštovanje, oni su izgubili svaki osećaj za svetost službe i njeno značenje. Otac ih nije ukoravao zbog nedostataka poštovanja prema njegovom autoritetu, niti ih je opominjao zbog omalovažavanja svećane službe u svetinji; a kad su postali zreli ljudi, ispunjavali su ih smrtonosni plodovi neverovanja i pobune.

Iako potpuno nepodesni za službu, ipak su bili postavljeni u svetinji da kao sveštenici služe pred Bogom. Što se tiče prinošenja žrtava, Bog je dao vrlo iscrpne odredbe; ali su ovi bezbožni ljudi ispoljavali svoje prezrenje prema autoritetu čak i prilikom bogosluženja i nisu vodili računa o zakonu, odnosno žrtvi koju je trebalo prinositi na izuzetno svečan način. Žrtve koje su simbolično ukazivale na Hristovu žrtvu, imale su za cilj da u srcu naroda sačuvaju veru u budućeg Spasitelja; otuda je bilo veoma važno da se Božja uputstva u vezi sa prinošenjem žrtve najsvesnije ispunjavaju. Zahvalne žrtve su posebno predstavljale izraz zahvalnosti prema Bogu. Prilikom prinošenja tih žrtava samo je salo spaljivano na žrtveniku; jedan naročito određeni deo zadržavan je za sveštenike, dok se veći deo vraćao onom koji prinosi žrtvu, da ga sa svojim prijateljima pojede na svečanom prazničnom obedu. Na taj način su srca svih prisutnih, u zahvalnosti i veri, bila upućivana na veliku žrtvu koja će uzeti na se grehe sveta.

Ilijevi sinovi, umesto da shvate značaj simbolične službe, mislili su samo na to kako će žrtvu iskoristiti za zadovoljenje svoje pohlepnosti. Nisu bili zadovoljni onim delom žrtve zahvalnice koji im je pripadao, nego su zahtevali i dodatni deo; tako su prilikom godišnjih svečanosti, kada su žrtve prinošene u velikom broju, pravili od toga čitavo bogatstvo na račun naroda. I ne samo što su za sebe zahtevali više nego što im je pripadalo, nego su čak i salo koje je trebalo da sagori kao žrtva Bogu, prerano skidali sa žrtvenika. Uporno su zahtevali da im se da baš onaj deo koji im se dopao, preteći da će ga silom uzeti ako bi se ko usprotivio.

Takva drskost od strane sveštenika, oduzimala je bogosluženju njegovo sveto i svečano značenje i "ljudi ne marahu za prinos Gospodnji". Velika žrtva Hristova na koju su ove žrtve i ukazivale nije više bila cenjena. "I greh onijeh mladića beše vrlo velik pred Gospodom."

Ti neverni sveštenici gazili su Božji zakon i obeščašćavali sveto zvanje svojim grešnim i unižavajućem ponašanjem, a ipak i dalje ostajali u svetinji kaljajući je. Zbog bezbožnog postupanja Ofnija i Finesa mnogi ljudi iz naroda otuđili su se od mesta u kome je vršeno bogosluženje. Tako je zanemarena i prezrena služba koju je Bog propisao jer je bila povezana sa gresima bezbožnih ljudi. A oni, čija su srca bila naklonjena zlu, osmislili su se da još više greše. Bezbožništvo, nevaljalstvo, pa čak i idolopoklonstvo, strahovito su uzimali maha.

Ilije je učinio veliku grešku što je svojim sinovima dozvolio da obavljaju službu u svetinji. Pravdajući njihovo ponašanje na ovaj ili onaj način, postao je slep za njihove grehe. Ali kad su najzad prešli svaku granicu, on više nije mogao da zatvara oči pred pokvarenošću svojih sinova. Narod se tužio na njihovo nasilje i prvosveštenik je bio utučen i zabrinut. Nije se usuđivao da i dalje čuti. Međutim, njegovi sinovi su bili vaspitavani da misle samo o sebi i nisu se ni na kog obazirali. Oni su zapazili žalost svoga oca, ali se to nije dotaklo njihovog srca. Slušali su njegove blage opomene, ali to nije na njih ostavljalo nikakvog uticaja, niti su bili voljni da izmene svoje rđavo ponašanje, premda im je bila skrenuta pažnja na posledice koje može doneti njihov greh. Da je Ilije pravično postupio u odnosu na svoje rđave sinove, oni bi bili smenjeni sa svešteničke dužnosti i kažnjeni smrću. Ali bojeći se da im javno ne nanese sramotu i da ih osudi, trpeo ih je u najsvetijim i najpoverljivijim dužnostima. I dalje im je dozvoljavao da svoju pokvarenost unose u sveto bogosluženje i da delu Božjem nanose sramotu koju mnoge godine neće moći da isprave. Međutim, pošto je sudija Izrailjaca zanemario svoju dužnost, Bog je uzeo stvar u svoje ruke.

"Tada dode čovjek Božji Iliju i reče mu: Ovako kaže Gospod: Ne javih li se domu oca tvojega, kad bijahu u Misiru u kući faraonovoj? Izabrah ga između svih plemena Izrailjevih sebi za sveštenika, da prinosi žrtve na oltaru mome i da kadi kadom i da nosi oplećak preda mnom, i dadoh domu oca tvojega sve žrtve ognjene sinova Izrailjevih? Zašto gazite žrtvu moju i prinos moj, koje sam zapovedio da se prinosu u šatoru? I paziš sinove svoje većma nego mene, da se gojite prvinama svih prinosa Izrailja naroda mojega? Zato

Gospod Bog Izrailjev kaže: Rekao sam doista: Dom tvoj i doma oca tvojega služice preda mnom doveka; ali kaže Gospod: Neće biti tako, jer one ću poštovati koji mene poštuju, a koji mene preziru biće prezreni... a sebi ću podignuti sveštenika verna, on će raditi po srcu mome i po duši mojoj; i sazidaću mu tvrd dom i on će hoditi pred pomazanikom mojim vazda."

Bog je optužio Iliju da je više pazio svoje sinove nego Njega i Njegovu službu. On je radije dozvoljavao da žrtva, koju je Bog namenio Izrailjcima kao blagoslov, postane nešto što odbija ljude, nego da svojim sinovima nanosi sramotu kažnjavajući njihove bezbožne i gadne postupke. Svi oni, koji se u svojoj slepoj ljubavi prema deci rukovode svojim naklonostima, dopuštajući deci da udovoljavaju svojim sebičnim željama i ne ističu Božji autoritet time što će njihove grehe ukoravati, a njihova zla dela kažnjavati, jasno pokazuju da više cene svoju bezbožnu decu nego Boga. Njima je više stalo do toga da sačuvaju ugled svoje dece, nego da proslave Boga; više im je stalo da ugone svojoj deci nego Gospodu i da Njegovu službu sačuvaju i od onoga što izgleda da je zlo.

Ilije je kao sveštenik i sudija u Izrailju bio pred Bogom odgovoran za moral i veru u narod, a naročito za karakter svojih sinova. On je morao najpre pokušati da blagim merama obuzda zlo, a u slučaju da to ne pomogne, trebalo je zlo savladati najstrožim sredstvima. Međutim, on je na sebe navukao Božje nezadovoljstvo time što nije osuđivao greh niti je kažnjavao grešnike. Na njega se, dakle, nije moglo računati da će Izrailjce sačuvati čistim. Oni koji nemaju dovoljno hrabrosti da osude nepravdu ili oni koji zbog svoje ravnodušnosti i nedostatka interesovanja ne čine ozbiljne napore da očiste porodicu ili Božju zajednicu, biće odgovorni za sva zla koja mogu proisteci iz njihovog zanemarivanja dužnosti. Mi smo isto toliko odgovorni za zlo koje smo mogli sprečiti roditeljskim ili svešteničkim autoritetom, baš kao da smo ga sami učinili.

Ilije nije upravljao svojom porodicom prema načelima koja je Bog propisao. On je radio po sopstvenom nahodenju. Nežni otac propuštao je da nedostatke i greške svojih sinova ispravlja u njihovom detinjstvu, uobražavajući da će se tokom vremena njihove rdave naklonosti izgubiti same od sebe. I danas mnogi roditelji čine istu grešku. Oni misle da znaju bolji način za vaspitanje dece nego što je način propisan od Boga u Njegovoj reči. Oni podstiču rdave sklonosti u njima, pravdajući to rečima: "Deca su još suviše mlada da bi kaznu pravilno shvatila. Treba sačekati dok ne postanu razumni pa im stvar lepo objasniti." Tako se rdavim navikama dopušta da jačaju i one postaju druga priroda. Tako deca rastu neobuzdana i neoslobođena karakternih nedostataka koji će im u toku celog života služiti kao prokletstvo, a koji će i na druge vrlo lako prelaziti.

Nema većeg prokletstva za jednu porodicu nego kad se deci pušta na volju. Ako roditelji uvažavaju svaku želju svoje dece, dozvoljavaju im ono šta znaju da neće služiti na dobro, deca brzo gube svako poštovanje prema roditeljima, ne uvažavaju ni Božji ni ljudski autoritet, i "Sotona ih lovi žive za svoju volju". Uticaj nesredene porodice je ogroman i poguban za čitavo društvo. Od njega nastaje prava poplava zla koja pogađa porodice, zajednice i države.

Ilijev uticaj bio je mnogo dalekosežniji zbog položaja koji je zauzimao, nego što bi to bilo da je on bio običan čovek. Na njegov porodični život ugledali su se svi Izrailjci. Štetne posledice njegovog olakog postupanja i ljubavi za ugodnošću pokazale su se u hiljadama drugih porodica koje su se upravljale po njegovom primeru. Ako se deci dozvoljava da idu rdavim putem, iako roditelji tvrde da veruju, Božja istina se sramoti. Najbolji dokaz o pravoj religiji u jednoj porodici jeste ona vrsta karaktera koja proizlazi iz te religije. Dela govore jasnije nego najsavršenije ispovedanje vere. Ako oni koji ispovedaju veru ne budu ozbiljni i istrajni u svojim naporima da ostvare dobro sreden porodični život što bi bio najjači dokaz u prilog vere u Boga, već su popustljivi i udovoljavaju rdavim prohtevima svoje dece, onda rade isto ono što i Ilije, sramote Hristovu stvar i navlače propast na sebe i svoju porodicu. Međutim, ma koliko bilo zlo izazvano nevernomo službom roditelja u bilo kojoj porodici, ono je još deset puta veće ako se zapaža u porodici koja je predodređena da bude učitelj ostalom narodu. Ako takvi roditelji ne savlađuju zlo u svom domu, oni svojim rdavim primerom zavode i mnoge druge porodice. Njihova krivica je utoliko veća što zauzimaju odgovorniji položaj.

Aronovom domu bilo je obećano da će večno hoditi pred Bogom. Ali to obećanje je dato pod uslovom da se Aronovi potomci posvete svim srcem službi u svetinj, da svojim delima veličaju Boga, a ne da služe sami sebi i povlađuju svojim izopačenim naklonostima. Ilije i njegovi sinovi bili su kušani i Bog je ustanovio da nisu dostojni uzvišenog položaja sveštenika u Njegovoj službi. Bog je rekao: "Neće biti tako." On nije mogao ispuniti obećanje koje im je dao, jer su propustili da učine ono što im je palo u deo.

Primer onih koji su u svetoj službi treba da bude takav da ljudima uliva poštovanje prema Bogu i strah pred pomisli da Ga mogu uvrediti. Ako ljudi, koji stoje "umesto Hrista" (2. Korinćanima 5,20), da bi objavili narodu Božju vest milosti i pomirenja, koriste svoj

sveti poziv kao zaklon za zadovoljenje svojih sebičnih ili nemoralnih prohteva, oni postaju najuspešnije Sotonino oruđe. Kao Ofnije i Fines, i oni doprinose da ljudi "ne mare za prinos Gospodnji". Oni mogu izvesti vreme ići svojim zlim putem u tajnosti, ali kad se najzad pokaže njihov pravi karakter, ljudi se sablažnjavaju i često gube poverenje u religiju. U njihovoj duši javlja se podozrenje prema svima koji tvrde da propovedaju reč Božju. Vest pravog sluga Hristovog prima se sa sumnjom, i stalno se čuje pitanje: "Neće li se i ovaj čovek pokazati kao onaj koga smo smatrali tako svetim, a bio je tako zao?" Na taj način Reč Božja gubi moć uticaja na čovekovu dušu.

Ilije je korio svoje sinove rečima punim ozbiljnosti i strahovito značajnim. Te reči treba dobro da prouče svi oni koji učestvuju u svetov službi: "Kad čovek zgreši čoveku sudiće mu sudija, ali kad ko zgreši Gospodu, ko će moliti za njega?" Da su njihovi prestupi škodili samo ljudima oko njih, mogao je sudija odrediti kaznu i ispraviti stvar time što bi tražio naknadu štete, te bi se tako grešniku moglo i oprostiti. Ili da su se ogrešili nenamerno, mogla se za njih prineti žrtva za greh. Međutim, njihovi gresi kao sveštenika u službi Svevišnjega toliko su oskrnavili i obećastili delo Božje pred narodom, da za njih nije bilo više oprostjenja. Njihov rođeni otac, iako prvosveštenik, nije se usuđivao da se za njih zauzme. On ih nije mogao štiti pred gnevom svetoga Boga. Od svih grešnika najkriviji su oni koji preziru sredstvo koje je nebo predvidelo za spasenje čoveka - koji "sami sebi nanovo raspinju i ruže Sina Božjega" (Jevrejima 6,6).

FILISTEJI ZAROBLJAVAJU KOVČEG ZAVETA

(1. Samuilova 3; 4; 5; 6 i 7)

Domu Ilijevom bila je poslana još jedna opomena. Bog nije mogao da opšti sa prvosveštenikom i njegovim sinovima; njihov greh je, kao neprobojan oblak, zaklonio prisustvo Njegovog Svetog Duha. Ali usred sveg tog zla, mali Samuilo je ostao veran Nebu, i iznošenjem presude domu Ilijevom postao prorok Svevišnjega.

"A dijete Samuilo služaše Gospodu pred Ilijem; i reč Gospodnja beše retka u ono vreme i ne javljahu se utvare. Jednom u to vrijeme Ilije ležao na svom mestu; a oči mu počeoše tamnjeti ta ne mogaoše videti. I Samuilo ležao u domu Gospodnjem gde bješe kovčeg Božji i žišci Gospodnji još ne behu pogašeni." "I viknu Gospod Samuila." Misleći da ga zove Ilije, dečak je skočio i potrčavši ka mestu gde je ležao prvosveštenik rekao: "Evo me, što si me zvao?" A Ilije mu odgovori: "Nisam te zvao, idi leži". Tri puta je Samuilo bio pozvan, i tri puta je odgovorio na isti način. Tada se Ilije uverio da je tajanstveni poziv bio glas Božji. Gospod je mimošao svog izabranog slugu, starca sede glave, i obratio se detetu. To je već samo po sebi bio gorak ali opravdan prekor za Iliju a njegov dom.

Ali u Ilijevom srcu nije se pojavila ni zavist ni ljubomora. Posavetovao je Samuila da, ako još jednom čuje da ga neko zove, samo odgovori: "Govori, Gospode, čuje sluga tvoj." Kad je opet čuo glas, dečak odgovori: "Govori, čuje sluga tvoj." Pri pomisli da veliki Bog treba da govori baš njemu, Samuilo se toliko uplašio da nije mogao tačno ponoviti reči koje mu je Ilije rekao.

"I reče Gospod Samuilu: Evo učinicu nešto u Izrailju da će zujati oba uha svakome ko čuje. U taj dan ću učiniti Iliju sve što sam govorio za kuću njegovu, od početka do kraja. Jer sam mu javio da ću suditi domu njegovu doveka za nevaljalstvo za koje je znao da njim navlače na se prokletstvo sinovi njegovi, pa im nije zabranio. Zato se zakleoh domu Ilijevu da se neće očistiti nevaljalstvo doma Ilijeva nikakvom žrtvom ni prinosom doveka."

Pre nego što je primio tu poruku "Samuilo još ne poznaše Gospoda i još mu ne beše javljena riječ Gospodnja", što znači da on još nije znao za neposredna otkrivenja Božjeg prisustva kakva su bila davana prorocima. Božja je namera bila da se otkrije na neočekivan način kako bi Ilije, preko detinjeg straha i ispitivanja, čuo za to.

Pri pomisli na tako strašnu vest, koja mu je bila poverena, Samuila je obuzimala strepnja i čuđenje. Sutradan ujutru je kao i obično obavljao svoje dužnosti, ali sa teškim saznanjem koje je pristiskalo njegovo mlado srce. Gospod mu nije naredio da tu strašnu vest i primese, te je čutao i izbegavao susret sa Ilijem što je više mogao. Bojao se da bi kakvim pitanjem morao biti primoran da najavljene Božje kazne saopšti onome koga je toliko voleo i poštovao. Ilije je tvrdo verovao da je ta vest nagoveštavala nekakvu veliku nesreću za njega i njegovu porodicu. Pozvao je Samuila i naredio mu da verno ispriča sve što mu je Gospod otkrio. Dečak je poslušao, a ostareli čovek je skrušeno pognuo glavu pred strahovitim presudom. "Gospod je, neka čini što mu je volja", reče Ilije.

Pa ipak, Ilije nije pokazao plodove pravog pokajanja. Priznao je krivicu, ali se greha nije odrekao. Gospod je godinama odlagao najavljenju kaznu. Za to vreme se mnogo moglo učiniti da se iskupe greške iz prošlosti. Ali stari sveštenik nije ništa određeno preduzimao da bi odstranio zlo koje je kaljalo svetinju Gospodnju i vodilo u propast hiljade Izrailjaca. Božje strpljenje je učinilo da srce Ofnija i Finesa samo još više otvrdne, te su bili još drskiji u prestupima. Ilije

je čitav narod upoznao sa ukorom i opomenom koju je Bog uputio njegovom domu. Nadao se da će na taj način ublažiti nemarnost svojih ranijih godina. Ali kao što su nekada sveštenici malo važnosti pridavali Božjim opomenama, tako ih sada ni narod nije uzimao ozbiljno. I okoli narodi, koji su bili dobro upoznati sa nepravdom koja se otvoreno činila u Izraelju, postadoše još smeliji u svom idolopoklonstvu i zlim delima. Oni nisu osećali da su krivi za svoje grehe, kao što bi to bio slučaj da su Izraeljci istrajali u svojoj čestitosti. Ali dan osвете se približavao. Božji autoritet bio je omalovažen, Njegova služba zanemarena, te je Bog morao da se umeša kako bi sačuvao čast svoga imena.

"Jer Izraelj izade na vojsku filistejsku i stadoše u oko kod Even-Ezera, a filisteji stadoše u oko u Afeku." Izraeljci su krenuli u ovaj ratni pohod ne pitajući Boga za savet i ne tražeći pomoć prvosveštenika ili proroka. "I Filisteji se uvrstaše prema Izraelju, i kad se otvori boj, razbiše Filisteji Izraelja, i izgibe ih u boju u polju oko četiri tisuće ljudi." A kad se razbijena i potučena vojska vratila u logor, "rekoše starešine: Zašto nas danas razbi Gospod pred Filistejima?" Narod je bio zreo da primi kaznu Božju, a ipak nisu uvidali da su njihovi gresi prouzrokovali tu strašnu nesreću. Govorili su: "Da donesemo iz Siloma kovčeg zaveta Gospodnjega, da bude među nama i izbavi nas iz ruku neprijatelja naših." Bog im nije naredio ni odobrio da kovčeg zaveta donesu na bojište. Ali oni su tvrdo verovali da će sada pobediti, te podigoše veliku viku kad su Ilijevi sinovi uneli kovčeg zaveta u logor.

Filisteji su na kovčeg zaveta gledali kao na Izraeljskog Boga. Sva čudesna dela koja je Bog učinio za svoj narod, bila su pripisivana mom kovčegu. Kad su čuli uzvike radosti među Izraeljcima, "rekoše: Kakva je to vika vesela u okoli jevrejskom? I razumješ da je došao kovčeg Gospodnji u oko njihov. I uplašiš se Filisteji i rekoše, Bog je došao u oko. I govorahu: Teško nama, jer to nije bivalo ranije. Teško nama ko će nas izbaviti iz ruku tih silnih bogova? To su bogovi što pobiše Misirce u pustinji svakojakim mukama. Ohrabrite se i budite ljudi, o Filisteji! Da ne služite Jevrejima kao što su oni vama služili; budite ljudi i udrite."

Filisteji su izvršili žestok napad, potukli Izraeljce i naneli im velike gubitke. Na bojištu je ostalo trideset hiljada mrtvih, kovčeg zaveta je pao u ruke neprijatelja, a oba sina Ilijeva su poginula braneći ga. Tako je na stranicama istorije i ovom prilikom zapisano svedočanstvo za buduće naraštaje - gresi Božjeg naroda neće ostati nekažnjeni. Ukoliko ljudi imaju veće poznavanje volje Božje, utoliko je veći njihov greh ako je zanemaruju.

Najveća nesreća koja se mogla dogoditi, zadesila je Izraeljce. Božji kovčeg zaveta bio je zarobljen i nalazio se u rukama neprijatelja. Slava je zaista otišla od Izraelja kada je simbol Božjeg prisustva i moći nestao iz njihove sredine. Za taj sveti kovčeg bila su vezana najčudotvornija otkrivenja Božje istine i sile. U ranija vremena, kad god bi se kovčeg pojavio, zadobijane su sjajne pobeде. Kovčeg se nalazio u senci krila zlatnih heruvima a neizreciva slava Božjeg prisustva, vidljivi simbol uzvišenog Boga, počivala je nad njim u svetinjama nad svetinjama. Ali ovoga puta, kovčeg nije doneo pobeđu. Ovom prilikom kovčeg se nije pokazao kao zaštita i zbog toga je u celom Izraelju zavladała velika žalost.

Oni nisu uvidali da je njihova vera bila samo na rečima i da nije imala snagu da dopre do Boga. Božji zakon koji se nalazio u kovčegu zaveta bio je takode jedan od znakova Njegovog prisustva; ali su oni prezreli Njegove zapovesti i zanemarili Njegove zahteve i tako ožalostili i udaljili od sebe Duh Božji. Dok se narod pokoravao svetnim propisima, Gospod je bio uz njih i radio za njih svojom beskrajnom silom. Međutim, kad su oni počeli da gledaju u kovčeg ne dovodeći ga u vezu sa Gospodom, i ne ukazujući poštovanje Njegovoj otkrivenoj volji svojom poslušnošću, kovčeg im nije mogao pomoći i nije vredeo više od običnog sanduka. Za njih je kovčeg zaveta bio isto što i idoli za mnogobošce, kao da je on sam po sebi imao moć da spase. Oni su prestupili zakon koji se nalazio u njemu, jer je obožavanje kovčega vodilo formalizmu, licemerstvu i idolopoklonstvu. Njihov greh ih je odvojio od Boga i On im nije mogao podariti pobeđu sve dok se ne pokaju i ne odreknu nepravde.

Nije bilo dovoljno što su kovčeg zaveta i svetinja bili usred Izraelja. Sveštenici su prinosisli žrtvu i narod se nazivao decom Božjom, ali ni to nije bilo dovoljno. Bog se ne obazire na molbe onih koji gaje zlo u srcu, jer stoji napisano: "Ko odvraća uho svoje da ne čuje zakona, i molitva je njegova mrska." (Priče Solomunove 28,9).

Kad je vojska krenula u borbu, Ilije, pošto je bio star i slep, ostao je u Silomu. Svršetak sukoba očekivao je sa žalosnim slutnjama. "Srce njegovo beše u strahu za kovčeg Gospodnji." Sedeo je pred vratima svetinje i danima sa strahom čekao da dođe neko sa bojišta i javi šta se dogodilo.

Najzad, jedan od sinova Venijaminovih, "razdrtilih haljina i glave posute prahom", naiđe žurnim korakom putem koji je vodio gradu. Nije ni primetio starca kad je putem prošao pored njega i utrčao u grad da radoznom mnoštvu objavi poraz i gubitak.

Kuknjava i jadikovanje doprli su i do ušiju starca pred svetinjom. Dovedi su mu i glasnika. I taj čovek je rekao Iliju: "Pobeže Izraelj ispred Filisteja, izgibe mnogo naroda i oba sina tvoja pogiboše."

Iako je bila strašna, Ilije je podneo ovu vest, jer ju je očekivao. Međutim, kad je glasnik dodao: "I kovčeg Božji otet je", izraz neopisive patnje i bola ocrtao se na njegovom licu. Pomisao da je on svojim grehom toliko sramotio Boga i naveo Ga da povuče svoje prisustvo od Izraelja, predstavljala je više no što je on mogao da izdrži. Snaga ga je izdala, "on pade... i slomi vrat i umre".

Finesova žena, bez obzira na bezbožnost svoga muža, bojala se Gospoda. Njenu smrt izazvao je gubitak svekra i muža, a najviše strašna vest da je kovčeg zaveta zarobljen. Shvatila je da je za Izraelja propala i poslednja nada, pa je svoje dete, koje se rodilo u tom nesrećnom času, nazvala Ihavod - "Otide slava". Izdišući, ponovila je reči: "Otide slava od Izraelja, jer bi otet kovčeg Božji."

Ali Gospod nije potpuno napustio svoj narod, niti je dugo trpeo likovanje njegovog neprijatelja. On se poslužio Filistejima kao sredstvom da kazni Izraelj, ali se zatim poslužio kovčegom zaveta da kazni Filisteje. U ranija vremena Božje prisustvo pratilo je kovčeg dajući muć i slavu Njegovom poslušnom narodu. Ta nevidljiva sila pratila je kovčeg i dalje da bi prestupnicima Njegovog svetog zakona donela strah i propast. Gospod se često služi i svojim najogročenijim neprijateljima da bi kaznio neverstvo naroda koji tvrdi da je Njegov. Bezbožnici su mogli izvesno vreme likovati gledajući kako Izraeljci pate, ali doći će vreme da i oni oseću kaznu svetog Boga koji mrzi greh. Gde god vlada bezbožnost, brzo i sigurno doći će i Božje kazne.

Likujući, Filisteji su kovčeg zaveta odneli u Azot, u jedan od svojih pet glavnih gradova, i postavili ga u svetište Dagona, boga svoje-ga. Zamišljali su da sad njima pripada sila koja je pratila kovčeg zaveta i da će oni postati nepobedivi kad se ta sila sjedini sa silom njihovog boga Dagona. Ali kad su sledećeg dana ušli u hram, zaprepastio ih je prizor koji su tamo ugledali. Kip boga Dagona pao je pred kovčegom zaveta licem prema zemlji. Njihovi sveštenici sa strahopoštovanjem podigoše idola i postavili ga na njegovo mesto. Ali su ga sledećeg jutra ponovo našli kako leži na istom mestu, čudnovato osakaćen. Gornji deo toga idola nosio je lik čoveka, a donji je podsećao na ribu. Ovog puta su bili otpali svi oni delovi koji su podsećali na čoveka, a ostao samo onaj nalik na ribu. I narod i sveštenika obuzio je užas; na taj tajanstveni događaj gledali su kao na predznak propasti njihovih idola i njih samih pred silom izraeljskog Boga. Zato su kovčeg zaveta izneli iz svog hrama i stavili ga u zasebnu zgradu.

Tada je među stanovnicima Azota zavladała teška i opasna zaraza. Setivši se zala koje su Misirci morali da podnesu u vidu kazni od strane izraeljskog Boga, tvrdili su da ta zaraza potiče od prisustva kovčega zaveta u njihovoj sredini. Zbog toga odlučili da ga odnesu u Gat. Ali zaraza se prenese i tamo, te odneseše kovčeg dalje u Akaron. Tu ga je narod dočekao sa strahom i vičući: "Donesoše k nama kovčeg Boga Izraelja da pomori nas i naš narod." I oni su ga obratili svojim bogovima za zaštitu kao što su to pre njih učinili stanovnici Azota i Gata. Međutim, zlo se i dalje širilo "tako da se vika po gradu podizalo do neba". Pošto su se bojali da kovčeg i dalje drže u naseljenim mestima među narodom, odneseše ga na otvoreno polje. Na to je usledila najezda miševa koji su uništili sav usev, kako u ambarima i koševima, tako i na poljima. I onda je narodu zapretila potpuna propast od gladi i bolesti.

Kovčeg zaveta je sedam meseci ostao među Filistejima, a Izraeljci nisu za to vreme ništa preduzeli da bi ga vratili natrag. Međutim, Filisteji su sada isto tako žarko želeli da ga se oslobode, kao što su nekada želeli da ga prisvoje. Umesto da im bude izvor snage, postao im je veliki teret i teško prokletstvo. Prosto nisu znali šta da rade, jer gde god bi ga preneli, Božja kazna ih je svuda snalazila. Narod se zato obratio starešinama, sveštenicima i vračarima s pitanjem: "Šta ćemo činiti s kovčegom Gospodnjim? Naučite nas kako ćemo ga poslati natrag na njegovo mesto." Dobili su savet da, kad ga budu vraćali, pošalju i prinosa za greh. "Tada ćete ozdraviti i doznaćete zašto se ruka njegova nije odmakla od vas."

Da bi zaustavili i odstranili kakvu zarazu, među neznabošcima je vladao stari običaj da od zlata, srebra ili kakvog drugog materijala, načine oblik uzročnika zla ili onog dela tela koji je najviše bio pogođen. To bi onda okačili o kakav stub ili na neko drugo vidno mesto i verovali da je to sigurna zaštita od zla koje ih je snašlo. Još i danas postoje slični običaji među neznabožacima narodima. Kad neko pati od kakve bolesti, on krene u hram svoga idola da bi tamo našao sebi leka, sa sobom ponese oblik obolelog dela tela i prinosi ga bogu na žrtvu.

U skladu sa opšte rasprostranjenim sujeverjem, starešine filistejske savetovalе su narodu da načini slikovitu predstavu napasti od koje su patili - "pet zlatnih šuljeva i pet zlatnih miševa, koji kvare zemlju, prema broju kneževina filistejskih, jer je zlo jednako na svima vama i na knezovima vašim".

Ti mudri ljudi uvidali su da neka tajanstvena sila prati kovčeg zaveta - sila kojoj se njihova mudrost nije mogla suprotstaviti. Pa ipak, nisu posavetovali svoj narod da odbaci idolopoklonstvo i da služi Bogu. Još uvek su mrzeli izraeljskog Boga iako su bili primorani da se potčine Njegovom autoritetu zbog Njegovih silnih kazni. Na taj način se grešnici, suočeni sa kaznama Božjim, mogu uveriti da je

uzalud boriti se protiv Njega. Ma koliko se oni u svom srcu opirali Božjoj vlasti, biće ipak primorani da se potčine Njegovoj sili. Ali takvo potčinjavanje ne može spasti grešnika. Srce se mora predati Bogu i milošću Božjom se mora učiniti pokornim - to je uslov da Bog prihvati čovekovu pokajanje.

Kako je veliko strpljenje Božje prema bezbožnicima! Bezbožni Filisteji i otpali Izrailjci podjednako su uživali darove Njegovog providenja. Desetine hiljada nezapaženih obećanja milosti padalo je bez glasa na stazu nezahvalnih i buntovnički raspoloženih ljudi. Svaki blagoslov im je govorio o Darodavcu, ali su oni bili ravnodušni prema Njegovoj ljubavi. Božje strpljenje prema sinovima ljudskim bilo je vrlo veliko; ali kad bi oni tvrdoglavno istrajali u svom nepokajanju, On im je uskraćivao dalju zaštitu. Oni su odbijali da čuju Božji glas u delima Njegovog stvaranja, u opomenama, savetima i uputstvima Njegove reči, pa je zato bio primoran da im govori putem kazni.

Bilo je među Filistejima i takvih koji nisu pristajali da se kovčeg zaveta vrati u svoju zemlju. Takvo priznanje moći izrailjskom Bogu bilo je ponižavajuće za gorde Filisteje. Ali su "sveštenici i vrači" savetovali narod da se ugleda na misirske faraone i na sebe navuče još veća zla. Stoga je sačinjen jedan plan na koji su odmah svi pristali i koji je odmah izveden. Kovčeg zaveta, zajedno sa žrtvom pomirenja od zlata stavili su na jedna nova kola; time je bilo osigurano da se neće oskrvniti. U ta kola su upregli dve krave, na čiji vrat nikad dotada nije bio stavljen jaram. Njihovu telad su zatvorili kod kuće, a krave su slobodno pustili da idu kud im je volja. Ako se na taj način kovčeg zaveta vrati u Vet-Semes, obližnu varoš Levita, onda će to Filisteji smatrati kao dokaz da im je sve zlo došlo od Boga izrailjskog; "ako li ne pođe, onda ćemo znati da nas se nije dotakla ruka Njegova, nego nam se dogodilo slučajno."

Čim su krave puštene, one ostaviše svoju telad i krenuše mučujući pravo prema Vet-Semesu. Iako ih čovečija ruka nije vodila, strpljive životinje išle su pravo svojim putem. Božje prisustvo je pratilo ta kola i vodilo ih sigurnom rukom ka određenom mestu.

U to vreme su stanovnici grada Vet-Semesa bili na svojim poljima i znjeli pšenicu. "I podigavši oči svoje, videše kovčeg i obradovaše se videvši ga. I dođoše kola na njivu Isusa Vetsemešanina i stadoše onde. A beše onde veliki kamen; i iscepaše drva od kola i prinesoše one krave na žrtvu paljenicu Gospodu." Filistejski knezovi koji su pratili kola "do mede vetsemeške", i videli kako su kola primljena, vratiše se tada svojim kućama. Zaraza je prestala, te su se uverili da im je ta nesreća bila kazna od strane izrailjskog Boga.

Vet-Semešani su brzo pronesli glas da je kovčeg zaveta u njihovim rukama, pa se mnogo naroda iz čitave okoline okupilo da pozdravi njegov povratak. Kovčeg zaveta bio je postavljen na kamen koji im je prvobitno služio kao žrtvenik, pa su pred kovčegom prineli još žrtava Gospodu. Da su se svi oni koji su prinosili žrtvu i pokajali za svoje grehe, pratio bi ih blagoslov Gospodnji. Ali se oni nisu verno pokoravali Njegovim zakonima. Radovali su se što je kovčeg zaveta vraćen, i u tome su videli dobar znak, ali nisu imali pravo shvatanje o njegovoj svetosti. Umesto da odmah naprave mesto koje bi odgovaralo kovčegu, ostaviše ga da stoji u polju. Razgledajući sa ljubopitstvom sveti kovčeg, govorili su o čudesnom načinu na koji se vratilo i počeli da nagađaju u čemu leži tolika njegova moć. Najzad ih je radoznalost obuzela do te mere da su se drznuli da skinu poklopac i zagledaju u kovčeg.

Ceo Izrailj je bio poučen da sa strahopoštovanjem prilazi kovčegu. Kad bi dobili naređenje da ga prenesu iz mesta u mesto, Leviti nisu smeli zavirivati u njega. Samo je prvosvešteniku bilo dozvoljeno da jednom godišnje pogleda u Božji kovčeg zaveta. Čak se ni neznabožački Filisteji nisu usudili da sa njega podignu poklopac. Nebeski anđeli su ga stalno pratili na svim njegovim putovanjima. Drsko nepoštovanje Vet-Semešana bilo je odmah kažnjeno. Mnogi su odmah pomrli.

Preživeli nisu posle te kazne našli za potrebno da se pokaju za svoj greh; jedino su od tada gledali na kovčeg zaveta sa više sujevnog straha. Vet-Semešani su hteli pošto-poto da se oslobode kovčega, ali nisu imali hrabrosti da ga prenesu. Zato su poslali glasnike stanovnicima grada Kirijat-Jarima i pozvali ih da dodu i odnesu kovčeg. Stanovnici ovoga mesta pozdraviše kovčeg sa velikom radošću. Oni su znali da je to zalog Božje milosti poslušnima i vernima. Puni svete radosti doneli su ga u svoj grad i postavili u kuću Levita Avinadava. Ovaj čovek odredi svoga sina Eleazara da ga čuva i kovčeg je tu ostao mnogo godina.

Otkad se Gospod prvi put otkrio Aninom sinu, celi narod je priznao da je Samuilo određen za proročku službu. Time što je Božju opomenu verno preneo Ilijevom domu, ma kako da je ta dužnost bila teška i mučna, Samuilo je dokazao svoju vernost kao Božji glasnik; "i Gospod beše s njim i ne pusti da padne na zemlju nijedna reč njegova. I sav Izrailj od Dana do Virsaveje pozna da je Samuilo je veran prorok Gospodnji."

Pošto su Izrailjci kao nacija i dalje ostali u stanju bezverja i idološkog klonstva, bili su kažnjeni tako što su ostali potčinjeni Filistejima. Za to vreme je Samuilo obilazio gradove i sela po celoj zemlji trudeći se da srca naroda obrati Bogu njihovih otaca, i njegovi

napori nisu ostali bez uspeha. Posle dvadeset godina robovanja "plakaše sav dom Izrailjev za Gospodom". Samuilo ih je savetovao: "Ako se svim srcem svojim obraćate ka Gospodu, povrzite tude bogove između sebe i Astarote, i spremite srce svoje za Gospoda, Njemu jedinome služite." Iz tih reči vidimo da je Samuilo učio narod praktičnoj pobožnosti i religiji srca, baš kao što je činio i Hristos kad je bio na zemlji. Spoljne verske forme bile su za stari Izrailj bez vrednosti sve dok nisu primili Hristovu milost. I danas su one bez Hristove milosti isto tako bezvredne za savremeni Izrailj.

I danas je potrebno takvo jedno oživljavanje prave vere u srcu, kakvo su iskusili stari Izrailjci. Kajanje je prvi korak koji moraju učiniti svi koji žele da se vrate Bogu. To delo niko ne može učiniti za drugoga, već svaki za sebe. Svaki od nas mora sam svoje srce poniziti pred Bogom i odbaciti idole. Kad budemo učinili sve što možemo, onda će nam i Gospod pokazati svoje spasenje.

Uz saradnju plemenskih starešina održan je u Mispi veliki narodni skup, a i velika svečanost. Narod je u dubokoj poniznosti priznao grehe, i u znak svoje rešenosti da verno ispunjavaju uputstva koja su čuli, Izrailjci su izabrali Samuila za sudiju.

Filisteji su protumačili da se na ovom skupu održava ratni savet, te krenuše sa velikom vojskom da rasteraju Izraljce pre nego što se njihovi planovi ostvare. Vest o približavanju neprijatelja izazvala je veliki strah u Izrailju. "I rekoše sinovi Izrailjevi Samuilu: Ne prestaj vapiti za nas ka Gospodu Bogu našem, e da bi nas izbavio iz ruku filistejskih."

Filisteji su stigli baš kad je Samuilo hteo da prinese jagnje na žrtvu. Tada je Onaj koji se spustio na goru Sinajsku u obliku ognja, dima i grmljavine, koji je pred Izrailjcima razdvojio Crveno more, i koji im je posred Jordana otvorio put, ponovo pokazao svoju moć. Strahovita oluja spusti se na ratoborne čete, i zemlju prekrise leševi moćnih ratnika.

Uzdrhtali od straha i nade, Izrailjci su stajali nemo i sa strahopoštovanjem. Kad su sagledali poraz svojih neprijatelja, znali su da je Bog prihvatio njihovo pokajanje. Iako nisu bili spremni za borbu, dohvatili su oružje potučениh Filisteja i gonili ih sve do Vet-Hara. Ova divna pobađa bila je izvojevana na istom bojištu gde su dvadeset godina pre toga Filisteji pobedili Izraljce i oteli im Božji kovčeg zaveta. Kako za narode, tako i za pojedince, poslušnost prema Bogu znači sigurnost i sreću, dok prestup Njegovih zakona vodi u nesreću i poraz. Filisteji su ovom prilikom bili tako potučeni da su predali Izrailjcima sva svoja utvrđenja i mnogo godina se uzdržavali od svakog neprijateljstva prema njima. I ostali narodi su se ugledali na Filisteje te su Izrailjci dugo uživali u miru, sve dok im je Samuilo bio sudija.

Da se taj događaj ne bi zaboravio, postavio je Samuilo između Mispe i Sena jedan veliki kamen za spomen. Nazvao ga je Evan-Ezer, "kamen pomoći", i obraćajući se narodu rekao: "Dovde nam Gospod pomože."

PROROKČKE ŠKOLE

Vaspitanjem Izrailjaca upravljao je sam Bog. Njegovo staranje nije se ograničavalo samo na oblast religije; sve što je bilo u vezi sa njihovim duhovnim i telesnim blaženstvom postajalo je predmet brige Božjeg providenja i bilo obuhvaćeno zakonom.

Bog je zapovedio Izrailjcima da svoju decu pouče svim Njegovim zповestima i da ih upoznaju kako je On sve postupao sa njihovim očevima. To je bila naročita dužnost svih roditelja - dužnost koja se nije mogla prebaciti na nekog drugog. Umesto da decu vaspitavaju tuđi ljudi, majka i otac su imali da svojoj deci daju uputstva sa srcem punim ljubavi. Svi događaji svakodnevnog života morali su biti povezivani sa mislima o Bogu. Silna Božja dela prilikom izabavljenja Njegovog naroda, i obećanja o budućem Spasitelju, trebalo je često ponavljati u porodičnom krugu, a upotreba slika i simbola činila je da se pouke što bolje zadrže u sećanju. U srca mladih bile su duboko utiskivane istine o Božjem providenju i budućem životu. Poučavani su da Boga treba videti i u prirodi i u rečima Njegovog otkrivenja. Zvezde na nebu, drveće i cveće u polju, visoka brda i potoci što žubore - sve je to govorilo o Tvorcu. Svečano prinošenje žrtve, bogoslužjenje u svetinji i reči proroka, predstavljali su otkrivenje Boga.

Tako je vaspitavan Mojsije u skromnoj kućici svojih roditelja, tako je i verna Ana odgojila Samuila. Tako je bio vaspitavan David u svom brdovitom zavičaju u Vilejemu, tako Danilo, pre nego što je padom u ropstvo otrgnut iz doma svojih otaca. Takva je bila Hristova mladost u Nazaretu, tako je podizan i mali Timotije koji je istine Svetog pisma primao sa usana bake svoje Loide i majke Evnikije (2. Timotiju 1,5; 3,15).

Briga o vaspitavanju mladih ogledala se i tome što se ustavnovljenje proročke škole. Tu su primani mladići koji su želeli da dublje istražuju istine Božje Reči i čeznuli za mudrošću odzlog, kako bi mogli postati učitelji i Izrailju. Proročke škole osnovao je Samuilo da služe kao brana od širom rasprostranjene pokvarenosti, da obezbeđuju moralnu i duhovnu dobrobit omladine i buduću sreću nacije, na taj način što će podizati ljude koji će biti sposobni da u strahu Božjem vode i savetuju narod. U tu svrhu, Samuilo je okupio

mnogo mladih ljudi, koji su bili pobožni, razumni i želji nauke. Nazivali su ih proročkim sinovima. Opštenje sa Bogom i proučavanje Njegove Reči činilo je da se njihovim prirodnim darovima pridruži i nebeska mudrost. Učitelji su bili ljudi ne samo dobro upoznati sa Božjom istinom već koji su i sami ostvarili zajednicu sa Bogom i primili naročiti dar Njegovog Duha. Njih je narod poštovao i veroval im, kako zbog učenosti, tako i zbog njihove pobožnosti.

U Samuilovo doba postojale su dve takve škole, jedna u Rami, prorokovom zavičaju, a druga u Kirijat-Jarimu, gde se u to vreme nalazio kovčeg zaveta. Kasnije su podignute i druge škole.

Svi učenici tih ustanova izdržavali su se sopstvenim trudom, obrađujući zemlju ili obavljajući kakav zanat. U Izrailju se to nije smatralo čudnim ili ponižavajućim; naprotiv, smatralo se zločinom ako deca odrastu, a ne upute se u korisne radove. Po Božjoj naredbi, svako dete je moralo izučiti neki zanat, čak i ako je bilo pripremano za svetu službu. I mnogi veroučitelji izdržavali su se manuelnim radom. Čak i kasnije, u doba apostola, Pavle i Akila nisu bili manje poštovani zato što su zarađivali za život izradom šatora.

Glavni predmeti koji su se izučavali u tim školama bili su: Božji zakon, sa uputstvima datim preko Mojsija, zatim sveta isotorija, muzika i poezija. Način izvođenja nastave u ono vreme veoma se razlikovao od nastave u današnjim teološkim školama iz kojih mnogi izlaze sa oskudnijim poznavanjem Boga i verskih istina od onog koje su imali pre svog stupanja u školu. U školama onog vremena, glavni cilj proučavanja bio je upoznati volju Božju i dužnosti čoveka prema Bogu. U izveštajima svete istorije mogli su se zapaziti tragovi Božjih koraka. Objašnjavanje su putem simbola velike istine, a vera je pomagala da se shvati glavni predmet celog sistema - Jagnje Božje koje će uzeti na sebe grehe sveta.

Naročito je negovan duh molitve. Učenici su učili ne samo to da je molitva dužnost, već i kako da se mole, kako da se približe svome Tvorcu, kako da održavaju veru u Njega i kako da razumeju i poslušaju uputstva Njegovog Duha. Posvećeni razum iznosio je iz Božje riznice novo i staro, a Duh Božji se otkrivao u proročanstvima i svetioj pesmi.

Muzika je trebalo da služi svetom cilju, da uzdigne misli svemu onome što je čisto, sveto i uzvišeno, da probudi u duši zahvalnost prema Bogu i podstiče pobožnost. Kakve li razlike između starih običaja i onoga za šta se danas muzika tako često koristi! Kako mnogo ima takvih koji se tim darom služe da bi uzdigli sami sebe, umesto da proslavljaju Boga! Ljubav prema muzici navodi nepromišljene da se na skupovima radi zabave, zabranjenim deci Božjoj, sjedinjuju sa onima koji ljube ovaj svet. Tako ono što predstavlja veliki blagoslov, ako se pravilno upotrebi, može postati uspešno sredstvo kojim se Sototna služi da odvrti misli od dužnosti i zadržavanja na onom što je večno.

Muzika sačinjava sastavni deo službe Bogu na nebu i mi moramo nastojati da se u našim pesmama hvala što je moguće više približimo harmoniji nebeskih horova. Pravilno uvežbavanje glasa važna je stvar u vaspitanju i ne sme se zanemariti. Pevanje je, kao deo bogoslužjenja, isto toliko važno koliko i sama molitva. Srce mora osetiti duh pesme da bi joj moglo dati pravi izraz.

Kako je ogromna razlika između škola u kojima su nastavu držali Božji proroci i naših današnjih prosvetnih ustanova! Kako je malo škola u kojim se ne primenjuju načela i običaji ovog sveta! Žalosno je koliko u tim školama nedostaje ispravno obuzdavanje i razumna disciplina. Nepoznavanje Božje Reči u takozvanom hrišćanskom svetu više je nego zabrinjavajuće. Površni razgovori i prava sentimentalnost dolaze na mesto nastave o moralu i veri. Danas se u srca mladih ne utiskuje misao o Božjoj pravdi i milosrđu, lepoti svetosti, sigurnoj nagradi za pravdu, o gnusnom karakteru greha i njegovim neminovnim strašnim posledicama. Rđavo društvo navodi omladinu na zločin, rasipnost i izopačenost.

Zar u školama starih Jevreja nema mnogo toga čega što bi i današnji vaspitači sa uspehom mogli primenjivati? Onaj koji je stvorio čoveka, pobrinuo se za razvoj negovog tela, duha i duše. Otuda, prvi uspeh u vaspitanju zavisi od toga da li ljudi verno ispunjavaju plan svoga Tvorca.

Prava svrha vaspitanja jeste da se u čovekovoj duši obnovi lik Božji. U početku, Bog je stvorio čoveka po sopstvenom obličju. Obdario ga je plemenitim osobinama. Razum mu je bio uravnotežen i sve sile njegovog bića bile su skladno razvijene. Ali su pad u greh i njegove posledice izopacile te darove. Greh je okaljao lik Božji u čoveku i skoro ga sasvim uništio. A da bi se taj lik ponovo uspostavio, sačinjen je plan spasenja i čoveku darovano vreme milosti. Da se čovek ponovo vratio na onaj stepen savršenstva na kome se nalazio pri stvaranju, to je veliki cilj života - cilj koji leži u osnovi svih ostalih. Dužnost je roditelja i učitelja da u vaspitanju mladih sarađuju sa Bogom ispunjavajući Njegove namere; ako tako postupaju, onda su "Bogu pomagači" (1 Korinćanima 3,9).

Sve različite sposobnosti tela, duha i duše koje je čovek dobio od Boga treba tako iskoristiti da se postigne najviši stupanj savršenstva. Međutim, sebično i jednostrano obrazovanje ne može predstavljati savršenstvo; jer Božji karakter, čiji lik želimo da usvojimo, jeste dobrota i ljubav. Svaka sposobnost i svaka osobina kojom nas je

Tvorac obdario treba da se upotrebe za proslavljanje Boga i uzdizanje naših bližnjih. A u takvom radu naći ćemo najčistiju, najplemenitiju radost i sreću.

Kad bi se tom načelu posvetila veća pažnja, kakvu po svojoj važnosti i zaslužuje, onda bi u svim načelima vaspitavanja došlo do korenite promene. Umesto da podstiču gordost, sebičnu ambiciju i takmičarski duh, učitelji bi se trudili da probude ljubav prema dobru, istini i unutašnjoj lepoti - da izazovu čežnju za savršenstvom. Učenik bi onda težio da u sebi razvije Božje darove ne sa ciljem da prevaziđe druge, već da ispuni namere Stvoritelja i postane Mu sličan.

"Početak je mudrosti strah Gospodnji, i znanje je svetih stvari razum" (Priče Solomonove 9,10). Veliki životni zadatak sastoji se u izgrađivanju karaktera, a saznanje o Bogu osnova je svakog istinskog vaspitanja. Cilj učiteljevog rada trebalo bi da bude prenošenje tog saznanja i usklađivanje karaktera prema njemu. Zakon Božji je odsjaj Njegovog karaktera. Zato Psalmista i kaže: "Sve su zapovesti Tvoje pravedne" i "od zapovesti Tvojih postadoh razuman" (Psalam 119,172.104). Bog nam se otkrio u svojoj Reči i u delima stvaranja. Znanje o Bogu treba da steknemo pomoću knjige nadahnuća, a i kroz knjigu prirode.

Naš duh podleže određenom zakonu po kojem se on postepeno prilagođava onim stvarima na kojima se obično zadržava. Ako se bavimo samo običnom stvarima, onda nam duh zakržljava i slabi. Ako se nikada ne uhvati u koštac sa težim problemima, izgubiće posle izvesnog vremena moć da se razvija. Biblija poseduje vaspitnu silu kojoj nema ravne. U Božjoj Reči duh može naći predmete za najdublja razmišljanja i ostvarivanje najuzvišenijih težnji. Biblija je najpouzdanija istorija za koju ljudi znaju. Ona neposredno izvire iz vrela večite istine, a božanska ruka je sačuvala njenu čistotu tokom vekova. Ona rasvetljava daleku prošlost kroz koju uzalud želi da prodre ljudsko oko. U Božjoj Reči nailazimo na silu koja je postavila temelje zemlji i razapele nebo. Jedino tu možemo naći radoslov našega roda neokaljan ljudskim predrasudama i gordošću. U njoj se govori o borbama, poredama i porazima najvećih ljudi za koje je svet ikada znao. Tu se otkrivaju veliki problemi dužnosti i naše sudbine. Podignuta je zavesa između vidljivog i nevidljivog sveta, te možemo sagledati borbu suprotnih sila dobra i zla od samog početka kada je došlo do pojave greha pa sve do konačnog trijumfa pravde i istine; a sve je to samo otkrivenje Božjeg karaktera. Ako sa strahopoštovanjem proučava istine sadržane u Njegovoj Reči, duh učenika dolazi u vezu sa duhom Onoga koji nema ni početka ni kraja. Takvo proučavanje će ne samo usavršiti i oplemeniti karakter, već i razvijati i ojačati duhovne snage.

Učenje Biblije je od životvornog uticaja na čovekovu sreću u svim životnim prilikama. Ono otkriva načela koja su ugaoni kamen narodnog blagostanja - načela koja su u vezi sa uspešnim napredovanjem društava, koja su zaštitila svakoj porodici - načela bez kojih nijedan čovek ne može sebi u ovom životu obezbediti sreću, čast i korisnost, niti se može nadati budućem večnom životu. Nema položaja u životu, nema takve faze u ljudskom iskustvu, za koje biblijsko učenje ne bi bilo najbitnija priprema. Kad bi se Božja Reč proučavala i slušala, onda bi u svetu bilo više ljudi snažnog uma nego što bi se to postiglo najtemeljnijim proučavanjem ljudske filozofije. Božja Reč bi dala ljude čvrstog karaktera sa oštroumnim shvatanjem i zdravim rasuđivanjem - ljude koji bi veličali Boga i služili svetu na blagoslov.

Saznanje o Tvorcu treba sticati i izučavanjem nauka. Svaka prava nauka je u stvari tumačenje Božjeg rukopisa u materijalnom svetu. Nauka svojim istraživanjima donosi samo još više dokaza o Božjoj mudrosti i moći. I pisana Reč i knjiga prirode, ako se pravilno shvate, upoznaju nas sa Bogom, jer nam tumače mudre i blagodetne zakone kojima se On rukovodi.

Učenika treba navesti da u svemu životnom vidi Boga. Učitelji moraju slediti primer Velikog Učitelja, koji je iz najpoznatijih pojava u prirodi izvlačio pouke i svoju nauku tako uprostio da je mogla duboko prodrati u srca njegovih slušalaca. Njemu je sve služilo kao sredstvo za poučavanje - i cvrkat ptica u senovitom granju, i cveće u polju, i visoka stabla, i plodna zemlja, i bujno žito, i neplodna pustinja, i sunce na zalasku pozlaćujući nebo svojim zracima. On je vidljiva dela Stvoriteljeve ruke povezivao sa rečima života koje je govorio kako bi Njegovi slušaoci, kad god pogledaju te predmete, uputili svoje misli na nauku istine.

Pečat božanstva koji se vidi na strancima otkrivenja, zapaža se i na visokim brdima, u plodnoj dolini i širokom, dubokom okeanu. Sve u prirodi govori čoveku o ljubavi Njegovog Tvorca. On nas je povezao sa sobom nebrojenim znacima na nebu i na zemlji. Ovaj svet nije samo bol i jad. "Bog je ljubav" - ispisano je na svakom pupoljku, na svakom listu i travki. Iako je prokletstvo greha učinilo da zemlja rada trnje i korov, i korov ima cvetova i trn nosi ružu. Sve u prirodi svedoči o nežnosti i očinskoj brizi našeg Boga, kao i Njegovoj želji da usreći svoju decu. Kad zapoveda ili zabranjuje, On to ne čini samo da bi istakao svoj autoritet, već uvek ima u vidu blagostanje svoje dece. On nikada od njih ne traži da napuste nešto što bi im moglo biti veoma korisno.

Mišljenje koje preovlađuje u mnogim društvenim slojevima - da vera ne doprinosi zdravlju i sreći u ovom životu, jedna je od najžalosnijih zabluda. Sveto pismo kaže: "Strah je Gospodnji na život; u koga je on, boravi sit, niti ga pohodi zlo" (Priče Solomunove 19,23). "Koji čovek želi života, ljubi dane da bi video dobro? Ustavlja jezik svoj oda zla i usta svoja od prevarene reči. Kloni se od zla i čini dobro, traži mira i ide za njim" (Psalam 34,12-14). Reči mudrosti su "život onima koji ih nalaze, i zdravlje svemu telu njihovu" (Priče Solomunove 4,22).

Prava vera pomaže čoveku da dođe u sklad sa Božjim prirodnim, moralnim i duhovnim zakonima. Ona uči samosavladaivanju, vedrini, umerenosti. Vera oplemenjuje dušu, usavršava ukus i posvećuje razum. Vera u Božju ljubav i providenje koje vlada nad svim što je stvoreno, olakšava teret briga i patnji. Ona ispunjava srce radošću i zadovoljstvom, kako čoveku najuzvišenije prirode tako i onom najskromnijem. Vera neposredno utiče na poboljšanje zdravlja, produžetak života i povećava naše uživanje u svim njenim blagoslovima. Ona otvara duši nepresušni izvor sreće. O, kad bi svi oni koji nisu izabrali Hrista uvideli da je ono što im On nudi daleko bolje od onog za čim čeznu. Najveću nepravdu i štetu čini čovek sopstvenoj duši ako se u mislima i delima protivu Bogu. Prava radost se nikada ne može naći na stazi zabranjenoj od Onoga koji zna šta je najbolje, i koji se brine o dobrobiti svojih stvorenja. Put prestupništva vodi bedi i propasti; ali su putevi mudrosti "mili puti i sve staze njezine mirne" (Priče Solomunove 3,17).

Fizičko vaspitanje primenjivano u tim jevrejskim školama može, isto tako kao i versko, i danas biti od koristi. Vrednost takvog vaspitanja, na žalost, malo se ceni. Između duše i tela postoji tesna veza i da bismo postigli veliko moralno i duhovno savršenstvo, moramo se pokoravati i zakonima našeg fizičkog bića. Da bi se izgradio jak i skladan karakter, moraju se uvežbavati i razvijati kako duhovne tako i fizičke snage. Zar za mlade može biti nečeg važnijeg od proučavanja našeg čuđenog organizma i zakona pomoću kojih ga možemo održati u dobrom zdravlju?

Svaki mladić treba i danas, kao u vreme starog Izrailja, da bude poučen dužnostima praktičnog života. Svaki bi trebalo da nauči ma kakav zanat čime bi, u slučaju nevolje, mogao da obezbedi sebi životne potrebe. Ovo je bitno ne samo kao zaštita od životnih tegoba, već i zbog uticaja koji rad ima na fizički, duhovni i moralni razvoj. Čak ako bi postojala izvesnost da nekome nikad neće biti potrebno da se izdržava manuelnim radom, ipak ga treba naučiti da radi. Bez fizičkog rada niko ne može imati jaku telesnu konstrukciju i dobro zdravlje, a svako nastojanje da se čovek redovno bavi nekim poslom isto je tako važno za sticanje snažnog, živog duha i plemenitog karaktera.

Svaki onaj koji uči, treba jedan deo dana da posveti telesnom radu. Tako će se mladi naviknuti na vrednoću i steći samopouzdanje, a u isto vreme biti sačuvani od mnogih unižavajućih navika koje čovek obično stiče besposličijem. A to je sve u skladu s prvobitnim ciljem vaspitanja; time što podstičemo vrednoću, marljivost i čistotu dolazimo u saglasnost sa svojim Stvoriteljem.

Neka mladi budu navedeni da shvate zašto su stvoreni - da slave Boga i služe svojim bližnjima na blagoslov. Neka osete nežnu ljubav koju prema njima gaji nebeski Otac i razumeju uzvišeni poziv za koji ih priprema škola ovog života, dostojanstvo i čast što će postati Božja deca - i hiljade će s prezenjem i odvratnošću napustiti niske i sebične težnje i tašta uživanja kojima su se do tada zanosili. Oni će naučiti da mrze greh i da ga se klone ne samo radi nagrade ili iz straha od kazne, već zato što su svesni same niskosti greha - zato što im greh unižava Bogom dane sile i kalja lik Božji u čoveku.

Bog ne zabranjuje mladima svaku težnju. Nije Božja namera da iskoreni one osobine karaktera koje čoveku čine čast u njegovom društvu, a to su neodoljiva težnja ka većem dobru, čvrsta volja, revnosan trud i neumorna istrajnost. Božjom milošću te osobine treba da budu usmerene na predmete koji su toliko uzvišeniji od sebičnih i privremenih interesa, koliko je nebo više od zemlje. A vaspitanje započeto u ovom životu nastaviće se i u budućem. Iz dana u dan će se pred čovekom otkrivati u novoj lepoti divna dela Božja, dokazi Njegove mudrosti i moći koja se ogleda u stvaranju i održavanju svemira, nedokučiva tajna mudrosti i ljubavi u planu spasenja. "Što oko ne vide i uho ne ču, i u srce čoveku ne dode, ono ugovori Bog onima koji ga ljube" (1. Korinćanima 2,9). Još u ovom životu možemo nazreti i Njegovu prisutnost i okusiti radost koju donosi opštenje s nebom; međutim, punina radosti blagoslova može se postići tek u onom boljem životu. Samo večnost može otkriti slavu koju može zadobiti čovek u kome je ponovno uspostavljen Božji lik.

PRVI IZRAILJSKI CAR

(1. Samuilovoj 8 - 12)

Izrailjem je upravljano u ime Boga i Njegovim autoritetom. Zadatak Mojsija, sedamdeset starelina, knezova i sudija, sastojao se samo u tome da sprovede u život zakone koje im je dao Bog; ono nisu imali prava da naciji budu zakonodavci. To je bio i ostao uslov

za opstanak Izrailja kao nacije. S vremena na vreme Bog je slao nadahnute ljude da upute narod kako će primenjivati Njegove zakone.

Gospod je predviđao da će Izrailjci tražiti cara, ali nije pristao ni na kakvu izmenu osnovnih načela na kojima je bila zasnovana država. Car je trebalo da bude zastupnik Svevišnjega. Bog je morao biti priznat kao glava naroda, a Njegov zakon kao najviši zakon u zemlji.

U početku, kad su se nastanili u Hananu, Izrailjci su priznavali osnovna načela Božje vladavine, i nacija je napredovala pod upravom Isusa Navina. Međutim, sa porastom stanovništva i putem opštenja sa drugim narodima, došlo je do promene. Narod je prihvatio mnoge običaje svojih neznabožackih suseda i tako u velikoj meri žrtvovao svoje sveto, naročito obeležje. Postepeno, narod je gubio strahopoštovanje prema Bogu i prestajao da ceni čast koja mu je pripadala kao izabranom narodu. Privučeni sjajem i raskošni neznabožackih vladara, umorili su se od sopstvene jednostavnosti. Među plemenima se pojavila ljubomora i zavist. Unutrašnji razdori su ih slabili; stalno su bili izloženi upadima neznabožackih neprijatelja, te je narod došao do zaključka da se plemena moraju ujediniti pod snažnom centralističkom upravom, kako bi se Izrailj održao među neznabošcima. I što su više odstupali od poslušnosti prema Božjem zakonu, utoliko je rasla i želja da se oslobode vladavine svog božanskog Vlastodržca; i tako se među Izrailjcima sve više širila ideja o osnivanju monarhije.

Od vremena Isusa Navina, nikad se nije tako uspešno i mudro vladalo kao pod Samuilovim vođstvom. Bog mu je dodelio dužnost sudije, proroka i sveštenika, i on je neumorno i nesebično radio za dobro svoga naroda; pod njegovom mudrom upravom, narod je zaista napredovao u svakom pogledu. Red je bio ponovo uspostavljen, pobožnost se uvećala, a duh nezadovoljstva bio je potisnut za izvesno vreme.

Ali kad je ostario, prorok je bio primoran da brige oko vladavine podeli sa drugima, te je odredio svoja dva sina za pomoćnike. Dok je Samuilo i dalje vršio svoju dužnost u Rami, sinove je poslao u Virsaveju, na južnoj granici zemlje, gde je trebalo da dele pravdu.

Samuilo je imao punu saglasnost naroda kad je svojim sinovima odredio ovu dužnost, ali su se oni pokazali nedostojni očevog izbora. Gospod je preko Mojsija dao naročita uputstva po kojima su sudije imale pravedno da sude, pravično postupaju sa udovicama i siročadi, i da ne primaju mita. Ali Samuilovi sinovi "udariše za dobitkom i primahu poklone i izvrtahu pravdu" (1. Samuilova 8,12). Prorokovi sinovi nisu obraćali pažnju na propise koje je on nastojao da im utisne u dušu. Oni se nisu ugledali na čist i nesebični život svoga oca. Opomena koja je bila data Iliju, nije ostavila na Samuila onakav uticaj kakav je trebalo. I on je u izvesnoj meri bio popustljiv prema svojim sinovima pa su se posledice toga brzo pokazale u njihovom karakteru i životu.

Nepravičnost tih sudija prouzrokovala je veliko nezadovoljstvo i opravdala težnju naroda za promenom, koja se već odavno potajno javljala. "Tada se skupiše sve starešine izrailjske i dodoše k Samuilu u Ramu. I rekoše mu: Eto, ti si ostario, a sinovi tvoji ne hode tvojim putevima. Zato postavi nam cara da nam sudi kao što je u svih naroda." Samuilo nisu govorili o slučajevima zloupotrebe vlasti u narodu. Da mu je poznato rdavo ponašanje njegovih sinova, on bi ih svakako smenio. Ali starešine nisu to ni tražile od njega. Samuilo je uviđao da stvarni povod predstavljaju nezadovoljstvo i gordost, i da je njihov zahtev rezultat dobro promišljene, odlučne namere. Protiv Samuila se nije niko žalio. Svi su priznavali da je on u službi bio pravičan i mudar, ali je ostareli prorok u toj molbi video prekor uperen protiv njega lično i nastojanje da njega odstrane. Ipak, nije ispoljio svoja prava osećanja; nikoga nije prekoravao, već je u molitvi izneo celu stvar pred Gospoda i samo od Njega zatražio savet.

"A Gospod reče Samuilu: Poslušaj glas narodni u svemu što ti govore, jer ne odbaciše tebe nego mene odbaciše, da ne carujem nad njima, kako činiše od onoga dana kad ih izvedoh iz Misira do danas, i ostaviše me i služiše drugim bogovima." Prorok je bio ukočen zato što je ponašanje naroda primio kao povredu sopstvene ličnosti. Oni nisu ispoljili nepoštovanje prema njemu, nego prema Bogu koji je narodu i odredio upravljače. Svi oni koji preziru i odbacuju vernog slugu Božjeg, omalovažavaju ne samo tog čoveka, već i Učitelja koji ga je postavio. Oni time odbacuju Božje reči, Njegove opomene i savete, odbacuju Njegov autoritet.

Najveće blagostanje uživali su Izrailjci u ono vreme kad su Boga priznavali za svoga cara - kada su zakone i vladavinu koje je On uspostavio smatrali uzvišenijim od zakona ostalih naroda. U vezi sa Božjim zapovestima, Mojsije je rekao narodu: "To je mudrost vaša i razum vaš pred narodima, koji će kad čuju sve ove uredbе, reći: Samo je ovaj veliki narod mudar i razuman." (5. Mojsijeva 4,6). Usled odstupanja od Božjih zakona, Jevreji nisu postali narod kakvim je Bog želeo da ih učini; a onda su sve zlo, koje je bilo posledica njihovog vlastitog greha i ludosti, pripisivali Božjoj upravi. Toliko ih je greh bio zaslepio.

Gospod je preko svojih proroka unapred rekao da će Izrailjcima vladati carevi, ali to nije značilo ta će taj način vladanja biti za njih najbolji i u skladu sa Njegovom voljom.

On je dozvolio narodu da se sam opredeli, jer su odbili da poslušaju Njegov savet. Osija kaže da im je Bog u svom gnjevu dao cara (Osija 13,11). Kad ljudi zažele da idu putem koji su sami izabrali, ne pitajući Boga za savet, ili nasuprot Njegovoj otkrivenoj volji, On im često učini po želji kako bi kroz gorko iskustvo koje tako stižu, uvideli svoju ludost i pokajali se za svoj greh. Pokazalo se da su ljudska gordost i ljudska mudrost opasne vođe. Sve ono što nam srce zaželi uprkos Božjoj zabrani, sigurno će pre služiti na prokletstvo nego na blagoslov.

Bog je želeo da Njegov narod samo u Njemu gleda svog zakonodavca i izvor svoje snage. Osećajući svoju zavisnost od Boga, stalno bi Mu se približavali. I onda bi bili uzvišeni, oplemenjeni i osposobljeni za visok poziv izabranog naroda. Međutim, postavljanje čoveka na presto Izrailja, skrenulo bi misli naroda sa Boga; pouzdali bi se više u snagu čoveka, a manje u Božju moć, a greške njihovih careva bi ih morale navesti na greh i odvojiti narod od Boga.

Samuilo je dobio naređenje da udovolji molbi naroda, ali i da im ukaže na Božje nezadovoljstvo objavljujući kakve će biti posledice njihovog postupka. "I kaza Samuilo sve reči Gospodnje narodu koji iskaše od njega cara." On im je savesno izneo sve tegobe koje ih čekaju, i ukazao na razliku između takvog stanja potlačenosti i života kojim su do tada živeli, slobodno i u blagostanju. Njihov car će se ugledati na raskoš i sjaj drugih vladara, a da bi to mogao održati, biće stavljeni teški nameti na njih lično i na njihovu imovinu. Njihove najbolje sinove uzimaće da ga prate na kolima, da mu budu konjanici, i uvek idu pred njim. Oni će morati da popunjavaju redove njegove vojske, obrađuju njegovu zemlju, žanju za njega i prave oružje za njegovu upotrebu. Kćeri izrailjske biće uzete za sluškinje i kuvarice u njegovom domaćinstvu. Da bi održao svoj carski dvor, uzimaće najbolju zemlju koju je sam Bog dao narodu. A od njihovih slugu i od njihove stoke izabraće što je najvrednije "i obrtati na svoje poslove". Sem toga, car će tražiti desetak od svih njihovih prihoda, kako od zarade, tako i od plodova njihove zemlje. "I vi ćete mu biti robovi" - zaključio je prorok. "Pa ćete onda vikati radi cara svojega, kojega izabrate sebi; ali vas Gospod neće onda uslišiti." I ma koliko im kasnije nameti teško padali, neće ih moći po volji odbaciti kad jednom bude uspostavljena monarhija.

Međutim, narod je odgovorio: "Ne, nego car neka bude nad nama, da budemo i mi kao i svi narodi, i neka nam sudi car naš i neka ide pred nama i vodi naše ratove."

"Kao i svi narodi." Izrailjci nisu shvatili da je upravo to razlikovanje od ostalih naroda predstavljalo naročito preimućstvo i osobiti blagoslov. Bog je Izrailjce izdvojio od svih ostalih naroda da bi od njih učinio osobito blago. A oni su, prezrevši i tu veliku čast, tražili da se izjednače sa ostalim neznabožackim narodima. Još i danas u narodu koji tvrdi da je Božji, postoji težnja da ljudi svoj život prilagode svetskim običajima i navikama. Mnogi religiozni ljudi se stalno trude da podražavaju običaje ljudi koji se klanjaju bogu ovoga sveta. Mnogi tvrde da se na bezbožnike može bolje uticati ako se čovek s njima sjedini i prilagodi njihovim običajima. Međutim, svi koji tako rade odvajaju se od izvora svoje snage. Time što se sprijetljavaju sa svetom, postaju neprijatelji Bogu. Za ljubav zemaljskih priznanja oni žrtvuju neizmernu čast koju im pruža Bog, a koja se sastoji u objavljivanju vrlina Onoga koji nas je pozvao da izađemo iz tame i pridemo Njegovom čudesnom videlu (1. Petrova 2,9).

Samuilo je sa dubokom žalošću slušao reči naroda, ali mu je Gospod rekao: "Poslušaj glas njihov i postavi im cara."

Prorok je učinio svoju dužnost. Verno im je izložio sve opomene, ali su ih oni odbacili. Teška srca otpustio je narod, a sam se povukao da pripremi veliku promenu u vladavini.

Samuilov čist život i njegovo nesebično požrtvovanje predstavljali su za knezove i sveštenike, koji su vodili računa jedino o svojim potrebama, a isto tako i za celu ponositu izrailjsku zajednicu, stalni prekor. Iako nije nastupao sa pompom i raskoš, njegovi napori nosili su božanski pečat. Poštovao ga je Spasitelj sveta, pod čijim je vođstvom i on vladao jevrejskim narodom. Ali narodu je dosadila njegova pobožnost i požrtvovanje; prezreli su njegov skromni autoritet i odbacili ga radi čoveka koji će njima vladati kao car.

U Samuilovom karakteru vidimo odsjaj Hristovog lika. Čist život našega Spasitelja rasplamtio je gnjev Sotonin. A taj život bio je videlo svetu i razotkrivao skrivenu pokvarenost ljudskog srca. Hristova svetost razbesnela je divlje strasti zlih ljudi koji su imali samo obličje pobožnosti. Hristos nije došao sa bogatstvom i počastima ovoga sveta, a ipak su njegova dela svedočila da On ima snagu veću od ma kog zemaljskog kneza. Jevreji su očekivali da će Mesija slomiti jaram tlačitelja, a sami su povlačivali gresima zbog kojih je jaram i bio nametnut. Da je Hristos skrivao njihove grehe, a njihovu pobožnost hvalio, oni bi Ga primili za svoga cara; ali oni nisu hteli da podnose Njegovu neustrašivu ukoravanje njihovih poroka. Oni su prezirali lepotu karaktera u kome su vladali ljubav, čistota i svetost, i koji nije poznavao mržnju, sem mržnje na greh. Tako je bilo u

svim vremenima. Nebesko videlo osuđuje sve one koji odbijaju da hode u njemu. A kada budu ukoreni primerom onih koji mrze greh, takvi licemeri postaju Sotonino oruđe za mučenje i progonstvo vernih. "A i svi koji pobožno hoće da žive u Hristu Isusu, biće gonjeni" (2. Timotiju 3,12).

Iako je monarhistička vladavina u Izrailju bila predviđena proročanstvom, Bog je ipak zadržao pravo da im sam izabere cara. Jevreji su utoliko poštovali Božji autoritet što su izbor potpuno preputali Njemu. Tako je izabran Saul, sin Kisov, iz plemena Venijaminova.

Lične osobine budućeg cara mogle su zadovoljiti ponos srca, koji je bio u osnovi želje za carem. "I ne beše lepšega od njega među sinovima Izrailjevima" (1. Samuilo 9,2). Dostojanstvenog i plemenitog držanja, mlad, stasit i razvijen - činilo se kao da je rođen da zapoveda. Ali uprkos svim tim spoljnim privlačnostima, Saul je oskudevao u višim osobinama koje predstavljaju pravu mudrost. On u svojoj mladosti nije naučio da obuzdava svoje žestoke strasti, i nikada nije osetio onu moć Božje milosti koja obnavlja srce.

Saul je bio sin moćnog i bogatog starešine, ali je u skladu sa običajima onoga vremena, obavljao sa svojim ocem skromne zemljoradničke dužnosti. Kad je jednoga dana stoka njegovog oca zalutala u brdima, on je sa jednim slugom krenuo da je traži. Lutali su tri dana i ništa nisu našli; a kad su stigli nedaleko od mesta Rame, gde je bio Samuilov zavičaj, sluga predloži da posete proroka i da ga upitaju za izgubljeni stoku. "Evo u mene četvrti sikla srebra", reče momak Saulu, "to da dam čoveku Božjem da nas uputi." To je u ono vreme bio običaj. Kad god je neko prilazio višem od sebe, po čini ili službi, činio mu je nekakav mali poklon u znak pažnje.

Približavajući se varoši, sreli su nekoliko devojaka koje su bile pošle na vodu, te ih upitaše za vidioca. One im rekoše da će upravo početi bogoslužjenje i da je prorok već došao; trebalo je da se "na gori" prinese žrtva, pa da se onda priredi gozba. Za vreme Samuileve uprave dogodile su se velike promene. Kad mu se Bog prvi put obratio služba u svetinji bila je prezirana, "ljudi ne marahu za prinos Gospodnji" (1. Samuilo 2,17). A sada je bogoslužjenje održavano u celoj zemlji i narod se interesovao za veru. Pošto se bogoslužjenje nije održavalo u svetinji, žrtva je prinošena na drugim mestima; za tu svrhu izabrani su gradovi u kojima su živeli sveštenici i Leviti, a gde je narod odlazio da nešto nauči. Žrtva se obično prinosila na najvišim mestima u okolini.

Na ulazu u grad, Saul naiđe na Samuila. Bog je otkrio Samuila da će mu se u to vreme predstaviti naovoizabrani izrailjski car. A kad su ta dva čoveka najzad stajala licem jedan prema drugom, Gospod reče Samuilu: "Eto čoveka za kojega ti rekoh: Taj će vladati mojim narodom."

Kad je Saul upitao: "Kaži mi, gde je kuća vidiočeva", Samuilo je odgovorio: "Ja sam videlac." Uveravajući ga da su se izgubljene životinje već našle, naterao ga je da ostane u prisustvu svečanosti, dajući mu istovremeno izvesne nagoveštaje o budućem velikom položaju. "I čije će biti sve što je najbolje u Izrailju? E da li ne tvoje i svega doma oca tvojega?" Na ove prorokove reči uzdrhtalo je srce slušaoca. Saul je morao razumeti njihovo značenje, jer je celi narod sa najživljim interesovanjem pratio ko će biti izabran za cara. Ali, u svojoj velikoj skromnosti, on odgovori: "Nisam li ja od... najmanjega plemena Izrailjeva, i dom moj najmanji između svih domova Venijaminovih? Što mi dakle govoriš tako?"

Samuilo povede pridošlice do mesta gde su bili sakupljeni prvi ljudi iz grada. Po prorokovom naređenju, Saulu je dato počasno mesto, a na gozbi mu ponuđen najbolji komad. Po završetku bogoslužjenja Samuilo je poveo Saula svojoj kući i razgovarao s njim na terasi. Izneo mu je velika načela na kojima je zasnovana vladavina u Izrailju, pokušavajući da ga bar donekle pripremi za njegov visoki položaj.

Kad je sledećeg jutra Saulu krenuo, prorok pođe za njim. Kad su prošli kroz grad, naredio je sluzi da ide napred, a Saulu da stane i primi poruku koju mu šalje Bog. "Tada Samuilo uze uljanicu i izli mu ulje na glavu, pa ga celiva i reče mu: Eto, nije li te pomazao Gospod nad nasledstvom svojim da mu budeš vođa?" Da bi mu dokazao da je sve to učinio na osnovu Božjeg autoriteta, unapred mu je rekao sve šta će mu se dogoditi pri povratku kući, i uveravao ga da će ga Duh Božji osposobiti za dužnost koja mu predstoji. "I sići će na te Duh Gospodnji", govorio mu je prorok, "i postaćes drugi čovek. I kad ti dođu ti znaci, čini što ti dođe na ruku, jer je Bog s tobom."

Saul je produžio put i dogodilo se sve ono što mu je Samuilo prorokao. Kad je stigao blizu Venijaminove granice, doznao je da su se našle izgubljene životinje. U dolini Tavor susreo je tri čoveka koji su išli da se pomole Bogu u Vetilju. Jedan od njih vodio je tri jareta da ih prinese na žrtvu, drugi je nosio tri cela hleba, a treći mešinu vina. Oni pozdraviše Saula kao što je bio običaj i pokloniše mu dva hleba. Kad je stigao u Gavaju, svoje rodno mesto, sreo je grupu proroka koji su, vraćajući se s "gore", pevali hvaleći Boga, uz muziku svirala, harfe, psaltera i bubnjeva. Kad im se Saul približio, sišao je Duh Božji na njega pa je i on počeo prorokovati i pevati. Govorio je tako tečno i mudro, i tako ozbiljno učestvovao u bogoslužjenju, da su se

njeovi poznanici sa čuđenjem pitali: "Šta to bi od sina Kisova? E da li je i Saul među prorocima?"

Kad se Saul sjedinio s prorocima u molitvi, dogodila se u njemu velika promena koju je izazvao Duh Božji. Videlo božanske čistote i svetosti obasjalo je tamu telesnog srca. On je video sebe onakvog kakav je bio pred Bogom. Video je lepotu svetosti. Pozvan je da zarati protiv greha i Sotone, i bilo mu je pokazano da će za tu borbu dobiti snagu od Boga. Plan spasenja, koji mu se do tada činio nejasnim i neizvesnim, bio je otkriven njegovom shvatanju. Gospod mu je podario hrabrost i mudrost za uzvišeni poziv koji ga je očekivao. Otkrio mu je Izvor snage i milosti i obasjao mu razum da bi shvatio Božje zahteve i vlastite dužnosti.

Saulovo pomazanje za cara nije bilo objavljeno narodu. Božji izbor trebalo je da bude objavljen putem kocke. Stoga je Samuilo sabrao sav narod u Mispu. Najpre su se pomolili Bogu da ih On vodi, a zatim je usledila svečana ceremonija bacanja kocke. Okupljeni narod je u tišini očekivao rezultat. Jedno za drugim određivani su pleme, dom i porodica, i najzad Saul, sin Kisov kao izabranik. Ali Saula nije ni bilo na skupu. On se tajno povukao, zabrinut zbog odgovornosti koje je trebalo da se prihvati. Narod ga je izveo preda se i sa zadovoljstvom i gordošću utvrdio da se carski drži i da je plemenitog stasa, "glavom viši od svega naroda". Predstavljajući ga sakupljenom narodu, uzviknu i sam Samuilo: "Vidite li koga je izabrao Gospod, da niko nije kao on u svemu narodu?" u znak odgovora narod je radosno uzvikivao: "Da živi car!"

Tada je Samuilo izneo narodu "prava carska" i objasnio im osnovna načela na kojima počiva monarhistička vladaavina, i prema kojima će se upravljati. Car nije smeo biti apsolutni gospodar, već je njegova moć trebala da bude potčinjena volji Svevišnjega. Ta izlaganja su bila upisana u jednu knjigu u kojoj su bila izložena prava kneževa i preimućstva naroda. Iako je narod odbacio Samuiloove opomene, verni prorok se ipak trudio, kad je već bio primoran da popusti njihovim željama, da za njih izdejstvuje što više sloboda.

Iako je narod uglavnom bio spreman da prizna Saula za cara, ipak se jedna grupa usprotivila. Jer, da vladar bude izabran iz plemena Venijaminova, najmanjeg od svih izraelskih plemena - i to zaobišavši i dva najveća i najmoćnija plemena, Judino i Jefremovo - to je značilo biti zapostavljen, što oni nikako nisu mogli da podnesu. Odbili su da pokažu privrženost Saulu i da mu odnesu uobičajene darove. Upravo su oni koji su najžustrije zahtevali cara sada odbijali da zahvalno prihvate čoveka koji je bio od Boga izabran. Svaka grupa je imala svog miljenika kojeg je želela da postavi na presto, a i mnogi knezovi su tu čast priželjkivali za sebe. Zavist i ljubomora rasplamtele su se u mnogim srcima. Gordost i častoljublje doveli su do razočaranja i nezadovoljstva.

Saul je smatrao da nije mudro primiti se carskog dostojanstva pri takvom raspoloženju naroda. Stoga je prepuštio Samuila da i dalje vodi upravu, a on se vratio u Gavaju. Jedna grupa njegovih pristaloca otpratila ga je sa svim počastima. Ovi ljudi su u njegovom izboru videli božansku promisao i bili su rešeni da ga podrže. Ali se on nije trudio da silom brani svoje pravo na presto. U svom zavičaju, na Venijaminovim visoravnima, obavljao je i dalje dužnosti običnog zemljoradnika prepuštajući Bogu da mu podigne aurotoritet.

Ubrzo po Saulovom izboru, amonska plemena, pod vodstvom svoga cara Nasa, upala su u oblast plemena koja su živela istočno od Jordana, i zapretili gradu Javisu Galadovu. Stanovnici su pokušali da sklope mir nudeći Amoncima danak. Ali je surovi car pristajao na mir samo pod uslovom da svakom stanovniku grada Javisu Galadova iskopa desno oko, i tako ih ostavi kao večiti dokaz svoje sile i moći.

Ljudi u opsednutom gradu molili su onda da se odluka odloži za sedam dana. Amonci su na to pristali, nadajući se da će to samo uvećati slavu pobeде koju su očekivali. Međutim, Izrailjci su odmah poslali glasnike plemenima zapadno od Jordana i zatražili pomoć. Tako je vest doprla i do Gavaje izazivajući svuda veliki strah. Vraćajući se kući posle oranja sa svojim volovima, Saul je čuo kuknjavu koja je nagoveštavala veliku nesreću i upitao: "Šta je narodu te plaće?" Kad su mu ponovili sraman događaj, u njemu se probudiše sve zaspale sile. "Tada side Duh Božji na Saula... pa uze dva vola i iseče ih na komade i razasla ih u sve krajeve Izrailjeve po istim poslanicima poručivši: Ko ne pođe za Saulom i za Samuilom, ovako će biti s govedima njegovim."

U dolini Vezeku sakupilo se trista trideset hiljada ljudi pod Saulovom komandom. Odmah su poslali izaslanici u opsednut grad sa obećanjem da će im stići pomoć i to baš onog dana kada je trebalo da se predaju Amoncima. Saul je sa svojom vojskom, preko noći, usiljenim maršem prešao Jordan i došao do Javisu "o jutrenjoj straži". Kao i Gedeon, podelio je svoju vojsku u tri trupe i napao Amonce vrlo rano ujutru kada su, ne nadajući se nikakvoj opasnosti, bili najmanje na oprezu. U panici koja je nastala, bili su potpuno potučeni. "I koji ostaše raspršase se da ne ostaše ni dvojica zajedno."

Saulovo brzo rasuđivanje i hrabrost, kao i ratnički talenat koji je pokazao u vođenju tako velike vojske - to su bile osobine koje je izrailjski narod tražio da bi mogao da se meri sa ostalim narodima. Zato su ga sada pozdravili kao svoga cara i čast pobeде pripisivali

ljudskom oruđu, zaboravljajući da bi bez naročitog Božjeg blagoslova svi njihovi naponi bili uzaludni. U oduševljenju, neki su čak predlagali i da se pobiju svi oni koji su se u početku uzdržavali da priznaju Saulov autoritet. Ali se car umešao govoreći: "Da se ne pogubi danas niko, jer je danas Gospod učinio spasenje Izrailju." Time je Saul posvedočio da se u njegovom karakteru dogodila promena. Umesto da čast pripiše sebi, on je odao slavu Bogu. Umesto da pokaže želju za osvetom, ispoljio je duh milosrđa i praštanja. To je nedvosmislen dokaz da Božja milost boravi u srcu.

Tada je Samuilo predložio da se u Galgal sazove sav narod i da se Saulu javno potvrdi carstvo. To je učinjeno "i onde prinesoše žrtve zahvalne pred Gospodom. I proveseli se onde Saul i sav Izrailj veoma."

Galgal je bio mesto gde je izrailjski narod napravio prvi logor u obećanoj zemlji. Tu je Isus Navin, po Božjoj naredbi, podigao stub od dvanaest kamenova da bi ovekovečio čudesan prelaz preko Jordana. Tu je i obrezanje bilo obnovljeno. Tu su posle greha u Kadisu i lutanja kroz pustinju prvi put praznovali Pashu. Tu je prestala mana da pada sa neba. Tu se otkrio Vojvoda vojske Gospodnje kao vrhovni zapovednik nad izrailjskom armijom. Sa tog mesta su krenuli kad su osvajali Jerihon i zauzimali Gaj. Tu je Ahan primio kaznu za svoj greh, tu je stvoren savez sa Gavaonjanima koji je Izrailju doneo kaznu jer nisu prethodno pitali Boga za savet. Na toj ravnicima koja je bila vezana za mnoge drage uspomene, stajao je Samuilo sa Saulom. Kad se oduševljeno klicanje caru stižalo, ostareli prorok je održao svoj oproštajni govor kao vođa naroda.

"Eto, poslušao sam glas vaš u svemu što mi rekoste i postavilih cara nad vama. I sada eto, car ide pred vama, a ja sam ostario i osećio... i ja sam išao pred vama od mladosti svoje do danas. Evo me, odgovorite mi pred Gospodom, i pred pomazanikom Negovim, kome sam uzeo vola ili kome sam uzeo magarca? Kome sam učinio nasilje? Kome sam učinio krivo? Ili iz čije sam ruke uzeo poklon, da bi stiskao oči njega radi? Pak ću vam vratiti."

Narod je jednoglasno odgovorio: "Nisi nam učinio sile niti se kome učinio krivo, niti si uzeo što iz čije ruke."

Samuilo se nije samo trudio da opravda svoje postupke. On je već ranije objavio načela kojih je trebalo da se drže i car i narod, a sada je želeo da svoje reči potkrepi i vlastitim primerom. Još od svog ranog detinjstva bio je u vezi s Božjim delom, a tokom celog svog dugog života imao je samo jedan cilj pred sobom - slavu Božju i blagostanje izrailjskog naroda.

Pre nego što su se i najmanje mogli nadati napretku, Izrailjci su morali biti navedeni da se pokaju pred Bogom. Usled greha, oni su bili izgubili veru u Boga i u Njegovu mudrost i silu da vlada narodom - izgubili poverenje u Njegovu sposobnost da brani svoju stvar. Pre nego što su mogli naći pravi mir, morali su biti navedeni da uvide i priznaju greh koji su učinili. Kad su tražili cara, izjavili su šta žele: "Da nam sudi car naš i ide pred nama i vodi naše ratove." Samuilo im je ponovio istoriju Izrailjskog naroda, od dana kada ih je Bog izveo iz Misira. Pred njima je uvek išao Bog, Car nad carevima, i vodio njihove ratove. Često su zbog svojih greha potpadali pod vlast neprijatelja, ali čim bi se vratili sa svojih rdavih puteva, Božja milost im je podizala izbavitelja iz njihovih redova. Gospod im je poslao Gedeona i Varaka. "I Jeftija i Samuila, i oteo vas iz ruku neprijatelja vaših unaokolo, te živeste bez straha". Pa ipak, kad im je zapretila opasnost, od Amonaca, "premda", kako reče prorok, "Gospod Bog vaš beše car vaš", oni izjaviše: "Ne, nego car neka caruje nad nama."

Samuilo je zatim nastavio: "Ali stanite sada još i vidite ovu stvar veliku, koju će učiniti Gospod pred vašim očima. Nije li danas žetva pšenična? Ja ću prizvati Gospoda, i spustiće gromove i dažd, da razumete i vidite koliko je zlo što učiniste pred Gospodom iskavši sebi cara. Tada Samuilo zavapi ka Gospodu, i Gospod spusti gromove i dažd u taj dan." U doba pšenične žetve, u maju i junu, na istoku nikad ne pada kiša. Nebo je bilo vedro, a vazduh potpuno čist i blag. Tako žestoko nevreme u to doba ispunilo je strahom srca svih prisutnih. Sav skrušen, narod je priznao svoj greh: "Moli se za sluge svoje Gospodu Bogu svojemu da ne pomremo, jer dodadosmo k svim gresima svojim zlo, ištući sebi cara."

Ali Samuilo nije dozvolio da narod ostane obeshrabren, jer bi to omelo napore za boljim životom. Sotona bi ih naveo da Boga gledaju kao strogog i neumoljivog sudiju, te bi bili izloženi mnogobrojnim iskušenjima. A Bog je žalostiv, prašta, i uvek je spreman da ukaže milost svome narodu samo ako on posluša Njegov glas. Zato je Bog poručio narodu preko proroka: "Ne bojte se, vi ste učinili sve ovo zlo; ali ne odstupajte od Gospoda, nego služite Gospodu svim srcem svojim. Ne odstupajte, jer biste pošli za ništavnim stvarima, koje ne pomažu niti izbavljaju, jer su ništavne. Jer Gospod neće ostaviti naroda svojega."

Samuilo nije ništa govorio o svom povlačenju koje je na neki način predstavljalo omalovažavanje njegove ličnosti. On nije izgovorio ni reč prekora za nezahvalnost kojom mu je izrailjski narod uzvratilo za njegovo požrtvovanje tokom celog života. Naprotiv, uveravao ih je o svojoj neprestanoj brizi za njih: "A meni ne dao Bog da zgrešim Gospodu i prestanem moliti se za vas; nego ću vas

upućivati na put dobar i prav. Samo se bojte Gospoda i služite mu istinito, svim srcem svojim, jer vidite kakve je velike stvari učinio za vas. Ako li zlo učinite, propašćete vi i car vaš."

SAULOVA DRSKOST

(1. Knjizi Samuilovoj 13 i 14)

Posle skupštine u Galgalu, raspustio je Saul vojsku koja se na njegov poziv okupila za borbu protiv Amonaca. Zadržao je u Mihmasu samo dve hiljade ljudi pod svojim zapovedništvom, a hiljadu ljudi je dao svome sinu Jonatanu u Gavaju. Tu je učinio veliku grešku. Vojska je zbog nedavne pobeđe bila puna hrabrosti i nade, i da je odmah krenuo protiv ostalih neprijatelja Izrailjevih, bio bi to značajan potez u pravcu oslobođanja Izrailja.

U međuvremenu, Filisteji, njihovi ratoborni susedi, nisu čekali. Posle poraza kod Even-Ezera oni su još uvek držali u svojim rukama nekoliko utvrđenja na brdima u izrailjskoj zemlji, a sada su se učvrstili i u samom srcu zemlje. Filisteji su imali mnogo više oružja, opreme i ratnog materijala nego Izrailjci. Za sve vreme svoje tlačiteljske vladavine nad Izrailjem, pokušavali su da svojom moć uvećaju i na taj način što su Jevrejima zabranjivali da se bave kovačkim zanatom kako ne bi pravili oružje. Po zaključenom miru, Jevreji su morali ići u filistejske garnizone i tamo obavljati kovačke poslove kad je to bilo potrebno. Težnja za lagodnošću i duh potčinjenosti koji je bio posledica dugogodišnjeg robovanja, učinili su da Izrailjci propuste da se snabdeju ubojnim oružjem. Tada su se u ratu upotrebljavale strele i pračke i to su Izrailjci mogli da nabave; ali koplje ili mač, osim Saula i njegovog sina Jonatana, niko nije imao (1. Samuilova 13,22).

Tek u drugoj godini Saulove vladavine pokušali su da potčine Filisteje. Prvi udarac izveo je Jonatan, carev sin; on je napao i pobedio garnizon u Gavaji. Jonatanova pobeđa ogorčila je Filisteje i oni se počeli spremati za brzi napad na Izrailjce. Saul je stoga naredio da u celoj zemlji zatrupe trube i objave poziv svim ljudima sposobnim za rat, uključujući tu i plemena s druge strane Jordana, da se sakupe u Galgalu. Svi su se odazvali tom pozivu.

Filisteji su okupili ogromne snage u Mihmasu - "trideset tisuća kola i šest tisuća konjanika, i mnoštvo naroda kao pesak na bregu morskom" (1. Samuilova 13,5). Kad je vest o tome stigla do Saula i njegove vojske u Galgalu, oni su se preplašili od pomisli na moćnu vojsku sa kojom će imati da se mere u borbi. Nisu bili spremni da se suoče sa neprijateljem, a mnogi su se toliko uplašili da se nisu usuđivali ni da izadu u boj. Jedni su prešli Jordan, a drugi se sakrili po pećinama i raselinama između stena, kojima je ta oblast obilovala. Što se više bližilo vreme borbe, broj dezertara bivao je sve veći, a i oni koji nisu napustili redove bili su ispunjeni strahom i zlim slutnjama.

Kad je Saul bio pomazan za cara, Samuilo je dao izričita uputstva kako treba da postupi u to vreme. "Potom ćeš otići pre mene u Galgal, i gle, ja ću doći k tebi da prinesem žrtve paljenice i da prinesem žrtve zahvalne. Sedam dana čekaj dokle dodem k tebi i kažem ti šta ćeš činiti" (1. Samuilova 10,8).

Saul je čekao dan za danom, ali ništa nije činio da svoje vojnike ohrabri i da im ulije poverenje u Boga. Još pre no što je isteklo vreme koje je prorok odredio, Saul je i sam izgubio strpljenje i hrabrost zbog teških prilika u kojim se nalazio. Umesto da pripremi narod za bogoslužjenje koje je trebalo da obavi Samuilo kad bude došao, on se odao neverovanju i zlim slutnjama. Tražiti boga sa žrtvom - to je bilo nešto izvanredno svečano i važno, te je Bog zahtevao da Njegov narod ispita srca i okaje grehe kako bi žrtva mogla biti ugodna i kako bi oni primili Njegov blagoslov i pomoć u borbi protiv neprijatelja. Ali Saul se uznemirio; a vojnici, umesto da očekuju pomoć od Boga, gledali su u cara, koga su sami izabrali, očekujući da ih on povede i uputi šta da rade.

Ipak, Gospod se još uvek starao o njima i nije ih prepustio nesreći koja bi ih snašla da su se potpuno i jedino oslonili na telesnu mišicu. On ih je doveo u težak položaj, da bi se obratili Njemu kao jedinom izvoru pomoći. Došlo je vreme Saulovog kušanja. On je sada morao da pokaže da li će se pouzdati u Boga i strpljivo čekati Njegovu pomoć ili neće, da li će se pokazati kao čovek kome Bog u teškim vremenima može poveriti da vodi Njegov narod, ili će svojim kolebanjem dokazati da nije dostojan svete odgovornosti koja mu je bila dodeljena. Hoće li car, koga je Izrailj sebi izabrao, poslušati Cara nad carevima? Hoće li skrenuti pažnju svojih zastrašenih ratnika na Onog koji je izvor veće snage i oslobođenja?

Sa sve većim nestrpljenjem Saul je očekivao Samuilov dolazak, i nastalu pometnju, očaj i napuštanje vojnih redova pripisivao prorokom odsustvu. Utvrđeno vreme se približavalo, a Božji čovek se nije pojavljivao. Božje providenje zadržalo je Njegovog slugu. Nemirni i neobuzdani Saulov duh više se nije mogao savladati. Osećajući da mora nešto učiniti kako bi smirio bojazan naroda, odlučio je da sazove skup na bogoslužjenje i da putem žrtve zatraži Božju pomoć. Bog je naložio da žrtvu prinose samo oni koji su za to posvećeni. Ali je Saul naredio: "Dodajte mi žrtvu paljenicu i žrtve

zahvalne"; i onako u oklopu, pod oružjem, pristupi oltaru i prinese žrtvu.

"I kad prinese žrtvu paljenicu, gle dode Samuilo. I Saul izide mu u susret da ga pozdravi." Samuilo je odmah primetio da je Saul radio protivno izričitim propisima koji su mu bili dati. Gospod je preko svoga proroka rekao da će u to vreme otkriti kako Izrailj treba da postupi u toj krizi. Da je Saul verno ispunio uslove pod kojima mu je božanska pomoć bila obećana, on bi oslobodio Izrailjce na čudotvoran način, onim malim brojem ljudi koji su ostali verni caru. Ali Saul je toliko bio zadovoljan samim sobom i svojim postupcima da je izašao proroku na susret kao čovek koji više zaslužuje pohvalu nego prekor.

Samuilovo lice odavalo je zabrinutost i nespokojsvo; ali na njegovo pitanje: "Šta su učinio?" Saul je svoj drski postupak opravdavao rečima: "Kad videh gde se narod razilazi od mene, a ti ne dode do roka, a Filisteji na me u Galgalu, a ja se još ne pomolih Gospodu, te se usudih i prinesoh žrtvu paljenicu."

"Tada reče Samuilo Saulu: Ludo si radio što nisi držao zapovest Gospoda Boga svojega, koju ti je zapovedio, jer bi sada Gospod utvrdio carstvo tvoje nad Izrailjem doveka. A sada carstvo tvoje neće se održati. Gospod je našao sebi čoveka po srcu svom i njemu je zapovedio Gospod da bude vođa narodu njegovu... Potom diže se Samuilo i otide iz Galgala u Gavaju Venjaminovu."

Izrailjci su ili morali prestati da važe kao Božji narod, ili održati i poštovati načela na kojima je carstvo bilo zasnovano, a narodom je trebalo vladati božanskom silom. On je mogao i dalje ostati vladar Izrailja samo pod uslovom da se oni potpuno predaju Gospodu i da njihova ljudska, zemeljska volja bude potčinjena Božjoj volji. Izrailjci neće moći opstati kao monarhija ako ne budu priznavali vrhovni Božji autoritet u svakom pogledu.

Da je Saul u vreme iskušenja pokazao poštovanje prema Božjim zapovestima, onda bi Gospod preko njega mogao sprovesti svoju volju. Njegov pogrešan korak pokazao je da on nije bio sposoban za Božjeg zastupnika pred narodom. On bi zaveo Izrailjce. Više bi vladala njegova volja nego volja Božja. Da je Saul bio veran, njegovo bi carstvo bilo utvrđeno za veća vremena. Ali pošto je pogrešio, Božja namera je morala biti izvedena preko nekog drugog. Vladavina nad Izrailjem trebalo je da bude poverena nekome ko će upravljati prema božanskoj volji.

Mi ne znamo kakvi su veliki interesi u pitanju kad nas Bog proverava. Jedina prava sigurnost nalazi se u potpunoj poslušnosti prema Reči Božjoj. Sva Njegova obećanja data su pod uslovom vere i poslušnosti; a ako propustimo da ispunimo Njegove zapovesti, onemogućujemo ispunjenje svih onih obilnih blagoslova pomenutih u svetim spisima. Ne smemo se rukovoditi osećanjima, niti se oslanjati na mišljenje ljudi; treba uvek da imamo pred očima otkrivenu Božju volju i da živimo prema jasnim uputstvima Njegovih zapovesti, bez obzira na okolnosti u kojima se nalazimo. Za posledice ne treba brinuti jer o tome brine Bog. Verom u Njegovu reč, možemo u danima iskušenja dokazati pred ljudima i pred anđelima da nam Bog i u teškim životnim prilikama može poveriti ispunjenje svoje božanske volje, da ćemo i onda veličati Njegovo ime i biti na blagoslov Njegovom narodu.

Saul je bio u nemilosti kod Boga, a ipak nije bio voljan da se ponizi i pokaje. Ono što mu je nedostajalo u pogledu prave pobožnosti, pokušavao je da nadoknadi revnošću u verskim obredima. Saulu je bilo vrlo dobro poznato kako su Izrailjci poraženi kad su Ofniji i Fines odneli kovčeg zaveta u logor; i mada je to znao, ipak se odlučio da pošalje po kovčeg i sveštenika. Ponadao se da će time ponovo uliti poverenje u srca naroda, okupiti rastarenu vojsku i povesti borbu protiv Filisteja. Nije pridavao važnost Samuilovom prisustvu i njegovoj pomoći, i hteo je da se oslobodi nepoželjnih prorokovih opomena i ukora.

Sveti Duh bio je dat Saulu da mu rasvetli razum i omekaša srce. On je preko proroka primio od Boga savete i uputstva. A ipak, kako je velika bila njegova izopačenost! Istorija prvog izrailjskog cara pruža nam žalosnu sliku o moći neispravnih navika stečenih u detinjstvu. Saul u svom detinjstvu nije ljubio Boga niti Ga se bojao; i taj neobuzdani duh, od mladosti nenaviknut na potčinjavanje, uvek je bio spreman da se usprotivi Božjem autoritetu. Svi oni koji u svojim mladim godinama gaje sveto poštovanje prema Božjoj volji i verno ispunjavaju sve dužnosti koje im život nameće, biće pripremljeni za više položaje u svom kasnijem životu. Međutim, ne mogu ljudi godinama zloupotrebljavati snage koje im je Bog dao a onda jednog dana, kad im padne na pamet da se izmene, naći svoje sile neoslabljenim i krenuti potpuno suprotnim putem.

Pokazalo se da su Saulovi napori ostali bezuspešni i da nije mogao da ohrabri narod. Kad je video da se njegova vojska svela na svega šest stotina ljudi, napustio je Galgal i povukao se u Gavajsku tvrđavu koja je nedavno bila oslobođena od Filisteja. Ona se nalazila na južnoj strani jedne duboke i strnovite doline ili klisure, na nekoliko kilometara severno od Jerusalima. Na severnoj strani iste doline, u Mihmasu, bio je logor filistejske vojske i pojedine grupice vojnika lutele su u raznim pravcima pustošeći zemlju.

Bog je dozvolio da dođe do izvesne krize da bi ukorio Saulovu izopačenost i pružio narodu pouku o poniznosti i veri. Pošto je Saul zgrešio drsko prinoseći žrtvu, Bog nije hteo dopustiti da slava pobe-
de nad Filistejima pripadne njemu. Kao oruđe za izbavljenje Izraeljaca bio je izabran Jonatan, carev sin - čovek koji se bojao Boga. Pokrenut Božjim Duhom, Jonatan je predložio svome momku koji mu je nosio oružje da potajno napadnu neprijateljski logor. "Može biti", govorio je on, "da će nam učiniti što Gospod, jer Gospodu ne smeta izbaviti s množinom ili s manjinom" (1. Samuilova 14).

Njegov momak bio je takođe čovek vere i molitve, te je prihva-
tio predlog i oni tajno napustili logor kako se niko ne bi usprotivio njihovoj nameri. Ozbiljno se pomolivši Vodi svojih otaca, utvrdili su jedan znak prema kojem će odlučiti kako da postupe. A onda su se spustili u klisuru koja je odvajala dve vojske, i čuteći išli u senci liti-
ca, skrivajući se delimično iza izbočina i grebena. Kad su se približili filistejskoj tvrđavi, ugledaše ih njihovi neprijatelji i rugajući se rekoše: "Gle izlaze Jevreji iz rupa u koje su se sakrili." A onda su im uputili izazov:

"Hodite k nama, da vam kažemo nešto", misleći da kazne dvo-
jicu Izraeljaca za njihovu smelost. Taj poziv je bio znak koji su Jonatan i njegov momak, prema dogovoru, imali da prihvate kao dokaz da je Bog naklonjen njihovom poduhvatu. Sklonivši se od pogleda Filisteja, oba ratnika krenuše jednom tajnom i strmom stazom. Tako su stigli na vrh jedne stene koju su Filisteji smatrali neosvojivom, pa je nisu naročito ni čuvali. Tako su se uvukli u nepri-
jateljski logor i pobili stražu, koju su strah i iznenađenje tako savladali da nisu ni pružali otpor.

Nebeski anđeli štitili su Jonatana i njegovog pratioca, borili se na njihovoj strani i Filisteji su bili pobeđeni. Zemlja je podrhtavala kao da je preplavljena mnoštvom konjanika i ratnih kola koji se pri-
bližuju. Jonatan je u tome prepoznao znake Božje pomoći, pa su čak i Filisteji uvideli da Bog radi na oslobođenju Izraeljaca. Veliki strah obuze vojsku i u dolini i u ovom isturenom garnizonu. U velikoj zabuni, oni su u svojim vojnicima videli neprijatelje, i počeli da ubi-
jaju jedni druge.

Uskoro se borbeno buka rasplamsale bitke čula i u izrailjskom logoru. Carevi stražari izveštavali su da među Filistejima vlada veli-
ka panika i da ih je sve manje; međutim, nije bilo poznato da je ma ko napustio jevrejski logor. Posle prebrojavanja, ustanovljeno je da su svi na okupu sem Jonatana i njegovog momka. Kad je Saul video da se Filisteji osipaju, poveo je i on svoju vojsku u napad. Svi Jevreji koji su bili prebegli neprijatelju, okrenuli su se sad protiv Filisteja; ohrabрили su se i izašli i svi oni koji su se bili posakrivali; i kad su Filisteji u potpunom rasulu počeli da beže, Saulova vojska ih je stra-
hovito dotukla.

Odlučivši da do kraja iskoristi svoju prednost, Saul je brzopletu zabranio svojim vojnicima da toga dana jedu. Tu svoju naredbu pooštrio je i svečanom zakletvom: "Da je proklet koji jede što do večera, da se osvetim neprijateljima svojim." Pobjeda je skoro bila izvojevana, a da Saul o tome nije ni znao, niti joj je na bilo koji način doprineo, ali on se ponadao da će se proslaviti ako pobeđenu vojsku potpuno uništi. Njegova naredba da se narod uzdrži od hrane, poti-
cala je od sebičnog slavloljublja i pokazivala da je car ravnodušan prema potrebama svoga naroda, kad su te potrebe u suprotnosti sa njegovom željom za samouzvišenjem. Time što je zabrani pridodao i svečanu zakletvu, Saul se pokazao i prenatrpanim i bezbožnim. Već i same reči prokletstva pokazuju da je Saul revnovao za samog sebe, a ne za slavu Božju. On nije rekao da želi "da se Bog osveti njego-
vim neprijateljima", već "da se osvetim neprijateljima svojim".

Posledica te zabrane bila je da je narod naveden na prestup Božje zapovesti. Oni su se borili celog dana i bili iscrpljeni od gladi. Čim je prošlo vreme predviđeno u naredbi, narod je navalio na plen, jeo meso zajedno sa krvlju i tako pogazio zakon kojim je to bilo izričito zabranjeno.

Za vreme borbe, Jonatan se, ne znajući za naredbu svoga oca, nenamerno ogrešio, uzevši malo meda u šumi. Iste večeri je Saul, saznajući za to, izjavio da se prestup njegove zapovesti mora kazniti smrću; iako Jonatan nije namerno pogrešio, iako je Bog sačuvao njegov život na tako čudesan način, i preko njega izdejstvovao oslobođenje nacije, car je ipak izjavio da se presuda mora izvršiti. Kad bi Saul poštedeo život svoga sina, to bi značilo priznati da je pogrešio što je učinio tako prenatrpan zavet. To bi ponizilo njegovu gordost. Njegova strašna odluka glasila je: "To neka mi učini Bog i to neka doda, poginućeš Jonatane!"

Slava za pobjedu nije pripala Saulu, ali se on nadao da će mu se odati čast za ovako ispoljenu revnost u održavanju svetosti svoje zakletve. Žrtvovaće čak i rođenog sina, samo da ubedi svoje podanike da se carski autoritet mora sačuvati. Međutim, ne tako davno, Saul je u Gavaji, uprkos Božjoj zapovesti, pružio svešteničku službu. I kad ga je Samuilo opomenuo, on se tvrdoglavo pravdao. A sada, kad je njegova zapovest prekršena - iako je bila neumesna, a prekršaj učinjen u neznanju - car i otac je izrekao smrtnu presudu svome sinu.

Međutim, narod se odlučno usprotivio izvršenju takve presude. Ne obazirući se na carev gnev, vojnici su izjavili: "Zar da pogine Jonatan, koji je učinio ovo spasenje veliko u Izraelju? Bože sačuvaj! Tako živ bio Gospod, neće pasti na zemlju nijedna dlaka s glave nje-
gove. Jer je s pomoću Božjom učinio to danas." Oholi vladar se nije usuđivao da prede preko tako jednoglasne odluke naroda i Jonatanov život je bio pošteđen.

Saul je morao osetiti da i Bog i narod više polažu na njegovog sina nego na njega. Jonatanovo oslobođenje predstavljalo je strog prekor za carevu prenatrpanost. On je unapred osećao da će njegove kletve pasti na njegovu glavu. Stoga nije nastavio rat sa Filistejima, već se nezadovoljan i utučen vratio svome zavičaju.

Svi oni koji lako praštaju i pravdaju svoje grehe, često su vrlo strogi kad treba suditi drugima. Kao i Saul, mnogi navlače na sebe Božje negodovanje, a ipak odbacuju savete i preziru uputstva. Čak i kad se uvere da Bog nije na njihovoj strani, ustručavaju se da u sebi vide uzrok sopstvenih nevolja. Oni gaje duh oholosti i hvalisanja, a kad je reč o drugima, koji su bolji od njih, onda su vrlo strogi u prekorima. Dobro bi bilo kad bi takve samozvane sudije promislile o sledećim Hristovim rečima: "Jer kakvim sudom sudite onakvim će vam se suditi, i kakvom merom merite onakvom vam će se meriti" (Matej 7,2).

Oni koji teže samouzdanju često bivaju dovedeni u položaj da otkriju svoj pravi karakter. To je bio slučaj i sa Saulom. Njegovo ponašanje ubedilo je narod da su mu miliji carski ugled i čast, nego pravda, milosrđe i dobrota. Tako je narod bio naveden da shvati koliko je pogrešio kad je odbacio vladavinu koj im je dao Bog. Zamenili su pobožnog proroka, čije su molitve narodu donosile blagoslov, za cara koji je u svojoj slepoj revnosti prizvao na njih prokletstvo.

Da se ljudi u Izraelju nisu zauzeli da spasu Jonatanov život, nji-
hov bi oslobodilac bio pogubljen po carevoj naredbi. Sa kakvim je samo podozrenjem narod morao gledati na sve buduće naredbe Saulove! Kako im je teško padala misao da su ga baš oni sami postavili na presto! Gospod ima mnogo strpljenja s ljudima i svakome pruža priliku da uvidi svoj greh i da ga ispravi; i mada može izgledati da On daje uspeha onima koji preziru Njegovu volju i odbacuju Njegove opomene, ipak će On u svoje vreme sigurno otkriti njihovu ludost.

SAUL KONAČNO ODBAČEN

(1. Knjiga Samuilova 15)

U teškoj situaciji u Galgalu, Saul nije izdržao probu vere već je obeščastio službu Bogu; ali njegove greške su se još dale ispraviti i Gospod je hteo da mu pruži još jednu priliku kako bi naučio da bezuslovno veruje i bude pokoran Njegovoj reči.

Kad ga je prorok u Galgalu ukorio, Saul nije video neki veliki greh u svom postupku. On je čak osećao da se s njim nepravilno postupa i pokušavao da opravda svoju grešku. Od tog vremena, malo je opšto sa prorokom. Samuilo je voleo Saula kao rođenog sina, a Saul je svojim neskromnim i plahovitim temperamentom veoma poštovao proroka; ali on je bio ozlojeđen Samuilovim preko-
rima, i od tada ga je izbegavao što je više mogao.

Međutim, Gospod je poslao Saulu svoga slugu sa još jednom porukom. Poslušnošću, on je još uvek mogao da se pokaže veran prema Bogu i dostojan položaja koji mu je kao vodi Izraelja bio po-
veran. Samuilo je došao caru i preneo mu reč Gospodnju. Da bi car uvideo koliko je važno paziti na zapovest, Samuilo je izričito naglasio da govori po božanskom nalogu, istim onim autoritetom koji je Saula postavio na carski presto. Prorok je rekao: "Ovako veli Gospod nad vojskama: Opomenuh se šta je učinio Amalik Izraelju, kako mu se odupro na putu kad je išao iz Misira. Zato idi i pobij Amalika i zatri kao proketo sve što god ima. Ne žali ga, nego pobij i ljude i žene i decu i što je na sisi, i volove i ovce i kamile i maga-
rce." Amalici su bili prvi koji su zaratili sa Izraeljcima u pustinji; zbog tog greha, a i zbog njihovog prkosa prema Bogu i unižavajućeg ido-
lopoklonstva, Gospod im je, preko Mojsija izrekao presudu. Zapis o njihovoj svireposti prema Izraeljcima bio je zabeležen po Božjim uputstvima, zajedno sa nalogom: "Zatri spomen Amaliku pod nebom; ne zaboravi" (5. Mojsijeva 25,19). Izvršenje te presude bilo je odlagano četiri stotine godina, ali se Amalici nisu odvratili od svojih greha. Gospod je znao da bi ti bezbožnici, samo kad bi to bilo moguće, zbrisali sa lica zemlje i Njegov narod i pravu veru i bogoslužjenje. Sada je došao trenutak da se presuda, koja je tako dugo bila odlagana, izvrši.

Božje strpljenje prema rdavim ljudima samo još više hrabri one koji čine prestup. Ali njihova kazna neće biti ni manje sigurna ni manje strašna zato što se dugo odlaže. "Jer će Gospod ustati kao na gori Ferasimu, razgneviće se kao u dolu Gavaonskom, da učini delo svoje, neobično delo svoje, da svrši posao svoj neobičan, posao svoj" (Isaija 28,21). Za našeg milostivog Boga, delo kažnjavanja je "neobičan posao". "Tako bio ja živ, govori Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik, nego da se vrati bezbožnik sa svoga puta i bude živ" (Jezekilj 33,11). Gospod je "milostiv, žalosliv, spor na gnev i obilan

milosrdem i istinom... prašta bezakonja i nepravde i grehe". Ipak, On "ne pravda krivoga" (2. Mojsijeva 34,6.7). Premda ne uživa u osveti, On će ipak kazniti prestupnike Njegovog zakona. On je primoran da tako postupi kako bi sačuvaao zemaljske stanovnike od potpunog izopačenja i propasti. Da bi nekog ipak spasao, Bog mora da istrebi one koji su okoreli u grehu. "Gospod je spor na gnev i velike je moći, ali nikako ne pravda krivca" (Naum 1,3). On će autoritet svog pogaženog zakona održati i odbraniti strahovitim delima pravde, koja On nerado čini, ali koja svedoče o postojanju užasnih greha koji izazivaju Njegov gnev, i o strogosti i oštrini kazne koja čeka prestupnike.

Ali dok je sprovodio pravdu, Gospod se opomenuo milosti. Amalci su imali da budu pobijeni, a Keneje, koji su živeli među njima, trebalo je poštediti. Taj narod, mada ne sasvim slobodan od idolopoklonstva, poštovao je Boga i bio prijateljski raspoložen prema Izraelju. Iz tog plemena bio je i Hovav, brat Mojsijeve žene, koji se pridružio Izraeljcima dok su putovali kroz pustinju i svojim poznavanjem zemlje činio im dragocene usluge.

Posle poraza Filisteja kod Mihmasa, Saul je ratovao sa Moavcima, Amoncima i Edomcima, sa Amalicima i Filistejima; i svuda, gde god bi se okrenuo, zadobijao je nove pobeđe. Kad je primio nalog da ustane protiv Amalika, odmah je objavio rat. Njegovom autoritetu pridružio se u ovom slučaju i ugled proroka i kad je rat objavljen, Izraeljci sa svih strana potekoše pod njegovu zastavu. Ovaj ratni pohod nije smeo biti preduzet u cilju ličnog bogaćenja i slave; ni čast pobeđe ni plen zadobijen od neprijatelja nisu smeli da pripadnu Izraeljcima. Ovim ratom je samo trebalo pokazati poslušnost prema Bogu, čiji je cilj bio da kazni Amalike. Bog je nameravao da svim narodima ukaže na sudbinu Amalika koji su prkosili Njegovoj vrhovnoj vlasti, i želeo da svi uoče kako su Amalici istrebljeni baš od onih koje su oni toliko prezirali.

"I Saul pobi Amalike od Hevile do Sura, koji je prema Misiru. I uhvati Agaga cara amaličkog živa, a sav narod njegov pobi ostricom mača. I Saul i njegov narod pošteđu Agaga i najbolje ovce i najbolje volove i ugojenu stoku i jaganjce i sve što beše dobro i ne hteše pobiti. Nego što beše zlo i bez cene, ono samo pobiješe."

Ova pobeđa nad Amalicima, najsjanija pobeđa koju je Saul ikad izvojevaao, ponovo je probudila gordost u njegovom srcu, što je za njega predstavljalo najveću opasnost. Božja zapovest, po kojoj su neprijatelji Gospodnji morali biti potpuno uništeni, bila je samo delimično izvršena. U želji da uveća slavu svog trijumfalnog povratka, prisustvom zarobljenog cara Saul se usudio da podržava običaje ostalih naroda oko sebe, te je pošteđeo život Agagu, groznom i ratobornom caru Amalika. Narod je podržao najbolja goveda i ostalu stoku, a svoj greh pravdao time što je stoka bila zadržana da bi bila prineta na žrtvu Bogu. Međutim, njihova namera je bila da žrtvuju porobljenu stoku umesto svoje, da bi svoju sačuvali.

Tako je Saul bio izložen poslednjem proveravanju. Njegovo drsko nepoštovanje Božje volje pokazivalo je njegovu rešenost da vlada kao nezavisni vladar i da mu se ne može poveriti da kao car zastupa Gospoda. Dok se Saul pobedonosno vraćao sa svojom vojskom, u domu proroka Samuila vladala je velika zabrinutost. On je primio od Gospoda vest koja je osuđivala ponašanje carevo: "Kajem se što sam Saula postavio carem, jer je odstupio od mene i nije izvršio mojih reči." Prorok je bio duboko ožalošćen zbog buntovničkog ponašanja carevog, plakao i svu noć proveo u molitvi da bi strahovita presuda bila povučena.

Kajanje Božje nije kao kajanje čovečje. "I doista, junak Izraeljev neće slagati, niti će se raskajati jer nije čovek da se kaje." Kajanje čoveka predstavlja promenu njegovog mišljenja, a kajanje Božje znači menjanje postojećih okolnosti i odnosa između Njega i čoveka. Čovek može svoj odnos prema Bogu izmeniti na taj način što će ispuniti uslove pod kojima prima Božju milost, ili će se svojim postupcima isključiti iz Božje milosti; ali je Gospod isti "juče i danas i vavek" (Jevrejima 13,8). Neposlušni Saul je izmenio svoj odnos prema Bogu, ali su uslovi za prijem kod Boga ostali nepromenjeni - Božji zahtevi su još uvek bili isti; jer kod Njega "nema promenljivajna, ni menjanja videla i mraka" (Jakov 1,17).

Sledećeg dana ujutru diže se prorok ranjena srca da izađe u susret zabludelim caru. Samuilo se nadao da će Saul, kad zrelo razmisli, postati svestan svog greha i da će kajanjem i poniznošću ponovo zadobiti Božju milost. Ali kad se jednom krene putem greha, onda se lako pada sve dublje. Saul je, izopačen usled svoje nepokornosti, izašao pred Samuila sa lažju na svojim usnama: "Blagosloven da si Gospodu! Izvršio sam riječ Gospodnju."

Ali odjek onoga što je doprlo do prorokovog uha opovrgavalo je tvrđenje neposlušnog cara. Na neposredno Samuilovo pitanje: "Kakva je to bleka ovaca u ušima mojim, i rika volova koju čujem?", Saul je odgovorio: "Od Amalika dognaše ih; jer narod pošteđe najbolje oce i najbolje volove da prinese na žrtvu Gospodu Bogu tvojemu; ostalo pak pobismo kao proketo." Narod je samo poslušao Saulovu naredbu, ali da bi sebe opravdao, Saul je bio spreman da svoju neposlušnost prema Bogu pripiše u greh narodu.

Vest da će Saul biti odbačen, strahovito je tištala prorokovo srce. Ta vest se morala objaviti pred celom izrailjskom vojskom i to u

trenutku kad su ljudi bili ispunjeni radošću zbog pobeđe koju su pripisivali hrabrosti i vojničkom talentu svoga cara, jer Saul uspeh Izraelja u ovoj borbi nije pripisivao Bogu; ali kad je prorok sagledao dokaze Saulovog protivljenja, napunio se gnjeva što je baš onaj kome je Bog ukazao toliku milost pogazio nebesku zapovest i naveo Izraeljce na greh. Carev izgovor nije mogao zavarati Samuila. Pola u bolu, pola u ljutini, reko mu je: "Stani da ti kažem što mi je rekao Gospod noćas... Nisi li bio mali sam u svojim očima, pa si postao glava plemenima Izraeljevim i Gospod te pomaza za cara nad Izraeljem?" Ponovio mu je zapovest Gospodnju u vezi sa Amalikom i postavio neposredno pitanje zašto je car nije izvršio.

Saul se uporno pravdao: "Ta poslušao sam glas Gospodnji, išao sam putem kojim me je poslao Gospod, i doveo sam Agaga cara amaličkoga, a Amalike sam istrebio. Nego narod uze od plena ovce i volove, najbolje između prokletih stvari da prinese na žrtvu Gospodu Bogu tvojemu u Galgalu."

Prorok je strogim i ozbiljnim rečima obelodanio laž i objavio neopozivu osudu: "Zar su mile Gospodu žrtve paljenice i prinosi kao kad se sluša glas Njegov? Gle, poslušnost je bolja od žrtve i pokornost je bolja od preteline ovnujske. Jer je neposlušnost kao greh od čaranje i nepokornost kao sujeverstvo i idolopoklonstvo. Odbacio si reč Gospodnju, zato je i On tebe odbacio, da ne budeš više car."

Kad je car čuo te strahovite reči, on povika: "Zgrešio sam što sam prestupio zapovest Gospodnju i tvoje reči; jer pobojah se naroda i poslušah glas njegov." Proročova otužba mu je ulila strah i Saul je priznao svoj prestup koji je do tada tako uporno poricao; ali još uvek je uporno bacao krivicu na narod tvrdeći da je to učinio iz straha od naroda.

Cara nije pokretalo žaljenje zbog greha, već strah od kazne kada je preklinjao Samuila: "Oprosti mi greh moj i vrati se sa mnom da se poklonim Gospodu." Da se Saul zaista pokajao, on bi javno priznao svoj greh; međutim, on se pre svega brinuo da sačuva svoj ugled i za sebe obezbedi privrženost naroda. On je želeo čast Samuilovog prisustva samo zato da bi ojačao svoj uticaj u narodu.

Ali prorok je odgovorio: "Neću se vratiti s tobom, jer si pogazio reč Gospodnju i zato je Gospod tebe odbacio da ne budeš više car nad Izraeljem." Kad se Samuilo okrenuo da pođe, car, u nastupu straha, dohvati proroka za ogrtač sa namerom da ga zaustavi, ali se ogrtač pocepa u njegovim rukama. Na to prorok odgovori: "Odadbro je Gospod carstvo Izraeljevo od tebe danas, i dao ga bližnjemu tvojemu koji je bolji od tebe."

Saula je viša tištalo to što se udaljio od Samuila, nego što je izašao Božje negodovanje. On je znao da narod ima više poverenja u proroka nego u njega. I kad bi sad po Božjoj naredbi neko drugi bio pomazan za cara, on ne bi mogao održati svoj autoritet. Bojao se da će odmah izbiti buna ako ga Samuilo potpuno napusti. Zato je Saul molio proroka da mu pred starešinama i pred narodom ukaže čast i to na taj način što će se javno pokazati s njim na bogoslužnju. Po Božjoj naredbi, Samuilo je izašao u susret carevoj želji, da ne bi bilo povoda za pobunu. Ali je za sve vreme bogoslužnja samo ćutao.

Još jedno strogo i strahovito delo pravde trebalo je da bude izvršeno. Samuilo je morao javno da odbrani Božju čast osuđujući Saulovo ponašanje. Stoga je naredio da se pred njega izvede car Amalika. Od svih koji su pali od izrailjskog mača, Agag je bio naj-suroviji i najkriviji; on je više od svih drugih mrzeo i hteo da uništi Božji narod, i njegov je uticaj najviše doprineo širenju idolopoklonstva. Kad je po prorokovom naređenju bio pozvan, on se ponadao da mu više ne preti opasnost od smrti; ali, Samuilo reče: "Kako je tvoj mač učinio te su žene ostale bez dece, tako će ostati bez dece tvoja majka među ženama. I iseče Samuilo Agaga pred Gospodom u Galgalu." Posle toga Samuilo se vratio u svoju zavičajnu Ramu, a Saul u svoju prtestonicu Gavaju. Prorok i car su se kasnije samo još jednom srelili.

Kad je sli pozvan ne presto, Saul je imao skromno mišljenje o svojim sposobnostima, te je rado primao savete. Nedostajalo mu je znanje i iskustvo, a imao je i ozbiljne karakterne mane. Ali Gospod mu je dao Svetog Duha da mu bude voda i pomoćnik, i doveo ga u takav položaj da je mogao razviti osobine nepohodne vladaru izrailjskog naroda. Da je ostao ponizan i stalno težio da ga božanska mudrost vodi, bio bi u stanju da dužnosti svog visokog poziva vrši sa uspehom i časno. Pod uplivom božanske milosti, svaka dobra osobina bi još više ojačala, dok bi rđave sklonosti sasvim nestale. To je delo koje je Bog spreman da učini za svakog onog ko Mu se posveti. Ima mnogo takvih koje je On pozvao da zauzmu položaj u Njegovom delu zato što su bili poniznog duha i spremni da prime pouku. A On ih u svom providenju postavlja tamo gde mogu da uče od Njega. On će im otkriti mane u njihovom karakteru i dati snage svakome ko Njegovu pomoć traži da svoje greške popravi.

Ali je Saula njegov visoki položaj zasenio, i on je obećastio Boga svojom neposlušnošću i neverstvom. Iako je u početku bio ponizan i sam sebi nije pridavao veliku važnost, uspeh ga je načinio samouverenim. Već prva pobeđa za vreme njegove vladavine raspamlasala je gordost u njegovom srcu, što je za njega predstavljalo najveću opasnost. Hrabrost i vojnički talenti koji je pokazao prilikom oslobađanja Javis-Galada izazvali su oduševljenje celog nara-

da. Narod je veličao svoga cara i zaboravljao da je on samo oruđe preko kojega Bog radi; Saul je u početku slavio Boga, ali je kasnije svu čast pripisivao sebi. Izgubio je iz vida svoju zavisnost od Boga i u svom srcu odstupio od Gospoda. Na taj način bio je pripravljen put za njegov greh drskosti i obesvećenja u Galgalu. Isto to slepo samopouzdanje navelo ga je i da odbaci Samuilove savete. Saul je priznavao da je Samuilo prorok poslat od Boga; stoga je trebalo da primi ukor iako sam nije uviđao da je pogrešio. Da je bio voljan da svoj greh uvidi i prizna, onda bi se gorko iskustvo pokazalo kao zaštita u budućnosti.

Da je Gospod tada potpuno napustio Samuila, ne bi mu se više obraćao preko Samuila, niti bi mu poveravao određene zadatke, kako bi mogao ispraviti greške iz prošlosti. Ako bi neko ko tvrdi da je dete Božje postao nemaran u ispunjavanju Božje volje i time naveo i druge da se ne obaziru na Božje naredbe, i za njega ipak ima mogućnosti da se greške pretvore u pobedu, samo ako iskrena srca primi prekor i ako se u poniznosti i veri obrati Bogu. Osećanje poniženosti zbog poraza često se pokazuje kao blagoslov, jer nam otkriva koliko smo nesposobni da bez Božje pomoći ispunjavamo Njegovu volju.

Odbacujući ukor koji mu je bio poslat preko Svetog Duha, i uporno tvrdeći da je bio u pravu, Saul je odbacio jedino sredstvo preko kojeg je Bog mogao delovati da bi ga spasao od njega samog. On nije mogao dobiti ni Božju pomoć ni Božje vodstvo sve dok se ne vrati Bogu, priznavajući i ostavljajući svoj greh.

U Galgalu se Saul pravio vrlo savestan dok je stajao pred izrailjskom vojskom i prinoseći Bogu žrtvu. Ali njegova pobožnost nije bila iskrena. Verski obred koji je vršen u direktnoj suprotnosti s Božjom zapovešću mogao je jedino da oslabi Saulove ruke, lišavajući ga Božje pomoći koju je Bog tako rado želeo da mu pruži.

U ratu protiv Amalika, Saul je po sopstvenom mišljenju učinio sve što je bilo bitno u Božjem nalogu. Ali Bogu nije ugodna samo delimična poslušnost, niti je hteo da prede preko onog što je bilo zanemareno iz malo prihvatljivog razloga. Bog nije čoveku ostavio na volju da odstupa od Njegovih zahteva. Gospod je rekao Izrailjcima: "Ne činite... što je kome drago", "već slušajte sve ove reči, koje ti ja zapovedam" (5. Mojsijeva 12,8,28). Kad se odlučimo na neki korak, ne treba da se pitamo da li će nam to doneti patnje, već da li je to u skladu sa voljom Božjom. "Neki se put čini čoveku prav, a kraj mu je put k smrti" (Priče Solomonove 14,12).

"Poslušnost je bolja od žrtve." Žrtva za greh nije u Božjim očima imala neku vrednost sama po sebi. Njen zadatak bio je da onog koji je prinosi navede da se pokaje za grehe koje je učinio i izrazi veru u Hrista, kao i da ga obaveže na dalju poslušnost prema Bogu. Ali bez kajanja, vere i potčinjenosti srca, žrtve su ostajale bezvredne. Kad je Saul, direktno kršeći Božji zakon, odlučio da prinese žrtvu od onoga što je Bog odredio da propadne, otvoreno je pokazao da prezire Božji autoritet. Takvo bogoslužjenje moralo je biti samo uvreda za nebo. Međutim, i danas se mnogi slično ponašaju iako imaju pred očima Saulov primer i posledice Njegovog greha. S jedne strane odbijaju da veruju u neke Božje zahteve i da ih se pridržavaju, a s druge strane uporno vrše spoljne forme bogoslužjenja. Duh Božji ne odgovara na takvu službu. Bez obzira koliko su ljudi revnosni u održavanju verskih ceremonija, Bog ih ipak ne može prihvatiti ako namerno i dalje prestupaju ijednu Njegovu zapovest.

"Neposlušnost je kao greh od čaranja i nepokornost kao sujeverstvo i idolopoklonstvo." Nepokornost se najpre začela kod Sotone i svaka neposlušnost prema Bogu potiče neposredno od Đavola. Svi oni koji se usprotive Božjoj vladavini sklapaju savez sa praiskonskim otpadnikom, i on će upotrebiti svu svoju silu i lukavstvo da im omami čula i zavede razum. On će sve predstavljati u lažnoj svetlosti. Kao i naši prvi roditelji, svi oni koji su pod uticajem njegove očaravajuće sile, vide samo preimućstva od kojih se može doći prestupom.

Nema jačeg dokaza o Sotoninoj obmanjivačkoj sili od činjenice što svi koje je on zaveo sami sebe varaju misleći da služe Bogu. Kad su se Korej, Datan i Aviron pobunili protiv Mojsija, smatrali su da su se usprotivili samo vodstvu čoveka kao što su i oni sami; i na kraju su zaista poverovali da Bogu službu čine. Međutim, odbacujući Bogom izabrano oruđe odbacili su i Hrista; pohulili su na Duha Božjeg. Tako su, u vreme Hrista, jevrejski književnici i starešine, koji su inače ispoljavali veliku revnost za slavu Božju, razapeli Njegovog Sina. Taj isti duh vlada još uvek u srcima onih koji nameravaju da nasuprot Božjoj volji postupaju po svojoj sopstvenoj.

Saul je imao najubedljiviji dokaz da je Samuilo nadahnut Duhom Božjim. To što se usudio da omalovaži Božju naredbu, saopštenu preko proroka, bilo je protiv zdravog razuma i pameti. Njegova kobna drskost mora se pripisati sotonskim čarolijama. Saul je pokazao veliku revnost u iskorenjivanju idolopoklonstva i vraćanja; međutim, zbog neposlušnosti prema Božjoj zapovesti, njime je ovladao onaj isti duh pobune protiv Boga, i bio isto tako nadahnut od Sotone kao i oni koji su se bavili vraćanjem; a kad je bio prekokren, onda je svojoj nepokornosti pridodao i tvrdoglavost. Veću uvredu Duhu Božjem ne bi mogao naneti ni da se otvoreno pridružio idolopoklonicima.

Opasan je to korak odbaciti savete i opomene Reči Božje ili Duha Božjeg. Kao i Saul, mnogi se odaju iskušenjima sve dok ne postanu slepi za pravi karakter greha. Oni laskaju sebi kako imaju u vidu neki uzvišeni cilj i kako tobož nisu učinili nikakvu nepravdu time što su odstupili od Božjih zahteva. Na taj način oni prkose Duhu milosti sve dok u njihovim ušima potpuno ne iščezne Njegov glas i dok se potpuno ne predaju obmanama koje su sami izabrali.

U Saulu je Bog Izrailjcima dao cara prema njihovim vlastitim željama, kao što je Samuilo i rekao kad je Saulu bilo potvrđeno carstvo u Galgalu: "Sada dakle, eto cara kojega izabrate, kojega iskaste" (1. Samuilova 12,13). Načit, plemenitog stasa i kneževskog držanja - njegova pojava je potpuno odgovarala njihovim shvatanjima o carskom dostojanstvu; a njegova hrabrost i talenat vojskovođe bile su osobine koje su oni smatrali najpogodnijim za pribavljanje poštovanja od strane drugih naroda. Malo su vodili računa o tome da li njihov car ima one uzvišene osobine koje bi mu jedino omogućile da vlada po pravdi. Oni nisu tražili čoveka koji ima istinsku plemenitost karaktera, koji poseduje Božju ljubav i strah Božji. Oni nisu pitali Boga koje osobine treba da ima njihov vladar kako bi sačuvala njihov naročiti sveti karakter - obeležje izabranog naroda. Oni nisu tražili Božji put, već su išli sopstvenim putem. Njihova srca nisu bila potčinjena Bogu, a ni njihov car nije bio savladan Božjom milošću. Za vreme vladavine tog cara trebalo je da steknu neophodno iskustvo kako bi uvideli svoju zabludu i ponovo postali Božji podanici.

Gospod ipak nije prepustio Saula samom sebi, kad je na njega preneo carsku odgovornost. Podario mu je Svetog Duha da bi mu pokazao koliko je slab i koliko mu je potrebna Božja pomoć; i da se Saul potpuno oslonio na Boga, On bi uvek bio s njim. Sve dok je njegova volja bila potčinjena volji Božjoj, i dok je dopuštao da ga vodi Božji Duh, Gospod je mogao njegove napore krunisati uspehom. Ali kad je Saul rešio da postupa potpuno nezavisno, Gospod ga više nije mogao voditi i bio je primoran da ga odbaci. Tada je pozvao na presto "čoveka po srcu svojem" (1. Samuilova 13,14) - ne nekoga ko nije imao karakternih nedostataka, već čoveka koji se nije oslanjao na sebe, nego samo na Boga i dozvoljavao da bude vođen Njegovim Duhom; čoveka koji će kad sagraši, primiti ukor i popraviti se.

POMAZANJE DAVIDA

(1. Knjiga Samuilova 16,1-13)

Nekoliko kilometara južno od Jerusalima leži Vitlejem, "grad cara velikoga", gde je rođen David, sin Jesejev, i to više od hiljadu godina pre nego što je dete Isus, pred kojim su se poklonili mudraci sa Istoka, bilo položeno u jaslje. Mnogo stoleća pre dolaska Spasiteljevog, David je kao mladić čuvao stada po brežuljcima koji okružuju Vitlejem. Jednostavno pastirče pevalo je pesme koje je samo sastavilo, a zvuci harfe skladno su pratili melodije njegovog dečakog glasa. Gospod je izabrao Davida, i u usamljenosti kraj stada pripremao ga za veliki zadatak koji je nameravao da mu poveri u kasnijim godinama.

Dok je David živeo svojim povučenim i skromnim pastirskim životom, Gospod je o njemu govorio proroku Samuilu. "A Gospod reče Samuilu: Dokle ćeš ti plakati za Saulom, kad ga ja odbacih da ne caruje više nad Izrailjem? Napuni rog svoj uljem i hodi da te pošljem Jeseju Vitlejemcu; jer između njegovih sinova izabrah sebi cara... Uzmi sa sobom junicu iz govoda pa reci: Dodoh da prinesem žrtvu Gospodu. I pozovi Jeseja na žrtvu, a ja ću ti pokazati što ćeš činiti i pomaži mi onoga koga ti kažem." Samuilo učini kako mu je rekao Gospod i dođe u Vitlejem. Na to se uplašise starešine gradske i rekoše: Jesi li došao dobro? A on reče: Dobro, došao sam da prinesem žrtvu Gospodu." Starešine su se odazvale pozivu na žrtvu, a Samuilo je pozvao i Jeseja i njegove sinove. Žrtvenik je bio napravljen i žrtva spremljena. Cela Jesejeva porodica bila je prisutna osim Davida, najmlađeg sina, kojeg su ostavili da čuva ovce, jer nije bilo sigurno ostavljati stada bez čuvara.

Kad je prinošenje žrtve bilo završeno i nastao žrtveni obed, Samuilo je počeo sa svojim proročkim razmatranjem Jesejevih sinova, koji su veoma otmeno izgledali. Elijav je bio najstariji, i što se tiče stasa i lepote, ličio je na Saula više nego ostali. Njegove prijatne crte lica i dobro razvijeno telo privukoše prorokovu pažnju. Posmatrajući njegovo kneževsko držanje, Samuilo je pomislio: "Sigurno je pred Gospodom pomazanik Njegov", i očekivao Božju naredbu da ga pomaže. Ali Bog nije gledao na spoljni izgled. Elijav se nije bojao Boga. Kad bi bio doveden na presto, ispoljavao bi gordost i bio prestrog gospodar. Zato Gospod reče Samuilu: "Ne gledaj na lice njegovo ni na visinu rasta njegova, jer sam ga odbacio, jer ne gledam na što čovek gleda; čovek gleda što je na očima a Gospod gleda na srce." Nikakva spoljašna lepota ne može preporučiti dušu Bogu. Istinsku lepotu čoveka čine mudrost i savršenstvo koji se ispoljavaju u ponašanju i karakteru; a savršenstvo srca upravo predstavlja unutrašnju vrednost kojom jedino možemo ugoditi Gospodu nad vojskama. Te istine treba uvek da budemo duboko svesni kad donosimo sud o sebi ili o drugima. Iz Samuilove greške možemo

naučiti kako je ništavna procena koja se zasniva na lepoti lica, ili na otmenom držanju. Možemo naučiti i koliko je nesposobna ljudska mudrost da bez posebnog prosvetljenja Neba razume tajne srca i shvati Božje savete. Božje misli i Božji putevi u vezi sa Njegovim stvorenjima nedokučivi su za naše zemaljsko poimanje; ali, možemo biti sigurni da će Njegova deca biti postavljena baš na ona mesta za koja su sposobna, i da će moći ispuniti zadatke koji su im povereni samo ako svoju volju potčine Božjoj volji, da Njegovi savršeni planovi ne bi bili ometani ljudskom izopačenošću.

Samuilo je prestao da obraća pažnju na Elijava i osmotrio je jednog za drugim svu šestoricu ostale braće koji su prisustvovali bogoslužju; međutim, Gospod ne izabra nijednog od njih. Potišten zbog neizvesnosti, pogleda Samuilo i poslednjeg mladog čoveka; prorok je bio očajan i zbunjen. "Jesu li ti to svi sinovi?" upitao je Jeseja. A otac odgovori: "Ostao je još najmlađi, eno ga pase ovce." Samuilo naredi da ga odmah dovedu: "Jer nećemo sedeti za sto dok i on ne dođe."

Usamljeni pastir se iznenadio kad mu je glasnik rekao da je prorok došao u Vitlejem i da je poslao po njega. Sa čuđenjem je pitao zašto prorok i sudija Izraelja traži da baš njega vidi; ali je pošao bez oklevanja. "A beše smeđ, lepih očiju i lepog stasa." Dok je Samuilo sa zadovoljstvom posmatrao odlučnog, ozbiljnog i skromnog mladog pastira, Gospodnji glas mu je progovorio: "Ustani, pomaži ga, jer je to." David je u skromnoj pastirskoj službi pokazao hrabrost i vernost, te ga je sada Bog izabrao za glavara svome narodu. "Tada Samuilo uze rog s uljem i pomaza ga usred braće njegove; i side Duh Gospodnji na Davida i osta na njemu od toga dana." Prorok je izvršio dodeljeni mu zadatak i sa olakšanjem u srcu vratio se u Ramu.

Samuilo nije najavio svoju misiju čak ni samoj Jesejevoj porodici, pa je ceremonija Davidovog pomazanja bila izvedena u tajnosti. Za mladog Davida bilo je to najavljivanje visokog poziva koji ga je očekivao; i to saznanje trebalo je da ga u svim različitim događajima i opasnostima predstojećih godina nadahne vernošću kako bi svojim životom ispunio Božji cilj.

David se nije poneo zbog visoke časti koja mu je bila dodeljena. Bez obzira na visoki položaj koji je trebalo da zauzme, on je mirno produžio svoj pastirski posao i ispunjen zadovoljstvom očekivao da se Božji planovi ostvare u određeno vreme i na Bogom određeni način. Krotak i skroman kao i pre svog pomazanja, pastir se vratio svojim brežuljcima čuvajući svoja stada nežno kao i uvek. Jedino se u njegovim pesmama, praćenim prijatnim zvucima harfe, osećalo novo oduševljenje. Pred njim su se prostirala bogata polja puna lepote. Vinogradi na blistali na suncu, puni zlatnih grozdova. Zeleno lišće šumskog drveća njihalo se na blagom povetarcu. Posmatrao je sunce kako preliva nebo svetlošću i "izlazi kao ženik iz ložnice svoje, kao junak veselo teče putem". Na drugoj strani su se uzdizali k nebu ponosni vrhovi brda; u daljini su se videli stenoviti lanci moavskih planina; iznad svega se bilo natkrilo blago i duboko nebesko plavetnilo. Iza svega beše Bog. On Ga nije mogao videti, ali su ga Njegova dela hvalila i slavila. Dnevna svetlost pozlaćujući šume, bregeve, doline i reke uznosila je njegove misli Ocu videla, Onome koji daje sve što je dobro i savršeno. Svakodnevna otkrivenja Tvorčevog karaktera i veličanstva ispunjavala su srce mladog pesnika bezgraničnom ljubavlju i radošću. Razmišljajući duboko o Bogu i Njegovim delima, David je razvijao i jačao sposobnosti svoga razuma i srca za delo koje ga je očekivalo u nastupajućim godinama. Svakodnevno je dolazio u sve tešnji dodir sa Bogom. Njegov duh je stalno prodirao u nove dubine da bi tamo našao nova nadahnuća za pesmu i muziku njegove harfe. Bogate melodije njegovog glasa prelivale su se u vazduhu i odzvanjale okolnim brežuljcima kao odgovor radosnom poju nebeskih anđela.

Ko može izmeriti posledice tih godina truda i lutanja po usamljenim brežuljcima? Opštenje sa prirodom i sa Bogom, briga za stado, opasnosti i oslobađanja, patnje i radosti njegove skromne sudbine - sve je to imalo ne samo da izgradi Davidov karakter i utiče na njegov budući život, već je to kroz psalme omiljenog izraelskog pevača trebalo i u kasnijim vekovima da budi ljubav i veru u scima Božjeg naroda, dovodeći ih sve bliže Onome čije je srce puno ljubavi i u kome živi sve što život ima.

U lepoti i snazu svojih mladih godina David se pripremao da preuzme položaj među najplemenitijima na zemlji. Svoje talente je, kao dragoceni Božji dar, koristio da uzdigne slavu božanskog Darodavca. Imao je prilike da u tišini posmatra i razmišlja, što ga je obogatilo mudrošću i pobožnošću, tako da je omililo i Bogu i anđelima. Posmatranjem savršenstva Božjih tvorevina, stekao je jasnije pojmove o Bogu. Nejasno je rasvetljeno, smetnje su nestale, prividne protivurečnosti se uskladile; a svaki zrak svetlosti izazivao je nove izlive oduševljenja i sve lepše hvalospeve u čast Bogu i Spasitelju. Ljubav koja ga je pokretala, brige koje su ga mučile, uspesi koji su ga pratili, sve su to bili predmeti proučavanja i njegovog stalnog poimanja; i kad bi u svim zbivanjima u svome životu sagledao Božju ljubav, srce mu je vatrenije zakucalo u molitvi i zahvalnosti, glas mu je odjekivao bogatijim melodijama, a njegova harfa

zvučala je mnogo radosnije; tako je mladi pastir sticao sve više snage i sve više saznanja, jer je Duh Božji počivao na njemu.

DAVID I GOLIJAT

(1. Knjiga Samuilova 16,14-23; 17)

Kad je car Saul shvatio da je odbačen od Boga, i kad je osetio delovanje reči osude koje mu je prorok uputio, ispunilo ga je gorko očajanje i nezadovoljstvo. Ali, pravo pokajanje nije priklonilo ponositu carsku glavu. On nije imao jasnu predstavu o tome koliko je greh strašan i nije se mnogo trudio da započne bolji život, već je gundao tvrdeći da ga je Božja nepravda lišila izraelskog prestola i oduzela njegovom potomstvu carsko nasleđe. U mislima je stalno video propast koja je predstojala njegovom domu. Računao je da će hrabrost, koju je pokazao u borbi sa neprijateljima, opravdati njegove grehe i neposlušnost. Božje prekore nije primio sa krotošću, već se njegov ponosit duh sve više razočaravao dok nije dospao na prag ludila. Savetnici su mu preporučili da uzme u službu jednog veštog svirača, nadajući se da će blagi tonovi kakvog prijatnog muzičkog instrumenta umiriti njegov nespokojan duh. Po Božjem providenju, pred cara su doveli Davida kao čoveka koji odlično zna da svira na harfi. Njegovi uzvišeni akordi, kojima je nebo davalo nadahnuće, imali su željeno delovanje. Mučna tuga koja je pritiskala Saulov duh kao težak taman oblak, nestala je kao da je nije ni bilo.

Kad njegova služba na Saulovom dvoru više nije bila neophodna, David se vraćao svojim stadima i brežuljcima sačuvavši jednostavnost srca i ponašanja. A kad bi se potreba ukazala, ponovo su ga pozivali da služi caru smirujući duh nespokojnog vladara, sve dok ovog ne bi napustio zao duh. Mada je Saul pokazivao veliku naklonost prema Davidu i njegovoj muzici, mladi pastir bi ipak osetio veliko olakšanje i radost vraćajući se iz carske kuće svojim poljima, brežuljcima i pastirskom životu.

David se razvijao u milosti kod Boga i kod ljudi. Bio je poučen putevima Gospodnjim i sada je sebi stavio u zadatak da potpunije nego ikad sprovedi volju Božju. Imao je nove predmete za razmišljanje. Bio je na carskom dvoru i video odgovornost koja prati carsko dostojanstvo. Otkrio je mnoga iskušenja koja su saletala Saulovo srce i podro u mnoge tajne, karakter i postupanje prvog izraelskog cara. Video je da je slava carskog dostojanstva bila zamračena tamnim oblakom briga, i da je Saulova porodica u svom privatnom životu daleko od sreće. Sve je to uznemiravalo misli čoveka koji je bio pomazan za izraelskog cara. Ali kad god bi se zadubio u takva razmatranja i kad bi ga tištale mučne misli uzimao je harfu i iz nje izvlačio melodije koje su njegov duh uzdizale Tvorcu svega što je dobro, pa bi se tamni oblaci koji su zaklanjali vidik budućnosti odmah razilazili.

Bog je Davidu pružao pouku o neophodnosti vere i pouzdanja u Njegovu moć. Kao što je Mojsije bio vaspitavan da bi mogao izvršiti zadatke koji su ga očekivali, tako je sad Jesejevog sina Gospod pripremao za vođu svom izabranom narodu. Čuvajući stada, David je stekao pojam o velikoj brizi koju Veliki Pastir oseća za svoje ovce.

Usamljeni brežuljci i divlje klisure, gde se David kretao sa svojim stadom, bili su skrovište divljih zveri. Često se dešavalo da je iz guste šume na Jordanu izlazio lav, ili se u brdima pojavljivao medved urlajući od gladi i kidišući na stado. Po tadašnjim običajima, David je od oružja imao samo pračku i pastirski štap, a ipak je, štiteći povereno mu blago, izrana dao dokaza o svojoj snazi i hrabrosti. Opisujući te događaje, on kaže: "Kad dođe lav ili medved i odnese ovcu iz stada, ja potražim za njim i udarih ga, i oteh mu je iz čeljusti; a kad bi skočio na me, uhvatih ga za grlo, te ga bih i ubih" (1. Samuilova 17,34-35). Iskustvo u tom pogledu isprobalo je Davidovo srce i razvilo u njemu hrabrost, snagu i veru.

Kad i pre no što je bio pozvan na Saulov dvor, David se isticao odvažnim delima. Oficir koji je caru skrenuo pažnju na njega, rekao je: "Hrabar je junak i ubojnik, i pametan je i lep, i Gospod je s njim."

Kad su Izraelci objavili rat Filistejima, Saulovoj vojsci se pridružiše i tri Jesejeva sina, a David ostade kod kuće. Posle izvesnog vremena, otišao je David da obide svoju braću. Po očevom nalogu, trebalo je da svojoj starijoj braći odnese očevu poruku i preda ima poklone, a i da vidi jesu li živi i zdravi. Međutim, Jesej nije znao da je Davidu bio poveren još jedan mnogo veći zadatak. Izraelska vojska bila je u opasnosti i Davida je jedan nebeski anđeo uputio da izbavi svoj narod.

Približavajući se vojsci, David je čuo neku viku i vrevu kao da se vodi borba. To "vojska izlazaše da se svrsta za boj, i podizaše ubojnu viku". Izraelci i Filisteji postavili su se jedni prema drugima - vojska prema vojsci. David požuri u logor, nađe i pozdravi svoju braću. Dok je govorio s braćom, izade ispred Filisteja Golijat, njihov zatočnik, i ismejavajući Izraelce zatraži da mu iz svojih redova izvedu čoveka koji bi se uhvatio u koštac s njim. On je taj svoj izazov ponavljao svakog dana i jutrom i večerom; kad je David video da je sve Izraelce obuzeo strah i kad je doznao da se to ponavlja već davnima, a da se niko nije našao da učutka drskog hvalisavca, u njemu se raspali duh borbenosti. Goreći od revnosti, jedva je čekao da odbrani čast Boga živoga i ugled svoje nacije.

Izraelska vojska je bila potištena i obeshrabrena. Vojnici su govorili jedna drugom: "Videste li čovekaka koji izađe da ruži Izraeljca?" Pun stida i srdžbe David je povikao: "Ko je taj Filistejin neobrezani da sramoti vojsku Boga živoga?"

Elijav, Davidov najstariji brat, čuvši ove reči, dobro je razumeo osećanja koja su obuzimala dušu mladog čoveka. David je još kao pastir ispoljavao odvažnost, hrabrost i snagu kakva se retko susreće. Tajanstvena Samuilova poseta kući njihovog oca i njegov nenajavljen dolazak, izazvali su kod braće sumnjičavost u vezi sa pravim ciljem njegove posete. U njima se probudila ljubomora kad su videli da David uživa veće poštovanje nego ijedan od njih, i nisu na njega gledali sa onim poštovanjem i ljubavlju koju je zasluživao svojom čestitošću i bratskom nežnošću. Oni su u njemu gledali samo obično čobanče, a Elijav je u Davidovom pitanju video i prekor zbog kukavičluka jer se nije usuđivao da učitka filistejskog džina. Srdito, najstariji brat mu reče: "Šta si došao i na kome si ostavio ono malo ovaca u pustinji? Znam ja obest tvoju i zloću srca tvojega, došao si da vidiš boj." Odlučno, ali sa poštovanjem, David odgovori: "Šta sam sad učinio? Zapovedeno mi je."

Davidove reči su prenete caru i on pozva mladića pred sebe. Saul je začuđeno gledao u čobanina dok je ovaj govorio: "Neka se niko ne plaši od onoga; sluga će tvoji izaći i biće se s Filistejinom." Saul se trudio da odvraća mladića od njegove namere, ali se ovaj nije dao odvratiti. Prosto i skromno ispričao je šta je preživljavao čuvajući stada svoga oca. "Gospod koji me je sačuvao od lava i medveda, on će me sačuvati i od ovog Filistejina." Tada reče Saul Davidu: "Idi, i Gospod neka bude s tobom."

Četrdeset dana je celi Izrael drhtao pred džinovskim Filistejinom i njegovim nadmenim izazivanjem. Srce im se ledilo kad su posmatrali njegovu ogromnu telesinu, visoli šest lakata i pedalj. Na glavi je imao kalpak od bronz, a bio odeven u pločasti oklop, težine pet hiljada sikala. Na nogama je imao metalnu zaštitu. Na sebi je imao oklop od pločica koje su kao krljušti ribe gusto ležale jedna na drugoj da ih nikakva strela ni koplje nije moglo probiti. Na leđima je džin nosio ogromno koplje, takođe od metala. "A kopljača od koplja mu beše kao vratilo, a gvožđa mu u koplju beše šest stotina sikala; i koji mu oružje nosaše idaaše pred njim."

Svako jutro, i svako veče je Golijat prilazio Izraeljcima i glasno dovikivao: "Što ste izašli uvrstavi se? Nisam li ja Filistejin, a vi sluge Saulove? Izaberite jednoga između sebe, pa neka izide k meni. Ako me nadjača i pogubi me, mi ćemo vam biti sluge; ako li ja njega nadjačam i pogubim ga, onda ćete vi biti naše sluge i služićete nam. Još govoraše Filistejin: Ja osramotih danas vojsku Izraeljevu, dajte mi čovjeka da se bijemo."

Iako je Saul dozvolio Davidu da prihvati Golijatov izazov, car je imao malo nade da će David uspeti u svom toliko smelom poduhvatu. Izdato je naređenje da se mladiću da lična careva oprema u oružju. Na glavu su mu stavili težak mesingani kalpak, a oko trupa mu obavili pancir. Pripasao je carev mač. Tako opremljen krenuo je napred, ali se ubrzo vratio. Prva pomisao svih onih koji su to gledali, bila je da je David odlučio da ne izlaže svoj život opasnosti u tako neravnopravnoj borbi. Međutim, misli mladog i hrabrog pastira bile su daleko od toga. Kad se vratio Saulu, molio je za dozvolu da odloži sve to teško oružje: "Ne mogu ići s tim, jer nisam navikao." Skinuo je carsko oružje i umesto toga uzeo u ruke štap, pastirsku torbu i svoju običnu pračku. Izabivši na potoku pet glatkih kamenova, stavio ih je u torbu i sa pračkom u ruci približavao se Filistejinu. Golijat je odvažno istupio očekujući da će sresti najvećeg izraelskog ratnika. Njegov momak s oružjem išao je pred njim, prišao Davidu, ugledao je samo jednog mladića koji se mogao smatrati još dečakom. O Davidovom zdravlju svedočilo je rumenilo na njegovom licu, a dobro građeno telo, nezaštićeno oklopom, prijatno je delovalo. Ali između njegovog mladalačkog stasa i Filistejevih masivnih udova postojala je upadljiva razlika.

Golijat je bio zaprepasčen i pun gnjeva. "E da li sam pseto", doviknu on, "te ideš na me sa štapom?" A zatim obasu Davida najgroznijim prokletstvima svih bogova za koje je znao. Podrugljivo je vikao: "Hodi k meni da dam telo tvoje pticama nebeskim i zverima zemaljskim."

David se nije uplašio od filistejskog junaka. Istupajući napred, doviknuo je svom protivniku: "Ti ideš na meš mačem i kopljem i štitom, a ja idem na te u ime Gospoda nad vojskama, Boga vojske Izraeljeve kojega si ružio. Danas će te Gospod dati meni u ruke i ubiću te, i skinuću glavu s tebe i daću danas telesa vojske filistejske pticama nebeskim i zverima zemaljskim, i poznaće sva zemlja da je Bog u Izraelju. I znaće sav ovaj zbor da Gospod ne spasava mačem i kopljem, jer je rat Gospodnji, zato će vas dati nama u ruke."

U glasu mu se osećao prizvuk neustrašivosti, a na njegovom lepom licu zapazio se odsjaj pobede i radosti. Sve ove reči, izgovorene jasnim i melodičnim glasom, odjeknule su kroz vazduh i doprle do ušiju hiljada svrstanih za borbu. Golijat se do krajnosti razjario. Sav besan on povuče nazad kacigu koja mu je štitila čelo i ustremio se na svog protivnika da bi mu se osvetio. Jesejev sin se pripremao da dočeka neprijatelja. "A kad se Filistejin podiže, i pride Davidu, David brže istrča na bojište pred Filistejina. I David turi

ruku svoju u torbu svoju i izvadi iz nje kamen i baci ga iz pračke, i pogodi Filistejina u čelo, i uđe mu kamen u čelo te pade ničice na zemlju."

Obe se vojske zaprepastiše. Svi su verovali da će David biti ubijen, ali dok je kamen leteo kroz vazduh pravo svome cilju, videlo se kako moćni ratnik drhti i hvata se za glavu kao da je odjenom osleo. Džin se zatim zatetura, posrnu i pade na zemlju kao oboreni hrast. David nije čekao ni trenutka. Pritrčao je telu Filistejina i obema rukama dograbio Golijatov teški mač. Trenutak ranije, džin se hvalio kako će tim istim mačem odrubiti glavu mladiću, a njegovo telo dati pticama nebeskim. Sada je mač sevnio kroz vazduh i hvalisava glava se otkotrljala u pesak. Tada se iz logora Izraeljaca začuše uzvici radosti i likovanja.

Filisteje obuže užas, i u onoj zabuni dade se u bekstvo. Sa okolnih brežuljaka odjekivali su uzvici pobede kad su Jevreji jurili na svoje neprijatelje; i oni "poteraše Filisteje do doline i do vrata akaronskih; i padahu pobijeni Filisteji po putu sarajimskom do Gata i do Akarona. Potom se vratiše sinovi Izraeljevi teravši Filisteje i opleniše oko njihov. A David uze glavu Filistejinovu i odnese je u Jerusalim, a oružje njegovo ostavi u svojoj kolibi."

DAVID KAO BEGUNAC I IZGNANIK

(1. Knjiga Samuilova 18; 19; 20; 21 i 22)

Posle pobede nad Golijatom, Saul je zadržao Davida kod sebe ne dozvolivši mu da se vrati kući oca svojega. I gle "duša Jonatanova prionu za dušu Davidovu, i Jonatan ga zapazi kao svoju dušu" (1. Samuilova 18-22). Jonatan i David učiniše zavet da budu jedno kao rođena braća; carev sin "skide sa sebe plašt koji nošaše i dade ga Davidu i odelo svoje i mač svoj i luk svoj i pojas svoj". Davidu su bile poverene važne odgovornosti, ali on je ipak ostao skroman i stekao naklonost kako u narodu tako i u carevoj porodici.

"I idaaše David na što ga god Saul pošiljaše i beše srećan. I postavi ga Saul nad vojnima." David je bio veran i smotrean, te je bilo jasno da blagoslov Božji počiva na njemu. S vremena na vreme Saul je uviđao svoju nesposobnost da vlada Izraeljem, i da bi carstvo bilo sigurnije kad bi se on udružio sa nekim ko prima uputstva od Gospoda. Saul se isto tako nadao da će povezanost sa Davidom predstavljati za njega zaštitu. Pošto je gospod Davidu podario svoju milost i odbranu, moglo se očekivati da njegovo prisustvo bude Saulu štit kad krene u rat.

Samo Božje providenje povezalo je Davida sa Saulom. Davidov boravak na dvoru omogućio mu je da stekne znanje o državnim poslovima i da se tako pripremi za svoj budući položaj. Bilo mu je, sem toga, omogućeno da stekne i poverenje naroda. Muke i teškoće na koje je nailazio usled Saulovog neprijateljstva, ukazivale su Davidu na njegovu zavisnost od Boga i na potrebu potpunog uzdanja u Njega. I prijateljstvo sa Jonatanom bilo je rezultat Božjeg providenja, kako bi se zaštitio život budućem vladaru Izraelja. U svemu tome ispunjavao je Bog svoj plan milosti, kako prema Davidu, tako i prema izraelskom narodu.

Međutim, Saulova ljubaznost prema Davidu nije bila dugog veka. Kad su se on i David vraćali iz boja sa Filistejima, desilo se da su izlazile "žene iz svakoga grada Izraeljeva pevajući i igrajući na susret caru Saulu". Jedna grupa je pevala: "Saul zgubi svoju tisuću", a druga grupa je uzvraćala: "Ali David svojih deset tisuća." Demon ljubomore uvukao se u carevo srce. Bio je besan što se u pesmama izraelskih žena David uzdiže iznad njega. Umesto da suzbije to osećanje zavisti, on je ispoljio slabost svoga karaktera rekavši: "Davidu dadeše deset tisuća, a meni dadeše tisuću; još mu samo carstvo treba."

Velika mana Saulovog karaktera bila je njegova ljubav za odobravanjem. Ta karakterna crta imala je presudan uticaj na njegove postupke i misli; sve je bilo obeleženo težnjom za pohvalom i samopouzdanjem. Njegovo merilo pravde i nepravde bilo je ono nisko merilo narodne naklonosti. Ko god se trudi da se dopadne ljudima, neće biti u životu siguran kao onaj koji se trudi da pre svega stekne Božje odobravanje. Saul je u svom častoljublju želeo da bude prvi među onima koje ljudi poštuju, a kad je čuo pomenutu pesmu, osetio je sasvim određeno da će David zadobiti srce naroda i da će vladati umesto njega.

Saul je otvorio svoje srce ljubomori koja mu je otrovala dušu. Uprkos poukama dobijenim od proroka Samuila koje su govorile da će Bog sprovesti svoju volju i da ga niko ne može u tome sprečiti, car je pokazao da nema pravo shvatanje u odnosu na Božje planove, ni u odnosu na Njegove moći. Vladar Izraelja suprotstavljao je svoju volju volji Svevišnjega. Za vreme svoga carovanja, Saul nije naučio da savladuje sopstveni duh. Dozvoljavao je da mu nagoni upravljaju razumom sve dok nije utonuo u ludilo strasti. Dobijao je i napade srdžbe i pritom bio u stanju da čak oduzme život svakome ko bi se usprotivio njegovoj volji. Iz takvog stanja zapadao je u stanje očajanja i samoprezira. Tada bi ga obuzimala griza savesti.

On je rado slušao Davidovo sviranje na harfi jer ga je to privremeno oslobađalo od zlog duha. Ali jednoga dana, dok je mladić svirao i iz svog instrumenta izvlačio divne tonove koji su pratili njegov

hvalospev Bogu, Saul iznenada hitnu koplje prema pevaču s namerom da mu okonča život. Ali Bog je spasio Davida, te nepovredjen pobeže pred jarošću pomahnitalog cara.

Sto je mržnja prema Davidu postajala jača, to je Saul više tražio prilike da ga ubije, ali nijedan od njegovih planova za uništenje Božjeg pomaznika nije uspeo. Saul se potpuno predao zlom duhu koji je vladao njim, a David se pouzdao u onoga koji je moćan u savetu i jak u izbavljanju. "Početak je mudrosti strah Gospodnji" (Priče Solomonove 9,10) i David se stalno molio Bogu kako bi savršeno hodio pred Njim.

U želji da se oslobodi prisustva svog suparnika, Saul "ga postavi tisućnikom... a sav Izrailj i Juda ljubljase Davida". Narod je brzo zapazio da je David sposoban čovek i da je sve poslove koji su mu bili povereni obavljao vešto i mudro. Saveti ovoga mladog čoveka bili su mudri i dobro promišljeni, pa su ih bez ikakve bojazni mogli primati i sprovesti u delo, dok je Saulovo rasuđivanje često bilo nepouzdan, a odluke nemudre.

Premda je Saul neumorno vrebao priliku da uništi Davida, istovremeno ga se i bojao jer je bilo očigledno da je Gospod s njim. Davidov besprekoran karakter izazivao je carev gnev. Činilo mu se da samo Davidovo prisustvo i život predstavljaju za njega ukor, jer je upoređivanje njegovog karaktera s Davidovim uvek išlo na njegovu štetu. Saul se unizio zbog svoje zavisti i postao opasan za svog smernog podanika. Koliko je velikih nesreća izazvala ta karakterna crta u našem svetu! U Saulovom srcu carovalo je ono isto neprijateljstvo koje je gajio Kajin protiv svog brata Avelja, zato što su Aveljeva dela bila pravedna i što ga je Bog cenio, a njegova zla, te ga Bog nije mogao blagosloviti. Zavist je kći gordosti i ako je gajite u svom srcu, izazvaće mržnju, a možda i osvetu i ubistvo. Sotona je pokazivao vlastiti karakter time što je raspirivao Saulov gnev protiv onoga koji mu nikad ništa nije našao učinio.

Car je strogo pazio na Davida nadajući se da će naći ma kakvu nepromišljenost ili nesmotrenost, što bi mogao iskoristiti kao izgovor da ga dovede u nemilost. Osećao je da za njega nema i ne može biti mira sve dok ne uzme život tom mladom čoveku, a ipak je hteo da pred narodom ostane čist i da ne snosi odgovornost za svoje rđavo delo. Stoga je za Davida smislio zamku: podsticao ga je da vodi sa Filistejima žestoki rat, a u isto vreme mu kao nagradu za hrabrost obećao ruku najstarije kćeri iz carske porodice. Na taj predlog David je skromno odgovorio: "Ko sam ja i kakav je život moj, i dom oca mogega u Izrailju, da budem zet carev?" Car se i tu pokazao verolomnim davši princezu za drugoga.

Pošto je Mihala, najmlađa Saulova kći bila naklonjena Davidu, car je to iskoristio kao novu priliku da smakne svog suparnika. Mihalina ruka bila je ponuđena mladiću pod uslovom da donese dokaze da je uništio određen broj nacionalnih neprijatelja. "A Saul mišljase kako bi David pao u ruke Filistejima", ali je Bog štitio svog slugu. David se vratio iz boja kao pobednik da bi postao carev zet. "Ali Davida ljubljase Mihala kći Saulova", i srditi vladar je shvatio da su njegovi poduhvati samo uzdizali onoga koga je trebalo da unište. Sve mu je jasnije bilo da je to taj čovek za kojega je Gospod kazao da je bolji od njega i da će umesto njega vladati na prestolu Izrailjevom. Sasvim otvoreno naredio je Jonatanu i dvorskim činovnicima da ubiju omrznutog mladića.

Jonatan je poverio Davidu carevu nameru i naložio mu da se sakrije dok on umoli svoga oca da poštedi život oslobodiocu Izrailja. On je izložio caru šta je sve David učinio da spase čast, pa čak i životni opstanak nacije, i kako bi strašna krivica počivala na ubici čoveka kojim se Bog poslužio da rastera njihove neprijatelje. Careva savest je bila ganuta i srce mu omekša. "I poslušaj Saul Jonatana i zakle se Saul: Tako živ bio Gospod, neće poginuti." Onda su Davida izveli pred Saula i on je nastavio da služi caru kao i ranije.

Izrailj je ponovo zaratio sa Filistejima i David je predvodio vojsku protiv neprijatelja. Jevreji su izvojevali veliku pobedu i narod celoga carstva veličao je mudrost i vitešku hrabrost Davidovu. To je dalo povoda da se kod Saula ponovo javi ogorčenost prema Davidu. Jednom prilikom, mladić je pevao i svirao pred carem, ispunjavajući dvor skladnim zvucima, kad Saula obuze bes, te se hitnu kopljem s namerom da omrznutog pevača prikuje za zid; ali Božji anđeo promeni pravac smrtonosnog oružja. David je tada pobečio s dvora i otišao kući, ali je Saul poslao za njim da ga uhvate i ubiju čim ujutru bude izašao.

Mihala je obavestila Davida o nameri svoga oca. Ona ga je nagovorila da beži duše svoje radi, i spustila ga je kroz prozor tako da je uspeo izaći. David je pobečio Samuilo u Ramu, i prorok je prihvatio begunca ne plašeći se carevog negodovanja. U suštij suprotnosti sa atmosferom Saulovog dvora, Samuiloova kuća je bila mesto pravog mira. Tu, među brdima, uvaženi Božji sluga nastavio je svoje delo. Samuilo je bio okružen vidiocima koji su temeljno proučavali Božju volju i sa strahopoštovanjem slušali pouke iz prorokovih usta. David je tu čuo dragocene pouke od učitelja Izrailjaca. Mislio je da se Saulove trupe neće usuditi da uđu u ovo sveto mesto, ali za pomračeni um razočaranog cara nijedno mesto nije predstavljalo svetinju. Veza između Davida i Samuila izazvala je carevu ljubomoru, jer se bojao da će Samuilo, koga celi Izrailj poštuje kao

Božjeg proroka, davati podršku njegovom suparniku. Kad je car čuo gde se David nalazi, poslao je glasnike da ga dovedu u Gavaju, gde je nameravao da izvrši svoju zločinačku nameru.

Glasnici krenuše s namerom da ubiju Davida, ali je iznad njih bio neko veći od Saula. Usput su sreli navidljive anđele, kao nekad Valam kad je krenuo da prokune Izrailj. Počeli su da prorokuju o onome što će se dogoditi u budućnosti i da objavljuju slavu i veličanstvo Boga. Na taj način Bog je i "gnev ljudski obratio na slavu sebi", i otkrio svoju moć da zlo zaustavi. Istovremeno je svoga slugu okružio anđeoskom zaštitom.

Vest o tome dođe do Saula koji je žudno očekivao da mu David padne u ruke; ali umesto da shvati Božju opomenu, on se još više naljuti i uputi druge ljude. I ove je savladao Duh Božji, te su i oni prorokovali zajedno sa prvim. Najzad car posla ljude i po treći put, ali kad i ovi dođoše do onih prvih, siđe Duh Gospodnji na njih, te se i oni svojim prorokovanjem pridružiše prvim. Tada je Saul odlučio da sam ode Davidu, jer više nije mogao da savlada svoje divlje neprijateljstvo. Odlučio je da više nipošto ne odgađa i ne propusti priliku da Davida uništi; imao je nameru da ga ubije svojom rukom, čim mu se bude približio, bez obzira kakve će to posledice imati.

Ali ga je anđeo Gospodnji sreo na putu i savladao ga. Duh Božji ga je držao u svojoj vlasti i on je nastavio put izgovarajući reči molitve i proročanstva i pevao svete melodije. Proricao je dolazak Mesije kao Spasitelja sveta. Kad je stigao pred prorokovu kuću u Rami, skinuo je sa sebe ogrtač koji je ukazivao na njegov društveni položaj, i pod uticajem božanskog duha ostao ležeći pred Samuikom i njegovim učenicima celog dana i cele noći. Ljudi su dolazili sa svih strana da vide neobičan prizor i carev doživljaj se svuda prepričavao. Tako je među Izrailjcima pred kraj njegove vladavine, ponovo kružila izreka: "E da li je Saul među prorocima?"

Tako je i ovoga puta ometena namera progonitelja. Uveravao je Davida da se izmirmio s njim, ali ovaj nije imao poverenja u carevo kajanje. Stoga je iskoristio priliku da ponovo pobege kako se carevo raspoloženje ne bi opet promenilo. Srce mu je bilo ranjeno, pa je zaželeo da se još jednom vidi sa svojim prijateljem Jonatanom. Svestan svoje nevinosti, potražio je carevog sina i oslovio ga dirljivim rečima:

"Šta sam učinio: Kakva je krivica moja? I šta sam zgrešio ocu tvojem, te traži dušu moju?" Jonatan je verovao da je njegov otac odustao od namere da ubije Davida. Zato mu reče: "Sačuvaj Bože! Nećeš ti poginuti. Evo otac moj ne čini ništa, ni veliko ni malo, a da meni ne kaže; a kako bi to tajio od mene otac moj? Neće to biti!" Posle čudesnog otkrivenja Božje sile, Jonatan nije mogao zamisliti da bi njegov otac učinio bilo kakvo zlo Davidu, jer bi to bila očigledna pobuna protiv Boga. Ali David u to nije bio ubeđen. Ozbiljnim tonom rekao je Jonatanu: "Tako živ bio Gospod i tako bila živa duša tvoja, samo je jedan korak između mene i smrti."

U vreme mladine, Izrailjci su slavili sveti praznik. Ta svečanost je trebalo da se održi sutradan. Očekivalo se da će se oba mladića pojaviti za carskom trpezom, ali se David nije usudio da prisustvuje obedu, te se dogovoriše da ode u Vitlejem u posetu svojoj braći. Pri povratku je trebalo da se sakrije u polju nedaleko od dvorca i da se tri dana ne pojavljuje pred carem, kako bi Jonatan ispitao kako će to uticati na Saula. U slučaju da car upita gde je Jesejev sin, Jonatan će odgovoriti da je otišao kući da prisustvuje žrtvi koju prinosi porodica njegovog oca. Ako se car na to ne bi naljutio, već odgovorio da je to dobro, onda se David može s poverenjem vratiti na dvor. Ali ako to cara razgnevi, rešeno je da David onda beži.

Prvi dan praznika car nije pravio pitanje zbog Davidovog odsustva, ali kad njegovo mesto ostade prazno i drugog dana, car upita: "Zašto sin Jesejev ne dođe na obed ni juče ni danas? A Jonatan odgovori Saulu: Vrlo me je molio David da otide do Vitlejema, rekavši: Pusti me jer porodica naša ima žrtvu u gradu, i sam mi je Bog zapovijedio; ako sam dakle našao milost pred tobom da otidem i vidim braću svoju. Zato nije došao na carev obed." Kad je Saul čuo te reči, raspali se gnev njegov. Rekao je da sve dok David živi, Jonatan neće moći da sedne na izrailjski presto, i zahtevao da mu odmah dovedu Davida da ga ubije. I ovoga puta se Jonatan zauzeo za svoga prijatelja rekavši: "Zašto da se pogubi? Što je učinio?" Ovo pitanje je još više razjarilo cara. Dohvatio je koplje namenjeno Davidu i hitnuo ga prema svom rođenom sinu.

Ožalošćen i razočaran, carev sin se udaljio ne pojavivši se na gozbi. Duša mu je bila obuzeta bolom kad je u određeno vreme otišao na mesto gde je David trebalo da dozna šta car namerava da učini s njim. Pali su jedan drugom u zagrljaj i gorko plakali. Mračna careva strast bacila je senku na život ovih mladića i oni nisu nalazili reči da izraze svoj veliki bol. Kad su se rastali i krenuli svaki svojim putem, David je poslednji put u životu čuo Jonatanov glas: "Idi s mirom, kao što smo se zakleli obojica imenom Gospodnjim rekavši: Gospod je svedok između mene i tebe, između mogega semena i tvogega semena dovek."

Carev sin se vratio u Gavaju, a David je požurio u Nov, jedan grad udaljen nekoliko kilometara odatle, koji je takođe pripadao plemenu Venijaminovom. Tu se u to vreme nalazio šator od sastanka koji je nekad bio u Silomu i tu je sada služio prvosveštenik

Ahimeleh. David nije znao kuda da beži, pa je potražio sklonište kod sluga Božjeg. Prvosveštenik ga susrete sa čuđenjem, jer je došao žurno i sam, a na licu mu se videlo da je zabrinut i ojađen. Pitao ga je zašto je došao. Mladić se stalno plašio da ga ne pronađu, pa je u svojoj krajnjoj nevolji rekao neistinu. Objasnio je da ga je car poslao u tajnosti da izvrši neki zadatak koji se ne sme odlagati. Tu je pokazao da mu nedostaje vera u Boga, i zbog tog njegovog greha prvosveštenik je izgubio život. Da je David rekao istinu, Ahimeleh bi znao šta treba učiniti da mu spase život. Bog traži da Njegov narod ljubi istinu i u najvećoj opasnosti. David je zatražio od sveštenika pet hlebova. Božji čovek je imao samo hlebove iz svetinje. Ali je Davidu pošao za rukom da umiri sveštenikovu savest, da dobije hleb i utoli glad.

Ali tada je iskrsla nova opasnost. Starešina nad Saulovim pastirima, neki Doik, koji je takođe primio veru Izrailjaca, došao je tu da se moli Bogu. Kada ga je David ugledao, požurio je da nađe kakvo drugo sklonište i da potraži ma kakvo oružje kojim bi se u slučaju opasnosti mogao braniti. Zato je zamolio Ahimelaha za kakav mač; ovaj mu je odgovorio da ima samo Golijatov mač koji je donet u svetinju da se čuva kao uspomena. Na to David odgovori: "Takoga više nema; daj mi ga." Hrabrost mu se povratila kad se domogao mača kojim se nekad poslužio da ubije filistejskog junaka.

David je pobeo k Ahisu, caru Gatskom, jer je mislio da će biti sigurniji među neprijateljima svoga naroda nego u ma kojoj Saulovoj oblasti. Ali Ahisu je dostavljeno da je David onaj čovek koji je nekada ubio filistejskog junaka; tako se David, tražeći utočišta među neprijateljima Izrailja, našao u velikoj opasnosti. Da bi se spasao, David se napravio lud i tako uspeo da pobjegne.

Prva Davidova greška bila je što u Novu nije pokazao svoje potpuno pouzdanje u Boga, a druga što je obmanuo Ahisa. David je imao plemenite karakterne crte, a zahvaljujući svojoj moralnoj vrednosti stekao je naklonost naroda; međutim, kad se našao u iskušenju, njegova vera se pokolebala i ispoljio je ljudsku slabost. U svakome je video urodu i potkazivača. U trenutku velike opasnosti, David je postojano i sa čvrstom verom gladao u Boga, pa mu je Bog i pomogao da pobjedi filistejskog džina. Uzdao se u Boga i išao u Njegovo ime. Ali kad je bio odbačen i progonjen, nevolja i jad učinili su da skoro izgubi iz vida svog nebeskog Oca.

Ovo iskustvo je Davidu ipak bilo od koristi; morao je uvideti svoju slabost i neophodnost stalnog oslanjanja na Boga. O, koliko je dragocen i prijatan uticaj Božjeg Duha kad dolazi razočaranim i potištenim dušama! On u očajnim budi hrabrost, slabe jača i kušanim slugama Božjim daruje odvažnost i pomoć! O, kakvog mi Boga imamo! On nežno postupa sa zabludelim i otkriva im svoje veliko strpljenje i ljubav kad su u nevolji ili im dušu pritiska neki veliki jad.

Svaki pogrešan korak koji učine deca Božja, znak je nedostatka vere. Kad dušu obuzme tama i kad nam ustreba videlo i Božje vodstvo, moramo otvoriti oči; iza tame postoji svetlost. David nije smeo posumnjati u Boga ni za trenutak. Imao je sve uslove da se u Njega pouzda - bio je pomazanik Gospodnji, te su ga i usred najvećih opasnosti štitali Božji anđeli; bio je naoružan hrabrošću da učini čudesne stvari; i samo da je svoje misli, ne obazirući se na teškoće u kojima se našao, uputio sili i veličanstvu Božjem, mogao je naći mira čak i u senci smrti; mogao je s pouzdanjem ponavljati Božje obećanje: "Ako će se i gore pomaknuti i humovi se pokolebati, opet milost moja neće se odmaknuti od tebe i zavet mira mojeja neće se pokolebati" (Isaija 54,10).

Utočište od Saulovih gonjenja David je potražio u brdima Judeje. Uspelo mu je da se srećno skloni u pećinu Odolamsku, odakle je bilo moguće, čak i sa malo ljudstva pružiti otpor čitavoj vojsci. "A kad to čuše braća njegova i sav dom oca njegova, dođoše onamo k njemu." Davidova porodica se nije osećala bezbednom znajući da će zbog srodstva sa Davidom kad tad izazvati Saulovo nerazumno podozrenje. Doznali su ono što se postepeno po celom Izrailju moralo proćuti, a to da je Bog izabrao Davida za budućeg vladara svom narodu; zato su mislili da će biti sigurniji sko ostanu sa Davidom, bez obzira što je on begunac i živi u zabačenoj pećini, nego da ostanu izloženi bolesnom besu ljubomornog cara.

U odolamskoj pećini cela se porodica sjedinila u ljubavi i slozi. Sin Jesejev je uz pratnju svoje harfe mogao da peva: "Kako je lepo kad sva braća žive zajedno" (Psalam 133,1). On je nekada osetio svu gorčinu nepoverenja od strane svoje braće; zato je sloga, koja je sada došla umesto razdora, radovala srce izgnanika. Tu je David spevao pedeset sedmi psalam.

Uskoro su se Davidu priključili i drugi ljudi koji su želeli da izbegnu carev pritisak. Mnogi su izgubili poverenje u vodu Izrailja jer su videli da ga više ne vodi Duh Božji. "I skupiše se oko njega koji god behu u nevolji i koji god behu zaduženi i koji god behu tužna srca; i on im posta poglavica; i beše ih s njim oko četiri stotine ljudi." Tu je David osnovao svoje malo carstvo, u kome je vladao red i poštenje. Ali čak ni u ovoj gorskoj pećini David se nije osećao sasvim sigurnim, jer je stalno dobijao dokaze o tome da car nije odustao od svojih krvničkih namera.

Za svoje roditelje našao je utočište kod cara Moavskog, a sam je, pošto je od jednog Božjeg proroka bio upozoren na opasnost, pobeo iz svoje pećine u šumu Aret. Iskustva kroz koja je David prolazio nisu bila nekorisna. Bog mu je pružao pouke koje će ga osposobiti da postane mudar vojskovođa i pravedan, milostiv car. Sa svojom grupom begunaca David se pripremao da preuzme delo za koje je Saul, zbog svoje krvničke strasti i slepe ljubomore bio potpuno nepodesan. Ljudi ne mogu odbacivati Gospodnje savete, a pri tom ipak sačuvati onu smirenost i mudrost koja bi ih osposobila da pravedno i mudro postupaju. Ništa nije strašnije i beznadežnije od ludosti koja se ogleda u tome što čovek sledi ljudsku mudrost nezavisno od božanske mudrosti.

Saul se pripremao da uhvati Davida u pećini odolamskoj, i kad se doznalo da je David i odatle pobeo, car se strašno razgnjevio. Davidovo bekstvo bilo je za Saula velika tajna. On je to sebi mogao objasniti samo tako da je u njegovom logoru bilo izdajica koji su Jesejevom sinu javljali o carevom približavanju i njegovoj nameri.

Uveravao je svoje savetnike da se protiv njega stvorila zavera. Obećao je velike poklone i zavidne položaje, podmićujući ih na taj način da mu odaju ko je od njegovih ljudi u prijateljstvu sa Davidom. Onda su mu rekli za Doika Idumejca. Podstaknut častoljubljem i pohlepnošću, a pun mržnje prema svešteniku koji je prekoravao njegove grehe, Doik je ispričao kako je David posetio Ahimelaha, predstavljajući stvar u takvoj svetlosti da je rasplamsao Saulov gnjev protiv ovog Božjeg čoveka. Reći ovog zlonamernog čoveka paklenog jezika, pokrenule su najgore strasti u Saulovom srcu. Van sebe od besa, car je izjavio da cela sveštenikova porodica mora biti pobijena. Strašna naredba je odmah izvršena. Ne samo Ahimeleh, već i svi članovi porodice oca njegova "osamdeset i pet koji nošahu oplećak laneni" izgubiše tada život po carevoj zapovesti, i to od ruke ubice Doika.

"I u Novu, gradu sveštenu, iseče ostrim mačem i ljude i žene i decu koja sisahu, i volove i magarce i sitnu stoku, ostrim mačem." Eto šta je Saul bio u stanju da učini kad je Sototna ovladao njime. Kad je Bog rekao da su zla dela Amalika prevršila meru, i kad mu je naredio da ih potpuno istrebi, on iz tobožnje sažaljenja nije mogao da izvrši Božju naredbu, pa je pošteđeo ono što je bilo određeno da propadne; a sada je bez ikakve Božje zapovesti, pod vodstvom Sotone, mogao da poubija sveštenike Gospodnje i da učini toliko zlo stanovnicima Nova. Tolika je pokvarenost ljudskog srca koje odbija Božje vodstvo.

Taj događaj je sve Izrailjce ispunio užasom. Car, kojeg su oni izabrali, učinio je to nedelo. Činio je isto što i carevi ostalih naroda koji se nisu bojali Gospoda. Kovčeg zaveta je bio među njima, ali su sveštenici koji su ih savetovali bili pobijeni mačem. Šta je posle toga moglo da se očekuje?

DAVIDOVA VELIKODUŠNOST

(1. Knjiga Samuilova 22,20-50; 23; 24; 25; 26 i 27)

Posle svirepog umorstva sveštenika Gospodnjih od strane Saulove, "uteče jedan sin Ahimeleha sina Ahitova, po imenu Avijatar i pobeže Davidu. I Avijatar javi Davidu da je Saul pobio sveštenike Gospodnje. A David reče Avijataru: Znao sam onoga dana kad je onde bio Doik Idumejac, da će za sve kazati Saulu; ja sam kriv sa sve duše doma oca tvogega. Ostani kod mene, ne boj se, jer ko traži moju dušu, tražiće i tvoju. Kod mene ćeš biti sačuvan" (1. Samuilova 22,20-23).

Car je stalno gonio Davida tako da se ovaj nigde nije mogao smiriti. Grad Keilu je oslobodio od opasnosti koja mu je pretela od strane Filisteja, ali se sa svojim ljudima nije osećao bezbednim čak ni među onima koje je oslobodio. Iz Keile su se povukli u pustinju Zif.

U to vreme, kad je na Davidovoj stazi bilo vrlo malo svetlih događaja, prijatno ga je iznenadila neočekivana poseta Jonatanova, koji je doznao gde se David krije. Dragoceni su to bili trenuci koje su ova dva prijatelja provela zajedno. Pričali su o svojim mnogobrojnim doživljajima, i Jonatan je hrabrio Davida Govoreći: "Ne boj se, jer te neće stići ruka Saula oca mogega; nego ćeš carovati nad Izrailjem, a ja ću biti drugi za tobom; i Saul, otac moj, zna to." Taj razgovor o čudesnim Božjim putevima mnogo je ohrabrio progonjenog begunca. "I učiniše njih dvojica veru pred Bogom, i David osta u šumi, a Jonatan otide kući svojoj."

Kad je Jonatan otišao, David je jačao dušu svoju pesmama hvale prateći ih na harfi:

"U Gospoda se uzdam,
Zašto govorite duši mojoj:
Leti u goru kao ptica.
Jer evo grešnici nategoše luk,
Zapeše strelu svoju za tetivu
Da iz mraka streljaju prave srcem.
Kad su raskopani temelji,
Šta će činiti pravednik?
Gospod je u svetom dvoru svom,
Presto je Gospodnji na nebesima;

Oči Njegove gledaju;
Veđe njegove ispituju sinove čovečije
Gospod ispituje pravednoga;
A bezbožnoga i kome je milo činiti zlo
Ne navidi duša njegova."

Psalam 11,1-5.

Zifeji, u čije se divlje oblasti David sklonio pobećavši iz Keile, poslaše izveštaj Saulu u Gavaju da znaju gde je David i da će odvesti cara do njegovog skloništa. Davidu su skrenuli pažnju na njihove namere, pa je promenio mesto potraživanja prebežište u brdima između pustinje Maon i Mrtvog mora.

Ponovo je Saulu upućena vest: "Evo Davida u pustinji Engadskoj. Tada uze Saul tri tisuće ljudi izabranih iz svega Izrailja i otide tražiti Davida i ljude njegove po vrletima gde su divokozje." David je imao svega šest stotina ljudi sa sobom, dok je Saul poveo protiv njega vojsku od tri hiljade vojnika. U jednoj usamljenoj pećini Jesejev sin sa svojim ljudima očekivao je Božja uputstva. Kad je Saul zašao u brda, zastao je i potpuno sam ušao baš u onu pećinu u kojoj su bili sakriveni David i njegovi ljudi. Kad su to Davidovi ljudi videli, navalili su na njega da ubije Saula. Činjenicu što je car sada u njihovoj vlasti smatrali su sigurnim dokazom da im je sam Bog predao neprijatelja u ruke da bi ga uništili. David se našao u iskušenju da i sam tu stvar posmatra sa istog stanovišta, ali mu je glas savesti govorio: "Ne dižite ruke svoje na pomaznika Gospodnjeg."

Davidovi ljudi ipak ne pristaje da ostave Saula na miru. Podsećali su svog zapovednika na Božje reči: "Evo ja ti predajem neprijatelja tvojega u ruke da učiniš s njim što ti je volja. I David usta te polako odseče skut od plašta Saulova." Ali ga je kasnije grizla savest čak i zbog toga što je oštetiо carevu odeću.

Saul se podiže i izađe iz pećine da produži sa traganjem, kad začu glas koji ga je dozivao: "Care gospodaru!" Okrenuo se da vidi ko ga to zove, i gle, to je bio sin Jesejev, upravo onaj čovek koga on već tako dugo traži da bi ga mogao ubiti. David se poklonio pred carem, priznao ga za svog gospodara, a zatim ga oslovio sledećim rečima: "Zašto slušaš šta ti kažu ljudi koji govore: Eto David traži zlo tvoje? Evo danas videše oči tvoje da te je Gospod bio danas predao u moje ruke u ovoj pećini, i rekoše mi da te ubijem; ali te poštedeh i rekoh: Neću dignuti ruke svoje na gospodara svojega, jer je pomazanik Gospodnji. Evo, oče moj, evo vidi skut od plašta svojega u mojoj ruci; odsekoh skut od plašta tvojega, a tebe ne ubih; poznaj i vidi da nema zla ni nepravde u ruci mojoj i da ti nisam zgrešio, a ti vrebaš dušu moju da je uzmeš."

Kad je saslušao Davidove reči, Saul se skrušio i nije mogao da ne prizna njihovu istinitost. Njegova osećanja su bila duboko pokrenuta kad je shvatio da je potpuno bio u vlasti čoveka čiji život je tražio. David je stajao pred njim svestan svoje nevinosti. Umirena duha, Saul progovori:

"Praviji si od mene, jer si mi vratio dobro za zlo, koje sam ja tebi učinio... I ko bi našavši neprijatelja pustio ga da ide dobrim putem? Gospod neka ti vrati dobro za ovo što si mi učinio danas. I sada evo znam da ćeš biti car i jako će biti u tvojoj ruci carstvo izrailjsko." Tada je David učinio zavet sa Saulom da će, kad bude bio car, milostivo postupati sa domom Samuilovim i da mu neće zatrti imena.

Imajući na umu Saulovo ponašanje u prošlosti, David se nije mogao pouzdati u careva obećanja niti se nadati da će njegovo pokajničko stanje dugo potrajati. Stoga je David, posle Saulovog odlaska, ipak i dalje ostao u planinskim uporištima.

Neprijateljstvo koje protiv slugu Božjih gaje ljudi koji su se predali sili Sotoninoj, ponekad prelazi u osećanje pomirljivosti i naklonosti, ali se ta promena ne pokazuje uvek kao trajna. Zlu sklони ljudi koji rđavo govore o slugama Božjim i čine im nepravdu, ponekad bivaju obuzeti dubokim ubeđenjem da su bili nepravdični. Duh Gospodnji se bori sa njima i oni postaju krotki pred Bogom i pred onima čiji su uticaj nameravali da unište, i mogu čak promeniti svoje ponašanje prema njima. Ali čim otvore vrata rđavim došaptavanjima, stare sumnje se bude, staro neprijateljstvo se opet javlja i oni ponovo čine ono za šta su se kajali i što su jedno vreme napustili. Ponovo govore zlo o onima kojima su ponizno priznali greh i optužuju ih na najgorčeniји način. Sotona može zavladati takvim dušama mnogo većom silom nego ranije, jer su nastavili da greše i pri mnogo većem videlu.

"U tom umre Samuilo i sabra se sav Izrailj i plakaše za njim i pogreboše ga u domu njegovu u Rami." Izrailjski narod primio je Samuilovu smrt kao nenadoknativ gubitak. Smrt je prigrllila velikog i dobrog proroka i izvanrednog sudiju; bol čitavog naroda bio je dubok i iskren. Samuilo je još od detinjstva stajao pred Izrailjem u čistoti svoga srca. Iako je Saul bio priznati car, Samuilo je imao većeg uticaja nego on, jer mu je život bio obeležen vernošću, poslušnošću i odanošću. Čitamo da je on u toku celog svog života sudio Izrailjcima.

Upoređujući Saulovo ponašanje sa Samuilovim držanjem, narod je uvideo kako je velika greška bila želiti cara samo zato da se ne bi razlikovali od ostalih naroda unaokolo. Mnogi su sa strahom gledali

na sve veću bezbožnost i lažnu veru koje su se širile u narodu. Primer njihovog vladanja bio je od velikog uticaja, i ma koliko Izrailjci tužili za Samuilom, prorokom Gospodnjim, njega više nije bilo.

Narod je izgubio osnivača i upravitelja svojih verskih škola; ali to nije bilo sve. Izgubili su čoveka kome je narod dolazio za savet kad god bi se našao u velikoj nevolji, čoveka koji se uvek zauzimao kod Boga za interese svoga naroda. Samuilovo posredovanje uvek je ulivalo osećanje sigurnosti "jer neprestana molitva pravednoga mnogo može pomoći" (Jakov 5,16). Narod se osećao kao da ga je Bog napustio. Car je izgleda bio na ivici ludila. Pravda je izvrtana, a red ustupio mesto ruglu i sramoti.

U trenutku kada je narod zbog unutrašnjih razmirica bio najviše razjedinjen, a Samuilov mirni i bogobojažljivi savet bio najpotrebniji, Bog je svog ostarelog slugu pozvao na počinak. Gorke su misli obuzimale narod dok je stajao kraj groba i razmišljao o svojoj ludosti što su ga odbacili kao narodnog vođu; a on je bio u tako tesnom dodiru sa nebom da je izgledalo da celi Izrailj vezuje sa prestolom Božjim. Samuilo je bio taj koji ih je učio da Boga ljube i da Mu se pokoravaju; a sada, posle njegove smrti, narod je osećao da je prepušten na milost i nemilost cara koji se udružio sa Sotonom i koji će naciju potpuno odvojiti od Boga i neba.

David nije mogao prisustvovati Samuilovoj sahrani, ali ga je žalio tako duboko i iskreno kako samo veran sin može žaliti obožavani oca. On je znao da Samuilova smrt znači popuštanje još jedne stege koja je Saula bar donekle obuzdavala, te se osećao još nesigurnije nego za života prorokova. Dok je Saul bio zauzet tugovanjem oko Samuilove smrti, David je iskoristio priliku da potraži sigurnije mesto gde će se skloniti, i pobećao u pustinju Faran. Tamo je spevao psalame 120. i 121. U toj pustoј divljini, razmišljajući o prorokovoj smrti i o carevom neprijateljstvu, David je pevao:

"Pomoć je meni od Gospoda
Koji je stvorio nebo i zemlju.
Neće dati da popuzne noga tvoja,
Ne dremlje čuvar tvoj.
Gle, ne dremlje i ne spava
Čuvar Izrailjev.
Gospod je čuvar tvoj,
Gospod je sen tvoj.
On ti je s desne strane.
Danju te neće sunce ubiti
Ni mesec noću.
Gospod će te sačuvati
Od svakoga zla,
Sačuvade dušu tvoju Gospod.
Gospod će čuvati ulazak tvoj
I izlazak tvoj,
Od sad i doveka."

Psalam 121,2-8.

Za vreme svog boravka u pustinji Faranu, David je sa svojim ljudima štitio od razbojnika stada jednog imućnog čoveka koji se zvao Naval; taj čovek je imao velika imanja. Naval je bio potomak Halevov, ali je po prirodi bio grub i sebičan.

To je bilo vreme kada se strižu ovce i prava prilika za ukazivanje gostoprimstva. David je sa svojim ljudima bio u velikoj nevolji usled oskudice u životnim namirnicama; u skladu sa tadašnjim običajima, sin Jesejev posla desetoricu svojih momaka Navalu, da ga pozdrave u njegovo ime i da mu kažu: "Zdravo! I mir da ti je, u domu tvojem da je mir, i svemu što imaš da je mir! Čuo sam da strižeš ovce; pastiri su tvoji bivali kod nas i ne učinismo im nepravde i ništa im nije nestalo dokle god bijahu na Karmilu. Pitaj slugе svoje i dokaže ti. Neka ovi momci nađu milost pred tobom, jer dodosmo u kobar dan. Daj slugama svojim i Davidu sinu svojemu što ti dođe do ruke."

David je sa svojim ljudima predstavljao za Navalova stada neku vrstu zaštitnog zida; i sada je zamolio tog bogataša da odvoji nešto od svog viška kako bi olakšao potrebe ljudi koji su mu činili tako dragocene usluge. David i njegovi ljudi su mogli sami uzeti od stada koliko im je trebalo, ali oni to nisu učinili. Poneli su se pošteno. Međutim, Naval nije cenio njihovu dobrotu. Njegov odgovor Davidu najjasnije je govorio o njegovom karakteru: "Ko je David? I ko je sin Jesejev? Danas ima mnogo sluga koji beže od svojih gospodara. E da li ću uzeti hljeb svoj i vodu svoju i meso što sam poklao za ljude koji mi strižu ovce, pa dati ljudima kojih ne znam odakle su?"

Kad su se momci vratili praznih ruku i preneli Davidu šta im je rečeno, David se napunio srdžbe. Naredio je svojim ljudima da se sprema za borbu; odlučio je da kazni čoveka koji je odbio da mu pruži ono što je s pravom zatražio i koji je nepravedi pridodao i uvrede. Ta plahovita odluka više je odgovarala Saulovom karakteru nego Davidovom, ali je sin Jesejev morao još uvek učiti strpljenju u školi patnje.

Pošto je otpustio Davidove momke, jedan od Navalovih slugu ode Avigeji ženi njegovoj i kaza joj sve što se dogodilo: "Evo, David

posla iz pustinje poslanike da pozdravi gospodara našega, a on ih otera. A ti su nam ljudi bili vrlo dobri, niti nam učiniše krivo, niti nam čega nesta dokle god bijasmo kod njih u polju. Nego nam behu zidovi i noću i danju, dokle god bijasmo kod njih pasući ovce. Zato sada gledaj i promisli šta ćeš činiti, jer je gotovo zlo gospodaru našem i svemu domu njegovu."

Ne dogovarajući se sa mužem, pa čak i ne saopštavajući mu svoju nameru, Avigeja sakupi veliku zalihu životnih namirnica, naredi da se to potovari na magarce i posla ih po slugama, a i sama pođe za njima u susret Davidu i njegovim ljudima. Srela ih je u jednom šumarku. "A kad Avigeja ugleda Davida, brže siđe s magarca i pade pred Davidom na lice svoje i pokloni se do zemlje. I padnuvši mu k nogama reče: Na meni, gospodaru, nek bude ta krivica; ali da progovori sluškinja tvoja tebi, i čuj reči sluškinje svoje." Avigeja se obratila Davidu sa isto toliko poštovanja kao da govori kakvom krunisanom vladaru. Dok je Naval govorio "Ko je David?", Avigeja ga je nazivala "gospodarem". Prijateljskim rečima nastojala je da umiri njegova povređena osećanja i da ispravi nepravdu koju mu je učinio njen muž. Bez ikakvog hvalisanja ili gordosti, već puna mudrosti i Božje ljubavi, Avigeja je priznala koliko je privržena svojoj porodici i objasnila Davidu da neuljudno ponašanje njenog muža nije izazvano nikakvom uvredom njegove ličnosti, već običan izliv nesrećne i sebične Navalove prirode.

"Zato sada, gospodaru, tako živ bio Gospod i tako živa bila duša tvoja, Gospod ti ne da da ideš na krv i da se osvetiš svojom rukom. Zato sada neka bude neprijateljima tvojim kao Navalu i svima koji traže zla gospodaru mojemu." Avigeja je sve ove reči kojima je pokušala da odvrati Davida od njegove namere pripisivala Bogu i Njegovoj slavi, a ne sebi. Zatim je predala bogate zalihе koje je spremila Davidovim momcima kao žrtvu pomirenja, pa je i dalje molila kao da je ona lično izazvala gnev njihovog vođe.

"Oprosti sluškinji svojoj krivicu, jer će Gospod za sigurno načiniti tvrdnu kuću gospodaru mojemu; jer ratove Gospodnje vodi gospodar moj i nije se našlo zlo na tebi nikad tvojega veka." Avigeja je na fini način ukazala Davidu šta treba da čini. Treba da vodi ratove Gospodnje. Ne sme da žudi za osvetom zbog lične uvrede, pa makar ga progonili kao izdajicu. Zatim je produžila: "I da ustane čovjek da te goni i da traži dušu tvoju, duša će gospodara mojega biti vezana u svežnju živih kod Gospoda Boga tvojega... i kad Gospod učini gospodaru mojemu svako dobro koje ti je obrekao, i postavi te vođom Izrailja, neće ti biti spoticanja ni sablazni srcu gospodara mojega da je prolio krv nizašto i da se sam osvetio gospodar moj. I kad učini Gospod dobro gospodaru mojemu, opomenućeš se sluškinje svoje" (1. Samuilova 25,29-31).

Takve reči mogle su doći samo s usana osobe koja je primila mudrost odozgo. Avigejina pobožnost osećala se kao miris cveća, potpuno nesvesno, u izrazu njenog lica, u njenim rečima i pokretima. Duh Sina Božjeg boravio je u njenoj duši. Njene reči, pune milosti, dobrote i mira imale su nebeski uticaj. Davida obuzeše bolja osećanja i on zadržta pri pomisli na posledice koje bi njegov nepromišljeni poduhvat morao imati. "Blago onima koji mir grade jer će se sinovi Božji nazvati" (Matej 5,9). Neka bi Bog dao da bude više takvih kakva je bila ova Izrailjka, takvih koji stišavaju uzbuđena osećanja, sprečavaju nepromišljene postupke, i umirujućim rečima istinske mudrosti otklanjaju veliko zlo.

Posvećeni pobožni život uvek širi svetlost, utehu i mir. Njegova obeležja su čistota, taktičnost, jednostavnost i korisnost. Njim upravlja ona nesebična ljubav koja posvećuje uticaj. Takav život je ispunjen Duhom Hristovim i ostavlja svetao trag za sobom, ma gde se kretao čovek koji ga poseduje. Avigeja je bila mudar učitelj i save-todavac. Davidova strast iščezla je pod uticajem njenog upliva i njenih izlaganja. Uverio se da nije mudro postupio i da je izgubio vlast nad svojim duhom.

Krotka srca puhom je prekora, što je bilo u skladu s njegovim rečima: "Neka me bije pravednik, to je milost; neka me kara, to je ulje za glavu moju" (Psalam 141,5). On joj je zahvaljivao i blagosiljao je što ga je na ispravan način opomenula. Ima mnogo ljudi koji, kad budu ukoreni, smatraju sebe dostojnim hvale što su ukor primili bez vredenja; ali je malo takvih koji su iskreno zahvalni onima koji ih ispravljaju i žele da ih sačuvaju od rdavih postupaka.

Kad je Avigeja došla kući zatekla je Navalu i njegove goste kako uživaju u velikoj svetkovini koju su pretvorili u orgijanje. Tek idućeg dana ujutru ispričala je svome mužu šta se desilo kad se srela s Davidom. Naval je bio kukavica i kad je čuo da ga je njegova ludost mogla stati glave, ostao je kao gromom pogođen. Od straha da David ipak nešto ne preduzme u cilju osvete, potpuno je bio izgubio prisustvo duha i dospao u stanje bespomoćne otupelosti. Posle deset dana je umro. Život koji mu je Bog dao bio je samo prokletstvo za ljude. Zato mu je Bog usred njegove radosti i veselja rekao kao onom bogatašu u priči: "Ovu noć uzeće dušu tvoju od tebe" (Luka 12,20).

Kasnije se David oženio Avigejom. On je već bio ženjen, ali običaji onoga vremena uticali su na njegovo rasuđivanje i njegove postupke. Čak su i veliki i dobri ljudi grešili što su se držali svetskih

običaja. David je u celom svom životu osećao gorke posledice mnogoženstva.

Posle Samuilove smrti, David je imao mira nekoliko meseci. Ponovo se bio povukao u samoću među Zifejima; međutim, nadajući se da će zadobiti carevu naklonost, ovi ljudi su obavestili cara o mestu gde se David skrivao. Ta vest je ponovo podstakla demona strasti koji je neko vreme mirovao u Saulovim grudima. Opet je sakupio svoje ratnike i krenuo da goni Davida. Ali prijatelji su dostavili Jesejevom sinu da je Saul opet krenuo protiv njega; David je onda sa nekoliko svojih ljudi pošao da vidi gde se nalazi njegov neprijatelj. Bila je noć i oni su, oprezno napredujući, naišli na logor; videli su šatore gde je spavao car i šatore njegovih pratilaca. Niko ih nije primetio, jer su svi u logoru spavali tvrdim snom. David je pozvao svoje ljude da pođu u samo središte neprijatelja. Kad je upitao: "Ko će sići sa mnom Saulu u oko?", Avisaj je odmah odgovorio: "Ja ću sići s tobom."

Skrivani mračnom senkom brežuljaka, David i njegov pratilac su neopaženo ušli u logor neprijatelja. Kad su hteli da utvrde koliko ima neprijatelja na brdu, naišli su na usnulog Saula. Njegovo koplje bilo je pobodeno u zemlju, a čaša mu je stajala više glave. Kraj njega je ležao Avenir, njegov glavni vojvoda, a svuda oko njih vojnici koji su spavali dubokim snom. Avisaj podiže svoje koplje i reče Davidu:

"Danas ti dađe Bog neprijatelja tvoje u ruke; zato sada da ga probodem kopljem za zemlju jedanput, neću više." Čekao je na odobrenje, ali je do njegovog uha dopro šapat. "Nemoj ga ubiti, jer ko će podignuti ruku svoju na pomazanika Gospodnjega, i biti prav? ... Tako živ bio Gospod, Gospod će ga ubiti, ili će doći dan njegov da umre, ili će izići u boj i poginuti. Ne dao mi Bog da dignem ruku svoju na pomazanika Gospodnjega! Nego uzmi sada koplje što mu je čelo glave i čašu za vodu, pa da idemo. I David uze koplje i čašu za vodu što beše čelo glave Saulu, i otidoše; i niko ih ne vide i ne oseti, niti se koji probudi, nego svi spavahu; jer beše napao na njih tvrd san od Gospoda." Koliko je lako Gospodu da jakog učini slabim, da mudrome oduzme mudrost i obezvredi veštine najošttrumnijeg!

Kad se dovoljno udaljio od logora, David se popeo na vrh jednog brežuljka i povikao narodu u Aveniru jasnim glasom: "Nisi li ti junak? I ko je kao ti u Izrailju? Zašto nisi čuvao cara gospodara svojega? Jer je išao jedan iz naroda da ubije cara gospodara tvoje-ga. Nisi dobro radio. Tako da je živ Gospod, zaslužili ste smrt što niste čuvali gospodara svojega, pomazanika Gospodnjega. Eto gledaj gde je koplje carevo i čaša za vodu što mu beše čelo glave? Tada Saul poznade glas Davidov i reče: Je li to tvoj glas, sine Davide? A David reče: Moj je glas, care gospodaru! Još reče: Zašto gospodar moj goni slugu svojega? Jer što sam učinio? I kakvo je zlo u ruci mojoj? Zato sada, care gospodaru moj, poslušaj reči slugе svojega." I ponovo je sa carevih usana došlo priznanje: "Zgrešio sam; vrati se, sine Davide, neću ti od sada činiti zla, kad ti danas bi draga duša moja; evo, ludo sam radio i pogrešio sam veoma. A David odgovori i reče: Evo koplja careva, neka dođe koji od momaka i neka ga uzme." Iako je car obećao "neću ti od sada činiti zla", David mu nije verovao.

To što je David i po drugi put poštedeo život svog gospodara, učinilo je još dublji utisak na Saulov duh i pobudilo ga je da još skrušenije prizna svoju grešku. Ispoljavanje tolike dobrote iznenadilo ga je i razbilo. Rastajajući se sa Davidom, uzviknuo je: "Da si blagosloven, sine moj Davide! Izvršićeš i nadvladaćeš." Ali Jesejev sin se nije mnogo nadao da će car istrajati u takvom raspoloženju.

David je sumnjao da će ikad doći do pomirenja sa Saulom. Izgledalo mu je neizbežno da na kraju padne kao žrtva carevog rdavog karaktera i odlučio da ponovo potraži прибежиште u zemlji filistejskoj. Sa svojih šest stotina momaka otišao je Ahisu, caru gatskom.

David je, i ne pitajući Boga za savet, izvukao zaključak da će Saul sigurno izvršiti svoju ubilačku nameru. Međutim, čak i kada ga je Saul gonio i pokušavao da ga uništi, Gospod je radio na tome da mu obezbedi carstvo. Bog izvodi svoje planove, iako oni ljudskom oku mogu izgledati obavijeni tajnom. Ljudi ne mogu shvatiti Božje puteve i gledajući na ono što se vidi, sve muke i iskušenja koje Bog dopušta, tumače kao nešto što je upravljeno protiv njih i što će im poslužiti jedino na propast. Tako je i David gledao na ono što se vidi, a ne na Božja obećanja. Sumnjao je da će ikad dospeti na presto. Duga iskušenja zamorila su njegovu veru i iscrplila njegovo strpljenje.

Nije Gospod poslao Davida da traži zaštitu kod Filisteja, najogorčenijih neprijatelja Izrailjevih. Baš taj narod će mu na kraju biti najveći neprijatelj, a ipak je u nevolji pobegao k njima da od njih zatraži pomoć. Pošto je izgubio poverenje u Saula i u one koji su mu služili, predao se na milost i nemilost neprijateljima svoga naroda. David je bio hrabar vojskovođa i pokazao se kao mudar i uspešan ratnik, ali je prešavši Filistejima, radio baš protiv sopstvenih interesa. Bog je odredio da on uzdigne Njegovu zastavu u zemlji Judinoj, ali ga je nedostatak vere naveo da bez naređenja od Gospoda napusti mesto gde je tu dužnost imao da izvrši.

Svojim neverovanjem David je obeščastio Boga. Filisteji su se više bojali Davida nego Saula i sve njegove vojske; time što je potražio zaštitu kod Filisteja, David je odao slabost sopstvenog naroda. Na taj način je ohrabrio ove neumorne neprijatelje da tlače Izraelj. David je bio pomazan da brani Božji narod; Bog ne želi da Njegove sluge ohrabruju bezbožnike otkrivajući im slabosti svoga naroda ili ostavljajući utisak da im nije stalo do njegovog blagostanja. Sem toga, on je kod svoje braće izazvao utisak da je otišao neznabošcima kako bi služio njihovim bogovima. Tim svojim postupkom dao je povoda da se njegove namere pogrešno tumače, a kod mnogih je unapred izazvao neraspoloženje prema sebi. Učinio je baš ono što je Sotona želeo da ga privoli da učini; jer prebegavši Filistejima, on je izazvao kod neprijatelja Božjih i Božjeg naroda osvetničku radost. David nije prestao da služi Bogu, niti je popustio u revnosti za Njegovu stvar; ali je uzdanje u Boga žrtvovao ličnoj bezbednosti i time okaljao ispravan i veran karakter koji se zahteva od Božjih slugu.

Filistejski car je srdačno primio Davida. Toplina toga prijema delimično se mogla pripisati činjenici da mu se car divio, dok je s druge strane carevoj sujeti laskalo što je jedan Jevrejin došao k njemu da zatraži zaštitu. U Ahisovim oblastima David se osećao bezbednim što se tiče izdaje. Doveo je svoju porodicu i doneo sve svoje stvari, a to su učinili i njegovi ljudi; po svemu je izgledalo da ima nameru da se stalno nastani u zemlji filistejskoj. Sve je to laskalo Ahisu, i on je obećao da će sve progonjene Izraeljce uzeti u zaštitu.

Kad je David zamolio cara da mu odredi mesto u kojem će moći trajno da boravi, i da to bude dalje od prestonice, car mu milostivo dade Siklag. David je uvideo da bi za njega i njegove ljude bilo opasno da budu pod uticajem idolopoklonika. U gradu koji je bio potpuno odvojen za njih, mogli su slobodnije odavati slavu Gospodu, nego da su ostali u Gatu, gde bi im neznabožački obredi bili samo izvor zla i nemira.

Za vreme svog boravka u tom gradu, David je ratovao protiv Gesureja, Gerzeja i Amalika, i nikoga nije ostavljao u životu da ode u Gat i javi šta je bilo. Kad god se vraćao iz boja, javljao je Ahisu da se borio protiv svog naroda, protiv Judejaca. Zbog pretvaranja, postao je sredstvo za jačanje Filisteja; i car je govorio: "Baš se omrazi s narodom svojim, Izraeljem; zato će mi biti sluga daveka." David je znao da je Božja volja bila da se ta neznabožačka plemena pobiju, i da je on bio određen da to učini, ali, obmanjujući Filisteje, nije postupao po Božjem savetu.

"U ono vreme skupiše Filisteji vojsku svoju da zavojšte na Izraelja; i reče Ahis Davidu: Znaj da ćeš ići sa mnom na vojsku, ti i tvoji ljudi." David nije imao nameru da diže ruku protiv sopstvenog naroda; međutim, nije znao šta da čini sve dok mu okolnosti nisu ukazale na dužnost. Zato je odgovorio caru pretvarajući se: "Sad ćeš videti šta će učiniti tvoj sluga." Ahis je te reči shvatio kao obećanje da će mu David u predstojećem boju pomoći, te mu se zakleo da će mu ukazati čast i na filistejskom dvoru podariti visoki položaj.

Ali, iako je Davidova vera u Božja obećanja bila donekle popustila, još uvek je imao na umu da ga je Samuilo pomazao za cara izrailjskog. Setio se svih pobeda koje mu je Gospod u prošlosti podario nad neprijateljima. Ponovo je sagledao veliku milost Božju koja ga je štitila od Saulove ruke, te je odlučio da ne izda svoj sveti poziv. Mada je car Izrailjev tražio njegov život, on svoje snage ipak nije hteo da sjedini sa vojskom neprijatelja svoga naroda.

SAULOVA POGIBIJA

(1. Knjiga Samuilova 28 i 31)

Ponovo je objavljen rat između Filisteja i Izraelja. "Filisteji, skupivši se dodoše i stadoše u oko kod Sunima", na severnom kraju ravnice jezaelske. Saul se sa svojom vojskom ulogorio na nekoliko kilometara odatle u podnožju brda Gelvuje, na južnom kraju iste ravnice. U toj je ravnici nekada Gedeon, sa svega tri stotine ljudi, naterao u bekstvo čitavu madijansku vojsku. Ali su se osećanja koja su ispunjavala srce ovog izrailjskog osloboditelja veoma razlikovala od onih koja su sada obuzimala cara. Gedeon je krenuo pun vere u silnog Boga Jakovljevog, a Saul se osećao usamljen i nezaštićen jer ga je Bog napustio. Ugledavši vojsku filistejsku "uplašio se i srce mu uzdrhta veoma" (1. Samuilova 28,5).

Saul je doznao da je David sa svojim ljudima kod Filisteja, i očekivao je da će Jesejev sin iskoristiti tu priliku da se osveti za sve nepravde koje su mu učinjene. Car je bio veoma zabrinut. Njegova nerazumna strast gonila ga je da ubije izabranika Gospodnjeg i tako je čitavu naciju doveo u veliku opasnost. Potpuno obuzet progнанjem Davida, zanemario je odbranu svoga carstva. Filisteji su iskoristili tu nesmotrenost i prodrli do samog središta zemlje. I tako, dok je Sotona podsticao Saula da svu svoju snagu upotrebi za progнанje Davida, taj isti zao duh delovao je na Filisteje da iskoriste povoljnu priliku - da unište Saula i pokore Božji narod. Kako se često praiskonski neprijatelj i danas služi istim lukavstvom! On podstiče ljude neposvećena srca da u zajednici izazovu zavist i svađu, pa

onda koristi razjedinjenost Božjeg naroda da bi ga preko svojih oruđa uništio.

Idućeg dana Saul je imao da se upusti u borbu sa Filistejima. Tamni oblaci predstojeće propasti već su se gomilali oko njega; on je čeznuo za pomoći i vodstvom. Ali od Boga je uzalud tražio saveza. "Ali mu Gospod ne odgovori ni u snu ni preko Urima, ni preko proroka." Gospod nikad nije odbio nijednu dušu koja Mu se obratila iskreno i skrušena srca. Zašto onda nije odgovorio Saulu? Car je sam svojim postupcima proigrao sve mogućnosti za obraćanje Bogu. Odbacio je savet proroka Samuila; prognao je Davida, Božjeg izabranika, i pobio sveštenike Gospodnje. Zar je onda mogao da očekuje odgovor od Boga kad je sam prekinuo sve puteve koji vezuju čoveka sa nebom? Zgrešio je protiv Duha milosti, i zar je onda mogao dobiti odgovor kroz san ili otkrivenje Gospodnje? Saul se nije obratio Bogu ponizno s pokajanjem. On se nije molio za oprostjenje greha i pomirenje s Bogom, već za oslobodenje svojih neprijatelja. On se sam udaljio od Boga svojom tvrdoglavošću i pobunom. Bogu je mogao da se vrati samo putem pokajanja i poniznosti; međutim, oholi car je u svom strahu i očajanju odlučio da pomoć potraži na drugom izvoru.

"Tada Saul reče slugama svojim: Tražite mi ženu s duhom vračarskim da otidem k njoj i upitam je." Saul je vrlo dobro znao šta znači pitati mrtve. Gospod je to izričito zabranio, i smrtna kazna bila je predviđena za svakoga ko se bavi tom nedostojnom veštinom. Dok je Samuilo bio živ, Saul je naredio da se pobiju svi oni koji imaju vračarskog duha, a sada je sam pribegavao vradžbinama koje je nekad osudio kao gadost.

Car je doznao da u Endoru živi neka žena koja se tajno bavi vračanjem. Ta žena je sa samim Sotonom učinila zavet po kojem je trebalo da se pokorava njegovoj vlasti i sprovodi njegove namere, a u naknadu za to knez zla činio je čuda za njen račun i otkrivao joj tajne stvari.

Saul se preobukao i u pratnji dvojice pratioca noću krenuo da poseti vračaru u njenom skrovištu. Kako je to žalosno! Cara izrailjskog vodi Sotona po svojoj volji! Koliko je tamna za čoveče noge ona staza koju je sam izabrao i na njoj istrajao, idući uporno sopstvenim putevima i protiveći se Duhu Božjem! Ima li težeg okova od onog koji čovek sam sebi nameće podjarmljujući se najvećem tiraninu - svome vlastitom "ja". Uzdanje u Boga i poslušnost Njegovoj volji, to su bili jedini uslovi pod kojima je Saul mogao ostati car u Izraelju. Da je te uslove ispunjavao tokom celog svog života, carstvo bi mu bilo obezbeđeno; Bog bi bio njegov vođa, i Svemogućiji njegov štit i odbrana. Bog je sa Saulom imao mnogo strpljenja; mada su njegova neposlušnost i nepokornost potpuno učukale Božji glas u njegovoj duši, ipak je još uvek bilo prilike za pokajanje. Ali kad se u teškom trenutku svoga života odvojio od Boga da bi potražio i dobio videlo od Sotoninog saveznika, onda je prekinuo i poslednju nit koja ga je vezivala sa njegovim Stvorcem; sam se dragovoljno potčinio demonskoj sili koja je godinama delovala u njemu i dovela ga do ruba propasti.

Pod okriljem noći, Saul i njegovi pratioci prodoše nesmetano pored filistejske vojske u ravnici, i prebaciše se preko planinskog grebena ka usamljenom vračarinom stanu u Endoru. Tu se žena sa vračarskim duhom sakrila kako bi mogla potajno produžiti sa svojim bezbožnim vradžbinama. Iako je Saul bio preobučten, njegov visok stas i carsko držanje odavali su da on nije običan vojnik. Žena je posumljala da pred njom stoji Saul, a njegovi bogati darovi samo su još više pojačali tu sumnju. Na njegovu molbu: "Hajde vračaj mi duhom vračarskim i dozovi mi onoga koga ti kažem", žena odgovori: "Ta ti znaš šta je učinio Saul, kako je istrebio iz zemlje gatare i vračare; zašto dakle mećeš zamku duši mojoj da me ubiješ? A Saul joj se zakle Gospodom govoreći: Tako živ bio Gospod, neće ti biti ništa za to." I kad je upitala: "Koga da ti dozovem?", on odgovori: "Samuila."

Pošto je izgovorila svoje čarobnjačke reči, ona dodade: "Bogove vidim gde izlaze iz zemlje... star čovek izlazi ogrnut plaštem. Tada razume Saul da je Samuilo i savi se licem do zemlje i pokloni se."

Ali nije se to sveti Božji prorok pojavio pod uticajem čarobnjačkih reči jedne veštice. Samuilo nije prisustvovao toj poseti zlih duhova. Tu natprirodnu pojavu izazvala je samo sila Sotonina. On se isto tako mogao pretvoriti u Samuila kao što se pretvorio u anđela svetlosti kad je kušao Hrista u pustinji.

Prve reči koje je žena izgovorila pod uticajem tog čuda bile su upućene caru. "Zašto si me prevario, ta ti si Saul?" Prvo delo zlog duha, koji se javio kao prorok, bilo je da se potajno obrati ovoj bezbožnoj ženi i da joj skrene pažnju na prevaru koja je pred njom. Poruka tobožnjeg proroka Saulu glasila je: "Zašto si me uznemirio i izazvao? Saul odgovori: U nevolji sam velikoj, jer Filisteji zavojštiše na me; a Bog je odstupio od mene i ne odgovara mi više ni preko proroka, ni u snu, zato pozvah tebe da mi kažeš šta ću činiti."

Dok je Samuilo bio živ, Saul je odbacivao njegove savete i zamerao mu što ga ispravlja. Ali sada, u trenutku teškoće i nesreće, osećao je da je prorokovo vodstvo njegova jedina nada; i da bi došao do izaslanika Neba, pribegao je opštenju sa izaslanikom pakla. Saul se bio potpuno stavio pod Sotoninu vlast; i sada je onaj koji se uvek

raduje kad može da stvara bedu i propast, na najsigurniji način iskoristio priliku da uništi nesrećnog cara. U odgovoru na Saulovu molbu izgovorenu u samrtnom strahu, došla je strašna poruka, tobož iz Samuilovih usta:

"Pa što mene pitaš kad je Gospod odstupio od tebe i postao ti neprijatelj? Gospod je učinio kako je kazao preko mene. Jer je Gospod istrkao carstvo iz tvoje ruke i dao ga bližnjemu tvome Davidu. Jer nisi poslušao glasa Gospodnjega niti si izvršio žestokoga gneva na Amaliku; zato ti je Gospod danas to učinio. I Gospod će te predati i Izrailjsa s tobom u ruke Filistejima, pa ćeš sutra ti i sinovi tvoji biti kod mene. I oko izrailjski predaće Gospod u ruke Filistejima."

Za sve vreme dok se Saul svojim delima protivio Bogu, Sotona mu je laskao i obmanjivao ga. Kušač umanjuje grešnost greha, i stazu prestupa čini lakom i privlačnom kako bi srce postalo neosetljivo prema opomenama i pretnjama Gospodnjim. Sotona je svojom opčinjavajućom silom navodio Saula da uprkos Samuilovih opomena i uputstava pravda svoj stav. A sada, kad se Saul našao u krajnjoj nevolji, on se okrenuo protiv njega ukazujući mu na ogromnost njegovog greha i beznačajnost dobijanja oprostaja; time je hteo da ga baci u očajanje. Zaista, ništa gore nije mogao smisliti da uništi njegovu hrabrost i pomuti njegov razum, da ga savlada očajanjem i navede na samouništenje.

Saul je bio iscrpljen od umora i posta; bio je svestan svoje krivice i jako uplašen. Kad je čuo strahovito predskazanje, uzdrhtao je celim telom i, kao hrast pred olujom, pao na zemlju koliko je dug.

Vračara se preplašila. Izrailjski car je ležao pred njom kao mrtav. Šta će biti s njom ako joj umre u kući? Preklinjala ga je da nešto pojede i održi život, naglašavajući da joj to mora učiniti, jer je i ona izložila svoj život opasnosti samo da bi ispunila njegovu želju. Kad su i sluge navale, Saul najzad popusti i žena mu iznese brzo pripremljeno ugojeno tele i pogače. Kakvog li prizora! U divljioj pećini jedne vračare koja tek što je izgovorila reči osude, sedi - u prisustvu Sotoninog glasnika - čovek koga je Bog pomazao za izrailjskog cara i jedom se priprema za kobnu bitku sledećeg dana!

Pred zoru, Saul se sa svojim pratiocima vratio u izrailjski logor da bi se pripremio za sukob. Time što se obratio duhu tame, Saul je sam sebe uništio. Savladan strahom i očajanjem, on nije bio u stanju da ohrabri svoje vojnike. Odvojen od izvora snage, nije mogao ni duše Izrailjaca da uputi na Boga koji im je jedini mogao pomoći. Sve je to doprinelo da se ono strašno predskazanje stvarno obistini.

U ravnici Sunima i na padinama Gelvuje, sukobi se filistejska vojska sa izrailjskim četama i dođe do krvavog boja. Premda mu je strahoviti prizor u endorskoj pećini uništio svaku nadu, Saul se ipak očajnički hrabro borio za svoj presto i svoje carstvo. Ali sve je bilo uzalud. "I pobegoše Izrailjci ispred Filisteja i padahu mrtvi na gori Gelvuji." Tri hrabra sina padoše kraj cara. Strelci se okomiše na Saula. On je video kako njegovi vojnici padaju oko njega i kako neprijatelj mačem obara njegove sinove. Pošto je i sam bio ranjen, nije više mogao ni da se bori niti da beži. Da umakne više nije mogao, te zato odlučio da se živ ne preda Filistejima u ruke; naredio je svome momku koji mu je nosio oružje: "Izvedi mač svoj i probodi me." Kako se momak ustručavao da digne ruku na pomazanika Gospodnjeg, Saul se sam baci na svoj mač i oduze sebi život.

Tako je završio prvi izrailjski car ogrešivši svoju dušu još i samoubistvom. To je bio promašen život, pun srama i očaja, jer je car svoju izopačenu volju otvoreno suprotstavio volji Božjoj.

Vest o porazu brzo se pročula na sve strane i ispunila strahom srca svih Izrailjaca. Narod je masovno bežao iz gradova, i Filisteji ih nesmetano zauzeše. Saulova vladavina, bez oslonca na Boga, upropastila je skoro čitavu naciju.

Kad su sledećeg dana Filisteji pretražili bojište da bi opljačkali pobijene, naišli su na leševe Saula i njegova tri sina. Da bi svoju pobedu upotpunili, odsekli su Saulu glavu i svukli mu oklop, pa ih onako krvave kao ratne trofeje poslaše u zemlju filistejsku "da se objavi u kući njihovih lažnih bogova i po narodu". Oružje su na kraju doneli "kući Astarotinoj", a glavu okačili u Dagonovom hramu. Tako je slava pobeđe pripisana lažnim bogovima, a ime Božje bilo je obeščašćeno.

Saulov leš i leševi njegovih sinova odneti su u Vet-San, grad nedaleko od Gelvuje i blizu Jordana. Tu su ih sve obesili da ih rastrgnu ptice grabljivice. Ali su stanovnici Javisa Galadava, sećajući se kako je u ranija srećnija vremena Saul oslobodio njihov grad, pokazali svoju zahvalnost tako što su poskidali leševe i svećano ih saharanili. Prešavši noću preko Jordana, oni "skidoše telo Saulovo i teleha sinova njegovih sa zida vetsanskoga pa se vratiše u Javis i onde ih spalije. I uzeše kosti njihove i pogreboše ih pod drvetom u Javisu, i postiše sedam dana". Tako je jedno plemenito delo, učinjeno četrdeset godina ranije, obezbedilo Saulu i njegovim sinovima, u tamnom času poraza i srama, dostojan pogreb, obavljen rukama ljudi nežna i sažaljiva srca.

VRAČANJE DREVNOSTI I MODERNOG DOBA

Biblijski izveštaj o Saulovoj poseti vračari u Endoru zbunjuje mnoge istraživače Biblije. Neki smatraju da je Samuilo stvarno bio

prisutan prilikom razgovora sa Saulom, ali u Bibliji ima dovoljno dokaza za suprotan zaključak. Ako je Samuilo bio na nebu, kao što neki tvrde, onda je on mogao biti pozvan ili silom Božjom ili silom đavolskom. Niko ne može ni za trenutak poverovati da Sotona ima tu moć da iz neba pozove odbačene žene. Isto tako ne možemo verovati da ga je Bog poslao i pećinu te veštice, jer je Gospod već jednom odbio da opšti sa Saulom, kroz san, preko Urima ili preko proroka (1. Samuilova 28,6). To su bila sredstva preko kojih se Bog javljao ljudima i On ih svakako ne bi zaobišao, a svoju poruku dostavljao preko Sotoninog oruđa.

Poruka koju je Saul primio dokazuje sama po sebi otkuda potiče. Njen cilj nije bio da Saula navede na pokajanje, već da ga gurne u propast; a to nije Božje delo nego Sotonino. Osim toga, Saulova odluka da vračaru pita za savet, u Svetom pismu se ističe kao razlog što ga je Bog odbacio i prepustio propasti: "I tako pogibe Saul za bezakonje svoje koje učini Gospodu, što ne sluša reči Gospodnje i što traži da pita duh vračarski, a ne pita Gospoda; zato ga ubi i prenese carstvo na Davida, sina Jesejeva" (1. Dnevnika 10,13,14). Ovde se jasno kaže da je Saul, umesto Gospoda, pitao "duh vračarski". On ustvari nije govorio sa Samuилоm, Božjim prorokom, već je posredstvom vračare opštio sa Sotonom. Sotona nije mogao predstaviti pravog Samuila, već samo njegov lik, koji je poslužio kao sredstvo da se Saul obmane.

Skoro svi oblici nekadašnjeg vraćanja i gatanja zasnivali su se na verovanju u opštenje sa mrtvima. Ljudi koji su se bavili veštinom opštenja sa mrtvima, tvrdili su da su u vezi sa duhovima preminulih i da im oni javljaju šta će se desiti u budućnosti. O tom običaju dogovaranja sa mrtvima govori i Isajino proročanstvo: "I ako vam reknu: Pitajte vračare i gatare, koji šapću i mrmrljaju; recite im: Ne treba li narod da pita Boga svojega? Ili će pitati mrtve umesto živih?" (Isaija 8,19).

Isto to verovanje u opštenje sa mrtvima predstavlja ugaoni kamen neznabožackog idolopoklonstva. Verovalo se da su neznabožacki idoli duhovi preminulih heroja pretvorenih u bogove. Tako je neznabožacka vera bila u stvari obožavanje mrtvih. To se jasno vidi iz Svetih spisa. U zapisu o izrailjskom grehu s Velfegora kaže se: "I življaše Izrailj u Sitimu, i narod stade činiti preljubu sa kćerima moavskim. One pozivahu narod na žrtve svojih bogova, i narod jedaše i klanjaše se bogovima njihovim. I Izrailj prionu uz Velfegora" (4. Mojsijeva 25,1-3). Psalmista nam objašnjava kojoj su to vrsti bogova prinošene žrtve. Govoreći o istom otpadu Izrailjaca, on kaže: "I pristaše za Velfegorom i jedoše prineseno na žrtvu mrtvima" (Psalam 106,28).

Obožavanje mrtvih, kao i tobožnje opštenje sa preminulima, zauzimalo je istaknuto mesto skoro u svakom neznabožackom sistemu. Verovalo se da bogovi saopštavaju ljudima svoju volju i ukoliko to ljudi zatraže, daju im i savete. Čuvana proroštva Grčke i Rima imala su to isto obeležje.

Verovanje u opštenje sa mrtvima održava se još uvek čak i u zemljama koje se nazivaju hrišćanskim. Pod imenom spiritizam, vrlo je rasprostranjen običaj opštenja sa bićima koja tvrde da su duhovi preminulih. Taj običaj je sračunat na to da pridobije ljude kojima je neko od najmilijih položen u grob. Ponekad se ljudima javljaju duhovna bića u obliku njihovih preminulih prijatelja i srodnika ili imitiraju izvesne postupke koji su ovima bili svojstveni u toku života. Na taj način navode ljude da veruju da su njihovi prijatelji postali anđeli koji nad njima lebde i sa njima opšte. Na takve, koji tvrde da su duhovi umrlih, često se gleda sa obožavanjem i njihova reč za mnoge je od veće važnosti nego Reč Gospodnja.

S druge strane, mnogi smatraju da je spiritizam obična obmana. Pojave kojima se potkrepljuje tvrđenje da je spiritizam natprirodnog karaktera, smatraju se običnim prevarama medijuma. Međutim, dok su uspesi opsenarstva često prikazivani samo kao nabeđene pojave, dolazilo je i do stvarnih otkrivenja neke natprirodne sile. I mnogi koji odbacuju spiritizam kao proizvod ljudske veštine i lukavstva, kad se suoče sa otkrivenjima koja ne mogu protumačiti na toj osnovi, skloni su da priznaju njegova tvrđenja.

I moderni spiritizam i svi oblici nekadašnjih vradžbina i obožavanja idola - čiji je osnovni princip opštenje sa mrtvima - zasnivaju se na onoj prvoj laži kojom je Sotona obmanuo Evu u raju: "Necete vi umreti, nego zna Bog da će vam se onaj dan kad okusite s njega otvoriti oči, pa ćete postati kao bogovi" (1. Mojsijeva 3,4,5). Spiritizam je isto tako zasnovan na lažima i potiče od oca laži.

Jevrejima je izričito bilo zabranjeno da se na ma koji način upuštaju u tobožnje opštenje sa mrtvima. Ta vrata je Bog ubedljivo zatvorio kad je rekao: "A mrtvi ne znaju ništa...i više nemaju dela nigde ni u čemu što biva pod suncem" (Propovednik 9,5,6). "Izide iz njega duh i vrati su u zemlju svoju. Taj dan propadnu sve pomisli njegove" (Psalam 146,4). A Gospod je izjavio Izrailju: "Ako se ko obrati vračarama i gatarima, da čini preljubu za njima, okrenuću lice svoje na suprot njemu, i istrebiću ga iz naroda njegova" (3. Mojsijeva 20,6).

Vračarski duhovi nisu bili duhovi umrlih, već zli anđeli - Sotonini glasnici. Nekadašnje idolopoklonstvo koje je, kao što smo videli, obuhvatalo i obožavanje mrtvih i tobožnje opštenje s njima,

Biblija smatra službom đavolu. Aposotol Pavle opominje svoju braću da se ne bi ni na koji način pridružili idolopoklonstvu svojih bezbožnih sunarodnika: "Što žrtvuju neznabošci, đavolima žrtvuju, a ne Bogu; a ja neću da ste vi zajedničari s đavolima" (1. Korinćanima 10,20). I Psalmista kaže, govoreći o Izrailjcima: "Sinove svoje i kćeri svoje prinosiše na žrtvu đavolima", a u sledećem stihu objašnjava da "ih prinošahu na žrtvu idolima Hananskim" (Psalam 106,37-38). Obraćajući se mrtvima u svojim molitvama, molili su se u stvari đavolu.

Moderni spiritizam, pošto je zasnovan na istom temelju, predstavlja samo ponavljanje starih vradžbina i obožavanje đavola u novom obliku, što je Bog osudio i od davnina zabranio. Spiritizam je u Svetom pismu predviđen i o njemu se kaže: "Da će u poslednja vremena odstupati neki od vere, slušajući lažne duhove i nauke đavolske" (1. Timotiju 4,1). U svojoj drugoj poslanici Solunjanima, Pavle opisuje Sotonino delovanje kroz spiritizam, kao nešto što će se događati neposredno pred drugi Hristov dolazak. Govoreći o ispoljavanju ovog zla, upravo pred drugi Hristov dolazak, Pavle između ostalog kaže: "Kojega je dolazak po činjenju Sotoninu za svakom silom i znacima i lažnim čudesima" (2. Solunjanima 2,9). A Petar, opisujući opasnosti kojima će biti izložena Božja zajednica poslednjih dana, kaže da je bilo mnogo proroka koji su navodili Izrailjce na greh i da će isto tako biti mnogo lažnih učitelja "koji će uneti jeresi pogibli, i odrićace se gospodara koji ih iskupi... i mnogi će poći za njihovim nečistotama" (2. Petrova 2,1.2). Ovde je apostol izneo jednu od najvažnijih oznaka spiritističkog učenja. Oni nerado priznaju Hrista kao Božjeg Sina. U vezi sa takvim učenjima, Jovan kaže: "Ko je lažljivac, osim onoga koji odriče da Isus nije Hristos? Ovo je antihrist, koji se odriče Oca i Sina. Koji se god odriče Sina, ni Oca nema" (1. Jovanova 2,22.23). Time što se odriče Sina, spiritizam se odriče i Oca, a Biblija to tumači kao pojavu antihrista.

Predskazujući Saulovu sudbinu preko vračare iz Endore, Sotona je imao plan da postavi svoju zamku izrailjskom narodu. Nadao se će oni na taj način biti navedeni da veruju u vradžbine ove veštice i da joj se ubuduće obraćaju za savet. Tako bi se odvojili od Boga, svog Savetodavca, i prepustili se Sotoninom vodstvu. Mamac kojim spiritizam privlači mase jeste tobožnja sila da skine veo sa budućnosti i otkrije ljudima ono što je Bog sakrio. Međutim, Bog nam je u svojoj Reči otkrio sve velike događaje budućnosti - sve što je bitno znati - i dao nam sigurni putokaz kroz najveće opasnosti; ali Sotonin je cilj da uništi poverenje ljudi u Boga, da postanu nezadovoljni stanjem u kome se nalaze, da ih navede da čeznu za onim znanjem koje je Bog u svojoj mudrosti od njih zaklonio, a da u isti mah preziru ono što je Bog otkrio u svojoj Reči.

Ima mnogo takvih koji se lako uznemire kad ne mogu da saznaju tačan ishod stvari. Oni ne mogu da podnesu neizvesnost, i u svome nestrpljenju odbijaju da sačekaju kako bi videli slavu Božju. To zlo dovodi ih skoro do rastrojstva. Oni popuštaju svojim buntovnim osećanjima i neobuzdano jure na sve strane da doznaju ono što nije otkriveno. Kad bi se pouzdali samo u Boga i kad bi stražili u molitvi, dobili bi božansku utehu. Njihov duh bi našao mira u opštenju s Bogom. Ojađeni i opterećeni, našli bi mira svojoj duši samo kad bi došli Isusu; međutim, time što zanemaruju sredstva koja je Gospod dao kao utehu i pribegavaju drugim izvorima, nadajući se da doznaju ono što Bog nije otkrio, oni čine istu grešku kao i Saul i tako stižu samo saznanje o zlu.

Takvo ponašanje nije ugodno Bogu i On je to jasno kazao. Nestrpljiva žurba da se skine zastor sa budućnosti, pokazuje nedostatak vere u Boga i otvara dušu za došaptavanja praiskonskog varalice. Sotona navodi ljude da se raspituju kod vidovitih; time što im otkriva ono sakriveno iz prošlosti, navodi ih da veruju kako on može predskazati i budućnost. Na osnovu svog mnogovekovnog iskustva, on može znajući uzroke zaključiti kakve će biti posledice i često sa priličnom tačnošću predvideti izvesne događaje čovečijeg života u budućnosti. To mu daje mogućnosti da prevari jadne zavedene duše, da ih podjarmi i vodi po svojoj volji.

Bog nas je opomenuo preko svog proroka: "I ako vam reknu: Pitajte vraće i gatare, koji šapuću i mrmljaju, recite: Ne treba li narod da pita Boga svojega? Ili će pitati mrtve umesto živih? Zakon i svedočanstvo tražite. Ako li ko ne govori tako njemu nema zore" (Isaija 8,19.20).

Zar će oni koji imaju svetog Boga, beskrajne mudrosti i moći, da idu vračarima čije znanje potiče iz tesnog dodira sa neprijateljem našeg Gospoda? Sam Bog je videlo svojim vernima; On ih poziva da u veri uprave svoj pogled na slavu koja je sakrivena ljudskom pogledu. Sunce pravde šalje svoje svetle zrake u njihovih srca; oni dobijaju svetlost sa nebeskog prestola i nemaju potrebe da se, okrećući leđa tom izvoru, obraćaju glasilnicima Sotoninim.

Demonova poruka, iako je osuđivala greh i predviđala kaznu, nije bila smišljena da ga popravi, već da ga natera u očajanje i surva u propast. Međutim, još češće takva vest služi namerama kušača da ljude odvuče u propast laskanjem. Učenja demonskih bogova starih vremena podsticala su najodvratniji razvrat. Božje zapovesti koje su osuđivale greh a isticale pravdu, bile su odbačene i istina se malo cenila, a nemoral je bio ne samo dozvoljen, nego se i preporučivao.

Spiritizam tvrdi da nema smrti ni greha, suda ni kazne; da su ljudi "nepali polubogovi", da je želja najviši zakon i da je čovek odgovoran jednino samom sebi. Ograde koje je Bog podigao da bi zaštitio istinu, čistotu i poštovanje, srušene su i mnogi su time ohrabreni u prestupu. Zar takvo učenje ne pokazuje da potiče iz istog izvora kao obožavanje đavola?

Gospod je Izrailjcima izneo posledice opštenja sa zlim duhovima, a mogli su ih videti i u gadostima Hananejaca: ovi nisu imali prirodne ljubavi, bili su idolopoklonici, preljubnici, ubice, puni najporočnijih misli i dela. Ljudi ne poznaju sopstveno srce jer "srce je prevarno više svega i opak" (Jeremija 17,9). Ali Bog razume sklonosti izopačene čovečije prirode. Onda, kao i sada, Sotona se trudio da stvori uslove za pobune, kako bi izrailjski narod isto tako postao mrzak Bogu kao što su to bili Hananeji. Neprijatelj duše budno čeka da u nama pokrene neobuzdanu reku zla, jer želi da budemo uništeni i osuđeni pred Bogom.

Sotona je odlučio da hanansku zemlju zadrži u svojoj vlasti; i kad je ona postala postojbina sinova Izrailjevih, kad je Božji zakon u njoj postao vladajući zakon, omrznuo je Izrailjce groznom neprijateljskom mržnjom, i kovao zavere da ih upropasti. Pod uticajem zlog duha, uzeti su tuđi bogovi te je najzad, zbog prestupa, izabrani narod isteran iz obećane zemlje i rasejan po svetu. Tu istoriju Sotona pokušava da ponovi i u današnje vreme. Bog svoje verne odvaja od nečistote i gnusobe ovoga sveta, kako bi mogli da održe Njegov zakon; i baš zato "opadać braće naše" ne zna za granice. "Jer davo side k vama i vrlo se rasrdio znajući da vremena malo ima (Otkrivenje 12,10.12). Prava i zauvek obećana zemlja je upravo pred nama i Sotona je odlučio da uništi Božji narod kako bi ga lišio tog neprolaznog nasleđstva. Danas je više nego ikad potrebno imati na umu onu opomenu: "Stražite i molite se Bogu da ne padnete u napast" (Marko 14,38).

Reč Gospodnja upućena starom Izrailju važi za Njegov narod i u naše vreme: "Ne obraćajte se k vračarima i gatarima, niti ih pitajte da se ne skvrnite o njih; jer je gad pred Gospodom ko god tako čini" (3. Mojsijeva 19,31; 5. Mojsijeva 18,12).

DAVID U SIKLAGU

(1. Knjiga Samuilova 29 i 30, i 2. Knjiga Samuilova 1)

David i njegovi ljudi nisu učestvovali u sukobu između Filisteja i Izrailja, iako su sa Filistejima došli na bojno polje. Dok su se obe vojske spremale za borbu, sin Jesejev bio je u velikoj nevolji i neizvesnosti. Očekivalo se da se bori za račun Filisteja. Ako bi u boju napustio određeno mu mesto i povukao se iz bitke, pripisao bi mu se ne samo kukavičluk, nego i nezahvalnost i izdajstvo prema Ahisu, koji ga je primio pod svoju zaštitu i ukazao mu poverenje. Takav postupak bi osramotio njegovo ime i izložio ga gnevu neprijatelja kojih se valjalo više bojati nego Saula. A ipak, ni za trenutak nije mogao pristati da se bori protiv Izrailja. Da je to učinio, bio bi izdajnik sopstvene nacije - neprijatelj Boga i Božjeg naroda. To bi mu zauvek preprečilo put do izrailjskog prestola, a u slučaju da Saul pogine u borbi, za njegovu smrt bi bio okrivljen David.

To je doprinelo da David uvidi koliko je pogrešio. Za njega bi mnogo bolje bilo da nije napuštao svoje utočište u Bogom podignutoj i sigurnoj tvrđavi izrailjskih planina, nego što je prišao zakletvom neprijatelju Božjem i neprijatelju svoga naroda. Ali Gospod u svojoj velikoj milosti nije ovaj pogrešan korak svoga slugu kaznio time što će ga prepustiti samom sebi u tom teškom trenutku neizvesnosti i očajanja; jer, iako je David izgubio poverenje u Božju silu i skrenuo sa staze stroge poslušnosti, ipak je vernost Bogu ostala i dalje glavni cilj njegovog srca. I dok su Sotona i njegovi anđeli nastojali da pomognu neprijatelju Božjem i neprijatelju izrailjskog naroda da prave planove protiv cara koji je odbacio Boga, Gospodnji anđeli su se trudili da izvuku Davida iz opasnosti u koju je zapao. Nebeski glasnici su podstakli filistejske knezove da protestuju protiv Davidovog učešća njegovih ljudi u predstojećem sukobu.

"Šta hoće ti Jevreji?" vikali su filistejski knezovi suprotstavljajući se Ahisu. A pošto on nije bio voljan da se od odvoji od tako važnog saveznika, odgovorio im je: "Nije li ovo David, sluga cara izrailjskog; koji je kod mene toliko vremena, toliko godina, i ne nadoh na njemu ništa od kako je dobegao do ovog dana?"

Ali knezovi ostadoše uporni tražeći da se ispuni njihov zahtev: "Pošalji natrag čoveka, neka se vrati u svoje mesto gde si ga postavio, i neka ne ide s nama u boj, da se ne okrene na nas u boju; jer čim bi se opet umilio gospodarstvu svojem, ako ne glavama ovih ljudi? Nije li to David o kome se pevalo igrajući i govorilo: Zgubi Saul svoju tisuću, ali David svojih deset tisuća." Filistejski knezovi su se još uvek živo sećali kako je pao njihov čuveni junak i koliko su Izrailjci likovali tom prilikom. Oni nisu verovali da će se David boriti protiv sopstvenog naroda: a u slučaju da se u jeku borbe stavi na stranu svoga naroda, mogao je Filistejima naneti veću štetu nego Saulova vojska.

Tako je Ahis bio prinuđen da popusti i dozvavši Davida, reče mu: "Tako bio živ Gospod, ti si pošten i milo mi je da hodiš sa mnom u boj; jer ne nadoh nikakavog zla na tebi od kako si došao k meni

do ovoga dana; ali nisi po volji knezovima. Nego vrati se i idi s mirom da ne učiniš što, što ne bi bilo milo knezovima filistejskim."

Plašeći se da ne otkrije svoja prava osećanja, David odgovori: "Ali šta sam učinio? Šta li si našao na sluzi svojemu od kako sam kod tebe do ovoga dana, da ne idem da se bijem sa neprijateljima gospodara svojega cara?"

Carev odgovor je morao u Davidovom srcu izazvati stid i grižu savesti pri pomisli koliko su nedostojne jednog Božjeg sluge bile obmane kojima je on pribegavao. "Doista si mi kao anđeo Božji", rekao mu je Ahis, "ali knezovi filistejski rekoše: Neka ne ide s nama u boj. Nego ustani sutra rano sa slugama gospodara svojega koji su došli s tobom; ustanite rano čim svane, pa idite." Tako se razvezala zamka u koju se David bio zapleo i on se oslobodio.

Posle tri dana putovanja, stiže David sa svojih šest stotina ljudi u Siklag, svoje boravište u zemlji filistejskoj. Ali tamo nadoše na pravu pustoš. Amalici su iskoristili Davidovu odsudnost i osvetili mu se za njegove upade u njihovu oblast. Oni su napali grad kad ga niko nije čuvao, i pošto su ga opustošili i zapalili, otišli su uzevši žene i decu kao robove i veliki plen.

Nemi od užasa i iznenađenja, David i njegovi ljudi su izvesno vreme gledali u prava zgrabišta koja su se još dimila. A onda, shvativši svu dubinu svog strahovitog gubitka i jada, zaplakaše stari ratnici sa ožiljcima iz mnogih bitaka, "i plakaše dokle već ne mogoše plakati".

Ovde je David po drugi put bio opomenut za nedostatak vere, što ga je i navelo da dođe Filistejima. Sada je imao prilike da vidi koliko se sigurnosti može naći kod neprijatelja Božjih i neprijatelja Njegovog naroda. Davidovi ljudi se okrenuše protiv njega, tvrdeći da je on kriv za tu nesreću. On je izazvao osvetu Amalika svojim napadima na njihovu teritoriju, a osećajući se suviše sigurnim usred svojih neprijatelja, ostavio je grad bez straže. Podivljali od bola i besa, njegovi vojnici su bili spremni na najgore; čak su pretili da će svoga vođu kamenovati.

David se osećao lišen svake ljudske pomoći. Sve što mu je na ovom svetu bilo drago, bilo mu je oduzeto. Saul ga je isterao iz njegovog zavičaja, Filisteji su ga isterali iz svog logora, Amalici su opljačkali grad u kome je živio, njegove žene i deca odvedeni su u ropstvo, njegovi najbliži prijatelji i saborci pobunili su se protiv njega i čak mu zapretili smrću. U tom času krajnje nevolje, David se - umesto da razmišlja o okolnostima - ozbiljno pomolio Bogu za pomoć "i ohrabri se u Gospodu Bogu svojemu". Setio se svega iz svog prošlog života koji je bio pun događaja. I da li ga je Bog ijednog trenutka napustio? Duša mu se osvežila kad se prisetio mnogih dokaza Božje milosti. Davidovi ljudi su svojim nezadovoljstvom i nestrpljenjem samo uvećavali svoj bol, ali se Božji sluga, koji je imao još većeg uzroka da tuguje, hrabro držao. Reči njegovog srca su bile: "Kad me je strah, ja se u tebe uzdam" (Psalam 56,3). Iako on sam nije mogao nazreti put koji će ga izvesti iz teškoća, Bog je video put i mogao je da ga pouči šta da radi.

David je pozvao sveštenika Avijatora, sina Ahimelehovog, i zapitao "Gospoda govoreći: Hoću li poterati tu četv? Hoću li stignuti? A Gospod mu reče: Poteraj, jer ćeš sigurno stignuti i izbavićeš" (1. Samuilova 30,8).

Usput su naišli na jednog roba Misirca, koji je po svemu sudeći bio na samrti od umora i gladi. Ali kad su mu dali da jede i pije, brzo se povratio i kazao im da ga je njegov gospodar, jedan od Amalika koji je učestvovao u pohodu na Siklag, ostavio da umre. Ispričao je sve o razbojničkom napadu i pljački i, pošto su mu obećali da ga neće ubiti ni predati gospodaru, pristao je da odvede Davida i njegove ljude do logora njihovih neprijatelja.

Kad su stigli do logora, ukazao se pred njihovim očima čudan prizor orgijanja. Pobedničke čete su slavile svoju pobeđu. "I gle, oni se bijahu raširili po svojoj zemlji onoj, jedući i pijući i veselići se velikim plenom koji zapleniše iz zemlje filistejske i iz zemlje Judine." Odmah je izdata naredba za napad i progonitelji se gnevno bacili na svoj plen. Amalici su bili iznenađeni i zbunjeni. Bitka je trajala celu noć i sutradan sve dok skoro cela vojska nije bila potučena. Samo njih četiri stotine uspele je da pojaše kamile i pobegne. Tako se ispunila reč Gospodnja. "I tako izbavi David sve što behu uzeli Amalici, i obe žene svoje izbavi David. I ništa ne izgubiše, ni malo ni veliko, ni sinove ni kćeri ni što od plena i od svega što im behu uzeli; sve povratio David."

Kad je David ušao u oblast u kojoj su živeli Amalici, pogubio je mačem sve njihove stanovnike koji su mu pali u ruke. Da Božja sila nije obuzdavala Amalike, oni bi se osvetili ubijajući narod u Siklagu. Međutim, oni su odlučili da poštede zarobljenike, jer su želeli da uvećaju slavu svoje pobeđe odvođeci veliki broj zarobljenika, koje su kasnije nameravali da prodaju kao roblje. Tako su, ostavljajući zarobljene u životu, nesvesno ispunjavali Božju nameru da se ovi kasnije vrate svojim muževima i očevima.

Svim zemaljskim silama upravlja Svevišnji. On kaže najmoćnijem vladaru i najsurovijem zavojevaču: "Dovde ćeš dolaziti, a dalje nećeš, i tu će se ustavljati ponositi valovi tvoji" (Jov 38,11). Sila Božja stalno je na delu suprotstavljajući se oruđima zla. Bog neprestano radi za ljude, ne da ih uništiti, već da ih popravi i sačuva.

Pobednici su sa velikom radošću krenuli natrag svojim kućama. Kad su došli do drugova koji su zaostali, sebični i neobuzdani među njima zahtevali su da oni koji nisu učestvovali u borbi ne učestvuju ni u podeli plena. Ali David nije pristao na takav predlog. "Nemojte tako činiti, braćo moja", govorio je on, "s onim što nam je dao Gospod... jer, kakav je deo onome koji ide u boj, takav je i onome koji ostane kod prtljaga; jednoko treba da podele." Tako je stvar bila sređena, i to je kasnije u Izrailju postalo pravilo: svi učesnici u vojnom pohodu ravnopravno učestvuju i u podeli plena, kako oni koji su bili u samoj borbi, tako i njihovi pomagači iz pozadine.

Osim plena koji je David sa svojim ljudima oslobodio od Amalika, David je zadobio i velika stada ovaca i goveda koja su pripadala neprijatelju. Taj je deo nazvan "Davidov plen" i on je od njega poslao darove knezovima svoga plemena u Judeji. Tom prilikom on se setio svih onih koji su se s njim sprijateljili dok je morao da beži iz mesta u mesto da bi sačuval svoj život, i na taj način im sa zahvalnošću odao priznanje za ljubazanost i sažaljenje koji su u ono vreme bili tako dragoceni zastrašenom beguncu.

Bio je već treći dan otkako se David sa svojim ratnicima vratio u Siklag. Popravljajući porušenje domove, oni su sa zabrinutošću očekivali vest o ishodu borbe koja se vodila između Filisteja i Izrailjaca. Iznemada u grad naiđe glasnik "razdrtih haljina i glave posute prahom" (2. Samuilova 1,2-16). Odmah su ga izveli pred Davida, kome se duboko poklonio sa strahopoštovanjem, odajući mu na taj način priznanje kao moćnom knezu, čiju blagonaklonost traži. David je sa nestrpljenjem ispitivao kako se borba odvijala. Begunac je ispričao o Saulovom porazu naglasivši da su poginuli i Saul i Jonatan. Pretpostaljaajući da David mrzi svog neumornog neprijatelja, begunac se ponadao da će u njegovim očima steći ugled ako se bude predstavio kao ubica, te nije ostao kod jednostavnog prikazivanja činjenica. Razmetljivo je nastavio kako je usred najžešće borbe naišao na ranjenog izrailjskog cara, opkoljenog i pritisnutog od neprijatelja, pa ga je na njegovu ličnu molbu, ubio svojom rukom. Krunu sa njegove glave i carsku grivnu s ruke doneo je Davidu. Sa sigurnošću je očekivao da će ta vest biti pozdravljena sa velikom radošću, i da će on za svoj postupak biti bogato nagrađen.

Ali "David zgrabi haljine na sebi i razdre ih, tako i svi ljudi koji behu s njim. I ridaše i plakaše do večera za Saulom i Jonatanom sinom njegovim i za narodom Gospodnjim i za domom Izrailjevim, što izgiboše od mača."

Kad je prošla prva žalaost zbog ove strašne vesti, Davidove misli se vratiše glasniku i zločinu koji je ovaj počinio, po sopstvenom priznanju. "Odakle si?" upita ga David. "A on reče: Ja sam sin jednoga došljaka Amalika. Rače mu David: Kako te nije bilo strah podići ruku svoju i ubiti pomazanika Gospodnjega?" David je dva puta u životu imao Saula u svojim rukama, ali kad je trebalo da ga ubije, odbio je da digne ruku na onoga koji je Božjom zapovešću bio određen da vlada Izrailjem. Ali Amalik se nije bojao da se hvališe kako je ubio izrailjskog cara. Time je sam sebe optužio za zločin koji se kaznjavao smrću, i kazna je nad njim bila odmah izvršena. David je rekao: "Krv tvoja na tvoju glavu; jer tvoja usta svedočiše na te govoreći: Ja sam ubio pomazanika Gospodnjeg."

Davidov bol zbog Saulove smrti bio je iskren i dubok, i u isto vreme otkrivao velikodušnost jedne zaista plemenite prirode. On se nije radovao smrti svoga neprijatelja. Prepreka koja mu je stajala na putu da dođe na izrailjski presto, bila je uklonjena, ali se on tome nije radovao. Smrt je izbrisila uspomenu na Saulovo nepoverenje i svirepost, i on se više ničeg nije sećao iz njegovog života sem onoga što je u njemu bilo carsko i plemenito. Osim toga, Saulovo ime bilo je povezano sa uspomenom na Jonatana koji mu je bio tako veran i nesebičan prijatelj.

Pesma u kojoj je David dao izraza osećanjima svoga srca postala je blago ne samo za njegovu naciju, nego i za Božji narod u svim kasnijim vekovima:

"Diko Izrailjeva!

Na tvojim visinama pobijeni su;

Kako padoše junaci?

Ne kazujte u Gatu,

I ne razglašujte po ulicama Askalonskim,

Da se ne vesele kćeri filistejske

I da ne igraju kćeri neobrezanih.

Gore Gelvujske!

Ne padala rosa ne dažd na vas,

I ne rodilo polje za prinos,

Jer je tu bačen štit s junaka,

Štit Saulov, kao da nije pomazan uljem...

Saul i Jonatan, mili i dragi za života,

Ni na smrti se ne rastaviše;

Lakši od orlova behu.

Kćeri Izrailjeve! Plačite za Saulom,

Koji vas je oblačio u skerlet lepo,

I kitio vas zlatnim zakladama

Po haljinama vašim.

Kako padoše junaci u boju!

Jonatan kako pogibe na tvojim visinama!

Žao mi je za tobom, brate Jonatane;
Bio si mi mio vrlo;
Veća mi je bila ljubav tvoja od ljubavi ženske.
Kako padoše junaci, i propade oružje ubojito!"

2. Samuilova 1,19-27.

DAVID POZVAN DA ZAUZME PRESTO

(2. Knjiga Samuilova 2; 3; 4 i 5)

Sa Saulovom smrću nestalo je opasnosti zbog kojih se David morao potucati kao izgnanik. Sada mu je bio otvoren put za povratak u otadžbinu. Kad su prošli dani žalosti za Saulom i Jonatanom, "David upita Gospoda govoreći: Hoću li otići u koji grad Judin? A Gospod mu reče: Otiđi... A David reče: U koji da otiđem. Reče: U Hevron" (2. Samuilova 2-4; 5,1-15).

Hevron se nalazio trideset kilometara severno od Virsaveje i otprilike na pola puta između nje i buduće prestonice Jerusalema. To mesto se prvobitno zvalo Kirijat-Arva, grad Arva, oca Enakovog. Kasnije su ga nazvali Mamrija, i tu su, "u pećini makpelskoj", bili grobovi patrijarha. Hevron je svojevremeno bio dat u nasleđe Halevu, a sada je bio glavni grad Judeje. Leži u jednoj dolini okruženoj plodnim brežuljcima i bogatim njivama. Tu su bili najlepši vinogradi Palestine, a isto tako i brojni voćnaci i maslinjaci.

David i njegovi ljudi bili su spremni da odmah izvrše nalog primljen od Boga; šest stotina naoružanih ljudi sa svojim ženama, decom i stadima stoke krenuli su put Hevrona. Kad je karavan ulazio u grad, sinovi Judini dočekaše Davida da ga pozdrave kao budućeg izrailjskog cara. Odmah su spremili sve što je bilo potrebno da ga krunišu. "I pomazaše onde Davida za cara nad domom Judinim." Međutim, nisu upotrebili nikakvu silu da njegov autoritet nametnu i ostalim plemenima.

Jedno od prvih dela novokrunisanog vladara bilo je da na dirljiv način izrazi poštovanje uspomeni na Saula i Jonatana. Kad je doznao da su hrabri stanovnici grada Javisa Galadova uzeli i svečano sahranili tela poginulih vođa, odmah im je uputio izaslanike sa porukom: "Da ste blagosloveni Gospodu, što učiniste milost gospodaru svojem Saulu i pogreboste ga. Zato da učini Gospod vama milost i veru, a ja ću vam učiniti dobro što ste to učinili." A onda im je najavio da će preuzeti presto Judin i zamolio ih, pošto su se već pokazali tako odani, da i njemu budu privrženi.

Filisteji se nisu protivili tome što su Judejci postavili Davida za cara. Oni su se s njim sprijateljili kad je bio u izgnanstvu, s tim da Saulovo carstvo slabi i napada, te su se sad nadali da će jačanje Davidove vlasti, zbog njihovog ranijeg prijateljstva prema njemu, služiti na kraju krajeva njihovim interesima. Ali Davidova vladavina nije bila bez teškoća. S njegovim krunisanjem počela je mračna istorija zavera i buna. David nije došao na presto kao kakav izdajnik. Sam Bog ga je izabrao za izrailjskog cara i nije bilo povoda za nepoverenje ili otpor. Ali tek što su Judejci priznali njegov autoritet, Avenir zacari Isvosteja, sina Saulovog.

Isvostej je bio slab i nesposoban predstavnik Saulovog doma, dok je David bio izvanredno spreman da primi na sebe svu odgovornost vođenja carstva. Avenir, koji je odigrao glavnu ulogu u postavljanju Isvosteja na carski presto, bio je vrhovni vojskovođa u Saulovoj vojsci i najuticajniji čovek u Izrailju. On je znao da je Bog Davidu namenio izrailjski presto, ali pošto su ga tako dugo progonili i odbacivali, nije bio voljan da sin Jesejev nasledi carstvo kojim je vladao Saul.

Okolnosti u kojima se Avenir našao otkrile su njegov pravi karakter i pokazale da je bio sivoljubiv i neprincipijelan. On je bio rodbinskim vezama priso vezan za Saula i pod carevim uticajem prezirao je čoveka koji je bio od Boga izabran da vlada Izrailjem. Njegova mržnja se još više pojačala kad ga je David onako oštro prekorio što je dozvolio da caru ukradu koplje i čašu, dok je spavao u logoru. On se dobro sećao kako je David vikao da čuju i car i čitav narod: "Nisi li ti junak? I ko je kao ti u Izrailju? Zašto nisi čuvao cara gospodara svojega?... Nisi dobro radio. Tako da je živ Gospod, zaslužili ste smrt što niste čuvali gospodara svojega." Taj prekor je tinjao u njegovim grudima, i on je odlučio da svoju osvetničku nameru ostvari na taj način što će izazvati podvojenost među Izrailjcima i uzvisiti samog sebe. Poslužio se predstavnikom prethodnog carstva da ostvari svoje sebične težnje i namere. On je znao da narod voli Jonatana. Sećanje na njega svima je bilo drago, a i Saulovi prvi uspešni vojni pohodi nisu bili zaboravljeni. Ovaj vođa pobunjenika vrlo je vešto i odlučno sprovodio svoje planove.

Za carsku prestonicu izabrali su Mahanajim, s druge strane Jordana, zato što je pružao najveću bezbednost za slučaj kakvog napada od strane Davidove ili Filisteja. Tamo je krunisan Isvostej. U početku su njegovu vladavinu priznavala samo plemena istočno od Jordana, a kasnije i sav Izrailj osim Jude. Dve godine je Saulov sin uživao počasti u svojoj odvojenoj prestonici. Ali, nameravajući da tu vladavinu nametne celom Izrailju, Avenir se spremao za rat. "I dugo beše rat između doma Saulova i doma Davidova; ali David sve većma jačашe i dom Sulov postojашe sve slabiji."

Najzad je izdajstvo srušilo presto koji su podigli zloba i častoljublje. Avenir se naljutio na slabog i nesposobnog Isvosteja i prešao k Davidu ponudivši mu da prevede sva plemena Izrailjeva pod njegovu vlast. Car je prihvatio njegove predloge i otpustio ga sa velikim počastima da sprovede svoje namere. Ali je prijem na koji je naišao hrabri i čuveni vojskovođa izazvao ljubomoru kod Joava, koji je bio vojskovođa u Davidovoj vojsci. Između Avenira i Joava postojalo je zakletko neprijateljstvo jer je prvi u ratu između Izrailjaca i Judejaca ubio Asaila, brata Joavovog. Pošto se Joavu sada pružila prilika da osveti smrt svoga brata i da se oslobodi suparnika koji je imao mnogo izgleda na uspeh, odlučio je da namami Avenira i da ga ubije.

Čuvši o tom izdajničkom prepadu, David je rekao: "Ja nisam kriv, ni carstvo moje pred Gospodom, dovela za krv Avenira sina Nirova. Neka padne na glavu Joavovu i na sav dom oca njegov." S obzirom na nesređeno stanje u kojem se carstvo nalazilo, s obzirom na moć i položaj ubice - jer je uz Joava bio i njegov brat Avisaj - David nije mogao da kazni zločin po pravdi, ali je ipak javno ispoljio svoju odvratnost prema tom krvavom delu. Avenir je sahranjen sa svim javnim počastima. Vojska je, sa Joavom na čelu, razdrhtih haljina i u kostreti, morala da prisustvuje tužnom bogoslužju. Car je ispoljio svoj bol posteći na dan sahrane. Išao je prvi za kovčegom i na grobu izgovorio žalopojku koja je predstavljala oštar prekor za ubicu. Jadikujući za Avenirom, car je rekao:

"Umre li Avenir kako umire bezumnik?

Ruke tvoje ne biše vezane.

Niti noge tvoje u okov okovane.

Pao si, kao što se pada od nevaljalih ljudi."

2. Samuilova 3,33-35

Time što je velikodušno ukazao poštovanje čoveku koji je bio njegov ogorčeni neprijatelj, David je zadobio poverenje i izazvao divlje sveg naroda izrailjskog. "I sav narod ču to, i bi im po volji, što činjaše car, beše po volji svemu narodu. I pozna sav narod i sav Izrailj u onaj dan da nije bilo od cara, što pogibe Avenir sin Nirov." U uskom krugu svojih poverljivih savetnika i pratilaca car je govorio o zločinu, i o tome da nije u mogućnosti da kazni ubicu kao što bi hteo; prepustio je stvar Bogu i Njegovoj pravdi: "Ne znate li da je vojvoda i to veliki poginuo danas u Izrailju, ali ja sam sada još slab, ako i jesam pomazan za cara; a ovi ljudi, sinovi Serujini, vrlo su mi silni. Neka Gospod plati onome koji čini zlo, prema zloči njegovoj."

Avenir je bio iskren prema Davidu u svim svojim ponudama, ali su mu pobude ipak bile niske i sebične. On se tvrdoglavo opirao caru koga je Bog izabrao, priželjkujući da time osigura čast za sebe. Zbog ozlojeđenosti i povređenog ponosa, on je posle dugogodišnje službe na jednoj strani prešao Davidu, nadajući se da će u njegovoj službi steći najviši položaj. Da su se njegova očekivanja ostvarila, njegova velika obdarenost, čestoljublje, njegova moć da utiče na ljude, kao i nedostatak pobožnosti, dovele bi u opasnost Davidov presto, mir i blagostanje nacije.

"A kad ču sin Saulov da je poginuo Avenir u Hevronu, klonuše mu ruke i sav se Izrailj smete." Bilo je očevidno da se carstvo ne može dugo održati. Uskoro je još jedno delo izdaje dovršilo propast sile koja je nestajala. Isvosteja su ubili dvojica njegovih doglavnika, i odsekavši mu glavu, otišli su Davidu, caru judejskom, nadajući se da će na taj način uspeti da mu se dodvore.

Noseći strahovito svedočanstvo svoga zločina, izašli su pred Davida, rekavši: "Evo glave Isvosteja, sina Saulova, neprijatelja tvog, koji je tražio dušu tvoju; i Gospod osveti danas cara, gospodara mogea od Saula i semena njegovog." Ali David, čiji je presto utvrdio sam Bog oslobodivši ga njegovih protivnika, nije želeo pomoć izdajnika da bi učvrstio svoju vlast. Zato je ubicama ispričao sudbinu onoga koji se hvalisao da je ubio Saula, a zatim dodade: "Ljudi bezbožni koji ubiše čoveka prava u kući njegovoj na postelji njegovoj! Neću li iskati krvi njegove iz vaših ruku i vas istrebiti sa zemlje? I zapovedi David momcima svojim, te ih pogubiše... a glavu Isvostejevu uzeše i pogreboše u grobu Avenirovu u Hevronu."

Posle Isvostejeve smrti, svi poglavari u Izrailju pokazali su želju da David bude car nad svim plemenima. "Tada dođoše sva plemena u Hevron Davidu i rekoše mu govoreći: Evo, mi smo kost tvoja i telo tvoje." A zatim su izjavili: "Ti si odvodio i dovodio Izrailja. Tako dođoše sve starješine Izrailjeve k caru u Hevron, i učini s njima car David veru u Hevronu." Na taj način je Božje providenje poravnalo Davidu put ka prestolu. On nije nastojao da zadovolji sopstveno častoljublje, jer nije čeznuo za čašću koju mu je bila ukazana.

Više od osam hiljada potomaka Aronovih iz plemena Levijeva čekali su na Davida. Promena u osećanjima naroda bila je korenita i odlučna. Revolucija se odvijala mirno i dostojanstveno, što je i dolikovalo veličini dela koje je bilo u toku. Skoro pola miliona ljudi, koji su ranije bili Saulovi podanici, okupilo se u Hevronu i okolnim bregovima i dolinama. Dan krunisanja bio je utvrđen; onaj čovek koji je bio prognan sa Saulovog dvora, koji je bežao u brda i pećine zemaljske da bi spasao svoj život, trebalo je da primi najveću čast koju čoveku mogu ukazati njegovi bližnji. Sveštenici odeveni u haljine za svetu službu, starišine, oficiri i vojnici sa blistavim

mačevima i oklopima, i stranci iz dalekih zemalja - sve je to stajalo i čekalo da vidi krunisanje izabranog cara. David je bio odeven u carske haljine. Sveto ulje izlio mu je na glavu prvosveštenik - jer je Samuilovo pomazanje predstavljalo samo proročki čin koji je najavljivao šta treba raditi prilikom krunisanja. Došao je i taj trenutak, i car je svečnim obredom bio posvećen za Božjeg zastupnika. Skiptar mu je stavljen u ruke. Zatim je bio ispisan zavet povodom njegove zakonite vladavine, a narod mu je položio zakletvu na vernost. Dijadema je stavljen na njegovu glavu i njime je obred krunisanja bio završen. Tako je Izrailj dobio cara koga je sam Bog odredio; a David, koji je sa strpljenjem čekao na Gospoda, doživeo je da vidi kako se ispunjavaju Božja obećanja. "I David jednako napredovaše, jer Gospod Bog nad vojskama beše s njim" (2. Samuilova 5,10).

DAVIDOVA VLADAVINA

(2. Knjiga Samuilova 5; 6; 7; 9 i 10)

Čim je došao na presto, David je počeo da traži pogodan grad koji bi mogao da bude prestonica njegovog carstva, i jedno mesto trideset kilometara od Hevrona izabrao za glavni grad. Pre nego što je Isus Navin preveo čete Izrailjeve preko Jordana, to mesto se zvalo Salim. Nedaleko odatle, Avaram je dokazao svoju vernost Bogu. Osam stotina godina pre Davidovog krunisanja, to je bio zavičaj Melhisedeka, sveštenika Boga višnjega. Taj grad je bio u središtu zemlje, na visini, i bio zaštićen vencem brežuljaka. Nalazeći se na granici između plemena Venijaminovog i Judinog, bio je sasvim blizu i plemenu Jefremovom, a lako je bilo odatle doći i do ostalih plemena.

Da bi zauzeli to mesto, Jevreji su morali odagnati ostatak Hananeja koji su imali utvrđene položaje na brdu Sionu i Moriji. Utvrđenje se zvalo Jevus, a njegovi stanovnici su bili poznati pod imenom Jevuseji. Vekovima se smatralo da se Jevus ne može osvojiti, ali su Jevreji opseli i zauzeli grad pod zapovedništvom Joava koji je zbog svoje hrabrosti bio postavljen za vrhovnog zapovednika vojske. Tako je Jevus postao prestonica zemlje, a njegovo nezabožacko ime promenjeno u Jerusolim.

Tada je Hiram, vladar u bogatom gradu Tiru, na obali Sredozemnog mora, predložio savez izrailjskom caru i ponudio Davidu pomoć pri izgradnji dvorca u Jerusolimu. Izaslanici su poslali iz Tira sa zidarima i radnicima, i dugim karavanima skupocenog drveta, kedra i drugog vrednog materijala.

Jačanje Izrailja, posle ujedinjenja pod carem Davidom, osvaja-nje tvrđave Jevusa i savez sa Hiramom, tirske carem, izazvali su neprijateljstvo Filisteja, te su ponovo navalili sa jakom vojskom i zaposeli dolinu Rafajsku, nedaleko od Jerusolima. David se sa svojim ljudima povukao u tvrđavu Sion, da tamo upita Gospoda za savet. "Tada David upita Gospoda, govoreći: Hoću li izaći na Filisteje? Hoćeš li ih dati u moje ruke? A Gospod reče Davidu: Izadi, zaista ću dati Filisteje u tvoje ruke."

David je odmah udario na neprijatelje, potukao ih i uništio, i oduzeo im idole koje su poneli da sebi osiguraju pobeđu. Ozlojeđeni i posramljeni zbog poraza, Filisteji su sakupili još veću vojsku i vratili se natrag u borbu. I ponovo se "raširše u dolini Rafajskoj". Još jednom je David potražio Gospoda i veliki "Ja sam" preuze vođstvo nad vojskom Izrailjevom.

Bog je Davidu dao sledeće uputstvo: "Ne idi pred njih, nego im zađi za leđa, pa udari na njih prema dudovima. Pa kad čuješ da zašušti po vrhovima od dudova, onda kreni, jer će onda poći Gospod pred tobom da pobije vojsku filistejsku." Da je David, kao nekada Saul, postupio po svojoj volji, ne bi imao uspeha. Ali je on učinio kako mu je Bog zapovedio, "i pobiše vojsku filistejsku od Gavaona do Gezera. I razglasi se ime Davidovo po svim zemljama; i Gospod zadade strah od njega svim narodima" (1. Dnevnika 14,16.17).

Učvrstivši svoj presto i oslobodivši zemlju od udara spoljnih neprijatelja, David se latio izvođenja svoje omiljene namere - da Božji kovčeg zaveta prenese u Jerusolim. Kovčeg je mnogo godina bio u Krijat-Jarimu, udaljenom petnaest kilometara; ali, red je bio da se prestonici ukaže počast na taj način što će Božje prisustvo biti u njoj.

David je pozvao trideset hiljada izabраниh ljudi iz Izrailja i nameravao da tu priliku prenošenja kovčega iskoristi za organizovanje velike radosne svečanosti. Narod se rado odazvao njegovom pozivu. U Vali Judinoj iskupili su se svi knezovi i plemenske starešine, zatim prvosveštenik i sva njegova braća koja su bila u sve-toj službi. David je blistao od svete revnosti. Kovčeg zaveta su izneli iz Avinadavove kuće i postavili ga na nova kola za kojima su išla dva Avinadavova sina.

Narod ih je pratio kličući i pevajući od radosti; mnoštvo glasova stapalo se sa zvukom muzičkih instrumenata. "A David i sav dom Izrailjev udarahu pred Gospodom u svakojake sprave od drveta kedrova, u harfe, u psaltire, u bubnje, u virale i u kimvale." Takav prizor veselja Izrailj davno nije video. Duga povorka se sa svetom radošću kretala preko brežuljaka i dolina prema svetom gradu.

Ali, "kad dođoše do gumna Nahonova, Uza se maši za kovčeg Božji i prihvati ga, jer volovi potegoše na stranu. I Gospod se razgnjavi na Uza i udari ga Bog onde za tu nepažnju, te umre onde kod kovčega Božijega." Razdraganu povorku obuze iznenadan strah. David je bio jako pogođen i vrlo uznemiren, i u svom srcu čak je dovodio u pitanje Božju pravdu. On je imao nameru da ukaže slavu kovčegu zaveta, kao simbolu Božjeg prisustva. Zašto je onda došla ta strašna kazna da pretvori radost u bol i tugu? Osećajući da je opasno imati kovčeg zaveta u svojoj blizini, David je odlučio da ga ostavi tu gde se trenutno zatekao. I mesto se našlo u kući Ovid-Edoma Getejina.

Uzina sudbina predstavljala je kaznu Božju za prekršaj izričito date zapovesti. Bog je preko Mojsija dao naročita uputstva o prenošenju kovčega zaveta. Samo je sveštenicima, potomcima Aronovim, bilo dozvoljeno da dodirnu kovčeg ili da ga pogledaju kad je bio nepokriven. Božja zapovest je glasila: "Onda neka dođu sinovi Katovi da nose, ali neka se ne dotaknu nijedne stvari svete da ne poginu" (4. Mojsijeva 4,15). Sveštenici su morali najpre da pokriju kovčeg, pa tek onda da dođu sinovi Katovi i da ga podignu polugama koje su bile provučene kroz naročite alke pričvršćene na stranama kovčega i nisu se nikada skidale. Sinovima Girsonovim i Merarijevim, koji su imali da vode računa o pokrivaču, daskama i stupovima, dao je Mojsije kola i volove za prenos onoga što im je bilo povereno. "A sinovima Katovim ne dade ništa, jer im posao beše služiti svetinji, i nositi na ramenima" (4. Mojsijeva 7,9). Prema tome, iznoseći kovčeg iz Vale Judine, Izrailjci su se direktno i neoprostivo ogrešili o Gospodnja uputstva.

David i njegovi podanici okupili su se da obave jedan sveti čin i tome su prišli sa puno volje i radosna srca; ali Gospod nije mogao primiti njihovu službu, jer nije bila izvedena u saglasnosti sa Njegovim naredbama. Filisteji, koji nisu imali pojma o Božjim zakonima, stavili su kovčeg na kola kad su ga vraćali Izrailjcima i Gospod je prihvatio njihove napore. Međutim, Izrailjci su imali jasno izraženu božju volju u tom pogledu, te je zanemarivanje Njegovih uputstava značilo obešćastiti Boga. Uzin greh je bio u tome što se usudio da prekorači granicu dozvoljenog. Prestupanje Božjeg zakona oslabilo je njegovu svest o svetosti istog, i ne kajući se za svoje grehe, on se - i pored izričite božanske zabrane - drznuo da dirne simbol Božjeg prisustva. Bog ne može prihvatiti nikakvu delimičnu poslušnost, niti pak odobriti nemarno ili olako uzimanje Njegovih zapovesti. Kaznjavajući Uzu, Bog je hteo da svim Izrailjcima ukaže na to koliko je važno strogo se pridržavati Njegovih zahteva. Tako je smrt jednog čoveka, navodeći narod na pokajanje, otklonila kaznu od mnogih hiljada.

Osećajući da mu srce nije prema Bogu bilo sasvim ispravno, kad je video Uzinu smrt, David se uplašio od kovčega; zabrinuo se da i njega ne snađe kazna zbog nekog njegovog greha. Ali je Ovid-Edom, iako se radovao s trepetom, toplo pozdravio sveti simbol - zalogu Božje milosti poslušnima. Pažnja celog Izrailja bila je sada usmerena na Getejina i njegovu porodicu; svi su čekali da vide kako će on proći. "I blagoslovi Gospod Ovid-Edoma i sav dom njegov."

Božanska opomena je delovala na Davidovo srce. Kao nikad ranije, shvatio je svetost Božjeg zakona i potrebu stroge poslušnosti. Milost učinjena Ovid-Edomovom domu, povratila je Davidu nadu da će kovčeg zaveta doneti blagoslov i njemu i njegovom narodu.

Posle tri meseca odlučio je da ponovi pokušaj u vezi sa prenosom kovčega zaveta, i sada je pazio da se u svakoj pojedinosti poštuju Gospodnja uputstva. Ponovo su pozvani svi vodeći ljudi i ogromno mnoštvo se sakupilo pred domom Getejinim. Ljudi, koje je Bog odredio, sa strahopoštovanjem podigoše kovčeg na ramena, narod se svrstao u redove uzdrhtala srca i velika povorka je krenula. Kad su prešli šest koraka, zvukom trube je naloženo da se stane. David je zapovedio da se "prinese na žrtvu vo i debeo ovin". I onda je umesto drhtanja i straha zavladala radost. Car je skinuo svoje carsko odelo i ogrnuo se običnim lanenim oplećkom, kakav su nosili sveštenici. On time nije hteo da pokaže kako preuzima svešteničku dužnost - takav ogrtač su s vremena na vreme nosili i drugi ljudi. Ali je hteo da u toj svetovnoj službi bude pred Bogom jednak sa svojim podanicima. Toga dana trebalo je obožavati živog Boga; On je imao da bude jedini kome će se odavati počast.

Zatim je povorka ponovo krenula, a zvuci harfe, truba, kimvala i psaltira, stapajući se sa melodijom mnogih glasova, uzdizali su se k nebu. "I David igraše iz sve snage pred Gospodom", uz ritam pesme i muzike.

Davidovim igranjem, koje je bilo izraz radosti i strahopoštovanja pred Bogom, mnogi ljubitelji zadovoljstva pravdaju danas savremen, moderan ples, ali je takvo navođenje dokaza bez osnove. Igranje u današnje vreme povezano je sa ludostima i noćnim pijančenjima. Takvom zadovoljstvu se žrtvuju i zdravlje i moralna čistota. Za one koji posećuju balske sale Bog nije predmet razmišljanja i strahopoštovanja; molitve i pojanja u takvim krugovima smatrali bi se neumesnim. Zadovoljstva koja mogu oslabiti našu ljubav prema onome što je sveto i uzvišeno, i umanjiti radost koju osećamo služeći Bogu - takva zadovoljstva religiozni ljudi ne treba da žele. Muzika i igra pri radosnom hvaljenju Boga prilikom

prenošenja kovčega nemaju nikakve sličnosti sa današnjim razuzdanim igrama. Tom prilikom je muziciranjem i igrom izražavana težnja da se slavi Bog i veliča Njegovo sveto ime. A moderne igre nisu ništa drugo nego Sotonino lukavstvo sračunato na to da ljudi zabravljaju na Boga i obeščašćuju Njegovo ime.

Trijumfalna povorka približavala se prestonici, noseći simbol nevidljivog Cara. A tada je odjeknula pesma u kojoj se od straže na zidovima zahtevalo da otvori vratnice svetog grada:

"Vrata! Uzvisite vrhove svoje, uzvisite se
Vrata večna! Ide Car slave!"

Jedna grupa pevača koji su igrali pitala je:

"Ko je taj Car slave?"

A druga grupa je odgovorala:

"Gospod krepak i silan,
Gospod silan u boju".

Posle toga se pesma stotine glasova zaorila u pobedonosnom horu:

"Vrata! Uzvisite vrhove svoje,
Uzvisite se vrata večna,
Ide Car slave!"

I opet je ponovljeno radosno pitanje: "Ko je taj Car slave?" A velika grupa naroda, "slično glasu voda mnogih" ushićeno je odgovarala:

"Gospod nad vojskama,
On je Car slave."

Psalam 24,7-10

Zatim su se vrata otvorila širom, povorka je ušla unutra, a kovčeg zaveta je sa strahopoštovanjem stavljen u šator koji je za njega bio pripremljen. Pred svetinjom su bili podignuti oltari. Dim žrtve paljenice i žrtve zahvalne mešao se sa mirisom tamjana i uzdizao se k nebu zajedno sa izrailjskim pesmama i molitvama. Kad je bogoslužjenje bilo završeno, sam car je prizvao blagoslov na svoj narod. A onda je u svojoj carskoj darežljivosti naredio da se podele pokloni u hrani i vinu, da se narod osveži.

Proslavi najsvetijeg događaja u Davidovoj vladavini do tada, prisustvovali su predstavnici svih plemena. Duh božanskog nadahnuća počivao je na caru, i kad su poslednji zraci sunca na zalasku obasjali šator svojom svetlošću, on se svim srcem obratio Bogu, zahvaljujući Mu što je blagosloveni znak Njegovog prisustva sada tako blizu izrailjskog prestola. Obuzet takvim osećanjima, David se vratio "da blagoslovi svoj dom". Ali tamo se nalazio neko ko je čitav prizor radošću posmatrao u drugačijem duhu nego što je bio onaj koji je pokretao Davidovo srce. "A kad kovčeg Gospodnji ulazao je u grad Davidov, Mihala, kći Saulova, gledajući se prozora vide cara Davida gde skače i igra pred Gospodom i podrugnu mu se u srcu svojem." Ogorčenost joj nije dala mira da sačeka dok se David vrati u dvor, već mu izade u susret, i na njegov prijateljski pozdrav, obasu ga bujicom teških reči. Oštar, uvredljiv i pun ironije bio je njen napad:

"Kako je slavan danas bio car Izrailjev, kad se danas otkrivao pred sluškinjama sluga svojih, kao što se otkrivaju nikakavi ljudi!"

David je osećao da Mihala u stvari prezire službu Božju, te joj strogo odgovori: "Pred Gospodom koji me je izabrao preko oca tvogaj i preko svega doma njegova, te mi zapovedi da budem vođa narodu Gospodnjem Izrailju, igrao sam i igraću pred Gospodom. I još ću se većma poniziti, i još ću manji sebi biti; i opet ću biti slavan pred sluškinjama da koje govoriš." Davidovom ukoru pridružio se i Gospodnji: zbog svoje gordosti i drskosti Mihala nije imala dece sve do kraja svoga života.

Svečani obredi za vreme prenošenja kovčega zaveta učinili su trajan utisak na izrailjski narod, probudili u njemu dublje interesovanje za službu svetinje i ponovo podstakli njihovu ravnost za Boga. David je svim sredstvima koja su mu stajala na raspolaganju nastojao da taj utisak učini još dubljim. Pesma je uneta u bogoslužjenje kao redovni sastavni deo službe; David je sastavljao psalme, namenjene ne samo sveštenicima u službi, već i narodu pri godišnjim svečanostima pred nacionalnim oltarom. Na taj način je verski uticaj postajao vrlo dalekosežan, i činio da se narod oslobodi od idolopoklonstva. Mnogi okolni narodi povoljno su počeli da misle o Izrailjskom Bogu koji je za svoj narod učinio tako velike stvari.

Šator od sastanaka, koji je podigao Mojsije, sa svim onim što je bilo neophodno u službi svetinje, nalazio se još uvek u Gavaji. Međutim, David je nameravao da od Jerusalima stvori versko središte. Za sebe je bio sagradio carsku palatu, pa je osećao da ne priliči da kovčeg zaveta ostane u jednom šatoru. Zato je odlučio da za njega sagradi hram koji će svojim sjajem svedočiti koliko Izrailjci znaju da cene čast koja im je ukazana time što je Bog svojim prisustvom stalno bio uz njih. Kad je svoju nameru izneo proroku Natanu, ovaj ga je svojim odgovorom još i ohrabrio rekavši: "Što ti je god u srcu, idi, čini, jer je Gospod s tobom."

Ali još iste noći posla Gospod svoju reč Natanu i dade mu poruku za cara. David će biti lišen preimućstva da sazida dom

Gospodnji, ali mu je bilo dato uverenje da je Božja milost s njim, s njegovim potomstvom i s carstvom izrailjskim: "Ovako veli Gospod nad vojskama: Ja te uzeh od tora, od ovaca, da budeš vođa narodu mojemu Izrailju; i bijah s tobom kuda si god hodio, i istrebih sve neprijatelje tvoje ispred tebe, i stekoh ti ime veliko, kao što je ime velikih ljudi koji su na zemlji, i odrediću mesto narodu svojem Izrailju, i posadiću ga te će nastaviti u svom mjestu, i neće se više pretresati niti će ih mučiti nepravednici kao pre."

Pošto je David želeo da podigne dom Gospodu, dato mu je obećanje: "Još ti javlja Gospod, da će ti Gospod načiniti kuću... Podignuću seme tvoje nakon tebe... On će sazidati dom imenu mome, i utvrdiću presto carstva njegova nad Izrailjem dovek."

Dat je i razlog zašto David nije trebalo da zida hram: "Mnogo si krvi prolio i velike si ratove vodio; nećeš ti sazidati doma imenu mojemu..." (1. Dnevnika 22,8). "Evo roditelje ti se sin, on će biti miran čovek i smiriću ga od svih neprijatelja njegovih unaokolo, zato će mu biti ime Solomun; i mir i pokoj daću Izrailju za njegova vremena. On će sazidati dom imenu mojemu" (1. Dnevnika 22,8-10).

Iako je bila određena najmilija želja njegovog srca, David je vest ipak primio sa zahvalnošću. "Ko sam ja, Gospode, i šta je moj dom, te si me doveo dovde? Pa i to ti se još čini malo, Gospode, nego si govorio i za dom slugu svojega na dugo vremena." Tada je David obnovio svoj zavet sa Gospodom.

David je znao da bi izvođenje dela, koje je on u svom srcu priželjkivao, donelo čast njegovom imenu i slavu njegovoj vladavini; ali bio je spreman da svoju volju potčini Božjoj volji. Takva pomirenost sa Božjom odlukom, pa još i zahvalnost retko se sreće, čak i među religioznim ljudima. Kako često ljudi sa umanjenoj životnom snagom hoće da učine neko veliko delo, koje su u svom srcu zamislili, iako su za taj posao nesposobni! Božje providenje im možda govori, kao što je to prorok objasnio Davidu, da delo koje oni toliko žarko žele da izvrše nije namenjeno njima. Njima pripada samo pripremanje puta za drugog koji će doći da ga izvede. Ali, umesto da se pokore Božjem planu, mnogi odstupaju osećajući se zanemarenim ili odbačenim, i pošto ne mogu učiniti ono što su želeli, ne čine ništa. Mnogi koji nemaju mnogo snage tovari na sebe odgovornosti koje ne mogu nositi, i uzalud se trude da ispune neki zadatak za koji nisu sposobni, dok ono što bi mogli učiniti ostaje zanemareno. I tako, zbog nedostatka saradnje s njihove strane, mnogi važni poslovi ostaju nedovršeni ili nezapočeti.

U svom zavetu sa Jonatanom, David je obećao da će, pošto počine od neprijatelja svojih, učiniti milost domu Saulovom. U svojim dobrim vremenima, car se setio tog zaveta postavivši pitanje: "Ima li jošte ko da je ostao od doma Saulova? Da mu učinim milost radi Jonatana." Tada su mu pomenuli Mefivostea, Jonatanovog sina, koji je iz detinjstva bio hrom. Kad su Filisteji pobedili Saula u dolini Jezraelskoj, dojlja je u bekstvu ispustila dete, te je ostao bogalj za celi život. David je tog mladog čoveka pozvao na dvor i primio ga velikodušno. Za izdržavanje porodice, vraćena mu je privatna imovina Saulova, a on kao Jonatanov sin bio je stalan carev gost, i svakodnevno ručavao za carevom trpezom. Davidovi neprijatelji su svojim pričama stvorili kod Mefivostea jake predrasude protiv Davida kao otimača izrailjskog prestola, ali careva širokogrudost i prijateljski prijem, kao i neprestana dobrota prema njemu, zadobiše mladićevo srce. Stoga je bio vrlo odan Davidu, i slično svom ocu Jonatanu, uviđao da su njegovi interesi u isti mah interesi cara koga je Bog izabrao.

Po Davidovom dolasku na izrailjski presto, narod je dugo uživao u miru. Okolni narodi, videći snagu i složnost Izrailja, smatrali su da će biti pametnije ako se uzdrže od svakog neprijateljstva, a ni David nije mislio na napade, jer je bio zaposlen sređivanjem i obnavljanjem svoga carstva. Najzad je ipak zaratio protiv starih izrailjskih neprijatelja, Filisteja i Moavaca, pobedio ih i naterao da mu plaćaju danak.

Posle toga je obrazovan veliki savez okolnih naroda protiv Davida, što je dovelo do najvećih ratova i najvećih pobeda njegove vladavine i izuzetnog uvećanja njegove moći. Stvaranje neprijateljskog saveza, koji je u stvari bio posledica ljubomore na Davidovu sve veću moć, nije bilo izazvano nikakvim postupkom sa Davidove strane. Nastao je pod sledećim okolnostima:

U Jerusalim je stigla vest da je umro Nas, car amonski, koji je Davida prijateljski primio kada je bežao pred Saulovim besom. Da bi pokazao svoju zahvalnost za dobrotu koja mu je ukazana kada je bio u nevolji, David je preko glasnika poslao svoje izrazе saučesća Anunu, Nasovu sinu i nasledniku amonskog cara. "I reče David: Da učinim milost Anunu sinu Nasovu, kao što je otac njegov meni učinio milost."

Ali njegov prijateljski postupak bio je pogrešno protumačen. Amonci su mrzeli pravoga Boga i bili ogorčeni neprijatelji Izrailjaca. Nasovo prividno prijateljstvo prema Davidu bilo je u stvari samo mržnja prema Saulu, caru izrailjskom. Anuvi savetnici rdavo protumačiše Davidovu poruku. Oni su govorili "Anunu gospodaru svome: Misliš da je David zato poslao ljude, da te uteše, što je rad učiniti čast ocu tvom, a nije li to zato poslao David tebi slugu svoje da promotri grad i uhodi, pa posle da ga raskopa?" Pod uticajem svojih

savetnika, Nas je pola veka pre toga postavio surove uslove, kad su opsednuti stanovnici Javis-Galada zatražili primirje. Nas je zahtevao za sebe pravo da svakom iskopa desno oko. Amonci su se još živo sećali kako je izrailjski car osujetio njihovu svirepu nameru i oslobodio ljude koje su oni hteli da ponize i ubogalje. Još uvek su bili nadahnuti istom mržnjom prema Izrailjcima. Oni nisu mogli razumeti plemenitost osećanja kojima je odisala Davidova poruka. Kad Sotona ovlada ljudskim duhom, onda on izaziva ljudsku mržnju i sumnju koja će pogrešno protumačiti i najbolje namere. Slušajući svoje savetnike, Anun je u Davidovim izaslanicima video uhode i obasuo ih porugom i uvredama.

Amoncima je bilo dopušteno da nesmetano izvedu zle namere svoga srca kako bi se Davidu otkrio njihov pravi karakter. Nije bila Božja volja da izrailjski narod stupi u savez sa tim neznabožčkim narodom.

U stara vremena, baš kao idanas, služba jednog izaslanika (ambasadora) smatrana je svetinjom. Zahvaljujući tom opštem zakonu za sve narode, oni su lično bili zaštićeni od svakog nasilja ili vređanja. Pošto je izaslanik bio predstavnik svoga gospodara, to bi svaki nedostojan postupak prema njemu izazvao brzu odmazdu. Amonci su znali da će se Izrailjci osvetiti za učinjenim im uvreda, pa su se spremali za rat. "A kad videše sinovi Amonovi gde se omraziše s Davidom, onda Anun i sinovi Amonovi poslaše tisuću talanata srebra da najme kola i konjike iz Mesopotamije, iz Sirije, Mahe i iz Save. I najmiše trideset i dvije tisuće kola... a i sinovi Amonovi skupiše se iz gradova svojih i dodoše na boj" (1. Dnevnika 19,6,7).

U stvari, to je bio jak savez. Svi stanovnici između Eufrata i Sredozemnog mora stupili su u savez sa Amoncima. Na severu i istoku Hanana stajali su naoružani neprijatelji koji su se udružili da bi uništili izrailjsko carstvo.

Jevreji nisu čekali da im neprijatelji upadnu u zemlju. Njihova vojska, pod vodstvom Joava, pređe Jordan i uputi se prema prestonici Amonaca. Kad je vođa jevrejske vojske svoje borce izveo u polje, ohrabrio ih je pred borbu rečima: "Budi junak i držimo se junački za svoj narod i za gradove Boga svojega. A Gospod neka čini što mu je drago" (1. Dnevnika 19,13). Ujedinjene snage saveznika bile su savladane u prvom sukobu. Ali oni ipak ne odustaje od borbe, već su iduće godine ponovo zaratili. Car sirski sakupio je svoju vojsku i pretio Izrailju ogromnom silom. Uviđajući šta sve zavisi od ishoda te borbe, David je lično izašao na bojište i uz Božji blagoslov tako strahovito porazio saveznike, da su Sirci od Livana do Eufrata ne samo odustali od rata, već su morali Izrailjcima plaćati i danak. Protiv Amonaca je David odlučno ratovao sve dok njihove tvrđave nisu pale, i čitava oblast potpala pod vlast Izrailja.

Opasnosti koje su pretile da potpuno unište Izrailj postale su, po Božjem providenju, samo sredstva koja su uzdigla izabrani narod do veličine kakvu do tada nije imao. U znak sećanja na ta čudesna oslobađanja, David je spevao sledeću pesmu:

"Živ je Gospod i da je blagosloven branič moj!
Da se uzvisi Bog spasenja mojega.
Bog, koji mi daje osvetu
I pokorava mi narode,
Koji me izbavlja od neprijatelja,
Podiže me na one koji ustaju na me
I od čoveka žestoka izbavlja me!
Toga radi, hvalim te, Gospode, pred narodima
I pojim imenu tvojemu.
Koji slavno izbavljaš cara svojega,
I činiš milost pomazaniku svojemu, Davidu
I natražu njegovu doveka."

Psalam 18,46-50

U svim Davidovim pesmama ističe se pred narodom da je Bog njihova sila i njihov oslobodilac:

"Neće pomoći caru velika sila,
Neće zaštititi jakoga velika snaga;
Nije u konju uzdanje da će pomoći;
Ako mu je i velika snaga,
Neće izbaviti."

"Bože, care moj, Ti si onaj isti
Pošalji pomoć Jakovu!
S tobom ćemo izbosti neprijatelje svoje,
I s imenom Tvojim
Izgazićemo one koji ustaju na nas.
Jer se ne uzdam u luk svoj,
Niti će mi mač moj pomoći.
Nego ćeš nas Ti izbaviti
Od neprijatelja naših
I nenavidnike naše posramićeš."

"Jedni se hvale kolima, drugi konjima,
A mi imenom Gospoda Boga svojega."

Psalam 33,16,17; 44,4-7; 20,7.

Tako je izrailjsko carstvo dostiglo veličinu koja je bila obećana Avramu i kasnije ponovljena Mojsiju. "Semenu tvojemu dadoh zemlju ovu od vode misirske do velike vode, vode Eufrata" (1. Mojsijeva 15,18; 5. Mojsijeva 11,22-25). Izrailjci su postali moćna nacija koju su svi okolni narodi poštovali i koje su se bojali. Davidova moć u vlastitom carstvu bila je vrlo velika. On je u potpunosti zadobio naklonost i vernost svoga naroda, kao malo koji vladar. Poštovao je Boga i Bog ga je proslavio.

Ali usred blagostanja vrebala je opasnost. U doba svog najvećeg trijumfa, David se našao u najvećoj opasnosti i osetio uniženje poraza.

DAVIDOV GREH I POKAJANJE

(2. Knjiga Samuilova 11 i 12)

U Bibliji ima malo pohvala za ljude. Malo je mesta posvećeno opisivanju vrline čak i najboljih ljudi oji su živeli na ovom svetu. To ćutanje nije nenamerno, i treba da pruži pouku. Sve dobre osobine koje ljudi poseduju, Božji su darovi; njihova dobra dela su učinjena milošću Božjom kroz Hrista. Pošto, dakle, ljudi sve duguju Bogu, Njemu i pripada čast i slava za sve što su postigli ili učinili; oni su samo oruđe u Njegovim rukama. Štaviše, kako to kažu sve pouke na koje nailazimo u biblijskoj istoriji, opasno je ljude hvaliti ili obožavati; jer kad čovek dode dotle da izgubi iz vida svoju potpunu zavisnost od Boga i pouzda se samo u sopstvene snage, sigurno je da će propasti. Čovek se bori sa neprijateljima koji su jači od njega. "Jer naš rat nije s krvlju i s telom, nego sa poglavarima i vlastima i s upraviteljima tame ovoga sveta, s duhovima pakosti ispod neba" (Efescima 6,1). Mi nismo u stanju da svojom snagom opstanemo u borbi; a sve što odvaja misli od Boga i vodi samopouzdanju i uzvišenju, sigurno priprema put za naš poraz. Svrha je Biblije da nam ulije nepoverenje u ljudsku snagu, da podstakne pouzdanje u silu Božju.

Upravo je duh samopouzdanja i samouzdanja pripremio put za Davidov pad. Laskanje i opasne draži koje pruža raskošan život nisu postali bez uticaja na njega. Rdavo je delovalo i opštenje sa susenim narodima. Prama običajima koji su postojali među vladarima na Istoku, zločini i prestupi kažnjavani kod podanika nisu osuđivani ako bi ih učinio car; vladar nije bio dužan da neguje samosavlđivanje kao njegovi podanici. Sve je to doprinelo da David izgubi osećanje o ogromnoj težini greha. I umesto da se potpuno pouzda u Božju silu, počeo je da se oslanja na svoju mudrost i moć. Čim Sotona uspe da odvoji dušu od Boga, jedinog izvora snage, odmah će pokušati da izazove unižavajuće prohteve čovekove telesne prirode. Neprijatelj ne deluje na prečac; on ne počinje naglo i upadljivo, već potajno potkopava tvrđavu osnovnih načela. On počinje od naizgled malih stvari - kao što su: zanemari vanje vernosti prema Bogu i oslanjanje na Njega, a sklonost da se slede navike i običaji ovoga sveta.

Prad kraj rata sa Amoncima, David je komandu nad vojskom prepustio Joavu a sam se vratio u Jerusalim. Izrailjci su Sirce već bili potpuno pokorili, a i poraz Amonaca izgledao je siguran. David je bio okružen plodovima pobeđe i počasti koji pripadaju mudrom i sposobnom vladaru. I kad je u svom blagostanju popustio u straženju nad samim sobom, kušać je iskoristio priliku da obuzme njegove misli. To što je Bog bio s njim u tako tesnoj vezi i ukazao mu tako veliku milost, trebalo je za Davida da bude najjači podstrek da svoj karakter sačuva neokaljanim. Ali kad je u svojoj udobnosti i samopouzdanju prestao da se oslanja na Boga, David se predao Sotoni i okaljao svoju dušu grehom. On, koga je nebo odredilo da bude narodni vođa, koga je Bog izabrao da sprovodi Njegov zakon, sam je pogazio Njegove propise. On, koji je za prestupnike zakona trebalo da bude strah i trepet, osnažio ih je svojim vlastitim postupkom.

Kad god se u svom ranijem životu našao u opasnosti, David je svoj slučaj mirne savesti uvek mogao da poveri Bogu. Gospodnja ruka ga je sigurno vodila kroz nebrojene životne zamke postavljene za njegova stopala. Ali ovoga puta, opterećen grehom, nije bio rad da se pokaje i potraži pomoć i vodstvo neba, nego je pokušao da se sam izvuče iz opasnosti u koju ga je uvukao greh. Vitsaveja, čija je lepota postala zamka za cara, bila je žena Urije Hetejina, jednog od najhrabrijih i najrevnosnijih Davidovih vojskovođa. Niko nije mogao predvideti posledice u slučaju da se prestup dozna. Po Božjem zakonu, brakolomstvo se kažnjavalo smrću, a uvreden i ponosan vojnik mogao bi se osvetiti na taj način što bi cara ubio ili izazvao pobunu u narodu.

Sve što je David preduzimao da bi sakrio svoj greh, pokazalo se bezuspešnim. Predao se Sotoninoj vlasti; opasnost ga je okružavala, i čekala ga je sramota gorča od smrti. Izgledalo mu je da postoji samo jedan izlaz i on je u svom očajanju pohitao da brakolomstvu pridoda i ubistvo. Onaj koji je doprineo Saulovoj propasti, nastojao je da uništi i Davida. Iako su iskušenja bila različita, ona su podjednako vodila prestupu Božjeg zakona. David je razmišljao: ako Urija padne u boju od neprijateljske ruke, krivica za njegovu smrt ne može biti bačena na cara, a Vitsaveja će ostati slobodna i moći će da

je uzme za ženu; time bi otklonio sumnju sa sebe i sačuvao carsko dostojanstvo.

Urija je sam, kao glasnik, nosio svoju smrtnu presudu. Sopstvenom rukom predao je Joavu pismo s carskom naredbom: "Namestite Uriju gde je najžešći boj, pa se izmaknite od njega da bi ga ubili da pogine" (2. Samuilova 11,12). Joav, koji je na svojoj duši već nosio jedan bezobzirno oduzet život, nije se ustručavao da poslušata carevo uputstvo, i Urija je poginuo od mača sinova Amonovih.

Do toga dana zapis o Davidovoj vladavini bio je takav kakvim se malo careva moglo pohvaliti. O njemu stoji napisano da je carovao "svim Izrailjem, sudeći i dajući pravdu svemu narodu svojemu" (2. Samuilova 8,15). Svojom pravičnošću stekao je poverenje i odanost naroda. Ali kad se odvojio od Boga i odao zlu, postao je za izvesno vreme oruđe u Sotoninim rukama; ipak, on je i dalje zauzimao položaj i držao vlast koju mu je Bog dao, zahtevajući poslušnost koja je mogla dovesti u opasnost one koji su mu se pokoravali. Tako je Joav, koji je bio više odan caru nego Bogu, prestupio Božji zakon po carevoj zapovesti.

David je svoju vlast dobio od Boga, i trebalo je da je koristi samo u saglasnosti sa Božjim zakonima. I kad je naredio nešto što je bilo u suprotnosti sa Božjim zakonom, onda je bio greh poslušati ga. "Jer nema vlasti da nije od Boga" (Rimljanima 13,1), ali ako se nalaže nešto što je u suprotnosti sa Božjim zakonom, tome ne treba da se pokoravamo. Apostol Pavle u svojoj poslanici Korincanima iznosi načela kojih se treba pridržavati. On kaže: "Ugledajte se na mene kao ja na Hrista" (2. Korincanima 11,1).

Davidu je poslat izveštaj o izvršenom naređenju, ali je taj izveštaj bio tako sastavljen da ne oda ni Joava ni cara. Joav je naredio glasniku: "Kad ispričaš caru sve što je bilo u boju, ako se razgnevi car... tada reci: Poginuo je i sluga tvoj Urija Hetejin. I otide glasnik, i došavši javi Davidu sve zašto ga je poslao Joav."

Car je na to odgovorio: "Ovako reci Joavu: Ne budi zlovoljan za to; jer mač proždire sad ovoga sad onoga, udri još jače na grad i raskopaj ga. Tako ga ohrabri."

Vitsaveja je tugovala za svojim mužem koliko je bio običaj; a kad su dani žalosti prošli, "posla David i uze je u kuću svoju i ona mu posta žena". On, kome savest i duboko osećanje časti nisu dozvoljavali da digne ruku na Božjeg pomazanika, čak i u svojoj životnoj opasnosti, toliko je pao da je svom najvernijem i najhrabrijem ratniku mogao učiniti takvu sramotu i poslati ga u smrt, nadajući se da će moći nesmetano uživati u plati greha. Avaj! "Kako potamnje zlato, promeni se čisto zlato!" (Plač Jeremijin 4,1).

Već od samog početka, Sotona je mamio ljude dobitkom do kojeg se može doći prestupom. Tako je on i anđele zaveo. Tako je naveo na greh Adama i Evu. Tako on i danas navodi ljude na neposlušnost prema Bogu. Putu koji vodi u greh On daje primamljiv izgled, "a kraj mu je put k smrti" (Priče Solomunove 14,12). Srećni su oni koji, usudivši se da krenu tim putem, iskusili koliko su gorki plodovi greha i koji su se na vreme vratili. Bog u svojoj milosti nije dozvolio da David varljivom nagradom za greh bude potpuno odučen u propast.

Bog je morao da se umeša, jer su to zahtevali interesi cele izrailjske nacije. Posle izvesnog vremena, doznalo se za Davidov greh sa Vitsavejom, i to je izazvalo sumnju da je on prouzrokovao Urijinu smrt. Gospod je bio obećao. Bog je Davida pomagao i cenio, a On je sada svojim grehom pogrešno prikazao Božji karakter i naneo sramotu Njegovom imenu. Ovaj prestup je snizio merilo pobožnosti u Izrailju, umanjio odvratnost prema grehu u srcu mnogih; dok su oni koji nisu ljubili Boga, niti su Ga se bojali, bili time još više ohrabreni da greše.

Proroku Natanu je bilo naređeno da prekori Davida. To je, po svojoj sadržini, bila strašna stroga poruka. Malo je vladara kojima se takva poruka mogla saopštiti bez opasnosti po život. Natan je Božju osudu izveo otvoreno, ali sa takvom nebeskom mudrošću da je izazvao carevo žaljenje i probudio njegovu savest, i najzad je sam car izrekao smrtnu presudu nad samim sobom. Obraćajući se Davidu kao čoveku koga je Bog odredio da čuva i uzima u zaštitu prava svog naroda, prorok mu je ispričao jednu priču u kojoj se osećala nepravda i tlačenje, koje je trebalo ispraviti.

"U jednom gradu", ispričao je prorok, "behu dva čoveka, jedan bogat a drugi siromah. Bogat imase ovaca i goveda vrlo mnogo; a siromah nemaše ništa do jednu malu ovčicu koju beše kupio, i hranjše je, te odraste uza nj i uz decu njegovu, i jedaše od njegova zalagaja i iz njegove čaše pijaše i na njegovu krilu spavaše i beše mu kao kći. A dođe putnik bogatom čoveku, a njemu bi žao uzeti od svojih ovaca ili goveda da zgotovi putniku koji dođe k njemu; nego uze ovcu onoga siromaha i zgotovi čoveku koji dođe k njemu".

Car se na to razgnevio i rekao: "Tako živ bio Gospod, zaslužio je smrt, onaj koji je to učinio" (1. Samuilova 12,5,6).

Natan je pogledao cara i uzdignuvši desnu ruku k nebu, rekao: "Ti si taj... zašto si prezreo reč Gospodnju čineći što njemu nije po volji?" Krivci mogu pokušati da, kao David, sakriju svoju krivicu od ljudi; oni se mogu potruditi da svoja rdava dela zauvek zaklone od ljudskog pogleda, ali "sve je golo i otkriveno pred očima Onoga

kome govorimo" (Jevrejima 4,17). "Nema ništa sakriveno što se neće otkriti, ni tajno što se neće doznati" (Matej 10,26).

Natan je dalje rekao: "Ovako veli Bog Izrailjev: Ja sam te pomazao za cara nad Izrailjem, i ja sam te izbavio iz ruku Saulovih... Zašto si prezreo reč Gospodnju čineći što njemu nije po volji? Uriju Hetejina ubio si mačem i uzeo si ženu njegovu sebi za ženu, a njega si ubio mačem sinova Amonovijevih. Zato neće se odmaći mač od doma tvoje doveka... evo, jeću podignuti na te zlo iz doma tvoje, i uzeću žene tvoje ne tvoje oči i daću ih bližnjemu tvojemu... Jer si ti učinio tajno, ali ću ja ovo učiniti pred svim Izrailjem i svakom na vidiku."

Prorokov ukor dotakao se Davidovog srca i probudio njegovu savest; David je sagledao svoj greh u svoj njegovoj ogromnosti. Duša mu se pognula u pokajanju pred Bogom. Drhteći je rekao: "Sagresih Gospodu." Sve zlo koje mi drugima činimo pogađa, osim uvredenoga, pre svega Boga. David je teško zgrešio ne samo prema Uriji nego i prema Vitsaveji; i on je to duboko osećao. Ali je u odnosu na Boga njegov greh bio beskrajno veći.

Iako među Izrailjcima nije bilo čoveka koji bi izvršio smrtnu presudu nad pomazanikom Gospodnjim, ipak se David bojao da bi kakvom brzom Božjom osudom mogao biti smaknut kao krivac, bez oprostaja. Prorok mu je rekao: "I Gospod je proneo greh tvoj, nećeš umreti". Ali pravda je morala biti zadovoljena. Smrtna presuda je sa Davida prenesena na dete rođeno iz njegovog greha. Tako je caru bila pružena prilika da se pokaje; a patnje i smrt deteta bile su za njega teža kazna nago da je on sam morao umreti. Prorok je izjavio: "Što si tim delom dao priliku neprijateljima Gospodnjim da hule, zato će ti umreti sin koji ti se rodio."

Kad se dete razbolelo, David je postio i duboko skrušen molio se Bogu za život deteta. Skinuo je svoje carsko odelo i krunu, i iz noći u noć ležao na zemlji s bolom koji mu je razdirao srce, i molio se za nevino dete koje je patilo zbog njegovih greha. "I starešine doma njegova ustaše oko njega da ga podignu sa zemlje, ali on ne htede, niti jede što s njima." Često se, prilikom izricanja osude nad pojedinim licima ili gradovima, dešavalo da poniznost i pokajanje odvrate udarac, a milostivi Bog, koji rado prašta, slao je glasnike mira. Ohrabren takvim mislima, David je ostao istrajan u svojim molitvama sve do smrti deteta. Međutim, kad je doznao da je dete umrlo, mirno se pokorio volji Božjoj. To je bio prvi udarac odmazde koju je on sam smatrao opravdanom; ali David, uzdajući se u Božju milost, nije ostao bez utehe.

Ima mnogo ljudi koji se, čitajući Davidovu povest, pitaju: "Zašto je uopšte dozvoljeno da se za taj događaj sazna u narodu? Zašto je Bog smatrao potrebnim da to mračno mesto u životu čoveka kojeg je nebo tako visoko cenilo, iznese pred svet?" Opominjući Davida zbog njegovog greha, prorok je objasnio: "Tim delom si dao priliku neprijateljima Gospodnjim da hule." U svim kasnijim vekovima neverni ljudi su ukazivali na Davidov karakter, koji je nosio tu tamnu mrlju, i sa ushićenjem i porugom govorili: "Eto kakav je čovek koji je po srcu Božjem!" Tako je vera ismejavana, a Bog i Njegova reč vredani; mnoge duše su otvrdnule u neverstvu, a pod plaštom pobožnosti mnogi su se ohrabрили da čine greh.

Međutim, istorija Davidovog života ne može služiti kao opravdanje za greh. Dok se vladao po Božjim savetima, David je nazivan čovekom po Božjem srcu. Kad je zgrešio, to više nije bilo tačno, sve dok se u pokajanju nije vratio Gospodu. Božja reč jasno kaže: "Ali ne beše po volji Gospodu što učini David" (2. Samuilova 11,27). I Gospod reče Davidu preko proroka: "Zašto si prezreo reč Gospodnju čineći što mi nije po volji?... Zato neće se odmaći mač od doma tvoje doveka, zato što si me prezreo." Mada se David kajao za svoj greh, mada mu je Gospod oprostio i ponovo ga primio, ipak je morao požneti gorke plodove semena koje je sam posejao. Kazne koje su zadesile njega i njegov dom svedoče koliko je Gospodu odvratan greh.

Do tada je Božje providenje čuvalo Davida od osвете njegovih neprijatelja. To se najbolje opazalo u ometanju Saulovih namera. Ali je Davidov prestup učinio da se Božji odnos prema njemu izmeni. Gospod nikako nije mogao odobriti njegovo bezakonje. On nije mogao upotrebiti svoju moć da zaštiti Davida od posledica njegovog greha, kao što ga je ranije štitió od Saulovog neprijateljstva.

I u samom Davidu došlo je do velike promene. Bio je slomljen u duhu, svestan svoga greha i njegovih dalekosežnih posledica. Osećao se poniženim pred svim svojim podanicima. Njegov uticaj je bio oslabljen. Do tada se njegov napredak pripisivao savesnoj poslušnosti prema Božjim zapovestima. Ali sada su se njegovi podanici, kojima je bio poznat njegov greh, i sami morali slobodni-je odnositi prema grehu.

Njegov autoritet je oslabio i u sopstvenoj porodici; sinovi su ga sve manje slušali i poštovali. Kad je trebalo da osudi one koji su zgrešili, osećanje sopstvene krivice nije mu dalo da govori. To osećanje je slabilo njegovu ruku pri sprovođenju pravde u vlastitoj kući. Njegov rdav primer imao je uticaj i na njegove sinove, a Bog nije hteo ništa da preduzme kako bi sprečio posledice. Pustio je da stvari idu svojim prirodnim tokom, te je tako David bio strogo kažnjen.

Čitavu godinu posle svoga pada David je živeo u prividnoj sigurnosti; nikakav spoljni znak Božjeg negodovanja nije se mogao videti. Ali je božanska osuda bila nad njim. Brzo i sigurno približavao se dan suda i odmazde koji nikakvo kajanje nije moglo da spreči; nailazile su njegove duševne patnje i osećanje stida, koje će pomračiti čitav njegov život na zemlji. Svi oni koji ukazuju na Davidov primer da bi umanjili krivicu sopstvenih greha, treba iz ovog biblijskog zapisa da nauče koliko je mučan put kojim prolazi prestupnik. Čak ako se, kao David, i vrate sa svog zlog puta, uvideće koliko su posledice greha još u ovom životu gorke i teško snošljive.

Bog je želeo da istorija Davidovog pada posluži kao opomena da se čak ni oni koje je On blagoslovio svojom izuzetnom naklonošću ne mogu osećati sigurnim ako zanemare straženje i molitvu. Ta opomena korisno je poslužila svima koji su želeli da je prime u svoja srca kao nauku koju Bog daje ljudima. Iz pokoljenja u pokoljenje, hiljade su na taj način bile upućene da shvate sopstvenu opasnost od kušačeve moći. Posmatrajući pad tog čoveka koga je Bog tako visoko cenio, gubili su poverenje u sopstvenu snagu. Osećali su da ih u veri može održati jedino Bog pomoću svoje sile. Uviđajući da je njihova snaga i bezbednost samo u Njemu, nisu se usuđivali ni da kroče u Sotoninu oblast.

David je još pre nego što je Bog nad njim izrekao svoju presudu, počeo da žanje plodove svoga prestupa. Savest mu nije bila mirna. Njegove tadašnje duševne borbe date su u trideset drugom psalmu, gde on kaže:

"Blago onome kome je oproštena krivica,
Kome je greh pokriven.
Blago čoveku kome Gospod ne prima greha
I u čijem duhu nema lukavstva.
Kad ćutah posahnuše kosti moje,
Od uzdisanja mogega po vas dan.
Jer dan i noć tištaše me ruka Tvoja,
Nesta soka u meni kao na ljetnoj pripeci."

Psalam 32,1-4.

A pedeset prvi psalam predstavlja izraz Davidovog pokajanja kad mu je Bog poslao vest ukora:

"Smiluj se na me, Bože, po milosti svojoj.
I po velikoj dobroti svojoj očisti bezakonje moje.
Operi me dobro od bezakonja mogega,
I od greha mogega očisti me.
Jer ja znam prestupe svoje
I greh je moj jednako prema mnom.
Samome Tebi zgrehih i na tvoje oči zlo učinih,
A ti si pravedan na rečima svojim
I čist u sudu svojem...
Pokropi me isopom i očisti ću se,
Umij me i biću belji od snega.
Daj mi da slušam radost i veselje
Da se prenu kosti koje si potro.
Odvрати lice svoje od greha mojih,
I sva bezakonja moja očisti.
Učini mi, Bože, čisto srce
I duh pravi ponovi u meni.
Nemoj me odvrnuti od lica svojega,
I Svetoga Duha svojega nemoj uzeti od mene.
Vrati mi radost spasenja svojega.
I duh vladalački neka me potkrepi.
Naučicu bezakonike putevima tvojim
I grešnici tebi će se obratiti.
Izbavi me od krvi, Bože, Spasitelju moj,
I jezik će moj glasiti pravdu Tvoju."

Psalam 51,1-5-7-15.

Tako je u svetoj pesmi, namenjenoj da se peva na javnim skupovima njegovih podanika i u prisustvu njegovih dvorana - pred sveštenicima, sudijama kneževima i ratnicima, u pesmi koja je opis njegovog pada imala da ovekoveči i prenosi sve do poslednjeg naraštaja, izrailjski car izneo svoj greh, svoje kajanje i nadu da će milošću Božjom dobiti oprostaj. Umesto da se trudi da sakrije svoju krivicu, on je želeo da se i drugi pouče iz povesti njegovog pada.

Davidovo kajanje je bilo iskreno i duboko; on se nije trudio da pokrije svoj prestup. U njegovoj molitvi se ne oseća težnja da izbegne osudu koja mu je pretila. Naprotiv, on je shvatao težinu svoje neposlušnosti prema Bogu, uviđao da mu je duša okaljana, i gnušao se na svoj greh. Molio se ne samo za oprostaj, već i za čistotu srca. David nije u očajanju odustao od borbe. Božje obećanje namenjeno grešnicima koji se kaju, služilo mu je kao dokaz da će i njemu biti oprošteno.

"Jer žrtve nećeš;
Ja bih je prineo.
Za žrtve paljenice ne mariš.
Žrtva je Bogu duh skrušen,

Srca skrušena i poništena
Ne odbacuješ, Bože."

Psalam 51,16.17.

Iako je Davidov pad bio očevidan, Gospod ga je ponovo podigao. Posle toga on je bio u potpunijem skladu sa Bogom i svojim bližnjima nego pre svog pada. Radostan zbog svog izbavljenja, on je pevao:

"Greh svoj kazah Tebi
I krivice svoje ne zatajih,
Rekoh: Ispovedam Gospodu prestupe svoje
I ti skide s mene krivicu greha mogega.
Ti si zaklon moj, ti me čuvaš od teskobe;
Okružavaš me radostima u izbavljanju."

Psalam 32,5 - 7.

Mnogi to nazivaju Božjom nepravdom i bune se što je David, čija je krivica tako velika, bio pošteđen, dok je Saul bio odbačen zbog nečega što je u njihovim očima bio mnogo manji greh. Ali David se ponizio i priznao svoj greh, dok je Saul prezirao opomene i srce mu je otvrdnulo odbijajući pokajanje.

Ovaj deo Davidovog života ima veliki značaj za svaku dušu koja se kaje. To je najupečatljiviji prikaz borbi i iskušenja ljudskog roda, pravog kajanja pred Bogom i vere u Gospoda našega Isusa Hrista. Taj događaj je kroz sve kasnije vekove hrabrio duše koje su pale u greh i borile se pod teretom svoje krivice. Hiljade Božje dece, koje su bile navedene na greh, pre nego što su se odale očajanju, sećale su se kako je Bog prihvatio Davidovo iskreno kajanje i njegovu izpovest, mada je on zbog svog prestupa morao da strada; to im je davalo hrabrosti da se pokaju i da iznova nastoje da hode putem pokoravanja Božjim zapovestima.

Svaki onaj koji posluša opomenu i skrušene duše prizna svoj greh i pokaje se, kao David, može biti siguran da za njega postoji nada. Svaki koji s verom prihvata Božja obećanja, naći će i oprostaj. Gospod nikad neće odbaciti dušu koja se iskreno kaje. Njegovo obećanje glasi: "Neka se uhvati za silu koju da učinim mir sa mnom; učiniće mir sa mnom" (Isaija 27,5). "Neka bezbožnik ostavi put svoj i nepravednik misli svoje i neka se vrati ka Gospodu i smilovaće se na nj, i k Bogu našem jer prašta mnogo" (Isaija 55,7).

AVESALOMOVA BUNA

(2. Knjiga Samuilova 13 - 19)

"I ovcu neka plati učetvoro", glasila je presuda koju je David, saslušavši priču proroka Natana, nesvesno izrekao samom sebi; i trebalo je da mu se sudi upravo po presudi koju je sam izrekao. Četiri njegova sina morala su da padnu, a gubitak svakoga od njih bio je posledica oćevog greha.

Sraman zločin svog najstarijeg sina Amnona, David je propustio da prode neosuden i nekažnjen. Po zakonu, preljubništvo se kažnjavalo smrću, a Amnonov neprirodan zločin bio je dvostruko teži. Ali David nije kaznio prestupnika, jer je u njegovom postupku video kaznu za svoj greh. Avesalom je zbog toga, kao prirodni zaštitnik svoje osramoćene sestre, dve pune godine zlonamerno i prljavo tajio svoje osvetničke namere, ali samo zato da bi ih najzad utoliko sigurnije izveo. Na svečanosti carevih sinova, Avesalom je naredio da se opijeni Amnon, oskrvniteli porodice, bez milosti ubije.

Davidu je bila odmerena dvostruka kazna. Saopštena mu je strahovita vest: "Da je Avesalom pobio sve sinove careve, da nije ostao nijedan od njih. Tada ustavši car razdre haljine svoje, i leže na zemlju, i sve slugе njegove, koje stajahu oko njega, razdreše haljine svoje." A kad su se carevi sinovi užasnuti vratili u Jerusalim, ispričali su ocu šta se u stvari dogodilo. Samo je Amnon bio ubijen. "A sinovi carevi dođoše i podigavši glas svoj plakaše, a i car i sve slugе njegove plakaše vrlo." Ali Avesalom pobeže Talmaju, caru gesurskom, koji je bio otac njegove majke.

Kao i ostali Davidovi sinovi, Amnon je bio prepušten sebičnim uživanjima. Bez obzira na Božje zahteve on je svaku želju svojega srca zadovoljavao. I pored njegovog velikog greha, Bog je još dugo imao strpljenja s njim. Dve pune godine imao je prilike da se pokaje. Ali on je produžio da greši, i u smrt je otišao nepokajan, čekajući odluku strašnog suda.

Davidu je dužnost nalagala da kazni Amnonov zločin, ali je on to zanemario, i zbog oćeve nevernosti u tome i sinovljevog nepokajanja Gospod je - ne sprečivši Avesaloma - pustio događaje da teku svojim prirodnim tokom. Kad vladari ili roditelji propuste svoju dužnost i ne kazne nepravdu, onda tu dužnost preuzima Gospod u svoje ruke. On pušta zlo da se do izvesnog stepena ispolji sve dok se ne stvori lanac okolnosti u kojem se greh kažnjava novim grehom.

Zle posledice Davidove nepravedne popustljivosti prema Amnonu nisu bile okončane, jer upravo zbog toga je i počelo Avesalмовo otuđivanje od oca. Posle njegovog bekstva u Gesur, David je, uvidevši da se zločin njegovog sina mora na neki način kazniti, odlučio da mu ne dozvoli povratak u zemlju. A to je samo još više komplikovalo nerazmrsive i teške okolnosti u koje je car zapao. Energični, slavlјjubivi i beskrupulozni Avesalom, pošto je

bio prognan i time isključen iz učešća u poslovima vladavine, ubrzo se odao opasnim spletkama i smicalicama.

Posle dve godine, Joav odluči da nešto preduzme u cilju Davidovog izmirenja sa odbeglim sinom. Za ostvarenje toga cilja pridobio je saradnju jedne lukave žene iz Tekuje. Ona je bila poznata po svojoj mudrosti. Ta se žena, po Joavovim uputstvima, predstavila Davidu kao udovica sa dva sina koji su joj bili jedina uteha i potpora. Jednoga dana posvađali su se, te u svađi jedan brat ubije drugoga. Posle toga su svi bliži i dalji rođaci zahevali da se ubica preda krvniku. "I tako hoće", naglasila je majka, "da ugase iskru koja mi je ostala, da ne ostave imena mužu mojemu, ni ostatka na zemlji". Ova molba je uzbudila careva osećanja, i on obeća ženi da će svojim carskim autoritetom uzeti u zaštitu njenog preostalog sina.

Kad ga je navela da potvrdi obećanja koja su obezbeđivala sigurnost njenom sinu, ona je preklinjala za carsku milost, rekavši mu da je govorio kao čovek koji nema prava, jer odagnanog iz svoje kuće ne poziva da se vrati natrag, i molila ga da i prema njemu ima obzira. "Jer ćemo doista pomreti" rekla je ona, "jer smo kao vođa koja se prospe na zemlju i više se ne može skupiti, jer mu Bog nije uzleo života, nego je naumio da odagnani ne ostanu odagnani od njega". Ta nežna i dirljivo sročena predstava o Božjoj ljubavi prema grešniku - koja je poticala od Joava, grubog vojnika - jasno svedoči o tome koliko su Izrailjci bili upoznati sa velikim istinama spasenja. Osećajući i sam to, koliko je čoveku zaista potrebna Božja milost, car nije mogao da odbije ovu molbu. Zato je naredio Joavu: "Idi, dovedi natrag dete Avesaloma."

Avesalomu je bilo dozvoljeno da se vrati u Jerusalim, ali ne i da se pojavi na dvoru ili da se sretne sa svojim ocem. David je postepeno uviđao rdave posledice suviše blagog postupanja sa svojim sinovima, i ma koliko da je nežno voleo tog lepog i talentovanog sina, ipak je mislio da je potrebno radi pouke i samom Avesalomu i narodu da na taj način ispolji svoju odvratnost prema učinjenom zločinu. Avesalom je dve godine živeo u svojoj kući, ali na dvoru nije smeo da se pojavljuje. S njim je živela i njegova sestra čije ga je prisustvo živo podsećalo na strašnu uvredu i nenadoknadivu nepravdu koja joj je učinjena. Međutim, u očima javnog mnjenja, carev sin je više važio kao heroj nego kao zločinac. I koristeći se tom prednošću, on je rešio da zadobije srce naroda. Njegova lična pojava bila je tako privlačna da je odmah zadobio naklonost svakoga ko ga je video. "A ne beše čoveka tako lepa kao Avesalom u celom Izrailju, da ga tako hvalje; od pete do temena ne beše na njemu mane." Nije bilo pametno od strane careve što je čoveka kao što je bio Avesalom - slavoljubivog, plahovitog i punog strasti - pustio da dve godine pati zbog toga što je na izgled bio kažnjen. Avesalom je stekao simpatije naroda već samim tim što ga je David pozvao da se vrati u Jerusalim a nije ga puštao k sebi.

Imajući pred očima stalno svoj prekršaj zakona Božjeg, David je izgledao kao moralni bogalj. Bio je slab i neodlučan pred teškoćama pred kojima je pre svoga greha bio hrabar i energičan. Njegov uticaj na narod takođe je oslabio. A sve je to išlo u prilog neprirodnim težnjama njegovog sina.

Zahvaljujući Joavovom posredovanju, Avesalomu je opet bilo dopušteno da se sretne sa ocem; ali iako je pomirenje izvršeno na formalan način, sin je ipak i dalje gajio svoje slavljlublje namere. Ponašao se skoro kao car, i držao je kola, konje i pedeset ljudi koji su išli pred njim. I dok je car sve više bio sklon da se povuče u samoću, Avesalom se zavodnički borio da pridobije naklonost naroda.

Davidova ravnodušnost i neodlučnost imala je svoga uticaja i na njegove podanike. Nehat i odlaganje postali su karakteristični u svim njegovim administrativnim poslovima, kao i u delanju pravde. A Avesalom je svako nezadovoljstvo naroda lukavo iskorišćavao u svoju korist. Iz dana u dan se taj čovek mogao videti na gradskim vratima gde je uvek bilo ljudi koji su čekali na red da budu primljeni kod cara, da podnesu svoje molbe i žalbe i dobiju zadovoljenje. Avesalom se obično mešao među njih, saslušavao njihova jadikovanja, i ispoljavao sažaljenje prema njihovim patnjama i žalio što postojeća vlast nije u stanju da zadovolji narod. Saslušavši tako jednom nekog Izrailjca, carev sin je rekao: "Vidiš, tvoja je stvar dobra i pravedna, ali te nema ko saslušati kod cara. Još govoraše Avesalom: Kad bih ga bio postavljen da sudim zemlji da svaki k meni dolazi ko ima posla na sudu, ja bih mu dao pravicu. I kad bi mu ko pristupio da mu se pokloni, on bi mu pružio ruku svoju te bi ga uhvatio i poljubio."

Pod uticajem lukavog došaptavanja carevog sina, nezadovoljstvo prema postojećoj vlasti brzo se širilo. Pohvale upućivane Avesalomu svima su bile na usnama. Svi su ga smatrali za carevog naslednika. Narod je s ponosom u njemu gledao čoveka koji je dostojan tog visokog položaja i goreo je željom da on zauzme presto. "Tako činjaše Avesalom sa svakim Izrailjcem... i primamljivaše srca ljudi Izrailjaca." A car, zaslepljen ljubavlju prema svome sinu, ipak ništa nije sumnjao. Kneževsko držanje kojim se Avesalom razmetao, David je smatrao kao nameru da se oda počast njegovom dvoru - kao izraz radosti povodom pomirenja.

A kad je narod bio dovoljno pripremljen za ono što je trebalo da dođe, Avesalom potajno razasla odbrane ljude u sva plemena da organizuju pobunu. A on sam ogrnuo se plaštem pobožnosti da bi sakrio svoje izdajničke namere. Zavet učinjen još dok je bio u izgnanstvu morao je, navodno, da bude izvršen u Hevronu. Zato je rekao caru: "Da otidem u Hevron da izvršim zavet svoj koji sam zavetovao Gospodu. Jer kad sedah u Gesuru u Siriji, učini zavet sluga tvoj rekavši: Ako me Gospod odvede natrag u Jerusalim, poslužiću Gospodu." Nežni otac, utešen ovakvim dokazom o pobožnosti svoga sina, obradovao se i otpustio ga s blagoslovom. Kovanje zavere ovim je bilo upotpunjeno. Ovim postupkom krajnje dvoličnosti, Avesalom je nameravao ne samo da zaslepi cara, već i da učvrsti već zadobijeno poverenje naroda, i da ga tako navede na pobunu protiv Bogom izabranog vladara.

Avesalom je krenuo u Hevron, a za njim su išli i "dvesta ljudi iz Jerusalima pozvani, ali otidoše u prostoti svojoj ne znajući ništa". Ti ljudi su pošli sa Avesalomom, a nisu ni mislili na to da će ih njihova ljubav prema sinu navesti na pobunu protiv oca. Čim su stigli u Hevron, Avesalom je odmah pozvao Ahitofel, jednog od najviših Davidovih savetnika, čoveka koji je bio vrlo čuven zbog svoje mudrosti. Njegovo mišljenje je važilo kao najsigurnije, kao glas Božji. Ahitofel se pridružio pobunjenicima i njegova podrška učinila je da je Avesalomov pokret izgledao potpuno uspeo, i tako je privukao mnoge uticajne ljude iz cele zemlje. Kad je odjeknula truba pobune, Avesalomovi glasnici objavise vest po celoj zemlji da je Avesalom postao car, te se mnogi iz naroda okupiše oko njega.

U međuvremenu, ta vest je stigla u Jerusalim. David je bio neočekivano iznenađen videvši da je pobuna izbila iz najneposrednije blizine njegovog prestola. Njegov rođeni sin - sin kojega je on toliko voleo i kojem je toliko verovao - zaželeo je da se dočepa krune, a bez sumnje i da ga ubije. U toj velikoj opasnosti, David se najzad otrese potištenosti koja ga je tako dugo mučila i u duhu koji je ispoljavao u svojim ranijim godinama počeo da se priprema za susret sa ovom strašnom neizvesnošću. Samo na nekoliko kilometara od Jerusalima Avesalom je pripremao svoju vojsku. Pobunjenici su vrlo brzo mogli da se nađu pred samim kapijama Jerusalima.

David je sa svoje palate gledao na prestonicu - "prekrasna je visina, uteha svoj zemlji... grad cara velikoga" (Psalam 48,2). Uzdrhtao je pri pomisli da taj grad izloži krvoproliću i pustošenju. Da li treba da pozove u pomoć podanike koji su još ostali verni njegovom prestolu i da brani grad? Zar da dozvoli da se Jerusalim preplavi krvlju? On je doneo svoju odluku. Ratne strahote nisu smele da snađu izabrani grad. Odlučio je da napusti grad, a vernost svojih podanika da proveru na taj način što će im pružiti priliku da mu dođu u pomoć. U tom kritičnom trenutku, nalogala mu je dužnost prema Bogu i narodu da brani autoritet koji mu je nebo poverilo. Ishod borbe, rešio je da prepusti Bogu.

U poniznosti i bolu David se povukao kroz vrata Jerusalima - oteran sa prestola, prognan iz svog dvora i odvojen od kovčega zaveta pobunom koju je predvodio njegov voljeni sin. Narod je išao za njim kao u posmrtnoj povorci. Davidova telesna garda sastavljena od Hereteja i Feleteja i šest stotina Geteja, pratila je cara pešice po naređenju Itaja. Ali David sa svojom karakterističnom nesebičnošću nije mogao pristati da ti stranci, koji su od njega zatražili zaštitu, budu uvučeni u njegovu nesreću. Začudila ga je njihova spremnost na ovakvu žrtvu njega radi. "I reče car Itaju Getejinu: Što i ti ideš sa nama? Vрати se i ostani kod cara, jer si stranac i opet ćeš otići u svoje mesto. Juče si došao, pa zar danas da te krećem da se potucaš sa nama? Ja ću ići kuda mogu, a ti se vrati i odvedi natrag braću svoju. Neka milost i vera budu s tobom."

A Itaj odgovori: "Tako živ da je Gospod i tako da je živ car gospodar moj, bilo na smrt ili na život, gde bude car gospodar moj, onde će biti i sluga tvoj." Ti su ljudi bili i obračani od neznaboštva i služili su živom Bogu, a sada su plemenito dokazali svoju odanost i Njemu i Njegovom pomazaniku. David je sa zahvalnošću primio njihovu odanost u trenutku kad je stvar njegovog opstanka izgledala izgubljena, te svi zajedno predoše preko Kedrona na putu za pustinju.

Povorka se ponovo morala zaustaviti. Sreli su jednu grupu ljudi koji su bili odeveni u svete haljine. "A gle, i Sadok beše onde i svi leviti s njim noseći kovčeg zaveta Božjeg i spustiše kovčeg Božji." Davidovi pratilci su ovaj susret smatrali za srećan znak. Pristustvo svetog simbola je za njih bio залог njihovog oslobođenja i konačne pobeđe. To bi ljudima ulivalo hrabrost da se okupe oko cara. Avesalomove pristalice bi se morale uplašiti zbog toga što kovčeg nije u Jerusalimu.

Kad je ugledao kovčeg, Davidu je za trenutak zaigralo srce od radosti i nade. Ali mu se uskoro pojaviše druge misli. Kao pomazani vladar nad Božjim nasledstvom on je bio pod svečanom odgovornošću. Prva pomisao izrailjskog cara nije smela da bude nikakav lični interes, već slava Bogu i blagostanje njegovog naroda. Onaj koji na prestolu svome sedi među heruvimima, rekao je za Jerusalim: "Ovo je počivalište moje" (Psalam 132,14), i bez Božjeg ovlašćenja ni prvosveštenik ni car nemaju prava da udalje odatle simbol Njegovog prisustva. David je znao da njegovo srce i njegov

život moraju biti u skladu s Božjim propisima, inače će mu kovčeg zaveta doneti pre nesreću nego uspeh. Stalno je imao na umu svoj veliki greh, i u zaveri skovanoj protiv njega video je Božju pravednu presudu. Mač za koji je prorok rekao da se neće odmaći od njegove kuće bio je izvučen iz korica. David nije znao kakav će biti ishod predstojećeg sukoba. On se nije mogao složiti s tim da se sveti propisi zakona Božjeg iznesu iz narodne prestonice, jer je u njima bila oličena volja Božja, ustav carstva i osnova napretka i blagostanja nacije.

Zato je naredio Sadoku: "Nosi kovčeg Božji natrag u grad; ako nađem milost pred Gospodom on će me dovesti natrag, i daće mi da opet vidim njega i dom njegov. Ako li ovako reče: Nisi mi mio; evo me, neka učini sa mnom što mu bude volja."

Zatim je dodao: "Nisi li ti videlac? Vрати se u grad s mirom, i Ahimas, sin tvoj, i Jonatan sin Avijatarov, dva sina vaša s vama. Vidite, ja ću se zabaviti u polju u pustinji dokle ne dođe od vas glasnik da mi javi." U gradu su sveštenici mogli da mu učine korisne usluge: da prate pokret i otkrivaju namere pobunjenika i da mu tajno dostavljaju podatke preko svojih sinova Ahimasa i Jonatana.

Kad su se sveštenici vratili u Jerusalim, na begunce je pala još tamnija senka. Car im je bio begunac, a oni sami izgnanici, odvojeni čak i od kovčega zaveta - budućnost im je bila zamračena strahom i crnim slutnjama. "A David iđaše uz goru Maslinsku, i idući plakaše, i pokrivene glave i bos iđaše; tako i sav narod koji beše s njim, svaki pokrivene glave iđaše, i idući plakahu. Tada javiše Davidu i rekoše mu: Ahitofel je među onima koji se pobuniše sa Avesalomom." I ovoga puta je David u nesreći koja ga je snašla morao da vidi posledice svoga greha. Ahitofel, najlukaviji i najrevnosniji od svih političkih vođa, odvojio se od njega iz osvete zbog sramote i nepravde nanesene njegovoj porodici preko Vitsaveje koja je bila njegova unuka.

"A David reče: Razbij namjeru Ahitofelevu, Gospode!" Stigavši na vrh gore, car se poklonio i skrušeno se molio Bogu za Njegovu milost polazući teret svoje duše pred Gospoda. Izgledalo je kao da je na njegovu molitvu odmah došao odgovor. Husaj Arhijanin, mudar i revnosta savetnik, koji je Davidu posvedočio svoje verno prijateljstvo, dođe razdrhtih haljina i prahom posut po glavi da bi delio sudbinu sa svrgnutim carem beguncem. David je video, kao da mu je Bog pokazao, da je ovaj verni i iskreni čovek, pravo lice koje će braniti njegove interese pri savetima u prestonici. Na Davidov zahtev, Husaj se vratio u Jerusalim da bi Avesalomu ponudio svoje usluge, i osujetio savet lukavog Ahitofela.

S tim zračkom nade u gustom tami događaja, car i njegovi pratilci se spustiše istočnom dolinom Maslinske gore i kroz stenovitu i besplodnu pustinju, klisure, kamenite i strme puteve, uputiše se prema Jordanu. "I dođe car David do Vaurima, a gle izađe odande jedan od doma Saulova po imenu Simej sin Girin, i idući psovaše; i bacaše se kamenjem na Davida i na sve sluge cara Davida, kome i s desne i s leve strane beše sav narod i svi junaci. A Simej ovako govoraše psujući: Odlazi, odlazi, krvopijo i zlikovče! Obrati Gospod na tebe sve krvi doma Saulova, na čije si se mesto zacario, i predade Gospod carstvo u ruke Avesalomu sinu tvojemu, eto te sada u tvom zlu jer si krvopija."

Dok je David bio u dobru, taj čovek ni rečju ni delom nije pokazao nikakvu nelojalnost njegovom prestolu. Ali kad se car našao u nevolji, ovaj sin plemena Venijaminovog pokaza svoj pravi karakter. Dok je David bio na prestolu, on ga je poštovao i uzdizao, ali sada, u njegovom poniženju, obasipao ga je kletvama. Drsko i sebično gledao je na sve one koji nisu bili istog mišljenja kao on, i potdastnut od strane Sotone, izlio je svoj bes na onoga koga je Bog kažnjavao. Duh koji navodi čoveka da trijumfuje nad onim koji je u nevolji, da ga ismeva ili vređa, to je duh sotonski.

Simejeve optužbe protiv Davida bile su potpuno lažne - samo jedno drsko i zlonamerno klevetanje. David nije učinio nikakvu nepravdu ni Saulu ni Saulovom domu. Kad je Saul bio potpuno u njegovoj vlasti i kad ga je mogao ubiti, on je samo odsekao rub od njegovog ogrtača, pa je kasnije čak i zbog toga prekoravao sam sebe kao da je tim na neki način ispoljio nepoštovanje prema pomazaniku Gospodnjem.

Da je David čovečiji život smatrao kao svetinju najbolje se moglo videti onda kad je bio progonjen kao divlja zver. Jednog dana, sedeći skriven u Odolamskoj pećini, pomislio je na svoje dečake dane kada njegovu slobodu niko nije ograničavao, pa je uzviknuo: "Ko bi mi donio vode da pijem iz studenca Vitlejemskoga što je kod vrata" (2. Samuilova 23,13-17). U to vreme su Filisteji držali Vitlejem; ali se trojica njegovih junaka probiše kroz oko filistejski i donesoše mu vode Vitlejemске. Međutim, David nije mogao da pije. "Ne daj Bože, da bih to učinio. Nije li to krv ovih ljudi, koji ne mareći za život svoj idoš?" Zatim je svečno prosuo vodu, kao da je prinosi na žrtvu Bogu. David je bio ratnik i dobar deo svoga života proveo je u događajima punim nasilničkih postupaka. Ali od svih koji su prošli kroz takva vatrena iskušenja, zaista je vrlo malo onih koji su se do te mere, kao što je to uspeo David, sačuvali od tih uticaja koji ljudsko srce učine neosetljivim i ljudski moral izopače.

Avisaj, Davidov nećak, jedan od najrevnosnijih njegovih vojvoda, nije mogao da sluša Simejeve uvredljive reči. "Zašto da psuje ovaj mrtvi pas, cara gospodara mojega?" povikao je on ljutito. "Idem da mu skinem glavu." Ali mu to car nije dozvolio: "Eto, moj sin, koji je izašao iz bedara mojih, traži dušu moju, a kako neće ovaj sin Venijaminov? Ostavite ga neka psuje, jer mu je Gospod zapovedio... Da ako Gospod pogleda na nevolju moju i vrati mi Gospod dobro za psovku njegovu današnju."

Davidu je njegova savest otkrivala gorke i teške istine. Dok su se njegovi podanici čudili iznenadnom preokretu njegove sudbine, to za njega nije bila tajna. On je često predosećao da će doći takav dan kao što je bio taj. On se samo čudio što je Bog tako dugo imao strpljenja da podnosi njegove grehe i odlaže zasluženu kaznu. I dok je pun bola bežao bosonog, i umesto carske odeće, pokriven platnom od kostreti, dok su od zalopojki njegovih pratilaca odjekivali okolni bregovi, on je mislio na svoj ljubljani grad - na mesto koje je bilo pozornica njegovog greha - i imajući na umu koliko je Bog dobar i strpljiv, ipak nije gubio nadu. Osećao je da će Gospod još uvek milostivo postupiti s njim.

Mnogi je prestupnik pokušavao da svoj greh opravda upoređujući ga sa Davidovim slučajem; ali kako je malo onih koji su spremni da se tako iskreno kaju i ponize kao što je to učinio David. Kako je malo onih koji bi prekor i odmazdu nosili tako strpljivo i mirno kao on. On je priznao svoj greh i godinama se trudio da svoju dužnost vrši kao veran sluga Božji. Trudio se da svoje carstvo uzdigne i ono je za vreme njegove vladavine steklo silu i blagostanje kao nikad do tada. On je skupio veliko blago za izgradnju doma Božjeg, i zar je to sve sad trebalo uništiti? Zar je trebalo sve plodove dugogodišnjeg truda, genijalnog rada i uspeha veštog državnika, predati u ruke lakomislenog sina izdajnika, koji ne misli ni o slavi Božjoj ni o blagostanju Izrailjaca? Koliko bi prirodno izgledalo da je David u tim teškim danima gundao protiv Boga!

Ali on je uzrok svoje nevolje video u sopstvenom grehu. Reči proroka Miheja odišu duhom kojim je bilo nadahnuto Davidovo srce: "Ako padoh, ustaću, ako sedim u mraku, Gospod će mi biti videlo. Podnosiću gnev Gospodnji, jer mu zgreših i dok ne raspravi stvar moju i da mi pravicu" (Mihej 7,8.9). I Gospod nije napustio Davida. To poglavlje njegovog iskustva kada se, pod najsirovijom nepravdom i najdrskijim klevetanjem, pokazao krotak, nesebičan, velikodušan i ponizan, predstavljalo jedno od najplemenitijih i najboljih poglavlja njegovog života. Gospodar Izrailjaca nikad nije bio zaista veći u očima neba nego u času svog najdublje spolašnjeg poniženja.

Da je Bog dozvolio Davidu da nekažnjeno produži u grehu i da, ostajući u prestupu Božjeg zakona, i dalje u miru i sreći sedi na prestolu, tada bi nevernici i svi oni koji sumnjaju, imali izgovor za svoje tvrdnje da Davidov život predstavlja porugu za biblijsku veru. Ali je Bog, puštajući Davida da iskusi posledice svoga greha, pokazao da On ne može trpeti i opravdati greh. Osim toga, Davidova povest nam pruža mogućnost da vidimo i velike ciljeve koje Bog ima na umu kad kara grešnika. Čak i u najtežim kaznama možemo videti ostvarenje dubokih namera Njegove milosti i dobronamernosti. On je Davida stavio pod prut, ali ga nije uništio; pustio ga je u peć za pretapanje, ali ne da izgori već da se očisti. Gospod kaže: "Ako pogaze uredbe moje i zapovesti moje ne sačuvaju, onda ću ih pokarati prutom za nepokornost i ranama za bezakonje njihovo. Ali milosti svoje neću uzeti od njega, niti ću prevrnuti s istinom svojom" (Psalam 89,31-34).

Uskoro po Davidovom izlasku iz Jerusalima, stigao je Avesalom sa svojom vojskom, i bez ijednog poteza mača zauzeo tvrđavu Izrailja. Husaj je bio među prvim koji su pozdravili novog krunisanog vladara, a Avesalom je bio prijatno iznenađen što je pridobio i tog starog prijatelja i savetnika svoga oca. Avesalom je bio siguran u svoj uspeh. Njegovi planovi su uveliko uspešni, i on je rado primio Husaja na svoj dvor misleći da će time učvrstiti svoj presto i steći poverenje naroda.

Avesalom je imao oko sebe veliku vojsku, ali to su bili ljudi većinom neoprobani u ratu. Još ni u jednoj borbi nisu učestvovali. Ahitofel je dobro znao da Davidova situacija još uvek nije beznačajna. Veliki deo naroda mu je još uvek bio odan. Oko njega su bili oprobani ratnici, ljudi koji su bili verni svome caru, a vojsku su mu vodili sposobne i iskusne vojvode. Ahitofel je uviđao da će posle prvog oduševljenja za novog cara, nastupiti reakcija. U slučaju da pobuna ne uspe, Avesalom bi mogao da se pomiri sa svojim ocem, a tada bi kao glavni krivac za pobunu bio označen Ahitofel, jer mu je bio prvi savetnik. Teška kazna bi morala pasti na njega za sve to. Da bi Avesalomu onemogućio povratak s puta kojim je krenuo, Ahitofel ga je nagovorio na postupak, koji je u očima celoga naroda - njegovo pomirenje s ocem - učinio nemogućim. S davolskim lukavstvom je taj podmukli i nečasni državnik naveo Avesalomu da pobuni doda i zločin rodoskrnavljenja. Pred očima svega Izrailja trebalo je da uzme inoče svoga oca da bi se, po običaju istočnjačkih naroda, na taj način proglasio neposrednim naslednikom očevog prestola. I Avesalom prista na taj gnusni savet. Tako se ispunila reč Božja koja je Davidu bila upućena preko proroka: "Evo je ću

podignuti na te zlo iz doma tvogega, i uzeću žene tvoje na tvoje oči i daću ih bližnjemu tvomemu... jer ti si učinio tajno, ali ću ja ovo učiniti pred svim Izrailjem i svakom na vidiku" (2. Samuilova 12,11.12). Ovo zlo delo Bog nije ničim podstakao, ali, zbog Davidovog greha, nije ni upotrebio svoju moć da ga spreči.

Ahitofel je bio visoko poštovan zbog svoje mudrosti, ali je bio lišen one prosvetljenosti koja dolazi od Boga. "Početak je mudrosti strah Gospodnji" (Priče Solomunove 9,10); a to Ahitofel nije imao, jer da se i u najmanjoj meri bojao Boga ne bi se usudio da uspeh izdaje zasniva na zločinu rodoskrnavljenja. Ljudi pokvarena srca stvaraju zlikovačke zavete, kao da svemoćna sila providenja nije u stanju da osujeti sve njihove planove; ali "Onaj što živi na nebesima smeje se, Gospod im se podsmeva" (Psalam 2,4). Gospod kaže: "Ne pristaje na moj savet, i preziraše sva karanja moja. Zato će jesti plod od putova svojih i nasitice se saveta svojih. Jer će luđe ubiti mir njihov i bezumne će pogubiti sreća njihova" (Priče Solomunove 1,30-32).

Uspevši da u zavereničkoj vladi osigura svoje pozicije, Ahitofel je Avesalomu predočio da Davida treba goniti odmah, bez ikakvog odlaganja. "Da odaberem dvanaest tisuća ljudi", rekao je on, "pa da idem i teram Davida noćas. Pa ću ga stignuti dok je umoran i iznemoglih ruku; i uplašiću ga, te će pobeći sav narod što je s njim, pa ću ubiti cara samoga. I obratiću sav narod k tebi." Taj plan su podržali i ostali carevi savetnici. I da se po tom planu postupilo, Davida bi od sigurne smrti moglo spasiti samo direktno Božje posredovanje. Ali je događaje vodila veća mudrost nego što je Ahitofelova. "Gospod beše naredio da se razbije savet Ahitofelov, koji beše bolji, da bi Gospod navukao zlo na Avesaloma."

Husaj nije bio pozvan na savetovanje, a sam nepozvan nije hteo da se nameće, da ga ne bi osumnjičili kao špijuna, ali kad su se ostali razišli, Avesalom mu je, imajući visoko mišljenje o njemu kao savetniku svoga oca, izložio Ahitofelov plan. Husaj je odmah video da bi David, ukoliko se predloženi plan ostvari, mogao biti izgubljen. Zato je rekao: "Nije dobar savet što je sada savetovao Ahitofel. Još reče: Ti znaš oca svojega i ljude njegove, da su hrabri i da su ljuta srca kao medvedica kad joj otmu medvediće u polju. Osim toga, tvoj je otac ratnik; neće noćiti s narodom. Gle, on se sada sakrio u kakvu jamu ili na drugo kakvo mesto." Trudio se da dokaže, da ako bi Avesalomova vojska sada progonila Davida, ne bi mogla uhvatiti cara, a ako bi pretrpela poraz, onda bi njegovi ljudi izgubili hrabrost, i Avesalomovoj stvari bi time bila naneta velika šteta. "Jer", istakao je Husaj, "sav Izrailj zna da je tvoj otac junak i da su hrabri koji su s njim." Zato je predložio drugi plan koji se dopao samoljubivoj i ponositelj prirodi Avesalomu, željnog da ispolji svoju silu. "Zato ja savetujem da skupiš k sebi sve Izrailjce od Dana do Virsaveje, da ih bude kao peska u moru, pa ti glavom idi u boj. Tada ćemo poći na nj gde bi se god nalazio, i napašćemo na nj kao što rosa pada na zemlju, da mu ne ostane nijedan od svih ljudi što su s njim. Ako li uteče u grad, sav narod izrailjski neka donese uža pod onaj grad, pa ćemo ga svući u potok, da se ni kamen ne nađe onde."

"Tada reče Avesalom i svi Izrailjci: Bolji je savet Husaja Arhijanina nego savet Ahitofelov." Ali među njima se našao jedan koji se nije dao prevariti, jedan koji je jasno predviđao posledice te Avesalomove kobne greške, koja će ga stati glave. Ahitofelu je bilo jasno da je stvar pobunjenika propala. A znao je i to da ma kakva bila sudbina carevog sina, nikakve nade nema i ne može biti za njegovog savetodavca, za onoga koji ga je nagovorio na njegove najveće zločine. Ahitofel je Avesaloma podstakao i ohrabrio da stvori pobunu; on ga je svojim savetom naveo na najgusniji bezakonje - da osramoti svoga oca; on je savetovao da se David ubije i preloži plan kako da se to izvede; on je odbacio i poslednju mogućnost da se i sam pomiri s carem; a sada se čak i sam Avesalom, zaobišavši njega, obraća drugome. Ljubomoran, ljut i razočaran "podize se i otide kući svojoj u svoj grad i naredivši za kuću svoju obesi se te umre". Takav je bio ishod mudrosti ovog čoveka, koji se pored sve svoje visoke obdarenosti, nije obraćao Bogu za savet. Sotona mami i oćarava ljude i najlaskavijim obećanjima, ali će svaka duša na kraju uvideti "da je plata za greh smrt" (Rimljanima 6,23).

Pošto nije znao da li će kolebljivi car poslušati njegov savet, Husaj nije gubio vreme već je odmah javio Davidu da se povuče preko Jordana. A sveštenicima čiji su sinovi imali da odnesu izveštaj Davidu, Husaj je poslao poruku: "Tako i tako savetova Ahitofel Avesaloma i starešine Izrailjeve, a ja savetovah tako i tako. Nego brže pošaljite te javite Davidu: Nemoj noćas noćiti u polju u pustinji, nego predi preko, da ne bude proždrt car i sav narod što je s njim."

Mladi sinovi sveštenika, iako osumnjičeni i gonjeni, uspeali su da izvrše svoj opasan zadatak. Po završetku prvog dana svog izgnanstva, iscrpljen od umora i tuge, David je primio poruku da još iste noći mora preći Jordan, jer mu sin zaista radi o glavi.

Kakva mora da su bila osećanja oca i cara, sa kojim se u toj strahovitosti postupalo tako svirepo? "Čovek koji bi postavljen visoko", ratnik i car, čovek čija je reč bila zakon - proganjan od rođenog sina kojeg je toliko voleo, i u kojeg je nemudro imao toliko poverenja; zlostavljan i napušten od podanika koji su s njim bili

čvrsto vezani najjačim vezama časti, poštovanja i odanosti - kakvim je rečima tada mogao da izrazi osećanja svoje duše? U trenutku svoje najveće potištenosti, kad je tama iskušenja bila najgušća, David se uzdao u Boga, i pevao:

"Gospode! Kako je mnogo neprijatelja mojih!
Mnogi ustaju na me.
Mnogi govore za dušu moju:
Nema mu pomoći od Boga.
Ali ti si, Gospode, štit koji me zaklanja
Slava moja; Ti podižeš glavu moju.
Glasom svojim vičem ka Gospodu,
I čuje me sa svete gore svoje.
Ja ležem, spavam i ustajem,
Jer me Gospod čuva.
Ne bojim se mnogo tisuća naroda
Što sa svih strana navaljuju na me.
Od Gospoda je spasenje;
Neka bude na narodu Tvom blagoslov Tvoj."

Psalam 3,1- 6.8.

David i svi koji se nadoše s njim - ratnici i državnici, stari i mladi, žene i deca - pod zaštitom noćne tame predoše preko duboke i brze reke, "i pre zore ne osta nijedan da ne pređe preko Jordana".

David se sa svojom vojskom smestio u Mahanajimu, u gradu koji je svojevremeno bio carsko sedište Isvostea. To je bio dobro utvrđen grad u brdovitom predelu i vrlo pogodan za pribežište u slučaju rata. Zemlja je bila bogato snabdevena životnim potrebama, a ljudi su bili prijateljski naklonjeni Davidovoj stvari. Tu su mu se pridružile mnoge pristalice, a starešine plemena donele su velike darove u životnim namirnicama i druge potrebne stvari.

Husajev savet postigao je određeni cilj, i Davidu je pošlo za rukom da umakne. Ali plahoviti i neobuzdani carev sin, nije mogao dugo mirovati i uskoro se podiže da progoni svoga oca. "Avesalom pak pređe preko Jordana i sav Izrailj što beše s njim." Za vrhovnog komandanta svoje vojske, Avesalom je postavio Amasu, sina Davidove sestre Avigeje. Imao je zaista veliku vojsku, ali su ljudi bili neuki i nesprenni da se nose sa iskusnim ratnicima u vojsci Davidovoj.

David je svoje snage podelio na trojicu svojih vojskovođa Joava, Avisaja i Itaja Getejina. Imao je nameru da sam povede vojsku u boj, ali su se tome energično usprotavili kako vojvode, tako i savetnici i narod. "Nemoj ti ići", rekoše oni, "jer i da pobegnemo, neće mariti za to; ili da nas pola izigne, neće mariti za to; jer si ti sam kao nas deset tisuća. Zato je bolje da nam iz grada pomažeš. A car im reče: Što vam se čini da je dobro, učiniću" (2. Samuilova 18,3.4).

Sa gradskih zidina mogle su se potpuno videti duge linije pobunjeničke vojske. Otimač prestola imao je mnogobrojnu vojsku prema kojoj su Davidovi borci izgledali kao šaka ljudi. Posmatrajući neprijateljsku vojsku, careva prva misao nije bila ni kruna, ni carstvo, ni vlastiti život, koji je zavisio od ishoda bitke. Očevo srce bilo je ispunjeno ljubavlju i sažaljenjem prema sinu koji je digao pobunu. Kad je vojska izlazila, David je stajao na vratima grada hrabreći svoje ratnike da u borbu idu uvereni da će im Bog Izrailjev dati pobedu. Ali čak ni tada nije mogao da sakrije svoju ljubav prema Avesalomu. Kad je Joav koji je komandovao prvim delom vojske, prolazio pored cara, silni pobednik u stotinama bojeva sagnuo je svoju ponosnu glavu da čuje vladarevu poslednju poruku. Car je drhtavim glasom rekao:

"Čuvajte mi dete Avesaloma." Istu zapovest su dobili i Avisaj i Itaj: "Čuvajte mi dete Avesaloma." Ali careva izražena briga za toga Avesaloma koji mu je bio miliji nego carstvo, miliji čak nego i podanici koji su ostali verni njegovom prestolu, još je više povećavala ogorčenje vojnika prema tom neprirodnom sinu.

Sukob se odigrao u jednoj šumi nedaleko od Jordana. Pokazalo se da je Avesalomova mnogobrojna vojska baš zbog svoje brojnosti bila nekorisna. Zbunjene u močvarama i šumskim čestarima, te neuvezane trupe bile su potpuno nepodesne za organizovano vođenje borbe. I tako "onde razbiše narod Izrailjev sluge Davidove, i mnogo izgibe onde u onaj dan, dvadeset tisuća". Kad se Avesalom, videvši da je stvar izgubljena, okrenuo da beži, zapeo je glavom za gusto granje jednog drveta i ostao bespomoćno da visi kao plen svojih neprijatelja, dok je mazga koju je jahao otrčala ispod njega. U tom položaju ga nađe jedan vojnik koji ga nije dirao, bojeći se da se ne zameri caru, ali je izvestio Joava šta je video. Joav nije mnogo mislio. On je sa Avesalomom ranije bio u prijateljstvu i dva puta ga je mirio s Davidom, ali je Avesalom sramno izdao poverenje koje mu je bilo ukazano. Da se Avesalom nije domogao izvesnih preimućstava koja je stekao zahvaljujući Joavovom posredovanju, do pobune uopšte ne bi ni moglo doći. A sada je bilo u Joavovoj moći da jednim potezom uništi podstrekača svih ovih zala. I tada Joav "uzev tri strele u ruku, zastreli ih u srce Avesalomu, još živu o hrastu... I uzeše Avesaloma i baciše u šumi u veliku jamu, i nabaciše na nj vrlo veliku gomilu kamenja."

Tako su završili podstrekači bune u Izrailju. Ahitofel je sam sebi oduzeo život. Carski ljubimac Avesalom, koji je svojom retkom le-

potom bio ponos i dika celog Izrailja, bio je otrgnut u punoj snazi svoje mladosti. Telo su mu bacili u jednu jamu, i u znak večite sramote, pokrili ga gomilom kamenja. Za vreme svoga života, Avesalom je sebi podigao dragoceni spomenik u carskoj dolini, ali jedini spomenik koji obeležava njegov grob predstavlja ona gomila kamenja u pustinji.

Pošto je vođa pobune bio ubijen, Joav je preko trubnog znaka pozvao svoju vojsku da prestane sa gonjenjem razbijenih begunaca, a glasnike sa izveštajem odmah je poslao caru.

Sražar na gradskim zidinama video je kako sa bojnog polja trči jedan čovek. Uskoro za njim mogao se videti još jedan. Kad se prvi približavao, stražar doviknu caru, koji je budno čekao sedeći pored vrata: "Trk prvoga čini mi se kao da je trk Ahimasa sina Sadokova. Reče car: Dobar je čovek, ide s dobrim glasom. Tada povika Ahimas i reče caru: Sretno! I pokloni se licem caru do zemlje i reče: Da je blagosloven Gospod Bog tvoj, koji predade ljude koji podigoše ruke svoje na cara gospodara mogega." Na carevo nestrpljivo postavljeno pitanje: "Da li je zdravo dete Avesalom?" Ahimas je izbegao odgovor.

I drugi glasnik dotrča vičući: "Glas caru gospodaru momemu, da te je Gospod izbavio danas iz ruku svih koji ustaše na te." A otac opet bojažljivo zapita: "Da li je zdravo dete Avesalom?" Ne mogavši da sakrije tešku vest, glasnik reče: "Neka neprijatelji gospodara mogega i cara, koji god ustaju na tebe zla radi, neka prođu kao to dete." To je bilo dovoljno. David nije postavljao više nikakva pitanja, već se "sneveseli" i otide "u gornju klet nad vratima i stade plakati i idući govoraše: Sine moj Avesalome, sine moj, sine moj, Avesalome! Kamo da sam ja umro umesto tebe! Avesalome sine moj, sine moj!"

Pobedonosna vojska, vraćajući se sa bojišta, približavala se gradu. Njihove pobedničke pesme odjekivale su od okolnih brda. Ali kad su prolazili kroz gradske kapije, umuknu svaki glas, zastave se spustiše i oni prodoše oborena pogleda pre kao potučena vojska nego kao pobednici, jer ih car nije dočekao sa dobrodošlicom, nego su do njih iz odaje iznad kapije dopirale careve žalopojke: "Sine moj, Avesalome, sine moj, sine moj, Avesalome! Kamo da sam ja umro umesto tebe? Avesalome sine moj, sine moj!"

"I pobjeda onoga dana pretvori se u žalost celoga naroda, jer narod ču u onaj dan gde govore: Žali car sina svojega. I narod se u onaj dan skrivaše ulazeći u grad, kao što se krije narod koji su stidi kad pobjegne iz boja."

Joav je bio strašno razočaran. Bog im je dao razloga da se raduju i trijumfuju. Najveća pobuna koja se ikad pojavila u Izrailju, bila je ugušena, a ipak se ta velika pobjeda pretvorila u kuknjavu za onim čiji je zločin izazvao prolivanje krvi hiljada ljudi. Grubi i surovi vojskovođa progurao se do samog cara i reče mu odvažno: "Posramio si danas sve sluge svoje, koje ti danas dušu sačuvaše, i sinovima tvojim i kćerima tvojim... jer ljubiš one koji mrze na te, a mrzuš one koji te ljube; jer si pokazao danas da ne mariš za vojvode i za sluge; i vidim danas da bi ti bilo da je Avesalom živ i mi svi da smo izginuli. Zato ustani sada i izadi i progovori lepo slugama svojim: Jer zaklinjem se Gospodom, ako ne izađeš, neće nijedan ostati kod tebe ovu noć, i to će biti gore po te negoli sva zla koja su te snalazila od mladosti tvoje do sada."

Iako je taj prekor za bolom skrhanog oca bio težak, čak i surov, David to ipak nije uzeo za zlo. Uvidevši da je njegov vojvoda u pravu, izašao je na kapiju i rečima ohrabrenja i pohvala pozdravljao svoje hrabre ratnike dok su prolazili pored njega.

DAVIDOVE POSLEDNJE GODINE

(2. Knjiga Samuilova 24; 1. Knjiga Dnevnikova 21; 28 i 29)

Posle Avesalomovog pada nije u carstvu odmah nastao mir. U pobuni je uzeo učešća tako veliki deo naroda da David nije hteo da se vrati u prestonicu i da ponovo preuzme vlast u svoje ruke dok ga plemena ne pozovu. U metežu koji je nastao posle Avesalomovog pada, narod nije bio složan u tome da se car vrati, i kad je najzad Judino pleme odlučilo da dovedu cara, kod ostalih plemena je to izazvalo ljubomoru te nastade kontrarevolucija. Ali je ona brzo ugušena i ponovo je u Izrailju uspostavljen mir.

Davidova istorija predstavlja jedan od najubedljivijih dokaza koji su ikad bili pruženi da za dušu predstavlja najveću opasnost baš ono za čim ljudi najpohotnije žude - a to je vlast, bogatstvo i svetska slava. Malo je ljudi koji su prošli kroz iskustvo bolje prilagođeno da ih pripremi za ovakvu borbu. Davidov pastirski život u mladosti koji ga je naučio krotosti, strpljenju i izdržljivosti u teškim naporima i nežnoj brizi za svoje stado; razgovor sa prirodom u samoći šuma i brežuljaka koji mu je omogućio da razvije svoju obdarenost u muzici i pesništvu, i koji je njegove misli upućivao Tvorcu; duga škola njegovog života u pustinji koja je stalno jačala njegovu hrabrost, strpljenje i snagu - sve je to Gospod odredio u svom providenju da bi ga pripremio za presto Izrailja. David je na osnovu ličnog iskustva shvatio dubinu Božje ljubavi i obilno je bio obdaren Njegovim Duhom. U Saulovoj tragičnoj istoriji video je koliko je bezvredna i

ništavna ljudska mudrost. A ipak su ovozemaljski uspesi i slava tako oslabili Davidov karakter da ga je kušač ne jednom savladao.

Opštenjem sa neznabožackim narodima, Izrailjci su počeli da primaju njihove nacionalne običaje što je raspirivalo slavljaljive težnje za ovozemaljskom veličinom. Oni su imali čast da budu narod Gospodnji; ali pošto je došlo do porasta nacionalne oholosti i samopouzdanja, oni nisu više bili zadovoljni samo tim preimućstvom. Bilo im je mnogo više stalo do položaja među ostalim narodima. Takva shvatanja su ih morala navesti na iskušenja. U nameri da proširi osvajanja i pokoravanja drugih naroda, David je odlučio da poveća svoju vojsku pozivajući u vojnu službu sve muškarce koji su za to dorasli. Da bi se to moglo izvesti bilo je potrebno izvršiti popis stanovništva. Ono što je cara pokrenulo na ovaj postupak bila je oholost i slavljaljblje. Prebrojavanje naroda trebalo je da pokaže upadljivu razliku između carstva u vreme kad je David preuzeo presto, i snage i blagostanja stečenog pod njegovom upravom. To bi vodilo još većem podsticanju ionako velikog samopouzdanja i cara i naroda. "Ali usta Sotona na Izrailja", kaže sveti zapis, "i navrati Davida da izbroji Izrailja." Za svoje blagostanje Izrailjci su imali više da zahvale Božjem blagoslovu, nego carevoj veštini i sposobnosti, ili pak snazi njegove vojske. Ali sa povećanjem vojne sile u carstvu, okolni narodi su neizbežno morali steći utisak da Izrailjci zasnivaju svoje pouzdanje na vojsci, a ne na sili Božjoj.

Iako je Izrailjski narod bio gord na svoju nacionalnu veličinu, ipak nisu sa odobravanjem gledali na Davidov plan za toliko proširenje vojne službe. Predviđeno popisivanje izazvalo je veliko nezadovoljstvo, tako da su za brojanje naroda morali biti upotrebljivi oficiri umesto sveštenika i poglavara koji su to ranije vršili. Svrha ovog poduhvata bila je u osnovi protivna načelima teokratije. Čak se i Joav, koji je inače bio bezobziran, usprotivio ovome rekavši: "Neka doda Gospod narodu svojem koliko ga je sada još sto puta toliko; nisu li, care, gospodaru moj, svi sluge gospodaru momemu? Zašto traži to gospodar moj? Zašto da bude na greh Izrailju? Ali reč careva nadjača Joava. I tako otide Joav i obide svega Izrailja, pa se vrati u Jerusalim." Prebrojavanje još nije bilo završeno, a David se uverio da je pogrešio. Osuđujući samoga sebe, molio se Bogu: "Sagrehih veoma što to uradih, ali uzmi bezakonje sluge svojega, jer veoma ludo uradih." Sledećeg jutra Davidu je preko proroka Gada upućena božanska poruka:

"Ovakvo veli Gospod: Troje ti dajem, izberi jedno da ti učinim. Ili glad za tri godine, ili tri meseca da bežiš od neprijatelja svojih i mač neprijatelja tvojih da te stiže, ili tri dana mač Gospodnji i pomor da bude u zemlji, i anđeo Gospodnji da ubija po svim krajevima izrailjskim. Sada dakle, gledaj šta ću odgovoriti onome koji me je poslao."

Carev odgovor je bio: "U teskobi sam ljutoj; ali neka zapadnem Gospodu u ruke, jer je milost Njegova velika; a ljudima da ne zapadnem u ruke."

Zemlja je bila zahvaćena pomorom koji je uništio sedamdeset hiljada Izrailjaca. Udarac gneva samo što se nije sručio i na prestonicu kad "David podiže oči svoje i vide anđela Gospodnjeg gde stoji između neba i zemlje, a u ruci mu go mač, kojim beše zamahnuo nad Jerusalimom; i pade David i starešine ničice obučeni u kostret." U svojoj usrdnoj molitvi car se založio za narod: "Nisam li ja zapovedio da se izbroji narod? Ja sam dakle zgrehio i zlo učinio, a te ovce što su učinile? Gospode, Bože moj, neka se ruka tvoja obrati na me i na dom oca mogega, ali ne na taj narod da ga potre."

Prebrojavanje je izazvalo nezadovoljstvo većine u narodu, a ipak su i oni u srcu gajili isti greh koji je Davida naveo na ovakav postupak. I kao što je Gospod svojim kaznama pohodio Davida preko Avesalomovog greha, tako je sada preko Davidove greške kažnjavao Izrailjce za njihove grehe.

Anđeo izvršitelj bio je zaustavljen upravo kad je stigao nad Jerusalim. Stajao je na brdu Moriji, "na gumnu Ornana Jevusejina". Po nalogu prorokovom, David se uputi na to brdo i "načini oltar Gospodu i prinese žrtve paljenice i žrtve zahvalne". "I Gospod se umilostivi zemlji, i presta pomor u Izrailju."

Zemljište na kojem je bio podignut oltar i koje je ubuduće trebalo smatrati svetim, Ornan je hteo da pokloni caru. Ali David nije pristao na to. "Ne", rekao je on, "nego ću kupiti od tebe po ceni, niti ću prineti Gospodu Bogu svojem žrtve paljenice, poklonjene. I tako kupi David gumno i volove za pedeset sikala srebra." Upravo to mesto, znamenito zbog toga što je tu Avram podigao oltar da žrtvuje sina svojega, i sada posvećeno ovim velikim oslobođenjem, bilo je kasnije izabrano kao najpogodnije za podizanje hrama.

Ali se na Davidove poslednje dane navukao još jedan oblak. Bio je već doživeo starost od sedamdeset godina. Patnje i oskudice pretrpljene u ranijem životu, mnogi ratovi, brige i muke koje su ga tištale u njegovim kasnijim godinama, potkopale su izvor njegovog života. Iako mu je duh bio vedar i snažan, starost je sve više slabila njegovu moć da brzo shvati sve što se u carstvu dešava, te se još jednom diže buna pored samog prestola. I ovoga puta mogao se videti plod Davidove očinske popustljivosti. Ovoga puta je presto zapeo za oko Adoniji, koji "beše vrlo lep" po spoljašnjosti i držanju, ali

neobuzdan i nenačelan. U svojoj mladosti bio je vrlo razmažen "i otac ga nigda ne nakara niti mu reče: Zašto radiš tako?" On je ustao protiv Božjeg autoriteta po kojem je Solomun bio određen za presto. Solomun je i što se tiče prirodnih sposobnosti i verskog karaktera bio sposobniji da vlada Izrailjem nego njegov stariji brat. Ali, iako je Božji izbor bio jasno nagovešten, bilo je ljudi koji su pristali uz Adoniju. Joav koji je tada, i pored mnogih svojih krivica, ipak bio veran prestolu, ovoga puta se pridružio zaveri protiv Solomuna, kao i sveštenik Avijatar.

Pobuna je bila već potpuno sazrela. Pobunjenici su se upravo bili sakupili izvan grada i pripremili veliku svečanost na kojoj su hteli da proglase Adoniju za cara. Ali su u tom trenutku njihovi planovi bili osujećeni brzom akcijom nekolicine onih koji su ostali odani prestolu. Njih su predvodili Sadok sveštenik, Natan prorok, i Vitsaveja, majka Solomunova. Oni su celu stvar izložili caru i podsetili ga da prema božanskom uputstvu presto treba da nasledi Solomun. David se istovremeno odrekao prestola u korist Solomuna koji je odmah bio i proglašen za cara. Zavera je bila ugušena. Glavni zaverenici su zasluženo kažnjeni smrću. Avijatoru je život pošteđen iz poštovanja prema njegovom visokom pozivu i njegovoj ranijoj vernosti prema Davidu, ali je bio lišen prvosveštenečkog položaja koji je sada nasledio Sadok. Joav i Adonija su privremeno bili pošteđeni, ali su posle Davidove smrti primili kaznu za svoj zločin. Izvršenje presude nad Adonijom upotutilo je četvorstruku kaznu (2. Samuilova 12,6), koja je svedočila o Božjoj odvratnosti prema očevom grehu.

Od samog početka Davidove vladavine, jedan od njegovih najomiljenijih planova bio je da podigne hram Gospodu. Iako mu nije pošlo za rukom da tu svoju nameru ostvari, ipak je za tu stvar radio mnogo i ozbiljno. Pobriniu se za mnogo skupocenog materijala - zlato, srebro, drago kamenje, zatim kamenje u raznim bojama, mramor i najskupocenije drvo. A sada su sve te dragocenosti koje je on sakupio morale biti predane drugome. Jer je bilo određeno da dom kovčegu zaveta, simbolu Božjeg prisustva, podignu druge ruke.

Kad je video da mu se približio kraj, car je sakupio oko sebe izrailjske knezove i prve ljude iz svih delova carstva da taj zadatak prenese na njih kao sveto zaveštanje. Hteo je da im preda svoju poslednju poruku kako bi na taj način osigurao njihovu saradnju i pomoć na velikom delu koji je trebalo izvršiti. Pošto je već bio potpuno oronuo u starosti, nije se očekivalo da će i on lično prisustvovati tome činu. Ali Duh Božji side na njega, i on je bi u stanju da se poslednji put obrati narodu ubedljivije i jače nego obično. Govorio im je o svojoj želji da sazida hram i o Božjoj naredbi po kojoj je to delo trebalo predati Solomunu. Božje sigurno obećanje glasilo je: "Solomun sin tvoj, sazidaće dom moj i tremove moje; jer njega izabrah sebi za sina i je ću mu biti otac. I utvrdiću carstvo njegovo dovek, ako bude postojan da izvršuje zapovesti moje i zakone moje kao danas. Sada, dakle pred svim Izrailjem, zborom Gospodnjim, i da čuje Bog naš, kažem vam: Držite i tražite sve zapovesti Gospoda Boga svojega, da biste držali ovu dobru zemlju i ostavili je u nasljedstvo sinovima svojim nakon sebe dovek."

Davin je iz ličnog iskustva shvatio koliko je težak put onoga koji se odmetne od Boga. On je osetio prokletstvo prekršenog zakona i žnjeo plodove prestupa, te mu je svu dušu obuzimala duboka zabrinutost da li će vode Izrailjaca ostati verne Bogu i da li će Solomun slušati Božje zapovesti, i izbegavati grehe koji su slabili autoritet njegovog oca, zagorčavali mu život i vredali Boga. David je dobro znao koliko je neophodna smernost srca, nepokolebljiva vera u Boga i budna opreznost da bi se savladala iskušenja kojima će Solomun na svom visokom položaju sigurno biti izložen; jer ljudi tako zapaženog karaktera kao što je bio on, predstavljaju naročitu metu za Sotonine otrovne strele. Obračajući se svome sinu, koji je već bio priznat za cara, David je rekao: "A ti Solomune, sine, znaj Boga oca svojega i služi mu celim srcem i dušom dragovoljno jer sva srca ispituje Gospod i svaku pomisao zna; ako ga ustražiš, naći ćeš ga; ali li ga ostaviš, odbaciće te za svagda. Vidi sada da te je Gospod izabrao da sazidaš dom za svetinju, budi hrabar i radi."

David je predao Solomunu iscrpna uputstva za izgradnju hrama i planove za svaki delić i svaki predmet potreban za bogoslužjenje, onako kako mu je Duh Božji to otkrio. Solomun je bio još mlad pa se plašio od tako velike odgovornosti kao što je bila izgradnja hrama i preuzimanje vlasti nad narodom Božjim. David je zato rekao svome sinu: "Budi slobodan i hrabar i radi, ne boj se i ne plaši se, jer će Gospod Bog, Bog moj biti s tobom. Neće te ostaviti niti će odstupiti od tebe, dokle ne svršiš sav posao za službu u domu Gospodnjem."

A zatim se David ponovo obratio zboru: "Jednoga Solomuna, sina mojega izabrao je Gospod, mlado dete, a ovo je veliki posao, jer neće biti čoveku taj dom nego Gospodu Bogu." Zatim je, izmerivši prikupljeni materijal, rekao: "Ja koliko mogoh, pribavih za dom Boga svojega." A onda je produžio: "I još iz ljubavi k domu Boga svojega, što imama svoga zlata i srebra, osim svega što sam pripremio za dom sveti, dajem i to na dom Bog svojega: tri tisuće talanata zlata ofirskog i sedam tisuća talanata čistoga srebra, da se oblože zidovi

domovima." "A da li bi, zapitao je okupljene koji su dobrovoljno doneli svoje darove, jošte ko hteo što priložiti danas Gospodu?"

Narod se rado odazvao tome pozivu. "Tada dragovoljno priložiše knezovi domova otačkih i knezovi plemena Izrailjevih, i tisućnici i stotinci i knezovi nad poslovima carskim. I dadoše za službu domu Božjem zlata pet tisuća talanata i deset tisuća zlatica, i srebra deset tisuća talanata, i bakra osamnaest tisuća talanata i gvožđa sto tisuća talanata. I kamenja u kog god bijaše svi dadoše u riznicu doma Gospodnjega... i radovaše se narod što dragovoljno prilagahu, jer prilagahu celim srcem Gospodu i car se David radovaše veome."

"Potom David blagoslovi Gospoda pred svim zborom i reče David: Blagosloven si, Gospode Bože Izrailja oca našega, od veka do veka. Tvoje je, Gospode, veličanstvo i sila i slava i večnost i čast i sve što je na nebu i na zemlji; Tvoje je, Gospode, carstvo, i ti si uzvišen svrh svega poglavar. Bogatstvo i slava od Tebe je i Ti vladaš svačim i u Tvojoj je ruci moć i sila, i u Tvojoj je ruci uzvisiti i ukrepiti sve. Sada dakle, Bože naš, hvalimo te i slavimo ime Tvoje slavno. Jer ko sam ja i šta je moj narod, da bismo mogli ovoliko prineti tebi dragovoljno? Jer je od Tebe sve, i iz Tvojih ruku primivši dasmo ti. Jer smo došli pred Tobom i gosti kao i svi oci naši. Dani su naši na zemlji kao sen i nema stajanja. Gospode, Bože naš, sve ovo blago što ti pripravismo za građenje doma imenu Tvojemu svetome, iz Tvoje je ruke i sve je Tvoje. Ali znam, Bože moj, da Ti ispituješ srca i što je pravo hoćeš."

"Ja pravim srcem i dragovoljno prinosim sve ovo i s radošću videh narod Tvoj koji je ovde, kako Ti dragovoljno prinosi. Gospode, Bože Avrama, Isaka i Izrailja otaca naših, sačuvaj do veka ovu volju i pomisao srdačnu naroda svojega i upravljaj srce njihovo k sebi. I Solomunu sinu momu podaj srce povera da bi održao zapovesti Tvoje, svedočanstva Tvoja i uredbе Tvoje i da bi tvorio sve i da bi sazidao dvor ovaj, za koji sam pripremio. Potom reče David svemu zboru: Blagoslovite sada Gospoda Boga svojega. I sav zbor blagoslovi Gospoda Boga otaca svojih i savivši se, pokloniše se Gospodu i caru."

Sav ovaj skupoceni materijal za izgradnju i ulepšavanje hrama David je sakupljao s najdubljim interesovanjem. On je komponovao divne pesme hvale (psalme) koji će u kasnijim godinama odjekivati u predvorjima hrama. A kad je video kako se knezovi i glavari domova otačkih u Izrailju odazivaju njegovom pozivu i sami dragovoljno prilažu za značajan poduhvat koji je stajao pred njima, srce mu se radovalo u Gospodu. I kad su dali, pokazali su volju da još više daju. Zalihi prikupljenih darova povećali su prilaganjem sopstvenih sredstava. David je duboko osećao sopstvenu nedostojnost u prikupljanju materijala za izgradnju doma Božjega, rakavši: "Jer ko sam ja i šta je moj narod da bismo mogli ovoliko prineti", ali izraz vernosti i spremnosti koju su pokazali vodeći ljudi njegovog carstva, kad su radosna srca posvećivali svoje blago Bogu, a i sami se predavali Njemu u službu, ispunjavala ga je radošću. Međutim, sam Bog je dao narodu takvo raspoloženje. Slava je pripadala Njemu, a ne ljudima. On je narodu u stvari dao sva ta bogatstva, i njegov Duh je pokrenuo njihova srca da prilože svoje dragocenosti za hram. Sve je poticalo od Gospoda; da Njegova ljubav nije uzbudila srca naroda, svi carevi naporili bi bili uzaludni i hram nikad ne bi bio sagrađen.

Sve što čovek prima iz Božjeg obilja još uvek pripada Bogu. I sve skupocenosti i stvari od vrednosti kojima ljudi raspolazu, Bog stavlja u njihove ruke da bi ih proverio i ispitao dubinu njihove ljubavi prema sebi - da bi se videlo kako će ceniti darove Njegove milosti. Bilo da su to materijalna ili duhovna bogatstva, treba ih položiti pred noge Isusa kao dobrovoljnu žrtvu. Kao i David, svaki darodavac treba da kaže: "Jer je od tebe sve, i iz Tvojih ruku primivši dasmo ti."

Kad je osetio da mu se približava smrt, David se još uvek svim srcem brinuo za Solomuna i za svoje carstvo, čije je blagostanje toliko zavisilo od vernosti njihovog oca. Tada, "zapovedi sinu svoje-mu govoreći: Ja idem kuda ide sve na zemlji, a ti budi hrabar i budi čovek. I drži što ti je Gospod Bog tvoj zapovedio da držiš, hodeći putevima Njegovim i držeći uredbе Njegove i zapovesti Njegove i zakone Njegove i svedočanstva Njegova... da bi napredovao u svemu što uzradiš i za čim se god okreneš. Da bi Gospod ispunio reč svoju koju mi je rekao govoreći: Ako uspace sinovi tvoji na put svoj hodeći preda mnom verno svim srcem svojim i svom dušom svojom, tada ti neće nestati čoveka na prestolu Izrailjevu" (1. Carevima 2,1-4).

"Poslednje Davidove reči" bile su, kako je zapisano, jedna pesma - pesma vernosti, uzvišenih načela i nepokolebljive vere:

"Reče David, sin Jesejev,
Reče čovek koji bi postavljen visoko,
Pomazanik Boga Jakovljeva,
I ljubak u pesmama Izrailjevih.
Duh Gospodnji govori preko mene,
I beseda njegova beše na mome jeziku,
Reče Bog Izrailjev,
Kaza mi stena Izrailjeva:
Koji vlada ljudima neka je pravedan,
Vladajući u strahu Božjem.
I biće kao svetlost jutrenja

Kad sunce izlazi jutrom bez oblaka,
I kao trava koja raste iz zemlje
Od svetlosti iz dažda.
Ako i nije takvi dom moj pred Bogom,
Ipak je učinio zavet vječan sa mnom,
U svemu dobro uređen i utvrđen.

I to je sve spasenje moje,
I sva želja moja."

2. Samuilova 23,1-5.

Veliki je bio Davidov pad, ali je duboko bilo i njegovo kajanje, žarka njegova ljubav i snažna njegova vera. Bilo mu je mnogo praštano, zato je i veliku ljubav imao (Luka 7,47).

U Davidovim psalmima ogleda se čitav niz iskustava: od najdublje svesti o sopstvenoj krivici osuđivanja samoga sebe do najuzvišenije vere u Boga i najzanosnijeg opštenja s Njim. Zapis o njegovom životu svedoči da greh može doneti samo sramotu i bol, ali da ljubav i milosrđe Božje prodiru u najdublje dubine, da vera uzdiže dušu koja se kaje da bi mogla biti primljena među sinove Božje. Od svih svečano datih uveravanja koja nalazimo u Svetom pismu, povest Davidovog života pruža najjače svedočanstvo o vernosti, pravdi i zaveštanoj milosti Božjoj.

Čovek "beži kao sen, i ne ostaje", "ali reč Boga našega ostaje do veka." "Milost Gospodnja ostaje od veka i do veka na onima koji ga se boje i pravda Njegova na sinovima sinova, koji drže zavet Njegov i pamte zapovesti Njegove da ih izvršuju" (Jov 14,2; Isaija 40,8; Psalam 103,17.18).

"Što god tvori Bog ono traje dovek" (Propovednik 3,14).

Veličanstvena su obećanja data Davidu i domu njegovu - obećanja koja upućuju pogled na beskrajna vremena večne budućnosti, i svoje potpuno ispunjenje nalaze u Hristu. Gospod kaže:

"Zakleh se Davidu, služi svojem... svetim uljem svojim pomazah ga. Ruka će moja biti jednako s njim, i mišica moja krepice ga... Istina je moja i milost moja s njim; i u moje ime uzvisiće se rog njegov. Pružiću na more ruku Njegovu, i na reku desnicu Njegovu. On će me zvati: Ti si Otac moj, Bog moj i grad spasenja mojega. I ja ću Ga učiniti Prvencem, višim od careva zemaljskih. Doveka ću mu hraniti milost, i zavet je moj s njim veran" (Psalam 89,3-28).

"Produljiću seme njegovo dovek
I presto njegov kao dane nebeske."

Psalam 89,29.

"On će suditi nevoljnicima u narodu,
I pomoći će sinovima ništega,
A nasilnika će oboriti.
Bojaće se tebe dok je sunca i meseca,
Od koljena do koljena...
Procvetaće u dane Njegove pravednik
I svuda mir dokle teče meseca
Vladaće od mora do mora,
I od reke do reke do krajeva zemaljskih Ime će Njegovo biti uvek;
Dokle teče sunca Ime će Njegovo rasti.
Blagosloviće se ljudi u Njemu,
Svi će Ga narodi zvati blaženim."

Psalam 72,4 - 8,17

"Jer nam se rodi Dete, Sin nam se daje, kojemu je vlast na ramenu, i Ime će Mu biti: Divni, Savetnik, Bog Silni, Otac večni, Knez mira" (Isaija 9,6). "On će biti veliki, i nazvaće se Sin Najvišega, i daće Mu Gospod Bog presto Davida oca Njegova; i carovaće u domu Jakovljevu vavek, i carstvu Njegovu neće biti kraja" (Luka 1,32.33).

SOLOMUN

Za vreme vladavine Davida i Solomuna Izrailj je postao silan među narodima i mogao je u mnogim prilikama da izvrši snažan uticaj u korist istine i pravde. Ime Gospodnje se poštovalo i slavilo, i činilo se da postoje dobri izgledi za ostvarenje onih ciljeva zbog kojih su se Izrailjci nastanili u obećanoj zemlji. Bile su porušene prepreke tako da su ljudi koji su dolazili iz neznabožičkih zemalja da traže istinu, nisu vraćali nezadovoljni. Mnogi su se obratili i crkva Božja na zemlji širila se i napredovala.

Solomun je bio miropomazan i proglašen za cara u poslednjoj godini života svoga oca Davida koji se odrekao prestola u njegovu korist. On je u svojim ranim godinama vrlo mnogo obećavao. Božja namera je bila da Solomun stalno napreduje u sili i slavi, da se njegov karakter razvija i postaje sve sličniji karakteru Božjem, da na taj način podstiče Božji narod u ispunjenju svete dužnosti čuvara božanske istine.

David je znao da će se visoki cilj koji je Bog postavio Izrailju moći ostvariti samo ako se vladar i narod budu neumorno trudili da postignu merilo koje im je postavljeno. Znao je da njegov sin

Solomun ne sme biti samo ratnik, državnik i vladar, nego i jak i dobar čovek, učitelj pravde i primer vrednosti, jer će samo tako moći da opravda poverenje kojim ga je Bog počastvovao.

David je blago i ozbiljno poučavao Solomuna da bude častan i plemenit, pun milosti i ljubavi prema svojim podanicima, da poštuje i slavi ime Božje u svim svojim postupcima prema narodima na zemlji i da time otkriva lepotu svetosti. Mnoga iskušenja i gorka iskustva kroz koja je prošao u svom životu naučila su Davida da ceni vrlinu plemenitosti. On je na smrti ovako savetovao Solomuna: "Koji vlada ljudima neka je pravedan, vladajući u strahu Božjem; i biće kao svetlost jutrenja kad sunce izlazi jutrom bez oblaka, i kao trava koja raste iz zemlje od svetlosti iza kiše." (2. Samuilova 23,3-4).

O, kakva se samo prilika pružila Solomunu! Da se upravljao prema nadahnutim poukama svoga oca, njegova vladavina bi bila vladavina pravde, kao što je to opisano u sedamdeset drugom psalmu:

"Bože, daj caru sud svoj,
I pravdu svoju sinu carevu:
On će suditi narodu Tvojem po pravdi,
I nevoljnicima Tvojim po pravici...
Sići će kao dažd na pokošenu livadu,
Kao kaplje koje porašaju zemlju.
Procvetaće u dane njegove pravednik,
I svuda mir dokle teče meseca.
Vladaće od mora do mora,
I od reke do krajeva zemaljskih...
Carevi Tarsiski i ostrvljani doneće dare,
Carevi Šavski i Savski daće danak.
Klanjaće mu se svi carevi,
Svi narodi biće mu pokorni.
Jer će izbaviti ubogoga koji cvili,
I nemoćnoga koji nema pomoćnika...
I svagda će se moliti za njega,
I svaki će ga dan blagosiljati...
Ime će njegovo biti uvek;
Dokle teče sunca, ime će njegovo rasti.
Blagosloviće se u njemu,
Svi će ga narodi zvati blaženim...
Blagosloven Gospod Bog, Bog Izrailjev,
Koji jedan čini čudesa.
I blagosloveno slavio ime Njegovo zauvek!
Slave Njegove napuniće se sva zemlja.
Amin i amin."

Solomun se u svojoj mladosti vladao po Davidovim savetima i mnogo je godina išao putem pravde, strogo se pokoravajući Božjim zapovestima. On je na početku svoje vladavine otišao sa savetnicima u Gavaon, gde se još uvek nalazio šator od sastanka koji je bio podignut u pustinji, i tu je zajedno s "tisućnicima i stotinicima i sudijama i svim knezovima svega Izrailja, glavarima domova otačkih" (2. Dnevnika 1,2.) prineo žrtvu Bogu potpuno se posvećujući službi Gospodnjoj. Solomun je u izuzetnoj meri shvatio veličinu dužnosti u vezi s carskim prestolom, te je znao da se oni koji nose veliki teret moraju obratiti Izvoru mudrosti kako bi s uspehom obavljali svoje dužnosti. Stoga je pozvao i svoje savetnike da se zajedno s njim svim srcem obrate Bogu i zatraže Njegov blagoslov.

Više od svih zemaljskih dobara, car je želeo dar mudrosti i razuma neophodan za ostvarenje zadatka koje mu je Bog dao. Čeznuo je za razboritošću, širinom srca i blagošću duha. Te noći se Gospod pojavio Solomunu u snu i zapitao ga: "Šta hoćeš da ti dam?" Mladi i neiskusni vladar ispoljio je u svom odgovoru osećanje bespomoćnosti i molio za pomoć. "Ti si učinio veliku milost Davidu ocu mojemu", rekao je on, "kao što je hodio pred Tobom verno i pravedno s pravim srcem prema Tebi; i sačuvao si mu ovu veliku milost, te mu dao sina da sedi na prestolu njegovu, kao što se vidi danas."

"I tako, Gospode Bože moj, Ti si postavio slugu svojega carem na mesto Davida oca mojega, a ja sam mlad, niti znam polaziti ni dolaziti. I Tvoj je sluga među narodom Tvojim, koji si izabrao, narodom velikim, koji se ne može izbrojati ni proračunati od množine. Daj dakle služi svojem srce razumno da može suditi narodu Tvojem i raspoznati dobro i zlo. Jer ko može suditi narodu Tvojem tako velikom?"

I bi milo Gospodu što Solomun to zaista.

I reče mu Bog: Kad ti išteš, a ne išteš duga života niti išteš blaga niti išteš duša neprijatelja svojih, nego išteš razuma da umeš suditi; evo, učinih po tvojim rečima; evo ti dajem srce mudro i razumno da takoga kakav si ti ni pre tebe nije bilo niti će posle tebe nastati takakav kakav si ti. A svrha toga dajem ti i što nisi iskao, i blago i slavu, da takoga kakav ćeš ti biti neće biti među carevima svega veka tvojega.

I ako uzideš mojim putevima držeći uredbe moje i zapovijesti moje, kao što je išao David otac tvoj, produljiću dane tvoje" (1. Carevima 3,5-14; 2. Dnevnika 1,7-12).

Bog je obećao da će biti sa Solomunom isto onako kao što je bio i sa Davidom. Ako car bude hodio pred Gospodom u pravdi i postupao onako kako mu je Bog zapovedio, njegov presto će biti učvršćen, a njegova vladavina sredstvo da se Izraelj uzdigne "kao narod mudar i razuman" (5. Mojsijeva 4,6), kao svetlost okolnim narodima.

Reči koje je Solomun upotrebio moleći se Bogu pred starim oltarom u Gavaonu pokazuju njegovu smernost i žarku želju da proslavi Boga. Shvatio je da je bez božanske pomoći bespomoćan kao malo dete i da neće moći da ispuni dužnosti koje su mu postavljene. Znao je da mu nedostaje rasuđivanje i uvidevi svoju veliku potrebu, tražio je mudrost od Boga. U njegovom srcu nije bilo sebične želje za znanjem koje bi ga uzdiglo iznad ostalih. Želeo je da verno ispunjava dužnosti koje su mu pale u deo i izabrao dar čijim će posredovanjem njegova vladavina doneti slavu Bogu. Solomun nikad nije bio toliko bogat, toliko mudar, ni toliko istinski veliki kao kad je priznao: "Ja sam mlad, niti znam polaziti ni dolaziti."

Oni koji se danas nalaze na odgovornim položajima treba da prime pouku sadržanu u Solomunovoj molitvi. Što je čovek na većem položaju, to su veće i njegove odgovornosti, njegov uticaj doseže dalje i veća je njegova potreba da se osloni na Boga. Takav čovek mora svagda imati na umu da se s pozivom na rad upućuje i poziv da se obazrivo ponaša pred bližnjima. On mora stajati pred Bogom u stavu učenika. Položaj sam po sebi ne daje svetost karaktera. Čovek postaje zaista veliki samo ako hvali Boga i pokorava se Njegovim zapovestima.

Bog kome mi služimo ne gleda ko je ko. On koji je Solomonu dao duh mudrosti, voljan je da isti blagoslov i danas pruži svojoj deci. Njegova Reč kaže: "Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga koji daje svakome bez razlike i ne kori nikoga, i daće mu se" (Jakov 1,5). Ako čovek koji nosi teret dužnosti želi mudrost više nego bogatstvo, vlast ili slavu, neće se razočarati. Takav čovek će od velikog Učitelja naučiti ne samo šta treba da čini, nego i kako to treba da učini da bi dobio znak božanskog odobravanja.

Dokle god hodi u svetosti, čovek kome je Bog darovao mudrost i sposobnost neće čeznuti za visokim položajem niti će tražiti da vlada ili zapoveda. Neko mora poneti breme odgovornosti; međutim, umesto da teži prevlasti, pravi vođa će se moliti za razumno srce da bi mogao razlikovati dobro od zla.

Put ljudi koji se nalaze na vodećim položajima nije lak. Oni moraju shvatiti da im svaka teškoća pruža priliku za molitvu. Nikad ne smeju propustiti da se obrate Izvoru premudrosti. Kad ih Gospod osnaži i prosvetli, oni će biti u stanju da odlučno odolevaju nesvesnim uticajima i prave razliku između pravde i nepravde, između dobra i zla. Oni će odobravati ono što Bog odobrava i revnosno će se boriti protiv uvođenja pogrešnih načela u Njegovo delo.

Bog je dao Solomonu mudrost koju je on želeo više od bogatstva, časti i dugog života. Njegova molba da dobije bistar um, široko srce i blag duh bila je uslišena. "Bog dade mudrost Solomonu i razum vrlo velik i srce prostrano kao pesak na bregu morskome. Jer mudrost Solomunova beše veća od mudrosti svih istočnih naroda i od sve mudrosti Misirske. Mudriji beše od svakoga čovjeka... razglasi se njegovo ime po svim narodima unaokolo" (1. Carevima 4,29-31).

"I sav Izraelj ču sud... i pobojaše se cara jer videše da je u njemu mudrost Božja da sudi" (1. Carevima 3, 28). Narod je svim srcem prihvatio Solomuna, baš kao nekada Davida, i slušao ga u svemu. "I Solomun... utvrdi se u carstvu svom, i Gospod Bog njegov beše s njim i uzvisi ga veoma" (2. Dnevnika 1,1).

Godinama su Solomunov život obeležavali odanost Bogu, poštenje, čvrsto načelo i strogo pokoravanje zapovestima Božjim. On je rukovodio svakim značajnijim poduhvatom i mudro je vodio poslove carstva. Njegov bogatstvo i mudrost, veličanstvene zgrade koje je podigao i javni radovi izvedeni prvih godina njegove vladavine, energija, pobožnost, pravičnost i velikodušnost koje je otkrivao rečju i delom, obezbedili su mu odanost njegovih podanika i divljenje i poštovanje vladara mnogih zemalja.

Ime živog Boga je silno veličano u prvom delu Solomunove vladavine. Careva mudrost i pravičnost svedočile su svim narodima o savršenstvu Boga kome je služio. Izraelj je izvesno vreme bio svetlost svetu odražavajući veličinu Boga. Međutim, slavna Solomunova vladavina u početku nije bila razultat njegove velike mudrosti, basnoslovnog bogatstva, dalekosežne moći dobrog glasa koji je uživao, već posledica ukazivanja poštovanja imenu Boga Izraeljevog mudrim korišćenjem nebeskih darova.

Dok su godine prolazile i njegova slava sve više rasla, Solomun se trudio da proslavi Boga uvećavajući svoje umne i duhovne snage i deleći sa drugima blagoslove koje je primio. Niko nije bolje od njega shvatao da je samo milošću Božjom stekao moć, mudrost i rasuđivanje i da ga ti darovi obavezuju da svetu pruži znanje o Caru nad carevima.

Solomun se naročito zanimao za prirodne nauke, ali se njegova istraživanja nisu ograničavala samo na jednu granu nauke. Proučavajući revnosno sve stvoreno - živu i neživu prirodu - on je

stekao jasno shvatanje o Tvorcu. U prirodnim silama, u mineralnom i životinjskom svetu, u svakom drvetu, žbunu i cvetu, on je video otkrivanje mudrosti Božje. I što se više trudio da nauči, njegovo znanje o Bogu i njegova ljubav prema Njemu neprestano su rasli.

Bogom nadahnuta mudrost Solomunova našla je izraza u pesmama hvale i mnogim pričama. "Izgovori tri tisuće priča, i beše pesama njegovijeh tisuća i pet. Govorio je o drveću, od kedra na Livanu do isopa koji niče iz zida; govorio je i o stoci, pticama, bubinama i ribama" (1. Carevima 4,32-33).

U pričama Solomunovim izložena su načela svetog života i uzvišenih nastojanja, načela nebeskog porekla koja vode pobožnosti i treba da upravljaju svakim postupkom u životu. Zahvaljujući upravo rasprostranjenosti ovih načela i shvatanju da Bogu pripada sva hvala i čast, Solomunova vladavina je u početku bila period moralnog uzdizanja i materijalnih blagostanja.

"Blago čoveku koji nađe mudrost", pisao je Solomun, "i čoveku koji dobije razum. Jer je bolje njom trgovati nego trgovati srebrom, i dobitak na njoj bolji je od zlata. Skuplja je od dragoga kamenja, i što je god najmilijih stvari tvojih ne mogu se izjednačiti s njom. Dug život u desnici joj je, a u levici bogatstvo i slava. Putevi su njezini mili putevi i sve staze njezine mirne. Drvo je životno onima koji se hvataju za nju, i ko je god drži srećan je" (Priče 3,13-18).

"Mudrost je glavno; pribavi mudrost, i za sve imanje svoje pribavi razum" (Priče 4,7). "Početak je mudrosti strah Gospodnji" (Psalam 111,10). "Strah je Gospodnji mržnja na zlo; ja mrzim na ponositost i na oholost i na zli put i na usta opaka" (Priče 8,13).

Kamo da se Solomun i kasnijih godina pridržavao tih čudesnih reči mudrosti! O, da onaj koji je rekao: "Usne mudrih ljudi siju znanje", i učio careve zemaljske da ukazuju Caru nad carevima počast koju su želeli da ukažu zemaljskom vladaru. Najzad, nije "ustima opakim", u "ponositosti i oholosti" prisvojio slavu koja se duguje samo Bogu!

HRAM I NJEGOVO POSVEĆENJE

Solomun je mudro ostvario Davidovu dugo gajenu želju da podigne hram Gospodu. Sedam godina je Jerusalam bio pun vrednih radnika koji su ravnali odabrano zemljište, podizali velike potporne zidove, postavljali prostrane temelje - "veliko kamenje, skupoceno kamenje... tesano kamenje" (1. Carevima 5,17), obrađivali drvo doneseno iz Livanskih šuma i podizali veličanstveno svetilište.

Uparedo s pripremanjem drveta i kamena, čemu su mnoge hiljade ljudi posvetile svoje snage, napredovao je i posao oko unutrašnjeg uređaja hrama i to pod upravom Hiram iz Tira, "čoveka vešta i razumnog", koji "ume raditi od zlata i od srebra, od mjeđi, od gvožđa, od kamena i od drveta, od skerleta, od porfire i od tankoga platna i od crvca" (2. Dnevnika 2,11-14).

Tako se građevina na brdu Moriji bešumno podizala od "kame- na, koji dovožahu sasvim priugotovljeni, te se ni čekić ni sekira niti kako oruđe gvozdeno ne ču u domu kad se zidaše" (1. Carevima 6,7); istovremeno su se pripremali divni predmeti prema uzorima koje je David pokazao svome sinu - "sve druge sprave za dom Božji" (2. Dnevnika 4,19). Tu su spadali oltar za žrtve paljenice, sto za hleb, svećnjak i žišci, posude i sprave potrebne za službu sveštenika u svetinji - sve "od zlata; a to zlato beše veoma dobro" (2. Dnevnika 4,21). Bakarne stvari - oltar za žrtve paljenice, mora na dvanaest volova, manji umivaonici i mnogo posude - koje je "car saljevao u ravni jordanskoj u zemlji ilovači između Sohota i Saridate". Svega toga doneto je u dovoljnim količinama kako ništa ne bi nedostalo (2. Dnevnika 4,17).

Veličanstvena građevina koju su Solomun i njegovi pomagači podigli za Boga i službu Njemu, bila je izvanredno lepa i raskošna. Ukrašena dragim kamenjem, okružena prostranim tremovima s veličanstvenim prilazima, obložena duborezom u kedrovini i žeženim zlatom, građevina je sa svojim izuzetnim zastorima i bogatim nameštajem predstavljala podesan simbol crkve Boga živoga na zemlji, koja se tokom vekova izgrađivala u skladu s božanskim uzorom, od materijala koji je kao "zlato, srebro, drago kamenje" i kao "stupovi prekrasno izrađeni u dvoru" (1. Korinćanima 3,12; Psalam 144,12). U tom duhovnom hramu je "kamen od ugla sam Isus Hristos, na kome "sva građevina sastavljena raste za crkvu svetu u Gospodu" (Efescima 2,20-21).

Najzad je hram koji je zamislio car David, a gradio njegov sin Solomun, bio dovršen. "I svrši Solomun dom Gospodnji... i bi srećan u svemu što beše naumio..." (2. Dnevnika 7,11). Pošto palata podignuta na vrhu brda Morije nije bila namenjena čoveku "nego Gospodu Bogu" (1. Dnevnika 29,1), kao što je David tako silno želeo, ostalo je još da se svećanim obredom posveti za Gospoda i Njegovu službu.

Mesto na kome je hram bio podignut bilo je već dugo smatrano svetim. Na tom mestu je Avram, otac svih vernih, pokazao da je voljan da žrtvuje svog jedinog sina pokoravajući se zapovesti Gospodnjoj. Tu je Bog obnovio svoj zavet blagoslova s Avramom, zavet koji je sadržavao i radosno obećanje ljudskom rodu da će doći Sin Božji da ga oslobodi svojom žrtvom (1. Mojsijeva 22,16-18). Na

tom mestu je David prineo žrtve paljenice i žrtve zahvalne da bi otklonio mač anđela osvetnika, a Gospod mu odgovorio pustivši oganj s neba (1. Dnev. 21). Sad su se još jednom sluge Gospodnje okupile na ovom mestu da izađu pred Njega i obnove svoj zavet vernosti.

Za posvećenje hrama izabran je najpogodniji trenutak, sedmi mesec, kad se po običaju narod iz celog carstva okupljao u Jerusalemu da proslavi praznik senica. Bila je to radosna svetkovina. Održavana je po završetku žetve a pre početka novih radova i narod je slobodan od brige, mogao uživati u tim svetim i radosnim trenucima.

U određeno vreme okupilo se u predvorju hrama mnoštvo Izrailjaca i bogato odevenih prestavnika iz mnogih zemalja. Bio je to neobično veličanstven prizor. Solomun je s izrailjskim poglavari- ma i najuglednijim ljudima u narodu došao iz drugog kraja grada, odakle su doneli kovčeg zaveta. Preneli su iz svetinje na visini Gavaona "kovčeg i šator od sastanka i sve sudove svete što behu u šatoru" (2. Dnevnika 5,5). Te stvari koje su duboko poštovali i koje su podsećale na nekadašnja iskustva Izrailja tokom putovanja kroz pustinju i osvajanja Hanana, našle su sad veličanstven i stalni dom podignut da zameni pokretni šator.

Noseći u hram sveti kovčeg s kamenim pločama na kojima je prst Božji ispisao deset zapovesti, Solomun se ugledao na primer svoga oca Davida. Prinasio je žrtve na svakih šest koraka. Uz pevanje, muziku i svećane obrede "unesoše sveštenici kovčeg zaveta Gospodnjega na mesto njegovo, u unutrašnji dom, u svetinju nad svetinjama" (2. Dnevnika 5,7). Kad su ušli u svetinju, zauzeli su svoja mesta. Pevači - Leviti, obučeni u belo platno s kimvalima, psaltirima i harfama - stali su istočno od oltara, a sa njima sto dvadeset sveštenika koji su trubili u trube (2. Dnevnika 5,12).

"I kad oni koji trubljahu u trube i koji pevahu, složno jednim glasom hvaljahu i slavljahu Gospoda, i kad podizahu glas uz trube i kimvale i gusle, hvaleći Gospoda da je dobar, da je doveka milost Njegova, tada se napuni oblaka dom Gospodnji, te ne mogahu sveštenici stajati da služe od oblaka, jer se slave Gospodnje napuni dom Božji" (2. Dnevnika 5,13-14).

Solomun je, shvatajući šta taj oblak znači, izjavio: "Gospod je rekao da će nastaviti u mraku. A ja sazidah dom Tebi za stan i mesto da u njemu nastaviš doveka" (2. Dnevnika 6,1-2).

"Gospod caruje, neka strepe narodi;

Sedi na heruvimima, nek se drma zemlja.

Gospod je na Sionu velik, i visok nad svima narodima.

Nek slave veliko i strašno ime Tvoje; da je svet!

Uzvišujte Gospoda Boga našega,

I klanjajte se podnožju Njegovu: da je svet!"

Psalam 99,1-5.

"I beše načinio Solomun podnožje od mjedi i metnuo ga nasred trema, pet lakata dugo i pet lakata široko, i tri lakta visoko." Solomun je stao na ovo podnožje i podignutih ruku blagoslovio mnoštvo naroda pred sobom. "A sav zbor Izrailjev stajaše" (2. Dnevnika 6,13,3).

"Blagosloven da je Gospod Bog Izrailjev", reče on, "koji je govorio svojim ustima Davidu ocu mojemu i ispunio rukom svojom, govoreći: ... Nego izabrah Jerusaleim da u njemu bude ime moje" (2. Dnevnika 6,4,6).

Solomun je zatim klekao na podnožje i pred celim narodom izgovorio molitvu posvećenja. Vernici su priklonili svoje glave zemlji, a car je podigao ruke k nebu moleći se: "Gospode Bože Izrailjev! Nema Boga takvog kakav si Ti ni na nebu ni na zemlji, koji čuvaš zavet i milost slugama svojim, koji hode pred Tobom svim srcem svojim...

Ali hoće li doista Bog stanovati s čovekom na zemlji? Eto, nebo, i nebesa nad nebesima ne mogu te obuhvatiti, a kamo li ovaj dom što ga sazidah. Ali pogledaj na molitvu slugu svojega i na ovaj nje- gov, Gospode Bože moj, čuj viku i molitvu kojom ti se danas moli sluga tvoj. Da budu oči Tvoje otvorene nad domom ovim danju i noću, nad ovom mestom, gde si rekao da ćeš namestiti ime svoje, da čuješ molitvu kojom će se moliti sluga Tvoj i na ovom mestu. Čuj molbe slugu svojega i naroda svojega Izrailja, kojima će se moliti na ovom mestu, čuj s mesta gde stanuješ, s neba, čuj i smiluj se...

I kad se razbije pred neprijateljem narod tvoj Izrailj zato što ti zgreše, pa se obrate i dadu slavu imenu Tvojem i pomole ti se i zamole te u ovom domu, Ti čuj s neba, i oprosti greh narodu svoje- mu Izrailju, i dovedi ih opet u zemlju koju si dao njima i ocima nji- hovim.

Kad se zatvori nebo te ne bude dažda zato što zgreše tebi, pa ti se zamole na ovom mestu i dadu slavu imenu Tvojem i od greha se svojega obrate, kad ih namučiš, Ti čuj s neba, i oprosti greh slugama svojim i narodu svojem Izrailju pokazavši im put dobri kojim će hodati, i pusti dažd na zemlju, za zemlju svoju koju si dao narodu svojem u nasledstvo.

Kad bude glad u zemlji, kad bude pomor, suša ili medljika, skakavci ili gusenice kad budu, ili ga stegne neprijatelj njegov u zemlji njegovoj vlastitioj, ili kako god zlo i kaka god bolest, svaku molbu i svaku molitvu, koja bude od koga god čoveka ili od svega

naroda, Tvojega Izrailja, ko pozna muku svoju i bol svoj, i podigne ruke svoje u ovom domu, Ti čuj s neba, iz stana svojega, i oprosti i podaj svakome po putovima njegovijem, što znaš u srcu njegovu; ... da te se boje hodeći putevima Tvojim dokle su god živi na zemlji, koju si dao ocima našim.

I inostranac koji nije od naroda Tvojega Izrailja, nego dođe iz daleke zemlje radi imena Tvojega velikoga i ruke Tvoje krepke i mišice Tvoje podignute, kad dođe i pomoli se u ovom domu, Ti čuj s neba, iz stana svojega, i učini sve za što poviče k Tebi onaj stranac, da bi poznali svi narodi na zemlji ime Tvoje i bojali se tebe kao narod Tvoj Izrailj, i da bi znali da je ime Tvoje prizvano na ovaj dom koji sazidah.

Kad narod Tvoj izide na vojsku na neprijatelje svoje putem kojim ga pošleš, i pomoli Ti se okrenuvši se ka gradu ovom, koji si izabrao, i k ovom domu, koji sam sazidao imenu Tvojem, čuj s neba molbu njihovu i molitvu njihovu i dobavi im pravicu.

Kad ti zgreše, jer nema čoveka koji ne greši, i razgneviviši se na njih daš ih neprijateljima te ih zarobe i odvedu u zemlju daljnu ili koja je blizu, ako se odazovu u zemlji u koju budu odvedeni u rop- stvo, i obrate se, i stanu ti se moliti u zemlji ropstva svojega, i reku: Sagriješismo i zlo učinismo i skrivismo; i tako se obrate k Tebi svim srcem svojim i svom dušom svojom u zemlji ropstva svojega, u koju budu odvedeni, i pomole ti se okrenuvši se k zemlji svojoj koju si dao ocima njihovim, i ka gradu, koji si izabrao, i k domu, koji sam sazidao imenu Tvojem, tada čuj s neba, iz stana svojega molbu nji- hovu i molitvu njihovu, i dobavi im pravicu, i oprosti narodu svoje- mu što ti budu zgrešili.

Tako, Bože moj, neka budu oči Tvoje otvorene i uši Tvoje prignute na molbu u ovom mestu. I tako, stani Gospode Bože, na počivalištvu svojem, Ti i kovčeg sile Tvoje; sveštenici Tvoji, Gospode Bože, neka se obuku u spasenje, i sveci Tvoji neka se radu- ju dobru. Gospode Bože, nemoj odvrti lica svojega od pomazanika svojega; opominji se milosti obećane Davidu sluzi svojem" (2. Dnevnika 6,14-42).

Kad je Solomun završio molitvu, "side oganj s neba i spali žrtvu paljenicu i druge žrtve". Sveštenici nisu mogli ući u hram "jer se slave Gospodnje napuni dom Gospodnji." "A svi sinovi Izrailjevi videći gde side oganj i slava Gospodnja na dom, saviše se licem k zemlji do poda i pokloniše se i hvališe Gospoda, jer je dobar, jer je doveka milost Njegova."

Tada su car i narod prineli Gospodu žrtve. "I car i sav narod pri- nesoše žrtve pred Gospodom" (2. Dnevnika 7,1-5). Sedam dana je mnoštvo okupljeno iz svih krajeva države, od granice "od Emata do potoka misirskoga", "sabor veoma velik", slavilo ovaj radosni događaj. Po završetku ovog praznika ponovnog posvećenja i radosti, ljudi se vrate svojim domovima, "i behu radosni i veseli radi dobra što učini Gospod Davidu i Solomunu i Izrailju narodu svojem" (2. Dnevnika 7,8,10).

Car je učinio sve što je bilo u njegovoj moći kako bi podstakao narod da se potpuno posveti Bogu i Njegovoj službi i da veliča Njegovo sveto ime. Gospod je posvedočio vladaru Izrailja da ga je primio i blagoslovio, kao što je to već jednom učinio u početku nje- gove vladavine, u Gavaonu. Noću, u jednom viđenju, pokazao mu se Gospod s vešću: "Uslišio sam molbu tvoju i izabrao sam to mesto da mi bude dom za žrtve. Ako zatvorim nebo da ne bude dažda, ili ako zapovedim skakavcima da popasu zemlju, ili ako pustim pomor na narod svoj, i ponizi se narod moj, na koji je prizvano ime moje, i pomole se, i potraže lice moje, i povrate se od zlih puteva svojih, i ja ću tada uslišiti sa neba i oprostiti im greh njihov i isceliću zemlju njihovu. I oči će moje biti otvorene i uši moje prignute k molitvi s toga mesta. Jer sada izabrah i posvetih dom taj da bude ime moje tu doveka; i biće tu oči moje i srce moje vazda" (2. Dnevnika 7,12-16).

Da je Izrailj ostao veran Gospodu, ovaj veličanstveni hram bi stajao kao večiti znak naročite milosti Božje prema izabranom na- rodu. "A tudine koji pristanu uz Gospoda da mu služe i da ljube ime Gospodnje", rekao je Gospod, "da mu budu sluge, koji ... drže zavet moj, njih ću dovesti na svetu goru svoju, i razveseliću ih u domu svo- jem molitvenom; žrtve njihove paljenice i druge žrtve biće ugodne na oltaru moj, jer će se dom moj zvati dom molitve svijem narodi- ma" (Isaija 56,6,7).

Dajući caru na znanje da ga je prihvatio, Gospod je u isti mah označio i put dužnosti kojim kao car treba da ide. "Ako ti uzideš preda mnom kako je išao David otac tvoj, tvoreći sve što sam ti zapovedio i držeći uredbe moje i zakone moje, utvrduću presto carstva tvojega kako sam obećao Davidu ocu tvojemu govoreći: Neće ti nestati čoveka koji bi vladao u Izrailju" (2. Dnevnika 7,17,18).

Da je Solomun nastavio da služi Gospodu u poniznosti, njegova vladavina bi izvršila veliki uticaj na dobro među okolnim narodima, koji su inače čuvali lepu uspomenu na vladavinu njegovog oca Davida i na koje su ostavile jak utisak mudre reči i sjajna dela iz prvih godina njegove vladavine.

Predviđajući strašna kušanja koja prate uspeh i svetsku slavu, Bog je ukazao Solomunu na zlo otpadništva i strašne posledice greha. On je rekao da će čak i ovaj divni hram, koji je upravo

posvećen, postati "priča i potsmeh među svim narodima" (2. Dnevnika 7,20.22), ako se Izrailjci budu odrekli Gospoda Boga otaca svojih i ogrezli u idolopoklonstvu.

Solomun je, okrepljen u srcu i radostan zbog vesti s neba da je njegova molitva za Izrailja uslišena, zakoračio u najsajnije razdoblje svoje vladavine, kad "svi carevi zemaljski tražahu da vide Solomuna da čuju mudrost njegovu, koju mu dađe Gospod u srce" (2. Dnevnika 9,23). Mnogi su došli da proučavaju njegov način vladanja i da potraže od njega savet za rešavanje svojih teškoća.

Solomun je ljude koji su ga posećivali učio da je Bog Tvorac svega stvorenog, te se svojim domovima vraćahu s jasnijim pojmovima o Bogu Izrailjevom i Njegovoj ljubavi prema ljudskom rodu. Oni su sad u prirodnim pojavama videli znake Njegove ljubavi i otkrivenje Njegovog karaktera, i mnogi su počeli da Mu služe kao svom Bogu.

Solomonova smernost u vreme kada je poneo breme odgovornosti u državi, kada je pred Bogom priznao "ja sam mlad", njegova velika ljubav prema Bogu i duboko poštovanje prema svemu božanskom, njegovo nepoverenje prema sebi, uzdizanje večnog Tvorca svega stvorenog, sva ta karakterna svojstva tako vredna podražavanja otkrila su se prilikom obreda posvećenja hrama, kada je u molitvi klečao kao ponizni molitelj. Hristovi sledbenici se danas moraju čuvati da ne izgube duh poštovanja i strah Božji. Sveto pismo uči ljude kako treba da pristupaju svome Tvorcu - u poniznosti i strahopoštovanju, s verom u božanskog Posrednika. Psalmista je rekao:

"Jer je Gospod velik Bog
I velik car nad svim bogovima...
Hodite, poklonimo se, pripadnimo,
Kleknimo pred Gospodom, Tvorcem svojim."

Psalam 95,3.6.

Molitva na ovakav način, spominje u Bibliji na više mesta. Isus koji je naš uzor, "kleknuvši na kolena moljaše se Bogu" (Luka 22,41). To isto je zapisano i o Njegovim učenicima: "Kleće na kolena i pomoli se Bogu" (Dela 9,40). Pavle je rekao: "Toga radi preklanjam kolena svoja pred ocem Gospoda našega Isusa Hrista" (Efescima 3,14). Jezdra je klečeci pred Bogom ispovedao grehe Izrailja (Jezdra 9,5). Danilo "padaše na kolena svoja tri puta na dan i moljaše se i hvalio davaše Bogu svojemu" (Danilo 6,10).

Istinsko poštovanje prema Bogu dolazi od saznanja o Njegovoj beskrajnoj veličini i svesti o Njegovom prisustvu. Svako srce mora biti prožeto dubokim osećanjem o postojanju Nevidljivog. Čas i mesto molitve su sveti, jer je tu Bog. Ispoljavanje ovog poštovanja držanjem i stavom produkuje samo osećanje. "Ime je Njegovo sveto" (Psalam 111,9), kaže psalmist. Anđeli skrivaju svoja lica izgovarajući Gospodnje ime. S kakvim tek poštovanjem treba da ga izgovaramo mi koji smo pali grešnici!

Dobro bi bilo da i stari i mladi razmišljaju o rečima Svetoga pisma koje pokazuju kako treba poštovati mesta na kojima je prisutan Bog. "Izuj obuću svoju s nogu svojih, jer je mesto gde stojiš sveta zemlja", rekao je On Mojsiju kod kupine u ognju (2. Mojsijeva 3,5). Kada je u videnju ugledao anđela, Jakov je uzviknuo: "Sigurno je Gospod na ovom mestu; a ja ne znam... Ovde je doista kuća Božja i ovo su vrata nebeska" (1. Mojsijeva 28,16.17).

Solomun se u svojoj molitvi za posvećenje trudio da iz duha prisutnih ukloni razna sujeverna shvatanja u pogledu Tvorca, kojima su robovali neznabošci. Bog nebeski se ne vezuje za hramove koje su ljudi podigli svojim rukom, kao što je to slučaj s neznabožackim bogovima. Ipak, ako se Njegov narod okupi u domu koji je podignut za službu Njemu, Njegov Duh će tamo biti prisutan.

Pavle je mnogo vekova kasnije iskazao istu istinu ovim rečima: "Bog koji je stvorio svet i sve što je u njemu, On budući gospodar neba i zemlje, ne živi u rukotvorenom crkva, niti prima ugađanja od ruku čovečijih, kao da bi onome što trebalo koji sam daje svima život i dihanje i sve; ... da traže Gospoda ne bi li ga barem opipali i našli, premda nije daleko ni od jednoga nas; jer kroz njega živimo, i mičemo se, i jesmo" (Dela 17,24-28).

"Blago narodu, kojemu je Bog Gospod,
Plemenu, koje je on izabrao sebi za nasleđe.
S neba gleda Gospod,
Vidi sve sinove ljudske,
S prestola na kome sjedi,
Gleda ne sve koji žive na zemlji.
Gospod na nebesima postavi presto svoj,
I carstvo Njegovo svim vlada.
Bože! Put je Tvoj svet;
Koji je Bog tako velik kao Bog naš?
Ti si Bog, koji si činio čudesa,
Pokazivao si silu svoju među narodima."

Psalam 33,12-14; 103,19; 77,13.14.

Mada Bog ne boravi u hramovima podignutim ljudskom rukom, On ipak svojim prisustvom osvećuje skup svoga naroda. On je obećao da će otkriti svoj Duh onima koji se okupe da Ga traže, priz-

naju svoje grehe i mole se jedni za druge. Ali oni koji se okupljaju da bi Ga slavili, moraju odstraniti svaku zlu misao. Njihovo skupljanje neće imati nikakve vrednosti ako se ne budu molili duhom i istinom u lepoti svetosti. Za ovakve ljude Gospod kaže: "Ovi ljudi približavaju se k meni ustima svojim, i usnama poštuju me; a srce njihovo daleko stoji od mene. No zaludu me poštuju učeći naukama i zapovestima ljudskim" (Matej 15,8.9). Oni koji se mole Bogu moraju se moliti "duhom i istinom, jer Otac hoće takvih bogomoljaca" (Jovan 4,23).

"A Gospod je u svetoj crkvi svojoj; muči pred njim sva zemlja!" (Avakum 2,20).

GORDOST ZBOG USPEHA

Bog je bio sa Solomunom sve dok je poštovao zakon neba, darujući mu mudrost da pravedno i milostivo vlada Izrailjem. Stekavši bogatstvo i svetsku slavu, on je najpre bio ponizan i ugled mu je bio vrlo veliki. "A Solomun vladaše svim carstvima od reke Eufrata do zemlje Filistejske i do međe Misirske." "I beše miran sa svih strana unaokolo. I življahu Juda i Izrailj bez straha, svaki pod svojom lozom, i pod svojom smokvom... svega veka Solomunova" (1. Carevima 4,31-25).

Ali posle ove zore koja je mnogo obećavala, otpadništvo je zamračilo njegov život. Istorija s tugom beleži činjenicu da onaj koji je bio nazvan "Jedidija" - ljubimac Gospodnji (2. Samuilova 12,25), koga je Gospod odlikovao tako vidljivim znacima svoje milosti da su mu njegova mudrost i pravednost donele svetsku slavu, koji je druge podsticao da ukazuju poštovanje Bogu Izrailjevom - napustio službu Gospodu i počeo da se klanja neznabožackim idolima.

Još stotinama godina pre nego što je Solomun stupio na presto, Gospod je, predviđajući opasnosti kojima će biti izloženi oni koji budu izabrani za vladare Izrailja, dao Mojsiju uputstva u odnosu na njihovo ponašanje. Uputstva su nalogala da onaj ko bude stupio na presto Izrailja treba da "prepiše sebi u knjigu ovaj zakon od sveštenika Levita". "I neka ga drži kod sebe i neka je čita dok je živ, da se uči bojati se Gospoda Boga svojega, držati se reči ovoga zakona i ove uredbe, i tvoriti ih; da se ne bi podiglo srce njegovo iznad braće njegove, i da ne bi odstupilo od ove zapovesti ni nadesno ni nalevo, da bi dugo carovao on i sinovi u Izrailju" (5. Mojsijeva 17,18-20).

U vezi s ovim uputstvima, Gospod je naročito naglasio da onaj ko bude pomazan za cara "nema mnogo žena, da se ne bi otpadilo srce njegovo, ni srebra ni zlata da nema vrlo mnogo" (5. Mojsijeva 17,17).

Solomunu su bile poznate ove opomene i on ih je izvesno vreme imao na umu. Njegova najveća želja bila je da živi i vlada prema zakonu datom na Sinaju. Način na koji je on upravljao svojim carstvom veoma se razlikovao od običaja ostalih naroda u njegovo vreme, naroda koji se nisu bojali Boga i čiji su vladari gazili Njegov sveti zakon.

Solomun se, međutim usudio da stupi na zabranjeno tle u želji da učvrsti svoje odnose s moćnim carstvom koje se nalazilo južno od Izrailja. Sotona je dobro znao kakvi bi bili plodovi poslušnosti, te se stoga u prvim godinama vladavine Solomunove, koje su bile slavne zbog mudrosti, dobrote i pravednosti careve, trudio da raznim uticajima lukavo potkopa Solomunovu vernost načelima i da ga odvoji od Boga. Istorija nam govori da je neprijatelj u ovim svojim naporima imao uspeha: "A Solomun se oprijatelj sa Faraonom, carem misirskim i oženi se kćerju Faraonovom, i dovede je u grad Davidov" (1. Carevima 3,1).

Mada je ova ženidba bila u suprotnosti s učenjem zakona Božjeg, posmatrano s ljudske tačke gledišta činilo se da će ipak doneti blagoslavlje, jer se Solomunova žena obratila iz neznaboštva i zajedno s njim slavila pravoga Boga. Pored toga, Faraon je učinio veliku uslugu Izrailju jer "uze Gezer i spali ga ognjem, i pobi Hananeje koji življahu u gradu, i dade ga u prćiju kćeri svojoj, ženi Solomunovoj" (1. Carevima 9,16). Solomun je obnovio ovaj grad čime je očevito u mnogome ojačao svoj položaj na obali Sredozemnog mora. Međutim, Solomun je ovim savezom s jednom neznabožackom državom, koji je još zapečatio i ženidbom neznabožackom princezom, nepromišljeno pogazio mudre odredbe koje je Bog postavio da bi sačuvao čistotu svoga naroda. Nada da će se njegova žena Misirka obratiti, bila je samo slab izgovor za greh.

Bog je jedno vreme u svojoj milosti trpeo ovaj strašan prekršaj i car je, da je bio mudar, mogao u velikoj meri suzbiti zlo koje je svojom nepromišljenošću pokrenuo. Ali je Solomun počeo da gubi iz vida izvor svoje sile i slave. Osećajući su nadvladali razum, a njegova samouverenost je rasla. On se trudio da na svoj način ostvari namere Gospodnje. Smatrao je da će jačanjem političkih i trgovačkih veza sa okolnim narodima dovesti te narode do poznanja pravoga Boga i stoga je sklapao grešne saveze sve jednu za drugom. Ti savezi su često bili potvrđivani i ženidbom sa neznabožackim princezama. Solomun je počeo da odbacuje zapovesti Gospodnje i da umesto njih uvodi običaje okolnih naroda.

Laskao je sebi da će svojom mudrošću i primerom odvratiti svoje žene od idolopoklonstva i navesti ih da poštuju pravoga Boga,

kao i da će tako sklopljeni savezi privući okolne narode da stupe u prisne veze s Izrailjem. To su bile prazne nade. Kobna Solomunova greška je bila u tome što je sebe smatrao dovoljno jakim da se odupre uticaju svojih neznabožačkih saveznika. Kobna je bila i njegova zabluda da će moći navest drugu da poštuju i slušaju propise zakona Božjeg, koje je on sam prestupao.

Savezi i trgovački odnosi s neznabožačkom zemljama doneli su caru slavu, čast i bogatstvo. Mogao je donositi zlato iz Ofira i srebro iz Tarsisa. "I učini car, te beše u Jerusalmu zlata i srebra kao kame- na, a kedrovih drva kao divljih smokava koje rastu po polju, tako mnogo" (2. Dnevnika 1,15). U vreme Solomunovo, narod je sve više dolazio do bogatstva sa svim pratećim iskušenjima, dok je pravo zlato, vrlina karaktera, tamnelo i propadalo.

Solomun je sasvim postepeno padao u otpadništvo i veoma se udaljio od Boga pre no što je to uspeo i da zapazi. On je skoro neprimetno počeo sve manje da se vlada po Božjim uputstvima i da se uzda u Njegov blagoslov, a da se sve više oslanja na sopstvenu snagu. Sve je manje pokazivao prema Bogu onu nepokolebljivu poslušnost koja je Izrailja učinila izabranim narodom, i sve se više priklanjao običajima okolnih naroda. Podležući iskušenjima koja su pratila njegove uspehe i ugledan položaj, zaboravio je na Izvor svoje sreće. Želja da pretekne sve narode u sili i slavi, navela ga je da radi sebičnih ciljeva zlopotrebi one darove kojima se ranije koristio na slavu Božju. Trošio je na ostvarenje svojih sebičnih planova novac koji mu je bio dat u sveti amanet da bi ga upotrebio u korist dostoj- nih siromašnih ljudi i za širenje načela svetog života u celom svetu.

Obuzet neodoljivom težnjom da prevaziđe sve druge narode u spoljnom sjaju, car je zaboravio na dužnost da izgrađuje i usavršava svoj karakter. Prodao je svoju čast i dostojanstvo da bi sebe uzvisio pred svetom. Ogromne prihode stečene trgovinom s mnogim zem- ljama uvećao je ubiranjem velikih poreza. I tako su iz gordosti, slavloljublja, rasipništva i uživanja proistekli svirepost i globljenje. Nestalo je savesnosti i obzira koji su bili tako karakteristični za nje- gov odnos prema ljudima u prvim godinama vladavine. On se od najmudrijeg i najmilostivijeg vladara izmetnuo u tiranina. Taj čovek koji je nekada bio milostivi i pobožni zaštitnik naroda, pretvorio se u nasilnika i despota. Da bi došao do sredstava za izdržavanje svog raskošnog dvora, navaljivao je na narod porez za porezom. Narod je počeo da negoduje. Poštovanje i divljenje koje su ljudi ranije gajili prema svome caru pretvorilo se u mržnju i gnušanje.

Gospod je opomenuo one koji će vladati Izrailjem da ne nabav- ljaju mnogo konja kako se ne bi pouzdali u telesnu silu. Ali Solomunu, koji je potpuno odbacio ovu naredbu, "dovođahu konje iz Misira". "I dovodahu Solomunu konje iz Misira i iz svih zemalja." "Tako nakupi Solomun konja i konjanika, i imаше tisuću i četiri sto- tine kola i dvanaest tisuća konjika, koje razredi po gradovima, gde mu behu kola, i kod sebe u Jerusalmu" (2. Dnevnika 1,16; 9,28; 1. Carevima 10,26).

Car je počeo smatrati da su raskoš, udovoljavanje prohtevima i naklonost sveta znaci veličine. Iz Misira, Fenikije, Edoma, Moava i mnogih drugih zemalja dovodili su mu lepe i privlačne žene. Broj ovih žena peo se na hiljade. Njihova je religija bila idolopoklonička i one su bile naučene da vrše svirepe i unižavajuće obrede. Zasljepljen njihovom lepotom, car je zanemario svoje dužnosti prema Bogu i carstvu.

Njegove žene su imale veliki uticaj na njega i postepeno ga pri- volele da učestvuje u njihovim obredima. Solomun je prezreo pouke koje je Bog dao da bi služile kao brana protiv otpadništva i počeo je da služi lažnim bogovima. "I kad ostare Solomun, žene zanesose srce njegovo za tudim bogovima; i srce njegovo ne bi celo prema Gospodu Bogu njegovu, kao što je bilo srce Davida oca njegova. I Solomun hodaše za Astarotom, boginjom sidonskom i za Melhomom, gadom amonskim" (1. Carevima 11,4,5).

Na južnom kraju Maslinskih gore, prema brdu Moriji, gde se uzdizao divan hram Božji, Solomun je podigao mnoštvo hramova koji su se koristili za neznabožačke obrede. Da bi ugodio svojim ženama, podigao je ogromne idole - bezoblične kipove od drveta i kamena - u vrtovima mirti i maslina. Tu su se pred oltarima pagan- skih božanstava, "Hemosa gada moavskog i Moloha gada amon- skog" (1. Carevima 11,7) vršili najgnusniji mnogobožački obredi.

Solomun je svojim postupcima navukao na sebe zaslužen- u kaznu. Odvajanje od Boga i druženje s idolopoklonicima doneli su mu propast. Odrčući poslušnost Bogu, on je izgubio sposobnost da vlada sobom. Nestalo je njegovih vrlina. Otupela su njegova fina osećanja i umrtvila savest. On, koji je u početku svoje vladavine pokazao toliko mudrosti i ljubavi vraćajući bespomoćno dete nje- govoy nesrećnoj majci (1. Carevima 3,16-18), pao je tako nisko da odobri građenje jednog idola kome su prinošena na žrtvu živa deca. Mada je u svojoj mladosti bio obdaren zdravim rasuđivanjem, a u svojim muževnim godinama nadahnut da napiše: "Neki se put čini čoveku prav, a kraj mu je put k smrti", toliko se udaljio od čistote u svojim poznijim godinama da je odobrio gnusne obrede obožaval- ca Hemosa i Astarote. On, koji je prilikom posvećenja hrama rekao svome narodu: "I neka srce vaše bude celo prema Gospodu Bogu našem", postao je i sam prestupnik i odrekao se sopstvenih reči i u

srcu i u životu. Mislio je da je raspusnost isto što i sloboda. Pokušao je - ali uz kakvu cenu - da sjedini svetlost i tamu, dobro i zlo, čisto- tu i nečistotu, Hrista i Velijara.

Od jednog od najvećih careva koji su ikada držali skiptar, Solomun je postao raspusnik, oruđe i rob drugih ljudi. Njegov karakter, nekada plemenit i muževan, postao je slab i povodljiv. Umesto vere u živoga Boga, došle su ateističke sumnje. Neverstvo mu je trvalo sreću, podrivalo načela i unižavalo njegov život. Pravda i velikodušnost iz prvog dela njegove vladavine ustupile su mesto despotizmu i tiraniji. Kako je jedna i nemoćna ljudska priro- da! Bog može malo učiniti za ljude koji izgube osećanje zavisnosti od Njega.

U toku tih godina otpadništva, Izrailj je sve više propadao u moralnom pogledu. Zar bi i moglo biti drugačije kad se car sjedini- o s oruđima Sotoninim? Neprijatelj je radio preko njih da pomuti razum Izrailja kako ovaj ne bi razlikovao pravo bogoslužjenje od lažnog; i tako je Izrailj postao lak plen. Izrailjci su putem trgovine s ostalim narodima stupili u tesne veze s onima koji nisu imali ljubavi prema Bogu, pa je i njihova ljubav prema Njemu usled toga oslabi- la. Oni više nisu imali jasan pojam o uzvišenosti i svetoy prirodi Božjoj. Nisu hteli ići putem poslušnosti i postali su sluge neprijate- lja pravde. Sklapanje brakova s bezbožnicima postalo je sasvim obična pojava, te su Izrailjci ubrzo prestali da se gnušaju idolopok- lonstva i odobrali su mnogoženstvo. Neznabožačke majke učile su svoju decu da vrše paganske obrede. Kod nekih je najmračnije ido- lopoklonstvo zamenilo čistu službu koju je Bog ustanovio.

Religiozni ljudi se moraju odvajati i čuvati od sveta, njegovog duha i uticaja. Bog nas može štiti u svetu, ali mi se ne smemo uje- diniti sa svetom. Božja ljubav nije neizvesna ni promenljiva. On svagda bdi nad svojom decom s neizmernom brigom. Ali On od svakog pojedinca zahteva vernost. "Niko ne može dva gospodara služiti: jer ili će na jednog mrziti, a drugoga ljubiti; ili jednoga voleti a za drugog ne mariti. Ne možete Bogu služiti i mamoni" (Matej 6,24).

Solomun je bio obdaren čudesnom mudrošću, ali ga je svet odvojio od Boga. Današnji ljudi nisu jači od njega i lako mogu pot- pasti pod uticaj koji je prouzrokovao njegovu propast. Kao što je nekada Solomunu ukazivao na opasnost, Bog i danas opominje svoju decu da se ne izjednačuju sa svetom i ne dovode time u opas- nost svoju dušu. "Zato izidite između njih", poziva ih On, "i odvojte se... i ne dohvatajte se do nečistote, i je ču vas primiti, i biću vam otac, i vi ćete biti moji sinovi i kćeri, govori Gospod Svedržitelj" (2. Korinćanima 6,17,18).

Opasnost naročito vreba kad čovek napreduje. U svim vekovima su bogatstvo i slava dovodili u pitanje poniznost i duhovnost. Prazan pehar nije teško nositi da se ne prevrne, ali je teško nositi pun. Nedaće i nevolje mogu biti mučne, međutim, upravo sreća pred- stavlja najveću opasnost za duhovni život. Ako ljudska bića ne budu živela u stalnoj pokornosti volji Božjoj, ako ne budu posvećena isti- nom, izvesno je da će blagostanje probuditi prirodnu sklonost ka uzvišenju.

U dolini poniznosti, gde se ljudi obraćaju Bogu da ih uči i vodi na svakom koraku, mi smo srazmerno sigurni. Najvećoj opasnosti su izloženi ljudi koji se nalaze na vrhovima i za koje se misli da zbog svog položaja moraju imati veliku mudrost. Ako se ovi ljudi ne budu oslanjali na Boga, izvesno je da će pasti.

Život se izopačuje kad god čovekom zavladaju oholost i slavloljublje, jer ohol čovek smatra da mu niko nije potreban i on zat- vara svoje srce beskrajnim blagodatima neba. Čovek koji hoće da proslavi sebe, lišava se Božje milosti koja jedino daje istinsko bogat- stvo i najdublju radost. Ali onaj koji sve daje i čini za Hrista, doživljava ispunjenje obećanja: "Blagoslov Gospodnji obogaćava bez muke" (Priče 10,22). Spasitelj svojom blagom i milostivom rukom otklanja nemir i nesveto slavloljublje iz duše, pretvara neprijatelj- stvo u ljubav i neverovanje u poverenje. Kad se On obrati duši rečima: "Pođi za mnom", raskidaju se okovi svetskih obmana. Na Njegov glas, iz srca nestaje duh pohlepe i slavloljublja, ljudi se dižu, oslobađaju i polaze za Njim.

POSLEDICE PRESTUPA

(1. Mojsijeva 4,25 i 6,2)

Jedan od najvećih uzroka što je Solomun postao rasipnik i tiranin bio je taj što on u sebi nije sačuvao duh samoodricanja.

Kada je Mojsije, u podnožju Sinaja, objavio božansku zapovest: "I neka mi načine svetinju, da među njima nastavam", Izrailjci su se odazvali svojim darovima. "I vratiše se, svaki kojega podiže srce nje- govoy i koga god duh pokrete dragovoljno" (2. Mojsijeva 25,8; 35,21) i doneseše darove. Građenje svetinje je zahtevalo velike i duge pripreme; bila je potrebna velika količina najskupocenijeg materi- jala, ali je Gospod primio samo dobrovoljne darove. "Od svakog koji drage volje da, uzmite priloge meni" (2. Mojsijeva 25,2), bila je naredba koju je Mojsije preneo skupu vernika. Prvi uslovi za izgrad- nju doma Najvišem bili su vernost Bogu i dragovoljne žrtve.

Isti poziv na samoodricanje upućen je i kad je David preneo na Solomuna dužnost podizanja hrama. David je postavio pitanje okupljenom mnoštvu: "A bi li jošte ko htio dragovoljno što danas priložiti Gospodu?" (1. Dnevnika 29,5). Ovaj poziv na posvećenje i dragovoljnu službu treba uvek da imaju na umu oni koji su dužni da brinu o građenju hrama.

Bog je izabrane ljude obdario naoricitim veštinama i mudrošću da bi mogli podići šator u pustinji. "Tada reče Mojsije sinovima Izrailjevim: Vidite, Gospod pozva po imenu Veseleila... od plemena Judina, i napuni ga duha Božijega, mudrosti, razuma i znanja i veštine za svaki posao... I dade mu u srce, njemu i Elijavu... od plemena Danova, da mogu učiti druge. Napuni ih veštine da rade svaki posao, da kuju, tešu, vezu... i da rade svakojake poslove što izmišljajući... I stade raditi Veseleilo i Elijev i svi ljudi vješti, kojima beše Gospod dao mudrost i razum..." (2. Mojsijeva 35,30-35; 36,1). Nebeske sile su pomagale radnicima koje je odabrao sam Bog.

Potomci tih radnika nasledili su u velikoj meri darove koji su bili dodeljeni njihovim precima. Izvesno vreme su Judini i Danovi ljudi ostali smerni i nesebični. Međutim, oni su postepeno i skoro neprimetno izgubili svoj oslonac u Bogu i želju da Mu nesebično služe. Pošto su bili veštiji u zanatstvu, tražili su i veću platu za svoj rad. Ponekad se izlazilo u susret njihovim zahtevima, ali su još češće nalazili posla u susjednim narodima. Umesto da gaje plemeniti duh samopožrtvovanja koji je ispunjavao srca njihovih slavnih predaka, oni su sve više popuštali duhu pohlepe i gramzivosti. Da bi zadovoljili sebične želje, oni su svoju Bogom danu sposobnost stavljali u službu neznabožackih careva, a svoje darove za stvaranje dela kojima su nanosili šramotu svome Tvorcu.

Upravo među tim ljudima Solomun je potražio glavanog majstora koji će nadgledati izgrađivanje hrama na brdu Moriji. Iscrpni planovi o svakom delu svete građevine bili su već izrađeni i povereni caru. On je mogao u veri zatražiti pomagače posvećene od Boga, kojima bi bile date naročite sposobnosti da tačno izvrše ono što je bilo potrebno. Ali je Solomun izgubio iz vida mogućnosti koja mu se pružala da pokaže veru u Boga. On je od tirkkog cara tražio "čoveka vešta, koji ume raditi od zlata i od srebra i od mjedi i od gvožđa i od skerleta i od crvca i od porfire, i koji zna rezati, da radi s umetnicima... u Judeji i u Jerusalemu" (2. Dnevnika 2,7).

Feničanski car je odgovorio poslavši Hiram "sina jedne žene, kojemu je otac bio Tirac" (2. Dnevnika 2,14). Hiram je s majčine strane bio potomak Elijave kome je pre mnogo vekova Bog dao naročitu mudrost da izradi šator.

Tako je na čelu Solomunove grupe radnika bio postavljen čovek čiji trud nije bio posledica nesebične želje da posluži Bogu. On je služio bogu ovoga sveta - mamonu. U samo tkivo njegovog bića bila su utkana načela sebičnosti.

Hiram je zbog svojih neobičnih sposobnosti tražio veliku platu. Postepeno su i njegovi pomagači prihvatili ova rđava načela. Radeći s njim iz dana u dan, oni su popuštali sklonosti da svoju platu upoređuju s njegovom i počeli gubiti iz vida sveto obeležje građevine koju su podizali. Duh samoodricanja je iščezao, a umesto njega pojavila se gramzivost. Rezultat toga je bio zahtev za većom platom, čemu je i udovoljeno.

Tako se zlokoban uticaj osetio u svim granama službe Gospodnje i proširio na celo carstvo. Tražene su i primane visoke plate, što je mnogima pružilo mogućnosti da uživaju u raskoši i preteranostima. Bogataši su ugnjetavali siromahe, osećaj samopožrtvovanja se skoro bio izgubio. U dalekosežnim posledicama tih uticaja može se naći jedan od glavnih uzroka strahovitog otpadništva onog čoveka koji se nekada ubrajao u najmudrije smrtnike.

Oštra suprotnost između duha i pobuda naroda koji je gradió šator u pustinji i onih koji su podizali Solomunov hram sadrži pouku od dubokog značaja. Glavna crta radnika koji su gradili gram odgovara sebičnosti koja danas vlada u svetu. Sazreo je duh gramzivosti, trke za visokim položajima i velikim platama. Retko se sreću dragovoljna služba i samoodricanje - osobine radnika koji su podizali šator. Međutim, upravo to je pobuda koja treba da pokreće sledbenike Isusove. Naš božanski Učitelj pokazao je primerom kako Njegovi učenici treba da rade. Onima kojima je uputio poziv: "Hajdete za mnom, i učiniću vas lovcima ljudskim" (Matej 4,19), Isus nije ponudio nikakvu određenu sumu kao nagradu za njihovu službu. Oni su morali zajedno s Njim učestvovati u samoodricanju i požrtvovanju.

Ne treba da radimo samo za platu koju dobijamo. Pobude koje nas pokreću da radimo za Boga ne smeju imati ničeg zajedničkog sa sebičnošću. Nesebična predanost i požrtvovanje uvek su bili i biće osnovni uslovi službe ugodne Bogu. Naš Gospod je odredio da nijedna nit sebičnosti ne sme biti utkana u Njegovo delo. Dužni smo da svojim naporima pridružimo znanje i veštinu, tačnost i mudrost koje je Bog - oličenje savršenstva - tražio od graditelja zemaljske svetinje. U čitavom našem radu moramo imati na umu da su najveće sposobnosti i najsajnija služba prihvatljive samo onda ako sebe položimo na oltar kao živu ognjenu žrtvu.

I najzad, popuštanje iskušenju da prisvoji slavu koja pripada samo Bogu, predstavljalo je još jedno skretanje od ispravnih načela i izazvalo konačni pad izrailjskog cara.

Od dana kada je Solomunu povereno delo izgradnje hrama, pa sve do završetka, njegov je cilj bio da "sazida dom imenu Gospoda Boga Izrailjeva" (2. Dnevnika 6,7). Taj cilj je bio jasno izložen pred sakupljenim vojskama Izrailja u trenutku posvećenja grama. Car je u svojoj molitvi potvrdio da je Bog rekao: "Tu će biti ime moje" (1. Carevima 8,9).

Jedan od najdirljivijih delova molitve koju je Solomun uputio prilikom posvećenja hrama bila je molba za strance koji budu došli iz dalekih zemalja da tu što više nauče o Onome čija se slava proćula među narodima. "Jer će čuti za ime Tvoje veliko, i za ruku Tvoju krepku i za mišicu Tvoju podignutu." Za svakog tog stranca Solomun se molio: "Ti čuj s neba... i učini sve što poviče onaj stranac, da bi poznali ime Tvoje svi narodi na zemlji i bojali se Tebe kao narod tvoj Izrailj, i da bi znali da je ime Tvoje prizvano nad ovim domom, koji sazidah" (1. Carevima 8,42-43).

Na kraju bogoslužjenja Solomun je pozvao Izrailj da bude veran i odan Bogu, "da bi poznali svi narodi na zemlji da je Gospod sam Bog i da nema drugoga" (1. Carevima 8,60).

Plan hrama izradio je Onaj koji je bio veći od Solomuna: hram je otkrivao mudrost i slavu Božju. Oni kojima je to bilo nepoznato divili su se, prirodno, Solomunu i hvalili ga kao arhitekte i graditelju. Međutim, car je u početku odbijao svaku pohvalu u pogledu plana i izgradnje hrama.

Tako je bilo kad je carica Savska došla da poseti Solomuna. Čuvši za njegovu mudrost i veličanstveni hram koji je podigao, ona je odlučila da ga "iskuša zagonetkama" i da svojim očima vidi čuvenu građevinu. U pratnji velikog broja posluge i "s kamilama koje nošahu mirisa i zlata vrlo mnogo i dragoga kamenja", prešla je ona dug put do Jerusalema. "I došavši k Solomunu govori s njim o svemu što joj beše u srcu." Razgovarala je s njim o tajnama prirode i Solomun joj je govorio o Bogu prirode, o velikom Tvorcu koji boravi u najvišim nebeskim sferama i vlada nad svima. "Solomun joj odgovori na sve reči njezine; ne beše od cara sakriveno ništa da joj ne bi odgovorio" (1. Carevima 10,1-3; 2. Dnevnika 9,1,2).

"Kad carica Savska vide svu mudrost Solomunovu i dom koji beše sazidao... ona dođe izvan sebe." Tada reče caru: "Istina je što sam čula u svojoj zemlji o stvarima tvojim i o mudrosti tvojoj. Ali ne hteh verovati što se govoraše dokle ne dođem i vidim svojim očima; a gle, ni pola mi nije kazano o velikoj mudrosti tvojoj; nadvisio si glas koji sam slušala. Blago ljudima tvojim i blago svim slugama tvojim, koji jednako stoje pred tobom i slušaju mudrost tvoju" (1. Carevima 10,4-8; 2. Dnevnika 9,3-6).

Solomun je caricu toliko poučio o Izvoru svoje mudrosti i napretka da je ona pri kraju svoje posete bila prinudena, ne da uzdiže ljudsko oruđe, nego da uzvikne: "Blagosloven Gospod Bog tvoj kojemu si omilio, te te ja posadio na presto Izrailjev; jer Gospod ljubi Izrailja uvek, i postavi te carem da sudiš i deliš pravicu" (1. Carevima 10,9). Bog je želeo da takav utisak steknu svi narodi. I kad "svi carevi zemaljski tražahu da vide Solomuna, da čuju mudrost njegovu, koju mu dade Gospod u srce" (2. Dnevnika 9,23), Solomun je izvesno vreme slavio Boga ukazujući im sa strahopoštovanjem na Tvorca neba i zemlje, na premudroga Cara vasiona.

Da je Solomun nastavio da smerna duha odvraća pažnju ljudi od sebe i ukazuje na Onoga koji mu je dao mudrost, bogatstvo i čast, kakva bi samo bila njegova istorija! Nadahnuto pero je zabeležilo njegove vrline, ali isto tako verno svedoči i o njegovom padu. Popevši se do vrhunca veličine, obasut darovima uspeha, Solomun je dobio vrtoglavicu, izgubio ravnotežu i pao. Neprekidno uzdizan od ljudi ovoga sveta, on na kraju nije bio u stanju da odoli laskanju koje ga je okruživalo. Mudrost koja mu je bila data da bi slavio Darodavca, ispunila ga je gordošću. Konačno je dozvolio da ljudi govore o njemu kao o čoveku koji je najdostojniji hvala za velelepnot sjaia građevine podignute u čast imena Gospoda Boga Izrailjevog.

Tako je došlo do toga da je hram Božji u svim narodima postao poznat kao "Solomunov hram". Ljudsko oruđe je prisvojilo slavu koja je pripadala Onome koji je "viši" od "visokoga" (Propovednik 5,8). Čak i danas se o hramu, za koji je Solomun rekao da je "ime Tvoje prizvano na ovaj dom, koji sam sazidao imenu Tvojemu" (2. Dnevnika 6,33), često govori kao o "Solomunovom hramu" a ne o hramu Božjem.

Čovek pokazuje najveću slabost kad dozvoljava da ljudi njemu pripisuju čast za darove koje je nebo dalo. Za istinski pobožnog čoveka Bog je prvi, poslednji i najbolji u svemu. Nikakave slavljubive pobude ne mogu umanjiti njegovu ljubav prema Bogu. Religiozan čovek se neprekidno i istrajno trudi da čast pripadne njegovom nebeskom Ocu. Kad verno proslavljamo Božje ime, naše su pobude pod božanskim nadzorom i tada smo u mogućnosti da razvijamo duhovne i umne snage.

Isus, božanski Učitelj, uvek je uzdizao ime svog nebeskog Oca. On je učio svoje učenike da se mole: "Oče naš koji si na nebesima, da se sveti ime Tvoje..." (Matej 6,9). I oni nisu smeli zaboraviti da

kažu "jer je Tvoje carstvo... i slava" (Matej 6,13). Veliki Iscelitelj se toliko trudio da pažnju odvрати od sebe i da je upravi na Izvor svoje sile, da zadivljen narod "videći neme gde govore, uzete zdrave, hrome gde idu i slepe gde gledaju", nije slavio Njega, nego "hvališe Boga Izrailjeva" (Matej 15,31). Hristos je u divnoj molitvi koju je uputio Bogu neposredno pred raspeće, rekao: "Ja tebe proslavih na zemlji." "Proslavi Sina svojega da i Sin Tvoj proslavi Tebe." "Oče pravedni! Svet Tebe ne pozna, a ja te poznah, i ovi poznaše da si me Ti poslao. I pokazah im ime Tvoje, i pokazacu da ljubav kojom si mene ljubio u njima bude, i ja u njima" (Jovan 17,1.4.25.26). "Ovako veli Gospod: Mudri da se ne hvali mudrošću svojom, ni jaki da se ne hvali snagom svojom, ni bogati da se ne hvali bogatstvom svojim. Nego ko se hvali, neka se hvali tim što razume i poznaje mene da sam ja Gospod koji činim milost i sud i pravdu na zemlji, jer mi je to milo, govori Gospod" (Jeremija 9,23.24).

"Slaviću ime Božje...

Veličajte Gospoda sa mnom,

Dostojan si, Gospode, da primiš

Slavu i čast i silu.

Slaviću te, Gospode Bože moj, svem srcem svojim,

I poštovaću ime Tvoje doveka.

Veličajte Gospoda sa mnom,

Uzvišujmo ime Njegovo zajedno.

Psalam 69,30; Otkrivenje 4,11; Psalam 86,12; 34,3.

Prihvatanje načela koja su bila daleko od požrtvovanja i podsticala slavlajublje, bilo je praćeno još jednim grubim izopačenjem božanskog plana za Izrailj. Bog je odredio da Njegov narod bude svetlost svetu. Trebalo je da iz njihovog života zasja slava Njegovog zakona. A da bi se to ostvarilo, Bog je učinio da izabran narod zauzme povoljan položaj među narodima na zemlji.

U Solomunovo vreme izrailjsko carstvo se prostiralo od Emata na severu do Misira na jugu i od Sredozemnog mora do reke Eufrata. Preko te teritorije vodili su mnogi putevi svetske trgovine, i u svim pravcima stalno prolazili karavani iz dalekih zemalja. Tako se Solomunu i njegovom narodu pružala prilika da ljudima svih narodnosti otkriju karakter Cara nad carevima i da ih pouče da Ga poštuju i slušaju. To saznanje trebalo je pružiti celom svetu. Učenjem o prinošenju žrtava trebalo je uzdići Hrista pred narodima, kako bi svi oni koji to žele mogli dobiti život.

Stavljen na čelo naroda koji je imao ulogu svetionika za susedne narode, Solomun je bio obavezan da mudrost koju mu je Bog podario i moć svoga uticaja upotrebi za organizovanje i usmeravanje jednog velikog pokreta za prosvetljenje onih koji nisu poznavali Boga i istinu. Tako bi mnogi narodi bili navedeni da se povinuju božanskim propisima, Izrailj bi bio zaštićen od zala koja su vladala među neznabožcima, a Gospod slave bio bi proslavljen i veličan. Međutim, Solomun je izgubio iz vida taj veliki Cilj. On se nije koristio sjajnim mogućnostima koje su mu se pružale da prosvetli ljude koji su neprestano prolazili kroz njegovu zemlju i zadržavali se u njenim glavnim gradovima.

Trgovački duh zauzeo je mesto misionarskog duha koji je Bog usadio u srce Solomunovo i u srca svih pravih Izrailjaca. Prilike koje su im pružane zahvaljujući dodiru s mnogim narodnostima, koristili su za lično uzdizanje. Solomun je nastojao da svoj politički položaj učvrsti podizanjem utvrdjenih gradova na trgovačkim raskrsnicama. Ponovo je sazidać Gezer koji je ležao na putu između Misira i Sirije, Vet-Oron, zapadno od Jerusalima, na drugu stranu koja je vodila iz srca Judeje za Gezer i morsku obalu, Megidon na karavanskom putu između Damaska i Misira i od Jerusalima ka severu, "i sazida Tadmor u pustinji" (2. Dnevnika 8,4), na karavanskom putu koji vodi sa istoka. Svi su ti gradovi bili dobro utvrđeni. Trgovačke prednosti izlaza na Crveno more bile su uvećane zahvaljujući floti brodova koje "načini car Solomun u Esion-Gavaru... na bregu Crvenog mora u zemlji Edomskoj". Izvežbani pomorci iz zemlje Tirske "sa slugama Solomunovim", činili su posadu na tim brodovima prilikom putovanja... u Ofir i uzeše odande zlata" i "vrlo mnogo drveta almugima i dragog kamenja" (2. Dnevnika 8,18; 1. Carevima 9,26; 10,11).

Prihodi cara i mnogih njegovih podanika silno su se uvaćali, ali po koju cenu! Usled pohlepe i zaslepljenosti onih kojima su bila poverena Božja proročanstva, bezbroj punika na drumovima ostalo je u neznanju u pogledu postojanja živog Boga.

Solomunov način života upadljivo se razlikuje od Hristovog kada je boravio na zemlji. Mada Mu je bila data "sva vlast", Spasitelj je nikada nije koristio da bi veličao sebe. Njegova služba za čovečanstvo bila je savršena, neokaljana snovima o zemaljskim osvajanjima i svetskoj slavi. "Lisice imaju jame i ptice nebeske gnezda, a Sin čovečiji nema gde glave zakloniti" (Matej 8,20). Oni koji su se odazvali pozivu i stupili u službu najvećeg Radnika treba da prouče Njegov način rada. On se obilno koristio prilikama koje su Mu se pružale na velikim drumovima.

U predahu između svojih putovanja Isus je živio u Kapernaumu koji je stoga ostao poznat kao "Njegov grad" (Matej 9,1). Podignut na putu koji je iz Damaska vodio za Jerusalim, Misir i Sredozemno

more, Kapernaum je bio pogodan za središte Spasiteljevog dela. Kroz grad su prolazili ljudi iz mnogih zemalja i tu se zaustavljali radi odmora. Isus je ovde dolazio u dodir s ljudima svih jezika i staleža, te su Njegove pouke prenošene do mnogih zemalja i porodica. Na taj način je kod ljudi podstaknuto interesovanje za proročanstva koja su govorila o dolasku Mesije, pažnja usmerena na Spasitelja, i svet je saznao za Njegovu misiju.

U naše vreme je mnogo lakše doći u vezu s ljudima raznih narodnosti i staleža no što je to bio slučaj u vreme Izrailja. Putevi i raskrsnice su se mnogostruko umnožili.

Slično Hristu, i današnji sledbenici Najvišega treba da izadu na drumove kojima prolaze putnici iz svih krajeva sveta. Skrivajući svoje "ja" u Bogu kao što je Hristos činio, oni treba da seju seme jevanđelja i upoznaju druge s dragocnim istinama Svetoga pisma koje će uhvatiti dubokog korena u duši i srcu i doneti plod za život večni.

Ozbiljnu nam pouku pruža primer Izrailjevog pada kada su se i car i narod odvratili od svete dužnosti koju su bili pozvani da izvrše. Tamo gde su oni bili slabi, gde su čak potpuno pali, današnji Izrailj, koji je predstavnik neba i sačinjava pravu zajednicu Hristovu, mora da se pokaže jakim. Na njemu leži zadatak da dovrši delo povereno čoveku da bi na kraju mogao primiti nagradu. Međutim, i danas se moramo boriti protiv istih onih zala koja su preovladavala za vreme vladavine Solomunove. Sile neprijatelja pravde imaju jakog korena i mogu se pobediti jedino silom Božjom. Sukob koji nam predstoji zahteva od nas duh samoodricanja; ne smemo se uzdati u sebe, već jedino u Boga; dužni smo da mudro iskoristimo svaku priliku za spasavanje duša. Blagoslov Gospodnji će pratiti članove Njegove zajednice ako budu složno radili otkrivajući svetu, koji se nalazi u tami zablude, lepotu i svetost Hristovog duha i samopožrtvovanja, ako budu slavili Boga, a ne ljude i ako se budu posvetili neumornoj službi za one kojima su toliko potrebne blagodati jevanđelja.

SOLOMUNOVO POKAJANJE

Gospod se dvaput javio Solomunu u toku njegove vladavine upućujući mu reči odobravanja i saveta - u noćnom viđenju u Gavaonu kad je obećanje u odnosu na mudrost i bogatstvo i čast bilo popraćeno savetom da ostane smeran i poslušan, i posle posvećenja hrama, kad ga je Gospod ponovo pozvao da ostane veran. Caru su, prema tome, date jasne opomene i divna obećanja. A ipak je o Solomunu, koji je po okolnostima, karakteru i životu izgledao u potpunosti podesan da ispuni dužnost i odgovori očekivanju neba, zapisano: "On ne održa što mu Gospod zapovedi." Jer se "odvрати srce njegovo od Gospoda boga Izrailjeva, koji mu se beše javio dva puta, i beše mu zapovedio da ne ide za drugim bogovima" (1. Carevima 11,9-10). Njegovo otpadništvo je do to mere bilo potpuno, a njegovo srce toliko okorelo u presupu, da se njegov slučaj činio skoro beznadežnim.

Solomun je napustio radost zajednice s Bogom da bi potražio zadovoljstvo u telesnim uživanjima. On kaže o svom iskustvu:

"Velika dela učinih: Sazidah sebi kuće, nasadih sebi vinograde; načinih sebi vrtove i voćnjake, i nasadih u njima svakojakih drveta rodnih... Nabavih sebi sluga i sluškinja... Takođe nakupih sebi srebra i zlata i zaklada od careva i zemalja; nabavih sebi pevača i pevačica i milina ljudskih, i sprava muzičkih svakojakih. I tako postah veći i silniji od svih koji biše pre mene u Jerusalimu..."

I što god željahu oči moje, ne branjah im niti uskraćivah srcu svojem kakoga veselja, nego se srce moje veseljaše sa svakoga truda mojega... A kad pogledah na sva dela svoja što uradiše ruke moje, i na trud kojim se trudih da uradim, gle, sve beše taština i muka duhu, i nema koristi pod suncem.

Tada se obratih da vidim mudrost i ludost i bezumlje, jer što bi činio čovek koji bi nastao posle cara, što je već učinjeno... Zato mi omrže život... I omrže mi sav trud moj oko kojega se trudih pod suncem" (Propovednik 2,4-18).

Solomun je na osnovu sopstvenog gorkog iskustva uvideo da je život koji teži zemaljskim stvarima kao najuzvišenijem dobru, veoma prazan. Podizao je oltare neznabožskim bogovima, ali da bi konačno došao do saznanja koliko su prazna njihova obećanja o spokojstvu duha. Noću i danju mučile su ga sumorne misli i uznemiravale mu dušu. Za njega više nije bilo životne radosti i duševog mira, i budućnost mu je izgledala očajno mračna.

Međutim, Gospod ga nije napustio. Hteo je da ukorima i strogim kaznama nagna cara da uvidi koliko je grešan njegov način života. Nije više štitić carstvo, dopustio je da ga neprijatelji pustoše i oslabe. "I podiže Gospod protivnika Solomunu, Adada Idumejca... slugu Solomunovog", koji "beše krepak i hrabar", "podiže se na cara" (1. Carevima 11,14-28).

Najzad je Gospod preko jednog proroka poslao Solomunu strašnu vest: "Što se to nade na tebi, i nisi držao zaveta mojega niti uredaba mojih, koje sam ti zapovedio, zato ću otrgnuti od tebe carstvo i daću ga slugi tvojemu. Ali za tvojega veka neću to učiniti radi Davida oca tvojega; nego ću ga otrgnuti iz ruku sina tvojega" (1. Carevima 11,11.12).

Ova reč osude izgovorena protiv njega i njegovog doma kao da je probudila Solomuna iz sna, savest se prenula i on je počeo u pravoj svetlosti da gleda na svoju ludost. Pokoran u duhu, oslabljena uma i tela, on je umoran i žedan ostavio razvaljene zemljске izvore da bi se još jednom napio vode života. Stradanje je najzad izvršilo u njemu promenu. On je dugo strahovao da će potpuno propasti zato što nije bio u stanju da se odrekne svoje ludosti, ali je sada u datoj vesti nazreo zračak nade. Bog ga nije potpuno odbacio, već je bio spreman da ga oslobodi ropstva težeg od groba, što sopstvenom snagom nije bio u stanju da učini.

Solomun je sa zahvalnošću priznao moć i ljubav Onoga koji je "više" od svih (Propovednik 5,8) i počeo pokajnički da se vraća na onu visinu čistote i svetosti odakle je tako nisko pao. Nije se mogao nadati da će izbeći porazne posledice greha, nije mogao izbrisati iz svog sećanja onaj raspusni život koji je vodio, ali je žarko želelo da druge odvrati da ne krenu istim putem. Bio je spreman da ponizno prizna koliko je grešio i podigne svoj glas opomene kako ne bi i drugi bili nepovratno izgubljeni pod uticajem rdavog primera koji im je pružio.

Iskreni pokajnik ne teži da zaboravi grehe koje je počinio. Pošto stekne duševni mir, on ne prestaje da brine o posledicama svojih grešaka. On misli na one koje je svojim primerom naveo na zlo i nastoji svim silama da ih vrati na pravu stazu. Što je blistavija svetlost koja ga je obasjala, to je jača i njegova želja da druge izvede na pravi put. On ne gleda ravnodušno na svoje pogreške, ne uzima ih olako, već ukazuje na opasnost da bi drugi bili opomenuti na vreme.

Solomun je priznavao da je "srce ljudsko puno zla, i ludost im je u srcu dok su živi..." (Propovednik 9,3). Na drugom mestu on kaže: "Što nema odmah osude za zlo delo, zato srce sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo. Neka grešnik sto puta čini zlo. Neka grešnik sto puta čini zlo i odgađa mu se, ja ipak znam da će biti dobro onima koji se boje Boga, koji se boje lica Njegova. A bezbožniku neće biti dobro, niti će mu se produljiti dani, nego će biti kao sen onome koji se ne boji lica Božijega" (Propovednik 8,11-13).

Car je nadahnut Duhom Božjim zabeležio za docnija pokoljenja povest svojih upropaćenih godina da bi im to služilo kao pouka i opomena. I tako, delo njegovog života ipak nije bilo potpuni promašaj, mada je njegov narod požnjeo žetvu zla od semena koje je on posejao. "A ne samo mudar beše propovednik, nego još i narod učiše mudrosti, i motreći i istražujući složī mnoge priče." On se starao "da nađe zgodne reči, i napisao što je pravo, reči istine. Reči su mudrih kao žalci i kao klini udareni, riječi onih koji ih složīše dao je jedan pastir. I tako, sine moj, čuvaj se onoga što je preko ovoga..." (Propovednik 12,9-12).

"Glavno je svemu što si čuo: Boga se boj, i zapovesti njegove drži, jer je to sve čovjeku. Jer će svako delo Bog izneti na sud i svaku tajnu, bila dobra ili zla", rekao je on (Propovednik 12,13,14).

Iz poslednjih Solomunovih spisa vidi se da je on, uviđajući sve više koliko mu je život bio bezbožan, naročitu pažnju posvetio tome da opominje mlade ljude kako ne bi pali u iste zablude zbog kojih je sam on ludo utrošio najlepše nebeske darove. Priznavao je u tuži i sa stidom da je u cvetu svoje mladosti, onda kada je trebalo da Bog bude njegova uteha, uzdanica i život, prezreo svetlost nebesku i mudrost Božju, i napustio veru u Gospoda radi idolopoklonstva. I sada, pošto ga je teško iskustvo poučilo koliko je besmislen bio takav život, najveća mu je želja bila da spase druge, da ne prođu kroz gorka iskustva kroz koja je on sam prošao.

Dirljivo i sa osećanjem pisao je o prednostima i odgovornostima koje omladinu očekuju u službi Božjoj:

"Slatka je svetlost i dobro je očima gledati sunce; ali da čovek živi mnogo godina i svagda se veseli, pa se opomene dana tamnih kako će ih biti mnogo, sve što je bilo biće taština. Raduj se, mladiću, za mladosti svoje i neka te veseli srce tvoje dok si mlad, i hodi kuda te srce tvoje vodi i kuda oči tvoje gledaju; ali znaj da će te za sve to Bog izvesti na sud. Ukloni dakle žalost od srca svojega, i odrini zlo od tela svojega, jer je detinjstvo i mladost taština" (Propovednik 11,7-10).

"Ali opominji se Tvorca svojega u mladosti svojoj,
Pre nego dođu dani zli,
I prispeju godine,
Za koje ćeš reći: Nisu mi mile;
Pre nego pomrkne sunce
I videlo i mesec i zvezde,
I opet dođu oblaci iza dažda,
Kad će drhtati stražari kućni,
I pognuti se junaci,
I statī mlinarice što ih je malo,
I potamnjeti koji gledaju kroz prozore,
I kad će se zatvoriti vrata s ulice,
I oslabiti zveka od mljevanja,
I kad će ustajati na ptičiji glas
I prestati sve pevačice,
I visokoga mesta kad će se bojati,
I strašiti se na putu,
Kad će badem ucvetati i skakavac otežati

I želja proći, jer čovek ide u kuću svoju večnu,
I pokajnice će hodati po ulicama;
Pre nego se prekine uže srebrno,
Čaša se zlatna razbije
I raspe se vedro ne izvoru,
I slomi se točak na studencu,
I vrati se prah u zemlju, kako je bio,
A duh se vrati k Bogu, koji ga je dao."

Propovednik 12,1-7.

Solomunov život predstavlja veliku opomenu ne samo za mlade ljude, nego i za one u zrelijim godinama, koji silaze niz brdo života i gledaju u sunce koje zalazi. Mi vidimo i čujemo koliko je mladost nestalna, kako se koleba između dobra i zla i kako struja rdavih strasti lako može da je ponese. Kod zrelih ljudi pak, ne očekujemo tu nestalnost i izneveravanje načela, smatrajući da se njihov karakter već izgradio i načela uhvatila dubokog korena. Ali nije uvek tako. Solomun je pod pritiskom iskušenja izgubio svoj oslonac, iako je njegov karakter trebalo da bude čvrst kao hrast. Bio je najslabiji onda kad je trebalo da bude najjači.

Ovi primeri treba da nas pouče da su budnost i molitva jedina odbrana i starima i mladima. Visok položaj i velike prednosti ne daju nikakvu bezbednost. Može čovek godinama imati istinsko religijsko iskustvo, a ipak biti izložen napadima Sotone. Čak je i mudri i silni Solomun podlegao u borbi s unutrašnjim grehom i spoljnim iskušenjima. Njegov poraz treba da nas pouči da se čovek nikad ne sme uzdati u sopstvenu mudrost i snagu, ma kakve bile njegove umne sile i ma kako verno služio Bogu u prošlosti.

Stvarne osnove i pravi obrazac za izgradnju karaktera bili su isti u svim vremenima i svim zemljama. Božji zakon: "Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim... i bližnjega svojega kao samoga sebe" (Luka 10,27), jeste ono veliko načelo koje se otkrilo u karakteru i životu Spasiteljevom i ono predstavlja jedini siguran temelj, jedini pouzdani putokaz. "I tvrda vremena tvojega, sila spasenja tvojega, biće mudrost i znanje" - mudrost i znanje koje možemo dobiti jedino od Boga (Isaija 33,6).

Ovo važi danas baš kao i u vreme kada je Izrailj primio uputstva da se pokorava Njegovim zapovestima: "Jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima" (5. Mojsijeva 4,6). To je jedina zaloga časnosti pojedinca, čistote doma, dobrobiti društva i snage naroda. U svim zapletima, opasnostima i sukobima života, jedino sigurno i pouzdano pravilo je činiti ono što Bog kaže. "Naredbe su Gospodnje pravedne" (Psalam 19,8) i "ko ovako radi, neće prosrnuti doveka" (Psalam 15,5).

Oni koji budu izvukli pouku iz otpadništva Solomunovog, kloniće se i senke onih greha kojima je on podlegao. Jedino će poslušnost prema zahtevima neba sačuvati čoveka da ne postane otpadnik. Bog je podario ljudima veliku svetlost i mnoge blagodati, ali one neće biti nikakva garancija protiv nepokornosti i otpadništava, ako ih iskreno ne prihvatimo. Ako se ljudi koje je Bog postavio na visok položaj, odvoje od Njega i stanu se uzdati u ljudsku mudrost, njihova svetlost postaje tama. Sposobnosti koje im je On podario postaju za njih zamka.

Sve dok se borba ne završi, biće ljudi koji odstupaju od Boga. Sotona tako podešava okolnosti da će on gotovo neprimetno rušiti bedeme duše, ukoliko ne budemo imali pomoć božanske sile. Na svakom koraku se moramo pitati: "Je li to put Gospodnji?" Tokom čitavog života, naklonosti i strasti se moraju odlučno obuzdati. Nijednog trenutka ne možemo biti sigurni, sem ako se oslanjamo na Boga, i ako nam je život skriven u Hristu. Budnost i molitva su čuvari čistote.

Svi koji ulaze u grad Božji - ulaze kroz uska vrata, po cenu teških napora, jer "neće u njega ući ništa pogano" (Otkrivenje 21,27). Međutim, niko ko je pao ne treba da očajava. Ljudi u godinama koji su nekada slavili Boga, mogu uprljati svoje duše žrtvujući vrlinu na oltaru telesnih želja; ali ako se pokaju, ako se odreknu greha i obrate Bogu, za njih još uvek ima nade. Onaj koji kaže: "Budi veran do same smrti, i daću ti venac života" (Otkrivenje 2,10), isto tako upućuje poziv: "Neka bezbožnik ostavi svoj put i nepravednik misli svoje; i neka se vrati ka Gospodu, i smilovaću se na njega, i ka Bogu našem, jer prašta mnogo" (Isaija 55,7). Bog mrzi greh, ali ljubi grešnika. On kaže: "Isceľiću otpad njihov, ljubiću ih drage volje" (Osija 14,4).

Solomunovo kajanje je bilo iskreno; međutim, nije se mogla popraviti šteta koju je naneo pružajući rdav primer. Za vreme njegovog otpadništva bilo je u carevini ljudi koji su ostali verni svom zavetu i sačuvali svoju čistotu i vernost. Ali su i mnogi bili zavedeni tako da carevo pokajanje nije moglo zaustaviti sile zla koje su uvođenjem idolopoklonstva i svetskih običaja stavljene u pokret. Njegova moć da čini dobro oslabila je u velikoj meri. Mnogi su se ustručavali da se potpuno povere njegovom vodstvu. Premda je car priznao svoje grehe i ostavio zapis o svojoj ludosti i pokajanju da bi se njima koristile kasnije generacije, nije mogao očekivati da štetni uticaj rdavih dela bude u potpunosti otklonjen. Ohrabreni njegovim otpadništvom, mnogi su nastavili da uporno čine zlo. I kasnije, kod

mnogih vladara koji su došli posle njega, mogao se zapaziti žalostan uticaj izopačavanja Bogom danih sposobnosti.

Razmišljajući mučno i gorko o svom zlom životu, Solomun je bio prisiljen da kaže: "Bolja je mudrost nego oružje ubojito; ali jedan grešnik kvari mnogo dobra." "Ima zlo koje videh pod suncem, kao pogreška koja dolazi od vladaoca; ludost se posađuje na najviše mjesto." "Od mrtvih muha usmrđi se i pokvari ulje apotekarsko, - tako od malo ludosti cena mudrosti i slavi" (Propovednik 9,18; 10,5-6.1).

Među mnogim poukama koja pruža Solomunov život, najviše se ističe pouka o moći uticaja u pravcu dobra ili zla. Ma kako ograničen bio naš delokrug, mi ipak vršimo uticaj na dobro ili zlo. Bez našeg znanja i kontrole, taj uticaj služi drugima na blagoslov ili prokletstvo. On može biti opterećen sumornim nezadovoljstvom i sebičnošću, ili zatrovan smrtonosnom klicom nekog omiljenog proroka; ili pak, može sadržavati životvornu snagu vere, hrabrosti, nade i slatki miris ljubavi. Dakle, u svakom slučaju uticaj je dobar ili rđav.

Da naš uticaj može biti miris smrtni za smrt - to je užasna pomisao, ali je moguće. Jedna zavedena duša, koja gubi večno blaženstvo - može li iko proceniti koliki je to gubitak? A ipak, jedan lakomislen postupak, jedna nepromišljena reč, s naše strane, mogu tako duboko uticati na život drugog čoveka da upropaste njegovu dušu. Jedna mrlja na karakteru može mnoge odbiti od Hrista.

Kad posejano seme urodi plodom i taj plod bude ponovo posejan, žetva se umnožava. To je zakon koji važi u našim odnosima s drugima. Svaki postupak, svaka reč, predstavljaju seme koje će uroditi plodom. Svako delo ljubaznosti, poslušnosti i samoodricanja ponoviće se u drugima, a preko njih još u većem broju ljudi. Tako i svako delo zavisti, zlobe i nesloge predstavlja seme koje prerasta u "koren gorčine" (Jevrejima 12,15) koji će otrovati mnoge. A koliki će tek broj ovi "mnogi" zatrovati! Zbog toga je sejanje semena dobra i zla značajno i za sadašnjost i za večnost.

PODELA CARSTVA

"Počinu Solomun kod otaca svojih, i bi pogreben u gradu Davida oca svojega, a Rovoam sin njegov zacari se na njegovo mesto" (1. Carevima 11,43).

Ubrzo posle stupanja na presto, Roavam je otišao u Sihem, očekujući da ga tamo sva plemena svečano priznaju. "U Sihem, jer se onde skupi sav Izrailj da ga zacari" (2. Dnevnika 10,1).

Među prisutnima nalazio se i Jerovaoam, sin Navatov, onaj isti koji je za vreme Solomunove vladavine bio poznat kao "krepak i hrabar", kome je prorok Ahija Silomljanin dao neočekivanu vest: "Evo istrgnuću carstvo iz ruke Solomunove, i daću tebi plemena" (1. Carevima 11,28-31).

Gospod je preko svog glasnika jasno ukazao Jerovaoamu na neophodnost podele carstva. Do podele mora doći, rekao je Gospod "jer ostaviše mene i pokloniše se Astaroti, boginji Sidonskoj i Hemosu bogu Moavskom i Melhomu, bogu sinova Amonovijeh, i ne hodiše putovima mojim čineći što je pravo preda mnom, uredbe moje i zakone moje, kao David otac njegov" (1. Carevima 11,33).

Jerovaoamu je sem toga bilo rečeno da se carstvo ne sme deliti pre no što se završi Solomunova vladavina. Gospod je rekao: "Neću uzeti carstvo iz ruku njegovih, nego ću ga ostaviti dokle je god živ, Davida radi sluga mojega, kojega izabrah, koji je držao zapovesti moje i uredbe moje. Nego ću uzeti carstvo iz ruku sina njegova i daću tebi od njega deset plemena" (1. Carevima 11,34-35).

Iako je Solomun želeo da Rovoama, svog izabranog naslednika, pripremi da mudro dočeka krizu koju je pretekao prorok Božji, nikada nije bio u stanju da dovoljno snažno utiče u dobrom pravcu na razum svoga sina, čije je vaspitanje u detinjstvu bilo uveliko zanemareno. Rovoam je od svoje majke, jedne Amonke, nasledio kolebljiv karakter. Jedno vreme se trudio da služi bogu i postizao izvesne uspehe. Ali on nije bio postojan i na kraju je potpao pod uticaj zla koje ga je okruživalo od detinjstva. Greška u Rovoamovom životu i njegov konačni otpad svedoče o užasnim posledicama Solomunove veze s idolopokloničkim ženama.

Plemena su dugo podnosila teške nepravde i ugnjetavanja od strane prethodnog vladara. Da bi udovoljio svojim rasipničkim navikama, Solomun je u periodu svog otpadništva nametao narodu ogromne poreze i iziskivao preteran fizički rad. Pre nego što su pristupili krunisanju novog vladara, vodeći ljudi iz svih plemena odlučili su najpre da utvrde da li Solomunov sin namerava da olakša te terete. "Dode Jerovaoam i sav Izrailj i rekoše Rovoamu govoreći: Tvoj otac je metnuo na nas težak jaram; nego ti sad olakšaj ljutu službu oca svojega i teški jaram koji je metnuo na nas, pa ćemo ti služiti."

Želeći da porazgovara sa savetnicima pre no što izloži svoje namere, Roavam je odgovorio: "Do tri dana dodite opet k meni. I narod otide."

"Tada car Rovoam učini veće sa starcima koji stajaše pred Solomunom, ocem njegovim dok beše živ, i reče: Kako savetujete da odgovorimo narodu? A oni mu odgovoriše govoreći: Ako se udobriš narodu i ugodiš im i odgovoriš im lepim rečima, oni će ti biti sluga svagde" (2. Dnevnika 10,3-7).

Nezadovoljan takvim savetom, Rovoam se obratio mladićima s kojima se družio u detinjstvu i mladosti i upitao ih: "Šta mi savetujete da odgovorim narodu koji mi rekoše govoreći: Olakšaj jaram koji je metnuo na nas tvoj otac?" (1. Carevima 12,9). Mladići su mu savetovali da strogo postupa s podanicima svoga carstva i da im od samog početka jasno pokaže da neće dozvoliti nikakvo mešanje u svoje lične stvari.

Polaskan izgledima na neprikosnovenu vlast, Rovoam je odlučio da odbaci savet staraca u svom carstvu i da za svoje savetnike uzme mladiće. I tako, kad "dode Jerovaoam i sav narod k Rovoamu, kako im beše kazao car", da bi čuli izjavu o politici koju namerava da sprovedu, Rovoam "odgovori oštro narodu... govoreći: Moj je otac metnuo na vas težak jaram, a ja ću još dometnuti na jaram vaš; otac vas je moj šibao bičevima, a ja ću vas šibati bodljikavijem bičevima" (1. Carevima 12,12-14).

Da su Rovoam i njegovi neiskusni savetnici shvatili božansku volju u pogledu Izrailja, oni bi izašli u susret zahtevu naroda da se izvrši odlučna reforma u načinu vladavine. Međutim, oni su propustili priliku koja im se pružala na sastanku u Sihemu, nisu razmišljali o uzrocima i posledicama, i tako zauvek oslabili svoj uticaj nad većim delom naroda. Njihova rešenost da nastave i čak pojačaju ugnjetavanje, koje je počelo za Solomunove vlade, bila je u suprotnosti s planom Božjim za Izrailj i dala narodu povoda da posumnja u iskrenost njihovih pobuda. Pokušajem da nepromišljeno i bezosećajno vrše vlast, car i njegovi izabrani savetnici ispoljili su gordost zbog položaja i vlasti.

Gospod nije dozvolio Rovoamu da sprovede politiku koju je izložio. Među plemenima je bilo mnogo hiljada ljudi koji su, suviše ogorčeni zbog ugnjetavanja za vreme Solomuna, smatrali da im ne preostaje ništa drugo nego da se sada pobune protiv doma Davidova. "Kad vide sav Izrailj gde ih se car ogлуši, odgovori narod caru govoreći: Kakav dio mi imamao s Davidom? Nemamo nasledstva sa sinom Jesevijem. U šatore svoje, Izrailju! A ti, Davide, sad gledaj svoju kuću. Tako otide Izrailj u šatore svoje" (1. Carevima 12,16).

Pokazalo se da je rasep izazvan nepromišljenim rečima Rovoama nepopravljiv. Došlo je od podele dvanaest plemena Izrailjevih: Judino i Venijaminovo pleme sačinjavali su otada donje ili južno Judino carstvo pod upravom Rovoama, dok je deset severnih plemena stvorilo i održavalo posebnu upravu, poznatu kao carstvo Izrailjevo, sa Jerovaoamom kao vladarem. Tako su se ispunile reči proroka o podeli carstva. "Jer Gospod beše tako uredio" (1. Carevima 12,15).

Kad je Rovoam video da mu deset plemena odriču poslušnost, našao se pobuđen da nešto preduzme. Preko jednog od uticajnih ljudi svoga carstva, "Adorama koji beše nad dankom", pokušao je da se izmiri s njima. Ali je glasnik mira naišao na prijem koji je svedočio o neprijateljskim osećanjima prema Rovoamu. "Ali ga sav Izrailj zaslu kamenjem te pogibe." Zaprepašćen tom pobunom, "car Rovoam brže sede na kola te pobeže u Jerusalim" (1. Carevima 12,18).

Došavši u Jerusalim, "sazva sav dom Judin i pleme Venijaminovo, sto i osamdeset tisuća odabranih vojnika, da zavojšte na dom Izrailjev da povrate carstvo Rovoamu sinu Solomunovu. Ali dode reč Božja Semeji, čoveku Božemu govoreći: Kaži Rovoamu sinu Solomunovu caru Judinu i svemu domu Judinu i Venijaminovu i ostalom narodu i reci: Ovako veli Gospod: Ne idite, i ne bijte se s braćom svojom, sinovima Izrailjevim; vratite se svak svojoj kući, jer sam ja naredio tako da bude. I oni poslušашe reč Gospodnju i vrativši se otidoše kako Gospod reče" (1. Carevima 12,21-24).

Tri godine je Rovoam nastojao da izvuče pouku iz žalosnog iskustva koje je stekao na početku svoje vladavine, i u tom nastojanju je imao uspeha. On "sazida tvrde gradove u zemlji Judinoj" i "utvrdi te gradove, namesti u njima zapovednike i staja za žito i za ulje i za vino", starajući se naročito da "ih utvrdi jako" (2. Dnevnika 11,5-11-12). Ali tajna Judinog uspeha u prvim godinama Rovoamove vladavine nije ležala u tim merama. Plemena Judino i Venijaminovo nalazila su se u povoljnom položaju zahvaljujući tome što su priznavala Boga kao vrhovnog Vladara. Njima su prišli mnogi bogobojazni ljudi iz severnih plemena. U zapisu se kaže: "Iz svih plemena Izrailjevijeh koji upraviše srce svoje da traže Gospoda Boga Izrailjeva, dodoše u Jerusalim da prinesu žrtvu Gospodu Bogu otaca svojih. I tako utvrdiše carstvo Judino, i ukrepiše Rovoama sina Solomunova za tri godine, jer za tri godine hodahu putem Davidovim i Solomunovim" (2. Dnevnika 11,16-17).

Da je i dalje išao tim putem, Rovoamu bi se pružila prilika da u velikoj meri okaje grehe prošlosti i zadobije poverenje u svoju sposobnost da pravedno vlada. Ali nadahnuto pero je zabeležilo žalostan izveštaj o Solomunovom nasledniku kao čoveku koji je propustio priliku da svoj snažan uticaj stavi u službu živom Bogu. Ma da je po prirodi bio tvrdoglav, samouveren, samovoljan i sklon idolopoklonstvu, on bi ipak stekao snažan karakter, čvrstu veru i naviku da se povinuje božanskim zahtevima, da se potpuno oslonio na Boga. Međutim, vreme je proticalo i car se sve više oslanjao na silu svog položaja i na gradove koje je utvrdio. Malo pomalo

popuštao je nasleđenim slabostima i napokon potpuno prešao na stranu idolopoklonstva. "A kad Rofoam utvrdi carstvo i kad osili, ostavi zakon Gospodnji i sav Izrael s njim" (2. Dnevnika 12,1).

Kako su žalosni i pune značaja reči: "I sav Izrael s njim!" Narod koji je Gospod izabrao da bude svetlost okolnim narodima, odvajao se od Izvora snage nastojeći da postane njima sličan.

Kao što je to bilo u Solomunovom slučaju, tako je bilo i za vladu Rofoama - uticaj rđavog primera odveo je mnoge na stranputicu. To isto, u većoj ili manjoj meri, važi za sve one koji čine zlo - uticaj rđavog postupka ne ograničava se na onoga koji čini zlo. Niko ne živi sam za sebe. Niko ne propada sam u svom bezakonju. Svaki je život svetlost koja osvetljava i uveseljava put drugima, ili pak svojim mračnim i pogubnim uticajem gura u očajanje i propast. Mi vodimo druge ili gore ka sreći i besmrtnom životu, ili dole ka patnji i večnoj smrti. Ako svojim delima jačamo ili podstičemo zle sile u onima koji se nalaze oko nas, mi učestvujemo u njihovom grehu.

Bog nije dozvolio da otpadništvo vladara u zemlji Judinoj ostane nekažnjeno. "Pete godine carevanja Rofoamova, dođe Sisak, car misirski na Jerusalim, jer zgrešiše Gospodu, s hiljadu i dve stotine kola i sa šezdeset hiljada konjanika, i ne beše broja narodu koji dođe s njim iz Misira... i uze tvrde gradove Judine i dođe do Jerusalima. Tada dođe Semeja prorok k Rofoamu i knezovima Judinijem, koji se behu sakupili u Jerusalim od Sisaka, i reče im: Ovako veli Gospod: Vi ostaviste mene, zato i ja vas ostavljam u ruke Sisaku" (2. Dnevnika 12,2-5).

Narod još nije bio toliko ogrezao u otpadništvu da bi prezreo sud Božji. U gubicima koje su pretrpeli prilikom napada od strane Sisaka, oni su prepoznali ruku Božju i ponizili se za izvesno vreme. "Pravedan je Gospod", priznali su.

"A kad ih vide Gospod gde se poniziše, dođe reč Gospodnja Semeji govoreći: Poniziše se, neću ih potrti, nego ću im sada dati izjavljenje i neće se izliti jarost moja na Jerusalim preko Sisaka. Nego će mu biti sluge da poznadu što je meni služiti, što li služiti carstvima zemaljskim.

I tako dođe Sisak car Misirski u Jerusalim i uze blago doma Gospodnjega i blago doma careva, sve to uze; uze i štitove zlatne, koje beše načinio Solomun. I na njihovo mesto načini car Rofoam štitove od mjedi i predade ih starešinama nad stražarima koji čuvahu vrata doma careva... Što se dakle ponizi, odvratilo se od njega gnjev Gospodnji i ne zatr ga sasvim; jer još u Judi beše dobra" (2. Dnevnika 12,6-12).

Međutim, kad je uklonjena ruka gneva i kad je narod ponovo počeo da napreduje, mnogi su zaboravili svoja strahovanja i ponovo se okrenuli idolopoklonstvu. Među njima je bio i sam car Rofoam. Nevolja koja je bila naišla, donekle ga je ponizila, ali nije dovela do odlučnog preokreta u njegovom životu. Zaboravio je pouku koju mu je Gospod dao i ponovo se odao gresima koji su navukli kazne na njegov narod. Posle nekoliko neslavnih godina u kojima car "činjaše zlo, jer ne upravlja srca svojega da traži Gospoda", "počinu Rofoam kod otaca svojih i bi pogreben u gradu Davidovu; a na njegovo mesto zacari Avija, sin njegov" (2. Dnevnika 12,14-16).

Sa cepanjem carstva, u prvim godinama Rofoamove vladavine, počela je da opada slava Izraelja i nikada se više nije potpuno povratila. U sledećim vekovima su s vremena na vreme na presto Davidov dolazili ljudi izuzetnih moralnih vrednosti i veoma razložni, pa bi blagoslove koje su pod njihovom vladom počivali na carstvu Judinom, osetili i okolni narodi. S vremena na vreme se ime Gospodnje uzdizalo nad lažnim bogovima i ljudi bu poštovali Njegov zakon. Povremeno su se pojavljivali silni proroci da osnaže ruku vladara i ohrabre narod da i dalje ostane veran. Ali nikada nije bilo sasvim uništeno seme zla koje je počelo da se razvija još kad je Rofoam stupio na presto, te je nekada ljubljani narod Božji padao tako nisko da je služio na porugu neznabošcima.

Međutim, uprkos izopačenosti onih koji su se priklonili nezabožackim običajima, Bog je pun milosti činio sve što je bilo u Njegovoj moći da spase od propasti razdeljeno carstvo. Mada su ljudi, nadahnuti sotonskom silom, pokušavali da tokom vremena ometu planove Božje s Izraeljem, On je ipak ispoljavao svoju ljubav prema izabranom narodu, odvođeci ih u ropstvo i ponovo ih oslobađajući.

Podela carstva bila je samo početak jedne čudesne povesti u kojoj su došli do izražaja dobrota i velika milost Božja. Iz ognja iskušenja kroz koji su prolazili zbog svojih urođenih i stečenih sklonosti ka zlu, oni koje je Bog hteo da očisti kako bi od njih stvorio osobit narod "koji čezne za dobrim delima", morali su najzad da priznaju:

"Niko nije kao ti, Gospode, velik si i veliko je ime Tvoje u sili. Ko se ne bi Tebe bojao, care nad narodima!... Među svim mudracima u narodu i u svim carstvima njihovim nema takvoga kakav si Ti." "A Gospod je pravi Bog, Bog živi i car večni..." (Jeremija 10,6,7,10).

I idolopoklonici su morali najzad uvideti da lažni bogovi nisu u stanju da uzdignu i spase. "Bogova koji nisu načinili neba i zemlje, nestaće sa zemlje i ispod neba" (Jeremija 10,11). Čovek može naći mir i spokojstvo samo u službi živome Bogu, Tvorcu svega i Vladaru nad svim.

Najzad su zajednički, pokarani Izrael i Juda, u pokajanju obnovili svoj zavet poslušnosti Gospodu nad vojskama, Bogu njihovih otaca, i zapevali o Njemu:

"On je načinio zemlju silom svojom,
Utvrđio vasiljenu mudrošću svojom,
I razumom svojim razastro nebesa;
On kad pusti glas svoj, buče vode na nebesima,
Podiže paru s krajeva zemaljskih,
Pušta munje se daždnom, i izvodi vetar iz staja Njegovih.
Svaki čovek posta bezuman od znanja,
Svaki se zlatar osramoti likom rezanim,
Jer su laž likovi njegovi, i nema duha u njima,
Taština su, delo prevarno;
Kad ih pohodim, poginuće.
Nije taki deo Jakovljeve,
Jer je Tvorac svemu,
I Izraelj mu je nasljedstvo,
Ime mu je Gospod nad vojskama."

Jeremija 10,12-16.

JEROVOAM

Deset plemena Izraeljevih koja su se pobunila protiv doma Davidovog, dovela su na presto Jerovoama, nekadašnjeg Solomunovog slugu. On je bio u mogućnosti da izvede mudre reforme u oblasti uprave i religije. Za vladu Solomunove on je pokazao da poseduje sposobnosti i zdrav sud, a iskustvo koje je stekao u godinama verne službe osposobilo ga je da bude razuman vladar. Međutim, Jerovoam nije tražio oslonac u Bogu.

Najviše je strahovao od toga da vladar na prestolu Davidovom ne pridobije u datom trenutku srca njegovih podanika. Smatrao je da će, ukoliko bude dozvolio da deset plemena često posećuju staru prestonicu izraeljskog carstva, gde se još vršila služba u hramu kao u vreme Solomunovo, mnogi poželeti da potpadnu pod vlast Jerusalima. Posavetovavši se sa svojim knezovima, Jerovoam se odlučio na jedno drsko delo da bi, koliko god je to moguće, osujetio pobunu svojih podanika. Rešio je da u granicama svog novog carstva podigne dva nova svetilišta, jedno u Vetilju, a drugo u Danu. U tim mestima je, umesto u Jerusalimu, deset plemena trebalo da se okuplja na bogoslužjenje.

Prilikom izvođenja ovog plana, Jerovoam se dosetio da će na maštu Izraelja više uticati ako im bude pružio vidljivu predstavu koja bi simbolizirala prisustvo nevidljivog Boga. Stoga je naredio da se načine dva zlatna teleta i da se postave na oltare u središtima određenim za službu. Jerovoam je ovom svojom željom da prikaže Boga, prestupio jasnu Božju zapovest: "Ne gradi sebi lika rezana... Nemoj im se klanjati niti im služiti" (2. Mojsijeva 20,4-5).

Jerovoam je tako silno želeo da deset plemena odvoji od Jerusalima, da je prevideo osnovnu slabost svoga plana. Nije uzeo u obzir činjenicu da će prikazivanjem Boga pomoću idola izložiti velikoj opasnosti narod čiji su preci za vreme svog dugog robovanja u Misuru bili dolopoklonici. On je pre toga boravio u Misiru i mogao je zaključiti kolika bi to ludost bila buditi u narodu nezabožacke predstave. No on je hteo da po svaku cenu odvratilo se verna plemena od godišnjih poseta svetom gradu i to ga je navelo na nepromišljenu izjavu: "Ne treba više da idete u Jerusalim", rekao je on, "evo bogova tvojih, Izraelju, koji su te izveli iz zemlje Misirske" (1. Carevima 12,31). Uplašeni od pomisli šta im se sprema, mnogi vernici, a među njima i veliki broj levita, prebegoše u Jerusalim, gde su se bogoslužjenja mogli vršiti prema propisima božanskog zakona.

"I učini Jerovoam praznik osmoga meseca petnaestoga dana, kao što je praznik u zemlji Judinoj, i prinese žrtve na oltaru, tako učini i u Vetilju prinoseći žrtve teocima koje načini; postavi u Vetilju sveštenike visinama koje načini" (1. Carevima 12,32).

Ovo drsko prkošenje Bogu i prestupanje božanskih odredaba nije moglo proći bez ukora. Baš kad je vršio obred i prinoseći žrtvu na tudem oltaru koji je podigao u Vetilju, pojavio se jedan Božji čovek iz carstva Judinog, poslat da ukori cara što se drznuo da uvodi nove oblike bogoslužjenja. "I povika put oltara... govoreći: Oltare! Oltare! Ovako veli Gospod: Evo, rodiće se sin domu Davidovu po imenu Josija, koji će na tebi klati sveštenike visina, koji kade na tebi, i ljudske će kosti spaliti na tebi.

I učini znak istog dana govoreći: Ovo je znak da je Gospod to rekao: Eto, oltar će se raspasti, i prosuće se pepeo što je na njemu." I odmah zatim "oltar se raspade i prosu se pepeo s oltara po znaku koji učini čovek Božji rečju Gospodnjom" (1. Carevima 13,2-3,5).

Kad je to video, Jerovoam se ispunio prkosom prema Bogu i pokušao da učutka onoga koji je objavio vest. U gnevu "pruži ruku svoju s oltara govoreći: Držite ga!" Ali je njegova žestina brzo bila kažnjena: Ruka ispružena prema glasniku Božjem iznenada je postala bespomoćna i usahnula tako da je nije mogao povući.

Užasnuti car obratio se proroku da se zauzme za njega kod Boga. "Pripadni ka Gospodu Bogu svojem i pomoli se za me da mi se povrati ruka", preklinjao ga je car, "i čovek se Božji pomoli

Gospodu, i povrati se caru ruka i posta kao što je bila" (1. Carevima 13,4,6).

Uzaludan je bio Jerovoamov trud da posvećenje tudinskog oltara pretvori u svečanost; poštovanje prema tom oltaru dovelo bi do nepoštovanja ispravnog bogoslužjenja u jerusalimskom hramu. Trebalo je da prorokova vest navede izrailjskog cara da se pokaje i odrekne svojih bezbožnih namera koje bi odvratile narod od istinske službe Bogu. Ali je njegovo srce bilo otvrdlo i on je odlučio da nastavi putem koji je sam izabrao.

U vreme svečanosti u Vetilju, srca Izrailjaca još nisu bila sasvim okorela. Mnogi su još bili podložni uticaju Svetoga Duha. Gospod je nameravao da one koji su srljali u otpadništvo zaustavi pre no što bude suviše kasno. Poslao je svog glasnika da prekine idolopokloničku svečanost i ukaže caru i narodu kakve će biti posledice daljeg razvoja tog otpadništva. Raspadanje oltara bilo je znak negodovanja Božjeg zbog gadosti koje su se činile u Izrailju.

Gospod želi da spasava, a ne da uništi. On se raduje spasenju grešnika. "Tako bio ja živ, govori Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik" (Jezekilj 33,11). On opominje i preklinje zalutale da prestanu sa silom, da Mu pridruže i žive. On svojim izabranim glasnici-ma daruje svetu silu kako bi oni koji ih čuju osetili strah i pokajali se. Kako je samo odlučno čovek Božji ukorio cara! A ovo je bilo neophodno, jer se zlo ni na koji drugi način nije moglo sprečiti. Gospod je dao svom sluzi smelost kako bi njegove reči ostavile trajan utisak na slušaoca. Glasnici Božji nikad ne treba da strahuju pred licem čovečijim, već moraju nepokolebivo stajati na strani pravde. Dokle god se oslanjaju na Boga ne moraju se bojati, jer Onaj koji im određuje dužnost takođe obećava i svoju zaštitu.

Pošto je objavio vest, prorok je hteo da se vrati, kad mu Jerovoam reče: "Hodi sa mnom kući mojoj, i potkrepi se, i daću ti dar." "Da mi daš po kuće svoje", odgovori prorok, "ne bih išao s tobom niti bih jeo hljeba ni vode pio u ovom mestu. Jer mi je tako zapovedio svojom rečju Gospod govoreći: Ne jedi hljeba ni pij vode, niti se vraćaj istim putem kojim otideš" (1. Carevima 13,7-9).

Za proroka bi dobro bilo da je ostao pri svojoj nameri da se bez odlaganja vrati u zemlju Judinu. Na povratku kući drugim putem sustigao ga je neki čovek koji se izdavao za proroka i rekao mu: "I ja sam prorok kao ti, i anđeo Gospodnji reče mi rečju Gospodnjom govoreći: Vрати ga sa sobom u svoju kuću neka jede hljeba i pije vode." On je neprestano ponavljao ovu laž i nametao svoj poziv sve dok čoveka Božjeg nije ubedio da se vrati.

Pošto je prorok skrenuo sa puta dužnosti, Bog je dozvolio da bude kažnjen za svoj prestup. Dok su prorok i onaj koji ga je pozvao da se vrati u Vetilj zajedno sedeli za stolom, izlio se Duh Svemogućega na lažnog proroka "i povika na čoveka Božjeg koji beše došao iz zemlje Judine, i reče: Ovako veli Gospod: Što nisi poslušao reči Gospodnje i nisi držao zapovest koju ti je zapovjedio Gospod Bog tvoj... zato neće tvoje telo doći u grob tvojih otaca" (1. Carevima 13,23-26).

Kazna koja je snašla nevernog glasnika predstavljala je još jedna dokaz istinitosti proročanstva izrečenog nad oltarom. Da je prorok, pošto se oglašio o reč Gospodnju, nastavio bezbedno svoj put, car bi tu činjenicu iskoristio da opravda sopstvenu neposlušnost. U porušenom oltaru, usahloj ruci i strašnoj sudbini čoveka koji se usudio da ne posluša izričitu zapovest Božju, trebalo je da Jerovoam zapazi kako gnev uvrednog Boga brzo sustiže neposlušne, a da kazne shvati kao opomenu da ne čini nova zla. Ali daleko od toga da se pokaje, Jerovoam "opet načini iz prostoga naroda sveštenike visinama; ko god hoćase, tome on posvećivaše ruke i taj postajaše sveštenik visinama". Tako je ne samo činio velike grehe, nego je "na greh naveo Izrailj"; i "to bi na greh domu Jerovoamovu da bi se istrebio i da bi ga nestalo sa zemlje" (1. Carevima 13,33-34; 14,16).

Pred kraj svoje mučne vladavine, koja je trajala dvadeset dve godine, Jerovoam je pretrpeo užasav poraz u ratu s Rovoamovim naslednikom Avijom. "Jerovoam se više ne oporavi za života Avijina; i udari ga Gospod te umre" (2. Dnevnika 13,20).

Otpadništvo koje je otpočelo za vreme Jerovoamove vladavine postajalo je sve uočljivije dok konačno nije došlo do potpune propasti Izrailjevog carstva. Još pre smrti Jerovoamove je Ahija, stari prorok iz Siloma, koji je mnogo godina ranije preorekao da će Jerovoam doći na presto, rekao: "Udariće Gospod Izrailj da će se zaljuljati kao što se ljulja trska u vodi, i išćupaće Izrailja iz ove dobre zemlje koju je dao ocima njihovijem i razasuće ih daleko preko reke zato što načiniše sebi lugove gneveći Boga. I napustiće Izrailja za grehe Jerovoamove, kojima je grešio i na greh naveo Izrailja." (1. Carevima 14,15-16).

Međutim, Gospod nije napuštao Izrailj, a da prethodno ne učini sve što se može učiniti da bi ih vratio na put poslušnosti. Tokom mnogih mračnih godina, dok su carevi jedan za drugim smelo prkosili nebu i vodili Izrailj sve dublje u idolopoklonstvo, Bog je svom otpadničkom narodu slao opomenu za opomenom. On im je preko svojih proroka pružao prilike da zaustave talas otpadništva i da Mu se vrate. U godinama koje su prethodile raspadu carstva, živeli su i radili Ilija i Jelisije; u zemlji su se zatim čuli revni pozivi Osije, Amosa i Avdije. Nikada carstvo Izrailjevo nije bilo bez ple-

menitih svedoka koji su podsećali na silu Božju koja spasava od greha. Neki su čak i u najmračnijim periodima ostajali verni božanskom Vladaru i usred idolopoklonstva živeli besprekornim životom pred očima svetog Boga. Ti verni ljudi su se ubrajali u pobožan ostatak preko koga će se konačno ispuniti večni cilj Božji.

OTPADNIŠTVO NARODA

Od Jerovoamove smrti pa sve dok se Ilija nije pojavio pred Ahavom, izrailjski narod je stalno nazadovao u duhovnom pogledu. Vođeni od ljudi koji su nisu bojali Boga i koji su prihvatili tuđinske oblike bogoslužjenja, mnogi su zaboravili na dužnost da služe živome Bogu i primali idolopokloničke običaje.

Jerovoamov sin, Nadav, nalazio se na izrailjskom prestolu samo nekoliko meseci. Njegovo zlo carovanje bilo je iznenađa prekinuto zaverom koju je skovao jedan od njegovih vojskovođa, Vasa - da bi zatim sam zavladao. Nadav je bio ubijen zajedno sa svim svojim rodacima koji bi ga mogli naslediti, "po reči Gospodnjoj, koju reče preko sluge svojega, Ahije Silomljanina, za grehe Jerovoamove kojima je grešio i kojim je na greh naveo Izrailj..." (1. Carevima 15,29,30).

Tako je propao dom Jerovoamov. Idolopoklonstvo koje je on uveo navuklo je na prestupnike kaznu Neba; a ipak su kasniji vladari - Vasa, Ila, Zimrije i Amrije - u periodu od skoro četrdeset godina, nastavljali istim kobnim putem zla.

Za skoro sve vreme otpada u Izrailju, u carstvu Judinom vladao je Asa. Mnogo godina "činjaše Asa što je dobro i pravo pred Gospodom Bogom njegovijem jer obori oltare tuđe i visine, i izlomi likove njihove i iseče lugove njihove. I zapovedi sinovima Judinijem da traže Gospoda Boga otaca svojih i da izvršuju zakon i zapovest Njegovu. Obori po svim gradovima Judinijem visine i suncane likove, i počinu carstvo za njegova vremena" (2. Dnevnika 14,2-5).

Asina vera je stavljena na tešku probu kad je njegovo carstvo napao "Zara Etiopljanin s tisuću tisuća vojske i trista kola" (2. Dnevnika 14,9). U toj nevolji Asa se nije oslonio na "tvrde gradove u zemlji Judinoj", koje je sazida sa "židom i kulama i vratima i prevrnicama" (2. Dnevnika 14,6-8), niti na hrabre vojnike u svojoj brižljivo izvežbanjoj vojsci. Car se pouzdao u Gospoda nad vojskama čijim se imenom Izrailj čudesno oslobađao u stara vremena. Svrstavši svoju vojsku u borbene redove, on je zatražio pomoć od Boga.

Protivničke vojske stajale su jedna prema drugoj. Bio je to trenutak probe i kušanja za one koji su služili Gospodu. Da li su svi ispovedili svoje grehe? Da li su ljudi Judejci potpuno verovali da će ih Bog osloboditi? Ovakve su se misli rojile u glavama vođa. Posmatrano s ljudske tačke gledišta, izgledalo je da će ogromna etiopska vojska uništiti sve što joj bude stajalo na putu. Ali se Asa za vreme mira nije odavao zadovoljstvima i zabavama, nego se pripremao za slučaj nevolje. Njegova vojska je bila spremna na borbu, a on je nastojao da svoj narod pomiri sa Bogom. I tako, mada je njegova vojska bila slabija od neprijateljske, njegova vera u Onoga na koga se do tada oslanjao, nije popuštala.

Car je tražio Gospoda u vreme blagostanja i stoga je i u nevolji mogao računati na Njegovu pomoć. Njegove molitve pokazuju da mu nije bila nepoznata čudesna sila Božja. "Gospode, Tebi je ništa pomoći množini ili nejakomu, pomози nam, gospode Bože naš, jer se u te uzdamo, i u Tvoje ime dođosmo na ovo mnoštvo. Gospode, ti si bog naš, ne daj da može što na te čovek", molio se on (2. Dnevnika 14,11).

Asina molitva je takva da je može izgovoriti svaki čovek. Mi učestvujemo u ratu koji se ne vodi protiv tela i krvi, nego protiv greha i duhova pakosti ispod neba (Efescima 6,12). Mi se u životnoj borbi moramo sukobiti sa svim onim silama koje vojuju protiv pravde. Naša nada nije u čoveku, već u živom Bogu. Moramo se svom snagom svoje vere nadati da će On svoju svemoguću pridružiti naporima ljudskih oruđa koja se bore za slavu Njegovog imena. Obučeni u oklop Njegove pravde, možemo zadobiti pobedu nad svakim neprijateljem.

Vera cara Ase bila je bogato nagrađena. "I razbi Gospod Etiopljane pred Asom i pred Judom, i pobože Etiopljani. I tera ih Asa i narod koji beše s njim dori do Gerera. I popadaše Etiopljani da ih nijedan ne osta živ, jer se satreše pred Gospodom i pred vojskom njegovom" (2. Dnevnika 14,12,13).

A kad se pobednička vojska Judina i Venijaminova vraćala u Jerusalim "tada duh Božji dođe na Azariju sina Odidova; te otide pred Asu i reče mu: Čujte me, Aso i sve pleme Judino i Venijaminovo; Gospod je s vama, jer ste vi s Njim; i ako ga ustražite, naći ćete ga; ako li ga ostavite, i on će vas ostaviti... Zato vi budite hrabri i nemojte da vam klonu ruke, jer ima plata za vaš trud" (2. Dnevnika 15,1-2,7).

Ohrabren ovim rečima, Asa je uskoro izvršio još jednu reformaciju u Judi. On "istrebi gadne bogove iz sve zemlje Judine i Venijaminove i iz gradova koje beše uzeo u gori Jefremovoj, i ponovi oltar Gospodnji koji bijaše pred tremom Gospodnjim.

"Potom sazva sve pleme Judino i Venijaminovo i došljake koji behu kod njih od Jefrema i Manasije i Simeuna, jer ih mnogo

prebeže k njemu iz naroda Izrailjeva kad viđaše da je Gospod Bog njegov s njim. I skupiše se u Jerusolim trećega meseca petnaeste godine carovanja Asina. I u onaj dan prinesoše Gospodu žrtve od plena koji dognāše, sedam stotina volova i sedam tisuća ovaca. I uhvatiše veru da traže Gospoda Boga otaca svojih svim srcem svojim i svom dušom svojom... I nadoše ga; i Gospod im dade mir odsvuda" (2. Dnevnika 15,8-12.15).

U dugom izveštaju o vernoj službi Asinjoj ima i nekoliko tamnih mesta. Pogrešio je nekoliko puta, i to kad god je propustio da se potpuno pouzda u Boga. Kad je jednom prilikom car Izrailjev ušao u carstvo Judino i zauzeo Ramu, utvrđeni grad na osam kilometara od Jerusolima, Asa je pokušao da se oslobodi sklapajući savez sa sirsrim carem Ven-Adadom. Prorok Ananije je oštro osudio Asu što se u tom teškom trenutku nije oslonio samo na Boga, i pojavio se pred carem s porukom: "Što si se pouzdao u cara sirsrkoga a nisi se pouzdao u Gospoda Boga svojega, zato se vojska cara sirsrkoga izmaće iz tvojih ruku. Nisu li Etiopljani i Luveji imali velike vojske s vrlo mnogo kola i konjanika? Pa kad si se pouzdao u Gospoda, dade ti ih u ruke. Jer oči Gospodnje gledaju po svoj zemlji da bi pokazivao silu svoju prema onima kojima je srce celo prema njemu. Ludo si u tom radio; zato će otsele biti ratovi na te" (2. Dnevnika 16,7-9).

Umesto da se ponizi pred Bogom zbog svoje greške, Asa se "razgnevi na proroka, i vrže ga u tamnicu, ali ni u bolesti svojoj ne traži Gospoda nego lekare" (2. Dnevnika 16,12). Car je umro u četrdeset prvoj godini svoje vladavine, a nasledio ga je njegov sin Josafat.

Dve godine pre Asine smrti u carstvu Izrailjevom počeo je da vlada Ahav. Njegov otac Amrije, osnivač Samarije, "činjaše što je zlo pred Gospodom, i gore činjaše od svih koji bijahu pre njega" (1. Carevima 16,25). Međutim, Ahavovi gresi su bili još veći. "Učini Ahav više od svih careva Izrailjevih koji biše pre njega, da bi razgnevio Gospoda Boga Izrailjeva", kao da mu malo "beše što hodaše u gresima jerovoama sina Navatova..." (1. Carevima 16,33.31). Nije se zadovoljio samo time da nametne oblike verske službe kakvi su postojali u Vetilju i Danu, nego je drsko poveo narod u najgore bezboštvo, odbacujući veru u živog Boga radi službe Valu.

Pošto se oženio "Jezaveljom kćerju Etlala cara sidonskoga", i Valovog prvosveštenika, Ahav "služaše Valu i klanjaše mu se" (1. Carevima 16,31.32).

Ne samo što je Ahav uveo službu Valu u prestonici nego je pod uticajem Jezavelje podigao neznabožačke oltare na mnogim "visokim mestima"; u zaklonu okolnih lugova sveštenici i ostali koji su upražnjavali zavodljive oblike idolopoklonstva, širili su svoj zlokoban uticaj, dok skoro sav Izrailj nije pošao za Valom. "Ne bi takvoga kao Ahav, koji se prodade da čini zlo pred Gospodom, jer ga podgovaraše žena njegova Jezavelja. I počini vrlo gadna dela idući za gadnim bogovima sasvim kao što činiše Amorejci, koje izagna Gospod ispred sinova Izrailjevijeh" (1. Carevima 21,25.26).

Ahav nije posedovao moralnu snagu. Njegova bračna veza sa ženom koja je bila idolopoklonik, odlučna i jake volje, donela je nevolju i njemu i samome narodu. Pošto je bio čovek bez čvrstih načela i visokih moralnih merila, on je lako potpao pod uticaj energične Jezavelje. Bio je sebičan i stoga nije bio u stanju da ceni milost koju je Bog ukazao Izrailju, a ni svoje dužnosti čuvara i vođe izabranog naroda.

Ahavova vladavina je vrlo rđavo uticala na Izrailj koji se odvojio od živoga Boga i pošao pogrešnim putem. Ljudi su godinama sve više gubili poštovanje i strah prema Bogu i već je izgledalo da nema čoveka koji bi javno žigosao njihov način života i suprostavio se bogohuljenju koje je sve više uzimalo maha. Tamna senka otpadništva prekrivala je celu zemlju. Svuda su se mogli videti kipovi Vala i Astarote. Množili su se idolopoklonički hramovi i sveti gajevi gde su ljudi obožavali dela ruku čovečijih. Vazduh je bio zatrovan dimom od žrtava koje su se prinosele lažnim bogovima. Bregovi i doline odjekivali su od pijane vike neznabožačkih sveštenika koji su prinosili žrtve suncu, mesecu i zvezdama.

Jezavelja i njeni bezbožni sveštenici učili su narod da su podignuti idoli božanstva koja nekim tajanstvenim silama vladaju stihijama - zemljom vatrom i vodom. Sve blagodati neba - potoci koji žubore, reke koje žive vode, blaga rosa, dažd koji natapa zemlju i polja da bi donosili bogat rod, pripisivane su Valu i Astaroti, a ne Onome koji daje sve dobre i savršene darove. Narod je zaboravio da su brda i doline, reke i izvori u ruci živoga Boga, da On vlada suncem, oblacima nebeskim i silama u prirodi.

Gospod je preko vernih glasnika više puta opominjao bezbožnog cara i narod, ali su sve reči ukora bile uzaludne. Uzalud su Božji glasnici potvrđivali pravo Gospodnje da bude jedini Bog u Izrailju, uzalud su uzvisivali zakone koje im je On poverio. Opčinjen raskošnim i zanosnim obredima idolopoklonika, narod se poveo za primerom cara i njegovog dvora i odao se pijanstvu, zadovoljavanju niskih prohteva i razvratu. U svojoj zaslepljenosti i ludilu ljudi su odbacili Boga i prestali da Mu služe. Svetlost koja im je tako milostivo bila data pretvorila se u tamu. Zlato je izgubilo svoj sjaj.

Kako je nestalo slave Izrailja! Nikada ranije izabrani narod nije tako duboko pao u svom otpadništvu. Bilo je "četiri stotine i pedeset

proroka Valovih i četiri stotine proroka iz luga" (1. Carevima 18,19). I samo je još čudotvorna sila Božja mogla spasti narod od potpunog uništenja. Izrailj se svojevoljno odvojio od Gospoda, ali je Gospod u svojoj milosti ipak želeo da spase one koji su pali u greh, i odlučio da im pošalje jednog od svojih najsilnijih proroka preko koga će se mnogi vratiti Bogu svojih otaca.

ILIJA TESVIČANIN

Istočno od Jordana, u planinama Galadskim, živeo je u vreme Ahava čovek vere i molitve, koji je svojom neustrašivom misijom trebalo da spreči brzo širenje otpadništva u Izrailju. Mada je živeo daleko od svih čuvenih gradova i nije zauzimao nikakav visok položaj, Ilija Tesvičanin se posvetio svojoj službi sa pouzdanjem da će Bog poravnati put pred njim i podariti mu uspeh. Iz njegovih usta su se čule silne reči vere, i on je ceo svoj život posvetio delu reforme. On je bio glas vapijućeg u pustinji, koji je osuđivao greh i zaustavljao poplavu zla. Izašao je pred narod kao onaj koji kori greh, ali je njegova vest u isti mah bila melem iz Galada dušama koje su болоvale usled greha i svima onima koji su želeli da se iscele.

Gledajući kako Izrailj sve dublje pada u idolopoklonstvo, Ilija je osećao kako mu dušu ispunjavaju i tuga i gnjev. Bog je učinio velika dela za svoj narod. Oslobodio ga je, spasio iz ropstva i "dade im zemlju naroda i trud tudinaca... da bi čuvali zapovesti njegove, i zakone njegove pazili" (Psalam 105,44-45). Ali su ljudi skoro bili zaboravili na blagodati Božje. Neverstvo je brzo odvajalo izabrani narod od Izvora njegove snage. Ilija je bio sav obuzet bolom posmatrajući sa svojih planina otpadništvo naroda. U duševnom bolu vapio je Gospodu da ne dopusti da Njegov izabrani narod i dalje ide rđavim putem, da ga kazni, ako je to potrebno, kako bi postao svestan da se odvojio od neba. Čeznuo je da vidi da se narod pokajao pre no što toliko utone u zlo da izazove Gospoda da ga potpuno uništi.

Bog je uslišio molitvu Ilijinu. Mnoge opomene, pozivi i ukori nisu naveli Izrailj da se pokaje. Došao je trenutak kad je Bog morao progovoriti sudom. Nad oskvrnjenom zemljom ležalo je teško prokletstvo Božje, jer su sveštenici Valovi tvrdili da nebeski darovi, rosa i kiša, ne dolaze od Gospoda već od prirodnih sila i da zemlja dobija svoje blagodati zahvaljujući stvaralačkoj energiji sunca i tako donosi obilan rod. Trebalo je pokazati otpadničkim plemenima Izrailjevim kolika je ludost očekivati zemaljske blagodati od sile Valove. Zemlja neće dobiti ni rose ni kiše sve dok se oni ne pokaju, vrate Bogu i priznaju da je On izvor svih blagoslova.

Ilija je dobio zadatak da Ahavu prenese vest o nebeskom sudu. On se nije otimao da bude glasnik Gospodnji; sam Gospod uputio mu je svoju reč. Kao revnostan sluga slave Božje, nije se kolebao da se pokori božanskom pozivu, mada je ovo značilo izložiti se uništenju od ruke bezbožnog cara. Prorok je odmah pošao na put i išao danju i noću dok nije stigao u Samariju. Kad je došao u dvor, nije molio da ga prime niti je čekao da ga prijave. Odeven u grubu haljinu od kostreći, koju su proroci obično nosili u to vreme, prošao je pored straže koja ga nije ni primetila i ubrzo se našao pred carem.

Ilija se nije izvinjavao što je tako neprijavljen izašao pred cara. Onaj koji je veći od cara Izrailjevog naložio mu je da govori. Podigavši svoju ruku k nebu, svečano je objavio, zaklinjući se živim Bogom, da će kazna Svemogućeg stići Izrailj. "Tako da je živ Gospod Bog Izrailjev pred kojim stojim, ovih godina neće biti ni rose ni kiše dokle ja ne rečem" (1. Carevima 17,1).

Samo je jaka vera u nepogrešivu silu Božju mogla dati Iliji snage da prenese ovu vest. Da nije imao neograničeno poverenje u Onoga kome je služio, on nikada ne bi izašao pred Ahava. Putujući u Samariju, Ilija je prolazio pored bujnih reka, brežuljaka pokrivenih zelenilom i divnih šuma koje su tako izgledale kao da nikad neće podleći suši. Sve na čemu bi se zaustavio njegov pogled bilo je zaodeno lepotom. Prorok se mogao pitati kako uopšte mogu presušiti ove reke koje teku od iskona, ili kako suša može spržiti ove bregove i doline. Ali on nije davao mesta sumnji. Potpuno je verovao da će Bog poniziti otpadnički Izrailj i da će ga svojim kaznama nagnati na pokajanje. Pala je odluka neba i reč Božja se morala izvršiti. Ilija se nerušljivo izložio životnoj opasnosti da bi obavio svoju misiju. Vest o kazni koja dolazi, porazila je cara kao grom iz vedra neba; međutim, pre no što je Ahav i došao sebi, pre no što je smislio što da odgovori, Ilija je iščezao onako kao što se i pojavio, ne sačekavši da vidi kako će njegova vest delovati na cara. A Gospod je išao pred njim poravnavajući mu put. "Obrati se na istok", bilo im je naredeno proroku, "i sakri se kod potoka Horata prema Jordanu. Iz onoga potoka pij, a gavranima sam zapovedio da te hrane onde" (1. Carevima 17,3-4).

Car se uporno raspitivao o proroku, ali ga nije mogao pronaći. Razjarena porukom koja je uskratila nebeske blagodati zemlji, carica Jezavelja se neprestano savetovala s Valovim sveštenicima, koji su zajedno s njom proklinjali proroka i prkosili gnjevu Božjem. Ali pored sve njihove želje da nadu onoga koji im je doneo vest o nesreći, bilo im je suđeno da u tome dožive razočaranje. Takode nisu mogli sakriti od drugih kaznu izračenu usled nastalog otpadništva. Glas da je Ilija osudio grehe Izrailjeve i proročanstvo da će

kazna uskoro doći, brzo su se proširili kroz celu zemlju. Kod nekih se probudilo strahovanje, ali, uopšte uzev, nebeska vest je primljena s podsmehom i rугanjem.

Prorokove reči su se brzo ispunile. Oni koji su u početku bili skloni da se podsmevaju pri pomenu nesreće, ubrzo su imali razloga da se ozbiljno zamisle. Zemlja se, neosvežavana rosom i kišom, isušila posle nekoliko meseci i biljke su venule. S vremenom su počele da opadaju reke koje su oduvek proticale, a potoci da presušuju. Vođe su ipak i dalje pozivali narod da ima poverenja u Vala, a da proročanstvo Ilijino odbaci kao prazne reči. Sveštenici su još uvek tvrdili da kiše padaju zahvaljujući sili Valovoj. "Ne bojte se Boga Ilijinog, ne drhtite na Njegovu reč" govorili su, "Val donosi žetvu kad joj je vreme i stara se za ljude i životinje".

Vest Božja upućena Ahavu pružila je priliku Jezavelji i njenim sveštenicima, kao i svim sledbenicima Vala i Astarote, da provere silu svojih bogova i da, ukoliko je to moguće, dokažu netačnost Ilijinih reči. Ilijino proročanstvo je stajalo usamljeno nasuprot obećanjima stotina idolopokloničkih sveštenika. Ako Val, i pored svih tvrdena prorokovih, učini da reke dalje teku, a biljke cvetaju, onda neka se car Izrailjev klanja Valu, a narod neka kaže da je on bog.

Rešeni da narod zadrže u zabludi, Valovi sveštenici su nastavili da prinose žrtve svojim bogovima moleći ih danju i noću da osveže zemlju. Sveštenici su se trudili da pomoću skupih darova utišaju gnev svojih bogova. S revnošću i istrajnošću koje bi bilo vrednije posvetiti uzvišenijem cilju, oni su se kretali oko svojih neznabožičkih oltara i iskreno se molili za kišu. Po čitave noći odjekivali su njihovim vapajima i preklinjanja da preko dana zaklone žarku svetlost sunca. Ni rosa ni kiša nisu osvežavali žednu zemlju. Sve ono što su Valovi sveštenici činili, nije moglo izmeniti reč Božju.

Prode jedna godina, a kiše nema. Zemlja je izgledala kao spržena plamenom. Žarka vrelina sunca unišavala je i ono malo preostalih biljaka. Reke su presušile. Goveda su rikala, ovce blejale u stadima lutajući po unesrećenoj zemlji. Nekada cvetna polja, pretvorila su se u žarke pešćane pustinje - očajnu pustoš. Opalo je lišće u lugovima posvećenim idolima; ogolelo šumsko drveće, nalik na kosture, nije pružalo nikakav hlad. Vazduh je postao suv i zagušljiv; pešćane oluje zaslepljivale su oči i zaustavljale disanje. Nekada napredni gradovi i sela pretvorili su se u mesta jadikovanja. Glad i žeđ izazivale su veliku smrtnost među ljudima i životinjama. Sve se više približavala potpuna glad sa svim svojim strahotama. Ali uprkos tim dokazima sile Božje, Izrailj se nije kajao, niti je primio pouku koju je Bog hteo da mu pruži. Oni nisu uviđali da Onaj koji je stvorio prirodu upravlja njenim zakonima i da ih može upotrebiti kao oruđe blagoslova ili uništenja. Gorda srca, zaneseni varkama idolopoklonstva, oni se nisu hteli poniziti pred moćnom rukom Božjom, već su počeli da istražuju neke druge uzroke kojima će pripisati svoja stradanja.

Jezavelja nikako nije htela da prizna da je suša kazna Božja. Nepopustljiva u svojoj rešenosti da prkosi Bogu nebeskom, ona je skoro s celim Izrailjem optuživala Iliju i isticala da je on uzrok sve njihove bede. Zar on nije svedočio protiv njihovih oblika bogoslužjenja? Kad bi se samo Ilija mogao ukloniti s puta - govorila je Jezavelja - gnev njihovih bogova bi se stišao i njihovim mukama bi došao kraj.

Na zapovest carice, Ahav je počeo pažljivo da traga za prorokovim skloništem. Poslao je u susedne zemlje glasnike da traže čoveka koga je mrzeo, ali koga se i plašio. Nastojeći da traganje bude što temeljnije sprovedeno, zahtevao je od tih carevina i zemalja da polaže zakletvu da zaista ne znaju gde se nalazi prorok. Ali traganje je bilo uzaludno. Proroku nije mogla naškoditi podlost cara čiji su gresi navukli na zemlju gnev uvređenog Boga.

Pretrpevši neuspeh u borbi protiv Ilije, Jezavelja je odlučila da se osveti tako što će pobiti sve proroke Božje u Izrailju. Nijedan ne sme ostati živ. Ova razjarena žena ostvarila je svoj cilj izvršivši pokolj mnogih slugu Božjih. Ali ipak, nisu svi bili pobijeni. Avdija, upravitelj Ahavovog dvora, ali veran Bogu, uze "sto proroka" i, izlažući opasnosti sopstveni život, "sakri ih, po pedeset u jednu pećinu, i hrani ih hlebom i vodom" (1. Carevima 18,4).

Protekla je i druga godina gladi, a na nemilosrdnom nebu još uvek se nisu pojavljivali znaci kiše. Suša i glad i dalje su harali carstvom. Nemoćni da ublaže patnje svoje dece, majke i očevi gledali su kako im deca umiru. A otpadnički Izrailj još uvek nije hteo da ponizi svoje srce pred Bogom; i dalje je gundao protiv čoveka čije su reči navukle na njih tu užasnu kaznu. U svojim patnjama i nevolji oni nisu razaznali poziv na pokajanje - božansko posredovanje čiji je cilj bio da ih spreči da ne učine koban korak i pređu granice nebeskog praštanja.

Otpadništvo Izrailja je bilo užasnije zlo od svih strahota gladi. Bog je želeo da oslobodi narod od zablude, da ga navede da shvati da je odgovoran Onome kome duguju svoj život i sve ostalo. Pokušao je da im pomogne da povrate svoju izgublenu veru i bio primoran da ih izloži velikoj patnji.

"E da li je meni milo da pogine bezbožnik, govori Gospod, a ne da se odvrati od putova svojih i bude živ?" "Odbacite od sebe sva

bezakonja koja činiste, i načinite sebi novo srce i nov duh; i zašto da mrete dome Izrailjev. Jer mi nije mila smrt onoga koji mre, govori Gospod; obratite se dakle i budite živi." "Vratite se, vratite se sa zlih puteva svojih, jer zašto da mrete, dome izrailjev?" (Jezekilj 18,24-31-32; 33,11).

Bog je Izrailju slao glasnike s pozivom da se vrate na put vernosti. Da su poslušali taj poziv, odvojili se od Vala i vratili živome Bogu, Ilijina vest o kazni ne bi nikad bila objavljena. Međutim, opomene koje su mogle biti miris životni za život postale su im miris smrtni za smrt. Njihova gordost je bila povređena, gnev se podigao protiv glasnika i sad su strahovito mrzeli proroka Iliju. Samo da padne u njihove ruke! Sa zadovoljstvom bi ga predali Jezevelji; kao da će ugušujući njegov glas zaustaviti ispunjenje njegovih reči! I pored sve nesreće, oni su se čvrsto držali idolopoklonstva. Tako su samo uvećavali svoju krivicu zbog koje se kazna nebeska i svalila na zemlju.

Za unesrećeni Izrailj postojao je samo jedan izlaz - da se odrekne greha zbog kojih se na njega spustila gnevna ruka Svemogućeg, i pride Gospodu svim svojim srcem. Njima je bilo dato obećanje: "Ako zatvorim nebo da ne bude dažda, ili ako zapovedim skakavcima da popasu zemlju, ili ako pustim pomor na narod svoj, i ponizi se narod moj, na koji je prizvano ime moje, i pomole se, i potraže lice moje, i povrate se od zlih puteva, i ja ću tada usliši s neba i oprostiću im greh njihov, i iseliliću zemlju njihovu" (2. Dnevnika 7,13-14). Bog je produžio da im uskraćuje rosu i kišu sve dok se ne izvrši odlučan preobražaj, da bi im zatim podario obećane blagoslove.

GLAS OŠTROG UKORA

Ilija se izvesno vreme skrivao u planinama kod potoka Horata. Tamo je nekoliko meseci na čudesan način dobijao hranu. A zatim, kad je potok usled stalne žege presušio, Bog je naredio svom sluzi da se skloni u neznabožičku zemlju. "Ustani", zapovedi mu on, "idi u Sareptu Sidonsku, i sedi onde; evo zapovedio sam odne ženi udovici da te hrani" (1. Carevima 17,8-9).

Ova žena nije bila Izrailjka. Nikad nije imala one prednosti i blagoslove koje je uživao izabrani narod Božji, ali je verovala u istinskog Boga i hodila u svetlosti koja je obasjavala njenu stazu. I sada, pošto Ilija nije više bio siguran u zemlji Izrailjevoj, Bog ga je poslao k toj ženi da u njenom domu nađe utišanje.

"I ustaviš ode u Sareptu; i kad dođe na vrata gradska, gle, žena udovica kupljaše onde drva; i on je dozva i reče joj: Donesi mi malo vode u sudu da se napijem. I onda pođe da donese, a on je viknu i reče: Donesi mi i hljeba malo" (1. Carevima 17,10-17).

Ovu siromašnu kuću teško je pritiskivala glad pošto su ponestajale i one najskromnije zalihe. Ilijin dolazak baš onoga dana kada je udovica mislila da neće moći dalje da se bori za opstanak, predstavljao je najveće iskušenje za njenu veru i moć živoga Boga da joj podari nasušni hleb. Ali, mada se nalazila u krajnjoj nevolji, ona je posvedočila svoju veru time što je ispunila zahtev jednog stranca koji je tražio da s njim podeli poslednji zalogaj.

Odgovarajući na zahtev Ilijin da mu donese hljeba i vode, udovica reče: "Tako da je živ Gospod Bog tvoj, nemam pečena hljeba do grst brašna u zdeli i malo ulja u krčagu; i eto kupim drvaca da otidem i zgotovim sebi i sinu svojem, da pojedemo, pa onda da umremo. A Ilija joj reče: Ne boj se, idi, zgotovi kako si rekla; ali umesi prvo meni jedan kolačić od toga, i donesi mi, pa poslije gotovi sebi i sinu svojem. Jer ovako veli Gospod Bog Izrailjev: Brašno se iz zdele neće potrošiti, niti ulja u krčagu nestati dokle ne pusti Gospod dažda na zemlju" (1. Carevima 17,12-14).

Ne može se zamisliti veće kušanje vere od ovoga. Udovica je i dotada bila ljubazna i darežljiva prema svim strancima. A sada je, bez obzira na patnje koje bi mogle proisteći za nju i njenog sina, uzdajući se u Boga, prihvatila ovu najveću probu. "Ona otide i učini kako reče Ilija."

Čudesno je gostoprimstvo ukazala proroku Božjem ova Fenčanka i čudesno su bile nagrađene njena vera i velikodušnost. "I jede ona i on, i dom njezin godinu dana. Brašno se iz zdele ne potroši, niti ulja u krčagu nesta po reči Gospodnjoj, koju reče preko Ilije."

A posle toga razbolje se sin ženi domaćici, i bolest njegova bi vrlo teška, tako da izdahnu. I ona reče Iliji: Sta je tebi do mene, čoveče Božji? Jesi li došao k meni da spomeneš bezakonje moje i da mi umoriš sina?

A on joj reče: Daj mi sina svojega. I uzev ga iz naručja njezina odnese ga u gornju klet, gde on sadaše i položi ga na postelju svoju... i pruživ se nad detetom triput zavapi ka Gospodu... I Gospod usliši glas Ilijin, te se povрати u dete duša njegova i oživlje.

A Ilija uzevši dete snese ga iz gornje kleti u kuću, i dade ga materi njegovoj, i reče Ilija: Vidi, živ je tvoj sin. A žena reče Iliji: Sada znam da si čovek Božji, i da je reč Gospodnja u tvojim ustima istina" (1. Carevima 17,15-24).

Udovica iz Sarepte podelila je sa Ilijom poslednju koru hleba i stoga je Bog sačuuvao život njoj i njenom sinu. Bog je obećao velike blagoslove i svima onima koji u vreme iskušenja i oskudice budu

ukazali ljubav i pomoć onima koji su u većoj nevolji od njih. On se nije promenio. Njegova sila nije danas ništa manja nego u vreme Ilijino. I isto je tako pouzdano obećanje kao i u vreme kada ga je Spasitelj izgovorio: "Koji prima proroka u ime proročko, platu proročku primiće" (Matej 10,41).

Gostoljubivosti ne zaboravljajte, jer neki ne znajući iz gostoljubivosti primiše anđele na konak" (Jevrejima 13,2). Vreme nije umanjilo silu ovih reči. Naš nebeski Otac još uvek čini da se na životnoj stazi Njegove dece javljaju prilike koje su prikrivene blagodatima, i veliku će radost doživeti oni koji ih budu valjano iskoristili. "I ako otvoriš dušu svojoj gladnome, i nasitiš dušu nevoljnu; tada će zasjati u mraku videlo tvoje i tama će tvoja biti kao podne. Jer će te Gospod voditi vazda, i sitiće dušu tvoju na suši, i kosti tvoje krepice i bićeš kao vrt zaliven i kao izvor kojemu voda ne presishe" (Isaija 58,10-11).

Hristos i danas kaže svojim vernim slugama: "Koji vas prima, mene prima, a koji prima mene, prima onoga koji me je poslao." Nijedno dobročinstvo učinjeno u Njegovo ime neće ostati nepriznato i nenagrađeno. Hristos uključuje ovde i one najslabije i najmanje iz porodice Božje. "I ako ko napoji jednoga od ovih malih samo čašom studene vode, zaista vam kažem, neće mu plata propasti" (Matej 10,40-42).

Kroz dugi niz godina suše i gladi Ilija se iskreno molio da se srce Izrailja odvoji od idolopoklonstva i obrati Bogu. Prorok je strpljivo čekao, dok je ruka Gospodnja teško pritiskala unesrećenu zemlju. Videći kako patnja i nemaština navaljuju sa svih strana, srce me se cepalo od tuge; čeznuo je da ima moć kojom bi brzo izvršio reformaciju. Međutim, sam Bog je sprovodio svoj plan, a Njegov sluga je mogao samo da se moli u veri, čekajući da dođe vreme za odlučnu akciju.

Otpadništvo koje je preovladavalo u Ahavovo vreme bilo je posledica dugogodišnjeg zla. Iz godine u godinu, Izrailj se korak po korak sve više udaljavao od pravog puta. Mnoga pokoljenja su odbijala da poravne stazu, i najzad je velika većina naroda poklekla pred silama tame.

Prošlo je jedno stoleće otkada je Izrailj, pod vladavinom cara Davida, složno i radosno pevao himne zahvalnosti Svevišnjem, priznajući da mu je On uzdanica u svakodnevnom životu. Čujmo njihove reči zahvalnosti koje su tada pevali.

"Bože, spasitelju naš...
Sve što se javlja jutrom i večerom ti budiš
Da slavi tebe.
Nadgledaš zemlju i zaljevaš je,
Obilno je obogaćavaš;
Potok je Božji pun vode,
Spremaš za njih žito,
Jer si tako uredio.
Brazde njezine napajaš,
Ravniš grude njezine,
Kišnim kapima razmekšavaš je,
Blagosiljaš je da rađa.
Ti venčavaš godinu, kojoj dobro činiš;
Stope su tvoje pune masti.
Tiju paše po pustinjama,
I humovi se opasuju radošću.
Luke se osipaju stadima,
I polja se zaodijevaju pšenicom;
Vesele se i pevaju."

Psalam 65,8-13.

Izrailj je priznavao da je Bog utvrdio "zemlju na temeljima". Izražavajući svoju veru, oni su pevali:

"Bezdanom kao haljinom odenuo si je;
Na gorama stoje vode.
O pretnje Tvoje beže,
Od gromovnog glasa Tvojega teku.
Izlaze na gore i slaze u doline,
Na mesto koje si im utvrdio.
Postavio si među preko koje ne prelaze,
I ne vraćaju se da pokriju zemlju."

Psalam 104,5-9.

Samo sila Svemogućega može da ukroti prirodne stihije na zemlji, moru i nebesima. I On te stihije upotrebljava za dobrobit svojih stvorenja. On otvara "dobru riznicu svoju" kako bi darežljivo davao "dažd... na vreme" i blagoslovio "svako delo ruku" ... "čovečijih" (5. Mojsijeva 28,12).

"Izveo si izvore po dolinama,
Između gora teku vode.
Napajaju sve zveri poljske;
Divlji magarci gase žeđ svoju.
Na njima ptice nebeske žive;
Kroz grane razleže se glas njihov...
Daješ da raste trava stoci,
I zelen na korist čoveku,

Da bi izvodio hleb iz zemlje.

I vino veseli srce čoveku,

I lice se svetli od ulja,

I hleb srce čoveku krepí...

Kako je mnogo dela Tvojih Gospode!

Sve si premudro stvorio;

Puna je zemlja blaga Tvojega,

Gle, more veliko i široko,

Tu gamižu bez broja, životinja mala i velika...

Sve Tebe čeka, da im daješ piću na vreme.

Daješ im, primaju;

Otvoriš ruku svoju, site se dobra."

Psalam 104,10-15,24-28.

Izrailj je imao obilje razloga da se raduje. U zemlji u koju ih je Gospod doveo tekli su med i mleko. Za vreme putovanja kroz pustinju Bog im je govorio da ih vodi u zemlju u kojoj nikada neće trpeti sušu. On im je rekao: "Zemlja u koju ideš da je naslediš nije kao zemlja Misirska iz koje ste izašli, gde si sejao svoje seme i zalevao na svojim nogama kao vrt od zelja; nego je zemlja u koju idete da je nasledite zemlja u kojoj su brda i doline, i natapa je dažd nebeski; zemlja kojom se stara Gospod Bog tvoj i na koju su jednako obraćene oči Gospoda Boga tvog od početka godine do kraja."

Obećanje da će kiše biti obilno dato je pod uslovom poslušnosti.

Gospod je rekao: "Ako dobro uzaslušate zapovesti, koje vam zapovedam danas, ljubeći Gospoda Boga svojega i služeći mu svim srcem svojim i svom dušom svojom, tada ću davati dažd zemlji vašoj na vreme, i rani i pozni, i sabiraćete žito svoje i vino svoje i ulje svoje; i za stoku ću tvoju dati travu u polju tvojem; i ješćeš i bićeš sit."

"Čuvajte se da se ne prevari srce vaše", kaže Gospod svom narodu, "da se odmetnete i služite tuđim bogovima i poklanjate im se; da se ne bi razgnevio Gospod na vas i zatvorio nebo da ne bude dažd i zemlja da ne da roda svojega, te biste brzo izginuli u dobroj zemlji koju vam Gospod daje" (5. Mojsijeva 11,10-17).

"Ali ako ne uzaslušate glas Gospoda Boga svojega da držiš i tvoriš sve zapovesti Njegove i uredbe Njegove, nebo nad glavom tvojom biće od mjadi a zemlja pod tobom od gvožđa," opomenuo ih je Gospod. "Učiniće Gospod da dažd zemlji tvojoj bude prah i pepeo, koji će padati na te, dokle se ne istrebiš." (5. Mojsijeva 28,15,23-24).

Ovo su bili neki od mudrih saveta Božjih starom Izrailju. "Složite ove reči moje u srce svoje i dušu svoju u vežite ih kao znak sebi na ruku, i neka vam budu kao počeonik među očima", zapovedio je On svom izabranom narodu. "I učite sinove svoje govoreći o njima kad sediš u kući svojoj i kad ideš putem, i kad ležeš i kad ustaješ" (5. Mojsijeva 11,18-19). Ove zapovesti su bile potpuno jasne. Međutim, stoleća su proticala, a pokoljenja su jedno za drugim sve više gubila iz vida odredbe koje su bile date radi njihovog duhovnog dobra, tako da je rušilački uticaj otpadništva pretio da uništi sve brane božanske milosti.

Usled toga je Bog pohodio narod najstrožim kaznama. Proročanstvo Ilijino doslovno se ispunjavalo. Tri godine je glasnik nesreće tražen po svim gradovima i narodima. Na Ahavov zahtev mnogi vladari su dali zakletvu časti da se čudni prorok ne nalazi u njihovim zemljama. Traganje je ipak nastavljeno, jer su Jezavelja i Valovi proroci smrtno mrzeli Iliju i nisu žalili truda da ga se dokopaju. A kiša nikako nije padala.

Najzad, "posle mnogo vremena", dođe reč Gospodnja Iliji: "Idi, pokaži se Ahavu, i pustiću dažd na zemlju."

Pokoravajući se ovoj zapovesti, "otide Ilija da se pokaže Ahavu". Otrpili se u isto vreme kada je prorok krenuo na put u Samariju, Ahav je naredio upravitelju dvora, Avdiji, da potraži izvore i potoke, nadajući se da će naći pašnjake za izgadnale ovce i goveda. Čak su se i u carskom dvoru osećale posledice dugotrajne suše. Duboko zabrinut za sudbinu svog imanja, car se udružio sa svojim slugom da bi nekeko pronašli pašnjake za stoku. "I podeliše među se zemlju kuda će ići; Ahav otide jednim putem sam, a Avdija otide drugim putem sam."

"A kad Avdija beše na putu, gle, srete ga Ilija; i on ga pozna, i pade ničice, i reče: Jesi li ti, gospodaru moj Ilija?"

Avdija je ostao veran za vreme otpadništva Izrailjevog. Njegov gospodar, car, nije ga mogao nagnati da se odrekne svoje vernosti živome Bogu. Ilija mu je sad ukazao čast poveravajući mu naročitu misiju. On reče: Ja sam, idi, kaži gospodaru svojem: Evo Ilije."

Avdija je usrdno molio proroka da ga ne šalje. "A sluga se tvoj boji Gospoda od mladosti svoje. Nije li kazano gospodaru mojemu što sam učinio kad Jezavelja ubijaše proroke Gospodnje? Kako sakrih stotinu proroka Gospodnjih, po pedeset u jednu pećinu i hranih ih hljebom i vodom. A ti sad kažeš: Idi, kaži gospodaru svojem: Evo Ilije."

Ilija se svečano zakleo i obećao Avdiji da poruka neće biti uzaludna. "Tako da je živ Gospod nad vojskama, pred kojim stojim, danas ću mu se pokazati." Pošto je dobio to obećanje, "otide Avdija pred Ahava i kaza mu".

Car je s čuđenjem i strahom saslušao pruku čoveka koga se bojao, koga je mrzeo i za kim je tako neumorano tragao. Znao je vrlo dobro da Ilija neće stavljati na kocku svoj život samo zato da bi izašao pred njega. Neće li možda prorok izreći još neku tešku kaznu nad Izrailjom? Srce carevo zadrhta od užasa. Setio se osušene ruke Jerovoamove. Ahav nije mogao da se ne odazove pozivu, i nije se usuđivao da podigne ruku na glasnika Božjeg. I tako car drhteći pode u susret proroku, praćen svojom telesnom stražom.

Car i prorok se najzad susretoše licem u lice. Mada ispunjen žestokom mržnjom, car je u prisustvu Ilijinom izgubio svu svoju silu i samopouzdanje. U njegovim nesigurnim rečima: "Jesi li to onaj što nesreću donosiš na Izrailja?" otkrila su se i nehotice najskrivenija osećanja srca. Ahav je znao da se nebo zatvorilo po reči Božjoj, ali je hteo da na proroka prebaci krivicu za tešku kaznu koja je snašla zemlju.

U prirodi je prestupnika da okrivljuje glasnike Božje za sve nevolje koje dolaze kao sigurna posledica skretanja s puta pravde. Ljudi koji robuju sili Sotoninoj nisu u stanju da vide stvari onako kako ih Bog vidi. Kad im se iznese ogledalo istine, ljute se jer misle da ih bez razloga kore. Zasjepljeni grehom, oni odbijaju da se pokaju i smatraju da sluge Božje gaje neprijateljska osećanja prema njima, stoga zaslužuju najstrožu kaznu.

Stojeći pred Ahavom, svestan svoje nevinosti, Ilija nije pokušavao da se pravda niti da laska caru. Nije se trudio da umilostivi cara veću da će uskoro doći kraj suši. On se nije pravdao. Rasrđen i pun revnosti za slavu Božju, on je odbacio optužbu Ahavovu izjavljujući neustrašivo da su njegovi gresi i gresi njegovih otaca navukli te strašne nevolje na Izrailj: "Ne donosim ja nesreću na Izrailja, nego ti i dom oca tvojega ostavivši zapovesti Gospodnje i pristavši za Valima" (1. Carevima 18).

I danas treba da se podigne glas strogog ukora, jer se narod zbog svojih teških greha odvojio od Boga. Neverstvo je postalo moda. "Nećemo da on caruje nad nama" (Luka 19,14). Tako danas govore hiljade ljudi. Pomirljive propovedi koje tako često čujemo, ne ostavljaju nikakav utisak na slušaoce; trubi se ne daje jasan zvuk. Oštre istine Reči Božje ne dopiru do srca ljudi.

Ima mnogo religioznih ljudi koji bi, kad bi izrazili ono što zaista osećaju, izazvali pitanja ljudi: "Zar je potrebno da se govori tako oštro?" Takvi bi se isto tako mogli zapitati: "Zar je bilo potrebno da Jovan Krstitelj kaže farisejima: 'Porodi aspidini, ko vam каза da bežite od gneva koji ide?'" (Luka 3,7). Zar je trebalo da izaziva gnev Irodijadin rekavši Irođu da prestupa zakon time što ima za ženu suprugu svoga brata? Hristov preteča je izgubio život zato što je govorio ljudima istinu. Zar nije mogao lepo da živi, ne izlažući se gnevu onih koji su živeli u grehu.

Tako su postupali ljudi čija je dužnost bila da budu verni čuvari zakona Božjeg, sve dok se nije dozvolilo da greh prođe bez ukora. Kad će se u zajednici ponovo čuti reči vernog ukora: "Ti si taj" (2. Samuilova 12,7). Danas se sa propovedanoice retko čuju reči tako nedvosmisleno jasne kao ove koje je Natan uputio Davidu...

Kad ne bi bile tako retke, videli bismo kako se među ljudima mnogo više otkriva sila Božja. Glasnici Gospodnji se ne smeju žaliti da njihovi naponi ne donose ploda sve dok se ne odreknu svoje težnje za odobravanjem od strane ljudi i želje da im ugođe, čega radi prećutkuju istinu.

Oni propovednici kojime je stalo da se dodvore ljudima, koji viču: Mir, mir! premda Bog to nije rekao, treba da izađu sa skrušenim srcem pred Boga moleći usrdno da im oprosti njihovu neiskrenost i nedostatak hrabrosti. Ne ublažuju oni vest koja im je poverena, iz ljubavi prema svojim bližnjima, nego zato što hoće lako i ugodno da žive. Prava ljubav traži prvo slavu Božju i spasenje duša. Oni koji imaju tu ljubav neće prećutkivati istinu da bi izbegli neprijatne posledice svoje isklrenosti. Kad su duše u opasnosti, propovednici Božji ne smeju misliti na sebe, već moraju govoriti reči koje su im date, ne pokušavajući da pravdaju ili umanjuju greh.

O kad bi svaki propovednik shvatio svetost svoje službe i ispoljavao Ilijinu hrabrost! Kao glasnici koje Bog šalje, propovednici imaju veoma veliku odgovornost. Oni se moraju držati naloga: "Pokaraj, zapreti, umoli sa svakim snošenjem..." (2. Timotiju 4,2). Oni su dužni da umesto Hrista rade kao pristavi nebeskih tajni, da hrabre poslušne i opominju nepokorne. Svetski interesi ne bi trebalo da za njih nešto znače. Oni nikad ne smeju skrenuti sa staze kojom treba da hode po zapovesti Isusovoj. Moraju napredovati verom, imajući na umu da ih posmatra čitava vojska svedoka. Ne smeju govoriti svojim rečima nego rečima koje im je dao Onaj koji je silniji od svih zemaljskih careva. Njihova vest mora biti: "Tako govori Gospod." Bog poziva ljude kao što su bili Ilija, Natan i Jovan Krstitelj; one koji će verno objavljivati vest ne obazirući se na posledice; koji će hrabro govoriti istinu, pa čak ako zato budu morali da žrtvuju i sve što imaju.

Bogu nisu potrebni oni koji se u vreme opasnosti, kada bude potrebno da svi pomognu svojom snagom, hrabrošću i uticajem, neće usuditi da odlučno stanu na stranu dobra. On poziva ljude koji će verno ustati protiv zla, ratujući "s poglavarima i vlastima, i s upraviteljima tame ovoga sveta, s duhovima pakosti ispod neba"

(Efescima 6,12). Takvim ljudima će On uputiti reči: "Dobro, slugo dobri i verni... udi u radost gospodara svojega" (Matej 25,23).

NA GORI KARMILSKOJ

Stojeći pred Ahavom, Ilija je zatražio da se okupi sav Izrailj i izađe s njim i s prorocima Valovim i Astarotinim na goru Karmil. "Pošalji i saberi k meni svega Izrailja", naredio je on caru, "na svetu goru Karmilsku, i četiri stotine i pedeset proroka Valovih i četiri stotine proroka iz luga, koji jedu za stolom Jezaveljinim."

Ahav je shvatio da ovo zapoveda čovek koji govori u ime Božje i stoga se odmah pokorio, kao da je prorok vladar, a car podanik. On je hitro uputio glasnike kroz celo carstvo sa pozivom da Izrailj izađe pred Iliju i proroke Vala i Astarote. U svim gradovima i selima ljudi su se spremali da dođu na skup u označeno vreme. Mnogi su putujući na mesto sastanka imali čudna predosećanja. Očekivali su da će se dogoditi nešto neobično; zašto bi ih inače zvali da dođu na Karmil? Kakva se to nova nevolja sprema narodu i zemlji?

Pre no što je zavladała suša, Karmil je bio divan predeo, s rekama koje su iz nepresušnih izvora tekle plodnim padinama pokrivene cvećem i bujnim vrtovima. Ali je sve te lepote nestalo pod prokletstvom suše. Oltari podignuti u slavu Vala i Astarote stajali su sada u sasušenim gajevima. Na vrhu jednog od najviših grebena nalazio se porušen oltar Gospodnji.

S Karmila se pružao pogled na znatan deo države i njegovi vrhovi su se zapažali iz mnogih krajeva carstva Izrailjevog. S podnožja gore moglo se videti skoro sve što se događa na njenim visinama. Idolopoklonički obredi koji su se vršili na njenim pošumljenim padinama predstavljali su veliku uvredu za Boga, i baš zato je Ilija odlučio da se na tom mestu pokaže sila Božja i osveti čast Njegovog imena.

Određenog dana je već od ranog jutra vrh gore prekrilo mnoštvo otpalih Izrailjaca u napetom iščekivanju. Došli su i Jezaveljini proroci, u veličanstvenoj povorci. Pred njima je išao car sa svojom sjajnom pratnjom. Idolopoklonici su mu oduševljeno klicali. Međutim, sveštenici su strahovali u srcu, jer su znali da je reč prorokova lišila Izrailj za tri i po godine i rose i kiše. Osećali su da se približava strašna kriza. Bogovi u koje su se uzdali, nisu bili u mogućnosti da dokažu da je Ilija lažni prorok. Idoli kojima su se klanjali ostajali su posve ravnodišni na njihove divlje vapaje, molitve, klanjanje, gnusne obrede i skupocene neprestane žrtve.

Pred cara i lažne proroke okružene mnoštvom Izrailjaca stao je Ilija koji je jedini došao da brani čast Imena Gospodnjeg. Pred njima se nalazio čovek koga je celo carstvo optužilo zbog strašne nevolje, na izgled bespomoćan u prisustvu izrailjskog vladara, Valovih proroka, ratnika i hiljada ljudi koji su se tu bili okupili. Ali Ilija nije bio sam. Iznad njega i svuda unaokolo nalazile su se zaštitničke vojske neba - anđeli izuzetne snage.

Bez straha i stida prorok je stajao pred mnoštvom, potpuno svestan da mu je dužnost da izvrši božansku zapovest. Njegovo lice izražavalo je naročitu ozbiljnost. Narod je s napetošću očekivao da on progovori. Bacivši najpre pogled na srušen oltar Božji, a zatim na okupljeno mnoštvo, Ilija je povikao glasom jasnim kao glas trube: "Dokle ćete hramati na obe strane? Ako je Gospod Bog, idite za njim; ako li je Val idite za njim."

Narod mu ne odgovori ni reči. Nijedan čovek iz velikog zbora nije se usudio da otkrije svoju vernost živom Bogu. Obmana i slepilo nadneli su se nad Izrailjem kao mračni oblak. Ovo kobno otpadništvo nije ih savladalo odjednom, već postepeno, zato što nisu slušali reči opomene i ukora, koje im je Gospod s vremena na vreme upućivao. Svako skretanje s pravog puta, svako odbijanje pokajanja, povećavalo je njihovu krivicu i udaljavalo ih od Boga. I sada, u krizi, oni su uporno odbijali da pređu na stranu Božju.

Gospod se gnuša ravnodušnosti i nedostatka odanosti u vreme krize u Njegovom delu. Cela vasiona s izuzetnom pažnjom posmatra završne prizore velike borbe između dobra i zla. Narod Božji se približava granici večnosti; šta bi onda moglo za njega biti značajnije od vernosti Bogu nebeskom? U svim vekovima je Bog imao verne junake, a i danas ih ima, nalik na Josifa, Iliju i Danila, koji se ne stide svoje pripadnosti izabranom narodu Božjem. Naročiti blagoslovi Božji prate ljude koji se trude na Njegovom delu, koji ne skreću s pravog puta dužnosti, već s božanskom snagom pitaju: "Ko je Gospodnji?" (2. Mojsijeva 32,26). Ali se oni ne zadovoljavaju samo tim pitanjem; od svih koji se ubrajaju u narod Božji oni zahtevaju da istupe i nedvosmisleno otkriju odanost Caru nad carevima. Takvi ljudi potčinjavaju svoju volju i planove zakonu Božjem. Njihov je zadatak da primaju svetlost Reči i da njenim jasnim zracima obasjaju svet. Vernost Bogu - to je njihova lozinka.

Dok je Izrailj na Karmilu sumnjao i oklevao, Ilijin glas ponovo je prekinuo tišinu: "Ja sam ostao sam prorok Gospodnji, a proroka Valovijeh ima četiri stotine i pedeset. Dajte nam dva junca, i neka oni izaberu sebi jednoga, i neka ga iseku na komade i metnu na drva, ali ognja da ne podmeću; a ja ću pripremiti drugoga junca, i metnuću ga na drva, ali ognja neću podmetnuti. Tada prizovite ime svojih bogova, i ja ću priznati ime Gospodnje, pa koji se bog odazove ognjem, onaj neka je Bog."

Ilijin predlog je bio tako razuman, da ga nisu mogli odbiti, i skupivši hrabrost odgovoriše: "Dobro reče." Valovi proroci se nisu usudili da dignu glas protiv toga. Ilija im se obratio rečima: "Izaberite sebi jednog junca i prigotovite ga prvo, jer je vas više; i prizovite ime bogova svojih, ali ognja ne podmećite."

Spolja drski i prkosni, ali sa strahom u svojim pokvarenim srcima, lažni proroci su pripremili svoj oltar polažući na njega drvo i žrtvu, a zatim pristupili svojim vradžbinama. Njihovi krestavi glasovi odzvanjali kroz okolne šume i visove, dok su prizivali ime svog boga: "Vale, Vale, usliši nas!" Sveštenici su okupljeni oko oltara stali skakati, previjati se, vikati, čupati kose i meso, preklinjući svog boga da im pomogne.

Prošlo je jutro, došlo podne, a još uvek nije bilo nikakvih znakova da Val čuje pozive svojih zavedenih sledbenika. Nije se čuo nikakav glas, nikakav odgovor na njihovu pomamnu molitvu. Žrtva nije spaljena.

Nastavljajući svoje bezumno klanjanje, lukavi sveštenici su neprestano pokušavali da pronađu neki način kako bi zapalili vatru na oltaru, i naveli narod da poveruje da je vatra došla neposredno od Vala. Međutim, Ilija je pratio svaki njihov pokret, dok su se sveštenici još uvek bezrazložno nadali da će im se pružiti prilika za obmanu i nastavljali svoje besmislene obrede.

"A kad bi u podne, stade im se rugati Ilija govoreći: Vičite jače, jer je on bog! Valja da se nešto zamisli, ili je u poslu, ili na putu, ili miže biti spava, da se probudi. A oni stadoše vikati iz sveg glasa, i parati se noževima i šilima po svom običaju, dokle ih krv ne obli. I kad prođe podne, stadoše prorokovati dokle dođe vreme da se prinese dar; ali nikakava glasa ni od koga da odgovori, ni od koga da se čuje" (1. Carevima 18,27-29).

Sotona bi rado pritekao u pomoć onima koje je zaveo koji su mu odano služili. Rado bi on poslao munju da spali njihovu žrtvu. Ali je Bog sputao Sotonu, ograničio njegovu moć i nikakava lukavstva neprijateljeva nisu mogla izazvati nijednu varnicu na Valovom oltaru.

Najzad, kad su im glasovi promukli od vike, kad im je odeća sva bila krava od rana koje su sami sebi zadali, sveštenike je obuzelo očajanje. S nesmanjenom žestinom oni tada zajedno s molitvama stadoše upućivati kletve svom bogu sunca, a Ilija ih je i dalje pažljivo posmatrao, jer je znao da bi odmah bio rastrgnut na komade kad bi sveštenici uspeali da nekim lukavstvom zapale vatru na oltaru.

Prilbližilo se več. Valovi proroci su bili umorni, iscrpljeni i zbunjeni. Jedan je predlagao jedno, drugi drugo, i najzad su prestali da se trude. Njihova vika i proklinjanje više nisu odjekivali Karmilom. Očajni, povukli su se iz borbe.

Narod je celog dana posmatrao napore zavedenih sveštenika. Oni su besno skakali oko oltara, kao da su hteli da se dokopaju žarkih sunčanih zraka da bi ostvarili svoj cilj. S užasom je gledao kako sveštenici strahovito sakate svoja tela. Ljudi su sad imali prilike da razmisle o svim ludostima idolopoklonstva. Mnogi su već bili siti razmetanja demonskih sila i s najdubljim interesovanjem očekivali šta će uraditi Ilija.

Približavao se trenutak večernje žrtve i Ilija je pozvao narod. "Pristupite k meni", reče on. I kad su se ljudi drhteći približili, on počeo opravljati srušeni oltar na kome su nekad ljudi prinosili žrtve Bogu nebeskom. Za njega je ova gomila porušenog kamena bila dragocenija od svih neznabožčkih oltara zajedno.

Opravljajući stari oltar, Ilija je pokazao koliko poštuje zavet koji je Gospod učinio s Izrailjem kad je ovaj prešao Joradan i ušao u obećanu zemlju. Uzeo je "dvanaest kamena prema broju plemena sinova Jakova... i načini od toga kamenja oltar u ime Gospodnje" (1. Carevima 18,31-32).

Valovi sveštenici, razočarani i iscrpljeni uzaludnim naporima, čekali su da vide šta će Ilija učiniti. Oni su mrzeli proroka zato što ih je stavio na probu koja je pokazala koliko su slabi i nemoćni njihovim bogovima, ali su se u isti mah i bojali njegove sile. Narod je takođe čekao u strahu i skoro bez daha posmatrao Ilijine pripreme. Svojim odmerenim pokretima prorok je predstavljao suštu suprotnost u odnosu na besomučne orgije fanatičkih Valovih sledbenika.

Pošto je dovršio oltar, prorok je iskopao oko njega jarak, naslagao drva, pripremio junca i položio ga na oltar, a zatim naredio narodu da izlije na žrtvu i oltar. "Napunite drva", zapovedi Ilija. "Pa opet reče: Učinite još jednom. I učiniše još jednom. Pa opet reče: Učinite i treći put. I učiniše treći put, te voda poteče oko oltara, i napuni se opkop vode."

Ukazavši narodu na njegovo dugotrajno otpadništvo kojim je navukao na sebe gnev Gospodnji, Ilija ga je pozvao da ponizi srce i da se vrati Bogu svojih otaca, kako bi se uklonilo prokletstvo sa zemlje Izrailjeve. Poklonivši se zatim nevidljivom Bogu, on je podigao ruku k nebu i izrekao jednostavnu molitvu. Valovi sveštenici su vikali, skakali i penušali od ranog jutra do večeri; međutim, dok se Ilija molio, nikakvi besomučni krici nisu odzvanjali nad gorom Karmil. On se molio sa uverenjem da je Bog prisutan, da posmatra ovaj prizor i čuje njegovu molitvu. Valovi proroci su se molili divlje i neskladno. Ilija se molio jednostavno i usrdno; on je tražio od Boga da pokaže da je veći od Vala da bi Mu se Izrailj ponovo obratio.

"Gospode Bože Avaramov, Isakov i Izrailjev", molio se prorok, "neka danas poznaju da si Ti Bog u Izrailju i ja da sam Tvoj sluga, i da sam po Tvojim reči učinio sve ovo. Usliši me, Gospode, usliši me, da bi poznao ovaj narod da si Ti Gospod Bog, kad opet obratiš srca njihova."

Sve je bila obuzela svečana tišina. Valovi sveštenici drhtali su od užasa. Svesni svoje krivice, očekivali su brzu kaznu.

Tek što je Ilija završio svoju molitvu, a plamenovi ognja se kao blistave munje spustiše s neba na podignuti oltar; spalili su žrtvu, popili vodu u jarku i spalili čak i kamenje oltara. Sjaj ognja obasjao je planinu i zasenio oči mnoštvu. U dolini, gde su mnogi sa strahom i kao bez daha pratili pokrete onih gore, jasno se video silazak ognja i svi su bili zaprepasčeni. Oganj je bio sličan plamenom stubu koji je na Crvenom moru odvojio decu Izrailjevu od misirske vojske.

Narod na bregu pao je ničice pred nevidljivim Bogom. On se nije usudivao da i dalje gleda oganj poslat sa neba. Svi su strahovali da i sami ne budu spaljeni. Ubedivši se da im je dužnost da Boga Ilijinog priznaju kao Boga svojih otaca kome duguju poslušnost, povikali su u glas: "Gospod je Bog, Gospod je Bog" (1. Carevima 18). Ovaj poklič jasno je odjekivao preko planine i odzvanjao dole u ravni. Izrailj se konačno probudio, odbacio zabludu i pokajao se. Narod je uvideo koliku je sramotu nanosio Bogu. Potpuno je otkriven karakter lažne službe Valu, nasuprot razumnoj službi koju zahteva istinski Bog. Narod je sagledao pravdu i milost Boga koji je uskratilo rosu i kišu samo da bi ih naveo da priznaju Njegovo ime. Uverili su se da je Ilijin Bog iznad svih idola.

Valovi sveštenici su sa zaprepasčenjem posmatrali čudesno otkriće Božje sile. Međutim, čak i posle svog poraza, u prisustvu božanske slave, odbijali su da se pokaju za svoja zla dela. Želeli su da uprkos svemu ostanu Valovi proroci. Time su pokazali da su saznali za uništenje. Gospod je dao naređenje Iliji da se ti lažni učitelji unište kako bi se pokajnički Izrailj zaštitio od uticaja onih koji su ga učili da se klanja Valu. Gnjev naroda se tada upravo protiv vođa u prestupu. I kad je Ilija izgovorio naredbu: "Pohvatajte te proroke Valove da nijedan ne uteče", svi su bili spremni da poslušaju. Pohvatili su sveštenike i odveli ih na potok Kison; tu su sluge Valove pobijene pre no što se i završio dan koji je obeležio početak značajne reformacije. Nijedan nije smeo ostati živ.

IZ JEZRAELA NA HORIV

Pogubljenje Valovih proroka otvorilo je put za sprovođenje moćnog duhovnog probražaja među plemenima severnog carstva. Ilija je ukazao narodu na njegovo otpadništvo i pozvao ga da se skrušena srca obrati Gospodu. Izvršena je bila kazna neba. Ljudi su ispovedili svoje grehe i priznali Boga svojih otaca kao žigova Boga. A sad je trebalo da se povuče prokletstvo neba i obnove blagoslovi zemaljskog života. Kiša će osvežiti zemlju. "Idi, jedi i pij, jer ide velika kiša", rekao je Ilija Ahavu. Zatim se prorok popeo na vrh gore da se pomoli.

Ilija nije zbog nekakvih spoljnih znakova s tolikom sigurnošću rekao Ahavu da se pripremi za kišu. Prorok nije video nijednog oblaka na nebu, niti je čuo grmljavinu. On je jednostavno izgovorio reči koje mu je, u njegovoj snažnoj veri, Duh Gospodnji dao da izgovori. Ilija je celog dana nepokolebivo vršio volju Božju i pokazao poverenje u proročanstva Reči Božje. I sad, pošto je učinio sve što je bilo u njegovoj moći, znao je da će nebo darežljivo izliti obećane blagoslove. Onaj isti Bog koji je poslao sušu, obećao je obilje kiše kao nagradu za dobro. I sad je Ilija čekao na obećanu kišu. U stavu poniznosti, metnuvši "lice svoje među kolena svoja", on je molio Boga u ime Izrailja koji se pokajao.

Ilija je nekoliko puta slao svoga momka do mesta odakle se pružao pogled na Sredozemlje, da vidi ima li kakvog znaka da je Bog uslišio njegovu molitvu. Svaki put se momak vraćao s rečima: "Nema ništa." Prorok nije postao nestrpljiv niti je gubio veru, nego je nastavio svoju usrdnu molitvu. Šest puta se momak vratio s veću da na bakarnom nebu nema nikakvih znakova kiše. Nepokolebivi Ilija poslao ga još jednom, i tog puta se momak vratio s rečima: "Eno, mali oblak kao dlan čovečiji diže se od mora."

To je bilo dovoljno. Ilija nije čekao da crni oblaci prekriju nebo. Verom je on u tom oblaku video obilje kiše, i postupajući u skladu sa svojom verom, poslao brzo svog momka Ahavu s veću: "Preži i idi, da te ne uhvati dažd."

Bog je mogao upotrebiti Iliju u ovoj teškoj krizi u istoriji Izrailja zbog toga što je on bio čovek jake vere. Dok se molio, njegova vera je sve više narastala čvrsto se hvatajući za nebeska obećanja. On je istrajavao u svojim molitvama sve dok nisu bile uslišene. Nije sačekao potpune dokaze da ga je Bog uslišio, nego je bio spreman da sve stavi na kocku čak i na najmanji dokaz Božje naklonosti. Ono što je on mogao učiniti oslanjajući se na Boga, može učiniti svako u svom delokrugu u službi Božjoj, jer je za proroka iz Galada napisano: "Ilija beše čovek smrtan kao i mi, i pomoli se Bogu da ne bude dažda, i ne udari dažd na zemlju za tri godine i šest meseci" (Jakov 5,17).

Takva je vera danas potrebna svetu - vera koja će se držati obećanja Reči Božje i koja neće popustiti sve dok nebo ne usliši

molitvu. Takva vera nas čvrsto povezuje s nebom i daje nam snage da se borimo sa silama tame. Verom deca Božja "pobediše carstva, učiniše pravdu, dobiše obećanja, zatvoriše usta lavovima, ugasiše silu ognjenu, utekoše od oštrice mača, ojačaše od nemoći, postaše jaki u bitkama, rasteaše vojske tuđe" (Jevrejima 11,33-34). I mi danas moramo upravo verom ostvarivati najviše ciljeve Božje. "Ako možeš verovati, sve je moguće onome koji vjeruje" (Marko 9,23).

Vera je bitni sastavni deo molitve. "Onaj koji hoće da dođe k Bogu, valja da veruje da ima Bog i da plaća onima koji ga traže." "I ovo je sloboda koju imao k Njemu, da ako što molimo po volji Njegovoj poslušna nas. I kad znamo da nas sluša što god molimo, znamo da će nam dati što istemo u Njega" (Jevrejima 11,6; 1. Jovanova 5,14-15). Svoje molbe treba da iznosimo pred Oca sa upornom verom Jakovljevom i Ilijinom nepopustljivom istrajnošću, i da tražimo sve što nam je obećao. Slava Njegovog prestola je garancija da će se Njegova reč zaista ispuniti.

Kad se Ahav spremio da pode natrag, već su se senke noći spuštale nad gorom Karmil. "U tom se zamračí nebo od oblaka i vetra, i udari veliki dažđ. A Ahav sedavši na kola dođe u Jezrael." Putujući u carski grad kroz mrak i strašni pljusak, Ahav nije mogao da razazna put pred sobom. Međutim, prorok Božji koji je toga dana ponizio Ahava pred njegovim podanicima i pogubio njegove mnogobožacke sveštenike još uvek ga je priznavao za cara nad Izrailjem te je sad njemu u čast, okrepljen silom Božjom, trčao pred carevim kolima i doveo ih pred gradsku kapiju.

Ovaj primer milosti glasnika Božjeg prema jednom bezbožnom caru predstavlja pouku za sve one koji žele da budu sluga Božje, ali imaju suviše visoko mišljenje o sebi. Ima ljudi koji nerado izvršuju izvesne dužnosti smatrajući da im je to ispod dostojanstva. Oni se ustručavaju da nekome učine čak i najneophodnije usluge, jer se boje da ih neko ne vidi kako rade kao sluga. Takvi se mogu mnogo poučiti na Ilijinom primeru. On je svojom rečju za tri godine zaustavio nebeski blagoslov; Bog mu je na viđan način pokazao svoju milost, jer je na njegovu molitvu poslao oganj s neba da spali žrtvu; on je svojom rukom pobio neznabožacke proroke i tako izvršio sud Božji, a njegova molitva za kišu bila je uslišena. Međutim, posle svih pobeda kojima je Bog počastvovao njegovu javnu službu, on je dobrovoljno vršio zadatak sluga.

Ilija i Ahav se rastadoše kod kapije Jezraela. Ilija je odlučio da ostane van gradskih zidova, te se uvi u svoj ogrtač i leže na голу zemlju da spava. Car prođe kroz kapiju i uskoro dođe do svoga dvorca; ispričao je svojoj ženi čudesne događaje toga dana i otkrivenje sile Božje koja je posvedočila Izrailju da je Gospod pravi Bog a Ilija pravi Njegov glasnik. Jezavelju obuze bes kad je od Ahava saznala kako je Ilija pobio neznabožacke proroke. Nije htela da prizna da je ono što se dogodilo na Karmilu bilo dokaz sile Božje i Njegovog providenja, te je, još uvijek puna prkosa, izjavila da Ilija mora umreti.

Te noći je jedan glasnik probudio umornog proroka i predao mu Jezaveljinu poruku: "Tako da učine bogovi i tako da dodadu, ako sutra u ovo doba ne učinim od tebe što je od kojega god tih." "

Moglo bi se pretpostaviti da Ilija, pošto je pokazao toliku neustrašivost i tako potpuno trijumfovao nad carem, sveštenicima i narodom, nikada više neće pasti u malodušnost niti dozvoliti da ga savlada strah. Ali ni taj čovek, koji je primio tolike dokaze o Božjoj milosti i ljubavi, nije bio bez ljudskih slabosti. Njegova vera i hrabrost izdale su ga u tom tamnom času. On prestrašeno skoči iz sna. Kiša je lila s neba i svuda je vladao mrak. Prorok se dao u besktstvo da spase svoj život, zaboravljajući da ga je Gospod tri godine ranije odveo na jedno mesto gde ga nije mogao stići Jezaveljin gnjev niti ga je Ahav mogao pronaći. On "dođe u Virsaveju Judinu, i onde ostavi momka svojega, a sam otide u pustinju dan hoda."

Ilija nije smeo napustiti mesto svoje dužnosti. Trebalo je da se obrati Onome koji ga je poslao da osveti čast imena Gospodnjeg, moleći Ga za zaštitu od gneva Jezaveljinog. Trebalo je da kaže glasniku da će ga Bog, u koga se uzda, spasti od njene mržnje. Jedva da je prošlo nekoliko časova otkakao je bio svedok otkrivenja čudesne sile Božje, i to je trebalo da mu bude garancija da ga Bog neće napustiti. Da je ostao tamo gde se nalazio, da se pouzdao u Božju silu i zaštitu, da je ostao odlučan branilac istine, bio bi zaštićen od svega. Gospod bi mu podario još jednu pobedu kažnjavajući Jezavelju, što bi ostavilo veliki utisak na cara i narod, i dovelo do velike reformacije.

Ilija je mnogo očekivao od čuda koje se zbilo na Karmilu. Nadao se da posle tog događaja, posle tako vidnog ispoljavanja sile Božje, Jezavelja neće više imati uticaja na Ahava i da će se u celom Izrailju brzo ostvariti reforma. Na vrhu Karmila je proveo čitav dan ne okusivši ništa. Ali je, pored svih telesnih napora koje je toga dana pretrpeo, ipak bio izuzetno srčan kad je Ahavova kola vodio do kapije Jezraela.

Medjutim, Ilija je sad zapao u stanje koje često snalazi ljude posle velikih postignuća vere i slavnih uspeha. Strahovao je da reformacija započeta na Karmilu neće biti dugotrajna i pao je u malodušnot. Bio se uzdigao do najvećih visina, ali je sada nisko pao.

Dok je na njemu bio Duh Svemogućega, mogao je podneti i najveće kušanje vere, ali je u tom trenutku malodušnosti, čuvši preteću posuku Jezavelje kroz koju je radio Sotona, izgubio svoje pouzdanje u Boga. Bio je uzdignut do najvećih visina i reakcija je bila strašna. Zaboravivši Boga, Ilija je bežao sve dalje i naposljetku se našao sam u beskrajnoj pustoši. Iscrpljen do krajnosti, seo je pod jednu smreku da se odmori. I sedeći tako, zažele da umre. "Dosta je već Gospode, primi dušu moju, jer nisam bolji od otaca svojih", reče on. Kao begunac, daleko od ljudskih domova, slomljena duha u gorkom razočaranju, pozeleo je da nikad više ne vidi ljudsko lice. Najzad ga ovako umornog savlada san.

U iskustvu svih nas ima trenutaka velikih razočaranja i krajnje malodušnosti, kad moramo ispiti čašu bola, kad nam je teško da verujemo da je Bog još uvek dobrotvor svoje zemaljske dece i pun ljubavi prema nama, kad nemir obuzima dušu i smrt nam izgleda lepša od života. U tim časovima mnogi gube veru u Boga i postaju robovi sumnje i sužnji neverstva. Kad bismo u tim danima mogli razaznati smisao providenja Božjeg svojim duhovnim očima, videli bismo anđele koji se trude da nas spasu od nas samih, da nas dovedu na tle koje je čvršće od večnih planina, i u nama bi zastrujala nova vera i nov život.

U danima svoje tuge i teške nesreće Jov je rekao:

"Ne bilo dana u koji se rodih!
O da bi se dobro izmerili jadi moji,
I zajedno se nevolja moja metnula na merila!
O da bi mi se ispunila molba,
I da bi mi Bog poslao ono što čekam!
I da bi Bog hteo satrti me,
Da bi mahnuo rukom svojom, i istrebio me!
Jer mi je još utjeha.
Zato ja neću braniti ustima svojim,
Govoriću u tuzi duha svojega,
Naricati u jadu duše svojega.
Te duša moja voli biti udavljena,
Voli smrt nego kosti moje.
Dodijalo mi je;
Neću doveka živeti;
Prodi me se jer su dani moji taština."

Jov 3,3; 6,2.8-10; 7,11.15-16.

Ali Jovu nije bilo dato da umre, mada je bio sit života. Ukazano mu je na lepšu budućnost i upućena vest nade:

"Stajaceš tvrdo i nećeš se bojati;
Zaboravićeš muku,
Kao vode koja proteče opominjaćeš se;
Nastace ti vreme vedrije nego podne,
Sinućeš, bićeš kao jutro;
Uzdaćeš se imajući nadanje,
Zakopaćeš se, i mirno ćeš spavati.
Ležaceš i niko to neće plašiti,
I mnogi će ti se moliti.
Ali oči će bezbožnicima iščiljeti,
I utočišta im neće biti,
I nadanje će im biti izdisanje."

Jov 11,15-20.

I Jov se iz najvećih dubina očajanja i malodušnosti uzdigao do visina čvrste vere u milost i spasonosnu silu Božju.

Pobedonosno je izjavio:

"Gle, da me i ubije, ipet ću se uzdati u Njega...
I On će mi biti spasenje.
Ali znam da je živ moj skupitelj,
I na posledak da će stati nad prahom.
I ako se ova koža moja i raščini,
Opet ću u telu svom videti Boga.
Ja isti videću ga,
I oči moje gledaće ga, a ne drugi."

Jov. 15,15-16; 19,25-27.

"Tada odgovori Gospod Jovu ih viora" (Jov 38,1), otkrivajući svom sluzi ogromnost svoje moći. I kad je Jov za trenutak ugledao svoga Tvorca, zgrozio se na sebe i pokajao u prahu i pepelu. Gospod ga je tada blagoslovio, tako da su poslednje godine njegovog života bile najsrećnije.

Nada i hrabrost su od najvećeg značaja za savršenu službu Bogu. One su plod vere. Grešno je i nerazumno očajavati. Bog može i voljan je da svojim slugama podari "obilnije" (Jevrejima 6,17) snage no što im je potrebno da bi podneli iskušenja. Ma koliko se nama činilo da su planovi neprijatelja Božjeg dela mudro zamišljeni i postavljani, Bog može osujetiti i one najvetije. Ali On će to učiniti u svoje vreme i na svoj način, kad bude video da je vera Njegovih slugu izdržala probu.

Postoji siguran lek za malodušne, a to su: vera, molitva i rad. Vera i rad daju čoveku osećanje sigurnosti i zadovoljstva koje jača iz dana u dan. Da li lako podležete mračnim slutnjama i krajnjoj ma-

lodušnosti? Nemojte strahovati ni u najcrnjim danima kad sve izgleda izgubljeno. Imajte vere u Boga. Njemu su poznate sve vaše potrebe. On je svemoguć, Njegova bezgranična ljubav i milosrđe nikad ne posustaju. Nemojte strahovati da neće izvršiti svoje obećanje. On je večna istina. On nikada neće izmeniti zavet koji je načinio s onima koji Ga ljube. Bog daje svojim vernim slugama onoliko snage koliko im je potrebno. Apostol Pavle svedoči: "Reče mi: Dosta ti je moja blagodat; jer se moja sila u slabosti pokazuje sasvim... Zato sam dobar volje u slabostima, u ruženju, u nevoljama, u progonjenjima, u tugama za Hrista; jer kad sam slab onda sam silan" (2. Korinćanima 12,9-10).

Da li je Bog napustio Iliju u njegovim teškim časovima? O, ne! Bog nije manje ljubio svoga slugu u trenutku kad se osećao napuštenim od Boga i ljudi, nego kada je u odgovoru na njegovu molitvu poslao oganj s neba i obasjao vrh planine. I sada je usnulog Iliju probudio jedan blag dodir i prijatan glas. On se trgao u strahu, spreman da beži, plašeći se da ga je neprijatelj pronašao. Ali lice nagnuto nad njim sa izrazom sažaljenja nije bilo lice neprijatelja, već prijatelja. Bog je poslao anđela s neba sa hranom za svoga slugu. "Ustani, jedi", reče anđeo. "A on pogleda, i gle, čelo glave mu hleb na ugljenu pečen i krčag vode."

Pošto se potkrepio hranom koja je za njega bila pripremljena, Ilija je ponovo zaspao. Anđeo je došao i drugi put. Dotakavši se iscrpljenog čoveka, anđeo je rekao nežno i sažaljivo: "Ustani, jedi, jer ti je put dalek." "I on ustaviš jede i napi se; potom okrepivši se onim jelom ide četrdeset dana i četrdeset noći dokle dođe na goru Božju Horiv", gde je našao sklonište u jednoj pećini.

"ŠTA ĆEŠ TI TU?"

Iako skriveno od ljudi, Ilijino sklonište na gori Horiv bilo je poznato Bogu. Umorni i obeshrabreni prorok nije bio ostavljen da se sam bori protiv sila tame koje su navaljivale na njega. Na ulazu u pećinu u kojoj se sklonio, Iliju je dočekao sam Bog preko moćnog anđela poslanog da se raspita za njegove potrebe i da mu razjasni Božji plan u pogledu Izrailja.

Sve dok se nije potpuno oslonio na Boga, Ilija nije mogao izvršiti delo za one koji su bili zavedeni i prišli Valu. Pobjeda na visovima Karmila otvorila je put za još veće pobjede. Međutim, zbog Jezaveljinih pretnji Ilija nije iskoristio divne mogućnosti koje su mu se pružale. Trebalo je učiniti da čovek Božji shvati koliko je njegov sadašnji položaj jadan u poređenju sa položajem koji je po želji Gospodnjem trebalo da zauzme.

Bog je svog iskušanog slugu dočekao s pitanjem: "Šta ćeš ti tu, Ilija?" Poslao sam te na potok Horat, a kasnije kod udovice u Sareptu. Naredio sam ti da se vratiš u Izrailj i izađeš pred idolopokličke sveštenike na Karmilu. Podario sam ti snage da careva kola dovedeš do kapije Jezraela. Ali ko ti je rekao da tako žurno pobežeš u pustinju. Šta tražiš ovde?

S ogorčenjem u duši, Ilija je jadicovao: "Revnovah veoma za Gospoda Boga nad vojskama; jer sinovi Izrailjevi ostaviše zavet Tvoj, Tvoje oltare razvališe i proroke tvoje pobiše mačem; a ja ostah sam, pa traže dušu moju da mi je uzmu."

Anđeo je pozvao proroka da izađe iz pećine, stane pred Gospoda na gori i sasluša Njegovu reč. "I gle, Gospod prolaziše, a pred Gospodom velik i jak vetar, koji brda razvaljivaše i stene razlamaše; ali Gospod ne beše u vetru; a iza vetra dođe trus; ali Gospod ne beše u trusu; a iza trusa dođe oganj; ali Gospod ne beše u ognju. A iza ognja dođe glas tih i tanak. A kad to ču Ilija, zakloni lice svoje plaštem i iziđav stade na vratima od pećine."

Bog je odlučio da se pokaže svom sluzi kao "glas tih i tanak", a ne nekim moćnim otkrivenjima božanske sile. Želeo je da pouči Iliju da delo koja najuspešnije ostvaruje Njegove ciljeve ne mora uvek biti naročito velikog obima. Dok je Ilija čekao da mu se Gospod otkrije, protutnjala je oluja, sevale su munje i pojavio se oganj. Ali u svemu tome nije bilo Boga. Najzad se začuo tih, tanak glas i prorok je zaklonio svoje lice zbog prisustva Gospodnjeg. Njegova srdnja se stižala, duh se ublažio i potčinio. Sada je znao da će mu mirno pouzdanje i čvrsto oslanjanje na Boga uvek pružiti pomoć kada mu to bude potrebno.

Istina Božja se ne mora uvek naučno izlagati da bi se duše ubedile i obratile. Na srce čovečije se ne može toliko uticati rečitošću ili logikom, koliko blagim posredstvom Svetog Duha, koji mirno ali sigurno deluje u smislu preobražaja i razvoja karaktera. Tih i tanak glas Duha Božjeg ima moć da izmeni srce.

"Šta ćeš ti tu, Ilija?" upitao je glas. A prorok ponovo odgovori: "Revnovah veoma za Gospoda Boga nad vojskama; jer sinovi Izrailjevi ostaviše zavet Tvoj, Tvoje oltare razvališe, i proroke Tvoje pobiše mačem; a ja ostah sam, pa traže dušu moju da mi je uzmu."

Gospod je odgovorio Iliji da prestupnici u Izrailju neće proći nekažnjeno. Trebalo je izabrati naročite ljude koji će ostvariti božanski cilj - kažnjavanje idolopokličkog carstva. Odlučno se mora postupiti kako bi se svima pružila prilika da pređu na stranu istinskog Boga. Ilija se mora vratiti u Izrailj da bi sa ostalima sproveo reformaciju.

Gospod je zapovedio Iliji: "Idi, vrati se svojim putem u pustinju Damaštansku, i kad dođeš, pomaži Azailja za cara nad Sirijom. A Juja sina Nimsijina pomaži za cara nad Izrailjem, a Jelisija sina Safatova iz Avel-Meole pomaži za proroka umesto sebe. Jer ko uteče od mača Azailova njega će pogubiti Jui; a ko uteče od mača Jujeva njega će pogubiti Jelisije" (1. Carevima 19,15-17).

Ilija je mislio da samo on u Izrailju priznaje pravoga Boga. Ali je Bog koji poznaje svako srce, otkrio proroku da su i mnogi drugi tokom dugih godina otpadništva ostali verni Gospodu. Bog je rekao: "Ali sam ostavio u Izrailju sedam tisuća, koji nijedan ne saviše koljena pred Valom niti ga ustima svojim celivaše" (1. Carevima 19,18).

Iz Ilijinog iskustva za vreme tih dana obeshrabrenja i prividnog poraza, mogu se izvući mnoge pouke od neprocenjive vrednosti za sluge Božje u ovom vremenu obeleženom opštim odstupanjem od pravog puta. Otpadništvo koje danas preovlađuje slično je otpadništvu koje je bilo zahvatilo Izrailj u prorokovo vreme. Time što čovečansko uzdižu iznad božanskog, veličaju popularne vođe, obožavaju Mamonu i takozvanu nauku iznad istina otkrivenja, mnogi i danas idu za Valom. Sumnja i neverovanje vrše poguban uticaj na razum i srce, i mnogi Božja proročanstva podređuju ljudskim teorijama. Javno se propoveda da je došlo vreme kada ljudski razum treba uzdići iznad učenja Reči Božje. Tvrdi se da zakon Božji, Božje merilo pravde, nema više nikakvog značaja. Neprijatelj istine deluje obmanjivačkim silom kako bi naveo svet da ljudske odredbe stavi na mesto Božjih, i zaboravi ono što je predviđeno za sreću i spas čovečanstva.

Međutim, premda široko rasprostranjeno, otpadništvo ipak nije opšte. Nisu svi u ovom svetu bezakonici i grešnici, niti su svi prešli na stranu neprijatelja. Bog ima mnoge hiljade ljudi koji nisu savili kolena pred Valom. Oni teže da potpunije shvate sve što je u vezi sa Hristom i zakonom, i nadaju se da će Isus uskoro doći da učini kraj grehu i smrti. Ima i takvih koji se u neznanju klanjaju Valu, ali se za njih još uvek bori Duh Božji.

Takvima je potrebna pomoć onih koji već poznaju Boga i moć Njegove Reči. U vreme kakvo je današnje, svako dete Božje treba svesrdno da pomaže drugima. Anđeli Božji pomažu onima koji shvataju biblijsku istinu i nastoje da pronađu duže koje čeznu za svetlošću. Niko ne treba da se plaši da pođe putem kojim idu anđeli. Zahvaljujući vernosti i trudu posvećenih radnika, mnogi će napustiti idolopoklonstvo i prići živom Bogu. Mnogi će prestati da odaju počast ljudskim tvorevinama i neustrašivo preći na stranu Boga i Njegovog zakona.

Mnogo zavisi od neumornog truda vernih i odanih radnika. Iz tog razloga se Sotona na sve moguće načine trudi da one koji su poslušni Bogu ometa u ostvarenju božanskih ciljeva. On navodi ljude da gube iz vida svoju uzvišenu i svetu dužnost i da se zadovoljavaju u udobnostima ovog života. On ih navodi da se ugodno smeste ili da se zbog zemaljskih koristi sele iz mesta u kojima bi mogli činiti dobro. Druge pak navodi da u obeshrabrenju napuste dužnost, zbog protivljenja ili proganjanja. Međutim, nebo sve takve posmatra s najnežnijim sažaljenjem. Svakom detetu Božjem čiji je glas neprijatelj duša učtkao, upućeno je pitanje: "Šta ćeš ti tu?" Ja sam ti stavio u dužnost da u celom svetu propovedaš jevanđelje i pripremaš narod za dan Božji. Zašto si tu? Ko te je poslao?

Hrista je u žrtvi i stradanju podržavala radost da će time spasti grešnike. To treba da bude radost i svakog sledbenika Hristovog, podstrek za neumoran rad. Oni koji bar donekle shvataju šta iskupljenje znači za njih i njihove bližnje, razumeće u izvesnom stepenu i veliku potrebu čovečanstva. U njihovim srcima će probuditi saosećanje pri pogledu na moralno i duhovno siromaštvo hiljada ljudi koji se nalaze u senci strahovite propasti, prema kojoj su telesne patnje zaista ništavne.

Porodicama kao i pojedincima postavlja se pitanje: "Šta ćeš ti tu?" U mnogim skupštinama ima porodica koje dobro poznaju istinu Reči Božje i mogle bi da prošire svoj delokrug kad bi se preselile u mesta gde je potrebna služba koju one mogu pružiti. Bog poziva religiozne porodice da odlaze u neprosvetljena mesta na zemlji i da se mudro i istrajno залаžu za one koji su utonuli u duhovnu tamu. Neophodno je samoodricanje da bi se čovek odzvao ovom pozivu. Dok mnogi čekaju da se uklone sve smetnje, duše umiru bez nade i Boga. Za ljubav zemaljskih koristi, radi sticanja naučnog znanja, ljudi su spremni da odlaze u oblasti gde haraju zaraze i da se izlažu tegobama i nemaštini. Gde su takvi koji su voljni da to isto učine da bi druge obavestili o Spasitelju.

Nije ništa neobično ni novo da duhovno jaki ljudi u teškim okolnostima, pod pritiskom iskušenja postaju obeshabreni i malodušni tako da im se ponekad čini da u životu nema ničeg što bi poželeli. Svi oni treba da imaju na umu da je i jedan od najvećih proroka morao da beži kako bi svoj život spasao od jedne razjarene žene. Taj begunac, umoran i iscrpen, pao je u malodušnost i zaželeo da umre. Međutim, kad je izgubio svaku nadu i kad mu se činilo da je srušeno celokupno njegovo životno delo, baš tada je primio najveću pouku u svom životu. U času svoje najveće slabosti naučio je da čovek upravo u svojoj najvećoj nevolji treba i mora da se uzda u Boga.

Iskustvo Ilijino treba da ulije nadu onima koji sve svoje životne sile posvećuju radu za dobro drugih, ali često gube hrabrost i padaju u malodušnost. Bog poklanja naročito staranje i ljubav, i ispoljava naročitu silu u korist onih čiju revnost ne razumeju i ne cene, čije savete i prekore preziru i na čije napore u cilju reforme odgovaraju mržnjom i protivljenjem.

Sotona napada duše najvećim iskušenjima baš onda kada su najslabije. On se nadao da će tako savladati i Sina Božjega, pošto je na taj način mnogo puta pobedio čoveka. Čak su i oni, koji su se dugo i hrabro borili za pobjedu dobra, podlegli kušanju u trenucima slabosti volje i vere. I Mojsije je u jednom trenutku izgubio pouzdanje u Svemogućeg, umoran od četrdesetogodišnjeg lutanja po pustinji i od borbe s nevernim narodom. Posustao je upravo na domaku obećane zemlje. Tako je bilo i sa Ilijom. On nije izgubio veru u Gospoda u godinama suše i gladi; neustrašivo je stajao pred Ahavom; celog onog napornog dana na Karmilu stajao je pred čitavim Izraelom kao jedini svedok pravoga Boga. Pa ipak, u jednom trenutku malodušnosti dozvolio je da strah od smrti bude jači od njegove vere u Boga.

Slično biva i danas. Sotona nastoji da potkopa našu veru u Boga u trenucima kad nas obuzimaju sumnje, kad nas sustignu nevolje i tuga, i zapreti nam nemaština. Tada nam ukazuje na sve greške koje smo počinili pokušavajući da potkopa naše uzdanje u Boga i veru u Njegovu ljubav. On se trudi da obeshrabri dušu i uništi našu vezu s Bogom.

Oni koji se bore u prvim redovima i po nalogu Svetoga Duha vrše neko naročito delo, često će osetiti reakciju kad popusti onaj naveći pritisak. Očajanje može da pokoleba i najtvrdiju veru, da oslabi i najjaču volju. Ali Bog ima razumevanja za naše slabosti i uvek je pun ljubavi i milosti prema nama. On čita pobude i ciljeve našeg srca. Vode u delu Božjem treba da nauče da strpljivo čekaju, ne gubeći pouzdanje ni onda kad sve izgleda mračno. Nebo ih neće ostaviti u času nevolje. Ništa nije na izgled bespomoćnije, i ništa u stvari nije nepobedljivije od duše koja je svesna svoje slabosti i oslanja se samo na Boga.

Ilijino iskustvo kad se ponovo pouzdao u Boga u času iskušenja, ne predstavlja pouku samo za ljude na odgovornim dužnostima. Onaj koji je bio Ilijina snaga, može svojom silom podržati svako svoje dete ma kako slabo ono bilo. On od svakoga traži vernost i odanost, i svakome daje snagu koja mu je potrebna. Čovek je nemoćan ako se uzda u sopstvenu snagu, ali je u sili Božjoj toliko jak da može ne samo pobediti zlo, nego i pomoći drugima da ga pobeđe. Sotona nikada ne može savladati onoga koji se stavi pod zaštitu Božju. "I govoriće: U Gospodu je pravda i sila" (Isaija 45,24).

Ljudi braćo, Sotona zna vaše slabosti, stoga se drži Isusa. Ako ostanete u ljubavi Božjoj, moći ćete da se oduprete svakom kušanju. Pravda Hristova vam može podariti silu da zaustavite bujicu zla koja je preplavila svet. Vera mora biti sastavni deo vašeg životnog iskustva. Ona olakšava svaki teret i svagda podiže umornog. Stalnim uzdanjem u Boga rešićete tajne providenja koje su vam za sad nedokučive.

Idite u veri putem na koji vam je On ukazao. Naići će iskušenja, ali vi samo nastavite. To će krepiti vašu veru i osposobljavati vas za službu. Zapisu svete istorije nisu dati samo da bismo ih čitali i divili im se, već da u nama podstaknu onu istu veru koja je nekada živela u slugama Božjim. Gospod će isto tako snažno raditi i danas gde god postoje verna srca spremna da postanu oruđe Njegove sile.

I nama su, kao i Petru, upućene reči: "Evo vas iste Sotona da bi vas činio kao pšenicu. Ali ja se molim za tebe da tvoja vera ne prestane" (Luka 22,31-32). Hristos nikad neće napustiti one za koje je umro. Mi Ga možemo napustiti i pasti u iskušenje, ali Hristos neće nikad napustiti onoga čije je iskupljenje platio svojim životom. Kad bi naš duhovni vid bio izoštreniji, videli bismo duše pogнутe pod pritiskom bola, opterećene kao kola snopljem, kako obeshrabrene traže smrt. Videli bismo kako anđeli žurno lete u pomoć onima koji se kušaju, potiskujući vojske zla koje ih opsedaju i postavljajući njihova stopala na siguran temelj. Bitke koje se vode između ove dve vojske stvarne su kao i borbe koje vode armije ovog sveta, i večna sudbina mnogih zavisi upravo od ishoda tog duhovnog sukoba.

U videnju proroka Jerekmija pojavila se jedna ruka između krila heruvima. To treba da pouči sluge Božje da im uspeh može dati samo božanska snaga. Oni koji vrše dužnost glasnika Božjih ne treba da smatraju da delo Božje zavisi od njih. Ta odgovornost ne leži na ograničenim ljudskim bićima. Onaj koji ne spava, već neprekidno radi na ostvarenju svojih namera, sam vodi svoje delo. On sprečava bezbožnike da ne ostvare svoje ciljeve i ometa one koji pripremaju zlo Njegovom narodu. Car i Gospod nad vojskama sedi među heruvimima i čuva svoju decu usred borbi i pometnje među narodima. Kad budu rušene tvrđave vladara, kad strele gneva budu probadale srca Njegovih neprijatelja, Božji narod će biti siguran u Njegovu ruci.

Tokom mnogih stoleća posle Ilijinog vremena, zapis o njegovim životnom delu nadahnjivao je i hrabrio one koji su bili pozvani da brane pravdu usred otpadništva. Za nas, "na koje posledak sveta dođe" (1. Korinćanima 10,11) to je od naročito značaja. Istorija se ponavlja. I današnji svet ima svoje Ahave i Jezavelje. Današnji vek je vek idolopoklonstva baš kao što je to bilo u vreme proroka Ilije. Spolja se ne vide oltari i možda nema nikakvih likova na kojima se oko može zaustaviti; pa ipak, hiljade ljudi idu za bogovima ovoga sveta - za bogatstvom, zadovoljstvima, počastima i prijatnim bajkama koje dozvoljavaju čoveku da popušta sklonostima svog neporođenog srca. Mnogi imaju pogrešne pojmove o Bogu i Njegovom karakteru i tako iskreno služe lažnom bogu, kao da su pravi poklonici Vala. Čak su i mnogi koji se nazivaju religioznima pali pod uticaj koji je usmeren protiv Boga i Njegove istine. Oni se na taj način udaljuju od božanskog i veličaju ono što je ljudsko.

U današnje vreme provlađuje duh neverstva i otpadništva - duh tobožnje prosvetlosti zbog saznanja o istini, ali u stvari duh slepe sujete. Ljudske teorije se veličaju i stavljaju na mesto koje pripada Bogu i Njegovom zakonu. Sotona navodi ljude na neposlušnost obećavajući da će u njoj naći slobodu koja ih može načiniti sličnim bogovima. Zapaža se duh koji se suprotstavlja jasnoj reči Božjoj, koji idolopoklonički uzdiže ljudsku mudrost iznad božanskog otkrivenja. Ljudi su dozvolili da prilagođavanje običajima i uticajima ovoga sveta tako zamrači i pomuti njihov razum da su izgubili svaku moć razlikovanja između svetlosti i tame, između istine i zablude. Oni su se toliko udaljili od pravog puta, da smatraju da je mišljenje nekolicine takozvanih filozofa verodostojnije od istina Biblije. Pozivi i obećanja Reči Božje, pretnje zbog neposlušnosti i idolopoklonstva - sve to nema moći da omeška njihova srca. Oni smatraju da je vera koja je delovala preko Pavla, Petra i Jovana zastarela, da je mistična i nedostojna razuma modernih mislilaca.

U početku je Bog dao čovečanstvu svoj zakon kao sredstvo za ostvarenje sreće i večnog života. Jedina nada Sotonina da osujeći ciljeve Božje sastoji se u tome da navede ljude i žene da taj zakon ne poštuju. Sotona se stoga neprekidno trudi da pogrešno predstavi učenje zakona i umanji njegov značaj. Sotonino glavno delo predstavljalo je pokušaj da se izmeni sam zakon, tako da ga ljudi prestupaju, a da istovremeno tvrde kako mu se pokoravaju.

Jedan pisac je pokušaj izmene zakona Božjeg uporedio sa starim ružnim običajem da se putokaz podignut na značajnom raskršću dva puta okrene u pogrešnom pravcu. Tako su često stvarane velike nezgode i teškoće.

Bog je podigao putokaz za one koji putuju kroz ovaj svet. Jedan krak putokaza ukazivao je na dobvoljnu poslušnost prema Tvorcu kao na put sreće i života, dok je drugi ukazivao na neposlušnost kao na put jada i smrti. Put ka sreći je bio isto tako jasno označen kao i put ka gradu uotočišta u starozavetnom periodu. Međutim, u jednom za ljudski rod kobnom trenutku, veliki neprijatelj sveg dobra okrenuo je putokaz i mnogi su otišli pogrešnim putem.

Gospod je jasno pokazao da je poslušnost moralnom zakonu put ka gradu Božjem; međutim, neprijatelj čoveka je okrenuo putokaz i usmerio ga u pogrešnom pravcu.

Kako se samo prezire taj zakon! Pogledajte kako se današnji svet otvoreno buni protiv Boga. Naše pokoljenje je zaista zabludelo, puno nezahvalnosti, formalizma, neiskrenosti, oholosti, ogrezlo u otpadništvo. Ljudi zanemaruju Bibliju i mrze istinu. Isus gleda kako se Njegov zakon odbacuje i Njegova ljubav prezire, kako ljudi ravnodušno primaju Njegove glasnike. On je govorio milostivim rečima, ali ih ljudi nisu primili. Slao je opomene, ali se ljudi nisu na njih obazirali. Tremovi hrama ljudske duše postali su nesvete tržnice. Ljudi robuju sebičnosti, zavisti, gordosti i pakosti.

Mnogi se ne ustručavaju da čak s podsmehom govore o Reči Božjoj. Ismejavaju ljude koji veruju u tu Reč onako kako je napisana. Zakon i red se sve više izvrgavaju poruzi, a posle toga dolazi i do neskrivenog prestupanja jasnih zapovesti Gospodnjih. Ljudi su skrenuli s puta pokornosti i kao posledica javili su se nasilje i zločin. Pogledajte u kakvoj se bedi nalaze milioni ljudi koji obožavaju idole i uzalud teže sreći i spokojstvu.

Ljudi su se toliko dugo klanjali ljudskim idejama i odredbama da skoro čitav svet ide za idolima. U svojoj težnji da izmeni zakone Božje, Sotona se služi svim mogućim obmanama da navede ljude da ustanu protiv Boga. Ali Bog neće trpeti da se neprestano i nekažnjeno gazi i prezire Njegov zakon. Dolazi vreme za koje govori Isaija: "Ponosite oči čovečije poniziće se, i visina ljudska uguće se, a Gospod će sam biti uzvišen u onaj dan" (Isaija 2,11). Oni koji sumnjaju, mogu se podsmevati propisima zakona Božjeg i mogu ih poricati; mnogi se mogu zaraziti duhom ovog sveta, a neki će sasvim pasti pod njegov uticaj; možda će biti potrebni ogromni naponi i neprekidne žrtve da bi se delo Božje održalo; ali će istina ipak na kraju veličanstveno trijumfovati.

Pri završetku dela Božjeg, na zemlji će ponovo biti uzdignuta zastava Njegovog zakona. Lažna vera može preovladavati, bezakonje se može umnožiti, ljubav mnogih ohladneti, krst Golgote biti izgubljen iz vida; mrak može kao dah smrti obavijati svet, ljudi mogu

svim silama ustati protiv istine, mogu se kovati mnogobrojne zavere da bi se savladao narod Božji - ali će u času najveće opasnosti Bog Ilijin pokrenuti ljudska oruđa da objave vest koja se neće moći učutkati. U prenaseljenim gradovima, u mestima u kojima su ljudi najviše govorili protiv Boga, čuće se glas strogog ukora. Ljudi koje je Bog naimeneovao smelo će osuđivati savez crkve sa svetom. Oni će popovedati svim narodima: "Bojte se Boga, i podajte mu slavu, jer dode čas suda Njegova; i poklonite se onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene... Ko se god pokloni zveri i ikoni njezinoj i primi žig na čelo svoje ili na ruku svoju, i on će piti od vina gneva Božjega koje je nepomešano utočeno u času gnjeva njegova" (Otkrivenje 14,7-10).

Bog neće prekršiti svoj zavet niti će izmeniti reč koju je izgovorio. Njegova reč će večno ostati na snazi, neizmenljiva kao i Njegov presto. Na dan suda pokazaće se zavet koji je Bog jasno ispisao svojim prstom i ceo svet će biti doveden pred sud Večne Pravde da čuje presudu.

Danas, kao u vreme Ilijino, jasno je povučena granica između naroda koji drži zapovesti Božje i onih koji se klanjaju lažnim bogovima. "Dokle ćete hramati na obe strane?" uzviknuo je Ilija. "Ako je Gospod Bog, idite za Njim; ako li je Val, idite za njim" (1. Carevima 18,21). A vest za naše vreme glasi: "Pade, pade Vavilon veliki... izidite iz nje, narode moj, da se ne pomešate u grehe njezine, i da vam ne naude za njezina. Jer gresi njezini dopreše do neba, i Bog se opomenu nepravde njezine" (Otkrivenje 18,2.4-5).

Nije daleko vreme kad će svaka duša biti stavljena na probu. Vodiće se borba između zapovesti Božjih i zapovesti ljudskih. Oni koji su korak po korak popuštali zahtevima sveta, koji su se prilagođavali njegovim običajima, radije će se tada potčiniti svetskim silama nego da se izlože podsmehu, vređanju, opasnosti od tamnovanja i smrti. U to vreme će se zlato odvojiti od troske. Istinska pobožnost će se jasno razlikovati od lažne i prividne pobožnosti. Utonuće u mrak mnoge zvezde čijem smo se sjaju divili. Oni koji su se kitili ukrasima svetinje, ali se nisu odenuli pravdom Hristovom, pokazaće se u svojoj golotinji.

Među stanovnicima zemlje, rastureni po svim krajevima svim krajevima sveta, žive ljudi koji nisu savili kolena pred Valom. Kao nebeske zvezde koje se pojavljuju samo noću, ovi ljudi će blistati kad mrak pokrije zemlju i tama narode. U neznabožičkoj Africi, u katoličkim zemljama Evrope i Južne Amerike, u Kini i Indiji, na morskim ostrvima, po svim mračnim uglovima zemljine kugle, Bog ima u rezervi mnoštvo izabranih zvezda koje će blistati usred mraka i jasno pokazati otpadničkom svetu koliko moć preobražaja ima pokoravanje Njegovom zakonu. Čak se i danas takvi pojavljuju u svim narodima, rasama i jezicima. A u času najdublje otpada, kad se Sotona svim silama bude trudio da navede "sve, male i velike, bogate i siromašne, slobodnjake i robove" (Otkrivenje 13,16) da pod pretnjom smrtno kazne prime znak potčinjenosti lažnom moralu, oni koji ostanu verni, "pravi i celi, deca Božja bez mane" blistaće "kao videla na svetu" (Filipljanima 2,15). Što noć bude mračnija, to će oni jasnije blistati.

Šta bi bilo da je Ilija prebrojavao Izrailj u vreme kad se kazna Božja islila na otpadnički narod! On bi mogao izbrojiti samo jednog na strani Gospodnjoj. Ali kad je rekao: "Ja ostah sam, pa traže moju dušu", reč Gospodnja ga je iznenadila: "Ali sam ostavio u Izrailju sedam tisuća koji nijedan ne saviše kolena pred Valom" (1. Carevima 19,14.18).

Prema tome, neka niko danas ne prebrojava Izrailj, već neka nastoji da mu srce bude "mesno" i puno nežnog saosećanja, srce koje će se kao srce Hristovo zalagati za spasenje sveta.

JOSAFAT

Pre stupanja na presto u svojoj trideset petoj godini, Josafat je imao pred sobom primer dobrog cara Ase, koji skoro u svim teškoćama "tvoriše... što je pravo pred Gospodom" (1. Carevima 15,11). Tokom svoje dvadesetpetogodišnje uspešne vladavine, Josafat "hodaše putem Ase oca svojega, i ne odstupi od njega" (1. Carevima 22,43).

U svojim naporima da mudro vlada, Josafat je pokušavao da ubedi svoje podanike da zauzmu odlučan stav protiv idolopokloničkih običaja. Narod u njegovom carstvu "još prinošaše žrtve i kadaše na visinama" (2. Carevima 22,44). Car nije odmah uništio te oltare, ali je od samog početka nastojao da sačuva Judu od greha koji su obeležavali severno carstvo za vreme Ahavove vladavine, čiji je savremenik bio mnogo godina. Sam Josafat odlikovao se odanošću prema Bogu. On "ne tražiše Vala; nego Boga oca svojega tražaše i po zapovestima Njegovim hodaše, i ne činjaše kao sinovi Izrailjevi". Gospod je bio s njim zbog njegovog poštenja i "utvrdi Gospod carstvo u ruci njegovoj" (2. Dnevnika 17,3-5).

"Sav narod Judin davaše dare Josafatu, te imaće veliko blago i slavu. I srce se njegovo oslobodi na putovima Gospodnjim" (2. Dnevnika 17,5-6). Vreme je prolazilo, ostvarivao se preobražaj, i car "obori visine i lugove i Judeji" (2. Dnevnika 17,6). "On istrebi iz zemlje svoje ostatak adžuvana, koji bijahu ostali za života Ase oca njegova" (1. Carevima 22,47). Tako su se stanovici Jude postepeno

oslobodili mnogih opasnosti koje su mogle u velikoj meri ometati njegov duhovni razvoj.

Bilo je potrebno da se narod u celom carstvu pouči zakonu Božjem. U shvatanju toga zakona ležala je njihova bezbednost. Ako svoj život budu prilagodili propisima zakona, biće verni i Bogu i čoveku. Znajući to, Josafat je preduzeo korake da bi svome narodu omogućio da se potpuno upozna sa svetim spisima. Kneževima koji su upravljali pojedinim delovima njegovog carstva, data su uputstva da se brinu o službi sveštenika. Pod neposrednim nadzorom kneževa, ti učitelji po carskom naređenju "prohodaahu sve gradove Judine, učeći narod" (2. Dnevnika 17,7-9). I pošto su se mnogi potrudili da shvate zakon Božji i odbace greh, došlo je do dugovnog oživljavanja.

Za uspeh svoje vladavine Josafat je dobrim delom imao da zahvali zadovoljavanju duhovnih potreba svojih podnauka. Veliki dobitak leži u poslušnosti zakonu Božjem. U prilagođavanju božanskim zahtevima leži moć preobražaja, koja donosi "mir i dobru volju" među ljudima. Kad bi nauka Reči Božje upravljala životom svakog čoveka i žene, kad bi se um i srce potčinili njenoj sili, ne bi bilo mesta zlu koje danas postoji u svetu. Iz svakoga doma bi se širio uticaj koji bi ojačao svet u duhovnom i moralnom pogledu, pa bi se i narodi i pojedinci nalazili u povoljnijem položaju.

Josafat je mnogo godina živeo u miru, neometan od strane okolnih naroda. "Dode strah Gospodnji na sva carstva po zemljama oko Jude, te ne vojevaše na Josafata" (2. Dnevnika 17,10). Filisteji su mu davali danak u novcu i darove, a Arapi velika stada ovnova i jaraca. "Tako napredovaše Josafat i podiže se veoma; i sazida u Judeji kule i gradove za žitnice... Imaše... vojnika, hrabrih, junaka. Ovi služahu caru osim onih koje namesti u tvrdim gradovima u svojoj zemlji Judinoj" (2. Dnevnika 17,12-19). "Imajući veliko blago i slavu" (2. Dnevnika 18,10), Josafat je bio u mogućnosti da vrši snažan uticaj u korist istine i pravde.

Nekoliko godina pošto je stupio na presto, na vrhuncu svog procvata, Josafat je pristao da se njegov sin oženi Gotolijom, kćerju Ahava i Jezavelje. Tim brakom je između carevina Judeje i Izrailja sklopljen savez koji nije bio po volji Božjoj, koji je u vreme krize doneo propast i caru i mnogim njegovim podanicima.

Jednom prilikom je Josafat posetio izrailjskog cara u Samariji. Carskom gostu iz Jerusalima ukazane su naročite počasti, i pre no što se završila ta poseta, Josafat je bio nagovoren da se pridruži izrailjskom caru u ratu protiv Siraca. Ahav se nadao da će, ako udruži svoje snage sa snagama Jude, ponovo osvojiti Ramot koji je, po njegovom tvrdjenju, pripadao Izrailjcima.

Mada je u jednom trenutku slabosti nepromišljeno obećao da će se pridružiti izrailjskom caru u ratu protiv Siraca, Josafat je razmislivši došao do zaključka da treba saznati volju Božju u odnosu na taj poduhvat. Stoga je savetovao Ahavu: "Pitaj danas šta će Gospod reći." Odgovarajući na njegovu molbu, Ahav je sazvao četiri stotine samarijskih lažnih proroka i upitao ih: "Hoćemo li ići u vojsku na Ramot Galadski, ili ću se okanuti?" A oni odgovoriše: "Idi, jer će ga Gospod dati u ruke caru" (2. Dnevnika 18,4-5).

Nezadovoljan tim proročanstvom, Josafat je želeo da sa sigurnošću sazna volju Božju. On reče: "Ima li tu još koji prorok Gospodnji da ga pitamo?" (2. Dnevnika 18,6). "Ima još jedan čovek preko koga bismo mogli upitati Gospoda; ali ja mrzim na njega, jer mi ne proriče dobro nego zlo; to je Miheja sin Jemilin" (1. Carevima 22,8). Josafat je bio nepopustljiv u svom zahtevu da se pozove čovek Božji. Kad se pojavio pred njima i kad ga je Ahav zakleo da govori samo "istinu u ime Gospodnje", Miheja reče: "Videh sav narod Izrailjev razasut po planinama kao ovce koje nemaju pastira, jer reče Gospod: Ovi nemaju gospodara, neka se vrate svak svojoj kući s mirom" (1. Carevima 22,16-17).

Trebalo je da ove prorokove reči budu dovoljne i pokažu carevima da nebo nije naklonjeno njihovim planovima. Ali nijedan vladar nije bio sklon da posluša opomenu. Ahav je sebi sam odredio put i bio rešen da ide njim. Josafat je dao časnu reč: "Hoćemo s tobom na vojsku" (2. Dnevnika 18,3). I pošto je dao obećanje, nije hteo da povuče svoje snage. "I otide car Izrailjev s Josafatom carem Judinim na Ramot Galadski" (1. Carevima 22,29).

U toku bitke, Ahava je pogodila strela i istoga dana uveče je umro. "Prode glasnik po vojsci o zahodu sunčevom govoreći: Svak u svoj grad, i svak u svoju zemlju" (1. Carevima 22,36). Tako se ispuni la reč prorokova.

Josafat se posle te nesrećne bitke vratio u Jerusalim. Kad se približio gradu, dočekao ga je prorok Juj s prekorom: "Bezbožniku li pomažeš, i one koji mrze na Gospoda ljubiš? Zato se podigao na te gnjev Gospodnji. Ali se našlo dobro na tebi što si istrebio lugove iz zemlje i što si upravio srce svoje da tražiš Boga" (2. Dnevnika 19,2-3).

Josafat je preostale godine svoje vladavine iskoristio da ojača nacionalnu i duhovnu odbranu Judinu. Josafat "opet prode po narodu od Visraveje do gore Jefremove, i povрати ih ka Gospodu Bogu otaca njihovijeh" (2. Dnevnika 19,4).

Jedan od značajnih koraka koji je car preduzeo bio je osnivanje i održavanje sudova. On "postavi sudije u zemlji po svim tvrdim

gradovima Judinijem, u svakom gradu". Predajući im dužnost, rekao im je: "Gledajte šta ćete raditi, jer nećete suditi za čoveka nego za Gospoda, koji je s vama kad sudite. Zato neka bude strah Gospodnji u vama; pazite i radite, jer u Gospoda Boga našega nema nepravde, niti gleda ko je ko, niti prima poklona" (2. Dnevnika 19,5-7).

Sistem pravosuđa bio je usavršen osnivanjem apelacionog suda u Jerusalimu, gde "postavi Josafat od Levita i sveštenika i poglavara domova otačkih u Izraelju za sudove Gospodnje i za raspre..." (2. Dnevnika 19,18).

Car je zahtevao od sudija da budu verni. On im je naložio: "Tako radite u strahu Gospodnjem, verno i cela srca. I u svakoj parnici koja dođe ka vama od braće vaše što sede po gradovima svojim, da rasudite između uredaba i sudova, obavestite ih da ne bi grešili Gospodu, da ne bi došao gnev Njegov na vas i na braću vašu; tako činite, te nećete zgriješiti.

I evo Amarija, poglavar sveštencički, biće nad vama u svim poslovima Gospodnjim, a Zavdija sin Ismailov vođa doma Judina u svim poslovima carskim; takođe Leviti upravitelji biće uz vas. Budite slobodni, i radite, i Gospod će biti s dobrim" (2. Dnevnika 19,9-11).

U brižljivom staranju za prava i slobodu svojih podanika, Josafat je isticao da Bog pravde, koji vlada nad svima, podjednako ceni svakog člana ljudske porodice. "Bog stade na saboru Božjem, usred bogova izreče sud." A oni koji su postavljeni da u Njegovo ime vrše dužnost sudije moraju suditi "ubogome i siroti", moraju izbavljati "ubogoga i ništuga", izbavljati ih iz ruke bezbožničke" (Psalam 82,1,3-4).

Pred kraj Josafatove vladavine Judino carstvo je napala vojska od koje su stanovnici s razlogom strahovali. "Sinovi Moavovi i sinovi Amonovi i s njima koji žive među sinovima Amonovijem, dodoše da vojuju na Josafata." Vest o tom napadu stigla je do cara preko jednog glasnika koji se pojavio sa zabrinjavajućim rečima: "Ide na te veliko mnoštvo preko mora, iz Sirije, i eno ih u Asason-Tamaru, a to je En-Gad" (2. Dnevnika 20,1-2).

Josafat je bio hrabar i smeo čovek. On je godinama jačao vojsku i utvrđivao svoje gradove. Dobro se bio pripremio da dočeka skoro svakog neprijatelja. Međutim, u ovoj krizi nije se oslonio samo na telesnu ruku. Ne pomoću disciplinovane vojske i utvrđenih gradova, nego zahvaljujući živoj veri u Boga Izrailjevog mogao je Josafat izvojevati pobeđu nad neznaošcima koji su se hvalili svojom silom i nameravali da ponize Judeju pred ostalim narodima.

"Josafat se uplaši i obrati lice svoje da traži Gospoda, i oglasi post po svoj zemlji Judinoj. I skupiše se svi sinovi Judini da traže Gospoda, i iz svih gradova Judinih dodoše da traže Gospoda" (2. Dnevnika 20,2-4).

Stojeći pred narodom u tremu hrama, Josafat je izlivao dušu u molitvi, i vapio Bogu za pomoć priznajući koliko je Izrailj bespomoćan. On je rekao: "Gospode Bože otaca naših! Nisi li ti Bog na nebu i vladáš svim carstvima narodnim? Nije li u tvojoj ruci moć i sila da ti niko ne može odoleti? Nisi li ti, Bog naš, odagnao stanovnike sve zemlje ispred naroda svojega Izrailja, i dao je navek semenu Avarama prijatelja svojega? Te se naseliše, u njoj, i sagrađiše Ti u njoj svetinju za ime Tvoje govoreći: Kad nas zadesi kako zlo, mač osvetni ili pomor ili glad, staćemo pred ovim domom i pred Tobom, jer je ime Tvoje u ovom domu, i vapićemo k Tebi u nevolji svojoj, usliši i izbavi.

A sada evo, sinovi Amonovi i Moavovi i oni iz gore Sira, kroz koje nisi dao sinovima Izrailjevim proći kad idahu iz zemlje Misirske, nego ih obidoše i ne istrebiše; a evo, oni nam vraćaju došavši da nas isteraju iz nasledstva Tvojega, koje si nam predao. Bože naš, zar im nećeš suditi? Jer u nama nema snage da se opremo tome mnoštvu velikom koje ide na nas, niti mi znamo što bismo činili, nego su oči naše uprte u te" (2. Dnevnika 20,3-12).

Josafat je s poverenjem mogao reći Gospodu: "Nego su oči naše uprte u Te." Godinama je on poučavao narod da se uzda u Onoga koji se u prošlim stolećima toliko puta zalagao da spase svoje izabrane od propasti. I sad, kad je carstvo bilo u opasnosti, Josafat nije bio usamljen: "Svi sinovi Judini stajahu pred Gospodom i deca njihova, žene njihove i sinovi njihovi" (2. Dnevnika 20,13). Oni su složno postili i molili se, složno su vapili Gospodu da stvori zabunu među neprijateljima kako bi se proslavilo ime Božje.

"Bože! Nemoj zamuknuti,
Nemoj ćutati, niti počivaj, Bože!
Jer evo neprijatelji Tvoji uzavreše,
I koji Te ne navide podigoše glavu.
Po narod Tvoj zlo naumiše,
I dogovaraju se na izabrane Tvoje.
Rekoše: hodite da ih istrebimo između naroda
Da se više ne spominje ime Izrailjevo.
Složno pristaše i suprot Tebi veru uhvatiše:
Naselja Edomova i Ismailovci, Moav i Agareni.
Geval i Amon i Amalik...
Učini im onako kao Madijanu,
Kao Sisari, kao Javinu na potoku Kisonu...
Neka se stide i srame doveka,
Neka se smetu i izginu.

I neka znadu da si Ti, kojemu je ime Gospod,
Jedini najviši nad svom zemljom."

Psalam 83.

Kad se narod pridružio caru ponizivši se pred Bogom i tražeći od Njega pomoć, Duh Gospodnji side na Jazila, "Levita između sinova Asafovijeh", koji reče: "Slušajte, svi sinovi Judini i Jerusalimljani, i ti care Josafate, ovako vam veli Gospod: Ne bojte se i ne plašite se toga mnoštva velikoga, jer nije vaš rat nego Božji. Sutra izidite na njih; oni će poći uz brdo Zis, i naći ćete ih na kraju potoka prema pustinji Jeruilu. Ne treba vi da se bojite u ovom boju. Postavite se, stojte pa gledajte kako će vas izbaviti Gospod, Judo i Jeruslime! Ne bojte se i ne plašite se, sutra izidite pred njih, i Gospod će biti s vama.

Tada se Josafat savi licem k zemlji, i svi Judejci i Jerusalimljani padoše pred Gospoda, i pokloniše se Gospodu. A Leviti od sinova Katovih i od sinova Korejevih ustaše, te hvališe Gospoda Boga Izrailjeva glasom veoma visokim."

Ujutru su ustali rano i otišli u Tekujsku pustinju. Kad se vojska približila, Josafat je uskliknuo: "Čujte me, Judejci i Jerusalimljani, verujte Gospodu Bogu svojem i bićete jaki, verujte prorocima Njegovim i bićete srećni. I tako dogovorivši se s narodom postavi pevače Gospodnje da hvale svetu krasotu idući pred vojskom i govoreći: Hvalite Gospoda, jer je doveka milost Njegova" (2. Dnevnika 20,14-21). Pevači su išli ispred vojske, podižući glasove u znak zahvalnosti Bogu za obećanu pobeđu. Bio je to neobičan način stupanja u borbu s neprijateljem - hvala Gospodu pesmom, uzvišući Boga Izrailjevog. To je bila njihova ratnička pesma. Ozarivala ih je "sveta krasota". Kad bismo danas više hvalili Boga, nada, vera i hrabrost stalno bi se uvećavale. I zar ne bi na taj način ojačala ruka hrabrih vojnika koji danas ustaju u odbranu istine?

"A kad počese pesmu i hvalu, obrati Gospod zasedu na sinove Amonove i sinove Moavove i one iz gore Sira, koji izidoše na Judu, te se razbiše.

I kad Juda dođe do stražara prema pustinji, i pogleda na mnoštvo, a to mrtva telesa leže po zemlji, i nijedan ne beše ostao živ" (2. Dnevnika 20,22-24).

Bog je bio sila Judina u ovoj krizi, a On je i danas sila svog naroda. Ne smemo se pouzdati u kneževe niti stavljati ljude na mesto Boga. Moramo imati na umu da ljudi upadaju u zablude i greške, i da je jedino Onaj koji ima svu silu naša tvrđava i odbrana. U svakoj teškoći moramo misliti na to da je bitka Njegova. Božja sredstva su neograničena, a pobeđa će, što se više činila nemogućnom, biti utoliko veća.

"Spasi nas, Bože spasenja našega,
Iskupi nas i izbavi nas od naroda,
Da slavimo ime Tvoje,
Da se hvalimo Tvojom slavom."

1. Dnevnika 16,35.

Natovarena plenom vratila se judejska vojska "s veseljem, jer ih oveseli Gospod neprijateljima njihovim. I dodoše u Jerusalim sa psaltirima i guslama i trubama u dom Gospodnji" (2. Dnevnika 20,27-28). I zaista, imali su mnogo razloga da se raduju. Poslušavši zapovest: "Stojte pa gledajte kako će vas izbaviti Gospod... Ne bojte se i ne plašite se" (2. Dnevnika 20,17), oni su se potpuno pouzdale u Boga i On je postao njihova tvrđava i Oslobođitelj. Sada su s razumevanjem mogli pevati nadahnutu pesmu Davidovu:

"Bog nam je utočište i sila,
Pomoćnik, koji se u nevoljama brzo nalazi...
Luk prebi, koplje slomi,
I kola sažee ognjem.
Utolite i poznajte da sam ja Bog;
Ja sam uzvišen po narodima, uzvišen na zemlji.
Gospod nad vojskama s nama je,
Branitelj je naš Bog Jakovljev."

Psalam 46.

"Kao što je ime Tvoje, Bože,
Tako je i hvala Tvoja na krajevima zemaljskim;
Pravde je puna desnica Tvoja.
Nek se veseli gora Sion,
Nek se raduju kćeri Judejske
Sudova radi Tvojih...
Jer je ovaj Bog naš Bog uvek i doveka,
On će biti vođa naš doveka."

Psalam 48,10-11.14.

Zahvaljujući veri cara Judejskog i njegove vojske, "strah Božji dođe na sva carstva zemaljska kad čuše da je Gospod vojevao na neprijatelje Izrailjeve. I tako se smiri carstvo Josafatovo, jer mu Bog njegov dade mir odasvud" (2. Dnevnika 20,29-30).

PAD DOMA AHAVOVA

Rđav uticaj koji je Jezavelja od početka vršila na Ahava obeležavao je i poznije godina njegovog života, i urodio plodom srama i nasilja kome retko ima ravna u svetoj istoriji. "Ne bi takvog kao Ahav, koji se prodade da čini što je zlo pred Gospodom, jer ga podgovaraše žena njegova Jezavelja" (1. Carevima 21,25).

Po prirodi sklon pohlepnosti, Ahav se, podstican i podržavan u zlu od Jezavelje, povodio za sklonostima svog rđavog srca, dok na kraju nije potpuno potpao pod vlast sebičnosti. On nije mogao trpeti da mu se odbije ma kakva želja; smatrao je da ima pravo na ono što je želeo.

Ta crta Ahavovog karaktera, koja je tako nesrećno uticala na sudbinu carstva za vreme njegovih naslednika, jasno se pokazala prilikom jednog događaja koji se odigrao još dok je Ilija bio prorok u Izrailju. Neposredno pored carskog dvora nalazio se vinograd koji je pripadao jednom Jezraeljaninu - Navuteju. Ahav je poželeo da uzme taj vinograd. Hteo je da ga kupi ili zameni za neki drugi posed. "Daj mi svoj vinograd", reče on Navuteju, "da načinim od njega vrt za zelje, jer je blizu do dvora mojega; a ja ću ti dati za njega bolji vinograd, ili ako voliš daću ti u novcu što vredi" (1. Carevima 21,2).

Navuteju je bilo mnogo stalo do ovog vinograda, jer je pripadao još njegovim precima i nije hteo da ga otudi. "Sačuvaj Bože da bih ti dao nasledstvo otaca svojih" (1. Carevima 21,3), reče on Ahavu. Prema levitskom zakonu nijedno imanje se nije moglo zauvek preneti na drugoga, ni prodajom ni zamenom; sinovi Izrailjevi su morali "držati svaki nasledstvo otaca svojih" (4. Mojsijeva 36,7).

Sebičan car se razbesneo zbog Navutejevog odbijanja. "Tada Ahav dođe kući zlovoljan i ljutit radi reči koju mu reče Navutej Jezraeljanin... I leže na postelju svojoj i okrenu lice svoje na stranu, i ne jede hljeba" (1. Carevima 21,4).

Jezavelja je ubrzo doznala šta se desilo, pa i sama besna što se neko usudio da odbije carev zahtev, reče Ahavu da zbog toga ne treba tugovati. "Ti li si car nad Izrailjem?" reče mu ona. "Ustani, jedi hljeba i budi veseo. Ja ću ti dati vinograd Navuteja Jezraeljanina" (1. Carevima 21,7).

Ahav nije pitao na koji će to način Jezavelja učiniti, a ona se odmah dala na posao da ostvari svoju gnusnu nameru. Napisala je pisma u ime carevo, zapečatila ih njegovim pečatom, i poslala starešinama i glavarima grada u kome je živeo Navutej. "Oglasite post, i posadite Navuteja među glavare narodne. I postavite dva nevaljala čoveka prema njemu, pa neka posvedoče na njega govoreći: Hulio si na Boga i na cara. Tada ga izvedite i zaspite kame-njem da pogine", pisala je ona (1. Carevima 21,9-10).

Naredba je ubrzo bila izvršena. "I učiniše ljudi onoga grada, starešine i glavari... kako im zapovedi Jezavelja, kako beše napisano u knjizi koju im posla" (1. Carevima 21,11). Tada je Jezavelja otišla Ahavu i kazala mu da ode i uzme vinograd. Ahav se, ne misleći na posledice, poveo za njenim savetom i pošao da prisvoji željeni vinograd.

Ali caru nije bilo dopušteno da mirno uživa u onome što je prisvojio prevarom i umorstvom. "Dođe reč Gospodnja k Iliji Teovicianinu govoreći: Ustani, izidi na susret Ahavu caru Izrailjevu, koji sedi u Samariji; eno ga u vinogradu Navutejevu, kuda je otišao da ga uzme. I reci mu i kaži: Nisi li ubio i nisi li prisvojio?" (1. Carevima 21,17-19). Gospod je zatim naložio Iliji da nad Ahavom izrekne strašnu kaznu.

Prorok je požurio da izvrši božansku zapovest. Našavši se oči u oči s glasnikom Gospodnjim u vinogradu, car je osećajući svoju krivicu uzviknuo u strahu: "Nade li me, neprijatelju moj?" A glasnik Gospodnji odgovori bez okolišanja: "Nadoh, jer si se prodao da činiš što je zlo pred Gospodom. Evo pustiću zlo na tebe, i uzeću natražje tvoje." Neće više biti milosti. Dom Ahavov biće potpuno uništen. "I učiniću s domom tvojim kao s domom Jerovoama sina Navatova i kao s domom Vase sina Ahijina, što si me gnevio i što si naveo na greh Izrailja" (1. Carevima 21,20-22).

A za Jezavelju reče Gospod: "Psi će izesti Jezavelju ispod zidova Jezraelskih. Ko Ahavov pogine u gradu izešće ga psi, a ko pogine u polju izešće ga ptice nebeske" (1. Carevima 21,23-24).

Kad je car čuo ovu strašnu vest, "razdre haljine svoje, i priveza kostret oko tela svojega, i pošćaše, i spavaše u kostrijeti, i hodaše polagano. I dođe reč Gospodnja Iliji govoreći: Jesi li video kako se Ahav ponizio preda mnom? Zato što se tako ponizio preda mnom, neću pustiti onoga zla za njegova života; nego za sina njegova pustiću ono zlo na dom njegov" (1. Carevima 21,27).

Nije prošlo ni tri godine, a car Ahav je izgubio život u ratu sa Sircima. Ohozija, njegov sin, "činjaše što je zlo pred Gospodom, i hodaše putem oca svojega i putem matere svoje, i putem Jerovaoama sina Navatova. I služaše Valu i klanjaše mu se, i gnev-ljaše Gospoda Boga Izrailjeva" (1. Carevima 22,52-53) kao što je to činio i njegov otac Ahav. Međutim, kazne su ubrzo počele da stižu ovog nepokornog cara. Najpre težak rat s Moavcima, a zatim jedan nesrećan slučaj u kome zamalo nije izgubio život. Sve su to bili znaci da se Bog gnevi na njega.

Ohozija "pade kroz rešetku iz gornje sobe svoje u Samariji"; teško povređen i zbrinut zbog posledica, poslao je svoje sluga da

pitaju Velzevula, boga Akaronskog, da li će ozdraviti ili ne. Ljudi su verovali da bog u Akaronu daje preko svojih sveštenika obaveštenja o događajima u budućnosti. Mnogi ljudi su tu dolazili raspitujući se za budućnost; međutim, sva ta predskazivanja i obaveštenja dolazila su od kneza tame.

Ohozijine sluga naišle su na jednog Božjeg čoveka, koji im je rekao da se vrate caru s porukom: "E da li nema Boga u Izrailju, te šalješ da pitaš Velzevula, boga u Akaronu? Zato nećeš se dignuti s postelje na koju si legao nego ćeš umreti" (2. Carevima 1,1,3). Pošto im je izgovorio ovu vest, prorok ode.

Začudene sluga požuriše natrag caru da ga obaveste o onome što im je rekao čovek Božji. "Kakav beše na oči taj čovek? zapita car. Odgovorili su mu: Beše sav kosmat i opasan kožnim pojasom." "To je Ilija Tesvičanin", uzviknu car. Znao je da će se prorokove reči sigurno ispuniti, ako je čovek koga su srele njegove sluga zaista bio Ilija. U želji da, ako je ikako moguće, otkloni od sebe tu kaznu, on je odlučio da pošalje ljude da dovedu proroka.

Ohozija je dvaput slao četvoro vojnika da zaplaši proroka, i dvaput je vojnike uništio gnev Božji. Treća četa se ponizila pred Bogom, a njihov kapetan približivši se glasniku Božjem "kleče na koljena pred Ilijom, i moleći ga reče mu: Čoveče Božji, da ti je draga duša moja i duša ove pedesetorice, sluga tvojih."

"A anđeo Gospodnji reče Iliji: Idi s njim, i ne boj ga se. I usta Ilija i otiđe s njim k caru. I reče mu: Ovako veli Gospod: Zato što si slao poslanike da pitaju Velzevula, boga u Akaronu, kao da nema Boga u Izrailju da bi ga pitao, nećeš se dignuti s postelje na koju su legao, nego ćeš umreti" (1. Carevima 1,7-8.13.15-16).

Ohozija je još za života svoga oca bi svedok čudesnih dela Svemogućeg. Video je Božje dokaze otpalom Izrailju o tome kako On gleda na one koji odbacuju stroge zahteve Njegovog zakona. Ali se Ohozija ponašao kao da su te strašne činjenice samo obične bajke. Umesto da izađe skrušena srca pred Gospoda, on se povezao za Valom i najzad usudio da učini ovo svoje najbezbožnije delo. Nepokoran i bez namere da se pokaje, Ohozija je umro "po reči Gospodnjoj, koju reče Ilija".

Istorija o grehu cara Ohozije i o njegovoj kazni sadrži pouku koju niko ne može nekažnjeno prenebregnuti. Današnji ljudi možda ne odaju počast neznabožskim bogovima, ali se ipak mnoge hiljade klanjaju pred Sotoninim oltarom kao što je to nekada činio car Izrailjev. Duh idolopoklonstva i danas cveta u svetu, mada je pod uticajem nauke i obrazovanja dobio lepše i privlačnije oblike nego što je to bilo u vreme kad se Ohozija obraćao Bogu akaronskom. Svaki dan donosi nove žalosne dokaze da opada vera u pouzdanu reč proroštva, i da umesto nje sujeverje i sotonske čarolije osvajaju razum mnogih ljudi.

Danas su obredi neznabožackog idolopoklonstva zamenjeni tajnim sastancima i seansama, mračnim nagoveštajima i čudima spiritističkih medijuma. Otkrića tih medijuma željno prihvataju hiljade ljudi koji odbijaju da prime svetlost Reči Božje preko Njegovog Duha. Oni koji veruju u spiritizam možda s prezirom govore o nekadašnjim vraćima, ali se veliki obmanjivač pobedonosno smeje kad oni upadaju u njegove lukave zamke u drugom obliku.

Ima ljudi koji s užasom odbacuju pomisao da se obrate mediju-mu, ali ih privlače neki prijatniji oblici spiritizma. Drugi su otišli na stranputicu zbog teorija ateističke nauke i usled misticizma teozofije i istočnih verovanja.

Propovednici svih oblika spiritizma tvrde da imaju moć iscelje-nja. Oni tu moć pripisuju elektricitetu, magnetizmu, takvozvanim "simpatetičnim lekovima" i skrivenim unutrašnjim silama čovečijeg uma. (Ovo su lečenja pomoću takozvanih tajanstvenih sila koje deluju sugestivno na izvesne bolesnike.) I nije mali broj onih koji čak i u ovom "hrišćanskom" veku odlaze takvim "isceliteljima", umesto da se pouzdaju u silu života Boga i u znanje dobro osposobljenih lekara. Mati bdi kraj bolesničke postelje svoga deteta i misli: "Ništa više ne mogu učiniti. Zar nigde nema lekara koji ima moć da isceli moje dete?" Neko joj ispriča o čudesnim delima nekog vidovitog ili magnetičkog iscelitelja, i ona mu poverava svoje dete, tj. predaje ga u ruke Sotoni koji se nalazi kraj nje. Često se događa da kasniji život takvog deteta bude potčinjen sotonskoj sili kojoj je teško odloeti.

Bog je imao razloga da se razgnevi na Ohozijinu bezbožnost. Šta sve Bog nije učinio da bi pridobio srca Izrailjaca i da bi ih nadah-nuo pouzdanjem! Stolećima je pružao svom narodu dokaze izuzetne naklonosti i ljubavi. Od početka je pokazao da mu je "milina... sa sinovima ljudskim" (Priče 8,31). Pružao je smesta pomoć svakom ko ga je iskreno tražio. A sad se car Izrailjev odvratio od Boga i zatražio pomoć od najgoreg neprijatelja svog naroda, pokazujući neznabošcima da ima više poverenja u njihove idole nego u Boga nebeskog. Na isti način ljudi i danas nanose sramotu Bogu kad se udaljuju od Izvora snage i mudrosti tražeći pomoć i savet od sila tame. Kad je Ohozijin postupak izazvao gnev Božji, kako će tek Bog gledati na one koji imaju veću svetlost, a ipak idu sličnim putem?

Oni koji se izlažu Sotoninim čarolijama mogu se hvalisati da su izvukli velike koristi. Međutim, da li je to dokaz da su mudro postupili? Sve da se život i produži, čemu to? Da li će se konačno

isplati zapostavljanje volje Božje? Na kraju će se pokazati da je svaki takav tobožnji dobitak u stvari nepopravljiv gubitak. Ne možemo nekažnjeno porušiti ijednu ogradu koju je Bog podigao da bi sačuvao svoj narod od Sotonine sile.

Pošto Ohozija nije imao sina, nasledio ga je njegov brat Joram, koji je vladao dvanaest godina nad deset plemena. Citavo to vreme živela je i njegova mati Jezavelja, i neprekidno vršila rđav uticaj na narod. Mnogi su se još uvek pridržavali idolopokloničkih obreda. I sam Joram "činjaše što je zlo pred Gospodom, ali ne kao otac njegov i kao mati njegova, jer obori lik Valov koji beše načinio otac njegov. Ali osta u gresima Jerovaoama sina Navatova, kojima navede na greh Izrailj, i ne odstupi od njih" (2. Carevima 3,2-3).

Za vreme Joramove vladavine nad Izrailjem umro je Josafat, a Josafatov sin, koji se takođe zvao Joram, stupio je na presto Judinog carstva. Svojom ženidbom sa kćerju Ahava i Jezavelje, Joram se prisno vezao sa carem Izrailjevim i u svojoj vladavini išao za Valom "kao što činaše dom Ahavov". "Još i visine načini po brdima Judinim, i navede na preljubu Jerusalimljane i prelasti Judu" (2. Dnevnika 21,6.11).

Zbog ovako strašnog otpadništva, car Judin nije mogao da prođe bez kazne. Prorok Ilija se još nije bio uzneo i nije mogao čutke podnositi u carstvu Judinom ista zla koja su severno carstvo dovela do ruba propasti. Stoga je poslao Joram, caru Judinom, jednu poruku u kojoj je bezbožni car pročitao ove strašne reči: "Ovako veli Gospod Bog Davida oca tvoje: Što nisi hodio putevima Josafata oca svojega i putovima Ase cara Judina, nego si hodio putem careva Izrailjevih i naveo si na preljubu Judu i Jerusalimljane, kao što je dom Ahavov naveo na preljubu Izrailj, i još su pobio braću svoju, dom oca svojega, bolje od tebe, evo, Gospod će udariti velikim zlom narod tvoj i sinove tvoje i žene tvoje i sve što imaš. I ti ćeš bolovati teško."

I tako podiže Gospod na Joramu duh Filistejima i Arapima koji žive do Etiopljana. I oni došavši na zemlju Judinu proдре u nju, i odnesoše sve blago što se nađe u domu carevu, i sinove njegove i žene njegove, da mu ne osta ni jedan sin osim Joahaza najmlađega sina njegova.

I posle svega toga udari ga Gospod bolešću u crevima, kojoj ne beše leka. I dan po dan prolaziše, i kad se navršise dve godine... umre od teških bolova" (2. Dnevnika 21.12-19).

"A Jerusalimljani zacariše na njegovo mesto Ohoziju najmlađega sina njegova" (2. Dnevnika 22,1).

Ahavov sin Joram još je vladao u Izrailju kad je na presto Judin stupio njegov nećak Ohozija. Ohozija je vladao samo godinu dana i za to vreme, pod uticajem svoje majke Gotolije, "činjaše što je zlo pred Gospodom, kao dom Ahavov; jer mu oni behu savetnici" (2. Dnevnika 22,3-4). Njegova baba Jezavelja bila je još živa i on se sasvim bio povezao sa svojim ujakom Joramom, carem Izrailjevim.

Ohozija, car Judin, ubrzo je tragično završio. Preživeli članovi doma Ahavovog zaista "behu savetnici po smrti oca njegova na pogibao njegovu" (2. Dnevnika 3-4). Dok je Ohozija boravio kod svoga ujaka u Jezraelu, prorok Jelisije je dobio nalog od Boga da pošalje jednog od sinova proročkih u Ramot Galadski da pomaže Juja za cara izrailjskog. Vojska Jude i Izrailja je tada zajednički ratovala protiv Siraca u Ramotu Galadskom. Ranjen u boju, Joram se vratio u Jezrael i ostavio Juja da komanduje carskom vojskom.

Pomazavši Juja, glasnik Jelisijev reče: "Pomazah te za cara nad narodom Gospodnjim, Izrailjem." A zatim je svečano preneo Juju nebeski nalog: "I pobij dom Ahava gospodara svojega, jer hoću da pokajem krv sluga svojih proroka, i krv svih sluga Izrailjevih od ruke Jezaveljine. I tako će izginuti sav dom Ahavov" (2. Carevima 9,6-8).

Pošto ga je vojska proglasila za cara, Juj pohita u Jerusalim da bi pogubio one koji su svojevolejno odlučili da žive u grehu i da druge navede na greh. Pobiše Jorama cara Izrailjevog, Ohoziju cara Judinog i caricu majku, "sve koji behu ostali od doma Ahavaova u Jezraelu i sve vlastele njegove i prijatelje njegove i sveštenike njegove, da ne ostane nijedan". Pogubio je mačem "sve proroke Valove, sve sluge njegove i sveštenike njegove", koji su živeli u Valovom svetilištu kod Samarije, porušio i spalio neznabožačke kipove i razorio Valov hram. "Tako Juj istrebi Vala iz Izrailja" (2. Carevima 10,11.19.28).

Glas o ovom opštem pokolju stigao je do Gotolije, Jezaveljine kćeri, koja je imala veliku moć u carstvu Judinom. Kad je Gotolija saznala da je ubijen njen sin i car Judin, "usta i pobi sve carsko seme doma Judina". U tom pokolju su izginuli svi Davidovi potomci koji su mogli doći na presto, sem jednog deteta po imenu Joas, koga sakri u ložnicu žena sveštenika Jodaja. Dete je tu živelo skriveno šest godina, a "Gotolija carovaše u zemlji" (2. Dnevnika 22,10.12).

Po isteku tog vremena, "Leviti i sav narod Judin", zajedno s Jodajem sveštenikom, krunisali su i pomazali Joasa za cara, "i pljeskajući rukama govorahu: Da živi car!" (2. Carevima 11,12).

"A kad Gotolija ču viku naroda koji se stecaše i hvaljaše cara, dođe k narodu u dom Gospodnji" (2. Dnevnika 23,12-13). "I pogleda, i gle, car stajaše kod stupa po običaju, i knezovi i trube oko cara, i sav narod iz zemlje radovalaše se, i trube trubljaahu."

"Tada Gotolija razdre haljine svoje i povika: Buna! Buna!" (2. Carevima 11,14). Ali Jodaj zapovedi stotinicima da uhvate Gotoliju i sve njene pristalice, da ih izvedu iz hrama i odvedu na mesto gde će biti pogubljeni.

Tako je nestalo i poslednjeg člana doma Ahavova. Užasno zlo, koje je bilo posledica njegovog braka sa Jezaveljom, trajalo je sve dok nije bio uništen i poslednji njegov potomak. Čak je i u Judeji, gde vera u pravoga Boga nikad nije bila zvanično napuštena, Gotolija uspeła mnoge da zavede. Odmah posle pogubljenja okrutne carice, "sav narod zemaljski otide u dom Valov, i raskopaše dom i oltar, i izlomiše likove njegove sasvim; a Matana, sveštenika Valova, ubiše pred oltarima" (2. Carevima 11,18).

Posle toga nastupala je reformacija. Oni koji su učestvovali u proglašenju Joasa za cara, svečano su se zavetovali "da će biti narod Gospodnji". I sada, pošto je iz Judeje nestalo zlog uticaja Jezaveljine kćeri i pošto su Valovi sveštenici bili pogubljeni a njihov hram porušen, "radovalaše se sav narod zemaljski, i grad se umiri" (2. Dnevnika 23,16.21).

POZIVANJE JELISIJA

Bog je naredio Iliji da pomaže drugoga za proroka umesto sebe. "Jelisija sina Safatova iz Avel-Meole pomaži za proroka umesto sebe" (1. Carevima 19,16), rekao je Gospod i Ilija je, poslušavši zapovest, pošao da potraži Jelisija. Putujući prema severu, Ilija je posmatrao koliko se predeo izmenio za vrlo kratko vreme. Ranije je zemlja bila sasušena, njive neobrađene, jer tri i po godine nije bilo ni rose ni kiše. Sad su biljke bujale na sve strane, kao da žele da nadoknade ono vreme suše i gladi.

Jelisijev otac je bio imućan zemljoradnik, čije je domaćinstvo pripadalo broju onih koji u vreme opšteg otpada nisu savili kolena pred Valom. U njihovom domu se poštovao Bog, odanost veri starog Izrailja bila je njihovo životno pravilo. U takvoj sredini su protekle godine Jelisijevog ranog detinjstva. U smirenosti seoskog života, prihvatajući nauku Boga i prirode, i disciplinu korisnog rada, Jelisije je stekao naviku jednostavnosti i poslušnosti prema svojim roditeljima i Bogu, što ga je pripremalo za visoki poziv koji mu je bio namenjen.

Jelisije je bio pozvan dok je sa slugama svoga oca orao njivu. On se prihvatio najbližeg posla. Jelisije je posedovao sposobnosti vođe i smernost čoveka spremnog da služi. Iako staložen i prijatne naravi, držao se energično i postojano. Njegove osobine su bile poštenje i vernost, ljubav i strah Božji. Vršeci smerno svoje svakodnevne dužnosti, stekao je snagu i plemenitost karaktera, razvijajući se neprestano u milosti i znanju. Sarađujući s ocem u dužnostima domaćeg života, naučio je da sarađuje s Bogom.

Ispoljavajući vernost u malim stvarima, Jelisije se pripremao za značajnije dužnosti. On se spremao za šire, uzvišenije delo stičući iz dana u dan praktično iskustvo. Naučio je da služi, a time i da poučava i vodi. Niko ne može znati kakve su namere Božje; ali svi mogu biti sigurni da vernost u malim stvarima predstavlja dokaz o sposobnosti za vršenje većih dužnosti. Svaki postupak u životu otkriva karakter, i samo onoga ko se u sitnim dužnostima pokaže "kao radan koji se nema šta stideti" (2. Timotiju 2,15), Bog može počastvovati uzvišenijom službom.

Čovek koji smatra da nije važno kako vrši sitnije dužnosti, pokazuje da nije dostojan uzvišenijeg položaja. On sebe može smatrati sposobnim za veće dužnosti, ali Bog vidi dublje ispod površine. Posle probe i kušanja takvom čoveku se izriče presuda: "Izmeren si na merila i našao si se lak." On trpi posledice svog neverstva, ne uspeva da stekne milost, snagu i silu karaktera koje su plod bezuslovne poslušnosti.

S obzirom da ne učestvuju neposredno u nekom verskom delu, mnogi smatraju da im je život beskoristan, da ništa ne čine za napredak carstva Božjeg. Kako bi se oni rado latili nekog velikog poduhvata! Međutim, pošto mogu poslužiti samo u sitnim stvarima, smatraju da su u pravu kad ne rade ništa. U tome greše. Čovek može aktivno služiti Bogu ako vrši obične svakodnevne dužnosti - ako obara drveće, raskrčuje zemljište ili ore njivu. Majka koja odgaja svoju decu za Hrista radi za Boga baš kao i sveštenik za propovedaonicom.

Mnogi čeznu za naročitom obdarenošću pomoću koje bi mogli izvršiti izuzetno delo, a zapostavljaju neposredne dužnosti koje bi im ulepšale život. Takvi treba da se late posla koji se nalazi na njihovoj stazi. Uspeh ne zavisi toliko od obdarenosti, koliko od energije i dobre volje. Naša služba će biti prihvaćena ako savesno vršimo svakodnevne dužnosti, ako se iskreno i usrdno zalažemo za dobro drugih, a ne ako samo posedujemo sjajnu obdarenost. Istinsko savršenstvo se može naći u najsmernijem životu. Najskromnije dužnosti obavljene sa ljubavlju i verno imaju lepotu u očima Božjim.

Tražeci naslednika po božanskom uputstvu, Ilija je prolazeći kraj njive koju je Jelisije orao zaogrnuo mladića plaštom posvećenja. U periodu gladi, Safatovoj porodici su bili poznati delo i mislija Ilijina; sada je Duh Božji otkrio Jelisijevom srcu značaj prorokovog postupka. Za njega je to bio znak da ga je Bog pozvao da postane Ilijin naslednik.

"A on ostavi volove, i otrča za Ilijom i reče: Da celivam oca svojega i mater svoju, pa ću ići za tobom." Ilija mu je odgovorio: "Idi, vrati se, jer šta sam ti učinio?" (1. Carevima 20,21). To nije bilo odbijanje, već kušanje vere. Jelisije mora razmisliti, mora sam odlučiti da li će prihvatiti ili odbiti poziv. Ako su njegove želje vezane za njegov dom i koristi koje iz toga proističu - može slobodno tamo ostati. Međutim, Jelisije je razumeo značaj poziva. Znao je da je poziv od Boga i nije oklevao da posluša. Nizašta na svetu ne bi propustio priliku da postane glasnik Božji, niti bi žrtvovao mogućnost da bude u društvu Njegovog sluga. On "uze jaram volova i zakla ih, i na drvmu od pluga skuha meso i dade ga narodu, te jedoše; potom ustavši otide za Ilijom, i služaše mu." Bez ikakvog kolebanja napustio je dom u kome je uživao ljubav da bi pomogao proroku u njegovom životu punom neizvesnosti.

Da je Jelisije upitao Iliju šta se od njega očekuje - šta će biti njegov posao - odgovor bi glasio: Bog zna, On će ti razjasniti. Ako služiš Gospodu, On će ti odgovoriti na svako pitanje. Možeš poći za mnim ako si ubeđen da te je Bog pozvao. Sam moraš znati da Bog stoji iza mene i da je to što si čuo Njegov glas. Ako smatraš da ništa nije važnije od sticanja ljubavi Božje, onda podi.

Sličan pozivu upućenom Jelisiju, bio je odgovor koji je Hristos dao mladiću kad ga je ovaj upitao: "Kakvo ću dobro da učinim da imam život večni?" Hristos je odgovorio: "Ako hoćeš savršen da budeš, idi prodaj sve što imaš i podaj siromasima, i imaćeš blago na nebu, pa hajde za mnom" (Matej 19,16.21-22).

Jelisije je prihvatio poziv za službu ne osvrćući se na zadovoljstva i ugodnosti koje ostavlja. Kad je čuo Spasiteljeve reči, mladić "otide zalostan, jer beše vrlo bogat". On nije bio voljan da prinese žrtvu. Ljubav prema bogatstvu kod njega je bila veća od ljubavi prema Bogu. Odbijajući da se svega odrekne Hrista radi, on se pokazao nedostojan učešća u službi Gospodnjoj.

Svakome čoveku se upućuje poziv da sve stavi na oltar službe. Od nas se možda ne traži da služimo kao što je Jelisije činio, niti da prodamo sve što posedujemo; ali Bog traži da Njegova služba bude na prvom mestu u našem životu, da ne propustimo nijedan dan a da nešto ne učinimo za napredak Njegovog dela na zemlji. On ne traži od svih istu vrstu službe. Neko može biti pozvan da radi u nekoj stranoj zemlji, drugi opet da dâ svoja sredstva za pomaganje jevanđeljskog dela. Bog prihvata i jednu i drugu službu. Potrebna je posvećenost života i svih životnih ciljeva. Oni koji se budu posvetili na ovakav način, čuće i poslušati poziv neba.

Svakome ko postane učesnik u Njegovoj milosti, Gospod namenjuje jedno delo za druge. Svako od nas mora pojedinačno ustati i reći: "Evo mene, pošli me." Bilo da je propovednik ili lekar, trgovac ili zemljoradnik, činovnik ili zanatlija, svako ima svoje dužnosti. Naš rad mora otkrivati drugima jevanđelje spasenja. Svaki naš poduhvat mora biti sredstvo za ostvarenje toga cilja.

U početku od Ilijisa nije traženo nikakvo veliko delo; on je obavljao obične životne dužnosti. Zapisano je da je svome učitelju Iliji polivao vodom ruke. Bio je spreman da učini sve što mu Gospod naredi i na svakom koraku je prihvatao pouke smernosti i službe. Kao prorokov lični pratilac on je i dalje bio veran u malim stvarima, posvećujući se svakodnevno sve više misiji koju mu je Bog namenio.

Jelisijev život, pošto se pridružio Iliji, nije tekao bez iskušenja. Imao je mnogo tegoba, ali se u svakoj nevolji oslanjao na Boga. Dolazio je u iskušenje da razmisli o domu koji je napustio, ali nije popuštao tom iskušenju. Pošto je stavio ruku na plug, bio je rešen da se ne vraća, i u svim probama i iskušenjima pokazao se dostojnim poverenja.

Služba propovedanja obuhvata mnogo više od samog propovedanja Reči. Ona znači obučavanje mladih ljudi - kao što je Ilija pripremao Jelisiju - znači odvojiti ih od njihovih redovnih dužnosti i prenositi na njih odgovornosti u delu Božjem - najpre sitne, a zatim sve veće, ukoliko budu sticali snagu i iskustvo. U propovedničkoj službi ima vernih i pobožnih ljudi koji mogu reći: "Što beše ispočetka, što čusmo, što videsmo očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše, o reči života... što videsmo i čusmo to javljamo vama" (1. Jovanova 1,1.3). Mladi neiskusni radnici treba da se pripremaju učestvujući u radu s tim iskusnim slugama Božjim. Tako će naučiti da nose terete.

Oni koji tako obučavaju mlade radnike vrše plemenitu službu. Sam Gospod učestvuje u njihovim naporima, a mladi ljudi kojima je upućen sveti poziv, koji imaju prednost da sarađuju s revnosnim i pobožnim radnicima, moraju u najvećoj meri iskoristiti priliku koja im se pruža. Bog im je učinio čast izabравši ih za svoju službu i stavljajući ih u položaj da se za nju pripreme. Oni stoga moraju biti ponizni, verni, poslušni i voljni da podnose žrtve. Ako se podvrgnu disciplini Božjoj, ako se drže Njegovih uputstava, ako traže saveta od Njegovih slugu, oni će se razviti u pravedne, u načelu nepokolebljive ljude kojima Bog može poveriti nošenje odgovornosti.

Kad se jevanđelje bude propovedalo u svoj svojoj čistoti, ljudi će biti pozivani od pluga i običnih životnih zanimanja, da bi se obrazovali uz sarađuju iskusnih ljudi. Oni će snažno objavljivati istinu kad se nauče delotvornom radu. Zahvaljujući najčudesnijem delovanju božanskog providenja, brda teškoća će biti otklonjena i bačena u

more. Ljudi će čuti i razumeti vest koja je od velikog značaja za stanovnike zemlje, i saznati šta je istina.

Posle pozivanja Jelisija, Ilija i on radili su zajedno više godina, i tako se Jelisije svakim danom sve više osposobljavao za svoj zadatak. Ilija je bio odruče Božje za iskorenjivanje strašnog zla. Zaustavljena je najezda idolopoklonstva koje su podržavali Ahav i neznaboškinja Jezavelja, a kome se i narod bio priklonio. Pobijeni su proroci Valovi. Dubok probrazaj se začeo u čitavom Izrailju i ljudi su počeli ponovo da služe Bogu. Jelisije je kao Ilijin naslednik imao zadatak da razumnim i strpljivim poučavanjem povede Izrailj sigurnim putem. Za delo kome se uskoro morao sam posvetiti pripremao ga je Ilija, najveći prorok posle Mojsija.

Ilija je u tim godinama njihovog zajedničkog rada bio s vremena na vreme pozvan da oštro istupi protiv gnusnih zala. Kad je bezbožni Ahav prisvojio Navutejev vinograd, Ilijin glas je izrekao osudu i njemu i njegovom domu. A kad je Ohozija posle Ahavove smrti ostavio Boga i prišao Velzevulu, bogu akaronskom, još jednom se začuo Ilijin glas strogog ukora.

Tokom godina obleženih otpadništvom u Izrailju, došlo je do propadanja proročkih škola koje je osnovao Samuil. Ilija je obnovio ove škole, tako da su mladi ljudi mogli u njima sticati obrazovanje koje ih je osposobljavalo da podignu ugled zakona i da mu pribave poštovanje. U istoriji se pominju tri ovakve škole - u Vetilju, Galgalu i Jerihonu. Ilija je baš pred svoje uznesenje posetio sa Jelisijem ova središta obrazovanja. Prorok je tom prilikom ponovio pouke koje im je dao prilikom svojih ranijih poseta. Naročito je podvukao da je njihova sveta dužnost da uvek budu verni Bogu nebeskom. Takođe ih je poučio da celokupno njihovo obrazovanje mora nositi pečat jednostavnosti; samo će na taj način moći da vrše volju neba i da hoće putem Gospodnjim.

Ilija je osećao radost u srcu videći razultate rada ovih škola. Delo reformacije još nije bilo dovršeno, ali je on zapažao da se u celom carstvu potvrđuju reči Gospodnje: "Ali sam ostavio u Izrailju sedam tisuća, koji nijedan ne saviše kolena pred Valom, niti ga ustima svojim celivase" (1. Carevima 19,18).

Dok je pratio proroka na njegovom pastirskom putovanju od škole do škole, Jelisijeva vera i odlučnost su nekoliko puta bile kušane. Prorok mu je naložio da se vrati kad su stigli u Galgal, a zatim se to isto ponovilo u Vetilju i Jerihonu. "Ostani ti ovde", rekao mu je Ilija, "jer mene Gospod šalje do Vetilja". Ali se Jelisije, koji je ranije orao zemlju, naučio da ne treba lako klonuti i izgubiti hrabrost; zato ni sada, kad ga je dužnost pozvala da ore drugačiju zemlju, nije hteo da odustane od svoga cilja. Nije želeo da se odvoji od svog učitelja sve dok mu se pružala prilika da se kod njega uči službi. Ilija nije znao da je otkrivenje o njegovom uznesenju bilo dato njegovim učenicima u proročkim školama, a posebno Jelisiju. I stoga se ovaj oprobani sluga čoveka Božjeg čvrsto držao svog učitelja. Kad god bi mu Ilija rekao da se vrti, on je odgovorao: "Tako živ bio Gospod i tako živa bila duša tvoja, neću te ostaviti."

"Tako otidoše obojica... A oni obojica ustaviše se kod Jordana. I uze Ilija plašt svoj, i saviv ga udari njim po vodi, a ona se rastupi tamo i amo, te predoše obojica suhim. A kad predoše reče Ilija Jelisiju: Išti šta hoćeš da ti učinim, dokle se nisam uzeo od tebe."

Jelisije nije želeo da stekne svetsku slavu niti visoki položaj među velikim ljudima na zemlji. Žudio je da dobije u što većoj meri Duh, koji je Bog tako obilno podario čoveku koji je uskoro trebalo da doživi tu čast da bude uznet. Znao je da ga ništa sem Duha koji je počivao na Iliji neće osposobiti da izvrši u Izrailju ono delo na koje ga je Bog pozvao, stoga je zatražio: "Da budu dva dela duha tvojeja u meni."

Odgovarajući na ovaj njegov zahtev, Ilija reče: "Zaiskao si tešku stvar, ali ako me vidiš kad se uzmem od tebe, biće ti tako; ako li ne vidiš, neće biti. I kad idahu dalje razgovarajući se, gle, ognjena kola i ognjeni konji rastaviše ih, i Ilija otide u vohoru na nebo" (2. Carevima 1-11).

Ilija je bio predstavnik onih svetih koji će živeti na zemlji u vreme drugog dolaska Hristovog i koji će se pretvoriti "u trenutku oka u pošlednoj trubi" (1. Korinćanima 15,51-52), ne okusivši smrt. Kao njihov predstavnik, Ilija je zajedno s Mojsijem stajao pored Spasitelja na Gori preobraženja pri kraju Hristove službe na zemlji. U ovim proslavljenim ljudima učenici su u malom gledali carstvo ispunjenih. Videli su Isusa obućenog u nebesku svetlost i čuli "glas iz oblaka" (Luka 9,35), koji je potvrdio da je On Sin Božji; ugledali su Mojsija, predstavnika onih koji će biti podignuti iz mrtvih o drugom dolasku, a kraj njega je stajao Ilija, kao predstavnik onih koji će se na kraju istorije svega probraziti iz smrtnog u besmrtno i uzneti na nebo ne videvši smrt.

U pustinji, u jednom času usamljenosti i obeshrabrenja, Ilija je rekao da je sit života i molio je da umre. Ali mu Gospod u svojoj milosti nije uslišio molitvu. Pred Ilijom je stajao veliki zadatak, a kad ga bude izvršio, nije trebalo da propadne u očajanju i usamljenosti. Nije mu bilo namenjeno da side u grob, nego da se uznesu s Božjim anđelima i bude svedok Njegove slave.

"A Jelisije videći to vikaše: Oči moj, oči moj! Kola Izrailjeva i konjici njegovi! I ne vide ga više; potom uze haljine svoje i razdre ih

na dva komada. I podiže plašt Ilijin, koji beše pao s njega, i vratio se stade na bregu Jordanskom. I uzevši plašt Ilijin, koji beše pao s njega, udari po vodi i reče: Gde je Gospod Bog Ilijin. A kad i on udari po vodi, rastupi se voda tamo i amo, i pređe Jelisijske. A kad s druge strane videše sinovi proroci, koji bijahu u Jerihonu rekoše: Počinu duh Ilijin na Jelisijsu. I sretoše ga i pokloniše mu se do zemlje" (2. Carevima 2,12-15).

Kad Gospod u svom providenju nađe za shodno da iz svog dela povuče one kojima je podario mudrost, On pomaže i krepí njihove sledbenike, samo ako ovi hoće da od Njega zatraže pomoć i da hode Njegovim putevima. Oni čak mogu biti i mudriji od svojih prethodnika, jer se mogu koristiti njihovim iskustvom i učiti se na njihovim greškama.

Od tog trenutka je Jelisijske zauzeo Ilijino mesto. On se pokazao vernim u najmanjem i bilo mu je namenjeno da se pokaže vernim i u najvećem.

ISCLENJE VODE

U vreme patrijaraha, celu dolinu Joradana "natopaše reka, beše kao vrt Gospodnji". U toj dolini je Lot bio odlučio da se nastani premeštajući "svoje šatore do Sodoma" (1. Mojsijeva 18,10.12). Ali posle uništenja gradova u ravnici, sve okolne oblasti su postale prava pustoš i otada sačinjavale deo pustinje u Judeji.

Međutim, jedan deo doline je ostao netaknut, da bi svojim životvornim izvorima i rekama veselio srce ljudi. U toj dolini, koja je bila pokrivena žitorodnim poljima, urminim palmama i drugim voćkama, ulogorila se vojska Izrailjeva po prelasku preko Jordana i tu je prvi put okusila plodove obećane zemlje. Pred njima su se uzdizali zidovi Jerihova, jako utvrđenog neznabožackog grada čiji su stanovnici obožavali Astarotu i vršili najgnusnije idolopokloničke obrede u celom Hananu. Njegove zidine su ubrzo bile srušene, a stanovnici pobijeni. U vreme njegove propasti čule su se reči strašne kletve pred celim Izrailjem: "Proklet da je pred Gospodom čovek koji bi ustao da gradi ovaj grad Jerihon! Na prvencu svom osnovao ga, i na meznicu svom postavio mu vrata" (Isus Navin 6,26).

Prošlo je pet vekova. Grad je ležao pust, proklet od Boga. Usled prokletstva, usahnuli su bili čak i izvori zbog kojih je ovaj deo doline bio tako pogodan za život ljudi. Međutim, za vreme otpadništva Ahavova, kad je Jezavelja obnovila kult Astarote, Jerihon, u kome je nekada bilo središte ovoga kulta, ponovo je izgrađen, mada je graditelj to morao platiti tašnom cenom. "Hil Vetiljanin sazida Jerihon. Na Avironu, prvencu svojem osnova ga, a na Seguvu, meznicu svojem metnu mu vrata po reči Gospodnjoj" (1. Carevima 16,34).

Nedaleko od Jerihova usred bujnih voćnjaka, nalazila se proroka škola; tu se Jelisijske obreo posle Ilijinog uznesenja. Dok je prorok boravio među njima, građani Jerihova mu se požališe: "Gle, dobro je živeti u ovom gradu, kao što gospodar naš vidi; ali je voda zla i zemlja nerodna." Izvor koji je ranijih godina bio čist i životvoren i obilno davao vodu gradu i okolini, nije se više mogao koristiti. Jelisijske je odgovorio građanima Jerihona: "Donesite mi nov kotao i metnite u njega soli." Pošto dobi to, "on izade na izvor i baci u njega so govoreći: Ovako veli Gospod: Iscelih ovu vodu da ne

bude više od nje smrti ni nerodnosti" (2. Carevima 19-21).

Isclenjenje vode jerihonske nije izvršeno ljudskom mudrošću, nego čudotvornim Božjim posredovanjem. Ljudi koji su obnovili Jerihon nisu zasluživali milost neba, ali Onaj koji "zapoveda svome suncu, te obasjava i zle i dobre, i daje dažd pravednima i nepravdnicima" (Matej 5,45), hteo je ovim činom da pokaže da je voljan da izleči Izrailj od njegovih duhovnih bolesti.

Ovo isclenjenje nije bilo prolazno: "I voda posta zdrava do današnjeg dana po reči Jelisijske, koju izreče" (2. Carevima 2,22). Vekovima je voda tekla iz izvora i činila ovaj deo doline divnim oazama.

Iz isclenjenja vode mogu se izvući mnoge duhovne pouke. Novi kotao, so, izvor - sve to ima duboko simbolično značenje.

Bacajući so u gorak izvor, Jeliseje je dao ljudima onu istu pouku koju je mnogo vekova kasnije Spasitelj pružio svojim učenicima, rekavši: "Vi ste so zemlji" (Matej 5,13). Bačena u zagađeni izvor, so je očistila vodu i donela život i blagodat tamo gde je vladala smrt i pomor. Upoređujući svoju decu sa solju, Gospod je hteo da kaže da im On daje svoju milost kako bi se preko njih i drugi spasili. Time što je pred celim svetom izabrao sebi narod, Bog nije nameravao da samo njih primi kao svoje sinove i kćeri; Njegov je cilj bio da čitav svet preko njih primi milost koja donosi spasenje. Gospod nije izabrao Avrama samo zato da bi on postao prijatelj Božji, već da preko njega izlije osobite blagoslove na sve narode.

Svetu je potrebno dati primer istinske pobožnosti. Otrov greha deluje u srcu društva. Gradovi padaju sve dublje u greh i moralnu pokvarenost. Svet je pun bolesti, patnji i nepravde; svuda vidimo duše u bedi i nevolji, opterećene osećanjem krivice kako propadaju usled nedostatka spasonosnog uticaja. One su uvek imale pred očima jevanđelje istine, ali ipak propadaju, jer su oni koji bi svojim primerom trebalo da im budu "miris životni" u stvari "miris smrtni za

smrt". Njihove duše piju gorčinu zato što su izvori, koji bi trebalo da budu izvori vode koja teče u večni život, zatravani.

Da bi održala materiju kojoj je pridodata, so se mora izmešati s njom, prožimati se i stopiti se s njom. Isto tako, ljudi mogu osetiti spasonosnu moć jevanđelja samo putem ličnog dodira. Oni se ne mogu spasavati u masi, nego pojedinačno. Lični uticaj ima veliku moć. On se mora povezati s uticajem Hristovim, podizati kao što Hristos podiže, usadivati u srca ispravna načela i predstavljati branu od pokvarenosti ovoga sveta. Ličnim uticajem širi se ona milost koju samo Hristos može dati. On treba da uzdiže i ulepšava život drugih, i to snagom primera udruženog sa usrdnom verom i ljubavlju.

Gospod je rekao za zatravan izvor Jerihona: "Isclih ovu vodu, da ne bude više od nje smrti i nerodnosti." Zagađena voda predstavlja dušu koja se odvojila od Boga. Greh ne samo da udaljuje od Boga, nego uništava u ljudskoj duši želju i sposobnost da upozna Boga. Greh unosi poremećaj u celokupni ljudski organizam, izopačuje duh i kvari osećanja, tako da sve duševne sile propadaju. Nema više čiste vere ni svetosti srca. Sila Božja nije dovela do preobražaja karaktera. Duša je nemoćna, ukaljana i unižena, jer nema moralne snage da pobedi.

Sve se to menja u srcu koje se očistilo. Preobražaj karaktera svedoči svetu da u duši živi Hristos. Duh Božji uliva nov život duši, tako da se misli i želje pokoravaju volji Hristovoj. Unutrašnji čovek se obnavlja prema liku Božjem. Slabi i zabludeli ljudi pokazuju svetu da spasonosna moć milosti može preobraziti karakter pun mana tako da se on ravnomerno razvija i donosi dobar rod.

Srce koje prima Reč Božju nije izvor koji presušuje, niti porušeni bunar koji nema vode. Ono je kao planinska reka, napajana od nepresušnih izvora čija hladna sveža voda žubori oko stenja, krepeći umorne, žedne i posustale. Ono liči na reku koja stalno teče, i u svom toku postaje sve dublja i šira, dok se na kraju njena voda ne razlije po čitavoj zemlji. To je reka koja veselo teče i ostavlja za sobom darove zelenila i bogatog roda. Trava na njenim obalama je svežije zelena, drveće ima bogatije krune, a i cveća je mnogo više. Za vreme letnje suše, kad se sva zemlja isuši i ogoli, jedna zelena linija obeležava tok reke.

Tako je i sa istinskim detetom Božjim. Religija Hristova se otkriva kao životvorna svemoćna sila, kao živa, delotvorna, duhovna energija. Ako se srce otvori i primi nebesku silu istine i ljubavi, ova načela će poteći kao reka u pustinji i stvoriti zelenilo tamo gde sada vlada suša i pustoš.

Ako se ljudi, očišćeni i posvećeni poznanjem bibiljske istine, usrdno posvete delu spasavanja duša, oni će zaista postati miris životni za život. Ako budu svakoga dana pili s nepresušnog izvora milosti i znanja, zapaziće da im se srce do vrha ispunilo Duhom njihovog Učitelja, i da njihova služba mnogima donosi telesnu, umnu i duhovnu blagodat. Umorni će se okrepiti, bolni isceliti, grešni popraviti. Iz dalekih zemlja dopiraće reči zahvalnosti onih koji su iz svog srca odstranili greh i odlučili da služe pravdi.

"Dajte, i dajte vam se" (Luka 6,39), jer je reč Gospodnja "izvor vrtovima, studenac vode žive i koja teče s Livana" (Pesma nad pesmama 4,15).

PROROK MIRA

Rad proroka Jelisijske se u izvesnom smislu veoma razlikovao od Ilijinog. Iliji su bile poverene vesti o osudi i kazni; on je bio glas neustrašivog ukora koji je opominjao cara i narod da ne idu zlim putem. Jelisijske mislija bila je da gradi mir; dobio je u zadatak da nastavi i učvrsti delo koje je započeo Ilija, da uči narod putevima Gospodnjim. Biblija ga opisuje u ličnom dodiru s ljudima, u krugu proročkih sinova kako svojim čudima i službom donosi ljudima isclenjenje i radost.

Jelisijske je bio čovek blagog i prijatnog karaktera, ali je znao biti i strog, o čemu najbolje svedoči njegov stav kad ga je na putu za Vetilj ismevala bezbožna omladina iz tog grada. Oni su čuli da se Ilija uzneo i od toga su napravili predmet svojih šala. Sad su se podsmevali Jelisijsu: "Hodi čelo, hodi čelo!" Čuvši njihovo ruganje, prorok se okrete i nadahnut Božjim Duhom prokle ih. Strašna kazna koja je usledila došla je od Boga. "Tada iziđe dve medvedice iz šume i rastrgoše četrdeset i dvoje dece" (2. Carevima 2,23-24).

Da je Jelisijske dopustio da ruganje prode nekažnjeno, masa bi se i dalje podsmevala, što bi verovatno potpuno osujetilo njegovu misiju poučavanja i spasavanja u periodu velike opasnosti za narod. Jedna ovako stroga kazna bila je dovoljna da mu pribavi poštovanje za ceo život. On je pedeset godina ulazio i izlazio na vrata Vetilja, išao od sela do sela i od grada do grada, prolazeći često kroz gomile besposlenih nevaspitanih i raspuštenih mladih ljudi, ali mu se niko više nije podsmevao niti napravio šalu na njegov račun kao proroka Najvišeg.

I blagost mora imati svoje granice. Autoritet se mora čuvati odlučno i strogo, jer će ga inače mnogi prezreti i smeјati. Takozvana nežnost, maženje i popuštanje omladini, koji se često ispoljavaju kod roditelja i vaspitača, predstavljaju jednu od najvećih opasnosti za omladinu. U svakoj porodici moraju vladati čvrstina i odlučnost kad je u pitanju ispunjenje dužnosti.

Poštovanje koje je toliko nedostajalo omladini koja se podsmevala Jelisiju, predstavlja vrlinu koja se mora brižljivo gajiti. Svako dete se mora učiti da ukazuje Bogu istinsko poštovanje. Njegovo ime se nikad ne sme olako i nepromišljeno spominjati. Anđeli pokrivaju svoje lice kad ga izgovaraju. Sa koliko tek poštovanja treba ovo da činimo mi koji smo pali u greh!

Poštovanje se mora ukazati svim Božjim predstavnicima - sveštenicima, učiteljima i roditeljima koji su pozvani da govore i rade umesto Boga. Poštovati njih znači poštovati Boga.

Učtivost je takođe jedna od vrlina duha koju svi moraju negovati. Ona ima moć da oplemeni prirode koje bi bez nje postale surove i grube. Oni koji tvrde da su sledbenici Hristovi a grubi su, neučtivi i surovi prema drugima, nisu u stvari ništa naučili od Isusa. Ne moramo sumnjati u njihovu iskrenost i ispravnost, ali ove osobine ne nadoknađuju nedostatak učtivosti i blagosti.

Blagost koja je omogućila Jelisiju da tako snažno utiče na život mnogih ljudi u Izraelju ogleda se i u njegovim odnosima prema jednoj porodici koja je živela u Sunamu. Na svojim putovanjima kroz carevinu "jednom idаше Jelisije kroz Sunam, a onde beše bogata žena, koja ga ustavi da jede hljeba; i otada kad god prolaziše, uvrataše k njoj da jede hljeba." Ova žena je shvatila da je Jelisije "sveti čovek Božji" i predložila svome mužu: "Da načinimo malu klet, i da mu namestimo postelju i sto, i stolicu i svećnjak, pa kad dođe k nama, neka se tu skloni." Jelisije je često boravio u ovoj sobi, zahvalan za mir koji mu je ona pružala. I sam Gospod je zapazio ženinu dobrotu. Ona nije imala dece pa joj je Bog podario sina i tako nagradio za njeno gostoprimstvo.

Godine su prolazile. Dete je već bilo poraslo i išlo na njivu za žeteocima. Jednog dana ga udari sunčanica "i reče ocu svojem: Jaoh glava, Jaoh glava". Otac naredi jednom momku da odnese dete kući. "I on ga uze i odnese materij njegovoj, i leža na krilu njezinu do podne, pa umre. Tada otide ona gore i namesti ga u postelju čoveka Božjega, i zatvorivši ga izade" (2. Carevima 4,18-21).

U svojoj nesreći, Sunamka je rešila da pomoć zatraži od Jelisija. Prorok se tada nalazio na gori Karmilu, te se žena odmah uputi k njemu u pratnji jednoga slugu. "A kad je čovek Božji ugleda gde ide k njemu, reče Gijeziju sluzi svojem: Evo Sunamke. Trči sad pred nju i reci joj: Jesi li zdravo? Je li zdravo muž tvoj? Je li zdravo sin tvoj? Sluga učini kao što mu je bilo naloženo, ali ucveljena majka nije otkrila svoju nevolju sve dok nije stigla do Jelisija. Pošto je čuo za njenu nesreću, Jelisije naredi Gijeziju: "Opaši se i uzmi štap moj u ruku, pa idi; ako sretnoš koga, nemoj ga pozdravljati, i ako te ko pozdravi, nemoj mu odgovarati, i metni moj štap na lice detetu."

Ali majka nije bila zadovoljna sve dok sam Jelisije nije pošao s njom. "Tako da je živ Gospod, i tako da je živa duša tvoja, neće te ostaviti", reče ona. "Tada on usta i pode s njom. A Gijeziје otide napred i metnu štap na lice detetu, ali ne bi glasa ni osećanja. Tada se vrati pred njega, i javi mu govoreći: Ne probudi se dete."

Kad su stigli do kuće, Jelisije je ušao u sobu gde je ležalo dete, "zatvori se s detetom i pomoli se Gospodu. Potom stade na postelju, i leže na dete metnuv usta svoja na usta detetu, i oči svoje na oči njegove, i dlanove svoje na njegove dlanove, i pruži se nad njim, te zagrije telo detetu. Potom usta, i pređe po kući jednom tamo i jednom amo, potom otide i opet i pruži se nad detetom. I kihnu dete sedam puta, i otvori oči svoje" (2. Carevima 4,35).

Pozvavši Gijeziју, Jelisije mu naredi da dovede majku. "I on je dozva te dode k njemu. I on joj reče: Uzmi sina svojega. I ona ušavši pade k nogama njegovim, i pokloni mu se do zemlje i uzevši sina svojega otide" (2. Carevima 4,36-37).

Tako je bila nagrađena vera ove žene. Hristos, veliki Darodavac života, vratio joj je sina. Na isti način biće nagrađeni i Njegovi verni kad On bude drugi put došao, kad smrt izgubi svoj žalac i kad grobu izmakne pobeda koju je želeo. Tada će On svojim slugama vratiti decu koju im je uzela smrt. "Ovako veli Gospod: Glas u Rami ču se, naricanje i plač veliki; Rahilja plače za decom svojom, neće da se uteši za decom svojom, jer ih nema. Ovako veli Gospod: Ustavi glas svoj od plača i oči svoje od suza, jer ima plata delu tvomu... i oni će se vratiti iz zemlje neprijateljske. Imaš nada za pošljedak, govori Gospod, da će se vratiti sinovi tvoji na mede svoje" (Jeremija 31,15-17).

U našem bolu za umrlima Isus nas teši veću neizmerne nade: "Od groba ću ih izbaviti, od smrti ću ih sačuvati; gde je smrti, pomor tvoj? gde je, grobe, pogibao tvoja?" (Osija 13,14). "Bijah mrtav i evo sam živ vavek veka... I imam ključeve od pakla, i od smrti" (Otkrivenje 1,18). "Jer će sam Gospod sa zapovešću, s glasom arhangelovim, i s trubom Božjom sići s neba; i mrtvi u Hristu vaskrsnuće najprije, a potom mi živi koji smo ostali zajedno s njima bićemo uzeti u oblaku na susret Gospodu na nebo, i tako ćemo svagda s Gospodom biti" (1. Solunjanima 4,16-17).

Jelisije je, slično Spasitelju čovečanstva čiji je predstavnik bio, u svojoj službi među ljudima sjedinjavao delo isceljenja s delom pouke. Za sve vreme svog dugog i delotvornog rada Jelisije se verno i neumorno trudio da razvije i proširi ono značajno vaspitno delo koje su vršile proročke škole. Reči pouke koje je upućivao grupama ozbiljnih mladih ljudi bile su potvrđene snažnim delovanjem Svetog

Duha, a s vremena na vreme i drugim nesumnjivim dokazima o njegovom autoritetu kao slugu Gospodnjeg.

Prilikom jedne svoje posete školi u Galgalu on je otrovno jelo učinio zdravim. "Beše glad u onoj zemlji, i sinovi proročki sjedahu pred njim, a on reče momku svojem: Pristavi veliki lonac i skuvaj zelja sinovima proročkim. A jedan otide u polje da nebere zelja i nađe divlju lozu, i nabra s nje divljih tikvica pun plašt, i došavši saseče ih u lonac gde beše zelje, jer ih ne poznavahu. I usuše ljudima da jedu; a kad stadoše jesti onoga zelja, povikaše govoreći: Smrt je u loncu, čoveče Božji! I ne mogahu jesti. A on reče: Donesite brašna. I sasuo brašno u lonac i reče: Uspi ljudima, neka jedu. I ne bi više nikakvoga zla u loncu" (2. Carevima 4,38-41).

Jelisije je isto tako u Galgalu, za vreme jedne suše, nahranio stotinu ljudi poklonom koji mu je doneo neki čovek iz Valsalise - "hleba od prvina, dvadeset hlebova ječmenih, i novih zrna u klasu" (2. Carevima 4,42). Ljudima koji su bili s njim svim je ponestalo hrane. Kad je stigao ovaj poklon, Jelisije reče svom sluzi: "Postavi narodu neka jedu. A sluga mu reče: Kako ću to postaviti pred sto ljudi? Opet reče: Postavi narodu, neka jedu; jer je tako kazao Gospod: Ješće, i preteći će. A on im postavi te jedoše; i preteće po reči Gospodnjoj" (2. Carevima 4,43-44).

Hristos je u svojoj milosti, preko svog glasnika, izvršio ovo čudo da bi nahranio ljude. Gospod Isus je posle toga još mnogo puta pružao ljudima ono što im je potrebno za život, mada ne na tako viđan način. Kad bi naš duhovni vid bio izoštriji, mi bismo mnogo jasnije uočili koliko je Bog milostiv prema deci čovečijoj.

Milost Božja čini da se malom količinom svi nahrane. Božja ruka može stostruko umnožiti. On može postaviti trpezu u pustinji. Dodirom ruke on može umnožiti oskudnu hranu tako da bude dovoljno za sve. Njegovom silom umnoženi su hlebovi i žito u rukama sinova proročkih.

Kad je Hristos u toku svoje službe na zemlji, učinio čudo nahranivši čitavo mnoštvo, ljudi nisu verovali, kao što nisu verovali ni oni koji su se nalazili oko svog starog proroka. "Kako ću to postviti pred sto ljudi?" - rekao je sluga Jelisijev. Kad je Isus naredio svojim učenicima da mnoštvo naroda daju da jede, oni su odgovorili: "U nas nema više od pet hlebova i dve ribe, već ako da idemo mi da kupimo za sve ove ljude jela?" (Luka 9,13). Šta je to za toliki broj ljudi?

Ova pouka važi za decu Božju u svim vremenima. Kad Gospod da nalog za izvršavanje nekog zadatka, ljudi ne treba da stoje i da se pitaju da li je zapovest razumna i kakve će biti posledice ako je poslušaju. Možda će ono što imaju u rukama izgledati nedovoljno da se zadovolje potrebe, ali će iz ruke Gospodnje doći i preteći. "A on im postavi i preteće po reči Gospodnjoj."

Zajednica danas mora mnogo potpunije osećati povezanost između Boga i onih koje je On iskupio žrtvujući svoga Sina, mora imati više vere u razvoj i napredak dela Božjeg na zemlji. Niko ne sme gubiti vreme jadikujući da je snage odveć malo. Možda budućnost naizgled ne obećava mnogo, ali će se radom i verom u Boga ostvariti ono što je potrebno. On će umnožiti darove koji su mu prineti u zahvalnosti sa molbom za Njegov blagoslov, baš kao što je umnožio hranu ponuđenu sinovima proročkim i umornim mnoštvu.

NEMAN OSLOBOĐEN GUBE

"I beše Neman, vojvoda cara Sirskoga, čovek velik u gospodara svojega i u časti, jer preko njega sačuva Gospod Siriju; ali taj veliki junak beše gubav" (2. Carevima 5,1).

Ven-Adad, car sirski, pobedio je vojsku Izrailjevu u borbi u kojoj je poginuo Ahav. Sirci su posle toga stalno vodili pogranični rat protiv Izrailja i u jednom od tih prepada odveli u ropstvo jednu malu devojkicu koja "služаше ženu Nemanovu". Iako je bila robinja, daleko od svog zavičaja, ova devojkica je bila Božji svedok i nesvesno izvršavala onaj zadatak koji je Bog namenio Izrailju kao svom izabranom narodu. Služeći u neznabožackoj kući, sažalila se na svog gospodara, i setivši se čudesnih isceljenja koja je izvršio Jelisije, rekla svojoj gospodarici: "O da bi moj gospodar otišao k proroku u Samariju! On bi ga oprostio gube" (2. Carevima 5,3). Znala je da Jelisije poseduje nebesku silu i verovala da bi on tom silom mogao izlečiti Nemana.

Ponašanje ove zarobljene devojkice u neznabožackoj kući predstavlja veliki dokaz da je domaće vaspitanje dobijeno u detinjstvu od presudne važnosti. Briga o deci i njihovom vaspitanju najuzvišenija je dužnost poverena roditeljima. Oni postavljaju prve osnove navika i karaktera. Njihov primer i pouka u velikoj meri utiču na budućnost njihove dece.

Blago onim roditeljima koji žive bogougodnim životom, tako da obećanja i zapovesti Božje bude u njihovoj deci osećanje zahvalnosti i poštovanja; roditeljima koji svojom nežnošću, pravednošću i strpljenjem ukazuju deci na ljubav, pravdu i strpljenje Božje; roditeljima koji uče svoju decu da ih ljube, slušaju i da im veruju, upućujući ih istovremeno da ljube svog nebeskog Oca, da Ga slušaju i da se u Njega uzdaju.

Mi ne znamo na koji će način naša deca biti pozvana da služe. Možda će provesti život u domaćem krugu; možda će se posvetiti običnim zanimanjima, ili će kao misionari otići u neznabožačke zemlje. Međutim, sva su deca pozvana da budu misionari Božji, propovednici milosti svetu. Moramo ih tako vaspitati da mogu stajati uz Hrista u nesebičnoj službi.

Dok su učili čerku da ljubi Boga, roditelji ove mlade Jevrejke nisu znali kakva će biti njena sudbina. Ali oni su odano izvršili poverenu im dužnost, tako da je njihova čerka u domu zapovednika sirske vojske mogla da posvedoči za Boga koga je poštovala.

Neman je čuo reči koje je devojka uputila svojoj gospodarici. Dobivši odobrenje od cara, pošao je da traži leka svojoj bolesti. "I ponese deset talanata srebra, i šest tisuća sikala zlata i desetore stajaće haljine." Poneo je takođe pismo cara iz Sirije caru Izrailjskom, sa porukom: "Eto... šaljem k tebi Nemana slugu svojega da ga oprostiš gube" (2. Carevima 5,6). Kad je car izrailjski pročitao pismo, "razdrije haljine svoje i reče: Zar sam ja Bog da mogu ubiti i povratiti život, te šalje meni da oprostim čovjeka gube? Pazite i vidite kako traži zadržice sa mnom."

Vest o tome stigla je i do Jelisija i on je poručio caru: "Zašto si razdro haljine svoje? Neka dođe k meni da pozna da ima prorok u Izrailju.

I tako dođe Neman s konjima i kolima svojim, i stade na vratima doma Jelisijeva." Prorok mu je poručio preko glasnika: "Idi i okupaj se sedam puta u Jordanu, i ozdraviće telo tvoje, i očistićeš se."

Neman je očekivao da će videti neka čudesna otkrića nebeske sile. "Ja misljam - rekao je on - on će izaći k meni, i staće, i prizvaće ime gospoda Boga svojega, i metnuti ruku svoju na mesto i očistiti gubu." Kad mu je rečeno da se okupa u Jordanu, bio je povređen u svojoj gordosti, i potišteno i razočarano uzviknuo: "Nisu li Avana i Farfar, vode u Damasku, bolje od svih voda Izrailjskih? Ne bih li se mogao u njima okupati i očistiti? I okrenuvši se otide gnevan."

Nemanov ponositi duh nije hteo da se pokori uputstvima koje je dao Jelisije. Siroki vojvoda je pomenuo reke koje su ulepšavali okolni lugovi, pa su mnogi dolazili na njihove prijatne obale da se tu klanjaju svojim idolima. Neman ne bi osetio veliko poniženje da se okupa u tim rekama. Međutim, on je mogao biti isceljen samo ako poslušna određena prorokova uputstva. Samo dobrovoljna poslušnost može doneti željene rezultate.

Nemanove sluge su počele preklinjati svoga gospodara da poslušna Jelisijeva uputstva. "Oče, da ti je kazao prorok što veliko, ne bi li učinio? A zašto ne bi kad ti reče: Okupaj se, pa ćeš očistiti?" Nemanova vera je bila stavljena na probu, dok se njegova gordost borila za prevlast. Ali vera je pobedila; ponosni sirac se odrekao gordosti i pokorno priklonio otkrivenoj volji Gospodnjoj. Sedam puta je zaronio u Jordan "po reči čoveka Božjega". Njegova vera je bila nagrađena, "i telo njegovo posta kao u maloga deteta i očisti se".

On se zahvalno "vrati k čoveku Božjemu sa svom svojom pratnjom", sa priznanjem: "Evo, sad vidim da nema Boga na zemlji do u Izrailju."

U skladu s običajima toga vremena, Neman je ponudio Jelisiju skupe darove, ali je prorok odbio. On nije mogao uzeti nagradu za blagoslov koji je Bog milostivo podario. "Tako da je živ Gospod pred kojim stojim, neću uzeti", rekao je on. Sirac "navaljivao na njega da uzme; ali on ne hte".

Tada reče Neman: "Kad nećeš, onda neka se služi tvojemu da ove zemlje koliko mogu ponijeti dve mazge, jer sluga tvoj neće više prinositi žrtava paljenica ni drugih žrtava drugim bogovima, nego Gospodu, A Gospod neka oprosti ovo služi tvojemu: Kad gospodar moj uđe u dom Rimonov da se pokloni onde, pa se prihvati za moju ruku, da se i ja poklonim u domu Rimonovu, neka oprosti Gospod služi tvojemu kad se tako poklonim u domu Rimonovu."

A on mu reče: Idi s mirom. I on otide od njega."

Jelisijev sluga Gijezi je godinama imao prilike da razvije duh samoodricanja koji je obeležavao životno delo gospodara. Njemu se pružala mogućnost da postane plemeniti zastavnik u vojsci Gospodnjoj. Na njegovom domaku su bili najlepši darovi neba. Ali, on ih se odrekao, i umesto njih priželjkivao nedostojno zemaljsko bogatstvo. A sada su ga skrivene težnje njegovog pohlepnog srca navele da padne u iskušenje. On je razmišljao u sebi: "Gle, gospodar moj ne hte primiti iz ruku toga Nemana Sirca što beše donio. Ali, on ih se odrekao i umesto njih priželjkivao nedostojno zemaljsko bogatstvo. A sada su ga skrivene težnje njegovog pohlepnog srca navele da padne u iskušenje. On je razmišljao u sebi: "Gle, gospodar moj ne hte primiti iz ruku toga Nemana Sirca što beše doneo. Ali... potraču za njim i uzeću što od njega." I tako se dogodilo da Gijezi je u tajnosti "otrčao za Nemanom".

"Kad vide Neman gde trči za njim, skoči s kola svojih i srete ga, pa mu reče: Je li dobro? A on reče: Dobro je". Zatim je Gijezi je svesno izrekao laž: "Gospodar moj posla me da ti kažem: Evo, baš sad dođoše k meni dva mladića iz gore Jefremove, proročki sinovi, daj za njih talanat srebra i dvoje stajaće haljine." Neman je radosno udovoljio molbi, predao Gijeziju dva talanta srebra umesto jednog i "dvoje stajaće haljine", zadužujući svoje momke da to ponesu.

Kad se Gijezi približio Jelisijevoj kući, otpustio je sluge, a srebro i haljine stavio u skrovište. Pošto je to učinio, "došavši stade pred gospodarem svojim" i da bi se zaštitio od prekora, ponovo je slagao. Na pitanje prorokovo: "Odakle Gijezi?" on odgovori: "Nije išao sluga tvoj nikada."

Tada su došle stroge reči ukora koje su pokazale da je Jelisije sve znao. On reče: "Zar srce moje nije išlo onamo kad se čovek vrati s kola svojih preda te? Zar je to bilo vreme uzimati srebro i uzimati haljine, vinograde, maslinike, ovce, goveda, sluge i sluškinje? Zato guba Nemanova neka prione za te i za seme tvoje doveka." Krivca je brzo snašla kazna. Otišao je od Jelisija gubav, "beo kao sneg".

Iskustvo ovog čoveka kome su bile pružene uzvišene i svete prednosti sadrži ozbiljnu pouku. Gijezi je postupak je predstavljao kamen spoticanja na putu Nemana čiji je um bio rasvetljen divnom svetlošću, i koji je pozeleo da služi živom Bogu. Gijezi je postupak nije se mogao ničim pravdati. On je do svoje smrti ostao gubavac koga je Bog prokleo i koga su se ljudi klonili.

"Lažan svedok neće ostati bez kara, a ko govori laž, neće uteći" (Priče 19,5). Ljudi mogu misliti da su svoja zla dela skrili od ljudskih pogleda, ali oni ne mogu obmanuti Boga. "I nema stvari nepoznate pred Njim, nego je sve golo i otkriveno pred očima onoga kojemu govorimo" (Jevrejima 4,13). Gijezi je nameravao da obmane Jelisija, ali je Bog otkrio svom proroku reči koje je Gijezi je uputio Nemanu, kao i sve ostalo što se dogodilo između njih dvojice.

Istina je od Boga, a prevara u svim svojim mnogobrojnim oblicima potiče od Sotone; i svaki onaj koji ne bilo kakav način skreće s pravog puta istine, predaje se sili zlog neprijatelja. Oni koji su učili od Hrista, ne pristaju "na bezrodna dela tame" (Efescima 5,11). Oni su jednostavni u životu kao i u rečima, pošten i verni, jer se pripremaju za društvo svetih bića u čijim se ustima nije našla prevara.

Neman se vratio u svoj dom u Siriji, telesno isceljen i duhovno preobražen; mnogo vekova kasnije, njegovu veru je pomenuo Spasitelj, preporučujući je svima onima koji tvrde da služe Bogu. Spasitelj je rekao: "Mnogi bijahu gubavi u Izrailju za proroka Jelisija, i nijedan se od njih ne očisti do Nemana Sirijanina" (Luka 4,27). Bog je zaobišao mnoge gubavce u Izrailju, jer je njihovo neverstvo predstavljalo smetnju da im se učini dobro. Jedan neznabožacki plemić, koji je bio veran svojim ubeđenjima o pravdi, i koji je osetio da mu je potrebna pomoć, bio je u očima Božjim dostojniji blagoslova od svih onih bolesnika u Izrailju koji su prezirali i odbacili Bogom date prednosti. Bog se stara za one koji cene Njegovu milost i prihvataju svetlost koja im se šalje s neba.

I danas u svakoj zemlji ima ljudi poštenih u srcu i takve obasjava nebeska svetlost. Ako budu nastavili da verno ispunjavaju svoju dužnost, oni će primati sve više svetlosti, tako da će na kraju, kao nekada Neman, biti navedeni na priznanje da "nema Boga nigde na zemlji", osim živoga Boga - Tvorca.

Svakoj iskrenoj duši koja "hodi po mraku i nema videla" upućen je poziv: "Neka se uzda u ime Gospodnje i neka se oslanja na Boga svojega." Otakako je veka ne ču se, niti se ušima dozna, niti oko vide Boga osim tebe da bi tako učinio onima koji ga čekaju. Sretao si onoga koji se raduje tvoreći pravdu; pominju te na putovima Tvojim" (Isaija 50,10; 64,4-5).

ZAVRŠETAK JELISIJEVE SLUŽBE

Pozvan na proročku dužnost još za vladavine Ahavove, Jelisije je doživeo mnoge promene u carstvu Izrailjevom. Kazna za kaznom snalazila je Izrailj za vreme Sirca Azaila, koji je bio pomazan da bude bič otpadničke nacije. Stroge mere reforme koje je uveo Juj imale su za posledicu uništenje celog doma Ahavovog. U neprekidnim ratovima sa Sircima, Jujev naslednik Joahaz izgubio je neke gradove koji su ležali istočno od Jordana. Neko vreme je izgledalo da će Sirci zavladatai celim carstvom. Međutim, reformacija koju je otpočeo Ilija, a nastavio Jelisije, navela je mnoge da traže Boga. Bili su zaboravljeni Valovi oltari i cilj Božji se polako, ali sigurno ispunjavao u životu onih koji su se odlučili da Mu služe svim svojim srcem.

Upravo je iz ljubavi prema zabludelim Izrailju, Bog dozvolio Sircima da ih kažnjavaju. Iz samilosti prema slabima, On je naveo Juja da uništi bezbožnu Jezavelju i ceo dom Ahavov. I još jednom je, u svojoj milosti, uklonio sveštenike Astarotine i Valove i porušio njihove neznabožačke oltare. Bog je u svojoj mudrosti predvideo da će se neki odreći idolopoklonstva i upravititi svoje oči k nebu posle iskušenja. Stoga je dopustio da ih snalaze nove nevolje, sve jedna za drugom. Milost je ublažavala Njegove sudove i kad bi se Njegova namera ostvarila, opet je pokazivao svoju ljubav prema onima koji su naučili da Ga traže.

Dok su se sile dobra i zla borile za prevlast i dok se Sotona svim silama trudio da dovrši svoje rušilačko delo, započeto za vreme Ahava i Jezavelje, Jelisije je nastavljao da iznosi svoje svedočanstvo. Imao je protivnika, ali niko nije mogao osporiti njegove reči. Njega su duboko poštovali u celom carstvu. Mnogi su dolazili k njemu da ih posavetuje. Izrailjski car Joram tražio je njegov savet još za života Jezaveljina, a jednom dok je bio u Damasku, došli su k njemu glas-

nici sirskog cara Ven-Adada da ga pitaju hoće li se bolest careva završiti smrću. Prorok je svima verno svedočio, i to u vreme kad se istina na svakom koraku izopačavala i kad se veći deo naroda otvoreno pobunio protiv neba.

I Gospod nikada nije zaboravljao svog izabranog glasnika. Car sirski je prilikom jednog svog upada u izrailjsku zemlju hteo da pogubi Jelisija zato što je obavestavao izrailjskog cara o namerama njegovog neprijatelja. "Kad car Sirski vojevaše na Izrailja, većaše sa slugama svojim, i reče: Tu i tu neka stane vojska moja." Gospod je otkrio ovaj plan Jelisiju koji "posla caru Izrailjevu i poruči: Čuvaj se da ne ideš onuda, jer su ode Sirci u zasedi. I car Izrailjev posla na ono mesto, za koje reče čovek Božji i opomenu ga, te se čuvaše. I to ne bješe jedanput ni dva puta.

I smuti se srce caru sirskom zato, i saznavši sluge svoje reče im: Hoćete li mi kazati ko od naših dokazuje caru Izrailjevu? A jedan od sluga njegovijeh reče mu: Niko, care Gospodaru moj, nego Jelisije prorok u Izrailju dokazuje caru Izrailjskom reči koje govoriš u ložnici svojoj."

Rešen da se oprostí proroka, sirski car zapovedi: "Idite, vidite gde je, da pošaljem da ga uhvate." Prorok se nalazio u Dotanu, i saznavši to car "posla onamo konje i kola s velikom vojskom; i oni došavši noću opkoliše grad. A ujutru sluga čoveka Božjeg ustaviši izide, a to vojska oko grada i konji i kola."

Prestrašen, Jelisijev sluga pohita da mu to javi. "Joah gospodaru, što ćemo sad?" rekao je on.

"Ne boj se, jer je više naših nego njihovih", odgovori mu prorok. I tada, da bi i njegov sluga video, "pomoli se Jelisije govoreći: Gospode, otvori mi oči da vidi. I Gospod otvori oči momku, te vide, a to gora puna konja i kola ognjenih oko Jelisija." Između sluga Božjeg i neprijateljske vojske nalazila se vojska nebeskih anđela. Oni su sišli u svoj sili, ne da unište niti da iznuđe pokornost, nego da okruže i zaštite slabe i nemoćne sluge Gospodnje.

Kad zapadne u veliku nevolju, iz koje izgleda da mu nema spasa, narod Božji treba da se pouzda jedino u Gospoda.

A kad sirski vojnici, ne znajući za nevidljive čete nebeske, smelo podoše napred, "pomoli se Jelisije Gospodu i reče: Oslepi ovaj narod. I oslepi ih po reči Jelisijevoj. Tada im reče Jelisije: Nije ovo put, nije ovo grad; hodite za mnom i odvešću vas čoveku kojega tražite. I odvede ih u Samariju.

A kad dođoše u Samariju, reče Jeliseje: Gospode, otvori im oči da vide. I Gospod im otvori oči, i videše, a to behu usred Samarije.

A car Izrailjev reče Jelisiju kad ih ugleda: Hoću li biti, oče moj? A on reče: Nemoj biti; eđa li ćeš one biti koje zarobiš mačem svojim i lukom svojim. Iznesi im hleba i vode neka jedu i piju, pa onda neka idu gospodaru svojem. I ugotovi im gozbu veliku te jedoše i piše; pa ih otpusti, a oni otidoše gospodaru svojem" (1. Carevima 6).

Izrailj je izvesno vreme posle toga događaja bio pošteđen od napada Siraca. Međutim, sirska vojska je kasnije pod zapovedništvom energičnog i odlučnog cara Azaila (unuka onog Azaila koji je bio pomazan kao bič Izrailja), opkolila Samariju i počela s opsadom. Izrailj nije nikad ranije bio u tako velikoj nevolji kao za vreme ove opsade. Gresi otaca su zaista bili pohodeni na njihovo deci i unucima. Strahote dugotrajne gladi naterale su cara da preduzme očajničke mere, ali je Jelisije predskazao da će sledećeg dana doći oslobođenje.

Kad je sledećeg dana počelo da sviće, "Gospod učini te se u okolu sirskom ču lupka kola i konja i velike vojske" te se oni u strahu "podigoše i pobeogoše po mraku, ostavivši šatore i konje svoje i margarce svoje i oko kao što je bio", sa bogatim zalihama hrane. "Pobeogoše radi duša svojih", ne zaustavljajući se sve dok nisu prešli preko Jordana.

Te noći, kad su oni pobjegli, četiri gubavca na vratima grada odlučili su u očajanju zbog gladi da odu u logor Sirica i zatraže milost od zavojevača, nadajući se da će se ovi sažaliti na njih i dati im hrane. Koliko je bilo njihovo čuđenje kad su ušavši u logor videli da tamo "ne beše nikog". Kako ih niko nije terao ni uznemiravao, "uđoše u jedan šator, i najedoše se i napiše se, i pokupiše iz njega srebro i zlato i haljine, i otidoše te sakriše. Pa se vratiše i uđoše u drugi šator, pa pokupiše i iz njega, i otidoše te sakriše. Tada rekoše među sobom: Ne radimo dobro; ovaj je dan dobrih glasova, a mi čutimo." Stoga su se brzo vratili u grad noseći radosnu vest.

Plen je bio znatan. Namirnica je bilo toliko da su se prodavale "dve mere ječma za sikal, i mera belog brašna za sikal", kao što je Jelisije preorekao dan ranije. Još jednom se ime Božje proslavilo među neznabošcima "po reči Gospodnjoj", preko Njegovog proroka u Izrailju (2. Carevima 7,5-16).

Tako je Božji čovek produžio da radi iz godine u godinu u tesnoj vezi s narodom i verno vršeći svoju dužnost, savetujući careva u teškim i kritičnim trenucima. Vladari i narod su tokom mnogo godina služili idolima, i to je ostavilo strašne posledice. Još su se svuda videle tamne senke otpadništva, ali je tu i tamo bilo ljudi koji se nisu hteli pokloniti Valu. Nastavljajući delo reformacije, Jelisije je mnoge vratio iz neznaboštva i ti ljudi su naučili da nađu radosti u službi pravome Bogu. Prorok se radovao ovim čudesnim delima

božanske milosti i usrdno je težio da utiče na sve koji su bili čista srca. Gde god se našao, nastojao je da bude učitelj pravde.

S ljudske tačke gledišta, izgledi za duhovnu obnovu naroda bili su isto tako beznadežni kao što su danas beznadežni naporí slugu Božjih koji rade u onim oblastima zemlje gde vlada tama. Ali je zajednica Hristova Božje sredstvo za širenje istine. On je nju ovlastio da izvrši jedan naročiti zadatak, i ako bude odana Bogu i poslušna Njegovim zapovestima, u njenom radu će se ispoljiti božanska sila. Ako bude ostala verna svom zavetu, nikakava sila neće joj se moći suprotstaviti. Snaga neprijatelja rasuće se pred njom kao pleva na vetru.

Pred Zajednicom će svanuti zora sjajnog i slavnog dana, ali samo onda kad bude obukla haljine pravde Hristove i prekinula svaku vezu sa svetom.

Bog poziva svoje verne da veruju u Njega i ulivaju hrabrost onima koji su bez vere i nade. Obratite se Gospodu, suzni koji se nadate, potražite snagu od Boga, od živoga Boga. Ako sa verom zatražimo od Njega snagu, On će učiniti da se izmene, čudesno izmene i najteže okolnosti. Učiniće to za slavu svoga imena.

Jelisije se zalagao za usavršavanje proročkih škola sve dok je bio u stanju da putuje od grada do grada po celom Izrailju. Gde god se našao, Bog je bio s njim dajući mu reči da govori i moć da čini čuda. Jednom prilikom "sinovi proročki rekoše Jelisiju: Gle, mesto gde sedimo pred tobom tesno nam je. Nego hajde da otidemo na Jordan, pa da uzmemo onde svaki po brvno i načinimo onde mesto gde ćemo boraviti" (2. Carevima 6,1-2). Jelisije je pošao s njima na Jordan, podstičući ih u radu, dajući im uputstva; učinio je tu i jedno čudo čime im je pomogao u radu. "Kad jedan od njih secijase drvo, pade mu sekira u vodu; a on povika: Avaj, gospodaru, još je u naruč uzeta. A čovek Božji mu reče: Gde je pala? A kad mu pokaza mesto, on otseče drvo i baci ga onamo, i učini, te sekira ispliva. A on reče: Uzmi je. I čovek pruži ruku, te je uze" (2. Carevima 6,5-7).

Njegova služba je bila tako delotvorna a ugled tako veliki, da je čak i mladi car Joas, mada idolopoklonik koji nije poštovao Boga, priznao da im je prisustvo Jelisijevo u teškim vremenima vredelo više od vojske s kolima i konjima. Istorija beleži: "A Jelisije razbolje se od bolesti, od koje i umre; i Joas, car Izrailjev, dođe k njemu, i plačujući pred njim govorao: Oče moj, oče moj, kola Izrailjeva i konjici njegovi!" (2. Carevima 13,14).

Prorok je bio nežan i mudar otac mnogim dušama u času nevolje. Stoga i nije hteo da odbaci ovog bezbožnog mladića koji je stajao pred njim, i bio toliko nedostojan svog carskog poziva, ali kome je veoma bio potreban savet. Bog je u svom providenju pružio caru priliku da popravi svoje ranije greške i osnaži svoje carstvo. Trebalo je odbiti Sirce koji su tada zauzeli zemlju istočno od Jordana. Bog je hteo još jednom da otkrije svoju silu za dobro Izrailja.

Prorok sa samrtne postelje naredi caru: "Uzmi luk i strele." Joas je poslušao. Tada prorok reče: "Nategni luk rukom svojom." Joas "nateže luk rukom svojom. I Jelisije metnu ruke svoje caru na ruke. I reče: Otvori prozor s istoka. I otvori, a Jelisije reče: Pusti strelu." I dok je strela letela u pravcu istoka u zemlju preko Jordana koju su držali Sirci, prorok u nadahnuću reče: "Strela izbavljenja Gospodnjega; strela izbavljenja od Sirica; jer ćeš pobiti Sirce u Afeku, i satrćeš ih."

A onda je prorok okušao carevu veru. Naredio je Joasu da uzme strele i rekao mu: "Udri u zemlju." I car tripot udari u zemlju, a zatim zastade. "Da si udario pet puta ili šest puta", reče rasrdeni Jelisije, "tada bi pobio Sirce sasvim; a sada ćeš ih samo tri puta razbiti" (2. Carevima 13,15-19).

Ova pouka odnosi se na sve koji vrše odgovorne dužnosti. Kad Bog otvori put da se izvrši neki zadatak i zajamči da će se u tome uspeti, izabrano ljudsko oruđe mora učiniti sve što je u njegovoj moći da bi se ostvario taj cilj. Bog će nam podariti uspeha u srazmeri s oduševljenjem i istrajnošću s kojom budemo radili na njegovom ostvarenju. Bog može vršiti čuda za svoj narod jedino ako on bude neumorno vršio svoj deo dužnosti. Bog poziva ljude koji će biti odani Njegovom delu - ljude pune moralne hrabrosti, sa žarkom ljubavlju za duše i revnošću koja nikad ne malaksava. Takvim ljudima nijedna dužnost neće biti teška i oni nikada neće izgubiti pouzdanje, nego će srčano raditi sve dok se prividni poraz ne pretvori u sjajnu pobedu. Ni zidovi tamnice, ni sprave za mučenje, neće sprečiti takve ljude da s Bogom rade na izgradnji Njegovog carstva.

Savetom i ohrabrenjem datim Joasu završilo se delo Jelisijevo. On je primio u punoj meri duh koji je imao Ilija i pokazao se veran do kraja. Nikad se nije pokolebao. Nikad nije izgubio veru u silu Svemogućega. Uvek je išao sa verom, čak i onda kad bi put pred njim izgledao bezizlazan, a Bog je uvek nagrađivao njegovu veru i otvarao pred njim put.

Jelisiju nije bilo dato da pođe za svojim učiteljem na vatrenim kolima. Gospod je dozvolio da boluje od dugotrajne bolesti. U dugim časovima ljudske slabosti i patnje, njegova vera se krepila obećanjima Božjim i on je uvek gledao oko sebe nebeske glasnike koji su mu donosili utehu i mir. Kao što je na visinama Dotana video vojsku nebesku, ognjena kola i konjike, tako je sada osećao prisustvo milostivih anđela i to ga je snažilo. Njegova vera bila je jaka

tokom celog života. Sa dubljim poznanjem Božje promisli i Njegove neizmerne ljubavi, vera u Boga sve je više jačala; i kad ga je pozvala smrt, bio je spreman da počine od svog rada.

"Skupa je pred Gospodom smrt svetaca Njegovih" (Psalam 116,15). Zajedno sa psalmistom, Jelisije je mogao reći sa puno pouzdanja: "Ali će Bog dušu moju izbaviti iz ruku paklenih; jer On me prima" (Psalam 49,15). "A ja ću u pravdi gledati lice Tvoje; kad se probudim biću sit od prilike Tvoje" (Psalam 17,15).

NINEVIJA, GRAD VELIKI

U vreme razdora u Izrailju, Ninevija, prestonica Asirije, bila je jedan od najvećih gradova u starom svetu. Osnovana na plodnoj obali Tigrisa, ubrzo posle propasti vavilonske kule, ona se razvijala tokom stoleća i postala "grad vrlo velik, tri dana hoda" (Jona 3,3).

Za vreme tog materijalnog napretka Ninevija je bila središte zločina i bezboštva. Bog preko svoga sluga kaže za nju: "Teško gradu krvničkom, sav je pun laži i otimanja" (Naum 3,1). Prorok Naum je svojim slikovitim jezikom opisao Nineviju kao svirepog lava. "Koga nije stizala zloća tvoja jednako?" - pita on (Naum 3,19).

Međutim, uprkos bezboštvu, Ninevija nije bila sasvim utonula u zlo. Onaj koji "vidi sve sinove ljudske" (Psalam 33,13) i "svašta dragoceno vidi mu oko" (Jov 28,10), video je u tom gradu mnoge ljude koji su težili za nečim boljim i uzvišenijim; ljude koji bi, kad bi im se pružila prilika da upoznaju živoga Boga, ostavili svoj rdavi put i počeli da Mu služe. Zato im se Bog, u svojoj mudrosti, otkrio na veoma upečatljiv način, želeći da ih navede na pokajanje.

Jona, sin Amatijev, bio je oruđe izabrano za ovo delo. Njemu je došla reč Gospodnja: "Ustani, idi u Nineviju grad veliki, i propovedaj protiv njega, jer izađe zloća njegova preda me" (Jona 1,1.2).

Razmišljajući o teškoćama i slabim izgledima svoje misije, Jona je pao u iskušenje da se zapita da li je ovaj poziv mudar. S ljudske tačke gledišta, činilo mu se da se propovedanjem ovakve vesti u oholom gradu neće ništa postići. On je u tom trenutku zaboravio da je Bog kome služi sveznajući i svemoguć. I dok je tako sumnjao i oklevao, Sotona je iskoristio njegovu malodušnost i savladao ga. Proroka obuze veliki strah i "on usta da beži u Tarsis". Otišao je u Jopu i našavši jednu lađu koja se spremala da pođe "plativši vozarinu ude u nju da otiđe s njima" (Jona 1,3).

Dužnost koja je bila poverena Joni predstavljala je veliku odgovornost, ali je Onaj koji mu je naredio da ide bio u stanju da podrži svoga slugu i da mu podari uspeh. Da se prorok bez pogovora pokorio, uštedeo bi sebi mnoga gorka iskustva i primio veliki blagoslov. Ali Gospod nije ostavio Jonu u času njegovog očajanja. Čitav niz kušanja i neobičnih događaja povratili su proroku veru u Boga i Njegovu beskrajnu moć spasenja.

Da je Jona, pošto je dobio ovaj poziv, trezveno razmislio, shvatio bi kolika je ludost pokušavati da se izbegne odgovornost. I Bog mu nije dozvolio da ostvari svoje bekstvo. "Gospod podiže velik vetar na moru, i posta velika bura na moru da mišljahu da će se razbiti lađa. I lađari uplašivši se prizivahu svaki svojega boga, i bahu što beše u lađi u more da bi bila lakša; a Jona beše sišao na dno lađe, i legavši spavaše tvrdo" (Jona 1,4.5).

Dok su se mornari molili svojim bogovima za pomoć, upravitelj lađe, koji je bio van sebe od brige, potraži Jonu i reče mu: "Što ti spavaš! Ustani, prizivaj Boga svojega, ne bi li nas se opomenuo Bog da ne poginemo" (Jona 1,6).

Ali molitve čoveka koji je skrenuo sa staze dužnosti nisu ništa pomogle. Mornari, uvereni da su ovu strašnu oluju poslali njihovi razgnevljeni bogovi, odlučili su da bacaju kocku: "Da vidimo sa koga dođe na nas ovo zlo", govorili su.

"I baciše žreb, i pade žreb na Jonu. Tada mu rekoše: Kaži nam zašto dođe ovo zlo na nas; koje si radnje, i odakle ideš? Iz koje si zemlje, i od koga si naroda?"

A on im reče: Jevrejin sam, i bojim se Gospoda Boga nebeskoga, koji je stvorio more i zemlju suvu.

Tada se vrlo uplašiše ljudi, i rekoše mu: Šta si učinio? Jer doznaše ljudi da beži od Gospoda, jer im on kaza.

I rekoše mu: Šta ćemo učiniti s tobom da bi more odustalo od nas? Jer bura na moru bivaše sve veća. A on im reče: Uzmite me i bacite u more, i more će se smiriti, jer vidim da je zbog mene došla na vas ova velika bura.

A ljudi stadoše veslati da bi došli ka kraju, ali ne mogahu, jer im bura na moru bivaše sve veća. Tada prizvaše Gospoda i rekoše: Molimo ti se, Gospode, da ne poginemo radi duše ovoga čoveka, i nemoj metnuti na nas krvi prave, jer Ti, Gospode, činiš šta hoćeš. Potom uzeše Jonu i baciše ga u more, i presta bura na moru. Tada se pobojaše oni ljudi Gospoda vrlo, i prinesoše žrtve Gospodu i učiniše zavete.

A Gospod zapovedi, te velika riba proguta Jonu; i Jona bi u trbuhu ribljem tri dana i tri noći.

I zamoli se Jona Gospodu Bogu svojemu iz trbuha ribljega i reče:

Zavapih u nevolji svojoj ka Gospodu,

I usliši me;

Iz utrobe grobne povikah,

I Ti ču glas moj.

Jer si me bacio u dubine,

U srce moru,

I voda me opteče;

Sve poplave Tvoje i vali Tvoji prelaziše preko mene.

I rekoh: Odbačen sam ispred očiju Tvojih;

Ali ću još gledati svetu crkvu Tvoju.

Optekoše me vode

Do duše;

Bezdana me opkoli,

Sita omota mi se oko glave.

Sidoh do krajeva gorskih,

Prevornice zemaljske nada mnom su do veka.

Ali Ti izvadi život moj iz jame, Gospode Bože moj.

Kad nestajaše duše moje u meni, pomenuh Gospoda,

I molitva moja dođe k Tebi,

U svetu crkvu Tvoju.

Koji drže lažne taštine, ostavljaju svoju milost.

A ja ću ti glasom zahvalnim prineti žrtvu,

Ispuniti što sam zavetovao;

Spasenje je u Gospoda."

Jona 1 i 2.

Najzad je Jona uvideo da je "od Gospoda spasenje" (Psalam 3,8). Posle pokajanja i priznanja sile Božje došlo je spasenje. Jona je bio oslobođen iz strašnih dubina i izbačen na suvo.

Sluga Božji je ponovo dobio nalog da opomene Nineviju. "I dođe reč Gospodnja Joni drugi put govoreći: Ustani, i idi u Nineviju grad veliki, i propovedaj mu ono što ti ja kažem." Ovog puta nije pitao zašto i kako, nego se pokorio bez kolebanja. "I ustavši Jona otiđe u Nineviju po reči Gospodnjoj" (Jona 3,1-3).

Ušavši u grad Jona počeo da propoveda vest: "Još četrdeset dana, pa će Ninevija propasti" (Jona 3,4). Išao je od ulice do ulice i objavljivao vest opomene.

Ova vest nije bila uzaludna. Poklič je odzvanjao ulicama bezbožnog grada, išao od usta do usta, tako da su najzad svi građani saznali za ovu poraznu novost. Duh Božji je ovom opomenom delovao na svako srce, i hiljade ljudi je drhtalo zbog svojih greha i kajalo se u dubokoj poniznosti.

"I Ninevljani poverovaše Bogu, i oglašise post, i obukoše se u kostret od najvećega do najmanjega. Jer kad dođe ta reč do cara Ninevijskoga, on usta sa svoga prestola, i skide sa sebe svoje odelo, i obuče se u kostret i sede u pepeo, i proglasi se i kaza se po Nineviji, po zapovesti carevoj i knezova njegovih govoreći: Ljudi i stoka, goveda i ovce da ne okuse ništa, ni da pasu ni da piju vode. Nego i ljudi i stoka da se pokriju kostreću, i da prizivaju Boga jako, i da se vrati svaki sa svoga zloga puta i od nepravde koja mu je u ruku. Ko zna, e da li se povraća i raskaje Bog, i povraća se od ljuta gneva svoja te ne izginemo" (Jona 3,5-9).

Pošto se car i knezovi, zajedno sa narodom, s velikima i malima, "pokajahu Joninim poučenjem" (Matej 12,41), i zajednički se molili Bogu nebeskom. Njegova milost se izlila na njih. On "vide dela njihova, gde se vratiše sa zloga puta svojega; i raskaja se Bog od zla koje reče da im učini, i ne učini" (Jona 3,10). Njihova propast je bila sprečena. Ceo neznabožački narod je uzvisivao i hvalio Boga Izrailjevog i poštovao Njegov zakon. Tek mnogo godina kasnije Ninevija je postala plen okolnih naroda, jer je zaboravila Boga i postala ohola. (Prikaz poniženja i pada Asirskog casrva videti u poglavlju "Oslobođenje od Asirije").

Pošto je saznao da je Bog odlučio da poštedi grad koji se uprkos svojoj bezbožnosti pokajao u kostreti i pepelu, Jona je trebalo da se prvi obraduje neočekivanoj milosti Božjoj. Međutim, on je umesto toga razmišljao kako će ga sad smatrati lažnim prorokom. U želji da sačuva svoj dobar glas, izgubio je iz vida beskrajnu veću vrednost duša u tom jadnom gradu. "Joni bi vrlo nedrago, i rasrdi se" što je Bog pokazao sažaljenje prema Ninevljanima koji su se pokajali. Obratio se Gospodu rečima: "Ne rekoh li to kad još bijah u svojoj zemlji? Zato šćah prve pobeći u Tarsis, jer znah da si Ti Bog milostiv i žalostiv, spor na gnev i obilan milosrdem, i kaješ se oda zla" (Jona 4,1.2).

Pošto je podlegao sumnji, i obeshrabrenje ga je ponovo savladalo. Gubeći iz vida dobro drugih i smatrajući da je bolje da umre nego da doživi da grad bude pošteden, on je srdito uzviknuo: "Sada, Gospode, uzmi dušu moju od mene, jer mi je bolje umreti nego živeti." Gospod ga je upitao: "Je li dobro što se srdiš? I Jona iziđe iz grada i sede s istoka gradu, i načini onde kolibu, i sedaše pod njom u hladu da vidi šta će biti od grada. A Gospod Bog zapovedi te uzraste tikva nad Jonom da mu bude senka nad glavom, da mu pomaže u mucij njegovoj; i Jona se obradova tikvi veoma" (Jona 4,3-6).

Gospod je hteo da pruži Joni jednu pouku. "Potom zapovedi Bog, te dođe crv u zoru sutradan i podgrize tikvu te usahnu. I kad

ogranu sunce, posla Bog suv istočni vetar, i sunce stade žeci Jonu po glavi tako da obamiraše. I pozele da umre govoreći: Bolje mi je umreti nego živeti."

Bog se ponovo obratio svom proroku: "Je li dobro što se središ tikve radi?" A prorok reče: "Dobro je što se srdim do smrti."

"A Gospod mu reče: Tebi je žao tikve, oko koje se nisi trudio, i koju nisi odgajao, nego jednu noć uzraste a drugu noć propade. A meni da ne bude žao Ninevije, velikoga grada, u kom ima više od sto i dvadeset hiljada ljudi koji još ne znaju šta je desno a šta levo, i mnogo stoke?" (Jona 4,7-11).

Zbunjen, ponižen i nesposoban da shvati zbog čega je Bog poštedeo Nineviju, Jona je ipak ispunio dužnost koja mu je bila namenjena. Iako se ono što je bilo proročeno nije dogodilo, vest opomene je ipak bila od Boga; i ona je postigla cilj koji joj je Bog namenio. Među neznabošcima se otkrila slava Njegove milosti. Oni koji su odavno sedeli "u tami i senu smrtnom, okovani u tugu i gvožđe", "zavikaše ka Gospodu u tuzi svojoj" i "izbavi ih iz nevolje njihove; izvede ih iz tame i senu smrtnoga i raskide okove njihove". "Posla reč svoju ... i izbavi ih iz groba njihova" (Psalam 107,10.13-14.20).

Za vreme svoje zemaljske službe Hristos je pomenuo dobar uticaj Jonine propovedi u Nineviji, i uporedio stanovnike tog neznaboškog grada sa onima koji su u Njegovo vreme tvrdili da su narod Božji. Hristos je rekao: "Ninevljani iziđi će na sud s rodnom ovim, i osudiće ga, jer se pokajaše Joninim poučenjem; a gle, ovde je veći od Jone" (Matej 12,41). Hristos je došao u uzburkani svet, u svet ispunjen hukom trgovine i svade, u svet u kome su se ljudi borili da prigrabe sve što mogu za sebe. I iznad sve te huke čuo se Njegov glas kao truba Božja: "Kakva je korist čoveku ako zadobije sav svet a duši svojoj naudi? Ili kakav će otkup dati čovek za dušu svoju?" (Marko 8,36-37).

Kao što je Jonino propovedanje bilo znak za Ninevljane, tako je Hristovo propovedanje bilo znak za Njegovo pokolenje. Međutim, kako je vest različito prihvaćena! Ali, Spasitelj se i pored ravnodušnosti i ismevanja neprekidno trudio, sve dok nije ispunio svoj zadatak.

Ova pouka je namenjena glasniciima Božjim danas, kada je gradovima svih zemalja isto tako neophodno da upoznaju svojstva i namere pravog Boga, kao što je to nekada bilo potrebno starim Ninevljanima. Hristovi izaslanici treba da ukažu ljudima na jedan plemenitiji svet koji je uveliko izgubljen iz vida. Prema nauci Biblije jedini grad koji će odoleti jeste onaj koji je Bog sagradio. Očima vere možemo sagledati nebeski grad obasjan slavom Božjom. Gospod Isus preko svojih slugu poziva ljude da se bore u svetovnoj težnji da sebi obezbede besmrtno nasleđe. On ih poziva da sakupljaju blago kraj prestola Božjeg.

Stanovnici gradova brzo padaju sve dublje u greh zato što se ljudi svesno odriču Boga. Ljudsko pero nije u stanju da opiše pokvarenost koja preovlađuje. Svaki dan otkriva nova trvenja, prevartu i otimačinu; sve češće čujemo za nova nasilja i neispravnosti, za ravnodušnost prema ljudskim patnjama, za svirepo uništenje ljudskih života. Svaki dan svedoči da je sve više ludila, ubistava i samoubistava.

Sotona je u svim vekovima nastojao da ljude zadrži u neznanju po pitanju milostivih namera Gospodnjih. Trudio se da što bolje sakrije od njihovih pogleda veličinu Božjeg zakona - načela pravde, milosti i ljubavi koja su u njemu izražena. Ljudi se hvale napretkom i prosvetljenošću vremena u kome živimo, ali Bog vidi da je svet prepun nasilja i nepravde. Ljudi govore da je ukinut zakon Božji, da Biblija nije verodostojna, i zato je na svet naišla poplava zla kakva se nije videla od vremena Nojevog i otpada Izrailjevog. Ljudi se odriču plemenitosti duše, blagosti i pobožnosti da bi zadovoljili svoju žudnju za zabranjenim stvarima. Crni spisak zločina počinjenih iz koristoljublja dovoljan je da se čoveku sledi krv u žilama, da dušu ispuni užasom.

Naš Bog je Bog milosti. On je strpljiv i blag prema onima koji prestupaju Njegov zakon. Pa ipak, u ovo naše doba, kad se ljudima pružaju tolike prilike da se upoznaju s Božjim zakonom otkrivenim u Bibliji, Veliki Vladač vasiona ne može a da ne negoduje kad posmatra bezbožne gradove u kojima vladaju nasilje i zločin. Brzo se bliži kraj strpljenja Božjeg za one koji uporno ostaju pri svojoj nepokornosti.

Da li ljudi treba da budu iznenađeni neočekivanom promenom načina na koji Veliki Vladač postupa sa stanovnicima paloga sveta? Da li treba da budu iznenađeni kad Bog pristane na uništenje i smrt onih koji su svojom kobnom dobitak sticali putem obmane i prevare? Mada je svetlost o zapovestima Božjim uveliko obasjavala njihov put, mnogi su odbili da priznaju Božju vladavinu i odlučili da ostanu pod crnom zastavom podstrekača svih pobuna protiv neba.

Strpljenje Božje je bilo veoma veliko, toliko da se moramo diviti kad posmatramo kako se Njegove svete zapovesti neprestano prestupaju. Svemoguću svojom silom obuzdava svoje podanike. Ali će On sigurno ustati da kazni bezbožnike koji tako smelo prkose propisima sadržanim u deset zapovesti.

Bog stavlja ljude izvesno vreme na probu. Međutim, postoji granica gde prestaje božansko strpljenje i kad kazna Božja postaje neizbežna. Gospod ima mnogo strpljenja s ljudima i gradovima. On ih milostivo opominje da bi ih spasio od posledica gneva. Ali će doći vreme kad molitve za milost neće više biti primane, kad će pobunjenički elementi koji uporno odbacuju svetlost istine, biti uništeni, iz milosti prema njima samim i prema onima na koje bi uticao njihov rđav primer.

Blizu je vreme kad će se u ovom svetu pojaviti patnje koje nikakav ljudski melem neće moći da isceli. Duh Božji se povlači. Nesreće na moru i kopnu brzo slede jedna za drugom. Kako često slušamo o zemljotresima i uraganima, o požarima i poplavama koji nanose velike gubitke u imovini i životima! Na izgled su te nesreće čudljivi ispadi nesređenih snaga prirode, potpuno van čovekove vlasti; ali se u svemu tome nazire namera Božja. One spadaju u sredstva pomoću kojih Bog nastoji da u ljudima probudi svest o ličnoj opasnosti.

Glasnici Božji u velikim gradovima ne smeju gubiti hrabrost zbog bezakonja, nepravde i pokvarenosti s kojima se moraju sukobljavati prilikom objavljivanja radosne vesti spasenja. Gospod će razvedriti svakog takvog radnika onom istom veću koju je dao apostolu Pavlu u bezbožnom Korintu: "Ne boj se, nego govori, i da ne učutiš, jer sam ja s tobom, i niko se neće usuditi da ti što učini, jer ja imam veliki narod u ovome gradu" (Dela 18,9-10). Oni koji vrše službu spašavanja duša moraju imati na umu da neće ceo svet okrenuti leđa svetlosti, istini i pozivima strpljivog Spasitelja, iako ima i takvih koji neće poslušati savet Božji sadržan u Njegovoj Reči. U svakom gradu, ma koliko on bio pun nasilja i zločina, ima mnogo onih koji će, ako budu poučeni kako treba, postati sledbenici Isusovi. Na taj način spasonosna istina može stići do hiljada ljudi koji će primiti Hrista kao svog ličnog Spasitelja.

Vest Božja za današnje stanovnike zemlje glasi: "Zato i vi budite gotovi; jer u koji čas ne mislite, doći će sin čovečiji" (Matej 24,44). Stanje društva, naročito u velikim gradovima, gromoglasno najavljuje da je čas kazne došao, da je kraj svih zemaljskih stvari blizu. Nalazimo se na pragu najveće krize. Kazne Božje će brzo nailaziti jedna za drugom - požari i poplave, zemljotresi, ratovi i krvoprolia. U to vreme ne treba da se čudimo velikim i odlučujućim događajima, jer anđeo milosti neće još dugo štititi one koji se ne kaju.

"Gle, Gospod izlazi iz mesta svojega da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo, i zemlja će otkriti krvi svoje, niti će više pokrivati pobijene svoje" (Isaija 26,21). Sprema se bura gneva Božjeg i odoleće samo oni koji se odazovu pozivu milosti, kao što su to učinili stanovnici Ninevije zahvaljujući Joninom propovedanju, oni koji se posvete poslušnosti prema zakonima božanskog Vladara. Samo će pravednik biti skriven s Hristom u Bogu dok ne prođe pustošenje.

ASIRSKO ROPSTVO

Poslednje godine zlosrećnog carstva Izrailjevog bile su obeležene nasiljem i krvoproliećem kakvog nije bilo čak ni u najgorim periodima nesloge i nemira pod vladom Ahavovom. U toku više od dva stoleća vladari nad deset plemena sejali su vetar, a sad su žnjeli buru. Ubijani su carevi da bi napravili mesta drugima koji su bili slavloljubivi i želeli da vladaju. Gospod kaže o tim bezbožnim nasilnicima: "Postavljaju careve, ali ne od mene; i podižu knezove za koje ja ne znam" (Osija 8,4). Odbačeno je bilo svako načelo pravde. Oni koji su morali stajati pred narodima na zemlji kao čuvari božanske milosti "izneveriše Gospoda" (Osija 5,7) i jedan drugoga.

Bog je strogim ukorima nastojao da kod naroda koji se nije kajao probudi svest o tome da mu preti opasnost od potpunog uništenja. On je preko Osije i Amosa slao plemenima vesti sve jednu za drugom, sa zahtevom da se potpuno pokaju i tako izbegnu nesreću koja će biti rezultat neprekidnih prestupa. Osija je govorio: "Oraste bezbožnost, žeste bezakonje, jedoste plod od laži; jer si se pouzdao u svoj put, u mnoštvo svojih junaka. Zato će se podignuti vrevu među tvojim narodom, i svi će se gradovi tvoji raskopati ... Zorom će poginuti car Izrailjev" (Osija 10,13-15).

Prorok je svedočio o Jefremu (prorok Osija često pominje Jefrema - vođu otpadništva među Izrailjevim plemenima - kao simbol otpadničke nacije) "Inostranci jedu mu silu, a on ne zna; sede kose popadaju ga, a on ne zna." "Izrailj je ostavio dobro." "Satrven ... sudom", nesposoban da uvidi strahovite posledice svog rđavog života, narod carstva deset plemena "skitaće se po narodima" (Osija 7,9; 3; 5,11; 9,17).

Neki od vođa u Izrailju javno su osećali da je ugled izgubljen i silno želeli da ga povrate. Međutim, umesto da se odreknu postupa koji su oslabili carstvo, oni su i dalje živeli u bezakonju zavaravajući se da će, kad im se za to pruži prilika, izvojevati vlast koju su želeli, time što će se udružiti sa neznabošcima. "Jefrem vide bolest svoju i Juda svoju ranu, i otide Jefrem k Asircu." "I Jefrem je kao golub, lud, bezuman; zovu Misir, idu u Asirsku", "hvataju veru s Asircem" (Osija 5,13; 7,11; 12,2).

Preko čoveka Božjeg koji se pojavio u Vetilju, preko Ilije i Jelisija, preko Amosa i Osije, Gospod je u više navrata ukazao narodu deset plemena na teške posledice neposlušnosti. Međutim, pored svih ukora i opomena, Izrailj je sve dublje tonuo u otpadništvo. "Jer je Izrailj uporan kao uporna junica", kaže Gospod, "narod je moj prionuo za otpad od mene" (Osija 4,16; 11,7).

Ponekad su se nebeske kazne strašno izlivala na pobunjenički narod. Gospod kaže: "Zato ih sekoh preko proroka i ubijah rečima usta svojih, i svetlost sudova tvojih izide. Jer je meni milost mila, a ne žrtva paljenica. Ali oni prestupiše zavet kao Adam; tu me izneveriše" (Osija 6,5-7).

"Čujte reč Gospodnju", - glasila je vest koja im je konačno upućena. "Kad si zaboravio Boga svojega, i ja ću zaboraviti sinove tvoje. Što se više množite, to mi više grešite; slavu njihovu pretvoriću u sramotu ... Pohodiću ga za puteve njegove i platiću mu za dela njegova" (Osija 4,1-6-9).

Bezakonje Izrailjevo tokom poslednje polovine stoleća koja je prethodila asirskom ropstvu, bilo je slično bezakonju Nojevog doba i ostalih vekova kad su ljudi odbacivali Boga i činili samo zlo. Uzvisivanje prirode iznad Boga prirode, obožavanje tvorevine umesto Tvorca, imalo je uvek za posledicu najgore zlo. Tako je narod Izrailjev klanjajući se Valu i Astaroti, odajući najveću počast sili prirode, raskinuo sve veze sa onim što uzdiže i oplemenjuje, i postao plen iskušenja. Pošto je bila srušena odbrana duše, zavedeni idolopoklonici nisu imali više nikakvu zaštitu od greha, i pokoravali su se zlim strastima ljudske prirode.

Proroci su dizali svoj glas protiv očevidnog ugnjetavanja, grube nepravde, preterane raskoši, besramnih gozbi i pijanstva, protiv surove razuzdanosti i pokvarenosti njihovog stoleća. Ali uzaludni su bili svi njihovi ukori, uzaludno njihovo razotkrivanje greha. Amos kaže: "Mrze na onoga koji kara na vratima, i gade se na onoga koji govori pravo." "Mučite pravednika, primajte poklone i izvrćete pravdu ubogima na vratima" (Amos 5,10,12).

To su bile neke od posledica nastalih pošto je Jerovoam postavio dva zlatna teleta. Prva odstupanja od utvrđenih oblika bogoslužjenja dovela su do unošenja grubljih oblika idolopoklonstva, tako da su na kraju skoro svi stanovnici prihvatili zavodljive obrede kulta prirode. "Duboko su se pokvarili" (Osija 9,9) Izrailjci zaboravljajući svoga Tvorca.

Proroci su i dalje dizali svoj glas protiv tih zala i zalagali se za pravdu. "Sejte pravdu, želite milost, orite krčevinu, jer je vreme da tražite Gospoda, da bi došao i podaždio vam pravdom", govorio je Osija. "Ti dakle obrati se Bogu svojem, čuvaj milost i pravdu i uzdaj se u Boga svojega." "Obrati se, Izrailju, ka Gospodu Bogu svojem, jer si pao svojega radi bezakonja ... Recite mu: Oprosti sve bezakonje i primi dobro" (Osija 10,12; 12,6; 14,1,2).

Prestupnicima su pružene mnoge prilike da se pokaju. U času kada su bili najdalje od Boga i nalazili se u najvećoj nevolji, Bog im je slao vest oprostaja i nade. "Propao si, Izrailju, ali ti je pomoć u meni", govorio je Gospod. "Gde ti je car? Gde je? Neka te sačuva u svim gradovima tvojim" (Osija 13,9-10).

"Hodite da se vratimo Gospodu, jer On razdre i isceliće nas", pozivao ih je prorok, "rani i zaviće nas. Povратиće nam život do dva dana, treći dan podigneće nas, i živćemo pred Njim. Tada ćemo poznati Gospoda i sve ćemo ga više poznavati, jer mu je izlazak uređen kao zora i doći će nam kao dažd, kao pozni dažd koji napa zemlju" (Osija 6,1-3).

Gospod je nudio preobražaj i mir svima onima koji su pod uticajem sile Sotonine izgubili iz vida plan spasenja grešnika. "Iscliću otpad njihov, ljubicu ih drage volje; jer će se gnev moj odvratiti od njega. Biću kao rosa Izrailju, procvetaće kao ljljan i pustiće žile svoje kao drveta Livanska. Raširiće se grane njegove, i lepota će mu biti kao u maslini i miris kao Livanski. Oni će se vratiti i sedeti pod senom Njegovim, radaće kao žito i cvetaće kao vinova loza, spomen će mu biti kao vino Livansko. Jefreme, što će mi više idoli? Ja ću ga uslišiti i gledati; ja ću mu biti kao jela zelena; od mene je tvoj plod."

"Ko je mudar neka razume ovo;
Razuman neka pozna ovo;
Jer su pravi putevi Gospodnji,
I pravednici će hoditi po njima,
A prestupnici će pasti na njima."

Osija 14,4-9.

Proroci su usrdno pozivali narod da traži Boga ako želi da dobi blagoslov. "Tražite me, i bićete živi, a ne tražite Vetilja i ne idite u Galgal, i ne prolazite u Virsaveju, jer će Galgal otići u ropstvo a Vetilj će se obratiti u ništa", rekao je Gospod.

"Tražite dobro a ne zlo, da biste bili živi; i tako će Gospod nad vojskama biti s vama, kako rekoste. Mrzite na zlo i ljubite dobro, i postavite na vratima sud, ne bi li se Gospod Bog nad vojskama smilovao na ostatak Josifov" (Amos 5,4.J.14.15).

Ali je najveći deo onih koji su čuli ovaj poziv odbio da se njime koristi. Reči glasnika Božjih bile su u takvoj suprotnosti sa željama okorelih grešnika, da je sveštenik koji je služio idolima u Vetilju

poslao poruku caru Izrailjevom: "Amos diže bunu na te usred doma Izrailjeva, zemlja ne može podneti svih reči njegovih" (Amos 7,10).

Preko Osije, Gospod je objavio: "Kad lećim Izrailja, tada se pokazuje bezakonje Jefremovo i zloća Samarijska." "Ponositost Izrailjeva svedoči mu u oči, ali se ne vraćaju ka Gospodu Bogu svome niti ga traže uza sve to" (Osija 7,1.10).

Gospod je iz naraštaja u naraštaj praštao svojoj nepokornoj deci; čak i sada, uprkos otvorenoj pobuni, On je još uvek čeznuo da im se otkrije kao Onaj koji je voljan da spase. "Šta da ti učinim, Jefreme? Šta da ti učinim, Juda? Jer je dobrota vaša kao oblak jutarnji, kao rosa koja u zoru padne pa je nestane" (Osija 6,4).

Zla koja su preplavila zemlju postala su neizlečiva, tako da je nad Izrailjem izrečena strašna osuda: "Jefrem se udružio s lažnim bogovima; ostavi ga." "Dodoše dani pohoda, dodoše dani plaćanja; poznaće Izrailj."

Deset plemena Izrailjevih moralo je pobrati plodove svog otpadništva koje je počelo podizanjem oltara tuđim bogovima u Vetilju i Danu. Božja vest je glasila: "Ostavilo te je tele tvoje, Samarijo, jarost se moja raspalila na njih; dokle se neće moći očistiti? Jer je i ono od Izrailja; načinio ga je umetnik, i nije Bog; tele će Samarijsko otići u komade." "Za junice Vetavenske uplašice se stanovnici Samarijski; jer će za njima žaliti narod njihov, i sveštenici njihovi, koji im se radovahu ... I on će sam biti odveden u Asirsku, na dar caru braniću" (Senahirimu) (Osija 8,5; 10,5,6).

"Gle, oči su Gospodnje upravljene na ovo grešno carstvo da ga zatrem sa zemlje; ali neću sasvim satrti doma Jakovljeva, govori Gospod, jer evo, ja ću zapovediti i razmetaću među svim narodima dom Izrailjev kao što se razmeće žito u rešetu da ni zrno ne padne na zemlju. Od mača će poginuti svi grešnici između mogega naroda, koji govore: Neće doći, niti će nas zadesiti zlo."

"I propašće kuća od slonove kosti, i nestaće velikih kuća." "Jer Gospod kad se dotakne zemlje, ona se rastapa i tuže svi koji žive na njoj." "Sinovi će tvoji i kćeri tvoje pasti od mača, i zemlja će se tvoja razdeliti užem, i ti ćeš umreti u nečistoj zemlji, a Izrailj će se odvesti iz svoje zemlje u ropstvo." "I što ću ti tako učiniti, popravi se, Izrailju, da sreteš Boga svojega" (Amos 9,8-10; 3,15; 9,15; 7,17; 4,12).

Predskazane kazne su za neko vreme izostale i vojska Izrailjeva je tokom duge vladavine cara Jerovoama II zadobila velike pobeде; ali to vreme prividnog napretka nije dovelo ni do kakvih promena u okorelim srcima, tako da je najzad izrečena osuda: "Jerovoam će poginuti od mača, a Izrailj će se odvesti iz zemlje svoje u ropstvo" (Amos 7,11).

Iako strašna, ova osuda nije učinila nikakav utisak na cara i narod, pošto su bili duboko ogrezli u grehu. Jedan od vodećih idolopokloničkih sveštenika u Vetilju, Amasija, ogorčen zbog reči koje je prorok izgovorio protiv naroda i cara, rekao je Amosu: "Vidiće, idi, beži u zemlju Judinu, i onde jedi hleb i onde prorokuj, a u Vetilju više ne prorokuj, jer je svetinja careva i dom je carski" (Amos 7,12,13).

Prorok je na to odlučno odgovorio: "Ovak o veli Gospod ... Izrailj će se odvesti iz svoje zemlje u ropstvo" (Amos 7,17).

Reči izgovorene protiv otpadničkih plemena doslovno su se ispunile i carstvo je postepeno uništeno. Gospod je u svom sudu pokazao milost, jer "kad Ful car Asirski udari na zemlju", nije odveo u ropstvo Menahema cara Izrailjevog, nego mu je dozvolio da ostane na svom prestolu kao asirski vazal. "Menahem dade Fulu tisuću talanata srebra da bi mu pomogao da utvrdi carstvo u svojoj ruci. A te novce uze Menahim od Izrailja od svih bogatih ljudi, da ih da caru Asirskom, od svakoga po pedeset sikala" (2. Carevima 15,19,20). Pošto su potčinili deset plemena, Asirci su se za neko vreme vratili u svoju zemlju.

Menahim ne samo što nije okajao zlo koje je naneo svome carstvu, nego "ne odstupi svega veka svojega od greha Jerovoama sina Navatova, koji navede na greh Izrailja" (2. Carevima 15,18-24,28). Njegovi naslednici Fekija i Fekaj isto su tako činili "što je zlo pred Gospodom". Za vreme Fekaja, koji je vladao dvadeset godina, asirski car Telgat-Felasar je upao u Izrailj i odveo u ropstvo veliki broj ljudi iz plemena koja su živela u Galileji i istočno od Jordana. "Pleme Ruvimovo i pleme Gadovo i polovina plemena Manasijina", kao i drugi stanovnici "Galada i Galileje i sve zemlje Neftalimove" bili su rasejani među neznabošce, u zemlje daleko od Palestine.

Severno carstvo se nikada više nije oporavilo od ovog strašnog udara. Ono malo što je od njega ostalo imalo je neku formalnu nezavisnost, ali bez ikakve stvarne vlasti. Posle Fekaja vladao je još samo jedan car, Osija. Carstvo je bilo osuđeno da zauvek nestane sa lica zemlje. Ali je Bog, čak i u to vreme nevolje i jada, ispoljio milost i još jednom dao narodu prilike da se odrekne idola. U trećoj godini vlade Osijine, u Judi je počeo da vlada dobri car Jezekija, koji je vrlo brzo izvršio velike reforme u službi hrama u Jerusalmu. Na svetkovinu Pashe nije bilo pozvano samo pleme Jude i Venijamina, nad kojima je Jezekija vladao kao pomazani car, nego i sva severna plemena. "I odrediše da oglase po svemu Izrailju od Virsaveje do Dana da dodu u Jerusalm da proslave Pashu Gospodu Izrailjevu, jer je odavna ne behu slavili kako je napisano."

"I tako otidoše glasnici s knjigama od cara i od knezova po svemu Izrailju i Judi, i po zapovesti carevoj govorahu: Sinovi Izrailjevi, obratite se ka Gospodu Bogu Avramovu, Isakovu i Izrailjevu, pa će se i On obratiti k ostatku koji ste ostali od ruku careva Asirskih ... Ne budite dakle tvrdovrati kao oci vaši, dajte ruke Gospodu i hodite u svetinju Njegovu koju je osvetio navek, i služite Gospodu Bogu svojem, pa će se odvratiti od vas žestina gneva Njegova. Jer ako se obratite ka Gospodu, braća će vaša i sinovi vaši steći milost kod onih koji ih zarobiše, te će se vratiti u ovu zemlju; jer je Gospod Bog vaš milostiv i žalostiv, i neće odvratiti lica od vas ako se obratite k nemu" (2. Dnevnika 30,5-9).

I glasnici cara Jezekije "idahu od grada do grada po zemlji Jefremovoj i Manasijinoj sve do Zavulona". Izrailj je u tom pozivu morao prepoznati poziv Gospodnji da se pokaje i da Mu ponovo pride. Ali je ostatak od deset plemena, koji je još živio na teritoriji nekad tako srećnog severnog carstva, bio ravnodušan prema glasnici iz Jude, pa ih čak i ismevao. "Potsmevahu im se i rugahu im se." Međutim, izvestan broj ljudi se rado odazvao pozivu. "Ali neki od Asira i od Manasije i od Zavulona pokorivši se dođoše u Jerusalim ... da praznuju praznik presnih hlebova" (2. Dnevnika 30,10-30).

Otprilike dve godine kasnije u Samariju su upale asirske čete pod Salmanasarom; došlo je do opsade u kojoj je mnogo ljudi propalo od gladi, bolesti i mača. Pao je grad, pala nacija, a jednini ostatak deset plemena odveden u ropstvo i raseljen po raznim pokrajinama asirskog carstva.

Uništenje severnog carstva predstavljalo je kaznu Neba. Asirci su bili samo oruđe u rukama Božjim, kojim se On poslužio da bi ostvario svoju nameru. Preko Isaije, koji je počeo da prorokuje neposredno pred pad Samarije, Gospod je rekao za Asirce: "Šiba gneva mogaja" i "palica u ruci njegovoj jarost moja" (Isaija 10,5).

"Sinovi Izrailjevi grešiše Gospodu Bogu svojem ... i činahu zle stvari." "Ne poslušashe, nego behu tvrdovrati kao oci njihovi ... i odbaciše uredbe Njegove i zavet Njegov koji učini s ocima njihovim, i svedočanstva Njegova kojima im svedočashe." Baš zato što "ostaviše sve zapovesti Gospoda Boga svojega, i načiniše sebi livene likove, dva teleta i lugove, i klanjaše se svoj vojsci nebeskoj, i služashe Valu", i nisu hteli da se pokaju, "Gospod povrže sve seme Izrailjevo i muči ih i predade ih u ruke onima koji ih plene, dokle ih ne odbaci od sebe", u skladu sa jasnim opomenama koje im je dao "preko svih sluga svojih proroka".

"I tako preseljen bi Izrailj iz zemlje svoje u Asirsku", "jer ne slušaše glasa Gospoda Boga svojega i prestupaše zavet Njegov, sve što im je zapovedio Mojsije, sluga Gospodnji" (2. Carevima 17,7; 11,14-16.20.23; 18,12).

Strašnim kaznama koje su zadesile deset plemena, Gospod je hteo da postigne mudar i milostiv cilj. Rasturajući ih po neznabožackim zemljama, nameravao je da preko njih ostvari ono što više nije mogao učiniti u zemlji njihovih otaca. Morao se ostvariti Njegov plan spasenja za sve one koji pozele da dobiju oprostjenje preko Špasilatelja ljudskog roda. On je preko nevolja koje su snašle Izrailja, pripremao put da se Njegova slava otkrije svim narodima na zemlji. Među onima koji su bili odvedeni u ropstvo, nisu svi bili okoreli grešnici. Bilo je i ljudi koji su ostali verni Bogu i koji su se ponizili pred Njim. Preko njih, "sinova živoga Boga", hteo je Bog da upozna narode u Asirskom carstvu sa svojim karakterom i blagodatima svoga zakona (Osija 1,10).

"IZGIBE MOJ NAROD, JER JE BEZ ZNANJA"

Ljubav Božja prema Izrailju bila je uvek uslovljena poslušnošću. Oni su u podnožju Sinaja učinili s Njim zavet i postali Njegovo "blago mimo sve narode". Svečano su se zrekli da će ići stazom poslušnosti. "Što je god kazao Gospod učinićemo", govorili su. A kad je nekoliko dana posle toga Bog izgovorio svoj zakon sa Sinaja i preko Mojsija objavio druge svoje uredbe i sudove, Izrailj je obećao: "Činićemo sve što je rekao Gospod" (2. Mojsijeva 19,5.8). Potvrđujući zavet, narod je još jednom složno izjavio: "Što je god rekao Gospod učinićemo i slušaćemo" (2. Mojsijeva 24,3.7). Bog je izabrao Izrailja za svoj narod, a oni Njega za svoga cara.

Pri kraju lutanja kroz pustinju bili su ponovljeni uslovi zaveta. U Vet-Fegoru, na samoj granici obećane zemlje, gde su mnogi podlegli iskušenju, oni koji su ostali verni obnovili su svoj zavet. Mojsije im je ukazao na kušanja kojima će biti izloženi u budućnosti i ozbiljno ih opomenuo da se ne mešaju s okolnim narodima, i da služe samo Bogu.

"A sada, Izrailju, čuj ove uredbe i zakone, koje vas učim da tvorite, da biste poživeli i ušli u zemlju koju vam daje Gospod Bog otaca vaših i da biste je nasledili. Ništa ne dodajte k reči koju vam ja zapovedam, niti oduzmite od nje, da biste sačuvali zapovesti Gospoda Boga svojega koje vam zapovedam... držite dakle i izvršujte ih, jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima, koji će kad čuju ove uredbe reći: Samo je ovaj veliki narod narod mudar i razuman" (5. Mojsijeva 4,1-6).

Izrailjcima je naročito bilo naloženo da nikad ne izgube iz vida zapovesti Božje, jer će biti jaki i srećni samo ako im se budu poko-

ravali. "Samo pazi na se i dobro čuvaj dušu svoju", rekao im je Gospod preko Mojsija, "da ne zaboraviš onih stvari koje su videle oči tvoje, i da ne izidu iz srca tvojega dokle si god živ, nego da ih obznaniš sinovima svojim i sinovima sinova svojih" (5. Mojsijeva 4,9). Nikad nisu smeli zaboraviti onaj strašan i uzvišen prizor prilikom davanja zakona na Sinaju. Izrailj je jasno i odlučno bio opomenut da se ne povodi za susednim narodima koji su bili idolopoklonici. "Zato čuvajte dobro duše svoje... da se ne biste pokva-rili i načinili sebi lik rezan ili kakvu god sliku", "da ne bi podigavši oči svoje k nebu i videvši sunce i mesec i zvezde, svu vojsku nebesku, prevario se i klanjao im se i služio im; jer ih Gospod Bog dađe svim narodima pod celim nebom." "Pazite se da ne zaboravite zaveta Gospoda Boga svojega, koji učini s vama, i da ne gradite sebi lika rezanoga, slike od koje god stvari, kao što ti je zabranio Gospod Bog tvoj" (5. Mojsijeva 4,15.16.19.23).

Mojsije je ukazao na zla koja će zadesiti Izrailj ukoliko bude odstupio od zakona Božjeg. Pozivajući nebo i zemlju za svedoke, on je rekao da će se, ako posle dugog života u obećanoj zemlji narod počne služiti lažnim bogovima, ako se bude klanjao rezanim likovima odbijajući da slavi istinskog Boga - gnev Gospodnji raspaliti, da će oni postati sužnji i biti rasuti među neznabošce. "Svedočim vam danas nebom i zemljom da će vas brzo nestati sa zemlje u koju idete preko Jordana da je nasledite, nećete dugo biti u njoj, nego ćete se istrebiti", opominjao ih je on. "Ili će vas rasejati Gospod među narode, i malo će vas ostati među narodima u koje vas odvede Gospod. I služićete onde bogovima koje su načinile ruke čovečije, od drveta i od kamena, koji ne vide, niti jedu, ni mirišu" (5. Mojsijeva 4,26-28).

Ovo proročanstvo, delimično ispunjeno u vreme sudija, potpuno se i dosledno obistinilo za vreme robovanja Izrailja u Asiriji i Jude u Vavilonu.

Izrailj je postepeno tonuo u otpadništvo. Sotona se iz pokoljenja u pokoljenje trudio da navede izabrani narod da zaboravi "zapovesti i uredbe i zakone" (5. Mojsijeva 6,1), kojih je prema obećanju trebalo večno da se drže. On je znao da "ako li zaboraviš Gospoda Boga svojega, i podesiš za drugim bogovima i njima staneš služiti i klanjati se", "da ćete sigurno propasti" (5. Mojsijeva 8,19).

Međutim, neprijatelj zajednice Božje na zemlji nije uzeo u obzir milost Onoga koji doduše "ne pravda krivoga", ali čija je slava da bude "Bog milostiv, žalostiv, spor na gnjev i obilan milosrdem i istinom, koji čuva milost hiljadama, prašta bezakonja i nepravde i grehe" (2. Mojsijeva 34,6.7). Uprkos Sotoninih napora da osujeti Božje namere u odnosu na Izrailj, u najtamnijim časovima njihove istorije, kada je izgledalo da će sile zla zadobiti pobedu, Gospod se milostivo otkrivao. Ukazivao je Izrailju na ono što će doneti blagoslov narodu. "Napisah mu velike stvari u zakonu svom", rekao je On preko Osije, "ali mu se čine kao nešto tuđe". "Ja ućih Jefrema hoditi držeći ga za ruke, ali ne poznaše da sam ih ja lećio" (Osija 8,12; 11,3). Gospod je blago postupao sa njima i učio ih preko svojih proroka, "zapovest po zapovest, pravilo po pravilo".

Da je Izrailj pazio na vesti proroka, ne bi kasnije doživio sva ona poniženja. Baš zato što su bili uporni u svojoj nepokornosti, Bog je bio prinuđen da dopusti da budu odvedeni u ropstvo. "Izgibe moj narod, jer je bez znanja. Kad si odbacio znanje i ja ću tebe odbaciti... kad si zaboravio Boga svojega, i ja ću zaborviti sinove tvoje." Tako je glasila Njegova vest upućena preko Osije (Osije 4,6).

Prestup zakona Božjeg povlačio je za sobom u svim vremenima iste posledice. U Nojevo vreme, kad su ljudi pogazili sva načela pravde i kad se zlo toliko raširilo da se nije moglo više trpeti, Bog je izjavio: "Hoću da istrebim sa zemlje ljude koje sam stvorio." U vreme Avramovo stanovici Sodoma su otvoreno prkosili Bogu i Njegovom zakonu i stoga postali isto onako bezbožni, pokvareni i poročni kao i ljudi koji su živeli pre Potopa. Stanovnici Sodoma prevršili su meru Božjeg strpljenja i stoga se oganj Božjeg gnjeva rasplio protiv njih.

U periodu koji je prethodio njihovom odlasku u ropstvo, deset plemena Izrailjevih bilo je isto tako nepokorno i bezbožno. Ljudi su smatrali zakon Božji nevažnim i to je otvorilo ustave poplavi zla koja je naišla na Izrailj. "Gospod ima parbu sa stanovnicima zemaljskim, jer nema istine ni milosti ni znanja za Boga u zemlji. Zaklinju se krivo i lažu i ubijaju i krađu i čine preljubu, zastraniše, jedna krv stiže drugu," rekao je Osija (Osija 4,1.2).

Amos i Osija su u svojim proročanstvima o sudu i kazni govorili i o budućoj slavi. Deset plemena, koja su tako dugo bila nepokorna i nisu htela da se pokaju, nisu dobila obećanje da će povratiti svoju nekadašnju vlast u Palestini. Trebalo je da do kraja sveta budu "tuđinci među narodima". Ali im je preko Osije ukazano na prednost da uzmu učešća u poslednjoj obnovi koju će narod Božji doživeti na kraju zemaljske istorije, kad se Hristos bude pojavio kao Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima. Prorok je rekao da će deset plemena "dugo vremena... sedeti bez cara i bez kneza i bez žrtve i bez stupa i bez oplečka i likova". "Posle će se obratiti i tražiće Gospoda Boga svojega i Davida cara svojega, i u strahu će pristupiti ka Gospodu i blagosti Njegovoj u poslednja vremena" (Osija 4,4.5).

Osija je jezikom simbola izložio Izrailju Božji plan za spasenje svake duše koja se bude pokajala i prišla Njegovoj crkvi na zemlji - blagodati koje su bile obećane Izrailju u vreme njegove odanosti Bogu u obećanoj zemlji. Misleći na Izrailj kome je želeo da ukaže milost, Gospod je rekao: "Ja ću je primamiti, i odvešću je u pustinju, i govoriću s njom lijepo. I daću joj vinograde njezine od toga mesta, i dolinu Ahor za vrata nadanju, i onde će pevati kao za mladosti svoje i kao kad je išla iz Misira. I tada ćeš me, govori Gospod, zvati: Mužu moj; a nećeš me više zvati: Vale moj. Jer ću ukloniti iz usta njezinih imena Vala, i neće im se više pominjati imena" (Osija 2,14-17).

U poslednjim danima istorije sveta Bog će obnoviti zavet sa narodom koji drži Njegove zapovesti. "I tada ću im učiniti zavet sa zverjem poljskim i sa pticama nebeskim i s bubinama zemaljskim; i polomiću luk i mač i rat da ih nestane u zemlji, i učiniću da leže bez straha. I zaručiću te sebi doveka, zaručiću te sebi pravdom i milošću i milosredem, i zaručiću te sebi verom, i poznaćeš Gospoda" (Osija 2,18-23).

"I tada ću se odazvati, govori Gospod, odazvaću se nebesima, a ona će odazvati zemlji, a zemlja će se odazvati žitu i vinu, i ulju, a to će se odazvati Jezraelu. I posejajući je sebi na zemlji, i smilovaću se na Loruhamu, i reći ću Loamiji: Ti si moj narod, a on će reći: Bože moj!"

"U to vrijeme ostatak Izrailjev i koji se izbave u domu Jakovljevom" oslanjaće se "na Gospoda sveca Izrailjeva istinom" (Isaija 10,20). U svakom "plemenu i jeziku i kolenu i narodu" ima ljudi koji će radosno odgovoriti na vest: "Bojte se Boga, i podajte mu slavu, jer dođe čas suda njegova." Oni će odbacivati sve idole koji ih vezuju za zemlju i klanjaće se "Onome koji je stvorio nebo i zemlju, more i izvore vodene". Oslobođići se svih veza i stajati pred svetom kao spomenici Božje milosti. Pokoravaće se božanskim zahtevima, i ljudi i anđeli će ih priznavati kao one "koji drže zapovesti Božje i veru Isusovu" (Otkrivenje 14,6.7.12).

"Evo, idu dani, govori Gospod, kad će orač stizati žeteoca, i koji gazi grožđe sejača, i gore će kapati slatkim vinom, a svi će se humovi rastapati. I povratiti roblje naroda svojega Izrailja i opet će sagrađiti puste gradove i naselije će i nasadiće vinograde i piti vino iz njih, i načiniće vrtove i jesti rod in njih. I posadiću ih u zemlji njihovoj i neće se više iščupati iz zemlje svoje koju im dadoh, govori Gospod Bog tvoj" (Amos 9,13-15).

POZIVANJE ISAIJE

Duga vladavina Ozijina (takođe poznatog kao Azarija), u zemlji Judinoj i Venijaminovoj, bila je obeležena napretkom većim nego pod ma kojim drugim vladarem od smrti Solomunove (skoro dva veka ranije). Njegova vojska je uz blagoslov neba povratila neke zemlje koje su bile izgubljene u proteklom godinama. Podizani su gradovi i utvrđenja, i položaj nacije među okolnim zemljama bio je u velikoj meri ojačan. Trgovina je oživela, bogatstvo drugih zemalja slivalo se u Jerusalim. "Raznese se ime njegovo daleko, jer mu se divno pomagaše dokle osili" (2. Dnevnika 26,15).

Međutim, spoljašni procvat nije bio proprćen odgovarajućim oživljavanjem duhovne sile. Obredi u hramovima vršeni su kao i ranijih godina i mnogi ljudi su se okupljali da slave živoga Boga; ali su gordost i formalizam postepeno zauzele mesto smernosti i iskrenosti. O samom Oziji je zapisano: "Kad se osili, ponese se srce njegovo, te se pokvari, i sagraši Gospodu Bogu svojemu" (2. Dnevnika 26,16).

Greh koji je imao tako strašne posledice po Oziju, bio je greh slavloljublja. Nasuprot jasnoj zapovesti Božjoj da samo Aronovi potomci mogu služiti kao sveštenici, car je ušao u crkvu "da kadi na oltaru kasionom". Prvosveštenik Azarija i ostali sveštenici usprotivili su se tome i molili cara da se okane svoje namere. Oni su govorili caru da je zgrešio i da mu neće "biti na čast pred Gospodom Bogom" (2. Dnevnika 26,16.18).

Ozija se razgnjevio što su njega, cara, ukorili na takav način. Međutim, nije mu bilo dozvoljeno da oskrvni svetinju budući da je naišao na složno negodovanje onih koji su za to bili nadležni. Dok je tu stajao pun gnjeva i pobune, iznenada ga je pogodila kazna Božja. Na njegovom čelu pojavila se guba. Pobegao je u strahu i nikad se više nije pojavio u hramu. Do dana svoje smrti - koja je nastupila posle nekoliko godina - Ozija je ostao gubav kao živi primer ludosti odbacivanja jasnih reči "tako govori Gospod". Ni njegov visoki položaj, ni dug život službe, nisu mogli opravdati greh slavloljublja kojim je okaljao poslednje godine svoje vladavine i navukao na sebe kaznu Neba.

Bog ne gleda ko je ko. "Ko od sile zgreši između rođenih u zemlji i između došljaka, on ruži Gospoda; neka se istrebi ona duša iz naroda svojega" (4. Mojsijeva 15,30).

Kazna koja je snašla Oziju uticala je, izgleda, na njegovog sina. Jotam je vršio teške dužnosti tokom poslednjih godina vladavine svoga oca, i došao na presto posle Ozijine smrti. Za Jotama je pisano: "I činjaše što je pravo pred Gospodom, sasvim činjaše kako je činio Ozija otac njegov. Ali visine ne biše oborene; narod još prinošaše žrtve i kadaše na visinama" (2. Carevima 15,34,35).

Ozijina vladavina se završavala, Jotam je već nosio mnoge terete državne odgovornosti kad je Isaija, koji je bio carskog porekla, pozvan još kao mlad čovek da vrši proročku dužnost. Vreme u koje je Isaija trebalo da radi bilo je puno opasnosti za narod Božji. Prorok je doživio da vojska severnog Izrailja i Sirije zajednički napadne Judu; video je asirsku vojsku ulogorenu pred glavnim gradovima carstva. Za njegova života pala je Samarija, a deset plemena Izrailjevih bilo rasuto među narodima. Asirska vojska je neprestano napadala Judu, Jerusalim je bio opsednut i i sigurno bi pao da se Bog nije čudesno umešao. Ozbiljna opasnost pretila je južnom carstvu. Božja zaštita je bila uskraćena, a sirska vojska se pripremala da preplavi zemlju Judinu.

Ali te spoljne opasnosti, ma kako izgledale velike, nisu bile tako ozbiljne kao unutrašnje. Izopačenost naroda izazivala je kod sluge Gospodnjeg silnu zbunjenost i duboko očajanje. Oni kojima je bilo namenjeno da budu videlo narodima navukli su na sebe gnjev Božji svojim pobunom i otpadništvom. Mnoga zla koja su ubrzala propast severnog carstva i na koja su jasno ukazali Osija i Amos, sada su izopaćavala i carstvo Judinu.

Situacija je bila naročito nepovoljna u socijalnom pogledu. U želji za dobitkom, ljudi su sastavljali kuću s kućom i njivu s njivom (Isaija 5,8). Pravda se izopačila i nije bilo nikakvog sažaljenja prema siromasima. O tom zlu Bog kaže: "Grabež od siromaha u vašim je kućama." "Gazite narod moj i lice siromasima satirete" (Isaija 3,14.15).

S ugnjetavanjem i bogaćenjem došli su gordost i raskoš, pijanstvo i orgije. U vreme Isaije čak ni samo idolopoklonstvo nije više izazivalo čuđenje (Isaija 2 i 5). Bezbožnost je do te mere bila zavladala u svim slojevima da su oni malobrojni, koji su ostali verni Bogu, često dolazili u iskušenje da padnu u malodušnost i popuste obeshrabrenju i očajanju. Izgledalo je da se cilj Božji u pogledu Izrailj neće ostvariti i da će pobunjenička nacija doživeti sudbinu Sodoma i Gomora.

S obzirom na ovakve okolnosti, nije nikakvo čudo što je Isaija, kad je poslednje godine Ozijine vladavine bio pozvan da vest opomene i ukora Božjeg objavi Judi, ustuknuo pred tom odgovornošću. On je dobro znao da će naići na otpor. Osećajući se nesposobnim da odgovori takvoj dužnosti, razmišljajući o upornosti i neverstvu naroda za koji je trebalo da radi, Isaija se plašio da neće moći da izvrši svoj zadatak. Zar da se u očajanju odrekne svoje misije i dozvoli Judi da i dalje tone u idolopoklonstvo? Zar da bogovi Ninevije vladaju zemljom prkoseći Bogu nebeskom?

Takvim mislima se bavio Isaija dok je stajao u tremu hrama. Odnednom se vratnice i unutrašnji zastor hrama ukloniše, i njemu je bilo dozvoljeno da baci pogled unutra na svetinju nad svetinjama, u koju čak ni prorokova noga nije smela da kroči. Pred njegovim očima se u viđenju ukazao Bog kako sedi na uzvišenom prestolu, a skut Njegove slave ispunjava hram. S obe strane prestola lebdeli su serafimi zaklonjenih lica, dok su služili svog Tvorca i složno, svečanim tonom, uzvikivali: "Svet, svet, svet je Gospod nad vojskama; puna je sva zemlja slave Njegove" (Isaija 6,3); činilo se da stubovi i kedrova vrata podrhtavaju od njihovih glasova i ceo hram je bio ispunjen hvalospevom.

Kad je Isaija sagledao otkrivenje slave i veličanstva Gospodnjeg, bio je sav obuzet osećanjem čistote i svetosti Božje. Kakva oštra suprotnost između nenadmašnog savršenstva Božjeg i grešnog života onih koji su se zajedno s njim ubrajali u izabrani narod Izrailja i Jude. "Jaoh meni! Pogiboh, jer sam čovek nečistih usana, i živim usred naroda nečistih usana", Isaija povika, "jer cara Gospoda nad vojskama videh svojim očima" (Isaija 6,5).

Stojeći tu, pri punoj svetlosti božanske slave, u unutrašnjoj svetinji, on je shvatio da neće biti u stanju da izvrši dužnost na koju je pozvan, ako bude prepušten svojoj nesavršenosti i nesposobnosti. Međutim, jedan serafim je bio poslat da ukloni njegovo očajanje i da ga pripremi za značajnu misiju. Živ ugljen s oltara bio mu je stavljen na usne, s rečima: "Evo, ovo se dotaće usta tvojih, i bezakonje tvoje uze se." Tada se začuo glas Božji: "Koga ću poslati? I ko će nam ići?" A Isaija odgovori: "Evo mene, pošli mene" (Isaija 6,7.8).

Nebeski posetilac je tada naložio vesniku koji je čekao:

"Idi, i reci tom narodu,
Slušajte ali nećete razumeti,
Gledajte ali nećete poznati,
Učini da odeblja srce tome narodu
I uši da im otežaju, i oči im zatvori,
Da ne vide očima svojim
I ušima svojim da ne čuju
I srcem svojim ne razumiju
I ne obrate se i ne iscele"

Isaija 6,9.10.

Prorokova dužnost je bila jasna; on je morao podići svoj glas protiv zla koje je svuda vladalo. No on je strahovao da se lati tog posla bez prethodnog obećanja koje bi mu ulilo nadu. "Dokle, Gospode?" upita on. Zar niko od tvog izabranog naroda neće razumeti, pokajati se i bit isceljen?

Njegova briga za zabludelu Judeju nije bila uzaludna. Njegov trud nije bio potpuno besplodan. Ali se u njegovo vreme već nisu mogla istrebiti zla koja su se množila od pokoljenja do pokoljenja. Celog svog života on je morao biti hrabar i strpljiv učitelj - ne samo prorok kazne, nego i prorok nade. Svi plodovi njegovog rada, kao i rad svih vernih glasnika Božjih, pokazaće se tek kad se potpuno bude ostvario plan Božji. Trebalo je spasti ostatak. Da bi se to postiglo, trebalo je nepokornom narodu slati vesti, opomene i pozive.

"Dokle ne opuste gradovi da budu bez stanovnika,
I kuće da budu bez ljudi,
I zemlja dokle sasvim ne opusti,
I dokle Gospod opravi daleko ljude,
I bude sama pustoš u zemlji"

Isaija 6,11.12.

Teške kazne koje su snalazile nepokorne - rat, progonstvo, nevolje, gubitak vlasti i prestiža među narodima - sve su to oni morali iskusiti ne bi li prepoznali ruku uvređenoga Boga i pokajali se. Daset plemena severnog carstva ubrzo je bilo rasuto po narodima, njihovi gradovi su opusteli, a vojske neprijateljskih naroda stalno upadale i pustošile njihovu zemlju. Najzad je pao i Jeruslimum i Juda odveden u ropstvo. Ali obećana zemlja nije zauvek bila napuštena. Nebeski vesnik je obećao Isaiji:

"Ali će još biti u njoj desetina,
Pa će se i ona zatrati;
Ali kao hrast ili brest,
Kojima i kad bace lišće ostaje stablo,
Tako će sveto seme biti njezino stablo."

Isaija 6,13.

Ovo je obećanje, da će se na kraju ispuniti plan Božji, ulilo je hrabrost Isaijinom srcu. Neka zemaljske sile navaljuju na Judu, neka se ljudi protive i napadaju Božjeg vesnika: Isaija je video Cara, Gospoda nad vojskama, on je čuo pesmu serafima. "Puna je sva zemlja slave njegove" (Isaija 6,3). Imao je obećanje da će vest Gospodnja otpadničkom Judi biti praćena ubeđujućom silom Svetoga Duha. Tako je prorok bio naoružan za zadatak koji se nalazio pred njim. Za sve vreme svoje duge i mučne misije nosio je on u sebi sećanje na ovo viđenje. On je šezdeset ili više godina stajao pred decom Judinom kao prorok nade, a njegova predskazanja o budućem trijumfu Zajednice bila su sve smelija.

"EVO BOGA VAŠEGA"

U Isaijino vreme ljudi su bili izgubili moć duhovnog poimanja usled pogrešnih predstava o Bogu. Sotona je dugo nastojao da ih navede na pomisao da je Bog stvorio greh, patnju i smrt. Oni koji su na taj način bili obmanuti, smatrali su Boga strogim i neumoljivim. Verovali su da On samo čeka priliku da ljude pozove na odgovornost i da ih osudi, da nerado prima grešnika sve dok za takav svoj stav ima opravdanja u zakonu. Veliki varalica je lažno prikazao ljudima zakon ljubavi koji vlada nebom; govorio im je da taj zakon ograničava ljudsku sreću i da prestavlja mučan teret koji treba zbaciti. Ljudi ne treba da se pokoravaju Njegovim propisima, govorio je on, jer se kazne za prestup dodeljuju proizvoljno i samovoljno.

Za Izrael nije bilo nikakvog opravdanja što je izgubio iz vida pravi karakter Božji. On im se mnogo puta otkrio kao "milostiv i blag, strpljiv i bogat dobrotom i istinom" (Psalam 86,15). "Kad Izrael beše dete, ljubljah ga, i iz Misira dozvah sina svojega", rekao je Gospod (Osija 11,1).

Gospod je nežno postupao sa Izraeljem oslobodivši ga iz misirskog ropstva i prateći ga na putu u obećanu zemlju. "U svakoj tuzi njihovoj on beše tužan, i andeo, koji je pred njim, spase ih. Ljubavi svoje radi i milosti svoje radi On ih izbavi, i podiže ih i nosi ih sve vreme" (Isaija 63,9).

"Moje će lice ići napred" (2. Mojsijeva 33,14), glasilo je Njegovo obećanje tokom putovanja kroz pustinju. Ono je bilo propraćeno čudesnim otkrivenjem karaktera Božjeg, te je Mojsije mogao objaviti celom Izraelju da je Bog dobar i podrobno ga obavestio o karakteru nevidljivog Cara. "Jer prolazeći Gospod ispred njega vikaše: Gospod, Gospod, Bog milostiv, žalostiv, spor na gnev i obilan milosrdjem i istinom, koji čuva milost tisućama, prašta bezakonja i nepravde i grehe, koji ne pravda krivoga" (2. Mojsijeva 34,6.7).

Ovo poznanje strpljenja Gospodnjeg i Njegove beskrajne ljubavi i milosti podstaklo je Mojsija da izgovori onu divnu molitvu za Izrael, u trenutku kada su se na samoj granici obećane zemlje usprotivili da idu dalje, odbijajući da se pokore zapovesti Božjoj. Kad je njihova pobuna dostigla vrhunac, Gospod je rekao: "Udariću ga pomorom i rasuću ga; a od tebe ću učiniti narod velik i jači od ovoga" (4. Mojsijeva 14,17-19).

Gospod je milostivo odgovorio: "Praštam po reči tvojoj." A zatim je u vidu jednog proročanstva pokazao Mojsiju svoj plan u pogledu konačne pobede Izraeljeve. "Tako ja bio živ, i tako sva zemlja bila puna slave Gospodnje", rekao je On (4. Mojsijeva 14,20.21). Covečanstvu će se otkriti slava Božja, Njegov karakter, milost i

ljubav na koju se Mojsije pozivao moleći se za Izraelja. Obećanje Gospodnje je potvrđeno i zakletvom. Kao što je Bog živ i vlada, tako će Izrael objavljivati "po narodima slavu Njegovu, po svijem plemenima čudesa Njegova" (Psalam 96,3).

U vezi s ispunjenjem ovog proročanstva u budućnosti, Isaija je čuo kako svetli serafim peva pred prestolom: "Puna je sva zemlja slave Njegove" (Isaija 6,3). Ubeđen u istinitost ovih reči, prorok je kasnije hrabro rekao onima koji su se klanjali drvenim i kamenim likovima: "Ta će mesta videti slavu Gospodnju, krasotu Boga našega" (Isaija 35,2).

Ovo proročanstvo se danas brzo ispunjava. Uskoro će vest jevanđelja biti objavljena svim narodima. "Na pohvalu slave blagodat svoje," on prihvata ljude i žene svih kolena, jezika i naroda, "da pokaže u vekovima koji idu preveliko bogatstvo blagodat svoje dobrotom na nama u Hristu Isusu" (Efescima 1,6; 2,7). "Blagosloven Gospod Bog, Izraeljev, koji jedan čini čudesa! I blagosloveno slavno ime njegovo zauvek! Slave njegove napuniće se sva zemlja" (Psalam 72,18.19).

Zahvaljujući viđenju koje je dobio u tremu hrama, Isaija je stekao jasan pojam o karakteru Boga Izraeljevog. "Visoki i uzvišeni, koji živi u večnosti, kojemu je ime Sveti", pojavio se pred njim u svojoj veličanstvenosti, ali je prorok ipak uspeo da uoči Njegovu milostivu prirodu. Onaj koji stanuje "na visini i u svetinji", boravi "s onim ko je skrušena srca i smerna duha, oživljujući duh smernih" (Isaija 57,15). Andeo kome je bilo zapovedeno da se dotakne njegovih usta, doneo mu je vest: "Bezakonje tvoje uze se, i greh tvoj očisti se" (Isaija 6,7).

Slično Pavlu iz Tarsa na vratima Damaska, prorok je videvši Gospoda osetio koliko je nedostojan, ali se u isti mah u njegovom skrušenom srcu pojavilo i saznanje o potpunom oprostaju, tako da je ustao kao obraćen čovek. On je video Gospoda. Sagledao je ljubav koja čini božansku prirodu. Mogao je svedočiti o preobražaju ostvarenom putem posmatranja beskrajne ljubavi. Od tog trenutka nadahnjivala ga je želja da zabludeli Izrael oslobodi od tereta i kazne greha. "Što biste još bili bijeni?" pitao je prorok. "Tada dodite, veli Gospod, pa ćemo se suditi; ako gresi vaši budu kao skerlet, postaće beli kao sneg; ako budu crveni kao crvac; postaće kao vuna." "Umijte se, očistite se, ukonite zloću dela svojih ispred očiju mojih, prestanite zlo činiti. Učite se dobro činiti" (Isaija 1,5.18.16.17).

Isaija im je prikazao Boga kome su navodno služili, ali čiju prirodu nisu shvatali, kao velikog Iscelitelja bolesti duše. Iako je "sva glava bolesna i sve telo iznemoglo", i "od pete do glave nema ništa zdrava, nego uboj i modrice i rane gnajave" (Isaija 1,6), čovek koji je bio nepokoran i išao sopstvenim putevima, može biti izlečen ako se vrati Gospodu. "Vidim putove njegove, ali ću ga isceliti, vodiću ga i daću opet utehu njemu", rekao je Gospod. "Mir, mir onome koji je daleko i koji je blizu, veli Gospod, i isceliću ga" (Isaija 57,18.19).

Prorok je uzdizao Boga kao Tvorca svega. Njegova vest gradovima Jidininim glasila je: "Evo Boga vašega" (Isaija 40,9). "Ovako govori Bog Gospod, koji je stvorio nebesa i razapeo ih, koji je rasprostro zemlju i što ona rada"; "ja Gospod načinih sve"; "pravim svetlost i stvaram mrak"; "ja sam načinio zemlju i čoveka na njoj stvorio, ja sam razapeo nebasa svojim rukama i svoj vojski njihovoj dao zapovest" (Isaija 42,5; 44,24; 45,7.12). "S kim ćete me dakle izjednačiti da bih bio kao on? - veli sveti. Podignite gore oči svoje i vidite, ko je to stvorio? Ko izvodi vojsku svega toga na broj i zove svako po imenu, i velike radi sile njegove i jake moći ne izostaje nijedno?" (Isaija 40,25.26).

Onima koji su strahovali da neće biti primljeni ako se vrate Bogu, prorok je govorio:

"Zašto govoriš, Jakove, i kažeš, Izraelju: Skriven je put moj od Gospoda, i stvar moja ne izlazi pred Boga mogega? Ne znaš li? Nisi li čuo da Bog, večni Gospod, koji je stvorio krajeve zemaljske, ne sustaje niti se utruduje? Razumu njegovu nema mere. On daje snagu umornome, i nejakome umnožava krepost. Deca se more i sustaju, i mladići padaju; ali koji se nadaju Gospodu, dobijaju novu snagu, podižu se na krilima kao orlovi, trče i ne sustaju, hode i ne more se" (Isaija 40,27-31).

Srce beskrajne ljubavi čezne za onima koji osećaju da nisu u stanju da se oslobode zamki Sototninih, i milostivo nudi da ih okrepi kako bi živeli za Njega. "Ne boj se", kaže On, "jer sam ja se tobom; ne plaši se, jer sam ja Bog tvoj, ukrepiću te i pomoći ću ti, i podupreću te desnicom pravde svoje. Jer ja, Gospod Bog tvoj, držim te za desnicu, i kažem ti: Ne boj se; ja ću ti pomagati, govori Gospod izbavitelj tvoj, svetac Izraeljev" (Isaija 41,10.13.14).

Stanovnici Jude nisu bili dostojni, ali Bog ipak nije hteo da ih se sasvim odrekne. Preko njih je Njegovo ime trebalo da se proslavi među neznabošcima. Mnogi koji su bili u potpunom neznanju u odnosu na Njegov karakter, tek je trebalo da sagledaju slavu Njegovog Božanskog karaktera. U želji da razjasni svoje milostive namere, Bog je neprekidno slao svoje sluge proroke s vešću: "Vratite se svaki sa svoga puta zloga" (Jeremija 25,5). "Imena svojega radi, ustegnuću gnev svoj, i radi hvale svoje uzdržaću se prema tebi, da te ne istrebim", rekao je preko Isaije: "Sebe radi, sebe radi

učiniću, jer kako bi se hulilo na ime moje? I slave svoje neću dati drugome" (Isaija 48,9.11).

Poziv na pokajanje bio je jasno upućen i svi su bili pozvani da se vrate. "Tražite Gospoda, dok se može naći", molio je prorok, "prizivajte ga dokle je blizu. Neka bezbožnik ostavi svoj put i nepravednik misli svoje; i neka se vrati ka Gospodu, i smilovaću se na njega" (Isaija 55,6.7).

Da li je savremeni čovek izabrao svoj put? Da li se udaljio od Boga? Da li je pokušao da se hrani plodovima prestupa, da bi na kraju video kako se pretvaraju u pepeo na tvojim usnama? I sada, pošto su mnogi životni planovi uništeni i nade mrtve, sedi li usamljen i očajan? Onaj isti glas koji odavno govori njegovom srcu, ali koji nije hteo da posluša, obraća m se glasno i razgovetno: "Ustanite i idite, jer ovo nije počivalište; što se oskrvni, pogubiće vas pogibljtu velikom" (Mihej 2,10). Čoveku je upućen poziv da se vrati kući svoga Oca. On poziva: "Vrati se k meni jer sam te izbavio. Hodite k meni; poslušajte i živa će biti duša vaša; i učiniću s vama zavet večan milosti Davidove istinite" (Isaija 44,22; 55,3).

Ne treba slušati neprijatelja koji savetuje čoveka da ne pride Hristu sve dok se ne popravi, dok ne postane dostojan da dođe Bogu. Ako toliko bude čekao, čovek neće nikada doći. Ako Sotona ukazuje prstom na čovekove prljave haljine, trebalo bi se setiti obećanja Spasiteljevog: "Koji dolazi k meni neću ga isterati napolje" (Jovan 6,37). Čovek bi trebao da se moli molitvom Davidovom: "Pokropi me isopom i očistiću se; umij me, i biću belji od snega" (Psalam 51,7).

Pozivi koje je prorok upućivao stanovnicima Jude da uprave pogled na živog Boga i prihvate Njegove milostive darove, nisu bili uzaludni. Bilo je ljudi koji su iskreno poslušali, i napustivši svoje idole obratili se Gospodu. Sagledali su ljubav, milost i saosećanje svoga Tvorca. U mračnim danima koji će nastupiti u istoriji Jude, kada u zemlji preostane samo maleni ostatak, prorokove reči trebalo je i dalje da donose plod odlučne reformacije. Isaija je rekao: "U to će vreme čovek pogledati na Tvorca svojega, i oči njegove gledaće na sveca Izrailjeva; a neće pogledati na oltare, delo ruku svojih, niti će gledati na ono što su načinili prsti njegovi, ni na lugove ni na likove sunčane" (Isaija 17,7.8).

Mnogima je bilo namenjeno da upoznaju Onoga koji je pun ljubavi. Njima je izrečeno milostivo obećanje: "Oči će ti videti cara u krasoti njegovoj" (Isaija 33,17). Gresi su im bili oprošteni i oni su hvalili Boga. U taj radosni dan pokajanja čulo se klicanje: "Nego će nam onde Gospod veliki biti umesto reka i potoka širokih... Jer je Gospod naš sudija, Gospod je koji nam postavlja zakone, Gospod je car naš" (Isaija 33,21.22).

Isaijina vest onima koji su odlučili da napuste svoje zle puteve, bila je puna utehe i ohrabrenja. Čujte reči koje je Gospod uputio preko svog proroka:

"Pamti to, Jakove i Izrailju,
Jer si moj sluga;
Ja sam te sazdao:
Sluga si moj,
Izrailju, neću te zaboraviti.
Rasuću kao oblak prestupe tvoje,
I grehe tvoje kao maglu;
Vrati se k meni, jer sam te izbavio."

Isaija 44,21.22.

"I reći ćeš u ono vreme:
Hvalim te, Gospode,
Jer si se bio razgnevio na me,
Pa se odvratio gnjev Tvoj,
I utešio si me.
Gle, Bog je spasenja moje,
Jer mi je sila i pesma Gospod Bog,
On mi bi Spasitelj...
Pojte Gospodu, jer učini velike stvari,
Neka se zna po svojoj zemlji.
Klikuj i pevaj, koja sediš u Sionu,
Jer je svetac Izrailjev velik posred vas."

Isaija 12.

AHAZ

Sa dolaskom Ahaza na presto, nastupile su za Isaiju i njegove sledbeniike prilike gore no ikada ranije u carstvu Judinom. Mnogi koji su se nekada odupirali obnamjivačkom uticaju idolopoklonstva, sad su se privoleli da učestvuju u službi neznabožskim bogovima. Knezovi Izrailjevi pokazali su se nevernim; lažni proroci pojavljivali su se s vestima koje su odvodile s pravog puta; neki sveštenici su čak propovedali za novac. Međutim, vođe otpadništva su još uvek održavale bogoslužnja i tvrdile da se ubrajaju u narod Božji.

Prorok Mihej, svedočeci u tim teškim danima, izjavio je da grešnici u Sionu, iako tvrde da se oslanjaju na Gospoda i hvališu se: "Nije li Gospod usred nas? Neće doći zlo na nas", i dalje grade "Sion krvlju i Jerusalim bezakonjem" (Mihej 3,11.10). Protiv tog zla je pro-

rok Isaija podigao svoj glas strogog ukora: "Čujte reč Gospodnju, knezovi Sodomski, poslušajte zakon Boga našega, narode Gomorski! Što će mi mnoštvo žrtava vaših? - veli Gospod... Kad dolazite da se pokažete preda mnom, ko ište to od vas da gazite po momu tremu?" (Isaija 1,10-12).

Reč nadahnuća kaže: "Žrtva je bezbožnička gad, a kamoli kad je prinosi u grehu?" (Priče 21,27). U Boga nebeskog "čiste su oči" da ne može "gledati zla" (Avakum 1,13). Ne okreće Bog svoje lice od prestupnika zato što nije voljan da oprosti, nego zato što grešnik odbija da se koristi obiljem milosti; u tom slučaju Bog ne može da oslobodi od greha. "Nije okraćala ruka Gospodanja da ne može spasti, niti je otežalo uho njegovo da ne može čuti, nego bezakonja vaša rastaviše vas s Bogom vašim, i gresi vaši zakloniše lice Njegovo od vas, da ne čuje" (Isaija 59,1.2).

Solomun je zapisao: "Teško tebi, zemljo, kad ti je car dete!" (Propovednik 10,16). Tako je bilo i sa zemljom Judinom. Njeni carevi su usled neprekidnih prestupa postali slični deci. Isaija je narodu skrenuo pažnju na nesigurnost njegovog položaja među ostalim narodima na zemlji, i pokazao mu je da je to posledica bezakonja na visokim položajima: "Gle, Gospod nad vojskama uzeće Jerusalimu i Judi potporu i pomoć, svaku potporu u hljebu i svaku potporu u vodi, junaka i vojnika, sudiju i proroka, mudraca i starca, pedesetnika i ugledna čoveka, i savetnika i vešta umetnika, i čoveka rečita. I daću im knezove mladiće, i deca će im biti gospodari." "Jer se obori Jerusalim i Juda pade, jer se jezik njihov i dela njihova protive Gospodu" (Isaija 3,1-4.8).

Prorok dalje kaže: "Koji te vode, zavode te, i kvare put hoda tvog" (Isaija 3,12). Za vreme Ahazove vladavine se to doslovno obistinilo; o njemu je zapisano: "Hodaše putovima careva Izrailjevih; i još sali likove Valima. I sam kadaše u dolini sina Emonova" (2. Dnevnika 28,3.3). "Pa i sina svojega pusti kroz oganj po gadnim delima naroda koje odagna Gospod ispred sinova Izrailjevih" (2. Carevima 16,3).

To je zaista bilo vreme velikih opasnosti za izabrani narod. Već posle nekoliko kratkih godina, deset plemena carstva Izrailjevog bilo je rasuto među neznabožacke narode. Carstvo Judino nije moglo očekivati ništa bolje. Sile dobra naglo su slabile, a sile zla se umnožavale. Posmatrajući takvo stanje, prorok Mihej je bio prinuđen da uzvikne: "Nesta pobožnoga sa zemlje i nema pravoga među ljudima. Najbolji je među njima kao trn, najpraviji je gori od trnjaka" (Mihej 7,2.4).

"Da nam Gospod nad vojskama nije ostavio malo ostatka, bili bismo kao Sodom, izjednačili bismo se s Gomorom" (Isaija 1,9).

Zbog onih koji su ostali verni, kao i zbog svoje beskrayne ljubavi prema grešnicima, Bog je u svim vremenima bio strpljiv prema pobunjenicima, pozivao ih da se odreknu svog zlog puta, i da Mu se vrate. Preko ljudi koje je izabrao, Bog je poučavao prestupnike putevima pravde "zapovest po zapovest, pravilo po pravilo... ovde malo, onde malo" (Isaija 28,10).

Tako je bilo za vreme Ahaza. Poziv za pozivom upućivan je grešnom Izrailju kako bi se ponovo pokorio Gospodu. Proroci su blago opominjali narod i dok su tako stajali pred njim, usrdno pozivajući na pokajanje i obraćenje, njihove reči su donosile ploda u slavu Božju.

Preko Miheja je bio upućen čudesan poziv: "Slušajte što govori Gospod: Ustani, sudi se s gorama, i neka čuju humovi glas tvoj. Slušajte, gore i tvrdi temelji zemaljski, parbu Gospodnju, jer Gospod ima parbu s narodom svojim, i s Izrailjom se sudi.

Narode moj, što sam ti učinio? I čim sam ti dosadio? Odgovori mi, jer te izvedoh iz zemlje Misirske i skupih iz kuće ropske i poslaha pred tobom Mojsija, Arona i Mariju.

Narode moj, opomeni se što naumi Valak car Moavski i što mu odgovori Valam sin Veorov, od Sitima do Galgala što bi, da poznaš pravdu Gospodnju" (Mihej 6,1-5).

Strpljiv je Bog kome služimo, "milosrda njegova nije nestalo" (Plač 3,22). Za sve vreme trajanja probe Njegov Duh preklinje ljude da prihvate dar života. "Tako bio ja živ, govori Gospod, nije mi milo da umre bezbožnik nego da se vrati bezbožnik sa svoga puta i bude živ; vratite se, vratite se sa zlih putova svojih, jer zašto da mrete?" (Jezekilj 33,11). Sotona se naročito trudi da čoveka navede na greh, i da ga zatim tamo ostavi bespomoćnog i bez nade, bez smelosti da traži oprošaj. Ali, Bog poziva: "Neka se uhvati za silu moju da učini mir sa mnom; učiniće mir sa mnom" (Isaija 27,5). U Hristu je data podrška, pruženo ohrabrenje.

U periodu otpadništva u Judeji i Izrailju, mnogi su se pitali: "Sa čim ću doći pred Gospoda, da se poklonim Bogu višnjemu? Hoću li doći pred njega sa žrtvama paljenicama? S teocima od godine? Hoće li Gospodu biti mile hiljade ovnova? Desetine hiljade potoka ulja? Hoću li dati prvenca svojega za prestup svoj? Plod utrobe svoje za greh duše svoje?" Odgovor je bio jasan i određen: "Pokazao ti je, čoveče, što je dobro; i što Gospod ište od tebe osim da činiš što je pravo i da ljubiš milost i da hodiš smerno s Bogom svojim?" (Mihej 6,6-8).

Ukazujući na značaj praktične pobožnosti, prorok je ponovio savet koji je pre mnogo stoleća dat Izrailju. Kad se Izrailj pripremao

da uđe u obećanu zemlju, Gospod mu je preko Mojsija uputio reči: "Sada dakle Izraelju, što ište od tebe Gospod Bog tvoj osim da se bojiš Gospoda Boga svojega, da hodiš po svim putovima Njegovim i da ga ljubiš i služiš Gospodu Bogu svojem u svim srcima svojega i iz sve duše svoje, držeći zapovesti Gospodnje i uredbu Njegovu, koje ti ja danas zapovedam, da bi ti bilo dobro?" (5. Mojsijeva 10,12.13). Sluge Gospodnje su iz veka u vek ponavljale onima koji su se nalazili u opasnosti da padnu u formalizam i zapostave milost. Kada se Hristu, za vreme Njegovih zemaljskih službi, jedan zakonik obratio s pitanjem: "Učitelju! Koja je zapovest najveća u zakonu?" Isus mu je odgovorio: "Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Ovo je prva i najveća zapovijest. A druga je kao i ova: Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe. O ovim dvema zapovestima visi sav zakon i proroci" (Matej 22,36-40).

Ove jasne reči proroka i samog Učitelja treba da prihvatimo kao glas Božji koji se obraća svakoj duši. Ne smemo propustiti nijednu priliku da činimo delo milosrđa, da se nežno postaramo i pobožno ophodimo prema opterećenim i potlačenim. Ako nismo u stanju da nešto više učinimo, trebalo bi bar uputiti reči ohrabrenja i nade onima koji ne poznaju Boga, a kojima se najlakše možemo približiti putem saosećanja i ljubavi.

Bogata i obilna obećanja data su onima koji se trude da unesu radost i blagoslov u život drugih. "Ako otvoriš dušu svoju gladnome, i nasitiš dušu nevoljnom; tada će zasjati u mraku videlo tvoje i tama će tvoja biti kao podne. Jer će te Gospod voditi vazda i sitiće dušu tvoju na suši, i kosti tvoje krepice, i bićeš kao vrt zaliven i kao izvor kojemu voda ne presuše" (Isaija 58,10).

Pošto se Ahaz nije obazirao na usrdne pozive proroka, njegov idolopoklonički život mogao je imati samo jedan ishod. "Zato se razgnevi Gospod na Judu i na Jerusalim, te ih dade... da budu čudo i potsmeh" (2. Dnevnika 29,8). Carstvo je naglo propadalo, a osvajачke vojske dovodile u pitanje njegov opstanak. "Resin, car Sirski, i Fekaj, sin Remalijin, car Izrailjev, dodoše da biju Jerusalim i opkolise Ahaza" (2. Carevima 16,5).

Da su Ahaz i poglavari njegovog carstva bili verne sluge Svevišnjega, oni se ne bi morali bojati tako neprirodnog saveza kakav je bio stvoren protiv njih. Međutim, stalni prestupi oduzeli su im snagu. Obuzet užasnim strahom od osvetničkog gneva uvredenog boga, Ahaz je ustreptao u srcu. "i srce naroda njegova ustrepta kao drveće u šumi od vetra" (Isaija 7,2). U toj krizi, reč Gospodnja je došla Isaiji s nalogom da poseti zastrašenog cara i da mu kaže:

"Čuvaj se i budi miran, ne boj se i srce tvoje neka se ne plaši... Što se Sirci i Efraim i sin Remalijin dogovoriše na tvoje zlo govoreći: Hajdemo na Judejsku da joj dosadimo i da je osvojimo i da postavimo u njoj carem sina Taveilova; zato ovako veli Gospod Bog: Neće se to učiniti, neće biti." Prorok je izjavio da će brzo doći kraj carstvu Izrailjevom i carstvu sirskom. Na kraju je zaključio: "Ako ne verujete, nećete se održati" (Isaija 7,4-7.9).

Za carstvo Judino bi dobro bilo da je Ahaz primio ovu vest kao nebesku. Međutim, odlučivši da se osloni na telesnu ruku, on je zatražio pomoć od neznabožaca. U očaju je poslao poruku Teglata-Felazaru, asirskom caru: "Sluga sam tvoj, hodi i izbavi me iz ruku cara Sirskog i iz ruku cara Izrailjeva, koji se podigoše na me" (2. Carevima 16,7). Ova molba je bila potkrepljena bogatim darom iz carske riznice hrama.

Tražena pomoć je pružena i car Ahaz je privremeno odahnuo, ali po kakvu cenu za Judu! Darovi su podstakli pohlepu Asirije i taj podmukli narod je ubrzo zapretio da preplavi i uništi Judu. Ahaza i njegove nesrećne podanike mučio je sada strah da će potpuno pasti u ruke svirepim Asircima.

"Gospod obaraše Judu", zbog stalnih prestupa. U to vreme nevolje Ahaz, umesto da se pokajao, "još većma grešiše Gospodu... i prinosaše žrtve bogovima Damaštanskim". Govorio je: "Kad bogovi careva Sirskih njima pomažu, prinosiću njima žrtve da bi mi pomogli" (2. Dnevnika 28,19.22.23).

Pri kraju svoje vladavine, otpadnički car je naredio da se zatvore vrata hrama. Sveta služba je bila obustavljena. Ispred oltara nije više održavan plamen žiška. Za grehe naroda nisu više prinošene žrtve. Miris i kad nisu se više dizali k nebu u vreme jutarnje i večernje žrtve. Napustivši tremove doma Božjeg i zatvorivši njegova vrata, stanovnici bezbožnog grada drsko su podigli oltare paganskim božanstvima na uglovima ulica u čitavom Jerusalimu. Činilo se da neznaboštvo trijumfuje, da su sile tame odnele pobedu.

Međutim, u Judi je bilo i takvih koji su ostali poslušni Gospodu, odlučno odbijajući da popuste idolopoklonstvu. Isaija, Mihej i njihovi sledbenici s nadom su upirali pogled u te ljude, suočene sa teškim stanjem u poslednjim godinama Ahazove vladavine. Svetinja je bila zatvorena, ali su vernici imali obećanje da je "s nama Bog". "Gospoda nad vojskama svetite; i on neka vam je strah i bojazan. I biće vam svetinja" (Isaija 8,10.13.14).

U oštroj suprotnosti sa rdavom vladavinom Ahaza, bila je ostvarena reformacija tokom uspešne vladavine njegovog sina. Jezikija je stupio na presto rešen da se svim silama bori kako bi spasao Judu sudbine koja je snašla severno carstvo. Vesti proroka bile su protiv svih polovičnih mera. Jedino se najodlučnijom reformom mogla otkloniti strašna kazna.

Jezikija se pokazao kao čovek spreman da se suoči sa teškom krizom. Čim je došao na presto, počeo je da ostvaruje svoje planove. Prvo se dao na posao da obnovi službu u hramu koja je tako dugo bila zanemarena. Uputio je ozbiljan poziv jednoj grupi sveštenika i Levita koji su ostali verni svom svetom pozivu, da mu pomognu u ovom delu. Ubeden u njihovu odanost i podršku, on im je otvoreno izjavio da namerava da sprovede dalekosežne reforme. "Jer sagrađiše naši oci, i činiše što je zlo pred Gospodom Bogom našim, i ostaviše ga; i odvratili su lica svoja od šatora Gospodnjega." "Sada dakle naučio sam zadati veru Gospodu Bogu Izrailjevu, da bi se odvrtila od nas žestina gneva Njegova", rekao je on. (2. Dnevnika 29,6.10).

Car im je u par odabranih reči prikazao situaciju: hram zatvoren i u njemu prestala svaka služba; na ulicama grada i u svim krajevima države gnusni neznabožачki obredi; otpadništvo naroda, koji bi ostao veran svom Bogu da su mu vladari dali dobar primer; propadanje carstva koje je izgubilo svaki ugled i poštovanje kod susednih naroda. Severno carstvo se brzo raspadalo; mnogi su ginuli od mača, a mnogi već bili odvedeni u ropstvo; Izrailj je brzo sasvim pao u ruke Asiraca i potpuno propao. Ta sudbina će sigurno stići i Judu, ako Gospod ne bude silno radio za njega preko svojih izabranih predstavnika.

Jezikija je otvoreno pozvao sveštenike da mu pomognu da sprovede neophodne reforme. "Ne oklevajte više", opomenuo ih je on, "jer je vas izabrao Gospod da stojite pred njim i služite mu, i da mu budete sluge i da mu kadite. Osveštajte se sada i osvetite dom Boga otaca svojih" (2. Dnevnika 29,11.5).

Vreme je zahtevalo brzu akciju. Sveštenici su odmah prionuli na posao. Računajući i na one koji nisu prisustvovali ovom dogovoru, svesrdno su otpočeli delo čišćenja i osvećenja hrama. Kako je hram dugo bio napušten i zanemaren, bilo je dosta poteškoća, ali su sveštenici i Leviti neumorno radili i izvršili svoj zadatak za neobično kratko vreme. Popravili su i otvorili vrata hrama, prikupili svete sudove i stavili ih na mesto; sve je bilo spremno da se obnovi služba u svetinji.

U prvom održanom bogoslužjenju, car Jezekija, sveštenici, Leviti i gradske starešine zatražili su oprostaj za grehe naroda. "Car zapovedi da se za sav narod Izrailjev prinese žrtva paljenica i žrtva za greh. A kad svršise žrtvu, car i svi koji bijahu s njim padoše i pokloniše se." U tremovima hrama ponovo su odjeknule reči slave i hvale. Shvativši da su oslobođeni okova greha i otpadništva, vernici su radosno zapevali pesme Davidove i Asafove. "I radovaše se Jezikija i sav narod, što Bog upravi narod, jer ovo bi naglo" (2. Dnevnika 29,24.29.36).

Bog je pripremio srca poglavara judejskih da započnu pokret reformacije kako bi se zaustavila poplava idolopoklonstva. On je preko svojih proroka neprestano slao izabranom narodu vesti koje su deset plemena Izrailjevih prezreli i odbacili, i zbog toga bili odvedeni u ropstvo. Ali je u Judi ostao jedan verni ostatak, i proroci su se sad obratili njemu. Isaija je preporučivao: "Vratite se k Njemu, od kojega se sasvim odvrghoste sinovi Izrailjevi!" (Isaija 31,6). A Mihej govori s pouzdanjem: "Ali ja ću Gospoda pogledati, čekaću Boga spasenja svojega; uslišiće me Bog moj. Nemoj se radovati, neprijateljice moja, ako padoh, ustaću; ako sedim u mraku, Gospod će mi biti videlo. Podnosiću gnev Gospodnji, jer mu zgreših, dok raspravi parbu moju i da mi pravicu; izvešće me na videlo; videću pravdu Njegovu" (Mihej 7,7-9).

Ova i ostale slične vesti, koje otkrivaju spremnost Božju da oprost i prihvati one koji mu se obrate svim srcem, pružile su nadu mnogim malaksalim dušama u mračnim godinama kada su vrata hrama bila zatvorena. I sada, kad su vode počeli da sprovedu reformu, mnogi ljudi zamoreni usled robovanja grehu, bili su spremni da se odazovu.

Oni koji su dolazili u trem hrama da zatraže oprostaj i obnove zavet poslušnosti Gospodu, našli su čudesno ohrabrenje u proročkim odeljcima svetih spisa. Ozbiljne opomene protiv idolopoklonstva, koje je Mojsije izgovorio pred celim Izrailjem, bile su praćene proroštvima o spremnosti Božjoj da oprost onima koji Ga budu tražili svim srcem u vreme otpadništva. Mojsije je govorio: "Ako se u poslednje vreme obratiš ka Gospodu Bogu svojem, poslušaj Njegov glas, Gospod je Bog Tvoj milostiv Bog, neće te ostaviti ni istrebiti, jer neće zaboraviti zaveta s ocima tvojim, za koji im se zakleo" (5. Mojsijeva 4,30.31).

A u proročkoj molitvi upućenoj prilikom posvećenja hrama, čiju su službu sad obavljali Jezikija i njegovi sledbenici, Solomun se molio: "Kad razbiju neprijatelji narod tvoj Izrailj zato što Ti zgreše, pa se obrate k Tebi i dadu slavu imenu Tvojemu, i pomole Ti se i zamole Te u ovom domu, Ti čuj s neba i oprost greh narodu svojem Izrailju" (1. Carevima 8,33.34). Pečat Božjeg odobravanja stav-

ljen je na tu molitvu, jer se po njenom završetku oganj spustio s neba i spalio žrtvu paljenicu, a slava Božja ispunila hram (2. Dnevnika 7,1). U toku noći, Gospod se javio Solomunu i rekao mu da je njegova molitva uslišena i da će milost biti pružena onima koji se tu budu molili. Dato je milostivo obećanje: Ako se ponizi, "narod moj, na koji je prizvano ime moje, i pomole se, i potraže lice moje, i povrate se od zlih puteva svojih, i ja ću tada uslišiti s neba i oprostiću im greh njihov, i isceliću zemlju njihovu" (2. Dnevnika 7,14).

Ta obećanja su se u velikoj meri ispunila za vreme reformacije u doba Jezikije.

Dobre početne mere u cilju čišćenja hrama prerasle su u širi pokret u kome su učestvovali ne samo Juda, već i Izrailj. U svojoj revnosti da služba u hramu postane istinski blagoslov za narod, Jezikija je odlučio da oživi običaj okupljanja Izrailja na proslavu pashe. Već mnogo godina pasha nije bila praznovana kao narodni praznik. Izgledalo je da je podela carstva posle Solomunove vladavine to onemogućavala. Međutim, strahovite kazne koje su se izlivala na deset plemena budile su u nekim srcima želju za nečim boljim i uzbudljive vesti proroka nisu ostajele bez dejstva. Carski glasnici su nadaleko bili objavili poziv na praznik pashe u Jerusalimu, "od grada do grada po zemlji Jefremovoj i Manasijinoj, dori do Zavulona". Nosioći ovog ljubaznog poziva obično su bili odbijani. Oni koji nisu želeli da se pokaju, okretali su im leđa. Međutim, oni koji su tražili Boga i čeznuli da bolje upoznaju Njegovu volju, "pokorivši se dodoše u Jerusalim" (2. Dnevnika 30,10.11).

U zemlji Judinoj odziv je bio opšti, jer "na Judu dođe ruka Gospodnja, te im dade jedno srce da učine što im beše zapovedio car i knezovi" (2. Dnevnika 30,12) - a zapovest je bila u skladu s voljom Božjom otkrivenom preko Njegovih proroka.

Praznovanje pashe izuzetno je koristilo sakupljenom mnoštvu. Sa obesvećenih ulica grada uklonjeni su idolski oltari podignuti za vreme Ahazove vladavine. U određeni dan, praznovana je pasha i narod je proveo celu sedmicu u prinošenju žrtava i saznavanju Božje volje. Svakoga dana su narod poučavali Leviti "koji vešti behu u službi Gospodnjoj", i svi oni koji su pripremili svoja srca i potražili Boga, dobili su oproštaj. Velika radost obuzela je zbor, "i hvaljahu Gospoda svaki dan Leviti i sveštenici uz oruđa" (2. Dnevnika 30,22.21); svi su imali istu želju, da proslave Onoga koji se pokazao tako blag i milostiv. Sedam dana praznovanja pashe proteklo je brzo i narod je odlučio da provede još sedam dana u iscrpnijem proučavanju puteva Gospodnjih. Sveštenici su i dalje učili narod iz knjige zakona. Narod se svakodnevno okupljao kod hrama da prinese žrtve zahvalnosti. Pri kraju velikog sabora bilo je očevidno da je Bog čudesno izdejstvovao obraćanje otpadničke Judeje i zaustavio plimu idolopoklonstva koja je pretila da sve povuče za sobom. Ozbiljne opomene proroka nisu bile uzaludne. "Bi veselje veliko u Jerusalimu, jer od vremena Solomuna, sina Davidova, cara Izrailjeva, ne bi tako u Jerusalimu" (2. Dnevnika 30,26).

Došlo je vreme da se vernici vrate svojim kućama. "Ustadoše sveštenici Leviti i blagosloviše narod; i uslišen bi glas njihov, i molitva njihova dođe u stan svetinje Gospodnje ne nebo" (2. Dnevnika 30,27). Bog je primio one koji su slomljena srca priznali svoje grehe i iskreno mu se obratili tražeći oproštaj i pomoć.

Preostalo je da se obavi još jedno značajno delo u kome su morali aktivno učestvovati oni koji su se vraćali svojim kućama; a izvršenje toga dela svedočilo je o istinitosti ostvarenog preobražaja. Zapisano je: "Svi sinovi Izrailjevi što se nadoše onde, zadoše po gradovima Judinim, izlomiše likove i isekoše lugove, i oboriše visine i oltare po svoj zemlji Judinoj i Venijaminovoj, i po zemlji Jefremovoj i Manasijinoj, dokle sve ne svršise; potom se vratiše svi sinovi Izrailjevi svak na svoje nasleđstvo, u svoje gradove."

Jezikija i njegovi sledbenici sproveli su razne reforme radi zaštite duhovnog i zemaljskog blagostanja carstva. "Tako učini Jezikija u svoj zemlji Judinoj; i činjaše što je dobro i pravo i istinito pred Gospodom Bogom njegovijem. I u svakom poslu koji počeo... trudaše se svim srcem svojim, i srećan beše. Uzdaše se u Gospoda Boga Izrailjeva... ne odstupi od njega, nego drža zapovesti koje zapovedi Gospod Mojsiju. I Gospod beše s njim; kuda god išaše napredovaše" (2. Dnevnika 18,5-7).

Jezekijina vladavina bila je obeležna čitavim nizom providenjem određanih događaja koji su okolnim narodima posvedočili da je Bog Izrailjev zaista sa svojim narodom. Uspeh Asiraca prilikom osvajanja Samarije i rasturanja razbijenog ostatka deset plemena među narodima, na početku njegove vladavine, naveo je mnoge da posumnjaju u silu Boga Izrailjeva. Ohrabreni svojim uspesima, Ninevaljani su odavno odbacili vest Joninu i prkosno se suprostavljali ciljevima neba. Nekoliko godina posle pada Samarije, pobeđnička vojska se pojavila u Palestini, usmeravajući ovog puta svoje napade protiv utvrđenih gradova Judinih, i imala izvesnog uspeha. Međutim, vojska se povukla za izvesno vreme zbog teškoća koje su nastale u drugim krajevima asirskog carstva. Nekoliko godina kasnije, pred kraj Jezekijine vladavine, trebalo je da se pokaže pred svim narodima sveta da li će neznabožački bogovi konačno prevladati.

POSLANICI IZ VAVILONA

U sred svoje srećne vladavine car Jezekija se iznenada razboleo na smrt, i bilo je van moći čovečije da mu se u toj teškoj bolesti pomogne. Kao da je nestalo i poslednje nade kad se pred njim pojavio prorok Isaija s vešću: "Ovakovo veli Gospod: Naredi za kuću svoju, jer ćeš umreti i nećeš ostati živ" (Isaija 38,1).

Budućnost je izgledala veoma mračna, ali se car još uvek mogao moliti Onome koji je dosad bio njegovo "utočište i sila, pomoćnik koji se u nevoljama brzo nalazi" (Psalam 46,1). I tako se "okrete licem k zidu, i pomoli se Gospodu govoreći: Oh Gospode, opomeni se da sam jednako hodio pred tobom verno i s celim srcem i tvorio što je Tebi ugodno. I plaka Jezekija veoma" (2. Carevima 20,2.3). Od vremena Davidova nije bilo cara koji se tako iskreno zlagao za podizanje carstva Božjeg u vreme otpadništva i obeshrabrenja, kao što je to činio Jezekija. Oboleli car je verno služio Bogu i učvrstio poverenje naroda u Gospoda kao vrhovnog Vladara. I sad se mogao moliti kao David:

"Nek izide preda Te molitva moja,
Prigini uho svoje k jauku momemu;
Jer je duša moja puna jada,
I život se moj primiće paklu.
Jer si Ti nadanje moje, Gospod je Gospod
Pouzdanje moje od mladosti moje.
Tebe se držim od rođenja.
Kad me izdaje snaga moja,
Nemoj me ostaviti.
Bože, ne budi daleko od mene;
Bože moj! Pohitaj mi u pomoć."
Nemoj me ostaviti, Bože,
E da bih kazivao mišicu Tvoju natražju,
Svoj omladini silu Tvoju.

Psalam 88,2.3; 71,5.6.12.18.

Onaj čijega milosrđa "nije nestalo" (Plač 3,22) uslišio je molitvu svoga sluga. "Isaija još ne beše otišao do polovine dvora, a dođe mu reč Gospodnja govoreći: Vрати se i reci Jezekiji, vodi naroda mojega: Ovakovo veli Gospod Bog Davida oca tvojega: Čuo sam molitvu tvoju, i video sam suze tvoje; evo isceliću te, do tri dana ići ćeš u dom Gospodnji. I dodaću ti veku petnaest godina, i izbaviću tebe i ovaj grad iz ruku cara Asirskoga, i braniću ovaj grad sebe radi i radi Davida sluga svojega" (2. Carevima 20,4-6).

Prorok se radosno vratio noseći vest utehe i nade. Isaija je preneo caru vest Božje milosti i zaštite, a zatim je naložio da se na obolelo mesto stavi gruda smokava.

Kao Mojsije u zemlji Madijanskoj, kao Gedeon u prisustvu nebeskog glasnika, kao Jelisije pre no što se uzneo njegov učitelj, tako je sad i Jezekija tražio neki znak da je ovu vest poslalo nebo. "Što će biti znak da će me Gospod isceliti i da ću do tri dana otići u dom Gospodnji?" - pitao je on proroka.

"A Isaija reče: Ovo neka ti bude znak od Gospoda da će učiniti Gospod što je rekao: Hoćeš li da otide sen deset kolenaca napred ili da se vrati deset kolenaca nazad? Lako je da sen otide napred deset kolenaca" odgovorio je Jezekija, "nemoj, nego neka se vrati sen deset kolenaca natrag".

Jedino se Božjim posredstvom moglo postići da se sen na sunčaniku vrati za deset stepeni; to je trebalo da bude znak Jezekiji da je Gospod uslišio njegovu molitvu. I "prorok zavapi ka Gospodu, vrati Gospod sen po kolencima po kojima beše otišao na sunčaniku Ahazovu natrag za deset kolenaca".

Pošto mu se povratilo zdravlje za kojim je toliko žudeo, car judejski je zapevao pesmu hvale milosti Gospodnjoj i dao zavet da će ceo svoj preostali život posvetiti službi Bogu. Milostivo Božje postupanje prema njemu predstavljaju uzor za sve koji žele da žive proslavljajući svoga Tvorca:

"Ja rekoh,
Kad se presekoše dani moji:
Idem k vratima grobnim,
Uze mi se ostatak godina mojih.
Rekoh:
Neću videti Gospoda u zemlji živih,
Neću više videti čoveka
Među onima koji stanuju na svetu.
Vek moj prođe
I prenese se od mene kao šator pastirski,
Presekoh život svoj kao tkač,
Otseći će me od osnutka;
Od jutra do večera učinićeš mi kraj,
Mišljaš za jutro
Da će kao lav potrti sve kosti moje;
Od jutra do večera učinićeš mi kraj.
Pištah kao ždrao i kao lastavica,
Ukah kao golubica,
Oči mi iščiljaše gledajući gore;
Gospode, u nevolji sam, olakšaj mi,

Šta da rečem?
 On mi каза, i učini.
 Proživljuju sve godine svoje po jadu duše svoje.
 Gospode, o tom se živi, i u to je svemu život
 Živog duha mogega,
 Iscelio si me i sačuvao u životu.
 Evo, na mir dođe mi ljut jad;
 Ali tebi bi milo da izvučeš dušu moju
 Iz jame pogibli,
 Jer si bacio za leđa svoja sve grehe moje.
 Jer neće grob tebe slaviti;
 Neće te smrt hvaliti,
 I koji sidu u grob ne nadaju se tvojoj istini.
 Živi, živi, oni će te slaviti kao ja danas;
 Gospod me spase,
 Zato ću mu pevati pjesme moje
 U domu Gospodnjem dok smo god živi.

Isaija 38,10-20.

U plodnim dolinama Tigrisa i Eufrata živeo je jedan stari narod kome je bilo namenjeno da vlada svetom, mada je u to vreme bio potčinjen Asircima. U tom narodu je bilo mudraca koji su se bavili astronomijom; oni su se zadivili kad su zapazili da se senka na sunčanom časovniku vratila za deset stepeni unazad. Njihov car, Merodah-Valadan, doznajući da se to čudo dogodilo u znak da je Bog produžio život judejskom caru, poslao je poslanike da čestitaju Jezekiji na čudesnom ozdravljenju i da, ako je moguće, doznaju nešto više o Bogu koji je mogao učiniti tako veliko čudo.

Jezekiji se tada ukazala prilika da ovim poslanicima vladara jedne daleke zemlje objasni silu živoga Boga. Kako im je lako mogao govoriti o Bogu, Svedržitelju i Tvorcu svega, on, čiji je život Bog sačuvao kad je nestalo svake druge nade! Kako bi se brzo obratili ti mudraci iz ravnica Haldeje, koji su došli da traže istinu; kako bi brzo bili navedeni da priznaju vrhovnu vlast živoga Boga!

Ali je srce Jezekijino obuzela taština i gordost i on je hvalisavo otkrio pohlepnim očima sve blago kojim je Bog obdario svoj narod. "I Jezekija saslušavši poslanike pokaza im riznice svoje, srebro i zlato i mirise, i najbolje ulje, i kuću gde mu beše oružje, i što god se nalazalo u riznicama njegovim, ne osta ništa da im ne pokaza Jezekija u kući svojoj u svemu gospodstvu svojem" (Isaija 39,2). A to je učinio ne da proslavi Boga, već da uzdigne sebe u očima stranih velikaša. Nije pomislio da su ti ljudi poslanici jednog silnog naroda, koji niti ljubi Boga, niti ga se boji, i da je bilo nerazumno pokazivati im sve zemaljsko blago Njegovog naroda.

Poseta ovih poslanika Jezekiji predstavljala je probu za njegovu zahvalnost i pobožnost. Istorija beleži: "Samo kad dođoše poslanici knezova Vavilonskih, koji poslaše k njemu da raspitaju za čudo koje bi u zemlji, ostavi ga Bog da bi ga iskušao da bi se znalo sve što mu je u srcu" (2. Dnevnika 32,31). Da je Jezekija iskoristio ovu priliku i posvedočio o sili, dobroti i milosti Boga Izrailjevog, izveštaj poslanika bio bi kao svetlost koja prodiše kroz tamu. Ali je on veličao sebe, a ne Gospoda nad vojskama. On "ne postupi po dobru koje mu se učini, jer se ponese srce njegovo".

Kakve su strašne bile posledice! Isaiji je otkriveno da su poslanici pri povratku poneli izveštaj o bogatstvu koje su videli i da će vaviloniski car i njegovi savetnici skovati plan da svoju zemlju obogate jerusalimskim blagom. Jezekija je teško zgoreo, "zato se podiže na njega gnjev, i na Judu i na Jerusaleim" (2. Dnevnika 32,35).

"Tada dode prorok Isaija caru Jezekiji i reče mu: Šta su govorili ti ljudi i odakle su došli k tebi? A Jezekija reče: Iz daljne zemlje došli su k meni, iz Vavilona. A on reče: Šta su videli u tvom dvoru? A Jezekija reče: Videli su sve što ima u mom dvoru; nije ostalo ništa u riznicama mojim da im nisam pokazao.

Tada reče Isaija Jezekiji: Čuj reč Gospoda nad vojskama: Evo doći će vreme kad će se odneti u Vavilon sve što ima u kući tvojoj, i što su sabirali oci tvoji do danas, neće ostati ništa, veli Gospod. I sinove tvoje, koji će izaći od tebe, koje ćeš roditi, uzeće da budu dvorani u dvoru cara Vavilonskoga.

A Jezekija reče Isaiji: Dobra je reč Gospodnja koju si rekao" (Isaija 39,3-8).

Mućen grizom savesti Jezekija se ponizio "zato što se beše poneo srce njegovo, i on i Jerusalemljani, te ne dođe na njih gnjev Gospodnji za života Jezekijina" (2. Dnevnika 32,26). Ali zlo seme je bilo posejano da bi u svoje vreme proklijalo i donelo žetvu očajanja i patnji. Poslednjih godina svoje vladavine car Judin je doživeo veliki procvat, jer se dosledno trudio da okaje prošlost i proslavi ime Boga kome je služio; ipak, njegova vera je morala biti stavljena na tešku probu kako bi uvideo da samo uzdanjem u Boga može pobediti silu tame koja se pretile da unište i njega i njegov narod.

Izveštaj o Jezekijinom propustu da opravda Božje poverenje prilikom posete poslanika, sadrži značajnu pouku za sve nas. Mnogo više nego dosad moramo govoriti o dragocenim iskustvima koje smo stekli o milosti i dobroti Božjoj, o neizmernim dubinama Spasiteljeve ljubavi. Ako su razum i srce ispunjeni ljubavlju Božjom, neće nam biti teško da i drugima pružimo ono što sačinjava duhovni

život. Velike misli, plemenite težnje, jasni pojmovi o istini, nesebične namere, težnja ka pobožnosti i svetosti - sve će to naći izraza u rečima koje otkrivaju karakter riznice srca.

Naša pomoć i vodstvo potrebni su onima s kojima svakodnevno dolazimo u dodir. Oni se možda nalaze u takvom duhovnom stanju da će jedna reč izgovorena u pravom trenutku naići na povoljan odjek. Možda će se sutra te duše nalaziti tamo gde više nećemo moći da im pridemo. Kakav uticaj vršimo na te saputnike?

Svaki dan u životu donosi odgovornosti koje moramo da prihvatamo. Svakog dana naše reči i dela ostavljaju utisak na one s kojima se družimo. Koliko je stoga potrebno da budno stražimo nad svojim ustima, da brižljivo pazimo na svoje korake! Jedan nepromišljen pokret, jedan neoprezan korak, i snažni talasi nekog jačeg iskušenja mogu povući dušu za sobom u dubine. Mi nismo u mogućnosti da iz čovečijeg uma iščupamo misli koje smo tamo usadili. Ako su one bile zle, mi smo možda stavili u pokret čitav niz okolnosti, pravu plimu zla koju više nismo u stanju da zaustavimo.

S druge strane, ako svojim primerom pomažemo drugima da razvijaju dobra načela, mi im pružamo snagu da čine dobro. Oni pak sa svoje strane vrše na druge isto tako blagotvoran uticaj. Istinski sledbenik Hristov podstiče dobre namere kod svih onih s kojima dolazi u dodir. U jednom nevernom i grešnom svetu, takav sledbenik otkriva snagu milosti Božje i savršenstvo Njegovog karaktera.

OSLOBOĐENJE OD ASIRIJE

U vreme velike opasnosti po narod, kad je asirska vojska napala zemlju Judinu i kad je izgledalo da ništa ne može spasti Jerusaleim od potpune propasti, Jezekija je okupio snage svoga carstva da bi s nepokoleblivom hrabrošću pružile otpor neznabožačkom zavojevaču, uzdajući se da će ih Gospod osloboditi svojom silom. Jezekija je govorio narodu: "Budite slobodni i hrabri, ne bojte se i ne plašite se cara Asirskog ni svega mnoštva što je s njim, jer je s nama Veći nego s njim. S njim je mišića telesna, a s nama je Gospod Bog naš da nam pomaže i da bije naše bojeve" (2. Dnevnika 32,7,8).

Jezekija nije bez razloga s takvom sigurnošću govorio o ishodu borbe. Mada je Bog u jednom trenutku upotrebio Asirce kao šibu svoga gneva (Isaija 10,5) da bi kaznio narode, hvalisavim Asircima nije bilo određeno da uvek pobeđuju. "Ne boj se Asirca" - tako je glasila vest koju je Gospod nekoliko godina ranije uputio onima koji su živeli u Sionu. "Još malo... jer će podignuti na njega Gospod nad vojskama bič, te će biti kao rasap Madijanski kod kamena Oriva i kao štap njegov na moru i podignuće kao u Misiru. I tada će se skinuti breme njegovo s ramena tvog i jaram njegov s vrata tvog, i izlomiće se jaram od pomazanja" (Isaija 10,24-27).

U drugoj proročkoj vesti, objavljenoj "godine koje umre car Ahaz", prorok je rekao: "Zakle se Gospod nad vojskama govoreći: Zaista, biće kako sam mislio, i kako sam naumio izvršiti se. Potrću Asirca u zemlji svojoj, na gorama svojim izgaziću ga; tada će se skinuti s njih jaram njegov, breme njegovo s pleća njihovih skinuće se. To je namišljeno svoj zemlji, i to je ruka podignuta na sve narode. Jer je Gospod nad vojskama naumio, ko će razbiti? I Njegovu ruku podignutu ko će odvratiti?" (Isaija 14,28.24-27).

Sila ugnjetača morala je biti slomljena. Jezekija je u prvim godinama svoje vladavine plaćao danak Asircima, prema sporazumu koji je zaključio Ahaz. U međuvremenu car "učini veće s knezovima svojim i junacima svojim", preduzevši sve što je bilo u njegovoj moći radi odbrane carstva. On se postarao da među zidovima Jerusalima bude obilno vode, a da je izvan grada ponestane. "I ohrabri se, te ozida vas zid oboren, i podiže kule, i spolja ozida još jedan zid; i utvrdi Milon u gradu Davidovu i načini mnogo oružja i štitova. I postavi vojvode nad narodom" (2. Dnevnika 32,3.4.6). Ništa nije bilo propušteno što je trebalo učiniti u pripremanju za opsadu.

U vreme kad je Jezekija došao na presto Jude, Asirci su već bili odveli u ropstvo veliki broj sinova Izrailjevih iz severnog carstva. Nekoliko godina pošto je postao vladar i dok je još jačao odbranu Jerusalima, Asirci su osvojili i zauzeli Samariju i rasuli deset plemena po mnogim provincijama asirskog carstva. Granice Judeje bile su udaljene samo nekoliko kilometara, a Jerusaleim manje od osamdeset kilometara. Bogat plen koji bi našli u hramu mogao bi dovesti neprijatelje u iskušenje da se ponovo vrate.

Međutim, car judejski je učinio sve što je mogao da se pripremi za pružanje otpora neprijatelju. I pošto je ostvario sve što ljudski um i energija mogu učiniti, on je sakupio svoju vojsku i pozvao je da bude hrabra. "Jer je svetac Izrailjev velik posred vas" (Isaija 12,6). To je bila vest koju je prorok Isaija objavio Judi. A car je s nepokolebljivom verom izjavio: "S nama je Gospod Bog naš da nam pomaže i da bije naše bojeve."

Ništa ne može tako brzo da nadahne verom kao vežbanje u veri. Car Judin se pripremio za nastupajuću buru, i sada se, verujući da će se proročanstvo protiv Asiraca ispuniti, oslonio na Boga. "I narod se osloni na reči Jezekije" (2. Dnevnika 32,8). Šta mari ako sirska vojska posle pobede nad najvećim zemljama sveta, i posle osvajanja Samarije u Izrailju, krene protiv Jude? Šta mari što se oni hvališu: "Kako je ruka moja našla carstva lažnih bogova, kojih likovi behu jači od Jerusaleimskih i Samarijskih, neću li učiniti Jerusaleimu i nje-

govijem lažnim bogovima onako kako sam učinio Samariji i njezinim lažnim bogovima?" (Isaija 10,10.11). Juda se nije imao čega bojati, jer je Bog bio njegovo pouzdanje.

Dugo očekivana bura je najzad naišla. Napredujući iz pobjede u pobjedu, asirske snage su se pojavile u Judeji. Uvereni u svoju pobjedu, zapovednici su podelili svoje snage u dve grupe: jedna je trebalo da se bori protiv misirske vojske na jugu, a druga da osvoji Jerusalim.

Bog je bio jedina nada carstva Judinog. Od Misira se nije mogla očekivati pomoć, a u blizini nije bilo nijednog drugog naroda koji bi im pružio prijateljsku ruku.

Oslanjajući se na snagu svoje disciplinovane vojske, asirski zapovednici su ugovorili susret sa zapovednicima Judinim i tom prilikom drsko zahtevali da im se grad preda. Zahtev je bio praćen huljenjima na Boga Izrailjevog. Zbog slabosti i otpadništva Izrailja i Jude, narodi se više nisu bojali imena Božjeg, nego su hulili na Njega (Isaija 52,5).

Ravsak, jedan od glavnih zapovednika Senahirimovih, ovako je govorio: "Kažite caru Jezekiji: Ovako kaže veliki car, car Asirski: Kakva je to uzdanica, u koju se uzdaš? Ti veliš, ali su prazne reči, da imaš sveta i sile za rat. U što se dakle uzdaš, te si se odmetnuo od mene?" (2. Carevima 18,19.20).

Zapovednici su većali pred kapijama grada, ali tako da su ih mogle čuti straže na zidovima. Pošto su predstavnici asirskog cara glasno tražili da Judini zapovednici prime njihove predloge, zatraženo je da govore asirskim, a ne jevrejskim jezikom, kako narod na zidovima ne bi razumeo o čemu se govori. Odbacivši taj prelog, Ravsak je još više podigao glas i produžio da govori jevrejskim jezikom:

"Čujte reč velikoga cara Asirskoga. Ovako kaže car: Nemojte da vas vara Jezekija, jer vas ne može izbaviti. Nemojte da vas nagovori Jezekija da se pouzdate u Gospoda, govoreći: Gospod će nas izbaviti, ovaj se grad neće dati u ruke caru Asirskom.

Ne slušajte Jezekije; jer ovako kaže car Asirski: Učinite mir sa mnom i hodite k meni, pa jedite svaki sa svoga čokota i svaki sa svoje smokve, i pijte svaki iz svog studenca, dokle ne dođem i odnesem vas u zemlju kao što je vaša, u zemlju obilnu žitom i vinom, u zemlju obilnu hlebom i vinogradima.

Nemojte da vas vara Jezekija govoreći: Gospod će nas izbaviti. Je li koji između bogova drugih naroda izbavio svoju zemlju iz ruke cara Asirskoga? Gde su bogovi Ematski i Arfadski? Gde su bogovi Sefarvajimski, Anski i Avski? Jesu li izbavili Samariju iz mojih ruku? Koji su između svih bogova ovih zemalja izbavili zemlju svoju iz moje ruke? A Gospod će izbaviti Jerusalim iz moje ruke?"

Na ove pogrde sinovi Judini "ne odgovoriše ni reči". Pregovori su završeni. Jevrejski predstavnici su se vratili Jezekiji, "razdrvši haljine, i kazaše mu reči Ravsakove". Kad je čuo za sramni izazov, "car razdrije haljine svoje i veza oko sebe kostret, pa otiđe u dom Gospodnji" (Isaija 36,13-20; 36,21.22; 2. Carevima 19,1).

Jedan glasnik je bio upućen Isaiji da ga obavesti o ishodu pregovora. Careva poruka je glasila: "Ovo je dan nevolje i kara i ruga... Da ako je čuo Gospod Bog tvoj sve što reče Ravsak, kojega posla car Asirski, gospodar njegov, da ruži Boga živoga i da ga vreda rečima, koje je čuo Gospod Bog tvoj; pomoli se za ostatak koji se nalazi" (2. Carevima 19,3.4).

"Tada se pomoli toga radi car Jezekija i prorok Isaija sin Amosov, i vapiše k nebu" (2. Carevima 32,20).

Bog je uslišio molitvu svojih slugu. Isaiji je data vest za Jezekiju: "Ovako veli Gospod: Ne plaši se od reči koje si čuo, kojima huliše na me sluga cara Asirskoga. Evo, ja ću pustiti na njega duh, te će čuti glas i vatiti se u svoju zemlju, i učiniću da pogine od mača u svojoj zemlji" (2. Carevima 19,6.7).

Pošto su se rastali od judinih zapovednika, asirski predstavnici su se pravo uputili svome caru koji je komandovao vojskom koja je čuvala prilaze Misiru. Pošto je saslušao izveštaj, Senahirim "knjigu napisu ružeći Gospoda Boga Izrailjeva i govoreći na Njega rečima: Kao što bogovi naroda zemaljskih nisu izbavili svojega naroda iz mojih ruku, tako neće ni Bog Jezekijin izbaviti naroda svojega iz mojih ruku" (2. Dnevnika 32,17).

Ova hvalisava pretnja bila je praćena porukom: "Nemoj da te vara Bog tvoj, u kojega se uzdaš govoreći: Neće se dati Jerusalim u ruke caru Asirskom. Eto, čuo si šta su učinili carevi Asirski svim zemljama potvrđi ih sasvim; a ti li ćeš se izbaviti? Jesu li narode koje satrše oci moji izbavili bogovi njihovi, Gosance, Harance, Resefe i sinove Edenove, koji behu u Telasaru? Gde je car Ematski i car Arfadski i car od grada Sefarvima, od Ene i Ave?" (2. Carevima 19,10-13).

Kad je car Judin primio ovo uvredljivo pismo, otišao je u hram i "razvi... pred Gospodom," moleći se sa čvrstom verom za pomoć neba, kako bi narodi zemaljski poznali da Bog Izrailjev još uvek živi i vlada. U pitanju je bila čast Gospodnja; samo On je mogao doneti izbavljenje (2. Carevima 19,14).

Jezekija se molio: "Gospode Bože Izrailjev, koji sediš na heruvimima, Ti si sam Bog svim carstvima na zemlji, Ti si stvorio nebo i zemlju, prigni Gospode uho svoje i čuj; otvori, Gospode oči svoje i

vidi; čuj reči Senahirimove, koji posla da ruži Boga živoga. Istina je, Gospode, opustošili su carevi Asirski one narode i zemlje njihove; i pobacali su bogove njihove u oganj, jer ne behu bogovi, nego delo ruku čovečijih, drvo i kamen; zato ih potrše. I zato, Gospode Bože naš, izbavi nas iz ruku njihovih, da poznadu sva carstva na zemlji da si ti, Gospode, sam Bog" (2. Carevima 19,15-19).

"Pastire Izrailjev, čuj!

Koji vodiš sinove Josifove kao ovce,
Koji sediš na heruvimima, javi se!
Pred Jeffremom i Venijaminom i Manasijom
Probudi krepost svoju,
I hodi da nam pomažeš.

Bože! povrati nas,
Neka zasja lice Tvoje da se spasemo!
Gospode, Bože nad vojskama!
Dokle ćeš se gnjeviti kad te moli narod tvoj?
Hrani ih hlebom suzrim,
I poji ih suzama trostukom mjerom.
Učinio si da se oko nas svađaju susedi naši,
I neprijatelji se naši smeju među sobom.
Bože nad vojskama! Povrati nas,
Neka zasja lice Tvoje da se spasemo!
Iz Misira si preneo čokot,
Izagnao narode, i posadio ga.

Okrčio si za njega,
I on pusti žile, i zauze svu zemlju.
Gore se pokriše njegovim senom,
I loze svoje do mora.
I ogranke svoje do reke.
Zašto si mu razvavljao ogradu,
Da ga kida ko god prođe?
Gorski vepar podgriza ga.
I poljska zver jede ga.
Bože nad vojskama! Obrati se,
Pogledaj s neba i vidi, i obidi vinograd ovaj,
Sad ovaj, koji je posadila desnica Tvoja,
I sina, kojega si ukrepio sebi!
Oživi nas, i ime Tvoje prizivaćemo.
Gospode Bože nad vojskama! Povrati nas,
Neka zasja lice Tvoje, da se spasemo!"

Psalam 80.

Jezekijine molitve za Judu i čast njihovog vrhovnog Vladara bile su u skladu s namerama Božjim. Prilikom posvećenja hrama, Solomun se molio Gospodu: "Da bi davao pravicu služi svojemu i narodu svojemu Izrailju u svako doba; da bi poznali svi narodi na zemlji da je Gospod sam Bog i da nema drugoga." Naročito se molio da im Gospod bude milostiv kad u vreme rata ili ugnjetavanja od strane neprijateljske vojske, poglavari Izrailjevi stupe u molitveni dom i pomole se za izbavljenje (1. Carevima 8,59-60; 8,33.34).

Jezekija nije ostavljen bez nade. Isaija mu je poslao sledeću pruku: "Ovako veli Gospod Bog Izrailjev: Uslišio sam zašto si me molio radi Senahirima cara Asirskoga. Ovo je reč koju izreče Gospod za njega: Ruga ti se i potsmeva devotka, kći Sionska, za tobom maše glavom kći Jerusalimska.

Koga si ružio i hulio? I na koga si podigao glas? I podigao u vis oči svoje? Na sveca Izrailjeva. Preko poslanika svojih ružio si Gospoda i reko si: S mnoštvom kola svojih izidoh na visoke gore, na strane Livanske, i poseći ću visoke kedre njegove i lepe jele njegove, i ući ću u krajnji stan njegov, u šumu njegova Karmila. Ja sam kopao i pio vodu tuđu, i isušio sam stopama svojim sve potoke gradovima.

Nisi li čuo da ja to odavna činim i od iskona da sam tako uredio? Sada puštam to, da prevratiš tvrde gradove u puste gomile. Zato koji u njima žive iznemogoše, uplašiš se i smetoše se. Postaje kao trava poljska, kao zelena travica, kao trava na krovovima, koja se suši pre nego sazri.

Znam sedenje tvoje, i plaženje tvoje, i dolaženje tvoje znam, i kako besniš na me. Jer besniš na me, i tvoja obest dođe do mojih ušiju; zato ću metnuti brnjicu svoju na nozdrve tvoje i uzdu svoju u gubicu tvoju, pa ću te odvesti natrag putem kojim si došao" (2. Carevima 19,20-28).

Vojska osvajača opustošila je zemlju Judinu, ali je Bog obećao da će se na čudesan način pobrinuti za potrebe svog naroda. Jezekiji je upućena vest: "A tebi ovo neka bude znak: Ješćete ove godine što samo od sebe rodi, i druge godine što opet samo od sebe rodi; a treće godine sijte i žanjite i sadite vinograde i jedite rod s njih. Jer ostatak doma Judina, što ostane, opet će pustiti žile ozdo i roditi ozgo. Jer će iz Jerusalima izaći ostatak, i iz gore Siona, koji se sačuvaju. Revnost Gospoda nad vojskama učiniće to.

Zato ovako veli Gospod za cara Asirskoga: Neće ući u ovaj grad niti će baciti amo strele, neće se primaći k njemu sa štitom niti će iskopati opkopa oko njega. Vratit će se putem kojim je došao, a u grad ovaj neće ući, veli Gospod. Jer ću braniti taj grad, i sačuvaću ga sebe radi i radi Davida slugu svojega" (2. Carevima 19,29-34).

Iste te noći došlo je oslobođenje. "Andeo Gospodnji izide i pobi u okolu Asirskom sto i osamdeset i pet tisuća; i kad ustaše ujutru, a to sve sami mrtvaci" (2. Carevima 19,35). Taj andeo "pobi sve junake i vojvode i knezove u vojsci cara Asirskoga".

Vest o ovom strašnom kažnjavanju vojske koja je poslala da zauzme Jerusalim, ubrzo je stigla do Senahirima, koji je držao prilaze Judeji prema Misiru. Asirski car, obuzet strahom, požurio je da povuče svoju vojsku, "te se vrati sa sramotom u svoju zemlju". Ali posle toga nije više dugo vladao. Ispunilo se proročanstvo koje je govorilo da će se njegov život brzo završiti: ubili su ga sinovi, "i na njegovo mesto zacari Esaradon, sin njegov" (2. Dnevnika 32,21; Isaija 37,38).

Bog jevrejski nadvladao je gorde Asirce. Čast živog Boga osvećena je pred svim okolnim narodima. U Jerusalimu se srce naroda ispunilo svetom radošću. Moleći se usrdno za svoje oslobođenje, oni su u suzama priznavali svoje grehe. U ovoj velikoj nevolji bili su se potpuno oslonili na Boga, da ih On spase svojom silom, i Bog ih nije ostavio. Tremovi hrama odjekivali su od pesama hvale.

"Zna se u Judeji za Boga,
U Izrailja je veliko ime Njegovo.
U Salimu je stan Njegov,
I naselje Njegovo na Sionu.
Onde je polomio krilate strele luku,
Stit i mač i rat.
Ti si svetao;
Divniji od gora hajdučkih.
Koji su junačkog srca postaše plen,
Zaspaše snom svojim
I junaci ne nadoše ruku svojih.
Od pretnje Tvoje, Božje Jakovljeve,
Dremlju kola i konji.
Ti si strašan, i ko će se održati pred licem Tvojim
Kad se razgneviš?
S neba javljaš sud;
Zemlja se prepada i muči.
Kad Bog ustaje na sud,
Da pomaže svima koji stradaju na zemlji.
I gnev ljudski obraća se u slavu Tebi,
Kad se jednom opašeš gnevom.
Polazite i izvršujte zavete Gospodu Bogu svojemu;
Svi koji ste oko njega; nosite dare Strašnome.

On ukroćava duh knezovima,
On je strašan carevima zemaljskim."

Psalam 76.

Uspon i pad asirskog carstva pruža veliku pouku današnjim narodima na zemlji. Prorok je u nadahnuću uporedio slavu Asirije na vrhuncu uspeha, sa jednim divnim drvetom u vrtu Božjem koje nadvisuje sve okolno drveće.

"Eto, Asirac beše kedar na Livanu, lepih grana i debela hlada, i visoka rasta, kojemu vrhovi behu među gustim granama... U hladu njegovu sedahu svi veliki narodi. I beše lep veličinom svojom i dužinom grana svojih, jer mu koren beše kod velike vode. Kedri u vrtu Božjem ne mogahu ga zakloniti, jele ne mogahu se izjednačiti s njegovijem granama, i javori ne behu kao ogranci njegovi; nijedno drvo u vrtu Božjem ne beše na lepotu tako kao on... Da mu zavidahu sva drveća Edemska što behu u vrtu Božjem" (Jezekilj 31,3-9).

Ali asirski vladari, umesto da koriste svoje neobične blagodati za dobro čovečanstva, postali su bič mnogim narodima. Nemilosrdni i bez ikakve ljubavi prema Bogu i svojim bližnjima, išli su samo za tim da nagnaju sve narode da priznaju vlast bogova Ninevije koje su uzdizali nad Svemogućim. Bog im je poslao Jonu sa vešću opomene, i oni su se jedno vreme ponizili pred Gospodom nad vojskama i tražili oprostaj. Ali su se ubrzo ponovo okrenuli svojim idolima i ponovo krenuli u osvajanje sveta.

Prorok Naum optužuje zle ljude u Nineviji:

"Teško gradu krvničkom!
Sav je pun laži i otimanja,
Grabež ne izbiva iz njega,
Pucaju bičevi i točkovi prašte,
I konji topoću, i kola skaču.
Konjanici poskakuju, i mačevi se sjaju,
I koplja sevaju, i mnoštvo je pobijenih...
Evo me na te, govori Gospod nad vojskama."

Naum 3,1-5.

Svemogući Bog sa nepogrešivom tačnošću beleži dela svih naroda. Knjiga ostaje otvorena dokle god se čuju uzdasi pokajanja, ali kad zla dela navršu meru koju je Bog odredio, počinje izlivanje Njegovog gneva. Obračun je zaključen. Prestaje božansko strpljenje. Nema više za njih milosti.

"Gospod je spor na gnev i velike je moći; ali nikakao ne pravda krivca; put je Gospodnji u vihoru i buri i oblaci su prah od nogu nje-

govih. Zaprećuje moru i isušuje ga, i sve reke isušuje, vene Vasan i Karmil, i cvet Vasanski vene. Gore se tresu od njega i humovi se rastapaju, a zemlja gori pred njim i vasiljena i sve što živi u njoj. Pred gnevom njegovijem ko će se održati? I ko će se opreti jarosti gneva njegovog? Jarost se njegova izliva kao oganj, i stene se raspadaju pred njim" (Naum 1,3-6).

Otuda je opustela Ninevija, taj grad "koji sedi bez brige, koji govori u srcu svom: Ja sam i osim mene nema drugoga". "Isprazni se i ogolje, i opusje" i posta "loža lavovima i pasište lavićima, kuda išaše lav i lavica i lavić, nikoga ne beše da plaši" (Sofonija 2,15; Naum 2,10,11).

Predviđajući dan kada će gordost Asirije biti slomljena, Sofonija je prorokovao u Niveviji: "U njoj će ležati stada, svakojako zverje između naroda, i gem i čuk noćivače na dovratnicima njezinim; glasom će pevati na prozorima; pustoš će biti na pragovima; jer će se poskidati kedrovina" (Sofonija 2,14).

Velika je bila slava asirskog carstva, i veliki je bio njen pad. Razvijajući dalje simboličan prikaz o plemenitom kedru, prorok Jezekilj je jasno prorokao da će Asirija pasti zbog svoje gordosti i svireposti. On je izjavio:

"Ovako veli Gospod: Što je visok narastao, i digao vrh svoj među guste grane, i srce se njegovo ponelo visinom njegovom, zato ga dadoh u ruku najsilnijemu među narodima da čini s njim što hoće, odvrgoh ga za bezbožnost njegovu. I tudinci najljući između naroda, posekoše ga i ostviše ga; grane mu propadoše po gorama i po svim dolinama, i ogranci mu se izlomiše po svim potocima na zemlji; i svi narodi zemaljski otidoše iz hlada njegova i ostaviše ga. Na izvaljenom panju njegovu stanuju sve ptice nebeske, i na granama njegovim sve zveri poljske, da se ne ponosi visinom svojom nijedno drvo kraj vode...

Ovako veli Gospod: U koji dan side u grob, učinih žalost... i sva drveća poljska povenuše za njim. Praskom padanja njegova ustresoh narode" (Jezekilj 31,10-16).

Gordost Asirije i njen pad treba da posluže kao pouka do kraja veka. Bog i danas pita narode na zemlji, koji drsko i gordo ustaju protiv Njega: "Na koje si među drvetima Edemskim nalik slavom i veličinom? Ali ćeš biti oboren s drvetima Edemskim u najdonji kraj zemlje" (Jezekilj 31,18).

"Dobar je Gospod, grad je u nevolji, i poznaje one koji se uzdaju u nj. Ali će silnom poplavom učiniti kraj..." svima onima koji pokušavaju da se uzvise iznad Svevišnjega (Naum 1,7,8).

"Oboriće se ponos Asirski i palica će se Misirska uzeti" (Zaharija 10,11). Ovo važi ne samo za narode koji su stali protiv Boga u staro vreme nego i za današnje narode koji ne ispunjavaju Božji cilj. Onoga dana kad se budu delile konačne nagrade, kad pravedni Sudija cele zemlje bude preduzeo da "raseje narode", a onima koji su se držali istine bude dozvoljeno da uđu u grad Božji, nebeski svodovi će odjekivati od pobedonosne pesme spasenih. Prorok kaže: "Pjevaće kao noću uoči praznika, i veselićete se od srca kao onaj koji ide sa sviralom na goru Gospodnju, k steni Izrailjevoj. I Gospod će pustiti da se čuje slava glasa Njegovog... jer će se od glasa Gospodnjega prepasti Asirac, koji je bio palicom. I kuda god prođe palica pouzdana, kojom će Gospod navaliti na njega, biće bubnji i gusle" (Isaija 30,28; 30,29-32).

NADA ZA NEZNABOŠCE

U toku cele svoje službe, Isaija je objavljivao jasno svedočanstvo o nameri Božjoj u pogledu neznabožaca. I ostali proroci su pominjali Božji plan, ali njihove reči nisu uvek bile shvaćene. Isaiji je bilo dato da jasno objavi Judi istinu da se u Božji Izrailj moraju ubrojiti i mnogi koji nisu Avramovi potomci po krvi. To učenje nije bilo u skladu s verskim teorijama njegovog doba. Ali on je ipak neustrašivo objavljivao vest koju mu je Bog dao i pružio nadu mnogima koji su u duši čeznuli za duhovnim blagoslovima obećanim semenu Avramovom.

Obraćajući se Rimljanima u svojoj poslanici, apostol neznabožaca ukazuje na ovo učenje Isaijino: "A Isaija govori slobodno: Nadoše me koji me ne traže; javih se onima koji za me ne pitaju" (Rimljanima 10,20).

Izgleda da Jevreji često nisu shvatali ili nisu hteli da shvate šta Bog namerava s neznabošcima. A on ih je u stvari radi neznabožaca učinio izabranim narodom i nezavisnim među narodima na zemlji. On je pozvao njihovog oca Avrama, kome je najpre bio dat zavet obećanja, da se odvoji od svoje rodbine i ode u daleke krajeve, da bi postao svetlost neznabožcima. Bog mu je dao obećanje da će njegovo potomstvo biti brojno kao pesak morski, ali on nije trebalo da iz nekih sebičnih pobuda postane osnivač velikog naroda na zemlji. Gospod je rekao: "Blagosloviću te, i ime tvoje proslaviću, i ti ćeš biti blagoslov. Blagosloviću one koji tebe uzblagosiljavaju, i prokleću one koji tebe usproklinju; i u tebi će biti blagoslovena sva plemena na zemlji" (1. Mojsijeva 12,2,3).

U obnavljanju zaveta, neposredno pred Isakovo rođenje, cilj Božji u pogledu čovečanstva ponovo je jasno izložen. "U njemu će se blagosloviti svi narodi na zemlji", to je bilo obećanje Gospodnje.

I kasnije je nebeski posetilac ponovo rekao: "Blagosloviće se u semenu tvojemu svi narodi na zemlji" (1. Mojsijeva 18,18; 22,18).

Sveobuhvatne odredbe zaveta bile su dobro poznate Avramovim sinovima i sinovima njihovih sinova. Izrailj je bio oslobođen misirskog ropstva da bi bio blagoslov drugim narodima i da bi ime Božje postalo poznato "po svojoj zemlji" (2. Mojsijeva 9,16). Ako budu slušali Njegove zapovesti, biće ispred svih naroda u pogledu mudrosti i znanja; ali je ta nadmoć trebalo da bude postignuta i sačuvana samo da bi se preko njih ostvarili ciljevi Božji za sve narode na zemlji.

Čudesni dokazi o Božjem providenju povodom izbjavljenja Izrailja iz misirskog ropstva i njihov dolazak u obećanu zemlju naveli su mnoge neznabošce da priznaju boga Izrailjevog kao vrhovnog Vladara. Obećanje je glasilo: "Poznaće Misirci da sam ja Gospod, kad dignem ruku svoju na Misir i izvedem sinove Izrailjeve između njih." Čak je i gordi faraon bio prinuđen da prizna silu Gospodnju: "Otidite, poslužite Gospodu, pa i mene blagoslovite", rekao je on Mojsiju i Aronu (2. Mojsijeva 7,5; 12,31.32).

Vojske Izrailjeve koje su stalno napredovale uvidele su da je glas o sili Boga Izrailjevog išao ispred njih i da su neki od neznabožaca poverovali da je samo On istinski Bog. U neznabožackom Jerihonu jedna žena je posvedočila: "Jer je Gospod Bog vaš, Bog gore na nebu i dolje na zemlji." Poznavanje Gospoda koje je na taj način stekla izdejtvovalo je njeno spasenje. "Verom Rava... ne pogibe s nevernici..." (Isus Navin 2,11; Jevrejima 11,31). Njeno obraćanje nije predstavljalo usamljen primer milosti Božje prema idolopoklonicima koji su priznali Njegovu božansku vlast. Usred zemlje se jedan broj naroda - Gavaonjani - odrekao neznaboštva, ujedinio s Izrailjem, i dobio deo u blagoslovima zaveta.

Bog ne priznaje nikakvu razliku odnosno narodnosti, rase ili kaste. On je Tvorac celog ljudskog roda.

Svi ljudi pripadaju jednoj porodici po stvorenju i svi postaju jedno iskupljenjem. Hristos je došao da poruši sve zidove koji su delili ljude, da otvori sva odeljenja hrama kako bi svaka duša imala slobodan pristup Bogu. Njegova ljubav je tako široka, duboka i potpuna da prodiere svuda. Ona spasava od Sotone ljude koje je on obmanuo svojim lukavstvima i dovodi ih u blizinu prestola Božjeg, nad kojim se u jednom luku ocrta duga obećanja. U Hristu nema ni Grka ni Jevreja, ni slobodnog čoveka ni roba.

U godinama koje su usledile posle zauzimanja obećane zemlje, ljudi su skoro bili izgubili iz vida plan Gospodnji o spasenju neznabožaca, pa je bilo potrebno da im se taj plan ponovo izloži. "Opomenuće se i obratiti Gospodu svi krajevi zemaljski", pevao je nadahnuti psalmist, "i pokloniće se pred Njim sva plemena neznabožacka." "Doći će vlastela iz Misira, Etiopija će pružiti svoje ruke k Bogu." "Tada će se neznabošci bojati imena Gospodnjeg, i svi carevi zemaljski slave Njegove." "Napisaće se ovo potonjem rodu, i narod nanovo stvoren hvaliće Gospoda, što je prinikao sa svete visine svoje Gospod, pogledao s neba na zemlju, da čuje uzdisanje sužnjevo, i odreši sinove smrtni. Da bi kazivali na Sionu ime Gospodnje i hvalu njegovu u Jerusalimu, kad se skupe narodi i carstva da služe Gospodu" (Psalam 22,27; 68,31; 102,15.18-22).

Da je Izrailj verno vršio svoj zadatak, svi narodi na zemlji imali bi udela u njegovom blagoslovu. Ali srca onih kojima je poverena istina spasenja nisu ništa osećala za potrebe onih koji su živeli oko njih. Jevreji su izgubili iz vida Božji cilj i počeli gledati na neznabošce kao na ljude koji se nalaze van domašaja milosti Božje. Zaklonili su svetlost istine, i zavladała je tama. Narodi su bili pokriveni velom neznanja; ljudi su malo znali o ljubavi Božjoj; cvetali su zabluda i sujeverje.

Takvi su izgledi bili kad je Isaija dobio poziv za proročku misiju. Ali on nije pao u malodušnost, jer su u njegovim ušima odzvanjali trijumfalni horovi anđela koji su okruživali presto Božji. "Puna je sva zemlja slave Njegove" (Isaija 6,3). Njegovu veru su osnažila i viđenja o slavnoj pobedi crkve Božje, kada će "zemlja biti puna poznanja Gospodnjeg kao more vode što je puno" (Isaija 11,9). Najzad će biti uklonjen "zastirač kojim su zastrti svi narodi, i pokrivač kojim su pokriveni svi narodi" (Isaija 25,7). Duh Božji izlće se na svako telo. Oni koji su gladni i žedni pravde ubrojaće se u Izrailj Božji. "I procvetaće kao u travi, kao vrbe pokraj potoka", rekao je prorok. "Ovaj će reći: Ja sam Gospodnji; a onaj će se zvati po imenu Jakovljevu, a drugi će se pisati svojom rukom Gospodnji, i prezivaće se imenom Izrailjevijem" (Isaija 44,4.5).

Proroku je bilo otkriveno u kom je cilju Bog rasuo nepokornog Judu među narode na zemlji. "Zato će poznati narod moj ime moje, zato će me poznati u onaj dan da sam ja koji govorim: Evo me" (Isaija 52,6). I ne samo što će se oni naučiti pokornosti i vernosti, nego će u svom izgnanstvu upoznati i druge sa živim Bogom. Mnogi između tuđinskih sinova naučiće se da Ga ljube kao svog Tvorca i svog Iskupitelja. I kad "zagali Gospod svetom mišicu svoju pred svim narodima" da oslobodi svoj narod sužanjstva, videće "svi krajevi zemaljski spasenje Boga našega" (Isaija 52,10). Mnogi od tih obraćenih neznabožaca požeľeće da se potpuno sjedine s Izrailjem i krenuti s njim kad se bude vraćao u Judeju. Niko od njih neće reći: "Gospod me je odlučio od svoga naroda", jer je reč Božja, koju je

preko svog proroka uputio onima koji budu prišli Njemu i poštovali Njegov zakon, glasila da će se oni ubrojiti u duhovni Izrailj - Njegovu zajednicu na zemlji (Isaija 56,3).

A tuđine koji pristanu uz Gospoda da mu služe i da ljube ime Gospodnje, da mu budu slugi, i drže zavet moj, njih ću dovesti na svetu goru svoju, u razveseliću ih u domu svomu molitevenom; žrtve njihove paljenice i druge žrtve biće ugodne na oltaru mom; jer će se dom moj zvati dom molitve svim narodima. Gospod govori, koji sabira prognanike Izrailjeve: Još ću mu sabrati osim onih koji su sabrani" (Isaija 56,6-8).

Proroku je bilo dozvoljeno da kroz vekove sagleda vreme dolaska obećanog Mesije. On je isprva video samo "nevolju i mrak i tešku muku" (Isaija 8,22). Lažni učitelji su zaveli mnoge koji su tražili svetlost istine u lavirintu filozofije i spiritizma; drugi su primili samo formalnu pobožnost, ali se nisu istinski posvetili u životu. Stanje je izgledalo beznadežno, ali se prizor ubrzo promenio i pred očima proroka ukazalo se prekrasno viđenje. Video je kako se Sunce pravde uzdiže na svojim krilima, te je u oduševljenju uzviknuo: "Ali neće se onako zamračiti pritešnjena zemlja kao pre kad se doćaće zemlje Zavulonove i zemlje Neftalimove, ili kao posle kad dosadićaše na putu k moru s one strane Jordana Galileji neznabožackoj. Narod koji hodi u tami videće videlo veliko, i onima koji sede u zemlji gde je smrtni sen zasvetliće videlo" (Isaija 9,1.2).

Veličanstvena Svetlost sveta doneće spasenje svim zemljama, jezicima i narodima. Prorok je čuo kako večni Otac govori o delu koje je pred Njim. "Malo je da i budeš sluga da se podigne pleme Jakovljevo i da se vrati ostatak Izrailjev, nego te učinih videlom narodima da budeš moje spasenje do krajeva zemaljskih." "U vreme milosno usliših te, i u dan spasenja pomogoh ti, i čuvaću te i daću te da budeš zavet narodu, da utvrdiš zemlju i naslediš opustelo nasledstvo, da kažeš sužnjima: Izdite; onima koji su u mraku: Pokažite se." "Gle, oni će izdaleka doći, gle i oni od severa i od zapada, i oni iz zemlje Sinske" (Isaija 49,6.8.9.12).

Gledajući još dalje kroz vekove, prorok je video doslovno ispunjenje ovih veličanstvenih obećanja. Video je kako nosioci radosne vesti spasenja idu u sve krajeve zemlje, noseći vest "svakom kolenu i narodu". Čuo je kako Gospod govori o jevandelskoj crkvi: "Gle, ja ću kao reku dovesti k njemu mir, i slavu naroda kao potok bujan", i zapovest: "Raširi mesto šatora svojega i zavesi stana svojega neka se razastru, ne brani, produži uža svoja i kolje svoje utvrdi. Jer će se nadesno i nalevo rasprostraniti, i seme će tojve naslediti narode, i puste će gradove naseliti" (Isaija 66,12; 54,2.3). Gospod je rekao proroku da će poslati svedoke "k narodima u Tarsis, i Ful i Lud... u Tuval i u Javan i na daljna ostrva" (Isaija 66,19).

"Kako su krasne na gorama
Noge onoga koji nosi dobre glase,
Koji oglašuje mir,
Koji javlja dobro,
Oglašuje spasenje,
Govori Sionu: Bog tvoj caruje."

Isaija 52,7.

Prorok je čuo kako Bog poziva svoju zajednicu da radi na delu koje joj je poverio, da priprema put za uspostavljanje Njegovog večnog carstva. Ta vest je vrlo jasna:

"Ustani, svetli se, jer doće svetlost tvoja,
I slava Gospodnja obasja te.
Jer, gle, mrak će pokriti zemlju
I tama narode;
A tebe će obasjati Gospod,
I slava Njegova pokazaće se nad tobom.
I narodi će doći k videlu tvojemu
I ka svetlosti koja će to obasjati.
Podigni oči svoje unaokolo, i vidi:
Svi se skupljaju da idu k tebi,
Sinovi će tvoji izdaleka doći
I kćeri tvoje nosiće se u naručju.
I tuđini će sazidati zidove tvoje,
I carevi njihovi da se dovedu.
Jer u gnjevu svom udarih te,
A po milosti svojoj pomilovaću te.
I tvoja će vrata biti svagda otvorena,
Neće se zatvoriti ni danju ni noću,
Da ti se dovede sila naroda,
I carevi njihovi da se dovedu.
Pogledajte u mene, i spašćete se svi krajevi zemaljski;
Jer sam ja Bog, i nema drugoga."

Isaija 60,1-4.10.11; 45,22.

Ova proročanstva o velikom duhovnom buđenju u vreme gustog mraka, danas se ispunjavaju preko moralnih ljudi koji prodiru u tamom obavijene oblasti zemljine kugle. Grupe pobožnih ljudi u neznabožackim zemljama, prorok upoređuje sa zastavom postavljenom kao putokaz onima koji traže svetlost istine.

Isaija kaže: "U to će vreme za koren Jesejev, koji će biti zastava narodima, raspitivati narodi, i počivalište njegovo biće slavno. I tada će Gospod opet podignuti ruku svoju da zadobije ostatak naroda svojega... I podigne zastavu narodima i prognane Izrailjeve i rasejane Judine sabraće s četiri kraja zemaljska" (Isaija 11,10-12).

Dan oslobođenja je blizu. "Oči Gospodnje gledaju po svoj zemlji da bi pokazivao silu svoju prema onima kojima je srce celo prema Njemu" (2. Dnevnika 16,9). Među svim plemenima, narodima i jezicima Gospod vidi one koji se mole za svetlost i znanje. Njihove duše su nezadovoljne, jer su se dugo hranile pepelom (Isaija 44,20). Neprijatelj pravde ih je odvukao u stranu i oni posrću kao slepi. Međutim, oni su iskreni u srcu i žele da pođu boljim putem. Iako se nalaze u dubinama neznanstva i ne poznaju pisani zakon Božji niti Njegovog Sina Isusa, kod njih se ipak ispoljavalo delovanje Božje sile na um i karakter.

Ponekad su oni koji nisu imali drugog znanja o Bogu, sem onog stečenog pod dejstvom Božje milosti, bili predusretljivi prema Njegovim slugama, štiteći ih i po cenu sopstvenog života. Sveti Duh usađuje milost Hristovu u srce mnogih plemenitih istraživača istine, oživljavajući naklonosti suprotne ranijem vaspitanju. "Videlo istinito koje obasjava svakog čoveka koji dolazi na svet" blista u njihovoj duši. I ta svetlost će ih odvesti u carstvo Božje, ako joj se budu pokorili. Prorok Mihej kaže: "Ako sedim u mraku, Gospod će mi biti videlo... Izvešće me na videlo, videću pravdu Njegovu" (Mihej 7,8,9).

Nebeski plan spasenja je dovoljno opsežan da obuhvati čitav svet. Bog želi da klonulom čovečanstvu udahne dah života. I On neće dozvoliti da jedina duša koja iskreno teži za nečim uzvišenijim i plemenitijim od onoga što svet može pružiti, ostane razočarana. Bog neprestano šalje svoje anđele onima koji, iako u vrlo nepovoljnim okolnostima, upućuju molitve u veri težeći da se potčine višoj sili koja će im doneti spasenje i mir. Bog će im se otkriti na razne načine i svojim providenjem ojačati njihovo poverenje u Onoga koji se žrtvovao da bi ih iskupio, da bi svi mogli "da polažu na Boga nadanje svoje, i ne zaobavljaju dela Božjih i zapovesti Njegove da drže" (Psalam 78,7).

"Hoće li se junaku uzeti plen i hoće li se oteti roblje pravedno-mu?" "Ovako govori Gospod: I roblje junaku uzeće se i plen jakomu oteće se" (Isaija 49,24,25). "Tada će se vratiti natrag i posramiti se koji se uzdaju u lik reznika, koji govore likovima livenjem: vi ste naši bogovi" (Isaija 42,17).

"Blago onome kojemu je pomoćnik Bog Jakovljevi, kojemu je nadanje u Gospodu Bogu njegovu" (Psalam 146,5). "Vratite se ka gradu, sužnji, koji se nadate" (Zaharija 9,12). Svima onima u neznačajnim zemljama koji su iskreni u srcu - svim "pravednicima" u očima neba - "u tami sjaji videlo" (Psalam 112,4). Bog je rekao: "Vodiću slepce putem kojega nisu znali; vodiću ih stazama koje nisu znali; obratiću pred njima mrak u svetlost i što je neravno u ravno. To ću im učiniti, i neću ih ostaviti" (Isaija 42,16).

MANASIJA I JOSIJA

Carstvo Judino, koje je cvetalo za vreme vladavine Jezekijine, ponovo je nisko palo tokom bezbožne Manasijine vladavine, kad je bezboštvo ponovo oživelo a mnogi iz naroda ponovo utonuli u idolopoklonstvo. "Manasija zavede Judu i Jerusalim te činiše gore nego narodi koji je istrebi Gospod ispred sinova Izrailjevih" (2. Dnevnika 33,9). Veličanstvenu svetlost ranijih pokoljenja zamenio je mrak sujeverja i zablude. Pojavila su se i raširila velika zla: tiranija, ugnjetavanje i mržnja na sve što je dobro. Pravda je izopačena, a nasilje sve više uzimalo maha.

Međutim, i ta zla vremena nisu bila bez svedoka za Boga i pravdu. Teška iskustva kroz koja je carstvo Judino prošlo u periodu Jezekijine vladavine, razvila su u srcima mnogih čvrstinu karaktera, koja se sad pokazala kao tvrđava protiv opšteg bezakonja. Njihovo svedočanstvo u korist isitine i pravde izazivalo je gnev kod Manasije i njegovih sledbenika na vlasti, koji su nastojali da se učvrste u zlu, učutkujući svaki glas ukora. "Još i pravu krv veoma mnogo proli Manasija tako da napuni Jerusalim od kraja do kraja" (2. Carevima 21,16).

Među prvim je pao Isaija, koji je više od pola veka stajao pred Judom kao izabrani glasnik Gospodnji. "Drugi rугanje i boj podne-soše, pa još i okove i tamnice; kamenjem pobijeni biše, pretrveni biše, iskušani biše, od mača pomreše; ideoše u kožusima i u kožijim kožama, u sirotinji, u nevolji, u sramoti; kojih ne beše dostojan svet, po pustinjama potucaše se, i po gorama i po pećinama i po rupama zemaljskim" (Jevrejima 11,36-38).

Nekima od onih koji su trpeli progonstvo za vreme Manasijeine vladavine bila je poverena dužnost da objavljuju naročite vesti ukora i osude. Car Judin, govorili su proroci, čini "gore od svega što su činili... koji pre njega biše". Zbog takvog bezakonja carstvu je zapretila kriza; stanovnici te zemlje trebalo je uskoro da budu odvedeni u ropstvo u Vavilon, "da budu plen i grabež svim neprijateljima svojim" (2. Carevima 21,11,14). Međutim, Gospod nije mislio da potpuno odbaci i one koji Ga u tuđoj zemlji budu priznavali kao svog Vladara. Oni mogu biti izloženi patnjama, ali će ih Gospod

izbaviti u vreme i na način koji bude sam odredio. Bezbedno utočište naći će svi oni koji se potpuno oslone na Njega.

Proroci su i dalje verno upućivali opomene i pozive. Bez straha su se obraćali Manasiji i njegovom narodu; međutim, te vesti su odbačene s prezrenjem; otpadnički Juda se nije obazirao na njih. U želji da narodu pokaže šta će ga snaći ako se ne pokaje, Gospod je dozvolio da cara zarobi jedan odred asirskih vojnika, koji "svezavši ga u dvoje verige mjedene odvedoše ga u Vavilon", njihovu privremenu prestonicu. Ta nevolja je osvestila cara: "Moljaše se Gospodu Bogu svojemu, i ponizi se veoma pred Bogom otaca svojih. I moleći se umoli mu se, te usliši molitvu njegovu i povratio ga u Jerusalim na carstvo njegovo. Tada pozna Manasija da je Gospod Bog" (2. Dnevnika 33,11-13). Ali ovo kajanje, ma koliko značajno, došlo je suviše kasno da bi spaslo carstvo od izopačujućeg uticaja dugogodišnjeg idolopoklonstva. Mnogi su posrnuli i pali da se više nikad ne podignu.

Među onima na čiji je život porazno uticalo kobno Manasijino otpadništvo, nalazio se i njegov sin koji je stupio na presto kad mu je bilo dvadeset i dve godine. Za cara Amona je zapisano: "Hodaše svijem putevima kojim je hodio otac njegov, i slušaše gadnim bogovima kojima je služio otac njegov, i klanjaše im se. I ostavi Gospoda Boga otaca svojih." On "se ne ponizi pred Gospodom, kao što se ponizi Manasija otac njegov; nego isti Amon još više grešaše". Bezbožnom caru nije bilo dozvoljeno da dugo vlada. U sred njegove drskog bezakonja, samo dve godine pošto je stupio na presto, ubile su ga njegove sluge u dvoru, "i zacari narod zemaljski Josiju, sina njegovu, na njegovo mesto" (2. Carevima 21,21,22; 2. Dnevnika 33,23,25).

Sa stupanjem na presto Josije, koji je vladao trideset i jednu godinu, oni koji su sačuvali čistotu svoje vere počeli su se nadati da je zaustavljeno propadanje carstva, jer se novi car, mada mu je bilo svega osam godina, bojao Boga i od samog početka "činjaše što je pravo pred Gospodom, i hodaše svim putem Davida oca svojega, i ne odstupaše ni nadesno ni nalevo" (2. Carevima 22,2). Iako je bio sin bezbožnog cara, iako su ga saletala iskušenja da nastavi tragom svoga oca, iako je imao malo savetnika koji bi ga podsticali da istraje na pravom putu, Josija je ipak bio veran Bogu Izrailjevom. Sagledavši greške ranijih pokoljenja, on je odlučio da čini što je pravo, umesto da se spusti na nizak nivo greha i izopačenosti, kao što je bio slučaj sa njegovim ocem i dedom. On "ne odstupaše ni nadesno ni nalevo". Kao čovek na odgovornom položaju, odlučio je da posluša uputstvo kojim treba da se rukovode izrailjski vladari. I njegova poslušnost je omogućila Bogu da ga upotrebi kao "sud za čast".

U vreme kada je Josija počeo da vlada, a i tokom ranijih godina, ljudi iskrena srca u Judi pitali su se da li će se obećanja koja je Bog dao starom Izrailju ikada ispuniti. S ljudske tačke gledišta, izgledalo je skoro nemoguće da se božanski ciljevi u pogledu izabranog naroda ostvare. Otpadništvo iz prethodnih vekova sve je više jačalo kako su godine prolazile. Deset plemena bilo je rasuto među neznačajne. Ostalo je samo Judino i Venijaminovo pleme, a i oni su se sad nalazili na ivici moralne i nacionalne propasti. Proroci su počeli da proriču potpuno uništenje njihovog divnog grada u kome se nalazio hram koji je podigao Solomun i gde su bile usredsređene sve njihove zemaljske nade u pogledu nacionalne veličine. Da li je moguće da je Bog odustao od svoje namere da donese oslobođenje onima koji se budu pouzdali u Njega? Suočeni sa dugotrajnim progonjanjem i tobožnjim napretkom bezbožnika, jesu li se oni koji su ostali verni Bogu mogli nadati boljim danima?

Prorok Avakum je zabrinuto postavljao ovakva pitanja. Videći u kakvom se položaju nalaze pobožni ljudi njegovog doba, on je teret svoje duše izrazio pitanjem: "Dokle ću, Gospode, vapiti a ti nećeš da čuješ? Dokle ću ti vikati: Nasilje! A ti nećeš da izbaviš? Zašto puštaš da vidim bezakonje, i da gledam muku i grabež i nasilje pred sobom, i kako podižu svađu i raspru? Zato se ostavlja zakon, i sud ne izlazi nigda, jer bezbožnik opteče pravednika, zato sud izlazi izopačen" (Avakum 1,2-4).

Bog je uslišio molitvu svojih odanih sinova. On je preko izabranih predstavnika otkrio svoju nameru da kazni narod koji se odvojio od Njega da bi služio neznačajnim božanstvima. Još za života onih koji su se u to vreme pitali kakva će biti budućnost, On je čudesno rukovodio razvojem događaja kod vodećih nacija na zemlji, podižući Vavilonce. Bilo je određeno da taj haldejski narod, "žestok... i strašan", iznenada napadne zemlju Judinu kao bič Božji, da knezovi Judini i najistaknutiji ljudi budu odvedeni u ropstvo u Vavilon, da budu opustošeni judejski gradovi, sela i njive; ništa nije smelo biti pošteđeno.

Ubeđen da će čak i u toj strahovitoj kazni cilj Božji za Njegov narod na neki način biti ostvaren, Avakum se pokorno priklonio otkrivenoj volji Gospodnjoj. "Nisi li ti oduvek, Gospode Bože moj, sveče moj?" - uzviknuo je on. Zahvaljujući veri prodro je kroz tamu neposredne budućnosti, i držeći se čvrsto obećanja koja otkrivaju ljubav Božju prema vernoj deci, dodao: "Nećemo umreti" (Avakum 1,12). Ovim rečima vere, on je svoju budućnost i budućnost svih vernih Izrailjaca položio u ruke milostivog Boga.

To nije bilo jedino ispoljavanje snažne Avakumove vere. Jednom prilikom, razmišljajući o budućnosti, on je rekao: "Na straži svojoj stadoh, i stajah na kuli, i motrah da vidim šta će mi reći." Gospod mu je milostivo odgovorio: "Piši utvaru, i da bude razgovetno na pločama da se lako čita. Jer će još biti utvara do određenog vremena, i govoriće šta će biti do posvetka i neće slagati; ako okleva, čekaj je, jer će sigurno doći, i neće odocniti. Gle, ko se ponosi, njegova duša nije prava u njemu; a pravednik će od vere živ biti" (Avakum 2,1-4).

Vera koja je krepila Avakuma i sve svete i pravedne ljude u tim danima velikih iskušenja, jeste ona ista koja i danas krepí narod Božji. I u najmračnijim časovima i pod najtežim okolnostima religiozni čovek treba da napaja dušu na izvoru svetlosti i sile. Njegova nada i hrabrost svakodnevno će se obnavljati verom u Boga. "Pravednik će od vere svoje živ biti." U službi Božjoj ljudi ne treba da očajavaju, da se kolebaju i strahuju. Gospod će više nego ispuniti i najveća očekivanja onih koji se uzdaju u Njega. On će im podariti mudrost koju iziskuju njihove različite potrebe.

Apostol Pavle rečito svedoči o tome da će svaka duša u iskušenju biti okrepljena. On je dobio božansko obećanje: "Dosta ti je moja blagodat; jer se moja sila u slabosti pokazuje sasvim." Kušani sluga Božji odgovara zahvalan i ohrabren: "Zato sam dobre volje u slabostima, u ruženju, u nevoljama, u progonjenjima u tugama za Hrista: Jer kad sam slab onda sam silan" (2. Korinćanima 12,9.10).

Moramo gajiti u sebi veru o kojoj su svedočili proroci i apostoli - veru koja se uzda u obećanja Božja i čeka na oslobođenje u vreme i na način koji je On odredio. Pouzdana proročka reč će se najzad ispuniti prilikom slavnog dolaska našeg Gospoda i Spasitelja Isusa Hrista, koji će doći kao Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima. Možda će se vreme čekanja učiniti dugo, možda će nas prilike ponekad učiniti malodušnim, možda će usput klonuti mnogi u koje smo se uzdali, ali kao prorok koji je želeo da ohrabri Judu u vreme njegovog najstrašnijeg otpadništva, moramo s pouzdanjem reći: "A Gospod je u svetoj crkvi svojoj; muči pred njim sva zemlja!" (Avakum 2,20). Imajmo svi na umu onu radosnu vest: "Jer će još biti utvara do određenog vremena, i govoriće šta će biti do posvetka i neće slagati; ako okleva, čekaj je, jer će sigurno doći i neće odocniti... A pravednik će od vere svoje živ biti" (Avakum 2,3.4).

"Gospode, delo Tvoje usred godina
Sačuvaj u životu,
Usred godina objavi ga;
U gnevu seti se milosti.
Bog dođe od Temena,
I svetac s gore Farana;
Slava Njegova pokri nebesa
I zemlja se napuni hvale Njegove.
Svetlost mu beše kao sunce,
Zraci izlažahu mu iz ruku,
I onde beše sakrivena sila Njegova.
Pred njim udaše pomor,
I živo ugljehlje idaše ispod nogu Njegovih.
Stade i izmeri zemlju,
Pogleda i razmetnu narode,
Raspadoše se večne gore,
Slegoše se humovi večni;
Putevi su mu večni.
Izašao si na spasenje narodu svojemu,
Na spasenje s pomazanikom svojim.
Jer smokva neće cvasti,
Niti će biti roda na lozi vinovoj;
Rod će maslinov prevariti,
I njive neće dati hrane,
Ovaca će nestati iz tora,
I goveda neće biti u oboru.
Ali ću se ja radovati u Gospodu,
Veseliću se u Bogu spasenja svojega.
Gospod je Gospod sila moja."

Avakum 3,2-6.13.17-19.

Avakum nije bio jedini preko koga je data vest o blistavoj nadi i budućoj pobeđi, kao i vest o sadašnjoj kazni. Za vreme Josijine vladavine, Sofoniji je došla reč Gospodnja koja je jasno govorila o posledicama neprekidnog otpadništva i skretala pažnju vernoj zajednici na sjajne izgledе u večnosti. Njegova proročanstva o kazni koja će snaći Judu isto se tako odnose na kazne koje će se izliti na nepokoran svet u vreme drugog dolaska Hristovog:

"Blizu je veliki dan Gospodnji,
Blizu je i ide vrlo brzo;
Glas će biti dana Gospodnjeg,
Gorko će tada vikati junak.
Taj je dan dan, kad će biti gnev,
Dan, kada će biti tuga i muka,
Dan, kada će biti pustošenje i zatiranje,
Dan kada će biti mrak i tama,
Dan kada će biti oblak i magla,

Dan, kada će biti trubljenje i poklič
Na tvrde gradove i na visoke uglove."

Sofonija 1,14-16.

"Pritesniću ljude, te će ići kao slepi, jer zgrešiše Gospodu; i krv će se njihova prosuti kao prah... Ni srebro njihovo ni zlato neće ih moći izbaviti u dan gneva Gospodnjega; i svu će zemlju proždreti oganj revnosti Njegove; jer će se brzo učiniti kraj svim stanovnicima zemaljskim" (Sofonija 1,17.18).

"Saberite se, saberite se narodi nemili,
Dok nije izašao sud, i dan prošao kao pleva,
Dok nije došao na vas ljuti gnev Gospodnji,
Dok nije došao na vas dan gneva Gospodnjega.
Tražite Gospoda svi koji ste krotki u zemlji,
Koji činite što je naredio;
Tražite pravdu,
Tražite krotost;
E da biste se sakrili
Na dan gneva Gospodnjega.
Gle, uništiću u ono vrijeme sve koji te muče,
I izabraću hrome i sabrati odagnane,
I dobaviću im hvalu i slavu
Po svoj zemlji, gde su bili pod sramotom.
U ono vrijeme dovešću vas,
U ono vrijeme sabraću vas;
Jer ću vam dobiti slavu i hvalu po svijem narodima na zemlji,
Kad povratim roblje vaše pred vašim očima, govori Gospod.
Pevaj, kćeri Sionska; klikuj, Izraelju;
Raduj se i veseli se iz svega srca,
Kćeri Jerusalimska!
Ukloni Gospod sudove tvoje,
Odvрати neprijatelje tvoje;
Car Izrailjev Gospod
Usred tebe je,
Nećeš se više bojati zla.
Sionu, nemoj da ti klonu ruke.
U onaj dan reći će se gradu Jerusallimu: Ne boj se;
Gospod Bog Tvoj, koji je usred tebe.
Silni, spašće te;
Radovaće ti se veoma,
Umiriće se u ljubavi svojoj,
Veseliće se tebe radi pevajući."

Sofonija 3,14-17; 2,1-3; 3,19.20.

KNJIGA ZAKONA

Neprimetan ali snažan uticaj proročkih vesti u odnosu na vavilonsko ropstvo, mnogo je doprineo pripremanju puta za reformaciju, koja je i izvršena osamnaeste godina Josijine vladavine. Taj pokret reforme, kojim su proročene kazne bile otklonjene za izvesno vreme, bio je posledica jednog potpuno neočekivanog događaja - pronalazjenja i proučavanja jednog dela svetih spisa, više godina zaturenih i izgubljenih.

Prilikom prve pashe koju je Jezekija praznovao skoro čitav vek ranije, odlučeno je da sveštenici svakodnevno čitaju narodu iz knjige zakona. Jezekijina vladavina je bila blagotvorna baš zbog toga što se narod pridržavao uredaba koje je Mojsije zapisao, a naročito knjige zaveta koja predstavlja deo Pete knjige Mojsijeve. Međutim, Manasija se usudio da odbaci te uredbe; za vreme njegove vladavine prepis knjige zakona koji je pripadao hramu bio je zaturen usled nemarnosti. Tako narod godinama nije bio poučavan.

Dok je hram popravljan, u skladu s Josijinim planom da se sveta građevina sačuva, poglavar sveštenički Helkija, našao je u hramu davno izgubljeni rukopis. Zatim je dragocenu knjigu predao jednom obrazovanom pisaru - Safanu, koji ju je pročitao i odneo caru, ispričavši mu kako je pronađena.

Josija je bio duboko uzbuđen kad je prvi put čuo savete i opomene zapisane u tom starom rukopisu. Nikada ranije nije tako potpuno shvatio da je Bog stavio pred Izrailja "život i smrt, blagoslov i prokletstvo", da su Izrailjci toliko puta bili pozivani da izaberu put života, kako bi postali slava na zemlji i blagoslov svim narodima. Izrailju je preko Mojsija upućen poziv: "Budite slobodni i hrabri, i ne bojte se i ne plašite se od njih; jer Gospod Bog tvoj ide s tobom, neće otstupiti od tebe, niti će te ostaviti" (5. Mojsijeva 30,19; 31,6). Knjiga je obilovala obećanjima o Božjoj spremnosti da spase one koji se potpuno pouzdaju u Njega. Kao što ih je nekada oslobodio iz misirskog ropstva, On će isto tako moćno delovati da bi ih nastanio u obećanoj zemlji.

Obećanje o nagradi za poslušnot bilo je praćeno proroštvima o kazni zbog neposlušnosti. Poslušavši nadahnute reči, car je u slici koja se ukazala pred njegovim očima video prilike slične onima koje su u to vreme postojale u carstvu. Uplašio se kad je u tim proročkim rečima o odvajanju od Boga zapazio jasno predskazanje da će dan nesreće brzo nastupiti i da više neće biti pomoći. Reči su bile jasne; u njihov smisao se nije moglo sumnjati. Sve je to bilo sasvim jasno

izloženo na kraju knjige u poglavlju gde se govorilo o načinu na koji Bog postupa s Izrailjem, i gde su ponovo izloženi budući događaji. Mojsije je pred celim Izrailjem izjavio:

"Slušaj, nebo govoriću;
I zemlja neka čuje govor usta mojih.
Neka se spusti kao dažd nauka moja,
I neka padne kao rosa govor moj,
Kao sitan dažd na mladu travu
I kao krupan dažd na odraslu travu.
Jer ću javljati ime Gospodnje;
Veličajte Boga našega.
Delo je te sijene savršeno,
Jer su svi putevi Njegovi pravda;
Bog je veran, bez nepravde;
Pravedan je i istinit.
Opomeni se negdašnjih dana,
Pogledaj godine svakoga veka;
Pitaj oca svojega i on će ti javiti,
Starije svoje i kazaće ti.
Kad višnji razdade nasledstvo narodima,
Kad razdeli sinove Adamove,
Postavi međe narodima
O broju sinova Izrailjevijeh.
Jer je deo Gospodnji narod Njegov,
Jakov je uže nasledstva Njegova.
Nade ga u zemlji pustoš,
Na mjestu strašnu, gde buči pustoš;
Vodi ga unaokolo, uči ga
I čuva kao zjenicu oka svojega.
Ali Izrailj ostavi Boga koji ga je stvorio,
I prezre stenu spasenja svojega.
Na revnost razdražiše ga tuđim bogovima,
Gadovima razgnjeviše ga.
Prinesoše žrtve đavolima, ne Bogu,
Bogovima kojih nisu znali,
Novim, koji izbliza dodoše,
Kojih se nisu strašili oci vaši.
Stenu koja te je rodila zaboravio si;
Zaboravio si Boga Stvoritelja svojega.
Kad to vide Gospod, razgnevi se
Na sinove svoje i na kćeri svoje,
I reče: Sakriću od njih lice svoje,
Videću kakav će im biti posledak,
Jer su pokvareni,
Sinovi u kojima nema vere.
Oni me razdražiše na revnost onim što nije Bog,
Razgnjeviše svojim taštinama;
I ja ću njih razdražiti na revnost
Onim koji nije narod,
Narodom ludim razljutiću ih.
Zgrnuću na njih zla,
Strele svoje pobacaću na njih.
Glad će ih cediti,
Vrućice i ljuti pomori proždiraće ih.
Jer su narod koji propada sa svojih namera,
I nema u njih razuma.
Kamo da su pametni, da razumeju ovo,
I gledaju na posledak svoj!
Kako bi jedan gonio hiljadu
A dvojica terala deset hiljada,
Da ih nije stena njihova prodala
I Gospod ih predao?
Jer stena njihova nije kao naša stena;
Neprijatelji naši neka budu sudije.
Nije li to sakriveno kod mene,
Zapečaćeno u riznicama mojim?
Moja je osveta i plata,
U svoje vreme popuznuće noga njihova,
Jer je blizu dan propasti njihove,
I ide brzo što će ih zadesiti."

5. Mojsijeva 32,1-4; 32,7-10; 32,15-21.23.24.28-31.34.35.

Ove i slične reči otkrile su Josiji ljubav Božju prema izabranom narodu i Njegovo gnušanje na greh. Car je drhtao pri pomisli na budućnost, dok je čitao proročanstva o kazni koja će brzo snaći one koji ostanu uporni u pobuni. Velika je bila izopačenost stanovnika Jude; šta će proizići iz njihovog upornog otpadništva?

Ranijih godina car nije ravnodušno posmatrao postojeće idolopoklonstvo. "Osme godine carovanja svojega, dok još beše dijete", u potpunosti se posvetio službi Božjoj. Četiri godine kasnije, kad mu je bilo dvadeset godina, on je iskreno pokušao da otkloni iskušenja svojih podanika čisteći "Judeju i Jerusalem od visina i od lugova i od likova rezanih i livenih". "Pred njim raskopaše oltare Valima, i likove sunčane koji behu na njima iseče, i likove rezane i livene izlomi i satre, i razasu po grobovima onih koji im prinosiše žrtve; a kosti

svešteničke sažeže na oltarima njihovim; i očisti Judeju i Jerusalem" (2. Dnevnika 34,3-5).

Ne zadovoljavajući se delom koje je izvršeno u zemlji Judinoj, mladi vladar proširio je svoj rad na one delove Palestine u kojima je ranije živelo deset plemena Izrailjevih, a od kojih je sada preostao samo neznatan ostatak. Zapisano je da je tako očistio i "gradove Manasijine i Jefremove i Simenunove i do Neftalima". Vratio se u Jerusalem tek pošto je prošao s jednog kraja na drugi te oblasti opustošenih domova i pošto "obori oltare i gareve i likove izlomi i stvar, i sve likove sunčane iseče po svoj zemlji Izrailjevoj" (2. Dnevnika 34,6.7).

Tako se Josija od svoje rane mladosti trudio da iskoristi prednost koju mu je pružao carski položaj, kako bi uzvisio načela svetog Božjeg zakona. I sad, dok mu je pisar Safan čitao iz knjige zakona, car je u ovoj knjizi nazreo riznicu znanja i moćnog saveznika u delu reforme koju je tako iskreno želeo da sprovede u zemlji. On je odlučio da postupa u svetlosti njenih saveta i učini sve što je u njegovoj moći kako bi narod upoznao s njenim učenjem i naveo ga da poštuje i ljubi nebeski zakon.

Međutim, da li je bilo moguće sprovesti potrebnu reformu? Izrailj je došao skoro do granice Božjeg strpljenja. Uskoro će Bog ustati da kazni one koji su sramotili Njegovo ime. Gnjev Gospodnji se već bio raspalio protiv naroda. Savlađan tugom i strahom, Josija je razdro svoje haljine i poklonio se pred Bogom pun duševnog bola, moleći Ga da oprosti grehe neposlušnom narodu.

U to vreme je u Jerusalimu, u blizini hrama, živela proročica Olda. Ispunjen slutnjama koje su ga onespokojavale, car se setio proročice i odlučio da preko tog izabranog glasnika Gospodnjeg sazna da li sredstvima kojima raspolaže može spasiti grešnu Judeju koja se nalazila na ivici propasti.

Ozbiljnost situacije i poštovanje prema proročici naveli su ga da kao svoje glasnike pošalje prve ljude u carstvu. "Idite upitajte Gospoda za me i za narod i za svega Judu radi reči ove knjige što se nade; jer je velik gnev Gospodnji koji se raspalio na nas zato što oci naši ne slušaše reči ove knjige da čine sve onako kako nam je napisano", rekao je on (2. Carevima 22,13).

Gospod je preko Olde uputio Josiji prouku da je nemoguće sprečiti propast Jerusalima. Narod neće moći da izbegne kaznu čak i ako se bude ponizio pred Gospodom. Ljudi su tako dugo išli rdavim putem da bi se ubrzo ponovo vratili grehu kad ne bi bili kažnjeni. "Kažite čoveku koji vas je poslao k meni", rekla je proročica, "ovako veli Gospod: Evo, pustiću zlo na to mesto i na stanovnike njegove, sve što govori knjiga koju je pročitao car Judin. Zato što me ostaviše, i kadiše drugim bogovima da bi me razgnevili svim delima ruku svojih; zato se gnev moj raspalio na to mesto, i neće se ugasiti" (2. Carevima 22,15-17).

Ali je car ponizio svoje srce pred Bogom i Gospod je hteo da nagradi njegovu spremnost da traži oprošaj i milost. Poslao mu je vest: "Što je umeknulo srce tvoje, i ponizio si se pred Gospodom kad si čuo šta sam govorio za to mesto i za stanovnike njegove da će biti pustoš i prokletinja, i što si razdro haljine svoje i plakao predamnom, zato i ja usliših tebe, veli Gospod. Zato, evo, ja ću te pribрати k ocima tvojim i na miru ćeš biti pribran u grob svoj, nećeš očima svojim videti zla koja ću pustiti na to mesto" (2. Carevima 22,19.20).

Događaje budućnosti car je morao prepustiti Bogu; on nije mogao izmeniti večne odluke Gospodnje. Međutim, najavljujući kaznu neba, Gospod nije isključio mogućnost pokajanja i reformacije. I stoga je Josija, videći da je Bog voljan da svoj sud ublaži milošću, odlučio da učini sve što je u njegovoj moći da bi se sprovele korenite reforme. On je odmah organizovao veliki skup na koji su bili pozvani starešine i poglavari Jude i Jerusalima, kao i običan narod. Svi oni zajedno sa sveštenicima i Levitima, došli su pred cara u trem hrama.

Sam car je pročitao ovom velikom skupu "sve reči knjige zavetne, koja se nade u domu Gospodnjem" (2. Carevima 23,2). Duboko uzbuđen, car je skrušena srca, svečanim tonom objavio svoju vest. Slušaoci su bili silno pokrenuti. Jačina osećanja koja se ogledala na licu carevom, ozbiljnost same poruke, opomene, odnosno kazna koja im je pretila, sve je to imalo velikog uticaja, te su mnogi odlučili da zajedno s carem zatraže oprostaj.

Josija je tada predložio da najveći poglavari zajedno s narodom učine zavet pred Bogom da će se zajednički truditi da izvrše odlučnu reformaciju. "I car stojeći kod stupa učini zavet pred Gospodom da će oni ići za Gospodom i držati zapovesti Njegove i svedočanstva Njegova i uredbe Njegove svim srcem i svom dušom, vršeći reči toga zaveta napisane u toj knjizi." Odziv je bio usrdniji no što se car smeo i nadati: "I sav narod prista za zavet" (2. Carevima 23,3).

U reformaciji koja je zatim nastupila, car je usmerio pažnju na uništenje svih ostataka idolopoklonstva. Stanovnici zemlje su se tako dugo pridržavali običaja okolnih naroda klanjajući se drvenim i kamenim likovima, da se činilo da je ukloniti svaki trag toga zla iznad moći jednog čoveka. Ali, Josija je istrajao u nastojanju da očisti zemlju. On je strogo istupio protiv idolopoklonstva i pogubio "sve sveštenike visina", i one što se dogovaraju s duhovima, i vračare,

i likove i gadne bogove, i sve gadove koji se vidahu u zemlji Judinoj, i u Jerusalimu, istrebi Josija da izvrši reči zakona napisane u knjizi koju nađe Helkija sveštenik u domu Gospodnjem" (2. Carevima 23,20-24).

U danima podele carstva, mnogo stoleća ranije, sin Navatov, Jerovoam, drsko prkoseći Bogu kome je Izrailj služio, nastojao je da odvoji srce naroda od službe u jerusalimskom hramu i da ga pridobije za nove oblike bogoslužjenja. On je zato podigao neposvećeni oltar u Vetilju. Prilikom kađenja na tom oltaru, gde će kroz dugi niz godina mnogi biti zavedeni i prihvatati idolopokloničku službu, iznenada se pojavio čovek Božji iz Judeje, koji je oštro osudio bezbožničke obrede. On "povika put oltara" govoreći:

"Oltare! Oltare! Ovako veli Gospod: Evo, rodiće se sin domu Davidovu po imenu Josija, koji će na tebi klati sveštenike visina, koji kade na tebi, i ljudske će kosti spaliti na tebi" (1. Carevima 13,2). Ovo proročanstvo je bilo potkrepljeno jednim znakom da je ono zaista došlo od Gospoda.

Prošla su tri veka. Za vreme reformacije koju je sproveo Josija, car se jednom našao u Vetilju gde se nalazio taj stari oltar. Proročanstvo izrečeno toliko godina ranije, u prisustvu Jerovoama, sad se doslovno ispunilo.

"Oltar, koji beše u Vetilju, visinu koju beše načinio Jerovoam, sin Navatov, koji navede na greh Izrailj, i oltar i visinu pokvari, i spalivši visinu satri je u prah i spali gaj. I obazrevši se Josija vide grobove koji behu onde na gori, i posla te izvadiše kosti iz grobova i sažeže ih na oltaru i oskvrni ga, po reči Gospodnjoj, koju reče čovek Božji, koji napred kaza te stvari. I reče: Kakav je ono spomenik što vidim? Rekoše mu građani: Ono je grob čoveka Božjega koji dođe iz Jude i napred kaza to što si učinio na oltaru u Vetilju. A on reče: Ostavite ga, niko da mu ne kreće kosti. Tako se sačuvaše kosti njegove s kostima onoga proroka koji dođe iz Samarije" (2. Carevima 23,15-18).

Na južnim padinama Maslinske gore, naspram divnog hrama Gospodnjeg na gori Moriji, nalazili su se oltari i likovi koje je tu podigao Solomun da bi ugodio svojim ženama idolopoklonicima (1. Carevima 11,6-8). Tri veka su veliki unakaženi likovi stajali kao svedoci otpadništva najmudrijeg izrailjskog cara. Josija je i te likove uklonio i uništio.

Car se pored toga trudio da uspostavi veru Judejaca u Boga njihovih otaca i održao veliko praznovanje pashe, u skladu s odredbama koje je sadržala knjiga zakona. Oni koji su se starali za svetu službu izvršili su pripreme, i na veliki dan praznika darovi su dobrovoljno prilagani. "Ne bi praznovana ovako pasha od vremena sudija koji sudiše Izrailju i za sve vreme careva Izrailjevih i careva Judinih" (2. Carevima 23,22). Ali Josijina usrdnost, ma koliko bila ugodna Bogu, nije mogla okajati grehe prošlih pokoljenja, koji su se manifestovali u zlom karakteru njihovih potomaka, niti je pobožnost carevih sledbenika mogla izdvesti ovakvu promenu srca kod mnogih koji su uporno odbijali da se odreknu idolopoklonstva i da se obrate istinitom Bogu.

Josija je vladao više od jedne decenije posle praznovanja pashe. Kad mu je bilo trideset i devet godina, našao je smrt u borbi s Misircima, "i bi pogreben u groblju otaca svojih". "Sav Juda i Jerusolim plaka za Josijom. I prorok Jeremija narica za Josijom. I svi pevači i pevačice spominjaše u tužbalicama svojim Josiju do današnjeg dana, i uvedoše ih u običaj u Izrailju, i eto napisane su u plaču" (2. Dnevnika 35,24-25). "Ni prije njega ne beše takoga cara, koji bi se obratio ka Gospodu svim srcem svojim i svom dušom svojom i svom snagom svojom, sasvim po zakonu Mojsijevu, niti posle njega nastat takao on. Ali se Gospod ne povraća od žestine velikoga gnjeva svojega... za sve draženje kojima ga beše dražio Manasija" (2. Carevima 23,25-26). Brzo se bližio dan kad će Jerusolim biti potpuno uništen, a stanovnici odvedeni u ropstvo u Vavilon, da tamo nauče ono što nisu hteli naučiti pod povoljnijim okolnostima.

PROROK JEREMIJA

Među onima koji su se nadali trajnom duhovnom oživljavanju posle reformacije koje je sproveo Josija, nalazio se i Jeremija, koga je Bog pozvao na proročku dužnost još dok je bio mladić, trinaeste godine Josijine vladavine. Pripadnik levitskog sveštenstva, Jeremija se još od detinjstva pripremao za svetu službu. U tim srećnim godinama pripreme, Jeremija nije u potpunosti shvatio da je od rođenja bio postavljen za "proroka narodima". I kad mu je bio upućen Božji poziv, obuzelo ga je osećanje nedostojnosti. On je uskliknuo: "Oh, Gospode, Gospode! Evo ne znam govoriti, jer sam dete" (Jeremija 1,5-6).

Bog je video da će mladi Jeremija biti veran svojoj dužnosti i braniti što je pravo uprkos velikom protivljenju. On se u detinjstvu pokazao vernim, a sada je trebalo da podnosi tegobe kao dobar vojnik krsta. Gospod je rekao svom glasniku: "Ne govori: Dete sam, nego idi kuda te god pošaljem, i govori što ti god kažem. Ne boj ih se, jer sam ja s tobom da te izbavljam." "Ti dakle opaši se i ustani i govori im sve što ću ti zapovediti; ne boj ih se, da te ne bih satio pred njima. Jer evo ja te postavljam danas kao tvrd grad i kao stub gvozden i kao zidove mjedene svoj ovoj zemlji, carevima Judinejima i kne-

zovima njegovim i sveštenicima njegovim i narodu zemaljskom. Oni će udariti na te, ali te neće nadvladati, jer sam ja s tobom, veli Gospod, da te izbavljam" (Jeremija 1,7.8.17-19).

Četrdeset godina je Jeremija stajao pred narodom kao svedok istine i pravde. U doba najstrašnijeg otpadništva on je svojim životom i karakterom pružio primer službe jedinom istinitom Bogu. On je bio predstavnik Gospodnji za vreme užasne opsade Jerusalama. On je prorokao pad doma Davidova i uništenje divnog hrama koji je podigao Solomun. Kad je bio bačen u tamnicu zbog svojih neustrašivih reči, još je uvek otvoreno govorio protiv greha. Prezren, omrznut, odbačen od ljudi, on je na kraju doživeo doslovno ispunjenje svojih proročanstava i učestvovao u patnjama i tegobama koje su nastale posle uništenja grada osuđenog na propast.

Međutim, usred opšteg propadanja koje je zadesilo narod, Jeremiji je često bilo dozvoljeno da preko obeshrabrujućih prizora sadašnjice sagleda blistavu budućnost, kad Božji narod bude skupljen iz neprijateljske zemlje i ponovo vraćen u Sion. On je unapred video vreme kada će Gospod obnoviti svoj zavet s njima. "Duše će im biti kao vrt zaliven, i neće više tužiti" (Jeremija 31,12).

O tome kako je bio pozvan na proročku dužnost, Jeremija je zapisao: "Pruživši Gospod ruku svoju dotače se usta mojih, i reče mi Gospod: Eto, metnuh reči svoje u tvoja usta. Vidi, postavljam te danas nad narodima i carstvima da istrebljuješ i karaš, i da zatireš i raskopavaš, i da grdiš i da sadiš" (Jeremija 1,9.10).

Hvala Bogu za reči "da gradiš i da sadiš". Te reči su uverile Jeremiju da je namera Gospodnja da obnovi i isceli. Tokom nastupajućih godina trebalo je objavljivati stroge vesti. Trebalo je neustrašivo objavljivati proročanstvo o kazni koja će ubrzo nastupiti. "Sa severa će navaliti zlo na sve stanovnike ove zemlje." "Izreći ću im sud svoj", rekao je Gospod, "za svu zloću njihovu što me ostaviše" (Jeremija 1,14.16). Međutim, prorok je osim toga trebalo da govori i o oproštaju za sve one koji se odreknu zla.

Kao mudar graditelj, Jeremija je od samog početka svog životnog dela nastojao da podstakne Judejce da duboko postave temelje duhovnog života putem iskrenog pokajanja. Dugo su oni zidali materijalom koji je apostol Pavle uporedio s drvatom, slamom i strnjikom, a sam Jeremija s troskom: "Oni će se zvati srebro lažno, jer ih Gospod odbaci", govorio je on neposlušnom narodu (Jeremija 6,30). Sada ih je pozivao da počnu mudro da grade za večnost, da se odreknu otpadništva i neverstva, koristeći za svoje temelje zlato žeženo, čisto srebro i drago kamenje - veru, poslušnost i dobra dela - jedino što će Bog prihvatiti.

Gospod je preko Jeremije progovorio svom narodu: "Vrati se, odmetnice Izrailju... i neću pustiti da padne gnev moj na vas, jer sam milostiv, veli Gospod, neću se gneviti daveka. Samo poznaj bezakonje svoje, da si se odmetnula Gospodu Bogu svojemu... Obratite se sinovi odmetnici, veli Gospod, jer sam ja muž vaš. Ti ćeš me zvati: Oče moj, i nećeš se odvratiti od mene. Vratite se, sinovi odmetnici, i izlečiću odmete vaše" (Jeremija 3,12-14.19.22).

Pored ovih divnih obećanja, Gospod je dao svom zabludelim narodu i reči kojima treba da Mu se obrati za oproštaj. Trebalo je da kažu: "Evo, mi idemo k tebi, jer si ti Gospod Bog naš. Doista, zaludu se humovi, mnoštvo gora; doista, u Gospodu je Bogu našem spasenje Izrailjevo... Ležimo u sramoti svojoj, i pokriva nas rug naš; jer Gospodu Bogu svojemu grešismo mi i oci naši od detinjstva svojega do danas, i ne slušasmo glasa Gospoda Boga svojega" (Jeremija 3,22-25).

Reformacija koju je izvršio Josija očistila je zemlju od nezabogačkih oltara, ali se ljudi nisu obratili u srcu. Seme istine je proklijalo i obećavalo je bogatu žetvu, ali ga je korov ugušio. Bilo bi kobno po Izrailj kad bi se još jednom odvojio od Gospoda. On je zato želeo da narod shvati opasnost koja mu preti. Izrailj će moći da očekuje milost i napredak jedino ako ostane veran Bogu svojemu.

Jeremija je neprestano ukazivao ljudima na savete iz 5. Knjige Mojsijeve. On je više no ijedan drugi prorok podvlačio značaj Mojsijevog zakona i ukazivao na to da on donosi najveće duhovne blagodeti celom narodu i svakom pojedincu. "Pitajte za stare staze, koji je put dobar, pa idite po njemu, i naći ćete mir duši svojoj" (Jeremija 6,16).

Posle ovog obećanja o napretku koji će biti nagrada za vernost, prorok je izneo i strašne kazne koje će snaći grad ako se njegovi stanovnici pokažu nepokorni prema Bogu i Njegovom zakonu. Proročanstvo je glasilo da će grad biti potpuno uništen ognjem ukoliko ne poslušaju opomenu da se pokore Bogu svojim otaca.

Prorok se svesrdno zalagao za zdrava načela koja su jasno istaknuta u knjizi zakona. Međutim, zemlja Judina se nalazila u takvom stanju da se promena na bolje mogla izvršiti samo najodlučnijim merama, i on je najusrdnije radio za one koji se nisu pokajali. "Orite sebi krčevinu, i ne sijte u trnje", molio ih je on. "Umij srce svoje odo zla, Jeruslime, da bi se izbavio" (Jeremija 4,3.14).

Ipak, veliki deo naroda se nije odazvao ovom pozivu na pokajanje i reformaciju. Vladari koji su dolazili na presto posle smrti cara Josije izneverili su svoj poziv i zaveli mnoge ljude na stranputicu. Posle Joahaza, koga je faraon svrgnuo s prestola, došao je Joakim, stariji sin Josijin. Jeremija je još u početku njegove vlad-

davine izgubio skoro svaku nadu da će svoju ljubljenu zemlju spasiti od propasti, a narod od ropstva. No on nije smeo čutati dok se državi spremala potpuna propast. One koji su ostali verni Bogu trebalo je ohrabriti da istraju na svom dobrom putu a grešnike, ako je moguće, navesti da se odvrte od bezakonja.

Postojeća kriza iskivala je javne, dalekosežne napore. Gospod je zapovedio Jeremiji da stane u trem hrama i da govori svim Judejcima koji budu ulazili i izlazili. On nije smeo izostaviti nijednu reč iz vesti koja mu je data, kako bi grešnici u Sionu mogli čuti i napustiti svoje zle puteve.

Prorok je poslušao; stajao je u tremu doma Gospodnjeg i podizao svoj glas opominjući i preklinjući. Nadahnut Duhom Svemogućega on je izjavio:

"Čujte reč Gospodnju, svi Judejci, koji ulazite na ova vrata da se poklonite Gospodu. Ovako govori Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: Popravite svoje puteve i dela svoja, pa ću učiniti da stanujete na ovom mestu. Ne uzdajte se u lažne reči govoreći: Crkva Gospodnja, Crkva Gospodnja, ovo je. Nego doista popravite svoje puteve i dela svoja, i sudite pravo između čoveka i bližnjega njegova. Inostrancu, siroti i udovci ne činite krivo. I krvi prave ne proljavajte na ovom mestu, i ne idite za drugim bogovima na svoje zlo. Tada ću učiniti da stanujete od veka do veka na ovom mestu, u zemlji koju sam dao ocima vašim" (Jeremija 7,2-7).

Ovde se jasno vidi da Gospod nije voljan da kažnjava. On je odgadao svoje kazne da bi privilego pokajanje one koji to nisu hteli da učine. Gospod koji čini "milost i sud i pravdu na zemlji" čezne za svojom zabludalom decom (Jeremija 9,24). On se trudi na sve moguće načine da ih pouči putevima večnog života. Izveo je Izrailjce iz ropstva da bi služili Njemu - jedinom istinitom i živom Bogu. Mada su oni dugo zastranjivali odajući se idolopoklonstvu i prezirali Njegove opomene, On ipak izjavljuje da je voljan da odloži kaznu i da im još jednom pruži priliku da se pokaju. Jasno im ukazuje na činjenicu da se propast koja predstoji može otkloniti samo potpunim preobražajem srca. Uzaludno je da se pouzdaju u hram i obrede. Obredi i ceremonije ne mogu okajati grehe. Bez obzira na njihovo tvrdjenje da su izabrani narod Božji, samo ih preobražaj srca i života može spasiti od neizbežnih posledica neprekidnih prestupa.

Tako je po "gradovima Judinejim i ulicama Jerusalimskim" objavljena vest: "Čujte reči ovoga zaveta" - jasne uredbe Gospodnje zapisane u svetim spisima - "i izvršujte ih" (Jeremija 11,6). Tu vest je Jeremija objavljivao u tremu hrama na početku vladavine cara Joakima.

Ukratko su bili izloženi doživljaji Izrailja počev od vremena izlaska iz Misira. Zavet Božji njima glasio je:

"Slušajte glas moj i biću vam Bog i vi ćete mi biti narod, i idite svojim putevima koje vam zapovedih, da bi vam dobro bilo." Međutim, oni su toliko puta nepromišljeno raskidali taj zavet. Pripadnici izabranog naroda "idoše po savetima i mislima zloga srca svojega, i otidoše natrag, a ne napred" (Jeremija 7,23.24).

"Zašto je zašao taj narod Jerusalimski za svagda?" - pitao je Gospod (Jeremija 8,5). Po rečima proroka, zato što nisu slušali glas Gospoda Boga svojega i nisu se obratili (Jeremija 5,3). "I propade vera i nesta je iz usta njihovih", jadio se prorok. "Roda pod nebom zna svoje vreme, grlica i ždral i lasta paze na vreme kad dolaze; a narod moj ne zna suda Gospodnjega. Zato li ih neću pohoditi? - govori Gospod; duša moja neće li se osvetiti takvom narodu?" (Jeremija 7,28; 8,7; 9,9).

Došlo je bilo vreme da se srce brižljivo ispita. Dok je Josija bio njihov vladar, narod je imao izvesnog razloga da se nada. Međutim, Josija se više nije mogao moliti za njih, jer je poginuo u borbi. Gresi naroda su bili takvi, da se niko nije mogao moliti za njega. Gospod je rekao: "Da stane Mojsije i Samuilo preda me, ne bi se duša moja obratila k tome narodu; oteraj ih ispred mene, i neka odlaze. I ako ti reku: Kuda ćemo ići? Tada im reci: Ovako veli Gospod: Ko je za smrt, na smrt; ko je za mač, pod mač; ko je za glad, na glad; ko za ropstvo, u ropstvo" (Jeremija 15,1.2).

Odbijanjem poziva milosti koji mu je Bog uputio, neposlušan narod je navukao na sebe kazne koje su pale na severno izrailjsko carstvo pre više od jednog veka. Vest upućena njima glasila je: "Ako me ne poslušate da hodite u mom zakonu koji sam stavio pred vas, da slušate reči sluga mojih proroka, koje vam šaljem, koje slah zarana jedako, ali ih ne poslušaste, učiniću s domom ovim kao sa Silomom, i grad ovaj daću u prokletstvo svim narodima na zemlji" (Jeremija 26,4-6).

Oni koji su stajali u tremu hrama slušajući Jeremijinu besedu, jasno su razumeli da se njegove reči odnose na Silom i na doba Ilijevo, kada su Filisteji pobedili Izrailj i odneli kovčeg zaveta.

Greh Ilijev je bio taj što je olako prelazio preko bezboštva svojih sinova na svetoj dužnosti i preko zala koja su ovladala zemljom. On je navukao na Izrailj strašnu nesreću zato što se nije trudio da otkloni ta zla. Njegovi sinovi su poginuli u borbi, sam Ilija je izgubio život, kovčeg Božji je bio odnesen iz zemlje Izrailjeve, a trideset hiljada ljudi bilo je pobijeno sve zbog toga što se dozvolilo da greh neometano i nekažnjeno cveta. Izrailjci su u svojoj sujeti smatrali da će im prisustvo kovčega obezbediti pobedu nad Filistejima, i pored

njihovog grešnog života. Tako su i u vreme Jeremijino stanovnici Judeje bili skloni verovanju da će zahvaljujući propisnom vršenju određenih obreda u hramu, biti pošteđeni pravedne kazne za svoje bezakonje.

Kakva je to pouka za ljude koji se danas nalaze na odgovornim položajima u zajednici Božjoj! Kako je to ozbiljna opomena da se verno otklanjaju greške koje nanose sramotu delu istine! Niko od onih koji tvrde da se pridržavaju zakona Božjeg ne sme se zavarati mislju da će ga spoljašnje poštovanje zapovedi sačuvati od kazni božanske pravde. Neka se niko ne buni protiv ukora zbog zlodela i niko neka ne optužuje sluge Božje da su suviše revnosni u nastojanju da očiste tabor od zla. Bog koji mrzi zlo poziva one koji tvrde da poštuju Njegov zakon, da se odreknu bezakonja. Ako se ne pokaju i ne pokažu dobrovoljnu poslušnost, oni će iskusiti iste one teške posledice koje su snašle i stari Izrailj. Postoji granica preko koje se kazna Gospodnja više ne može odlagati. Opustošenje Jerusalima u doba Jeremije pruža ozbiljnu opomenu današnjem Izrailju ukazujući da se saveti i ukori dati preko izabranih predstavnika ne mogu nekažnjeno odbacivati.

Jeremijina vest sveštenicima i narodu izazvala je kod mnogih negodovanje. Oni su ga bučno optuživali: "Zašto prorokova u ime Gospodnje govoreći: Ovaj će dom biti kao Silom, i ovaj će grad opusteti da neće u njemu niko živeti? I skupi se sav narod na Jeremiju u dom Gospodnji" (Jeremija 26,9). Sveštenici, lažni proroci i narod razgnevise se protiv onoga koji nije hteo da govori mile stvari niti da prorokuje laž. Tako je vest Božja bila prezrena, a Njegovom služi je pretila smrt.

Glasovi o Jeremijinim rečima stigli su do judejskih knezova, i oni požuriše iz carskog dvora u hram da sami čuju u čemu je stvar. "I rekoše sveštenici i proroci knezovima i svemu naroda govoreći: Ovaj je čovek zaslužio smrt, jer prorokova protiv ovoga grada, kao što čuste svojim ušima" (Jeremija 26,11). Ali je Jeremija smelo stajao pred knezovima i narodom govoreći: "Gospod me posla da prorokujem protiv ovoga doma i protiv ovoga grada sve što čuste. Zato popravite putove svoje i dela svoja, i poslušajte reč Gospoda Boga svojega, i sažaliće se Gospodu sa zla koje je izrekao za vas. A ja, evo sam u vašim rukama, činite od mene što mislite da je dobro i pravo. Ali znajte sigurno, ako me ubijete, krv pravu svalićete na se i na ovaj grad i na stanovnike njegove, jer doista Gospod me posla k vama da govorim sve ove reči da čujete" (Jeremija 26,12-15).

Da se prorok uplašio od pretnji onih koji su bili na vlasti, njegova vest bi ostala bez dejstva, a on bi izgubio život. Međutim, hrabrost s kojom je objavio ozbiljnu opomenu pribavila mu je poštovanje naroda i naklonost knezova u Izrailju. Oni su počeli da se prepiru sa sveštenicima i lažnim prorocima, dokazujući im da ne bi bilo mudro da se izvrši ono što su tražili, i njihove reči su imale uticaja na duše naroda. Tako je Bog podigao branioce svome služi.

Starešine su takođe ustale protiv odluke sveštenika u pogledu Jeremijine sudbine. Oni su izneli primer Miheja, koji je takođe prorokovao da će kazna snaći Jerusalim: "Sion će se preorati kao njiva i grad će Jerusalim biti kao gomila kamenja, i gora ovoga doma visoka šuma." Zatim su pitali: "Je li ga zato ubio Jezekija car Judin i sav Juda? Nije li se pobojao Gospoda i molio se Gospodu? I Gospod se sažali radi zla koje beše izrekao na njih; mi dakle činimo veliko zlo dušama svojim" (Jeremija 26,18.19).

Tako je prorokov život bio spasen zahvaljujući zauzimanju tih uticajnih ljudi, mada su mnogi sveštenici i lažni proroci, pošto nisu mogli podneti istinite optužbe koje je iznosio, silno želeli da ga pogube, optužujući ga za buntovništvo.

Od dana kad je bio pozvan i sve do kraja svoje službe, Jeremija je stajao pred Judom kao "stražara i grad", koje nije mogao srušiti gnev čovekov. Gospod je prethodno upozorio svoga slugu: "Udarace ne te, ali te neće nadvladati; jer sam ja s tobom da te čuvam i izbavljam, govori Gospod. I izbaviću te iz ruku zlih ljudi, i iskupiću te iz ruku nasilničkih" (Jeremija 6,27; 15,20.21).

Po prirodi smeran i povučen, Jeremija je čeznuo za mirnim, tihim i povučenim životom, da ne mora svedočiti o neposlušnosti svog ljubljenog naroda. Njegovo srce se stezalo pri pomisli na propast koja će naići kao posledica greha. "O", jadio se on, "da bi glava moja bila voda, a oči moje izvori suzni! Da plačem danju i noću za pobijenima kćeri naroda svojega. O, da mi je u pustinji stanak putnički! Da ostavim narod svoj i da otidem od njih" (Jeremija 9,1.2).

Svirepa su bila ruganja koja je morao podnositi. Njegovu osetljivu dušu su probadale strele ismevanja od strane onih koji su prezirali njegove vesti i podsmevali se njegovim nastojanjima da ih obrati. "Postah potsmeh svemu narodu svojem, i pesma njihova povazdan. Na potsmeh sam svaki dan, svak mi se potsmeva. Svi koji bijahu u miru sa mnom, vrebaju da posrnem; da ako se prevari te čemo ga nadvladati i osvetićemo mu se" (Plač Jeremijin 3,14).

Ali je verni prorok svakodnevno bio krepljen da istraje do kraja. On je govorio sa verom: "Ali je Gospod sa mnom kao strašan junak; zato oni koji me gone spotaknuće se i neće nadvladati; posramiće se vrlo, jer neće biti srećni, sramota večna neće se zaboraviti. Pevajte

Gospodu, hvalite Gospoda, jer izbavi dušu siromahu iz ruke zlikovačke" (Jeremija 20,7.10.11.13).

Iskustva kroz koja je prošao Jeremija u danima svoje mladosti, a takođe i u kasnijim godinama svoje službe, naučila su ga da "put čovečiji nije u njegovoj vlasti niti je čoveku koji hodi u vlasti da upravlja koracima svojim". On se molio: "Karaj me, Gospode, ali s merom, ne u gnjevu svom, da me ne bi zatro" (Jeremija 10,23.24).

Kad je došlo vreme da ispije čašu nevolje i patnje, i kad je u svojoj nevolji pao u iskušenje da zavapi: "Propade sila moja i nadanje moje od Gospoda", on se opomenuo milosti Božje i pobeđonoštno uskliknuo: "Milost je Gospodnja što ne izgibosmo sasvim, jer milosrđa njegova nije nestalo. Ponavlja se svako jutro; velika je vera tvoja. Gospod je deo moj, govori duša moja; zato ću se u Njega uzdati. Dobar je Gospod onima koji ga čekaju, duši koja ga traži. Dobro je mirno čekati spasenje Gospodnje" (Jeremija 3,18).

PRIBLIŽAVANJE PROPASTI

U prvim godinama Joakimove vladavine neprestano su se čule opomene o približavanju propasti. Predstojalo je ispunjenje reči koju je Gospod izgovorio preko proroka. Asirija na severu, koja je dugo bila najjača sila, nije više vladala narodima. Na jugu je Misir, u čiju se silu judejski car uzalud pouzdao, uskoro dobio snažan udarac. Sasvim neočekivano uzdigla se na istoku jedna nova svetska sila, Vavilonsko carstvo, koje je brzo bacilo u zasenak sve ostale narode.

U toku nekoliko kratkih godina vavilonski car je bio upotrebljen kao oruđe gneva Božjeg protiv neposlušne Judeje. Navuhodonosorova vojska je opkoljavala Jerusalim i često upadala u grad. Grupa za grupom, najpre samo nekolicina, a zatim hiljade i desetine hiljada odvedene su u ropstvo u zemlju Senar da tamo žive u izgnanstvu. Jevrejski carevi Joakim, Joahin i Sedekija postajali su jedan za drugim vazali vavilonskog vladara i jedan za drugim su se bunili. Pobunjenička nacija morala je iskusiti strašnu odmazdu, tako da je na kraju cela zemlja bila pretvorena u pustoš, Jerusalim porušen i popaljen, hram koji je Solomun sagradio srušen, a judejsko carstvo razoreno tako da više nikada nije moglo zauzeti svoj nekadašnji položaj među narodima.

U tim burnim vremenima, koja su nosila tako mnogo opasnosti jevrejskom narodu, nebo je slalo mnoge vesti preko proroka Jeremije. Gospod je mnogo puta pružio Judi priliku da prekine svoj opasni savez s Misirom i tako izbegne sukob s vavilonskim vladarima. Kad se opasnost još više približila, on je nizom podesnih priča nastojao da pouči narod, nadajući se da će ljudi shvatiti svoje obaveze prema Bogu, i želeo da im ukaže na potrebu održavanja prijateljskih odnosa sa Vavilonom.

Da bi ljudima ukazao na potrebu potpunog pokoravanja zahtevima Božjim, Jeremija je pozvao nekoliko sinova Rihavovih u jednu odaju hrama, izneo pred njih vino i pozvao ih da piju. "Nećemo piti vina", rekoše oni odlučno, "jer Jonadav, sin Rihavov, otac naš zabranio nam je rekavši: Ne pije vina, ni vi ni sinovi vaši doveka."

"Tada dođe reč Gospodnja Jeremiji govoreći: Ovako veli Gospod nad vojskama Bog Izrailjev: Idi i reci Judejcima i Jerusalimljanima: Zar nećete da primite nauke da slušate reči moje? - govori Gospod. Izvršuju se reči Jonadava sina Rihavova, koji zabrani sinovima svojim da ne piju vina, i ne piju vina do danas, nego slušaju zapovesti oca svojega" (Jeremija 35,6.12-14).

Gospod je ovim hteo da ukaže na veliku suprotnost između poslušnosti sinova Rihavovih i nepokorenosti Njegovog naroda. Rihavovi sinovi su se pokoravali zapovesti svoga oca i nisu dopustili da ih neko navede na prestup. Ali sinovi Judini nisu hteli da poslušaju reč Gospodnju i zato su morali iskusiti tešku kaznu.

"Ja vam govorih zarana jednako, a vi me ne poslušaste", rekao je Gospod. "I slah k vama sluge svoje proroke zarana jednako govoreći: Vratite se svaki sa svoga puta zloga i popravite dela svoja i ne idite za drugim bogovima služeći im, pa ćete ostati u zemlji koju sam dao vama i ocima vašim, ali ne pregnuste uha svojega niti me poslušaste. Da, sinovi Jonadava sina Rihavova izvršuju zapovest oca svojega što im je zapovedio, a taj narod ne sluša mene. Zato ovako veli Gospod Bog nad vojskama, Bog Izrailjev: Evo, je ću pustiti na Judu i na sve stanovnike Jerusalimske sve što izrekoh za njih; jer im govorih a oni ne poslušahu, i zвах ih a oni se ne odazvaše" (Jeremija 35,14-17).

Ako se ljudsko srce potčinjalo blagotvornom dejstvu Svetoga Duha, ljudi će poslušati savete; ali ako se oni oglušuju o opomene sve dok im srce ne otvrdne, Gospod će pustiti da potpadnu pod drugi uticaj. Oni koji odbijaju istinu, prihvataju laž koja ih odvodi na put propasti.

Bog je opominjao Judu da ne izaziva Njegov gnjev, ali se ljudi nisu na to obazirali. Konačno im je izrečena kazna. Osuđeni su da budu odvedeni u vavilonsko ropstvo. Haldejci su postali oruđe kojim je Bog morao da kazni svoj nepokorni narod. Patnje Judejaca bile su isto tako velike kao što je bila velika svetlost koju su imali i opomene koje su prezreli i odbacili. Bog je dugo odlagao sud, ali je sad došlo vreme da pokaže svoje negodovanje, jer je to bio jedini način da se zaustave na svom rdavom putu.

Domu Rihavovu izrečen je blagoslov. Prorok je rekao: "Što slušate zapovest Jonadava oca svojega i držite sve zapovesti njegove i činite sve kako vam je zapovedio, zato ovako veli Gospod nad vojskama Bog Izrailjev: Neće nestati Jonadavu sinu Rihavovu čoveka koji bi stajao preda mnoom doveka" (Jeremija 35,18.19). Tako je Bog poučio svoj narod da će vera i pokornost doneti Judi blagoslov, baš kao što su i sinovi Rihavovi bili nagrađeni blagoslovom zato što su se pokoravali zapovestima svoga oca.

Ova pouka važi i za nas. Jer, ako treba poštovati zapovesti dobrog i mudrog oca koji se na najbolji način postarao da sačuva svoje potomstvo od svih zala neumerenosti, tim pre moramo poštovati zapovesti Božje, jer je On neizmerno svetiji od čoveka. Naš Tvorac i Zapovednik, koji poseduje beskrajnu silu i strašan je kad kažnjava, čini sve da bi ljudi uvideli svoje grehe i pokajali se. On preko svojih slugu iznosi opasnosti koje prete nepokornima, upućuje opomene i verno ukorava grehe. Sreća Njegovog naroda zavisi samo od Njegove milosti i budne pažnje Njegovih izabranih slugu. On ne može štiti i čuvati narod koji odbacuje Njegov savet i prezire opomene. Možda će se za neko vreme uzdržati od kažnjavanja, ali On ne može uvek zadržavati svoju ruku.

Deca Judina su bila u broju onih kojima je Bog rekao: "I bićete mi carstvo svešteničko i narod svet" (2. Mojsijeva 19,6). U toku svoga rada Jeremija nije nikada gubio iz vida da je u svim životnim prilikama svetost srca od prevashodnog značaja, a naročito u službi Svemogućeg Boga. On je jasno video da će carstvo propasti i da će stanovnici Judeje biti rasuti među druge narode, ali je pogledom vere video i mnogo dalje - vreme obnove. U njegovim ušima je odzvanjalo Božje obećanje: "I ostatak ovaca svojih ja ću skupiti iz svih zemalja, u koje ih razagnah, i vratiću ih u torove njihove... Evo, idu dani, govori Gospod, u koje ću podignuti Davidu klicu pravednu, koja će carovati i biti srećna i činiti sud i pravdu na zemlji. U njegove dane spašće se Juda, i Izrailj će stanovati u miru, i ovo mu je ime kojim će se zvati: "Gospod pravda naša" (Jeremija 23,3-6).

Tako su proročanstva o sudu koji dolazi bila spojena sa obećanjima o slavnom oslobođenju na kraju. Oni koji budu učinili mir s Bogom i živeli svetim životom usred otpadništva, primiće snagu da izdrže svako iskušenje i biti u stanju da s velikom silom svedoče za Njega. A njihovo oslobođenje u budućnosti biće veličanstvenije od oslobođenja dece Izrailjeve u vreme izlaska iz Misira. Doći će vreme, kako to Gospod kaže preko svog proroka, "u koje se neće više govoriti: Tako da je živ Gospod, koji je izveo sinove Izrailjeve iz zemlje Misirske, nego, koji je izveo i doveo seme doma Izrailjeva iz severne zemlje i iz svih zemalja, u koje ih bijah razagnao. I oni će sedeti u svojoj zemlji" (Jeremija 23,7.8). Tako su izgledala proročanstva koja je Jeremija izgovorio u poslednjim godinama istorije carstva Judinog, kad su Vavilonci bili na putu da zavladaju svetom i dolazili sa svojom vojskom da opsedaju zidove Siona.

Ovo obećanje o oslobođenju zvučalo je kao najlepša muzika u ušima onih koji su nepokolebljivo ostali u službi Gosšpodnjoj. U domovima bogatih i siromašnih, gde su se još poštovale zapovesti Boga koji pamti zavet, neprestano su ponavljane prorokove reči. Ovo je delovalo čak i na decu, ostavljajući trajan trag u njihovom mladom i prijemčivom duhu.

Upravo su zahvaljujući savesnom držanju zapovesti iz Svetih spisa za vreme službe Jeremijine, Danilo i njegovi drugovi pripremani da proslave pravoga Boga među narodima na zemlji. Pouke koje su ova jevrejska deca primila u svom roditeljskom domu, učinile su ih jakim u veri i postojanim u službi živome Bogu, Tvorcu neba i zemlje.

Kada je u prvim godinama Joakimove vladavine Navuhodonosor prvi put podjarmio Jerusalim, i odveo Danila i njegove drugove, koji su zajedno s drugim mladićima bili izabrani da služe na vavilonskom dvoru, vera jevrejskog roblja bila je stavljena na najtežu probu. Međutim, oni koji su bili naučeni da se uzdaju u obećanja Božja, shvatili su da su im ta obećanja dovoljna da se održe u svim iskustvima kroz koja su morali proći za vreme svog boravka u tudioj zemlji. Sveti spisi su im bili putokaz i oslonac.

Tumačeći svrhu kazne koja je počela da snalazi Judu, Jeremija je dostojno branio pravdu Božju i Njegovu milost čak i prilikom najstrašnijih odmazdi. Prorok je bio neumoran u svom radu. U želji da dopre do svih slojeva naroda, on je proširio krug svoga rada i van Jerusalima, i često odlazio u razne krajeve zemlje.

Jeremija je, u svojim svedočanstvima zajednici, neprestano ukazivao na učenje knjige zakona, kojoj je ukazivano veliko poštovanje u vreme Josije. Stalno je isticao potrebu održanja zaveta učinjenog s milostivim i žalostivim Bogom koji je na Sinaju izgovorio deset zapovesti. Jeremijine opomene i pozivi dopirali su do svih krajeva zemlje, tako da su svi imali prilike da saznaju šta je volja Božja u odnosu na narod.

Prorok je objašnjavao da je naš nebeski Otac poslao svoj sud da "poznadu narodi da su ljudi" (Psalam 9,20). "Ako mi uzidete nasuprot i ne budete me slušali", opomenuo je Gospod svoj narod, "vas ću rasejati po narodima da vas gone golim mačem, i zemlja će vaša biti pusta i gradovi vaši raskopani" (3. Mojsijeva 26,21.33).

I baš u to vreme, kad su do vladara i naroda stuzale vesti o predstojećoj propasti, car Joakim, koji je morao da bude duhovni vođa svoga naroda i da prednjači u ispovedanju greha, reformaciji i dobrim delima, provodio je vreme u sebičnim zadovoljstvima. "Sagradiću sebi prostranu kuću i velike kleti", govorio je. "Razvaljuje sebi prozore, i oblaže kedrom i maže crvenilom", kaže za njega prorok. Ta kuća je bila sagrađena novcem i radnom snagom do koje je došao prevarom i nasiljem.

Prorok se na to razgnjevio i u nadahnuću izrekao kaznu nad nevernim carem: "Teško onomu koji gradi svoju kuću ne po pravdi, i kleti svoje ne po pravici", rekao je on, "koji se služi svojim bližnjima nizašto i plate za trud njegov ne daje mu... Hoće li carovati kad se mešaš s kedrom? Otac tvoj nije li jeo i pio? Kad činjaše sud i pravdu, tada mu beše dobro; nije li to poznavati me? - govori Gospod. Ali oči tvoje i srce tvoje idu samo za tvojim dobitkom i da prolevas krv pravu i da činiš nasilje i nepravdu.

Zato ovako veli Gospod za Joakima, sina Josije, cara Judina: Neće naricati za njim: Jao brate moj! ili: Jaoh sestro! Neće naricati za njim: Jaoh gospodaru! ili Jaoh slavo njegova. Pogrebom magarećim pogrebiće se, izvući će se i baciće se iza vrata Jerusalimskih" (Jeremija 22,13-19).

Za nekoliko godina, Joakima je trebalo da zadesi ova strašna kazna, ali je Gospod u svojoj milosti najpre objavio neposlušnom narodu svoju neizmenjivu odluku. Četvrte godine Joakimove vladavine "reče Jeremija prorok svemu narodu Judinu i svim stanovnicima Jerusalimskim", da je "od trinaeste godine Josije... do danas" svedočio o Božjoj želji da spase, ali da su ljudi prezirali njegove vesti. Zato je reč Gospodnja sada glasila:

"Zato ovako veli Gospod nad vojskama: Što ne poslušaste mojih reči, evo, ja ću poslati po sve narode severne, govori Gospod, i po Navuhodonosora, cara Vavilonskoga slugu svojega, i doveću ih na tu zemlju i na stanovnike njezine, i na sve te narode okolne, koje ću zatrti, i učiniću da budu čudo i potsmeh i pustoš večna. I učiniću da nestane među njima glasa radosna i glasa vesela, glasa ženikova i glasa nevestina, lupe od žrvanja i svetlosti od žiška. I sva će ta zemlja biti pustoš i čudo, i ti će narodi služiti caru Vavilonskom sedamdeset godina" (Jeremija 25,2.3.8-11).

Mada je reč osude bila jasna, narod koji ju je čuo nije bio u stanju da shvati koliko je ona strašna. Da bi ostavio dublji utisak, Gospod je nameravao da jednim upoređenjem objasni značenje izgovorenih reči. Naredio je Jeremiji da uporedi sudbinu naroda sa čašom napunjenom vinom gneva Božjeg. Prvi koji su morali piti iz ovog prehara bili su "Jerusalem i gradovi Judini i carevi njegovi". I drugi su morali piti iz istog pehara: "Faraon car Misirski i sluge njegove i knezovi njegovi i sav narod njegov i mnogi drugi narodi na zemlji sve dok se ne ispuni Božji cilj (Jeremija 25).

Da bi se još bolje objasnila priroda predstojeće kazne, proroku je bilo naređeno da "s nekoliko starešina narodnih i starešina svešteničkih" ode u dolinu sina Enomova, i da tu, pošto iznese sve otpadništvo Judino, razbije "krčag zemljan" i u ime Gospoda, čiji je sluga, objavi: "Tako ću razbiti taj narod i taj grad kao što se razbije sud lončarski, koji se ne može više opraviti."

Prorok je postupio kao što mu je bilo naređeno. Zatim je, vrativši se u grad, stao u trem hrama i objavio čitavom narodu:

"Ovako veli Gospod nad vojskama Bog Izrailjev: Evo, ja ću pustiti na taj grad i na sve gradove njegove sve zlo koje izrekoh za njega, jer otkadnuše vratom svojim da ne slušaju reči mojih" (Jeremija 19,15).

Prorokove reči su umesto pokajanja samo izazvale mržnju poglavara, koji su naredili da se Jeremija baci u tamnicu. Ali je on i tamo govorio o vestima sa neba, ne plašeći se progona. Govorio je da je reč istine kao oganj "zatvoren u kostima mojim, i umorih se zadržavajući ga, i ne mogoh više" (Jeremija 20,9).

Gospod je u to vreme naložio Jeremiji da stavi na hartiju vesti koje je želeo da objavi onima za čijim spasenjem čeznulo njegovo sažaljivo srce. "Uzmi knjigu", naredio je Gospod svome sluzi, "i napiši u nju sve reči koje sam ti rekao za Izrailja i Judu, i za sve narode, otkada sam ti počeo govoriti, od vremena Josijina, do danas. E da bi čuo dom Judin sve zlo koje im mislim učiniti i vratio se svak sa svoga zloga puta, da bih im oprostio bezakonje i greh njihov" (Jeremija 36,2.3).

Pokoravajući se ovoj zapovesti, Jeremija je pozvao svog vernog prijatelja, Varuha pisara, da mu pomogne, "i napisa Baruh iz usta Jeremijinih sve reči Gospodnje koje mu govori" (Jeremija 36,4). Ove reči su bile brižljivo ispisane na jednom svitku pergamenta i predstavljale ozbiljan ukor za greh, opomenu da će stalno otpadništvo izazvati kaznu, i poziv ljudima da se odreknu svakog zla.

Kad je rukopis bio gotov, Jeremija je, pošto se još uvek nalazio u tamnici, poslao Varuha da to pročita mnoštvu koje se bilo okupilo u hramu na dan narodnog posta, "pete godine Joakima sina Josijina cara Judina meseca devetoga". "Ne bi li, moleći pripali ka Gospodu i vratili se svaki sa svojega puta zloga, jer je veliki gnev i jarost što je Gospod izrekao za taj narod", rekao je prorok (Jeremija 36,9.7).

Varuh je poslušao i pročitao rukopis pred celim narodom Judinim. Posle toga je pisar bio pozvan pred knezove, da i njima pročita. Oni su slušali s velikim interesovanjem i obećali da će obavestiti cara o onome što su čuli, ali su savetovali pisaru da se sakrije, pošto su strahovali da će car odbaciti svedočanstvo i hteti da pobije one koji su pripremili i objavili vest.

Kad su knezovi ispričali caru Joakimu šta im je Varuh pročitao, on je odmah naredio da mu se donese rukopis i da se pred njim pročita. Jedan od dvorana, po imenu Judija, donese rukopis i počeo čitati reči ukora i opomene. Bilo je zimsko doba te su car i njegovi dvorani i knezovi Judini sedeli oko otvorenog ognjišta. Bio je pročitao samo jedan mali deo kad car, umesto da zadržati od opasnosti koja je pretila njemu i njegovom narodu, zgrabi knjigu i besan "iseče je car nožem pisarskim, i baci u oganj na žeravicu, te izgore sva knjiga ognjem na žeravici" (Jeremija 36,23).

Ni car ni dvorani se nisu uplašili "niti razdreše haljina svojih". Neki dvorani ipak "moljahu cara da ne pali knjige; ali, on ih ne poslušao". Pošto je rukopis bio uništen, gnev bezbožnog cara se okrenuo protiv Jeremije i Varuha, te odmah posla potera za njima, "ali ih sakri Gospod".

Skrećući pažnju onih koji su se nalazili u hramu, kao i pažnju knezova i cara na ispisane ukore, Bog je milostivo nastojao da opomene Judejce radi njihovog dobra. On je to učinio "e da bi čuo dom Judin sve zlo koje im mislim učiniti i vratio se svak sa svoga zloga puta da bih im oprostio bezakonja i greh njihov" (Jeremija 36,3). Bog žali ljude koji se bore u slepilu izopačenosti; On se trudi da prosvetli zamračeni razum, upućujući ukore i pretnje kako bi, i one na najvišim položajima, naveo da uvide svoje neznanje i pokaju se zbog svojih zabluda. Bog nastoji da pomogne samouvernim kako se ne bi zadovoljili svojim taštanim životom, nego da bi čeznuli za duhovnim blagoslovima koji se stiču zahvaljujući tesnoj vezi sa nebom.

Božja namera nije da šalje takve glasnike koji će ugadati i laskati grešnicima; On ne upućuje vest mira koja bi neposvećene uljuljkala u telesnu bezbednost. Naprotiv, Bog stavlja teško breme na savest grešnika i probada njegovu dušu ostrim strelama osude. Anđeli ukazuju grešniku na strašne kazne Božje, kako bi postao svestan svoje potrebe i bio naveden da u strahu uzvika: "Šta mi treba činiti da se spasem?" (Dela 16,30. Međutim, ona ruka koja baca u prah, koja osuđuje greh i ponižava gordost i samoljublje - ta ista ruka podiže pokornika i oborenog. Onaj koji kažnjava, isto tako pita s najdubljim saučešćem: "Šta hoćeš da učinim za tebe?"

Kad čovek učini greh prema svetom i milostivom Bogu, onda je najdostojnije da se iskreno pokaje i da u kajanju prizna svoj greh. To Bog zahteva od njega. On prihvata samo slomljeno srce i skrušenu dušu. Ali su car Joakim i njegovi knezovi u svojoj drskosti i gordosti odbijali Božji poziv. Poslednja prilika im je bila pružena prilikom spaljivanja rukopisa. Ako odbiju da čuju Njegov glas, rekao je Gospod, On će im poslati strašnu kaznu. Oni nisu hteli da poslušaju, i Bog je izrekao svoju neopozivu osudu Judeji. Negov gnev će naročito pogoditi čoveka koji je gordo ustao protiv Svemoćnog.

"Zato ovako veli Gospod za Joakima cara Judina: Neće imati nikoga ko bi sedio na prestolu Davidovom, i mrtvo će telo njegovo biti bačeno na pripeku obdan i na mraz obnoć. Jer ću pohoditi njega i seme njegovo i sluge njegove za bezakonje njihovo, i pustiću na njih i na stanovnike Jerusalimske i na Judejce sve zlo, za koje im govorih" (Jeremija 36,30.31).

Sa spaljivanjem rukopisa nije došao kraj svemu tome. Lakše je bilo ukloniti pisane reči nego opomene i ukore sadržane u njima, kao i kazne koje je Bog izrekao protiv pobunjeničkog Izrailja i koje je ubrzo trebalo da se sruče. Ali, čak se i rukopis ponovo pojavio. Gospod je zapovedio svome sluzi:

"Uzmi opet drugu knjigu, i napiši u nju sve predašnje reči koje bijahu u prvom knjizi, koju sažee Joakim car Judin." Zapis o proročanstvima koja su se odnosila na Judu i Jerusalem bio je pretvoren u pepeo, ali su reči još uvek živele u Jeremijinom srcu kao plameni oganj. I tako je prorok ponovo mogao da ispiše ono što je gnev čovečiji hteo da uništi.

"Uze Jeremija drugu knjigu i dade je Varuhu... a on napisa iz usta Jeremijinih sve reči što behu u onoj knjizi, koju sažee Joakim car Judin ognjem; i još bi dodano k onim mnogo onakih reči" (Jeremija 36,28.32). Gnev čovečiji je pokušao da uništi trud proroka Božjeg. Međutim, baš ono čime je Joakim pokušao da ograniči uticaj sluge Gospodnjeg, pružilo je priliku da se Božji zahtevi još jednom razjasne.

I danas postoji isti duh protivljenja ukoru, koji je doveo do toga da Jeremija bude proganjan i bačen u tamnicu. Mnogi neće da prime opomene i radije slušaju lažne učitelje koji laskaju njihovoj sujeti i prelaze preko njihovih prestupa. Takvi ljudi neće imati u teškim danima sigurno utočište, a ni nebesku pomoć. Izabrane sluge Božje moraju hrabro i strpljivo podnositi patnje izazvane prebacivanjem, zapostavljanjem i pogrešnim tumačenjem njihovih pobuda i postupaka. Oni moraju verno ispunjavati dužnost koju im je Bog odredio, imajući uvek na umu da su proroci iz starih vremena, pa i

sam Spasitelj čovečanstva i Njegovi apostoli, takođe podnosili uvrede i progonstvo zbog Reči Božje.

Namera Božja je bila da Joakim poslušava savete Jeremijine, da tako stekne naklonost Navuhodonosora i da se spase mnogih nevolja. Mladi car se zakleo na pokornost vavilonskom vladaru. I da je ostao veran datom ubedenju, stekao bi poštovanje kod neznabožaca, a time i dragocene prilike za obraćanje duša.

Prezrevši ove izvanredne prednosti koje su mu bile pružene, judejski car je pošao putem koji je sam izabrao. Prekršio je reč koju je dao vavilonskom caru i pobunio se protiv Njega. Time je doveo u težak položaj sebe i svoju državu. "Gospod posla na njega čete Haldejske i čete Sirske i čete Moavske i čete sinova Amonovih", tako da nije bio u stanju da odbrani zemlju od ovih pljačkaša. Posle nekoliko godina završila se njegova nesrećna i sramna vladavina; bio je odbačen od neba, omrznut od svoga naroda i prezren od vavilonskog cara čije je poverenje izneverio - a sve je to bila posledica njegovog kobnog propusta da se pokori volji Božjoj koju mu je On otkrio preko svoga glasnika (2. Carevima 24,2).

Sin Joakimov, Joahin, vladao je samo tri meseca i deset dana, pa je morao da se preda haldejskoj vojsci, koja je došla i zaposela nesrećni grad zbog ponovne pobune judejskog cara. Tada Navuhodonosor "odvede i Joahina u Vavilon i mater carevu i žene careve i dvorane njegove, i glavare zemaljske odvede", njih nekoliko hiljada, "i sve drvodelje i kovače". Zajedno s njim vavilonski car "odnese sve blago doma Gospodnjega i blago doma carskoga" (2. Carevima 24,15.16.13).

Ali mada skrhanom, bez ljudi i blaga, judejskom carstvu je još uvek ostavljena zasebna uprava. Novohodonosor je postavio na presto Mataniju, mlađeg sina Josijinog, dajući mu ime Sedekija.

POSLEDNJI JUDEJSKI CAR

Sedekija je u početku svoje vladavine uživao puno poverenje vavilonskog cara i imao proroka Jeremiju kao oporbanog savetnika. Održavajući ispravne odnose sa Vaviloncima preko Jeremije, mogao je steći poštovanje mnogih vladara i iskoristiti priliku da ih upozna sa karakterom istinskog Boga. Tako bi se i roblje koje se već nalazilo u Vavilonu našlo u povoljnijem položaju i dobilo mnoge olakšice; ime Gospodnje bi se poštovalo u dalekim zemljama, a oni koji su ostali u zemlji Judinoj bili bi pošteđeni nevolja koje su ih konačno zadesile.

Jeremija je savetovao Sedekiji i svim Judejcima, po i onima koji su bili odvedeni u Vavilon, da se privremeno pokore svom osvajaču. Od naročitog je značaja bilo da oni koji su se nalazili u sužanjstvu žele mir zemlji u koju su bili odvedeni. Međutim, to se kosilo sa željama ljudskog srca, a Sotona je koristeći se izvesnim prilikama, podizao u narodu lažne proroke, kako u Jerusalimu tako i u Vavilonu, koji su govorili da će se skoro slomiti jaram ropstva i zemlja povratiti svoju staru slavu.

Car i izgnanici bi učinili koban korak kad bi se povelj sa ovim laskavim proročanstvima, i izgubili Božju milost. I stoga, da ne bi došlo do pobune i patnje koje bi ona prouzrokovala, Gospod je zapovedio Jeremiji da odmah ustane protiv svakog ovakvog pokušaja i ukaže caru Judejskom do kakvih bi posledica dovela pobuna. On je isto tako uputio pismo zarobljenima sa opomenom da se ne obmanjuju nadom da se približio čas njihovog oslobođenja. "Nemojte da vas varaju vaši proroci što su među vama i vaši vraći", pisao je on. On je u vezi s ovim pomenom da je volja Gospodnja da oslobodi Izrailj tek posle sedamdeset godina, kao što je bilo proročeno preko Njegovih glasnika.

S kakvom je samo ljubavlju Gospod obavestio svoj zarobljeni narod o dobrim planovima za Izrailj! Znao je da će njihov položaj u Vavilonu biti veoma otežan ako budu poverovali lažnim proročima o skorom oslobođenju. Svaki njihov pokret ili pobuna probudili bi nepoverenje Haldejaca i izložili ih progonima, što bi dovelo do još većeg ograničavanja njihovih sloboda; usledile bi nevolje i patnje. On je želeo da se oni mirno pokore svojoj sudbini i robovanje učine što lakšim, te im je stoga dao savet: "Gradite kuće i sedite u njima; sadite vrtove i jedite rod njihov... I tražite dobro gradu, u koji vas preselili, i molite se za njega Gospodu, jer u dobru njegovu biće vama dobro" (Jeremija 29,5-7).

Među lažnim učiteljima u Vavilonu nalazila su se dva čoveka koja su se hvalila svojom svetošću, ali su bili pokvareni u srcu. Jeremija je osudio rđav put ovih ljudi i opomenuo ih. Razjareni zbog ukora, oni su počeli da ometaju prorokov rad, pozivajući narod da ne sluša njegove reči i da postupi suprotno savetu Božjem u pogledu pokornosti vavilonskom caru. Gospod je posvedočio preko Jeremije da će svi lažni proroci biti predati u ruke Navuhodonosora i pobijeni pred njegovim očima. Nije prošlo mnogo vremena, a ovo proročanstvo se doslovno ispunilo.

Sve do kraja istorije pojavljivaće se ljudi koji će stvarati pometnju i pobunu među predstavnicima istinskog Boga. Lažni proroci navodiće ljude da olako gledaju na greh. A kad se pokažu strašne posledice njihovih nedela, trudiće se da prebace odgovornost na one koji su ih verno opominjali, kao što su Jevreji okrivljavali Jeremiju za svoje nevolje. Ali kao što su se u staro vreme obistinile reči koje je

Gospod poslao preko svog proroka, tako će se i danas potvrditi istinitost Njegovih vesti.

Jeremija je od početka bio dosledan u svojim savetima da se treba pokoriti Vaviloncima. On je taj savet davao ne samo Judejcima nego i mnogim drugim susednim narodima. U prvom delu Sedekijine vladavine, judejskog cara su posetili poslanici iz Edoma, Moava, Tira i drugih zemalja, da bi ga pitali da li je po njegovom mišljenju došlo vreme za zajednički ustanak i da li će se on pridružiti ako se podignu protiv Vavilonaca. Dok su ti poslanici čekali na odgovor, dođe reč Gospodnja Jeremiji: "Načini sebi sveze i jaram, i metni sebi oko vrata. Potom pošlji ih caru Edomskom i caru Moavskom i caru sinova Amonovijeh i caru Tirskom i caru Sidonskom, po poslanicima koji će doći u Jerusalim k Sedekiji caru Judinu" (Jeremija 27,2-3).

Jeremiji je zapovedeno da kaže poslanicima da obaveste svoje gospodare da ih je Bog sve predao u ruke Navuhodonosoru, caru vavilonskom, i da će "služiti njemu i sinu njegovu i unuku njegovu dokle dođe vreme u njegovoj zemlji" (Jeremija 27,7).

Poslanicima je pored toga naloženo da saopšte svojim gospodarima da će, ako odbiju da služe vavilonskom caru, biti kažnjeni "mačem i glađu i pomorom" dok ne budu sasvim uništeni. Naročito ne smeju slušati učenja lažnih proroka koji bi im mogli drugačije savetovati. Gospod je rekao: "Ne slušajte dakle proroka svojih ni vrača svojih ni sanjača svojih ni gataru svojih ni bajača svojih, koji vam govore i vele: Nećete služiti caru Vavilonskom. Jer vam oni laž prorokuju, kako bi vas daleko odveo iz zemlje vaše i izagnao vas da izginete. A narod koji bi savio vrat svoj pod jaram cara Vavilonskoga i služio mu, ostaviću ga na zemlji njegovoj, govori Gospod, da radi i stanuje u njoj" (Jeremija 27,8-11). Najlakša kazna koju je milostivi Bog mogao izreći jednom tako neposlušnom narodu bila je kazna potčinjavanja vavilonskom carstvu. Ali ako se bore protiv te odluke o robovanju, osetiće svu žestinu Njegove kazne.

Zaprepašćenju okupljenih savetnika nije bilo granica kad je Jeremija, noseći jaram potčinjavanja, objavio volju Božju.

I pored velikog protivljenja, Jeremija se odlučno zalagao za pokornost. Među onima koji su tvrdili da proriču po reči Gospodnjoj isticao se Ananija, lažni prorok, na koga je narodu bilo prethodno ukazano. U nameri da pridobije naklonost cara i carskog dvora, on je podigao glas protesta tvrdeći da mu je Bog dao reči ohrabrenja za Jevreje. On je govorio: "Ovakvo govori Gospod nad vojskama Bog Izrailjev: Slomih jaram cara Vavilonskoga. Do dve godine ja ću vratiti na ovo mesto sve sudove doma Gospodnjega, koje uze Navuhodonosor car Vavilonski odavde i odnese u Vavilon. I Jehonijah, sina Joakimova, car Judina, i sve roblje Judino što otide u Vavilon, ja ću dovesti opet na ovo mesto, govori Gospod, jer ću slomiti jaram cara Vavilonskoga" (Jeremija 28,2-4).

Jeremija je u prisustvu sveštenika i naroda iskreno molio da se pokore caru vavilonskom za vreme koje je Gospod odredio. On je podsećao Judejce na proročanstva Osije, Avakuma, Sofonije i drugih čije su reči ukora i opomene bile slične njegovim. On im je ukazivao na događaje koji su predstavljali ispunjenje proročanstva o kažnjavanju neokajanih greha. U prošlosti su kazne Božje snalazile neposlušne upravo onako kako je to bilo objavljeno preko Njegovih glasnika.

Jeremija je na kraju rekao: "Prorok koji proriče mir, kad se zbude reči toga proroka, onda se poznaje taj prorok da ga je zaista poslao Gospod" (Jeremija 28,9). Ako je Izrailj odlučio da se isloži toj opasnosti - budućim događajima će izričito jasno pokazati ko je bio pravi prorok.

Jeremijini saveti o pokornosti podstakli su Ananiju da drsko ospori istinitost objavljene poruke. Uzevši simbolički jaram s Jeremijinog vrata, Ananija ga slomi govoreći: "Ovakvo veli Gospod: Ovakvo ću slomiti jaram Navuhodonosora cara Vavilonskoga do dve godine s vrata svih naroda."

"Otide prorok Jeremija svojim putem" (Jeremija 28,11). Izgledalo je da ništa drugo ne može učiniti sem da se povuče. Ali Jeremiji je bila data još jedna vest. Rečeno mu je: "Idi i kaži Ananiji i reci: Ovakvo veli Gospod: Slomio si jaram drveni, ali načini mesto njega gvozden jaram. Jer ovako veli Gospod nad vojskama Bog Izrailjev: Gvozden ću jaram metnuti na vrat svim tim narodima da služe Navuhodonosoru caru Vavilonskom, i služeće mu..."

Potom reče Jeremija prorok Ananiji proroku: Čuj, Ananija, nije te poslao Gospod, a ti si učinio da se narod ovaj pouzda u laž. Zato ovako veli Gospod: Evo, ja ću te skinuti sa zemlje, ove godine ti ćeš umrijeti... I umre prorok Ananija te godine sedmog meseca" (Jeremija 28,13-17).

Lažni prorok je ohrabrio narod da ne veruje Jeremiji i njegovom proročanstvu. On se podmuklo proglasio za glasnika Gospodnjeg i zbog toga je zaslužio smrt. Jeremija je petog meseca prorokovao Ananiji smrt, a sedmog meseca se njegovo proročanstvo i obistinilo.

Usled nemira izazvanih tvrdnjama lažnih proroka, na Sedekiju je pala sumnja da je izdajnik. On je samo zahvaljujući brzom i odlučnom delovanju mogao nastaviti da vlada kao vazal. Ubrzo po povratku poslanika iz Jerusalima, pružila se za to pogodna prilika

kad je judejski car pratio Seraju, koji je bio "glavni posteljnik", prilikom jednog značajnog puta u Vavilon. Za vreme te posete haldejskom dvoru, Sedekija je ponovo položio zakletvu na vernost Navuhodonosoru.

Danilo i ostali zarobljeni Jevreji upoznali su vavilonskog vladara sa silom i vrhovnom vlašću istinskog Boga. I kad je Sedekija ponovo svečano obećao da će ostati veran, Navuhodonosor je tražio od njega da se na zakune u ime Gospoda Boga Izrailjevog. Da je Sedekija održao ovaj zavet, njegova odanost bi uticala na mnoge koji su posmatrali držanje onih koji su tvrdili da poštuju ime i čast Boga Izrailjevog.

Ali, judejski car je izgubio iz vida uzvišenu prednost da proslavi ime živoga Boga. O Sedekiji je zapisano: "Činjaše zlo pred Gospodom Bogom svojim, i ne pokori se pred Jeremijom prorokom, koji mu govoraše iz usta Gospodnjih, nego se još odvrgne od cara Navuhodonosora, koji ga beše zakleo pred Bogom; i otvrdnu vratom svojim i upre se srecem svojim da se ne obrati ka Gospodu Bogu Izrailjevu" (2. Dnevnika 36,12,13).

Dok je Jeremija objavljivao svoje svedočanstvo u zemlji Judinoj, prorok Jezekilj je bio pozvan da u Vavilonu opominje i teši izgnanike, da potvrdi reči Gospodnje objavljene preko Jeremije. Tokom preostalih godina Sedekijine vladavine, Jezekilj je jasno ukazao koliko je bilo ludo verovati lažnim proročanstvima onih koji su navodili zarobljene da se nadaju da će se uskoro vratiti u Jerusalim. Jezekilj je takođe bilo zapovedeno da putem raznih simbola i ozbiljnih vesti proriče potpuno uništenje Jerusalima.

U šestoj godini Sedekijine vladavine, Gospod je u viđenju otkrio Jezekilju gadosti koje su činile u Jerusalimu na vratima doma Gospodnjeg, pa čak i u tremu. Likovi i crtani idoli, "svakojake životinje što gamižu i svakojaki gadni skotovi, i svi gadni bogovi doma Izrailjeva" - sve je to brzo prolazilo pred začuđenim očima prorokovim (Jezekilj 8,10).

Oni koji su trebali da budu duhovne vođe naroda "između starešina doma Izrailjeva", njih sedamdeset, kadili su pred idolima koji su bili uneti u skrivene kleti u sveti krug trema pred hramom. "Ne vidi nas Gospod", obmanjivali su Judejci sami sebe dok su vršili svoje neznabožačke obrede. "Ostavio je Gospod ovu zemlju" - govorili su oni huleći na Boga (Jezekilj 8,11-12).

Prorok je morao videti još "većih gadova". Na vratima koja vode iz spoljašnjeg u unutrašnji trem pokazane su mu žene koje "plakahu za Tamuzom"; a u unutrašnjem tremu "doma Gospodnjega... na ulasku u crkvu Gospodnju, između trema i oltara beše oko dvadeset i pet ljudi okrenutih leđima k crkvi Gospodnjoj, a licem k istoku, i klanjahu se suncu prema istoku" (Jezekilj 8,13-16).

I tada je uzvišeno Biće, koje je pratilo Jezekilja tokom tog neobičnog viđenja o bezakonju na visinama u zemlji Judinoj, upitalo proroka: "Jesi li video, sine čovečiji? Malo li je domu Judinu što čine te gadove koje čine ovde? Nego još napuniše zemlju nasilja i okrenuše se da me draže; i eto drže granu pred nosom svojim. Zato ću i ja učiniti u gnjevu, i neće žaliti oko moje, niti ću se smilovati, i kad stanu vikati iza glasa u moje uši, neću ih uslišiti" (Jezekilj 8,17,18).

Gospod je preko Jeremije rekao bezbožnim ljudima koji su se u svojoj drskosti usuđivali da stoje pred narodom u Njegovo ime: "I prorok i sveštenik skvrne je, nalazim u domu svom zloću njihovu" (Jeremija 23,11). U strašnoj optužnici protiv Judeje, zabeleženoj na kraju istorije o Sedekijinoj vladavini, ponovo se ukazuje na greh obesvećenja hrama. Nadahnuti pisac kaže: "I svi glavari između sveštenika i narod grešiše veoma mnogo po svim gadnim delima drugih naroda, skvrneći dom Gospodnji, koji beše osvetio u Jerusalimu" (2. Dnevnika 36,14).

Dan propasti carstva Judinog brzo se bližio. Gospod im više nije mogao pružiti nadu da će izbeći Njegovu najstrožiju kaznu. "Vi li ćete ostati bez kara?" - pitao je Gospod. "Nećete ostati bez kara" (Jeremija 25,29).

Čak su i te reči bile dočekane s podsmehom. "Protežu se dani, i od utvare neće biti ništa", govorili su nepokajani. Ali je preko Jezekilja došao strogi ukor zbog pobijanja pouzdane proročke reči. Gospod je naredio: "Zato im reci... ukinuću tu priču i neće je više govoriti u Izrailju nego im reci: Blizu su dani i reč svake utvare. Jer neće više biti u domu Izrailjevu zaludne utvare ni gatanja kojim se laska. Jer ću ja Gospod govoriti, i što rečem zbiće se; neće se više odgađati, nego za vašeg vremena, dome odmetnički, reći ću reč i izvršiću je, govori Gospod.

Opet mi dođe reč Gospodnja govoreći: Sine čovečiji, gle, dom Izrailjev govori: Utvara koju taj vidi, do nje ima mnogo vremena, i za daleko vreme taj prorokuje. Zato im reci: Ovako veli Gospod: neće se više odgađati nijedna moja reč, reč koju rečem zbiće se, govori Gospod" (Jezekilj 12,22-28).

Među onima koji su narod vodili u sigurnu propast, na prvom mestu se nalazio njihov car Sedekija. Potpuno odbacujući savete koje je Gospod upućivao preko proroka, zaboravljajući dug zahvalnosti prema Navuhodonosoru, kršeći svečanu zakletvu pokornosti koju je položio u ime Gospoda Boga Izrailjevog, judejski car se pobunio protiv proroka, protiv svoga dobrotvora i protiv Boga. U

taštini sopstvene mudrosti on se obratio vekovnom neprijatelju izrailjskog napretka, "poslav poslanike svoje u Misir da mu da konja i mnogo naroda".

"Hoće li biti srećan?" - rekao je Gospod za onoga koji je tako podlo izdao sveti amanet. "Hoće li uteći ko tako čini? Ko prestupi veru hoće li uteći? Tako ja živ bio, govori Gospod, u mestu onoga cara koji ga je zacario, kojemu je zakletvu prezreo i kojemu je veru prestupio, kod njega će u Vavilonu umreti. Niti će mu Faraon s velikom vojskom i mnogim narodom pomoći u ratu... Jer prezre zakletvu prestupajući veru; i gle, dajući ruku čini sve to; neće uteći" (Jezekilj 17,15-18).

Za "nečistog bezbožnog kneza" došao je dan konačnog obračuna. Gospod je rekao: "Skinu tu kapu i svrzi taj venac." Judeja neće više imati cara sve dok sam Hristos na bude osnovao svoje carstvo. "Uništiću, uništiću, uništiću ga", tako je glasila Božja presuda u odnosu na presto doma Davidova. "I neće ga biti dokle ne dođe onaj kome pripada, i njemu ću ga dati" (Jezekilj 21,30-31).

ODLAZAK U VAVILONSKO ROPSTVO

Devete godine Sedekijine vladavine "dođe Navuhodonosor car Vavilonski sa svom vojskom svojom na Jerusalim" da opsedne grad (2. Carevima 25,1). Činilo se da za Judeju nema više nade. "Evo me na te", rekao je Gospod preko Jezekilja. "Izvučiću mač svoj iz korica... neće se više vratiti." Rastopiće se "svako srce i klonuti sve ruke i svakog će duha nestati, i svaka će kolena postati kao voda". "Izliću na te gnev svoj, ognjem gneva svojega dahnuću na te i predaću te u ruke žestokim ljudima, veštima zatiranju" (Jezekilj 21,8.10.12.36).

Misirici su pokušali da priteknu u pomoć opkoljenom gradu; da bi ih zadržali, Haldejci su za izvesno vreme prekinuli opsadu judejske prestonice. Nada je oživela u Sedekijinom srcu i on je poslao glasnika Jeremiji, tražeći od njega da se moli Bogu za jevrejski narod.

Neustrašivi odgovor prorokov glasio je da će se Haldejci vratiti da unište grad. Presuda je izrečena; neposlušni narod više nije mogao izbeći Božju kaznu. Gospod je opominjao svoj narod: "Ne varajte se", jer Haldejci "neće otići. I da pobijete svu vojsku Haldejsku, koja će se biti s vama, i da ih ostane nekoliko ranjenika, i oni će ustati iz svojih šatora i spaliti taj grad ognjem" (Jeremija 37,9.10).

Među pravednicima, u Jerusalimu, bilo je takvih koji su jasno shvatili Božji cilj i odlučili da sveti kovčeg s kamenim pločama, na kojima je bilo ispisano deset zapovesti, sklone van domašaja bezbožničkih ruku. Tako su i učinili. S tugom i žalošću sakrili su kovčeg u jednu pećinu, i on je tu ostao skriven od naroda Judinog i Izrailjevog, zbog njihovih greha, i više im nikad nije vraćen. Taj sveti kovčeg je još uvek sakriven. On nikada više nije bio taknut, jer je to ostala tajna.

Mnogo godina je Jeremija stajao pred Božjim narodom kao verni svedok Božji. I sada, kad je osuđeni grad trebalo da prede u ruke neznabožaca, Jeremija, je, smatrajući da je njegovo delo završeno, pokušao da ode. Ali ga je sin jednog lažnog proroka sprečio da to učini tvrdeći da Jeremija namerava da pride Vaviloncima, jer je toliko puta pozivao Judejce da im se pokore. Prorok je poricao tu lažnu optužbu, ali se knezovi ipak "razgneviše na Jeremiju, i izbiše ga, i metnuše ga u tamnicu" (Jeremija 37,15).

Nade koje su se pojavile u srcima knezova i naroda kad se Navuhodonosorova vojska okrenula na jug protiv Misiraca, brzo su bile uništene. Reč Gospodnja je glasila: "Evo me na te, faraone care Misirski." Moć Misira je bila kao slomljena trska. Prorok kaže: "Svi će stanovnici Misirski poznati da sam ja Gospod; jer su štap od trske u domu Izrailjevu." "Ukrepicu mišice caru Vavilonskom, a Faraonu će mišice klonuti, i poznaće da sam ja Gospod, kad dam mač u ruke caru Vavilonskom da njim zamahne na zemlju Misirsku" (Jezekilj 29,3.6; 30,25).

Dok su judejski knezovi još uvek uzalud očekivali pomoć od Misira, car Sedekija je ispunjen zlokočnim slutnjama razmišljao o proroku Božjem, koji je bio bačen u tamnicu. Posle više dana, car je poslao po njega i u tajnosti ga upitao: "Ima li reč od Gospoda? Jeremija je odgovorio: Ima. Još reče: Bićeš predan u ruke caru Vavilonskom.

Potom reče Jeremija caru Sedekiji: Šta sam ti skrivio ili slugama tvojim ili tom narodu, te me metnute u tamnicu? I gde su vaši proroci koji vam prorokuju govoreći: Neće doći car Vavilonski na vas ni na ovu zemlju? Sada dakle poslušaj, care gospodaru moj, pusti preda se molbu moju, nemoj me vraćati u kuću Jonatana pisara, da ne umrem onde" (Jeremija 37,17-20).

Tada je Sedekija zapovedio da "zatvore Jeremiju u trem od tamnice i da mu daju svaki dan po hleb s ulice hlebarske, dokle traje hljeba u gradu. Tako sjedaše Jeremija u tremu od tamnice" (Jeremija 37,21).

Car se nije usuđivao da otvoreno ukaže poverenje Jeremiji. Mada ga je strah nagonio da u tajnosti traži obaveštenje od Jeremije, bio je isuviše slab da se suprostavi nezadovoljnim knezovima i narodu, i da se pokori volji Božjoj, objavljenoj preko proroka.

Jeremija je iz trema tamnice i dalje savetovao narodu da se potčini vavilonskoj vlasti. Pružanje otpora značilo bi sigurnu smrt. Vest Gospodnja za Judu je glasila: "Ko ostane u tom gradu, poginuće od mača, od gladi ili pomora; a ko otide ka Haldejcima, ostaće živ, i duša će mu njegova biti umesto plena, i biće živ." Ove reči su bile jasne i razgovetne. Prorok je u ime Gospodnje smelo izjavio: "Doista će taj grad biti predan u ruke vojsci cara Vavilonskoga, i uzeće ga" (Jeremija 28,2,3).

Najzad su se knezovi, razjareni zbog saveta Jeremijinog, koji je bio u suprotnosti s njihovom namerom da pruže otpor, žalili caru tvrdeći da je prorok neprijatelj naroda i da su njegove reči oslabile ruke narodu i navukle na njega nesreću; prema toma, treba ga pogubiti.

Strašljivi car je znao da su te optužbe lažne. Međutim, da bi umilostivio one koji su zauzimali visoke i uticajne položaje u zemlji, car se pravio da veruje njihovim lažima, te je Jeremiju predao u njihove ruke da rade s njim što im je volja. Proroka baciše u "jamu Malhije sina Amelehova, koja beše u tremu od tamnice, i spustiše Jeremiju o užima; u jami ne beše vode nego glib..." (Jeremija 38,6). Ali Bog mu je podigao prijatelje koji su umolili cara da ga ponovo premeste u trem tamnice.

Car je još jednom potajno pozvao Jeremiju i zamolio ga da mu iskreno kaže šta će Bog učiniti s Jerusalimom. Umesto odgovora, Jeremija ga zapita: "Da ti kažem, nećeš li me pogubiti? A da te save-tujem, nećeš me poslušati." Car se zarekao proroku: "Tako da je živ Gospod, koji nam je stvorio ovu dušu", obećao je Sedekija, "neću te pogubiti niti ću te dati u ruke ljudima koji traže dušu tvoju" (Jeremija 38,15,16).

Car je još imao prilike da pokaže dobru volju i poslušao opomene Gospodnje, kako bi kazne koje su pretile gradu i zemlji bile ublažene. "Ako otideš ka knezovima cara Vavilnskoga", glasila je vest koju je primio car, "živa će ostati duša tvoja, i grad ovaj neće izgoreti ognjem, i tako ćeš ostati u životu ti i dom tvoj. Ako li ne otideš ka knezovima cara Vavilonskog, ovaj će grad biti predan u ruke Haldejcima, koji će ga spaliti ognjem, i ti nećeš uteći iz ruku njihovih".

"Ja se bojim Judejaca koji su prebegli ka Haldejcima", odgovori car, "da me ne predadu u njihove ruke, te će mi se narugati". Ali mu prorok obeća: "Neće te predati." Zatim mu ozbiljno reče: "Poslušaj glas Gospodnji, koji ti ja govorim, i dobro će ti biti, i živa će biti tvoja duša" (Jeremija 38,17-20).

Bog je do poslednjeg časa bio voljen da ukaže milost onima koji bi se pokorili Njegovim pravednim zahtevima. Da se car pokorio, spasio bi mnoge živote i sam grad od uništenja. Ali on je smatrao da je već isuviše daleko otišao da bi mogao poći drugim putem. Bojao se Jevreja, plašio se da ne postane smešan, strepeo je za svoj život. Pošto se godinama bunio protiv Boga, Sedekija je smatrao da bi sad odveć bilo ponižavajuće kad bi rekao svom narodu: "Primam reč Božju koju je izgovorio preko proroka Jeremije, i ne usudujem se da zaratim protiv neprijatelja posle svih opomena."

Jeremija je u suzama molio cara da spase sebe i narod. Duboko uznemiren, rekao mu je da neće izneti živu glavu ako se ne bude pokorio savetima Božjim i da će sve njegovo blago pasti u ruke Vavilonaca. Ali je car već pošao pogrešnim putem i nije hteo natrag. On se poveo za savetima lažnih proroka i ljudi koje je u duši prezirao, i koji su se smejali njegovoj slabosti i popustljivosti prema njima. Žrtvovao je svoju slobodu ličnosti, svoju muževnost da bi postao bedni sluga javnog mnjenja. Mada nije imao nameru da čini zlo, nije imao ni odlučnost da se hrabro založi za ono što je pravo. Bio je ubeđen da je Jeremijin savet dobar, ali nije imao moralne hrabrosti da ga usvoji i zato je sve dalje išao pogrešnim putem.

Car je bio toliko slab da nije hteo da njegovi dvorani i narod saznaju da se sastao s Jeremijom; do te mere je strah od ljudi zavlađao njegovom dušom. Kakvo bi se samo zlo otklonilo da je srčano istupio i izjavio da veruje u prorokove reči koje su se već upola bile obistinile! Trebalo je da kaže: "Pokoriću se Gospodu i spašću grad od propasti. Ne smem odbaciti zapovesti Božje da bih ugodio ljudima. Ja ljubim istinu, mrzim greh, i pokoriću se savetu Gospoda Boga Izrailjevog." Narod bi ispoljio poštovanje prema ovoj hrabroj odluci, a oni koji su se kolebali između vere i neverstva stali bi odlučno na stranu dobra. Njegova neustrašivost i pravednost ispunile bi divljenjem i vernošću njegove podanike. Naišao bi na snažnu podršku i zemlja Judina bi bila pošteđena neiskazanih strahota pokolja, gladi i ognja.

Sedekijina slabost predstavljala je greh koji je on platio strašnom kaznom. Neprijatelj je nagnuo kao lavina i opustošio grad. Cela zemlja je bila pokorena. Sedekija je bio zarobljen, a sinovi su mu bili pogubljeni pred njegovim očima. Cara su odveli iz Jerusalima kao sužnja, iskopali mu oči, a zatim je, po dolasku u Vavilon, bedno završio svoj život. Haldejci nisu pošteđeli ni veličanstveni hram, koji se više od četiri veka uzdizao na vrhu Siona. "I upališe dom Božji, i razvališe zid Jerusalimski, i sve dvorove u njemu popališe ognjem i iskvariše sve dragocene zaklade njegove" (2. Dnevnika 36,19).

U vreme kad je Navuhodonosor poslednji put opsedao Jerusalim, mnogi su izbegli strahote duge opsade da bi na kraju poginuli od mača. Neke od preživelih, naročito prvosveštenike i glavare, Vavilonci su uhvatili i pogubili kao izdajnike. Ostali su bili odvedeni kao roblje da bi služili Navuhodonosoru i sinovima njegovim "dokle ne nasta carstvo Persijsko, da se ispuni reč Gospodnja koju reče ustima Jeremijinim" (2. Dnevnika 36,20,21).

O samom Jeremiji zabeleženo je sledeće: "A Navuhodonosor, car Vavilonski, zapovedi za Jeremiju, Navuzardanu zapovedniku stražarskom govoreći: Uzmi ga i gledaj ga dobro, i ne čini mu zla, nego mu čini što god ti kaže" (Jeremija 39,11,12).

Pošto su ga vavilonski poglavari oslobodili iz tamnice, prorok je odlučio da podeli sudbinu sa ostatkom onih "najsiriromašnijih iz naroda", kojima Vavilonjani dadoše "vinograde i njive". Vavilonci su im postavili Godoliju za poglavara. Jedva da je prošlo nekoliko meseci, a ovaj poglavar bi mučki ubijen. Vode su najzad nagovorili jadni narod, koji je prošao kroz tolika iskušenja, da potraži sklonište u Misiru. Jeremija je podigao glas protiv ove seobe. "Ne idite u zemlju Misirsku", govorio je on. Ali ljudi nisu poslušali ovaj božanski savet, nego "sav ostatak Judin... ljudi, žene i deca" otidoše u zemlju Misirsku, jer ne poslušahu glasa Gospodnjega; i dodoše do Tafnesa" (Jeremija 43,5-7).

Proričući kaznu ostatku koji se pobunio protiv Navuhodonosora i pošao za Misir, Jeremija je u isti mah obećao i oproštaj onima koji se pokaju zbog bezumlja i pokažu spremnost da se vrate. Gospod neće poštediti one koji se budu oglušili o Njegov savet i pošli za misirskim idolima, ali će biti milostiv prema onima koji se pokažu verni i odani. "A koji uteku od mača, vrateće se iz zemlje Misirske u zemlju Judinu, malo njih, jer sav ostatak Judin, što otidoše u zemlju Misirsku da se onde nastane, poznaće čija će se reč izvršiti, moja ili njihova" (Jeremija 44,28).

U Placu Jeremijinom ispoljio je prorok svoj bol zbog izopačenosti onih koji su morali biti duhovna svetlost svetu, svoju tugu zbog sudbine Siona i naroda koji je odveden kao roblje u Vavilon. Taj plač predstavlja spomen na bezumlje onih koji su odbacili savet Gospodnji da bi se pouzdali u ljudsku mudrost. Jeremija je usred ruševina još uvek mogao reći: "Milost je Gospodnja što ne izgibosmo sasvim", i njegova stalna molitva je bila: "Pretražimo i razgledajmo pute svoje, i povratimo se ka Gospodu" (Plač Jeremijin 3,22,40). Dok je Juda još postojao kao carstvo među narodima, Jeremija je pitao svoga Gospoda: "Eda li si sasvim odbacio Judu? Eda li je omrzao dušu tvojoj Sion?" i imao hrabrosti da zamoli: "Nemoj nas odvrći radi imena svojega" (Jeremija 14,19,21). Prorok je potpuno verovao u Božju nameru da od pometnje napravi red, da svim narodima na zemlji i celom svemiru pokaže da je On Bog ljubavi i pravde, i stoga se s pouzdanjem molio za one koji se budu vratili na put pravde.

Međutim, Sion je bio potpuno uništen, a narod Božji postao roblje. Ophrvan bolom prorok je uzviknuo: "Kako sedi sam, posta kao udovica, grad koji beše pun naroda. Velik među narodima, glava među zemljama, potpade pod danak! Jednako plače noću, i suze su mu na obrazima, nema nikoga od svih koji ga ljubljahu da ga potješi: Svi ga prijatelji njegovi izneveriše, postade mu neprijatelj.

Iseli se Juda od muke i ljutoga ropstva; sedi među narodima, ne nalazi mira; svi koji ga goniše stigoše ga u tesnacu. Putovi Sionski tuže, jer niko ne ide na praznik; sva su vrata njegova pusta, sveštenici njegovi uzdišu, devojke su njegove žalosne i sam je jadan. Protivnici njegovi postaše glava, neprijateljima je njegovim dobro; jer ga Gospod ucveli za mnoštvo bezakonja njegova; deca njegova idu u ropstvo pred neprijateljem.

Kako obastre Gospod oblakom u gnevu svom kćer Sionsku! Svrže s neba na zemlju slavu Izrailjevu, i ne opomenu se podnožja nogu svojih u dan gneva svojega! Gospod potr nemilice sve stanove Jakovljeve, razvali u gnevu svom gradove kćeri Judine, i na zemlju obori, oskvrni carstvo i knezove njegove. Odbi u žestokom gnevu sav rog Izrailju, obrati natrag desnicu svoju od neprijatelja i raspali se na Jakova kao oganj plameni, koji proždire sve oko sebe. Nateže luk svoj kao neprijatelj, podiže desnicu svoju kao protivnik i pobi sve što beše drago očima; na šator kćeri Sionske prosu oganj svoj.

Koga ću ti uzeti za svedoka? S čim ću te izjednačiti, kćeri Jerusalimska? Kakvu ću ti priliku naći, da te utešim, devojko, kćeri Sionska? Jer je nesreća tvoja velika kao more, ko će te isceliti?

Opomeni se, Gospode, što nas zadesi; pogledaj i vidi sramotu našu. Nasledstvo naše privali se tuđincima, domovi naši inostrancima. Postasmo sirote, bez oca, matere naše kao udovice... Oci naši zgrešile i nema ih, a mi nosimo bezakonja njihovih. Robovi nam gospodare, nema nikoga da izbavi iz ruku njihovih. Stoga je srce naše žalosno, stoga oči naše potamnješe.

Ti, Gospode, ostaješ dovek, presto tvoj od kolena do kolena. Zašto hoćeš da nas zaboraviš dovek, da nas ostaviš zadugu? Obrati nas, Gospode, sebi, i obratićemo se; ponovi dane naše kako behu pre" (Plač Jeremijin 1,1-5; 2,1-4,13; 5,1-3,7.8.17.19-21).

SVETLOST KROZ TAMU

Mračne godine propasti i smrti, koje su obeležile kraj carstva Judinog, dovele bi do očajanja i najtvrdre srce da nije bilo utešnih proročanstava koja su donosili glasnici Božji. Preko Jeremije u Jerusalimu, Danila na dvoru vavilonskom i Jezekilja na obalama Hevara, Gospod je u svojoj milosti izložio večnu nameru i potvrdio da je voljan da svom izabranom narodu ispuni obećanja napisana u knjigama Mojsijevim. Potvrdio je da će ispuniti sve što je rekao onima koji Mu budu ostali verni. Reč živoga Boga "ostaje doveka" (1. Petrova 1,23).

Za vreme lutanja kroz pustinju, Bog se obilno postarao da Njegova deca zadrže u sećanju reči Njegovog zakona. A kad su se nastanili u Hananu, morali su svakoga dana u svakom domu ponavljati Božje zapovesti, napisati ih jasno na dovraticima, kapijama i spomen-pločama. Morali su ih stavljati u pesme, koje je pevalo i mlado i staro. Sveštenici su na javnim skupovima poučavali narod Božjim zapovestima, a i vladari su ih isto tako svakodnevno proučavali. "Razmišljaj o njemu dan i noć", rekao je Gospod Isusu Navinu za zakon, "da držiš i tvoriš sve kako je u njemu napisano; jer ćeš tada biti srećan na putevima svojim i tada ćeš napredovati" (Isaija Navin 1,8).

Isus Navin je sav Izrailj učio knjigama Mojsijevim. "Ne bi nijedne reči od svega što Mojsije napisa, koje ne pročita Isus pred svim zborom Izrailjevim, i ženama i decom i strancima koji idahu među njima" (Isus Navin 8,35). To je bilo u skladu s izričitom Božjom naredbom da se reči knjige zakona čitaju javno svake sedme godine, za vreme praznika senica. "Sabravši narod, ljude i žene i decu i došljake, koji budu u mestima tvojim, da čuju i uče da se boje Gospoda Boga vašega, i da drže i tvore sve reči ovoga zakona", naloženo je duhovnim vodama Izrailja; "i sinovi njihovi, koji još ne znaju neka čuju i uče boriti se Gospoda Boga vašega, dokle ste god živili na zemlji u koju idete preko Jordana da je nasledite" (5. Mojsijeva 31,12.13).

Kako bi drugačije izgledala istorija Izrailja da su ljudi u vekovima koji su usledili postupali po Božjem savetu! Oni su se mogli nadati da će ostvariti namere Božje samo ako svako srce bude ispunjeno poštovanjem prema svetom Božjem zakonu. Upravo je poštovanje zakona dalo snage Izrailju za vreme vladavine Davidove i u prvim godinama Solomonove vladavine. Verom u živu reč izvršena je reformacija u vreme Ilije i Josije. I Jeremija se, u svojim naporima da izvrši reformaciju, pozivao na iste reči istine, najveće blago Izrailja. Gde god je propovedao, opominjao je narod: "Slušajte reči ovoga zaveta" (Jeremija 11,2), reči iz kojih se jasno videla namera Božja da svim narodima bude pružena spasonosna istina.

Ove opomene od strane proroka imale su malo dejstva u poslednjim danima otpada Judinog, i kad je vavilonska vojska došla da treći i poslednji put opsedne Jerusalim, išezla je nada iz svih srca. Jeremija je predskazivao potpunu propast, i zbog svog saveta da se predaju, najzad bi bačen u tamnicu. Ali Bog nije ostavio u beznađnom stanju verni ostatak koji se još uvek nalazio u gradu. Iako su Jeremiju budno čuvali baš oni koji su prezreli njegovu vest, on je baš u tamnici dobio nova otkrivenja o spremnosti Neba da oprosti i spase. Ta otkrivenja su bila nepresušni izvor utehe zajednici Božjoj od toga doba pa sve do današnjeg dana.

Uzdajući se u obećanja Božja, Jeremija je jednom simboličnom radnjom pokazao stanovnicima nesrećnog grada svoju veru da će se najzad ostvariti Božji plan u pogledu Njegovog naroda. On je u prisustvu svedoka, ispunivši brižljivo sve zakonske propise, kupio za sedamdeset sikala srebra jednu njivu u okolini sela Anatota.

Ova kupovina imanja u zemlji kojom su već vladali Vavilonci predstavljala je ludost prema svim ljudskim merilima. Sam prorok je govorio o propasti Jerusalima, Judeje i nestanku carstva. Prorokovao je dug period robovanja u dalekom Vavilonu. Kako je bio već u godinama, nije se mogao nadati da će lično imati neke koristi od kupovine. Međutim, proučavajući proroštva zapisana u svetim knjigama, on je u srcu stekao čvrsto ubeđenje da će Gospod povratiti narodu obećanu zemlju, koju su ranije imali. Jeremija je očima vere video kako se izgnanci vraćaju pošto se navršne godine robovanja, i naseljavaju u zemlji svojih otaca. Kupujući zemlju u Anatotu, on je hteo da učini sve što je bilo u njegovoj moći da bi i drugima ulio nadu koja je donela toliku utehu njegovom srcu.

Pošto je potpisao ugovor o kupoprodaji i pozvao svedoke da i oni potpišu, Jeremija je zadužio svog pisara Varuha: "Uzmi ovu knjigu, knjigu o kupovini, zapečaćenu i ovu knjigu otvorenu, i metni ih u zemljan sud da ostanu dugo vremena. Jer ovako veli Gospod nad vojskama, Bog Izrailjev: Još će se kupovati kuće i njive i vinogradi u ovoj zemlji" (Jeremija 32,14.15).

U vreme te neobične kupovine, budućnost Jude izgledala je tako mračna da je Jeremijina vera, ma kako bila nepokolebiva, stavljena na teško kušanje čim je obavio pojednosto ove trgovine i pobrinuo se da se sačuvaju dokumenti o njoj. Da nije preneglio u svojoj želji da ulije Judi nadu? Da nije probudio neosnovane nade u svojoj težnji da povrati poverenje u obećanja reči Božje? Oni koji su učinili

zavet s Bogom već su odavno izgubili veru u obećanja koja su im bila data. Da li će se ikad ostvariti obećanja data izabranom narodu?

Pometen u duhu, pritisnut tugom zbog patnje onih koji nisu hteli da se kaju i odbace svoje grehe, prorok se obratio Bogu, moleći Ga da mu rasvetli svoje namere u pogledu čovečanstva.

"Ah Gospode, Gospode", molio se on, "eto Ti si stvorio nebo i zemlju silom svojom velikom i mišicom svojom podignutom; i ništa nije tebi teško. Činiš milost nad hiljadama, i vraćaš za bezakonje otačko u njedra sinovima njihovim nakon njih; Bože veliki, silni u delima; jer su oči Tvoje otvorene na sve putove ljudske da daš svakome prema putevima njegovim i prema plodu dela njegovih. Koji si činio znake i čudesu do danas u zemlji Misirskoj znacima i čudesima i rukom kreplekom i mišicom podignutom i strahotom velikom; i dao si im ovu zemlju, za koju se zakle ocima njihovim da ćeš im je dati, zemlju u kojoj teče mleko i med. Ali ušavši u nju i nasledivši je, ne poslušahu glasa Tvojega, i po Tvom zakonu ne hodiše, i što si im god zapovedio da čine ne činiše, zato si učinio te ih snade sve ovo zlo" (Jeremija 32,17-23).

Vojska Navuhodonosora pripremala se da na prepad zauzme zidove Siona. Hiljade ljudi su ginule u poslednjim očajničkim pokušajima da odbrane grad. Sudbina Jerusalima je već bila zapečaćena. Kule koje je neprijatelj izgradio u toku opsade već su nadvišavale zidine. "Evo, opkopi dodoše do grada da ga uzmu", produžio je prorok u svojoj molitvi, "i od mača i gladi i pomora grad će se dati u ruke Haldejcima koji ga biju; i što si god rekao, zbiva se, eto vidiš. A ti mi veliš, Gospode: Kupi tu njivu za novce i uzmi svedoke, a grad se predaje u ruke Haldejcima" (Jeremija 32,24.25).

Bog je milostivo odgovorio na prorokovu molitvu. "Reč Gospodnja Jeremiji", u času nevolje, kad je vera glasnika istine bila kušana u ognju, glasila je: "Gle, ja sam Gospod Bog svakoga tela, e da li je meni što teško?" (Jeremija 32,26.27).

Grad je ubrzo morao pasti u ruke Haldejcima, a njegove kapije i palate biti uništene ognjem. Ali će se volja Gospoda u pogledu Izrailja ipak ostvariti, mada je gradu u tom trenutku pretila neminovna propast, a njegovim stanovnicima da budu odvedeni u ropstvo. Odgovarajući dalje na molitvu svoga slugu, Gospod je rekao povodom onih koje će stići Njegova kazna:

"Evo, ja ću ih sabrati iz svih zemalja u koje ih razagnah u gnjevu svom i u jarosti svojoj i u velikoj ljutini, i doveću ih opet na ovo mesto i učiniti da nastavaju bez straha. I biće mi narod i ja ću im biti Bog. I daću im jedno srce i jedan put da bi me se bojali vazda na dobro svoje i sinova svojih nakon njih. I učiniću s njima zavet večan da se neću odvratiti od njih čineći im dobro i daću im strah svoj u srce da ne odstupe od mene. I radovaću se čineći im dobro i zasađiću ih u ovoj zemlji tvrdo svim srcem svojim i svom dušom svojom.

Jer ovako veli Gospod: Kao što sam doveo na taj narod sve ovo zlo veliko, tako ću dovesti na njih sve dobro koje im obričem. Tada će se kupovati njive u ovoj zemlji, za koju vi kažete da je pusta i da nema u njoj ni živinčeta i da je dana u ruke Haldejcima. Kupovaće njive za novce, i pišaće knjige i pečatiti i uzimati svedoke u zemlji Venijaminovoj i po okolini Jerusalimskoj i u gradovima Judinim i u gradovima po gorama i u gradovima po ravnicima i u gradovima južnim, jer ću povratiti roblje njihovo, govori Gospod" (Jeremija 32,37-44).

U znak jemstva da će sigurno doći do ovog oslobođenja i obnove, "dode reč Gospodnja Jeremiji, drugi put dok još beše zatvoren u trem od tamnice, govoreći:

Ovako govori Gospod koji čini to, Gospod koji udešava i potvrđuje to, kojemu je ime Gospod: Zovi me i odazvaju ti se i kazaću ti velike i tajne stvari, za koje ne znaš. Jer ovako veli Gospod Bog Izrailjev za domove ovoga gada i za domove cara Judinih koji će se razvaliti opkopima i mačem, i za one koji dodoše da se biju s Haldejcima, ali će ih napuniti mrtvim telesima ljudi koje ću pobiti u gnev svom i u jarosti svojoj, odvrativši lice svoje od tog grada za svu zloću njihovu: Evo ja ću ga isceliti i zdravlje mu dati, isceliću ih i pokazaću im i roblje Izrailjevo, i sazidaću ih kao pre i očistiću ih od svakog bezakonja njihova kojim mi sagrađiše, i oprostiću im sva bezakonja njihova... I biće mi milo ime i hvala i slava u svim narodima na zemlji koji će čuti za sve dobro što ću im učiniti, i uplašiće se i drhtaće radi svega dobra i radi svega mira što ću im ja dati.

Ovako veli Gospod: Na ovom mestu, za koje vi velite da je pusto i nema u njemu ni čoveka ni živinčeta, u gradovima Judinim i po ulicama Jerusalimskim... opet će se čuti glas radostan i glas veseo... glas onih koji će govoriti: Slavite Gospoda nad vojskama, jer je dobar Gospod, jer je doveka milost Njegova, koji će prinositi pri-nose zahvalne u domu Gospodnjem, jer će se vratiti roblje ove zemlje kao što je bilo pre, govori Gospod.

Ovako veliki Gospod nad vojskama: Na ovom mestu pustom gde nema čoveka ni živinčeta, i u svim gradovima njegovim opet će biti torovi pastirski da počivaju stada. U gradovima po gorama, u gradovima po ravnicima i u gradovima južnim i u zemlji Venijaminovoj i oko Jerusalima i po gradovima Judinim opet će prolaziti stada ispod ruku brojačevih, veli Gospod.

Evo, idu dani, govori Gospod, kad ću izvršiti ovu dobru reč koju rekoh za dom Izrailjev i za dom Judin" (Jeremija 33,1-4).

Takvu je utehu primila zajednica Božja u jednom od najmračnijih razdoblja svoje duge borbe sa silama tame. Činilo se kao da je Sotona uspeo u svojoj težnji da uništi Izrailja, ali je Gospod bio jači od trenutnih okolnosti, te je u godinama koje su usledile dao prilike svom narodu da okaje prošlost. Njegova poruka zajednici je glasila:

"Ti se dakle ne boj, Jakove, slugo moj... i ne plaši se, Izrailju; jer evo, ja ću te izbaviti iz daljnje zemlje, i seme tvoje iz zemlje ropstva tvojeg, i Jakov će se vratiti i počivati, i biće miran, i niko ga neće plašiti. Jer sam ja s tobom, govori Gospod, da te izbavim. Ja ću te isceliti, i rane ću ti izlečiti" (Jeremija 30,10.11.17).

U taj radosni dan obnove, podeljena plemena Izrailjeva će se sjediniti u jedan narod. Gospod će biti priznat kao "Bog svim porodicama Izrailjevim". "Oni će mi biti narod", rekao je on. "Pevajte veselo radi Jakova, i podvikujte radi glave narodima; javljajte, hvalite i govorite: Spasi, Gospode, narod svoj, ostatak Izrailjev. Evo, ja ću ih dovesti iz zemlje severne, i sabraću ih s krajeva zemaljskih, i slepa i hroma, i trudnu i porodičnu, sve zajedno, zbor veliki vratiće se ovamo. Ići će plačući, i s molitvama ću ih dovesti natrag; vodiću ih pokraj potoka pravim putem, na kom se neće spoticati; jer sam otac Izrailju i Jefrem je prvenac moj" (Jeremija 31,1.7-9).

Poniženi pred drugim narodima, oni koje je nebo nekad uzvisilo nad svim narodima na zemlji, morali su u izgnanstvu primiti poruku o pokornosti radi svoje buduće sreće. Bog nije mogao učiniti za njih ništa od onoga što je želeo da učini, sve dok ne prime te pouke. "Nego ću te pokarati s merom, a neću te ostaviti sasvim bez kara" (Jeremija 30,11), izjavio je objašnjavajući im svoju nameru da ih kazni radi njihovog duhovnog dobra. Ali On nije hteo da zauvek odbaci one koji su bili predmet Njegove ljubavi. On će pred svim narodima na zemlji pokazati da je Njegov plan da priviđan poraz pretvori u pobedu, da spase, a ne da uništi. Proroku je data vest:

"Koji rasija Izrailja, skupiće ga, i čuvaće ga kao pastir stado svoje. Jer iskupi Gospod Jakova i izbavi ga iz ruku jačega od njega. I doći će i pevaće na visini Sionskoj, i steći će se k dobru Gospodnjem, k žitu, k vinu i k ulju, k jaganjcima i k teocima; i duša će im biti kao vrt zaliven, i neće više tužiti... i promeniću žalost njihovu na radost, i utešiću ih, i razveseliću ih po žalosti njihovoj. I napitaću svestenicima dušu pretilinom, i narod će se moj nasitiiti dobra mojega, govori Gospod.

OVAKO VELI GOSPOD NAD VOJSKAMA, Bog Izrailjev: Još ću ovu reč govoriti u zemlji Judinoj i u gradovima njegovim kad natrag dovedem roblje njihovo: Gospod da te blagoslovi, stane pravde, sveta goro! Jer će se naseliti u njoj Juda, i svi gradovi njegovi, i ratari koji idu za stadom. Jer ću napojiti umornu dušu, i nasitiiti svaku klonulu dušu.

Evo, idu dani, govori Gospod, kad ću učiniti s domom Izrailjevim i domom Judinim nov zavet. Ne kao onaj zavet koji učinili s ocima njihovim, kad ih uzeh za ruke da ih izvedem iz zemlje Misirske, jer onaj zavet moj oni pokvariše, a ja im bijah muž, govori Gospod; nego je ovo zavet što ću učiniti s domom Izrailjevim posle ovih dana, govori Gospod: metnuću zavet svoj u njih, i na srcu njihovu napisaću ga, i biću im Bog i oni će mi biti narod. I neće više učiti prijatelj prijatelja ni brat brata govoreći: Poznajte Gospoda, jer će me znati svi od malog do velikoga, govori Gospod; jer ću im oprostiti bezakonja njihova i greha njihovih neću više pominjati" (Jeremija 31,10-14.23-25.31-34).

NA VAVILONSKOM DVORU

Među sinovima Izrailjevim odvedenim u Vavilon na početku sedamdesetogodišnjeg robovanja, bilo je pobožnih osoba - ljudi koji su u pogledu načela bili čvrsti kao čelik, i nisu dozvoljavali da ih sebičnost izpočaci; njima je slava Božja bila pretežnija od svega. U zemlji u kojoj su robovali, ti ljudi su imali da doprinesu ostvarenju Božjih ciljeva, svedočeći neznabožačkim narodima o blagoslovima koji su posledica poznavanja Gospoda. Određeni da budu Njegovi predstavnici, nikad nisu popuštali idolopoklonicima; njihova je dužnost bila da u visokoj časti drže svoju veru i svoje ime, poklonika živoga Boga. A oni su tako i činili. U dobru i zlu slavili su Boga, i On im je pomagao.

To što su poklonici Božji pali u vavilonsko ropstvo, a sudovi iz doma Božjeg premešteni u hram vavilonskih bogova, pobeđnici su hvalisavo navodili kao dokaz da su njihova vera i običaji bolji od jevrejskih.

Međutim, Bog je baš preko poniženja kojima su Izrailjci bili izloženi usled odvajanja od Njega, pružio Vavilonu dokaz o svojoj nadmoći, svetosti svoga zakona i sigurnim posledicama poslušnosti. A to svedočanstvo je dao, i tako je jedino moglo biti, preko onih koji su Mu ostali verni.

Među onima koji su ostali verni Bogu nalazili su se Danilo i njegova tri druga - svetli primeri onoga kakav čovek može biti kad se ujedini s Bogom punim mudrosti i sile. Iz svog srazmerno skromnog jevrejskog doma, ovi mladići carskog porekla dovedeni su u jedan od najveličanstvenijih gradova i u dvor najvećeg svetskog vladara. Navuhodonosor reče "Asfenu, starešinu svojih dvorana, da dovede

između sinova Izrailjevih, i od carskog semena i od knezova mladiće na kojima nema mane, i koji su lepa lica i naučeni svakoj mudrosti i vešti znanju i razumni i koji mogu stajati u carskom dvoru...

A među njima behu od sinova Judinijih, Danilo, Ananija, Misailo i Azarija." Uočivši da mladići pokazuju naročite sposobnosti za njihovo životno delo, odredio je da nauče haldejski jezik i da u sticanju obrazovanja uživaju povlastice koje su imali knezovi carstva.

Imena Danila i njegovih drugova bila su promenjena i oni su dobili imena haldejskih božanstava. Roditelji Jevreji, pridavali su veliki značaj imenima koja su davali svojoj deci. Često su ta imena označavala crte karaktera koje su roditelji želeli da razviju u svom detetu. Starešina koji se starao o zarobljenim mladićima "Danilu nadenu ime Valtasar, Ananiji Sedrah, a Misailu Misah, a Azariji Avdenago".

Car nije prisiljavao mlade Jevreje da se odreknu svoje vere i pridru idoloopoklonstvu, ali se nadao da će to postepeno ostvariti. Dajući im imena koja su podsećala na idoloopoklonstvo, dovodeći ih svakoga dana u bliski dodir s idoloopokloničkim običajima i stavljajući ih pod uticaj zavodljivih obreda neznabožačke službe, nadao se da će ih navesti da se odreknu vere svoga naroda i pridruže idoloopoklonstvu Vavilonaca.

Njihov karakter stavljen je na probu još na samom početku njihovog životnog puta. Bilo je odlučeno da jedu hranu i piju vino sa careve trpeze. Car je nameravao da im na taj način pruži dokaz o svojoj naklonosti i staranju za njihovo dobro. Međutim, hrana sa careve trpeze bila je posvećena idolima, i jedan njen deo bio im je žrtvovan. Onaj ko bi uzimao takvu hranu, bio bi smatran za poštovaoca vavilonskih bogova. Odanost Gospodu zabranjivala je Danilu i njegovim drugovima da tako postupaju. Čak i kad bi se samo pravili da jedu hranu i piju vino, značilo bi da su se odrekli svoje vere. To učiniti, značilo bi prići neznaboštvu i osramotiti načela Božjeg zakona.

Isto tako, oni se nisu smeli izlagati opasnom uticaju raskoši i rasipništva na telesni, umni i duhovni razvoj. Oni su znali istoriju o Nadavu i Avijudu, o čijoj neumerenosti i njenim posledicama govore Mojsijeve knjige, znali su da bi upotreba vina štetno uticala na njihove telesne i umne snage.

Roditelji su Danila i njegove drugove vaspitali u strogoj umerenosti. Oni su bili naučeni da će Bogu polagati račun o svojim sposobnostima i da nikad ne smeju slabiti i rušiti svoje snage. To vaspitanje je Danilu i njegovim drugovima pružilo mogućnost da se održe usred svih nepovoljnih uticaja koji su vladali na vavilonskom dvoru. Oni su na tom izopačenom i raskošnom dvoru bili izloženi jakim iskušenjima, ali su ostali netaknuti. Nikakva sila, nikakav uticaj, nisu ih mogli odvojiti od načela koja su primili u ranoj mladosti proučavajući Reč i dela Božja.

Da je to želeo, Danilo je mogao naći na izgled verodostojne izgovore da napusti svoje navike stroge umerenosti. Mogao je reći da za njega, s obzirom da zavisi od careve milosti i da je pod njegovom vlašću, nema drugog puta do da jede hranu sa careve trpeze i da pije njegovo vino, pošto će, ako se bude pridržavao božanskog učenja, uvrediti cara i verovatno izgubiti svoj položaj i život. Kad bi odbacio zapovest Gospodnju, sačuvao bi naklonost carevu i obezbedio sebi prednosti za inetektualni razvoj i zavidnu budućnost u svetu.

Ali, Danilo se nije kolebao. Naklonost Božja bila mu je draža od naklonosti najmoćnijeg zemaljskog vladara, pa i od samog života. On je odlučio da ostane ispravan, bez obzira na posledice. On "naumi da se ne skrvni obrokom jela careva i vinom koje on piše". I njegova tri druga su donela istu odluku.

Prilikom donošenja ove odluke, jevrejski mladići nisu postupali samoumereno, nego su se čvrsto pouzdali u Boga. Oni nisu želeli da budu osorbenjaci, ali bi radije i to bili, nego da nanose sramotu Bogu. Da su tom prilikom popustili zlu ustuknuvši pod pritiskom okolnosti, odstupanje od načela oslabilo bi njihovo osećanje pravde i mržnju na zlo. Prvi raskorak vodio bi drugom, tako da bi njihova veza s nehom bila raskinuta, i iskušenje bi ih savladalo.

"Dade Bog Danilu te nade milost i ljubav u starešine nad dvoranima", te je njegova molba da se ne skrvni primljena s poštovanjem. Ali starešina je ipak oklevao da im izađe u susret. On je objasnio Danilu: "Bojim se gospodara svojega cara, koji vam je odredio jelo i piće, jer kad car vidi lica vaša lošija nego u ostalih mladića, vaših vršnjaka, zašto da mi učinite da budem glavom kriv caru?"

Danilo se tada obratio Amelsaru, koji je imao naročitu dužnost da se brine za mlade Jevreje, moleći ga da im dozvoli da ne jedu meso i ne piju vino sa careve trpeze. Tražio je da ih ogleda za deset dana, da za to vreme oni jedu jednostavnu hranu, a njihovi vršnjaci sa careve trpeze.

Mada je strahovao da će navući na sebe negodovanje carevo ako ispuni molbu, Amelsar je ipak pristao, i Danilo je znao da će se njegovo tvrđenje pokazati tačnim. Posle desetodnevnog ogleda, rezultat je otklonio strahovanja staršine. "Lica im dodoše lepša i mesnatija nego u svih mladića koji jedahu carsko jelo." Po svom izgledu ovi mladići su očigledno odskakali od svojih vršnjaka. Zbog toga je

Danilu i njegovim drugovima bio dozvoljeno da se jednostavno hrane za sve vreme školovanja.

Tri godine su ti mladi Jevreji učili "knjigu i jezik Haldejski". Za to vreme su se čvrsto držali odanosti Bogu i neprekidno se oslanjali na Njegovu silu. Vrlini samoodricanja pridružili su revnost, vrednoću i istrajnost. Nisu oni došli u carski dvor iz nekog ponosa ili slavljublja; nisu radi toga došli u društvo onih koji nisu ni poznavali Boga, niti Ga se bojali. Oni su bili robovi u jednoj stranoj zemlji, zarobljenici koje je tu postavila Beskrajna Mudrost. Odvojeni od domaćeg uticaja i posvećenog društva, težili su da savesno izvrše svoju dužnost, na čast svog porobljenog naroda i u slavu Onoga čije su sluge bili.

Gospod je s odobravanjem posmatrao odlučnost i samoodricanje mladih Jevreja, čistotu njihovih pobuda i Njegov blagoslov ih je pratio. On im je dao "znanje i razum u svakoj knjizi i mudrosti; a Danilu dade da razume svaku stvar u vidu". Ispunilo se obećanje: "One ću poštovati koji mene poštuju" (1. Samuilova 2,30). Pošto se Danilo oslanjao na Boga, s nepokolebivim pouzdanjem sišao je na njega duh proročke sile. Dok je od ljudi primao pouke u pogledu dužnosti na dvoru, Bog ga je poučio kako će čitati tajne budućnosti i zapisati za buduća pokolenja putem simbola i znakova događaja koji obuhvataju istoriju ovoga sveta do "svršetka veka".

Kad je došlo vreme da se mladići stave na probu, Jevreji su bili ispitivani zajedno s ostalim kandidatima za službu u carstvu. Ali "ne nade se među svima njima nijedan kao Danilo, Ananaja, Misailo i Azarija". Njihova oštroomnost, obimno znanje, odabran i tečan jezik - sve je to svedočilo o snazi i svežini njihovih umnih sila. "U svemu čemu treba mudrost i razum, zašto ih car zapita, nade da su deset puta bolji od svih vraća i zvezdara što ih beše u svemu carstvu njegovu, i stajahu pred carem."

Na vavilonskom dvoru bili su sakupljeni predstavnici svih zemalja - ljudi najvećih sposobnosti, bogato nadareni po prirodi, s najširim obrazovanjem koje svet može dati. Međutim, jevrejskim mladićima nije bilo ravna među svima njima. Po telesnoj snazi i lepoti, po svežini uma i obrazovanju, nije im bilo takmaca. Visok stas, i gibak korak, vedro lice, izoštrena čula, svež dah - sve su to bili dokazi dobrih navika, znaci plemenitosti kojima priroda počastvuje one koji se pokoravaju njenim zakonima.

U sticanju vavilonske mudrosti Danilo i njegovi drugovi imali su mnogo više uspeha od svojih vršnjaka, i to nije bilo slučajno. Oni su stekli znanje vernim iskorišćavanjem sopstvenih snaga, pod vođstvom Svetog Duha. Održavali su vezu sa Izvorom mudrosti, uzimajući poznanje Boga za temelj svog obrazovanja. Verom su se molili za mudrost i živeli u skladu sa svojim molitvama. Postupali su u svakoj prilici tako da ih je Bog mogao blagosloviti. Izbegavali su ono što je moglo da oslabi njihove snage i koristili svaku mogućnost da steknu znanja iz svih oblasti nauke. Pridržavali su se životnih propisa koji su im obezbedili snagu razuma i težili da steknu znanje radi jednog jedinog cilja - da bi proslavili Boga. Uvideli su da moraju imati bistrinu uma i usavršavati karakter da bi se, kao predstavnici istinske vere, mogli održati usred lažnih neznabožičkih vera. Sam Bog bio je njihov učitelj. Moleći se neprekidno, učeći savesno, održavajući vezu s Nevidljivim, oni su hodili s Bogom kao Enoch.

Istinski uspeh ma u kom poslu nije posledica slučaja ili srećne sudbine, nego delo providenja Božjeg, nagrada za veru i pismenost, za vrlinu i istrajnost. Plemenite osobine razuma i visoka moralna svojstva nisu posledica slučaja. Bog pruža mogućnosti - uspeh zavisi od načina na koji se te mogućnosti iskorišćavaju.

Mada je Bog uticao na Danila i njegove drugove da učine "kao što mu je ugodno" (Filibljanima 2,13), oni su i sami radili na sopstvenom spasenju. Tu se otkriva dejstvo božanskog načela saradnje bez kojeg je nemoguće postići bilo kakav istinski uspeh. Ljudski naponi neće biti od koristi bez božanske sile; a bez ljudskog truda božanski naponi kod mnogih neće imati nikakavog dejstva. Moramo učiniti sve sa svoje strane da bismo primili milost Božju. Njegova milost je data da deluje u nama da hoćemo i učinimo, ali nikako kao zamena za naše lične napore.

Kao što je saradivao s Danilom i njegovim drugovima, Gospod će isto tako saradivati sa svima onima koji se trude da izvršuju Njegovu volju. Svojim Duhom Bog snaži svaku iskrenu pobudu i plemenitu odluku. Oni koji idu stazom poslušnosti nailaze na mnoge prepreke. Snažnim uticajem Sotona ih može podmuklo vezivati za ovaj svet, ali Gospod je u stanju da otkloni sve ono što ide na štetu onih koje je izabrao. Oni mogu Njegovom silom savladati svako iskušenje, pobediti svaku teškoću.

Bog je Danila i njegove drugove doveo u vezu s velikim ljudima u Vavilonu, kako bi usred jednog idolopokloničkog naroda bili predstavnici Njegovog karaktera. Kako su se oni osposobili za položaj od tako visokog poverenja i časti? Vernost u malim stvarima dala je obeležje čitavom njihovom životu. Oni su veličali Boga kako vršenjem dužnosti, tako i nošenjem većih odgovornosti.

Kao što je pozvao Danila da svedoči za Njega u Vavilonu, tako Bog poziva i nas da budemo Njegovi svedoci u današnjem svetu. On želi da mi u najsitnijim, kao i u najozbiljnijim životnim pitanjima,

otkrivamo ljudima načela Njegovog carstva. Mnogi čekaju da im se poveri neko veliko delo, a svakodnevno propuštaju priliku da pokažu vernost prema Bogu, svesrdnim obavljanjem sitnih životnih dužnosti. Dok čekaju na neko veliko delo gde bi se istakle njihove naročite sposobnosti i zadovoljile slavljubive težnje, dani nepovratno prolaze.

U životu ozbiljnog religioznog čoveka nema beznačajnih stvari. U očima Sveogućeg svaka dužnost je značajna. Gospod tačno odmerava sve mogućnosti za službu. Neiskorišćene sposobnosti se isto tako beleže kao i iskorišćene. Nama će se suditi prema onome što je trebalo da učinimo, a nismo učinili propuštajući da svoje sposobnosti upotrebimo na slavu Božju.

Plemeniti karakter nije posledica slučaja, niti je rezultat naročite naklonosti ili darova providenja. Pomenuti karakter je rezultat samosavladvanja, potčinjavanja onoga što je niže uzvišenijem, stavljanja sopstvene ličnosti u službu Bogu i čoveku.

Ističući vernost koju su jevrejski mladići pokazali u odnosu na načela umerenosti, Bog govori i današnjoj omladini. Potrebni su ljudi koji će kao Danilo smelo raditi za pravednu stvar. Potrebna su čista srca, snažne ruke, neustrašiva hrabrost, jer je u ratu između poroka i vrline potrebna neprekidna budnost. Svakoј duši Sotona prilazi s iskušenjima različitih primamljivih oblika, odnosno zadovoljavanja prohteva.

Telo je najznačajniji posrednik preko koga se razvijaju razum i duša, i tako izgrađuje karakter. Baš zbog toga neprijatelj duša usmerava svoja kušanja na slabljenje i uništavanje telesnih snaga. Njegov uspeh u tom pogledu često znači pokoravanje celog bića zlu. Ako nisu potčinjene višoj sili, sklonosti telesne prirode neizbežno vode u propast i smrt. Telo se mora potčiniti uzvišenijim silama bića. Volja mora vladati nad strastima i biti potčinjena Bogu. Vladalačka moć razuma, posvećena božanskom milošću, mora biti od najvećeg uticaja u životu. Snaga razuma, telesna izdržljivost i dužina života zavise od nepromenljivih zakona. Ako se povinuje tim zakonima, čovek može pobediti sam sebe i svoje sklonosti, može biti pobednik nad poglavarima i vlastima, nad "upraviteljima tame ovoga sveta" i "duhovima pakosti ispod neba" (Efescima 6,12).

U nekadašnjim obredima, koji su simbolički ukazivali na jevanđelje, na oltar Božji mogla je biti doneta samo žrtva bez mane. Žrtva koja je predstavljala Hrista morala je biti besprekorna. Reč Boga ukazuje na to kao na primer kakva treba da budu Njegova deca - žrtva živa, sveta, i bez mane (Rimljanima 12,1; Efescima 5,27).

Mladi Jevreji su imali strasti slične našima; međutim, usprkos primamljivih čari vavilonskog dvora, ostali su čvrsti jer su se oslanjali na beskrajnu silu Božju. U njima je jedan neznabožički narod gledao primer dobrote, dobročinstva Božjeg i ljubavi Hristove. Njihov život pruža nam primer pobede načela nad iskušenjem, čistote nad pokvarenošću, odanosti i vernosti nad bezbožništvom i idolopoklonostvom.

I današnji mladi ljudi i žene mogu imati duh koji je posedovao Danilo. Oni bi se mogli napajati na istom izvoru snage, mogli bi imati istu snagu samosavladvanja i otkrivati istu lepotu u svom životu, pod isto toliko nepovoljnim okolnostima. Mada okruženi iskušenjima, naročito u našim velikim gradovima, gde su svi oblici čulnog zadovoljstva lako dostupni, oni se ipak Božjom milošću mogu čvrsto držati svoga cilja da proslave Gospoda. Čvrstom rešenošću i neprekidnim straženjem oni se mogu odupreti svakom iskušenju koje opsega dušu. A pobedu će izvojevati samo onaj ko odluči da čini pravo zato što to zahteva pravda.

Kakvo je samo bilo životno delo plemenitih Judejaca! Kada su se oprastali od doma svog detinjstva, nisu ni pomišljali kakav ih uzvišen poziv čeka. Verni i nepokolebivi, pokorili su se Božjem vodstvu, tako da je Bog preko njih mogao da ostvari svoje namere.

Bog želi da preko današnje omladine i dece otkrije one iste moćne istine koje je otkrio preko ovih ljudi. Život Danila i njegovih drugova pruža nam primer onoga što Bog može da učini za one koji Mu se pokoravaju, svesrdno nastojeći da ispune Njegov cilj.

NAVUHODONOSOROV SAN

Ubrzo pošto su Danilo i njegovi drugovi stupili u službu vavilonskog cara, odigrali su se događaji koji su idolopokloničkom narodu otkrili silu i vernost Boga Izrailjevog. Navuhodonosor je usno neobičan san čega radi "uznemiri mu se duh i san ga prođe". Međutim, iako je ovaj san učinio na njega dubok utisak, car se posle buđenja nije mogao setiti pojedinosti.

U svojoj zbunjensosti, Navuhodonosor je sakupio svoje mudrace, "vrače, zvezdare i gatare" - i zatražio njihovu pomoć. "Usnih san", rekao je on, "uznemiri mi se duh kako bih doznao šta sam snio". Izražavajući na taj način svoju zabrinutost, car je tražio da mu ovo otkriju i tako donesu olakšanje njegovoj duši.

Mudraci su na to odgovorili: "Care, da si živ doveka! Pripovedi san slugama svojim pa ćemo ti kazati šta znači."

Nezadovoljan njihovim neodređenim odgovorom i sumnjajući u njihovu spremnost da mu pomognu, premda su hvalisavo tvrdili da mogu otkrivati tajne, car je zapovedio mudracima da mu ne samo

protumače san, već i da kažu šta je snio obećavajući im bogatstvo ako ovo učine, a preteći im smrću ako u tome ne uspeju. Rekao je: "Zaboravio sam; ako mi ne kažete šta sam snio i šta znači, bićete isečeni i kuće će vaše biti bunjišta. Ako li mi kažete šta sam snio i šta znači, dobićete od mene dare i poklone i veliku čast."

Ali mudraci opet odgovoriše: "Neka car pripovedi san slugama svojim pa ćemo kazati šta znači."

Uzbuđen i rasrđen zbog lukavstva ljudi u koje je imao poverenja, Navuhodonosor je izjavio: "Doista vidim da hoćete vremena da dobijete; jer vidite da sam zaboravio. Ali ako mi ne kažete šta sam snio i šta znači, jedan vam je sud, jer ste se dogovarali da kažete preda mnom laž i prevaru dok se promeni vreme; zato kažite mi san, pa ću videti da mi možete kazati šta znači."

Plašeći se posledica svoga neuspeha, vraći su pokušali da uvere cara da je njegov zahtev nerazuman, da je iznad onoga što je ikada bilo zahtevano od ma kog čoveka. "Nema čoveka na zemlji," tvrdili su oni, "koji bi mogao kazati caru to što ište; zato nijedan car ni knez ni vlastelin nije nigda iskao tako što od vrača ili zvezdara ili Haldejaca. I što car ište vrlo je teško; niti ima drugoga koji bi mogao kazati caru, osim bogova koji ne žive među ljudima."

Tada se "car razljuti i razgnevi vrlo, i zapovijedi da s pogube svi mudraci Vavilonski".

U cilju izvršenja carske naredbe, strešine su između ostalih potražile i Danila i njegove drugove. Kad mu je rečeno da prema carskom naređenju i on mora biti pogubljen, Danilo je "mudro i razumno" upitao zapovednika straže Arioha: "Zašto je tako nagla zapovest od cara?" Arioh mu je ispričao carevu zabrinutost u vezi s neobičnim snom i da nije uspeo da dobije pomoć od onih kojima je dotada poklanjao najveće poverenje. Čuvši ovo, Danilo je stavljajući život na kocku, usudio da izide pred cara, moleći ga da mu ostavi vremena kako bi se obratio Bogu s molbom da mu otkrije san i njegovo značenje.

Vladar je udovoljio zahtevu. "Potom otide Danilo kući svojoj, i kaza stvar Ananiji, Misailu i Azariji, drugovima svojim." Zajedno su zatražili mudrost sa Izvora svetlosti i znanja. Vera im je bila snažna, jer su bili svesni da ih je Bog postavio na tom mestu, da rade Njegovo delo i obavljaju svoju dužnost. U danima pometnje i opasnosti, oni su Mu se uvek obraćali za vodstvo i zaštitu, i On im je uvek pružao pomoć. Sada su se smerna srca ponovo pognuli pred Sudijom cele zemlje, moleći Ga da im podari oslobođenje u trenutku ove izuzetne nevolje. I nisu se uzalud molili. Bog koga su poštovali, i sam je odgovorio poštovanjem. Duh Gospodnji počivao je na njima, i Danilo je "u noćnoj utvari" otkriven carev san i njegovo značenje.

Prvo što je Danilo učinio bilo je da zahvali Bogu na otkrivanju koje mu je bilo dato. "Da je blagosloveno ime Gospodnje od veka do veka", uzviknuo je Danilo, "jer je Njegova mudrost i sila; i on menja vremena i čase; smeće careve i postavlja careve; daje mudrost mudrima i razum razumnima. On otkriva šta je duboko i sakriveno, zna što je u mraku, i svetlost kod njega stanuje. Tebe, Bože otaca mojih, hvalim i slavim, što si mi dao mudrost i silu, i što si mi objavio zašto te molismo objavivši nam stvar carevu".

Otišavši odmah Ariohu, kome je car naredio da pogubi mudrace, Danilo reče: "Ne gubi mudraca Vavilonskih; izvedi me pred cara da kažem caru šta san znači."

Zamislite roba Jevrejina, mirnog i staloženog, u prisustvu vladara najmoćnijeg svetskog carstva. Istako je, pre svega, da čast ne pripada njemu, Danilu, već Bogu koji je Izvor svake mudrosti. Na brižno carevo pitanje: "Možeš li mi kazati san koji sam snio i šta znači?", Danilo je odgovorio: "Tajne koje car ište ne mogu kazati caru mudraci ni zvezdari ni vraći ni gatar. Nego ima Bog na nebu koji otkriva tajne i javlja caru Hanuhodonosoru šta će biti do posletka."

"San tvoj", rekao je Danilo, "i što ti je videla glava na postelji tvojoj ovo je: Tebi care, dodoše misli na postelji šta će biti posle, i Onaj koji objavljuje tajne pokaza ti što će biti. A meni se ova tajna nije objavila mudrošću koja bi u mene bila mimo sve žive, nego zato da se javi caru što san znači i da doznaš misli srca svojega."

Ti care vide, a to lik velik; velik beše lik i svetlost mu silna, i stajao prema tebi, i strašan beše na očima. Glava tome liku beše od čistoga zlata, prsi i mišice od srebra, trbuh i bedra od mjedi, golijeni mu od gvožđa a stopala koje od gvožđa koje od zemlje.

Ti gledaše dokle se odvali kamen bez ruke, i udari lik u stopala mjedena i zemljana i satr ih. Tada se satr i gvožđe i zemlja i mjed i srebro i zlato, i posta kao pleva na gumnu u leto, te odnese vetar, i ne nade mu se mesto; a kamen koji udari lik, posta gora velika i ispuni svu zemlju."

"To ja san", pouzdano je izjavio Danilo. Slušajući s najvećom pažnjom svaku pojedinost, car je bio ubeđen da je to zaista onaj san koji ga je toliko uznemirio. Zato je i bio spreman da prihvati tumačenje. Car careva se spremao da iznese veliku istinu vavilonskom vladaru. Bog je želeo da pokaže da On u stvari vlada nad carstvima ovoga sveta, da ima moć da postavlja i obara careve. Trebalo je u granicama mogućnosti probuditi kod Navuhodonosora

osećanje odgovornosti prema nebu. Pred njim će se ukazati događaji budućnosti, sve do kraja veka.

Danilo je produžio: "Ti si, care, car nad carevima, jer ti Bog nebeski dađe carstvo, silu i krepost i slavu; i gde god žive sinovi ljudski, zveri poljske i ptice nebeske, dao ti je u ruke, i postavio te gospodarem nad svim tim. Ti si ona glavna zlatna."

A nakon tebe nastaje drugo carstvo, manje od tvojega; a potom treće carstvo mjedeno, koje će vladati po svoj zemlji."

A četvrto će carstvo biti tvrdo kao gvožđe, jer gvožđe satire i troši sve, i kao gvožđe što se lomi, tako će satrti i polomiti."

A što si video stopala i prste koje od kala lončarskoga koje od gvožđa, biće carstvo razdeljeno, ali će biti u njemu tvrde od gvožđa, jer si video gvožđe pomešano s kalom lončarskim, to će se oni pomešati semnenom čovečijim, ali neće prionuti jedan za drugoga, kao što se gvožđe ne može pomešati s kalom."

A u vreme tih careva Bog će nebeski podignuti carstvo koje se doveka neće rasuti i to se carstvo neće ostaviti drugom narodu; ono će satrti i ukinuti sva ta carstva, a samo će stajati doveka."

Kako si vidio gde se od gore odvali kamen bez ruku i satr gvožđe, mjed, kao, srebro i zlato. Bog veliki javi caru što će biti posle; san je istinit i tumačenje mu verno."

Car je bio uveren u istinitost tumačenja, i u poniznosti i strahu "pade na lice svoje, i pokloni se", govoreći: "Doista, vaš je Bog, Bog nad bogovima i Gospodar nad carevima, i koji objavljuje tajne, kad si mogao otkriti ovu tajnu."

Navuhodonosor je povukao zapovest o pogubljenju mudraca. Njihov život je bio pošteđen zahvaljujući Danilovoj povezanosti sa Onim koji otkriva tajne. I "car uzvisi Danila, i dađe mu mnoge velike darove i učini ga gospodarem svoj zemlji Vavilonskoj i poglavarem nad svim mudracima Vavilonskim. I Danilo izmoli u cara, te postavi nad poslovima zemlje Vavilonske Sedraha, Misiha i Avdenaga, a Danilo osta na dvoru carevu".

U analima ljudske istorije izgleda kao da sreća naroda i slava i pad careva zavise od volje i sposobnosti čoveka, i čini se da njegova snaga, slavloljublje i čud velikim delom utiču na tok događaja. Međutim, u Reči Božjoj je podignuta zavesa tako da kroz svu ovu igru ljudskih interesa, moći i strasti možemo sagledati delovanje sile Svemogućega, i gotovo nečujno ostvarivanje Njegove volje.

Apostol Pavle je u rečima nedostižne lepote opisao mudracima Atine Božju nameru prilikom stvaranja i podele na rase i narode. "Bog koji je stvorio svet i sve što je u njemu", rekao je Pavle, "učinio je da od jedne krvi sav rod čovečji živi po svemu licu zemaljskom, i postravio je napred određena vremena i međe njihovog življenja: da traže Gospoda, ne bi li ga barem opipali i našli" (Dela 17,24-27).

Bog je jasno rekao da će se sve se što bude dogodilo ostvariti u "svezama zavetnim" (Jezekilj 20,37). Njegova namera prilikom stvaranja sveta bila je da zemlja bude naseljena bićima koja će biti blagoslov sebi i drugima, i koja će veličati svog Tvorca. Svi koji to žele, mogu raditi na ostvarenju ove Božje namere. Za njih je rečeno: "Narod koji sazda sebi pripovedaće hvalu moju" (Isaija 43,21).

Bog je u svom zakonu jasno ukazao na načela koja su u osnovi svakog pravog napretka, kako naroda tako i pojedinca. Mojsije je rekao Izrailjcima povodom tog zakona: "Držite dakle i izvršujte ih, jer je to mudrost vaša i razum vaš." "Jer nije prazna reč da za nju ne marite, nego je život vaš" (5. Mojsijeva 4,6; 32,47). Blagodeti koje su pod tim uslovima bile obećane Izrailju, obećane su pod istim uslovima i u istoj meri svim narodima i svakom pojedincu pod nebom.

Stotine godina pre nego što su neki narodi stupili na pozornicu istorije, Svemoguć je svojim pogledom obuhvatio i predskazao slavu i pad svetskih carstva. Bog je rekao Navuhodonosoru da će vavilonsko carstvo propasti, i da će se zatim podići drugo carstvo koje će isto tako imati svoje probe. Ali ono neće slaviti pravoga Boga, pa će njegova slava potamneti i na njegovo mesto doći treće carstvo. I to će carstvo nestati i doći će četvrto, jako kao gvožđe, koje će pokoriti narode na zemlji.

Da su vladari Vavilona, tog najbogatijeg carstva na zemlji, gajili u svom srcu strah Gospodnji, dobili bi mudrost i silu, što bi ih tesno privezalo za Njega i održavalo njihovu snagu. Ali je Bog bio njihovo utopište samo u vreme nevolje i nesreće. U takvim trenucima, pošto nisu mogli dobiti pomoć od svojih velikih ljudi, tražili su ljude kakav je bio Danilo, za koje su znali da poštuju živoga Boga i da i On njih isto tako poštuje. Obračali su se ovim ljudima da im otkriju tajne providenja; jer, mada su vavilonski carevi bili ljudi velikog uma, svojim prestupima su se toliko udaljili od Boga, da nisu mogli razumeti otkrivenja i opomene koje su im bile date u pogledu njihove budućnosti.

Oni koji proučavaju Reč Božju mogu u istoriji naroda naći doslovno ispunjenje božanskog proroštva.

Vavilon je najzad bio savladan i uništen, jer su njegovi carevi u periodu napretka smatrali da ne zavise od Boga i pripisivali ljudskoj sili slavu svoga carstva.

Medo-persijsko carstvo je stigao gnev neba, zato što je u njemu pogažen Božji zakon. U srcu najvećeg dela naroda nije bilo mesta za strah Božji. Svuda je vladalo bezboštvo, bogohuljenje i velika pokvarenost.

Carstva koja su došla kasnije bila su još pokvarenija i padala su sve niže u moralnom pogledu.

Vlast svakog vladara na zemlji dolazi s neba, i njegov uspeh zavisi od načina na koji će upotrebiti tu vlast. Na svakog se odnosi reč božanskog stražara: "Opasah te, premda me ne znaš" (Isaija 45,5). I svakome treba da služe kao životna pouka reči koje su bile upućene Navuhodonosoru: "Oprosti se greha svojih pravdom i bezakonja svojih milošću prema nevoljnicima, eda bi ti se produžio mir" (Danilo 4,27).

Shvatiti ovo, razumeti da "pravda podiže narode", da je "gadno carevima činiti nepravdu, jer pravdom utvrđuju presto", da carevi "milošću podupiru svoj presto" (Priče 14,34; 16,12; 20,28), shvatiti delovanje ovih načela u otkrovenjima sile Onoga koji postavlja i smeće careve - to znači shvatiti filozofiju istorije.

Ovo je jasno izloženo jedino u Reči Božjoj. Tu se vidi da snaga naroda i pojedinaca ne počiva na materijalnim sredstvima koja ih čine nepobedivim u očima ljudi, niti se ogleda u hvalisavoj veličini. Ta snaga se meri vernošću kojom oni ostvaruju Božju nameru.

OGNJENA PEĆ

San o velikom liku, koji je Navuhodonosoru otkrio događaje do kraja zemaljske istorije, bio je dat da bi car shvatio kakvu ulogu treba da odigra u istoriji sveta i u kakvom bi odnosu njegovo carstvo trebalo da bude prema carstvu nebeskom. U tumačenju sna bilo mu je jasno ukazano na uspostavljanje večnog carstva Božjeg. "U vreme tih careva, Bog će nebeski podignuti carstvo koje se dovika neće rasuti, i to se carstvo neće ostaviti drugom narodu; ono će satrti i ukinuti sva ta carstva, a samo će stajati dovika... San je istinit, i tumačenje mu verno", rekao je Danilo (Danilo 2,44-45).

Car je priznao silu Božju rekavši Danilu: "Doista, vaš je Bog nad bogovima... koji objavljuje tajne" (Danilo 2,47). Navuhodonosor je posle ovog događaja bio izvesno vreme pod uticajem straha Gospodnjeg, ali se njegovo srce još nije bilo očistilo od svetskog slavloljublja i želje za samoumdizanjem. Postao je gord zbog napretka svoga carstva. S vremenom je prestao da poštuje Boga i vratio se idolopoklonstvu sa još većom revnošću i zaslepljenošću.

Reči: "Ti si ona glava zlatna", ostavile su dubok utisak na carev duh (Danilo 2,38). Mudraci njegovog carstva, koristeći njegov povratak idolopoklonstvu, predložili su da načini lik sličan onome koji je video u snu, i da ga postavi tako da svi vide zlatnu glavu, za koju je bilo rečeno da prikazuje njegovo carstvo.

Caru se dopao ovaj laskavi savet i on je odlučio da ga ostvari, pa čak da učini i više od toga. Umesto da napravi onakav lik kakav je video, nastojao je da prevaziđe original. Njegov lik neće od glave pa prema stopalima biti od sve jeftinijeg materijala, već sav od zlata, i tako simbolično prikazivati Vavilon kao večno, nerazrušivo i svemoćno carstvo koje će razbiti sva druga carstva, a samo trajati do veka.

Zamisao da osnuje carstvo i dinastiju koja će večno vladati, učinila je snažan utisak na ovog silnog vladara čijem oružju nisu mogli da odole narodi na zemlji. Podstaknut neizmernom ambicijom i ohološću, on se posavetovao sa svojim mudracima kako da to ostvari. Zaboravljajući na proročanstva otkrivena u vezi sa snom o velikom liku, zaboravljajući da je Bog Izrailjev preko svog sluga Danila otkrio značenje sna i da je to tumačenje spaslo od sramne smrti sve mudrace carstva, car i njegovi doglavnici, u želji da utvrde svoju silu i nadmoć, odlučili su da na svaki način prikažu Vavilon kao najvišu silu na svetu, kojoj se svi moraju pokoriti.

Simbolični lik koji je otkrio caru i narodu Božju nameru u odnosu na zemaljska carstva, poslužiće na proslavu ljudske sile. Trebalo je odbaciti i zaboraviti tumačenje Danilo, a istinu iskrenuti i izopačiti. Cilj je bio sprečiti širenje i prihvatanje saznanja koje je Bog dao putem simbola, otkrivajući ljudima značajne događaje budućnosti. Tako je Sotona težio da preko slavloljubivih ljudi omete Božji cilj za ljudski rod. Neprijatelj ljudi je znao da istina predstavlja veliku spasonosnu silu kad nije pomešana sa zabludom, ali da postaje sila na zlo ako je ljudi koriste da bi proslavili sebe i ostvarili svoje sebične ciljeve.

Navuhodonosor je dao da se od blaga iz njegove bogate riznice načini zlatan lik, u svemu sličan onome koji je video u snu, sem u pogledu materijala. Haldejci su bili naviknuti na veličanstvene idole svojih božanstava, ali nikada ranije nisu stvorili tako veličanstven i sjajan kip kao ovaj koji je bio šezdeset lakata visok i šest lakata širok. I nije onda čudo da u zemlji u kojoj je vladalo idolopoklonstvo, taj neprocenjivi lik u polju Duri, koji je predstavljao slavu, veličinu i moć Vavilona, bude posvećen kao predmet obožavanja. To je i učinjeno; izdata je zapovest da na dan posvećenja svi moraju pokazati bezuslovnu odanost vavilonskoj sili time što će se pokloniti liku.

Došao je određeni dan i u polju Duri sabraše se "svi narodi, plemena i jezici". Prema carskoj zapovesti, kad su se začuli zvuci muzike, svi prisutni "popadaše" i "pokloniše se zlatnom liku". Tog neobičnog dana, činilo se da su sile tame izvojevale značajnu pobedu. Izgledalo je da će se klanjanje zlatnom liku povezati s uobičajenim oblicima idolopoklonstva koje je bilo priznato kao

državna vera u zemlji. Sotona se nadao da će na taj način osujetiti cilj Božji da prisustvo porobljenog Izrailja u Vavilonu bude sredstvo blagoslova za sve neznabožičke narode.

Međutim, Bog je drugačije odlučio. Nisu se svi poklonili idolopokloničkom simbolu ljudske sile. Usred mnoštva koje se klanjalo, nalazila su se tri čoveka koji su bili čvrsto rešeni da na taj način ne nanose sramotu Bogu nebeskom. Njihov Bog je bio Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima.

Do Navuhodonosora, koji je likovao, došla je vest da među njegovim podanicima ima takvih koji su se usudili da ne poslušaju njegovu zapovest. Surevnjivi na počasti koje su ukazivane vernim Danilovim drugovima, neki mudraci su sad obavestili cara o očiglednom prekršaju njegove volje. "Care, da si živ dovika", naglasiše oni, "imaju ljudi Jevreji, koje si postavio nad poslovima zemlje Vavilonske, Sedrah, Misah i Avdenago; ti ljudi, care, ne haju za te, ne poštuju tvojih bogova, i ne klanjaju se zlatnom liku koji si postavio".

Car je zapovedio da se ti ljudi izvedu pred njega. "Je li istina da vi ne služite mojim bogovima i da se ne klanjate zlatnom liku koji postavih?" - pitao je on. Car je pribegao pretnjama da bi ih naveo da se pridruže množini. Pokazujući na ognjenu peć, on ih je upozorio na kaznu koja ih čeka ako se i dalje budu protivili njegovoj volji. Međutim, Jevreji su otvoreno posvedočili svoju privrženost Bogu nebeskom i svoje poverenje u Njegovu moć izbavljenja. Smatrali su da klanjati se liku znači obožavati ga, a takvu počast su oni mogli ukazati samo Bogu.

Dok su tri Jevrejina stajala pred carem, on se ubedio da kod njih ima nečega što ne postoji u ostalih mudraca njegovog carstva. Oni su bili verni u ispunjavanju svih dužnosti. Car je želeo da ih ponovo stavi na probu. Kad bi samo hteli da se sa ostalima poklone liku, sve bi bilo u redu. "Ako li se ne poklonite, onaj čas bićete bačeni u peć ognjenu užarenu", dodao je car. Zatim je podižući prkosno ruku zapitao: "Koji je Bog što će vas izbaviti iz mojih ruku?"

Careve pretnje bile su uzaludne. On nije mogao poljuljati privrženost ovih ljudi Vladaru cele vasiona. Oni su iz istorije svojih otaca naučili da neposlušnost prema Bogu znači sramotu, nesreću i smrt, i da je strah Božji početak mudrosti; temelj svake istinske sreće. Gledajući mirno u peć, oni mirno rekoše: "Nije nam potrebno da ti odgovorimo na to. Evo, Bog naš, kojemu mi služimo, može nas izbaviti iz peći ognjene užarene, i izbaviće nas iz tvojih ruku, care." Njihova vera je sve više jačala dok su govorili da će ih Bog spasti sebi na slavu; zatim su, s pobedonosnim pouzdanjem, koje proističe iz vere u Boga, dodali: "A i da ne bi, znaj care, da bogovima tvojim nećemo služiti niti ćemo se pokoriti zlatnom liku koji si postavio."

Gnev carev nije znao za granice. "Tada se Navuhodonosor napuni gneva, i lice mu se promeni na Sedraha, Misaha i Avdenaga" - predstavnike jednog preznog i porobljenog naroda. Naredivši da se peć užari sedam puta više nego obično, on je zapovedio najjačim ljudima iz svoje vojske da vežu poštovaoce Boga Izrailjeva i pripreme ih za brzo pogubljenje.

"Tada svezashe one ljude u plaštima njihovim i u obući i pod kapama i u svemu odelu njihovu, i baciše ih u peć ognjenu užarenu. Kako zapovest careva beše hitna i peć vrlo užarena, plamen ognjeni ubi one ljude koji bacahu Sedraha, Misaha i Avdenaga."

Ali Gospod nije zaboravio svoje. Kad su njegovi svedoci bili bačeni u peć, Spasitelj im se lično otkrio hodeći s njima zajedno posred ognja. U prisustvu Gospodara nad toplotom i hladnoćom, plamen je izgubio svoju moć.

Car je posmatrao sa svog prestola, očekujući da ljudi koji su mu prkosili budu potpuno uništeni. Ali njegovo pobedonosno raspoloženje se naglo izmenilo. Dvorani koji su stajali blizu njega zapazili su kako mu je lice pobledelo kad je ustao s prestola pažljivo posmatrajući oganj. Uzmiren, car se okrenuo svojim dvoranima i upitao: "Ne bacimo li tri čoveka svezana u oganj?... Eno, vidim četiri čovjeka odrješena gde hode posred ognja i nije im ništa, a četvrti kao da je Sin Božji."

Otkud je neznabožički car znao kako izgleda Sin Božji? Jevrejski robovi, koji su se nalazili na značajnim položajima u Vavilonu, posvedočili su mu istinu svojim životom i karakterom. Kad su bili upitani o osnovama svoje vere, odgovorili su bez oklevanja. Oni su jasno i jednostavno izlagali načela pravde, upućujući tako ljude oko sebe na Boga kome su služili. Govorili su o Mesiji - Spasitelju koji će doći. I u četvrtom licu, koje se nalazilo usred ognja, car je prepoznao Sina Božjeg.

Zaboravljajući na svoju veličinu i dostojanstvo, Navuhodonosor je sišao s prestola i prišavši vratima peći povikao: "Sluge Boga višnjega, izidite i hodite!"

I onda su Sedrah, Misah i Avdenago izašli pred ogromno mnoštvo nepovređeni. Prisustvo njihovog Spasitelja sačuvalo ih je od povreda. Izgoreli su samo njihovi okovi. "I sabraše se knezovi i upravitelji i vojvode i večnici carevi i videše te ljude gde im telu oganj ništa ne može, niti im se kosa na glavi opali, niti im se plašti što promeniše, niti zadah od ognja prionu na njih."

Zaboravljen je bio veliki zlatni lik, postavljen s tolikim sjajem. Ljudi su strahovali i drhtali u prisustvu živoga Boga. "Da je blagosloven Bog Sedrahov, Misahov i Avdenagov, koji posla anđela svojega i izbavi sluge svoje", car je bio prinuđen da to smerno prizna, "koji se u Njega pouzdaše i ne poslušаше zapovesti careve i dadoše telesa svoja da ne bi služili niti se poklonili drugom Bogu osim svojega Boga".

Doživljajući toga dana naveli su Navuhodonosara da izda zapovest "Da se svaki kojega mu drago naroda i plemena i jezika, koji bi pohulio na Boga Sedrahova, Misahova i Avdenagova, da se iseče i kuća da mu bude bunjište." Navodeći razlog za tu zapovest, on je rekao: "Nema drugoga Boga koji može tako izbaviti."

Ovakvim i sličnim rečima, vavilonski car je nastojao da svim narodima na zemlji pokaže svoje ubedenje da su sila i vlast jevrejskog Boga dostojni najuzvišenijeg poštovanja. I Bogu je bilo ugodno nastojanje carevo da Mu ukaže poštovanje i da svoju odanost Bogu posvedoči pred čitavim vavilonskim carstvom.

Oslobađajući svoje verne sluge, Gospod je pokazao da je na strani potlačenih, ukoravljajući zemaljske vlasti koje ustaju protiv vlasti neba. Tri Jevrejina su pred celom vavilonskom nacijom pokazali svoju veru u Onoga kome su služili. Oni su se pouzdali u Boga. U trenutku iskušenja, setili su se obećanja: "Kad pođeš preko vode, ja ću biti s tobom, ili preko reke, neće te potopiti; kad pođeš kroz oganj, nećeš izgoreti i neće te plamen opaliti" (Isaija 43,2). I njihova vera u živu Reč nagrađena je pred svima na čudesan način. Predstavnici raznih naroda, koje je Navuhodonosor pozvao za posvećenje lika, razneli su vest o njihovom čudesnom izbavljenju po mnogim zemljama. Po čitavoj zemlji Bog je bio slavljen zahvaljujući vernosti svojih sinova.

Značajne su pouke koje se mogu izvući iz iskustva jevrejskih mladića u polju Duri. I u naše vreme će mnoge sluge Božje, iako nevine, biti izložene poniženjima i zlostavljanjima od strane onih koje Sotona podstiče i koji su ispunjeni zavišću i verskom zatucanošću.

U vreme nevolje koja predstoji narodu Božjem, biće potrebna nepokolebiva vera. Njegova deca moraju pokazati da služe jedino Bogu i da ih ništa, čak ni životna opasnost, ne može nagati da učine i najmanji ustupak idolopoklonstvu. Za verno srce, zapovesti grešnog, smrtnog čoveka postaju beznačajne u poređenju sa rečju večnog Boga. Verno srce se pokorava istini, pa makar posledice bile tamnica, progonstvo ili smrt.

Kao u vreme Sedraha, Misaha i Avdenaga, Gospod će i u poslednjim danima istorije ove zemlje silno raditi za spas onih koji nepokolebivo stoje na strani pravde. Onaj koji je s jevrejskim mladićima ušao u ognjenu peć, biće sa svojim sledbenicima ma gde se oni nalazili. Njegovo prisustvo će ih hrabriti i podržavati. U vreme nevolje kakve nije bilo otkako je naroda do tada, Njegovi izabranici će ostati postojani. Sotona s celom vojskom zla ne može uništiti ni najslabijeg od Božjih svetih. Njih štite anđeli nadnadmašni u snazi, i njih radi će se Gospod otkriti kao "Bog nad bogovima", koji može spasiti one koji se uzdaju u Njega.

ISTINSKA VELIČINA

Iako uzdignut do vrhunca zemaljskih počasti i priznat čak i od strane Najvišega kao "car nad carevima" (Jezekilj 26,7), Navuhodonosor je ipak s vremena na vreme pripisivao milosti Gospodnjoj slavu svoga carstva i sjaj svoje vladavine. Tako je bilo posle njegovog sna o velikom liku. To viđenje je duboko uticalo na njegovu dušu, kao i pomisao da će se vavilonsko carstvo pored svoje veličine ne kraju srušiti, da će i ostala carstva biti uzdrmana dok na kraju sve zemaljske vlasti ne budu potčinjene carstvu koje će uspostaviti Bog nebeski, i koje nikad neće biti uništeno.

U kasnijem životu Navuhodonosor je izgubio iz vida svoje uzvišeno shvatanje o ciljevima Božjim u pogledu naroda na zemlji. Ali kad se njegov gori duh ponizio pred masama u polju Duri, ponovo je priznao da je carstvo Božje "carstvo večno, i vlast njegova od kolena do kolena". On je bio idolopoklonik po rođenju i vaspitanju, međutim, mada je bio vladar idolopokloničkog naroda, imao je urođeno osećanje pravde, tako da ga je Bog mogao upotrebiti kao oruđe kojim će kazniti buntovnike i ostvariti svoju volju. Kao vladar "najljućih među narodima" (Jezekilj 28,7), Navuhodonosor je uspeo da posle višegodišnjih velikih napora osvoji Tir; zatim je i Misir postao plen njegove pobedničke vojske. Dovodeći jednu zemlju za drugom pod vavilonsku vlast, on se sve više uzdizao kao najveći vladar svoga doba.

Nije dakle čudo što je ovaj pobednik, slavljlubivi gori vladar, došao u iskušenje da skrene s puta smernosti, koji jedino vodi istinskoj veličini. U predahu između svojih osvajajčkih pohoda on je posvećivao mnogo truda utvrđivanju i ulepšavanju svoje prestonice, tako da je Vavilon najzad postao najveća slava njegovog carstva, "zlatni grad", ponos cele zemlje". Njegova strast građenja i veoma uspešan pokušaj da od Vavilona stvori jedno od svetskih čuda, toliko su podstakli njegovu gordost da je najzad došao u opasnost da izgubi glas mudrog vladara, koga je Bog mogao da upotrebi kao oruđe u ostvarenju svojih planova.

Bog je u svojoj milosti dao caru još jedan san da bi mu ukazao na opasnost i spasao ga zamke koja bi prouzrokovala njegovu propast. U jednoj noćnoj utvari Navuhodonosor je video veliko drvo koje raste usred zemlje; vrh mu je dopirao do neba, a grane se širile do krajeva zemlje. U njegovoj senci odmarala su se stada s planina i bregova, i u njegovim granama nebeske ptice svijale su svoja gnezda. "Lišće mu beše lepo i rod obilat, i na njemu beše hrane svemu."

Posmatrajući ovo divno drvo, car je primetio kako "stražar i sve-tac side s neba". Zatim je snažnim glasom povikao:

"Posecite drvo, i okrešite mu grane, pokidajte mu lišće i razmetnite mu rod; neka pobegnu zveri ispod njega i ptice s grana njegovih. Ali panj sa žilama ostavite mu u zemlji, u okovima gvozdanim i mješanim, u travi poljskoj, neka ga kvasi rosa nebeska i deo da mu je sa zverima od trave zemaljske. Srce čovečije neka mu se promeni, i srce životinjsko neka mu se da, i sedam vremena neka prođu preko njega. To su odredili stražari i izrekli sveti da bi poznali živi da Višnji vlada carstvom ljudskim, i daje ga kome hoće, i postavlja nad njim najnižega između ljudi."

Cara je vrlo uznemirio ovaj san, jer je očevito predskazivao nesreću. Ispričao ga je vračarima, zvezdarima, Haldejcima i gatarima, i mada je san bio vrlo jasan, niko od njih nije mogao da ga protumači.

Još jednom je ovim neznabošcima dato svedočanstvo da tajne carstva nebeskog mogu shvatiti samo oni koji ljube Boga i boje Ga se. Car se u nevolji obratio svome sluzi Danilu, čoveku koga su cenili zbog njegovog ispravnog i čvrstog karaktera i neuporedive mudrosti.

Kad se Danilo, odazivajući se na poziv, pojavio pred Navuhodonosorom, ovaj mu reče: "Valtasare, poglavare vračarima, znam da je duh svetih bogova u tebi, i nikakva tajna nije ti tška; kaži san moj što sam snio i šta znači." Pošto je ispričao san, Navuhodonosor je zatražio:

"Valtasare, kaži što znači, jer nijedan mudrac u carstvu momemu ne može da mi kaže šta znači, a ti možeš, jer je u tebi duh svetih bogova."

Danilo je bilo jasno šta znači san i to je ostavilo dubok utisak na njega. On "osta u čudu za jedna sahat, i misli ga uznamiravahu". Car je video da Danilo okleva i da je potišten, te ga ohrabri rečima: "Valtasare, san i značenje mu da te ne uznemiruje."

"Gospodaru moj", odgovori mu Danilo, "san da bude tvojim nenavdicima, i značenje njegovo tvojim neprijateljima". Prorok je shvatio da mu je Bog dodelio ozbiljnu dužnost da Navuhodonosoru otkrije kaznu koja će ga snaći zbog njegove oholosti i osionosti. Danilo je morao protumačiti san rečima koje će car moći da razume; mada ga je njegov strašan smisao nagnao da zastane u nemom čuđenju, on je ipak morao reći istinu bez obzira na posledice.

Danilo je otkrio caru poruku Svemogućega. "Drvo što si video, veliko i jako, kojemu visina doseže do neba, i koje se vidaše po svoj zemlji, kojemu lišće beše lepo i rod obilan, i na kom beše hrane svemu, pod kojim stanovaše zverje poljsko i na granama mu sedahu ptice nebeske, to si ti care, koji se velik i silan, i veličina je tvoja visoka i doseže do neba i vlast tvoja je do krajeva zemaljskih."

A što car vide stražara i sveca gde silazaše s neba i govoraše: Posecite drvo i potrite ga, ali mu panj sa žilama ostavite u zemlji u okovima gvozdanim i mješanim u travi poljskoj, da ga kvasi rosa nebeska, i sa zverjem poljskim neka mu je deo dokle sedam vremena prođe preko njega, ovo znači, care, i ovo je naredba Višnjega koja će se se izvršiti na mom gospodaru caru: Bićeš prognan između ljudi, i sa zverima ćeš poljskim živeti, i hraniće te travom kao goveda, i rosa će te nebeska kvasiti, i sedam će vremena proći preko tebe dokle poznaš da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće. A što se reče da se ostavi panj sa žilama od drveta, carstvo će ti ostati, kad poznaš da nebesa vladaju."

Pošto je verno protumačio san, Danilo je pozvao gordoga vladara da se pokaje i obrati Bogu, kako bi čineći što je pravo sprečio prorečenu nesreću. Prorok je molio: "Zato care, da ti je ugodan moj savet, oprosti se greha svojih pravdom i bezakonja svojih milošću prema nevoljnicima, eda bi ti se produžio mir."

Navuhodonosor je izvesno vreme bio pod uticajem prorokove opomene i saveta. Međutim, srce koje nije preobraženo milošću Božjom brzo se oslobađa uticaja Svetog Duha. Popuštanje ličnim naklonostima i slavljlublje još nisu bili izbrisani iz carevog srca, i kasnije su se te njegove karakterne crte ponovo pojavile. I pored upozorenja koje mu je milostivo bilo dato, i pouka iz ranijih iskustava, Navuhodonosor je ponovo dozvolio da njim zavlada duh zavisti u odnosu na careve koji će doći posle njega. Njegova vladavina, koja je dotada u velikoj meri bila pravedna i milostiva, pretvorila se u tiraniju. Okorela srca, on je svoje sposobnosti koje je dobio od Boga koristio da bi uzvisio sebe, i to iznad Boga koji mu je dao vlast i život.

Kazna Božja je neko vreme odgađana. Ali umesto da ga to navede na pokajanje, car je sve više popuštao svojoj gordosti, izgubio najzad poverenje u tumačenje sna i počeo da se podsmeva svojim ranijim strahovanjima.

Godinu dana pošto je dobio opomenu, Navuhodonosor je hoda-jući po svom dvoru i razmišljajući s ponosom o svojoj vladalačkoj moći i neimarskim uspjesima uzviknuo: "Nije li to Vavilon veliki što ga ja sazidah jakim silom svojom, da je stolica carska i slava veličanstvu mojemu?"

Dok se car oholo hvalisao, glas s neba je objavio da je došlo vreme kazne, određeno od Boga. Do njegovog uha doprla je zapovest Gospodnja: "Tebi se govori, care Navuhodonosore; carstvo se uze od tebe. I bićeš prognan između ljudi, i živećeš sa zverjem poljskim, hraniće te travom kao goveda, i sedam će vremena proći preko tebe dokle poznaš da Višnji vlada carstvom ljudskim i daje ga kome hoće."

U jednom jedinom trenutku oduzet mu je razum koji mu je Bog dao. Nestalo je rasuđivanja koje je car smatrao savršenim, mudrosti kojom se ponosio, i nekada moćni vladar postao je manijak. Njegova ruka nije više mogla držati skiptar. Nije poslušao vest opomene; i sada, lišen vlasti koju mu je Tvorac darovao i prognan od ljudi, Navuhodonosor "jede travu kao goveda, i rosa nebeska kvasi mu telo da mu narastoše dlake kao pera u orla i nokti kao u ptica".

Sedam godina je Navuhodonosor izazivao čuđenje kod svih svojih podanika, sedam godina je bio ponižen pred celim svetom. Zatim mu se vratilo razum, i kad se u poniznosti obratio Bogu nebeskom, prepoznao je Božju ruku u kazni koja ga je snašla. Javno je priznao svoju krivicu i veliku milost Božju u svom ozdravljenju. Car je rekao: "Ja Navuhodonosor podigoh oči svoje k nebu, i um moj vrati mi se, i blagosloviš Višnjega, i hvalih i slavih onoga koji živi doveka, čija je vlast - vlast večna i čije je carstvo od kolena do kolena, i svi stanovnici zemaljski ništa nisu prema njemu, i radi što hoće s vojskom nebeskom i sa stanovnicima zemaljskim i nema nikoga da bi mu ruku ustavio i rekao mu: Šta radiš?"

U to vreme um moj vrati mi se, i na slavu carstva mogega vrati mi se veličanstvo moje i svetlost moja; i dvorani moji i knezovi moji potražiše me, i utvrdih se u carstvu svom, i doda mi se više veličanstva."

Nekada ohoili vladar postao je smerno dete Božje, tiranin i diktator postao je mudar i sažaljiv car. Onaj koji je prkosio Bogu nebeskom i hulio na Njega, sad je priznavao vlast Svevišnjega i usrdno se trudio da podstakne u srcu svojih poslanika strah Gospodnji i doprinese njihovoj sreći. Posle ukora od strane Cara nad carevima i Gospodara nad gospodarima, Navuhodonosor je najzad razumeo pouku koju svaki vladar mora naučiti - da se istinska veličina sastoji u pravoj dobroti. On je priznao Gospoda kao živoga Boga govoreći: "Ja Navuhodonosor, hvalim, uzvišujem i slavim Cara nebeskoga, čija su sva dela istinita i čiji su putevi pravedni i koji može oboriti one koji hode ponosito."

Tako je bio ispunjen cilj Božji - da ga slavi najveće carstvo na svetu. Ovo Navuhodonosorovo javno priznanje milosti, dobrote i vlasti Božje bilo je poslednji čin njegovog života koji je zapisan u svetoj istoriji.

NEVIDLJIVI STRAŽAR

(Danilo 5)

Pred kraj Danilovog života došlo je do velikih promena u zemlji u koju su pre šezdeset godina on i njegovi drugovi dovedeni u ropstvo. Umro je Navuhodonosor, "najljući između naroda", i Vavilon, "hvala sve zemlje", pod nerazumnom upravom njegovih naslednika raspadao se postepeno ali sigurno (Jezekilj 28,7; Jeremija 51,41).

Vavilonu je ubrzo predstojala propast usled ludosti i slabosti Navuhodonosorovog unuka Valtasara. Učestvujući još u mladosti u carskoj vlasti, Valtasar se ponosio svojom silom i podizao u srcu protiv Boga nebeskog. Njemu su se pružale mnogobrojne prilike da upozna Božju volju, shvati svoju dužnost i pokori joj se. Bilo mu je poznato da je Božjom odlukom njegov deda bio prognan iz ljudskog društva; znao je za njegovo obraćanje i čudesno ozdravljenje. Ali je Valtasar dozvolio da ljubav prema zadovoljstvima i oholost izbrišu pouke koje nije smeo nikada da zaboravi. Propustio je prilike koje su mu se milostivo pružale i nije iskoristio sredstva koja su mu bila na domaku, da bi se potpunije upoznao sa istinom. Valtasar je ravnodušno prolazio pored onoga što je Navuhodonosor napokon stekao po cenu neizrecivih patnji i poniženja.

Nevolje su brzo naišle. Vavilon je opkolio Kir, sinovac Darija Midskog i zapovednik udruženih snaga Midana i Persijanaca. Međutim, razbludni vladar se osećao sigurnim i provodio vreme u orgijanju i veselju usred naizgled neosvojive tvrđave, s debelim zidinama i bakarnim vratnicama, zaštićene rekom Eufratom i obilno snabdevene hranom.

U svojoj oholosti i drskosti, prožet bezbrižnim osećanjem sigurnosti, Valtasar "učini veliku gozbu hiljadi knezova svojih i pijaše vino pred hiljadu njih". Sva zadovoljstva koja mogu priuštiti bogatstvo i vlast, uvećala su sjaj gozbe. Lepe i zanosne žene nalazile su se među zvanicama na carskoj gozbi. Bilo je tu darovitih i obrazovanih ljudi. Knezovi i državnici pili su vino kao vodu i veselili se pod njegovim opojnim uticajem.

Pomračenog uma usled sramnog pijanstva, sav obuzet niskim nagonima i strastima, sam car je bio kolovođa u tom besnom orgijanju. U toku gozbe, Valtasar "zapovedi da se donesu sudovi zlatni i srebrni koje beše doneo Navuhodonosor... iz crkve Jerusalimske, da iz njih piju car i knezovi mu, i žene njegove i inoče njegove". On je smatrao da ništa nije toliko sveto da se on ne bi mogao dotaći svojim rukama. "Donesoše zlatne sudove... i pijahu iz njih car i knezovi njegovi, žene njegove i inoče njegove; pijahu vino i hvaljahu bogove zlatne i srebrne i mjedene i drvene i kamene."

Valtasar nije ni pomišljao da toj idolopokloničkoj gozbi prisustvuje jedan nebeski svedok, da jedan nevidljiv božanski stražar posmatra prizor obesvećenja, sluša bogohulno veselje i vidi idolopoklonstvo. No, ubrzo je nepozvani Gast dao dokaza o svom prisustvu. Kad je orgijanje bilo na vrhuncu, pojavila se jedna beskrvna ruka ispisujući na zidovima dvora slova blistava kao plamen - reći koje su, mada neshvatljive za gomilu, nagoveštavale propast preneraženom caru i njegovim gostima.

Utišalo se bučno veselje, dok su ljudi i žene zahvaćeni neizrecivim užasom posmatrali ruku kako polako ispisuje tajanstvena slova. Pred njihovim očima su prolazila kao u nizu dela njihovog zlog života. Izgledalo je kao da stupaju pred sud večnog Boga čijoj su vlasti prkosili. Tamo gde je do pre nekoliko trenutaka vladalo veselje i bogohulna duhovitost, sad su se zapažala bleđa lica i čuli krici straha. Kad Bog zastraši ljude, oni ne mogu sakriti silinu užasa.

Valtasar se uplašio više od svih. On je pre svih ostalih bio odgovoran za pobunu protiv Boga, koja je te noći dostigla vrhunac u vavilonskom carstvu. U prisustvu nevidljivog Stražara, predstavnika Onoga čija je vlast bila osporavana i ime osramočeno, car je bio oduzet od straha. "Pojas se oko njega raspasao i kolena mu udarahu jedno o drugo." Valtasar je bezbožno uzdizao sebe nasuprot Bogu nebeskom, ne pretpostavljajući da će se neko usuditi da kaže: "Zašto to činiš?" Ali sada je uviđao da mora položiti računa o onome što mu je bilo povereno, i da ne može ničim opravdati propuštene prilike i svoj prkosni stav.

Car je uzalud pokušavao da pročita plamena slova. Bila je to tajna koju nije mogao odgonetnuti, sila koju nije mogao ni shvatiti ni poricati. U očajanju, obratio se za pomoć mudracima svoga carstva. Njegov gnevan glas odjeknuo je na skupu pozivajući zvezdare, Haldejce i vraće da pročitaju slova. Car je obećavao: "Ko pročita ovo pismo i kaže mi šta znači, onaj će se obući u skerlet, i nosiće zlatnu verižicu o vratu, i biće treći gospodar u carstvu." Međutim, to što se obratio svojim pouzdanim savetnicima i obećao im bogate nagrade, nije bilo ni od kakve koristi. Nebeska mudrost ne može se ni prodati ni kupiti. "Svi mudraci carevi... ne moguše pročitati pisma niti kazati caru šta znači." Nisu bili u stanju da pročitaju tajanstvena slova, baš kao što ni mudraci ranijeg pokolenja nisu mogli protumačiti Navuhodonosorove snove.

Tada se careva majka setila Danila koji je pre više od četvrt stoleća saopštio caru Navuhodonosoru san o velikom liku i dao njegovo tumačenje. "Care, da si živ doveka!" - reče ona. "Da te ne uznemiruju misli tvoje i da ti se lice ne menja. Ima čovek u tvome carstvu, u kom je duh svetih bogova, i u vreme oca tvojega nade se u njega videlo i razum i mudrost, kakva je u bogova, i car Navuhodonosor... postavi ga glavarem vračarima, zvezdarima, Haldejima, i garatima; jer velik duh i znanje i razum za kazivanje sanova i pogađanje zagonetaka i razmršivanje zamršениh stvari nade se u Danila, kojemu car nade ime Valtasar; neka sad dozovu Danila i on će kazati što znači."

"Tada Danilo bi doveden pred cara." Trudeći se da povrati hladnokrvnost, Valtasar reče proroku: "Jesi li ti Danilo između roblja Judina koje dovede iz Judejske car otac moj? Čuh za tebe da je duh svetih bogova u tebi, i videlo i razum i mudrost velika da se nade u tebe. A sada su dovedeni preda me mudraci, i zvezdari da pročitaju pismo i kažu mi što znači; ali ne mogu da kažu što znači. A za tebe ja čuh da možeš protumačiti i zamršene stvari razmršiti. Ako dakle možeš pročitati ovo pismo i kazati mi što znači, obući ćeš se u skerlet, i zlatnu verižicu nosićeš o vratu, i bićeš treći gospodar u carstvu."

Nezainteresovan za careva obećanja, Danilo je pred užasnutom gomilom stajao spokojno i dostojanstveno kao sluga Svevišnjega, ne da bi govorio reči laskanja, već da protumači vest o propasti. "Darovi tvoji neka tebi", rekao je on, "i podaj drugome poklone svoje; a pismo ću ja pročitati caru i kazati šta znači."

Prorok je najpre podsetio Valtasara na ono što mu je bilo dobro poznato, ali iz čega nije izvukao pouku smernosti koja bi ga mogla spasti. Govorio je o Navuhodonosorovom grehu i padu, i o načinu na koji je Gospod s njim postupao - o carstvu i slavi koji su mu bili darovani, o božanskoj kazni zbog njegove oholosti i o kasnijem priznanju sile i milosti Boga Izrailjevog. A zatim je smelo i snažno ukorio Valtasara zbog njegovog velikog bezakonja. Ukazao je caru na njegove grehe, istući pouke koje je mogao izvući za sebe, ali je propustio da to učini. Valtasar se nije koristio iskustvom svoga dede, niti je poslušao opomene u odnosu na događaje koji će nastupiti, tako značajne za njega. Bila mu je pružena prilika da upozna istinskog Boga i da posluša, ali on ovo nije primio k srcu i sad je trebalo da žanje plodove svoje pobune.

"Ti Valtasare..." - rekao je prorok, "nisi ponisio srce svoje, premda si znao sve ovo. Nego si se podigao na Gospoda nebeskoga, i sudove doma Njegova donesoše preda te, i piste iz njih vino ti i knezovi tvoji, žene tvoje i inoče tvoje, i ti hvali bogove srebrne i zlatne, mjeđene, гвозđene, drvene i kamene, koji ne vide niti čuju niti razumiju, a ne slavi Boga u čijoj je ruci duša tvoja i svi putevi tvoji. Zato od Njega bi poslana ruka i ovo pismo bi napisano."

Okrenuvši se poruci na zidu, koju je nebo poslalo, prorok je pročitao: "Mene, Mene, Tekel, Ufarsin." Nije se više videla ruka koja je ispislala ta slova, ali su ove četiri reči plamtele s užasnom razgovetnošću. A narod je bez daha slušao reči staroga proroka:

"Ovo znače te riječi: Mene, brojio je Bog tvoje carstvo, i do kraja je izbrojao. Tekel, izmeren si na mjerila i našao si se lak. Fares, razdijeljeno je carstvo tvoje, i dano Midanima i Persijancima."

U toj posljednjoj noći bezumnog slavlja napunili su Valtasar i njegovi doglavnici meru svoje krivice i krivice vavilonskog carstva. Bog nije više mogao odgađati kaznu. On je mnogim proročanstvima nastojao da pouči Vavilonce da poštuju Njegov zakon. "Lečimo Vavilon", rekao je on za one čiji je greh sad stigao do neba, "ali se ne isceli" (Jeremija 51,9). Zbog strahovite izopačenosti ljudskog srca, izrečena je najzad presuda. Valtasar je morao pasti, a njegovo carstvo preći u druge ruke.

Kad je prorok završio, car naredi da mu se ukažu obećane počasti "te obukoše Danila u skerlet i metnuše mu zlatnu verezicu oko vrata, i proglasiše za njega da je treći gospodar u carstvu".

Više od jednog stoleća pre ovog događaja, proroštvo je pomenuo tu "noć zadovoljstva" u kojoj će se car i poglavari takmičiti u bogohuljenju, i koja će odjednom postati noć užasa i propasti. Sad su se događaji, opisani u proročkim spisima još pre no što su učesnici ove drame bili rođeni, brzo smenjivali.

Dok se car još nalazio u raskošnoj dvorani okružen onima čija je propast bila odlučena, došli su glasnici da mu jave "da mu je uzet grad sa svih strana", od neprijatelja čijeg se oružja nije plašio, "da se brodovi uzeše i jezera izgoreše ognjem i vojnici se prepali" (Jeremija 51,31.32). Dok je on sa svojim doglavinicima pio iz svetih sudova Gospodnjih, slaveći svoje zlato i srebro, Midani i Persijanci su skrenuli tok Eufrata i ušli u samo središte nebranjeno grada. Kirova vojska nalazila se već pod zidinama dvorca i grad je bio pun neprijateljskih vojnika "kao skakavaca", tako da su njihovi pobjednički poklici nadjačivali očajničke krike iznenađenih učesnika orgijanja (Jeremija 51,14).

"Istu noć bi ubijen Valtasar car Haldejski" i jedan strani vladar došao je na presto.

Jevrejski proroci su jasno kazali na koji će način propasti Vavilon. Kad im je Gospod u utvori otkrio događaje budućnosti, oni su uzviknuli: "Kako se predobi Sisah i uze se hvala sve zemlje? Kako Vavilon posta čudo među narodima?" (Jeremija 51,41). "Kako se slomi i skrši malj cele zemlje? Kako Vavilon posta čudo među narodima?" "Od praske kad se uzme Vavilon potrešće se zemlja, i vidika će se čuti po narodima."

"Ujedanput pade Vavilon i razbi se." "Jer dođe na njega, na Vavilon, zatirač, junaci se njegovi zarobiše, lukovi se njihovi potršu, jer je Gospod Bog koji plaća, doista će plaćati. Opojiću knezove njegove i mudrace njegove, vojvode njegove i vlastele njegove i junake njegove, da će zaspati večnim snom i neće se probuditi, govori car kojemu je ime Gospod nad vojskama."

"Ja ti metnuh zamku, Vavilone i ti se uhvati ne doznajući, našao si se i uhvatio si se, jer si se zaratio s Gospodom. Gospod otvori riznicu svoju i izvali oružje gneva svojega; jer je to delo Gospoda nad vojskama u zemlji Haldejskoj."

"Ovako veli Gospod nad vojskama: Sila se čini sinovima Izrailjevim i sinovima Judinim; koji ih zarobiše, drže ih, neće da ih puste. Izbavitelj je njihov silan, ime mu je Gospod nad vojskama, on će doista braniti stvar njihovu da umiru i smete stanovnike vavilonske" (Jeremija 50,23.46; 51,8.56.57; 50,24.25.33.34).

"Široki zidovi Vavilonski sasvim će se raskopati... i visoka vrata njegova ognjem će se spaliti." "I ukinuću razmetanje oholih, i ponos silnih oboriću", rekao je Gospod. "I Vavilon, ured carstvima i dika slavi Haldejskoj, biće kao Sodom i Gomor kad ih Bog zatre." "Neće se u njemu živeti", kaže prorok, "niti će se ko naseliti od kolena do kolena, niti će Arapin razapeti u njemu šatora, niti će pastiri počivati onuda. Nego će počivati onde divlje zvijeri, i sove, i aveti će skakati onuda." "I načiniću od njega stan čukovima i jezera vodena, i omešću ga metlom pogibli, govori Gospod nad vojskama" (Jeremija 51,58; Isaija 13.11.19-22;14,23).

Poslednjem caru Vavilona, baš kao i prvom, došla je osuda Božanskog Stražara: "Care... carstvo se uze od tebe" (Danilo 4,31).

"Sidi i sedi u prah, devojko, kćeri Vavilonska,
Sedi na zemlju, nema prestola..."

Sedi mučeći,
I uđi u tamu, kćeri Haldejska:

Jer se nećeš više zvati gospođa carstvima.

Razgnevih se na narod svoj,

Oskvrnih nasledstvo svoje i predadoh ga tebi u ruke:

A ti im ne pokaza milost...

I govorila si: Doveka ću biti gospođa;

Ali nikada nisi to uzimala na um,

Niti si pomišljala šta će biti naposljedak.

Sada dakle čuj ovo,

Koja živiš u slastima

I bez brige sediš

I govoriš u srcu svom:

Ja sam, i nema druge osim mene,

Neću biti udovica,

Niti ću osirotetiti.

To će ti oboje doći ujedanput,

U isti dan da osirotiš i obudoviš,

Doći će ti potpuno, radi mnoštva čini tvojih

I radi velike sile čaranja tvojega.

Jer si se pouzdala u zloću svoju,

Govoreći: Niko me ne vidi.

Mudrost tvoja i znanje tvoje prevariše te,

Te si govorila u srcu svom:

Ja sam i osim mene nema druge.

Zato će doći na te zlo,

A nećeš znati odakle izlazi,

I popašće te nevolja

Da je nećeš moći odbiti,

I doći će na te ujedanput pogibao,

Za koju nećeš znati.

Stani sad s vraćanjem svojim i s mnoštvom čini svojih,

Oko kojih si se trudila od mladosti svoje,

Ne bi li se pomogla.

Ne bi li se okrepila.

Umorila si se od mnoštva namera svojih;

Neka stanu sad zvezdari,

Koji gledaju zvezde,

Koji proriču svakoga meseca,

I neka te sačuvaju od onoga što će doći na te.

Gle, oni su kao pleva...

Ni sami sebe neće izbaviti iz plamena...

Neće biti nikoga da te izbavi."

Isaija 47,1-15.

Svakom narodu koji se pojavio na svetskoj pozornici bilo je dozvoljeno da zauzme svoje mesto na zemlji da bi se videlo hoće li ispunjavati volju Svemogućega. Proroci su predskazivali nastajanje i napredak velikih svetskih carstava - Vavilona, Medo-Persije, Grčke i Rima. Kod svakog od njih, kao i kod slabijih naroda, istorija se ponavljala. Svako je imao svoje vreme kušanja i nijedno nije izdržalo; svakom je potamnula slava i svako je izgubilo svoju silu.

Mada su narodi odbacivali božanska načela i zato propadali, tokom vekova se ipak ostvarivao uzvišeni božanski cilj. To je video prorok Jezekilj u onom čudesnom viđenju koje je dobio za vreme ropstva u zemlji Haldejskoj, kad su se pred njegovim začuđenim pogledom ukazali simboli najviše sile koja upravlja postupcima zemaljskih vladara.

Jezekilj je na obalama reke Hevara video kako sa severa dolazi silan vetar "i velik oblak i oganj koji se razgorevaše, i oko njega svetlost, a ispred njega kao jaka svetlost". Četiri živa bića vukla su izukršane točkove, sve jedan u drugom. A visoko nad svim tim "beše kao presto, po viđenju kao kamen safir, a na prestolu beše po obličju kao čovek". "A vidaše se u heruvima kao ruka čovečija pod krilima" (Jezekilj 1,4.26;10,8). Točkovi su bili tako komplikovano raspoređeni da su na prvi pogled davali utisak prave zbrke. Međutim, oni su se kretali u savršenom skladu. Ruka koja sa nalazila ispod krila heruvima podržavala je nebeska bića i upravljala njima, a ona su pokretala točkove. Iznad njih, na prestolu od safira, nalazio se Večni Bog, a oko prestola se videla duga, znak Božje milosti.

Kao što je izukršanim točkovima upravljala ruka pod krilima heruvima, tako su i složeni događaji u ljudskom životu pod Božjom kontrolom. Usred sukoba i haosa među narodima, Onaj koji sedi iznad heruvima, još uvek upravlja događajima na ovoj zemlji.

Istorija naroda govori i nama danas. Svakom narodu i pojedinu Bog je odredio mesto u svom velikom planu. Onaj koji nikad ne greši odmerava svakoga dana ljude i narode. Svojim izborom svako odlučuje svoju sudbinu, a Bog vlada nad svima i radi na ostvarenju svojih uzvišenih ciljeva.

Proroštva koja je Svevišnji dao u svojoj Reči spajaju kariku s karikom u lancu događaja iz večnosti u prošlosti sa večnošću u budućnosti, i govore nam gde se danas nalazimo u nizu vekova i šta možemo očekivati u budućnosti. Sve ono što je proroštvo najavilo da će se dogoditi, sve do današnjeg dana, već je zapisano na stranicama istorije, i mi možemo biti ubeđeni da će se i ono što tek treba da usledi takođe ispuniti.

Znaci vremena govore danas da se nalazimo na pragu velikih i ozbiljnih događaja. Uznemirenje vlada svuda u svetu. Pred našim očima se ispunjavaju Spasiteljeve reči o događajima koji će predhoditi Njegovom dolasku: "Čućete ratove i glasove o ratovima... Jer

će ustati narod na narod i carstvo na carstvo, i biće gladi i pomori, i zemlja će se tresti po svetu" (Matej 24,6.7).

Današnje vreme je od velikog značaja za sva živa bića. Vladari i državnici, osobe na položajima od poverenja i autoriteta, mudri ljudi i žene svih klasa, usredsređuju pažnju na događaje koji se odigravaju oko nas. Oni proučavaju odnose koji postoje među narodima. Tako zapažaju silinu svakog zemaljskog elementa i uviđaju da se dešava nešto veliko i odlučujuće, da se svet nalazi na ivici užasne krize.

Biblija, i jedino Biblija, pruža ispravno gledište o svim tim pojavama. Tu su otkriveni veliki završni događaji istorije sveta koji već bacaju svoju senku, dok od huke njihovog nastupanja zemlja podrhtava, a ljudsko srce zamire od straha.

"Gle, Gospod će isprazniti zemlju i opustiti je, prevrnuće je i rasejaće stanovnike njezine... Jer prestupiše zakone, izmeniše uredbe, raskidoše zavet vječni. Zato će prokletstvo proždreti zemlju, i zatrće se stanovnici njezini" (Isaija 24,1-6).

"Jaoh dana! Jer je blizu dan Gospodnji i doći će kao pogibao od Svemogućega... Seme istruhnu pod grudama svojim, puste su žitnice, razvaljene spreme, jer posahnu žito. Kako uzdiše stoka! Kako su se smela goveda! Jer nemaju paše; i ovce ginu." "Loza posahnu i smokva uvenu; šipak i palma i jabuka i sva drveta poljska posahnuše, jer nesta radosti između sinova ljudskih" (Joil 1,15-18.12).

"Boli me u srcu;... ne mogu mučati; jer glas trubni čuješ, dušo moja, viku ubojnu. Pogibao na pogibao oglašuje se; jer se pustoši sva zemlja" (Jeremija 4,19.20).

"Jaoh! Jer je velik ovaj dan, nije bilo takvoga, i vreme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaviti iz nje" (Jeremija 30,7).

"Jer si ti, Gospode, pouzdanje moje. Višnjega si izabrao sebi za utočište, neće te zlo zadesiti, i udarac neće dosegnuti do kolibe tvoje" (Psalam 91,9.10).

"Kćeri Sionska... onde će te isкупiti Gospod iz ruku neprijatelja tvojih. A sada se sabraše na te mnogi narodi govoreći: Da se oskrvni, i da se oči naše nagledaju Siona. Ali ne znaju misli Gospodnjih, niti razumeju namere njegove (Mihej 4,10-12). Bog neće napustiti svoju zajednicu u času najveće opasnosti. On joj je obećao oslobođenje. "Ja ću povratiti iz ropstva šatore Jakovljeve, i smilovaću se na stanovne njegove", rekao je On (Jeremija 30,18).

I tada će se ispuniti Božji cilj; sve što živi pod suncem veličaće načela Njegovog carstva.

DANILO U JAMI LAVOVSKOJ

(Danilo 6)

Kad je Darije Midanin preuzeo presto koji je ranije pripadao vavilonskim vladarima, on je odmah pristupio preuređenju vlasti. On "postavi nad carstvom sto i pedeset upravitelja;... a nad njima tri starešine, od kojih jedan beše Danilo, kojima će upravitelji davati računa da ne bi caru bilo štete. A taj Danilo nadvišavaše starešine i upravitelje, jer u njemu beše velik duh i car mišljaše da ga postavi nad svim carstvom svojim."

Počasti kojima je Danilo obasipan izazvale su zlobu kod vodećih ljudi u carstvu, pa su tražili priliku da ga optuže, ali im se nije dalo "jer beše veran, i ne nalaziše se u njega pogreške ni mane".

Danilovo besprekorno ponašanje još je više izazvalo zavist kod njegovih neprijatelja. Oni su bili prinuđeni da priznaju: "Nećemo naći na toga Danila ništa, ako ne nađemo što na njemu radi zakona Boga njegova."

Najzad su se starešine i knezovi posavetovali među sobom i smislili plan da unište proroka. Odlučili su da zatraže od cara da potpiše zapovest koju će oni pripremiti i prema kojoj se svakom licu u carevini zabranjuje da za trideset dana ma šta zamoli od Boga ili čoveka, izuzev od cara Darija. U slučaju da se neko ogreši o ovu naredbu, biće bačen u lavovsku jamu.

Poglavlari su zatim sastavili zapovest i podneli je Dariju na potpis. Računajući na njegovu sujetu, ubedili su ga da će sprovođenje takvog naloga u velikoj meri podići njegov ugled. Ne prozrevši prikrivenu nameru starešina, car nije uočio pakost u predloženoj zapovesti, pa je popuštajući njihovom laskanju dao svoj potpis.

Danilovi neprijatelji napustiše cara, likujući zbog zamke u koju će se sad sigurno uhvatiti sluga Gospodnji. Sotona je igrao naročitu ulogu u toj zaveri. Prorok je zauzimao veoma visok položaj u carstvu i zli anđeli su strahovali da će njegov uticaj oslabiti njihovu vlast nad starešinama. Upravo su ti sotonski pomagači podstakli zavist i zlobu kod poglavara. Oni su dali podstreka za plan kako uništiti Danila, i knezovi su, igrajući ulogu oruđa zla, sproveli taj plan u delo.

Prorokovi neprijatelji su računali na Danilovu privrženost načelima i bili sigurni u uspeh svoga plana. I nisu se prevarili u oceni njegovog karaktera. Danilo je odmah prozreo podmukli cilj koji su imali prilikom sastavljanja te zapovesti, ali nije niukoliko izmenio svoje držanje. Zašto bi prestao da se moli sad kad mu je molitva najpotrebnija? Radije bi se odrekao života nego nade u pomoć Božju. On je spokojno obavljao svoju dužnost starešine nad poglavarima. A kad bi došao čas molitve, on je odlazio u svoju sobu,

i otvorivši prozore u pravcu Jerusalima, po svom svakodnevnom običaju, upućivao molitvu Bogu nebeskom. On nije pokušavao da prikrije svoj postupak. Mada je dobro znao kakve će biti posledice vernosti Bogu, njegov duh se nije kolebao. Pred onima koji su smerali njegovu propast, on nije dozvolio čak ni da izgleda da je njegova veza s nebom raskinuta. Danilo bi se pokorio u svim pitanjima u kojima je car imao prava da zapoveda. Ali ga ni car ni njegova zapovest nisu mogli naterati da odstupi od svoje vernosti Caru nad carevima.

Tako je prorok smelo, a ipak mirno i smerno, izjavio da nikada zemaljska sila nema prava da se postavlja između duše i Boga. Okružen idolopoklonicima, on je bio veran svedok ove istine. Njegova neustrašiva odanost pravdi predstavljala je zrak blistave svetlosti u moralnoj tami neznabožackog dvora. Danilo današnjem svetu pruža dostojanstven primer religiozne hrabrosti i vernosti.

Knezovi su ceo dan budno vrebali Danila. Videli su da je tri puta otišao u svoju sobu i tri puta su čuli kako se njegov glas diže u usrdnoj molitvi Bogu. Sledećeg jutra su to dostavili caru. Danilo, njegov najpoštovaniji i najverniji državnik, prkosio carskoj zapovesti! Oni ga podsetiše:

"Nisi li napisao zapovest, da ko bi se god zamolio kome god bogu ili čoveku za trideset dana, osim tebi, care, da se baci u jamu lavovsku?"

Car je odgovorio: "Tako je po zakonu Midskom i Persijskom koji je nepromenljiv."

Oni su likujući obavestili Darija o ponašanju njegovog najpouzdanijeg savetnika. "Danilo," istakoše oni, "koji je između roblja Judina, ne haje za te, care, ni za zabranu koju si napisao, nego se moli tri puta za dan svojom molitvom".

Kad je car čuo te reči, odmah je uočio klopku koja je postavljenja njegovom vernom sluzi. Shvatio je da su pomenutu zapovest predložili ne zato što im je stalo do careve slave i časti, nego iz mržnje prema Danilu. Car se veoma ožalostio zbog svog učešća u ovom rdavom planu, i "trudaše se do zahoda sunčanoga" da izbavi svog prijatelja. Predviđajući da će car tako postupiti, knezovi se obratiše Dariju rečima: "Znaj, care, da je zakon u Midana i Persijana da se nikakva zabrana i naredba koju postavi car, ne menja." Mada sastavljena na brzinu, zapovest je bila neizmenljiva i morala se sprovedi u delo.

"Tada car reče te dovedoše Danila i baciše ga u jamu lavovsku; i car progovori i reče Danilu: Bog tvoj, kojemu bez prestanka služiš, neka te izbavi." Na ulazu jame postavljen je kamen, i car ga lično "zapečati svojim prstenom i prstenom svojih knezova, da se ništa ne promeni za Danila. Tada otide car u svoj dvor, i prenoći ne jedavši niti dopustivši da mu se donese što čim bi se razveselio, i ne može zaspati."

Bog nije sprečio Danilove neprijatelje da ga bace u lavovsku jamu. On je dozvolio zlim anđelima i pokvarenim ljudima da do te mere ispune svoju želju, ali samo zato da bi više istakao izbavljanje svoga sluga, a poraz neprijatelja istine i pravde učinio potpunijim. "I gnev ljudska obraća se u slavu Tebi kad se jednom opašeš gnevom", posvedočio je Psalmist (Psalam 76.10). Hrabrost ovoga čoveka, koji je odlučio da radije ide praviim putem nego da popusti, donela je poraz Sotoni, a slavu i čast imenu Božjem.

Car Darije je sutradan rano ujutru požurio do jame i "viknuo Danila žalosnim glasom: Danilo, slugo Boga živoga, Bog tvoj, kojemu služiš bez prestanka, može li te izbaviti od lavova?"

A prorok odgovori: "Care, da si živ doveka! Bog moj posla anđela svojega i zatvori usta lavovima, te mi ne naudiše, jer se nadoh čist pred Njim, a ni tebi, care, ne učinih zla."

Tada se car veoma obradova tome, i zapovedi da izvade Danila iz jame. I izvadiše Danila iz jame, i ne nađe se rane na njemu, jer verova Bogu svojemu.

Potom zapovedi car, te dovedoše ljude koji bijahu optužili Danila, i baciše u jamu lavovsku njih, decu njihovu i žene njihove; i još ne dodoše na dno jami, a lavovi ih zgrabiše i sve im kosti potrše."

Car neznabožaca je zatim izdao jednu novu naredbu u kojoj je veličao Boga Danilovog kao istinskog Boga. "Tada car Darije pisa svim narodima i plemenima i jezicima što življahu u svoj zemlji: Mir da vam se umnoži. Od mene je zapovijest da se u svoj državi carstva mogega svak boji i straši Boga Danilova, jer je on Bog živi, koji ostaje doveka, i carstvo se Njegovo neće rasuti, i vlast će Njegova biti do kraja; On izbavlja i spasava, i čini znake i čudesa na nebu i na zemlji. On je izbavio Danila od sile lavovske."

Tako su bili potpuno skrhan bezbožnici koji su se borili protiv Danila. "I taj Danilo beše srećan za carovanja Darijeva i za carovanja Kira Persijanaca." On je svojim životom naveo ove neznabožacke careve da priznaju da je Bog njegov "Bog živi, koji ostaje doveka, i carstvo se njegovo neće rasuti".

Iz ove povesti o Danilovom izbavljenju možemo naučiti da deca Božja u nevolji i teškim časovima treba da ostanu ista onakva kakva su bila kad im je život blistao nadom i kad su imali sve što žele. Danilo je u lavovskoj jami bio isti onaj Danilo koji je stajao pred carem kao prvi ministar u državi, i kao prorok Svemogućega. Čovek čije se srce oslanja na Boga biće isti u času svog najvećeg iskušenja,

kao i u sreći, kad ga je obasjavala svetlost Božje i ljudske ljubavi. Vera doseže do nevidljivog i shvata ono što je zaista večno.

Nebo je veoma blizu onih koji stradaju za pravdu. Hristos svoje interese poistovećuje sa interesima svog vernog naroda, strada u licu svojih svetih, i ko vreda Njegove izabrane, vreda i Njega. Sila koja je u mogućnosti da nas spase od fizičkog zla i nevolje može nas izbaviti i od većeg zla, jer omogućava sluzi Božjem da sačuva svoj mir i čvrstinu pod svim okolnostima, da odnese pobedu božanskom milošću.

Iskustvo koje je Danilo imao na vavilonskom i medo-persijskom dvoru kao državnik, otkriva nam istinu da čovek u javnom životu ne mora biti dvoiličan i lukav, već može biti čovek koga Bog vodi na svakom koraku. Danilo, prvi ministar najvećeg zemaljskog carstva, bio je u isti mah i prorok Božji, koji je primao svetlost nebeskog nadahnuća. Mada je bio čovek sa istim slabostima kakve su i naše, Duh proroštva ga opisuje kao čoveka bez mane. Čak su i neprijatelji koji su najpažljivije ispitivali svaki njegov postupak u poslovnom životu, morali priznati da je bio besprekoran u svemu. On pruža primer kakav bi mogao postati svaki poslovan čovek ako mu se srce posveti i obrati, a pobjede budu čiste u očima Božjim.

Ako se budemo potpuno pokoravali zahtevima neba, dobićemo i zemaljske i duhovne blagoslove. Nepokolebljiv u svojoj vernosti Bogu, plemenit, dostojanstven, dosledan svojim načelima, Danilo još u svojim mladim godinama "nade milost i ljubav" kod dvorana koji su vodili brigu o njemu. On je ove iste osobine pokazao u svom kasnijem životu. Brzo se uzdigao do prvog državnika u carstvu. On je služio jednog za drugim nekoliko vladara. Doživio je pad jednog i stvaranje drugog svetskog carstva, ali je bio tako mudar državnik, tako savršenog ponašanja prema ljudima, tako ljubazan i dobar u srcu, tako veran svojim načelima, da su čak i njegovi neprijatelji bili prinuđeni da priznaju da mu ne mogu naći nikakve mane, jer je bio veran (Danilo 1,9).

Dok su mu ljudi ukazivali poštovanje poveravajući mu odgovorne državne poslove i tajne koje su se ticale sudbine celog carstva, Bog je počastvovao Danila izabравši ga za svog predstavnika i otkrivši mu mnoge tajne daleke budućnosti. Čudesna proroštva, koja je sam zabeležio u 7. do 12. poglavlju knjige koja nosi njegovo ime, nije u stvari potpuno shvatio ni on sam. Ali pre no što se završio njegov zemaljski put, bilo mu je dato divno obećanje da će ostati na delu "do svršetka svojih dana" - da će mu i u završnom periodu zemaljske istorije opet biti dodeljeno da ostane "na delu svom". Nije mu bilo dato da potpuno shvati ono što je Bog otkrio u odnosu na svoje namere. "Zatvori ove reči i zapečati ovu knjigu, do poslednjega vremena", dobio je zapovest u vezi svojih proročkih spisa. "Idi, Danilo," naredio je još jednom anđeo vernom glasilniku Gospodnjem, "jer su zatvorene i zapečaćene ove reči do poslednjega vremena... Idi na kraju; i počivaćeš i ostaćeš na delu svom do svršetka svojih dana" (Danilo 12,4).

Pošto se približavamo kraju istorije sveta, moramo posvetiti naročitu pažnju proročanstvima koja je zapisao Danilo, jer se ona odnose na vreme u kojem mi živimo. S tim treba povezati i reči iz poslednje knjige Novog zaveta. Sotona je uspeo da mnoge navede na misao da su proročki delovi u pomenutim knjigama Danila i Jovana, nerazumljivi. Međutim, mi imamo jasno obećanje da iz proučavanja ovih proročanstava proističe naročiti blagoslov. "Ali će razumni razumeti" (Danilo 12,10), rečeno je za Danilovo proročanstvo, koje treba da se otpečati u poslednjim danima. A za Otkrivanje koje je Hristos dao svome sluzi Jovanu, da posluži kao vodič narodu Božjem kroz sve vekove, vezano je obećanje: "Blago onome koji čita i onima koji slušaju reči proroštva, i drže što je napisano u njemu, jer je vreme blizu" (Otkrivenje 1,3).

Uzdizanje i propast naroda, kako je to otkriveno u knjizi Danilovoj i Otkrivenju, treba da nas pouči kako je ništavna spoljna i svetska slava. Vavilon, sa svom svojom silom i slavom kakve svet nije više video, sa silom i slavom koje su se ljudima onoga doba činile neprolazne i večite, potpuno je nestao! Prošao je kao "cvet travni" (Jakov 1,10). Tako je propalo i Medo-Persijsko, Grčko i Rimsko carstvo. A tako će propasti i sve ono što nema svog temelja u Bogu. Ostaće samo ono što služi Njegovim ciljevima i izražava Njegov karakter. Božja načela su jedina trajna vrednost za koju svet zna.

Brižljivo proučavanje ostvarenja Božjih namera u istoriji naroda i otkrivenju onoga što će doći, pomoći će nam da vidljivo i nevidljivo ocenjujemo po pravoj vrednosti i shvatimo šta je pravi cilj života. Posmatrajući prolazne stvari u svetlosti večnosti, mi ćemo kao Danilo i njegovi drugi živeti za ono što je istinito, plemenito i neprolazno. Učeći se u ovom životu načelima carstva našeg Gospoda i Spasitelja, tog blagoslovenog carstva koje će trajati uvek i doveka, pripremimo se da bismo to o dolasku Njegovom zajedno s Njim i nasledili.

POVRATAK IZGNANIKA

Pojava Kirove vojske pred zidovima Vavilona bila je za Jevreje znak da se bliži njihovo oslobođenje iz ropstva. Više od jednog veka pre rođenja Kirovog, proroštvo ga je pomenulo po imenu i zapisalo

delo koje će izvršiti prilikom iznenadnog zauzimanja grada Vavilona i u pripremanju puta za oslobođenje zarobljenih. Preko Isaije su izgovorene reči:

"Ovak govori Gospod pomazaniku svojem Kiru, kojega držim za desnicu, da oborim pred njim narode... da se otvaraju vrata pred njim i da ne budu vrata zatvorena. Ja ću ići pred tobom, i putove neravne poravnacu, vrata mjedena razbiću i prevornice gvozdene slomiću. I daću ti blago tajno i bogatstvo sakriveno, da poznaš da sam ja Gospod Bog Izrailjev, koji te zove po imenu" (Isaija 45,1-3).

Neočekivan ulazak vojske persijskog osvajača u srce vavilonske prestonice koritom rečnog toka, čija je voda bila skrenuta, i kroz unutrašnje kapije koje su zbog bezbrižnog osećanja bezbednosti bile ostavljene otvorene i nezaštićene, pružio je Jevrejima obilne dokaze da se Isaijino proročanstvo o iznenadnoj propasti njihovih tlačitelja doslovno ispunjava. To je trebalo da im bude siguran znak da je Bog upravljao razvojem događaja kod drugih naroda u njihovu korist. S proročanstvom o načinu osvajanja i padu Vavilona tesno su povezane reči:

"Govorim Kiru: Pastir si moj i izvršice volju moju, i kazaće Jerusalimu: Sazidaćeš se; i crkvi: Osnovaćeš se." "Ja ga podigoh u pravdi, i sve puteve njegove poravnacu; on će sazidati moj grad i roblje moje otpustiće, ne za novce ni za darove, veli Gospod nad vojskama" (Isaija 44,28; 45,12).

Ovo nisu bila jedina proročanstva na kojima su izgnani mogli zasnivati svoju nadu u brzo oslobođenje. Na domaku si im bili i Jeremijini spisi u kojima je jasno ukazano na razdoblje koje će proteći pre nego što se Izrailj oslobodi od Vavilona. Gospod je rekao preko svog glasnika: "Kad se navrší sedamdeset godina, onda ću pohoditi cara vavilonskoga i onaj narod, govori Gospod, za bezakonje njihovo, i zemlju Haldejsku, i obratiću je u pustoš večnu" (Jeremija 25,12). A ostatku Judinu će biti ukazana milost kao odgovor na usrdnu molitvu. "Daću vam da me nadete, govori Gospod, i vratiću roblje vaše, i sabraću vas iz svih naroda i iz svih mesta u koja sam ras razagnao, govori Gospod, i doveš u vas opet na mesto odakle sam vas iselio" (Jeremija 29,14).

Danilo i njegovi drugovi često su razmišljali o ovim i sličnim proročanstvima u kojima su izložene namere Božje za Njegov narod. I sada, pošto je nagli razvoj događaja nagoveštavao da moćna ruka Božja deluje među narodima, Danilo je naročito razmišljao o obećanjima datim Izrailju. Njegova vera u proročku reč navela ga je da proučava događaje koje su predskazivali proroci. Gospod je izjavio: "Kad se navrší u Vailonu sedamdeset godina, pohodiću vas, i izvršicu vam dobru reč svoju da ću vas vratiti... Jer ja znam misli koje mislim za vas, govori Gospod, misli dobre a ne zle, da vam dam posledak kakav čekate. Tada ćete me prizivati i ići ćete i molićete mi se, i uslišiću vas. I tražićete me, i naći ćete me, kad me potražite svim srcem svojim" (Jeremija 29,10-13).

Kratko vreme pre pada Vavilona, kad je Danilo razmišljao o tim proročanstvima i tražio od Boga da mu rastumači vreme, dat mu je čitav niz viđenja o podizanju i padu carevina. U prvim viđenjima, kako je zapisano u 7. poglavlju knjige Danilove, dato je jedno tumačenje; ipak, proroku nije sve bilo jasno. "Mene Danila vrlo uznemiriše misli moje", pisao je on o tom svom iskustvu, "i lice mi se sve promeni; ali reč sačuvalah u srcu svom" (Danilo 7,28).

Zahvaljujući drugom viđenju, bačena je nova svetlost na buduće događaje, i pred kraj toga viđenja Danilo je čuo "jednoga sveca gde govoraše, i jedan svetac reče nekome koji govoraše: Dokle će trajati ta utvara?" (Danilo 8,13). Odgovr ga je zbunio: "Do dve hiljade i tri stotine jutara i večeri, onda će se svetinja očistiti" (Danilo 8,14). On je usrdno tražio smisao utvare. Nije mogao shvatiti vezu između sedamdesetogodišnjeg ropstva, proročenog preko Jeremije, i dve hiljade i tri stotine jutara i večeri koje, kako je u viđenju rekao nebeski posetilac, treba da proteknu pre no što se očisti Tumača svetinja. Anđeo Gavrilao dao mu je samo delimično tumačenje. Međutim, kad je prorok čuo reči da je utvara "za mnogo godina", on je bio veoma pogođen. O tom doživljaju je zapisano: "Ja Danilo zanemogoh i bolovah neko vreme; posle ustah i vrših poslove careve; i čudih se utvari, ali niko ne dozna."

Razmišljajući neprekidno o Izrailju, Danilo je ponovo proučavao Jeremijina proročanstva. Ona su bila tako jasno napisana da je iz tih proročkih knjiga razumeo "broj godina, koje beše rekao Gospod Jeremiji proroku da će se navršiti razvalinama Jerusalimskim, sedamdeset godina" (Danilo 9,2).

Zasnivajući svoju veru na pouzdanoj proročkoj reči, Danilo se molio Gospodu da brzo ispuni obećanja. On se molio da se sačuva čast Božja, i u svojoj molitvi se potpuno izjednačio sa onima koji nisu ispunjaali volju Božju, priznajući njihove grehe kao svoje.

"Okretoh", rekao je prorok, "lice svoje ka Gospodu Bogu tražeći ga molitvom i molbama s postom i kostreti i pepelom i pomolih se Gospodu Bogu svojem... ispovijedajući se" (Danilo 9,14). Premda je dugo bio u službi Božjoj i nebo o njemu govori kao o "milom čoveku", Danilo je izašao pred Boga kao grešnik, ukazujući na veliku potrebu svog ljubljenog naroda. Njegova molitva je bila rečita u svojoj jednostavnosti i duboko usrdna. Evo kako se molio:

"O Gospode Bože veliki i strašni, koji držiš zavet i milost onima koji te ljube i drže zapovesti Tvoje; zgrešismo i zlo činismo i bismo bezbožni, i odmetnismo se i otstupismo od zapovesti Tvojih i od zakona Tvojih. I ne slušasmo sluga Tvojih proroka, koji govorahu u Tvoje ime carstvima našim, knezovima našim i ocima našim, i svemu narodu zemaljskom.

U tebe je, Gospode, pravda a u nas sram na licu, kako je danas, u Judejaca i u Jerusallimljana, i u svih Izrailjaca, koji su bluzu i koji su daleko i po svim zemljama kuda si ih razagnao za grehe njihove, kojima ti grešiš...

U Gospoda je Boga našega milost i praštanje, jer se odmetnismo od Njega. Gospode, po svojoj pravdi Tvojim neka se odvрати gnev Tvoj i jarašt Tvoja od grada Tvojega Jerusallima, svete gore Tvoje; jer sa grijeha naših i s bezakonja otaca naših Jerusallim i tvoj narod posta rug u svih koji su oko nas.

Sada dakle poslušaj, Bože naš, molitvu slugu svojega i molbe njegove, i obasjaj licem svojim opustelu svetinju Tvoju, Gospoda radi, Bože moj, prigni uho svoje i čuj; otvori oči svoje i vidi pustoš našu i grad, na koji je prizvano ime Tvoje, jer ne pravde svoje radi nego radi velike milosti Tvoje padamo pred Tobom moleći se.

Gospode usliši, Gospode oprosti, Gospode pazi i učini, ne časi, sebe radi, Bože moj, jer je Tvoje ime prizvano na ovaj grad i na tvoj narod" (Danilo 9,4-9.16-19).

Nebo se duboko pognulo da bi čulo prorokovu usrdnu molitvu. I pre nego što je prorok završio molitvu za oproštaj i pomoć, moćni Gavrilo se ponovo pojavio pred njim i obratio mu pažnju na viđenje koje je imao pre pada Vavilona i Valtasarove smrti.

Ovu molitvu Danilo je uputio "prve godine Darija", midskog vladara, čiji je vojskovođa, Kir, oteo Vavilonu skiptar svetskog carstva. Bog je priznao vladavinu Darijevu. Njemu je bio poslat anđeo Gavrilo "da mu pomaže i da ga potkrepi" (Danilo 9,1; 11,1). Posle njegove smrti, otprilike dve godine posle pada Vavilona, Kir je došao na presto i početak njegove vladavine obeležio je kraj perioda od sedamdeset godina, koliko je proteklo otkakao je Navuhodonosor doveo prvu grupu Jevreja iz njihove domovine Judeje u Vavilon.

Bog je iskoristio Danilovo oslobođenje iz lavovske jame da bi učinio povoljan utisak na Kira Velikoga. Sjajne osobine čoveka Božjeg, kao dalekovidnog državnika, navele su persijskog vladara da mu ukaže naročito poštovanje i oda priznanje njegovom rasuđivanju. I sada, pošto je došlo vreme da se po reči Gospodnjoj ponovo izgradi Njegov hram u Jerusallimu, On je uticao na Kira kao na svoje oruđe, kako bi proročanstvo s kojim ga je Danilo upoznao, a koje se odnose upravo na njega, pravilno shvatio i jevrejskom narodu podario slobodu.

Car je čitao reči kojima je više od sto godina pre njegovog rođenja predskazan način na koji će Vavilon biti osvojen; pročitao poruku koju mu je uputio Vladař svemira: "Opasah te, premda me ne znaš, da bi poznali od istoka sunčanoga i od zapada da nema drugoga osim mene"; video je svojim očima izjave večnog Boga: "Radi slugu svojega Jakova, i Izrailja izabranika svojega, prozvah te imenom tvojim i prezimenom, premda me ne znaš"; pročitao je nadahnuti zapis: "Ja ga podigoh u pravdi, i sve putove njegove poravnaću; on će sazidati moj grad i roblje moje otpustiće, ne za novce ni za darove"; kad je sve to shvatio, srce mu je bilo duboko uzbuđeno i on je odlučio da ispuni dužnost koju mu je nebo namenilo. Odlučio je da pusti judejske zarobljenike na slobodu i da im pomogne da ponovo izgrade Božji hram.

U raspisu koji je oglasen po "po svemu carstvu", Kir je saopštio svoju želju da se postara za povratak Jevreja i ponovo podizanje njihovog hrama. "Sva carstva zemaljska dao mi je Gospod Bog nebeski", sa zahvalnošću je priznao car u tom javnom raspisu, "i On mi je zapovedio da mu sazidam dom u Jerusallimu, u Judeji. Ko je između vas od svega naroda Njegova? Bog nebeski neka bude s njim, pa nek ide u Jerusallim... i neka zida dom Gospoda Boga Izrailjeva, Boga koji je u Jerusallimu. A ko bi ostao u kojem god mestu gde se bavi, neka ga ljudi onoga mesta potpomognu srebrom i zlatom i imanjem i stokom, osim dragovoljnog priloga" (Jezdra 1,2-4).

Kir je zatim dao uputstva u pogledu zidanja hrama: "Dom Božji u Jerusallimu da se sazida da bude mesto gde će se prinositi žrtve, i temelji da mu se sazidaju, da bude visok šezdeset lakata i širok šezdeset lakata. Tri reda da budu od kamenja velikoga i jedan red od drveta novoga, a trošak da se daje iz carskoga doma. I sudovi doma Božjeg zlatni i srebrni, što Navuhodonosor beše uzeo iz crkve Jerusallimske i doneo u Vavilon, da se vrata i opet odnesu u crkvu Jerusallimsku" (Jezdra 6,3-5).

Vest o ovoj naredbi doprla je do najudaljenijih krajeva carstva i među rasutom decom Izrailjevom zavladała je velika radost. Mnogi su, kao Danilo, proučavali proročstva i molili se Bogu da Sionu pošalje obećanu pomoć. Sada je Bog uslišio njihove molitve i zato su radosna srca mogli složno zapevati:

"Kad vraćаше Gospod roblje Sionsko,
Besmo kao u snu.
Tada usta naša behu puna radosti,
I jezik naš pevanja.

Tada govorahu po narodima:
Veliko delo čini Gospod nad njima.
Veliko delo čini Gospod nad nama;
Razveselismo se."

Psalam 126,1-3.

"Tada ustaše glavari porodica otačkih od Jude i Venijamina, i sveštenici i leviti i svi kojima Bog podiže duh" - oni su sačinjavali onaj ostatak od oko pedeset hiljada Jevreja u zemlji izgnanstva, koji su iskoristili divnu priliku koja im se pružala, "da zidaju dom Gospodnji u Jerusallimu". Njihovi prijatelji im nisu dozvolili da pođu praznih ruku. "I potpomogoh ih svi koji bijahu oko njih, sudovima zlatnim i srebrnim, imanjem, stokom i stvarima skupocenim." Pored tih i mnogih drugih poklona, "car Kir izdade sudove doma Gospodnjega, koje beše odnio iz Jerusallima car Navuhodonosor... izdade ih Kir car Persijski preko Mitridata rizničara... pet hiljada i četiri stotine", da bi se upotrebljavali u hramu kad bude ponovo izgrađen (Jezdra 1,5-11).

Kir je odredio Zorovavelja (poznatog i pod imenom Sasavařar), kao potomka Davidovog, da bude na čelu onih koji se vraćaju u Judeju, a s njim je pošao i prvosveštenik Isus. Prevalivši srećno dug put kroz pustinju, ovi ljudi se srećni i zahvalni Bogu za Njegovu milost, odmah latiše posla da obnove ono što je bilo porušeno i uništeno. "Glavari domova otačkih" su prednjačili u davanju priloga za obnovu hrama, a za njihovim primerom se poveo i narod dajući "dragovoljno po mogućstvu svojem".

Odmah su podigli otařu u tremu hrama, na mestu gde se nalazio stari otař. Prilikom svečanosti posvećenja otařa iskupio se ceo narod i tako je obnovljena sveta služba koja je bila prekinuta kad je Navuhodonosor razorio Jerusallim. Pre no što su se razišli po domovima koje su nameravali da obnove, oni "praznovaše praznik senica" (Jezdra 2,64-70).

Verni ostatak se veoma obradovao podizanju otařa i obnovi službe žrtava paljenica. Ljudi su se svesrdno pripremili za podizanje hrama, a njihovo pouzdanje raslo je sve više ukoliko je posao odmicao. Oni su mnogo godina bili bez ovog vidljivog znaka Božjeg prisustva. A sada, okruženi mnogim znacima koji su ih podsećali na otpadništvo njihovih otaca, čeznuli su za hramom koji će im biti dokaz o oproštaju i ljubavi Božjoj. Nada da će ih Bog primiti bila im je mnogo draža od njihovih imanja i prava koja su im ponovo vraćena. Bog je čudesno delovao u njihovu korist i oni su bili ubeđeni da je On s njima; međutim, stalno su težili za još većim blagodatima. Radosno su očekivali trenutak kada će iz ponovo izgrađenog hrama zablistati Njegova slava.

Radnici koji su pripremali građevinski materijal našli su među ruševinama nekoliko ogromnih kamenova koji su bili doneti na gradilište u Solomonoovo vreme. To kamenje je obrađeno da bi se moglo upotrebiti, a doneto je i mnogo novog materijala. Ubrzo su pripreme bile toliko odmakle da je došlo vreme da se položi kamen temeljac. To je učinjeno u prisustvu mnogo hiljada ljudi koji su došli da posmatraju radove i daju izraza svojoj radosti zbog učešća u njima. Dok je kamen temeljac polagan, narod je pevao "naizmenice hvaleći i slavići Gospoda, jer je dobar, jer je doveka milost njegova nad Izrailjem", uz pratnju truba u koje su svirali sveštenici i kimvala u koje su udarali sinovi Asafovi (Jezdra 3,11).

Ovaj dom koji se ponovo gradio bio je predmet mnogih proročanstava u odnosu na milosti koju Gospod želi da ukaže Sionu, i trebalo je da svi koji su prisustvovali polaganju kamena temeljca svim srcem svesuju u toj svečanosti. Međutim, sa muzikom i poklicima hvale koji su se čuli tog radosnog dana mešala se i jedna neskladna nota. "Mnogi od sveštenika i Levita i glavara domova otačkih, starci koji behu videli predašnjí dom, plakahu iza glasa" (Jezdra 3,12).

Bilo je prirodno što je tuga ispunjavala srca tih straca dok su razmišljali o posledicama nepokornosti, koje su se tako dugo osećale. Da su oni i njihovo pokoljenje bili poslušni Bogu i da su ispunili Njegovu nameru u pogledu Izrailja, ne bi bio uništen hram koji je sazidao Solomun, a i robovanje bi bilo izlišno. Međutim, oni su zbog nezahvalnosti i neverstva bili rasuti među neznabošce.

Sad su se okolnosti izmenile. Gospod je u nežnoj milosti ponovo pohodio svoj narod i dozvolio mu da se vrati u svoju zemlju. Trebalo je da tuga zbog grešaka iz prošlosti ustupi mesto osećanju velike radosti. Bog je uticao na Kirovo srce da im dozvoli da ponovo izgrade hram, i to je trebalo da u njima izazove osećanje duboke zahvalnosti. Ali neki nisu zapazili milost Božju. Umesto da se raduju, oni su popuštali nezadovoljstvu i malodušnosti. Videli su velelepnot Solomunovog hrama i jadikovali što hram koji se sad podiže neće biti takav.

Gundanje, jadikovanje, kao i nepromišljena upoređivanja, nepovoljno su uticali na raspoloženje mnogih prisutnih i slabili ruke graditelja. Radnici su se pitali da li treba da nastave zidanje građevine kojoj se još na početku toliko zamera i koje je izazvala takvu žalost.

Na zboru je ipak bilo mnogo ljudi koji su imali jaču veru i šire vidike, i nisu ovu skromniju građevinu posmatrali s tolikim nezadovoljstvom. "A mnogi opet podvikivahu od radosti, te narod ne

mogaše razaznati vike radosne od vike plačne u narodu, jer narod podvikivaše iza glasa i vika se čušaše daleko" (Jezdra 3,12.13).

Da su oni, koji se toga dana nisu radovali polaganju kamena temeljca budućeg hrama, mogli znati kakve će biti posledice njihovog nedostatka vere, prestrašili bi se. Oni nisu shvatali svu težinu reči kojima su izražavali svoje nezadovoljstvo i razočaranje, niti su znali koliko će to usporiti dovršenje Božjeg doma.

Izrailjci su se pre svog ropstva ponosili veličanstvenim prvim hramom i dostojanstvenim obredima bogoslužjenja, ali u njihovoj službi često nije bilo onog bitnog sadržaja koji Bog najviše ceni. Slava prvog hrama i njegove veličanstvene službe nisu ih mogli preporučiti Bogu, jer Mu nisu davali ono što jedino predstavlja vrednost u Njegovim očima. Oni Mu nisu prinosili žrtvu poniznog i skrušenog srca.

Verski obredi se obično umnožavaju i dobijaju vid preteranosti kad ljudi izgube iz vida životna načela carstva Božjeg. Kad ljudi zapostave izgrađivanje svog karaktera i ukrašavanje duše, kad počnu da preziru jednostavnu pobožnost, tada oholost i sklonost prema raskoši zahtevaju sjajne hramove, veličanstvene odežde i ceremonije. Ali sve to ne znači veličati Boga. On ne cani svoju zajednicu po spoljnom sjaju, nego po iskrenoj pobožnosti kojom se ona odvaja od sveta. On je ceni prema napredovanju njenih članova u poznavanju Hrista, i njihovom duhovnom iskustvu. On gleda na načela ljubavi i dobrote. Nikakva lepota umetnosti ne može se uporediti s lepotom naravi i karaktera, koja se zapaža u Hristovim predstavnicima.

Može jedna verska zajednica biti veoma siromašna, može biti bez ikakve spoljne raskoši, ali ako njeni članovi žive po načelima karaktera Hristovog, anđeli će se ujediniti s njima u militvi. Bog će primiti hvalu iz blagodarnih srca kao ugodnu žrtvu.

"Hvalite Gospoda, jer je dobar;
Jer je dovela milost Njegova.
Tako neka reku koje je izbavio Gospod,
Koje je izbavio iz ruke neprijateljeve.
Pjevajte mu i slavite ga;
Kazujte sva čudesa Njegova.
Hvalite se svetim imenom Njegovim;
Nek se veseli srce onih koji traže Gospoda.
Jer siti dušu taštu,
I dušu gladnu puni dobra.

Psalam 107,1.2; 105,2.3; 107,9.

"I BEHU S NJIMA PROROCI BOŽJI POMAŽUĆI IM"

Nedaleko od Izrailjaca koji su radili na obnovi hrama, stanovali su Samarjani. Oni su bili mešavina nastala uzajamnom ženidbom i udajom neznabožaca naseljenih tu iz Asirije i ostatka deset plemena koji su ostali u Samariji i Galileji. Samarjani su s vremenom počeli tvrditi da su poštovaoči istinskog Boga, ali su u srcu i životu bili idolopoklonici. Doduše, oni su govorili da im idoli služe samo da bi ih podsećali na živoga Boga, Tvorca svemira, ali je narod ipak bio sklon obožavanju likova.

U vreme obnove hrama, ovi Samarjani su se pročuli kao "neprijatelji Judini i Venijaminovi". Čuvši "da oni koji se vratiše iz ropstva zidaju crkvu Gospodu Bogu Izrailjevu, dodoše k Zorovavelju i glavarima domova otačkih" i izjaviše da bi i oni hteli da sudeluju u zidanju. "Da i mi zidamo s vama", rekli su oni, "jer ćemo kao i vi tražiti Gospoda Boga vašega, i njemu prinosimo žrtve od vremena Esaradona cara Asiriskoga, koji nas je doveo ovamo". Ali je ova njihova molba bila odbijena. "Ne možete vi s nama zidati doma Bogu našemu", odgovorili su im izrailjski poglavari, "nego ćemo mi sami zidati Gospodu Bogu Izrailjevu, kako nam je zapovedio Kir car Persijski" (Jezdra 4,1-3).

Samo je jedan mali ostak odlučio da se vrati iz Vavilona, i sad, kad su se latili zadatka koji je, kako se činilo, prevazilazio njihove snage, došli su najbliži susedi i ponudili im pomoć. Samarjani su kazali da se i oni mole pravome Bogu i izrazili želju da učestvuju u blagoslovima službe u hramu. "Mi ćemo kao i vi tražiti Gospoda Boga vašega", rekli su oni, "da i mi zidamo s vama". Ali da su jevrejski poglavari prihvatili ovu njihovu ponudu, otvorili bi vrata idlopoklonstvu. Oni su prozreli neiskrenost Samarjana. Znali su da pomoć koju bi im pružili ti ljudi nije ništa u poređenju s blagoslovima koje mogu očekivati ako budu slušali jasne zapovedi Božje.

Gospod je preko Mojsija uputio Izrailja kako treba da postupa prema susednim narodima. "Ne hvataj s njima vere, niti se smiluj na njih; niti se prijatelji s njima... Jer bi otpadili sina tvogoga od mene, i služio bi bogovima drugim, te bi se razgnevio Gospod na vas i potro bi vas brzo." "Jer si ti narod svet Gospodu Bogu svojemu, i tebe izabra Gospod da si mu narod osobit između svih naroda na zemlji" (5. Mojsijeva 7,2-4; 14,2).

Izrailju je jasno predloženo kakve bi sve posledice nastupile kad bi počeo sklapati saveze sa susednim narodima. "I rasejaće te Gospod po svim narodima, s jednog kraja zemlje do drugoga", rekao je Mojsije, "i onde ćeš služiti drugim bogovima kojih nisi znao ti, ni oci tvoji, drvetu i kamenu. Ali u onim narodima nećeš odahnuti, niti

će se stopalo noge tvoje odmoriti; nego će ti Gospod dati onde srce plašljivo, oči iščiljele i duši iznemoglu. I život će tvoj biti kao da visi prema tebi i plašićeš se noću i danju, i nećeš biti miran životom svojim, jutrom ćeš govoriti: Kamo da je veće! A večerom ćeš govoriti: Kamo da je jutro! - od straha kojim će se strašiti srce tvoje, i od onoga ćeš gledati očima svojim" (5. Mojsijeva 28,64.67). "Ali ako i onde potražiš Gospoda Boga svojega, naći ćeš ga, ako ga potražiš svim srcem svojim i svom dušom svojom", glasilo je obećanje (5. Mojsijeva 4,29).

Zorovavelj i njegovi saradnici poznavali su ove i mnoge druge svete rukopise, a nedavno, dok su još bili u ropstvu, imali su prilike da vide i njihovo ispujenje. A sada, pošto su okajali sve ono zlo zbog kojeg su oni i njihovi očevi iskusili kaznu prorečenu preko Mojsija, kad su se svim srcem obratili Gospodu i obnovili zavet s Njim, bilo im je dozvoljeno da se vrate u Judeju i obnove ono što je bilo uništeno. Zar da sad na samom početku svoga poduhvata, uđu u savez s idolopoklonicima?

"Ne hvataj s njima vere", rekao je Gospod. Oni koji su su se ponovo posvetili Bogu na otaru podignutom ispred ruševina Njegovog hrama, shvatili su da se uvek mora održavati granična linije između Njegovog naroda i sveta. Odbili su da se udruže s takvima koji, mada upoznati sa propisima zakona Božjeg, nisu hteli da se pokoravaju Njegovim zahtevima.

Narod Božji se do kraja veka mora pridržavati načela izloženih u 5. Knjizi Mojsijevoj kao uputstvo Izrailju. Istinski napredak zavisi od održavanja naših zavetnih odnosa s Bogom. Nikad ne smemo dozvoliti da popustimo u pogledu načela i stupimo u savez sa onima koji se ne boje Boga.

Religiozni ljudi su u stalnoj opasnosti da pomisle kako se u izvesnoj meri moraju prilagoditi svetu da bi imali uticaja na njega. Međutim, iako takav stav prividno pruža velike koristi, na kraju uvek dolazi do duhovnog gubitka. Narod Božji se mora strogo čuvati svih uticaja neprijatelja istine. Narod Božji je na ovom svetu gost i došljak koji ide stazom punom opasnosti. On se ne sme povesti za primamljivim nagovorima, i zbog na izgled bezazlenih popuštanja krenuti putem neposlušnosti.

Otvoreni neprijatelji dela Božjeg nisu najopasniji. Veću moć obmane imaju oni koji, slično neprijateljima Jude i Venijamina, dolaze s prijatnim rečima trudeći se naoko da sklope prijateljski savez sa sinovima Božjim. Svaka duša mora biti na oprezu, kad je rač o takvim ljudima, da ne bi upala u kakvu brižljivo prikrivenu i vešto postavljenu zamku. Danas naročito, pošto se bližimo kraju istorije ove zemlje, Gospod zahteva od svoje dece neprestanu budnost. Borba je nprekidna, ali niko u toj borbi nije prepušten sam sebi. Anđeli pomažu i štite one koji smerno hode pred Bogom. Gospod nikada neće izneveriti onoga ko se u Njega pouzda. Kad Mu se Njegova deca približe tražeći zaštitu od zla, On sažaljivo i s ljubavlju podiže za njih zastavu protiv neprijatelja. "Ne dirajte ih", naglašava On, "jer su moji. Na članovima sam ih urezao."

Neumorni u svom protivljenju, Samarjani "dosadivaše narodu Judinu i smetaše im u zidanju; i naimahu savetnike suprot njima da rasipaju nameru njihovu svega vremena Kira cara Persijskoga do vlade Darija cara Persiskoga" (Jezdra 4,4.5). Šireći lažne glasove, izazivali su sumnju kod duša koje su se lako dale pokolebati. Međutim, sile tame su više godina uspešno obuzdavane i narod Judin je slobodno mogao nastaviti svoje delo.

Dok se Sotona trudio da utiče na najviše vlasti u medo-persijskom carstvu kako ne bi pokazale naklonost prema narodu Božjem, anđeli su radili u korist izgnanika. Za tu borbu zainteresovalo se celo nebo. Preko proroka Danila dato nam je da sagledamo oštar sukob između sila dobra i zla. Tri sedmice se Gavrilo borio sa silama tame, trudeći se da osujeti uticaje koji su delovali na Kirov duh. I pre nego što se borba završila, sam Hristos mu je došao u pomoć. "Knez carstva Persijskoga staja mi na suprot dvadeset i jedan dan", rekao je Gavrilo, "ali gle, Mihajlo, jedan od prvih knezova dođe mi u pomoć; tako ja ostah onde kod careva Persijskih" (Danilo 10,13). Bilo je učinjeno sve što je nebo moglo učiniti za narod Božji. Pobjeda je konačno izvojevana; sile neprijatelja bile su zaustavljene za sve vreme vladavine Kira i njegovog sina Kambisa, koji je vladao oko sedam i po godina.

To je bilo vreme izvanrednih prednosti za Jevreje. Najuzvišeniji predstavnici neba delovali su na srce careva, i Božji narod je morao raditi do krajnjih granica kako bi sproveo Kirovu zapovest. Morali su uložiti sve svoje napore da obnove hram i službu u njemu i da se ponovo nasele u svojoj domovini. Ali, iako je Bog silno radio za njih, mnogi se nisu odazvali. Njihovi neprijatelji su ispoljili odlučan i snažan otpor i graditelji su postepeno gubili hrabrost. Neki nisu mogli zaboraviti prizor prilikom polaganja kamena temeljca, kad su mnogi pokazali da nemaju poverenja u taj poduhvat. I pošto su Samarjani postajali sve drskiji, mnogi Jevreji su počeli da se pitaju da li je uopšte došlo vreme da se hram ponovo gradi. Ovakvo osećanje je bilo veoma rasprostranjeno. Mnogi radnici, obeshrabreni i malodušni, vratili su se svojim kućama da nastave obične domaće poslove.

Za vreme Kambisove vladavine rad na izgradnji hrama sporo je napredovao. A za vreme vladavine lažnog Smerda (koji se u Jezdri 4,7. naziva Artakserks), Samarjani su naveli bezobzirnog samozvanca da izda dekret kojim se Jevrejima zabranjuje da ponovo zidaju hram i grad.

Više od godinu dana hram je bio zanemaren i skoro zaboravljen. Ljudi su živeli u svojim kućama i trudili se da postignu ovozemaljski uspeh. Međutim, oni su se nalazili u žalosnom stanju. Ma koliko radili, nisu imali nikakvog napretka. Činilo se da su se i prirodne sile zaverile protiv njih. Pošto su dozvolili da hram opusti, Gospod je pustio na njih razornu sušu. Bog im prethodno dao plodove s njiva i iz vrta, žito, vino i ulje kao zalag svoje naklonosti; ali oni su te obilne darove upotreбили tako sebično da su im blagoslovi bili uskraćeni.

Takve su bile prilike na početku Darijeve vladavine. Sa duhovnog, a i sa zemaljskog stanovišta, Izrailj se nalazio u veoma jadnom stanju. Tako su dugo gundali i sumnjali, toliko vremena išli za ličnim interesima, posmatrajući ravnodušno hram Gospodnji u ruševinama, da su mnogi izgubili iz vida nameru Božju da ih ponovo učvrsti u Judeji. Mnogi su govorili: "Još nije došlo vreme da se sazida dom Gospodnji" (Agej 1,2).

Ali čak ni taj mračni čas nije bio bez nade za one koji su se pouzdali u Boga. Proroci Agej i Zaharija ustali su da se suprotstave krizi. Ti pozvani glasnici su uzbuđljivim svedočanstvima otkrivali narodu uzroke njihove nevolje. Proroci su govorili da je neuspeh u zemaljskim stvarima posledica činjenice što Božji interesi nisu na prvom mestu. Da su Izrailjci proslavili Boga, da su Mu ukazivali dužno poštovanje i čast, posvećujući glavnu pažnju podizanju Njegovog doma, oni bi zaslužili pomoć i blagoslov.

Onima koji su pali u malodušnost Agej je uputio ozbiljno pitanje: "Je li vama vreme da sedite u kućama svojim, obloženim daskama, a ovaj je dom pust? Zato sad ovako veli Gospod nad vojskama: Uzmite na um puteve svoje." Zašto ste tako malo učinili? Zašto se starate samo za svoje domove, a ne brinete za dom Gospodnji? Gde je revnost koju ste nekad ispoljavali u podizanju doma Gospodnjeg? Šta ste dobili time što ugađate sebi? Želja da izbegnete siromaštvo navela vas je da zapostavite hram, ali time ste navukli na sebe baš ono čega ste se bojali. "Sejete mnogo a uvozite malo; jedete a ne bivate siti; pijete, a ne napijate se; odevate se, a nijedan ne može da se zagreje; i koji zaslužuje novce, meće ih u prodrtni tobolac" (Agej 1,4-6).

Zatim je Gospod, rečima koje su morali razumeti, otkrio Izrailju uzrok njihovog siromaštva: "Izgledate mnogo, a eto malo; i što unesete u kuću, ja razdavam. Zašto? - veli Gospod nad vojskama; zato što je dom moj pust, a vi svaki trčite za svoj dom. Zato se zatvori nebo nad vama da nema rose, i zemlja se zatvori da nema roda njezina. I dozvah sušu na zemlju, i na gore, i na žito i na vino i na zelje i na sve što zemlja rađa, i na ljude i stoku i na svaki rad ručni" (Agej 1,9-11).

"Uzmite na um puteve svoje", savetovao je Gospod. "Idite na goru i donesite drva, te zidajte dom; i biće mi milo, i proslaviću se" (Agej 1,7,8).

Vode i izrailjski narod primili su k srcu vest saveta i ukora koju im je Gospod uputio preko Ageja. Osećali su da je Gospodu stalo do njih. Nisu se više usudivali da odbace pouke koje im je više puta davao, naime, da njihova sreća, kako zemaljska tako i duhovna, zavisi od toga da li će verno ispunjavati Njegove zapovesti. Probudeni opomenama proroka, "poslušaj Zorovavelj... i Isus... i sav ostatak narodni glas Gospoda Boga svojega, i reči proroka Ageja, kako ga posla Gospod Bog njihov, i poboja se narod Gospoda" (Agej 1,12).

Cim je Izrailj odlučio da se odazove pozivu, posle ukora je usledilo ohrabrenje. "I govori Agej... narodu kao što ga posla Gospod i reče: Ja sam s vama, govori Gospod. I Gospod podiže duh Zorovavelju... i duh Isusu, i duh svemu ostatku narodnom, te dodoše i radiše u domu Gospoda nad vojskama, Boga svojega" (Agej 1,13,14).

Za manje od mesec dana pošto su se ponovo latili građenja hrama, graditelji su primili još jednu okrepljujuću vest. "Sada budi hrabar, Zorovavelju, govori Gospod, i budi hrabar, Isuse... i budi hrabar sav narode zemaljski, govori Gospod, jer ja sam s vama, govori Gospod nad vojskama" (Agej 2,4).

Izrailju, kada se bio ulogorio pred gorom Sinajskom, Gospod je rekao: "I nastavaću među sinovima Izrailjevim, i biću im Bog. I poznaće da sam ja Gospod Bog njihov, koji sam ih izveo iz zemlje Misirske, da nastavam među njima, ja Gospod Bog njihov" (2. Mojsijeva 29,45-46). A sada, i pored toga što "se odmetaše i žalostiše sveti duh Njegov" (Isaija 63,10), Bog je još jednom preko svog proroka pružio ruku koja spasava. U znak da je prihvatio njihovu saradnju u ostvarenju Njegovih namera, On je obnovio svoj zavet da će Njegov Duh biti s njima i poručio im da "se ne boje".

Gospod i danas kaže svojoj deci: "Budite jaki... i radite; jer sam ja sa vama." Religiozan čovek će uvek u Bogu imati jakog pomagača. Možda nećemo moći da shvatimo puteve ove Božje pomoći, ali jedno znamo: On nikad ne ostavlja one koji se uzdaju u Njega. Kad bi religiozni ljudi znali koliko je puta Gospod određivao put kojim

će oni ići, kako se ne bi ostvarile namere neprijatelja, ne bi stalno zastajkivali i žalili se. Njihova vera u Boga bila bi tako čvrsta da je nikakvo iskušenje ne bi moglo pokolebati. On bi bio njihova mudrost i sila, i učinio bi da se preko njih ostvari ono što On želi.

Usrdni pozivi i hrabrenja upućeni preko Ageja, još su u većoj meri isticali preko Zaharije, koga je Bog podigao da podstakne Izrailj da izvrši nalog o građenju. Prva Zaharijina vest bila je potvrda da reč Božja nikada ne izneverava, kao i obećanje o blagoslovu za one koji budu primili pouzdanu proročku reč.

Mada su njihova polja ležala neobrađena, a zalihe im se brzo smanjivale, mada su bili okruženi neprijateljski raspoloženim narodima, Izrailjci su se ipak odazvali pozivu glasnika Božjih, krenuli u veri i vredno počeli da rade na obnovi porušenog hrama. Taj rad je zahtevao čvrsto pouzdanje u Boga. Dok se narod trudio da izvrši svoj zadatak i težio da milost Božju prihvati srećom, preko Ageja i Zaharije su stizale vesti sve jedna za drugom, potvrđujući da će njihova vernost biti nagrađena i da će se obistiniti reč Božja u budućoj slavi hrama čije su zidove obnavljali. Jer, kad se bude navršilo vreme, baš u tom hramu će se kao Učitelj i Spasitelj čovečanstva pojaviti Onaj za kojim su čeznuli svi narodi.

Graditelji nisu bili ostavljeni da se bore sami. "Behu s njima proroci Božji pomažući im; a sam Gospod nad vojskama je izjavio: "Budi hrabar... i radite; jer sam ja s vama" (Jezdra 5,2; Agej 2,4).

Pošto su se ljudi iskreno pokajali i pokazali svoju spremnost da napreduju u veri, došlo je i obećanje o zemaljskom napretku. "Od ovog ću dana blagosloviti" (Agej 2,19), rekao je Gospod.

Njihovom vodi Zorovavelju, onome koji je tokom godina po povratku iz Vavilona bio stavljen na teška iskušenja, upućena je izuzetno dragocena vest. Dolazi dan, rekao je Gospod, kada će biti poraženi svi neprijatelji Njegovog izabranog naroda. "U to vreme, govori Gospod nad vojskama, uzeću tebe, Zorovavelju, sine Salatilov, slugo moj, govori Gospod, i postaviću te kao pečat; jer sam te izabrao" (Agej 2,23). Sada je voda Izrailja mogao shvatiti smisao providenja koje ga je vodilo kroz krize i iskušenja, i u svemu tome mogao zapaziti volju Božju.

Ova reč upućena lično Zorovavelju, zabeležena je radi ohrabrenja dece Božje u svim vremenima. Bog svoju decu stavlja na probu sa određenim ciljem. On ih vodi baš onako kako bi i oni sami želeli, kada bi mogli još u početku sagledati kraj i shvatiti svu veličinu cilja koji ostvaruju. Sva iskušenja i nevolje koje ih snalaze po Njegovom providenju, treba da ih učine jakim da rade i stradaju za Njega.

Vesti koje su donosili Agej i Zaharija, učinile su da se narod svim silama založi za obnovu hrama. Ali su Samarjani i ostali nastojali na sve moguće načine kako bi omeli ovaj rad. Jednom su tako pokrajinski namesnici medo-persijske države došli u Jerusalim i upitali ko je naredio da se hram obnovi. Da se Jevreji u tom trenutku nisu pouzdali u Gospodnje vođstvo, ovo pitanje je moglo da bude kobno. "Ali beše oko Božje na starešinama Judejskim, te im ne zabraniše dokle ne otide stvar do Darija" (Jezdra 5,5). Oni su tako mudro odgovorili namesnicima da su ovi odlučili da pošalju pismo Dariju Histapsu, koji je tada vladao Persijom, skrećući mu pažnju na prvi Kirov dekret kojim je bilo naloženo da se hram Božji u Jerusalimu obnovi, i da ta obnova padne na teret carske riznice.

Darije je potražio ovaj dekret i pronašao ga. Zatim je onima koji su bili zaduženi da ispituju stvar, poručio da mogu dozvoliti dalje zidanje hrama. "Ostavite neka se gradi taj dom Božji na mestu njegovu."

"Još zapovedam što ćete učiniti starešinama Judejskim da bi se sazidao taj dom Božji, od blaga carskoga, od dohotka s one strane reke, da se daje bez oklevanja trošak onim ljudima, da se ne ustavljaju. I što treba, bilo junaca ili ovnova i jaganjaca za žrtve paljenice Bogu nebeskome, ili pšenice, soli, vina ili ulja, kako reku sveštenici Jerusalimski, da im se daje svaki dan bez odgađanja, da prinose mirisne žrtve Bogu nebeskomu i da se mole za život cara i sinova njegovih" (Jezdra 6,7-10).

Car je zatim odredio stroge kazne za one koji bi ma u kom pogledu prekršili ovu naredbu, i završio značajnom porukom: "I Bog koji je onde nastanio ime svoje, da obori cara i svaki narod koji bi digao ruku da promeni ovo i raskopa taj dom Božji u Jerusalimu. Ja Darije zapovedam ovo, odmah da se izvrši" (Jezdra 6,12).

Mesecima su Izrailjci, još pre ove naredbe, neprekidno i s verom radili na izgradnji hrama. Proroci Božji su takođe pomagali donoseći im vesti u pravo vreme, iz kojih su radnici mogli videti kakva je volja Božja za Izrailj. Dva meseca posle poslednje zabeležene vesti proroka Ageja, Zaharija je dobio niz viđenja u pogledu dela Božjeg na zemlji. Ove vesti, date u obliku priča i simbola, u trenutku velike neizvesnosti i strahovanja, bile su od posebnog značaja za ljude koji su radili u ime Boga Izrailjevog. Vodama se činilo da će dozvolja za građenje hrama biti povučena; budućnost je izgledala vrlo mračna. Bog je video da treba da podrži i obrađuje svoj narod otkrivanjem svoje neizmerne milosti i ljubavi.

Zaharija je u viđenju čuo anđela Gospodnjeg kako pita: "Gospode nad vojskama, kad ćeš se već smilovati Jerusalimu i gradovima Judinim, na koje se gneviš već sedamdeset godina? A

Gospod odgovori anđelu koji govoraše sa mnoom dobrim rečima, milim rečima", kaže Zaharija.

"I reče mi anđeo koji govoraše sa mnoom: Viči i reci: Ovako veli Gospod nad vojskama: Revnujem za Jerusolim i za Sion veoma. I gnevim se vrlo na narode bezbrižne, jer se malo razgnevih a oni pomogoše na zlo. Zato ovako veli Gospod: Obratih se Jerusolimu milošću, dom će se moj opet sazidati u njemu, govori Gospod nad vojskama, i uže će se zategnuti preko Jerusolima" (Zaharija 1,12-16).

Prorok je sada dobio nalog da objavi: "Ovako veli Gospod nad vojskama: Opet će gradovi moji obilovati dobrom, i Gospod će opet utešiti Sion, i opet će izabrati Jerusolim" (Zaharija 1,17).

Zaharija je posle toga video u utvori četiri roga koji "razmetniše Judu, Izrailja i Jerusolim". Odmah zatim je ugledao četiri kovača koji su predstavljali oruđa pomoću kojih će Gospod obnoviti svoj narod i svoj dom (Zaharija 1,18-21).

"Tada podigoh oči svoje", rekao je Zaharija, "i videh, i gle čovjek, i u ruci mu uže meračko. I rekoh: Kuda ideš? A on mi reče: Da izmerim Jerusolim da vidim kolika mu je širina i kolika mu je dužina. I gle, anđeo koji govoraše sa mnoom izide, i drugi anđeo izide mu na susret. I reče mu: Trči, govori onom mladici i reci: Jerusolimljani će se naseliti po selima radi mnoštva ljudi i stoke što će biti u njemu. I ja ću mu, govori Gospod, biti zid ognjen unaokolo i biću za slavu usred njega" (Zaharija 2,1-5).

Bog je naredio da se Jerusolim ponovo sazida; i ovo viđenje o merenju grada bilo je potvrda da će On utešiti i ukrepiti svoj napućeni narod i ispuniti obećanja svog večnog zaveta. On je rekao da će im biti "zid ognjeni unaokolo" i da će se preko njih Njegova slava otkriti svim sinovima čovečijim. Tako će cela zemlja saznati šta je On učinio za svoj narod. "Klikuj i pevaj, koja sediš u Sionu, jer je svetac Izrailjev velik posred vas" (Isaija 12,6).

ISUS I ANĐEO

Stalno napredovanje u izgradnji hrama izazvalo je veliko nezadovoljstvo i uznemirenost vojske zla. Sotona je odlučio da svim silama radi kako bi oslabio i obeshrabrio narod Božji, ukazujući im na nedostatke njihovog karaktera. Kada bi oni, koji su tako dugo patili zbog prestupanja zapovesti Božjih, mogli biti navedeni da ih ponovo odbace, ponovo bi pali u ropstvo greha.

Izabran da sačuva na zemlji saznanje o Bogu, Izrailj je uvek bio predmet najveće mržnje Sotonine; Sotona je čvrsto odlučio da ga uništi. On mu nije mogao naškoditi dok je živeo u poslušnosti, stoga je svim svojim silama i lukavstvom nastojao da ljude navede na greh. Obmanuti njegovim kušnjama, prekršili su zakon Božji i tako postali plen svojih neprijatelja.

Ali ih Bog nije ostavio ni u vavilonskom ropstvu. Slao im je proroke sa vestima ukora i opomene, podstičući ih da uvide svoju krivicu. A kad bi se ponizili pred Bogom i vratili k Njemu u iskrenom pokajanju, on im je slao vesti ohrabrenja, potvrđujući da će ih osloboditi ropstva, ponovo im ukazati svoju milost i vratiti u njihovu zemlju. I sada, pošto je delo obnove otpočelo i ostatak Izrailja se vratio u Judeju, Sotona je odlučio da osujeti ostvarenje volje Božje, podstičući neznabožake narode da ih potpuno unište.

Ali je Gospod u toj krizi hrabrio svoj narod "dобрим rečima, milim rečima" (Zaharija 1,13). Pomoću jednog simbola dubokog značenja, On je pokazao da njihov Posrednik ima silu da pobedi tužitelj svog naroda.

Prorok je u viđenju ugledao "Isusa poglavara svešteničkog", koji "beše obučen u haljine prljave", i stojeći pred anđelom Gospodnjim molio Boga da bude milostiv prema njegovom narodu (Zaharija 3,1,3). Dok se on usrdno molio Bogu da ispuni svoje obećanje, podiže se Sotona da mu se usprotivi. Ukazujući na grehe Izrailja, tvrdio je da on nema prava da ponovo dobije Božju milost. Izrailj je bio njegov plen i on je zahtevao da se preda njemu u ruke.

Poglavar sveštenički nije mogao zaštititi sebe i svoj narod od Sotoninih optužbi. On nije tvrdio da je Izrailj bez greha. Stajao je pred anđelom u prljavim haljinama, koje su bile simbol greha, kao predstavnik svog naroda i priznavao njegovu grešnost, ali je u isti mah ukazivao na njegovu poniznost i pokajanje, uzdajući se u milost Spasitelja koji prašta grehe. On se u veri pozivao na obećanja Božja.

Tada je anđeo, koji je u stvari bio sam Hristos, Spasitelj grešnika, zatvorio usta tužitelju Njegovog naroda rekavši: "Gospod da te ukori, Sotono, Gospod da te ukori koji izabra Jerusolim. Nije li on glavnja istrgnuta iz ognja?" (Zaharija 3,2). Izrailj je dugo bio u peći iskušenja. Zbog svog greha bio je skoro sasvim uništen plamenom koji je zapalio Sotona sa svojim pomagačima, ali je sad Bog ispružio svoju ruku da ga spase.

Pošto je Isusovo posredovanje primljeno, došla je zapovest: "Skinite s njega te prljave haljine". I anđeo reče Isusu: "Vidi, uzeh s tebe bezakonje tvoje, i obukoh ti nove haljine", "i metnuše mu čistu kapu na glavu, i obukoše mu haljinu" (Zaharija 3,4,5). Oprošetni su bili i njegovi gresi i gresi njegovog naroda. Izrailj je bio obučen u "nove haljine" - on je dobio pravdu Hristovu. Na Isusovu glavu je stavljena kapa koju su nosili sveštenici, a na njoj je pisalo: "Svetinja Gospodu", što je značilo da je on, uprkos svojih prošlih greha,

osposobljen da služi pred Bogom u Njegovoj svetinji (2. Mojsijeva 28,36).

Anđeo zatim reče Isusu: "Ovako veli Gospod nad vojskama: Ako uzdržiš svojim putevima, i ako uzdržiš što sam naredio da se drži, tada ćeš ti suditi domu mojemu i čuvaćeš tremove moje, i daću ti da hodiš među onima što stoje" (Zaharija 3,7). Ako bude poslušan, daće mu se čast da bude sudija ili poglavar hrama i upravlja njegovom službom; hodiće sa anđelima pratiocima u ovom životu i najzad biti primljen u onaj veličanstveni skup pred prestolom Božjim.

"Čuj, Isuse, poglavaru sveštenički, ti i drugovi tvoji što sede pred tobom, jer su ti ljudi čudo: Evo, ja ću dovesti slugu svojega, klicu" (Zaharija 3,8). Nada Izrailja ležala je u klici, Spasitelju koji će doći. Isus i njegov narod primili su oproštaj verom u tog Spasitelja. Verom u Hrista ponovo su zadobili milost Božju. Njegovim zaslugama, ako budu hodili Njegovim putevima i držali Njegove zapovesti, postaće "čudo" jer će im se ukazati čast kao narodu koji je nebo izabralo između svih naroda na zemlji.

Kao što je optuživao Isusa i Njegov narod, Sotona je u svim vekovima optuživao one koji traže milost i ljubav Božju. On je "opadao braće naše, koji ih opadaše pred Bogom našim dan i noć" (Otkrivenje 12,10). Ova borba se ponavlja za svaku dušu izbačenu od sile zla, čije je ime zabeleženo u Jagnjetovoj knjizi života. Bez ogorčenog otpora neprijatelja nije još niko primljen u porodicu Božju. Ali Onaj koji je u to vreme bio nada, odbrana, "osvećenje i izbačivanje" Izrailja predstavlja nadu i današnje zajednice.

Sotonine optužbe protiv onih koji traže Gospoda nisu ni u kom slučaju plod njegovog gnušanja na njihove grehe. On uživa u manama njihovog karaktera, jer zna da će nad njima dobiti vlast jedino ako oni prekrše zakon Božji. On optužuje samo zato što je Hristov neprijatelj. Isus planom spasenja raskida lance kojima je Sotona vezao ljudsku porodicu i oslobađa duše od njegove vlasti. U ovom prvom buntovniku budi se mržnja i pakost kad vidi znake Hristove nadmoći, i on se svim silama upinje da otme iz Njegovih ruku decu čovečju koja su primila spasenje. On ljude navodi na sumnju da bi pokolebao njihovu veru u Boga i odvojio ih od Njegove ljubavi. Navodi ih da prekrše zakon, a zatim ih zahteva kao zarobljenike, osporavajući Hristu pravo da ih oslobodi od njegove vlasti.

Sotona zna da će Bog pružiti oproštaj i milost svima koji ovo traže, i stoga iznosi ljudima njihove grehe da bi ih učinio malodušnim. On neprestano vreba priliku da optuži one koji se trude da budu poslušni Bogu. Upinje se da prikaže bezvrednom čak i njihovu najbolju službu. On nastoji da postigne njihovu osudu koristeći se najlukavijim i najsvirepijim sredstvima.

Čovek nije u stanju da se sopstvenom snagom odbrani od napada neprijatelja. On stoji pred Bogom u haljinama uprljanim grehom, priznajući svoju krivicu. Ali Hristos, naš branilac, zastupa sve one koji su Mu u pokajnju i veri predali svoje duše. On brani njihovu stvar i pobeđuje njihovog tužioca silnim dokazima sa Golgote. Njegova savršena poslušnost zakonu Božjem dala Mu je svaku vlast i na nebu i na zemlji i On traži od svog nebeskog Oca milost i oproštaj za grešnog čoveka. On uzvrća napadaču svog naroda: "Gospod da te ukori, Sotono, Gospod da te ukori, koji izabra Jerusolim. Nije li on glavnja istrgnuta iz ognja?" A onima koji se uzdaju u Njega u veri, On upućuje reči ohrabrenja: "Vidi, uzeh s tebe bezakonje tvoje, i obukoh ti nove haljine" (Zaharija 3,2-4).

Svi koji se budu obukli u haljine pravde Hristove, stajace pred Njim kao Njegov pravi izabrani i verni narod. Sotona nema moći da ih istrgne iz ruku Spasitelja. Hristos neće dopustiti da ijedna duša koja u veri i pokajanju traži Njegovu zaštitu potpadne pod vlast neprijatelja. Njegova reč glasi: "Neka se uhvati za silu moju da učini mir sa mnoom; učiniće mir sa mnoom" (Isaija 21,5). Obećanje dato Isusu važi za sve: "Ako uzdržiš što sam naredio... daću ti da hodaš među ovim što stoje" (Zaharija 3,7). Anđeli Božji će im stajati sa obe strane još na ovom svetu, a na kraju će se naći među anđelima koji okružuju Božji presto.

Zaharijino viđenje o Isusu i anđelu odnosi se na iskustvo naroda Božjeg u završnim događajima velikog dana pomirenja. Na zajednicu ostataka će naići iskušenja i patnje. Oni koji drže zapovesti Božje i veru Isusovu osetiće na sebi gnev aždahin i njene vojske. Sotona ubraja svet u svoje podanike; on je zadobio vlast nad mnogima koji tvrde da su religiozni. Ali postoji jedna mala zajednica koja ne priznaje njihovu vlast. Kad bi nju mogao zbrisati s lica zemlje, njegova bi pobjeda bila potpuna. I kao što je nekada podsticao neznabožce da unište Izrailj, tako će u bliskoj budućnosti podstaći bezbožne sile na zemlji da unište Božji narod. Ljudi će biti primoravani da se pokore ljudskim zapovestima gazeći zakon Božji.

Oni koji budu ostali verni Bogu biće izloženi progonima, optužbama i preziru. Na njima će se ispuniti reči: "A predaće vas i roditelji i braća i rodaci i prijatelji" na smrt. Njihova jedina nada će biti milost Božja, a jedina odbrana molitva. Kao što se Isus molio pred anđelom, tako će se i verni u zajednici ostatka ponizna srca i nepokoleblivom verom moliti za oproštaj i izbačivanje preko Isusa, svog branioca. Oni su potpuno svesni grešnosti svog života, uviđaju koliko su slabi i nedostojni, i skloni su da padnu u očajanje.

Kušač je odmah tu da bi ih optužio, kao što je nekada optuživao Isusa, poglavara svešteničkog. On ukazuje na njihove prljave haljine i nedostojan karakter. Ukazuje na njihovu slabost i ludost, na greh nezahvalnosti, na to koliko se razlikuju od Hrista i sramote svog Spasitelja. On se trudi da ih ubedi da za njih više nema nade i da se mrlja njihovih greha neće nikad moći oprati. Njegova je namera da na taj način uništi njihovu veru, kako bi popustili u iskušenjima i odustali od svoje odanosti Bogu.

Sotona vrlo dobro zna na koje je grehe navodio narod Božji i stoga u svojim optužbama ističe da je ovaj zbog tih greha izgubio Božju zaštitu i da on ima prava da ga uništi. On tvrdi da su oni, baš kao i on, zaslužili da im se uskrati milost Božja. "Zar je to narod koji će na nebu zauzeti moje mesto i mesto anđela koji su se ujedinili sa mnom? Oni tvrde da poštuju zakon Božji; ali da li su ispunjavali njegove naredbe? Zar nisu više voleli sebe nego Boga? Zar nisu sopstvene interese stavljali iznad službe Bogu? Zar nisu voleli stvari ovoga sveta? Pogledaj na grehe koji obeležavaju njihov život. Pogledaj kako su puni mržnje, pakosti i zlobe jedan prema drugom. Zar će Bog odagnati iz svog prisustva mene i moje anđele, a nagraditi ove koji su počinili iste grehe? Ako si pravedan, o Gospode, ti to nećeš učiniti. Pravda zahteva da se i oni osude", govori Sotona.

Međutim, iako su grešili, Hristovi sledbenici nisu dozvolili da njima ovlada Sotona. Kajali su se zbog svojih greha i tražili Gospoda skrušena srca; zato se nebeski Branilac moli za njih. On, koji je najviše patio zbog njihove nezahvalnosti, zna njihove grehe, ali i njihovo kajanje, kaže: "Gospod da te ukori, Sotono. Ja sam dao svoj život za ove duše. Oni su urezani na mojim dlanovima. Možda je njihov karakter nesavršen. Možda su doživljavali neuspeh u svojim nastojanjima, ali su se pokajali i ja im praštam i primam ih."

Jaki su napadi Sotonini i lukavo njegovo dovijanje, ali Bog bdije nad svojim vernima. Oni se nalaze u velikoj nevolji i čini se da će izgoreti u plamenu peći, ali će ih Isus izvesti iz vatre, kao zlato žezeno u ognju. Nestaje njihovih zemaljskih crta, i u njima će se potpuno ogledati slika Hristova. Možda će ponekad izgledati da je Gospod zaboravio na opasnosti u kojima se nalazi Njegova zajednica i na uvrede koje joj nanose neprijatelji. Međutim, Bog to ne zaboravlja. Srcu Božjem ništa na ovome svetu nije draže od Njegove zajednice. On ne želi da zapis njenog života ukalja navike ovoga sveta. Bog neće dozvoliti da Njegov narod podleagne Sotoninim iskušenjima. On će kazniti one koji Ga netačno predstavljaju, ali će biti milostiv prema svima koji se budu iskreno pokajali. Takvima koji od Njega budu zatražili snagu za razvijanje ispravnog karaktera, Bog daruje neophodnu pomoć.

U poslednje vreme, narod Božji će uzdisati i ridati zbog gadova koji se čine na zemlji. Opominjaće grešnike da ne gaze Božji zakon, i poniziti se pred Gospodom u neizrecivoj tuzi i pokajanju. Grešnici će se podsmevati njihovoj tuzi i praviti šale na račun njihovih ozbiljnih opomena. Ali upravo je taj duševni strah i poniznost ovih pobožnih ljudi najveći dokaz da oni ponovo stiču snagu i plemenitost karaktera izgubljene usled greha. Oni uočavaju svu odvratnost greha baš zato što su se približili Hristu i upravljaju pogled na Njegovu savršenu čistotu. Blagost i poniznost su uslovi uspeha i pobeđe. Kruna slave očekuje sve one koji se ponize u podnožju krsta.

Verne sluge Božje koje se mole, nalaze se pod Njegovom zaštitom. Oni i sami ne znaju kako su sigurno sklonjeni. Podstrekavani od Sotone, vladari ovoga sveta nastoje da ih unište; ali kad bi oči dece Božje bile otvorene, kao oči Jelisijevoj slugi u Dotanu, videli bi da ih okružuju anđeli Božji braneci ih od sila tame. Kad se narod Božji skrušenog duha bude ponizio pred Njim moleći za očišćenje srca, čuće se zapovest: "Skinite s njega te prljave haljine", a zatim reči pune ograbrenja: "Vidi, uzeh s tebe bezakonje tvoje, i obukoh ti nove haljine" (Zaharija 3,4). Okušana i verna deca Božja dobijaju čiste haljine pravde Hristove. Prezreni Ostatak će biti odeven u divne haljine koje pokvarenost sveta neće nikada više moći da ukalja. Njihova imena ostaju u životnoj knjizi Jagnjeta, uz imena vernih iz svih vekova. Oni su odoleli lukavstvu varalice; gnev aždaje nije ih nagnao da se odreknu svoje vernosti. Njihovi gresi preneti su na začetnika greha. Na glavu svakom od njih stavljena je "čista kapa".

Dok Sotona iznosi svoje optužbe, nevidljivi anđeli prolaze od jednog vernika do drugog i stavljaju na njih pečat Boga živoga. To su oni koji stoje na gori Sionu sa Jagnjetom, i na čijem je čelu napisano Očevo ime. Oni pevaju novu pesmu pred prestolom, pesmu koju niko ne može naučiti osim onih 144.000 koji su iskupljeni sa zemlje. "Oni idu za Jagnjetom kud god ono pođe. Ovi su kupljeni od ljudi, prvenci Bogu i Jagnjetu. I u njihovim ustima ne nade se prevara, jer su bez mane pred prestolom Božjim" (Otkrivenje 14,4,5).

Tada se potpuno ispunjavaju reči anđela: "Čuj, Isuse, poglavaru sveštenički, ti i drugovi tvoji što sedite pred tobom, jer su ti ljudi čudo; evo, ja ću dovesti slugu svojega, klicu" (Zaharija 3,8). Hristos se otkrio kao Iskupitelj i Oslobođitelj svoga naroda. Ostatak vernih su zaista "ljudi čudo", pošto suze i ponizjenja koja su ih pratila za vreme njihovog putovanja ustupaju mesto radosti i časti boravljenja u prisustvu Boga i Jagnjeta. "U ono vreme biće klica Gospodnja na slavu

i čast, i plod zemaljski na krasotu i diku ostatku Izrailjevu. I ko ostane u Sionu i ko još bude u Jerusalimu, zvaće se svet, svaki ko bude zapisan za život u Jerusalimu" (Isaija 4,2,3).

"NE SILOM NI KREPOŠĆU"

Odmah posle viđenja o Isusu i anđelu, prorok Zaharija je primio vest o delu Zorovavelja. "Potom vrati se anđeo koji mi govorao", rekao je Zaharija, "i probudi me kao čovek koji se budi oda sna. I reče mi: Šta vidiš? A ja rekoh: Vidim, eto svećnjak sav od zlata, i gore na njemu čaša i sedam žizaka njegovih na njemu, i sedam levaka za sedam žizaka što su gore na njemu, i dve masline uz njiju, jedna s desne strane čaši a druga s leve.

I progovorih anđelu koji govorao sa mnom, i rekoh: Šta je to, Gospodaru moj?... A on odgovori i reče mi govoreći: To je reč Gospodnja Zorovavelju: Ne silom ni krepošću nego duhom mojim, veli Gospod nad vojskama.

Tada odgovarajući rekoh mu: Šta su one dve masline s desne strane svećnjaku i s leve? I opet progovorih i rekoh mu: Šta su one dve grančice maslinove, što su među dva levka zlatna, koji toče zlato? Tada reče: To su dve masline koje stoje kod Gospoda sve zemlje" (Zaharija 4,1-6,11-14).

U tom viđenju su dve maslinove grančice koje stoje pred Bogom predstavljene kako izlivaju zlatno ulje preko zlatnih levaka u svećnjak. Otuda su se napajali žiči svetinje i davali blistavu neprekidnu svetlost. Tako se preko pomazanih, koji stoje u prisustvu Božjem, obilje Božje svetlosti, ljubavi i sile prenosi na Njegov narod, a preko njih se i na druge izlivaju svetlost, radost i okrepljenje. Oni koji su se na ovaj način obogatili iz riznice ljubavi Božje dužni su da to pruže i drugima.

Izgrađujući ponovo dom Gospodnji, Zorovavelj je u svom radu nailazio na mnogostruke teškoće. Od samog početka protivnici "dosadivaše narodu Judinu i smetaše ih u zidanju" "te im zabraniše oružanom silom" (Jezdra 4,4,23). Ali Gospod je posredovao u korist graditelja, i preko svog proroka rekao Zorovavelju: "Šta si ti, goro velika, pred Zorovaveljom? Ravnica; i on će izneti i najviši kamen, s usklikima: Milost, milost njemu" (Zaharija 4,7).

Tokom istorije naroda Božjeg čitave planine naizgled nepremostivih teškoća postavljale su se pred one koji su nastojali da sprovedu u delo nebeske ciljeve. Gospod dozvoljava da se takve smetnje jave kao proba vere. Baš onda kad teškoće navaljuju na nas sa svih strana, treba da se pouzdamo u Boga i u silu Njegovog Duha. Ziveti u živoj veri znači razvijati se u duhovnoj snazi i nepolozebivom poverenju. Tako duša postaje sila koja pobeđuje. Smetnje koje Sotona postavlja na putu religioznog čoveka nestaju snagom vere, jer čoveku dolazi u pomoć nebeska sila. "Ništa neće vam biti nemoguće" (Matej 17,20).

Svet nastupa sa sjajem i razmetljivošću. Bog često "dan malih stvari" (Zaharija 4,10) pretvara u početak veličanstvene pobeđe istine i pravde. Ponekad On osposobljava svoje radnike na taj način što ih dovodi do razočaranja i prividnog neuspeha. Njegov je cilj da se oni nauče da savladaju teškoće.

Ljudi često dolaze u iskušenje da se pokolebaju usled tegoba i smetnji na koje nailaze. Ali ako se do kraja drže svoje prvobitne vere, Bog će raščistiti njihov put. Boreći se protiv teškoća, oni će doživeti uspeh. Pred neustrašivom i nepokolebivom verom kakva je bila Zorovaljeva, velike planine teškoća postaje ravnica. I ruke onoga koji je postavio temelje - "ruke će njegove i dovršiti". "On će izneti najviši kamen s usklikima: Milost, milost njemu" (Zaharija 4,9,7).

Ljudska sila i moć nisu osnovali crkvu Božju niti je mogu uništiti. Crkva nije zasnovana na steni ljudske sile, nego na Hristu Isusu, Steni vekova, "i vrata paklena neće je nadvladati" (Matej 16,18). Prisustvo Božje daje stabilnost Njegovom delu. "Ne uzdajte se u knezove, i sina čovečijega" - to su reči koje su i nama upućene. "U miru i uzdanju biće sila vaša" (Psalam 146,3; Isaija 30,15). Zasnovano na večnim načelima pravde, veličanstveno delo Božje nikada neće biti uništeno. Ono će postajati sve moćnije, "ne silom ni krepošću nego duhom mojim, veli Gospod nad vojskama" (Zaharija 4,6).

Doslovno se ispunilo obećanje: "Ruke Zorovavljeve osnovaše ovaj dom, ruke će njegove i dovršiti" (Zaharija 4,9). "Starešine Judejske zidaše i napredovaše po proroštvu Ageja proroka i Zaharija sina Idova, zidaše i dovršiše po zapovesti Kira, Darija i Artakserksa cara Persijskoga. I svrši se taj dom do trećeg dana meseca Adara, dvanaestog meseca šeste godine carovanja cara Darija" (Jezdra 6,14,15).

Ubrzo posle toga, obnovljeni hram je bio posvećen. "Sinovi Izrailjevi, sveštenici i Leviti i ostali između onih koji se vratili iz ropstva, posvetiše taj dom Božji radujući se." "Potom slaviše... pashu, četrnaestog dana prvoga meseca" (Jezekilj 6,16,19).

Drugi hram nije bio ravan prvome po veličanstvenosti, niti je bio blagosloven vidljivim znacima Božjeg prisustva kao prvi. Prilikom njegovog posvećivanja nije došlo ni do kakvog ispoljavanja natprirodne sile. Oblak slave nije ispunio novopodignutu svetinju. Nije se spustio nikakav oganj s neba da bi spalio žrtvu na oltaru. Sveti

oblak prisustva Božjeg nije lebdeo među heruvima u svetinji nad svetinjama; nije bilo kovčega, prestola milosti ni plača. Nikakav znak s neba nije saopštio sveštenicima volju Božju.

A ipak je Gospod za taj hram rekao proroku Ageju: "Slava će ovoga doma poslednjega biti veća nego onoga prvoga." "Potrešču sve narode i doći će izabrani iz svih naroda i napuniće ovaj dom slave, veli Gospod nad vojskama" (Agej 2,9.7). Stolećima su učenici ljudi nastojali da pokažu u čemu se ispunilo obećanje koje je Bog dao Ageju. Međutim, mnogi su uporno odbijali da u dolasku Isusa Nazarećinima, koji je ličnim prisustvom posvetio područje hrama, vide događaj od izuzetnog značaja. Gordost i neverstvo zaslepili su njihov razum, tako da nisu shvatili pravi smisao prorokovih reči.

Drugi hram nije bio posvećen oblakom slave Gospodnje, nego prisustvom Onoga u kome "živi sva punina božanstva telesno", - sam Bog se "javi u telu" (Kološanima 2,9 ; 1. Timotiju 3,16). Drugi hram je prevazišao po slavi onaj prvi, jer je bio počastvovan ličnim prisustvom Hristovim za vreme Njegove zemaljske službe. "Iščekivanje svih naroda" ostvarilo se u potpunosti kad je Čovek iz Nazareta učio i isceljivao u svetim tremovima hrama.

U VREME CARICE JESTIRE

Koristeći se naklonošću Kira, skoro pedeset hiljada zarobljenika poslušalo je zapovest kojom je omogućen njihov povratak. Međutim, u poređenju sa stotinama hiljada rasturenim po raznim oblastima Medo-Persije, ovih pedeset hiljada predstavljalo je samo ostatak. Većina Izrailjaca odlučila je da ostanu u zemlji izgnanstva da se ne bi izlagala tegobama putovanja i ponovnog useljavanja u opuste gradove i domove.

Prošlo je više godina, i onda je Darije, koji je vladao u to vreme, izdao drugu zapovest, isto tako povoljnu kao i prvu. Tako je Bog u svojoj milosti još jednom pružio priliku Jevrejima u medo-persijskom carstvu da se vrate u zemlju svojih otaca. Gospod je predviđao burna vremena koja će nastupiti za vreme vladavine Kserksesa - Asvira iz knjige o Jestiri - i stoga je ne samo izazvao promenu osećanja u srcima ljudi koji su se nalazili na vlasti, nego je i nadahnuo Zahariju da utiče na izgnanike kako bi se vratili.

"Ej, ej, bežite iz zemlje severne" - glasila je poruka upućena rasutim plemenima Izrailjevima koja su se naselila u mnogim zemljama, daleko od bivše domovine. "Jer vas razasuh u četiri vetra nebeska, govori Gospod. Ej Sione, koji sediš kod kćeri Vavilonske, izbavi se. Jer ovako veli Gospod nad vojskama: Sa slavom posla me k narodima, koji vas opleniše; jer ko tiče u vas, tiče u zenicu oka njegovu. Jer evo, ja ću mahnuti rukom svojom na njih, i biće plen slugama svojim, i poznaćete da me je poslao Gospod nad vojskama" (Zaharija 2,6-9).

Baš kao od samog početka, cilj Gospodnji je i tada bio da Njegov narod posluži na blagoslov čitavom svetu, a u slavu Njegovog imena. Tokom dugih godina njihovog izgnanstva, On im je mnogo puta pružio priliku da mu se vrate. Neki su odlučili da poslušaju; neki su našli spasenje usred tegoba. Mnogi od njih ubrojače se u ostatak koji će se vratiti. Proroštvo ih je uporedilo s vrhom "visokoga kedra", koji će biti posaden na "gori visokoj i uzdignutoj, na visokoj gori Izrailjevoj" (Jezdra 17,22.23).

Svi oni "kojima Bog podiže duh", vratili su se još na Kirovu zapovest (Jezdra 1,5). Međutim, Bog se neprestano obraćao i onima koji su ostali u zemlji izgnanstva, i na mnogo načina ih podsticao da se vrate. Ali to nije imalo nikakvog dejstva na one koji nisu poslušali ni raniju Kirovu zapovest. Oni se nisu odazvali pozivu čak ni onda kad ih je Zaharija pozvao da beže iz Vavilona.

U međuvremenu su se prilike u medo-persijskom carstvu brzo menjale. Darija, pod čijom su vladavinom Jevreji uživali naročitu milost, nasledio je Kserkses Veliki. Za vreme njegove vladavine Jevreji su se našli u strašnoj krizi, jer nisu poslušali opomenu da beže. Pošto su odbili da se koriste putem koji im je Bog otvorio za bekstvo, morali su se suočiti sa smrću.

Sotona je u to vreme nastojao da osujeti ciljeve Božje i to preko Amana Agageja, jednog nepoštenog čoveka koji se nalazio na visokom položaju u Medo-Persiji. Aman je bio ispunjen mržnjom prema Mardoheju, Jevrejину. Mardohej nije učinio Amanu nikakvo zlo, samo nije hteo da mu se klanja sa strahopoštovanjem. Misleći da "nije vredno da digne ruku na Mardoheja samoga", Aman "gledaše da istrebi sve Judejce što behu po svemu carstvu Asvirovu, narod Mardohejev" (Jestira 3,6).

Obmanut Amanovim rečima, Kserkses je bio naveden da izda zapovest da se pobiju svi Jevreji - narod "rasejan i rasut po narodima po svim zemljama" medo-persijskog carstva. Određenog dana trebalo je uništiti sve Jevreje i zapleniti njihovu imovinu. Car nije uviđao do kakvih bi dalekosežnih posledica došlo kad bi se ta zapovest u potpunosti sprovela. Sotona je bio skriveni podstrekač celog plana i trudio se da ukloni sa zemlje one koji su sačuvali znanje o istinskom Bogu.

"U svim zemljama, u koje god mesto dođe reč careva i zapovest njegova, bi velika žalost među Jevrejima, i post i plač i jauk, i mnogi u kostreti i pepelu ležahu" (Jestira 4,3). Zapovest Midana i

Persijanaca nije se mogla opozvati. Izgledalo je kao da nema nikakve nade, da je ceo Izrailj osuđen na uništenje.

Međutim, zaveru neprijatelja sprečila je ona ista sila koja vlada sinovima čovečijim. Jestira, Judejka, postala je po providenju Božjem carica u Medo-Persiji. Mardohej je rekao: "Ko zna nisi li za ovako vreme došla do carstva" (Jestira 4,14).

Kriza sa kojom se suočila Jestira iziskivala je brzu i ozbiljnu akciju. Međutim, i ona i Mardohej su shvatili da njihov trud neće biti ni od kakve koristi ako se Bog silni ne založi za njih. Zato se Jestira obratila Bogu, izvoru svoje snage. "Idi", rekla je Mardoheju, "skupi sve Judejce što se nalaze u Susanu, i postite za me, i ne jedite ni pije za tri dana ni danju ni noću; i ja ću sa svojim devojkama pos- titi takođe, pa ću onda otići k caru, ako i nije po zakonu, i ako poginem, neka poginem" (Jestira 4,16).

Događaji koji su se posle toga brzo smenjivali - izlazak Jestirin pred cara, milost koju joj je on ukazao, obed kome su prisustvovali car, carica i Aman, kao jedini gost, nemiran san carev, javna počast ukazana Mardoheju, poniženje i pad Amana posle otkrića njegove podle zavere - sve to spada u okvir poznate istorije. Bog je čudesno radio za svoj narod koji se pokajao. Car je izdao drugu zapovest, koja im je dopuštala da se bore za svoj život. Tu zapovest su glasnici na konjima brzo razneli u sve krajeve carstva: "Otidoše brzo i hitno po zapovesti carevoj." "U svakoj zemlji i u svakom gradu, gde god dode zapovest careva i naredba njegova, beše radost i veselje među Judejcima, gozba i blagi dani, i mnogi iz naroda zemaljskih postajahu Judejci, jer ih spopade strah od Jevreja" (Jestira 8,14.17).

U dan kada je trebalo da se izvrši njihovo pogubljenje, "skupiše se Judejci u svojim gradovima po svim zemljama cara Asvira da dignu ruke na one koji im tražahu zlo; i niko ne mogao stajati pred njima; jer strah od njih spopade sve narode". Anđelima nenadmašivim u snazi, Bog je stavio u dužnost da štite Njegov narod koji se sakupio da "brane život svoj" (Jestira 9,2.16).

Mardoheju je sada dat visok položaj koji je predhodno zauzimao Aman. On "beše drugi do cara i velik u Judejaca i mio mnoštvu braće svoje", i nastojao je da obezbedi dobrobit svoga naroda (Jestira 10,3). Tako je Bog ponovo pribavio naklonost medo-persijskog dvora svom izabranom narodu, i omogućio ostvarenje velikog cilja - da ih ponovo vrati u njihovu zemlju. Međutim, tek posle više godina, sedme godine vladavine Artakserksa I, naslednika Kserksesa Velikog, vratio se pod Jezdrinim vodstvom znatan broj Jevreja u Jerusalim.

Teška iskušenja koja su naišla na narod Božji u Jestirino vreme nisu bila obeležje samo toga doba. Gledajući kroz vekove do kraja sveta, Jovan kaže: "Razgnjevi se zmija na ženu, i otiđe da se pobije s ostalim semenom njezinijem, koje drži zapovesti Božje i ima svedočanstvo Isusa Hrista" (Otkrivenje 12,17). Neki koji danas žive na zemlji videće ispunjenje tih reči. Isti onaj duh koji je u proteklim vekovima navodio ljude da progone pravu zajednicu, učinice da se i u budućnosti primene iste mere prema onima koji ostanu verni Bogu. Već se vrše pripreme za poslednji veliki sukob.

Zapovest koja će na kraju biti izdata protiv ostatka naroda Božjeg biće veoma slična zapovesti koju je Asvir izdao protiv Jevreja. Danas neprijatelji prave zajednice, u maloj grupi onih što drže Božje zapovesti, vide Mardoheja na vratima. Poslušnost Božjeg naroda prema Njegovom zakonu predstavlja stalni ukor za one koji nemaju straha Gospodnjeg i gaze Njegov zakon.

Sotona će podstaći negodovanje protiv manjine koja ne prihvata običaje i tradicije ovoga sveta. Ljudi na položaju i od uticaja udružiću se s bezakonicima i grešnicima protiv naroda Božjeg. Bogatstvo, razum, obrazovanje - sve će se to udružiti da ispolji prezir prema narodu Božjem. Protiv njega će kovati zavere tiranski vladari, propovednici i pripadnici crkava. Rečju i perom, pretnjama i ismevanjem, nastojaće da unište njegovu veru. Lažnim prikazivanjem i gnevniim optužbama, ljudi će podsticati strasti naroda. Pošto neće moći da se pozovu na reči: "Tako kaže Sveto pismo", oni će, u borbi protiv onih koji poštuju biblijska načela, pribegavati okrutnim naredbama kako bi nadoknadili taj nedostatak. Da bi stekli popularnost i osigurali sebi vlast, zakonodavci će pristati da se donesu zakoni suprotni Božjim zakonima. Ali oni koji se boje Boga ne mogu usvojiti odredbe koja predstavljaju povredu propisa deset zapovesti. Na tom bojištu će se voditi poslednja velika borba između istine i zablude. I mi nismo ostavljeni u neznanju u pogledu ishoda. Danas, baš kao u vreme Jestire i Mardoheja, Gospod će izvojevati pobedu i odbraniti svoj narod i istinu.

JEZDRA, SVEŠTENIK I KNJIŽEVNIK

Oko sedamdeset godina posle povratka prve grupe izgnanika pod Zorovavljevom i Isusom, došao je na medo-persijski presto Artakserks Longimanus. Ime ovog cara vezano je sa svetom istorijom preko čitavog niza značajnih događaja. Za vreme njegove vladavine živeli su i radili Jezdra i Hemija. On je 457. godine pre Hrista izdao treću i poslednju zapovest o obnovi Jerusalima. Za vreme njegove vladavine jedna grupa Jevreja pod Jezdrom; Hemija i njegovi saradnici dovršili su zidove Jerusalima, obnovljena je služba u hramu, i Jezdra i Hemija su sproveli veliku versku reformaciju.

Tokom svoje duge vladavine često je ispoljavao naklonost prema narodu Božjem; a u svojim pouzdanim i omiljenim prijateljima Jevrejima, Jezdri i Hemiji, prepoznao je ljude koje je Bog izabrao i podigao da izvrše jedno naročito delo.

Živeći među Jevrejima koji su ostali u Vavilonu, Jezdra je imao tako neobične doživljaje da je to privuklo blagonaklonu pažnju cara Artakserksa, s kojim je slobodno razgovarao o sili Boga nebeskoga i Božjoj želji da se Jevreji vrate u Jerusalim.

Potomak sinova Aronovih, Jezdra je dobio svešteničko obrazovanje; sem toga, bio je upoznat sa lažnim spisima zvezdara, mudraca i vraća medo-persijskog carstva. Ali Jezdra nije bio zadovoljan svojim duhovnim stanjem. On je želeo da bude u potpunom skladu s Bogom, i čeznuo je za mudrošću da bi mogao ispuniti Božju volju. Zato "beše upravio srce svoje da istražuje zakon Gospodnji i da ga izvršuje" (Jezdra 7,10). To ga je navelo da vredno proučava istoriju naroda Božjeg, kako je zapisana u spisima proroka i careva. Istraživao je istorijske i biblijske spise da bi ustanovio zašto je Gospod dozvolio da Jerusalim bude uništen, a Njegov narod odveden u ropstvo u neznabožačku zemlju.

Jezdra je naročito posvetio pažnju iskustvima Izrailja od vremena kada je Avramu bilo dato obećanje. Proučavao je uputstva data na gori Sinaju i tokom dugog perioda lutanja kroz pustinju. I što je više saznavao o načinu na koji je Bog postupao sa svojom decom i shvatao svetost zakona datog na Sinaju, njegovo srce se sve više uzbuđivalo. Doživio je novo i potpuno probraženje i odlučio da prouči svetu istoriju, kako bi to znanje postalo blagoslov i svetlost za njegov narod.

Jezdra je nastojao da se pripremi za delo koje mu je predstojalo. Urdno je tražio Boga da bi mogao postati mudar učitelj u Izrailju. Trudeći se da svoj razum i volju potčini Božjoj volji, on je u svoj život uneo načela istinske svetlosti; to je kasnijih godina imalo odlučujući uticaj na omladinu, koja je od njega tražila savete, i na sve ostale koji su s njim dolazili u dodir.

Bog je izabrao Jezdru da bude Njegovo oruđe u Izrailju, da bi uzdigao sveštenički poziv, čija je slava bila u mnogome zamračena za vreme robovanja. Jezdra se razvio u neobično učenog čoveka i postao je "književnik vešt zakonu Mojsijevu" (Jezdra 7,6). On se tim svojim osobinama veoma isticao u medo-persijskom carstvu.

Jezdra je postao tumač volje Božje, poučavajući one koji su s njim dolazili u dodir načelima koja upravljaju nebom. Preostale godine svoga života, bilo da se nalazio na dvoru medo-persijskog cara, bilo u Jerusalimu, uglavnom je posvetio učiteljskoj službi. I dok je drugima prenosio istine koje je naučio, njegove sposobnosti za rad stalno su se uvećavale. Postao je revan i pobožan. Bio je svedok Gospodnji u svetu, svedočeci o moći biblijske istine da oplemeni svakodnevni život.

Jezdra se celog svog života trudio da sačuva i umnoži svete spise, i to delo je zauzimalo prvo mesto u njegovim naporima da oživi interesovanje za proučavanje Svetog pisma. On je sakupio sve prepise zakona koje je mogao pronaći i dao da se umnože i razdele. Čista reč, umnožena i stavljena u ruke mnogih ljudi, pružila je znanje od neprocenjive vrednosti.

Jezdra je verovao da će Bog učiti veliko delo za svoj narod i to ga je navelo da Artakserksu saopšti želju da se vrati u Jerusalim, kako bi oživeo interesovanje za proučavanje Reči Božje i pomogao svojoj braći pri obnavljanju svetog grada. Na cara je dubok utisak ostavilo Jezdrino tvrđenje da Bog Izrailjev svojom silom štiti i brani svoj narod. Car je razumeo da se Izrailj vraća u Jerusalim da bi služio Gospodu. Njegovo poverenje u Jezdrinu čestitost bilo je neograničeno; stoga mu je otvoreno pokazivao naklonost, odobrio njegovu molbu i dao mu bogate darove za službu u hramu. Car ga je postavio za naročitog predstavnika medo-persijskog carstva i dao mu sva ovlašćenja za ostvarenje ciljeva koje je nosio u srcu.

Artakserksova zapovest o obnovi i izgradnji Jerusalima - treća zapovest izdata po završetku sedamdesetogodišnjeg robovanja - značajna je zbog izraza koje sadrži o Bogu nebeskom, po tome što jse u njoj odaje priznanje Jezdrinim uspesima, i zbog darežljivosti ispoljene prema ostatku naroda Božjeg. Artakserks kaže da je dao knjigu "Jezdri svešteniku, veštu u stvarima, koje je zapovedio Gospod i uredbama njegovijem u Izrailju"; "književniku veštom u zakonu Boga nebeskoga". Car je zajedno sa svojim savetnicima dragovoljno prineo darove "Bogu Izrailjevu, kojemu je stan u Jerusalimu". Sem toga, naredio je da se mnogi veliki izdaci pokriju "iz carske riznice" (Jezdra 7,11.12.15.20).

"Jer se šalješ od cara i od sedam savetnika njegovih", rekao je Artakserks Jezdri, "da nadgledaš Judeju i Jerusalim po zakonu Boga svojega koji ti je u ruci". Zatim je dodao: "Što god zapovedi Bog nebeski, odmah da se učini za dom Boga nebeskoga, da ne dođe gnev na carstvo, na cara i na sinove njegove" (Jezdra 7,14.23).

Dajući Izrailjcima dozvolu za povratak, Artakserks se postarao da se pipadnicima svešteničkog poziva vrate i stare povlastice. On je izjavio: "Još vam javljamo da se ni od jednog između sveštenika i levita i pevača i vrataru i Netineja i drugih sluga toga doma Božjeg ne sme uzimati danak ni poreza ni carina." Takođe se pobrinuo da se naimenuju upravitelji koji će upravljati narodom pravedno, u

skladu sa jevrejskim zakonima. "Ti, Jezdra, po mudrosti Boga svojega koja ti je data - naložio je car - postavi upravitelje i sudije da sude svemu narodu što je s one strane reke između svih koji znaju zakon Boga tvojega, i ko ne zna, učite ga. A ko ne bi izvršio zakona Boga tvojega i zakona careva, odmah da mu se sudi, bilo da se pogubi ili da se progna ili da se oglobi, ili da se baci u tamnicu" (Jezdra 7,24-26).

Tako je Jezdra, "jer dobra ruka Boga njegova beše nad njim", uspeo da privoli cara da širomkogrudno dozvoli povratak iz medo-persijskog carstva svakom onom od naroda Izrailjeva, od sveštenika i Levita, koji "hoće od svoje volje da ide s tobom u Jerusalim" (Jezekilj 7,9.13.) Tako se rasutom Izrailju ponovo pružila prilika da se vrati u zemlju za koju su bila vezana obećanja data domu Izrailjevu. Zapovest su sa velikom radošću dočekali svi koji su se pridružili Jezdri u proučavanju namera Božjih u pogledu Njegovog naroda. "Blagosloven da je Bog otaca naših", uskliknuo je Jezdra, "koji dade to caru u srce da se ukrasi dom Gospodnji u Jerusalimu, i dade mi te nadoh milost pred carem i sveštenicima njegovim i pred svim silnim knezovima carevim" (Jezekilj 7,27.28).

U ovoj Artakserksovoj zapovesti očevidno se zapažalo delovanje Božjeg providenja. Neki su to uvidali i radosno se koristili pravom na povratak pod tako povoljnim okolnostima. Određeno je opšte zbornom mesto, i u utvrđeno vreme svi oni koji su želeli da idu u Jerusalim, sabrali su se radi polaska na dugo putovanje. "Sabrah ih kod reke koja teče u Avu", kaže Jezdra, "i onde stajasmu u okolu tri dana" (Jezdra 8,15).

Jezdra je očekivao da će se veliki broj Izrailjaca vratiti u Jerusalim, ali je broj onih koji su se odazvali pozivu bio, na žalost, veoma mali. Mnogi koji su stekli kuće i njive nisu želeli da žrtvuju svoju imovinu. Oni su voleli ugodnost i bili su spremni da ostanu. Njihov primer je loše uticao na neke koji bi se inače odlučili da svoju sudbinu vežu s onima koji su napredovali u veri.

Posmatrajući sakupljenu grupu, Jezdra se iznenadio kad je video da nema nijednog od sinova Levijevih. Gde su pripadnici plemena koje je bilo određeno za svetu službu u hramu? Trebalo je da Leviti prvi odgovore na poziv: "Ko je Gospodnji?" Za vreme ropstva, a i kasnije, oni su uživali mnoge povlastice. Imali su potpunu slobodu da služe duhovnim potrebama svoje braće u izgnanstvu. Podignute su sinagoge u kojima su sveštenici vršili službu Božju i poučavali narod. Bilo je potpuno slobodno vršiti obrede jevrejske vere.

Godine su proticale i prilike su se posle ropstva izmenile; na vodama Izrailja ležale su mnoge nove odgovornosti. Hram u Jerusalimu bio je ponovo izgrađen i posvećen, ali nije bilo sveštenika da obavljaju službu. Osećala se velika potreba za onima koji su vršili dužnost učitelja u narodu. Pored toga, Jevrejima koji su ostali u Vavilonu pretila je opasnost ograničavanja verske slobode. Preko proroka Zaharije, kao i prilikom nedavnih mučnih iskustava u vreme Jestire i Mardoheja, Jevrejima u Medo-Persiji jasno je upućena opomena da se vrate u svoju zemlju. Došlo je vreme kad je za njih postalo veoma opasno da i dalje ostanu pod neznabožačkim uticajem. S obzirom na ove izmenjene okolnosti, trebalo je da sveštenici u Vavilonu izdavanje zapovesti shvate kao naročiti poziv da se vrate u Jerusalim.

Car i njegovi knezovi učinili su i više nego što se od njih očekivalo da bi otvorili put za povratak. Oni su stavili na raspolaganje obilje sredstava; ali gde su ljudi? Sinovi Levijevi nisu se odazvali u trenutku kad bi odluka da prate svoju braću navela i mnoge druge da pođu za njihovim primerom. Ta čudna ravnodušnost žalosno je otkrivala stav koji su Izrailjci u Vavilonu zauzimali u odnosu na Božje namere sa Njegovim narodom.

Jezdra se ponovo obratio Levitima, upućujući im još jedan hitan poziv da se pridruže njegovoj grupi. Ističući potrebu brzog delanja, on je pored pismenog poziva uputio i neke svoje "glavare" i "učitelje" (Jezdra 7,28; 8,16).

Dok su putnici čekali sa Jezdrom, ti pouzdani glasnici su žurno krenuli da dovedu "sluge za dom Boga našega" (Jezdra 8,17). Ovaj poziv je prihvaćen. Neki koji su do tada oklevali, konačno su odlučili da pođu. U logor je ukupno stiglo oko četrdeset sveštenika i dve stotine i dvadeset Hetineja - ljudi na koje se Jezdra mogao osloniti kao na mudre propovednike i dobre učitelje i pomagače.

Sad su svi bili spremni za polazak. Predstojalo im je putovanje od nekoliko meseci. Ljudi su vodili sa sobom žene i decu i nosili svoju imovinu, osim velike riznice za hram i službu u njemu. Jezdra je bio svestan da su neprijatelji u zasedi kraj puta, spremni da opljačkaju i njega i njegove saputnike, ali nije tražio od cara oružane snage kao zaštitu. "Jer me beše stid - objašnjava on - iskati od cara vojske i konjanike da nas brane od neprijatelja putem, jer besmo rekli caru govoreći: Ruka je Boga našega na dobro nad svima koji ga traže i jačina je njegova i gnev Njegov na sve koji se ostavljaju" (Jezekilj 8,22).

Jezdra i njegovi pratioci smatrali su da im se tu pruža prilika da pred neznabošcima proslave ime Božje. Vera u moć Boga živoga će se učvrstiti ako sami Izrailjci pokažu pouzdanje u svog božanskog Vođu. Oni su zato odlučili da se potpuno pouzdaju u Njega. Rešili su da ne traže zaštitu vojnika kako se neznabošcima ne bi pružila

prilika da čoveku pripisuju slavu koja pripada samo Bogu. Nisu mogli dozvoliti da se u srcu njihovih prijatelja neznabožaca probudi sumnja u istinitost njihovog tvrdjenja da se kao Njegov narod potpuno mogu osloniti na Boga. Snaga se ne stiče bogatstvom, silom ili uticajem idolopoklonika, već milošću Božjom. Oni će biti zaštićeni samo ako budu imali pred očima zakon Gospodnji trudeći se da mu budu poslušni.

To saznanje o uslovima pod kojima će ih Božja ruka i dalje voditi, učinilo je naročito svečanom službu posvećenja koju su Jezdra i njegova verna braća održala neposredno pred polazak. Jezdra kaže o tome: "Tada oglaših onde na reci Avi post, da bismo se ponizili pred Bogom svojim i izmolili u njega srećan put sebi i deci svojoj i svemu blagu svojem." "Tako postimo i molismo Boga svojega za to, i umolismo ga" (Jezdra 8,21.23).

Ali i pored blagoslova Božjeg, bila je potrebna opreznost i obazrivost. Preduzimajući naročite mere predostrožnosti da bi se sačuvala riznica, Jezdra se odvojio "između glavara svešteničkih dvanaest" ljudi čije je poštenje bilo provereno, - "i izmerih im srebro i zlato i sudove, priloge domu Boga našega što priloži car i savetnici njegovi i knezovi njegovi i sav narod Izrailjev koji se nade". Tim ljudima je stavljeno u dužnost da budu budni čuvari blaga koje im je povereno. Jezdra je rekao: "Vi ste sveti Gospodu i ovi su sudovi sveti, i ovo srebro i zlato dragovoljan je prilog Gospodu Bogu otaca vaših. Pazite i čuvajte dokle ne izmerite pred glavarima svešteničkim i Levitima i glavarima otačkih domova Izrailjevih u Jerusalmu u kletima doma Gospodnjega" (Jezdra 8,24.25.28.29).

Brizljivost s kojom se Jezdra starao za prenos i bezbednost riznice Gospodnje sadrži pouku koja je dostojna temeljnog proučavanja. Bili su izabrani samo oni čija je pouzdanost bila dokazana, i njima su date jasne pouke o odgovornosti koja je počivala na njima. Birajući verne ljude za čuvare riznice Gospodnje, Jezdra je pokazao da uvida potrebu i značaj reda i organizacije u delu Božjem.

U toku nekoliko dana koje su Izrailjci proveli kraj reke, bile su dovršene sve pripreme za dugo putovanje. Jezdra beleži: "Podosmo od reke Ave dvanaestoga dana prvog meseca da idemo u Jerusalm, i ruka Boga našega beše nad nama i izbavi nas iz ruku neprijateljskih i zasedničkih na putu" (Jezdra 8,31). Na putu su proveli oko četiri meseca, jer je napredovanje bilo otežano zbog velikog broja ljudi koji su pratili Jezdru - sveukupno nekoliko hiljada, uključujući tu žene u decu. Ipak je sve proteklo u bezbednosti. Njihovi neprijatelji nisu im mogli naškoditi. Putovanje se završilo srećno i prvog dana petog neseca, sedme godine vladavine Artakserksa, oni stigoše u Jerusalm.

DUHOVNO BUĐENJE

Jezdrin dolazak u Jerusalm usledio je u pravo vreme. Tu se osećala velika potreba za njegovim prisustvom. Njegov dolazak je ulio hrabrost i nadu u srca mnogih koji su se dugo borili sa teškoćama. Mnogo šta bilo je ostvareno od povratka prve grupe izgnanika pod vođstvom Zorovavelja i Isusa, pre više od sedamdeset godina. Hram je bio dovršen, a gradski zidovi delimično popravljeni. Pri svemu tom, još je mnogo šta ostalo neuradeno.

Među onima koji su se ranijih godina vratili u Jerusalm, bilo je mnogo onih koji su ostali verni Bogu celog svog života. Ali znatan broj Izrailjaca i njihove dece izgubio je iz vida svetost zakona Božjeg. Čak su i neki ljudi na odgovornim položajima otvoreno živeli u grehu. Njihov način života je u velikoj meri ometao napore onih koji su se trudili da unaprede stvar Božju, jer nebeski blagoslov nije mogao počivati na narodu sve dok se dozvoljavalo otvoreno prestupanje zakona.

Volja Božja je bila da oni koji su se vratili sa Jezdrom imaju vreme posebno određeno za to da traže Gospoda. Iskustva koja su nedavno stekli na putu iz Vavilona, kada ih nije štitila nikakva ljudska sila, pružila su im obilne duhovne pouke. Mnogi su se učvrstili u veri, i kad su došli u dodir s obeshrabrenima i ravnodušnima u Jerusalmu, njihov uticaj je postao moćan činilac u reformi koja je ubrzo zatim sprovedena.

Četvrtog dana po dolasku, čuvari su predali riznicu srebra i zlata, zajedno sa sudovima za službu u hramu, u ruke crkvenih dostojanstvenika, pred svedocima "sve na broj i na meru" (Jezdra 8,34).

Zarobljenici koji su se vratili s Jezdrom "prinesoše... žrtvu paljenicu Bogu Izrailjevu", kao žrtvu za greh i u znak zahvalnosti za zaštitu svetih anđela na putu. "I predadoše zapovesti careve namesnicima carevima i knezovima s ove strane reke, i oni pomogoše narod i dom Božji" (Jezdra 8,35.36).

Ubrzo posle toga nekoliko poglavara Izrailjevih pristupilo je Jezdri s ozbiljnom žalbom. Neki od naroda Izrailjevog i "sveštenici i Leviti" nisu poštovali zapovesti Gospodnje i uzimali su kćeri okolnih naroda. "Uzeše kćeri njihove sebi i sinovima svojim", govorili su Jezdri, "te se pomeša sveto seme s narodima zemaljskim, i ruka sveštenička beše prva u tom prestupu" (Jezdra 9,1.2).

Proučavajući uzroke koji su doveli do vavilonskog ropstva, Jezdra je zaključio da je otpadništvo Izrailja u velikoj meri posledica njihovog mešanja s neznabožackim narodima. On je video da bi

Izrailjci bili pošteđeni mnogih žalosnih i ponižavajućih iskustava da su poslušali zapovest Božju i odvojili se od okolnih naroda. Sad mu se srce cepalo kad je saznao da su se ljudi na odgovornim mestima, i pored pouka iz prošlosti, usudili da prekrše zakone koji su im bili dati kao obezbeđenje protiv otpadništva. On je razmišljao o dobroti Božjoj, koji je svom narodu dao nasledstvo u rodnoj zemlji, i bio obuzet pravednim gnevom i žalošću zbog njihove nezahvalnosti. "Kad to čuh" kaže on, "razdreh haljinu svoju i plašt svoj, i skuboh kosu s glave svoje i bradu svoju, i sedoh tužan.

I skupiše se k meni svi koji se bojahu reči Boga Izrailjeva za prestup onih koji dodoše iz ropstva, a ja sedah tužan do večernje žrtve" (Jezdra 9,3.4).

U vreme večernje žrtve Jezdra je ustao i razdrevši ponovo svoje haljine i plašt, pao na koljena i izlio teret svoje duše moleći za milost. Šireći ruke ka Gospodu, uzviknuo je:

"Bože moj! Stidim se i sramim se podignuti oči svoje k Tebi, Bože moj; jer bezakonja naša namnožiše se svrh glave i krivice naše narastoše do neba."

"Od vremena otaca svojih do danas", nastavio je Jezdra, "pod krivicom smo velikom, i za bezakonja svoja bismo predani mi i carevi naši i sveštenici naši u ruke carevima zemaljskim pod mač, u ropstvo, u grabež i sramotu, kao što se vidi danas. A sada začas dođe nam milost od Gospoda Boga našega, te nam ostavi ostatak i dade nam klin u svetom mestu svom da bi prosvetlio oči naše Bog naš i dao nam da malo odahnemo u ropstvu svojem. Jer roblje smo, ali u ropstvu našem nije nas ostavio Bog naš, nego nam dade te nadosmo milost pred carevima Persijskim davši nam da odahnemo, da podignemo dom Boga svojega i opravimo pustoline Njegove, i davši nam ogradu u Judeji i u Jerusalmu.

Sada dakle šta da kažemo, Bože moj, posle toga? Jer ostavismo zapovesti Tvoje, koje si zapovedio preko sluga svojih proroka... I posle svega što dođe na nas, za zla dela naša i za veliku krivicu našu, jer si nas, Bože naš, pokarao manje nego što gresi naši zaslužuju, i dao si nam ostatak ovaki, eda li ćemo opet prestupati zapovesti Tvoje i prijaviti se s ovim gadnim narodima? Ne bi li se razgnevio na nas dokle nas ne bi potro da nijedan ne ostane i ne izbavi se? Gospode Bože Izrailjev! Ti si pravedan, jer ostasmo ostatak, kao što se vidi danas. Evo mi smo pred Tobom s krivicom svojom premda se ne može stajati pred Tobom za to" (Jezdra 9,6-15).

Zalost Jezdre i njegovih drugova zbog zala koja su se podmuklo uvukla u srce dela Božjeg, dovela je do pokajanja. Mnogi grešnici bili su do srca dirnuti. "I narod plakaše veoma" (Jezdra 10,1). Ljudi su bar donekle počeli da uviđaju koliko je greh strašan i s kakvom odvratnošću Bog gleda na njega. Shvatili su svetost zakona koji je izrečen na Sinaju i mnogi su zadrhtali setivši se svojih prestupa.

Jedan od prisutnih, po imenu Sehanija, priznao je da Jezdra govori istinu. "Mi smo sagrašili Bogu svojem", rekao je on, "što uznesmo žene tuđinke iz naroda zemaljskih; ali još ima nadanja Izrailju za to." Sehanija je predložio da svi koji su sagrašili učine zavet Bogu da će to popraviti, i da im se sudi "po zakonu". "Ustani", pozvao je on Jezdru, "jer je ovo tvoj posao; a mi ćemo biti uza te; budi slobodan i radi". "Tada usta Jezdra, i zakle glavara svešteničke i Levite i svega Izrailja da učine tako" (Jezdra 10,2-5).

Tako je počela čudesna reformacija. Jezdra i njegovi pomoćnici su se s beskrajnim strpljenjem, imajući obzira prema svakom pojedincu, trudili da izvedu na pravi put pokajane u Izrailju. Jezdra je više svega bio učitelj zakona i on je lično ispitao svaki slučaj, trudeći se da ukaže ljudima na svetost zakona i na blagodat koja proističe iz poslušnosti.

Gde god je Jezdra radio, ljudi su počeli ponovo da proučavaju Sveto pismo. Postavljao je učitelje da poučavaju narod, i zakon Gospodnji učine velikim i slavnim. Ljudi su proučavali proročke knjige i mnogi ucveljeni i umorni crpeli su novu nadu i utehu iz onih mesta koja su govorila o dolasku Mesije.

Prošlo je preko 2.000 godina od onog vremena kad "Jezdra beše upravio srce svoje da istražuje zakon Gospodnji i da ga izvršuje", ali to vreme nije umanjilo ubedljivost njegovog primera pobožnosti (Jezdra 7,10). Povest njegovog posvećenog života nadahnjivala je mnoge "da istražuju zakon Gospodnji i da ga izvršuju".

Jezdrine pobude bile su uzvišene i svete; svaki njegov postupak bio je pun ljubavi prema dušama. Sažaljanje i nežnost koju je ispoljavao pred grešnicima, bilo svesnim ili nesvesnim, treba da budu primer svima onima koji se trude da sprovedu reformaciju. Sluge Božje moraju biti čvrste kao stena kad su načela u pitanju, ali moraju u isti mah imati i ljubavi i razumevanja. Slično Jezdri, i oni treba da poučavaju grešnike putu života usađujući u njihovu dušu načela koja sačinjavaju temelj pravde.

U današnje vreme, kad se Sotona preko svojih mnogobrojnih pomagača trudi da općini ljude kako ne bi videli obaveznost držanja zakona Božjeg, potrebni su ljudi koji će navesti mnoge da se "boje zapovesti Boga našega". Potrebni su istinski reformatori koji će ukazati ljudima na velikog Zakonodavca, i poučiti ih da je "zakon Gospodnji savršen, krepi dušu" (Psalam 19,7). Potrebni su ljudi koji dobro poznaju Sveto pismo, koji će svakom svojom rečju i postupkom proslaviti zakon Božji i težiti da podižu veru. Potrebni su mnogi

učitelji koji će nadahnuti srca poštovanjem i ljubavlju prema Svetom pismu.

Nepravde koje se danas množe u svetu, velikim delom potiču otuda što ljudi neće da proučavaju Reč Božju i da joj se pokoravaju, jer kad oni ostave Reč Božju, ona više nema sile da obuzda zle prohteve neposvećenog srca. Tada oni seju u telo, a iz njega niče pokvarenost.

Sa zanemarivanjem Biblije, došlo je i do odbacivanja zakona Božjeg. Učenje da se ne treba pokoravati Božjim zakonima oslabilo je silu moralnih propisa i otvorilo ustave nepravde u svetu. Gaženje ljudskih prava, razvrat i pokvarenost navaljuju kao strašna poplava. Svuda se susreću zavist, sumnjičenje, svađa, neispunjavanje svetih dužnosti, popuštanje prohtevima. Citav sistem religioznih načela i učenja, koji bi trebalo da postavlja temelj i kostur društvenog života, kao da je poljuljan i gotov da se sruši.

Glas koji je govorio na Sinaju, govori i u poslednjim danima istorije sveta: "Nemoj imati drugih bogova uza me" (2. Mojsijeva 20,3). Čovek je svoju volju suprotstavio volji Božjoj, ali nije mogao učutkati reč zapovesti. Ljudski duh se ne može osloboditi svoje obaveze prema višoj sili. Ljudi mogu stvarati teorije i mudrosti koliko hoće, mogu pokušavati da nauku suprotstave Božjem otkrivenju da bi obesnažili zakon Božji, ali će se uvek sve jače i jače čuti zapovest: "Gospodu Bogu svojemu poklanjaj se u njemu jedino služi" (Matej 4,10).

Zakon Božji ne može se ni odveć osnažiti ni obesnažiti, već ostaje onakav kakav je. On je uvek bio i biće svet, pravedan i dobar, savršen sam po sebi i ne može se opozvati niti izmeniti. "Poštovati" ili "nepoštovati" ga, to su samo ljudske reči.

Između ljudskih zakona, i zapovesti Božjih, doći će do poslednjeg velikog sukoba, do borbe između istine i zablude. Mi sad ulazimo u tu bitku koja se ne vodi između crkava koje se bore za prevlast, nego između religije Biblije i religije zasnovane na legendi i tradiciji. Sve sile koje su se ujedinile protiv istine užurbano rade. Ljudi potcenjuju Reč Božju koja nam je sačuvana po tako veliku cenu, po cenu patnji i prolivanja krvi. Malo je ljudi za koje ona predstavlja zakon života. Neverstvo preovlađuje u velikoj meri, i to ne samo u svetu, nego i u crkvi. Mnogi se odriču učenja koje predstavlja glavne stubove biblijske vere. Veliki deo religioznih ljudi odbacuje istinu o stvaranju kako su to prikazali nadahnuti ljudi, o čovekovom padu, iskupljenju, neprolaznosti zakona. Mnogi koji se hvale svojim znanjem, smatraju da je potpuno poverenje u Bibliju znak slabosti, a da je dokaz učenosti ako pronalaze navodne greške u Svetom pismu i obesnažuju njegove najvažnije istine objašnjavajući ih u spiristističkom smislu.

Religiozni ljudi se moraju pripremati za ono što će iznenada naići na ovaj svet, a priprema treba da se sastoji u proučavanju Reči Božje i u naporima da svoj život usklade sa njenim učenjem. Rešavanje večnih pitanja od ogromnog značaja, zahteva od nas nešto više od prividne religije, reči i forme koje istinu potiskuju u spoljni trem. Bog nas poziva da započnemo novi život i da se reformišemo. S propovedaonice treba da se čuje što više biblijskih reči. Međutim, Bibliji se zakida njena sila, i uslug toga je duhovni život zakržljao.

U mnogim današnjim propovedima nema one božanske sile koja budi savest ljudi i daje život duši. Slušaoci ne mogu reći: "Ne goraše li naše srce u nama kad nam govoraše putem i kad nam kazivaše pismo?" (Luka 24,32). Mnogo je ljudi koji vaze za živim Bogom i čeznu za božanskim prisustvom. Neka Reč Božja govori srcu, neka oni koji su dosada slušali samo o tradicijama, ljudskim teorijama i učenjima, čuju glas Onoga koji može obnoviti dušu za večni život.

Velika svetlost je nekada prenošena preko patrijarha i proroka. Veličanstvene stvari su govorene o Sionu - gradu Božjem. Gospod želi da se svetlost isto tako i danas izliva preko Njegovih sledbenika. Kad su sveti ljudi iz perioda starog zaveta mogli pružiti tako blistav primer odanosti, zar oni koje obasjava stolicima sakupljana svetlost neće pružiti još blistavije svedočanstvo o sili istine? Slava proroštva izliva svoju svetlost na našu stazu. Simbol i njegovo ostvarenje sreli su se na krstu, prilikom smrti Sina Božjeg. Hristos je ustao iz mrtvih i objavio iznad otvorenog groba: "Ja sam vaskrsenje i život." Zatim je poslao Utešitelja da bi nam napomenuo sve ovo. Čudotvornom silom sačuvao je svoju pisanu reč kroz vekove (Jovan 1,25).

Mnogi ljudi tokom istorije osećali su da ih je Bog pozvao da otkriju svetu svetlost Jevandolja. I u nastojanju da to učine, bili su spremni da žrtvuju svoju imovinu, slobodu, pa čak i sam život. Uprkos progonstvu i smrti, Jevandjelje je svuda obznanjeno. Reč Božja je pružena narodu i svi su slojevi, ponositi i poniženi, bogati i siromašni, obrazovani i neobrazovani, željno proučavali Reč Božju. Jesmo li mi u ovom poslednjem periodu velike borbe isto tako verni u ispunjavanju svoje dužnosti, kao što su to bili ljudi nekada?

"Trubite u trubu na Sionu, naredite post, proglasite svetkovinu. Saberite narod, osveštajte sabor, sakupite starce, saberite decu... između trema i oltara neka plaču svetenici, sluge Gospodnje, i neka reku: Oprosti, Gospode, narodu svojemu, i ne daj nasledstva svojega pod sramotu." "Obratite se k meni svim srcem svojim posteci i plačući i tužeći. I razderite srca svoja a ne haljine svoje, i obratite se

ka Gospodu Bogu svojemu, jer je milostiv i žalostiv, spor na gnev i obilan milosrdem, i kaje se oda zla. Ko zna, neće li se povratiti i raskajati se i ostaviti iza toga blagoslov, dar i naljev za Gospoda Boga vašega" (Joil 2,15-17.12-14).

ČOVEK KOJI NIJE PROPUSTIO PRILIKU

Nemija, jedan od izgnanika, zauzimao je na persijskom dvoru položaj od uticaja i časti. On je kao carev peharnik imao slobodan pristup caru. Na osnovu svog položaja, sposobnosti i vernosti, Nemija je postao carev prijatelj i savetnik. Ali, iako je bio okružen sjajem i rakoši, carev štićenik nije zaboravio ni Boga ni svoj narod. Srce ga je vuklo u Jerusalim; za taj grad bila je vezana njegova nada i njegova radost. Preko tog čoveka, koji je svojim boravkom na persijskom dvoru bio pripremljen za jedno veliko delo, Bog je namestio da izlije blagoslov na svoj narod u zemlji njihovih otaca.

Preko glasnika iz Judeje, jevrejski rodoljub je saznao da su za izabrani grad Jerusalim nastupili dani iskušenja. Izgnanici koji su se vratili, podnosili su teškoće i nevolje. Hram i izvesni delovi grada bili su ponovo izgrađeni, ali je rad na obnovi bio sprečavan, služba u hramu ometana, a narod je živeo u stalnom strahovanju, pošto su zidovi grada većim delom još uvek bili u ruševinama.

Savladan tugom, Nemija nije mogao ni jesti ni piti. "Sedoh i plakah, i tužih nekoliko dana, i postih." U svojoj žalosti obratio se božanskom Pomagaču. On kaže: "Molih se pred Bogom nebeskim." Verno je ispovedio svoje grehe i grehe naroda. Molio se Bogu da sačuva Izrael, da im vrati hrabrost i snagu i pomogne im da obnove razvaline Judejske.

Dok se Nemija molio, jačala su njegova vera i hrabrost. Njegove reči su bile propraćene svetim dokazima. On je ukazivao na sramotu koju bi pala na Boga kada bi Njegov narod, koji se vratio k Njemu, bio ostavljen u slabosti i nevolji, i ozbiljno se molio Gospodu da ispuni svoje obećanje: "Ako se obratite k meni i stanete držati zapovijesti moje i tvoriti ih, ako budete zagnani i na kraj svijeta, sabraču vas odande i oveću vas na mesto koje sam izabrao da onde nastanim ime svoje" (Nemija 1,9). To obećanje dato Izrailju preko Mojsija pre no što su ušli u Hanan, ostalo je tokom stoleća neizmenjeno. Narod Božji se sada vratio veri i pokajanju, i Bog neće propustiti da ispuni svoje obećanje.

Nemija je često izlivaio srce pred Bogom zastupajući svoj narod. Ali sada, dok se molio, rodila se u njegovoj duši jedna velika odluka. Rešio je da u slučaju da dobije carev pristanak, potrebnu pomoć i materijal, pođe sam da ponovo izgradi zidove Jerusalima i obnovi silu Izrailja. Zato se molio Gospodu da umilostivi cara kako bi mogao ostvariti ovaj plan. "Daj danas sreću sluzi svojemu, i učini da nađem milost pred ovim čovekom", molio se on.

Nemija je čekao četiri meseca na zgodnu priliku da caru iznese svoju molbu. Mada mu je srce bilo tužno, on se za sve ovo vreme trudio da izgleda veseo u carevom prisustvu. U onim sjajnim i raskošnim odajama sve je morao izgledati veselo i zadovoljno. Nikakva tuga nije smela bacati senku na lice carevih dvorana. Ali kad bi se našao sam, daleko od pogleda ljudi, Nemija se molio i ispovedao u suzama, a to su videli i Bog i anđeli.

Na kraju, ovaj rodoljub nije više mogao skrivati bol koji je tištio njegovo srce. Noći bez sna i dani ispunjeni brigom ostavili su traga na njegovom licu. Car koji je ljubomorno bdio nad sopstvenom bezbednošću, i imao naviku da čita lica svojih dvorana i prozre svako nezadovoljstvo, lako je zapazio da je njegov preharnik obuzet nekom skrivenom brigom. "Što si lica nevesela, kad nisi bolestan?" zapita on. "Nije drugo nego tuga u srcu."

Ovo pitanje je kod Nemije izazvalo strepnju. Neće li se car naljutiti kad čuje da su misli njegovog sluga bile daleko, kod njegovog nesrećnog naroda, dok je služio cara? Neće li ga to koštati života? Hoće li propasti svi njegovi planovi da obnovi silu Jerusalima? "A ja se uplaših vrlo", beleži on. Drhtavim usnama, sa suzama u očima, priznao je caru šta ga tišti. "Da je živ car do vijeka! Kako ne bih bio lica nevesela kad je grad gde su grobovi mojih otaca opusteo i vrata su mu ognjem spaljena."

Opis stanja u kome se nalazio Jerusalim probudio je saučešće carevo ne izazivajući nikakve sumnje. Njegovo drugo pitanje pružilo je Nemiji priliku na koju je tako dugo čekao: "Šta hoćeš?" Ali se čovek Božji nije usudio da odgovori pre no što se obrati za pomoć Onome koji je viši od Artakserksa. On je imao da izvrši jedan sveti zadatak i zato mu je bila potrebna careva pomoć. Znao je da sve zavisi od toga kako će izložiti stvar, da od toga zavisi da li će dobiti carev pristanak i njegovu pomoć. "Tada se pomolih Bogu nebeskom", kaže on. Nemija je pomoću te kratke molitve stupio u vezu sa Carem nad carevima i stavio na svoju stranu onu silu kojoj je "srce carevo u ruci... kao potok vođeni; i kuda god hoće, savije ga".

Molitva koju je izgovorio Nemija u tom teškom času prestavlja oslonac koji stoji na raspolaganju svakom čoveku u okolnostima kada je nemoguće moliti se na drugi način. Ljudi koji idu mučnim životnim putem i koji su posustali pod teretom nevolja mogu se u molitvi obratiti Bogu za vođstvo. Putnici na moru i kopnu, mogu se na taj način preporučiti zaštiti neba kada im zapreti neka velika opasnost. U vreme iznenadnih teškoća i opasnosti, čovek može

uputiti poziv za pomoć Onome koji je obećao da će pomoći svima koji veruju u Njega, kada Ga god prizovu. Duša koja posrće pod teretom bola i brige i koja je izložena žestokim iskušenjima, može u svim prilikama i uslovima naći potporu, pomoć i utehu u neimernoj ljubavi i sili Boga koji drži zavet.

U tom kratkom trenutku molitve Caru nad carevima, Nemija je skupio hrabrost i pred Artakserksom izrazio želju da za neko vreme bude oslobođen svojih dužnosti na dvoru. Molio je da mu se dozvoli da obnovi Jerusalim i ponovo od njega načini jak i utvrđen grad. Njegov zahtev je bio od izuzetnog značaja za sudbinu jevrejskog naroda. "I dade mi car, jer dobra ruka Boga mojega beše nada mnom", kaže Nemija.

Pošto je dobio pomoć koju je tražio, Nemija je mudro i smotreno pristupio pripremama za ostvarenje svoga poduhvata. Nije propustio nijednu meru predostrožnosti u ovom pravcu. Svoju nameru nije otkrio čak ni svojim zemljacima. Znao je da bi se mnogi radovali njegovom uspehu, ali se bojao da bi neki mogli svojom nesmotrenošću izazivati zavisti neprijatelja i tako možda osujetiti ovaj poduhvat.

Car je tako blagonaklono primio njegovu molbu da se Nemija ohrabrio da zatraži još veću pomoć. Da bi njegova misija imala dostojanstva i ugleda, a on zaštitu na putu, zatražio je i dobio pratnju konjanika. Car mu je dao pismo za knezove s druge strane Eufrata, kuda je morao proći na svom putu za Judeju, a dobio je takođe i pismo za carevog čuvara šuma na Livanu, sa nalogom da mu se izda potrebno drvo. Nemija se pobrinuo da njegov poduhvat dobije carevu potvrdu i potporu, kako se ne bi pojavile tužbe da je prekoračio svoja ovlašćenja.

Ovaj primer mudre predostrožnosti treba da posluži kao pouka svim ljudima. Božja deca treba ne samo da se mole u veri, nego i da rade odlučno i smišljeno. Oni nailaze na mnoge teškoće i često ometaju delovanje providenja u svoju korist zato što smatraju da smišljeni i istrajni naponi nemaju nikakve veze s verom. Nemija nije smatrao da je izvršio dužnost time što je plakao i molio se pred Gospodom. On je svojim molbama pridružio mere za ostvarenje poduhvata kojega se latio. Kao i u vreme obnove Jerusalima, tako je i danas potreban smišljen i planski rad za uspeh svetih poduhvata.

Nemija nije ništa hteo da prepusti slučaju. Ono što mu je nedostajlo zatražio je od onih koji su mu to mogli dati. A Gospod je još uvek voljan da utiče na srca onih koji poseduju Njegovu dobra, da prilože za objavljivanje istine. Oni koji rade za Boga treba da prihvate pomoć koju im ljudi daju po Njegovom nalogu. Ovi darovi mogu otvoriti puteve kojima će istina stići mnogim zemljama u tami. Darodavci možda i ne veruju u Hrista, niti poznaju Njegovu Reč, ali njihove darove ne bi trebalo zbog toga odbijati.

GRADENJE JERUSALIMSKIH ZIDOVA

Nemija je bezbedno doputovao u Jerusalim. Careva pisma upućena kneževima pokrajine kroz koje je prolazio, osigurala su mu dobar prijem i brzu pomoć. Nijedan neprijatelj se nije usudio da uznemiri velikodostojnika koji je putovao pod zaštitom persijskog cara, a kome su i pokrajinski knezovi ukazivali veliko poštovanje. Međutim, njegov dolazak u Jerusalim sa vojnom pratnjom, na osnovu čega se moglo zaključiti da dolazi zbog neke važne misije, izazvao je ljubomoru kod neznabožackih plemena koja su živela u okolini grada i često napadima i uvredama izražavala svoje neprijateljstvo prema Jevrejima. U to vreme su naročito prednjačile neke plemenske poglavice - Sanavalat Oronjanin, Tovija Amonac i Gesem Arapin. Ovi glavari su od samog početka zlorado posmatrali Nemijin rad i nastojali da na svaki način osujete njegove namere i spreče njegov rad.

Nemija je postupao isto onako mudro i smotreno kao i do tada. Znajući da za protivnike ima ogorčene i odlučne neprijatelje, krio je od njih prirodu svoje misije sve dok ne ispita situaciju i ne stvori plan rada. Nadao se da će na taj način obezbediti podršku naroda i nagovoriti ljude da otpočnu sa radom pre no što se neprijatelji pobune.

Pošto je odabrao nekoliko ljudi, koje je smatrao dostojnim poverenja, Hemija im je objasnio kakve su ga okolnosti nagnale da dođe u Jerusalim i otkrio im svoju nameru i način na koji želi da je ostvari. Oni su mu obećali svoju pomoć.

Treće noći po svom dolasku, Hemija se diže u ponoć i s nekoliko pouzdanih pratilaca pođe da sam vidi u kakvom se stanju nalazi Jerusalim. Obišao je na svojoj mazgi grad s jednog kraja na drugi, razgledajući porušene zidove i kapije grada svojih otaca. Srce ovog rodoljubivog Jevrejina ispunilo se tugom dok je posmatrao razvaljene bedeme svog voljenog Jerusalima. Sećanja na nekadašnju veličinu Izrailja bila su u oštroj suprotnosti sa ovim znacima njegove nemoći.

Hemija je tajno i nečujno obišao sve zidove. "Poglavari ne znaju kuda sam išao," kaže on, "ni šta sam radio, jer dotada ne bijah ništa rekao ni Judejcima ni sveštenicima ni knezovima ni poglavarima ni drugima koji upravljahu poslom". Ostatak noći proveo je u molitvi, znajući da će sledećeg jutra morati da izvrši težak zadatak, da okupi i sjedini svoje malodušne i podeljene zemljake.

Nemija je imao kod sebe carsku naredbu kojom se od stanovnika zahtevalo da mu pomognu u obnovi grada, ali on se nije oslonio samo na carev autoritet. Trudio se da zadobije ljubav i poverenje naroda, ubeden da su jedinstvo srca, kao i složne ruke veoma bitni u velikom delu koje da je očekivalo. I kad je sutradan sakupio narod, uspeo je da svojim razlozima probudi njihove uspavane snage i zbije njihove redove.

Ljudi kojima se Nemija obratio nisu znali njegov ponoćni obilazak zidova, niti im je on govorio o tome. Ali je ovom obilasku imao umnogome da zahvali svoj uspeh; tako je tačno opisao stanje grada da je zadivio svoje slušaoce. Još uvek pod utiskom nemoći i uniženja Jerusalima, koji je stekao tom prilikom, on je bio u stanju da svojim rečima da veliku ozbiljnost i snagu.

Nemija je ukazao narodu da je predmet poruge među nezabošcima, da je njihova vera osramočena i da ljudi hule na Boga. Rekao im je da je u dalekoj zemlji čuo za njihovu nevolju, pomolio se Bogu za njih i tom prilikom rešio da zatraži dozvolu od cara da im dođe u pomoć. Molio se Bogu ne samo da mu car izda dozvolu nego i da mu podari vlast i pomoć potrebnu za ovaj zadatak. Način na koji je uslišena njegova molitva jasno pokazuje da je to bio plan Gospodnji.

Pošto je izložio sve ovo, Nemija je istakao da ga podržava i ruka Božja i vlast careva, i onda postavio narodu neposredno pitanje: Hoće li iskoristiti ovu priliku i početi da grade zidove.

Poziv je našao odjeka u njihovom srcu. Shvativši koliku je milost nebo pokazalo prema njima, Jevreji su bili posramljeni zbog svojih strahovanja, te svi ustaše kao jedan čovek i rekoše: "Ustanimo i zidajmo. I ukrepiše im se ruke na dobro."

Nemija je svim svojim bićem učestvovao u poduhvatu koji je započeo. Njegova nada, oduševljenje, hrabrost i odlučnost prelazili su i na druge, nadahnjujući ih istom hrabrošću i odlučnošću. Svaki čovek postao je sličan Hemiji i krepio ruku i srce bližnjega svojega.

Kad su neprijatelji Izrailja čuli čemu se Jevreji nadaju, počeli su da im se podsmevaju govoreći: "Šta to radite? Da se nećete odmetnuti caru?" Ali im Nemija odgovori: "Bog nebeski daće nam sreću, a mi sluge Njegove ustasmo i zidamo; ali vi nemate dela ni prava ni spomena u Jerusalimu."

Sveštenici su bili među prvima koji su se ugledali na revnost i usrdnost Nemijinu. Ovi ljudi su zauzimali uticajan položaj te su mogli u velikoj meri pomoći ili naškoditi ovom delu; stoga je njihova saradnja na samom početku mnogo doprinela njegovom uspehu. Većina knezova i poglavara svešteničkih odgovorila je svojoj dužnosti i zato su ti verni ljudi časno pomenuti u knjizi Božjoj. Samo nekolicina poglavica Tekojana "ne saviše vrata svojega na službu Gospodu svojemu". Uspomena na ove neverne sluge obeležena je teškom ljagom i njihov postupak je zapisan kao opomena svim potonjim pokoljenjima.

U svakom verskom pokretu nađu se ljudi koji se drže po strani i neće da pomognu, mada ne mogu poreći da je to delo Božje. Za takve ljude bi bilo dobro da imaju na umu ono što je zabeleženo u knjizi po kojoj će im se suditi. U njoj je zapisana svaka propuštena prilika da se posluži Bogu, a u njoj je isto tako za večna vremena zabeležen i svaki postupak vere i ljubavi.

Ali Nemija je svojim prisustvom toliko uticao na ljude da se niko nije poveo za primerom poglavica Tekojana. Narod je uopšte bi nadahnut rodoljubljem i revnošću. Sposobni i ugledni ljudi organizovali su pojedine slojeve građana u grupe, i svaka od tih grupa je bila zadužena da podigne jedan deo zida. Za neke od njih rečeno je da su opravljali "svaki prema svojoj kući".

Nemijina odlučnost nije splasnula ni kad je rad već bio u toku. On je neumorno i budno nadgledao zidanje, upućivao radnike, uočivao smetnje i otklanjao ih. Njegovo prisustvo se osećalo duž svih zidova čija je dužina iznosila pet kilometara. Prikladnim rečima hrabrio je zastrašene, podsticao zaostale i hvalio vredne. Neprestano je pratio neprijatelja i njegovo kretanje, jer se isti s vremena na vreme okupljao podalje od zidova, kovao zlo, a zatim prilazio bliže radnicima pokušavajući da im odvрати pažnju s posla.

Pored svoje raznovrsne delatnosti, Nemija nije zaboravio na Izvor svoje sile. Njegovo srce se neprestano obraćalo Bogu koji je sve nadgledao. "Bog nebeski daće nam sreću", naglašavao je on i te reči su se prenosile od jednog do drugog i krepile srca svih radnika na zidovima.

Ipak, obnova jerusalimskih zidova nije napredovala bez smetnji. Sotona se trudio da podigne protivnike i unese malodušnost. Njegovi glavni pomagači u tom delu, Sanavalat, Tovija i Gesem, sjedinili su se da bi osujetili obnavljanje gradskih zidova. Nastojali su da unesu razdor među radnike. Podsmehivali su se naporima graditelja govoreći da su se latili neizvodljivog zadatka i predskazivali im neuspeh.

"Šta rade ti nemoćni Judejci?" - uzvikivao je Sanavalat zajedljivo, "eda li će u život povratiti iz praha kamenje spaljeno?" Tovija je dodao s još većim prezirom: "Neka zidaju: da lisica dođe, provaliće kameni zid njihov."

Graditelji su ubrzo bili izloženi još žešćim napadima. Bili su prinuđeni da budu na stalnoj oprezi zbog neprijateljskih namera

protivnika, koji su se trudili da pod vidom prijateljstva unesu pometnju i nepoverenje u njihove redove. Pokušavali su da ih obeshrabre, kovali zavere da bi uvukli Nemiju u svoje mreže, a našli su i Jevreje lažnoga srca koji su bili spremni da pomognu njihove podle namere. Pronosili su glasove da će se Nemija podići protiv persijskog cara, i sam se proglasiti carem nad Izrailjem, a sve koji ga pomažu prikazivali su kao izdajnike.

Ali se Nemija i dalje molio Gospodu za vodstvo i pomoć "i narod imaše volju da radi". Posao je napredovao sve dok nisu popravili prolome i podigli zidove do polovine planirane visine.

Kad su neprijatelji Izrailja videli koliko su bezuspešni njihovi pokušaji, ispunili se besom. Do tog trenutka se nisu usuđivali da pribegnu nasilnim merama znajući da Hemija i njegovi drugovi rade po carevoj naredbi, te su se bojali da svojim napadima ne navuku na sebe carev gnev. A sad su u svojoj pakosti upali baš u onu krivicu za koju su optuživali Nemiju. Oni se sakupiše i "složiše se svi zajedno da dodu i udare na Jerusalim i da ga smetu."

Dok su Samarjani kovali zavere protiv Nemije i njegovog poduhvata, istovremeno se kod nekih vođa među Jevrejima pojavilo nezadovoljstvo pa su počeli da preuveličavaju teškoće poduhvata, u nameri da ga obeshrabre. "Klonula je snaga nosiocima", rekoše oni, "a praha ima mnogo, ne možemo zidati zida".

Obeshrabrivanja su dolazila s druge strane. "Judejci koji kod njih življahu", a koji nisu učestvovali u radovima, donosili su glasove o namerama njihovih neprijatelja i tako izazivali malodušnost i stvarali nezadovoljstvo među Jevrejima.

Međutim, ruganje i ismevanja, napadi i pretnje kao da su Nemiju ispunjavali još jačom rešenosti i činili ga još smotrenijim; on je uviđao opasnosti kojima će morati da se suprostavi u borbi s neprijateljima, ali se njegova hrabrost nije pokolebala. "A mi se molismo Bogu svojem", kaže on, "i postavljamo stražu pred njima dan i noć od straha njihova". "Tada namestih narod u nizinama iza zida i na strmenima, postavih narod po porodicama s mačevima i kopljima i lukovima. I razgledavši ustah i rekoh starešinama i glavarima i ostalom narodu: Ne bojte se. Pomenite Gospoda velikog i strašnoga i bijte se za braću svoju, za sinove svoje i kćeri svoje, za žene svoje i kuće svoje."

"A kad čuše neprijatelji naši da smo doznali, razbi Gospod njihovu nameru, mi se vratismo svi k zidu, svaki na svoj posao. I od tada polovina mojih momaka poslovaše a druga polovina držaše koplja i štitove i lukove i oklope... I koji zidahu i koji nošahu teret i koji tovarahu, svaki jednom rukom radeše, a u drugoj držaše koplje. A koji zidahu, svaki imahu mač pripisan uz bedricu, i tako zidahu."

Pored Nemije stajao je trubač, a i duž zida su bili raspoređeni sveštenici sa svetim trubama. Narod je u radu bio rasut na sve strane, ali kad bi se opasnost približila na ma kom mestu, bio bi dat znak da svi tamo pohaite. "Tako radasmo posao", kaže Nemija, "i polovina ih držaše koplje od zore pa dokle zvezde ne iziđu."

Od onih koji su živeli po gradovima i selima van Jerusalima zahtevano je da sada stanuju unutar zidova kako bi čuvali ono što se gradilo, a i da bi jutrom bili odmah spremni za posao. Cilj je bio da se spreči nepotrebno odugovlačenje, a i da se neprijatelju ne bi pružila prilika da napada radnike kad dolaze i kad se vraćaju svojim kućama. Nemija i njegovi saradnici nisu ustuknuli ni pred kakvim tegobama niti pred teškim radom. Ni danju ni noću, pa čak ni za kratko vreme koje je bilo određeno za spavanje, nisu skidali svoju odeću niti se rastajali od oružja.

Protivljenje i zastrašivanje na koje su u Nemijino vreme graditelji nailazili kod otvorenih neprijatelja i tobožnih prijatelja, karakteristični su i za iskustva kroz koja će proći svi oni koji danas rade za Boga. Za religiozne ljude predstavljaju iskušenja ne samo gnev, prezir i svirepost neprijatelja, nego i ravnodušnost, nepostojanost, mlakost i izdaja tobožnih prijatelja i pomagača. Religiozni ljudi su izloženi poruzi i zamerkama. Onaj isti neprijatelj koji podstiče prezir, upotrebljava u pogodnom trenutku još svirepije i nasilne mere.

Sotona se koristi svakim neposvećenim čovekom za ostvarenje svojih ciljeva. Među onima koji tvrde da podržavaju delo Božje nalaze se i ljudi koji se pridružuju Njegovim najgorčenijim neprijateljima, i na taj način im omogućuju da napadaju Njegovo delo. Čak i oni koji žele da ono napreduje, ometaju ponekad sluge Božje time što slušaju, prenose i upola veruju u klevete, hvalisanja i pretnje Njegovih protivnika. Sotona s neverovatnim uspehom radi preko svojih zastupnika, i svi oni koji padaju pod njihov uticaj potčinjavaju se opsenarskoj sili koja uništava mudroga i razum razumnoga. Ali narod Božji, slično Nemiji, ne treba ni da se plaši svojih neprijatelja, niti da ih prezire. Uzdaajući se u Boga, on treba neprestano da korača napred, radeći nesebično na Njegovom delu i poveravajući Njegovoj zaštiti stvar za koju se bori.

Usred najvećeg obeshrabrenja, Nemija je u Bogu nalazio pouzdanje i sigurnu odbranu. I Bog koji je tada bio podrška svom sluzi, predstavljao je uzdanicu svog naroda u svim vekovima. U svakoj krizi narod Božji može s pouzdanjem reći: "Ako je Bog s nama, ko će na nas?" (Rimljanima 8,31). Ma kakve zavere kovali Sotona i njegovi zastupnici, Bog će ih otkriti i osujetiti. Verni i danas treba da

odgovore onako kako je odgovorio Nemija: "Bog naš vojevaće za nas." Bog je prisutan u delu i niko ne može sprečiti njegov konačni uspeh.

OSUDA IZNUĐIVANJA I GLOBLJENJA

Jerusalimski zidovi još nisu bili završeni kad je teško stanje siromašnih slojeva naroda privuklo Nemijinu pažnju. Usled nesređenog stanja u zemlji, zemljoradnja je bila u izvesnoj meri zapostavljena. Pored toga, osećala se nestašica u žitaricama, jer usled sebičnosti nekih koji su se vratili u Judeju, blagoslov Gospodnji nije počivao na njihovim njivama.

Da bi nabavili hranu za svoje porodice, siromašni su bili prinuđeni da kupuju na kredit i to po izuzetno visokim cenama. Oni su isto tako bili prinuđeni da pozajmljuju novac uz kamatu kako bi isplatili teške poreze koje su propisivali persijski carevi. Tegobe siromašnih uvećavali su i bogati Jevreji koji su se koristili njihovom nevoljom da bi stekli još više novca.

Gospod je Izrailju zapovedio preko Mojsija da svake treće godine sakuplja desetak za siromašne; štaviše, obrađivanje zemlje obustavljeno je svake sedme godine, a ono što bi samo od sebe rodilo ubirali su siromasi. Vernost u davanju darova za siromašne i druge dobrotvorne svrhe osvežavala je u narodu saznanje da je Bog sopstvenik svega, i pružala mu priliku da postane blagoslov za svoju okolinu. Cilj Gospodnji je bio da kod Izrailja iskoreni sebičnost i razvije plemenitost karaktera.

Bog je preko Mojsija dao sledeće pouke: "Kad daš u zajam novac narodu mojemu, siromahu koji je kod tebe, nemoj mu biti kamatnik, ne udarajte na nj kamate." "Ne daji na dobit bratu svojem ni novca ni hrane niti šta što se daje na kredit" (2. Mojsijeva 22,25; 5. Mojsijeva 23,19). A na drugom mestu kaže: "Ako bude u tebe koji siromah između braće tvoje u kom mestu tvom, u zemlji tvojoj, koju ti daje Gospod Bog tvoj, nemoj da ti stvrđne srce tvoje i da stisne ruku svoju bratu svojem siromahu. Nego otvori ruku svoju i pozajmi mu rado koliko mu god treba u potrebi njegovoj." "Jer neće biti bez siromaha u zemlji; zato ti zapovedam i kažem: Otvaraj ruku svoju bratu svojem, nevoljniku i siromahu svojem u zemlji svojoj" (5. Mojsijeva 15,7-8.11).

Po povratku izgnanika iz Vavilona, bogati Jevreji su postupali sasvim suprotno tim zapovestima. Kad bi siromasi bili prinuđeni da pozajme novac da plate danak caru, bogataši su im pozajmljivali, ali uz ogromnu kamatu. Uzimajući zemlju od siromaha kao zalog, oni su te jadnike postepeno doveli do prosjačkog štapa. Mnogi su morali prodavati u ropstvo svoje sinove i kćeri, a izgledalo je da nema nikakve nade da se njihov položaj poboljša, niti načina da otkupe svoju decu i zemlju. Budućnost je pred njima bila puna nevolja, muka i beskonačnog robovanja, a pripadali su istom narodu kao i njihova srećnija braća i bili deca istoga zaveta.

Narod je najzad izložio svoje stanje Nemiji. "Eto, treba da damo sinove svoje i kćeri svoje u roblje, i neke kćeri naše već su robinje, a mi ne možemo ništa, jer polja naša i vinograde naše drže drugi", govorili su ljudi.

Nemijina duša ispunila se gorčinom kad je čuo za to strašno tlačenje. "Zato se rasrdih vrlo kad čuh njihovom viku i te reči", kaže on. Znao je da se mora odlučno staviti na stranu pravde ako želi da ukine taj surovi običaj prodavanja za dug. Sa njemu svojstvenom energijom i odlučnošću, on se latio zadatka da olakša položaj svoje braće.

Nemiju nije ni za trenutak pokolebalo to što su kamtnici bili baš ovi bogataši čija je pomoć bila dragocena u obnovi gradskih zidova. On je oštro ukorio knezove i starešine, a zatim je sazvao veliku skupštinu na kojoj je izložio ljudima zahteve Božje u tom pogledu.

Podsetio je narod na događaje iz doba cara Ahaza. Ponovio je vest koju je Bog poslao u to vreme Izrailju, osuđujući svirepost i ugnjetavanje. Deca Judina bila su predata u ruke izrailjskog naroda, koji je bio još dublje pao u idolopoklonstvo nego oni. Izrailjci su kao najgori neprijatelji pobili u borbi mnoge hiljade Judejaca, oteli njihove žene i decu, da bi od njih načinili roblje ili da ih kao roblje prodaju neznabožcima.

Zbog greha Judinih, Gospod nije sprečio nalet ove bitke, ali je preko proroka Odida osudio pobeđničku vojsku zbog njenih svirepih namera: "I još mislite podvrći sinove Judine i Jerusalimske da vam budu robovi i robinje; a niste li i vi sami skrivali Gospodu Bogu svojemu?" (2. Dnevnika 28,10). Odid je opomenu izrailjski narod da se gnev Gospodnji raspalio protiv njega i da će svojim nepravednim i surovim postupanjem navući na sebe Božju kaznu. Pošto su čuli ove reči, ratnici otpustiše zarobljenike i staviše plen pred knezove i zbor. Tada glavari plemena Jefremovog "uzeše roblje, i sve gole između njih odenuše iz plena; a kad ih odenuše i obuše, nahraniše ih i napojili i namazaše, i odvedoše na magarcima sve iznemogle, i dovedoše ih u Jerihon, grad gde ima mnogo palmi, k braći njihovoj" (2. Dnevnika 28,15).

Nemija i ostali otkupili su Jevreje koji su bili prodati neznabožcima. On je sada uporedio ovaj postupak s postupkom onih koji radi zemaljske dobiti prodaju svoju braću u roblje. "Nije

dobro što radite", rekao je on. "Ne treba li vam hoditi u strahu Boga našega, da nam se ne rugaju narodi, neprijatelji naši?"

Nemija je objasnio da je i on sam, na osnovu ovlašćenja koje mu je dao persijski car, mogao zahtevati danak. Međutim, on ne samo što nije uzimao ono što mu je po pravu pripadalo, nego je obilato davao da bi olakšao položaj siromaha. Pozvao je jevrejske poglavare koji su eksploatisali narod da prestanu s ovim nepoštenim poslom, da vrate zemlju siromasima, a isto tako i kamatu koju su iznudili od njih, i da im daju zajam bez kamate i zaloga.

Ove reči su bile izgovorene pred celim narodom. Da su glavari hteli da se pravdaju, imali bi prilike za to. Ali oni to nisu ni pokušavali. "Vraćićemo i nećemo iskati od njih", izjavili su oni, "učinićemo kako veliš. Tada sazvah sveštenike i zakleh ih da će tako učiniti", kaže Nemija. "I sav zbor reče: Amin. I hvališe Gospoda i učini narod po toj reči."

Ovaj događaj pruža značajnu pouku. "Jer je koren svih zala srebroljublje" (1. Timotiju 6,10). Želja za dobitkom postala je najveća strast našeg pokoljenja. Bogatstvo se često stiče na nepošten način. Milioni ljudi se bore sa siromaštvom, prinudeni da obavljaju težak rad za malu platu, u nemogućnosti da obezbede sebi najnužnije životne potrebe. Nevolje i lišavanja, bez nade na nešto bolje, čine njihov teret izuzetno teškim. Brižni i potlačeni, ni ne znaju kome da se obrate za pomoć, a sve ovo biva samo da bi bogati mogli zadovoljavati svoje preteranosti i pohlepu za materijalnim bogatstvom.

Srebroljublje i sklonost ka razmetanju načinili su od ovog sveta jazbinu lopova i pljačkaša. U Svetom pismu je dat opis pohlepe i nasilja koji će preovladati uoči samog drugog dolaska Hristovog. "Hodite sad vi bogati", piše Jakov, "plaćite i ridajte za svoje ljute nevolje koje idu na vas. Bogatstvo vaše istrunu, i haljine vaše pojedoše moljci... Stekoste bogatstvo u poslednje dane. Gle, više plata vaših poslenika koji su radili njive vaše i vi ste im otkinuli; i vika žetelaca dođe do ušiju Gospoda Savaota. Veseliste se na zemlji, i nasladiste se; uhraniste srca svoja kao na dan zaklanja. Osudiste i ubiste pravednika, i ne brani vam se" (Jakov 5,1.3-6).

Čak i među onima koji tvrde da hode u strahu Gospodnjem, ima ljudi koji ponavljaju ono što su činili poglavari Izrailja. Oni zahtevaju više nego što je pravo, zato što su u položaju da tako čine, i na taj način postaju tlačitelji. Vera Hristova je izložena prezrenju zato što ljudi vide gramzivost i prevaru kod onih koji se zovu Hristovim imenom, i zato što zajednica ne briše iz svojih knjiga imena onih koji su se obogatili na nepravedan način. Preteranosti, podvaljivanje i iznudiivanje kvare veru mnogih ljudi i uništavaju njihov duhovni život. Zajednica je u velikoj meri odgovorna za greh svojih članova. Ako ne podigne svoj glas protiv zla, znači da ga odobrava.

Običaji sveta ne smeju biti merilo za religiozne ljude. Oni se ne smeju ugledati na njegovo nepoštenje, prevare i nasilja. Svaki nepravedan postupak prema bližnjem predstavlja kršenje zlatnog pravila. Svako nasilje protiv dece Božje u isti mah je i greh prema samom Hristu, u licu Njegovih svetih. Svaki pokušaj da se iskoristi neznanje, slabost i nesreća drugih beleži se kao zločin u knjigama neba. Čovek koji istinski ljubi Boga mučiće se dan i noć, i ješće u siromaštvu svoj hleb, ali neće dozvoliti da ga srebroljublje navede da tlači udovice i siročad, i zakida strancu ono što mu po pravu pripada.

I najmanje skretanje s pravog puta ruši pregrade i čini srce spremnim za veće nepravde. Duša jednog čoveka postaje neosetljiva za uticaj Duha Božjeg u onoj istoj meri u kojoj on stiče korist na štetu drugoga. Dobitak stečen na takav način predstavlja ustvari strahovit gubitak.

Mi smo svi bili dužnici božanske pravde, ali nismo imali čime da platimo ovaj dug. Tada je došao Sin Božji, sažalio se na nas i platio cenu našeg iskupljenja. On je postao siromah da se mi Njegovim siromaštvom obogatimo. Delima milosrđa prema Njegovim siromasima pokazaćemo svoju iskrenu zahvalnost za milost koja nam je ukazana. "Činimo dobro svakome, a naročito onima koji su s nama u veri", kaže apostol Pavle (Galatima 6,10). A njegove se reči slažu s rečima Spasitelja: "Jer siromahe imate svagda sa sobom, i kad god hoćete, možete im dobro činiti. Sve dakle što hoćete da čine vama ljudi, činite i vi njima; jer je to zakon i proroci" (Marko 14,7).

ZAVERE I SPLETKE NEZNABOŽACA

Sanavalat i njegove pristalice nisu se usuđivali da otvoreno zarate sa Jevrejima, ali su sa sve većom ozlojeđenošću produžili da potajno rovale, kako bi ih učinili malodišnim i napakostili im. Kad bi se potpuno izgradili i postavile kapije, tada neprijatelji Izrailja ne bi više mogli prodrati u grad. Zato je ovima naročito bilo stalo da se građenje odmah prekine. Najzad su stvorili plan da Nemiju namame iz logora, da ga uhvate, a zatim ubiju ili bace u tamnicu.

Pod izgovorom da žele izmirenje, zatražili su sastanak sa Nemijom, i pozvali ga da dođe u jedno selo u polju ononoskom. Prosvetljen Svetim Duhom on je shvatio njihov pravi cilj, i odbio da to učini. On piše: "Poslah k njima glasnike i poručih: U poslu sam velikom, zato ne mogu doći. Jer bi stao posao kad bih ga ostavio da dođem k vama." Ali su kušači bili uporni. Četiri puta su poslali vest iste sadržine, i svaki put su dobili isti odgovor.

Pošto su uvideli da taj plan neće uspeti, pribegli su jednom smelijem koraku. Sanavalat je poslao Nemiji glasnika s otvorenim pismom, u kome je stajalo: "Čuje se po narodima i Gasmuj kaže da se ti i Judejci mislite odmetnuti, zato zidaš zid i hoćeš da im budeš car... I da si postavio proroke da razglašuju u Jerusalimu za tebe i govore: Car je u Judeji. A to će doći do cara, nego hajde da se dogovorimo."

Da su pomenuti glasovi zaista kružili, Nemija bi se morao zabrinuti jer bi ubrzo stigli do cara koga bi i najmanja sumnja mogla nagnati da preduzme stroge mere. Međutim, Nemija je bio ubeđen da je to pismo bilo lažno, napisano samo zato da ga zaplaši i uvuče u zamku. Ovaj zaključak potvrđivala je i činjenica što je pismo upućeno otvoreno, očevito s ciljem da narod čita njegovu sadržinu, da se uznemiri i uplaši.

Nemija je odmah odgovorio: "Nije tako kako ti zakažeš, nego si sam izmislio." Nemiji nisu bili nepoznati Sotonini planovi. On je znao da ti pokušaji imaju za cilj da se oslabe ruke graditelja i da se tako ometa njihov rad.

Sotona je već toliko puta bio poražen. Zato je sad podmuklo i vešto postavio još prepređeniju i opasniju zamku za slugu Božjeg. Sanavalat i njegove pristalice potkupili su ljude koji su se predstavljali kao Nemijini prijatelji, da bi mu davali lažne savete, tvrdeći da je to reč Božja. Glavni učesnik u tom bezbožnom delu bio je Semaja - čovek koga je Nemija ranije smatrao za ispravnog. Taj čovek se zatvorio u jednu odaju blizu svetilišta, pošto mu je navodno život bio u opasnosti. U to vreme hram je bio zaštićen zidovima i kapijama, ali gradske kapije još nisu bile podignute. Pretvarajući se da je mnogo zabrinut za Nemiju, Semaja mu je savetovao da se skloni u hram. "Da otidemo zajedno u dom Božji usred crkve - predlagao je on - i da zaključamo vrata crkvi, jer će doći da te ubiju, doći će noću da te ubiju."

Da je Nemija poslušao taj izdajnički savet, on bi žrtvovao svoju veru u Boga, a narod bi ga smatrao kukavičom i dostojnim prezrenja. S obzirom na značajno delo koje je preduzeo i na pouzdanje u Boga koje je ispovedao, bilo bi potpuno nedosledno da se krije kao da se boji. Strahovanje bi se prenelo na narod, svako bi gledao da se negde skloni, a grad bi ostao nezaštićen i postao plen neprijatelja. Jedan takav nepromišljen korak značio bi uništenje svega onoga što je bilo ostvareno.

Nemija je brzo prozreo pravu nameru i cilj savetodavaca. On kaže: "Razumeh da ga nije Bog poslao, nego to proroštvo kaza za me, jer ga Tovija i Sanavalat potkupiše. Zato beše potkupljen da me uplaši da onako učinim i zgrešim da bih se osramotio da me mogu ružiti."

Sramni savet koji je dao Semaja podržavali su i drugi ugledni ljudi, koji su se tajno bili udružili s Nemijinim neprijateljima, iako su tvrdili da su mu prijatelji. Međutim, oni su bezuspešno postavljali zamku. Nemija je neustrašivo odgovorio: "Zar će čovek kakav sam ja bežati? Ili ko bi ovakav kakav sam je ušao u crkvu da ostane u životu? Neću ići."

I pored svih zavera koje su kovali neprijatelji, otvoreni i oni tajni, rad na izgradnji neprestano je napredovao, i za manje od dva meseca po Nemijinom dolasku u Jerusalim, grad je bio opasan zidom, a graditelji su mogli hodati po zidovima i gledati odozgo na svoje poražene i iznenadene neprijatelje. Nemija piše: "Kad čuše svi neprijatelji naši i videše svi narodi koji bijahu oko nas, uplašise se vrlo, jer poznaše da je Bog naš učinio to delo."

Ali čak i ovaj dokaz da sam Gospod upravlja svojom rukom, nije bio dovoljan da obuzda nezadovoljstvo, pobunu i izdaju među Izrailjem. "Glavari judejski slahu knjige Toviji, i od Tovije k njima dolažahu knjige. Jer mnogi Judejci bijahu mu se zakleli, jer beše zet Sehaniji." Tu se vide rdave posledice sklapanja brakova s idolopoklonicima. Jedna judejska porodica povezala se s neprijateljima Božjim, i ta veza se pokazala kao zamka. I mnogi drugi su isto tako postupili. Oni su kao i svetina koja je pošla sa Izrailjem iz Misira, bili neprekidan izvor nevolja. Nisu se svim srcem posvetili Bogu, i kad je delo Božje zahtevalo neku žrtvu, bili su spremni da pogaze svečanu zakletvu koju su dali da će saradivati u delu i pomagati ga.

Neki koji su najviše pripremali zlo Jevrejima sada su izražavali želju da budu s njima u prijateljskim odnosima. Judejski glavari koji su sklupali brakove s idolopokloničkim kćerima i izdajnički se dopisivali s Tovijom, zakleli su se da će mu služiti, sad su ga predstavljali kao sposobnog i dalekovidog čoveka, tvrdeći da će savez s njim biti od velike koristi za Jevreje. Istovremeno su mu dostavljali Nemijine planove i namere. Tako je delo naroda Božjeg bilo izloženo napadima neprijatelja; pružena je prilika da se Nemijine reči i dela lažno prikazuju i ometa njegov rad.

Kad su se siromasi i potlačeni obratili Nemiji, tražeći da se ispravi nepravda koja im je naneta, on je smelo ustao u njihovu odbranu i naveo prestupnike da poprave svoje greške. Međutim, vlast kojom se poslužio da bi zaštitio svoje potlačene sunarodnike, on nije upotrebio da kazni izdajnike. Mirno i nesebično nastavio je da služi narodu, ne popuštajući u svojim naporima i ne dozvoljavajući da mu revnost oslabi.

Sotona je uvek radio protiv onih koji se trude da unaprede delo Božje. Mada je često trpeo neuspeh, Sotona je obnavljao svoje napade novom snagom, isprobavajući dotle nepoznata sredstva. Ali on je najopasniji kad tajno radi preko lažnih prijatelja dela Božjeg. Otvoreno neprijateljstvo može biti žestoko i svirepo, ali protiv njega se možemo boriti s manje opasnosti po delo Božje, nego protiv neprijateljstva onih koji tvrde da služe Bogu, a u srcu su sluge Sotonine. Oni su u mogućnosti da idu na ruku takvima koji će iskoristiti njihovo znanje da bi ometali delo Božje i naškodili Njegovim slugama.

Primenjivaće se sva lukavstva koja knez tame može izmisliti kako bi sluge Božje bile nevedene da sklope savez sa oruđima Sotoninim. Mnogima se upućuju pozivi da napuste dužnost. Ali oni, kao Nemija treba da odgovore nepokolebivo: "U poslu sam velikom, zato ne mogu doći." Radnici Božji treba bez straha da nastave sa radom, a njihovi napori će opovrgavati laži koje je neprijatelj izmislio na njihovu štetu. Slično graditeljima na zidovima Jeruslaima, oni ne smeju dozvoliti da ih pretnje, podsmeh ili laži odvoje od njihovog rada. Ni za trenutak ne smeju popustiti u svojoj pažnji i budnosti, jer im je neprijatelj neprestano za petama. U svakom trenutku moraju upućivati molitve Bogu i postavljati "stražu prema njima dan i noć" (Nemija 4,9).

Što se više bližimo kraju, Sotonina iskušenja će sve silnije navaljivati na radnike Božje. On će se koristiti svojim predstavnicima da bi ismevao i klevetao one koji grade zid. Ali delo bi zaostajalo kad bi graditelji silazili da odgovaraju na napade svojih neprijatelja. Graditelji se moraju truditi da onemoguće planove svojih protivnika, ali ne smeju dozvoliti da ih išta odvoji od njihovog dela. Istina je jača od zablude, i pravda će pobediti nepravdu.

Oni takođe ne smeju dozvoliti da neprijatelj steknu njihovo prijateljstvo i naklonost, i da ih na taj način, prevarom, odvuku od dužnosti. Čovek koji nekim nepromišljenim postupkom izloži delo Božje preziru, ili slabi napore ostalih radnika, nanosi svom karakteru mrlju koja se ne može lako izbrisati, i postavlja ozbiljne smetnje svom budućem radu.

"Koji ostavljaju zakon, hvale bezbožnike" (Priče 28,4). Kad oni koji se ujedinjuju sa svetom, a tvrde da su čisti, traže jedinstvo s onima koji se uvek protive istini, takvih se moramo bojati i izbegavati ih, kao što je to činio i Nemija. Takav jedan savet može poticati samo od neprijatelja svega onoga što je dobro. To je savet prevrtljivaca i danas mu se isto onako odlučno treba odupreti kao i u ono vreme. Mora se pružiti odlučan otpor svakom uticaju čiji je cilj da uzdrma veru naroda Božjega u Njegovo vođstvo i moć.

U Nemijinoj stalnoj odanosti delu Božjem, i njegovom čvrstom pouzdanju u Boga, može se naći razlog za neuspeh neprijatelja da ga potčine svojoj vlasti. Ravnodušna osoba postaje lak plen iskušenja, ali zlo ne može naći oslonca u životu koji ima plemenitu svrhu i koji se sav posvetio jednom cilju. Ne može oslabiti vera čoveka koji neprestano napreduje, zato što on svuda zapaža beskranju ljubav koja na sve deluje da bi se ostvario uzvišeni cilj Božji. Istinske sluge Božje zalažu se s odlučnošću koja ne popušta, jer se uvek oslanjaju na presto milosti.

Bog je predvideo pomoć za sve slučajeve kojima naša ljudska sredstva nisu dorasla. Njegov Sveti Duh pomaže u svim teškoćama, okrepljuje nas nadom, prosvetljuje nam razum i čisti srce. On pruža mogućnosti i prilike za rad. Njegov narod će postići uzvišene rezultate ako obrati pažnju na uputstva Božjeg providenja i bude spreman da sarađuje s Njim.

POUČAVANJE ZAKONU BOŽJEM

Bilo je to u vreme trubne svečanosti. U Jerusalimu se sakupilo mnoštvo ljudi. Prizor je bio tužan i zanimljiv. Zidovi oko Jerusalima bili su ponovo podignuti i kapije postavljene. Ali je veći deo grada još uvek bio u ruševinama.

Na tribini od drveta, podignutoj u jednoj od najširih ulica, okružen tužnim ostacima nekadašnje judejske slave, stajao je Jezdra, sada već čovek u godinama. S leve i desne strane nalazila su se njegova braća Leviti. Gledajući sa tribine, imali su pred sobom more glava. Deca zaveta skupila su se sa svih strana. "I Jezdra blagoslovi Gospoda Boga velikoga, a sav narod odgovori: Amin... pa se saviše i pokloniše se Gospodu licem do zemlje."

Ali čak i tu su se videli dokazi greha Izrailjevih. Usled sklapanja brakova s licima druge narodnosti jevrejski jezik se iskvario, i govornici su morali obratiti pažnju da zakon objasne na jeziku dotičnog naroda, kako bi svi mogli razumeti. Neki sveštenici i Leviti su zajedno sa Jezdrom objašnjavali načela zakona. "Činjahu knjigu, zakon Božji, razgovetno, i razlagahu smisao, te se razumevaše što se čitaše."

"Uši svemu narodu bijahu obraćene ka knjizi zakonskoj." Oni su pažljivo i s poštovanjem slušali reči Svevišnjeg. Dok je zakon objašnjavan, oni su shvatili svoju krivicu i ražalostili se zbog svojih prestupa. Međutim, to je bio dan slavlja, dan radosti, sveti sabor; Gospod je naredio narodu da se u taj dan raduje i veseli. Narod je bio pozvan da savlada tugu i da se raduje velikoj milosti Božjoj. "Ovaj je dan svet Gospodu Bogu vašemu", rekao je Nemija, "ne

tužite ni plaćite... Idite i jedite preti i pijte slatko i šalžite delove onima koji nemaju ništa zgotovljeno, jer je ovaj dan svet Gospodu našem. Zato ne budite žalosni, jer je radost Gospodnja vaša sila."

I sledećeg dana produžili su da čitaju i tumače zakon. A u određeno vreme - desetog dana sedmog meseca, obavili su svečane obrede dana očišćenja, prema zapovesti Gospodnjoj.

Narod je zajedno sa svojim poglavarima još jednom, kao nekada, praznovao praznik senica od petnaestog do dvadesetog drugog dana istoga meseca. "I objaviše i proglasiše po svim gradovima svojim i u Jerusalimu govoreći: Idite u goru, i donesite granja maslinova i granja divlje masline i granja mirtova i palmova i granja od šumnatih drveta, da načinite senice, kako je pisano. I narod izide i donese i načini senice svaki na svom krovu i svom tremu i u tremovima doma Božjega... I bi veselje veoma veliko i čitaše se knjiga zakona Božjega svaki dan, od prvoga dana do poslednjega."

Slušajući iz dana u dan reči zakona, narod je shvatio koliko je grešio i koliko su ranija pokoljenja prestupala zakon. Shvatio je da je Bog prestao da ga štiti svojom rukom zato što se udaljio od Njega, da su iz tog razloga deca Avramova bila rasuta po tuđim zemljama. I narod je rešio da zatraži Njegovu milost i da se zavetuje da će hoditi Njegovim putevima. Pre no što je počela svečana služba, koja se držala drugoga dana po završetku praznika senica, narod se odvojio od neznabožaca s kojima je do tada živio. Ljudi su pali na kolena pred Gospodom, priznali svoje grehe i zatražili oprostaj, a starešine su jačale njihovu veru i nadu da će im Bog uslišiti molitvu kao što je obećao. Oni ne smeju tužiti, plakati i kajati se, nego moraju i verovati da im je Bog oprostio. Moraju pokazati svoju veru opominjući se Njegove milosti i zahvaljujući Mu na Njegovu dobru. "Ustanite, blagosiljajte Gospoda Boga svojega od veka do veka", govorili su im ovi učitelji.

Zatim je sakupljeno mnoštvo, podigavši ruke svoje ka nebu, zapevalo pesmu:

"Da se blagosilja ime Tvoje slavno,
I uzvišeno vrh svakoga blagoslova i hvale.
Ti si sam Gospod;
Ti si stvorio nebo, nebesa nad nebesima
I svu vojsku njihovu,
Zemlju i sve što je u njoj,
Mora i sve što je u njima,
I Ti oživljavaš sve to,
I vojska nebesa Tebi se klanja."

Kad je završen ovaj hvalospev, starešine skupa iznele su istoriju Izrailja, ukazujući na to koliko je Bog bio dobar prema njima, a koliko su oni bili nezahvalni. Tada se ceo skup zavetovao da će držati sve zapovesti Božje. Podneli su kaznu za svoje grehe, priznali da je Bog pravedno postupio prema njima i zavetovali se da će držati Njegov zakon. A da bi to bio "tvrd zavet", i da bi ostao spomen na obaveze koje su preuzeli na sebe, zapisali su ga uz potpis poglavara, sveštenika i Levita. To je trebalo da im služi kao opomena na njihovu dužnost i kao brana od iskušenja. "Dodoše te se zakleše i kletvom svojom zavezaše da hodamo po zakonu Božjem, koji je dat preko Mojsija sluge Božjega, i da držimo i izvršujemo sve zapovesti Gospoda Boga svojega i zakone Njegove i uredbe Njegove." Oni su se tada zakleli i da neće sklapati bračne veze s narodima koji žive na njihovoj zemlji.

Pre no što se završio dan posta, narod je još jednom pokazao rešenost da se vrati Gospodu time što se zakleo da neće više kršiti zapovesti o neradnim danima. Nemija nije ni tada, a ni kasnije, koristio svoju vlast da trgovcima neznabožackim zabrani dolazak u Jerusalim, ali je, da bi sačuvao narod od iskušenja, zatražio od njega da se svečano zavetuje da neće kršiti zakon o neradnim danima kupujući robu od tih trgovaca. Nadao se da će na taj način obeshrabriti trgovce i da oni neće dolaziti u Jerusalim.

Obezbeđena je isto tako i materijalna pomoć za službu Božju. Narod se zavetovao da će pored desetka, godišnje davati određenu sumu za službu u svetinji. "I bacismo žreb", piše Nemija, "da donosimo prvine od zemlje svoje, i prvine od svakoga roda, od svakoga drveta od godine do godine u dom Gospodnji; i prvence od sinova svojih i stoke svoje, kako piše u zakonu".

Izrailj se vratio Bogu duboko skrušen zbog svog otpadništva. On je u suzama priznao svoje grehe. Priznao je da je Bog bio pravedan prema njemu i zavetovao se da će izvršavati Njegov zakon. Sad je došlo vreme da pokaže veru u Njegova obećanja. Bog je primio pokajanje Izrailja i narod je sad trebalo da se raduje što su mu gresi oprošteni i što je opet stekao milost Božju.

Nemijini napori da obnovi službu istinskom Bogu bili su krunisani uspehom. Dokle god narod ostane odan zavetu i dok se bude pokoravao reči Božjoj, dotle će Gospod ispunjavati svoja obećanja i izliti na Izrailj bogate blagoslove.

Ovaj zapis prestavlja pouku i veliku podršku za one koji su shvatili koliko im je život bio pun greha i u kojima se probudilo osećanje o sopstvenoj nedostojnosti. Biblija verno prikazuje posledice otpadništva Izrailjevog, ali isto tako opisuje i njegovo

poniženje i kajanje, duboku pobožnost i požrtvovanje koji su se ispoljavali u periodima njegovog vraćanja Gospodu.

Svaki istinski povratak Gospodu donosi trajnu životnu radost. Grešnik koji se potčinjava delovanju Svetog Duha uvida svoju krivicu i grešnost, za razliku od svetosti velikog Ispitivača srca. On shvata da je osuđen kao prestupnik. Ali ne treba zbog toga da pada u očajanje, jer mu je oproštaj obezbeđen. On se može radovati saznanju da su mu gresi oprosteni zahvaljujući ljubavi nebeskog Oca. Za Boga je to čast što prima u zagrljaj ljubavi grešna ljudska bića koja se kaju, čisti ih od greha, previje rana i oblači ih u haljine spasenja.

REFORMACIJA

(Nemija 13)

Judejci su se svečano i javno zavetovali da će poštovati zakon Božji. Ali kad je za izvesno vreme nestalo uticaja Jezdre i Nemije, mnogi su se udaljili od Gospoda. Nemija se morao vratiti u Persiju. U toku njegovog odsustva iz Jerusalima, uvuklo se zlo koje je pretilo da izopači narod. Idolopoklonici ne samo što su stekli uporište u gradu, nego su svojim prisustvom skvrnili i same prilaze hramu. Preko mešovite braka došlo je do prijateljstva između prvosveštenika Eliasiva i Amonca Tovije, ogorčenog neprijatelja Izrailjevog. Na osnovu te bezbožne veze, Eliasiv je dozvolio Toviji da se nastani u odaji koja je bila povezana s hramom, gde su se ranije ostavljali deseci i darovi narodni.

Zbog izdajničkog i svirepog stava Amonaca i Moavaca prema Izrailju, Bog im je preko Mojsija zauvek zabranio ulazak u zbor Njegovog naroda (5. Mojsijeva 23,3-6). Uprkos toj zapovesti, prvosveštenik je izbacio darove koji su se nalazili u odleljenju doma Božjeg, da bi načinio mesto predstavniku jednog odbačenog naroda. Nije se mogao pokazati veći prezir prema Bogu nego ukazati takvu pažnju prema neprijatelju Boga i Njegove istine.

Vrativši se iz Persije, Nemija je saznao za to drsko bogohulje i odmah preduzeo mere da se nametljivac istera. "Bi mi vrlo mrsko", kaže on, "te izbacih sve pokušstvo Tovijino napolje iz kleti. I zapovedih, te očistiše klet, i unesoh u njih opet posude doma Božjega, dare i kad".

Ne samo što je hram bio oskvrnjen, nego ni darovi nisu upotrebljavani kako treba. Usled toga su ljudi postajali sve manje darežljivi. Izgubili su vernost i usrdnost, i nerado davali desetke. Riznica doma Božjeg je nedovoljno snabdevana. Mnogi pevači i druga lica koja su učestvovala u službi hrama nisu dobijali dovoljnu nadoknadu, te su napustili delo Božje i zaposlili se ne drugom mestu.

Nemija se latio posla da ispravi te zloupotrebe. Sakupljao je one koji su napustili službu u domu Gosponjem i postavljao ih "na njihovo mesto". To je narodu ulilo poverenje, i "svi Judejci donesoše desetke od žita, i vina i ulja i spremne". Ljude koji se "za verne držahu" postavio je za "nastojnike nad spremama" i "beše im posao deliti braći svojoj".

Još jedna posledica druženja sa idolopoklonicima bilo je omalovažavanje prazničnih neradnih dana, znaka kojim su se Izrailjci razlikovali od svih drugih naroda, kao poštovaoci pravoga Boga. Nemija je primetio da su neznabožački trgovci, koji su iz okolnih krajeva dolazili u Jerusalim, naveli mnoge Jevreje da se prazničnim danima bave trgovinom. Bilo je ljudi koji nisu popustili niti su žrtvovali načela, ali su mnogi drugi to činili i pridružili se neznabošcima u njihovim naporima da slome i one savesnije. Mnogi su se osmelili da javno rade prazničnim danima.

Ovo se moglo sprečiti da su poglavari iskoristili svoju vlast; ali oni su išli na ruku bezbožnicima u želji da i sami izvuku koristi iz toga. Nemija ih je neustrašivo ukorio zbog ovog zanemarivanja dužnosti.

"I prenočiše trgovci i koji prodavahu svaki trg iz Jeruslima jednom i drugom" jer nisu hteli da popuste. Nadali su se da će im se ipak pružiti prilika da trguju s građanima ili seljacima. Nemija ih je opomenuo da će biti kažnjeni ako i dalje budu tako postupali. "Zašto noćujete oko zida?" pitao je on; "ako još jednom to učinite, uložicu na vas. Od tada ne dolazaše." Sem toga, zapovedio je Levitima da čuvaju vrata, znajući da će oni ulivati veće poštovanje od običnog naroda, i da se od njih, koji su tako tesno povezani sa službom Božjom, može s pravom očekivati da revnosnije zahtevaju pokoravanje zakonu Božjem.

Nemija je zatim obratio pažnju na opasnost koja je Izrailju ponovo pretila od bračnih veza i druženja sa idolopoklonicima. "Još videh u to vreme", piše on, "Judejci koji se bijahu oženili Azočankama, Amonkama i Moavkama. I njihovi sinovi govorahu pola azotski, i ne umijahu govoriti judejski nego jezikom i jednoga i drugoga naroda."

Ove nezakonite veze dovele su do velike zabune i rugla u Izrailju, pogotovo što su to činili i ljudi na visokim položajima, od kojih je narod s pravom očekivao savet i dobar primer. Predviđajući da će to zlo, ukoliko mu se ne stane na put, doneti propast naciji, Nemija je ozbiljno ukorio prestupnike. Iznoseći im slučaj cara Solomuna, pod-

setio ih je da se ni u jednom narodu nije pojavio takav car, kome je Bog dao toliku mudrost. Ali žene idolopoklonice odvojile su njegovo srce od Boga i on je svojim primerom iskvario Izrailj. "A vama li ćemo dopustiti da činite sve to veliko zlo i grešite Bogu našemu uzimajući žene tuđinke?" - strogo ih upita Nemija. "I zakleh ih Bogom da ne daju kćeri svoje sinovima njihovim, niti da uzimaju kćeri njihove za sinove svoje ili za sebe."

Ukazujući im na zapovesti i kazne Božje koje su u prošlosti snašle Izrailj zbog istog greha, probudio je njihovu savest; tako je otpočelo delo reformacije koje je otklonilo gnev Božji i donelo Njegov blagoslov.

Bilo je pojedinaca u svetoj službi koji su branili svoje žene neznabožačkog porekla, izjavljujući da se ne mogu odvojiti od njih. Međutim, nije pravljena nikakva razlika, nije se gledalo na čin, ni na položaj. Ko god je od sveštenika ili poglavara odbio da prekine veze s idolopoklonicima, bio je odmah odstranjen iz službe Gospodnje. Unuk poglavara svešteničkog koji se oženio kćerju zloglasnog Sanavalata, nije bio samo otpušten iz službe, već i odmah progнан iz Izrailja. "Pomeni ih, Bože moj, što oskvrniše sveštenstvo i zavet sveštenički i levitski", molio se Nemija.

Tek će se na poslednjem sudu pokazati koliko je duševnih muka ova neophodna strogost stajala vernog slugu Božjeg. On se neprestano morao boriti sa raznim protivnicima i postizao je uspeh samo zahvaljujući postu, poniznosti i molitvi.

Mnogi koji su se oženili ženama idolopoklonicama odlučili su da sa njima pođu u izgnanstvo, i pridružili se Samarjanima, zajedno sa onima koji su bili isključeni iz zbora. Tamo su se našli i neki ljudi koji su igrali važnu ulogu u delu Božjem, i oni se posle izvesnog vremena povezaše s njima. U želji da još više učvrste ovaj savez, Samarjani su obećali da će još potpunije primiti jevrejsku veru i običaje; rešeni da prevaziđu svoju nekadašnju braću, otpadnici podigoše jedan hram na brdu Garizimu, nasuprot domu Božjem u Jerusalimu. Njihova vera je i dalje ostala neka mešavina jevrejstva i neznaboštva, a njihovo tvrđenje da su oni narod Božji predstavljalo je tokom vekova izvor razdora, suparništva i neprijateljstva između ta dva naroda.

U delu reforme koje treba izvesti danas, potrebni su ljudi koji slično Jezdri i Nemiji neće pravdati i skrivati greh, niti će se ustručavati da se bore za slavu Božju. Oni na kojima leži breme ovog dela ne smeju gledati mirno kad ljudi čine nepravdu, niti prikrivati zlo plaštom lažnog milosrđa. Oni moraju imati na umu da Bog ne gleda ko je ko i da strogost prema nekolicini može doneti blagodat mnogima. Takođe ne bi smeli zaboraviti da oni koji kažnjavaju zlo moraju i biti ispunjeni Duhom Hristovim.

Vršeći svoje delo, Jezdra i Nemija su skrušeno istupili pred Boga, priznali svoje grehe i grehe svoga naroda i zatražili oproštaj, kao da su i sami bili grešnici. Strpljivo su radili, molili se i patili. Najveću teškoću u njihovom radu nije prčinjavalo otvoreno neprijateljstvo neznabožaca, već skriveno protivljenje tobožnjih prijatelja koji su se stavili u službu zla i time teret slugu Božjih činili deset puta težim. Ovi izdajnici su u ruke neprijatelja Gospodnjih dostavljali materijal kojim su se oni borili protiv Njegovog naroda. Njihove zle strasti i samovolja bile su u stalnom ratu sa zahtevima Božjim.

Uspeh koji je pratio Nemijine napore pokazuje šta se sve može postići verom, molitvom i mudrim energičnim radom. Nemija nije bio ni sveštenik ni prorik, a nije težio ni za velikom čašću. On je bio reformator koji se pojavio u jednom značajnom vremenu. Njegov cilj je bi da izmiri narod sa Bogom. Nadahnut željom da postigne ovaj veliki cilj, on se svim silama svoga bića založio da ga ostvari. Njegov rad obeležavaju izuzetno poštenje i nepokolebljiva istrajnost. U sukobu sa zlom i nepravdom, zauzeo je tako odlučan stav da se narod prenuo i latio posla s novom revnošću i hrabrošću. Ljudi nisu mogli a da ne odaju priznanje njegovom poštenju, rodoljublju i dubokoj ljubavi prema Bogu; i pošto su sve to videli, bili su voljni da ga slede na putu kojim ih je poveo.

Zalaganje u vršenju dužnosti koju nam je Bog odredio sačinjava vrlo značajan deo istinske vere. Ljudi moraju iskoristiti svaku priliku da kao orude Božje rade na ostvarenju Njegove volje. Brzim i odlučnim radom u pravom trenutku, postižu se najveće pobeđe, dok s druge strane, kolebljivost i nemarnost dovede do neuspeha i nanose sramotu imenu Božjem. Ako vode u delu istine nemaju revnosti, ako su ravnodušni i nemaju pred sobom određenog cilja, zajednica će biti nemarna, mlaka i samozadovoljna; ako su pak nadahnuti svetom željom da služe samo Bogu, narod će biti složan, pun nade i revnosti.

Reč Božja obiluje oštrim i upadljivim suprotnostima. Greh i svetost se tu nalaze jedno pored drugog da bismo, razmotrivši ih, mogli odbaciti greh, a težiti za svetošću. Stranice na kojima su opisane mrljenja, podlost i neiskrenost Sanavalata i Tovije opisuju takođe i plemenitost, požrtvovanje i pobožnost Jezdrinu i Nemijinu. Nama je ostavljeno da slobodno biramo jedno ili drugo. Strašne posledice prestupanja Božjih zapovesti izložene su zajedno sa blagodatima koje dolaze kao nagrada za poslušnost. Mi sami treba da odlučimo o tome hoćemo li snositi posledice neposlušnosti ili uživati u blagodatima poslušnosti.

Delo obnove i reforme koje su izvršili povratnici iz ropstva predvođeni Zorovaveljom, Jezdrom i Nemijom pruža nam sliku duhovne obnove koja se mora izvesti u poslednjim danima istorije sveta. Ostatak Izraela bio je nejak narod, izložen besu neprijatelja, ali je Bog hteo da upravo taj narod sačuva na zemlji saznanje o Njemu i Njegovom zakonu. Oni su bili čuvari pravog bogoslužjenja svetih proroštva. Doživeli su mnoga iskustva dok su radili na obnovi hrama i zidova Jerusalima, dok su nailazili na veliko protivljenje. Teško je bilo breme koje su nosili vođe u tom delu, ali su ti ljudi radili u nepokoleljivoj veri, poniznog duha, oslanjajući se na Boga i verujući da će On učiniti da Njegova istina konačno odnese pobeđu. Slično caru Jezeckiji, Nemija "prionu za Gospoda ne odstupajući od Njega, nego drži zapovesti... I Gospod beše s njim" (2. Carevima 18,6,7).

Duhovna obnova simbolično predstavljena delom ostvarenim u vreme Nemije, opisana je kod proroka Isaije: "I oni će sazidati davnašnje pustoline, podignuće stare razvaline i ponoviće gradove puste." "I tvoji će sazidati stare pustoline, i podignuće temelje koji će stajati od kolena, i prozvaćeš se: koji sazida razvaline i opravi puteve za naselje" (Isaija 61,4; 58,12).

Prorok ovim rečima opisuje narod koji se u vreme opšteg otpada od istine i pravde trudi da obnovi načela na kojima je zasnovano carstvo Božje. Taj narod opravljajući razvaline načinjene u zakonu Božjem - zidove koje je On podigao da zaštiti svoje izabrane. Pokornost propisima pravde, istine i čistote biće njihova večna zaštita.

Pri završetku istorije sveta obnoviće se sve božanske institucije. Popraviće se razvaline koje je čovek načinio prestupivši Božje zapovesti. Ostatak naroda Božjeg koji kao reformator stoji pred svetom, mora pokazati da je Božji zakon osnov svake trajne reforme. On mora jasnim i razgovetnim rečima ukazivati na obavezu držanja svih Božjih zapovesti. Podstaknut ljubavlju Hristovom on mora saradivati sa Njim, zidajući pustoline. On mora da "sazida razvaline i opravi puteve za naselje" (Isaija 58,12).

DOLAZAK OSLOBODIOCA

Tokom svih onih dugih vekova "nevolje i mraka i teške muke", koji obeležavaju istoriju čovečanstva od dana kada su naši praroditelji izgubili svoj dom u raju do trenutka kada se Sin Božji pojavio kao Spasitelj grešnika, svet je s nadom očekivao svog Oslobodioca da izbavi narod od ropstva greha i od groba (Isaija 8,22).

Prvi nagoveštaj ove nade dobili su Adam i Eva u rečima izgovorenim zmiju u raju, kada je Gospod rekao za Sotonu: "I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene, i između semena tvogaj i semena njezina; ono će ti na glavu stajati a ti ćeš ga u petu ujedati" (1. Mojsijeva 3,15).

Slušajući ove reči, grešni par je dobio zračak nade, jer je u proročanstvu da će Sotonina moć biti slomljena nazreo obećanje o izbavljenju iz tame u koju su upali prestupom zapovesti. Mada će morati mnogo da pretrpe od sile naprijatelja zato što su podlegli njegovim obmanama umesto da poslušaju jasnu zapovest Gospodnju, oni ipak ne smeju pasti u očajanje. Doći će Sin Božji da opere njihov greh krvlju svojom. Njima će biti dato vreme milosti, u kome verom u Hristovu moć da spase, mogu opet postati deca Božja.

Pošto je uspeo da čoveka odvrti od staze poslušnosti, Sotona je postao "knez ovoga sveta" (2. Korinćanima 4,4). Vlast koja je nekad pripadala Adamu, prigrabio je obmanjivač. Ali je Sin Božji odlučio da side na zemlju i plati kaznu za greh kako bi iskupio čoveka i povratio izgubljeno carstvo. Upravo je na to mislio prorok Mihej kada je rekao: "I ti kulo stadu, steno kćeri Sionskoj, tebi će doći, doći će prva vlast" (Mihej 4,8). Aposotol Pavle je to nazvao "izbavljenje tečevina" (Efescima 1,14). Pslamist je imao u vidu ovu konačnu obnovu prvobitnog nasleđa čovekovog kad je rekao: "Pravednici će naslediti zemlju, i živeće na njoj dovek" (Psalam 37,29).

Iz srca ljudi nije nikada iščezla nada da će spasenje doći od Sina Božjeg, koji je naš Spasitelj i car. Od samog početka bilo je ljudi koji su verom gledali u budućnost kroz veo sadašnjosti. Preko Adama, Sita, Enoha, Matusala, Noja, Sima, Avrama, Isaka, Jakova i drugih pravednika, Gospod je sačuvao dragocena otkrivenja svoje volje. A preko izabranog naroda Izraela, u kome je trebalo da se pojavi obećani Mesija, Gospod je upoznao čovečanstvo sa svojim zakonom i ukazao na spasenje koje će se ostvariti žrtvom pomirenja u licu Njegovog ljubljenog Sina.

Nada Izraela zasnivala se na obećanju koje je dobio Avram kada je bio pozvan, a koje je kasnije više puta ponovljeno i njegovom potomstvu: "U tebi će biti blagoslovena sva plemena na zemlji" (1. Mojsijeva 12,3). Kad je Avramu otkrivena namera Božja da spase ljudski rod, Sunce Pravde je obasjalo njegovo srce i nestalo je tame. I najzad, kada je sam Spasitelj boravio među sinovima čovečijim i govorio im, On je podsetio Jevreje na patrijarhovu radosnu nadu na izbavljenje zahvaljujući dolasku Iskupitelja. "Avram, otac vaš, bio je rad da vidi dan moj; i vide, i obradova se", rekao je Hristos (Jovan 8,56).

Ova blažena nada bila je izražena i u blagoslovu koji je patrijarh Jakov na samrti izrekao svome sinu Judi:

"Juda, tebe će hvaliti braća tvoja,
A ruka će ti biti za vratom neprijateljima tvojim
I klanjaće ti se sinovi oca tvogaj...
Palica vladalačka neće se odvojiti od Jude,
Niti od nogu njegovih onaj koji postavlja zakon,
Dokle ne dođe onaj kome pripada,
I njemu će se pokoravati narodi"

1. Mojsijeva 49,8-10.

Dolazak Iskupitelja sveta bio je navešten i na granici obećane zemlje u proroštvu koje je izgovorio Valam:

"Vidim ga, ali ne sad;
Gledam ga, ali ne izbliza;
Izaći će zvezda iz Jakova
I ustaće palica iz Izraela,
Koja će razbiti knezove Moavske
I razoriti sve sinove Sitove."

4. Mojsijeva 24,17.

Bog je preko Mojsija objavio Izraelu svoju nameru da pošalje svoga Sina da spase ljudski rod. Jednom prilikom, neposredno pred svoju smrt, Mojsije je izjavio: "Proroka isred tebe, između braće tvoje, kao što sam ja, podignuće ti Gospod Bog tvoj; njega slušajte." Mojsiju je bilo jasno izloženo delo koje će izvršiti budući Mesija. "Proroka će im podignuti između braće njihove", glasila je reč koju je Gospod dao svom služu, "i metnući reči svoje u usta njegova, i kazivaće im šta mu zapovedim" (5. Mojsijeva 18,15,18).

Žrtveni sistem u bogoslužjenju predstavljao je, u vreme patrijarha, stalan spomen na dolazak Spasitelja; a to važi i za sve obrede koji su vršeni u svetinji tokom čitave istorije Izraela. Pomoću službe u šatoru od sastanka, a kasnije u hramu podignutom umesto šatora, narodu je na simboličan način prikazivana velika istina o dolasku Hrista kao Iskupitelja, Sveštenika i Cara. Jednom godišnje skretana im je pažnja na završne događaje u velikoj borbi između Hrista i Sotone, i na konačno očišćenje svemira od greha i grešnika. Žrtve i obredi u službi starog zaveta ukazivali su uvek na jednu uzvišeniju službu na nebu. Zemaljska svetinja bila je "prilika za sadašnje vreme" u kojoj su se prinosili darovi i žrtve. Njena dva odeljenja bila su "obličja nebeskih", jer je Hristos, naš veliki Prvosveštenik "sluga svetinjama i istinskoj skiniji, koju načini Gospod, a ne čovek" (Jevrejima 9,9,23; 8,2).

Od onoga dana kada je Gospod rekao zmiji u raju: "I još većem neprijateljstvo između tebe i žene, i između semena tvogaj i semena njezina", Sotona je znao da neće imati potpunu vlast nad stanovnicima ovoga sveta (1. Mojsijeva 3,15). Kad su Adam i njegovi sinovi počeli da prinose žrtve koje je Bog odredio kao simbol Iskupitelja koji će doći, Sotona je shvatio da su te žrtve znak veze između neba i zemlje. On se kasnije tokom mnogih vekova neprestano trudio da prekine ovu vezu. Neumorno je nastojao da lažno prestavi Boga i obrede koji su upućivali na Spasitelja, i u tom je uspeo kod velike većine ljudi.

Dok je Bog želeo da pouči svet o svojoj ljubavi i Onom koji će doći da ih izmiri s Njim, dotle se najveći neprijatelj čoveka trudio da Boga prikaže kao onoga koji se raduje čovekovom uništenju. Tako je sistem žrtava i obreda, ako je moguće, trebalo iskriviti da osujeti Božji plan za spasenje izgubljenih. I vremenom, sistem žrtava se izopao, postavši sredstvo u rukama grešnika koji su se nadali da će darovima i dobrim delima umilostiviti razgnjevljenog Boga. Sotona se u isti mah trudio da kod ljudi probudi i ojača rđave strasti, kako bi se padajući iz jednog greha u drugi što više udaljili od Boga i postali robovi greha, bez nade da se ikad oslobode njegovih lanaca.

Pošto je pisana Reč Božja bila data ljudima preko jevrejskih proroča, Sotona je pažljivo proučavao vesti koje su se odnosile na Mesiju. On je uočio sva ona mesta gde se jasno govori o delu koje će Hristos izvršiti među ljudima, kao žrtva koja će stradati i kao Car koji će pobediti. U knjizi Starog zaveta, ispisanoj na svicima pergamena, on je pročitao da će Onaj koji će doći biti "kao jegnje na zaklanje vođen", i da će biti "nagđen u licu mimo svakoga čovjeka, i u stasu mimo sinove čovečije" (Isaija 53,7; 52,14). Obećani Spasitelj čovečanstva trebalo je da bude "prezren... i odbačen između ljudi, bolnik i vičan bolestima... da ga Bog bije i muči", ali će silna biti njegova moć i "on će suditi nevoljima u narodu". I "pomoći će sinovima ništega, i nasilnika će oboriti" (Isaija 53,2,4; Psalam 72,4). Ova proročanstva su naglala Sotonu da zadrhti od straha; pa ipak se nije odrekao svoje namere da, ako je moguće, osujeti Božji plan za spasenje izgubljenih. Odlučio je da zaslepi ljude, koliko god to bude mogao, da ne shvate pravo značenje proroštva o Mesiji i odbace Hrista kada bude došao.

U vekovima koji su neposredno prethodili Potopu, Sotona je uspeo da ceo svet podstakne na nepokornost prema Bogu. Međutim, ljudi nisu dugo pamtili čak ni strahote Potopa. Sotona je korak po korak ponovo vodio decu čovečiju u otvorenu pobunu. Činilo se da će ponovo likovati, ali namera koju je Bog imao s palim

čovekom nije smela biti osujećena. Preko potomstva vernog Avrama, iz roda Simova, prenošeno je saznanje o milosti Božjoj radi dobra budućih pokolenja. Bog je s vremena na vreme slao glasnike istine da ljudima objasne smisao prinošenja žrtava, i naročito žrtvenog sistema. Na taj način je trebalo da svet bude sačuvan od opšteg otpadništva.

Ali Božja volja se ostvarila i pored najgorogrešenijeg protivljenja neprijatelja istine i pravde, koji je na sve moguće načine nastojao da Avramovi potomci zaborave svoj visoki i sveti poziv i okrenu se lažnim bogovima. I često je u ovim svojim naporima imao uspeha.

Sotona je bacio svoju paklenu senku na put ljudi da bi onemogućio sticanje saznanja o Bogu i budućem svetu. U vremenu koje je prethodilo prvom dolasku Hristovom, mrak je pokrивao zemlju i velika tama narode. Milioni ljudi živeli su u senci smrti. Njihova jedina nada bila je da će te tame nestati i da će im se Bog zatim otkriti.

David je u proročkoj viziji video da će Hristov dolazak biti "kao svetlost jutarnja, kad sunce izlazi jutrom bez oblaka" (2. Samuilova 23,4). Osija isto tako svedoči: "Tada ćemo poznati Gospoda i sve ćemo ga više poznavati; jer mu je izlazak uređen kao zora" (Osija 6,3). Svetlost dana mirno i tiho osvaja zemlju, razgoni senke mraka i budi zemlju u život. Tako je trebalo da se javi i Sunce pravde, "i zdravlje će biti na zracima njegovim" (Malahija 4,2). I "narod koji hodi u tami videće videlo veliko" (Isaija 9,2).

Posmatrajući u viđenju ovo slavno oslobođenje, prorok Isaija je oduševljen uzviknuo:

"Jer nam se rodi dete,
Sin nam se dade,
Kojemu je vlast na ramenu,
I ime će mu biti:
Divni, savetnik, Bog silni,
Otac večni, knez mirni.
Bez kraja će rasti vlast i mir
Na prestolu Davidovu
I u carstvu njegovu da se uredi
i utvrdi sudom i pravdom
Od sada doveka.
To će učiniti revnost Gospoda nad vojskama."

Isaija 9,6-7.

U poznijim vekovima istorije Izrailja, koji su prethodili prvom dolasku, vladalo je opšte uverenje da je u ovom proročanstvu reč o dolasku Mesije: "Malo je da mi budeš sluga da se podigne pleme Jakovljevo i da se vrati ostatak Izrailjev, nego te učinih videlom narodima da budeš spasenje moje do krajeva zemaljskih." "I javiće se slava Gospodnja", rekao je Isaija, "i svako će te telo videti" (Isaija 49,6; 40,5). O toj svetlosti je kasnije tako smelo svedočilo i Jovan Krstitelj, objavljujući: "Ja sam glas onoga što viče u pustinji: Poravnite put Gospodnji, kao što kaza Isaija prorok" (Jovan 1,23).

O Hristu je dato i ovo proročko obećanje: "Ovako veli Gospod, izbavitelj Izrailjev, Svetac njegov, onome koga preziru, na koga se gadi narod... ovako veli Gospod... čuvaću te i daću te da budeš zavet narodu da utvrdiš zemlju i naslediš opustelo nasleđstvo; da kažeš sužnjima: Izidite; onima koji su u mraku: Pokažite... Neće biti gladni ni žedni, neće ih biti vrućina ni sunce, on će ih voditi, i pokraj izvora vodenih provodiće ih" (Isaija 49,7-10).

Oni nepokolebivi među Jevrejima, potomci svete loze preko koje se sačuvalo saznanje o Bogu, krepili su svoju veru ovim i sličnim rečima u Bibliji. Osećali su silnu radost čitajući kako će Gospod počezati Mesiju da zavije ranjene u srcu, da javlja dobre glase krotkima, da oglasi zarobljenima slobodu i sužnjima da će im se otvoriti tamnica (Isaija 61,1.2). Ali su se njihova srca stezala od tuge kad bi pomišljali na patnje koje će On morati da podnese da bi ispunio volju Božju. S dubokim bolom u duši čitali su proročke reči zabeležene na pergamentu:

"Ko verova propovedanju našem,
I mišica Gospodnja kome se otkri?
Jer izniče pred Njim kao šibljika,
I kao koren iz suhe zemlje;
Ne bi oblića ni lepote u Njega;
I videsmo ga, i ne beše ništa na očima,
Čega radi bismo ga pozeleli.
Prezren beše i odbačen između ljudi,
Bolnik i vičan bolestima,
I kao jedan od koga svak zaklanja lice,
Prezren da ga ni za što ne uzimasmu.
A On bolesti naše nosi
I nemoći naše uze na se,
A mi mišljasmu da je ranjen,
Da ga Bog bije i muči.
Ali on bi ranjen za naše prestupe,
Izbijen za naša bezakonja;
Kar beše na Njemu našega mira radi,
I ranom Njegovom mi se iscelismo.
Svi mi kao ovce zadosmo,

Svaki od nas se okrenu svojim putem,
I Gospod pusti na Njega
Bezakonje svih nas.

Mučen bi i zlostavljan,
Ali ne otvori usta svojih;
Kao jagnje na zaklanje voden bi
I kao ovca nema pred onim koji je striže,
Ne otvori usta svojih.
Od teskobe i od suda uze se,
A rod Njegov ko će iskazati?
Jer se istrže iz zemlje živih
I za prestupe naroda mojega bi ranjen.
Odrediše mu grob sa zločincima,
Ali na smrti bi s bogatim,
Jer ne učini nepravde, niti se nađe prevara
U ustima Njegovijem."

Isaija 53,1-9.

Sam Gospod je preko Zaharije kazao za napaćenog Spasitelja: "Maču, ustani na pastira mojega i na čoveka druga mojega" (Zaharija 13,7). Božja pravda je odredila da Hristos pati umesto grešnog čoveka. Trebalo je da shvati što je to pravda. On je morao saznati kako je to kad grešnik sam stoji pred Bogom bez posrednika.

Izbavitelj je preko Psalmiste prorokovao o sebi:

"Sramota satr srce moje,
Iznemogoh;
Čekam hoće li se kome sažaliti,
Daju mi žuč da jedem,
Ali nema nikoga;
Hoće li me ko potešiti,
I u žeđi mojoj poje me octom."

Psalam 69,20.21.

On je rekao i kako će se postupati prema Njemu: "Opkoliše me psi mnogi; četa zlikovaca ide oko mene; probodoše ruke moje i noge moje. Mogao bih izbrojiti sve kosti svoje. Oni gledaju i od mene načiniše stvar za gledanje. Dele haljine moje među sobom, i za dolamu moju bacaju žreb" (Psalam 22,16-18).

Ovi opisi gorkih muka i strašne smrti obećanog Mesije, ma koliko bolni, bili su bogati obećanjima, jer je za Njega, koga "Gospodu bi volja da... bije" i stavi na muke da bi postao "prinos za greh", Gospod rekao:

"Videće natražje, produljiće dane,
I što je Gospodu ugodno
Napredovaće Njegovom rukom.
Videće trud duše svoje i nasitiće se:
Pravedni sluga moj opravdaće mnoge
Svojim poznanjem,
I sam će nositi bezakonja njihova.
Zato ću mu dati deo za mnoge,
I sa silnim će deliti plen,
Jer je dao dušu svoju na smrt,
I bi metnut među zločince,
I sam nosi grijehe mnogih,
I za zločince se moli."

Isaija 53,10-12.

Upravo je ljubav prema grešnicima nagnala Hrista da plati cenu njihovog iskupljenja. "I vide gde nema čoveka, i začudi se što nema posrednika", jer niko drugi ne bi mogao osloboditi svet od vlasti neprijatelja. "Zato učini mu spasenje mišica njegova, i pravda njegova podupre ga" (Isaija 59,16).

"Evo sluge mojega, kojega podupirem,
Izabranika mojega, koji je mio duši mojoj;
Metnuću duh svoj na Njega,
Sud narodima javljaće."

Isaija 42,1.

Njemu život nije donosio nikakvu slavu i bile su Mu tuđe počasti koje svet odaje bogatstvu, položaju i talentu. On se nije koristio nijednim sredstvom kojim se ljudi služe da bi stekli prijatelje i poštovanje. Njegovo krajnje samoodricanje bilo je predskazano ovim rečima:

"Neće vikati ni podizati,
Niti će se čuti glas Njegov po ulicama,
Trske stučene neće prelomiti,
I svećila koja se puše neće ugasiti."

Isaija 42,2.3.

Način na koji se Spasitelj obraćao ljudima u velikoj meri se razlikovao od nastupa tadašnjih veroučitelja. U Njegovom životu nikad se nije čula bučna prepirka, ni nametljiva molitva, nije zapažen nijedan postupak čiji bi cilj bio da izazove divljenje ljudi. Mesija je morao biti skriven u Bogu, a Bog se otkrivao u karakteru svoga Sina.

Bez poznanja Boga, čovečanstvo bi bilo zauvek izgubljeno. Ljudi bi bez božanske pomoći tonuli sve dublje i dublje. Silu i život mora dati Onaj koji je stvorio svet. Nije bilo drugog načina da se čovek spase.

Za Mesiju je još bilo prореčeno: "Neće mu dosaditi, niti će se umoriti, dokle ne postavi sud na zemlji, i ostrva će se umoriti, dokle ne postavi sud na zemlji, i ostrva će čekati nauku njegovu." Trebalo je da "učini zakon velikim i slavnim" (Isaija 42,4.21). On nije došao da umanji njegovu silu i značaj, nego da ga učini još većim. Trebalo je da očisti božanske propise od svih onih teških formalnih zahteva, nametnutih od strane čoveka, koji su obeshrabrivali mnoge koji su se trudili da iskreno služe Bogu.

Reč Gospodnja o Spasiteljevoj misiji glasi: "Ja Gospod dozvah te u pravdi, i držaću te za ruku, i čuvaću te, i učiniću da budeš zavet narodu, videlo narodima; da otvoriš oči slepcima, da izvedeš sužnje iz zatvora i iz tamnice koji sede u tami. Ja sam Gospod, to je ime moje, i slave neću dati drugome, ni hvale svoje likovima rezanim. Evo, predašnje dođe, i ja javljam novo, pre nego nastane kazujem vam" (Isaija 42,6-9).

Bog Izrailjev hteo je da spase Sion preko obećanog Semenaa. "Ali će izaći šibljika iz stabla Jesejeva, i izdanak iz korena njegova izniknuće." "Eto, devojka će zatrudnети, i rodiće sina, i nađenuće mu ime Emanuilo. Maslo i med ješće, dokle ne nauči odbaciti zlo a izabrati dobro" (Isaija 11,1.7; 7,14.15).

"I na njemu će počivati duh Gospodnji, duh mudrosti i razuma, duh saveta i sile, duh znanja i straha Gospodnjega. I mirisanje će mu biti u strahu Gospodnjem, a neće suditi po viđenju svojih očiju niti će po čuvenju svojih ušiju karati krotke u zemlji, i udariće zemlju prutom usta svojih, i duhom usana svojih ubiće bezbožnika. I pravda će mu biti pojas po bedrima, istina pojas po bocima." "I u to će se vreme za koren Jesejev, koji će biti zastava narodima, raspitivati narodi, i počivalište njegovo biće slavno" (Isaija 11,2-5.10).

"Evo čoveka kojemu je ime klica... jer će on sagraditi crkvu Gospodnju, i nosiće slavu, i sedeće i vladati na prestolu, i biće sveštenik na prestolu svom" (Zaharija 6,12.13).

"U taj će dan biti otvoren izvor domu Davidovu... za greh i nečistotu" (Zaharija 13,1), i sinovi čovečiji će čuti blaženi poziv:

"Oj žedni koji ste god, hodite na vodu,
I koji nemate novca, hodite, kupujte i jedite;
Hodite, kupujte bez novca i bez plate
Vina i mleka.

Zašto trošite novce svoje na ono što nije hrana,
I trud svoj na ono što ne siti?
Slušajte me, pa ćete jesti što je dobro,
I duša će se vaša nasladiti pretiline.
Prignite uho svoje i hodite k meni;
Poslušajte, i živa će biti duša vaša,
I učiniću s vama zavet vječan,
Milosti Davidove istinite."

Isaija 55,1-3.

Izrailju je bilo dato obećanje: "Evo dadoh ga za svedoka narodima, za vodu i zapovednika narodima. Evo, zvaćeš narod kojega nisi znao, i narodi koji te nisu znali steći će se k tebi, radi Gospoda Boga tvogaja i sveca Izrailjeva, jer te proslavi" (Isaija 55,4.5).

"Približiš pravdu svoju, nije daleko, i spasenje moje neće odoci, niti, jer ću u Sionu postaviti spasenje, u Izrailju slavu svoju" (Isaija 46,13).

Mesijin zadatak tokom Njegove zemaljske službe bio je da rečju i delom ukazuje čovečanstvu na slavu Boga Oca. On je imao da objavi palom čovečanstvu beskranju ljubav Božju svakim postupkom svog života, svakom izgovorenim rečju i svakim izvršenim čudom.

"Izidi na visoku goru, Sione,
Koji javljaš dobre glase;
Podigni silno glas svoj, Jeruslime,
Koji javljaš dobre glase;
Podigni, ne boj se.
Kaži gradovima Judinijem: Evo Boga vašega.
Evo, Gospod Bog ide na jakoga,
I mišica će Njegova obladati njim;
Evo, plata je Njegova kod Njega
I delo Njegovo pred Njim.
Kao pastir pašće stado svoje;
U naručje svoje sabraće jagance,
I u njedrima će ih nositi,
A dojilice će voditi polako.
I u taj će dan gluhi čuti reči u knjizi,
I iz tame i mraka videće oči slepih.
I krotki će se veoma radovati u Gospodu,
I ništi između ljudi veselice se
Sa sveca Izrailjeva.
I koji lutaju duhom urazumiće se,
I vikači će primiti nauku.

Isaija 40,9-11; 29,18.19.24.

Tako je Gospod preko patrijarha i proroka, proročanstvima i simbolima, govorio svetu o dolasku Onoga koji će ljude osloboditi od greha. Drugi niz proroštava ukazivao je na to da će doći "izabrani iz svih naroda" (Agej 2,7). Bilo je tačno naznačeno čak i mesto njegovog rođenja i vreme kad će se pojaviti.

Sin Davidov se mora roditi u gradu Davidovu. Prorok je rekao da će iz Vitlejema "izići koji će biti gospodar u Izrailju kojemu su izlasci od početka, od večnih vremena" (Mihej 5,2).

"I ti Vitlejeme, zemljo Judina!

Ni po čem nijesi najmanji u državi Judinoj;

Jer će iz tebe izaći čelovođa

Koji će pasti narod moj Izrailja."

Matej 2,6.

Andeo Gavrilo otkrio je Danilu vreme prvog dolaska Mesije, kao i neke od glavnih zbivanja vezanih za životno delo Spasiteljevo. "Sedamdeset je nedelja", rekao je andeo, "određeno tvome narodu i tvome gradu svetom da se svrši prestup i da nestane greha i da se očisti bezakone i da se dovede večna pravda, i da se zapečati utvara i da se pomaže sveti nad svetima" (Danilo 9,24). U proročstvu jedan dan predstavlja jednu godinu (4. Mojsijeva 14,34; Jezekilj 4,6). Sedamdeset nedelja ili četiri stotine i devedeset dana znače četiri stotine i devedeset godina. Dat je i početak ovog perioda: "Zato znaj i razumi: otkad izide reč da se Jerusalim opet sazida do pomazanika vojvode biće sedam nedelja, i šezdeset i dve nedelje" - šezdeset devet nedelja ili četiri stotine osamdeset tri godine. Naredbu da se Jerusalim "opet sazida" upotpunio je Artaksersk Longimanus (Jezdra 6,14; 7,1.9) i ona je stupila na snagu u jesen godine 457. pre Hrista. Računajući od toga datuma, 483 godine dosežu do jeseni 27. godine naše ere. Prema proročanstvu, taj period je imao da taj do Mesije pomazanika. Isus je 27. godine naše ere krštenjem primio pomazanje Svetoga Duha i uskoro zatim počeo svoju službu. Tada je bila upućena vest: "Izide vreme" (Marko 1,15).

Andeo je zatim rekao: "I utvrdiće zavet s mnogima za nedelju dana" - 7 godina. Jevandjelje je trebalo da se propoveda, naročito Jevrejima, u toku sedam godina od početka Spasiteljeve službe; sam Hrisos trebalo je da propoveda tri i po godine, a posle Njega apostoli. "A u polovini nedelje ukinuće žrtvu i prinos" (Danilo 9,27). U proleće 31. godine, Hristos, prava žrtva, prineta je na Golgoti.

Jedna sedmica - sedam godina - završila se 34. godine. Tada su Jevreji onoga doba kamenovanjem Stefana odbacili poziv da se pokaju; učenici što se behu "rasijali" zbog progonstva "prolažahu propovedajući reč", a ubrzo posle toga obratio se Savle progonitelj, i postao Pavle, apostol neznabožaca (Dela 8,4).

Mnoga proroštva o dolasku Spasitelja učinila su da Jevreji žive u stalnom iščekivanju. Mnogi su umrli u veri ne primivši obećanje. Ali nazirući ih izdaleka, oni su verovali i priznavali da su na zemlji samo gosti i došljaci. Obećanja koja su još od vremena Enohova ponavljana preko patrijaraha i proroka održavala su u ljudima nadu da će doći Spasitelj.

Bog nije isprva otkrio vreme prvog Hristovog dolaska; pa čak ni onda kad je ovo bilo objavljeno u Danilovim proročstvu, nisu svi pravilno tumačili ovu vest.

Prolazio je vek za vekom i najzad su prestali glasovi proroka. Izrailj je teško pritiskivala ruka ugnjetača. Pošto su se Jevreji udaljili od Boga, njihova vera se pokolebala i nada nije više osvetljavala budućnost. Mnogi nisu razumevali proročke reči; i oni čija je vera trebalo da ostane postojana bili su skloni da uzviku: "Protežu se dani, i od utvare neće biti ništa" (Jezekilj 12,22). Ali je dan Hristovog dolaska bio određen u nebeskom savetu, i "kad se navršilo vreme, posla Bog sina svojega... da iskupi one koji su pod zakonom, da primimo posinaštvo" (Galatima 4,4-5).

Ljudi se moraju poučavati ljudskom jezikom. Glasnik zaveta mora govoriti. Njegov glas se mora čuti u Njegovom hramu. On, tvorac istine, mora očistiti istinu od ništavila ljudskih izreka koje su je učinile nedelotvornom. Moraju se jasno izneti načela Božje vladavine i plana spasenja. Ljudima se moraju jasno izložiti pouke Starog zaveta.

Kad se Spasitelj najzad pojavio "postavši kao i drugi ljudi", i počeo svoju službu ljubavi, Sotona je imao vlast samo da Ga "ujeda za petu", ali su svako poniženje Hristovo i svaka Njegova patnja pogadali u glavu Njegovog neprijatelja. Srce Bezgrešnog bića ispunavale su patnje koje je doneo greh, ali je Hristos, trpeći napade grešnika, plaćao dug za palog čoveka i raskidao lance ropstva koji su sputavali čovečanstvo. Svaki bol i uvreda predstavljali su doprinos oslobođenju ljudskog roda.

Da je Sotona mogao navesti Hrista da popusti samo jednom iskušenju, da Ga je mogao nagovoriti da samo jednim postupkom ili samo jednom mišlju uprlja svoju savršenu čistotu, knez tame bi likovao nad Nadom čovečanstva i pridobio za sebe ceo ljudski rod. Međutim, Sotona je mogao samo da vredi, ali ne i da okalja. Mogao je prouzrokovati bol, ali ne i navesti na greh. On je uspeo da život Hristov pretvori u niz sukoba i iskušenja, ali je sa svakim napadom gubio od svoje vlasti nad ljudima.

Naš Spasitelj je ukrstio oružje s knezom tame u pustinji iskušenja, u Getsimanskom vrtu i na krstu. Njegove rane postale su trofeji Njegove pobjede u korist ljudskog roda. Sotona je zaista ujeo Hrista za petu dok je Hristos visio na krstu u mukama, kad su zli duhovi likovali i zli ljudi Mu se smejali, ali je baš tom prilikom Hristos stao zmijii na glavu. On je svojom smrću uništio onoga "koji ima državu smrti", tj. đavola (Jevrejima 2,14). Ovim činom odlučena je sudbina vođe buntovnika i zauvek obezbeđen plan spasenja. On je svojom smrću pobjedio silu Sotoninu, a svojim vaskrsenjem otvorio je vrata groba svim svojim sledbenicima. U toj poslednjoj borbi vidimo ispunjenje proročanstva: "Ono će ti na glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati" (1. Mojsijeva 3,15).

"Ljubazni! Sad smo deca Božja, i još se ne pokaza šta ćemo biti; nego znamo da kad se pokaže, bićemo kao i on, jer ćemo ga videti kao što jest" (1. Jovanova 3,2). Spasitelj je otvorio put kojim i oni najgrešniji, najsiromašniji, najprezreniji i najnemoćniji, mogu prići Ocu.

"Gospode, ti si Bog moj,
Uzvišavaću te,
Slaviću ime Tvoje,
Jer si učinio čudesa;
Namere Tvoje od starina,
Vera su i istina"

Isaija 25,1.

"DOME IZRAILJEV"

Propovedajući istine večnog jevanđelja svim narodima, plemenima i jezicima, zajednica Božja ispunjava danas proročanstvo: "Procvetaće i uzrasti Izrailj, i napuniće vasiljenu plodom" (Isaija 27,6). Sarađujući s nebeskim silama, sledbenici Isusovi brzo prodiru u "pustolovine" zemaljske, i njihov rad je urodio velikom žetvom dragocenih duša. Širenje biblijske istine preko posvećene zajednice donosi danas sinovima čovečijim sve više onih blagodatiju koje su bile proročene pre mnogo vekova u obećanju datom Avramu i svemu Izrailju - Božjoj zajednici na zemlji u svim vremenima: "I blagosloviću te... i ti ćeš biti blagoslov" (1. Mojsijeva 12,2).

U vekovima posle povratka Izrailja iz zemlje njegovog robovanja, ovo obećanje o blagoslovu trebalo je da se ostvari u mnogo većoj meri. Božja je namera bila da se cela zemlja pripremi za prvi dolazak Hristov, baš kao što se danas priprema put za Njegov drugi dolazak. Kad su istekle gorke godine izgnanstva, Bog je milostivo dao preko proroka Zaharije garanciju svom narodu Izrailju: "Vrati se u Sion i naseli se usred Jerusalima, i Jerusalim će se zvati grad istiniti, i gora Gospoda nad vojskama sveta gora." A za svoj narod je rekao: "Ja ću im biti Bog, istinom i pravdom" (Zaharija 8,8).

Obećanja su ova data pod uslovom da Izrailj bude poslušan. Gresi koji su obeležavali Izralj pre ropstva, nisu smeli biti ponovljeni. "Sudite pravo", opominjao je Gospod one koji su obnavljali Jerusalim, "i budite milostivi i žalostivi jedan drugome. I ne činite krivo udovci, inostrancu ni siromahu, i ne mislite zlo jedan drugom u srcu svom" (Zaharija 7,9.10; 8,16).

Velika je plata, kako zemaljska tako i duhovna, bila obećana onima koji se vladaju po ovim načelima pravde. "Nego će usev biti miran, vionova će loza nositi plod svoj, i zemlja će rađati rod svoj, i nebo će davati rosu svoju; i sve ću to dati u nasledstvo ostatku toga naroda. I kao što biste uklin među narodima, dome Judin i dome Izrailjev, tako ću vas izbaviti, te ćete biti blagoslov. Ne bojte se, neka vam se okrepe ruke" (Zaharija 8,12.13).

Vavilonsko ropstvo je Izrailjece uspešno izlečilo od idolopoklonstva. Posle ropstva oni su poklanjali veliku pažnju proučavanju onoga što je o službi istinskom Bogu bilo zapisano u knjizi zakona i kod proroka. Predvođeni Zorovaveljom, Jezdrom i Nemijom, oni su se nekoliko puta zavetovali da će držati sve zapovesti i uredbe Gospodnje. Period napretka, koji je zatim usledio, predstavljao je jasan dokaz da je Bog voljan da ih primi i oprosti im. Međutim, oni su u kobnoj kratkovidosti opet okrenuli leđa svojoj divnoj budućnosti i sebično čuvali samo za sebe ono što je moglo doneti isceljenje i duhovni život milionima ljudi.

U vreme Malahije naročito se jasno pokazao njihov propust da ispune Božje ciljeve. Glasnik Gospodnji strogo je osuđavao zla zbog kojih je Izrailj gubio svoju zemaljsku sreću i duhovnu silu. Ukoravajući prestupnike, prorok nije štedeo ni sveštenike ni narod. "Breme reči Gospodnje Izrailju preko Malahije" bilo je da se ne smeju zaboraviti pouke prošlosti i da se mora verno čuvati zavet koji je Gospod učinio s domom Izrailjevim. Jedino oni koji se budu iskreno pokajali mogu primiti blagoslov Božji. "Zato", pozivao je prorok, "molite se Bogu da se smiluje na nas" (Malahija 1,9).

Međutim, plan za spasenje čovečanstva nije smeo biti osujećen prolaznim neuspehom Izrailja. Oni kojima je prorok govorio mogli su i da ne poslušaju datu vest, ali će se volja Božja ipak ostvariti. "Od istoka sunčanoga do zapada veliko će biti ime moje među narodima", rekao je Gospod preko svog glasnika, "i na svakom će se mestu prinositi kád imenu mojemu i čist dar; jer će ime moje biti veliko među narodima" (Malahija 1,11).

Zavet "za život i mir" učinjen sa sinovima Izrailjevim, koji bi doneo neiskazani blagoslov da su ga održali, hteo je Gospod sada da obnovi sa onima koji su nekad bili duhovne vođe, ali su zbog svojih prestupa postali "prezreni i pništeni u svega naroda" (Malahija 2,5.9).

Malahija je ozbiljno upozorio prestupnike na dan suda koji će doći i na Božju nameru da kazni brzim uništenjem svakog prestupnika. Ali on nije nikoga ostavljao bez nade; njegova proročanstva o osudi bila su proprućena pozivom nepokajanim da se izmire sa Bogom. "Vratite se k meni, i ja ću se vratiti k vama", govorio je Gospod (Malahija 3,7).

Izgleda da se svako srce mora odazvati ovakvom pozivu. Bog nebeski poziva svoju zabludelu decu da Mu se vrate i ponovo sarađuju s Njim na ostvarenju Njegovog dela na zemlji. Gospod pruža ruku pomoći Izrailju da bi mogao naći uski put samoodricanja i žrtve, i učetvovati s Njim u nasledu sinova Božjih. Hoće li se oni odazvati ovom pozivu? Da li će shvatiti da im je to jedina nada?

Kako je tužan izveštaj o oklevanju Izrailjaca u vreme Malahije da otvore svoje gordo srce i u pokornosti i ljubavi uzmu učešća u delu! Oni pokušavaju da se pravdaju odgovarajući: "U čemu bismo se vratili?"

Gospod otkriva svom narodu jedan od njegovih velikih greha. "Eda li će čovek zakidati Boga?" - pita On. "A vi mene zakidate." Odbijajući da priznaju svoj greh, nepokorni pitaju: "U čem te zakidamo?"

Odgovor Gospodnji je zaista sasvim određen. "U desetku i u prinosu. Prokleti ste, jer me zakidate, vi, sav narod. Donesite sve desetke u sprema da bude hrane u mojoj kući i okušajte me u tom, veli Gospod nad vojskama, hoću li vam otvoriti ustave nebeske i izliti blagoslov na vas da vam bude dosta. I zapreću vas radi proždrljivcu, te neće kvariti roda zemaljskoga, i vinova loza u polju neće vam biti nerodna, veli Gospod nad vojskama" (Malahija 3,7-12).

Bog blagosilja rad ljudskih ruku da bi Mu ljudi vratili ono što je Njegovo. On im daje sunce i kišu; On daje rod biljkama; On isto tako daje zdravlje i sposobnost da se dođe do sredstava. Svaki blagoslov dolazi iz Njegove darežljive ruke, i On želi da Mu ljudi pokažu svju blagorodnost vraćajući Mu u vidu desetka i prinosa Njegov deo - u darovima zahvalnosti i u dobrovoljnim prilozima. Oni moraju posvetiti deo svog imetka Njegovoj službi, kako Njegov vinograd ne bi ostao neobrađen. Moraju se potruditi da saznaju šta bi Gospod činio da je na njihovom mestu, i nesebično se posvetiti napretku Njegovog dela u svim krajevima sveta.

Vesti koje je doneo Malahija, poslednji prorok Starog zaveta, i nasilje koje su morali trpeti od svojih neprijatelja neznabožaca, uverili su najzad Izrailjce da će biti istinski srećni jedino ako se budu pokoravali zakonu Božjem. Ali kod mnogih pokornost nije proisticala iz vere i ljubavi. Njihove pobude su bile sebične. Čisto spoljna služba pretvorena je u cilj za postizanje nacionalne veličine. Izabrani narod nije postao svetlost sveta, nego se odvojio od njega, smatrajući da će se tako obezbediti od idolopoklonstva. Ograničenja koja je Bog dao zabranjujući bračne veze između svog naroda i neznabožaca i prihvatanje neznabožackih običaja susednih naroda, bila su krivo tumačena tako da su postala zid koji je odvajao Jevreje od svih drugih naroda; zbog toga drugi narodi nisu dobili blagoslove koje je Izrailj po nalogu Božjem trebalo da prenese svetu.

Jevreji su se istovremeno zbog svojih greha i sami sve više udaljavali od Boga. Oni nisu mogli shvatiti duboki duhovni smisao svoje simbolične službe. U svojoj samopраведnosti, pouzdali su se u sopstvena dela, žrtve i obrede, umesto da se uzdaju u posredništvo Onoga na koga je sve to ukazivalo. "Gledajući da svoju pravdu utvrde", oni su se učaurili u formalizam i smarali da su dovoljni sami sebi (Rimljanima 10,3). Pošto su im nedostajali Duh i milost Božja, nastojali su da ovaj nedostatak nadoknade strogim vršenjem verskih obreda i ceremonija. Nisu se zadovoljavali službom koju je Bog odredio, nego su dodavali bezbrojne namete i pravila koje su sami izmislili. I što su se više udaljavali od Boga, to su više polagali na poštovanje ovih formi.

Narod praktično nije bio u mogućnosti da ispunjava zakon opterećen tolikim strogim i zamornim pravilima. Velika načela pravde, izložena u deset Božjih zapovesti i divne istine koje su se nazirale u simboličnoj službi bile su zamračene, pokrivene masom ljudskih tradicija i pravila. Oni koji su iskreno želeli da služe Gospodu i trudili se da izvršavaju ceo zakon onako kako su ga tumačili sveštenici i poglavari, stenjali su pod ogromnim teretom.

Mada je želeo dolazak Mesije, Izrailj se do te mere u srcu i životu odvojio od Boga, da nije mogao imati tačnu predstavu o prirodni misije obećanog Spasitelja. Umesto da teži za oslobođenjem od greha i za sticanjem slave i mira svetosti, on je u svom srcu želeo da se oslobodi nacionalnih neprijatelja i obnovi zemaljsku vlast. Izrailjci su očekivali da Mesija dođe kao osvajač koji će ih osloboditi jarma i uzdići Izrailja nad svim narodima. I tako je Sotona uspeo u svojim naporima da pripremi srca ljudi kako bi odbacili Spasitelja kad se bude pojavio. Gordost njihovog srca i pogrešno tumačenje

Njegovog karaktera i misije sprečavali su ih da valjano ocene sve one činjenice koje su govorile da je On Mesija.

Jevrejski narod je čekao dolazak obećanog Spasitelja više od hiljadu godina. Njihove najsvetlije nade bile su vezne za taj događaj. Hiljadu godina se Njegovo ime pominjalo u pesmama i proročtvima, prilikom obreda u hramu i u domaćim molitvama, ali kad je došao, nisu Ga prepoznali kao Mesiju na koga su tako dugo čekali. "K svojim a dode, i svoji ga ne primise" (Jovan 1,11). Ljubimac neba je njihovom zemaljskom srcu bio "koren iz suhe zemlje". U njihovim očima "ne bi oblića ni lepote u Njega", oni u Njemu nisu videli ništa čega radi bi Ga pozeleli (Isaija 53,2).

Čitav život Isusa iz Nazareta među Jevrejima predstavljao je veliki ukor za njihovu sebičnost, koju su otkrivali time što nisu hteli da priznaju pravedne zahteve Gospodara u čijem vinogradu behu postavljeni kao pristavi. Mrzeli su Ga zato što je pružao primer istinske pobožnosti; i kad je naišao poslednje kušanje koje je značilo ili pokornost za večni život ili nepokornost za večnu smrt, odbacili su Sveca Izrailjevog i primili na sebe odgovornost za Njegovo raspeće na krstu Golgote.

Hristos je pri kraju svoje zemaljske službe u priči o vinogradu ukazao jevrejskim učiteljima na velike blagoslove koje je Izrailj primio i na njihovu dužnost da budu pokorni Bogu. On im je jasno izložio veličanstveni cilj Božji koji su mogli ostvariti poslušnošću. Podigao je veo koji pokriva budućnost da bi pokazao kako će ceo narod izgubiti Njegov blagoslov i navući na sebe nesreću zato što nije izvršio Njegovu volju.

"Beše čovek domaćin koji posadi vinograd", rekao je Hristos, "i ogradi ga plotom, i iskopa u njemu pivnicu, i načini kulu, i dađe ga vinogradarima i otide" (Matej 21,33).

Spasitelj je pri tom mislio na "vinograd Gospoda nad vojskama", za koji je prorok Isaija mnogo ranije rekao da je "dom Izrailjev".

"A kad se približi vreme rodovima, posla sluge svoje k vinogradarima da prime rodove njegove. I vinogradari pohvataše sluge njegove, jednoga izbiše, a jednoga ubiše, a jednoga zasuše kamenjem. Opet posla druge sluge, više nego pre, i učiniše im isto tako. A potom posla k njima sina svojega govoreći: Postideće se sina mojega. A vinogradari videvši sina rekoše među sobom: Ovo je naslednik, hodite da ga ubijemo, i da nama ostane dostojanje njegovo. I uhvatiše ga, pa ga izvedoše napolje iz vinograda, i ubiše ga."

Pošto je izneo pred sveštenike njihov najstrašniji bezbožni čin, Hristos im postavi pitanje: "Kad dođe dakle gospodar od vinograda, šta će učiniti vinogradarima onim?" Sveštenici su s dubokim interesovanjem slušali Njegovo izlaganje, ne uviđajući da se odnosi na njih, te zajedno s narodom odgovoriše: "Zločince će zlom smrti pomoriti; a vinograd daće drugim vinogradarima, koji će mu davati rodove u svoje vreme."

Tako su sami sebe osudili. Isus ih je pogledao i oni su shvatili da je Njegov pogled prodro u sve tajne njihovog srca. Njegova božanska priroda zasjala je pred njima sa neodoljivom silom.

Hristos ih tužno zapita: "Zar niste nikad čitali u pismu: Kamen koji odbaciše zidari, onaj posta glava od ugla; to bi od Gospoda i divno je u vašim očima. Zato vam kažem da će se od vas uzeti carstvo Božje i daće se narodu koji njegove rodove donosi. I ko padne na ovaj kamen razbiće se; a ne koga on padne satrće ga" (Matej 21,34-44).

Da su Jevreji, tog vremena, primili Hrista, On bi otklonio njihovu strašnu sudbinu. Ali su ih zavist i mržnja učinile neumoljivim. Odlučili su da Isusa iz Nazareta ne prime kao Mesiju. Odbacili su svetlost i od tada je njihov život bio obavljen ponoćnom tamom. Jevrejski narod je snašla prorečena kobna sudbina. Oduvle su ga u propast divlje strasti koje nije umeo da obuzda. Ljudi su u svojoj zaslepljenosti svirepo uništavali jedni druge. Upornom nepokornošću i gordošću navukli su na sebe bes rimskih osvajača. Jerusalaim je razoren, hram isto tako, a mesto na kome se on uzdizao preorano je. Deca Judina umirala su u najvećim mukama. Milioni su prodati da kao roblje služe u neznabožčkim zemljama.

Ono što je Bog hteo da učini za svet preko Jevreja, svog izabranog naroda, izvršice preko svoje današnje zajednice na zemlji. Dao je vinograd drugim vinogradarima, koji će mu na vreme donositi rodove. Gospod nije nikada na ovoj zemlji bio bez svojih istinskih predstavnika čiji su interesi bili jednaki Njegovim. Ovi svedoci Božji ubrajaju se u duhovni Izrailj i na njima će se ispuniti sva obećanja zaveta koji je Gospod učinio sa svojim nekadašnjim narodom.

Zajednica Božja na zemlji danas u mogućnosti je da radi na ispunjenju Božjeg plana spasenja za izgubljeni ljudski rod. Sloboda naroda Božjeg bila je vekovima ograničavana. Zabraniavano je propovedanje čistog jevanđelja i oni koji se nisu pokoravali ljudskom naredbama bili su izloženi najsvirepijim kaznama. Zbog toga je veliki duhovni vinograd Gospodnji bio gotovo sasvim opustoše. Narodi su bili lišeni svetlosti Reči Božje. Istinska religija našla se u opasnosti da bude pokrivena tamom zablude i sujeverja. U toku ovog dugog perioda progona, Božja zajednica na zemlji bila je isto onako zarobljena kao što su bila i deca Izrailjeva za vreme svog izgnanstva u Vavilonu.

Ali, hvala Bogu, Njegova Zajednica nije više u okovima! Duhovnom Izrailju vraćena su prava koja su bila darovana narodu Božjem u vreme oslobođenja iz Vavilona. U svim krajevima sveta ljudi se odazivaju nebeskoj vesti, za koju je Jovan u Otkrivenju rekao da će biti objavljena pre drugog dolaska Hristovog: "Bojte se Boga i podajte mu slavu, jer dođe čas suda Njegova" (Otkrivenje 14,7).

Vojske zla nemaju više moći da drže zajednicu u ropstvu, jer "pade, pade Vavilon grad veliki", koji, "otrovnim vinom bluda svoje-ga napoji sve narode". A duhovnom Izrailju je data vest: "Izidite iz nje, narode moj, da se ne pomešate u grehe njezine i da vam ne naude zla njezina" (Otkrivenje 14,8; 18,4). Kao što su robovi u tuđini poslušali vest "bežite iz Vavilona", pa im je zato vraćena obećana zemlja, tako će oni koji se danas boje Boga i poslušaju vest da izađu iz duhovnog Vavilona, uskoro zahvaljujući božanskoj milosti nastaviti na zemlji pretvorenoj u novi nebeski Hanan (Jeremija 51,6).

Kad su u vreme Malahije nevernici podrugljivo pitali: "Gde je Bog koji sudi", dobili su ozbiljan odgovor: "Iznenada će doći u crkvu svoju Gospod, i anđeo zavetni... Ali ko će podneti dan doslaska Njegova? I ko će se održati kad se pokaže? Jer je on kao oganj livčev i kao milo bjeljarsko. I sešće kao oganj koji lije i čisti srebro, i očistiće sinove Levijeve, i pretopiće ih kao zlato i srebro, i oni će prinositi Gospodu prinose u pravdi. I ugodan će Gospodu biti prinos Judin i Jerusalimski kao u staro vrijeme i kao predašnjih godina" (Malahija 2,17; 3,1-4).

Kad je došlo vreme da se pojavi obećani Mesija, vest Hristovog preteče je glasila: Pokajite se carinici i grešnici, pokajite se, fariseji i sadukeji, "jer se približi carstvo nebesko" (Matej 3,2).

Vesnici Božji, u duhu i sili Ilije i Jovana Krstitelja, i danas svetu kome predstoji sud ukazuju na ozbiljne događaje koji će uslediti u poslednjim časovima kušanja pred drugi dolazak Hrista Isusa kao Cara nad carevima i Gospodara nad gospodarima. Uskoro će se svakom čoveku suditi prema delima koja je činio u telu. Došao je čas suda Božjeg, a na članovima Njegove zajednice na zemlji leži ozbiljna odgovornost da upozore one koji stoje na samoj ivici večne propasti. Svakom ljudskom biću u celom svetu moraju se jasno izložiti načela zbog kojih se vodi velika borba, a od kojih zavisi sudbina čitavog čovečanstva.

U tim poslednjim časovima probe za sinove čovečije, kad se odlučuje konačna sudbina svake duše, Gospod neba i zemlje očekuje da Njegova zajednica ustane da radi kao nikada ranije. Oni koji su preko poznanja dragocene istine postali slobodni u Hristu, Gospod Isus smata svojim izabranicima; oni imaju prednost nad svim ostalim ljudima, i Hristos očekuje od njih da proslave Onoga koji ih je pozvao iz tame k čudnom videli svome. Blagoslove koji su tako darežljivo izliveni valja prenositi na druge. Dobra vest spasenja treba da bude objavljena svim narodima, plemenima i jezicima.

U viđenjima proroka prikazan je Gospod kako izliva naročitu svetlost na svoju zajednicu u danima tame, a i neverstvo koje će prethoditi Njegovom drugom dolasku. On se kao Sunce Pravde uzdiže nad svojom zajednicom i "zdravlje će biti na zracima njegovim" (Malahija 4,2). Svaki istinski učenik treba isto tako da daje podstreka za život, da uliva hrabrost, podstiče dobročinstva i deluje na ozdravljenje.

Hristos će doći u najmračnijem periodu zemaljske istorije. Vreme u kome su živeli Noje i Lot pruža pravu sliku o stanju u svetu neposredno pred dolazak Sina čovečijeg. Ukazujući na to vreme, Sveto pismo kaže da će Sotona raditi sa svakom silom i "prevareom nepravde". Njegovo delovanje se ogleda u sve većoj tami, u mnogim gresima, otpadu i obmanama poslednjih dana. Ne samo što Sotona porobljava svet, nego njegove zablude prožimaju čak i takozvane crkve. Veliko otpadništvo će se pretvoriti u ponoćnu tamu. Za narod Božji to će biti noć iskušenja, plača i stradanja istine radi. Ali će iz te mračne noći zablistati svetlost Božja (2. Solunjanima 2,9,10).

Gospod je rekao da "iz tame zasvetli videlo" (2. Korinćanima 4,6). Kad "zemlja beše bez oblića i pusta, i beše tama nad bezdanom", "duh Božji dizaše se nad vodom. I reče Bog: Neka bude svetlost. I bi svetlost" (1. Mojsijeva 1,2,3). Tako se u noći duhovne tame čuje reč Božja: "Neka bude svetlost." Bog govori svome narodu: "Ustani, svetli se, jer dođe svetlost tvoja, i slava Gospodnja obasja te" (Isaija 60,1).

"Gle", kaže Sveto pismo, "mrak će pokriti zemlju i tama narode; a tebe će obasjati Gospod i slava Njegova pokazaće se nad tobom" (Isaija 60,2). Hristos, obliće Očeve slave, došao je na svet kao njena svetlost. On je došao kao Božji predstavnik kod ljudi i o njemu je zapisano da "Ga pomaza Bog Duhom svetim i silom", i da "prođe čineći dobro" (Dela 10,38). U sinagogi u Nazaretu, On je rekao: "Duh je Gospodnji na meni; zato me pomaza da javim jevanđelje siromasima; posla me da iscelim skrušene u srcu; da propovedam zarobljenima da će se otpustiti, i slepima da će progledati; da otpustim sužnje; i da propovedam priyatnu godinu Gospodnju" (Luka 4,18,19). To delo je On stavio u dužnost i svojim učenicima. "Vi ste videlo svetu", rekao je On. "Tako da svetli vaše videlo pred ljudima, da vide vašu dobra dela, i slave Oca vašega koji je na nebesima" (Matej 5,14,16).

To je delo koje prorok Isaija opisuje rečima: "Nije li da prelamaš hleb svoj gladnome i siromahe prognane da uvedeš u kuću? Kad vidiš gola, da ga odeneš i da se ne kriješ od svojega tela? Tada će sinuti videlo tvoje kao zora, i zdravije će tvoje brzo procvasti, pred tobom će ići pravda tvoja, slava Gospodnja biće ti zadnja straža" (Isaija 58,7,8).

Tako u noći duhovne tame slava Božja treba da svetli preko Njegove Zajednice, da podiže posustale i teši žalosne.

Svuda oko nas čuje se jadikovanje nesrećnih. Na sve strane ima ljudi koji žive u bedi i nevolji. Naša je dužnost da pružimo pomoć, ublažujući i otklanjajući životne tegobe i patnje. Samo ljubav Hristova može zadovoljiti potrebe duše. Ako Hristos živi u nama, naša srca će biti ispunjena božanskim saosećanjem. Otvoriće se zapečaćeni izvori milosrđa nebeske ljubavi.

Mnogi su izgubili nadu. Vratite im njene blistave zrake. Govorite im reči ohrabrenja. Molite se za njih. Ima ljudi kojima je potreban hleb života. Čitajte im Reč Božju. Mnogo je duša tako obolelo da ih ne može isceliti nikakav zemaljski melem, niti lekar. Molite se za te duše. Dovedite ih Isusu. Recite im da u Galadu ima balsama i da se tamo nalazi lekar.

Svetlost je opšti dar koji izliva svoj blagoslov na nezahvalan, grešan i izopačen svet. Tako je i sa svetlošću Sunca Pravde. Cela Zemljina kugla, obavijena tamom greha, jadom i patnjom, treba da bude obasjana saznanjem o ljubavi Božjoj. Nijednoj kasti, staležu ili rasi ne sme se uskratiti svetlost koja blista s nebeskog prestola.

Vest nade i milosti mora se objaviti u svim krajevima zemlje. Svako ko želi može se uhvatiti za silu Božju i učiniti mir sa Njim. Grešnici neće biše biti obavijeni ponoćnom tamom, jer će se ona povući pred blistavim zracima Sunca Pravde.

Hristos je preduzeo sve mere da bi Njegova zajednica postala preobraženo telo obasjano Svetlošću sveta i slavom Emanuilovom. Njegova je namera da svakog čoveka okruži svetom atmosferom svetlosti i mira. On želi da mi svojim životom odražavamo radost koju imamo u Njemu.

"Ustani, svetli se, jer dode svetlost tvoja, i slava Gospodnja obasja te" (Isaija 60,1). Hristos dolazi u sili i velikoj slavi. On će doći u slavi svojoj i Očevoj, a anđeli će ga pratiti na Njegovom putu. Iako se ceo svet nalazi u tami, blistaće svetlost u svakom boravištu svetih. Oni će prvi biti obasjani svetlošću Hristovog drugog dolaska. Njegova krasota će blistati najčistijom svetlošću i slavom.

I Hristu Iskupitelju pokloniće se svi koji su Mu služili. Dok će krivci bežati, Hristovi sledbenici će se radovati u Njegovom prisustvu.

Tada će iskupljeni između ljudi primiti nasledstvo koje im je obećano. Tako će se plan Božji za Izrailj doslovno ispuniti. Čovek je nemoćan da osujeti ono što je Bog odredio. Uprkos delovanju sile zla, plan Božji se naprekidno ispunjava. Tako je bilo s domom Izrailjevim tokom čitave istorije podeljenog carstva. Tako je i danas s duhovnim Izrailjem.

Gledajući kroz vekove to obnavljanje Izrailja na obnovljenoj zemlji, prorok sa Patmosa kaže:

"Videh, i gle, narod mnogi, kojega ne može niko izbrojiti, od svakoga jezika i kolena i naroda i plemena, stajaše pred prestolom i pred jagnjetom, obučen u haljine bele i palme u rukama njihovim. I povikaše glasom velikim govoreći: Spasenje Bogu našem, koji sedi na prestolu, i jagnjetu.

I svi anđeli stajahu oko prestola i starešina, i četiri živa bića, i padoše na lice pred prestolom, i pokloniše se Bogu govoreći: Amin; blagoslov i slava i premudrost i hvala i čast i sila i jačina Bogu našem vavek veka.

I čuh kao glas naroda mnogoga, i kao glas voda mnogih, i kao glas gromova jakih koji govore: Aliluja! Jer caruje Gospod Bog Svedržitelj. Da se radujemo i veselimo, i da damo slavu Njemu. Jer je gospodar nad gospodarima i car nad carevima; i koji su s Njim jesu pozvani i izabrani i verni" (Otkrivenje 7,9-12; 19,6,7; 17,14).

VIZIJA BUDUĆE SLAVE

U najmračnijim danima svoje duge borbe protiv zla, zajednica Božja dobila je otkrivenje o večnom cilju Božjem. Njegovom narodu bilo je omogućeno da baci pogled preko iskušenja sadašnjice na pobeđu budućnosti, kad borba bude bila završena i uskupljeni naslede obećanu zemlju. Ta vizija buduće slave - prizor koji je ocrtała ruka Božja - treba da bude draga njegovoj zajednici danas, kada se vekovna borba brzo bliži kraju i kada uskoro treba u potpunosti da se ostvari obećani blagoslov.

Proroci iz davnih vremena objavili su zajednici mnoge vesti utehe. Bog je stavio u dužnost Isaiji: "Tešite, tešite narod moj" (Isaija 40,1). A uz tu dužnost data su i divna viđenja koja su za vernike predstavljala nadu i radost kroz sva stoleća. Prezrena od ljudi, progonjena i napuštena, deca Božja su se ipak održavala zahvaljujući Njegovim pouzdanim obećanjima. Verom su očekivali vreme kad će se ispuniti obećanja data Njegovoj zajednici. "Umesto toga ću ti učiniti večnu slavu, i veselje od kolena do kolena" (Isaija 60,15).

Na zajednicu koja se bori često nailaze patnje i tegobe, jer bez teških sukoba ona neće izvojevati pobeđu. "Hleba tužnoga i vode

nevoljničke" - to je zajednička sudbona svih; ali neće biti savladan nijedan od onih koji se pouzdaju u oslobodilačku silu Svemogućeg. "Ovako veli Gospod, koji te je stvorio, Jakove, i koji te je sazdao, Izrailju; ne boj se, jer te otkupih, pozvah te po imenu tvom; moj si. Kad pođeš preko vode, ja ću biti s tobom ili preko reke, neće te potopiti; kad pođeš kroz oganj, nećeš izgoreti i neće te plamen opaliti. Jer ja sam Gospod Bog tvoj, svetac Izrailjev, Spasitelj tvoj; dadoh u otkup za te Misir, Etiopsku i Savu umesto tebe. Otkakao si mi postao drag, proslavio si se i ja te ljubih; i dadoh ljude za te i narode za dušu tvoju" (Isaija 43,1-4; 30,20).

Bog rado prašta. On nas prima potpuno zahvaljujući zaslugama Isusa, našeg rassetog i vaskrslog Gospoda. Isaija je čuo kako Gospod govori svojim izabranicima: "Ja, ja sam brišem tvoje prestupe sebe radi, i greha tvojih ne pominjem. Opomeni me da se sudimo, kazuj, da se opravdaš." "Poznaćeš da sam ja Gospod, Spasitelj tvoj i Izbavitelj tvoj, silni Bog Jakovljev."

"Sramotu naroda svojega ukinući sa sve zemlje", saopštava prorok. "I oni će se prozvati narod sveti, iskupljenici Gospodnji." Obećao je da će im dati "nakit umesto pepela, ulje radosti umesto žalosti, odelo za pohvalu umesto duha tužnoga, da se prozovu hrastovi pravde, sad Gospodnji za slavu Njegovu."

"Probudi se, probudi se,
Obuci se u svilu svoju, Sione;
Obudi krasne haljine svoje,
Jerusalime, grade sveti;
Jer neće više ući u tebe neobrezani i nečisti.
Otresi prah sa sebe,
Ustani, sedi, Jerusalime;
Skini okove s vrata svojega,
Zarobljena kćeri Sionska.
Nevoljnice, koju vetar razmeće,
Koja si bez utehe,
Evo ja ću namestiti kamenje tvoje
Na mramoru porfirnom,
I osnovaću te na safirima.
I načiniću ti prozore od kristala.
I vrata od kamena rubina,
I sve međe tvoje od dragog kamenja.
I sinovi će tvoji biti naučeni od Gospoda,
I obilan mir imaće sinovi tvoji,
Pravdom ćeš se utvrditi:
Daleko ćeš biti od nasilja,
Te se nećeš bojati.
I od strahote, jer ti se neće približiti.
Gle, biće ih koji se sabiraju na te,
Ali neće biti od mene.
Koji se god saberu na te, pašće...
Nikakavo oružje načinjeno protiv tebe
Neće biti srećno,
I svaki jezik koji se podigne na te
Na sudu saprećeš.
To je nasledstvo sluga Gospodnjih,
I pravda njihova od mene, veli Gospod."

Isaija 25,8; 62,12; 61,3; 52,1,2; 54,11-17.

Zajednica u završni sukob mora ući zaštićena oklopom pravde Hristove. "Lepa kao mesec, čista kao suncе, strašna kao vojska sa zastavama", ona mora začeti po celom svetu pobeđujući i da pobedi (Pesma nad pesmama 6,9).

U toj borbi zajednice sa silama zla, najtamniji će biti čas koji prethodi konačnom oslobođenju. Ali niko ko se uzda u Boga ne treba da se boji, jer će On svojoj zajednici biti "utočište od poplave", kad naiđe "gnev nasilnički kao poplava koja obaljuje zid" (Isaija 25,4).

Samo je pravednicima obećano oslobođenje u taj dan. "Grešnici u Sionu uplašiće se, drhtat će spopasti licemere, i reći će: Ko će od nas ostati kod ognja koji proždire? Ko će od nas ostati kod večne žege? Ko hodi u pravdi i govori što je pravo, ko otersa ruke svoje da ne prima poklona, ko zatiskuje uši svoje da ne čuje za krv, i zažima oči svoje da ne vidi zla; on će nastaviti na visokim mestima; gradovi na stenama biće mu utočište i hleb će mu se davati, voda mu se neće premicati" (Isaija 3,14-16).

Gospod govori svojim vernima: "Hajde, narode moj, uđi u kleti svoje, i zaključaj vrata za sobom, prikrivaj se začas, dokle prođe gnev. Jer, gle, Gospod izlazi iz mesta svojega, da pohodi stanovnike zemaljske za bezakonje njihovo" (Isaija 26,20,21).

U viziji velikog dana suda, nadahnuti vesnici Gospodnji nazreli su donekle užas onih koji se nisu pripremili da izađu u miru pred Gospoda.

"Gle, Gospod će isprazniti zemlju i opustiti je, prevrnuće je i rasejaće stanovnike njezine... jer prestupiše zakone, izmeniše uredbе, raskidoše zavet vječni. Zato će prokletstvo proždreti zemlju, i zatrće se stanovnici njezini... Prestaće veselje uz bubnje, nestaćе graje onih koji se vesele, prestaće veselje uz harfe" (Isaija 24,1-8).

"Jaoh dana! Jer je blizu dan Gospodnji, i doći će kao pogibao od Svemogućega... Seme istrunu pod grudama svojim, puste su žitnice, razvaljene spreme, jer posahnu žito. Kako uzdiše stoka! Kako su se smela goveda! Jer nemaju paše, i ovce ginu." "Loza posahnu, smokva uvenu; šipak i palme i jabuka i sva drveta poljska posahnuše, jer nesta radosti između sinova ljudskih" (Joil 1,15-18.12).

"Boli me u srcu", uzviknuo je Jeremija kad je sagledao pustoš koja će nastati u poslednjim danima zemaljske istorije. "Ne mogu mučiti, jer glas trubni čuješ, dušo moja, viku ubojnu. Pogibao na pogibao oglašuje se, jer se pustoši sva zemlja" (Jeremija 4,19.20).

"Tada će se ponositost ljudska ugnuti i visina se ljudska poniziti, a Gospod će sam biti uzvišen u onaj Danilo i idola će nestati sasvim... Tada će baciti čovek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne, koje načini sebi da im se klanja, krticama i slepim miševima, ulazeći u raseline kamene i u pećine kamene od straha Gospodnjega i od slave veličanstva Njegova, kad ustane da potre zemlju" (Isaija 2,17-21).

O tim vremenima, kad će se gordost čovečija pognuti, Jeremija svedoči: "Pogledah na zemlju, a gle bez oblića je i pusta; i na nebo, a svetlosti njegove nema. Pogledah na gore, a gle, tresu se i svi humovi drmaju se. Pogledah, a gle, nema čoveka, i sve ptice nebeske odletele. Pogledah, a gle, Karmil je pustinja i svi gradovi njegovi oboreni." "Jaoh! Jer je velik ovaj dan, nije bilo takoga, i vreme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaviti iz nje" (Jeremija 4,23-26; 30,7).

Dan gneva prema neprijateljima Božjim je u isti mah dan konačnog oslobođenja Njegove zajednice. Prorok kaže:

"Ukrepite klonule ruke,
I kolena iznemogla utvrdite.
Recite onima kojima se srce uplašilo:
Ohrabrite se, ne bojte se;
Evo Boga vašega; osveta ide,
Plata Božija, sam ide,
I spašće vas."

"Uništiće smrt zauvek, i utrće Gospod suze sa svakog lica, i sramotu naroda svojega ukinuće sa sve zemlje; jer Gospod reče" (Isaija 35,3.4; 25,8). I tada je prorok ugledao Gospoda slave kako silazi s neba, sa svim svetim anđelima, da skupi ostatak zajednice između naroda, i čuo kako oni koji čekaju složno kliču:

"Gle, ovo je Bog naš,
Njega čekasmo,
I spašće nas;
Ovo je Gospod,
Njega čekasmo,
Radovaćemo se i veselimo se
Za spasenje Njegovo."

Isaija 25,9.

Čuo se glas Sina Božjeg kako poziva usnule svete, i prorok je, gledajući kako dolaze iz tamnice smrti, uzviknuo: "Oživeće mrtvi tvoji, i moje će mrtvo telo ustati. Probudite se, i pevajte koji stanujete u prahu; jer je tvoja rosa na travi, i zemlja će izmetnuti mrtvace."

"Tada će se otvoriti oči slepima,
I uši gluhima otvoriće se.
Tada će hromi skakati kao jelen,
I jezik nemoga pevaće."

Isaija 26,19; 35,5.6.

Prorok je video da su oni koji su pobedili greh i grob srećni u prisustvu svoga Tvorca, da slobodno s Njim razgovaraju, kao što je čovek govorio s Bogom na početku. "Nego se radujte", nalaže im Gospod, "i veselite se doveka radi onoga što ću ja stvoriti; jer gle, ja ću stvoriti Jerusalim da bude veselje, i narod njegov da bude radost. I ja ću se veseliti radi Jerusalima, i radovaću se radi naroda svojega, i neće se više čuti u njemu plač ni jauk." "Niko od stanovnika neće reći: Bolestan sam. Narodu koji živi u njemu oprostiće se bezakojne."

"Jer će u pustinji provreti vode,
I potoci u zemlji sasušenoj.
I suho će mesto postati jezero,
I zemlja sasušena izvor voden.
Umesto trnja niknuće jela,
Umesto koprive niknuće mirta.
I onde će biti nasip i put,
Koји će se zvati sveti put.
Neće ići po njemu nečisti,
Nego će biti za njih;
Ko uzide njim, ni lud neće zaći."

"Govorite Jerusalimu ljubazno, i javljajte mu da se navršio rok njegov, da mu se bezakojne oprostilo, jer je primio iz ruke Gospodnje dvojinom za sve grehe" (Isaija 65,18.19; 33,24; 35,6.7; 55,13; 35,8; 40,2).

Kad je prorok ugledao spasene u gradu Božjem, slobodne od greha i bez ikakvih znakova prokletstva, on je ushićen uskliknuo:

"Radujte se s Jerusalimom i veselite se u njemu svi koji ga ljubite; radujte se s njim."

"Neće se više čuti nasilje u tvojoj zemlji,
Ni pustošenje i potiranje na međama tvojim;
Nego ćeš zvati zidove svoje spasenjem,
I vrata svoja hvalom.
Neće ti više biti sunce videlo danju,
Niti će ti sjajni mesec svetleti,
Nego će ti Gospod biti videlo večno.
I Bog tvoj biće ti slava.
Neće više zalaziti sunce tvoje,
Niti će mesec tvoj pomračiti;
Jer će ti Gospod biti videlo večno,
I dani žalosti tvoje svršice se.
I tvoj će narod biti sav pravedan,
Naslediće zemlju navek;
Mladica koju sam posadio,
Delo ruku mojih
Biće na moju slavu."

Isaija 66,10; 60,18-21.

Prorok je čuo muziku i pesmu, kakvu smrtno uho, izuzev u videnjima Božjim, nikad nije čulo. "Koje iskupi Gospod, vратиće se u Sion pevajući, i večna će radost biti nad glavom njihovom; dobiće radost i veselje, a žalost i uzdisanje bežaće." "Radost će se i veselje nalaziti u njemu, zahvaljivanje i pevanje." "I koji pevaju i vesele se, svi su izvori moji u tebi." "Oni će podignuti glas svoj i pevati radi veličanstva Gospodnjeg" (Isaija 35,10; 51,3; Psalam 87,7; Isaija 24,14).

Iskupljeni će se na obnovljenoj zemlji baviti raznim poslovima i uživati zadovoljstva koja su na početku imali Adam i Eva. Živeće se rajskim životom u vrtovima i poljima. "Oni će graditi kuće i sedeti u njima; i sadiće vinograde i ješće rod njihov. Neće oni graditi a drugi se naseliti, neće saditi a drugi jesti, jer će dani narodu mojemu biti kao dani drvetu, i izabranicima će mojim oveštati dela ruku njihovih" (Isaija 65,21.22).

Razviće se svaka sposobnost, povećati svaka snaga. Ostvarivaće se najveći poduhvati, ispunice se najuzvišenije težnje i najlepše želje. I uvek će postojati nove visine na koje se treba popeti, nova čuda kojima se treba diviti, nove istine koje treba razumeti i predmeti koje treba proučavati, i tako će se sile tela, duha i duše sve više razvijati.

Proroci kojima su otkrivani ovi veličanstveni prizori, nastojali su da u potpunosti shvate njihov značaj. Oni "tražiše i ispitivaše... ispitujući u kakvo i u koje vreme javljaše Duh Hrisotov u njima... Kojima se otkri da ne sami sebi, nego nama služahu ovim što vam se javi" (1. Petrova 1,10-12).

Mi se nalazimo pred samim ispunjenjem proročastva i učestvovali ćemo u veličanstvenim trenucima završetka svih opisanih događaja na koje su deca Božja čekala, koji su bili predmet njihovih molitava i čežnji od onoga dana kada su naši praroditelji izašli iz Edema.

Kao putnici, mi se još uvek nalazimo usred senki i vrtloga zemaljske delatnosti. Ali Spasitelj će se uskoro pojaviti i doneti oslobođenje i odmor. Držimo se verujući u buduće blagoslove koje je opisala Božja ruka. Onaj koji je umro zbog graha sveta, široko otvara vrata raja svima koji veruju u Njega. Ubrzo će bitka biti završena, pobeđa zadobijena. Uskoro ćemo videti Onoga u kome su usredsređene sve naše nade na večni život. U Njegovom prisustvu nevolje i patnje ovoga života postaće sasvim beznačajne. "Što je pre bilo neće se pominjati niti će na um dolaziti." "Ne odbacujte dakle slobode svoje, koja ima veliku platu. Jer vam je trpljenje od potrebe da volju Božju savršivši primite obećanje. Jer je još malo, vrlo malo, pa će doći Onaj koji treba da dođe i neće odocniti." "Izrailja će spasti Gospod spasenjem večnijem, nećete se postideti niti ćete se osramotiti doveka" (Isaija 65,17; Jevrejima 10,35-37; Isaija 45,17).

Podižite stalno svoj pogled gore i neka vaša vera bude sve jača i jača. Neka vas ta vera vodi onim uzanim putem koji - kroz vrata grada Božjeg - vodi u beskrajnu slavu budućnosti, slavu koja tamo očekuje isкупljenje. "Trpите dakle, braćo moja, do dolaska Gospodnjega. Gle, težak čeka plemenitoga roda iz zemlje, i rado trpi dok ne primi dažd rani i pozni. Trpите dakle i vi, i utvrdite srca svoja, jer se dolazak Gospodnji prilizi" (Jakov 5,7.8).

Spaseni narod neće poznavati drugi zakon osim zakona neba. Svi će biti srećna i složna porodica, odevena u haljine hvale i blagodarnosti. Nad tim prizorom zapevaće zvezde jutarnje, a sinovi Božji radosno klicati, dok će Bog i Hristos zajedno objaviti: "Neće više biti greha, i smrti neće biti više."

"I dolaziće svako telo da se pokloni preda mnom, veli Gospod. I javiće se slava Gospodnja, i svako će telo videti. Tako će Gospod Bog učiniti da nikne pravda i pohvala pred svim narodima. U ono će vreme Gospod nad vojskama biti slavna kruna i dičan venac ostatku naroda svojega."

"Jer će Gospod uteštiti Sion, utešiće sve razvaline njegove, i pustinju njegovu učiniće da bude kao Edem i pustoš njegova kao vrt Gospodnji. Slava Livanska daće joj se i krasota Karmilska i Saronka. Nećeš se više zvati ostavljena, niti će se zemlja tvoja zvati

pustoš, nego ćeš se zvati milina moja i zemlja tvoja udata... i kako se raduje ženik nevesti, tako će se tebi radovati Bog tvoj" (Isaija 66,23; 40,5; 61,11; 28,5; 51,3; 35,2; 62,4.5).

SADRŽAJ:

- Zasto je bilo dopušteno da se greh pojavi	1	- David u Siklagu	123
- Stvaranje	2	- David pozvan da zauzme presto	125
- Iskušenje i pad	4	- Davidova vladavina	126
- Plan iskupljenja	6	- Davidov greh i pokajanje	128
- Kušanje Kaina i Avelja	8	- Avesalomova buna	130
- Sit i Enoh	10	- Davidove poslednje godine	134
- Potop	12	- Solomun	136
- Posle Potopa	14	- Hram i njegovo posvećenje	137
- Bukvalno značenje sedmice	16	- Gordost zbog uspeha	139
- Vavilonska kula	17	- Posledice prestupa	140
- Gospod poziva Avrama	18	- Solomunovo pokajanje	142
- Avram u Hananu	20	- Podela carstva	144
- Kušanje vere	22	- Jerovoam	145
- Uništenje Sodoma	24	- Otpadništvo naroda	146
- Isakova ženidba	27	- Ilija Tesvičanin	147
- Jakov i Isav	28	- Glas oštrog ukora	148
- Jakovljevo bekstvo i izgnanstvo	30	- Na gori Karmilskoj	150
- Noć borbe	32	- Iz Jezraela na Horiv	151
- Povratak u Hanan	33	- "Šta ćeš ti tu?"	153
- Josif u Misiru	35	- U duhu i sili Ilijinoj	154
- Josif i njegova braća	37	- Josafat	155
- Mojsije	40	- Pad doma Ahavova	157
- Misirce stižu kazne	43	- Pozivanje Jelisija	158
- Pasha	46	- Iscelenje vode	160
- Izlazak Izrailjaca iz Misira	47	- Prorok mira	160
- Od Crvenog mora do Sinajske gore	49	- Neman oslobođen gube	161
- Izrailj prima zakon	51	- Završetak Jelisijeve službe	162
- Idolopoklonstvo na Sinaju	54	- Ninevija, grad veliki	164
- Neprijateljstvo Sotone prema zakonu	57	- Asirsko ropstvo	165
- Šator od sastanka i službe održavane u njemu	59	- "Izgibe moj narod jer je bez znanja"	167
- Greh Nadav i Avijuda	62	- Pozivanje Isaije	168
- Zakon i zavet	63	- "Evo Boga vašega"	169
- Od Sinaja do Kadisa	65	- Ahaz	170
- Dvanaest uhoda	68	- Jezekija	171
- Korejeva buna	69	- Poslanici iz Vavilona	172
- U pustinji	71	- Oslobođenje od Asirije	173
- Voda iz stene udarena "dva puta"	72	- Nada za neznabošce	175
- Putovanje oko Edoma	74	- Manasija i Josija	177
- Osvajanje Vasana	76	- Knjiga zakona	178
- Valam	77	- Prorok Jeremija	180
- Otpadništvo na Jordanu	80	- Približavanje propasti	182
- Ponavljanje zakona	82	- Poslednji Judejski car	184
- Mojsijeva smrt	83	- Odlazak u Vavilonsko ropstvo	185
- Prelaz preko Jordana	85	- Svetlost kroz tamu	186
- Pad Jerihona	86	- Na Vavilonskom dvoru	188
- Blagoslov i prokletstvo	88	- Navuhodonosorov san	189
- Savez sa Gavaonjanima	89	- Ognjena peč	191
- Podela Hanana	90	- Istinska veličina	192
- Poslednje reči Isusa Navina	92	- Nevidljivi stražar	193
- Desetak i prinos	93	- Danilo u jami lavovskoj	195
- Božje staranje za siromašne	94	- Povratak izgnanika	196
- Godišnji praznici	95	- "I behu s njima proroci Božji pomažući im"	198
- Neki od ranijih sudija	97	- Isus i andeo	200
- Samson	100	- "Ne silom ni krepošću"	201
- Dete Samuilo	102	- U vreme carice Jestire	202
- Ilije i njegovi sinovi	103	- Jezdra sveštenik i književnik	202
- Filisteji zarobljavaju kovčeg zaveta	104	- Duhovno buđenje	204
- Proročke škole	106	- Čovek koji nije propustio priliku	205
- Prvi izrailjski car	108	- Građenje Jerusalimskih zidova	206
- Saulova drskost	111	- Osuda iznudičanja i globljenja	207
- Saul konačno odbačen	112	- Zaverе i spletke neznabožaca	208
- Pomazanje Davida	114	- Poučavanje zakonu Božjem	209
- David i Golijat	115	- Reformacija	210
- David kao begunac i izgnanik	116	- Dolazak Oslobođioca	211
- Davidova velikodušnost	118	- "Dome Izrailjev"	214
- Saulova pogibija	121	- Vizija buduće slave	216
- Vraćanje drevnog i modernog doba	122		